

Druga,
dopolnjena in
pregledana
izdaja

Farmacevtski terminološki slovar

A
B
C
Č
D
E

G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
Š
T
U
V
W
X
Y
Z
Ž

Farmacevtski terminološki slovar

Druga, dopolnjena in pregledana izdaja

Pri izdelavi slovarja sta sodelovala:

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani

Zbirka Slovarji

Urednik zbirke

Marko Snoj

Farmaceutski terminološki slovar

Druga, dopolnjena in pregledana izdaja
© 2019, 2011 ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Založba ZRC

Uredniki

Marjeta Humar, Jelka Šmid - Korbar,
Aleš Obreza

Avtorji

Aleš Obreza, Jelka Šmid - Korbar, Marjeta Humar, Damjan Janeš, Mojca Lunder, Barbara Razinger, Mirjana Gašperlin, Saša Baumgartner (1969–2015), Mitja Kos, Darja Frankič, Matjaž Jeras, Breda Škerjanc Kosirnik, Aleš Mrhar, Janja Marc, Darko Černe, Branka Švajger, Evgen Tomazin, Borut Božič, Robert Roškar, Rok Dreu, Maruša Hribar, Jurij Trontelj, Samo Kreft

Sodelavci avtorjev

Marko Anderluh, Marija Bogataj, Tomaž Bratkovič, Nanča Čebren Lipovec, Andreja Čufar, Lovro Dermota, Andreja Devetak, Tanja Gmeiner Stopar, Stanislav Gobec, Nejc Horvat, Janez Ilaš, Ana Janežič, Andrej Janžič, Janja Jazbar, Mojca Kerec Kos, Danijel Kikelj, Vojko Kmetec, Petra Kocbek, Albin Kristl, Mojca Krušič, Igor Locatelli, Maja Lušin, Nika Marđetko, Petra Marinko, Janez Mravljak, Urška Nabergoj Makovec, Slavko Pečar, Andrej Perdih, Lucija Peterlin Mašič, Lidija Savnik, Marija Sollner Dolenc, Žane Temova Rakuša, Tihomir Tomašič, Tomaž Vovk, Simona Vučko Mole, Franc Vrečer, Simon Žakelj, Špela Žerovnik

Jezikovni pregledi

Tanja Tekavčič Glover (*angleščina*)
Mitja Trojar (*angleščina*)
Pavel Češarek (*latinščina*)
Marko Snoj (*latinščina*)
Damjan Janeš (*grščina*)

Recenzenta

Julija Kristl, Stanislav Gobec

Terminografski pregled

Simon Atelšek, Tanja Fajfar, Mateja Jemec Tomazin, Mitja Trojar, Mojca Žagar Karer

Terminografska obdelava in vnos podatkov z računalniško aplikacijo SlovarRed 2.1 Tomaža Seliškarja in Borislave Košmrlj - Levačič

Karmen Nemec

Urejanje literature in virov

Alenka Porenta

Fotografija na naslovnici

SciencePhoto

Računalniški prelom

Simon Atelšek

Oblikovanje naslovnice in zasnova preloma

Dušan Grobovšek, Idejološka ordinacija

Izdajatelj

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik
Frana Ramovša

Zanj

Kozma Ahačič

Založnik

Založba ZRC

Zanj

Oto Luthar

Glavni urednik založbe

Aleš Pogačnik

Tisk

Abo grafika, d. o. o.

Naklada

380 izvodov

Izid slovarja je podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS.

Digitalna različica (pdf) je pod pogoji licence CC BY-NC-ND 4.0 prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789610501930>
Za HTML različico z iskalnikom glej <https://fran.si>.

CIP- Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

615(038)=163.6

FARMACEVTSKI terminološki slovar / [avtorji Aleš Obreza ... et al.] ; uredniki Marjeta Humar, Jelka Šmid - Korbar, Aleš Obreza ; urejanje literature in virov Alenka Porenta]. - 2., dopolnjena in pregledana izd., 1. natis. - Ljubljana : Založba ZRC, 2019. - (Zbirka Slovarji / Založba ZRC, ZRC SAZU, ISSN 2232-3759)

ISBN 978-961-05-0193-0

1. Obreza, Aleš 2. Humar, Marjeta
COBISS.SI-ID 299799552

Druga izdaja, prvi natis
Ljubljana 2019

Farmacevtski terminološki slovar

Druga, dopolnjena in pregledana izdaja

Uredili
Marjeta Humar
Jelka Šmid - Korbar
Aleš Obreza

Ljubljana 2019

Izid slovarja je podpri

Kazalo

- 9 | Vključevanje v evropske integracije spodbuda za razvoj farmacevtske terminologije
- 11 | Nastajanje druge, dopolnjene in popravljene izdaje Farmacevtskega terminološkega slovarja
- 14 | Vsebina in ureditev slovarja
- 17 | Krajšave in oznake
- 19 | Slovar
- 325 | Angleško-slovenski slovar
- 389 | Latinsko-slovenski slovar
- 411 | Dodatki
- 423 | Viri in literatura

Nagovor sponzorja

Če je prva izdaja Farmacevtskega terminološkega slovarja nastajala v času velike družbene in gospodarske krize v prvem desetletju 21. stoletja, lahko rečemo, da njegovo nadaljevanje nastaja v času gospodarskega razcveta in nič manjše družbene krize, ki grozi, da bo manjšinam in manjšim deležnikom na splošno odvzela pravice in možnosti razvoja. Prav zato je slovenski Farmacevtski terminološki slovar fenomen. Ne le, da nastaja kot prispevek enega najmanjših evropskih narodov s samostojnim jezikom in kulturo, nastaja tudi na področju, s katerim se ukvarja sorazmerno majhna skupina ljudi. In prihaja že njegova druga, dopolnjena in pregledana izdaja! Slovar tokrat zajema mnogo več novih besed in besednih zvez, kar kaže na hiter razvoj farmacevtske stroke in poglobljeno delo njegovih avtorjev. Bogato besedišče v publikaciji je prava zakladnica farmacevtske znanosti in pomemben doprinos k ohranjanju slovenske kulture. Morda bi lahko malce več prostora namenili tudi terminologiji s področja trženja farmacevtike. Za to bo čas tudi v naslednjih izdajah. Slovar vsekakor odraža skrb za razvoj stroke, zrcali povezovanje posameznih sklopov znotraj stroke in zaokroža vsebino s spoštovanjem farmacevtike skozi čas.

K slednjemu je pripomoglo tudi naše podjetje Medis. Ponosni smo, da lahko sodelujemo pri ustvarjanju publikacije, ki krepi pomen znanosti na naših tleh. Spoštljiv odnos do slovenskega jezika gojimo vseh trideset let obstoja. Od samega začetka, leta 1989, smo se v valu angleščine in anglicizmov trudili ohranjati jezikovno identiteto. Ravno tako se danes, ko smo mednarodno podjetje, ki se je uveljavilo predvsem na področju osrednje Evrope in še posebej Balkana, trudimo,

da ne podležemo »balkanskemu esperantu«, kot humorno pravimo jezikovnim skovankam, ki jih Slovenci pogosto uporabljamo pri sporazumevanju s sosedi. Spodbujamo medsebojno komunikacijo v različnih jezikih, saj s tem izražamo spoštovanje do edinstvene kulturne dediščine drug drugega. Angleško govorimo le takrat, kadar je nujno, in predvsem, ko so prisotni tudi nemško, madžarsko ali bolgarsko govoreči sodelavci oz. partnerji.

V Sloveniji je farmacevtika kot gospodarska panoga eden najpomembnejših gonilnikov gospodarskega razvoja. Znano je, da smo Slovenci po proizvodnji zdravil na prebivalca v samem svetovnem vrhu. Zato smo tako posamezniki, podjetja kot tudi družba dolžni skrbeti za ohranitev kulture, iz katere izhajamo, ter jo negovati in razvijati. Najmanj, kar lahko naredimo, je to, da se trudimo, da slovenska farmacevtika ostaja na visoki strokovni ravni, sem pa sodi tudi slovenska terminologija, ki jo zaokroži slovenski Farmacevtski terminološki slovar. Tudi pri drugi, dopolnjeni in pregledani izdaji želimo, da bi slovar našel širok krog uporabnikov in postal čvrsta opora pri izražanju na področju farmacije. Sočasno izrekamo priznanje in zahvalo strokovnjakom, ki so slovar ustvarili in s tem pomembno prispevali k razvoju znanosti farmacevtske stroke.

Tone Strnad,
predsednik nadzornega odbora
in ustanovitelj podjetja Medis

Iz recenzij

Dopolnjena in posodobljena izdaja Farmaceutskega terminološkega slovarja prinaša bistvene izboljšave, čeprav se je že razprodana prva izdaja slovarja prijela kot odličen učni pripomoček za študente farmacije, kozmetologije, laboratorijske biomedicine in industrijske farmacije, ki jih poučujem na 1. oziroma 2. bolonjski stopnji. Prav tako je uporaba slovarja razširjena med zaposlenimi v regulativi, farmacevtski industriji in lekarništvu.

Med natančnim prebiranjem dopolnjene verzije slovarja sem ugotovil, da so avtorji upoštevali pripombe in sugestije, ki smo jih bralci poslali ob prvi izdaji. Avtorji so vključili nad 1000 novih gesel, kar predstavlja 20 % vseh slovarskih gesel. Pri tem so upoštevali tudi moje pripombe, ki so se nanašale na predloge rešitev pri prevajanju angleških izrazov, ki se v zadnjem času pojavljajo na področju farmacevtske kemije (nazorna primera sta izraza *drugability* in *druggable compound*), ki so jih avtorji na moje in zadovoljstvo mojih kolegov ustrezno rešili. Prav tako je bilo popravljenih oziroma odstranjenih nekaj gesel s področja lekarniške farmacije, ki so bila v prvi izdaji neustrezno rešena, na kar so opozarjali kolegi iz stroke.

Zanimiva je ideja avtorjev, ki so v dopolnjeno izdajo vključili nekaj historičnih izrazov, ki jih srečujemo ob prebiranju farmacevtske literature in jih tudi velika večina zaposlenih v lekarništvu ne pozna. Vsekakor pa morajo ti izrazi ostati in terminološki slovar je pravo mesto, kjer se najdejo izrazi, kot so *jelenova sol*, *mineralni kameleon* ipd. Močno so razširjena področja stabilnosti/analize zdravil, farmakokinetike in farmacevtske biotehnologije, področij, ki so zaradi močne industrije zelo pomembna za slovenski prostor.

Posodobljena izdaja Farmaceutskega terminološkega slovarja je po mojem mnenju velik dosežek farmacevtske stroke, ki je v sodelovanju avtorjev z različnih področij farmacije in sorodnih ved pripravila nadvse koristno publikacijo. Ta bo skupaj s publikacijo *Formularium Slovenicum*, ki ga izdaja JAZMP, in v preteklih letih pripravljeno monografijo o pomožnih snoveh olajšala delo študentom in zaposlenim na širšem področju farmacije. Z avtorji sem se pogovarjal tudi o morebitni vključitvi zdravilnih učinkovin kot gesel, vendar sem po pogovoru prepričan, da ta niso potrebna, saj so ustrezni izrazi že zajeti v *Formulariumu*.

Zaradi vsega navedenega močno podpiram izdajo druge, dopolnjene in pregledane izdaje Farmaceutskega terminološkega slovarja v tiskani in elektronski obliki.

Stanislav Gobec,

Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani

Prvi Farmaceutski terminološki slovar je bilo treba dopolniti, popraviti in posodobiti zaradi generiranja izrazov novih znanstvenih in strokovnih odkritij v zadnjih letih. Ta so običajno objavljena le v angleškem jeziku. Zaradi tega je potrebno posvetiti posebno pozornost prevajanju jezikovno zelo zahtevnih angleških besedil in hkrati razvijanju in dopolnjevanju ter uveljavljanju novih strokovno notnih izrazov tudi v nacionalnih jezikih, da ne pride do napak in nepotrebnih škodljivih učinkov. To še posebej velja za področje zdravil, kjer smo priča novim vrstam zdravilnih učinkovin, farmacevtskih oblik, načinom dajanja in učinkovanja.

Prav tako pa so posodobitve koristna pridobitev za sedanjo in vse nove generacije učencev in študentov na vseh stopnjah izobraževanja.

Nova dopolnjena in pregledana vsebina Farmacevtskega terminološkega slovarja, ki sem ga recenzirala, bo zapolnila vrzel, ki je nastala v času po prvi izdaji. Slovar prinaša več kot 1000 novih izrazov in bistvene izboljšave starih gesel. Farmacija je namreč ena od strok, kjer se strokovnjaki kljub globalizaciji dosledno trudimo razvijati, poenotiti in uporabljati slovenske izraze ter na ta način ohranjati in razvijati slovenščino tudi kot strokovni jezik.

Slovensko farmacevtsko izrazje prispeva k razvoju farmacije kot znanosti in slovenščine kot jezika, v katerem je mogoče ubesediti tudi zahtevne znanstvene vsebine. Glede na navedeno močno podpiram izdajo posodobljenega Farmacevtskega terminološkega slovarja v tiskani in elektronski obliki, ker bosta le na ta način mogoči enostavna in hitra dostopnost za uporabnike sodobnih farmacevtskih izrazov in razlag.

Julijana Kristl,

Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani

Zahvala

Uredniki se zahvaljujemo vsem avtorjem slovarskih sestavkov in njihovim sodelavcem, recenzentoma, sodelavcem Terminološke sekcije ISJ FR ZRC SAZU, pregledovalcem angleških in latinskih ustreznikov, avtorju preloma, oblikovalcu, predstojniku ISJ FR ZRC SAZU, glavnemu uredniku založbe ZRC SAZU in še marsikomu, ki ga nismo posebej imenovali, da so s svojim delom prispevali k izidu druge, dopolnjene in popravljene izdaje Farmacevtskega terminološkega slovarja. Iskrena hvala tudi vsem, ki ste naše delo moralno in finančno podprli.

Vključevanje v evropske integracije spodbuda za razvoj farmacevtske terminologije

☛ Farmacija je interdisciplinarna znanstvena veda, v kateri se prepletajo številna področja naravoslovja in zdravstvenih ved, zlasti na področju socialne farmacije pa so vključeni tudi nekateri pristopi, značilni za družboslovne znanosti. Podobno kot na številnih drugih področjih je za strokovnjaka s področja farmacije nujno potrebno aktivno znanje vsaj enega iz skupine t. i. svetovnih jezikov, pri čemer med slovenskimi farmacevtskimi strokovnjaki prevladujeta angleščina in nemščina. Na ta način sta mogoči izmenjava informacij na širšem geografskem območju in spremljanje novosti s prebiranjem znanstvene in strokovne literature. Po drugi strani je za razvoj določene stroke in ne nazadnje tudi jezika samega nujno potrebno razvijati lastno strokovno terminologijo. Slovenščina je v farmaciji v prvi vrsti pomembna pri stiku strokovnjaka s pacientom, nadalje za medsebojno sporazumevanje, pripravo ustrezne dokumentacije o zdravlilih ... Zaradi tega sta izjemnega pomena tudi vključitev nacionalnega strokovnega izrazja v učne programe farmacije na univerzi in skrb za ustrezno terminologijo v strokovnih revijah s področja farmacije (*Farmaceutski vestnik, Farmakon, Naša lekarna, Lekarništvo ...*). Slovenska farmacevtska terminologija se uporablja v vseh programih, ki se izvajajo na Fakulteti za farmacijo, saj je poznavanje ustreznega izrazja potrebno za bodoče farmacevte, ne glede na njihovo delovno mesto. Poleg tega se v času študija seznanijo tudi z vsemi najpomembnejšimi izrazi s področja farmacije v angleškem in nemškem jeziku, glede na tradicijo farmacije pa je potrebno tudi poznavanje osnov latinščine.

Najpomembnejši dosežek na področju razvoja slovenske farmacevtske terminologije iz obdobja pred osamosvojitvijo sega v sedem-

deseta leta prejšnjega stoletja (1972), ko je nastal prevod *Jugoslovanske farmakopeje* (*Ph. Jug. III, Pharmacopoeia jugoslavica tertia, Transliteratio slovenica*), ki je bila edina v slovenščino prevedena izdaja Jugoslovanske farmakopeje. Vse ostale izdaje (*I., II. in IV. Jugoslovanska farmakopeja*) so bile tudi na območju Slovenije oficinalne v srbohrvaškem jeziku.

☛ Leta 1993 je Republika Slovenija pristopila h Konvenciji o izdelavi *Evropske farmakopeje* ter k Protokolu h Konvenciji o izdelavi *Evropske farmakopeje*, s čimer se je zavezala, da bo na svojem ozemlju sprejela in uveljavila *Evropsko farmakopejo*. Zaradi potrebe zlasti farmacevtske industrije se je pojavila pobuda o ustanovitvi skupine strokovnjakov, ki bi poenotila strokovno izrazje na področju farmacevtskih oblik, saj bi slednje močno olajšalo pripravo dokumentacije za registracijske postopke. Leta 1994 je bila na pobudo Tehnološke sekcije Slovenskega farmacevtskega društva ustanovljena Komisija za farmacevtsko-tehnološko terminologijo, ki je pripravila *Slovar farmacevtskih oblik* in leta 1996 še knjižico z naslovom *Standardni farmacevtsko-tehnološki izrazi*, v katero je vključila *Slovar farmacevtskih oblik, Slovar farmacevtske ovojnine* in prevod dokumenta Evropske farmakopejske komisije *Standardni izrazi za farmacevtske oblike, za načine uporabe, ovojnine, zapirala ter dodatno opremo*. Evropska unija je namreč objavila *Standard Terms*, ki so jih vse podpisnice Konvencije o izdelavi *Evropske farmakopeje* morale prevesti v svoj jezik. Slovenski standardni izrazi so bili prvič objavljeni leta 1996 v posebni izdaji *Pharmeuropa*, glasila Evropskega direktorata za kakovost zdravil (EDQM), in se od takrat nenehno dopolnjujejo. Istega leta je bil v Sloveniji sprejet tudi prvi Zakon o zdravlilih, ki je določil, da morajo

biti zdravila, ki so v pravnem prometu v RS, izdelana po metodah in zahtevah *Evropske farmakopeje* in v skladu z *Nacionalnim dodatkom k Evropski farmakopeji – Formularium Slovenicum*. S tem je bila postavljena pravna osnova za uveljavitev *Evropske farmakopeje* pri nas ter izpolnjena obveza naše države, ki izhaja iz podpisa Konvencije o izdelavi *Evropske farmakopeje*. Standardni izrazi so postali obvezni v postopkih pridobitve in vzdrževanja dovoljenj za promet z zdravili. Poleg tega so standardni izrazi poenotili slovensko izrazje in odpravili zmedo, ki jo je vnašala uporaba različnih izrazov za isti pojem, ki med sabo niso bili povsem enakovredni in zamenljivi. Leta 2006 so bili standardni izrazi natančno pregledani in posodobljeni, tako da so dobra podlaga za delo farmacevtskih strokovnjakov.

☞ Prizadevanje za enotno slovensko farmacevtsko terminologijo je poleg izboljšane komunikiranja med strokovnjaki na tem področju predstavljalo tudi pomemben del priprave na to, da je 1. januarja 1997 v Republiki Sloveniji začela veljati 3. izdaja *Evropske farmakopeje (European Pharmacopoeia Third Edition – Ph. Eur. 3rd Ed.)*. Za razliko od predhodne izdaje je bila izraziteje industrijsko naravnana. Trenutno veljavna (2018) je 9. izdaja *Evropske farmakopeje (European Pharmacopoeia Ninth Edition – Ph. Eur. 9th Ed.)*, 2018.

Ob sprejeti *Evropski farmakopeji* se je tako pokazala tudi potreba po slovenskem dodatku k njej, zlasti zaradi usklajevanja določil lastne zakonodaje na področju zdravil in predpisov na ravni *Evropske farmakopeje*. Junija 1998 je izšel *Formularium Slovenicum, Slovenski dodatek k Evropski farmakopeji*. Izdala ga je Komisija za pripravo nacionalnega dodatka pri takratnem Uradu RS za zdravila Ministrstva za zdravje. Komisija, sestavljena iz priznanih strokovnjakov, vsako leto izda *Dopolnilo k Formulariumu Slovenicum*, hkrati pa organizira tudi strokovno posvetovanje ob izidu novega dopolnila. Po krajšem presledku

je s 1. oktobrom 2018 postala veljavna 4. izdaja *Formulariuma Slovenicum (FS 4.0)*, ki uveljavlja uporabo enotne slovenske farmacevtske terminologije v farmaciji in njej sorodnih strokah, kot so medicina, kemija, veterina, mikrobiologija. *Formularium Slovenicum* vključuje prevode izbranih poglavij *Evropske farmakopeje* in določene vsebine, ki so specifično pomembne za slovensko farmacevtsko stroko. Določene vsebine so lahko z dovoljenjem članic, ki so sprejele *Evropsko farmakopejo*, povzete iz njihovih veljavnih farmakopej. V celoti vključuje tudi *Slovar standardnih izrazov*. Posebej pomemben in uporaben je trojezični indeks zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi, ki vključuje njihova slovenska, angleška in latinska imena, poleg njega pa tudi angleško-slovenski slovarček farmacevtskih izrazov, v katerem so na enem mestu zbrani prevodi določenih angleških izrazov, ki jih je Komisija za pripravo nacionalnega dodatka k *Evropski farmakopeji* v sodelovanju z lingvisti in strokovnjaki drugih strok prevedla, revidirala ali sooblikovala.

☞ Nov pomemben mejnik v razvoju slovenskega farmacevtskega izrazja pa je *Farmacevtski terminološki slovar*, v katerem so na enem mestu zbrani in razloženi najpomembnejši izrazi, ki se uporabljajo na ožjem področju farmacije. Z njegovo pomočjo je vzpostavljen pregleden in urejen sistem, ki je v veliko pomoč farmaceutom in laični javnosti. *Farmacevtski slovar* pokriva področja farmacevtske tehnologije, analize in kakovosti zdravil, učinkovin s farmakoterapijo in pomožnih snovi, lekarniške farmacije, farmacevtske biotehnologije, farmacevtske regulative, farmakognozije, alternativnih metod zdravljenja, klinične farmacije. Slovar zaokrožuje dolgoletno delo strokovnjakov pri postavljanju strokovne farmacevtske terminologije in, upajmo, prispeva k približevanju farmacije laični javnosti.

*Aleš Obreza, Jelka Šmid - Korbar,
Mirjana Gašperlin*

Nastajanje druge, dopolnjene in popravljene izdaje *Farmaceutskega terminološkega slovarja*

☛ Terminološki slovar je ob strokovnem šolstvu atribut razvite stroke in seveda odraz njene skrbi za nacionalni jezik. Če namreč v času globalizacije in prevlade angleščine, ki izpodriva nacionalne jezike, ne bomo sami poskrbeli za ustrezno slovensko strokovno izrazje, našega jezika ne bomo mogli uporabljati v vseh sporazumevalnih položajih.

Evropska unija, v katero smo vključeni, je naklonjena različnosti kultur in jezikov. Od nas samih je odvisno, kaj in koliko bomo storili za oblikovanje in ohranjanje slovenskega jezika tudi na zahtevnih strokovnih področjih, kot je farmacija. Urejeno slovensko farmacevtsko izrazje bo prispevalo k razvoju farmacije kot znanosti in slovenščine kot jezika, v katerem je mogoče ubesediti tudi zahtevne znanstvene vsebine.

Slovenski farmacevti in terminografi Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ISJ FR ZRC SAZU) so v razmiku osmih let izdali *Farmaceutski terminološki slovar* in njegovo dopolnjeno in popravljeno izdajo. Oba slovarja – prvi je izšel leta 2011, drugi pa leta 2019 – sta plod zelo zavzetega in uspešnega dela slovenskih farmacevtov za slovensko farmacevtsko terminologijo in dolgoletnega sodelovanja z ISJ FR ZRC SAZU, zlasti z njegovo Sekcijo za terminološke slovarje (leta 2018 preimenovalo v Terminološko sekcijo).

Sodelovanje slovenskih farmacevtov in terminografov ISJ FR ZRC SAZU sega v 90. leta prejšnjega stoletja. Začelo se je s prispevki na posvetovanjih o strokovnem izrazju, ki jih je pripravljala Sekcija za terminološke slovarje, in nadaljevalo z izdelavo slovarja farmacevtskega izrazja.

Leta 1997 so na posvetovanju Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje nastopile Simona Vučko Mole (Anatomsko-terapevtsko-kemijska klasifikacija zdravil in enotno slovensko poimenovanje zdravilnih učinkovin), Ksenija Kosem (Problematika jezika v tovarni zdravil) in Jelka Šmid - Korbar (Slovenska farmacevtsko-tehnološka terminologija). Na mednarodnem posvetovanju leta 2003 Terminologija v času globalizacije / Terminology at the Time of Globalization so predavali: Jelka Šmid - Korbar in Barbara Razinger (Strokovno izrazje v slovenski farmacevtski zakonodaji) ter Simona Vučko Mole in Aleš Krbavčič (Pristop k enotnemu poimenovanju zdravilnih učinkovin). Na Poletni terminološki šoli 2008 sta Jelka Šmid - Korbar in Mirjana Gašperlin predstavili razvoj slovenske farmacevtske terminologije ob desetletnem uveljavljanju slovenske farmakopeje. Na mednarodni konferenci Jezikovna različnost in nacionalni jeziki v visokem šolstvu / Language Diversity and National Languages in Higher Education leta 2009 so Aleš Obreza, Jelka Šmid - Korbar in Mirjana Gašperlin predstavili tematiko Kako je vključevanje v evropske integracije spodbudilo razvoj slovenske farmacevtske terminologije.

Sodelovanje med farmacevti in leksikografi je porodilo zamisel, da slovenska farmacija potrebuje slovar. Formalno se je delo za *Farmaceutski terminološki slovar* začelo že v marcu 2007, konec leta 2007 pa je bil podpisan dogovor o sodelovanju med Fakulteto za farmacijo Univerze v Ljubljani, Javno agencijo Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke, Slovenskim farmacevtskim društvom, Lekarniško zbornico Slovenije in ISJ FR ZRC SAZU.

Pri izdelavi slovarja so sodelovali člani ustanov, ki so podpisale dogovor, farmacevti iz farmacevtske industrije, upokojeni farmacevtski strokovnjaki ter farmacevti iz drugih ustanov ali združenj.

Farmacevtski terminološki slovar je prvič izšel v knjižni obliki leta 2011, v elektronski pa leta 2013 na spletnem mestu Terminološki. Druga, dopolnjena in popravljena izdaja *Farmacevtskega terminološkega slovarja* je v knjižni obliki izšla leta 2019. Oba slovarja so uredili Marjeta Humar, Jelka Šmid - Korbar in Aleš Obreza. V vmesnem času med izdajama *Farmacevtskega terminološkega slovarja* se je nadaljevalo delo za farmacevtsko terminologijo z obravnavo poimenovanj pomožnih snovi. Učbenik za študente farmacije, industrijske farmacije in kozmetologije *Pomožne snovi v farmaciji* Aleša Obreze, Bernarde Bevc, Saše Baumgartner (1969–2015) in Marjete Humar je bil končan in objavljen v elektronski obliki leta 2015 na spletišču Fakultete za farmacijo (www.ffa.uni-lj.si/fileadmin/datoteke/Knjiznica/e-knjige/Pomozne_snovi.pdf).

Že ob prvi izdaji *Farmacevtskega terminološkega slovarja* smo se avtorji zavedali, da so nekatera strokovna področja prikazana preširoko, druga pa preozko, zlasti t. i. industrijska farmacija (v slovarskem besedilu ima označevalnik farmacevtska tehnologija), farmakognozija, zgodovinski termini, razvijajoča se socialna farmacija ipd.

Glavni uredniki *Farmacevtskega terminološkega slovarja* in avtorji slovarskih sestavkov posameznih strokovnih področij so že leta 2012 začeli slovar pregledovati. Izločili so kar lepo število slovarskih sestavkov in

dodajali nove. Spremenili so definicije več kot 2000 terminov. Z novimi termini kot nosilci slovarskih sestavkov so bila temeljito dopolnjena naslednja področja: farmakognozija, farmacevtska tehnologija s termini s področja industrijske farmacije in zgodovina farmacije.

V slovarju iz leta 2011 so bila upoštevana tudi nekatera strokovnopogovorna (*kininka, kombinirani prašek, stik*), žargonska (*apotekar, arcnija, rotavapor*) in zastarela poimenovanja (*tioglukozyd, antocian, avtomedikacija, glaziranje, receptiranje*). Nekateri tovrstni izrazi, večinoma iz govorjenega jezika, so bili za drugo izdajo izločeni, ker jih ni potrjevala raba v sodobni strokovni literaturi, drugi so prikazani kot manj uporabljani ali manj ustrezni. Izločenih je bilo tudi nekaj latinskih ustreznikov, ki se ne uporabljajo, in informativni razdelek slovarskih sestavkov, označen kot GL. (glej), za katerim so bile v prvi izdaji zapisane vse zveze termina, navedene v slovarju, npr. pri terminu zdravilo: GL.: *ambulantna poraba zdravila, ambulantno predpisano zdravilo, analiza zdravil, analizno preskušanje zdravila* ipd. Kraticice, ki jih je v slovarju razmeroma veliko, so dopolnjene z več slovničnimi podatki.

Prva izdaja *Farmacevtskega terminološkega slovarja* je obsegala 5614, druga, dopolnjena in popravljena izdaja pa vsebuje 6451 slovarskih sestavkov.

Zakaj so se farmacevti odločili, da je treba izdelati terminološki slovar? Farmacija je znanost, ki je v stalnem stiku z ljudmi – strokovnjaki in laiki. Za medsebojno razumevanje je potrebno slovensko izrazje. Slovar potrjuje, da zaradi skrbi farmacevtov za slovenski jezik obstaja slovensko farma-

cevtsko izrazje za vsa področja farmacije, slovar podaja celosten prikaz slovenskega farmacevtskega izrazja, z navajanjem prednostnih izrazov prispeva k enotni rabi, z definicijami določa pomen terminov, z angleškimi in latinskimi ustrezniki omogoča ustrezno rabo terminov v vseh treh jezikih. Za strokovno sporazumevanje je zelo pomembno enotno izrazje. K poenotenju izrazja in usklajeni rabi pa bodo prispevali vsi, ki predavajo in pišejo o farmaciji.

Vsak slovenski terminološki slovar je odraz razvitosti stroke ali znanosti in skrbi strokovnjakov za ustrezno slovensko strokovno izrazje. *Farmaceutski terminološki slovar* kaže visoko stopnjo razvitosti slovenske farmacije in odgovoren odnos farmacevtov do slovenskega jezika, saj ti vseskozi sledijo svetovnemu razvoju farmacije z ustreznim slovenskim izrazjem.

Zelo pomembno je vprašanje, komu je slovar namenjen. Terminološki slovar višje kakovosti zajema velik del izrazja stroke ali znanosti, ki je zbrano ali izbrano iz področne literature in predlogov strokovnjakov, vrednoti izrazje, vsebuje jezikoslovne elemente, definicije, različna pojasnila in tujejezične ustreznike. Tak je tudi *Farmaceutski terminološki slovar*. Glede na zahtevnost definicij je v prvi vrsti namenjen strokovnjakom, študentom farmacije, izobraženim laikom in vsem tistim, ki jih zanima to področje znanosti.

Delo za 1. izdajo *Farmaceutskega terminološkega slovarja* so moralno in finančno podprla farmacevtska podjetja. Na prvem mestu moramo omeniti generalnega sponzorja podjetje Medis in njegovega takratnega direktorja Toneta Strnada,

glavni sponzor je bilo podjetje Lek, član skupine Sandoz, sponzorji pa Krka, Simp's, Schering-Plough, Belupo in AstraZeneco. Izdajo knjige je sofinancirala Javna agencija Republike Slovenije za knjigo. Drugo, dopolnjeno in popravljeno izdajo slovarja so podprli Medis, farmacevtska družba, d. o. o., in Krka, tovarna zdravil, d. d., Novo mesto, ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Vsem sponzorjem se iskreno zahvaljujemo. Hkrati pa je treba reči, da so največji sponzorji soavtorji in njihovi sodelavci.

Marjeta Humar

Vsebina in ureditev slovarja

☛ *Farmaceutski terminološki slovar*, druga, dopolnjena in popravljena izdaja, je razlagalni, normativni in večjezični slovar sodobnega slovenskega farmacevtskega izrazja, v celoti izdelan na podlagi slovenskega gradiva. Vsebuje 6454 slovarskih sestavkov.

☛ Slovar je večdelen: uvodnemu delu sledi slovensko-angleško-latinski slovar, v katerem so iztočnice razložene ali prikazane s kazalko na ustrežnejši izraz, nato sledijo angleško-slovenski in latinsko-slovenski slovar, dodatki in viri, uporabljeni pri izdelavi slovarja.

☛ V slovarju je sodobno slovensko farmacevtsko izrazje predstavljeno glede na področje rabe in ovrednoteno s stališča pogostosti.

☛ Iz slovarja je razvidna močna povezanost slovenske farmacije z agencijami in organi v Evropski uniji. Razmeroma natančno je prikazano zakonodajno urejanje farmacije.

☛ Slovar vsebuje farmacevtsko izrazje naslednjih področij, naštetih po abecedi: analiza zdravil, biomedicina, farmacevtska biotehnologija, farmacevtska informatika, farmacevtska kemija, farmacevtska tehnologija, farmacevtska zakonodaja, farmakoekonomika, farmakoepidemiologija, farmakognozija, farmakokinetika, farmakologija, homeopatija, imunologija, klinična kemija, laboratorijska medicina, lekarniška in socialna farmacija, medicinski pripomočki, toksikologija, zgodovina farmacije.

☛ Slovarske iztočnice imajo navadno oznako farmacevtskega področja, na katerem se najpogosteje uporabljajo, npr. farmacevtska tehnologija (farm. teh.): *kapsula, mazilo, tableta*, farmakologija (farmakolog.), npr. *aktivni transport*. Termini, značilni za dve področji, imajo dve oznaki, npr. farmakologija in imunologija (farmakolog., imunol.): *preobčutljivost*. Termini, značilni za več področij, nimajo področne oznake.

Slovar vsebuje:

- sodobno nelastnoimensko farmacevtsko izrazje in del izrazja iz zgodovine farmacije, npr. *antimonovo vino, liniment, mazilo sabadile, mazilo španske muhe* ipd.;
- del izrazov s področja dobre proizvodne prakse;
- nekaj pogostejših lastnih imen, npr. *Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke*;
- poimenovanja za ženske poklice in strokovne nazive, ki pa so zaradi ekonomičnosti pridani moški obliki, npr.

specialist iz biofarmacije -a --- m **specialistka** iz biofarmacije -e --- ž

- razmeroma veliko mednarodnih in slovenskih kratic; kratice imajo naveden izgovor in način sklanjanja in zapisovanja, mednarodne kratice so predstavljene z angleško besedno podlago ter s puščico k slovenskemu nekratičnemu poimenovanju, slovenske pa samo k nekratičnemu poimenovanju:

DNK -- [deenká] ž **farm. bioteh.** kratica ► deóksiribonukleínska kislína

- širok seznam latinskih okrajšav, ki se uporabljajo na zdravniških receptih, npr. **agit. ante us.** - - - - [ágitá ante úzum] (*LAT. agita ante usum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pred uporabo pretresi
- angleške ustreznike za večji del izrazja; termini, ki se niso uporabljali mednarodno, nimajo angleškega ustreznika;
- uporabljane latinske ustreznike.

Slovar ne vsebuje:

- lastniških imen zdravil;
- zdravilnih učinkovin, kemijskih, anatomskih in drugih izrazov, ki so lahko uporabljeni v razlagah;
- večine medicinskih pripomočkov, ki se uporabljajo v bolnišnicah.

Vrste in zgradba slovarskega članka

- ☞ Izrazje je prikazano v slovarskih sestavkih.
- ☞ Vsak strokovni izraz je iztočnica samostojnega slovarskega sestavka.
- ☞ Iztočnice so eno-, dvo- ali večbesedne in praviloma v ednini.
- ☞ Slovarski sestavki so razvrščeni po abecedi iztočnic.
 - Posebnost: Iztočnice zloženske s številko ali grško črko v prvem delu se uvrščajo glede na drugi del za vezajem, npr. α -amiláza je na abecedno ustreznem mestu gleda na amilaza, α se ne upošteva.

☞ Iztočnice so samostalniki oziroma samostalniške besedne zveze in prislovi oziroma prislovne besedne zveze.

- Posebne iztočnice so tudi latinske stalne besedne zveze ali povedi, navadno okrajšane, značilne zlasti za zdravniške recepte. Te nimajo besednovrstne oznake.
- ☞ Slovarski sestavki so lahko polnopomenski, kazalke ali sestavljeni.

☞ Iztočnica ima lahko več pomenov, navadno na različnih farmacevtskih področjih, ki so označeni z arabskimi številkami.

☞ Strokovno in jezikovno ustrezno izrazje je prikazano v polnopomenskem slovarskem članku z definicijo, različnimi pojasnili, lahko s sopomenkami (s) in informativnim delom.

☞ Manj uporabljano izrazje je prikazano s kazalko. Puščica (►) usmerja na ustrežnejše ali pogostejše poimenovanje. Kazalke nimajo tujejezičnih ustreznikov.
aktivni márker -ega -ja m *farm. zak., farmakognoz.* ► aktivni označeválec

☞ gl. (glej) usmerja na bolj uporabljane pisne različice:

agoníst álfa,-adrenêrgičnih recéptorjev -a -- -- [êna] m *farm. kem. gl.* agoníst α_1 -adrenêrgičnih recéptorjev

☞ Sestavljeni slovarski sestavki imajo vsaj dva pomena, od katerih ima eden definicijo, drugi pa usmerja na ustrežnejše poimenovanje.

cilinder -dra m **1. farm. teh.** v dobri proizvodni praksi posoda za hranjenje plina pri visokem tlaku

ANG.: *cylinder*

2. lek. farm. ► meríltni válj

☞ Iztočnice so prikazane kot prvine jezika in poimenovalnega sistema stroke. Slovarski sestavek ima več delov: glava, zaglavje, pomenski, ustrežniški in informativni del.

☞ Glava vsebuje iztočnico z označenim naglasom (mesto, kakovost in dolžina), sklanjatveni vzorec pri samostalnikih ali samostalniških besednih zvezah, tudi besednovrstno oznako, če iztočnica ni samostalnik ali samostalniška besedna zveza

- Pri samostalniku ali samostalniški besedni zvezi so navedeni spol (m, s, ž), drugosklonska končnica, lahko tudi podatek o številu, če je iztočnica ali pomen v dvojini ali množini. Prislovi ali prislovne besedne zveze imajo oznako prisl. Nekatere stalno uporabljane besedne zveze ali povedi nimajo besednovrstnih oznak.

- Onaglaševanje se ravna po *Slovenskem pravopisu*. Za izraze, ki jih tam ni, je bila upoštevana strokovna raba.

- Splošnih izgovornih posebnosti slovar ne navaja. Tudi izgovor dvojnih soglasnikov, kadar se ti izgovarjajo kot en soglasnik, ni zapisan.

☞ Zaglavje lahko vsebuje podatek o izvoru in krajšavi, izgovoru, morebitne izgovorne in pisne dvojnice, tujejezično podlago kratic ipd. Izvor iztočnice se navaja, če iz pojasnil ali definicije ni razviden.

SES SES-a in -- m (ANG. *selfemulsifying system*)
farm. teh. kratica ► *sámoemulgirajóči systém*

☞ Pomenski del vsebuje različna pojasnila, oštevilčenje pomenov, področne označevalnike, definicijo/e, morebitne sopomenke ali kazalke k ustreznemu terminu.

☞ Informativni del sestavljajo primerjaj (PRIM.) in tujejezični ustrezniki.

- V razdelku primerjaj (PRIM.) so navedena poimenovanja, ki so pomensko sorodna iztočnici.

aktivna imunizacija -e -e ž imunol., farm. bioteh. vzpostavljane pridobljene, specifične in navadno dolgotrajne odpornosti organizma v obliki humoralnega in celičnega (limfociti T) imunskega odziva na določen antigen, ki se lahko razvije po naravni ali umetni aktivni imunizaciji PRIM.: cepívo, cépljenje, pasívna imunizácija

ANG.: *active immunisation*

Krajšave in oznake

anal. zdr.	analiza zdravil
ANG.	angleško
biomed.	biomedicina
ed.	ednina
f	latinski ustreznik ženskega spola
farmakoekon.	farmakoekonomika
farmakoepid.	farmakoepidemiologija
farmakognoz.	farmakognozija
farmakokin.	farmakokinetika
farmakolog.	farmakologija
farm. bioteh.	farmaceutvska biotehnologija
farm. inf.	farmaceutvska informatika
farm. kem.	farmaceutvska kemija
farm. teh.	farmaceutvska tehnologija
farm. zak.	farmaceutvska zakonodaja
FR.	francosko
GL.:	glej besedne zveze, ki vsebujejo iztočnico
gl.	glej pisno ustrenejšo različico
homeopat.	homeopatija
imunol.	imunologija
in	uvaja enakovredno pisno ali naglasno različico
K:	krajšava
klin. kem.	klinična kemija
lab. med.	laboratorijska medicina
LAT.	latinsko
lek. farm.	lekarniška farmacija
m	samostalnik ali samostalniška besedna zveza moškega spola
m	latinski ustreznik moškega spola
med. prip.	medicinski pripomočki
mn.	množina
n	latinski ustreznik srednjega spola
nekdaj	predmet, okrajšava se ne uporablja več
NEM.	nemško
npr.	na primer
pl	množina pri latinskih ustreznikih
pol.	polovica
PRIM.	primerjaj

prisl.	prislov ali prislovna besedna zveza
pr. n. št.	pred našim štetjem
s:	sopomenka (sinonim)
s	samostalnik ali samostalniška besedna zveza srednjega spola
soc. farm.	socialna farmacija
stol.	stoletje
toksikol.	toksikologija
tudi	uvaja manj rabljeno pisno ali naglasno različico
zgod. farm.	zgodovina farmacije
ž	samostalnik ali samostalniška besedna zveza ženskega spola
►	glej strokovno ali/in jezikovno ustrenejše ali/in pogosteje uporabljano strokovno poimenovanje
▷	glej slovenski ustreznik
1, 2	oznaka homonimov
1., 2.	oznaka pomenov
()	oklepaj za navajanje izvora
()	oklepaj za navajanje številskih oznak dveh ali več pomenov v latinsko-slovenskem ali angleško-slovenskem slovarju
()	oklepaj za navajanje številске oznake pomena pri kazalkah
[]	oklepaj za navajanje izgovora ali
/	ali
'	dolgi in ozki samoglasnik ali dolgi r
`	kratki in široki samoglasnik
^	široki in dolgi samoglasnik

Farmacevtski terminološki slovar

A

- āā** -- [ána pártēs ekváles] (LAT. *ana partes aequales*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po enakih delih
- abortív** -a m farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za prekinitve nosečnosti
S: splavílo
ANG.: *abortive*
LAT.: *abortivum, abortivi n*
- abrazív** -a m farm. teh. snov, ki se uporablja za mehansko drgnjenje površin, npr. delci kalcijevega karbonata v zobnih pastah
ANG.: *abrasive*
LAT.: *abrasivum, abrasivi n*
- absolút** -a m farmakognoz. zmes hlapnih, močno dišečih spojin, pridobljena iz rastline ali njenih delov z ekstrakcijo z organskim topilom in nato z etanolom
ANG.: *absolute*
LAT.: *absolutum, absoluti n*
- absolútna viskóznost** -e -i ž farm. teh. ► dinamična viskóznost
- absolútni etanol** -ega -a m farm. teh. brezvodni etanol, ki se uporablja kot topilo in v analitiki
ANG.: *absolute ethanol*
LAT.: *ethanolum absolutum*
- absolútno dominírana strategija** -- -e -e ž farmakoekon., soc. farm. ► absolutno prevládana strategija
- absolútno prevládana strategija** -- -e -e ž farmakoekon., soc. farm. strategija zdravljenja, namesto katere se uporablja cenejša in učinkovitejša alternativna strategija S: absolutno dominirana strategija PRIM.: dominantna strategija
ANG.: *absolutely dominated strategy*
- absorbánca** -e ž anal. zdr. logaritem razmerja med intenziteto svetlobe določene valovne dolžine pred vstopom in po izstopu iz raztopine S: ekstíncija, óptična gostóta
ANG.: *absorbance*

- absórbens** -a m farm. kem. ► absorbènt
- absorbènt** -ènta m farm. kem. snov, ki vsrka plin, tekočino, toploto, žarke, npr. svinčeve plošče pri snemanju z X-žarki S: absórbens
PRIM.: adsorbènt
ANG.: *absorbent*
LAT.: *absorbens, absorbentis n*
- absórpčija** -e ž 1. vsrkavanje plinov, vode, drugih snovi in svetlobe PRIM.: adsórpčija (2)
2. pri fotometriji zmanjšanje energijskega toka ali toka delcev pri prehodu skozi snov, npr. izguba energije žarkov ob prehodu skozi tkivo ali drugo snov zaradi interakcije žarkov s snovjo
3. v fiziologiji prehod snovi iz hrane v krvni obtok, ki poteka v tankem črevesju
ANG.: *absorption*
LAT.: *absorptio, absorptions f*
4. farmakokin. ► absórpčija zdravilnih učinkovín
- absórpčija zdravilnih učinkovín** -e -- -- ž farmakokin. proces, pri katerem preide učinkovina z mesta aplikacije ali mesta absorpcije v centralni krvni obtok S: absórpčija (4)
ANG.: *drug absorption*
- absorpcijska pregráda** -e -e ž farmakokin. tkiva, zlasti epiteliji, ali organi, ki preprečujejo neovirano absorpcijo učinkovín
ANG.: *absorption barrier*
- abstinénca** -e ž farm. kem., toksikol. ► vzdóžnost
- abstinénčni sindró**m -ega -a m toksikol. telesna in duševna znamenja, ki se pojavijo, ko se začne zmanjševati koncentracija psihoaktivne snovi v organizmu
ANG.: *abstinence syndrome, withdrawal syndrome*
- a. c.** -- -- [ante cibum] (LAT. *ante cibum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pred jedjo
- ACE-inhibít**or -ja [aceé] m (ANG. ACE angiotensin-converting enzyme) farm. kem. antihipertenziv, ki z zaviranjem encima angiotenzin konvertaze prepreči pretvorbo angiotenzina I v aktivno obliko angiotenzin II in se uporablja za zdravljenje kardiovaskularnih

A

bolezni, npr. enalapril, kaptopril **s**: zaviralec angiotenzin konvertáze

ANG.: *ACE inhibitor, angiotensin-converting enzyme inhibitor*

LAT.: *angiotensini convertasi inhibitor*

acetilholín -a m **farm. kem.** ester očetne kisline in holina, ki deluje kot neurotransmiter v centralnem živčnem sistemu, avtonomnem živčevju in na stiku živčne in mišične celice

PRIM.: adrenalín

ANG.: *acetylcholine*

LAT.: *acetylcholinum, acetylcholini n*

acetilholin esteráza -- -e ž **farm. kem.** encim, ki katalizira hidrolizo acetilholina

ANG.: *acetylcholinesterase*

LAT.: *acetylcholinesterasum, acetylcholinesterasi n*

acetiliranje -a s **1. farm. kem.** metabolična reakcija II. reda, pri kateri se acetilira aminska skupina

2. farm. kem. kemična reakcija, po mehanizmu nukleofilna substitucija, pri kateri se na heteroatom veže acetilna skupina

ANG.: *acetylation*

acetogenin -a m **farmakognoz.** dolgoverižna alifatska spojina iz 35 do 37 ogljikovih atomov, značilna za družino anonovk (*Annonaceae*), ki vsebuje γ -laktonski obroč in enega ali dva tetrahidrofuranska obroča, npr. rioklarin, glaukaflorin

ANG.: *acetogenin*

LAT.: *acetogeninum, acetogenini n*

acid. -- [ácidum] (LAT. *acidum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kislina

ácidobázične lastnosti -ih -- ž mn. **farm. kem.** fizikalno-kemijske lastnosti snovi, ki se v ustreznem mediju obnašajo kot kisline ali baze **s**: kislínsko-bázične lastnosti

PRIM.: amfotérna molékula, báza, kislína

ANG.: *acid-base properties*

ácidobázični indikátor -ega -ja m **anal. zdr.** indikator, ki v odvisnosti od pH okoliškega medija spreminja svojo barvo in se lahko uporablja za ugotavljanje kislosti ali bazičnosti

ANG.: *acid-base indicator*

ácidorezisténtni poliméri -ih -ov m mn. **farmakokin.** ► gástrerezisténtni poliméri

acilfloroglucinól -a m **farmakognoz.** derivat 1-acilfloroglucinola, grenkega okusa, značilen za hmelj (*Humulus lupulus*), npr. humulon, lupulon

ANG.: *acylphloroglucinol*

LAT.: *acylphloroglucinolum, acylphloroglucinoli n*

ACR ACR-a in -- [aceèr aceèra] m (ANG. *acute-to-chronic ratio*) **toksikol.** kratica ► razmérje med akutno in krónično tóksičnostjo

a. d. -- -- [ávris dékstra] (LAT. *auris dextra*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu desno uho

ad aliment. -- -- [ad alimentárijum] (LAT. *ad alimentarium*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za prehrano

adamantánski deriváti -ih -ov m mn.

1. farm. kem. dopaminergiki z adamantanskim obročem, ki pospešijo sproščanje dopamina iz dopaminergičnih nevronov v centralnem živčnem sistemu in se uporabljajo kot antiparkinsoniki, npr. amantadin

2. farm. kem. protivirusne učinkovine z adamantanskim obročem

ANG.: *adamantane derivatives*

LAT.: *adamantani derivata*

adápter -ja m **farm. teh.** naprava za prilagoditev dveh za medsebojno delovanje sicer neprilagojenih naprav

ANG.: *adapter*

adaptívna imúnost -e -i ž **imunol., biomed.** ► pridobljena imúnost

adaptogén -a m **farm. kem.** učinkovina, ki olajša prilagajanje organizma na spremenjene in neugodne razmere v okolju

ANG.: *adaptogen*

ad baln. -- -- [ad bálneum] (LAT. *ad balneum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za kopol

ad caps. amylac. -- -- -- [ad kápsulas amiláceas] (LAT. *ad capsulas amylaceas*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v škrobne kapsule

ad caps. gelatin. -- -- -- [ad kápsulas gelatinózas] (LAT. *ad capsulas gelatinosas*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v želatinske kapsule

add. -- [áde / adétur] (LAT. *adde / addetur*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dodaj / naj se doda

add. instil. -- -- [áde instilatórem] (LAT. *adde instillatorem*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dodaj kapalko

adenilát cikláza -- -e ž **farm. kem.** encim, ki katalizira pretvorbo adenozintrifosfata v ciklični adenozinmonofosfat

ANG.: *adenylate cyclase*

LAT.: *adenylatcyclasum, adenylatcyclasi n*

adenín -a m **farm. bioteh.** nukleinska baza, derivat purina, komplementaren timinu

na DNA in uracilu na RNA, s katerima tvori po dve vodikovi vezi **PRIM.:** nukleinska baza

ANG.: adenine

LAT.: adeninum, adenini *n*

adenozin -a m **farm. kem.** ribonukleozid, po strukturi glikozid adenina in riboze, sestavina RNA, ki deluje tudi kot inhibitorni nevrotransmitter **PRIM.:** deoksiadenozin

ANG.: adenosine

LAT.: adenosinum, adenosini *n*

adenozindifosfát -a m **K: ADP farm. kem.** ribonukleotid, ester adenzina in dveh zaporedno vezanih ostankov fosforjeve(V) kisline na mestu C-5 riboze

ANG.: adenosine diphosphate

LAT.: adenosinis diphosphas

adenozinmónofosfát -a m **K: AMP farm. kem.** ribonukleotid, ester adenzina in fosforjeve(V) kisline na mestu C-5 riboze, sestavina RNA in nekaterih koencimov

ANG.: adenosine monophosphate

LAT.: adenosinis monophosphas

adenozinski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** receptor, sklopljen z adenilat ciklazo, na katerega se kot endogeni ligand veže adenzin

ANG.: adenosine receptor

adenozin trifosfát -a m **K: ATP farm. kem.** ribonukleotid, ester adenzina in treh zaporedno vezanih ostankov fosforjeve(V) kisline na mestu C-5 riboze, najpomembnejša visokoenergijska molekula v celicah in aktivirani predhodnik za sintezo RNA

ANG.: adenosine triphosphate

LAT.: adenosinis triphosphas

ADH ADH-ja in -- [adehá] m (**ANG. antidiuretic hormone**) **farm. kem.** kratica ► vazopresin

adheréncia -e ž **soc. farm., lek. farm.** ► sodelovanje pacienta

adheréntna célična kultúra -e -e -e ž **biomed.** kultura celic, pritrjenih na površino gojilne posode v pogojih *in vitro*

ANG.: adherent cell culture

adhezijske molékule -ih -ul ž mn. **imunol., biomed.** raznovrstne, večinoma glikoproteinske molekule, izražene na površinah različnih celic, ki omogočajo medsebojno povezovanje med celicami ter med celicami in medceličnino, npr. kadherini, integrini, imunoglobulinom podobne molekule in selektini

ANG.: adhesion molecules

adhezív -a m **farm. teh.** sestavina obližev ali lakov za nohte, ki omogoča njihovo

zadrževanje na koži ali nohtu, lahko vsebuje tudi zdravilno učinkovino

ANG.: adhesive

LAT.: adhesivum, adhesivi *n*

ÁDI ADI-ja in -- m (**ANG. acceptable daily intake**) **farm. kem., toksikol.** kratica ► sprejemljivi dnevni vnös

aditiv -a m **farm. teh.** dodatek v farmacevtske oblike, kozmetične izdelke, prehranska dopolnila in živila, ki zagotavlja določene lastnosti izdelka, npr. aroma, sladilo, antioksidant, konzervans

ANG.: additive

adjuváns -a m **farm. teh.** ► adjuvánt

adjuvánt -a m **farm. teh.** sestavina, ki ima sama malo ali nič farmakološkega učinka, v kombinaciji z drugimi sestavinami pa lahko poveča ali spremeni njihovo osnovno farmakološko delovanje, npr. v cepivih **S:** adjuváns

ANG.: adjuvant

LAT.: adiuvars, adiuvantis *n*

adjuvántna terapija -e -e ž **farmakokin.** ► pomožna terapija

adlátus -a m pred 2. svetovno vojno ► laboránt (2)

ad lib. --- [ad líbitum] (**LAT. ad libitum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po želji

ad man. med. --- [ad mánus médici] (**LAT. ad manus medici**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v roke zdravnika

ÁDMET ADMET-a in -- m (**ANG. absorption, distribution, metabolism, excretion and toxicity profile**) **farmakokin.** kratica absorpcija, porazdelitev, metabolismem, izločanje in toksikološki profil ksenobiotika

administratívna farmacija -e -e ž v ZDA veja farmacije, ki proučuje zlasti vpliv predpisov na proces uporabe zdravil **PRIM.:** sociálna farmacija (1), sociologija zdravil

ANG.: administrative pharmacy

adoptívni prenos imúnskih célic -ega -ôsa --- m **imunol., biomed.** prenos antigensko specifičnih efektorskih celic, navadno limfocitov T, v neimunogenega prejemnika, npr. pri zdravljenju rakavih bolezni z adoptivno imunsko terapijo **PRIM.:** imúnska terapija

ANG.: adoptive transfer of immune cells

ADP ADP-ja in -- [adepé adepêja] m (**ANG. adenosine diphosphate**) **farm. kem.** kratica ► adenzindifosfát

ADR ADR-a in -- [adeèr adeèra] m (**ANG. adverse drug reaction**) **farm. zak.** kratica ► neželèni učinek zdravila

A

adrenalin -a m *farm. kem.* hormon sredice nadledvične žleze, ki deluje kot neurotransmitter v simpatičnem živčevju in spada med kateholamine **S:** epinefrin

PRIM.: acetilholin

ANG.: epinephrine

LAT.: adrenalinum, adrenalini *n*

adrenêrgični recéptor -ega -ja m *farm. kem.* receptor, sklopljen s proteinom G, na katerega se fiziološko vežejo kateholamini, zlasti noradrenalin in adrenalin

ANG.: adrenergic receptor, adrenoceptor

α -adrenêrgični recéptor -ega -ja [álfa] in álfaadrenêrgični recéptor -ega -ja tudi álfa adrenêrgični recéptor -- -ega -ja m *farm. kem.* adrenergični receptor, na katerem pride po vezavi agonista do simpatomimetičnega odziva, stimulacija receptorja pa je bolj izražena pri uporabi adrenalina kot izoproterenola

ANG.: alpha-adrenoceptor

α_1 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [álfa êna] in álfa₁-adrenêrgični recéptor -ega -ja m *farm. kem.* α -adrenergični receptor, ki je postsinaptično pretežno v gladkem mišičju in žlezah, vezava agonista pa povzroči aktivacijo fosfolipaze C in zvišanje znotrajcelične koncentracije inozitoltrifosfata in diacilglicerola

ANG.: alpha₁-adrenoceptor

α_2 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [álfa dvé] in álfa₂-adrenêrgični recéptor -ega -ja m *farm. kem.* α -adrenergični receptor, ki je presinaptično na živčnih končičih adrenergičnega sistema in zavira sproščanje noradrenalina

ANG.: alpha₂-adrenoceptor

β -adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta] in bétaadrenêrgični recéptor -ega -ja tudi béta adrenêrgični recéptor -- -ega -ja m *farm. kem.* adrenergični receptor, na katerem pride po vezavi agonista deloma do vzburjevalnega odziva na srcu in deloma do zaviralnega odziva v drugih tkivih, stimulacija receptorja pa je bolj izražena pri uporabi izoproterenola kot adrenalina

ANG.: beta-adrenoceptor

β_1 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta êna] in béta₁-adrenêrgični recéptor -ega -ja m *farm. kem.* β -adrenergični receptor, pretežno v srcu in ledvicah, ki po vezavi agonista sproži vzburjevalni odziv zaradi aktivacije adenilat ciklaze in zvišanja znotrajcelične koncentracije cikličnega adenozinmonofosfata

ANG.: beta₁-adrenoceptor

β_2 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta dvé] in béta₂-adrenêrgični recéptor -ega -ja m *farm. kem.* β -adrenergični receptor, ki po vezavi agonista navadno sproži zaviralni odziv in relaksacijo gladkih mišičnih celic v steni dihalnega, prebavnega in urinarnega trakta

ANG.: beta₂-adrenoceptor

β_3 -adrenêrgični recéptor -ega -ja [béta trí] in béta₃-adrenêrgični recéptor -ega -ja m *farm. kem.* β -adrenergični receptor, ki po vezavi agonista pospeši lipolizo v maščobnem tkivu in termogenezo v skeletnem mišičju

ANG.: beta₃-adrenoceptor

adrenêrgik -a m *farm. kem.* učinkovina, ki preko receptorjev ali podtipov receptorjev, občutljivih na adrenalin in noradrenalin, posnema delovanje simpatičnega živčevja

ANG.: adrenergic

LAT.: adrenergicum, adrenergici *n*

ad scat. -- -- [ad skátulam] (**LAT.** *ad scatulam*) lek. *farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v škatlo, škatlico

adsórbens -a m ► adsorbènt

adsorbènt -ênta m snov, ki na svoji površini fizikalno ali kemično veže druge snovi ali delce, npr. amorfná laktoza za vezavo učinkovine pri praških za inhaliranje, aktivno oglje za adsorpcijo strupov v prebavnem traktu **S:** adsórbens

PRIM.: adsorbent

ANG.: adsorbent

LAT.: adsorbens, adsorbentis *n*

adsorbènt žóličnih kislín -ênta -- -- m *farm. kem.* antihiperlipemik, ki veže žolčne kisline, pospešuje njihovo izločanje z blatom in odstranjuje lipoprotein nizke gostote iz plazme, npr. holestiramin

ANG.: bile acid sequestrant

adsórpčija -e ž **1.** pojav, ko se snov (plin, tekočina ali trdna snov) veže na površino druge snovi, kar se izkorišča za doseganje enakomernosti vsebnosti pri vgradnji majhne količine ali majhnih velikosti delcev zdravilne učinkovine ali pri granuliranju, ko se praškasti delci z vezivom pretvorijo v granulát

2. vezava plinov, raztopljenih snovi na površino druge snovi, pogost mehanizem pri razstrupljanju in različnih oblikah kromatografije **PRIM.:** adsórpčija (1)

ANG.: adsorption

LAT.: adsorptio, adsorptionis *f*

adsorpcijska izotêrma -e -e ž *farm. teh.* matematični ali grafični prikaz odvisnosti

količine vezanega plina ali kapljevine na trdno snov od ravnotežnega parcialnega tlaka tega plina v okolici pri stalni temperaturi, v farmaciji pomembno zlasti razmerje med vezano vodo na trdno snov in relativno vlažnostjo v prostoru

ANG.: *adsorption isotherm*

adstringens -a m farm. kem. ► adstringent

adstringent -ênta m farm. kem. učinkovina, ki zaradi interakcij z določenimi funkcionalnimi skupinami, zlasti sulfhidrilnimi, na površini proteinov povzroči njihovo obarjanje iz koloidnih raztopin in se uporablja kot antiidiaroič, protimikrobna, protiulkusna učinkovina, deodorant, antiperspirant, za zaustavljanje manjših krvavitev, npr. kalijev aluminijev sulfat dodekahidrat, soli prehodnih elementov, tanini, formaldehid s: adstringens

ANG.: *astringent*

LAT.: *adstringens, adstringentis n*

ad us. ext. - - - - [ad úzum ekstêrnum] (LAT. *ad usum externum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za zunanjo uporabo

ad us. int. - - - - [ad úzum intêrnum] (LAT. *ad usum internum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za notranjo uporabo

ad us. propr. - - - - [ad úzum próprijum] (LAT. *ad usum proprium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za lastno uporabo

ad usum vicem - - - - [ad úzum vícem] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu naenkrat

ad us. vet. - - - - [ad úzum veterinárijum] (LAT. *ad usum veterinarium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo v veterinarski medicini

ad vitr. - - - [ad vítrum] (LAT. *ad vitrum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v steklenico, stekleničko

ad vitr. coll. ampl. - - - - [ad vítrum kum kólo ámplo] (LAT. *ad vitrum cum collo amplo*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v steklenico s širokim vratom

ad vitr. flav. - - - - [ad vítrum flávum] (LAT. *ad vitrum flavum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v rumenorjavo steklenico, stekleničko

ad vitr. nigr. - - - - [ad vítrum nígrum] (LAT. *ad vitrum nigrum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v temno steklenico, stekleničko

AE AE-ja in - [aé aêja] m (ANG. *adverse event*) farm. zak. kratica ► neželêni dogódek

AED AED-ja in - [aedé aedêja] m (ANG. *active external defibrillator*) med. prip. kratica ► aktivni zunánji defibrilátor

aeq. - [ekvális] (LAT. *aequalis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enak

aerenhim -a m farmakognoz. rastlinsko tkivo z velikimi medceličnimi prostori, napolnjenimi z zrakov

ANG.: *aerenchyma*

LAT.: *aerenchyma, aerenchymatis n*

aerodinámični premér délcev -ega -a - - m farm. teh. premer delcev nepravilne oblike, ki je enak premeru sferičnih delcev z gostoto 1 g/cm³ in z enako hitrostjo posedanja kot preiskovani delci nepravilne oblike, velja za delce velikosti 0,1 µm do 2 mm

ANG.: *aerodynamic diameter*

aeroph. - [eróforus] (LAT. *aerophorus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu šumeč, penëč

aerosil -a m farm. teh. zelo droben, sipek in higroskopen prah silicijevega dioksida z veliko specifično površino, ki se uporablja kot sušilno sredstvo in adsorbent

aerosól -a m farm. teh. disperzija trdne snovi v plinu

ANG.: *aerosol*

aetherol. - [eteróleum] (LAT. *aetheroleum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu eterično olje

aether sulfuricus -thra -a [éter sulfúrikus] m (LAT.) zgod. farm. staro ime za dietileter, hlapen in lahko vnetljiv anestetični eter, pripravljen z destilacijo zmesi etanola in žveplove(VI) kisline, ki se uporablja kot organsko topilo

ANG.: *diethyl ether*

LAT.: *aether depuratus, aether diethylicus, aether sulfuricus, aether vitrioli*

AF - [aèf] ž klin. kem., biomed. kratica ► alkálna fosfatáza

aferéza -e ž farm. biotech. ► hemaferéza

afinitéta -e ž 1. farm. kem. nagnjenost molekule k tvorbi interakcij z drugo molekulo, pri učinkovinah definirana kot sposobnost vezave na biološko tarčo, npr. encim, receptor, transportni sistem PRIM.: avidnost (1)

2. homeopat. domnevna lastnost homeopatskega zdravila, da deluje na določen organ ali tkivo

3. imunol., biomed. stopnja medsebojne privlačnosti in moč vezave antigena na

A

specifično vezavno mesto na protitelesu ali na T- ali B-celičnem antigenskem receptorju
 ANG.: *affinity*

afinitetna heterogenost -e -i ž imunol.

značilnost poliklonskih protiteles, da imajo različno afiniteto celo do istega vezišča epitopa

ANG.: *affinity heterogeneity*

afinitetna kromatografija -e -e ž farm. bioteh.

kromatografija, ki temelji na bioloških interakcijah med ligandom, pritrjenim na stacionarno fazo, in tarčnimi molekulami v mobilni fazi

ANG.: *affinity chromatography*

afrodiziak -a m farm. kem. učinkovina, ki krepi spolno moč

ANG.: *aphrodisiac*

LAT.: *aphrodisiacum, aphrodisiaci n*

ágar -ja m farmakognoz. hidrofilni koloidni poligalaktosid, zgrajen iz agaroze in agaropektina, pri čemer je na približno vsako deseto enoto D-galaktopiranoze ena od hidroksilnih skupin zaestrena z žveplovo kislino in kot takšna v obliki kalcijeve, magnezijeve, kalijeve ali natrijeve soli, pridobiva se z ekstrakcijo iz nekaterih morskih alg iz družin *Gelidiaceae* in *Sphaerococcaceae* in iz sorodnih rdečih alg razreda *Rhodophyceae*, uporablja se kot zgoščevalo, stabilizator, tvorilec gela, vezivo, gojišče za mikroorganizme, medij za elektroforezo

ANG.: *agar*

LAT.: *agar, agari m*

agaricin -a m farmakognoz., zgod. farm. smoli podobna snov iz lesne glive lekarniške macesnovke (*Laricifomes officinalis*), ki se je uporabljala kot antiperspirant pri tuberkulozi

ANG.: *agaricin*

LAT.: *agaricinum, agaricini n*

agaróza -e ž farm. bioteh. kislil polisaharid iz agarja, zgrajen iz D-galaktopiranoznih in L-3,6-anhidrogalaktopiranoznih enot, ki se uporablja kot nosilec za kromatografijo ali kot gel za elektroforezo

ANG.: *agarose*

LAT.: *agarosum, agarosi n*

agarózna gélska elektroforéza -e -e

-e ž farm. bioteh. elektroforeza, ki poteka v agaroznem gelu in omogoča ločitev molekul, navadno nukleinskih kislin, na podlagi razlik v njihovih velikostih

ANG.: *agarose gel electrophoresis*

agit. -- [ágita / agitétur] (LAT. *agita / agitur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pretresi / naj se pretrese

agit. ante us. -- -- -- [ágita ante úzum]

(LAT. *agita ante usum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pred uporabo pretresi

áglíkon -a m farmakognoz. nesladkorna komponenta glikozida

ANG.: *aglycone*

LAT.: *aglyconum, aglyconi n*

aglomerácija z razprševánjem -e -- -- ž

farm. teh. postopek, temelječ na vrtničnoslojni tehnologiji, pri katerem se najprej ob procesnih pogojih sušenja z razprševanjem ustvarijo primarna jedra z učinkovino, temu sledi oblaganje z učinkovino

ANG.: *spray dry agglomeration*

aglomerát -a m farm. teh. skupek med seboj povezanih delcev, navadno produkt granuliranja, ki se z rahlim posegom od zunaj zaradi ireverzibilnih povezav ne poruši

ANG.: *agglomerate*

aglutinácija -e ž imunol., farm. bioteh.

sprijemanje ali zlepljanje celic, bakterij ali delcev v skupke, navadno zaradi vezave ustreznih protiteles na antigene, izražene na njihovi površini

ANG.: *agglutination*

agoníst -a m farm. kem. spojina, ki z vezavo na celične receptorje izzove enak biološki odziv kot vezava naravnega substrata, ima afiniteto do vezavnega mesta in intrinzično aktivnost

PRIM.: antagonist

ANG.: *agonist*

LAT.: *agonista, agonistae m*

agoníst α_1 -adrenérgičnih recéptorjev -a

-- -- [álfa éna] in agoníst álfa₁-adrenérgičnih recéptorjev -a -- -- m farm. kem. simpatomimetik s selektivnim agonističnim delovanjem na α_1 -adrenérgične receptorje, ki povzroči vazokonstrikcijo in se uporablja za zdravljenje hipotenzije in kot nazalni dekongestiv, npr. oksimetazolin, nafazolin

ANG.: *alpha₁-adrenergic agonist*

agoníst α_2 -adrenérgičnih recéptorjev -a

-- -- [álfa dvé] in agoníst álfa₂-adrenérgičnih recéptorjev -a -- -- m farm. kem. simpatomimetik s selektivnim agonističnim delovanjem na α_2 -adrenérgične receptorje, ki se uporablja za zdravljenje hipertenzije in glavkoma, npr. klonidin, gvanfacin

ANG.: *alpha₂-adrenergic agonist*

agoníst β_2 -adrenérgičnih recéptorjev -a

-- -- [béta dvé] in agoníst béta₂-adrenérgičnih recéptorjev -a -- -- m farm. kem. simpatomimetik s selektivnim agonističnim delovanjem na β_2 -adrenérgične receptorje, ki se uporablja kot bronhodilatator

za zdravljenje astme, npr. salmeterol, formoterol

ANG.: *beta₂-adrenergic agonist*

agonist álfa₁-adrenérgičnih recéptorjev

-a --- [éna] m farm. kem. gl. agonist
 α_1 -adrenérgičnih recéptorjev

agonist álfa₂-adrenérgičnih recéptorjev

-a --- [dvé] m farm. kem. gl. agonist
 α_2 -adrenérgičnih recéptorjev

agonist béta₂-adrenérgičnih recéptorjev

-a --- [dvé] m farm. kem. gl. agonist
 β_2 -adrenérgičnih recéptorjev

agonist dopamína -a -- m farm. kem. dopami-nergik, ki se kot agonist veže na dopaminske receptorje in se navadno uporablja kot anti-parkinsonik, npr. apomorfín, pergolid

ANG.: *dopamine agonist*

LAT.: *agonista dopamini*

agonist imidazolínskíh recéptorjev

-a --- m farm. kem. antihipertenzív, po mehanizmu delovanja agonist na α_2 -adrenergíčnih receptorjih v centralnem živčnem sistemu z imidazolinsko strukturo, npr. klonidin, gvanfacín

ANG.: *imidazoline receptor agonist*

agonist melatonínskíh recéptorjev

-a --- m farm. kem. hipnotik, ki z vezavo na melatoninske receptorje zlasti skrajša čas uspavanja, npr. ramelteon

ANG.: *melatonin receptor agonist*

agonist muskarínskíh recéptorjev

-a --- m farm. kem. učinkovina, navadno strukturno podobna acetilholínu, ki se veže na muskarinske receptorje in sproži farmakološki odziv, npr. metaholín, karbahol

ANG.: *muscarine receptor agonist*

agonist na gonádoliberínskíh recéptorjih

-a --- m farm. kem. učinkovina za zdravljenje raka prostate, strukturno nona- ali dekapeptid, zelo podoben endogenemu ligandu, ki z agonističnim delovanjem na gonadolibérinskih receptorjih konstantno stimulira hipofizo k povečanemu izločanju gonadotropina, po določenem času se zaradi tolerance zmanjša sproščanje gonadotropina in zavira sinteza testosterona, npr. levprolid, goserelin

ANG.: *GnRH agonist, gonadotropin-releasing hormone agonist*

agregát

-a m farm. teh. skupek med seboj reverzibilno in šibko povezanih majhnih delcev, ki navadno nastanejo pri mešanju prahov

ANG.: *aggregate*

agretóp -a m farm. bioteh. del razgrajenega peptidnega antigena, ki se veže na pglavitni kompleks tkivne skladnosti

ANG.: *agretope*

agrúm -a m farmakognoz. južno sadje, skupno ime za kultivirane predstavnike rodu *Citrus*

ANG.: *citrus fruit*

ahéna -e ž farmakognoz. ► rózka

AIMD AIMD-ja in -- [aiemdé aiemdéja] m (ANG. *active implantable medical device*) med. prip. kratica ► aktivni medicínski pripomoček za vsadítev

ajurvéda -e ž v Indiji sistem zdravljenja, ki temelji na hindujski filozofiji

ANG.: *ayurveda*

akaricíd -a m farm. kem. učinkovina, ki uničuje pršice

ANG.: *acaricide*

LAT.: *acaricidum, akaricidi n*

akcéptor -ja m farm. kem. kemična zvrst, ki lahko sprejme elektron, elektronski par, proton, atom, ion ali atomsko skupino od druge snovi, donorja

ANG.: *acceptor*

akridínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. dezinficienti s planarnim heteroaromatskim obročem, ki omogoča vezavo med baznimi pari nukleínskíh kislín, npr. etakridín, aminokridín

ANG.: *acridine derivatives*

LAT.: *acridini derivata*

akridónski alkaloid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je akridon, npr. akronicin

ANG.: *acridone alkaloid*

LAT.: *alcaloidum acridoni*

aktinomicíni -ov m mn. farm. kem. citotoksični antibiotiki, izolirani iz vrst *Streptomyces*, zgrajeni iz fenoksazínskíh sistema, na katerega sta vezana dva ciklična pentapeptidna laktona, ki se lahko interkalirajo med citozin in gvanín v isti verigi DNA, s čimer pride do deformacije molekule DNA, zato sta motena procesa replikacije in transkripcije, npr. daktinomícín

ANG.: *actinomycins*

LAT.: *antibiotica actinomycinica*

aktinomórfni cvét -ega -a m farmakognoz. cvet, ki ima več ravnín simetrije PRIM.: zigomórfni cvét

ANG.: *actinomorphic flower*

LAT.: *flos actinomorphus*

aktivácija -e ž 1. farm. kem. prehod molekule iz neaktivne v aktivno obliko

2. biomed. prehod celice iz mirovanja v aktivirano obliko

ANG.: *activation*

aktivátor -ja m farm. bioteh. protein, ki z vezavo na določen regulatorni odsek DNA poveča hitrost transkripcije nekega gena

ANG.: *activator*

A

aktivirana belilna zemlja -e -e -e ž anal. zdr. adsorbent, ki se uporablja v analizi zdravil za razbarvanje vzorca za analizo
 ANG.: *activated bleaching earth*

aktivirani parciálni tromboplastinski čas -ega -ega -ega časa m klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava za oceno hemostaze, s katero se izmeri aktivnost faktorjev koagulacije intrinzične poti, pomembna npr. pri oceni antikoagulantnega zdravljenja s heparini s: parciálni tromboplastinski čas PRIM.: intrinzična pót koagulacije
 ANG.: *activated partial thromboplastin time*

aktivna farmaceutvska sestavina -e -e -e ž farm. teh. ► zdravilna učinkovina

aktivna imunizacija -e -e ž imunol., farm. bioteh. vzpostavlanje pridobljene, specifične in navadno dolgotrajne odpornosti organizma v obliki humoralnega in celičnega (limfociti T) imunskega odziva na določen antigen, ki se lahko razvije po naravni ali umetni aktivni imunizaciji PRIM.: cepivo, cepljenje, pasivna imunizacija
 ANG.: *active immunisation*

aktivna konformacija -e -e ž farm. kem. tridimenzionalna struktura proteina, odgovorna za njegovo delovanje
 ANG.: *active conformation*

aktivna snôv -e snovi ž farm. teh. ► zdravilna učinkovina

aktivni márker -ega -ja m farm. zak., farmakognoz. ► aktivni označevalec

aktivni medicínski pripomôček -ega -ega -čka m K: AMD med. prip. medicínski pripomôček, katerega delovanje omogoča vir električne ali druge energije, razen tiste, ki izhaja iz človeškega telesa ali težnosti
 ANG.: *active medical device*

aktivni medicínski pripomôček za diagnóstico -ega -ega -čka --- m med. prip. aktivni medicínski pripomôček, ki se uporablja ločeno ali v kombinaciji z drugimi medicinskimi pripomočki in nudi podatke za odkrivanje nepravilnosti, diagnozo, spremljanje ali zdravljenje fizioloških stanj, bolezní ali prirojjenih nepravilnosti
 ANG.: *active medical device for diagnosis*

aktivni medicínski pripomôček za vsaditev -ega -ega -čka --- m K: AIMD med. prip. aktivni medicínski pripomôček, ki se v celoti ali delno kirurško ali z drugim posegom vsadi v človeško telo ali vstavi v njegovo naravno odprtino in po takem postopku tam ostane
 ANG.: *active implantable medical device*

aktivni označeválec -ega -lca m farm. zak., farmakognoz. označevalec, za katerega je splošno sprejeto, da prispeva k zdravilnemu učinku rastlinske droge, priprava ali zdravila rastlinskega izvora s: aktivni márker PRIM.: analízni označeválec, označeválec
 ANG.: *active marker*

aktivni terapeútski pripomôček -ega -ega -čka m med. prip. medicínski pripomôček, ki se uporablja sam ali v kombinaciji z drugimi medicinskimi pripomočki za podporo, spremljanje, nadomeščanje ali ponovno vzpostavitev bioloških funkcij ali struktur za zdravljenje, ublažitev bolezní, poškodb ali telesne pomanjkljivosti
 ANG.: *active therapeutical device*

aktivni transpórt -ega -a m farmakolog. transport določenega iona ali molekule skozi biološko membrano v območja nižje proti višji koncentraciji, v smeri, nasprotni koncentracijskemu gradientu, pri čemer se porablja energija, navadno shranjena v obliki adenozintrifosfata PRIM.: difuzija
 ANG.: *active transport*

aktivni zunánji defibrilátor -ega -ega -ja m K: AED med. prip. naprava za zaustavitev srčne fibrilacije, ki jo lahko uporabi laična oseba
 ANG.: *active external defibrillator*

aktivno mésto -ega -a s farm. kem. območje na površini encima, ki vsebuje aminokislinske preostanke, odgovorne za vezavo substrata zaradi fizikalno-kemijskih lastnosti, velikosti in oblike molekul, ter aminokislina, odgovorne za potek kemične reakcije, ki jo katalizira encim
 ANG.: *active site*

aktivno óglje -ega -a s farm. kem. adsorbent, po posebnem postopku pripravljeno oglje z veliko specifično površino in vezanimi nekaterimi funkcionalnimi skupinami, ki se uporablja kot peroralni antidot, za izventeleno razstrupljanje, čiščenje tekočin in plinov, nekdanj za zdravljenje diareje s: medicínsko óglje
 ANG.: *activated carbon, activated charcoal*
 LAT.: *carbo activatus, carbo medicinalis*

aktivnost rádionuklída -i -- ž število radioaktivnih razpadov določenega radionuklída na časovno enoto
 ANG.: *activity of radionuclide*

aktivnost vóde -i -- ž farm. teh. razmerje parnih tlakov med vodo v trdni snovi in čisto vodo pri enaki temperaturi, ki se uporablja kot merilo za razpoložljivost vode v sistemu
 ANG.: *water activity*

akupresúra -e ž metoda komplementarne medicine, pri kateri se s prsti, dlanmi, komolci ali različnimi pripravami pritiska na akupresurne točke

ANG.: *acupressure*

LAT.: *acupressura, acupressurae f*

akupunktúra -e ž tradicionalni kitajski način zdravljenja in lajšanja bolečin z zabadanjem posebnih igel v akupunkturne točke

ANG.: *acupuncture*

LAT.: *acupunctura, acupuncturae f*

akútna tóksičnost -e -i ž toksikol. pojav neželenih učinkov snovi v organizmu po enkratnem, navadno visokem odmerku

PRIM.: krónična tóksičnost

ANG.: *acute toxicity*

akútno tóksični pogóji -- -ih -ev m mn. toksikol., farm. kem. zunanji pogoji, ki delujejo toksično že po enkratni izpostavljenosti organizma

ANG.: *acutely toxic conditions*

akútno vnetje -ega -a s imunol., biomed. vnetje, ki se pojavi hitro in navadno traja nekaj dni do nekaj tednov

ANG.: *acute inflammation*

a. l. -- -- [ávrís léva] (LAT. *auris laeva*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo uho

alanín -a m farm. kem. neesencialna aminokislina s stransko metilno skupino

ANG.: *alanine*

LAT.: *alaninum, alanini n*

alanín aminotransferáza -e ž klin. kem., biomed. ► alanínska aminotransferáza

alanínska aminotransferáza -e -e ž K: ALT klin. kem., biomed. encim, ki katalizira reverzibilni prenos aminoskupine z alanina na 2-oksoglutarat s: alanín aminotransferáza

ANG.: *alanine aminotransferase*

álbar éllo -- -a in álbarélló -a m 1. lek. farm., zgod. farm. v Perziji in Siriji, v 13. in 14. stol. posodje za shranjevanje zdravil, prvotno iz topolovega lesa, struženega v valjasto obliko, kasneje glineno

2. lek. farm., zgod. farm. od 14. stol. naprej, zlasti v južni Evropi valjasta posoda bele ali modre barve s cvetličnim ali geometrijskim okrasjem za shranjevanje zdravil v lekarni, lahko tudi okrasna posoda, navadno izdelana iz fajanse

ANG.: *albarello*

álbarélló -a m gl. álbar éllo

albédo -a m farmakognoz. bel mezokarp plodu agrumov

ANG.: *albedo*

LAT.: *albedo, albedinis f*

albumín -a m klin. kem., biomed. v vodi topni globularni protein, količinsko najpomembnejša sestavina seruma PRIM.: hipoalbuminémija, mikroalbuminurija

ANG.: *albumin*

aldehídi -ov m mn. farm. kem. pomirjevala in uspavala, ki imajo prosto ali derivatizirano formilno skupino in še ne popolnoma pojasnjen mehanizem delovanja, npr. paraldehyd, kloralhidrat

ANG.: *aldehydes*

LAT.: *aldehyda n pl.*

aldosterónski antagoníst -ega -a m farm. kem. antikaliuretični diuretik, ki z vezavo na aldosteronski receptor prepreči reabsorpcijo natrijevih, kloridnih ionov in vode, npr. spironolakton s: antimineralokortikoid

ANG.: *aldosterone antagonist,*

antimineralocorticoid

aldóza -e ž farmakognoz. monosaharid z aldehidno funkcionalno skupino, npr. glukoza, manoz, riboz, ksiloza

ANG.: *aldose*

LAT.: *aldosum, aldosi n*

alél -a m farmakognoz., biomed. ena od dveh ali več različnih oblik gena na homolognih kromosomih, ki določajo iste lastnosti

ANG.: *allele*

alelopatija -e ž farmakognoz. sposobnost višje razvitih organizmov, da tvorijo kemične spojine, ki zavirajo rast drugih vrst

PRIM.: antibióza, kolín

ANG.: *allelopathy*

alergén -a m 1. farm. kem., imunol. snov, ki lahko povzroči alergijo

2. farm. zak. zdravilo za ugotavljanje ali sprožanje pridobljene spremembe imunskega odziva na povzročitelje alergije

ANG.: *allergen*

LAT.: *allergenium, allergeni n*

alergija -e ž imunol., biomed. imunska pogojena preobčutljivost organizma na sicer neškodljive snovi, npr. iz hrane, zdravil ali okolice, ki je posledica pretirane reaktivnosti imunskega sistema in se kaže z obilnim sproščanjem vnetnih dejavnikov PRIM.: hipersenzitivnost, preobčutljivost

ANG.: *allergy*

alevrón -a m farmakognoz. zunanji sloj endosperma

ANG.: *aleurone*

alevrónsko zрно -ega -a s farmakognoz. zrno proteina v alevronu

ANG.: *aleurone grain*

LAT.: *granum aleuronis*

A

álfa adrenêrgični recéptor -- -ega -ja m gl.

α-adrenêrgični recéptor

álfaadrenêrgični recéptor -ega -ja m gl.

α-adrenêrgični recéptor

álfa₁-adrenêrgični recéptor -ega -ja [êna] m gl.

α₁-adrenêrgični recéptor

álfa₂-adrenêrgični recéptor -ega -ja [dvé] m gl.

α₂-adrenêrgični recéptor

álfa amiláza -- -e ž gl. α-amiláza

álfaamiláza -e ž gl. α-amiláza

álga -e ž farmakognoz. rastlina iz skupine avtotrofnih steljčnic ali evkariontov, večinoma vodnih rastlin

ANG.: *alga*

LAT.: *alga, algae f*

algicíd -a m farm. kem. učinkovina, ki uničuje alge, npr. bakrov(II) sulfat

ANG.: *algicide*

LAT.: *algicidum, algicidi n*

algínska kislína -e -e ž farmakognoz.

iz uronskih kislin zgrajen heterogeni polisaharid, značilen za razred rjavih alg (Phaeophyceae)

ANG.: *alginic acid*

LAT.: *acidum alginicum*

alkálna fosfatáza -e -e ž K: AF klin. kem., biomed. skupina encimov, ki hidrolizira fosfatne estre v alkalnih pogojih

ANG.: *alkaline phosphatase*

alkaloíd -a m farm. kem., farmakognoz.

naravna spojina, navadno rastlinskega izvora, z bazičnim dušikovim atomom v negativnem oksidacijskem stanju in močnim farmakološkim delovanjem, ki je glede na biosintezni izvor in strukturo pravi alkaloid, protoalkaloid ali psevdalkaloid

ANG.: *alkaloid*

LAT.: *alcaloidum, alcaloidi n*

alkaloíd družíne narcisovk -a --- m

farmakognoz. alkaloid iz skupine strukturno različnih spojin, ki so značilne za družino narcisovk (*Amaryllidaceae*), npr. galantamin, likorin, tazetin

ANG.: *alkaloid of the Amaryllidaceae family*

LAT.: *alcaloidum familiae Amaryllidacearum*

alkaloíd kálabarskega bóba -a --- m

farm. kem. alkaloid iz skupine karbamatov, ki so značilni za kalabarski bob (*Physostigma venenosum*), npr. fizostigmin, geneserin

ANG.: *Calabar bean alkaloid*

LAT.: *alcaloidum Physostigmae venenosi*

alkaloíd rauvólfije -a -- m farm. kem. antihipertenziv rastlinskega izvora, izoliran

iz rauvolfije (*Rauwolfia serpentina*), npr. rezerpin, rescinamin

ANG.: *rauwolfia alkaloid*

LAT.: *alcaloidum Rauwolfiae serpentinae*

alkaloíd razhúdnikovk -a -- m farmakognoz. ► tropánski alkaloid

alkaloíd róznatega zímzelená -a --- m

farm. kem. protitumorina učinkovina rastlinskega izvora, izolirana iz roznatega zímzelená (*Catharanthus roseus*, prej *Vinca rosea*), ki ustavi celično delitev v metafazi, npr. vinblastin, vinkristin s: vínka alkaloid

ANG.: *vinca alkaloid*

LAT.: *alcaloidum Catharanthi rosei*

alkaloíd ržénih rožičkov -a --- m farm. kem. alkaloid, izoliran iz glive *Claviceps purpurea*, ki učinkuje simpatolitično in vazokonstriktorno, spodbuja krčenje maternice in povzroča zastupitve z okuženo ržjo, npr. ergotamin, ergometrin s: èrgot alkaloid

ANG.: *ergot alkaloid*

LAT.: *alcaloidum ergot*

alkenildifenól -a m farmakognoz. alergena spojina, značilna za družino rujevkv (*Anacardiaceae*), strukturno orto-difenol, substituiran s 15 do 17 ogljikovih atomov dolgo verigo z dvema nenasičenima vezema, npr. urušiol, anakardinska kislina

ANG.: *alkenyl diphenol*

alkilirajóči citostátik -ega -a m farm. kem.

citostatik z zelo elektrofilno skupino, sposobno tvorbe kovalentnih vezi z različnimi nukleofili, pri čemer je citotoksični učinek posledica alkiliranja molekule DNA

ANG.: *alkylating agent*

alkilsulfonát -a m farm. kem. alkilirajoči citostatik, derivat dobre izstopajoče skupine metansulfonske kisline, ki lahko reagira s tiolnimi skupinami in ostalimi nukleofili

ANG.: *alkyl sulfonate*

alkimíja -e ž zgod. farm. predhodnica sodobne kemije, ki je s kombinacijo kemijskih eksperimentov, duhovnosti in okultnosti iskala recept za dolgo življenje, nesmrtnost in pretvarjanje nežlahtnih kovin v žlahtne

ANG.: *alchemy*

LAT.: *alchimia, alchimiae f*

áloantigén -a m imunol., biomed. antigen, ki obstaja v več različicah ali alelskih oblikah znotraj iste biološke vrste, pri čemer ena oblika, ki se prenese iz določene osebe v drugo, lahko izzove imunski odziv prejemnika PRIM.: molékule HLA

ANG.: *alloantigen*

alóe véra gél --- -a m farmakognoz., zgod. farm. iz listnega parenhima navadne aloje (*Aloe barbadensis*) pridobljen sok, bogat s polisaharidi in brez antrakinonskih glikozidov, ki se je uporabljal kot emolient **PRIM.:** alój
ANG.: *aloe vera gel*
LAT.: *gelum aloes verae*

alogénsko tkivo -ega -a s imunol., biomed. tkivo genetsko različnega pripadnika iste biološke vrste, npr. tkivo darovalca za presaditev v prejemnika
ANG.: *allogeneic tissue*

alój -a m farmakognoz., zgod. farm. posušen sok iz žlez na robu lista navadne aloje (*Aloe barbadensis*) ali južnoafriške aloje (*Aloe ferox*), bogat z antrakinonskimi glikozidi, ki se je uporabljal kot močno odvajalo
PRIM.: alóe véra gél
ANG.: *aloe*

alopát -a m strokovnjak, ki zdravi z alopattijo
ANG.: *alopath*

alopatija -e ž zdravljenje z zdravili ali medicinskimi pripomočki, katerih učinek je nasproten ali različen od simptomov bolezni (*contraria contrariis curantur*), uveljavljeno že v hipokratični in galenski medicini **PRIM.:** homeopatija
ANG.: *alopathy*

alostèrični antagonist -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki se veže na alosterično vezavno mesto receptorja in deluje kot antagonist
ANG.: *allosteric antagonist*

alostèrični encim -ega -a m farm. kem. encim, ki poleg aktivnega mesta vsebuje območje, na katero se lahko vežejo molekule, ki povečajo ali zmanjšajo njegovo katalitično aktivnost
ANG.: *allosteric enzyme*

alostèrični modulator -ega -ja m farm. kem. učinkovina, ki se veže na alosterično vezavno mesto receptorja in s tem olajša ali oteži potek reakcije v aktivnem mestu
ANG.: *allosteric modulator*

alostèrično vezavno mésto -ega -ega -a s farm. kem. vezavno mesto na receptorskem proteinu, ki je prostorsko ločeno od aktivnega mesta, vezava liganda nanj povzroči konformacijsko spremembo na receptorju in s tem olajša ali oteži potek biokemične reakcije v aktivnem mestu
ANG.: *allosteric binding site*

alotropija -e ž farm. teh. oblika polimorfizma, ko je snov, ki obstaja v različnih polimorfni oblikah, kemični element, npr. žveplo
ANG.: *allotropy*

ALT ALT-ja in -- [aelté aeltêja] m (**ANG.** *alanine aminotransferase*) **klin. kem., biomed.** kratica ▶ alaninska aminotransferaza

alteránt -a m farm. kem. učinkovina, ki vpliva na izmenjavo snovi v telesu
ANG.: *alterant*

alternativna medicina -e -e ž **1.** del zdravilstva, ki za ugotavljanje in zdravljenje bolezni uporablja znanstveno nepreverjene metode, temelječe na tradiciji in verovanju, in se z uradno medicino izključuje
ANG.: *alternative medical system*
2. ▶ zdravilstvo

alternativne analízne métode -ih -ih -ód ž mn. **anal. zdr.** preskusi in določitve, ki jih je s soglasjem pristojnih organov oblasti dovoljeno uporabiti namesto uradnih metod pod pogojem, da je odločitev o skladnosti preskušane snovi v skladu s farmakopejo, torej enaka kot pri uporabi uradne metode
ANG.: *alternative methods of analysis*

alt. hor. --- [altèrnis hórís] (**LAT.** *alternis horis*) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako drugo uro

aluminijev antacid -ega -a m farm. kem. antacid, slabo vodotopna in šibko bazična spojina aluminija, ki poleg nevtralizacije želodčne kisline deluje adstringentno in povzroča zaprtje, npr. aluminijev hidroksid, algeldrat
ANG.: *aluminium antacid*
LAT.: *antacidum aluminii*

aluminijeve prótimikróbne učinkovine -ih -ih -ín ž mn. **farm. kem.** antiseptiki, v vodi topne aluminijeve soli, ki zaradi adstringentnega delovanja preprečujejo razmnoževanje mikroorganizmov, npr. galun, aluminijev laktat
ANG.: *aluminium antimicrobial agents*

áluplast -a m **med. prip.** ▶ áluplast za opekline

áluplast za opekline -a --- m **med. prip.** metalizirana tkanina za pokritje opekline pri prvi pomoči s: áluplast
ANG.: *aluplast burn dressing*

amar. -- [amárus] (**LAT.** *amarus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu grenek

amárum -a m farmakognoz. ▶ grenčina

ámбра -e ž farmakognoz. močno dišeč izloček iz prebavil kita glavača (*Physeter macrocephalus*), nekdanj pomembna sestavina parfumov
ANG.: *ambergris*
LAT.: *ambra, ambrae f*

AMD AMD-ja in -- [aemdé aemdêja] m (**ANG.** *active medical device*) **med. prip.** kratica ▶ aktivni medicinski pripomoček

A

- amebicid** -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki uničuje amebe
 ANG.: amoebicide
 LAT.: amoebicidum, amoebicidi **n**
- amfenikóli** -ov m mn. farm. kem. antibiotiki, strukturno sorodni kloramfenikolu, ki zavirajo encim peptidiltransferazo in ovirajo sintezo proteinov pri bakterijah, npr. kloramfenikol, tiamfenikol
 ANG.: amphenicols
 LAT.: amphenicola **n pl.**
- amfetamíni** -ov m mn. farm. kem. indirektni simpatomimetiki z izrazitim vzburjevalnim učinkom na centralno živčevje, ki lahko povzročajo odvisnost
 ANG.: amphetamines
 LAT.: amphetamina **n pl.**
- amfifilna molékula** -e -e ž ► površinsko aktivna snóv
- amfifilna snóv** -e snóví ž ► površinsko aktivna snóv
- amfiiónska površinsko aktivna snóv** -e -- -e snóví ž farm. teh. površinsko aktivna snóv, pri kateri ima polarni del molekule pozitivni in negativni naboj, npr. kokamidopropilbetain
 ANG.: amphionic surfactant
- áfora** -e ž **1. zgod. farm.** antična posoda z ozkim vratom in dvema ročajema za shranjevanje tekočin
2. zgod. farm. stara grška in rimska tekočinska mera
 ANG.: amphora
- amfotérna molékula** -e -e ž molekula, ki ima v svoji strukturi hkrati kisle in bazične centre, npr. aminokislina **PRIM.:** ácidobázíčne lastnósti
 ANG.: amphoteric molecule
- amidní lokální anestétik** -ega -ega -a m farm. kem. lokalni anestetik z daljšo razpolovno dobo od estrskih lokalnih anestetikov zaradi amidne skupine, ki je bolj odporna na hidrolizo, npr. lidokain, artikain
 ANG.: amide local anesthetic
- α-amiláza** -e [álfa] in álfaamiláza -e tudi álfa amiláza -- -e ž klin. kem., biomed. skupina encimov, ki hidrolizira končne α-1,4 glikozidne vezi škroba, glikogena in dekstrinov
 ANG.: α-amylase
- amiloíd** -a m farm. bioteh. v vodi netopen skupek proteinov z linearno vlaknasto strukturo
 ANG.: amyloid
 LAT.: amyloidum, amyloidi **n**

- amiloplást** -a m farmakognoz. plastid, ki vsebuje škrob
 ANG.: amyloplast
 LAT.: amyloplatum, amyloplasti **n**
- γ-aminobutanójska kislína** -e -e [gáma] in gámaaminobutanójska kislína -e -e tudi gáma aminobutanójska kislína -- -e -e ž farm. kem. ► GÁBA
- aminoglikozidni antióbtik** -ega -a m farm. kem. antibiotik z najmanj dvema aminosladkorjema na aminoizitolnem obroču, ki z vezavo na bakterijske ribosome prepreči sintezo bakterijskih proteinov in ima širok spekter delovanja proti grampozitivnim in gramnegativnim mikroorganizmom, npr. streptomycin, tobramicin, neomicin
 ANG.: aminoglycoside antibacterial, aminoglycoside antibiotic
 LAT.: antibioticum aminoglycosidicum
- aminokinolíni** -ov m mn. farm. kem. antimalaria s kinolinskim obročem, substituiranim z aminsko skupino na mestih 4 ali 8, ki preprečijo razgradnjo hemoglobina v gostiteljskih celicah, npr. klorokin, primakin
 ANG.: aminoquinolines
 LAT.: aminochinolina **n pl.**
- aminokislína** -e ž farm. kem. amfoterna organska spojina s karboksilno in aminsko skupino
 ANG.: amino acid
 LAT.: aminoacidum, aminoacidi **n**
- aminokislínski ostánek** -ega -nka m farm. bioteh. aminokislina v primarni strukturi proteina
 ANG.: amino acid residue
- aminokislínsko sekvencíranje** -ega -a s farm. bioteh. določanje zaporedja aminokislin v polipeptidu
 ANG.: protein sequencing
- γ-aminomásléna kislína** -e -e [gáma] in gámaaminomásléna kislína -e -e tudi gáma aminomásléna kislína -- -e -e ž farm. kem. ► GÁBA
- aminosládkor** -sladkórja m farmakognoz., farm. kem. sladkor, ki ima v molekuli namesto vsaj ene hidroksilne skupine aminsko skupino, npr. glukozamin
 ANG.: amino sugar
 LAT.: aminosaccharum, aminosacchari **n**
- amóniak gúmi** -- -ja m farmakognoz., zgod. farm. gumirezín iz rastline *Dorema ammoniacum*, ki se je uporabljal kot ekspektorant
 ANG.: ammoniacum gum
 LAT.: gummy ammoniacum

amónijev liniment -ega -ênta m *zgod. farm.*
tekoča vodno-etanolna emulzija mila, ki se je uporabljala kot rubefacient pri revmatičnih in nevralgičnih bolečinah, pri vnetem grlu in modricah

ANG.: *ammonia liniment*

LAT.: *linimentum ammoniatum*

amórnost -i ž *farm. teh.* lastnost trdne snovi z neurejeno notranjo strukturo, ki je zaradi termodinamske nestabilnosti nagnjena k pretvorbi v urejeno kristalno obliko, kar se lahko odraža v različnih fizikalnih lastnostih trdne snovi, npr. različna hitrost raztapljanja, higroskopnost, fizikalna stabilnost

PRIM.: kristálnost

ANG.: *amorphous state*

AMP AMP-ja in -- [aempé aempéja] m
(ANG. *adenosine monophosphate*) *farm. kem.*
kratica ► adenozinmónofosfát

amp. -- [ampúla] (LAT. *ampulla*) *lek. farm.*
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ampula

AMPA-recéptor -ja [aempéa] m
(ANG. *AMPA α-amino-3-hydroxy-5-methyl-4-isoxazolepropionic acid*) *farm. kem.* podtip glutamatnega receptorja, na katerega se poleg glutaminske kisline kot agonist selektivno veže α-amino-3-hidroksi-5-metil-4-izoksazolpropionska kislina

ANG.: *AMPA receptor*

amperométrična titrácija -e -e ž **1.** *anal. zdr.*
titracija, pri kateri se ekvivalentna točka določi z merjenjem električnega toka med elektrodama v analizirani raztopini

ANG.: *amperometric titration*

2. *anal. zdr.* farmakopejska metoda s Seznamom fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način ugotavljanja ekvivalentne točke titracije z merjenjem električnega toka

ANG.: *amperometric titration*

amplikón -a m *farm. bioteh.* pomnoženi odsek molekule DNA, nastal z verižno reakcijo s polimerazo

ANG.: *amplicon*

ampúla -e ž **1.** *farm. teh.* zataljen steklen ali plastičen vsebnik z značilnim zoženim vratom za parenteralne farmacevtske oblike, navadno injekcije

2. *lek. farm., zgod. farm.* v starem Rimu navadno steklena ali keramična trebušasta posoda z dvema ročajema za shranjevanje tekočin, npr. zdravil, parfumov

ANG.: *ampoule*

LAT.: *ampulla, ampullae f*

anabólik -a m *farm. kem.* učinkovina, ki ob ustrezni prehrani in telesni vadbi

pospešuje anabolizem, zlasti povečanje biosinteze proteinov in posledično mišične mase

ANG.: *anabolic*

LAT.: *anabolicum, anabolici n*

anabolízem -zma m *farm. bioteh., biomed.*
presnovni proces, pri katerem z različnimi biokemičnimi reakcijami iz manjših strukturnih enot nastajajo kompleksne molekule, za kar se navadno porablja energija, npr. nastajanje proteinov iz aminokislin

PRIM.: katabolízem

ANG.: *anabolism*

anabólni steroid -ega -a m zdravilo ali učinkovina s steroidnim skeletom, ki ima v organizmu testosteronu podobno delovanje in se terapevtsko uporablja za stimulacijo rasti mišic, povečanje apetita, v športu se zlorablja za doping

ANG.: *anabolic steroid*

anafiláksa -e ž *imunol.* ► anafilaksija

anafilaksija -e ž *imunol.* takojšnja in močna preobčutljivostna reakcija kot odziv na stik z določenim antigenom *s:* anafilaksa

ANG.: *anaphylactic reaction, anaphylaxis*

LAT.: *anaphylaxia, anaphylaxiae f*

ánafrodíziak -a m *farm. kem.* učinkovina, ki zmanjšuje spolno slo

ANG.: *anaphrodisiac*

LAT.: *anaphrodisiacum, anaphrodisiaci n*

analéptik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina s poživljajočim delovanjem, zlasti na centralno živčevje

ANG.: *analeptic*

LAT.: *analepticum, analeptici n*

analgétik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki zmanjša občutek bolečine

ANG.: *analgesic*

LAT.: *analgeticum, analgetici n*

analít -a m **1.** *anal. zdr., biomed.* spojina ali snov, ki se določa v postopku analize

2. *farmakokin.* učinkovina, njeni metaboliti ali druge endogene in eksogene spojine, ki se določajo v bioloških materialih, npr. v plazmi ali urinu

3. *farm. teh.* učinkovina, njeni razpadli produkti ali pomožne snovi, ki se določajo pri vrednotenju farmacevtskih oblik

ANG.: *analyte*

analítik -a m *analítičarka* -e ž **1.** strokovnjak v medicinskem laboratoriju na delovnem mestu zahtevnosti del, za katere izobražuje druga bolonjska stopnja

2. ► specialíst iz preskušanja zdravil

A

analitska téhtnica -e -e ž lek. farm. elektronska tehtnica z visoko stopnjo natančnosti, lahko v posebni komori **s**: analiza téhtnica
ANG.: *analytical balance*

analitski márker -ega -ja m farm. zak., farmakognoz. ► analízni označeválec

analíza aminokislín -e -- ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja aminokislinske sestave in zaporedja aminokislín v proteinih in peptidih, uporablja se za istovetenje in določanje vsebnosti proteinov in peptidov v farmacevtskih pripravkih
ANG.: *amino acid analyses*

analíza gledé na dejánsko zdrávljenje -e --- --- ž farm. inf., soc. farm. ► analíza po protokólu

analíza gledé na izvédbo zdrávljenja -e --- --- ž farm. inf., soc. farm. ► analíza po protokólu

analíza gledé na naméro zdrávljenja -e --- --- ž farm. inf., soc. farm. statistična analíza podatkov vseh preskušancev, vključenih v klinično raziskavo, npr. vsi preskušanci, ki so bili randomizirani
s: analíza ITT
ANG.: *intention to treat analysis*

analíza glikánov v glikoproteínih -e -- --- ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja krajših sladkornih verig v glikoproteínih
ANG.: *glycan analysis of glycoproteins*

analíza ITT -e -- [itətə / itetə] ž (ANG. ITT *intention to treat*) farm. inf., soc. farm. ► analíza gledé na naméro zdrávljenja

analíza po protokólu -e --- ž farm. inf., soc. farm. statistična analíza podatkov za del preskušancev, npr. le za tiste, ki so zaključili celoten protokol raziskave **s**: analíza gledé na dejánsko zdrávljenje, analíza gledé na izvédbo zdrávljenja
ANG.: *per protocol analysis*

analíza stroškov bolézni -e --- ž farmakoecon., soc. farm. analíza, s katero se ovrednotijo stroški, povezani z določeno boleznijo ali zdravstvenim stanjem
ANG.: *cost of illness analysis*

analíza stroškov in koristi -e --- ž farmakoecon., soc. farm. ► analíza stroškóvne koristi

analíza stroškov in koristnosti -e --- ž farmakoecon., soc. farm. ► analíza stroškóvne uporabnosti

analíza stroškov in učinkóvosti -e --- ž farmakoecon., soc. farm. ► analíza stroškóvne učinkóvosti

analíza stroškóvne koristi -e --- ž farmakoecon., soc. farm. analíza, ki primerja stroške in izide alternativnih strategij zdravljenja, pri čemer so tako stroški kot izidi izraženi v denarnih enotah **s**: analíza stroškov in koristi
ANG.: *cost-benefit analysis*

analíza stroškóvne koristnosti -e --- ž farmakoecon., soc. farm. ► analíza stroškóvne uporabnosti

analíza stroškóvne učinkóvosti -e --- ž **K**: CEÁ farmakoecon., soc. farm. analíza, ki vrednoti in primerja stroške in klinične izide različnih načinov zdravljenja, pri čemer so klinični izidi izraženi z bolezenskimi znaki kot objektivna mera učinkóvosti **s**: analíza stroškov in učinkóvosti
ANG.: *cost-effectiveness analysis*

analíza stroškóvne uporabnosti -e --- ž **K**: CUA farmakoecon., soc. farm. analíza, ki vrednoti in primerja stroške in humanistične izide, npr. leta zdravstveno kakovostnega življenja, leta življenja z zmanjšanimi zmóžnostmi, različnih načinov zdravljenja **s**: analíza stroškov in koristnosti, analíza stroškóvne koristnosti
ANG.: *cost-utility analysis*

analízátor -ja m klin. kem., biomed. naprava za laboratorijsko analizo bioloških vzorcev
ANG.: *analyser*

analíza urína z reagénčnim trákom -e --- ž klin. kem., biomed. komplet devetih preiskav za dokazovanje prisotnosti proteinov, bakterij, levkocitov, eritrocitov, hemoglobina, bilirubina, urobilinogena, ketonskih teles in glukoze v urinu kot del diagnostike nekaterih presnovnih motenj, bolezní ledvic, jeter
ANG.: *dipstick urinalysis, reagent strip urinalysis*

analíza velikósti délcev -e --- ž farm. teh. tehnološki postopek, s katerim se določata velikost in porazdelitev velikosti trdnih delcev prahov, zrnc, pelet ali delcev v suspenzijah z različnimi metodami, npr. z mikroskopijo, s sejalnim preskusom, sedimentacijo, sipanjem optičnega sevanja in laserske svetlobe
ANG.: *particle size analysis*

analíza zdravil -e -- ž farm. zak. preverjanje kakovosti zdravil s preskusi fizikalno-kemijskih, tehnoloških, bioloških in drugih

lastnosti **PRIM.:** analízno preskušanje zdravila

ANG.: *drug analysis*

analiza zmanjševanja stroškov -e -- -- ž

K: CMA farmakoekon., soc. farm. analiza, ki vrednoti in primerja stroške različnih načinov zdravljenja, pri katerih ni razlik v kliničnih ali humanističnih izidih

ANG.: *cost-minimisation analysis*

analizna faza laboratorijske preiskave -e

-e -- -- ž klin. kem., biomed. faza laboratorijske preiskave, ki zajema kemično reakcijo analita z reagentom, meritve in preračunavanje v rezultate analiz ter njihovo potrditev

PRIM.: pòanalizna faza laboratorijske preiskave, prèdanalizna faza laboratorijske preiskave

ANG.: *analytical phase of laboratory testing*

analizna metoda -e -e ž metoda ugotavljanja

istovetnosti ali koncentracije analita na podlagi njegovih fizikalnih ali kemičnih lastnosti, npr. kromatografska metoda, volumetrijska metoda

ANG.: *method of analysis*

analizna téhtnica -e -e ž lek. farm. ► analítska téhtnica

analizni márker -ega -ja m farm. zak., farmakognoz. ► analízni označeválec

analizni označeválec -ega -lca m farm. zak., farmakognoz. označevalec, ki se uporablja za vrednotenje rastlinske droge, priprava ali zdravila rastlinskega izvora, kadar ni znano, katere sestavine so nosilci njenega/njegovega učinka **S:** analízni márker, analítski márker

PRIM.: aktivni označeválec

ANG.: *analytical marker*

analízni postópek -ega -pka m anal. zdr.

podroben opis izvajanja analiznega preskušanja, ki obsega pripravo vzorca, referenčnega standarda in reagentov, uporabo aparatov, izdelavo umeritvene krivulje, uporabo formul za izračun

ANG.: *analytical procedure*

analízni sét -ega -a m lek. farm. komplet analiznih kemikalij za ugotavljanje istovetnosti farmacevtskih snovi

ANG.: *analytical set*

analízni vplívi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. različni dejavniki, ki neželeno spreminjajo izvide laboratorijskih preiskav in se pojavljajo v času od sprejema biološkega vzorca v laboratorij do zaključka laboratorijske analize, npr. nestabilnost reagentov in kalibratorjev, menjava izvajalcev laboratorijskih preiskav **PRIM.:** laboratorijska preiskáva

ANG.: *analytical interferences*

analízno preskušanje zdravila -ega -a -- s

farm. zak. kemično, fizikalno, biološko in mikrobiološko preskušanje kakovosti zdravila v skladu z načeli in s smernicami dobre kontrolne laboratorijske prakse, kakor je zahtevano v dokumentaciji za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom ali v specifikacijah zdravila

PRIM.: analiza zdravíl

ANG.: *analytical testing of a medicinal product*

analóg -a m farm. kem. spojina, ki ima podobno strukturo in včasih tudi funkcijo kot druga spojina, od katere se razlikuje po določenem strukturnem fragmentu

ANG.: *analog, analogue*

LAT.: *analogum, analogi n*

analóg fólné kisline -a -- -- m farm. kem.

antimetabolit, po strukturi podoben folni kislini, ki kot zaviralec encimov timidilat sintetaze, dihidrofolat reduktaze in glicinamid-ribonukleotid formiltransferaze ovira sintezo gradnikov nukleinskih kislin, zato se uporablja za zdravljenje rakavih obolenj, pogosto tudi kot imunosupresiv, npr. metotreksat

ANG.: *folic acid analogue*

LAT.: *acidi folici analogum*

analóg pirimidínskíh báz -a -- -- m farm. kem.

antimetabolit, navadno halogenirani derivat pirimidinskih baz ali njihov nukleozid, ki z zaviranjem encimov ovira biosintezo nukleotidov ali se kot lažni nukleotid vgrajuje v nukleinske kisline in moti njihovo biosintezo in funkcijo, uporablja se kot protitumorna ali protivirusna učinkovina, npr. fluorouracil, citarabin

ANG.: *pyrimidine analogue*

analóg prehódnega stánja -a -- -- m

farm. kem. spojina, ki oponaša tridimenzionalno strukturo prehodnega stanja pri encimsko kataliziranih reakcijah, zato lahko deluje kot encimski inhibitor

ANG.: *transition-state analogue*

analóg purínskíh báz -a -- -- m farm. kem.

antimetabolit, ki zavira biosintezo purinov, zato ovira sintezo RNA in DNA, podvajanje kromosomov in sintezo glikoproteinov, najpogosteje se uporablja za zdravljenje različnih levkemij, npr. merkaptopurin, fludarabinfosfat

ANG.: *purine analogue*

anatoksín -a m farm. kem., toksikol. toksoid, pripravljen z dodatkom manjše količine formaldehida k bakterijskemu toksinu

ANG.: *anatoxin*

A

anatómsko-terapévtsko-kémična klasifikácija -e -e ž lek. farm., farm. zak. mednarodna klasifikácija zdravilnih učinkovin in posledično zdravil, ki jo priporoča Svetovna zdravstvena organizacija in razvršča zdravila v pet ravni glede na mesto delovanja, terapevtske, farmakološke in kemične lastnosti, namenjena zlasti spremljanju predpisovanja, porabe in prodaje zdravil **S:** ATC-klasifikácija **PRIM.:** enótna klasifikácija zdravil, EphMRA-klasifikácijski systém **ANG.:** *anatomical-therapeutic-chemical classification*

ÁNDA ANDE ž (**ANG.** *abbreviated new drug application*) **farm. zak.** kratica ► genéična vlóga za pridobítev dovoljénja za promét z zdravíloom

andrécej -a **m farmakognoz.** vsi prašniki v enem cvetu

ANG.: *androecium*

LAT.: *androecium, androecii n*

androgén -a **m farm. kem.** steroidni hormon, ki se sintetizira in izloča v testisu, manj pa v skorji nadledvične žleze in jajčniku, in povzroča moške spolne znake, npr. testosteron, dihidrotestosteron **S:** androgéni hormón, môški spólni hormón

ANG.: *androgen*

LAT.: *androgenum, androgeni n*

androgéni hormón -ega -a **m farm. kem.** ► androgén

androgéni recéptor -ega -ja **m farm. kem.** receptor v celičnem jedru, na katerega se kot endogeni ligandi vežejo androgeni

ANG.: *androgen receptor*

anergija -e ž **imunol., biomed.** izrazito zmanjšanje ali popolna odsotnost sprožitve imunskega odziva limfocitov T na določene antigene, npr. pri napredovani tuberkulozi, dolgotrajnih okužbah, nekaterih rakavih obolenjih **S:** imúnska neódzivnost

ANG.: *anergy*

anestéični étri -ih -ov **m mn. farm. kem.** hlapni splošni anestetiki, ki so po strukturi nizko-molekularni etri in se zaradi vnetljivosti in možnosti eksplozij v zadnjem času redkeje uporabljajo, npr. dietileter

ANG.: *anesthetic ethers*

anestéik -a **m farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki povzroči stanje anestezije

ANG.: *anesthetic*

LAT.: *anaestheticum, anaesthetici n*

anestezija -e ž **farm. kem.** stanje brez čutnih zaznav, ki je lahko lokalno ali sistemsko

ANG.: *anesthesia*

LAT.: *anaesthesia, anaesthesiae f*

ángiotenzínski II recéptor -ega -- -ja [dvé] **m farm. kem.** receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže angiotenzin, pomemben za regulacijo krvnega tlaka

ANG.: *angiotensin II receptor*

angléški obliž -ega -a **m zgod. farm.** obliž, pripravljen iz želatine ribjih mehurjev, etanola, glicerola, vode in benzoinske tinkture, zaradi benzoina rahlo vodo-odporen, uporabljal se je pri manjših poškodbah kože

ANG.: *anglicanum plaster*

LAT.: *emplastrum anglicanum*

anhydr. -- [anhídrikus] (**LAT.** *anhydricus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu brezvoden

anilídi -ov **m mn. farm. kem.** nesteroidni analgetiki in antipiretiki, acilirani derivati anilina, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. paracetamol

ANG.: *anilides*

LAT.: *anilida n pl.*

aniónska površinsko aktivna snóv -e -- -e **snóvi** ž **farm. teh.** ionogena površinsko aktivna snov, pri kateri je polarni del molekule funkcionalna skupina, ki v vodi lahko disociira do aniona, npr. karboksilna, sulfatna skupina

ANG.: *anionic surfactant*

aniónska vrzel -e -i ž **klin. kem., biomed.** razlika med nemerjenimi anioni in nemerjenimi kationi v plazmi, ki je zvišana pri laktoacidozi, ketonemiji, zastrupitvah z alkoholi ali ledvični odpovedi in se izračuna pri plinski analizi krvi

ANG.: *anion gap*

anksiolítik -a **m farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki zmanjša občutek strahu in vznemirjenosti **S:** ataráktik

ANG.: *anxiolytic*

LAT.: *anxiolyticum, anxiolytici n*

anoréktik -a **m farm. kem.** ► zaviralec apetíta

antacid -a **m farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki nevtralizira kisló vsebino želodca, navadno v vodi slabo topne zmesi šibko bazičnih magnezijevih in aluminijevih spojin

ANG.: *antacid*

LAT.: *antacidum, antacidi n*

antagoníst -a **m farm. kem.** spojina, ki s svojo vezavo na receptor ovira ali prepreči delovanje druge v organizmu aktivne spojine, ima afiniteto do vezavnega mesta, nima pa intrinzične aktivnosti, značilne za agoniste **S:** blokátor **PRIM.:** agoníst

ANG.: *antagonist*

LAT.: *antagonista, antagonistae m*

antagonist α_1 -adrenêrgičnih recéptorjev -a
 --- [álfa êna] in **antagonist álfa₁-adrenêrgičnih recéptorjev** -a --- m **farm. kem.** učinkovina s selektivnim antagonističnim delovanjem na α_1 -adrenêrgičnih receptorjih, ki kot antihipertenziv povzroči relaksacijo gladkih mišičnih celic v steni krvnih žil, uporablja se tudi za zdravljenje benigne hiperplazije prostate, npr. prazosin, tamsulozin
 ANG.: *alpha₁-adrenergic antagonist, alpha₁-adrenoceptor blocking agent*

antagonist β -adrenêrgičnih recéptorjev -a
 --- [béta] tudi **antagonist béta adrenêrgičnih recéptorjev** -a --- in **antagonist bétaadrenêrgičnih recéptorjev** -a --- m **farm. kem.** učinkovina z antagonističnim delovanjem na β -adrenêrgičnih receptorjih, ki se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka, zdravljenje angine pektoris in aritmij, npr. propranolol, timolol
 ANG.: *beta-adrenergic antagonist, beta-adrenoceptor blocking agent*
 LAT.: *beta-adrenoreceptorum antagonista*

antagonist β_1 -adrenêrgičnih recéptorjev
 -a --- [béta êna] m **farm. kem.** učinkovina s selektivnim antagonističnim delovanjem na β_1 -adrenêrgičnih receptorjih, ki se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka, zdravljenje angine pektoris in aritmij, ima manj neželenih učinkov kot neselektivni antagonist
 ANG.: *beta₁-adrenergic antagonist*
 LAT.: *beta₁-adrenoreceptorum antagonista*

antagonist β_2 -adrenêrgičnih recéptorjev
 -a --- [béta dvé] m **farm. kem.** učinkovina s selektivnim antagonističnim delovanjem na β_2 -adrenêrgičnih receptorjih, uporablja se za določanje jakosti drugih učinkovin, ki delujejo na adrenêrgični sistem in lahko sproži bronhospazem, npr. butaksamin
 ANG.: *beta₂-adrenergic antagonist*
 LAT.: *beta₂-adrenoreceptorum antagonista*

antagonist álfa₁-adrenêrgičnih recéptorjev
 -a --- [êna] m **gl.** antagonist α_1 -adrenêrgičnih recéptorjev

antagonist ángiotenzína II -a --- [dvé] m **farm. kem.** antihipertenziv, ki z antagonističnim delovanjem na angiotenzinskih II receptorjih povzroči vazodilatacijo, zmanjša izločanje vazopresina in aldosterona, npr. losartan, valsartan
 ANG.: *angiotensin II antagonist*

antagonist bétaadrenêrgičnih recéptorjev
 -a --- m **gl.** antagonist β -adrenêrgičnih recéptorjev

antagonist béta adrenêrgičnih recéptorjev
 -a --- m **gl.** antagonist β -adrenêrgičnih recéptorjev

antagonist dejávnika túmorske nekroze -a
 --- m **farm. biotech.** protivnetna biološka učinkovina, ki veže topno obliko dejavnika tumorske nekroze in tako prepreči njegovo interakcijo z receptorjem ali izzove apoptozo vnetne celice po vezavi na dejavnik tumorske nekroze, pritrjen na membrano celice
 ANG.: *tumor necrosis factor antagonist*

antagonist glutamátnih recéptorjev -a
 --- m **farm. kem.** antiparkinsonik, ki z antagonističnim delovanjem na NMDA-receptorje deluje nevroprotektivno in zmanjšuje diskinezije pri zdravljenju z levodopa, npr. amantadin, memantin
 ANG.: *glutamate receptor antagonist*

antagonist na gonádoliberínskíh recéptorjih
 -a --- m **farm. kem.** učinkovina za zdravljenje raka prostate, strukturno nona- ali dekapeptid z več neproteinogenimi aminokislinami, ki z antagonističnim delovanjem na gonadolibérinskih receptorjih zmanjša sproščanje gonadotropina in zavira sintezo testosterona, npr. degareliks
 ANG.: *GnRH antagonist, gonadotropin-releasing hormone antagonist*

antagonist vazopresínskíh recéptorjev
 -a --- m **farm. kem.** diuretik, ki se navadno uporablja za zdravljenje hiponatriemije pri kongestivni srčni odpovedi, npr. tolvaptan
 ANG.: *vasopressin antagonist*
 LAT.: *vasopressini antagonista*

antagonist vitamína K -a --- [ká] m **farm. kem.** antikoagulant, ki z zaviranjem encima vitamin K-2,3-epoksid reduktaze prepreči nastanek aktivne oblike vitamina K, potrebne za sintezo aktivnih oblik krvnih koagulacijskih faktorjev
 ANG.: *vitamin K antagonist*
 LAT.: *vitamini K antagonista*

anterídij -a m **farmakognoz.** rastlinski moški spolni organ vrečaste oblike, sestavljen iz stene sterilnih celic, ki obdajajo spermatogene celice, od katerih ima vsaka enega ali dva spermatozoida
 ANG.: *antheridium*
 LAT.: *antheridium, antheridii n*

anthelmíntik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za odstranjevanje črevesnih zajedavcev s: ántihelmíntik
 ANG.: *anthelmintic*
 LAT.: *anthelminthicum, anthelminthici n*

ántiadhezív -a m **farm. teh.** pomožna snov, ki zmanjša adhezijo med suhimi prašnimi delci in pečati tabletirke, da prepreči lepljenje nanje, npr. magnezijev stearat
 ANG.: *antiadhesive*
 LAT.: *antiadhesivum, antiadhesivi n*

A

ántiadrenêrgik -a m farm. kem. učinkovina, ki navadno kot agonist na α_2 -adrenergičnih receptorjih ali antagonist na ostalih podtipih adrenergičnih receptorjev zmanjšuje aktivnost simpatičnega živčevja **s:** simpátikolítik, simpátolítik

ANG.: *antiadrenergic, sympatholytic*

LAT.: *antiadrenergicum, antiadrenergici n, sympatholyticum, sympatholytici n*

ántialêrgik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za odstranjevanje ali blažitev simptomov alergije

ANG.: *antiallergic*

LAT.: *antiallergicum, antiallergici n*

ántiandrogén -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje nasprotno biološkimi učinkom androgenov

ANG.: *antiandrogen*

LAT.: *antiandrogenum, antiandrogeni n*

ántianémik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za preventivo ali zdravljenje slabokrvnosti

ANG.: *antianemic preparation*

LAT.: *praeparatum antianhaemicum*

ántiarítmik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje srčnih aritmij

ANG.: *antiarrhythmic agent*

LAT.: *antiarrhythmicum, antiarrhythmici n*

ántiastmátik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za preprečevanje ali zdravljenje bronhialne astme

ANG.: *antiasthmatic*

LAT.: *antiasthmaticum, antiasthmatici n*

antibiótik -a m farm. kem. naravni produkt mikroorganizmov ali polsintezni derivat, ki zavira razmnoževanje drugih mikroorganizmov ali jih uničuje in se uporablja za zdravljenje bakterijskih okužb **PRIM.:** kémoterapévtik (1)

ANG.: *antibiotic*

LAT.: *antibioticum, antibiotici n*

antibíóza -e ž farm. bioteh. sposobnost mikroorganizmov, da izdelujejo kemične spojine, ki zavirajo rast drugih vrst **PRIM.:** alelopatíja

ANG.: *antibiosis*

LAT.: *antibiosis, antibiosis f*

ántidekubitusna blazína -e -e ž med. prip. ► prótipreležanínska blazína

ántidekubitusno ležíšče -ega -a s med. prip. ► prótipreležanínska blazína

ántidepresív -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki izboljšuje razpoloženje pri depresivnih bolnikih

ANG.: *antidepressant agent*

LAT.: *antidepressivum, antidepressivi n*

ántidiabétik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje sladkorne bolezni **s:** hipoglikémik

ANG.: *antidiabetic agent*

LAT.: *antidiabeticum, antidiabetici n*

ántidiaróik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje diareje

ANG.: *antidiarrhoeal agent*

LAT.: *antidiarrhoicum, antidiarrhoici n*

ántidiurétični hormón -ega -a m farm. kem. ► vazopresín

ántidizentêrik -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje proti gríži

ANG.: *antidysenteric*

LAT.: *antidysentericum, antidysenterici n*

antidót -a m snov, ki nevtralizira ali zmanjša učinke strupa ali druge škodljive snovi **s:** prótisrédstvo, prótistrúp

ANG.: *antidote*

LAT.: *antidotum, antidoti n*

antidotárij -ja m zgod. farm. v srednjem veku farmacevtski priročnik, zbirka receptur in predpisov o izdelovanju zdravil v lekarni

ANG.: *antidotarium*

LAT.: *antidotarium, antidotarii n*

ántiemétik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki preprečuje bruhanje **PRIM.:** emétik

ANG.: *antiemetic*

LAT.: *antiemeticum, antiemetici n*

ántiepiléptik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje in preprečevanje epileptičnih napadov

ANG.: *antiepileptic*

LAT.: *antiepilepticum, antiepileptici n*

ántiestrogén -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje proti biološkimi učinkom estrogenov

ANG.: *antiestrogen*

LAT.: *antioestrogenum, antioestrogeni n*

ántifibrinolítik -a m farm. kem. antihemoragik, ki preprečuje razgradnjo fibrinskih vlaken v krvnem strdku

ANG.: *antifibrinolytic*

LAT.: *antifibrinolyticum, antifibrinolytici n*

ántiflogistik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki blaži vnetje

ANG.: *antiphlogistic*

LAT.: *antiphlogisticum, antiphlogistici n*

antigén -a m farm. bioteh., imunol. katerakoli telesu tuja snov, ki je sposobna izzvati imunski odziv in potem reagirati, npr. z antigensko specifičnimi protitelesi in/ali aktiviranimi limfociti T

ANG.: *antigen*

LAT.: *antigenum, antigeni n*

antigéne predstavljajoče célice -- -ih

-ic ž mn. **K:** APC imunol., biomed. specializirane fagocitne celice, npr. dendritične celice, limfociti B in monociti ali makrofagi, z antigeni na svojih površinah, ki jih prepoznajo limfociti T s svojimi antigenskimi receptorji in pri tem sprožijo imunski odziv
ANG.: *antigen-presenting cells*

antigénska determináнта -e -e ž farm. bioteh. ► epitóp

ántiglúkorkortikóid -a m farm. kem. učinkovina, ki z zaviranjem biosinteze glukokortikoidov ali z antagonističnim delovanjem na njihovih receptorjih zmanjšuje učinek glukokortikoidov v organizmu

ANG.: *antiglucocorticoide***LAT.:** *antiglucocorticoidum, antiglucocorticoidi n*

ántigonádotropin -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zavira sproščanje luteinizirajočega hormona in/ali folikel stimulirajočega hormona, zaradi česar se znižajo koncentracije androgenov, estrogenov in gestagenov, uporablja se za zdravljenje na hormone odzivnih rakov, menoragije, endometrioze, npr. danazol

ANG.: *antigonadotropin, gonadotropin antagonists***LAT.:** *antigonadotropinum, antigonadotropini n*

ántihelmíntik -a m farm. kem. ► anthelmíntik

ántihemorágik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zaustavlja krvavitev

ANG.: *antihemorrhagic, hemostatic***LAT.:** *antihaemorrhagicum, antihaemorrhagici n, haemostaticum, haemostatici n*

ántihemoroidik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje hemoroidov

ANG.: *antihemorrhoidal***LAT.:** *antihaemorrhoidicum, antihaemorrhoidici n*

ántihidrótik -a m farm. kem. ► ántiperspiránt

ántihiperlipémik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zniževanje povišane koncentracije lipidov v krvi

ANG.: *antihyperlipidemic***LAT.:** *antihyperlipidaemicum, antihyperlipidaemici n*

ántihipertenzív -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka **s:** ántihipertónik

ANG.: *antihypertensive agent***LAT.:** *antihypertensivum, antihypertensivi n*

ántihipertónik -a m farm. kem. ► ántihipertenzív

ántihistaminík -a m farm. kem. učinkovina, ki preprečuje ali zmanjšuje biološki učinek histamina v organizmu

ANG.: *antihistaminic***LAT.:** *antihistaminicum, antihistaminici n*

ántiholinêrgik -a m farm. kem. učinkovina, ki z vezavo na holinergične receptorje zavira delovanje acetilholina **s:** holinêrgični antagonist, holinêrgični blokátor, párasimpatolítik

ANG.: *anticholinergic, parasympatholytic***LAT.:** *anticholinergicum, anticholinergici n*

ántiholinesteráza -e ž farm. kem. ► zaviralec holín esteráz

ántihumáni globulín -ega -a m imunol., biomed.

protitelo druge biološke vrste, ki prepozna človeški imunoglobulin in se veže nanj, npr. kunčji ali kozji antihumani imunoglobulin
ANG.: *antihuman immunoglobulin*

ántiidiotípska prótitelesa -ih -és s mn.

imunol., biomed. protitelesa proti variabilnim področjem drugih protiteles

ANG.: *antidiotypic antibodies*

ántikaliurétični diurétik -ega -a m farm. kem.

diuretik, ki ne povzroči prevelike izgube kalijevih ionov

ANG.: *potassium-sparing diuretic***LAT.:** *diureticum anticaliuretici*

ántikoaguláns -a m farm. kem. ► ántikoagulánt

ántikoagulánt -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki preprečuje ali zavira koagulacijo krvi **s:** ántikoaguláns **PRIM.:** fáktorji strjevanja krvi, intrinzična pót koagulacije, krvni koagulacijski fáktorji

ANG.: *anticoagulant***LAT.:** *anticoagulans, anticoagulantis n*

ántikonvulzív -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje in preprečevanje krčev v centralnem živčevju

ANG.: *anticonvulsant***LAT.:** *anticonvulsivum, anticonvulsivi n*

ántileprótik -a m farm. kem. ► učinkovina proti góbavosti

ántimalárik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje malarije

ANG.: *antimalaric***LAT.:** *antimalaricum, antimalarici n*

ántimenorágik -a m farm. kem. učinkovina, ki uravnava premočno menstruacijo ali ustavlja krvavitve iz maternice

ANG.: *antimenorrhagic***LAT.:** *antimenorrhagicum, antimenorrhagici n*

A

ántimetabolít -a m farm. kem. snov, ki je po strukturi podobna naravnemu metabolitu, lahko namesto njega vstopa v biokemične procese in jih na določeni stopnji ustavi
S: zaviralec celične presnôve
ANG.: *antimetabolite*
LAT.: *antimetabolitum, antimetaboliti n*

ántimigrénik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za lajšanje migrenskega glavobola
ANG.: *antimigraine drug*
LAT.: *antimigraenicum, antimigraenici n*

ántimikótik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje glivičnih okužb
ANG.: *antimycotic*
LAT.: *antimycoticum, antimycotici n*

ántimikótik za lokálno zdrávljenje -a -- --
 -- m farm. kem. antimikotik, ki se uporablja za zdravljenje glivičnih okužb na omejenem predelu telesa, npr. nistatin, imidazolski derivati
ANG.: *antifungal for topical use, antimycotic for topical use*

ántimikótik za sistémsko zdrávljenje -a -- --
 -- m farm. kem. antimikotik, ki se uporablja za zdravljenje sistemskih glivičnih okužb, npr. griseofulvin, terbinafin
ANG.: *antifungal for systemic use, antimycotic for systemic use*

ántiminerálokortikóid -a m farm. kem. ► aldo-sterónski antagoníst

ántimitótik -a m farm. kem. učinkovina, ki zadržuje ali preprečuje celično delitev
ANG.: *antimitotic*
LAT.: *antimitoticum, antimitotici n*

antimónove spojine -ih -in ž mn. farm. kem. antiparazitiki, po strukturi organske antimonove spojine, ki se uporabljajo zlasti za zdravljenje lišmenioze in tripanosomioze, npr. natrijev stibogluconat
ANG.: *antimony compounds*
LAT.: *stibii composita*

antimónovo víno -ega -a s zgod. farm. belo vino, v katerem je raztopljen kalijev antimonil tartrat, pripravljeno tako, da je stalo v antimonovih škodljivih 24 ur, uporabljalo se je kot emetik in odvajalo
ANG.: *wine of antimony*
LAT.: *vinum antimonii*

ántineoplástik -a m farm. kem. učinkovina, ki zavira ali preprečuje razvoj tumorjev, zadržuje ali ustavi proliferacijo malignih celic
ANG.: *antineoplastic*
LAT.: *antineoplasticum, antineoplastici n*

ántinevrálgik -a m farm. kem. učinkovina, ki blaži bolečine živčnega izvora
ANG.: *antineuralgic*
LAT.: *antineuralgicum, antineuralgici n*

ántioksidánt -a m 1. farm. kem. snov, ki preprečuje oksidacijo drugih molekul in s tem zavira kvarjenje zdravil, procese staranja in napredovanje različnih bolezni
 2. farm. teh. pomožna snov, ki preprečuje kvarjenje lipofilnih sestavin farmacevtskih oblik
ANG.: *antioxidant*

ántiparazitik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja pri zdravljenju bolezni, ki jih povzročajo evkarionski paraziti
ANG.: *antiparasitic*
LAT.: *antiparasiticum, antiparasitici n*

ántiparkinsónik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje Parkinsonove bolezni
ANG.: *antiparkinson drug, antiparkinsonian agent*
LAT.: *antiparkinsonicum, antiparkinsonici n*

ántiperistáltik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zmanjšuje motiliteto črevesja in deluje antidiaroično **S:** antipropulziv
ANG.: *antipropulsive*
LAT.: *antipropulsivum, antipropulsivi n*

ántiperspiráns -a m farm. kem. ► ántiperspiránt

ántiperspiránt -a m farm. kem. učinkovina, ki prepreči ali upočasni potenje **S:** ántihidrótik, ántiperspiráns
ANG.: *antihydrotic, antiperspirant*
LAT.: *antihydroticum, antihydrotici n*

ántipirétk -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki znižuje povišano telesno temperaturo
ANG.: *antipyretic*
LAT.: *antipyreticum, antipyretici n*

ántipórt -a m farm. kem. sočasen transport dveh različnih molekul ali ionov skozi biološko membrano v različno smer **PRIM.:** simpórt, unipórt
ANG.: *antiport*

ántipropulziv -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zmanjšuje motiliteto črevesja in deluje antidiaroično **S:** antiperistáltik
ANG.: *antipropulsive*
LAT.: *antipropulsivum, antipropulsivi n*

ántipruritik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina za lajšanje neprijetnega srbenja
ANG.: *antipruritic*
LAT.: *antipruriticum, antipruritici n*

ántipsihótik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje psihičnih motenj, zlasti shizofrenije
S: névroléptik

ANG.: *antipsychotic, neuroleptic*

LAT.: *antipsychoticum, antipsychotici n*

ántipsoriátik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje luskavice (psoriazé)

ANG.: *antipsoriatic*

LAT.: *antipsoriaticum, antipsoriatici n*

ántirevmátik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina za zdravljenje revmatizma

ANG.: *antirheumatic*

LAT.: *antirheumaticum, antirheumatici n*

antiséptik -a m farm. kem. učinkovina, ki uničuje mikroorganizme na koži in sluznicah ali preprečuje njihovo razmnoževanje

ANG.: *antiseptic*

LAT.: *antisepticum, antiseptici n*

ántiskabícíd -a m farm. kem. učinkovina, ki uničuje povzročitelja garjivosti

ANG.: *antiscabiotic*

LAT.: *antiscabioticum, antiscabiotici n*

ántistátik -a m farm. teh. pomožna snov, ki zmanjša statično električno na površini snovi, npr. nekatere kationske površinsko aktivne snovi

ANG.: *antistatic agent*

ántitrombótik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki preprečuje nastanek krvnih strdkov (trombov)

ANG.: *antithrombotic agent*

LAT.: *antithromboticum, antithrombotici n*

ántituberkulótik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje tuberkuloze

ANG.: *antituberculosic*

LAT.: *antituberculosicum, antituberculosici n*

antitúsik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki pomirja kašelj S: tusisedatív

ANG.: *antitussic*

LAT.: *antitussivum, antitussivi n*

antiúrik -a m farm. kem. učinkovina, ki preprečuje kopičenje sečne kisline pri putiki

ANG.: *antiuric*

LAT.: *antiuricum, antiurici n*

ántivarikóznó zdrávljenje -ega -a S farm. kem. zdravljenje ali lajšanje težav, ki jih povzročajo krčne žile

ANG.: *antivaricose therapy*

LAT.: *therapia antivaricosa*

antocián -a m farmakognoz. ► antociánín

antociánidín -a m farmakognoz. flavonoid, strukturno 2-fenilbenzopiriljev ali flaviljev kation, ki je aglikon antociánina, npr. cianidin, delfinidin, pelargonidin

ANG.: *anthocyanidine*

LAT.: *anthocyanidinum, anthocyanidini n*

antociánín -a m farmakognoz. glikozid antociánidina, ki rdeče, vijoličasto ali modro obarva cvete in plodove S: antocián

ANG.: *anthocyanin*

LAT.: *anthocyaninum, anthocyanini n*

antracénski derivátí -ih -ov m mn. farm. kem. antipsoriatiki s substituiranim tricikličnim antracenskim sistemom, ki ovirajo podvojevanje DNA in upočasnijo delitev celic zaradi tvorbe radikalov, npr. ditranol

ANG.: *anthracene derivatives*

antraciklíni -ov m mn. farm. kem. citotoksični antibiotiki s tetracikličnim obročnim sistemom, na katerega je vezan sladkor L-daunozamin, ki se interkalirajo med bazne pare DNA, zavirajo topoizomerazo II in se uporabljajo za zdravljenje različnih vrst levkemij, limfomov in solidnih tumorjev, npr. doksorubicin, idarubicin

ANG.: *anthracyclines*

LAT.: *antibiotica anthracyclinica*

antrakinón -a m farmakognoz. kinon, strukturno parakinon, ki je derivat antracena

ANG.: *anthraquinone*

LAT.: *anthrachinonum, anthrachinoni n*

antrakinónski glikozíd -ega -a m farmakognoz. glikozid antrakinona z močnim odvajalnim delovanjem, npr. aloin, emodin, rein, senidin S: antranoíd

ANG.: *anthraquinone glycoside*

LAT.: *glycosidum anthrachinoni*

antranoíd -a m farmakognoz. ► antrakinónski glikozíd

antranól -a m farmakognoz. aglikon antrakinskega glikozida, ki je reduciran antron s hidroksilno ali fenolno skupino

ANG.: *anthranol*

LAT.: *anthranolum, anthranoli n*

antrón -a m farmakognoz. aglikon antrakinskega glikozida z eno keto skupino

ANG.: *anthrone*

LAT.: *anthronum, anthroni n*

antropozófska medicina -e -e ž sistem zdravljenja, ki poleg dognanj konvencionalne medicine upošteva načela antropozofske duhovne filozofije, kot jih je leta 1920 zasnoval Rudolf Steiner

ANG.: *anthroposophical medicine*

APC APC-ja in -- [apecé apecêja] m (ANG. *anti-gen-presenting cells*) imunol., biomed. kratica ► antigéne predstavljajoče celice

ÁPI -- ž (ANG. *active pharmaceutical ingredient*) farm. kem. kratica ► zdravilna učinkovina

ápitерapija -e ž metode zdravljenja z uporabo čebeljih pridelkov, npr. medu, cvetnega prahu, propolisa, voska, matičnega mlečka in čebeljega strupa
ANG.: *apitherapy*

aplikácija zdravila -e -- ž nanos ali vnos zdravila v telo ali na telo za doseganje terapevtskega učinka s: dajanje zdravila, jemanje zdravila, uporaba zdravila
ANG.: *drug administration*

aplikátor -ja m farm. teh. pripomoček za odmerjanje, vnašanje in nanašanje zdravila v telo ali na telo
ANG.: *applicator*

apnéna vóda -e -e ž zgod. farm. staro ime za nasičeno vodno raztopino kalcijevega hidroksida, ki se uporablja kot dezinficent za prostore, v analitiki za dokazovanje ogljikovega dioksida s: apníca
ANG.: *limewater*
LAT.: *aqua calcariae, aqua calcis*

apníca -e ž zgod. farm. ► apnéna vóda

ápno -a s zgod. farm. staro ime za kalcijev oksid ali kalcijev hidroksid, ki se uporablja kot dezinficent za prostore in za sintezo kalcijevih soli
ANG.: *lime*
LAT.: *calcaria caustica*

Ápo Apa in -- m (ANG. *apolipoprotein*) klin. kem., biomed. kratica ► ápolipoprotein

Ápo B Apa B in -- [bé] m (ANG. *apolipoprotein B*) klin. kem., biomed. kratica ► ápolipoprotein B

ápoencím -a m farm. biotech. proteinski del encima brez pripadajoče prostetične skupine PRIM.: ápoprotein
ANG.: *apoenzyme*
LAT.: *apofermentum, apofermenti n*

ápolipoprotein -a m K: **Ápo** klin. kem., biomed. proteinski del lipoproteina
ANG.: *apolipoprotein*

ápolipoprotein B -a -- [bé] m K: **Ápo B** klin. kem., biomed. proteinski del lipoproteina nizke gostote
ANG.: *apolipoprotein B*

ápoprotein -a m farm. biotech. polipeptidni del sestavljenega proteina PRIM.: ápoencím
ANG.: *apoprotein*
LAT.: *apoproteinum, apoproteini n*

apoptóza -e ž biomed. programirana celična smrt, za katero so značilni krčenje vsebine celice, razpad jedra in citoplazme v telesa, odstranitev iz tkiva in razgradnja brez sproščanja za organizem škodljivih snovi
ANG.: *apoptosis*
LAT.: *apoptosis, apoptosis f*

aporfinoídni alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, npr. boldin, apomorfín
ANG.: *aporphinoid alkaloid*
LAT.: *alcaloidum aporphinoidi*

apotécij -a m farmakognoz. kolutasto ali čašasto oblikovan trosnjak s trosovnico na površini
ANG.: *apothecium*
LAT.: *apothecium, apothecii n*

apotéka -e ž ► lekárna

apotékar -ja m apotékarica -e ž 1. ► lekárnar (1)
2. ► magíster farmácije (3)

aptamêr -a m farm. biotech. oligonukleotidna molekula z zapleteno prostorsko strukturo, sposobna specifičnih interakcij z določeno tarčno molekulo, ki ne potekajo na podlagi komplementarnega parjenja baz
ANG.: *aptamer*

aq. -- [ákva] (LAT. *aqua*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu voda

aq. bull. --- [ákva búljijens] (LAT. *aqua bulliens*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vreła voda

aq. cal. --- [ákva kálida] (LAT. *aqua calida*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu hladna voda

aq. comm. --- [ákva komúnis] (LAT. *aqua communis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu navadna (vodovodna) voda

aq. dest. --- [ákva destiláta] (LAT. *aqua destillata*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu destilirana voda

aq. ebull. --- [ákva ebúljijens] (LAT. *aqua ebulliens*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prevreta voda

aq. ferv. --- [ákva fêrvida] (LAT. *aqua fervida*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vroča voda

aq. font. --- [ákva fóntis] (LAT. *aqua fontis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu studenčnica

aq. infund. --- [ákva ad infundibílija] (LAT. *aqua ad infundibilia*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu voda za infuzije

aq. iniect. --- [ákva ad injektabilija] (LAT. *aqua ad iniectabilia*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu voda za injekcije

aq. pluv. --- [ákva pluvijális] (LAT. *aqua pluvialis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu deževnica

aq. purif. --- [ákva purifikáta] (LAT. *aqua purificata*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prečiščena voda

aq. tepid. --- [ákva tépida] (LAT. *aqua tepida*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mlačna voda

aqua demineralisata -e -e [ákva demineralizáta] ž (LAT.) farm. teh. ► demineralizirana voda

aquos. -- [akvózus] (LAT. *aquosus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vodni / ki vsebuje vodo

arábska gúma -e -e ž lek. farm. ► arábski gúmi

arábski gúmi -ega -ja m lek. farm. posušen izloček iz zarezanih debel afriških akacij, ki ga v glavnem sestavljajo kisli polisaharidi, npr. arabinogalaktan v obliki kalcijeve, kalijeve in magnezijeve soli, beli ali rumenkastobeli tanki kosmiči, zrnca ali prah brez vonja in z rahlim okusom, ki se uporablja kot zgoščevalo, stabilizator, suspendirajoče sredstvo, emulgator, vezivo v tabletah s: arábska gúma

ANG.: *gum Arabic*

LAT.: *gummi arabicum*

arábsko kadílo -ega -a s farmakognoz., zgod. farm. oficinalno do leta 1951 gumirezín iz kadilne bosvelije (*Boswellia carteri*), ki se je uporabljal za izdelavo mazil, zdaj kot kadilo v liturgične namene

ANG.: *frankincense*

LAT.: *olibanum, olibani n*

arášidovo ólje -ega -a s farmakognoz. olje, pridobljeno iz semen zemeljskega oreška (*Arachis hypogaea*), v katerem prevladujejo gliceridi z oleinsko in linolno kislino, bistra, brezbarvna do bledorumena, viskozna tekočina z rahlim vonjem in okusom po oreških, ki se uporablja kot emolient in sestavina mazilnih podlag

ANG.: *arachis oil, peanut oil*

LAT.: *arachidis oleum*

arcnija -e ž ► zdravílo (1)

arginín -a m farm. kem. neesencialna proteino-gená aminokislina z bazično gvanidinsko skupino v stranski verigi, pomembna v biosintezi dušikovega oksida

ANG.: *arginine*

LAT.: *argininum, arginini n*

arhegónij -a m farmakognoz. mnogocelični ženski gametangij pri rastlinah

ANG.: *archegonium*

LAT.: *archegonium, archegonii n*

arilalkanón -a m farmakognoz. spojina z 1-arilalkanonsko strukturo, značilna za rodova *Zingiber* in *Curcuma*, npr. gingerol, turmeron

ANG.: *arylalkanone*

árilus -a m farmakognoz. mesnati ovoj, ki deloma ali v celoti obdaja seme nekaterih rastlin, npr. rdeč sočen ovoj semena navadne tise (*Taxus baccata*)

ANG.: *aril*

LAT.: *arillus, arilli m*

aróma -e ž farmakognoz. spojina ali zmes spojin, ki se uporablja za aromatiziranje

ANG.: *aroma*

LAT.: *aroma, aromatis n*

aromat. -- [aromátikus] (LAT. *aromaticus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dišeč, odišavljen

aromatarijus -a [aromatárijus] m (LAT.) zgod. farm. v srednjem veku oseba, ki je prodajala dišave, tudi dišeče droge

LAT.: *aromatarius, aromatarii m*

arómaterapíja -e ž metoda komplementarne medicine, ki za izboljšanje zdravja in počutja uporablja hlapne rastlinske komponente, zlasti eterična olja

ANG.: *aromatherapy*

LAT.: *aromatherapia, aromatherapiae f*

aromátična vóda -e -e ž zgod. farm. nasičena vodna raztopina eteričnega olja ali drugih hlapnih dišečih snovi

ANG.: *aromatic water*

LAT.: *aqua aromatica*

aromátični elektuárij -ega -a m zgod. farm.

elektuarij, pripravljen iz medu, skorje cimetočca (*Cinnamomum verum*), ingverja (*Zingiber officinale*), semena kardamoma (*Elettaria cardamomum*) in muškatega oreščka (*Myristica fragrans*), ki se je uporabljal pri koliki, slabosti in diareji

ANG.: *aromatic electuary*

LAT.: *electuarium aromaticum, electuarium stomachicum, lenitio stomachicum*

aromátični kís -ega -a m zgod. farm. kis, navadno jabolčni, redkeje vinski, v katerega so bila dodana eterična olja cimeta, klinčkov, brina, sivke, limone, poprove mete in rožmarina, uporabljal se je kot antiseptik za kožo po britju, v losjonih, proti glavobolu in vročini

ANG.: *aromatic vinegar*

LAT.: *acetum aromaticum, acidum aceticum aromaticum*

A

aromatični špirit -ega -a m zgod. farm. etanolna raztopina, pripravljena iz eteričnega olja pomarančne lupine, limone, koriandra in janeža, deluje karminativno, uporabljala se je tudi kot začimba

ANG.: *aromatic spirit*

LAT.: *spiritus aromaticus*

aromatično mazilo -ega -a s zgod. farm. mazilo iz arašidovega in lovorjevega olja, eteričnega olja sivke, rožmarina in brina ter rumenega voska, ki se je uporabljalo pri napenjanju in krčih

ANG.: *aromatic ointment*

LAT.: *unguentum aromaticum*

aromatik -a m farmakognoz. ► začimba

aromatski akridinijevi éstri -ih -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. snovi, ki se oksidirajo z vodikovim peroksidom, pri čemer se sprošča svetloba, ki se meri npr. z encimskoimunokemijskim testom z uporabo kemiluminescence

ANG.: *aromatic acridinium esters*

Arrheniusova enáčba -e -e [aréniusova] ž stab. zdr. empirična enačba odvisnosti konstante reakcijske hitrosti od temperature, ki se uporablja za napovedovanje stabilnosti učinkovin in zdravil pri priporočenih pogojih shranjevanja na podlagi podatkov iz pospešenih stabilnostnih študij

ANG.: *Arrhenius equation*

artemisininovi deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antimalariki, po strukturi sorodni artemisininu, izoliranem iz kitajske rastline *Artemisia annua*, ki zaradi tvorbe radikalov uničujejo povzročitelje malarije, npr. artemisinin, arteflen

ANG.: *artemisinin derivatives*

LAT.: *artemisinini derivata*

artific. -- [artificijális] (LAT. *artificialis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu umeten

arzenove spojine -ih -ín ž mn. 1. farm. kem. antiparazitiki in/ali kemoterapevtiki, po strukturi organske spojine tri- ali petvalentnega arzena, ki so se zlasti pogosto uporabljali do odkritja sodobnih protimikrobnih učinkovin, npr. salvarzan, glikobiarzol

2. farm. kem. protitumorne učinkovine, ki v svoji strukturi vsebujejo arzen, npr. arzenov trioksid

ANG.: *arsenic compounds*

LAT.: *arsenici composita*

a. s. -- -- [ávris sinístra] (LAT. *auris sinistra*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo uho

asánt -a m farmakognoz., zgod. farm. oficialen do leta 1951 gumirezín iz asanta (*Ferula assafoetida*), ki se je uporabljal kot spazmolitik in ekspektorant, zdaj kot začimba

ANG.: *assafoetida*

LAT.: *asa foetida*

aséptični postópek -ega -pka m farm. teh.

postopek, s katerim se ohranja sterilnost izdelka z uporabo predhodno steriliziranih vhodnih surovin, naprav, pripomočkov, ovojnine v pogojih, ki izključujejo kontaminacijo z mikroorganizmi

ANG.: *aseptic procedure*

ásimétrična sintéza -e -e ž farm. kem.

selektivna sinteza posameznega stereoizomera optično aktivne spojine

ANG.: *asymmetric synthesis*

ásimetrija kromatográfskega vrhá -e --- ž farmakokin. nesimetrična oblika kromatografskega vrha, ki nastane zaradi prehitavanja ali zaostajanja izpiranja analita, kar povzroči slabšo ločbo in oteži vrednotenje analitov

PRIM.: simetrija kromatografskega vrha

ANG.: *peak asymmetry*

asimilácija -e ž farmakognoz. del presnove, pri katerem se hranilne snovi pretvarjajo v telesu lastne organske snovi

ANG.: *assimilation*

LAT.: *assimilatio, assimilationis f*

ásk -a m farmakognoz. cevasti trosovnik zaprtotrosnic, v katerem se razvijejo askospore

ANG.: *ascus*

LAT.: *ascus, asci m*

askorbínska kislína -e -e ž farm. kem.

vodotopni vitamin, ki je v številnih vrstah sadja in zelenjave, antioksidant in kofaktor v nekaterih reakcijah, v katerih se substrati hidroksilirajo, npr. v procesu sinteze kolagena, hudo pomanjkanje povzroči skorbut, lažje pa spomladansko utrujenost, neodpornost proti okužbam in krvavitve dlesni s: vitamín C

ANG.: *ascorbic acid, vitamin C*

LAT.: *acidum ascorbicum*

askospóra -e ž farmakognoz. haploidni tros, ki se razvije v asku zaprtotrosnic

ANG.: *ascospore*

LAT.: *ascospora, ascosporae f*

ASMF ASMF-a in -- [aesemèf aesemèfa] m

(ANG. *active substance master file*) farm. zak.

kratica ► glávni dosjé o zdravilni učinkovini

asparagín -a m farm. kem. neesencialna proteínogena aminokislina, amid asparaginske kisline

ANG.: *asparagine*

LAT.: *asparaginum, asparagini n*

asparaginska kislina -e -e ž *farm. kem.* ne-esencialna proteinogena aminokislina s kislom karboksimetilno skupino v stranski verigi
ANG.: *aspartic acid*
LAT.: *acidum asparagicum*

aspartát -a m *farm. kem.* anion ali sol asparaginske kisline, ekscitatorni nevrotransmitter v centralnem živčnem sistemu
ANG.: *aspartate*
LAT.: *aspartas, aspartatis m*

aspartát aminotransferáza -e ž *klin. kem., biomed.* ► aspartátna aminotransferáza

aspartátna aminotransferáza -e -e ž **K: AST** *klin. kem., biomed.* encim, ki katalizira reverzibilni prenos aminoskupine z aspartata na 2-oksoglutarat **S:** aspartát aminotransferáza
ANG.: *aspartate aminotransferase*

AST AST-ja in -- [aesté aestêja] m (*ANG. aspartate aminotransferase*) *klin. kem., biomed.* kratica ► aspartátna aminotransferáza

ataráktik -a m *farm. kem.* ► anksiolítik

ATC-klasifikácija -e [atecé] ž (*ANG. ATC anatomical therapeutic chemical*) *lek. farm., farm. zak.* ► anatómsko-terapévtsko-kémična klasifikácija

ATC-oznaka -e [atecé] ž (*ANG. ATC anatomical therapeutic chemical*) sedemestna črkovno-številčna oznaka, npr. N02BE01 za paracetamol, ki se dodeli zdravilu, zdravilni učinkovini ali kombinaciji zdravilnih učinkovin na podlagi anatómsko-terapévtsko-kémične klasifikacije **S:** ATC-šifra
ANG.: *ATC code*

ATC-šifra -e [atecé] ž (*ANG. ATC anatomical therapeutic chemical*) ► ATC-oznaka

atenuirano cepívo -ega -a s *farm. bioteh.* ► oslABLJENO cepívo

átípična aminokislína -e -e ž *farmakognoz.* rastlinska aminokislina, ki ni sestavina proteinov in je navadno toksična, zato štíti rastlino, npr. mimozin, hipoglicin
ANG.: *atypical amino acid*

atomizátor -ja m *farm. teh.* naprava za razprševanje tekočih farmacevtskih oblik v zelo drobne kapljice **S:** meglílnik **PRIM.:** pršílnik
ANG.: *atomiser*

atómska absorpcijska spektrometrija -e -e -e ž **1. anal. zdr.** analízna spektroskopska metoda, ki omogoča določanje posameznih atomov v vzorcu in temelji na absorpciji elektromagnetnega valovanja atomov v plinastem agregatnem stanju
ANG.: *atomic absorption spectrometry, atomic absorption spectroscopy*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja koncentracije posameznega elementa na podlagi absorpcije elektromagnetnega valovanja atomov v plinastem agregatnem stanju

ANG.: *atomic absorption spectrometry*

atómska emisijska spektrometrija -e -e -e ž

1. anal. zdr. analízna spektroskopska metoda, ki omogoča določanje posameznih atomov v vzorcu in temelji na merjenju elektromagnetnega valovanja točno določene valovne dolžine, sproščenega pri termični obdelavi vzorca

ANG.: *atomic emission spectrometry, atomic emission spectroscopy*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja koncentracije posameznega elementa z merjenjem intenzitete elektromagnetnega valovanja točno določene valovne dolžine, sproščenega pri termični obdelavi vzorca

ANG.: *atomic emission spectrometry*

atopija -e ž *imunol.* dedna nagnjenost k takojšnji preobčutljivosti

ANG.: *atopy*

ATP ATP-ja in -- [atepé atepêja] m (*ANG. adenosine triphosphate*) *farm. kem.* kratica ► adenzín-trifosfát

atraktánt -a m *farm. kem.* učinkovina, ki po aplikaciji na kožo, oblačila privlači določene organizme, npr. mrčes

ANG.: *attractant*

atrópipomér -a m *farm. kem.* stereioizomer, ki nastane zaradi otežene rotacije okrog enojne vezi, pri čemer je sterično oviranje dovolj veliko, da se lahko izolira posamezen izomer

ANG.: *atropisomer*

a. u. --- [ávris útrakve] (*LAT. auris utraque*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obe ušesi

AUC -- [aucé] ž (*ANG. area under the curve*) *farmakokin.* kratica ► površina pod krivúljo (1, 2)

a. u. p. --- [ad úzum próprijum] (*LAT. ad usum proprium*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za lastno uporabo

auric. -- [avrikulárijum] (*LAT. auricularium*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu, po Evropski farmakopeji farmacevtska oblika za uho

avidnost -i ž **1. farm. kem.** lastnost snovi, da s proteini tvori nenavadno močno

interakcijo, kar je posledica sinergističnega učinka več medmolekulskih povezav in ne samo seštevka jakosti posameznih vezi
PRIM.: afinitéta (1)

2. imunol. skupna jakost vseh vezi med večvalentnim protitelesom in večvalentnim antigenom

ANG.: *avidity*

avrikulárna uporaba -e -e ž aplikacija zdravila v sluhovod

ANG.: *auricular use*

LAT.: *usus auricularis*

avrón -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno 2-benzilidenkumaranon, npr. hispidol

ANG.: *aurone*

LAT.: *auronum, auronis n*

avtakoid -a m **farm. kem.** mediator, ki ga izločajo različne specializirane celice in deluje v bližini mesta svojega nastanka
S: lokalni hormon, tkivni hormon

PRIM.: hormon

ANG.: *autacoid*

LAT.: *autacoidum, autacoidi n*

ávtoantigén -a m **imunol., biomed.** sestavni del telesu lastnega normalnega tkiva, ki lahko v določenih okoliščinah izzove nastanek avtoimunskega celičnega in protitelesnega odziva

ANG.: *autoantigen*

ávtoapotéka -e ž **med. prip.** ► komplét prve pomoči

avtogamija -e ž **farmakognoz.** razmnoževanje s samooprašitvijo

ANG.: *autogamy*

ávtoimúnost -i ž **imunol., biomed.** pridobljena humoralna in/ali celična imunost proti telesu lastnim antigenom, normalno izraženim na celicah in tkivih

ANG.: *autoimmunity*

ávtoindúkcija -e ž **farm. kem.** sposobnost učinkovine, da inducira encime, ki katalizirajo njen metabolizem

ANG.: *autoinduction*

avtokláv -a m **farm. teh.** neprodušno zaprta posoda z močnimi stenami, ki vzdrži visoke temperature in tlake in se uporablja za sterilizacijo pribora, instrumentov in zdravilnih pripravkov z nasičeno vodno paro pod tlakom

ANG.: *autoclave*

avtoklaviranje -a s **farm. teh.** postopek sterilizacije z nasičeno vodno paro pri povišanem tlaku

ANG.: *autoclaving*

avtokrínó signaliziranje -ega -a s **farm. biotech.** delovanje signalne molekule na celico, ki je to signalno molekulo proizvedla

ANG.: *autocrine signalling*

avtomátska pipéta -e -e ž naprava, ki omogoča avtomatično merjenje in prenašanje mikrolitrskih prostornin tekočin

ANG.: *automatic pipette*

avtomátski vzorčeválnik -ega -a m **farmakokin.** podenota različnih analiznih instrumentov, ki omogočajo analizo večjih serij vzorcev po vnaprej določenem zaporedju in z vnaprej določenimi analiznimi metodami

ANG.: *autosampler*

ávtoedikácija -e ž ► sámozdravljenje (1)

ávtooksidácija -e ž **farm. kem., stab. zdr.**

navadno počasna, po mehanizmu radikalska, verižna oksidacija snovi v prisotnosti kisika in/ali ultravijolične svetlobe **S:** peroksidácija

ANG.: *autooxidation*

ávtoprótiteló -ésa s **imunol., biomed.** protiteleso, ki prepozna telesu lastne antigene in se veže nanje

ANG.: *autoantibody*

ávtoreceptor -ja m **farm. kem.** receptor, ki po vezavi liganda regulira sintezo in/ali sproščanje mediatorja, po strukturi enakega liganda **PRIM.:** heteroreceptor

ANG.: *autoreceptor*

avtotrofija -e ž **farmakognoz.** sposobnost organizmov, da izdelujejo organske snovi iz anorganskih

ANG.: *autotrophy*

azaspirodekandiónski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** anksiolitiki z azaspirodekandionskim fragmentom, ki so verjetno delni agonisti na serotoninskih 5-HT_{1A}-receptorjih, npr. buspiron

ANG.: *azaspirodecanedione derivatives*

LAT.: *azaspirodecandioni derivata*

azulén -a m **farmakognoz.** biciklični aromatski ogljikovodik značilno temnomodre barve, katerega derivati so protivnetne sestavine nekaterih eteričnih olj, npr. gvajazulen, hamazulen

ANG.: *azulene*

LAT.: *azulenum, azuleni n*

B

bac. -- [bacílus] (LAT. *bacillus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu paličica

Bachova cvétna terapija -e -e -e [báhova] in **bachova cvétna terapija** ž **homeopat.** alternativna ali komplementarna metoda obravnave čustvenega neravnovesja z razredčenimi pripravki iz cvetov, namočenih v studenčnici ali jutranji rosi
ANG.: *Bach flower remedies therapy*

Bachove kápljice in **bachove kápljice** -ih -ic [báhove] ž mn. v alternativni ali komplementarni medicini zelo razredčeni rastlinski pripravki iz cvetov, namočenih v studenčnici ali jutranji rosi, v obliki kapljic, ki se uporabljajo za obravnavanje čustvenega neravnovesja, pogosto se priporočajo zdravim posameznikom za ohranjanje zdravja
ANG.: *Bach flower remedies*

bacil -a m **farm. kem.** bakterija paličaste oblike
ANG.: *bacillus*
LAT.: *bacillus, bacilli m*

bac. vitr. -- -- [bacílus vítreus] (LAT. *bacillus vitreus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklena paličica

baktericíd -a m **farm. kem.** učinkovina, ki uničuje bakterije **PRIM.:** bakterioistatik
ANG.: *bactericide*
LAT.: *bactericidum, bactericidi n*

baktèrija -e ž **farm. bioteh.** enocelični prokariotski organizem z razmeroma preprosto celično strukturo brez organelov
ANG.: *bacterium*
LAT.: *bacterium, bacterii n*

bakteriofág -a m **farm. bioteh.** virus, ki se razmnožuje v bakterijskih celicah
ANG.: *bacteriophage*
LAT.: *bacteriophagum, bacteriophagi n*

bakterioistatik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki zavira rast in razmnoževanje bakterij
PRIM.: baktericíd
ANG.: *bacteriostatic*
LAT.: *bacteriostaticum, bacteriostatici n*

bakulovírus -a m **farm. bioteh.** paličasti virus z genomom iz krožne dvoverižne molekule DNA, pogost patogen členonožcev, zlasti žuželk
ANG.: *baculovirus*
LAT.: *baculovirus, baculoviri n*

bakulovirusni véktor -ega -ja m **farm. bioteh.** vektor na podlagi bakulovirusov, ki se

uporablja za izražanje rekombinantnih glikoproteinov v celičnih linijah žuželk
ANG.: *baculovirus vector*

balástna snóv -e snóví ž **farmakognoz.** ► vlaknina

baln. -- [bálneum] (LAT. *balneum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kopel

bálneoterápíja -e ž metoda komplementarne medicine, ki za izboljšanje zdravja in počutja uporablja kopeli
ANG.: *balneotherapy*
LAT.: *balneotherapia, balneotherapiae f*

baln. vap. -- -- [bálneum vapóris] (LAT. *balneum vaporis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu parna kopel

balón -a m **lek. farm.** trebušasta steklena ali plastična posoda za shranjevanje večjih količin tekočin
ANG.: *balloon shaped container*

bals. -- [bálzamum] (LAT. *balsamum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu balzam

bálzam -a m **1. farmakognoz.** oleorezin z benzojsko in cimetano kislino in njunimi derivati, ki ga izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. perujski balzam, tolu balzam
2. farmakognoz. zdravilo iz te snovi, ki se uporablja za pospeševanje celjenja ran
ANG.: *balsam*
LAT.: *balsamum, balsami n*

balzamárij -a m **1. lek. farm.** prostor v lekarni, kjer se shranjujejo dišeče snovi
2. lek. farm. lekarniška posoda, v kateri se shranjujejo dišeče snovi, npr. smole, eterična olja, katrani
ANG.: *balsamarium*
LAT.: *balsamarium, balsamarii n*

BÁN BAN-a in -- m (ANG. *British approved name*) kratica nelastniško ime farmacevtske snovi, uradno priznано v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske **PRIM.:** INN, mednarodno nelastniško imé, ÚSAN

Bancroftovo pravílo in **bancroftovo pravílo** -ega -a [bánkroftovo] s **farm. teh.** pravilo, ki glede na topnost emulgatorja določa, da je zunanja faza v emulziji tista, v kateri je emulgator bolj topen
ANG.: *Bancroft's rule*

barbituráti -ov m mn. **farm. kem.** lipofilni derivati barbiturne kisline z zaviralnim delovanjem na centralni živčni sistem, ki se uporabljajo kot antiepileptiki in splošni anestetiki, nekdanj priljubljena uspavalna, npr. fenobarbital, sekobarbital
ANG.: *barbiturates*
LAT.: *barbiturata n pl.*

B

bárvanje po Grámu -a -- -- s farm. biotech.

metoda označevanja bakterij, s katero se lahko zaradi razlik v celični steni ločijo grampozitivni in gramnegativni mikroorganizmi

ANG.: *Gram staining*

barvilo -a s 1. farm. teh. pomožna snov, ki izboljša organoleptične lastnosti, obarva farmacevtske izdelke, jih ščiti pred svetlobo in ne vpliva na druge lastnosti

ANG.: *colorant, colouring agent, colouring matter*

LAT.: *colorans, colorantis n*

2. farmakognoz. organska snov za barvanje, npr. mikroorganizmov

ANG.: *dye*

3. farmakognoz. ► pigment (1)

bárvni indeks -ega -a m farm. teh. številčna oznaka barvila ali pigmenta v referenčni podatkovni bazi, ki temelji na njegovi kemijski strukturi

ANG.: *colour index*

báza -e ž farm. kem. snov, ki je sposobna sprejeti protone, ima v molekuli prost elektronski par ali reagira z vodo, pri čemer nastanejo hidroksidni ioni PRIM.: ácidobázične lastnosti

ANG.: *base*

LAT.: *basis, basis f*

bazidij -a m farmakognoz. kijasti trosovnik iz povečane končne celice hife pri prostotrošnjah, ki nosi bazidiospore

ANG.: *basidium*

LAT.: *basidium, basidii n*

bazidiospóra -e ž farmakognoz. tros prostotrošnice

ANG.: *basidiospore*

LAT.: *basidiospora, basidiosporae f*

bázna línija -e -e ž anal. zdr. sneman odziv detektorja, ko nanj prihaja nosilni plin ali topilo brez analitov

ANG.: *baseline*

B-célični antigénski recéptor -ega -ega -ja [bé] m K: BCR imunol., biomed. transmembranski imunoglobulin, izražen na površini limfocitov B, ki specifično prepoznavata antigene

ANG.: *B-cell receptor*

BCR BCR-a in -- [beceèr beceèra] m (ANG. B-cell receptor) imunol., biomed. kratica ► B-célični antigénski recéptor**BCS** BCS-a in -- [beceèš beceèša] m

(ANG. *biopharmaceutics classification system*) farmakokin. kratica ► biofarmacévtski klasifikacijski systém

béla gálica -e -e ž zgod. farm. staro ime za cinkov sulfat heptahidrat, ki se zaradi adstringentnega delovanja uporablja kot antiseptik v kapljicah za oči in vaginalnih farmacevtskih oblikah s: béli vitriól

ANG.: *zinc sulfate*

LAT.: *zinci sulfas heptahydras, zincum sulphuricum heptahydricum*

béla glína -e -e ž zgod. farm. hidratirani aluminijev silikat, bel ali sivkastobel prah, masten na otip, z značilnim okusom po zemlji, uporabljal se je kot adsorbent, peroralno kot antidot in antidiaroič, kot pomožna snov v farmacevtski tehnologiji, pogost v kozmetičnih izdelkih s: težki kaolín

ANG.: *heavy kaolin, white clay*

LAT.: *bolus alba, kaolinum ponderosum*

béla kréda -e -e ž zgod. farm. staro ime za kalcijev karbonat, navadno kot apnenec, ki se uporablja kot pomožna snov in zdravilna učinkovina

ANG.: *calcium carbonate*

LAT.: *creta alba*

béla kórvna sílka -e -e -e ž klin. kem., biomed.

skupina laboratorijskih preiskav, ki vključuje določanje števila levkocitov in diferencialno krvno sliko za oceno njihovih lastnosti v krvi preiskovanca

ANG.: *white blood cell count*

béla pálica -e -e ž med. prip. palica bele barve, iz različnih materialov, lahko zložljiva, ki opozarja okolico na slepo ali slabovidno osebo, ki ji olajšuje orientacijo in gibanje

ANG.: *seeing-eye cane, white cane*

béla signatúra -e -e ž lek. farm. signatura bele barve za označevanje zdravil s sistemskim delovanjem, ki jo nalepi pooblaščen oseba v lekarni**béli arzénik** -ega -a m zgod. farm. staro ime za arzenov(III) oksid, ki je bil od odkritja najpomembnejša arzenova zdravilna učinkovina in se je v obliki Fowlerjeve raztopine uporabljal kot panacea

ANG.: *white arsenic*

LAT.: *acidum arsenicosum, arsenicum album, arsenii trioxidum*

béli čaj -ega -a m farmakognoz. hitro posušeni nefermentirani mladi listi in popki čajevca (*Camellia sinensis*)

ANG.: *white tea*

LAT.: *thea alba*

béli recépt -ega -a m lek. farm. zdravniški recept z belo podlago, ki ga ne plača izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja s: privátni recépt, recépt za sámoplačníka, sámoplačníški recépt

béli svinčev obliž -ega -ega -a m zgod. farm.
obliž, pripravljen s segrevanjem svinčevega(II) karbonata in olivnega olja, pri čemer nastane lepljiv poltrdni svinčev oleat, primeren za nanašanje na tkanine
ANG.: *white lead plaster*
LAT.: *emplastrum album, emplastrum cerussae*

béli svíniec -ega -nca m zgod. farm. staro ime za svinčev(II) karbonat, ki se je uporabljal za pripravo belega mazila in belega svinčevega obliža
ANG.: *white lead*
LAT.: *plumbum album*

béli vazelin -ega -a m farm. teh. bela ali bledorumenkasta poltrdna snov, pridobljena z beljenjem rumenega vazelina, ki se uporablja kot mazilna podlaga, emolient
ANG.: *white petrolatum, white soft paraffin*
LAT.: *vaselinum album*

béli vitriól -ega -a m zgod. farm. ► béla gálica

béli vósek -ega -ska m farm. teh. vosek čebeljega izvora, v glavnem zmes estrov maščobnih kislin in maščobnih alkoholov, v obliki belih ali rumenkastobelih koščkov, ploščic ali drobnih zrn s prijetnim vonjem po medu, pridobljen z beljenjem rumenega čebeljega voska, pomožna snov v dermalnih farmacevtskih oblikah
ANG.: *white wax*
LAT.: *cera alba*

beljakovina -e ž farm. kem., farm. bioteh. polimer, navadno iz α -L-aminokislin, povezanih s peptidno vezjo, praviloma z definirano prostorsko strukturo in funkcijo
s: proteín
ANG.: *protein*
LAT.: *proteinum, proteini n*

beljáva -e ž farmakognoz. zunanja plast lesa, v kateri se prevajajo snovi in je svetlejša kot jedrovina
ANG.: *sapwood*
LAT.: *alburnum, alburni n*

bélo mazilo -ega -a s zgod. farm. staro ime za mazilo iz belega svinca, pogosto se je uporabljalo pri opeklinah, ranah, razjedah in beljenju kože
ANG.: *white ointment*
LAT.: *unguentum album*

Bence-Jonesovi proteíni in bence-jonesovi proteíni -ih -ov [béns džónsovi] m mn. klin. kem., biomed. lahke verige paraproteinov, ki jih izločajo maligno transformirane plazmatke in se analizirajo v serumu in/ali urinu pri diagnostiki

mieloma, Waldenströmove makroglobuline-mije PRIM.: páraproteín
ANG.: *Bence Jones proteins*

benéški terpentín -ega -a m farmakognoz., zgod. farm. oficialen do leta 1951 oleorezin iz navadnega macesna (*Larix decidua*), ki se je uporabljal kot ekspektorant
ANG.: *Venice turpentine*
LAT.: *terebinthina veneta*

bentonit -a m zmes hidratiranih aluminijevih silikatov, zlasti montmorillonita, droben, mikroniziran, higroskopnen, homogen, blede rjavorumen prah z okusom po zemlji, brez vonja, ki se uporablja kot sredstvo proti sprijemanju, suspendirajoče sredstvo, stabilizator, adsorbent, šibki kationski izmenjevalec, zgoščevalo
ANG.: *bentonite*
LAT.: *bentonitum, bentoniti n*

benzamidni derivát -ega -a m farm. kem. nevroleptik, derivat substituiranega benzamida z bazičnim centrom v stranski verigi, z antagonističnim delovanjem na dopaminskih D_2 -receptorjih, npr. sulpirid, metoklopramid
ANG.: *benzamide derivative*
LAT.: *benzamidi derivatum*

béNZimidazólski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. učinkovine proti boleznim, ki jih povzročajo nitasti črvi, s substituiranim benzimidazolskim obročem v svoji strukturi, npr. albenzazol
ANG.: *benzimidazole derivatives*
LAT.: *benzimidazoli derivata*

béNZizoksazólski in béNZizotiazólni deriváti -ih -- -ih -ov m mn. farm. kem. nevroleptiki z bicikličnim benzizoksazolskim ali benzizotiazolnim skeletom, na katerega je vezan dodaten piperazinski ali piperidinski obroč, ki so po mehanizmu delovanja antagonisti na dopaminskih D_2 - in serotoninških 5HT_{2A}-receptorjih, npr. risperidon
ANG.: *benzisoxazole and benzisothiazole derivatives*

béNZoa -e ž lek. farm., zgod. farm. do leta 1972 oficialno zdravilo balzam tropskih dreves *Styrax benzoin* in *Styrax tonkinensis*, ki se je, raztopljen v 90-odstotnem etanolu, uporabljal kot antiseptik in adstringent
ANG.: *benzoe*
LAT.: *benzoe, benzoes f*

benzoáti -ov m mn. farm. kem. konzervansi v prehrabni in farmacevtski industriji s protiglivičnim delovanjem, ki motijo transport

B

snovi skozi biološke membrane, strukturno soli benzojske kisline

ANG.: *benzoates*

bénzodiazepíni -ov m mn. **farm. kem.** skupina učinkovin, ki se zaradi vezave na alosterično mesto GABA_A-receptorjev uporabljajo za zdravljenje različnih psihičnih motenj, kot pomirjevala, uspavala, splošni anestetiki, antidepresivi, antiepileptiki, npr. diazepam, bromazepam

ANG.: *benzodiazepine derivatives*

LAT.: *benzodiazepini derivata*

bénzodiazepinski recéptor -ega -ja m
farm. kem. ► GABA_A-recéptor

benzoinirana svinjska mást -e -e mastí ž
zgod. farm. svinjska mast, ki so ji za povečanje obstojnosti na vodni kopeli dodajali uprašeni benzoin in se je uporabljala kot emolient, pri izdelavi mil in kot podlaga v mazilih in drugih dermalnih farmacevtskih oblikah

ANG.: *benzoinated lard*

LAT.: *adeps benzoatus*

bénzomorfánski deriváti -ih -ov m mn.
farm. kem. opioidni analgetiki brez etrskega kisika in obroča C v morfinu, ki so navadno agonisti na opioidnih κ-receptorjih in antagonisti na opioidnih μ-receptorjih, npr. pentazocin

ANG.: *benzomorphan derivatives*

LAT.: *benzomorphan derivata*

bénzotiazepínski derivát -ega -a m farm. kem. zaviralec kalcijevih kanalčkov s približno enakim delovanjem na gladkomišične celice v steni krvnih žil in srčnomišične celice, npr. diltiazem

ANG.: *benzothiazepine derivative*

LAT.: *derivatum benzothiazepini*

bérgla -e ž **med. prip.** pripomoček v obliki palice za oporo pri hoji z nastavkoma na različnih mestih za naslon roke

ANG.: *crutch*

berlínsko módro -ega -ega s zgod. farm. ► prúsko módro

bétaadrenêrgični recéptor -ega -ja m gl.
β-adrenêrgični recéptor

béta adrenêrgični recéptor -- -ega -ja m gl.
β-adrenêrgični recéptor

béta₁-adrenêrgični recéptor -ega -ja [éna] m gl.
β₁-adrenêrgični recéptor

béta₂-adrenêrgični recéptor -ega -ja [dvé] m gl.
β₂-adrenêrgični recéptor

béta₃-adrenêrgični recéptor -ega -ja [trí] m gl.
β₃-adrenêrgični recéptor

bétacianín -a m **farmakognoz.** rdeče ali vijolično barvilo iz skupine betalainov, npr. betanin

ANG.: *betacyanin*

LAT.: *betacyaninum, betacyanini n*

béta karbolínski alkaaloíd -- -ega -a m gl.
β-karbolínski alkaaloíd

bétakarbolínski alkaaloíd -ega -a m gl.
β-karbolínski alkaaloíd

bétaksantín -a m **farmakognoz.** rumeno ali oranžno barvilo iz skupine betalainov, npr. miraksantin, vulgaksantin

ANG.: *betaxanthin*

LAT.: *betaxanthinum, betaxanthini n*

betalain -a m **farmakognoz.** rdeče ali rumeno barvilo, derivat indola, ki je strukturno betacianin ali betaksantin, npr. v rdeči pesi (*Beta vulgaris*)

ANG.: *betalain*

LAT.: *betalainum, betalaini n*

bétalaktámski antibiótik -ega -a m gl.
β-laktámski antibiótik

béta laktámski antibiótik -- -ega -a m gl.
β-laktámski antibiótik

betič -iča m **farmakognoz.** svetlje s sedečimi cveti na odebeljeni in omeseneli osi

ANG.: *spadix*

LAT.: *spadix, spadicis m*

bíček -čka m **farmakognoz.** gibljiv nitast organel pri mnogih bakterijah, algah in gibljivih razmnoževalnih celicah s: flagél

ANG.: *flagellum*

LAT.: *flagellum, flagelli n*

b. i. d. - - - - [bis in dije] (LAT. *bis in die*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dvakrat na dan

bigvanídi -ov m mn. **1. farm. kem.** antimalariki z bigvanidno skupino, ki zavirajo encim dihidrofolat reduktazo in preprečijo razmnoževanje povzročiteljev malarije v eritrocitih, npr. progvanil

2. farm. kem. peroralni antidiabetiki z bigvanidno skupino, ki upočasnjujejo transport glukoze v celice in zmanjšujejo željo po hrani, npr. metformin

ANG.: *biguanides*

LAT.: *biguanida n pl.*

bigvanídi in amidíni -ov -- -ov m mn. **farm. kem.** antiseptiki in dezinficienti z bazičnimi funkcionalnimi skupinami, ki motijo transport snovi skozi biološke membrane grampozitivnih in gramnegativnih mikroorganizmov, npr. klorheksidin

ANG.: *biguanides and amidines*

LAT.: *biguanida et amidina*

bikolateralna žila -e -e ž farmakognoz.

nekoncentrična žila pri rastlinah z osrednjim delom floema in skrajnima deloma ksilema

ANG.: *bicollateral vascular bundle*

LAT.: *vas bicollaterale*

bikónični mešálnik -ega -a m farm. teh.

mešalnik v obliki dvojnega prirezanega stožca, ki se vrti okrog svojih osi, za mešanje prahov, granulata, zrnč ali pelet

ANG.: *biconical mixer*

bilirubin -a m 1. klin. kem., biomed. žolčno

barvilo, ki nastane pri razgradnji hema iz hemoglobina in drugih proteinov in se iz krvi odstranjuje skozi jetra v žolč

2. klin. kem., biomed. razgradni produkt hema, ki se v laboratorijski medicini uporablja kot biokemični diagnostični kazalec jetrnih bolezní ali motenj pri tvorbi eritrocitov

ANG.: *bilirubin*

δ-bilirubin -a [délta] in déltabilirubin -a tudi

délta bilirubin -- -a m klin. kem., biomed.

konjugirani bilirubin, ki je kovalentno vezan na albumin in se v laboratorijski medicini navadno uporablja kot biokemični diagnostični kazalec dolgotrajnega in močnega povečanja bilirubina v serumu, npr. pri novorojenčkih

ANG.: *delta-bilirubin*

bilobalíd -a m farmakognoz. diterpensi lakton z nevroprotektivnim delovanjem, značilen za dvokrpi ginko (*Ginkgo biloba*)

ANG.: *bilobalide*

LAT.: *bilobalidum, bilobalidi n*

binárna nomenklatúra -e -e ž farmakognoz. ► dvójno poimenovánje**binárna šóba** -e -e ž farm. teh. ► dvókanálna šóba za razprševánje**Binghamov pretók** -ega -óka in binghamov pretók -ega -óka [bíngamov] m farm. teh. ► plástični pretók**bioadhezija** -e ž farm. teh. sposobnost snovi, farmacevtskih oblik ali medicinskih pripomočkov, da se za določen čas prilepijo na tkivo PRIM.: múkoadhezíja

ANG.: *bioadhesion*

bioadhezívna farmacevtska oblika -e -e -e ž farm. teh. farmacevtska oblika, ki se za določen čas prilepi na tkivo

ANG.: *bioadhesive dosage form*

bioadhezívni polimêr -ega -a m farm. teh. polimer, ki ima sposobnost prilepljanja na tkivo za določen čas PRIM.: hidrofílni polimêr, múkoadhezívni polimêr

ANG.: *bioadhesive polymer*

bioaktivácija -e ž farm. kem., toksikol. pretvorba neaktivne molekule v biološko aktivno zaradi metabolične presnove v organizmu, kar se izkorišča pri predzdravilih, pogosto tudi vzrok toksičnosti določenih ksenobiotikov

ANG.: *bioactivation*

biobalístika -e ž farm. biotech. ► míkrobombardíranje**biobánka** -e ž biomed. specializirana ustanova, ki za določen ali nedoločen čas shranjuje različne biološke materiale, odvzete eni ali več osebam, in omogoča njihovo dostopnost potencialnim prejemnikom ali uporabnikom

ANG.: *biobank*

bioekvivaléncia -e ž farmakokin. ► biolóška ekvivaléncia**biofarmacévtski klasifikácijski sistém** -ega -ega -a m K: BCS farmakokin. sistem delitve zdravilnih učinkovin v štiri razrede glede na topnost in permeabilnost

ANG.: *biopharmaceutics classification system*

biofarmácija -e ž veja farmacije, ki se ukvarja s proučevanjem vpliva sestave in izdelave zdravila na njegovo obnašanje po vnosu v telo**bioferméntor** -ja m farm. biotech., biomed. ► bíoreáktor**bioflavonoíd** -a m farm. kem. učinkovina za stabiliziranje kapilar naravnega ali polysinteznega izvora, derivat benzopirana z antioksidativnim delovanjem, npr. rutozid, diosmin

ANG.: *bioflavonoid*

LAT.: *bioflavonoidum, bioflavonoidi n*

bioizostêr -a m farm. kem. spojina, ki se pripravi z zamenjavo atomov ali atomskih skupin z drugimi, po lastnostih podobnimi, zato se po biološkem delovanju pogosto ne razlikuje od izhodne spojine

ANG.: *bioisostere*

biokatalizátor -ja m ► encím**biokémična reakcija** -e -e ž kemična reakcija, ki poteka v živih organizmih

ANG.: *biochemical reaction*

biokémične tkívne solí -ih -ih -- ž mn.

homeopat. anorganske soli, ki se uporabljajo za vzpostavljanje biokemičnega ravnotežja pri boleznih, nastalih zaradi pomanjkanja soli v organizmu S: Schuesslerjeve soli

ANG.: *cell salts, Schuessler salts, tissue salts*

biokompatibilnost -i ž farm. teh. neškodljiva prisotnost ali interakcija materiala ali dostavnega sistema v biološkem okolju ali z

B

biološkim okoljem, npr. celice, tkiva, organi
s: biološka kompatibilnost, biološka združljivost

ANG.: *biocompatibility*

biolístika -e ž farm. bioteh. ► mikrobombardiranje

biološka aktivnost -e -i ž farm. bioteh.

skupek zelenih in neželenih učinkov, ki jih aplicirana učinkovina izzove v organizmu, vselej odvisen od odmerka

ANG.: *biological activity*

biološka ekvivalenca -e -e ž farmakokin.

enakost biološke uporabnosti dveh zdravil
s: bioekvivalenca

ANG.: *bioequivalence*

biološka kompatibilnost -e -i ž farm. teh. ►

biokompatibilnost

biološka pregrada -e -e ž farmakokin. tkiva,

zlasti epiteliji, ali organi, ki preprečujejo neoviran prehod snovi, npr. učinkovine

ANG.: *biological barrier*

biološka razpolovna doba -e -e -e ž K: $t_{1/2}$

farmakokin. čas, v katerem pade koncentracija zdravilne učinkovine v telesu na polovico, navadno se ta izloči iz telesa v približno petih bioloških razpolovnih dobah
s: biološki razpolovni čas

ANG.: *biological half-life*

biološka učinkovina -e -e ž farm. bioteh.

učinkovina, ki je naravnim enak ali soroden sintezni peptid ali oligonukleotid in se pridobiva s tehnologijo rekombinantne DNA

ANG.: *biological active substance*

biološka uporabnost -e -i ž farmakokin. merilo

za obseg in hitrost prehoda učinkovine z mesta aplikacije zdravila v sistemski krvni obtok

ANG.: *bioavailability*

biološka združljivost -e -i ž farm. teh. ► bio-

kompatibilnost

biološki ágens -ega -a m farm. bioteh. v dobri

proizvodni praksi mikroorganizem, lahko pridobljen tudi s tehnologijo rekombinantne DNA, celična kultura ali endoparazit
s: biološki povzročitelj

ANG.: *biological agent*

biološki indikator -ega -ja m farm. teh. mikro-

organizem, zelo odporen na posamezno sterilizacijsko metodo, s katerim se preskuša njena učinkovitost

ANG.: *biologic indicator*

biološki označevalec -ega -lca m farm. kem.

molekula, značilna za vrsto celice, ki omogoča njeno identifikacijo

ANG.: *biomarker*

biološki povzročitelj -ega -a m farm. bioteh. v dobri proizvodni praksi ► biološki ágens

biološki razpolovni čas -ega -ega časa m

farmakokin. ► biološka razpolovna doba

biološki referenčni preparát -ega -ega -a m

anal. zdr. ► biološki referenčni priprávek

biološki referenčni priprávek -ega -ega -vka m

K: BRP anal. zdr. substanca, zmes substanc ali biološki material, ki ima lastnost primarnega ali sekundarnega standarda in se uporablja za biološke preskuse, njegova vrednost pa se izraža v mednarodnih enotah, v vrednosti titra virusov, števila bakterij
s: biološki referenčni preparát

ANG.: *biological reference preparation*

biološki referenčni priprávek Evrópske

farmakopéje -ega -ega -vka -- -- m anal. zdr.

biološki referenčni priprávek, namenjen za uporabo skladno z monografijo ali splošnim poglavjem Evropske farmakopeje

ANG.: *European Pharmacopoeia biological reference preparation*

biološki ritmi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed.

ciklično izločanje hormonov in nevrotransmiterjev, ki povzročajo ciklično spreminjanje intenzivnosti metabolnih procesov in posledično spreminjanje koncentracij številnih snovi v krvi

ANG.: *biological rhythms*

biološki vzorec -ega -rca m klin. kem., biomed.

izloček ali del človeškega, živalskega tkiva ali mikroorganizma, ki se analizira v laboratorijski medicini, npr. venska kri, kapilarna kri, serum, plazma, urin, blato, cerebrospinalni likvor, znoj, slina, tkiva, brisi sluznic

PRIM.: kontrolni vzorec

ANG.: *biological sample*

biološko primerljivo zdravilo -- -ega -a s

farm. zak. ► podobno biološko zdravilo

biološko testiranje -ega -a s farm. kem.,

farm. bioteh. postopek za določanje biološke aktivnosti, koncentracije ali čistote snovi z merjenjem njenega učinka na receptor, encim, celico, tkivo, organ ali organizem
ANG.: *bioassay*

biološko zdravilo -ega -a s farm. bioteh.

zdravilo, proizvedeno z biološkim ali biotehnološkim postopkom, npr. monoklonska protitelesa, zdravila iz krvi in plazme, imunološka zdravila, antibiotiki, proteini, izolirani iz tkiv

ANG.: *biological drug, biological medicinal product, biological product*

biomása -e ž farm. bioteh. biološki material iz organizmov ali njihovih komponent,

ki sodelujejo pri biološkem ali biokemičnem procesu
ANG.: *biomass*

biomedicina -e ž področje medicinskih znanosti, ki povezuje vedenja biologije, farmacije, kemije, fizike s (pato)fiziološkimi procesi pri človeku
ANG.: *biomedicine*

biopolimêr -a m farmakognoz. polimer, ki ga izdelata živi organizem
ANG.: *biopolymer*

bioprocésna brôzga -e -e ž farm. bioteh. gosta tekočina, sestavljena iz biomase in gojišča s hranili, plini in produkti, ki nastane med biološkimi ali biokemičnimi procesi v bio-reaktorju s: fermentacijska brôzga
ANG.: *bioprocess broth*

bioreáktor -ja m farm. bioteh., biomed. posebna naprava ali sistem, ki zagotavlja nadzorovane, fiziološkim podobne pogoje za optimalno gojenje produkcijskih mikroorganizmov, celic, tkiv in celo organov *in vitro* s: biofermêtor
ANG.: *bioreactor*

biosénzor -ja m farm. bioteh. analizna naprava, v kateri se za detekcijo analita uporablja biološka komponenta, npr. mikroorganizmi, izolirana tkiva ali specifične biološke makromolekule, funkcionalno povezana s fizikalno-kemijskim detektorjem
ANG.: *biosensor*

biotehnologija -e ž veda, ki vključuje področje kemije, biologije in tehnoloških znanosti in uporablja organizme, celice, njihove dele ali analoge endogenih molekul v predelovalni industriji ali za izdelavo zdravil
ANG.: *biotechnology*

biotín -a m farm. kem. vitamin, ki vsebuje neplanarni biciklični sistem, predstavlja prostetično skupino encimov, ki katalizirajo prenos karboksilne skupine s: vitamín B₇, vitamín H
ANG.: *biotin, vitamin B₇, vitamin H*
LAT.: *biotinum, biotini n*

biotransformácia -e ž 1. skupina encimsko kataliziranih biokemičnih procesov, ki v organizem vnesene snovi, zlasti ksenobiotike, npr. zdravila, pretvorijo v obliko, ki se lažje in hitreje izloči iz organizma s: metabolizem (1), presnôva (2)
2. sistem kompleksnih, za vzdrževanje življenja nujno potrebnih fizioloških procesov, ki temeljijo na različnih biokemičnih encimskih reakcijah, s katerimi organizem tvori in porablja energijo s: metabolizem (2), presnôva (1)
ANG.: *biotransformation, metabolism*

bírni plód -ega plodú m farmakognoz. plod iz cveta z več enostavnimi pestiči, ki se razvijajo v plodiče, med seboj zrasle ali povezane z omesnelim cvetiščem
ANG.: *aggregate fruit*
LAT.: *fructus aggregatus*

bisbenziltétrahidroizokinolínski alkalóid -ega -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, katerega osnovna struktura je bisbenziltetrahydroizokinolin, npr. kurin, tubokurarin
ANG.: *bisbenzyltetrahydroisoquinoline alkaloid*

bísfosfonáti -ov m mn. farm. kem. učinkovine, ki so po strukturi podobne pirofosfatnemu anionu in zavirajo proces osteoporoze, npr. etidronat s: dísfosfonáti
ANG.: *bisphosphonates*

bískarbamáti -ov m mn. farm. kem. antikonvulzivi, strukturno podobni meprobamatu iz skupine karbamatov, ki z vezavo na NMDA-receptor motijo transport ionov skozi biološke membrane, npr. felbammat
ANG.: *biscarbamates*

bíspecífíčno prôtíteló -ega -ésa s farm. bioteh. rekombinantno protitelo, ki prepozna in veže dva različna antigena, pripravljeno s kombinacijo lahkih in težkih verig iz dveh različnih monoklonskih protiteles
ANG.: *bispecific antibody*

bístrost -i ž anal. zdr. lastnost raztopine, da v njej ni vidnih suspendiranih koloidnih ali večjih delcev
ANG.: *clarity*

bístrost in stôpnja opalescênce tekočín -i -- -e -- -- ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način merjenja sipanja svetlobe na delcih, suspendiranih v tekočini
ANG.: *clarity and degree of opalescence of liquids*

bístveno podobno zdravílo -- -ega -a s farm. zak. ► genêrično zdravílo

bízmutove učínkovíne -ih -ín ž mn. farm. kem. protimikrobne in protiulkusne učinkovine, navadno bazične spojine bizmuta z izrazitim adstringentnim delovanjem, npr. bizmutov subkarbonat, bizmutov subgalat
ANG.: *bismuth preparations*
LAT.: *bismuthi praeparata*

blastomêra -e ž biomed. vsaka od istovrstnih celic začetne stopnje embrionalnega razvoja, ki nastanejo po prvi mitozni delitvi oplojenega jajčeca
ANG.: *blastomere*

B

bláto -a s klin. kem., biomed. vsebina, ki jo organizem izloča skozi anus s: *féces*
 ANG.: *feces*
 LAT.: *faeces fpl.*

blazína -e ž med. prip. z mehkim materialom napolnjena podlaga za ležanje, sedenje, npr. na invalidskih vozičkih
 ANG.: *cushion*

blazínica -e ž farm. teh. eno- ali večslojni vsebnik za tekoče ali trdne farmacevtske oblike
 ANG.: *pad*

bleomicíni -ov m mn. farm. kem. citotoksični antibiotiki z bitiazolnim obročem, sposobnim interkalacije, stranske skupine pa lahko kelirajo kovinske ione, ki katalizirajo nastanek radikalov, kar povzroči pretrganje DNA
 ANG.: *bleomycins*
 LAT.: *bleomycina n pl.*

blíster -tra m farm. teh. ► pretisni omot

blíznja infrardéča spektroskopija -e -e -e ž anal. zdr. analizna metoda, ki na podlagi absorpcije elektromagnetnega valovanja v bližnjem infrardečem območju omogoča kvantitativno in kvalitativno analizo vzorcev
 ANG.: *near-infrared spectroscopy*

bljúvna sôl -e solí ž zgod. farm. dvojna sol vinske kisline s kalijevimi in antimonovimi ioni, ki se je uporabljala kot emetik, pri vročičnih obolenjih, pri zdravljenju lišmenioze in shistosomoze s: káljiev antimoníl tartrát
 ANG.: *antimony potassium tartrate*
 LAT.: *kalium stibio tartaricum, tartarus emeticus*

blokátor -ja m farm. kem. ► antagoníst

blókkópólímêr -a m farm. teh. kopolimer, pri katerem se določena vrsta monomera pojavlja v skupinah, blokih, npr. BBBBBA-AAAABBBBBBBAAAAAA
 ANG.: *block copolymer*

bóben za sterilizácijo -bna -- -- m lek. farm. kasete okrogle oblike

bolézen -zni ž soc. farm. odstopanje od normalne zgradbe ali funkcije kateregakoli dela, organa ali sistema telesa, ki se kaže z značilnim nizom simptomov in znakov, pri čemer so etiologija, patologija in prognoza lahko znane ali pa ne
 ANG.: *disease*

bolézen presádká zoper gostitelja -zni -- -- ž imunol., biomed. neželena, v določenih primerih smrtna, akutna ali kronična imunska reakcija, ki se lahko pojavi po

presaditvi alogenskih krvotvornih matičnih celic kot posledica nepopolne tkivne skladnosti med presadkom in prejemnikom
 ANG.: *graft-versus-host disease*

bolník -a m soc. farm. oseba, ki je bolna
 ANG.: *patient*
 LAT.: *aeger, aegri m, aegrotus, aegroti m*

bolníkovo zadovóljstvo z zdravstvenimi storitvami -ega -a -- -- s soc. farm. stanje bolnika, ki se ovrednoti glede na skladnost njegovih želja in potreb z zdravstvenimi storitvami, njihovimi ponudniki in izidi
 ANG.: *patient satisfaction with health care service*

bolníšnična lekárna -e -e ž farm. zak. organizacijska enota bolnišnice za oskrbo hospitaliziranih pacientov z zdravili in medicinskimi pripomočki za zdravljenje in nego
 ANG.: *hospital pharmacy*

bolníšnična porába zdravíl -e -e -- ž soc. farm. količina zdravil, izražena v različnih enotah, ki se porabi za bolnišnično zdravljenje
 ANG.: *hospital drug consumption*

bolníšnični farmacévť -ega -a m bolnišnična farmacévťka -e -e ž lek. farm. magister farmacije, ki dela v bolnišnični lekarni
 ANG.: *hospital pharmacist*

bolníšnično pakíranje -ega -a s lek. farm. pakiranje, navadno z zelo velikim številom enot v originalni ovojnini, ki se uporablja v zdravstvenih ustanovah in ga določa dovoljenje za promet z zdravilom
 ANG.: *hospital packaging*

bólus -a m lek. farm. enkratna aplikacija, navadno večje količine zdravila, imenovana po velikih odmerkih gline, ki so se nekdaj uporabljali za zdravljenje
 ANG.: *bolus*
 LAT.: *bolus, boli m*

bombezín -a m farm. kem. 14 aminokislin dolg peptid, izoliran iz žabje kože
 ANG.: *bombesin*
 LAT.: *bombesinum, bombesini n*

bombezínski recéptorji -ih -ev m mn. farm. kem. skupina receptorjev, na katere se poleg endogenih ligandov veže bombezín, zlasti v centralnem živčevju, prebavnem traktu, pljučih, ki sodelujejo v procesih termoregulacije, zaznavanja občutka sitosti, uravnavanja cirkadialnega ritma, aktivnosti serotoninškega sistema
 ANG.: *bombesin receptors*

bóraks -a m zgod. farm. bazična natrijeva sol borove kisline, ki se je uporabljala kot antiseptik in fungistatik, npr. v farmacevt-

skih oblikah za vaginalno aplikacijo, tudi za lajšanje težav pri poškodbah, pikih, opeklinah **S:** nátrijev tetraborát
ANG.: borax, sodium tetraborate
LAT.: natrium tetraboracicum

botánika -e ž veda o rastlinah **S:** fitologija
ANG.: botany
LAT.: botanica, botanicae f

Bowie-Dickov tést in bowie-dickov tést -ega -a [bóvi díkov] m **farm. teh.** preskus za dokazovanje ustreznega prodiranja pare v porozen material pri avtoklaviranju
ANG.: Bowie-Dick test

bradikinin -a m **farm. kem.** nonapeptid, vnetni mediator, ki je močen vazodilatator, povečuje permeabilnost kapilar, povzroča bolečino
ANG.: bradykinin
LAT.: bradykininum, bradykinini n

bradikininski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže bradikinin
ANG.: bradykinin receptor

brátovska lekárna -e -e ž **zgod. farm.** do 20. stol. lekarna v bolnišnicah bratovskih skladnic, ki je oskrbovala z zdravili člane bratovskega pokojninskega zavarovanja in njihove družinske člane

brázda -e ž **farmakognoz.** zgornji del pestiča
S: stígma
ANG.: stigma
LAT.: stigma, stigmatis n

bréme bolézni *breména* -- s **farmakoekon., soc. farm.** vpliv bolezni ali zdravstvenega problema, izraženega v stroških, kliničnih ali humanističnih izidih, na posameznika ali družbo
ANG.: burden of disease

brev. -- [brévis] (**LAT. brevis**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kratek

brézov katrán -ega -a m **farmakognoz., zgod. farm.** oficinalen do leta 1972 produkt suhe destilacije lesa navadne breze (*Betula pendula*), ki se je uporabljal za zdravljenje kožnih bolezni
ANG.: birch tar
LAT.: pix betulae, pyroleum betulae

brezpláčni vzórec zdravila -ega -rca -- m **farm. zak.** vzorec zdravila v najmanjšem pakiranju, ki mora biti označen kot vzorec, ki ni za prodajo in se sme izjemoma, pod predpisanimi pogoji, dati pooblaščenim osebam za predpisovanje zdravil, da se seznanijo z novim zdravilom
ANG.: free sample of a medicinal product

brezprášna kómora -e -e ž **farm. teh.** ► čisti prôstor

brežšívna skrb -e skrbí ž **lek. farm.** zagotavljanje kontinuirane obravnave pacienta pri različnih zdravstvenih delavcih in okoljih zdravstvenega varstva, npr. ob odpustu iz bolnišnice do prvega obiska pri izbranem zdravniku **S:** premostitvena oskrba z zdravili
ANG.: coordinated care, integrated care, seamless care, transmural care

brikéta -e ž **farm. teh.** stisnjen, tableti podoben vmesni produkt briketiranja
PRIM.: kompaktná
ANG.: slug

briketiranje -a s **farm. teh.** suho granuliranje, pri katerem se zmes prahov z uporabo tabletk pod zmernim tlakom stisne v brikete, ki se nato z mlino zmeljejo v zrnca
ANG.: slugging

brínov katrán -ega -a m **farmakognoz., zgod. farm.** oficinalen do leta 1951 produkt suhe destilacije lesa navadnega brina (*Juniperus communis*), ki se je uporabljal za zdravljenje kožnih bolezni
ANG.: juniper tar
LAT.: pix iuniperina

brónhodilatátor -ja m **farm. kem.** učinkovina, ki sprošča gladke mišice v steni dihalne cevi in zato olajšuje izmenjavo plinov med pljuči in okolico **S:** brónhospazmolítik
ANG.: bronchodilator, bronchodilator agent, bronchospasmolytic
LAT.: bronchospasmolyticum, bronchospasmolytici n

brónhoselektivni agonist -ega -a m **farm. kem.** učinkovina, ki deluje kot agonist preko β_2 -adrenergičnih receptorjev, npr. antiastmatiki
ANG.: selective beta₂-adrenoceptor agonist

brónhospazmolítik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki sprošča gladke mišice v steni dihalne cevi in zato olajšuje izmenjavo plinov med pljuči in okolico **S:** brónhodilatátor
ANG.: bronchodilator, bronchodilator agent, bronchospasmolytic
LAT.: bronchospasmolyticum, bronchospasmolytici n

Brownova cévka in brownova cévka -e -e [bráunova] ž **farm. teh.** kemični indikator za sterilizacijo s suho toploto, ki pri doseženih sterilizacijskih pogojih spremeni barvo
ANG.: Browne's tube

BRp BRp-ja in -- [berpé berpéja] m **farm. zak.** kratica oznaka za zdravilo, ki se sme izdajati brez zdravniškega recepta **PRIM.:** zdravílo brez recépta

BRP BRP-ja in -- [beerpé beerpēja] m
(*ANG.* *biological reference preparation*) *anal. zdr.*
kratica ► biološki referenčni pripravek

C

brst -a m **1. farmakognoz.** nastavek lista, poganjka, komaj razvit iz popka
2. farmakognoz. poganjek iz materinske celice pri kvasovkah, iz katerega nastane nova celica
ANG.: *bud*

LAT.: *gemma, gemmae f, germen, germinis n*

brsténje -a s **1. farmakognoz.** razvoj brsta pri rastlinah
2. farmakognoz. oblika vegetativnega razmnoževanja z brsti, pogosta pri kvasovkah
ANG.: *budding*

brstnice -ic ž mn. *farmakognoz.* skupina rastlin, katerih telo je iz pravih tkiv in tvori brst
s: stebelnice

ANG.: *cormophytes*

LAT.: *Cormophyta n pl.*

bucc. -- [bukális] (*LAT.* *buccalis*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu bukalna tableta

búčka -e ž trebušasta steklena posoda z dolgim vratom, s tanko steno in zaokroženim, koničastim ali ravnim dnom, v kateri se izvajajo kemične reakcije
ANG.: *flask, round-bottomed flask*

bufadienolíd -a m *farmakognoz.* aglikon kardiotioničnega glikozida, ki je strukturno steroidni derivat heksadienolida, značilen za rod *Urginea*, npr. *scilarenin*
ANG.: *bufadienolide*
LAT.: *bufadienolidum, bufadienolidi n*

bukaléta -e ž *farm. teh.* ► bukalna tabléta

bukálna tabléta -e -e ž *farm. teh.* trdna enoodmerna farmacevtska oblika za aplikacijo na sluznico lica v ustni votlini za sistemski učinek s: bukaléta, líčnična tabléta
ANG.: *buccal tablet*

bukálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na ustno sluznico v predelu lica
ANG.: *buccal use*
LAT.: *usus buccalis*

búkov katrán -ega -a m *farmakognoz., zgod. farm.* oficinalen do leta 1972 produkt suhe destilacije lesa navadne bukve (*Fagus sylvatica*), ki se je uporabljal za zdravljenje kožnih bolezni
ANG.: *beech tar*
LAT.: *pix fagi, pyroleum fagi*

búnker -ja m *lek. farm.* lekarniški prostor za shranjevanje vnetljivih snovi, navadno pod zemljo, s posebnim sistemom za zaklepanje in zračenje, z vrati, ki se odpirajo navzven
ANG.: *bunker*

burgúndska smôla -e -e ž *zgod. farm.* smola iz različnih vrst iglavcev iz družine borovk (*Abies excelsa*, *Abies Picea*, *Pinus pinaster*), ki se je uporabljala dermalno v mazilih in obližih za povečanje prekrvljenosti
ANG.: *burgundy resin*
LAT.: *pix alba, pix burgundica, resina pini burgundica*

Burrowa solubléta [búrova] in *búrrowa solubléta* -e -e ž *lek. farm., zgod. farm.* pripravek za obkladke, sestavljen iz solublete s svinčevim acetatom in solublete z borovo kislino
LAT.: *solubletta Burrowi*

butípirazolidíni -ov m mn. *farm. kem.* nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki s petčlenskimi pirazolidinskimi obročem, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. fenilbutazon
ANG.: *butylpyrazolidines*
LAT.: *butylpyrazolidina n pl.*

butirofenóni -ov m mn. *farm. kem.* nevroleptiki, derivati arilalkilketonov, ki imajo na alkilno skupino vezan heterociklični obroč, najpogosteje piperidin, in zmanjšajo dopaminergično inervacijo v centralnem živčnem sistemu, npr. haloperidol, droperidol
ANG.: *butyrophenones*
LAT.: *butyrophenona n pl.*

butyr. -- [bútírum] (*LAT.* *butyrum*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu maslo

bužijka -e ž *lek. farm.* ► bužijska stiskálnica

bužijska stiskálnica -e -e ž *lek. farm.* enostavna ročna kovinska stiskálnica v obliki injekcijske brizge za oblikovanje svečk in globul v lekarni s: bužijka

C

C-ja in -- [cé cēja] m (*ANG.* *centesimal Hahnemannian*) *homeopat.* kratica stopnja centezimalne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu s: CH

C. -- [kúm] (*LAT.* *cum*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu s / z

CADD CADD-ja in -- [ceadedé ceadedêja] m
(*ANG. computer-assisted drug design*) krtica ► računalniško podprto načrtovanje učinkovin

calcaria muriatica -e -e [kalkária muriátika] ž
zgod. farm. staro ime za kalcijev klorid, ki se uporablja za vnašanje kalcijevih ionov zlasti v parenteralnih farmacevtskih oblikah
ANG.: *calcium chloride*

LAT.: *calcaria muriatica, calcium chloridum*

cAMP cAMP-ja in -- [ceaempé ceaempêja] m
(*ANG. cyclic adenosine monophosphate*)
farm. kem. krtica ► ciklični adenzin-mónofosfát, ciklični AMP

caps. -- [kápsula] (*LAT. capsula*) lek. farm.
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapsula

caps. amyloc. -- -- [kápsula amilácea]
(*LAT. capsula amyloacea*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu škrobna kapsula

caps. gelatin. -- -- [kápsula gelatinóza]
(*LAT. capsula gelatinosa*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu želatinska kapsula

caps. papyr. -- -- [kápsula papirácea]
(*LAT. capsula papyracea*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu papirnata kapsula

Carrov indeks in *carrov indeks* -ega -a [károv] m
farm. teh. parameter pri tabletiranju, povezan s kohezivnimi lastnostmi prahov, posledično s stisljivostjo, in predstavlja sposobnost zmanjševanja volumna prahov pod tlakom
ANG.: *Carr index*

Casparijev trák in *casparijev trák* -ega trákú [kaspárijev] m *farmakognoz.* proga v celični steni, ki vsebuje suberin in lignin, značilna za endoderm in eksoderm rastlinske korenine
ANG.: *Caspari band*

CAT CAT-ja in -- [ceaté ceatêja] m (*ANG. Committee for Advanced Therapies*) krtica Odbor za napredno zdravljenje pri Evropski agenciji za zdravila, ki ga sestavljajo izvedenci različnih področij z nalogo, da znanstveno vrednotijo zdravila za napredno zdravljenje, postopke njihove uporabe in spremljajo znanstveni napredek na tem področju

cave -- [káve] (*LAT.*) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu previdno

CBZ -- [cebezé] ž *farm. zak.* krtica ► Centralna báza zdravíl

c. c. -- -- [kum cíbo] (*LAT. cum cibo*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu s hrano

CCK CCK-ja in -- [ceceká cecekája] m (*ANG. cholecystokinin*) *farm. kem.* krtica ► holecistokinín

CCR CCR-a in -- [ceceèr ceceêra] m
(*ANG. chemokine receptor*) *farm. bioteh., imunol.* krtica ► kemokinski recéptor

CCSI -- [ceceesí] ž mn. (*ANG. company core safety information*) *farm. zak.* krtica ► ključne informácije o várnosti zdravíla

CCU -- [ceceú] ž (*ANG. clean catch urine method*) *klin. kem., biomed.* krtica ► metoda čistega mokrênja

CD CD-ja in -- [cedé] m (*ANG. cluster of differentiation*) *imunol., biomed.* krtica ► površinski označeválec célic

CDR CDR-a in -- [cedeèr cedeêra] m (*ANG. complementarity-determining region*) *farm. bioteh.* krtica ► hípervariábilna régija protéitelésa

CEÁ -- ž (*ANG. cost-effectiveness analysis*) *farmakoecon., soc. farm.* krtica ► analiza stroškóvne učinkovitosti

CEAC -- [ceacé] ž (*ANG. cost-effectiveness acceptability curve*) *farmakoecon., soc. farm.* krtica ► krivúlja verjétnosti stroškóvne učinkovitosti

céfalosporíni -ov m mn. *farm. kem.* β-laktamski antibiotiki, ki imajo kondenziran štiričlenski laktamski in šestčlenski tiazinski obroč, npr. cefaleksin, cefaklor

ANG.: *cephalosporins*

LAT.: *cephalosporina n pl.*

célica -e ž *farmakognoz.* osnovna gradbena in funkcionalna enota organizma

ANG.: *cell*

LAT.: *cellula, cellulae f*

célica zapirálka -e -e ž *farmakognoz.* celica listne reže, ki regulira njeno odprtost

ANG.: *guard cell*

LAT.: *cellula stomatica*

célice BHK -ic -- [behaká] ž mn. (*ANG. BHK baby hamster kidney*) *farm. bioteh.* celična linija, pridobljena iz ledvic mladih hrčkov, ki se pogosto uporablja kot ekspresijski sistem za rekombinantne proteine *s:* ledvične célice mladícev hřčkov

ANG.: *baby hamster kidney cell line*

célice Caco2 -ic -- [ceá ceó dvé] ž mn. *farm. bioteh.* celična linija humanih epitelnih celic črevesja, pridobljena iz tumorja debelega črevesa

ANG.: *Caco2 cell line*

célice CHO -ic -- [cehaó] ž mn. (*ANG. CHO Chinese hamster ovary*) *farm. bioteh.* celična linija, pridobljena iz jajčnikov kitajskega hrčka, ki se pogosto uporablja kot ekspresijski sistem za rekombinantne proteine *s:* ovárijske célice kitájskega hřčka

ANG.: *Chinese hamster ovary cell line*

C

célice HéLa -ic -- ž mn. **farm. biotech.** celična linija, pridobljena iz humanega karcinoma materničnega vratu
ANG.: *HeLa cell line*

célice T-pomagálke -ic -áik [té] ž mn. **imunol., biomed.** limfociti T, ki izražajo CD4 in zagotavljajo pomoč drugim celicam pri imunskem odzivu, npr. limfocitom B, citotoksičnim limfocitom T, fagocitom, ker proizvajajo citokine, ki omogočajo nastanek plazmatk iz limfocitov B, dozorevanje in razmnoževanje citotoksičnih limfocitov T in povečujejo delovanje makrofagov
S: Th-célice
ANG.: *helper T cells*

célična diferenciacija -e -e ž **farmakognoz.** nastajanje in izoblikovanje različnih celic iz rastlinskih tkiv in meristema
ANG.: *cell differentiation*

célična imúnost -e -i ž **imunol., farm. biotech.** imunitet, ki jo zagotavljajo limfociti T s sproščanjem citokinov ali z neposrednim citotoksičnim delovanjem, izjemoma tudi limfociti B in druge imunsko sposobne celice
S: célično posredovana imúnost
PRIM.: humoralna imúnost
ANG.: *cell-mediated immunity, cellular immunity*

célična kúltúra -e -e ž **farm. biotech., biomed.** celice, ki se gojijo zunaj organizma v ustreznih gojiščih v nadzorovanih pogojih
ANG.: *cell culture*

célična linija -e -e ž **farm. biotech., biomed.** populacija celic, ki nastanejo iz primarne célične kulture, imajo popolnoma enak dedni zapis kot celica, iz katere so nastale, in se lahko daljši čas gojijo v pogojih *in vitro*
ANG.: *cell line*

célična membrána -e -e ž **farmakognoz.** tanka opna v celicah, zgrajena iz dveh plasti fosfolipidnih molekul
S: plazmaléma
ANG.: *cell membrane*

célična morfologija -e -e ž **biomed.** velikost, značilna oblika in zgradba posameznih vrst celic
ANG.: *cell morphology*

célična proliferácija -e -e ž **farm. biotech.** rast in delitev celic
ANG.: *cell proliferation*
LAT.: *proliferatio cellulae*

célična signalizácija -e -e ž **biomed.** del kompleksnega znotrajcéličnega komunikacijskega sistema, sestavljenega iz različnih signalnih poti in odgovornega za obvladova-

nje in usmerjanje delovanja celic v odzivu na njihovo mikrookolje
ANG.: *cell signalisation*

célična sténa -e -e ž **farmakognoz.** debelejši in trdnější zunanji ovoj celice, ki ji pomaga vzdrževati obliko in jo ločuje od okolja
ANG.: *cell wall*
LAT.: *cytodermis, cytodermidis f*

célična zdravíla -ih -íl s mn. **biomed.** farmacevtski terapevtski pripravki, ki kot zdravilno učinkovino vsebujejo celice, npr. suspenzija krvotvornih matičnih celic za presaditev, suspenzija dendritičnih celic za imunsko terapijo raka
PRIM.: imunoterápja, imúnska terapija
ANG.: *cellular drugs*

célični organél -ega -a m **farmakognoz.** tvorba pri enoceličarjih, ki ima podobno funkcijo kot organ
ANG.: *organelle*
LAT.: *organella, organellae f*

célično inženírstvo -ega -a s **biomed.** obdelava različnih vrst celic *in vitro* za pripravo terapevtskih céličnih pripravkov
ANG.: *cell engineering*

célično jédro -ega -a s **farmakognoz.** del celice, ki vsebuje gene
ANG.: *cell nucleus*
LAT.: *nucleus cellulae, caryon, caryi n, cytoblastus, cytoblasti m*

célično posredována imúnost -- -e -i ž **imunol., biomed.** ► célična imúnost

célično zdrávljenje -ega -a s **biomed.** zdravljenje, ki temelji na zamenjavi bolnih ali nefunkcionalnih celic z zdravimi ali funkcionalnimi
ANG.: *cell therapy*

celótni bilirubín -ega -a m **klin. kem., biomed.** celotna količina bilirubina v serumu, podana kot vsota serumskih koncentracij njegovih različnih oblik, konjugiranega in nekonjugiranega bilirubina, ki se v laboratorijski medicini uporablja kot diagnostični kazalec jetrnih bolezni ali bolezni, ki jih spremlja povečano propadanje eritrocitov
ANG.: *total bilirubin*

celótni odmérek -ega -rka m **1. farmakokin.** količina zdravilne učinkovine, potrebne za določeno terapijo
S: terápjski odmérek
ANG.: *therapeutic dose*
2. farmakokin. količina zdravilne učinkovine, ki jo določi terapevt in se posameznemu bolniku aplicira med zdravljenjem v ustrezni farmacevtski obliki
S: terápévtski odmérek
ANG.: *therapeutic dose, total dose*

celôtni pepél -ega -a m anal. zdr. mejni preskus, s katerim se določa vsebnost anorganskih snovi kot ostanek po žarjenju predpisane količine preskušane snovi
ANG.: *total ash*

celulóza -e ž farmakognoz. iz glukoze zgrajen homogeni polisaharid, ki je glavna sestavina celične stene
ANG.: *cellulose*
LAT.: *cellulosum, cellulosi n*

celulózni éstri -ih -ov m mn. farm. teh. polsintezni derivati celuloze, ki se razlikujejo po zaestreni skupini in so v vodi netopni ter uporabni zlasti za izdelavo membranskih filtrov, npr. celulozni acetat, celulozni nitrat
ANG.: *cellulose esters*

celulózni étri -ih -ov m mn. farm. teh. polsintezni derivati celuloze, ki se razlikujejo po zaestreni skupini, npr. metilceluloza, etilceluloza, hidroksipropil celuloza, in po stopnji polimerizacije, ki določa njihovo molekularno maso ali viskoznost in uporabnost v farmaciji, npr. kot polnila, razgrajevala, snovi za prirejanje sproščanja pri trdnih farmacevtskih oblikah ali kot zgoščevala pri tekočih, vodotopni tvorijo hidrogele v poltrdnih farmacevtskih oblikah
ANG.: *cellulose ethers*

cemènt -ènta m farm. teh. gosta usedlina pri suspenzijah, ki je z enostavnim stresanjem ni več mogoče resuspendirati, ker so delci povezani z močnimi vezmi s: pogáča
ANG.: *cake*

centezimálna léstvica -e -e ž homeopat. lestvica redčenja homeopatskega zdravila v razmerju 1 : 100, ki se označuje s CH ali C, npr. *Arnica montana* 30 CH ali 30 C, kar pomeni 30-krat ponovljeno zaporedno redčenje v razmerju 1 : 100 s: stotínska léstvica PRIM.: decimálna léstvica
ANG.: *centesimal scale*

centralizirani postópek -ega -pka m farm. zak. postopek pri Evropski agenciji za zdravila za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom v vseh državah članicah Evropske unije, kakor to določa zakonodaja
ANG.: *centralised procedure*

Centrálna báza zdravil -e -e -- ž K: **CBZ** farm. zak. uradna zbirka podatkov o dostopnih zdravilih v Republiki Sloveniji ter o galenskih zdravilih in živilih za posebne zdravstvene namene, ki jih izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja razvrsti na pozitivno ali vmesno listo
ANG.: *database of medicinal products*

centrálna dógma molekularne biologije -e -e -- -- ž farm. bioteh. splošno privzet opis pretoka genskih informacij v bioloških sistemih, ki pravi, da se informacija o zaporedju aminokislin prenaša v smeri od nukleinskih kislin do proteinov, ne pa tudi iz proteinov v nukleinske kisline ali druge proteine
ANG.: *central dogma of molecular biology*

centrálna pripráva citostátikov -e -e -- -- ž ► centrálna pripráva zdravil za citostatično terapijo

centrálna pripráva zdravil za citostatično terapijo -e -e -- -- -- -- ž lek. farm. priprava zdravil iz protitumornih učinkovin, ki poteka zaradi njihovih toksičnih lastnosti pod posebnimi pogoji na enem mestu v bolnišnični lekarni s: centrálna pripráva citostátikov
ANG.: *centralised preparation of cytostatics*

centrálni cílinder -ega -dra m 1. farmakognoz. radialna žila v rastlinski korenini, ki jo sestavljajo pericikel in radialno razporejena ksilem in floem
2. farmakognoz. notranji del stebela z žilami pri enokaličnicah
ANG.: *central cylinder*

centrálni učínek zdravila -ega -nka -- m farm. kem. učínek zdravila, izražen v centralnem živčnem sistemu s: centrálno delováne zdravila
ANG.: *central effect of a drug, centrally acting drug*

centrálnó delováne zdravila -ega -a -- s farm. kem. učínek zdravila, izražen v centralnem živčnem sistemu s: centrálni učínek zdravila
ANG.: *central effect of a drug, centrally acting drug*

centrifugálna filtrácija -e -e ž farm. teh. filtrácija, pri kateri se ločevanje pospeši s centrifugalno silo
ANG.: *centrifugal filtration*

CEP CEP-a in -- m (ANG. *certificate of suitability of monographs of the European pharmacopoeia*) farm. zak. kratica ► certifikát ustréznosti monografijam Evrópske farmakopéje

cepítev -tve ž farmakognoz. najenostavnejši način nespolnega razmnoževanja z delitvijo celice, značilen za cepljivke
ANG.: *binary fission*
LAT.: *fissio binalis*

cepívo -a s farm. bioteh., imunol. suspenzija oslabljenih ali mrtvih mikroorganizmov (virusov, bakterij) ali njihovih antigenskih

C

ali imunogenih proteinov, ki se peroralno, subkutano ali intramuskularno dajejo prejemniku, da se v njem izzove zaščitni celični in/ali protitelesni imunski odziv za preprečitev ali omilitev okužbe **s:** vakcína

PRIM.: aktivna imunizácija

ANG.: *vaccine*

LAT.: *vaccinum, vaccini n*

cepívo na osnóvi DNA -a --- --- [deená] **s**
farm. biotech. evkarionski ekspresijski vektor z zapisom za proteinski antigen patogenega mikroorganizma, ki se sintetizira znotraj gostitelja in sproži imunski odziv
ANG.: *DNA vaccine*

cepívo na osnóvi živega véktorja -a --- ---
-- **s farm. biotech.** ► živo cepívo

cépljenje -a **s imunol., farm. biotech.** vzpostavi-
tev aktivne imunosti pri človeku ali živali z
dajanjem cepiva **s:** vakcinácija **PRIM.:** aktivna
imunizácija, imunizácija, pasívna
imunizácija

ANG.: *vaccination*

cepljívke -ívk ž mn. ► prokariónti

cêrebrospínální líkvor -ega -ja **m klin. kem.,**
biomed. ultrafiltrat plazme, ki obdaja
možgane in hrbtenjačo

ANG.: *cerebrospinal fluid*

certifikát analíze -a -- **m K: COA anal. zdr.** pisni
dokument, v katerem so navedeni rezultati
opravljenih preskusov kakovosti zdravila,
ki ga podpiše odgovorna oseba preskusnega
laboratorija

ANG.: *certificate of analysis*

certifikát ES -a -- [eès] **m med. prip.** pisni
dokument, s katerim organ Evropske
skupnosti za ugotavljanje skladnosti z
zahtevami direktive zagotavlja, da proizvodni
postopek ali medicinski pripomoček ustreza
zahtevam evropskih in nacionalnih predpisov

ANG.: *EC certificate*

certifikát o farmacévtski snóvi -a -- --- **m**
lek. farm. pisni dokument o zdravilni učinkovini
ali pomožni snovi, ki ga izda proizvajalec in
vsebuje podatke o njenih fizikalno-kemijskih
lastnostih, seznam in vsebnost nečistot

ANG.: *certificate of pharmaceutical substance*

certifikát o izvájanju dôbre proizvodne
prákse -a --- --- **m farm. zak.** pisni
dokument z omejenim rokom veljavnosti, ki
potrjuje z nadzorom ugotovljeno skladnost
proizvodnje zdravil z dobro proizvodno
prakso **s:** potrdilo o izvájanju dôbre
proizvodne prákse

ANG.: *certificate of good manufacturing
practice*

certifikát o zdravílu -a --- **m K: CPP¹**

farm. zak. certifikat, izdan na obrazcu, ki ga
priporoča Svetovna zdravstvena organizacija
in vsebuje podatke o zdravilu, njegovem
statusu, o vlagatelju za pridobitev certifikata,
o imetniku dovoljenja za promet z zdravilom
v državi izvoznici, o proizvajalcu zdravila
in njegovem izpolnjevanju načel dobre
proizvodne prakse

ANG.: *certificate of pharmaceutical product*

certifikát ustréznosti -a -- **m K: COC anal. zdr.**
pisni dokument, s katerim odgovorna oseba
za zdravila jamči, da so bile med proizvodnjo
serije zdravila upoštewane zahteve dobre
proizvodne prakse

ANG.: *certificate of conformance, certificate
of conformity*

certifikát ustréznosti monografíjam

Evrópske farmakopéje -a --- --- **m**

K: CÉP farm. zak. certifikat, ki potrjuje, da
farmaceutvska snov ustreza zahtevam
monografij Evropske farmakopeje

ANG.: *certificate of suitability of monographs
of the European pharmacopoeia*

cetípalmitát -a **m farm. teh.** sintezno pridobljen
trden vosek, ester palmitinske kisline in
cetilnega alkohola v obliki belih lusk, kroglic,
koščkov ali ploščic, mastnih na otip, brez vonja
in okusa, zdaj nadomestilo za spermacet,
emolient

ANG.: *cetyl palmitate*

LAT.: *cetylis palmitas*

cévnice -íc ž mn. **farmakognoz.** skupina brstnic
s prevodnimi tkivi za transport vode in
hranil

ANG.: *embryophytes*

LAT.: *Embryophyta n pl.*

CFU -- [ceefü] ž (**ANG. colony-forming units**)
farm. biotech. kratica ► kolonijska enóta

C-glikozíd -a [cé] **m farmakognoz.** glikozid, v
katerem sta aglikon in sladkor povezana
preko vezi C–C, npr. aloin, kasialoin

ANG.: *C-glycoside*

LAT.: *C-glycosidum, C-glycosidi n*

CH CH-ja in -- [chéhá cehájá] (**ANG. centesimal
Hahnemannian**) **homeopat.** kratica stopnja
centezimalne lestvice, ki določa razredčitev
homeopatske surovine v homeopatskem
zdravilu **s:** C

ch. c. --- [kártá ceráta] (**LAT. charta cerata**)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu povoščeni papir

CHMP CHMP-ja in -- [chéhaempé cehaempéja] **m**
(**ANG. Committee for Medicinal Products for
Human Use**) kratica, od leta 2004 naprej Odbor

za zdravila v humani medicini pri Evropski agenciji za zdravila **PRIM.:** CPMP

cianobaktêrije -ij ž mn. **farmakognoz.** ►
módrozéle ne cepljívke

cianogéni glikozíd -ega -a m **farmakognoz.**
glikozid cianhidrina, značilna spojina rastlin
zlasti iz družine rožnic (*Rosaceae*), ki pri
hidrolizi tvori vodikov cianid in aldehyd ali
keton, npr. amigdalin, prunazin, linamarin
ANG.: cyanogenic glycoside
LAT.: glycosidum cyanogenum

cibet -a m **farmakognoz.** mošusu podoben,
močno dišéč izloček žleze afriške (*Civetticis
civeta*) ali indijske cibetovke (*Viverra
zibetha*), ki kot glavno sestavino vsebuje
civeton, nekđaj pomembna sestavina
parfumov
ANG.: civet
LAT.: zibethum, zibethi n

cidorezisténtna oblóga -e -e ž **farm. teh.** ►
gástrerezisténtna oblóga

ciklični adenzínmónofosfát -ega -a m
K: **cAMP** **farm. kem.** nukleotid, ciklični diester
adenozina in fosforjeve(V) kisline na mestih
C-3 in C-5 riboze, ki deluje kot sekundarni
prenašalec **S:** ciklični AMP
ANG.: cyclic adenosine monophosphate, cyclic
AMP

**ciklični amíni za zdrávljenje vírusnih
infékcij** -ih -ov - - - - - m mn. **farm. kem.** pro-
tivirusne učinkovine, derivati adamantana, ki
v stranski verigi vsebujejo bazično aminsko
skupino in motijo razmnoževanje virusov,
npr. rimantadin
ANG.: cyclic amines as antivirals

ciklični AMP -ega - - [aempé] m **K:** **cAMP**
farm. kem. nukleotid, ciklični diester
adenozina in fosforjeve(V) kisline na mestih
C-3 in C-5 riboze, ki deluje kot sekundarni
prenašalec **S:** ciklični adenzínmónofosfát
ANG.: cyclic adenosine monophosphate,
cyclic AMP

ciklični gvanozínmónofosfát -ega -a m
farm. kem. nukleotid, ciklični diester
gvanozina in fosforjeve(V) kisline na
mestih C-3 in C-5 riboze, ki deluje kot
sekundarni prenašalec
ANG.: cyclic GMP, cyclic guanosine
monophosphate

ciklitól -a m **farmakognoz.** ciklični poliol, npr.
mio-inozitol
ANG.: cyclitol
LAT.: cyclitolum, cyclitoli n

ciklodekstríni -ov m mn. **farm. teh., farmakognoz.**
ciklični oligosaharidi, ki nastanejo z

encimsko razgradnjo škroba, znotraj
hidrofobni, zunaj hidrofilni, v katere se
vključijo snovi zaradi povečevanja topnosti,
stabilnosti, prekrivanja neprijetnega okusa in
vonja, nadzorovanega sproščanja
ANG.: cyclodextrins
LAT.: cyclodextrina n pl.

ciklooksigenáza -e ž **farm. kem.** encim,
ki katalizira oksidacijo in ciklizacijo
arahidonske kisline v endoperokside
ANG.: cyclooxygenase
LAT.: cyclooxygenasum, cyclooxygenasi n

cikloplégik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki
paralizira ciliarno mišico
ANG.: cycloplegic
LAT.: cycloplegicum, cycloplegici n

cilínder -dra m **1. farm. teh.** v dobri proizvodni
praksi posoda za hranjenje plina pri visokem
tlaku
ANG.: cylinder
2. lek. farm. ► merilni válj

cilíndri v urínu -ov - - - - m mn. **klin. kem., biomed.**
tvorbe valjaste oblike v urinskem sedimentu,
ki jih sestavljajo mukoproteini iz epitelijskih
celic v ledvicah, lahko z vgrajenimi eritrociti,
levkociti, prisotne npr. ob vnetju ledvic ali
mehurja
ANG.: urine casts

ciljana dostáva -e -e ž **farm. teh.** dostava
zdravilne učinkovine na specifično mesto v
organizmu, npr. v tumorske celice
ANG.: targeted delivery

ciljana molekúlarna rádioterápíja -e -e -e ž
farm. kem. ► ciljana rádionuklidna terapíja

ciljana rádíoimúnoterápíja -e -e ž **farm. kem.** ►
rádioimúnoterápíja

ciljana rádionuklidna terapíja -e -e -e ž
farm. kem. ciljano zdravljenje z uporabo
radiopeptidov **S:** ciljana molekúlarna rádío-
terápíja
ANG.: molecular radiotherapy, targeted
radionuclide therapy

cinabarít -a m **zgod. farm.** staro ime za
živosrebrov(II) sulfid, najpomembnejšo ži-
vosrebрово rudo, spojino rdeče barve, ki se
je uporabljala kot pigment **S:** cinóber, rdéči
živosrebrov sulfid
ANG.: cinnabar, mercury(II) sulfide
LAT.: hydrargyri sulfidum rubrum

cínkov cvét -ega -a m **zgod. farm.** staro ime za
cinkov oksid, v vodi težko topno cinkovo
spojino, ki se v farmaciji uporablja kot
zdravilna učinkovina za dermalno uporabo,
kot cinkova pasta, ki deluje adstringentno,
suši površino kože ter celi rane, kot beli

C

pigment je sestavina izdelkov, ki nudijo zaščito pred ultravijolično svetlobo

ANG.: *zinc flower*

LAT.: *flores zinci*

cinóber -bra m zgod. farm. ► cinabarit

cirkulárni dikroizem -ega -zma m 1. anal. zdr.

pojav različne absorpcije levosučne in desnosučne cirkularno polarizirane svetlobe v snovi

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način merjenja razlike v absorpciji levosučne in desnosučne cirkularno polarizirane svetlobe v snovi

ANG.: *circular dichroism*

cís-maščóbna kislína -e -e ž naravni izomer nenasičene maščobne kisline s *cis*-konfiguracijo funkcionalnih skupin ob dvojni vezi, npr. oleinska kislina, linolna kislina, linolenska kislina s: Z-maščóbna kislína

ANG.: *cis-fatty acid*

cisteín -a m farm. kem. neesencialna proteinogena aminokislina s tiolno skupino, na katero se lahko vežejo ioni težkih kovin in lahko pod vplivom oksidantov tvori disulfidno vez

ANG.: *cysteine*

LAT.: *cysteinum, cysteini n*

cistrón -a m farm. bioteh. odsek DNA, ki vključuje vse informacije za nastanek proteina, sestavljen iz regulatornega odseka DNA in strukturnega gena

ANG.: *cistron*

citidín -a m farm. bioteh. nukleozid citozina, vezanega na ribozo, sestavina RNA

PRIM.: deóksicitidín

ANG.: *cytidine*

LAT.: *cytidinum, cytidini n*

cito -- [cító] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu hitro, prednostno

cito disp. -- -- [cító dispenzétur] (LAT. *cito dispensetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se hitro, prednostno izda

citokín -a m imunol., biomed. predstavnik različnih celičnih signalnih proteinov z relativno nizko molekulsko maso, ki najizraziteje vpliva na uravnavanje imunskega odziva, npr. interleukin, kemokin, interferon

ANG.: *cytokine*

LAT.: *cytokinum, cytokini n*

citokínski recéptor -ega -ja m farm. kem., biomed. predstavnik različnih transmembranskih celičnih proteinov, ki po vezavi ustreznega citokina sproži znotrajcelične signalne poti in s tem spremeni delovanje celic

ANG.: *cytokine receptor*

citólíza -e ž imunol., biomed. ► líza célice

citoplázma -e ž biomed. znotrajcelična tekočina, v kateri so različne strukturne sestavine celice, npr. mitohondrij, jedro, in vključki

ANG.: *cytoplasm*

citoskelét -a m biomed. notranje ogrodje celice, sestavljeno iz mreže proteinskih niti ali mikrocevcic, ki omogoča vzdrževanje celične oblike, sodeluje pri celičnem premikanju, vzdrževanju notranje celične organizacije

ANG.: *cytoskeleton*

citósól -a m biomed. tekoči del citoplazme, sestavljen iz vode, organskih molekul in v vodi raztopljenih snovi

ANG.: *cytosol*

citostátik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki zavira celično rast in razmnoževanje, zato se pogosto uporablja za zdravljenje rakavih obolenj

ANG.: *cytostatic*

LAT.: *cytostaticum, cytostatici n*

citotóksični antibiótik -ega -a m farm. kem. protitumorna učinkovina naravnega izvora ali polsintezni derivat, ki deluje neposredno na molekulo DNA, navadno z interkalacijo, ali zavira encime, ki so nujni za normalno delovanje nukleinskih kislin

ANG.: *cytotoxic antibiotic*

LAT.: *antibioticum cytotoxicum*

citotóksični limfocíti T -ih -ov -- [té] m mn. imunol., biomed. celice T, ki izražajo značilne površinske molekule CD3 in CD8 ter s svojimi T-celičnimi antigenskimi receptorji specifično prepoznajo z virusi okužene, rakavo spremenjene ali alogenske celice v presadkih in jih nato uničijo

ANG.: *cytotoxic T cells, cytotoxic T lymphocytes*

citotóksičnost -i ž 1. farm. kem., toksikol. lastnost snovi, da toksično deluje na ravni celic

2. imunol., biomed. sposobnost ubijanja tarčnih celic z aktiviranimi naravnimi celicami ubijalkami in citotoksičnimi limfociti T

ANG.: *cytotoxicity*

cító unguátor -- -ja m lek. farm. ► lekárniški mešálnik

citozín -a m farm. bioteh. nukleinska baza, derivat pirimidina, komplementaren gvaninu, s katerim tvori tri vodikove vezi

PRIM.: nukleinska báza

ANG.: *cytosine*

LAT.: *cytosinum, cytosini n*

CK -- [ceká] ž (ANG. *creatine kinase*) klin. kem., biomed. kratica ► kreatínska kináza

CK-MB -- [ceká embé] ž (ANG. *creatine kinase MB*) klin. kem., biomed. kratica ► kreatínska kináza MB

claudenda -- [klaudénda] s mn. (LAT.) lek. farm. nekđaj skupina zdravil z zelo močnim učinkom, označena z dvema križema, ki se je shranjevala v stojnici s signaturo črne barve, z belo obrobo in belim tiskom, ločeno od drugih zdravil in zaklenjeno s: venéna

clys. -- [klízma] (LAT. *clysmā*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu klistir

CMA -- [ceemá] ž (ANG. *cost-minimisation analysis*) farmakoecon., soc. farm. kratica ► analiza zmanjševanja stroškov

C_{max} -a in -- [cémáks] m kratica **1.** farmakokin. maksimalna plazemska koncentracija učinkovine ob t_{max}
2. farmakokin. parameter biološke uporabnosti, ki označuje hitrost in obseg prenosa zdravilne učinkovine z mesta aplikacije v centralni krvni obtok

CMC -- [ceemcé] ž (ANG. *critical micelle concentration*) farm. teh. kratica ► kritična micélska koncentracija

CMD -- [ceemdé] ž (ANG. *Coordination Group for Mutual Recognition and Decentralised Procedures*) kratica ► Skupína za usklajevanje postópkov z medsebojnim priznávanjem in decentralizirane postópe

CMS -- [ceemès] ž (ANG. *concerned member state*) farm. zak. kratica ► zadéвна držáva članica

CoA CoA-ja in -- [ceoá] m (ANG. *coenzyme A*) farm. kem. kratica ► kòencím Á

COA COA-ja in -- [ceoá] m (ANG. *certificate of analysis*) anal. zdr. kratica ► certifikát analíze

CoA-SH CoA-SH-ja in -- [ceoá eshá] m (ANG. *coenzyme A*) farm. kem. kratica ► kòencím Á

COC COC-ja in -- [ceocé ceocéja] m (ANG. *certificate of conformity*) anal. zdr. kratica ► certifikát ustréznosti

coch. ampl. --- [kohleáre ámplum] (LAT. *cochleare amplum*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu polno žlico

coch. magn. --- [kohleáre mágnum] (LAT. *cochleare magnum*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu veliko žlico

coch. med. --- [kohleáre médijum] (LAT. *cochleare medium*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu srednjo žlico

coch. parv. --- [kohleáre párvum] (LAT. *cochleare parvum*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu malo žlico

col. -- [kolatúra] (LAT. *colatura*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kolatura

collyr. -- [kolírijum] (LAT. *collyrium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kolirij

CoMFA CoMFE ž (ANG. *comparative molecular field analysis*) farm. kem. kratica ► primerjálna analíza molékulskega pólja

comm. -- [komúnis] (LAT. *communis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu navaden, skupen

comp. -- [kompóзитus] (LAT. *compositus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sestavljen

compr. -- [komprésus] (LAT. *compressus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu stisnjen

conc. -- [koncentrátus] (LAT. *concentratus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu koncentriran

concis. -- [koncízus] (LAT. *concisus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razrezan

confectionarius -a [konfekcionárijus] m (LAT.) zgod. farm. v srednjem veku oseba, ki je pripravljala zdravila

LAT.: *confectionarius, confectionarii m*

Connollyjeva površina in **connollyjeva površina** -e -e [kònolijeva] ž farm. kem. ► molékulska površina

conserv. -- [konzérva] (LAT. *conserva*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu konzerviraj

consp. -- [konspérge / konspergátur] (LAT. *consperge / conspergatur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu posipaj / naj se posipa

conspergens -- [konspérgens] m (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu dermalni prašek

const. -- [konstitúens] (LAT. *constituens*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu remedium constituens

Coombsov ántiglobulínski tést in **coombsov ántiglobulínski tést** -ega -ega -a [kúmbsov] m imunol., biomed. preskus *in vitro*, pri katerem se uporabljajo antihumani imunoglobulini za odkrivanje protiteles, ki v organizmu prepoznavajo rdeče krvničke, jih ne zlepljajo, v določenih primerih, npr.

C

pri različnih boleznih ali jemanju nekaterih zdravil, pa povzročijo njihovo lizo in s tem anemijo

ANG.: *Coomb's antiglobulin test*

copia -e [kópija] ž (LAT. *leq. farm.* nekdanji receptni obrazec, na katerega je pooblašena oseba za izdajo zdravil prepisala zdravniški recept in s svojim podpisom jamčila za točnost prepisa

ANG.: *copy*

coqu. -- [kókve / kokvátur] (LAT. *coque / coquatur*) *leq. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu skuhaj / naj se skuha

corr. -- [kórigens] (LAT. *corrigenis*) *leq. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu korigens

cort. -- [kórteks] (LAT. *cortex*) *leq. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu skorja

Cp -- [cepé] ž (ANG. *plasma concentration*) *farmakokin.* kratica ► plazemska koncentracija zdravilne učinkovine

CPMP CPMP-ja in -- [cepeempé cepeempêja] m (ANG. *Committee for Proprietary Medicinal Products*) kratica, do leta 2004 Odbor za zdravila za uporabo v humani medicini pri Evropski agenciji za zdravila
PRIM.: CHMP

CPP¹ CPP-ja in -- [cepepé cepepêja] m (ANG. *certificate of pharmaceutical product*) *farm. zak.* kratica ► certifikát o zdravilu

CPP² CPP-ja in -- [cepepé cepepêja] m (ANG. *critical process parameter*) *farm. teh.* kratica ► kritični procesni parámeter

CQA CQA-ja in -- [cekuá] m (ANG. *critical quality attribute*) *farm. teh.* kratica ► kritični atribút kakóvosti

Credejeva raztopina in **credejeva raztopina** -e -e [kredêjeva] ž *leq. farm.* 1-odstotna vodna raztopina srebrovega nitrata, ki se kane v dojenčkove oči ob rojstvu za preprečevanje bakterijskega vnetja in postnatalne slepote
ANG.: *Credé's solution*

crem. -- [krémor] (LAT. *cremor*) *leq. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu krema

cremor tartari -- -- [krémor tártari] m *zgod. farm.* staro ime za kalijev hidrogentartrat, ki nastaja pri fermentaciji grozdnega soka in deluje šibko odvajalno s: vínski kámen
ANG.: *cream of tartar, potassium bitartrate*
LAT.: *cremor tartari*

CRM CRM-a in -- [ceerém ceeréma] m (ANG. *certified reference material*) *anal. zdr.* kratica ► potrjéni referénčni materiál

CRS-EU -ja in -- [ceeréseú ceeréseúja] m (ANG. *European Pharmacopoeia chemical reference substance*) *anal. zdr.* kratica ► kémična referénčna substáncia Evrópske farmakopéje

crud. -- [krúduš] (LAT. *crudus*) *leq. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu surov

cryst. -- [kristalínus] (LAT. *crystallinus*) *leq. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kristalen

CTD CTD-ja in -- [cetedé cetedêja] m (ANG. *common technical document*) kratica ► skúpni téhnični dokumént

CUA -- [ceuaá] ž (ANG. *cost-utility analysis*) *farmakoecon., soc. farm.* kratica ► analiza stroškovne uporabnosti

C. v. -- -- [kum vítro] (LAT. *cum vitro*) *leq. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu s stekleničko ali v steklenički

cvét -a m *farmakognoz.* kratek poganjek pri cvetnicah, ki ima omejeno rast in nosi razmnoževalne organe

ANG.: *flower*

LAT.: *flos, floris m*

cveténje -a s *farmakognoz.* čas od odprtja cvetnega popka do nastanka semen
ANG.: *flowering*

LAT.: *anthesis, anthesis f, efflorescentia, efflorescentiae f, floratio, florationis f*

cvetišče -a s *farmakognoz.* navadno odebeljen konec cvetnega peclja, ki je lahko ploščat, izbočen ali vrčast s: cvétna óš

ANG.: *floral axis*

LAT.: *axis floris*

cvétna fórmula -e -e ž *farmakognoz.* oznaka zgradbe cveta s črkami in številkami, ki pomenijo število elementov v posameznem vretencu

ANG.: *floral formula*

LAT.: *formula floris*

cvétna óš -e óš ž *farmakognoz.* ► cvetišče

cvétnice -ic ž mn. *farmakognoz.* skupina rastlin z izoblikovanim cvetom

ANG.: *anthophytes, flowering plants*

LAT.: *Anthophyta n pl.*

cvétni list -ega -a m *farmakognoz.* list, ki sestavlja cvet in je glede na položaj in vlogo čašni list ali venčni list

ANG.: *floral leaf*

LAT.: *folium floris*

cvétni práh -ega práh m *farmakognoz.* moški trosi, ki nastajajo v prašnikih in omogočajo oprášitev s: pélod

ANG.: *pollen*

LAT.: *pollen, pollinis n*

cvétno odeválo -ega -a s farmakognoz. ovoj notranjega dela cveta iz cvetnih listov
s: perigón

ANG.: *perigon*

LAT.: *perigonium, perigonii n*

CVMP CVMP-ja [ceveempé ceveempêja] m
(ANG. *Committee for Medicinal Products for Veterinary Use*) kratica Odbor za zdravila za uporabo v veterinarski medicini pri Evropski agenciji za zdravila

Č

čaj -a m farmakognoz. posušeni nefermentirani ali fermentirani listi čajevca (*Camellia sinensis*) s: právi čaj PRIM.: zdravilni čaj
ANG.: *tea*

LAT.: *thea, theae f*

čas do ponóvnega preskúšanja čása --- m farm. zak. čas, določen na podlagi eksperimentalnih študij stabilnosti, v katerem se pričakuje, da bo farmacevtska snov ali pripravek ustrezal zahtevam Evropske farmakopeje ali specifikacijam, po njegovem preteku je treba farmacevtsko snov ali pripravek pred uporabo ponovno preskusiti, ali še ustreza predpisanim zahtevam s: rók veljavnosti (2)
ANG.: *retest date, retest period*

čas do prekinítve zdrávljenja čása --- m soc. farm., lek. farm. ► vztrájnost

čas kapilárne krvavítve čása --- m klin. kem., biomed. test hemostaze, s katerim se ocenjujeta stanje in kakovost žilne stene in trombocitov
ANG.: *bleeding time test*

čáša -e ž 1. farmakognoz. zunanje vretence cvetnih listov, navadno zeleno s: kálíks
ANG.: *calyx*

LAT.: *calyx, calycis m*

2. lek. farm., biomed. valjasta steklena laboratorijska posoda z ravnim dnom
ANG.: *beaker*

čášni list -ega -a m farmakognoz. list, ki sestavlja čášo cveta
ANG.: *sepal*
LAT.: *folium calycis*

čebúlica -e ž farmakognoz. skrajšano podzemno steblo ali stebelni popek, obdan z luskolisti, ki vsebuje rezervne snovi in omogoča vegetativno razmnoževanje

ANG.: *bulb*

LAT.: *bulbus, bulbi m*

česhúlja -e ž farmakognoz. zaobljeno ali na vrhu ravno grozdasto socvetje, pri katerem so spodnji cvetni peclji daljši od zgornjih, tako da so vsi cveti na približno enaki višini

ANG.: *racemose corymb*

LAT.: *corymbus racemosus*

čísti próstor -ega prostóra m farm. teh. prostor, ki mora ustrezati predpisanim pogojem glede stopnje čistote zraka, načrtovan, vzdrževan in nadzorovan tako, da se prepreči kontaminacija z delci in mikroorganizmi s: brezprášna kómora

ANG.: *clean room*

čísto obmóčje -ega -a s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi območje z določeno dovoljeno obremenitvijo z delci in mikrobiološko kontaminacijo, ki je načrtovano in uporabljano tako, da zagotavlja zmanjšan vnos, nastanek in zadrževanje kontaminantov znotraj območja

ANG.: *clean area*

člének -nka m farmakognoz. del stebela med dvema sledečima si kolencema
s: internódij

ANG.: *internode*

LAT.: *internodium, internodii n*

čópič -a m lek. farm. aplikator za tekoče farmacevtske oblike

ANG.: *brush*

LAT.: *penicillus, peniculli m*

čreslovína -e ž farmakognoz. ► tanín

črni čaj -ega -a m farmakognoz. posušeni fermentirani listi čajevca (*Camellia sinensis*)
ANG.: *black tea*

LAT.: *thea nigra*

črni trikótnik -ega -a m lek. farm. oznaka previdnostnega ukrepa v obliki črnega, navzdol obrnjenega trikotnika v navodilu za uporabo in v povzetku splošnih značilnosti zdravila za dodatno spremljanje varnosti zdravila in spodbujanje k poročanju o neželenih učinkih

črpalka tekočinskega kromatografa -e --- ž farmakokin. podenota tekočinskega kromatografa, ki zagotavlja stalen pretok mobilne faze skozi kromatografsko kolono ob zelo visokih tlakih
ANG.: *solvent delivery module*

D

D¹ D-ja in -- [dé dēja] m (ANG. *dose*) farmakokin. kratica ► odmerek

D

D² -- [dé] ž homeopat. kratica stopnja decimalne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu s: DH, X PRIM.: decimálna léstvica

D. -- [dá / détur / déntur] (LAT. *da / detur / dentur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj / naj se da / naj se dajo PRIM.: subscriptio

DÁB -- ž (NEM. *Deutsches Arzneibuch*) kratica nemška farmakopeja

D. ad lag. gutt. -- -- -- -- [dá ad lagénam gutatórijam] (LAT. *da ad lagoenam guttatoriam*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj v kapalni steklenički

D. ad vitr. gutt. -- -- -- -- [dá ad vitrum gutatórijum] (LAT. *da ad vitrum guttatorium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj v kapalni steklenički

dajánje medicinskega pripomočka na trg -a -- -- -- -- s med. prip. prvo odplačno ali neodplačno dajanje novega ali popolnoma prenovljenega medicinskega pripomočka na trg Evropske unije, razen medicinskih pripomočkov za klinične raziskave, *in vitro* diagnostičnih medicinskih pripomočkov za ovrednotenje delovanja
ANG.: *placing a medical device on the market*

dajánje medicinskega pripomočka v uporábo -a -- -- -- -- s med. prip. dajanje medicinskega pripomočka, ki je prvič pripravljen za uporabo na trgu Evropske unije v skladu s predvidenim namenom, na voljo končnemu uporabniku
ANG.: *putting a medical device into service*

dajánje zdravila -a -- s ► aplikácija zdravila, uporába zdravila

dajánje zdravila v promét -a -- -- -- s farm. zak. odplačno ali neodplačno preskrbovanje trga z zdravili

DALY DALY-ja in -- [dáli] m (ANG. *disability-adjusted life years*) farmakoekon., soc. farm. kratica ► léta življénja z zmánjšanimi zmóžnostmi

dámar -ja m farmakognoz., zgod. farm. oficialen do leta 1951 smola iz tropskega drevesa *Shorea wiesneri*, ki se je uporabljala za izdelavo mazil in lakov
ANG.: *dammar resin*
LAT.: *resina dammar*

dátum iztéka róka uporábnosti -a -- -- -- m farm. zak. datum, do katerega se pričakuje, da bo snov ali zdravilo ob ustreznem shranjevanju ohranilo kakovost, za katero jamči proizvajalec, in se sme uporabljati
ANG.: *expiration date, expiring date, expiry date*

dátum ponóvnega preskúšanja -a -- -- m farm. zak. datum, po katerem se mora farmaceutska snov ali pripravek ponovno preskusiti, da se ugotovi skladnost s specifikacijo in primernost za uporabo
ANG.: *retest date*

DC -- [decé] ž mn. (ANG. *dendritic cells*) imunol., biomed. kratica ► dendritične célice

DDD DDD-ja in -- [dededé dededéja] m (ANG. *defined daily dose*) farmakoepid., soc. farm. kratica ► defínirani dnévni odmerek

D-dimér -a [dém] m klin. kem., biomed. produkt razgradnje fibrina, ki se meri v laboratorijski diagnostiki za oceno fibrinolize
ANG.: *D-dimer*

dealkiliranje -a s farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se z določenega heteroatoma odstrani alkilna veriga
ANG.: *dealkylation*

deamidácija proteina -e -- ž farm. bioteh. proces pretvorbe stranske verige aminokislinske asparagina v asparaginsko kislino ali glutamina v glutaminsko kislino, do katerega pride zaradi fizikalno-kemijske nestabilnosti proteina
ANG.: *protein deamidation*

déblo -a s 1. farmakognoz. odebeljeno in oleseno glavno steblo pri drevsah
ANG.: *trunk*
LAT.: *truncus, trunci* m
2. farmakognoz. takson, ki vsebuje razrede
ANG.: *phylum*
LAT.: *phylum, phyli* n

decentralizírani postópek -ega -pka m farm. zak. postopek za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom, ki se začne hkrati v referenčni in v zadevnih državah članicah Evropske unije, obvezen za zdravila, ki se ne obravnavajo po centraliziranem postopku, še niso pridobila dovoljenja za promet z zdravilom v Evropski uniji in bodo na trgu v več kakor eni državi članici Evropske unije
ANG.: *decentralised procedure*

decimálna léstvica -e -e ž homeopat. lestvica, ki poimenuje redčenje homeopatskega zdravila v razmerju 1 : 10 in katere osnovna stopnja

je DH, D ali X, npr. *Arnica montana* 6 DH, 6 D ali 6 X, kar pomeni 6-krat ponovljeno zaporedno redčenje v razmerju 1 : 10
S: desetínska léstvica **PRIM.:** centezimálna léstvica, D², DH, X
ANG.: *decimal scale*

decoct. -- [dekóktum] (**LAT.** *decoctum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prevretek

dednina -e ž **farm. bioteh.** ► genóm

defektiranje -a s **lek. farm.** ugotavljanje založenosti lekarne z zdravili za naročilo dobaviteljem

definirani dnevni odmerek -ega -ega -rka m
K: **DDD** **farmakoevid., soc. farm.** statistično izračunan dnevni odmerek za najpogostejšo indikacijo za določeno zdravilo
ANG.: *defined daily dose*

degranulacija -e ž **imunol.** izstopanje vsebine citoplazemskih zrn iz celice po njeni aktivaciji, npr. sproščanje histamina iz granul mastocita
ANG.: *degranulation*

dehalogeniranje -a s **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine redukcij, pri kateri se iz molekule odstranijo halogeni atomi in se nadomestijo z vodikom
ANG.: *dehalogenation*

dejavniki koagulacije -ov -- m mn. **klin. kem., biomed.** ► faktorji strjevanja krvi, krvni koagulacijski faktorji

dejavnik rasti granulocitov -a --- m
K: **G-CSF** **farm. bioteh., biomed.** rastni dejavnik, ki spodbuja delitev specifičnih matičnih celic v kostnem mozgu in njihovo zorenje v nevtrofilne granulocite **s:** granulocitne kolonije spodbujajoči dejavnik
ANG.: *granulocyte colony stimulating factor*

dejavnik rasti granulocitov in makrofágov -a --- m **K:** **GM-CSF** **farm. bioteh., biomed.** rastni dejavnik, ki spodbuja delitev in zorenje celic v granulocitno-makrofagni liniji **s:** granulocitne in makrofagne kolonije spodbujajoči dejavnik
ANG.: *granulocyte macrophage colony stimulating factor*

dejavnik tumorske nekroze -a --- m **K:** **TNF** **farm. bioteh., biomed.** citokin, ki ga proizvajajo monociti in makrofagi in spodbuja akutno fazo vnetja, sproži apoptozo, zavira nastanek ali širitev tumorjev in ima protivirusno delovanje
ANG.: *tumor necrosis factor*

dekókt -a m **farm. teh.** ► prevretek

dekomplementacija -e ž **imunol.** namerno uničenje aktivnosti komplementa v serumu s toplotno obdelavo, imunskimi kompleksi, kačjim strupom, encimi, *in vitro* ali *in vivo*
ANG.: *decomplementation*

dekongestív -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki zmanjša lokalno prekrvlnost, otekanje nosne sluznice in s tem lajša dihanje skozi nos, blaži znake prehlada
ANG.: *decongestant*
LAT.: *decongestivum, decongestivi n*

dekstrán -a m **farmakognoz.** glukán z bolj ali manj razvejano molekulo, ki ga izdelujejo bakterije rodu *Leuconostoc*
ANG.: *dextran*
LAT.: *dextranum, dextransi n*

dekstrín -a m **farmakognoz.** polisaharid, ki nastane pri delni hidrolizi škroba in se uporablja za prehrano, kot polnilo pri izdelavi trdnih farmacevtskih oblik
ANG.: *dextrin*
LAT.: *dextrinum, dextrini n*

delécija -e ž **farm. bioteh.** spontan izpad ali načrtno izzvan izbris enega ali več nukleotidov v molekuli DNA, lahko tudi daljših segmentov genoma, npr. celotnega gena ali dela kromosoma
ANG.: *deletion*

delikvescénca -e ž **farm. teh.** pojav, pri katerem higroskopna trdna snov veže zračno vlago, se v vodnem plašču začne raztapljati in nastane nasičena raztopina
ANG.: *deliquescence*

delílnik zdravíl -a -- m **med. prip.** vsebnik z razdelki za enkratne odmerke zdravil v enem dnevu ali tednu, ki se uporablja v bolnišnici, doma **PRIM.:** kolút
ANG.: *pill box, pill organiser*

déli v milijárdi délov -ov --- m mn. **K:** **ppb** **anal. zdr.** merilo za vsebnost snovi, podano v masnih enotah, ki ustrezajo µg/kg
ANG.: *parts per billion*
LAT.: *pars per billion*

déli v milijónu délov -ov --- m mn. **K:** **ppm** **anal. zdr.** merilo za vsebnost snovi, podano v masnih enotah, ki ustrezajo µg/g ali g/kg
ANG.: *parts per million*
LAT.: *pars per million*

deljéni prášek -ega -ška m **farm. teh.** ► ênoodmérni prášek

deljénje tablét -a -- s **1. farm. teh.** prilagajanje odmerka z lomljenjem tablet na manjše dele po razdelilni zarezi, kadar farmacevtske oblike z ustreznim odmerkom ni na voljo, tudi za lažjo aplikacijo

2. farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se preverja, ali se tablete z razdelilno zarezo po deljenju razlomijo na dva po masi enaka dela

ANG.: *tablets subdivision*

délni agoníst -ega -a m **farm. kem.** učinkovina, ki ima le delno izraženo agonistično delovanje na nekem receptorju, zato je maksimalni odziv manjši kot pri vezavi agonista

ANG.: *partial agonist*

délno tópná zmés -- -e zmesí ž zmes, pri kateri se v predpisanem topilu topijo le nekatere sestavine

ANG.: *partly soluble mixture*

délovna célična bánka -e -e -- ž **farm. bioteh.** celična kultura, pripravljena iz osnovne celične banke in shranjena v zamrznjeni obliki, namenjena pripravi celičnih kultur za bioreaktorsko proizvodnjo

ANG.: *working cell bank*

délovna šífra zdravíla -e -e -- ž **lek. farm., farm. zak.** oznaka za istovetenje posameznega zdravila po imenu, jakosti, farmacevtski obliki, zdravilni učinkovini, pakiranju, izdelovalcu ali proizvajalcu, imetniku dovoljenja za promet

ANG.: *drug code*

déltabilirubín -a m **gl.** δ-bilirubín

délta bilirubín -- -a m **gl.** δ-bilirubín

délta recéptor -- -ja m **gl.** δ-recéptor

déltarecéptor -ja m **gl.** δ-recéptor

delujúča snóv -e snóví ž **farm. teh.** ► zdravilna učinkovina

demineralizácija -e ž **farm. teh.** postopek pridobivanja prečiščene vode, pri katerem se s pomočjo ionskih izmenjevalcev iz pitne vode odstranijo ioni

ANG.: *demineralisation*

demineralizátor -ja m **farm. teh.** naprava za pridobivanje prečiščene vode s postopkom ionske izmenjave

ANG.: *demineralisator*

demineralizirana vóda -e -e ž **farm. teh.** prečiščena voda, pridobljena s postopkom ionske izmenjave **s:** aqua demineralisata

ANG.: *demineralised water*

LAT.: *aqua demineralisata*

demulcènt -ènta m **farm. kem.** učinkovina, ki naredi zaščitno oblogo na sluznici in tako blažljivo vpliva na vneta ali boleča mesta

ANG.: *demulcent*

LAT.: *demulcens, demulcentis n*

denaturácija -e ž **1. farm. bioteh.** strukturna sprememba biološke molekule, porušenje prostorske strukture proteinov ali nukleinskih kislin kot posledica delovanja fizikalnih ali kemičnih dejavnikov iz okolja

ANG.: *denaturation*

LAT.: *denaturatio, denaturationis f*

2. dodajanje snovi z neprijetnim okusom ali vonjem, lahko značilno obarvane, učinkovini ali pomožni snovi, s čimer se prepreči njeno uživanje, npr. denaturacija etanola

ANG.: *denaturation*

LAT.: *denaturatio, denaturationis f*

dendrimêr -a m **farm. teh.** polimerni dostavni sistem, zgrajen iz centralnega jedra in razvejanih perifernih enot s terminalnimi funkcionalnimi skupinami, kamor je pripeta zdravilna učinkovina

ANG.: *dendrimer*

dendritične célice -ih -ic ž mn. **K: DC imunol., biomed.** visoko specializirani levkociti, najučinkovitejše antigene predstavljajoče celice, z značilnimi površinskimi izrastki, ki so zlasti v koži, sluznicah in limfatičnih organih, npr. kostni mozeg, bezgavke, vranica, in uravnavajo delovanje imunskega sistema z aktiviranjem ali zaviranjem imunskih odzivov limfocitov T

ANG.: *dendritic cells*

de nóvo načrtováñje učinkovín --- -a -- s **farm. kem.** metoda racionalnega načrtovanja zdravilnih učinkovin, s katero se iščejo nove spojine, ki zadostijo vrsti prostorskih in elektrostatičnih lastnosti, določenih glede na strukture aktivnega mesta ali aktivnih ligandov

ANG.: *de novo drug design*

dentálna pálcčka -e -e ž **farm. teh.** ► pálcčka za dlésni

dentálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na zob ali v obzobno tkivo

ANG.: *dental application, dental use*

LAT.: *usus dentalis*

dentální gél -ega -a m **farm. teh.** ► gél za dlésni

deódorans -a m **farm. kem.** ► deodoránt

deodoránt -a m **farm. kem.** učinkovina ali pripravek, ki prekriva neprijeten telesni vonj **s:** deódorans

ANG.: *deodorant*

LAT.: *deodorans, deodorantis n*

deóksiadenozín -a m **farm. bioteh.** nukleozid adenina, vezanega na deoksiribožo, sestavina DNA **PRIM:** adenozín

ANG.: *deoxyadenosine*

LAT.: *deoxiadenosinum, deoxiadenosini n*

deóksicitidín -a m farm. bioteh. nukleozid citozina, vezanega na deoksiriboza, sestavina DNA PRIM.: citidín
ANG.: *deoxycytidine*
LAT.: *deoxycytidinum, deoxycytidini n*

deóksigvanozín -a m farm. bioteh. nukleozid gvanina, vezanega na deoksiriboza, sestavina DNA PRIM.: gvanozín
ANG.: *deoxyguanosine*
LAT.: *deoxiguanosinum, deoxiguanosini n*

deóksinukleotíd -a m farm. bioteh., farm. kem. ► deóksiribonukleotíd

deóksinukleozíd -a m farm. bioteh., farm. kem. ► deóksiribonukleozíd

deóksiribonukleáza -e ž farm. bioteh. encim, ki katalizira hidrolizo DNA s: DNaza
ANG.: *deoxyribonuclease, Dnase*
LAT.: *deoxiribonucleasum, deoxiribonucleasi n*

deóksiribonukleinska kislina -e -e ž K: DNA, DNK farm. bioteh. nukleinska kislina, polimer iz deoksiribonukleotidov, povezanih s fosfodiesterko vezjo, nosilec dednega zapisa vseh organizmov in nekaterih virusov
PRIM.: nukleinska kislina, ribonukleinska kislina
ANG.: *deoxyribonucleic acid*
LAT.: *acidum deoxyribonucleicum*

deóksiribonukleotíd -a m farm. bioteh., farm. kem. deoksiribonukleozid, osnovni gradnik DNA, sestavljen iz deoksiriboze, na katero so na položaju 5' z estrsko vezjo vezane ena, dve ali tri fosfatne skupine s: deóksinukleotíd PRIM.: ribonukleotíd
ANG.: *deoxyribonucleotide*
LAT.: *deoxiribonucleotidium, deoxiribonucleotidi n*

deóksiribonukleozíd -a m farm. bioteh., farm. kem. purinska ali pirimidinska baza, ki je z N-glikozidno vezjo vezana na deoksiriboza s: deóksinukleozíd PRIM.: nukleozid, ribonukleozid
ANG.: *deoxyribonucleoside*
LAT.: *deoxiribonucleosidum, deoxiribonucleosidi n*

deóksiribóza -e ž farm. bioteh. monosaharid, aldopentoza brez hidroksilne skupine na položaju 2', sestavina DNA PRIM.: ribóza
ANG.: *deoxyribose*
LAT.: *deoxiribosis, deoxiribosis f*

deóksisládkor -sladkórja m farmakognoz. sladkor, ki je brez ene izmed hidroksilnih skupin, npr. deoksiriboza, fukoza, ramnoza
ANG.: *deoxy sugar*
LAT.: *deoxisaccharum, deoxisacchari n*

deóksitimidín -a ž farm. bioteh. nukleozid timina, vezanega na deoksiriboza, sestavina DNA
ANG.: *deoxythymidine*
LAT.: *deoxithymidinum, deoxithymidini n*

dep. -- [depurátus] (LAT. *depuratus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu očiščen

depirogenizácija -e ž farm. teh. postopek uničevanja ali odstranjevanja pirogenov v farmacevtskih izdelkih
ANG.: *depyrogenation*

depolarizirajoči mišični relaksánt -ega -ega -a m farm. kem. periferno delujoč mišični relaksant, ki povzroča nenehno proženje akcijskih potencialov na nikotinskih receptorjih mišične celice, kar sčasoma privede do paralize, npr. suksametonij, dekametonijs
ANG.: *depolarising muscle relaxant*

deregulácija lekárniške dejávnosti -e -- -- ž lek. farm. razveljavitev predpisov, ki urejajo lekarniško dejavnost, npr. ukinitve meril za lekarniško mrežo, lastništvo, koncesijo
PRIM.: regulácija lekárniške dejávnosti
ANG.: *deregulation of pharmacy practice*

derivát arilóksióacetne kisline -a -- -- m farm. kem. diuretik Henlejeve zanke, derivat diklorofenoksiacetne kisline, ki se navadno uporablja kot antihipertenziv, npr. etakrinska kislina
ANG.: *aryloxyacetic acid derivative*
LAT.: *acidi aryloxyacetici derivatum*

derivát dópa -a -- m farm. kem. dopaminergik, ki je po strukturi podoben predhodniku dopamina in se navadno uporablja kot antiparkinsonik, npr. levodopa
ANG.: *dopa derivative*
LAT.: *dopa derivatum*

derivát fosfónske kisline -a -- -- m farm. kem. protivirusna učinkovina, ki strukturno oponaša pirofosfatni ion in selektivno zavira virusno DNA-polimerazo, navadno se uporablja za zdravljenje infekcij s herpes virusi, npr. foskarnet
ANG.: *phosphonic acid derivative*
LAT.: *acidi phosphonici derivati inhibitor*

deriváti aminosalicilne kisline -OV -- -- m mn. farm. kem. antituberkulotiki, derivati 4-aminosalicilne kisline, ki podobno kot sulfanilamidi zavirajo biosintezo folne kisline, npr. aminosalicilna kislina
ANG.: *aminosalicylic acid derivatives*
LAT.: *acidi aminosalicylici derivata*

deriváti 5-androstan-3-ona -OV -- [pét androstan trióna] m mn. farm. kem. androgeni, ki imajo

popolnoma nasičen obroč A steroidnega skeleta in keto skupino na mestu 3, npr. mesterolon

ANG.: *5-androstan-3-one derivatives*

deriváti estréna -ov -- m mn. farm. kem.

gestageni, ki imajo etinilno skupino na mestu 17 in dvojno vez v obroču A steroidnega skeleta, npr. noretisteron, tibolon

ANG.: *estrene derivatives*

deriváti imidazóla z žvèplom -ov -- --

-- m mn. farm. kem. ► merkáptoimidazóli

deriváti morfinána -ov -- m mn. farm. kem.

opioidni analgetiki, po strukturi podobni morfinu, ki ne vsebujejo etrskega kisika in so navadno agonisti na opioidnih κ -receptorjih in antagonisti na opioidnih μ -receptorjih, npr. butorfanol

ANG.: *morphinan derivatives*

LAT.: *morphinani derivata*

deriváti ócetne kisline -ov -- -- m mn. farm. kem.

nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, ki imajo očetno kislino substituirano z aromatskim ali s heteroaromatskim obročem in zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. indometacin, diklofenak

ANG.: *acetic acid derivatives*

LAT.: *acidi acetici derivata*

deriváti 3-oksoandrost-4-ena -ov --

[trí óksoandróst štíriéna] m mn. farm. kem. androgeni, ki imajo v obroču A steroidnega skeleta keto skupino na mestu 3 in dvojno vez na mestu 4, npr. testosteron, metil-testosteron

ANG.: *3-oxoandrost-4-ene derivatives*

deriváti pregnadiéna -ov -- m mn. farm. kem.

gestageni, ki imajo acetilno skupino na mestu 17, v obroču A steroidnega skeleta keto skupino na mestu 3 in dvojno vez na mestu 4, v obroču B pa dvojno vez na mestu 6, npr. megestrol

ANG.: *pregnadiene derivatives*

LAT.: *pregnadieni derivata*

deriváti pregnéna -ov -- m mn. farm. kem.

gestageni, ki imajo acetilno skupino na mestu 17, v obroču A steroidnega skeleta pa keto skupino na mestu 3 in dvojno vez na mestu 4, npr. progesteron

ANG.: *pregnene derivatives*

deriváti propiónske kisline -ov -- -- m mn.

farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, ki imajo propionsko kislino substituirano z aromatskim ali s heteroaromatskim obročem in zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. ibuprofen, ketoprofen, naproksen

ANG.: *propionic acid derivatives*

LAT.: *acidi propionici derivata*

deriváti próstitih maščóbnih kislin s

centrálnim delováňjem -ov -- -- -- -- --

-- m mn. farm. kem. antiepileptiki, ki so po strukturi kratkoverižne maščobne kisline ali njihovi derivati in vplivajo na delovanje GABA v centralnem živčnem sistemu, npr. valprojska kislina, vigabatrin

ANG.: *centrally active fatty acid derivatives*

derivát podofilotoksína -a -- m farm. kem.

protitumorna učinkovina rastlinskega izvora, izolirana iz severnoameriške rastline *Podophyllum peltatum*, ki zavira encim DNA-topoizomerozo II in se uporablja za zdravljenje drobnoceličnega raka pljuč in raka na testisih, npr. etopozid, tenipozid

ANG.: *podophyllotoxin derivative*

LAT.: *podophyllotoxini derivatum*

derm. -- [dermális] (LAT. *dermalis*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dermalni / za uporabo na koži

dermálna farmaceutska oblika -e -e -e ž

farm. teh. farmacevtska oblika za aplikacijo na kožo, sestavljena iz mazilne podlage in zdravilne učinkovine s: dermatik

ANG.: *preparation for cutaneous application*

LAT.: *praeparatio ad usum dermicum*

dermálna góbica -e -e ž farm. teh. gobica za

aplikacijo zdravilne učinkovine na kožo

ANG.: *cutaneous sponge*

LAT.: *spongia ad usum dermicum*

dermálna péna -e -e ž farm. teh. zdravilna

pena, ki se aplicira na kožo ali sluznice

PRIM.: zdravilna péna

ANG.: *cutaneous foam*

LAT.: *muscus dermalis*

dermálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila

na kožo

ANG.: *cutaneous use, dermal use*

LAT.: *usus dermalis, usus dermicus*

dermální oblíž -ega -a m farm. teh. ► zdravilni

oblíž

dermální prášek -ega -ška m farm. teh.

praškasta eno- ali večodmerna farmacevtska oblika za uporabo na koži, sterilna za odprte rane in hudo poškodovano kožo s: posipálo

ANG.: *powder for cutaneous application*

LAT.: *conspergentium, conspergentii n, pulvis adspersorius, pulvis ad usum dermicum*

dermálno pršílo -ega -a s farm. teh. pršílo za

aplikacijo zdravila na kožo

ANG.: *cutaneous spray*

dermátik -a m farm. teh. ► dermálna farmaceutska oblika (1)

desenzitácija -e ž *farm. kem., toksikol.*
zmanjšanje učinka, ki ga ima določena snov na tarčni receptor ali živi organizem po ponavljajočih se odmerkih **s:** zmanjšanje občutljivosti

ANG.: *desensitisation*

LAT.: *desensitisationis, desensitisationis f*

desetinska léstevica -e -e ž *homeopat.* ►
decimálna léstevica

dest. -- [destilátus] (LAT. *destillatus*) *lek. farm.*
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu destilirana

destilácija -e ž fizikalni postopek čiščenja ali izolacije snovi, ki temelji na razliki v temperaturah vrelišč posameznih sestavin, npr. postopek pridobivanja destilirane vode

ANG.: *distillation*

LAT.: *destillatio, destillationis f*

destilátor -ja m naprava za destilacijo

ANG.: *distillator*

destilirana vóda -e -e ž *farm. teh.* prečiščena voda, pridobljena z destilacijo

ANG.: *distilled water*

LAT.: *aqua destillata*

detéktor -ja m *anal. zdr.* podenota tekočinskega kromatografa, ki z merjenjem določene fizikalno-kemijske lastnosti po izpiranju iz kolone zazna analit in ga pretvori v električni signal

ANG.: *detector*

detoksikácija -e ž ► razstrúpljanje

dezinfekcijsko srédstvo -ega -a s ►
dezinficiènt

dezinficièns -a m ► dezinficiènt

dezinficiènt -ènta m snov, ki uničuje patogene mikrobe in se uporablja za razkuževanje predmetov ali prostorov, zaradi toksičnosti ni primerna za uporabo na koži in sluznicah **s:** dezinfekcijsko srédstvo, dezinficièns

ANG.: *disinfectant*

LAT.: *desinficiens, desinfectantis n*

dežélna lékárna -e -e ž v avstro-ogrski monarhiji lekarna, ki je oskrbovala z zdravili prebivalce upravne enote, imenovane dežela

dežúrna lékárna -e -e ž lekarna, ki izvaja dežurno lekarniško službo

ANG.: *urgent pharmacy*

dežúrna lékárniška slúžba -e -e -e ž izdaja zdravil na zdravniške recepte, označene z oznako Nujno, in recepte, predpisane istega dne, zunaj običajnega obratovalnega časa

ANG.: *24-hour pharmacy service*

DH -- [dehá] ž (*ANG. decimal Hahnemannian*) *homeopat.* kratica stopnja decimalne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu **s:** D², X **PRIM.:** decimálna léstevica

diacilgliceról -a m *farm. kem.* diester glicerola z dvema molekulama karboksilnih kislin, navadno maščobnih

ANG.: *diacylglycerol*

LAT.: *diacylglycerolum, diacylglyceroli n*

diafiltrácija -e ž *farm. biotech.* proces ultrafiltracije s sočasno menjavo pufra

ANG.: *diafiltration*

diaforéтик -a m *farm. kem.* učinkovina, ki pospešuje izločanje znoja

ANG.: *diaphoretic*

LAT.: *diaphoreticum, diaphoretici n*

diagnóstična občutljivost -e -i ž **1. klin. kem., biomed.** lastnost merjenega parametra, ki pove delež bolnih preiskovancev, pri katerih je laboratorijska preiskava potrdila prisotnost bolezni

2. klin. kem., biomed. delež pozitivnih rezultatov laboratorijske preiskave v skupini bolnih preiskovancev

ANG.: *diagnostic sensitivity*

diagnóstična specifičnost -e -i ž **1. klin. kem., biomed.** lastnost merjenega parametra, ki pove delež zdravih preiskovancev, pri katerih laboratorijska preiskava ni potrdila prisotnosti bolezni

2. klin. kem., biomed. delež negativnih rezultatov laboratorijske preiskave v skupini zdravih preiskovancev

ANG.: *diagnostic specificity*

diagnóstična učinkovitost -e -i ž *klin. kem., biomed.* lastnost merjenega parametra, ki pove delež pravilno opredeljenih preiskovancev na podlagi laboratorijske preiskave

ANG.: *diagnostic efficiency*

diagnóstik -a m *farm. kem.* sredstvo za prepoznavo vzrokov in vrste bolezni

ANG.: *diagnostic agent*

LAT.: *diagnosticum, diagnostici n*

diakolácija -e ž *farm. teh.* perkolacija pri zvišanem tlaku, ki potiska ekstrakcijsko topilo skozi stolpec rastlinske droge

ANG.: *diacolation*

LAT.: *diacolatío, diacolationis f*

dialíza -e ž *farm. biotech.* proces ločevanja snovi s prehajanjem skozi polprepustno membrano

ANG.: *dialysis*

LAT.: *dialysis, dialysis f*

díamínopirimidini -ov m mn. *farm. kem.* anti-malariki s substituiranim pirimidinskim

obročem, ki zavirajo encim dihidrofolat reduktazo in preprečijo razmnoževanje povzročiteljev malarije v eritrocitih, npr. pirimetamin

ANG.: *diaminopyrimidines*

LAT.: *diaminopyrimidina n pl.*

diantrón -a m farmakognoz. derivat antrakinsonskega glikozida v obliki dimera antrona

ANG.: *dianthrone*

diarilheptanoid -a m farmakognoz. spojina z 1,7-difenilheptansko strukturo, značilna za rod *Curcuma*, npr. kurkumin

ANG.: *diarylheptanoid*

LAT.: *biarylheptanoidum, biarylheptanoidi n*

diastereoméri -ov m mn. farm. kem. optični izomeri z vsaj dvema stereogenima centroma, ki niso zrcalne slike drug drugega

ANG.: *diastereomers*

dibenzodiazepinski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. nevroleptiki s tricikličnim dibenzodiazepinskim skeletom, na katerega je vezan dodaten piperazinski obroč, ki ovirajo vezavo dopamina na dopaminske receptorje in delujejo tudi na serotoninški sistem, npr. klopazipin

ANG.: *dibenzodiazepine derivatives*

LAT.: *dibenzodiazepini derivata*

DÍC -- ž (ANG. *drug information centre*) kratica ► farmakoinformativna služba (1)

dideóksisládkor -sladkórja m farmakognoz. sladkor, ki je brez dveh hidroksilnih skupin, npr. digitoksoza, oleandroza, cimaroza

ANG.: *dideoxy sugar*

LAT.: *bideoxisaccharum, bideoxisacchari n*

dieb. alt. --- [dijébus altérnis] (LAT. *diebus alternis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak drugi dan

dieb. sing. --- [dijébus síngulis] (LAT. *diebus singulis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

difenilbutilpiperidínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. nevroleptiki, po strukturi in mehanizmu delovanja podobni butirofenonom, ki imajo namesto karbonilne skupine vezan dodatni fenilni obroč, npr. pimozid

ANG.: *diphenylbutylpiperidine derivatives*

difenilmetánski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. anksiolitiki z bazično substituira-no difenilmetilno skupino, ki delujejo tudi kot antihistaminiki, npr. hidrokiszin

ANG.: *diphenylmethane derivatives*

LAT.: *diphenylmethani derivata*

difenilpropilamínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. opioidni analgetiki z dvema

fenilnima obročema na določeni razdalji od bazičnega dušika, ki se vežejo na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu, npr. metadon

ANG.: *diphenylpropylamine derivatives*

LAT.: *diphenylpropylamini derivata*

diferenciácija -e ž biomed., farm. biotek.

fiziološki proces postopne, napredujoče specializacije celic, med katerim se manj specializirana celica razvije ali dozori tako, da pridobi drugačne kemične, morfološke, fenotipske in/ali funkcijske lastnosti

ANG.: *differentiation*

diferenciálna kórvna sílika -e -e -e ž

klin. kem., biomed. hematološka laboratorijska preiskava, pri kateri se določijo deleži posameznih vrst levkocitov in ocena njihovih morfoloških značilnosti, pomembna npr. za opredelitev vrste okužb pred uvedbo antibiotične terapije

ANG.: *white blood cell differential count*

diferénčna dinámíčna kalorimetrija -e

-e -e ž K: **DSC anal. zdr.** metoda termične analize, s katero se lahko spremljajo razlike v toplotnem toku pri nadzorovanem segrevanju vzorca in referenčne celice, s čimer se zaznajo spremembe v entalpiji ter specifični toploti in temperature, pri katerih pride do njih

ANG.: *differential scanning calorimetry*

difosfonáti -ov m mn. farm. kem. ► bífosfonáti

difuzija -e ž farmakolog. spontano gibanje delcev v mešanica h plinov, v raztopinah in suspenzijah, ki v povprečju poteka v smeri nižje koncentracije, v smeri koncentracijskega gradienta, do vzpostavitve ravnovesnega stanja **PRIM.:** aktivni transport

ANG.: *diffusion*

LAT.: *diffusio, diffusiois f*

difuzijsko omejeno porazdeljevanje

učinkovíne -- -ega -a -- s farmakokin. hitrost porazdeljevanja učinkovine po organizmu, omejena z njeno sposobnostjo za prehajanje skozi biološke membrane

ANG.: *permeability rate limited drug distribution*

digestíja -e ž farm. teh. maceracija pri povišani temperaturi

ANG.: *digestion*

LAT.: *digestio, digestionis f*

digestív -a m farm. kem. učinkovina, navadno

encim ali/in kislina, ki se uporablja za izboljšanje prebave, npr. pepsin, klorovodikova kislina, grenčine **S:** stomáhih

ANG.: *digestive*

LAT.: *digestivum, digestivi n*

digestorij -a m lek. farm. manjši zastekljen prostor v laboratoriju z umetnim ali naravnim odzračevanjem, ki preprečuje širjenje plinov ali prašnih delcev v okolje
ANG.: *fume hood*

digitalisov glikozid -ega -a m farmakognoz. kardiotonični glikozid iz naprstca (*Digitalis*), npr. digoksin, digitoksin s: digitaloid
ANG.: *digitalis glycoside*
LAT.: *glycosidum digitalidis*

digitalni infrardeči ušesni termometer -ega -ega -ega -tra m med. prip. termometer, ki izmeri temperaturo na podlagi infrardeče svetlobe, ki jo oddajata ušesni bobnič in okoliško tkivo
ANG.: *digital infrared thermometer*

digitaloid -a m farmakognoz. ► digitalisov glikozid

dihidropiridinski derivát -ega -a m farm. kem. zaviralec kalcijevih kanalčkov s substituiranim 1,4-dihidropiridinskim obročem, ki se uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka, npr. nifedipin, amlodipin
ANG.: *dihydropyridine derivative*
LAT.: *dihydropyridini derivatum*

dihotomni ključ -ega -a m farmakognoz. določevalni ključ, sestavljen iz zaporedja kratkih opisov določevalnih znakov, pri katerem sta na vsaki stopnji opisani dve možnosti, med katerima se izbere tista, ki najbolje opisuje določevani osebek
ANG.: *dichotomous key*

dikarboksilátni inhibitor ángiotenzín konvertáze -ega -ja -- -- m farm. kem. ► dikarboksilátni zaviralec ángiotenzín konvertáze

dikarboksilátni zaviralec ángiotenzín konvertáze -ega -lca -- -- m farm. kem. zaviralec ángiotenzín konvertáze, ki tvori interakcije s cinkovim ionom v aktivnem mestu encima preko ionizirane karboksilne skupine, zaradi dveh karboksilnih skupin in slabe biološke uporabnosti po peroralni aplikaciji se pogosto uporablja v obliki predzdravila, npr. enalaprilat s: dikarboksilátni inhibitor ángiotenzín konvertáze
ANG.: *dicarboxylate-containing ACE inhibitor, dicarboxylate-containing angiotensin-converting enzyme inhibitor*

dikloroacetamidni deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antiparazitiki, ki so strukturno amidi dikloroacetne kisline in se navadno uporabljajo za zdravljenje okužb, povzročenih z amebami, npr. teklozan
ANG.: *dichloroacetamide derivatives*
LAT.: *dichloroacetamidi derivata*

dil. -- [dilútos / dilúcija] (LAT. *dilutus / dilutio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razredčen / razredčitev

dilatántni pretòk -ega -óka m farm. teh. oblika reološkega obnašanja sistemov, pri katerih se viskoznost z večanjem strižne obremenitve povečuje
ANG.: *dilatant flow, shear thickening*

dimêr -a m farm. bioteh. kemična ali biološka zvrst, ki nastane s povezavo dveh strukturno podobnih ali enakih enot, monomerov
ANG.: *dimer*

dinámična viskóznost -e -i ž farm. teh. premo sorazmerni koeficient med strižno napetostjo in strižno hitrostjo, oznaka η , enota Pa.s s: absolutna viskóznost
ANG.: *dynamic viscosity*

dinámično obmòčje -ega -a s farmakokin. razpon koncentracij analita v vzorcih, ki se z dano analizo metodo lahko izmerijo z ustrezno točnostjo in natančnostjo
ANG.: *dynamic range*

dinamiziranje -a s homeopat. ► potenciranje (2)

dinamizirano zdravilo -ega -a s homeopat. ► homeopátsko zdravilo

dinorfíni -ov m mn. farm. kem. endogeni opioidni peptidi v centralnem živčnem sistemu, ki so agonisti na opioidnih κ -receptorjih in imajo afiniteto do ostalih tipov opioidnih receptorjev, glutamatnih NMDA-receptorjev in bradikininskih receptorjev
ANG.: *dynorphins*
LAT.: *dynorphina n pl.*

dipl. farm. -- -- [diplomirani farmacevt, diplomirana farmaceutvka] okrajšava, med letoma 1946 in 1970 ► diplomirani farmacevt

dipl. ing. farm. - - - - [diplomirani inženir farmacije, diplomirana inženirka farmacije] okrajšava, med letoma 1970 in 1995 ► diplomirani inženir farmacije

dipl. inž. farm. - - - - [diplomirani inženir farmacije, diplomirana inženirka farmacije] okrajšava, med letoma 1970 in 1995 ► diplomirani inženir farmacije

diploidija -e ž biomed., farmakognoz. lastnost celice, da vsebuje dvojno število kromosomov s: diploidnost
ANG.: *diploidy*
LAT.: *diploidia, diploidiae f*

diploidnost -i ž biomed., farmakognoz. ► diploidija

diplomirani farmacevt -ega -a m diplomirana farmaceutvka -e -e ž K: **dipl. farm.** med letoma 1946 in 1970 ► magister farmacije (4)

diplomirani inženir farmacije -ega -ja -- m
 diplomirana inženirka farmacije -e -e -- ž
K: **dipl. ing. farm., dipl. inž. farm.** med letoma
 1970 in 1995 ► magister farmacije (4)

diplónt -a m **farmakognoz.** organizem z dvojnimi številom kromosomov v celicah
ANG.: *diènt*

D

Diplovo živalsko ólje in diplovo živalsko óglje -ega -ega -a [díplovo] s **zgod. farm.** olje iz jelenovih rogov, ki se je uporabljalo pri močnih bolečinah, težavah z ušesi in kožo in pri povišani ali znižani telesni temperaturi

ANG.: *Dippel's animal oil*
LAT.: *oleum animale Dippeli*

directio -- [dirékcijo] (**LAT.**) **lek. farm.** nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu navodilo

diréktna potenciometrija -e -e ž **klin. kem., biomed.** potenciometrična določitev elektrolitov v serumu, plazmi ali krvi brez predhodnega redčenja biološkega vzorca
PRIM.: indirektna potenciometrija
ANG.: *direct potentiometry*

diréktni bilirubin -ega -a m **klin. kem., biomed.** staro ime za konjugirani bilirubin, ki se določa s kemično reakcijo neposredno, brez predhodne sprostitve z albumina
PRIM.: indirektni bilirubin
ANG.: *direct bilirubin*

diréktni simpatomimétik -ega -a m **farm. kem.** simpatomimetik, ki deluje kot agonist na adrenergičnih receptorjih
ANG.: *direct sympathomimetic*

diréktno tabletiranje -ega -a s **farm. teh.** proces stiskanja praškastih zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi v tablete brez predhodne tehnološke obdelave
ANG.: *direct compression*

disimilácija -e ž **farmakognoz.** del presnove, ki vključuje procese razgrajevanja organskih snovi
ANG.: *dissimilation*

diskontiranje -a s **farmakoekon., soc. farm.** postopek pretvarjanja vrednosti zdravstvenih izidov v prihodnosti na sedanje vrednosti
ANG.: *discounting*

diskóntna stópnja -e -e ž **farmakoekon., soc. farm.** mera, ki se uporablja pri diskontiranju prihodnjih izidov na sedanjo vrednost
ANG.: *discount rate*

dispensatórij -a m **lek. farm., zgod. farm.** v srednjem veku lekarniški predpisi in navodila za izdelavo zdravil
ANG.: *dispensatory*

dispénzer -ja m **lek. farm.** priprava za aplikacijo tekočine ali pene brez potisnega plina
ANG.: *dispenser*
LAT.: *dispensator, dispensatoris m*

dispergiranje -a s **farm. teh.** farmacevtskotehnološki postopek za izdelavo disperzij s porazdeljevanjem notranje faze v zunanji fazi
ANG.: *dispersing*

disperzibilna tabléta -e -e ž **farm. teh.** tableta, ki se pred zaužitjem dispergira v vodi
ANG.: *dispersible tablet*

dispêrzija -e ž **farm. teh.** sistem, v katerem je ena faza homogeno razporejena v drugi: trdno-tekoče, trdno-plinasto, tekoče-tekoče, trdno-trdno, trdno-plinasto, tekoče-plinasto
S: razpršnina
ANG.: *dispersion*
LAT.: *dispersio, dispersionis f*

distáncnik -a m **farm. kem.** ustrežno dolg strukturni fragment molekule zdravilne učinkovine, ki zagotavlja primerno razdaljo med farmakofori in navadno ni pomemben za tvorbo interakcij s tarčo
ANG.: *spacer*

distomêr -a m **farm. kem.** enantiomer kiralne spojine z manjšo jakostjo delovanja na določeni biološki tarči od drugega izomera
PRIM.: evtomêr
ANG.: *distomer*

distribúcija zdravil -e -- ž ► promêt z zdravili na debélo

distribúcija zdravilne učinkovine -e -- -- ž **farmakokin.** ► porazdelitev zdravilne učinkovine

dišávnica -e ž **farmakognoz.** vonjavna rastlina, uporabna kot blaga začimba ali zdravilna rastlina
ANG.: *aromatic plant*
LAT.: *planta aromatica*

ditérpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat štirih molekul izoprena, npr. cembren, taksadien
ANG.: *diterpene*
LAT.: *diterpenum, diterpeni n*

ditérpenoid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt diterpena, npr. abietinska kislina, sklareol, steviol, taksol
ANG.: *diterpinoid*
LAT.: *diterpenoidum, diterpenoidi n*

ditérpenoidni alkalóid -ega -a m **farmakognoz.** terpenoidni alkaloid, ki je strukturno diterpenoid, npr. akonitin, delfinin, likoktonin
ANG.: *diterpenoid alkaloid*
LAT.: *alcaloidum diterpenoidi*

diurétična sôl -e solf ž zgod. farm. staro ime za kalijev acetat, ki se je uporabljal kot diuretik in sredstvo za naalkaljenje urina, zdaj se uporablja pri zdravljenju diabetične ketoacidoze

ANG.: *potassium acetate*

LAT.: *sal diureticum*

diurétik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki pospešuje izločanje urina iz organizma z izplavljanjem vode in določenih ionov

ANG.: *diuretic*

LAT.: *diureticum, diuretici n*

diurétik Hénlejeve zánke in **diurétik hénlejeve zanke** -a -- -- m farm. kem. diuretik, ki prepreči reabsorpcijo natrijevih, kalijevih in kloridnih ionov v območju Henlejeve zanke ledvičnih celic, npr. furosemid

ANG.: *high ceiling diuretic, loop diuretic*

LAT.: *diureticum alti velamenti*

div. in dos. aeq. -- -- -- -- [dívide in dózes ekváles] (LAT. *divide in doses aequales*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razdeli na enake odmerke

div. in part. aeq. -- -- -- -- [dívide in pártes ekváles] (LAT. *divide in partes aequales*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu razdeli na enake dele

divji tip recéptorja -ega -a -- m farm. kem.

receptor, ki se pojavlja v naravi, pri ljudeh in drugih živih bitjih

ANG.: *wild-type receptor*

dizajnirana dróga -e -e ž toksikol. ► sintézna dróga

dláčica -e ž farmakognoz. podolgovat izrastek povrhnjice s: lásek

ANG.: *trichome*

LAT.: *trichoma, trichomatis n*

DLP -- [deelpé] ž farm. zak. kratica ► dôbra laboratórijska práksa

DNA -- [deená] ž (ANG. *deoxyribonucleic acid*)

farm. biotech. kratica ► deóksiribonukleínska kislína

DNA-giráza -e [deená] ž farm. biotech. ► tópoizomeráza típa II

DNA-ligáza -e [deená] ž farm. biotech. encim, ki katalizira nastanek estrske vezi med sosednjima deoksiribonukleotidoma v eni verigi dvoverižne DNA in sodeluje pri podvojevanju in popravljanju DNA

ANG.: *DNA-ligase*

LAT.: *DNA-ligasum, DNA-ligasi n*

DNA-polimeráza -e [deená] ž farm. biotech. encim, ki katalizira sintezo verige DNA, komplementarne matrični DNA

ANG.: *DNA-polymerase*

DNaza -e [deenáza] ž farm. biotech. ► deóksiribonukleáza

dnévní odmérek -ega -rka m farmakokin. eden ali več enkratnih odmerkov, ki se aplicirajo v 24 urah

ANG.: *daily dose*

LAT.: *dosis diurna, dosis quotidiana*

DNK -- [deenká] ž farm. biotech. kratica ► deóksiribonukleínska kislína

dôbra distribucijska práksa -e -e -e ž K: GDP

farm. zak. sistem kakovosti, ki se nanaša na organizacijo, izvajanje in nadzor shranjevanja zdravil po določenem redu pred nadaljnjo uporabo ali dajanjem v promet in prevoz zdravil od proizvajalca do končnega uporabnika v skladu z načeli in smernicami, ki jih sprejme Evropska komisija

ANG.: *good distribution practice*

dôbra fármakovigilánčna práksa -e -e -e ž K: GVP

farm. zak. smernice za izvajanje farmakovigilancijskih aktivnosti v skladu s predpisi, ki veljajo za imetnike dovoljenj za promet z zdravilom in pristojne organe za zdravila

ANG.: *good pharmacovigilance practice*

dôbra gojítvena in nabirálliška práksa -e -e -e -- -e -e ž farm. zak. sistem zagotavljanja kakovosti v procesu gojenja in nabiranja zdravilnih rastlin, ki vključuje spodbujanje razvoja trajnostne pridelave in ohranjanja okolja

ANG.: *good agricultural and collection practice*

dôbra klínična práksa -e -e -e ž farm. zak. mednarodni etični in znanstveni sistem kakovosti načrtovanja, izvajanja, zapisovanja, nadzorovanja in poročanja o kliničnem preskušanju zdravil na ljudeh ali v veterinarski medicini na ciljnih živalih, ki zagotavlja verodostojnost podatkov, pridobljenih v preskušanju, in zaščito pravic in varnosti preiskovancev v skladu s predpisi

ANG.: *good clinical practice*

dôbra kontrolna laboratórijska práksa -e -e -e -e ž farm. zak. sistem kakovosti, ki se nanaša na organizacijske procese in pogoje analiznega preskušanja zdravil, s katerim se izvaja kontrola kakovosti izdelka in je navadno del dobre proizvodne prakse

ANG.: *good control laboratory practice*

dôbra laboratórijska práksa -e -e -e -e ž K: DLP, GLP

farm. zak. sistem kakovosti, ki se nanaša na organizacijske procese in pogoje, v katerih se neklinične zdravstvene in okoljevarstvene študije načrtujejo, izvajajo, nadzorujejo, zapisujejo, arhivirajo in se o njih poroča v

D

skladu z načeli in smernicami, ki jih sprejme Evropska komisija

ANG.: *good laboratory practice*

dobra lekárniška práкса -e -e -e ž K: **GPP**

lek. farm. smernice za pravilno izvajanje strokovnega dela v lekárniških enotah, ki jih je leta 1993 sprejela Lekárniška zbornica Slovenije in določajo zahteve o strokovnih delavcih, prostorih, opremi, dokumentaciji in odgovornosti zaposlenih v lekarnah

s: pravila dobre lekárniške práксе

ANG.: *good pharmacy practice*

dobra práкса za izdelávo zdravil -e -e -e --

-- ž farm. zak. ► dobra proizvodna práкса

dobra proizvodna práкса -e -e -e ž K: **DPP, GMP**

farm. zak. sistem kakovosti v skladu z načeli in smernicami Evropske komisije, ki zagotavlja proizvodnjo in kontrolo zdravil in zdravilnih učinkovin po merilih za kakovost in ustreznost namenu uporabe, kakor zahtevajo specifikacije zdravila ali dokumentacija za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet s: dobra práкса za izdelávo zdravil

ANG.: *good manufacturing practice*

dobra skladiščna práкса -e -e -e ž K: **DSP, GSP**

lek. farm., farm. zak. del dobre distribucijske práксе, ki se nanaša na organizacijo, izvajanje in nadzor shranjevanja zdravil po določenem redu pred nadaljnjo uporabo

ANG.: *good storage practice*

dobro zaprt vsebnik -- -ega -a m farm. teh.

vsebnik, ki zaščiti vsebino pred kontaminacijo z zunanjimi trdninami in tekočinami ter pred izgubo vsebine v normalnih pogojih ravnanja, shranjevanja in transporta

ANG.: *well-closed container*

dodána vrédnost zdravila -e -i -- ž farmakoekon.

razlika v vrednosti ocenjevanega in primerjalnega zdravila, ki se lahko izrazi s terapevtsko prednostjo ali s prednostjo v ekonomskem smislu

ANG.: *added value of the pharmaceutical*

dodatek k medicínskemu pripomóčku

-tka -- -- -- m med. prip. predmet, ki sicer ni medicínski pripomóček, vendar ga proizvajalec izrecno namenja za uporabo skupaj z njim, da ta lahko deluje v skladu z namenom, ki ga je predvidel proizvajalec

ANG.: *accessory to a medical device*

dodatni várstveni certifikát -ega -ega -a m

K: **SPC²** farm. zak. dokument, s katerim se v skladu s predpisi podaljša patentna zaščita zdravila za čas, potreben za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom, preden se lahko da na trg

ANG.: *supplementary protection certificate*

dôlgodelujúči sulfanilamid -ega -a m

farm. kem. sulfanilamid z razpolovno dobo, daljšo od dvaset ur, ki se močneje veže na plazemske proteine in se počasneje izloča iz organizma, npr. sulfalen PRIM.: krátkodelujúči sulfanilamid, srédnjedôlgodelujúči sulfanilamid

ANG.: *long-acting sulfanylamide*

dolgoróčne stabilnostne štúdije -ih -ih -dij ž mn.

stab. zdr. stabilnostne študije, izvedene pri priporočenih pogojih shranjevanja za določitev ali potrđitev roka do ponovnega preskušanja zdravilne učinkovine ali roka uporabnosti zdravila PRIM.: ênofáktorska štúdijska, tést združljivosti, večfáktorska štúdijska

ANG.: *long term stability studies*

dolóčanje áflatoksína B₁ v rastlinskih snóvéh

-a - - - - - [bé êna] s farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznamom metod v farmakognoziji, ki predpisuje naçin ugotavljanja vsebnosti hepatotoksiçnega áflatoksína B₁ v rastlinskih snóvéh s tekoçinsko kromatografijo visoke loçljivosti

ANG.: *determination of aflatoxin B₁ in herbal drugs*

dolóčanje etêriçnih ólj v rastlinskih snóvéh

-a - - - - - s farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznamom metod v farmakognoziji, ki predpisuje naçin ugotavljanja vsebnosti eteriçnega ólja v rastlinskih snóvéh z destilacijo z vodno paro

ANG.: *determination of essential oils in vegetable drugs*

dolóčanje óhratoksína Á v rastlinskih snóvéh

-a - - - - - s farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznamom metod v farmakognoziji, ki predpisuje naçin ugotavljanja vsebnosti nefrotoksiçnega óhratoksína Á v rastlinskih snóvéh s tekoçinsko kromatografijo visoke loçljivosti

ANG.: *determination of ochratoxin A in herbal drugs*

dolóčanje tanínov v rastlinskih snóvéh

-a - - - - - s farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznamom metod v farmakognoziji, ki predpisuje naçin ugotavljanja vsebnosti tanínov v rastlinskih snóvéh s spektroskopsko metodo in metodo kožnega praška

ANG.: *determination of tannins in herbal drugs*

dolóčanje vóde z destilácijo -a - - - - s

anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznamom fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje aparaturo in naçin dolóčanja vóde v vzorcu z destilacijo azeotropne zmesi s toluenom

ANG.: *determination of water by distillation*

določevalni ključ -ega -a m farmakognoz. publikacija ali besedilo, ki z opisom značilnosti omogoča določitev proučevane rastlinske vrste
 ANG.: *identification key*

domáča lekárna -e -e ž zaloga zdravil ali drugih izdelkov za varovanje zdravja, ki jih posameznik hrani in uporablja doma

domáča oskrba z zdravili -e -e --- ž lek. farm. oskrba bolnika na domu z zdravili, ki se sicer smejo uporabljati le v zdravstvenih zavodih
 ANG.: *home care*

dominántna strategija -e -e ž farmakoecon., soc. farm. strategija, ki prevladuje nad alternativno strategijo zdravljenja, ker je cenejša in učinkovitejša PRIM.: absolutno prevládana strategija, podáljšano prevládana strategija
 ANG.: *absolutely dominated strategy*

domnévni neželèni učinek zdravila -ega -ega -nka -- m farm. zak. sum na neželeni učinek zdravila, kadar obstaja možnost vzročne povezanosti med zdravilom in neželenim dogodkom
 ANG.: *suspected adverse reaction*

Donabédianov modél in donabédianov modél -ega -a m soc. farm. model za vrednotenje kakovosti zdravstvene oskrbe glede na strukturo, procese in izide
 ANG.: *Donabedian's model*

dónor -ja m farm. kem. snov, ki odda elektron, elektronski par, atom ali ion drugi snovi, akceptorju
 ANG.: *donor*

dopamín -a m farm. kem. neurotransmiter v centralnem živčnem sistemu, ki deluje kot agonist na različnih podtipih dopaminskih receptorjev, in nevrohormon, ki zavira sproščanje prolaktina iz hipofize
 ANG.: *dopamine*
 LAT.: *dopaminum, dopamini n*

dopaminérgik -a m farm. kem. učinkovina, ki stimulira dopaminske receptorje, ker poveča sintezo dopamina, zavira njegovo razgradnjo ali deluje kot agonist na dopaminskih receptorjih
 ANG.: *dopaminergic agent*
 LAT.: *dopaminergicum, dopaminergici n*

dopamínski D₁-recéptor -ega -ja [dé éna] m farm. kem. podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskemu D₅-receptorju, pri katerem vezava agonista povzroči aktivacijo adenilat ciklaze s: D₁-recéptor
 ANG.: *dopamine D₁ receptor, D₁ receptor*

dopamínski D₂-recéptor -ega -ja [dé dvé] m farm. kem. podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskima D₃- in D₄-receptorjema, pri katerih vezava agonista povzroči zaviranje adenilat ciklaze s: D₂-recéptor
 ANG.: *dopamine D₂ receptor, D₂ receptor*

dopamínski D₃-recéptor -ega -ja [dé trí] m farm. kem. podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskima D₂- in D₄-receptorjema, pri katerih vezava agonista povzroči zaviranje adenilat ciklaze s: D₃-recéptor
 ANG.: *dopamine D₃ receptor, D₃ receptor*

dopamínski D₄-recéptor -ega -ja [dé štíri] m farm. kem. podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskima D₂- in D₃-receptorjema, pri katerih vezava agonista povzroči zaviranje adenilat ciklaze s: D₄-recéptor
 ANG.: *dopamine D₄ receptor, D₄ receptor*

dopamínski D₅-recéptor -ega -ja [dé pét] m farm. kem. podtip dopaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, podoben dopaminskemu D₁-receptorju, pri katerem vezava agonista povzroči aktivacijo adenilat ciklaze s: D₅-recéptor
 ANG.: *dopamine D₅ receptor, D₅ receptor*

dopamínski recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor v centralnem živčnem sistemu iz skupine receptorjev, sklopljenih s proteini G, kjer je kot primarni endogeni ligand udeležen dopamin
 ANG.: *dopamine receptor*

dóping -a m toksikol. uporaba telesu lastnih snovi ali ksenobiotikov ali izvajanje drugih fizioloških ukrepov pri zdravih osebah z namenom umetno in na nepošten način izboljšati tekmovalne dosežke
 ANG.: *doping*

dos. -- [dózis] (LAT. *dosis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu odmerka

dosjé o zdravilu v klíničnem preskúšanju -éja --- m K: IMPD farm. zak. dokument, ki vsebuje podatke o kakovosti zdravila v klíničnem preskúšanju
 ANG.: *investigational medicinal product dossier*

dostávni systém -ega -a m farm. teh. sistem, ki omogoča dostavo zdravilne učinkovine na želeno mesto v telesu z vnaprej določeno hitrostjo sproščanja
 ANG.: *delivery system*

dostópnost zdravila -i -- ž farmakoecon. sistemsko urejeno zagotavljanje, lahko tudi

financiranje zdravila, da je pod enakimi pogoji dostopno posameznikom
 ANG.: *market access, patient access*

Dôverjev prašek in **dôverjev prašek** -ega -ška m
 zgod. farm. prašek iz korenine srednje- in južnoameriške ipekakunje (*Carapichea ipecacuanha*), opija in laktoze, ki ima stimulatívne, pomirjevalne, protibolečinske in narkotične učinke, deluje tudi kot ekspektorant in emetik
 ANG.: *Dover's powder*
 LAT.: *pulvis Doveri*

dovoljenje za promet z zdravilom -a - - - - - s
 farm. zak. pravno zavezujoč dokument, ki ga izda pristojni organ za zdravila za odobritev trženja zdravila po tem, ko oceni, da je kakovostno, varno in učinkovito, ali ugotovi ugodno razmerje med koristjo zdravila in tveganjem pri uporabi s: registracija zdravila
 ANG.: *marketing authorisation of a medicinal product, licence of a medicinal product, drug marketing authorisation, drug licence*

dovršeno tkivo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki ne raste več in katerega celice se ne delijo več PRIM.: nêdovršeno tkivo
 ANG.: *permanent tissue*
 LAT.: *contextus proprius*

dôza -e ž farmakokin. ► odmerek

doziranje -a s ► odmerjanje (1, 2)

dozirni režim -ega -a m farmakokin. ► režim odmerjanja zdravila

DPP -- [depepé] ž farm. zak. kratica ► dôbra proizvodna práksa

dr. -- [dráhma] zgod. farm., lek. farm. okrajšava ► dráhma

dráhma -e ž K: **dr.** zgod. farm., lek. farm. stara lekarniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 3,89 g, kasneje pa 4 g
 ANG.: *drachm, drachma, dram*
 LAT.: *drachma, drachmae f*

drástik -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot zelo močno odvajalo
 ANG.: *drastic*
 LAT.: *drasticum, drastici n*

dražé -êja m farm. teh. ► dražêja

dražéca snôv -e snoví ž farm. kem. snov, ki v stiku s kožo ali sluznicami povzroči neprijeten, dražeč občutek s: iritant
 ANG.: *irritant*
 LAT.: *irritans, irritantis n*

dražêja -e ž farm. teh. tableta, obložena s sladkorno oblogo s: dražé
 ANG.: *dragée*

dražiranje -a s farm. teh. ► oblaganje s sladkôrjem

dražírka -e ž farm. teh. naprava za oblaganje trdnih farmacevtskih oblik s sladkôrjem, navadno sestavljena iz rotirajočega bobna, ki se lahko enakomerno segreva in je opremljen s šobo, skozi katero se prši tekočina za oblaganje
 ANG.: *coating pan*

D₁-recéptor -ja [dé êna] m farm. kem. ► dopamínski D₁-recéptor

D₂-recéptor -ja [dé dvé] m farm. kem. ► dopamínski D₂-recéptor

D₃-recéptor -ja [dé trí] m farm. kem. ► dopamínski D₃-recéptor

D₄-recéptor -ja [dé štíri] m farm. kem. ► dopamínski D₄-recéptor

D₅-recéptor -ja [dé pét] m farm. kem. ► dopamínski D₅-recéptor

drevó -ésa s farmakognoz. lesnata rastlina z deblom in krošnjo, ki je lahko listavec ali iglavec
 ANG.: *tree*
 LAT.: *arbor, arboris f*

drobílnik -a m farm. teh. naprava za drobljenje praškastih komponent v drobnejše delce, briket v granulat ali za drobljenje drog z delovanjem mehanskih sil, npr. tlaka, udarca, sekanja, striga, trenja
 ANG.: *mill*

drobljênje rastlínskih dróg -a - - - s farmakognoz. postopek, s katerim se z rezanjem, trenjem ali tolčenjem zmanjšajo delci ustrezno posušene droge po mehanski odstranitvi nečistot

dróga -e ž 1. farmakognoz., lek. farm. surovina rastlinskega, živalskega ali rudninskega izvora za izdelavo ali pripravo zdravil, navadno posušena
 ANG.: *drug*
 LAT.: *droga, drogae f*

2. farm. zak. ► prepovédana dróga

droží droží ž mn. farmakognoz. ► kvás

DRP -- [deerpé] ž mn. (ANG. *drug related problems*) lek. farm., soc. farm. kratica ► z zdravíli povézane težáve

drsílo -a s farm. teh. pomožna snov, ki izboljša pretočne lastnosti trdnih delcev in njihovih skupkov, npr. pri izdelavi tablet
 ANG.: *glidant*

drúga zaznávna nêčístôta -e -e -e ž anal. zdr. nespecíficirana nečístota z definirano kemično strukturo kot primes v količini,

ki ne presega praga identifikacije in se določa z metodo, opisano v farmakopejski monografiji

ANG.: *other detectable impurities*

drúgi jútranji vzorec urína -ega -ega -rca -- m
klin. kem., biomed. urin, ki se zbira v mehurju 2 do 4 ure po prvem jutranjem uriniranju pod pogojem, da preiskovanec popije največ 200 mL tekočine po 22. uri prejšnjega dne, in se odzame za laboratorijske preiskave
PRIM.: naključni vzorec urína, prvi jútranji vzorec urína

ANG.: *second morning urine sample*

drúgo istovétenje -ega -a s lek. farm., anal. zdr. preskus ali vrsta zaporednih preskusov fizikalno-kemijskih lastnosti, ki v primerjavi s prvim istovetenjem pomenijo manj zanesljivo potrjevanje istovetnosti snovi in ga farmakopeja priznava kot potrditev njene istovetnosti, kadar se lahko zanesljivo sledi njenemu izvoru do certificirane serije

ANG.: *second identification*

drúza -e ž farmakognoz. skupek kristalov kalcijevega oksalata v obliki ježka v rastlinski celici

ANG.: *druse*

LAT.: *drusa, drusae f*

družína -e ž farmakognoz. takson, ki vsebuje rodove

ANG.: *family*

LAT.: *familia, familiae f*

družínski farmacévt -ega -a m družínska farmacévtka -e -e ž lek. farm. farmacevt, praviloma v izbrani lekarni, ki ga družína pooblasti za vodenje dokumentacije v zvezi z njeno uporabo zdravil
PRIM.: izbráni farmacévt

ANG.: *family pharmacist*

D. S. --- [dá, sígna / détur, signétur] (LAT. *da, signa / detur, signetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu izdaj, signiraj / naj se izda, naj se signira

DSC -- [deescé] ž (ANG. *differential scanning calorimetry*) anal. zdr. kratica ► diferénčna dinámčna kalorimetrija

D. scat. orig. --- [dá skátulam originálem] (LAT. *da scatulam originalem*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj originalno škatlo, škatlico
PRIM.: subscriptio

D. s. nom. --- [dá sub nómine] (LAT. *da sub nomine*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu označi sestavo zdravila

DSP -- [deespé] ž lek. farm., farm. zak. kratica ► dóbra skladiščna práksa

D. s. s. ven. --- [dá sub sígno venéni] (LAT. *da sub signo veneni*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu izdaj z znakom strup

D. t. d. --- [détur táles dózes / dá táles dózes] (LAT. *dentur tales doses / da tales doses*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se dajo takšni odmerki / daj takšne odmerke

dulc. -- [dúlcis] (LAT. *dulcis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sladek

dúnajski lajšáljni napój -ega -ega -ôja m zgod. farm. staro ime za poparek listov sene, ki vsebuje tudi vinski kamen in jesenovo mano, zato deluje odvajalno

ANG.: *Viennese laxative water*

LAT.: *aqua laxativa Wiennense, aqua laxativa Wiennense*

duplikátor -ja m lek. farm., farm. teh. delovna posoda z dvojnimi plaščem, ki omogoča nadzorovano segrevanje in ohlajanje vsebine

ANG.: *double vessel*

dur. -- [dúrus] (LAT. *durus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trd

duroplást -a m farm. teh. polimer z zamreženo strukturo za izdelavo ovojnine, ki se pri povišani temperaturi ne raztali in ne zmehča, zato se ne da toplotno preoblikovati

PRIM.: termoplást

ANG.: *thermoset*

dušíkovi iperíti -ih -ov m mn. farm. kem. alkilirajoči citostatiki z bis(2-kloroetil)aminsko skupino, ki se v organizmu pretvorijo v zelo reaktiven aziridinijev kation, ki lahko alkilira različne nukleofile, npr. ciklofosfamid

ANG.: *nitrogen mustards*

dvódimenziónalna elektroforéza -e -e ž farm. biotech. elektroforeza, pri kateri poteka ločevanje molekul v dveh dimenzijah, na eni osi po izoelektrični točki, na drugi po molekulski masi

ANG.: *two-dimensional electrophoresis*

dvódimenziónalna imúnoelektroforéza -e -e ž farm. biotech. imunoelektroforeza, ki se začne z elektroforezno ločitvijo antigena v dveh dimenzijah, čemur sledi difuzija v območje protiteles, kjer pride do vezave in obarjanja
ANG.: *two-dimensional immunoelectrophoresis*

dvódómna rastlína -e -e ž farmakognoz. rastlina z moškimi in ženskimi cveti na ločenih osebkih

ANG.: *dioecious plant*

LAT.: *planta dioica*

E

dvójna emúljija -e -e ž **farm. teh.** ► večkratna emúljija

dvójna sôl -e solí ž **zgod. farm.** staro ime za kalijev sulfat, ki se je uporabljal kot diuretik

ANG.: *potassium sulfate*
LAT.: *sal de duobus*

dvójni trák -ega trakú m **farm. teh.** trak iz dveh enakih materialov, iz katerega se s pretrgom izlušči farmacevtska oblika

ANG.: *strip*

dvójno poimenovánje -ega -a s **farmakognoz.** sistem znanstvenega poimenovanja organizmov z rodovnim in vrstnim imenom, npr. Linnéjevo dvojno poimenovanje

s: binárna nomenklatura
ANG.: *binomial nomenclature*
LAT.: *nomenclatura binominalis*

dvójno slépa štúdiija -- -e -e ž **farm. zak.** ► dvójno slépo preskúšanje

dvójno slépo preskúšanje -- -ega -a s **farm. zak.** klinično preskúšanje, pri katerem se uporablja dvojno zakrivanje s: dvójno slépa štúdiija

ANG.: *double blind study, double blind trial*

dvójno zakrivanje -ega -a s **farm. zak.** postopek v kliničnem preskúšanju, pri katerem preskúšanci in preskúševalci niso seznanjeni s tem, kateri preskúšanci so razvrščeni v skupino, ki prejema pravo zdravilo, in kateri v skupino, ki prejema placebo

ANG.: *double blinding, double masking*

dvójno zdrávljenje -ega -a s **lek. farm.** praviloma neustrezno sočasno zdravljenje z dvema ali več zdravili z enako učinkovino

ANG.: *double medication*

dvókaličnice -ic ž mn. **farmakognoz.** skupina rastlin iz debela kritosemenk z dvema kličnima listoma v kalčku, nedovršenimi žilami, štiri- ali petštevnicami cveti, značilno olesenitvijo

ANG.: *dicotyledons*
LAT.: *Dicotyledoneae fpl., Magnoliopsida n pl.*

dvókanálna šóba za razprševánje -e -e --- ž **farm. teh.** šóba, ki z ekspanzijo stisnjene gasne plina in posledičnih strižnih sil povzroči nastanek kapljic s: binárna šóba

ANG.: *binary nozzle*

dvóspólni cvét -ega -a m **farmakognoz.** cvet, ki ima prašnike in pestič(e)

ANG.: *bisexual flower*
LAT.: *flos bisexualis, flos hermaphroditus*

dvóstránsko metalizirana fólija -- -e -e ž **med. prip.** večja folija, na eni strani zlato

rumene, na drugi srebrne barve, v katero se zavije oseba, poškodovanec za zaščito pred vročino ali mrazom

ANG.: *double-sided metallised film*

D-vrédnost -i [dé] ž **farm. teh.** oznaka za termično odpornost mikroorganizmov, ki pomeni čas v minutah, potreben, da se pri določeni temperaturi zmanjša prvotno število mikroorganizmov za 90 %

ANG.: *decimal decay value, D value*

E

EAN-kóda -e [eán] ž (**ANG.** EAN European Article Numbering) linearna črtna koda, natisnjena na ovojnini, ki se uporablja za avtomatsko identifikacijo izdelka in izvajanje njegove sledljivosti

ANG.: *EAN barcode, EAN-13 barcode, EAN code*

ECD ECD-ja in -- [ecedé ecedéja] m (**ANG.** electrochemical detector) **farmakokin.** kratica ► elektrokémični detektor

ECLIA ECLIE [éklija] ž (**ANG.** electrochemiluminescence immunoassay) **klin. kem., biomed.** kratica ► elektrokémiluminiscénčni imúnski tést

ECT -- [eceté] ž (**ANG.** extracellular solution) **farmakognoz.** kratica ► zúnajcélična tekočina

eCTD eCTD-ja in -- [ecetedé ecetedéja] m (**ANG.** electronic common technical document) kratica skupni tehnični dokument v elektronski obliki

edínstvena oznáka -e -e ž **farm. zak.** zaščitni element v obliki dvodimenzionalne črtné kode, ki omogoča preverjanje avtentičnosti in identifikacijo posameznega pakiranja zdravila

ANG.: *unique identifier*

Édmanova razgrádnja -e -e in **édmanova razgrádnja** -e -e ž **farm. bioteh.** kemična reakcija postopnega odcepljanja aminokislin, ki se uporablja v procesu ugotavljanja aminokislinskega zaporedja krajših peptidov

ANG.: *Edman degradation*

EDMF EDMF-a in -- [edeeměf edeeměfa] m
(*ANG. European drug master file*) **farm. zak.**
kratica ► glavni dosjé o zdravilni učinkovini

EDQM EDQM-a in -- [edequēm edequēma] m
(*ANG. European Directorate for the Quality of Medicines*) kratica Evropski direktorat za kakovost zdravil pri Svetu Evrope, kjer je sedež Evropske farmakopeje

efektivni permeabilnostni koeficient -ega -ega -ěnta m **K:** **P_{eff}** farmakokin. parameter, ki opisuje hitrost difuzije učinkovine skozi biološko pregrado ali umetno membrano v *in vivo* ali *in vitro* pogojih, kadar je osnova za njegov izračun meritev koncentracije učinkovine s strani, s katere poteka difuzija
ANG.: *effective permeability coefficient*

efěktor -ja m **farm. kem.** molekula, ki ob vezavi na določen encim ali receptor spremeni njegovo tridimenzionalno strukturo in funkcijo **S:** modulator
ANG.: *modulator*

efětorska cělica -e -e ž **imunol., biomed.** dokončno diferencirana imunska celica z eno ali več specifičnimi funkcijami, npr. efektorski citotoksični limfocit T, ki lahko ubija izključno tiste tarčne celice, na katerih so izraženi antigeni, ki so izzvali njegov nastanek iz naivne celice T CD8+
ANG.: *effector cell*

eff. -- [efervěscens] (*LAT. effervescens*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu peneč, šumeč

eflorescěnca -e ž **farm. teh.** izguba kristalno vezane vode pri hidratiranih spojinah pod pragom relativne vlage, značilnim za posamezen hidrat
ANG.: *efflorescence*

EIÁ -ja in -- m **klin. kem., biomed.** kratica ► encimskoimunokemijski tčst

eikozanoídi -ov m mn. **farm. kem.** skupno ime za avtakoiđe, nastale iz arahidonske kisline, nenasičene maščobne kisline z 20 ogljikovimi atomi, med katere sodijo prostaglandini, levkotrieni in tromboksani
ANG.: *eicosanoids*

ekolóška raziskáva -e -e ž **farmakoepid., soc. farm.** ► raziskáva sovpádnih trěndov

ekonómski izídi -ih -ov m mn. **soc. farm.** neposredni, posredni in/ali neotipljivi stroški zdravstvenih tehnologij
ANG.: *economic outcomes*

ekscětrična tabletírka -e -e ž **farm. teh.** tabletirka za izdelavo majhnih serij tablet, pri kateri maso za tabletiranje stiska zgornji

pečat, spodnji pa določa maso tablete
S: tabletírka na ekscěnter
ANG.: *excentric press, single stroke tablet press*

ekscipiěnt -ěnta m **farm. teh.** ► pomóžna snóv

ekscitatórni névrotransmíter -ega -ja m **farm. kem.** nevrottransmitter, ki po vezavi na receptor povzroči depolarizacijo membrane tarčne celice **S:** ekscitatórni névrotransmíter
ANG.: *excitatory neurotransmitter*

ekscitatórni névrotransmíter -ega -ja m **farm. kem.** ► ekscitatórni névrotransmíter

eksikátor -ja m **lek. farm.** neprodušno zaprta posoda iz stekla ali polikarbonatnih polimerov, pri kateri se brušena in s silikoni namazana robova posode in pokrova tesno prilegata, za shranjevanje ali sušenje snovi s sušilnim sredstvom, ki je bolj higroskopsko od snovi, ki se shranjuje ali suši
ANG.: *desiccator*

eksocitóza -e ž **biomed.** izločanje snovi iz celice, pri katerem se membrana, ki obdaja sekrecijsko vakuolo, združi s plazemsko, vsebina pa se sprosti v zunajcelični prostor
ANG.: *exocytosis*

eksoděrm -a m **farmakognoz.** nadomestno krovno tkivo, ki nastaja iz parenhimskih celic na mestu odmirajoče koreninske povrhnjice
ANG.: *exodermis*
LAT.: *exodermis, exodermidis f*

eksogéna snóv -e snóvi ž **farm. kem.** ► ksenobiótik

eksogéni izvòr -ega -òra m **farmakognoz.** izvor zunaj celice ali organizma
ANG.: *exogenous origin*

eksokárp -a m **farmakognoz.** zunanji, navadno kožnati del osemjenja, npr. kožica češnje
ANG.: *exocarp*
LAT.: *exocarpium, exocarpii*

eksón -a m **farm. bioteh.** kodirajoči odsek DNA znotraj določenega gena, ki leži med nekodirajočimi zaporedji in po izrezu in odstranitvi delov primarnega prepisa RNA sestavlja zrelo obliko molekule RNA **PRIM.:** intrón
ANG.: *exon*
LAT.: *exonum, exoni n*

eksospóra -e ž **farmakognoz.** tros, ki nastane z ločitvijo od materinske celice
ANG.: *exospore*
LAT.: *exospóra, exospórae f*

eksotoksín -a m **farm. bioteh.** toksin, ki ga izločajo živi mikroorganizmi in lahko škoduje gostitelju tako, da poškoduje celice

ali prekine normalen celični metabolizem

PRIM.: endotoksín

ANG.: *exotoxin*

LAT.: *exotoxinum, exotoxini n*

ekspektoráns -a m farm. kem. ► ekspektoránt

ekspektoránt -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki olajša izkašljevanje

S: ekspektoráns

ANG.: *expectorant*

LAT.: *expectorans, expectorantis n*

eksperimentalni prôstor -ega prostôra m farm. teh. večdimenzionalna kombinacija in interakcija vhodnih spremenljivk, npr. lastnosti materiala, in procesnih parametrov, za katere je bilo dokazano, da omogočajo zagotavljanje kakovosti pri izdelavi zdravila

ANG.: *design space*

ekspresijski sistem -ega -a m farm. bioteh. celica ali organizem, ki je gostitelj tuje DNA, namenjen izražanju rekombinantnega proteina, ki ga kodira vstavljeni segment DNA

ANG.: *expression system*

ekstíncija -e ž anal. zdr. ► absorbánca

ékstraámnijska uporába -e -e ž injiciranje zdravila v plodno tekočino

ANG.: *extraamniotic use*

LAT.: *usus extraamniicus*

ékstracelulárna tekočina -e -e ž farmakognoz. ► zúnajcélična tekočina

ékstracelulárni prôstor -ega prostôra m farmakognoz. ► zúnajcélični prôstor

ekstrákcija -e ž 1. farm. teh., farmakognoz. postopek za izluženje zdravilnih učinkovin iz rastlinske droge ali živalskega materiala, pri katerem se s pravo izbiro topila in pogojev doseže optimalna izluženost

2. farm. kem. postopek za izolacijo in čiščenje snovi iz zmesi na podlagi razlik v topnosti posameznih sestavin v različnih topilih

ANG.: *extraction*

LAT.: *extractio, extractionis f*

ekstrákcija na trdnem nosilcu -e ---

-- ž K: **SPE** farmakokin., anal. zdr. postopek čiščenja ali koncentriranja vzorca pred analizo, pri čemer se v raztopljenem vzorcu zeleni analit loči od drugih komponent glede na različno afiniteto do trdne stacionarne faze

ANG.: *solid phase extraction*

ekstrákcija tekóče-tekóče -e -- ž K: **LLE** farmakokin. postopek priprave vzorca pred analizo, ki temelji na ločevanju njegovih komponent glede na porazdelitev med

dve tekočini, navadno vodno raztopino in organsko topilo, ki se ne mešata

ANG.: *liquid-liquid extraction*

ekstrakcijsko razmérje -ega -a s farmakokin. delež snovi, ki se izloči iz plazme pri prehodu skozi posamezen organ

ANG.: *extraction ratio*

ekstrakcijsko topilo -ega -a s farm. teh. topilo, ki se uporablja za ekstrakcijo zdravilnih učinkovin iz rastlinske droge ali živalskega materiala

S: ménstruum

ANG.: *extraction solvent, menstruum*

LAT.: *menstruum, menstrui n*

ekstrákt -a m farm. teh. tekoča, poltrdna ali trdna zmes snovi, pridobljena z ekstrakcijo iz drog

PRIM.: izvleček

ANG.: *extract*

LAT.: *extractum, extracti n*

ekstrapolácija tehnolóškega procésa -e --- ž farm. teh. ► racionalno povečevanje tehnolóškega procésa

ekstrínzična pót koagulácije -e potí -- ž klin. kem., biomed. proces nastanka fibrina po kaskadni aktivaciji krvnih koagulacijskih faktorjev VII, V, X in II s tkivnim faktorjem iz žilne stene, ki se ocenjuje s testom merjenja protrombinskega časa

PRIM.: koagulácija

ANG.: *extrinsic coagulation pathway*

PRIM.: koagulácija

ANG.: *extrinsic coagulation pathway*

ekstrudát -a m farm. teh. ► iztískanec

ekstrúder -ja m farm. teh. naprava za iztiskanje omočene mase praškov pri izdelavi pelet s tehnologijo iztiskanja in krogličanja

S: iztískálnik (2), napráva za iztiskanje

ANG.: *extruder*

ekstrúzija -e ž farm. teh. ► iztískanje (1, 2)

éktodoména -e ž farm. bioteh. zunajcelični strukturni predel membranskega proteina

ANG.: *ectodomain*

ekvivaléntna tóčka -e -e ž anal. zdr. stanje pri titraciji, ko je količina s titrimetrično raztopino dodanega reagenta ekvivalentna

količini analita

S: stehiométrična tóčka

ANG.: *equivalence point, stoichiometric point*

EKZ -- [ekazé] ž soc. farm., lek. farm. kratica ► enôtna klasifikácija zdraví

elaeos. -- [eleosáharum] (LAT. *elaeosaccharum*) lek. farm., zgod. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sladkor z eteričnim oljem

elástični hidrogél -ega -a m farm. teh. prožen, upogibljiv hidrogel, ki pod vplivom nanj delujoče sile začasno spremeni svojo obliko

ANG.: *elastic hydrogel, flexible hydrogel*

elástični povòj -ega -òja m *med. prip.* bombažni povoj, navadno kožne barve, ki ima po dolžini vtlane gumijaste ali elastične niti, da se krči in razteza ob pritisku, npr. za povijanje nog s krčnimi žilami, za oporo poškodovanega sklepa **s:** povòj iz raztegljive tkanine

ANG.: *elastic bandage*

elástičnost -i ž *farm. teh.* sposobnost materiala, da se ob zunanji napetosti deformira časovno neodvisno in reverzibilno, pri čemer je odvisnost napetosti in deformacije linearna

ANG.: *elasticity*

elastomêr -a m *farm. teh.* polimer, ki se po prenehanju delovanja mehanske sile povrne v prvotno obliko

ANG.: *elastomer*

elastoména črpálka -e -e ž *lek. farm.* ► infúzor

elektrofil -a m *farm. kem.* reagent ali del molekule z majhno elektronsko gostoto, ki ima veliko afiniteto do skupin z veliko elektronsko gostoto in lahko reagira z nukleofilom, npr. karbonilni ogljik

ANG.: *electrophile*

elektroforéza -e ž **1.** *farm. bioteh.* analizna metoda, pri kateri so molekule izpostavljene električnemu polju, v katerem začnejo potovati v smeri elektrode z nasprotnim nabojem, in omogoča ločitev delcev z različnimi naboji, velikostjo ali obliko

ANG.: *electrophoresis*

LAT.: *electrophoresis, electrophoresis f*

2. *anal. zdr.* farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način ločitve komponent zmesi, istovetenja in določanja njihove vsebnosti na podlagi potovanja molekul z različnimi naboji, velikostjo ali obliko v električnem polju

ANG.: *electrophoresis*

elektroforéza lipoproteinov sêruma -e -- -- ž *klin. kem., biomed.* laboratorijska preiskava, pri kateri se z elektroforezo ločijo lipoproteini seruma v klinično pomembne skupine, npr. v lipoproteine α , pre- β in β ter hilomikrone

ANG.: *serum lipoprotein electrophoresis*

elektroforéza proteinov sêruma -e -- -- ž *klin. kem., biomed.* laboratorijska preiskava, pri kateri se z elektroforezo ločijo proteini seruma v klinično pomembne skupine, npr. na albumine in na globuline α 1, α 2, β in γ

ANG.: *serum protein electrophoresis*

eléktrokémični detéktor -ega -ja m **K:** **ECD** *farmakokin.* detektor, ki zazna analit na podlagi njegove sposobnosti za oksidacijo ali redukcijo

ANG.: *electrochemical detector*

eléktrokémiluminiscénca -e ž *klin. kem., biomed.* kemiluminiscenca, ki se izzove z ustreznim električnim potencialom

PRIM.: *kémiluminiscénca*

ANG.: *electrochemiluminescence*

eléktrokémiluminiscénčni imúnski tést -ega -ega -a m **K:** **ECLIA** *klin. kem., biomed.* tehnika merjenja antigena v vzorcih, pri kateri se količina nastalih imunskih kompleksov določi na podlagi izmerjene elektrokemiluminiscence

ANG.: *electrochemiluminescence*

immunoassay

elektrónski recépt -ega -a m **K:** **e-Rp** *lek. farm.* zdravniški recept, zapisan v elektronski obliki **s:** é-recépt

ANG.: *electronic prescription*

elektrónski sfígmomanométr -ega -tra m *med. prip.* avtomatska naprava za merjenje krvnega tlaka

ANG.: *electronic sphygmomanometer*

elektroporácija -e ž **1.** *farm. teh.* metoda, ki izkorišča visokonapetostne pulze 100–1000 V/cm² v zelo kratkih časovnih intervalih 10–500 ms za povečanje prehoda snovi skozi kožo, kar povzroči nastanek začasnih vodnih kanalčkov v strukturiranih kožnih lipidih

2. *farm. bioteh.* vnos vektorja, rekombinantne DNA, v gostiteljsko celico s pomočjo pulza visoke napetosti

ANG.: *electroporation*

elektrostátska filtrácija -e -e ž *farm. teh.* filtracija, pri kateri se majhni delci 0,01–1 μ m najprej elektrostatsko nabijejo in potem zadržijo na kolektorski plošči z nasprotnim nabojem

ANG.: *electrostatic filtration*

elektrostátske interákcije -ih -ij ž mn. *farm. kem.* interakcije med ioni, molekulami, ki so posledica stalnih ali občasnih nabojev

ANG.: *electrostatic interactions*

elektrostátsko razprševánje -ega -a s *farm. teh.* metoda izdelave nanodelcev iz polimernih raztopin, ki temelji na uporabi električnega polja visoke napetosti

ANG.: *electrospraying*

elektrostátsko súkanje -ega -a s *farm. teh.* metoda izdelave nanovlaken iz raztopin ali talin polimerov, ki temelji na uporabi električnega polja visoke napetosti

ANG.: *electrospinning*

elektuárij -a m **zgod. farm.** pasta za peroralno uporabo z dodanim sladilom za izboljšanje okusa

ANG.: *electuary*

LAT.: *electuarium, electuarii n*

eleméntna nečistôta -e -e ž **anal. zdr.**

sledi, navadno kovin v zdravilu, ki so najpogosteje preostanki katalizatorjev, uporabljenih pri kemijski sintezi zdravilnih učinkovin ali pomožnih snovi

ANG.: *elemental impurity*

elemènt v sledéh -ênta -- -- m **farm. kem.** ► mikroelemènt

elémi -ja m **farmakognoz., zgod. farm.** oleorezin iz tropskega drevesa *Canarium luzonicum*, ki se je uporabljal za izdelavo mazil

ANG.: *elemi*

eliksír -ja m **zgod. farm.** ► napòj

eliminácija -e ž **farm. kem.** proces, s katerim se iz telesa odstranjujejo ksenobiotiki, navadno z urinom ali blatom **s:** izločanje

ANG.: *elimination*

LAT.: *eliminatio, eliminationis f, excretio, excretionis f*

ELÍSA ELISE ž (**ANG. enzyme-linked immunosorbent assay**) **farm. bioteh., biomed.** kratica ► encimskoimúnska metoda na trdnem nosilcu

eluát -a m **anal. zdr.** frakcija, pridobljena pri kromatografski ločbi

ANG.: *eluate*

anal. zdr.

elúcija -e ž **anal. zdr.** izpiranje komponent vzorca iz nosilca ali z njega, ki omogoča njihovo ločevanje

ANG.: *elution*

ÉMA EME ž (**ANG. European Medicines Agency**) kratica, od leta 2004 naprej ► Evrópska agencija za zdravila

É-maščôbna kislína -e -e ž ► *tráns*-maščôbna kislína

embaláza -e ž **farm. teh.** ► ovojnína

émbrij -a m **biomed.** ► zaródek

émbrio -a m **1. biomed.** ► zaródek

2. farmakognoz. ► kálček

embrionálna mátična célica -e -e -e ž **biomed.** ► pluripotétna mátična célica

embrionálna vréčka -e -e ž **farmakognoz.** ženski gametofit pri kritosemenkah, ki se razvije v notranjosti semenske zasnove **s:** zaródkov mešíček

ANG.: *embryo sac*

EMĚA EMEE ž (**ANG. European Medicines Agency**) kratica, med letoma 1995 in 2004 ► Evrópska agencija za zdravila

emenagóg -a m **farm. kem.** učinkovina, ki izzove izostalo menstruacijo

ANG.: *emmenagogue*

LAT.: *emmenagogum, emmenagogi n*

emétik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki sproži bruhanje, npr. bakrov sulfat

PRIM.: ántiemétik

ANG.: *emetic*

LAT.: *emeticum, emetici n*

emóliens -a m **farm. teh.** ► emólient

emólient -a m **farm. teh.** sestavina farmacevtskega ali kozmetičnega izdelka za mehčanje kože **s:** emóliens

ANG.: *emollient*

LAT.: *emolliens, emollientis n*

emoliétno mazílo -ega -a s **zgod. farm.** staro ime za hladilno mazilo iz olivnega olja, čebeljega voska in rožne vode, zdaj se v nekoliko spremenjeni sestavi uporablja kot mazilna podlaga in za zdravljenje različnih kožnih bolezni

ANG.: *emollient ointment*

LAT.: *unguentum emolliens*

emoll. -- [emóljens] (**LAT. emolliens**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ki mehča

e. m. p. -- -- -- [eks módo preskripto] (**LAT. ex modo praescripto**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po navodilu, kot je predpisano

empirevmátično ólje -ega -a s **zgod. farm.** smola, ki so jo pridobivali s suho destilacijo lesa bukve (*Fagus sylvatica*), ima močno antiseptično delovanje, draži kožo

ANG.: *empyreumatic oil*

LAT.: *resina empyreumatica liquida*

empl. -- [emplástrum] (**LAT. emplastrum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obliž

emulgátor -ja m **1. farm. teh., lek. farm.** površinsko aktivna snov, ki se razporedi na mejnih površinah med lipofilno in hidrofilno fazo in zmanjšuje površinsko napetost

ANG.: *emulsifier, emulsifying agent, surfactant*

2. lek. farm. električna ali ročna naprava za emulgiranje

ANG.: *emulsifier, emulsifying machine*

emulgátor ólje v vódi -ja -- -- -- m **farm. teh.** emulgator s prevladujočimi hidrofilnimi lastnostmi, ki omogoča nastanek emulzije

olje v vodi, npr. polisorbati, natrijev lavril-sulfat **S**: emulgátor O/V, hidrofilni emulgátor
ANG.: *oil-in-water emulsifier, O/W emulsifier*

emulgátor O/V -ja - - - - [ólje v vódi] m
 farm. teh. ► emulgátor ólje v vódi

emulgátor V/O -ja - - - - [vóda v ólju] m
 farm. teh. ► emulgátor vóda v ólju

emulgátor vóda v ólju -ja - - - - m farm. teh.
 emulgator s prevladujočimi lipofilnimi lastnostmi, ki omogoča nastanek emulzije voda v olju, npr. lanolinski alkoholi
S: emulgátor V/O, lipofilni emulgátor
ANG.: *water-in-oil emulsifier, W/O emulsifier*

emulgirajóči vósek -ega -ska m farm. teh.
 emulgator, zmes 90 % neionogenega emulgatorja cetil- in stearylalkohola, kii sta v razmerju 1 : 1, in 10 % anionskega emulgatorja natrijevega lavrilsulfata, bela ali bledorumena voskasta snov z rahlim, značilnim vonjem

ANG.: *emulsifying wax*
LAT.: *cera emulsificans*

emulgiranje -a s farm. teh. farmacevtskotehno-loški postopek za izdelavo emulzije z vnosom mehanske energije, npr. z mešalniki, visokotlačnimi homogenizatorji
ANG.: *emulsification*

emuls. - [emúlzijo] (**LAT.** *emulsio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu emulzija

emúlzija -e ž farm. teh. tekoča disperzija iz dveh tekočin, ki se med seboj ne mešata, od katerih je ena porazdeljena v drugi v obliki kapljic mikrometrskih velikosti
ANG.: *emulsion*

LAT.: *emulsio, emulsionis f*

emúlzija ólje v vódi -e - - - - ž farm. teh.
 emulzija, v kateri je zunanja faza vodna in jo tvorijo emulgatorji olje v vodi **S**: emúlzija O/V

ANG.: *oil-in-water emulsion, O/W emulsion*

emúlzija O/V -e - - - - [ólje v vódi] ž
 farm. teh. ► emúlzija ólje v vódi

emúlzija V/O -e - - - - [vóda v ólju] ž
 farm. teh. ► emúlzija vóda v ólju **S**: emúlzija vóda v ólju

emúlzija vóda v ólju -e - - - - ž farm. teh.
 emulzija, v kateri je zunanja faza lipofilna in jo tvorijo emulgatorji voda v olju **S**: emúlzija V/O
ANG.: *water-in-oil emulsion, W/O emulsion*

enačba MDRD -e - - [emdeerdé] ž (**ANG.** *MDRD modification of diet in renal disease*)
 klin. kem., biomed. enačba za izračun hitrosti glomerulne filtracije na podlagi izmerjene

koncentracije kreatinina v serumu, teže, starosti, spola in rase preiskovanca, katere prednost je, da omogoči oceno glomerulne filtracije brez podatka o koncentraciji kreatinina v 24-urnem urinu

ANG.: *modification of diet in renal disease study equation*

enakomérnost máse -i - - ž farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se preverja masa posamezne farmacevtske oblike v seriji in ugotavljajo odstopanja od povprečne mase
ANG.: *uniformity of mass*

enakomérnost odmernih enót -i - - - ž farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnoških postopkov, s katerim se preverja ustreznost odmerka glede na deklarirano vsebnost zdravilne učinkovine v posamezni farmacevtski obliki
ANG.: *uniformity of dosage units*

enakomérnost vsébnosti -i - - ž farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se preverja vsebnost zdravilne učinkovine v posamezni farmacevtski obliki
ANG.: *uniformity of content*

enantiomêr -a m farm. kem. vsak od dveh stereozomerov, ki sta zrcalni sliki drug drugega in se razlikujeta po razporeditvi substituentov na stereogenem centru, pogosto različna tudi po tipu in jakosti biološkega delovanja
ANG.: *enantiomer*

encím -a m proteinska molekula, ki pospeši določeno kemično reakcijo **S**: biokatalizátor, fermènt
ANG.: *enzyme*
LAT.: *fermentum, fermenti n*

encímska aktivnost -e -i ž farm. kem. mera sposobnosti encima za katalizo kemične reakcije, ki se podaja kot množina pretvorjenega substrata na časovno enoto in enoto količine encima
ANG.: *enzyme activity*

encímski indúktor -ega -ja m farmakokin. snov, ki poveča izražanje encima
ANG.: *enzyme inductor*

encímski inhibitor -ega -ja m farm. kem. snov, ki z vezavo na encim zavira njegovo delovanje **S**: encímski zavirálec
ANG.: *enzyme inhibitor*

encímski zavirálec -ega -lca m farm. kem. snov, ki z vezavo na encim zavira njegovo delovanje **S**: encímski inhibitor
ANG.: *enzyme inhibitor*

encimskoimúnokemijski tést -ega -a m **K**: **EIÁ** klin. kem., biomed. tehnika merjenja antigena v vzorcih, pri kateri se količina

nastalih imunskih kompleksov določi s kemijsko reakcijo, ki jo katalizira encim, vezan na protitelo, ki z antigenom tvori imunske komplekse

ANG.: *enzyme immunoassay*

encímskoimúnska metóda na trdnem nosilcu -e -e -- -- -- ž K: **ELÍSA** farm. bioteh., biomed. tehnika, ki se uporablja za dokazovanje prisotnosti antigena ali protiteles v vzorcu, pri čemer je eno od protiteles specifično za antigen, drugo pa reagira s kompleksom antigen-protitelo in ima vezan encim, ki povzroči nastanek merljivega kromogenega, luminiscentnega ali fluorescenčnega produkta

ANG.: *enzyme-linked immunosorbent assay*

endemít -a m farmakognoz. organizem z omejenim habitatom, ki zajema določeno geografsko območje

ANG.: *endemic organism*

LAT.: *endeme, endemis n*

éndocervikálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila znotraj materničnega vratu

S: intracervikálna uporába

ANG.: *endocervical use*

LAT.: *usus endocervicalis*

éndocitóza -e ž biomed. sprejem snovi iz zunajceličnega prostora v celico z ugrezanjem plazmaleme, ki mu sledi prehod v citoplazmo

ANG.: *endocytosis*

éndodêrm -a m farmakognoz. plast celic v korenini rastline med skorjo in periciklom

ANG.: *endodermis*

LAT.: *endodermis, endodermidis f*

endogéna snôv -e snôví ž farm. kem. snov, ki nastaja v organizmu

ANG.: *endogenous substance*

endogéni izvôr -ega -ôra m farmakognoz. izvor znotraj celice ali organizma

ANG.: *endogenous origin*

endogéni klírens kreatinína -ega -a -- m lab. med. ► kreatinínski očístek

endogéni opioídni peptíd -ega -ega -a m farm. kem. peptid, ki se sintetizira v centralnem živčnem sistemu, naravni ligand na opioídnih receptorjih, ki deluje analgetično

ANG.: *endogenous opioid peptide*

éndokárp -a m farmakognoz. notranji, navadno trdi del osemenja, npr. koščica češnje

ANG.: *endocarp*

LAT.: *endocarpium, endocarpii n*

endokríno signaliziranje -ega -a s farm. bioteh. delovanje signalne molekule, ki se izloča

iz endokrine žleze, na tarčne celice v oddaljenem delu organizma

ANG.: *endocrine signalling*

endoprotéza -e ž med. prip. umetni nadomestek iz različnih materialov za notranji telesni del, ki se namesti s kirurškim posegom, npr. kost, sklep, kita, vez ali žila

ANG.: *endoprosthesis*

endorfíni -ov m farm. kem. endogeni opioídni peptidi, ki nastajajo v hipotalamusu in hipofizi in so selektivni agonisti na opioídnih μ -receptorjih

ANG.: *endorphins*

LAT.: *endorphina n pl.*

endosínusna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v sinuse

ANG.: *endosinusal use*

LAT.: *usus endosinicus*

endospêrm -a m farmakognoz. hranilno tkivo v rastlinskih semenih zunaj kalčka

ANG.: *endosperm*

LAT.: *endospermium, endospermii n*

endospóra -e ž farmakognoz. tros, ki se razvije v notranjosti celice

ANG.: *endospore*

LAT.: *endospora, endosporae f*

endotelín -a m farm. kem. predstavnik skupine vazoaktivnih peptidov, ki po vezavi na receptor zvišajo znotrajcelično koncentracijo kalcijevih ionov, povzročijo vazokonstrikcijo in zvišajo krvni tlak

ANG.: *endothelin*

LAT.: *endothelinum, endothelini n*

endotelínski recéptor -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže endotelin

ANG.: *endothelin receptor*

endotoksín -a m farm. bioteh. strukturna komponenta membrane gramnegativnih bakterij, lipopolisaharid, ki se sprosti ob razpadu bakterijske celice in povzroča pri vnosu v krvni obtok dvig telesne temperature

PRIM.: eksotoksín, pirogén

ANG.: *endotoxin*

LAT.: *endotoxinum, endotoxini n*

endotraheálna kaníla -e -e ž med. prip. kanila iz kovine ali plastike, ki se uvede v požiralnik za hranjenje pacienta

ANG.: *endotracheal cannula*

endotráheopulmonálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila skozi sapnik v pljuča

ANG.: *endotracheopulmonary use*

LAT.: *usus endotracheopulmonalis*

endozepini -ov m mn. **farm. kem.** endogene molekule z delovanjem, podobnim benzodiazepinom
ANG.: *endozepines*

enéma -e ž **med. prip.** ► klistír (2)

enfleráza -e ž **farmakognoz.** postopek ekstrakcije hlapnih dišečih snovi iz cvetov s pomočjo prečiščene maščobe
ANG.: *enfleurage*

énglerica -e ž **lek. farm.** ► Énglerjeva stiskálnica

Énglerjeva stiskálnica in **énglerjeva stiskálnica** -e -e ž **lek. farm.** ročna stiskálnica s kalupi za oblikovanje svečk in globul v lekarni **s:** énglerica
ANG.: *Engler's press*

enkefalini -ov m mn. **farm. kem.** endogeni opioidni peptidi v centralnem živčnem sistemu, zgrajeni iz petih aminokislin, ki so selektivni agonisti na opioidnih δ -receptorjih
ANG.: *enkephalins*
LAT.: *enkephalina n pl.*

énkratni odměrek -ega -rka m **farmakokin.** količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki se aplicira naenkrat
ANG.: *single dose*
LAT.: *dosis singularis*

énodómna rastlina -e -e ž **farmakognoz.** rastlina z moškimi in ženskimi cveti na istem osebku
ANG.: *monoecious plant*
LAT.: *planta monoica*

énofáktorska štúdiya -e -e ž **stab. zdr.** statistični model, ki omogoča določanje roka do ponovnega preskušanja učinkovine ali roka uporabnosti zdravila na podlagi združenih stabilnostnih podatkov različnih serij izdelkov **PRIM.:** dolgoročne stabilnostne štúdije, rok uporabnosti
ANG.: *one-factor study*

enójno slépa štúdiya -- -e -e ž **farm. zak.** ► enójno slépo preskušanje

enójno slépo preskušanje -- -ega -a s **farm. zak.** klinično preskušanje, pri katerem se uporablja enojno zakrivanje **s:** enójno slépa štúdiya
ANG.: *mono-blind study, mono-blind trial*

enójno zakrivanje -ega -a s **farm. zak.** postopek v kliničnem preskušanju, pri katerem preskušanci niso seznanjeni s tem, kateri so razvrščeni v skupino, ki prejema pravo zdravilo, in kateri v skupino, ki prejema placebo
ANG.: *mono-blinding, mono-masking*

énokaličnice -ic ž mn. **farmakognoz.** skupina rastlin iz debela kritosemenk z enim

kličnim listom v kalčku, dovršenimi žilami, trištevnimi cveti, brez prave olesenitve
ANG.: *monocotyledons*
LAT.: *Liliopsida n pl., Monocotyledoneae f pl.*

énoodmérna farmacévtška oblika -e -e -e ž **farm. teh.** farmacevtska oblika, ki vsebuje enkratni odmerek zdravilne učinkovine
ANG.: *single dose preparation, unit-dose preparation*

énoodmérni prášek -ega -ška m **farm. teh., lek. farm.** prášek z enkratnim odmerkom ene ali več zdravilnih učinkovin **s:** deljéni prášek
ANG.: *single dose powder, unit-dose powder*
LAT.: *dosipulvis, dosipulveris m*

énoodmérni vsébnik -ega -a m **farm. teh.** vsebnik z enkratnim odmerkom zdravila
ANG.: *single dose container, unit-dose container*

énoplástna tabléta -e -e ž **farm. teh.** tableta enovite strukture brez vidnih posameznih plasti
ANG.: *single layer tablet*

énoslójni liposóm -ega -a **farm. teh.** liposom, sestavljen iz enega fosfolipidnega dvosloja in vodne sredice
ANG.: *unilamellar liposome*

énospóljni cvét -ega -a m **farmakognoz.** cvet, ki ima le prašnike ali pestiče(e)
ANG.: *unisexual flower*
LAT.: *flos diclinus, flos unisexualis*

enostávní izokinolínski alkalóid -ega -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid z enostavno strukturo, ki se uvršča v skupino izokinolinskih alkaloidov, npr. norkanelilin, papaverin, retikulin
ANG.: *simple isoquinoline alkaloid*
LAT.: *alcaloidum isochinolini simplex*

enostávní sládkor -ega sladkórja m **farmakognoz.** ► mónosaharíd

enótna klasifikácija zdravíl -e -e -- ž **K: EKZ** **lek. farm.** v nekdanji Jugoslaviji klasifikacija zdravil, ki temelji na mednarodni klasifikaciji bolezni **PRIM.:** anatómsko-terapévtško-kémična klasifikácija
ANG.: *united classification of drugs*

enterálna prehrána -e -e ž **lek. farm.** hranjenje bolnika z življenjsko pomembnimi hranilnimi snovmi, mikro- in makroelementi po cevki skozi nos ali umetno odprtino v prebavni trakt
ANG.: *enteral nutrition*

enterálna uporába -e -e ž ► gástrična uporába
enterohepatični cikel -ega -kla m **farmakokin.** ► enterohepatično króženje

E

enterohepatično kroženje -ega -a s farmakokin.

kroženje snovi, npr. soli žolčnih kislin, učinkovin, ki se absorbirajo iz prebavnega trakta, prenesejo s krvnim obtokom v jetra, se z žolčem vrnejo v prebavni trakt, nato pa se lahko ponovno absorbirajo v krvni obtok

S: enterohepatični cikel

ANG.: *enterohepatic circulation*

eožót -a m **zgod. farm.** ester kreozota in valerianske

kislina, ki se je uporabljal kot čistejša in s tem učinkovitejša in varnejša učinkovina od kreozota pri zdravljenju tuberkuloze

ANG.: *eosote*

LAT.: *kreosotum valerianicum*

ÉPAR EPAR-ja in -- m (**ANG.** *European public assessment report*) kratica poročilo o oceni zdravila za javnost, ki ga pripravi Evropska agencija za zdravila**EphMRA-klasifikacijski sistem** -ega -a

[epheáemerá] m (**ANG.** *EphMRA European Pharmaceutical Market Research Association*)

lek. farm. najstarejši klasifikacijski sistem zdravil, temelječ na anatomski klasifikaciji, iz katerega se je razvila anatomsko-terapevtsko-kemična klasifikacija **PRIM.:** anatómsko-terapévtsko-kémična klasifikáciija

ANG.: *EphMRA classification system*

epidêrma -e ž **farmakognoz.** ► povrhnjica (2)**epidurálna uporába** -e -e ž injiciranje zdravila v epiduralni prostor med trdo opno in kostjo

ANG.: *epidural use*

LAT.: *usus epiduralis*

epigenétika -e ž področje molekularne biologije, ki proučuje razlike v celičnih ali fizioloških značilnostih, pri čemer te niso posledica sprememb v nukleotidnem zaporedju DNA, temveč kemičnih modifikacij molekule DNA ali histonov, ki vplivajo na izražanje specifičnih genov in se lahko v določenih primerih tudi dedujejo

ANG.: *epigenetics*

epilézijska uporába -e -e ž aplikacija zdravila v patološko spremenjeno tkivo ali organ

S: intralézijska uporába

ANG.: *epilepsional use, intralesional use*

LAT.: *usus intralesionicus*

epinefrín -a m **farm. kem.** ► adrenalin

epitóp -a m **farm. bioteh.** predel makromolekulskega antigena, ki ga prepozna imunski sistem, ali območje antigena, kamor se veže določeno protitelo **S:** antiégenska determináнта

ANG.: *epitope*

epitópno cepívo -ega -a s **farm. bioteh.** cepivo na podlagi sinteznih peptidov, izdelanih tako, da so strukturno enaki znanim

imunogenim sestavinam virusnih epitopov, bakterijskih toksinov ali parazitov

ANG.: *epitope vaccine*

LAT.: *vaccinum epitopicum*

ÉPO EPA in -- m (**ANG.** *epoetin*) **farm. bioteh.** kratica ► epoetin

epoetín -a m **K:** **ÉPO** **farm. bioteh.** rekombinantni humani eritropoetin ali njegov analog

ANG.: *epoetin*

LAT.: *epoietinum, epoietini n*

epoksídi -ov m mn. **farm. kem.** alkilirajoči citostatiki z enim ali več elektrofilnih epoksidnih obročev, npr. etogluclid

ANG.: *epoxides*

epruvéta -e ž **lek. farm.** ozka, cevasta, navadno steklena posoda za kemične poskuse

ANG.: *test tube*

é-recépt -a m **lek. farm.** ► elektrónski recépt

ergín -a m **farmakognoz.** amid lizerške kisline, ki je osnovna struktura ergolinskih alkaloidov

ANG.: *ergine*

LAT.: *erginum, ergini n*

ergoksín -a m **farmakognoz.** alkaloid iz skupine ergolinskih alkaloidov, ki vsebuje etilno skupino na mestu 2', npr. ergostin, ergoptin, ergonin

ANG.: *ergoxine*

LAT.: *ergoxinum, ergoxini n*

ergolin -a m **farmakognoz.** heterociklična spojina, strukturno (6aR)-4,6,6a,7,8,9,10,10a-oktahidroindolo[4,3-fg]kinolin, ki je osnovna struktura ergolinskih alkaloidov

ANG.: *ergoline*

LAT.: *ergolinum, ergolini n*

ergolínski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je ergolin in je glede na strukturo ergotamin, ergoksin ali ergotoksin

ANG.: *ergoline alkaloid*

LAT.: *alcaloidum ergolini*

érgot alkaloid -- -a m **farm. teh.** ► alkaloid ržénih rožíčkov

ergotamín -a m **farmakognoz.** alkaloid iz skupine ergolinskih alkaloidov, ki vsebuje metilno skupino na mestu 2', npr. ergotamin, ergozin, ergovalin

ANG.: *ergotamine*

LAT.: *ergotaminum, ergotamini n*

ergotoksín -a m **farmakognoz.** alkaloid iz skupine ergolinskih alkaloidov, ki vsebuje izopropilno skupino na mestu 2', npr. ergokristin, ergokriptin, ergokornin

ANG.: *ergotoxine*

LAT.: *ergotoxinum, ergotoxini n*

eritrocitni indeks -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. izračunani podatki, s katerimi se opišejo eritrociti v krvi preiskovanca glede na povprečni volumen, povprečno količino in povprečno koncentracijo hemoglobina v celicah

ANG.: *erythrocyte indices*

eritrociturija -e ž klin. kem., biomed. prisotnost eritrocitov v urinu ali v urinskem sedimentu, npr. pri vnetju sečil

ANG.: *erythrocyturia*

eritroferéza -e ž farm. bioteh. postopek odvzema eritrocitov iz krvi bolnika ali krvodajalca

ANG.: *erythrocytapheresis*

eritropoetin -a m farm. bioteh. hormon glikoproteinske narave, ki nastaja pretežno v ledvicah in izzove rast in zorenje celic, iz katerih se v kostnem mozgu razvijejo eritrociti

ANG.: *erythropoietin*

LAT.: *erythropoietinum, erythropoietini n*

erlenmájerica -e ž lek. farm. ► Erlenmeyerjeva steklenica

Erlenmeyerjeva steklenica -e -e [erlenmájerjeva] ž lek. farm. posoda iz kemično odpornega in temperaturno obstojnega stekla z ravnim dnom in zgoraj stožčasto zožena, ki se uporablja pri pripravi zdravil

S: erlenmájeric

ANG.: *Erlenmeyer flask*

e-Rp -- [é-recépt] m lek. farm. okrajšava ► elektrónski recépt

ervéka -e ž lek. farm. električna naprava z različnimi priključki za mešanje poltrdnih farmacevtskih oblik, ulivanje svečk in globul, emulgiranje, homogeniziranje, polnjenje tub in lončkov

ANG.: *Erweka*

esénca -e ž farmakognoz. zmes hlapnih, močno dišečih spojin v živi rastlini

ANG.: *essence*

LAT.: *essentia, essentiae f*

esenciálna aminokislína -e -e ž farm. kem. aminokislina, ki se ne more sintetizirati v človeškem organizmu, zato se vnaša s hrano

ANG.: *essential amino acid*

esenciálna lísta zdravil -e -e -- ž farm. zak. seznam zdravil, ki ga določi Svetovna zdravstvena organizacija in zagotavlja osnovno zdravstveno zaščito prebivalstva

ANG.: *list of essential medicines*

esenciálna maščóbna kislína -e -e -e ž farm. kem. maščobna kislina, ki se ne more

sintetizirati v človeškem organizmu, zato se vnaša s hrano, npr. α -linolenska kislina, linolna kislina

ANG.: *essential fatty acid*

esenciálni elemént -ega -énta m farm. kem. kemijski element, nujno potreben za nemoteno delovanje človeškega organizma

ANG.: *essential element*

esteráza -e ž farm. bioteh. encim hidrolaza, ki katalizira hidrolizo estrov do kislin in alkoholov

ANG.: *esterase*

éstri holína -ov -- m mn. farm. kem. parasimpatomimetiki, po strukturi sorodni acetilholinu, ki počasneje hidrolizirajo, zato imajo daljši razpolovni čas, npr. karbahol, betanehol

ANG.: *choline esters*

LAT.: *cholini estera*

éstri párahidrósibenzójske kislíne -ov

-- -- ž mn. farm. kem. konzervansi z izrazitim protibakterijskim in protiglivičnim delovanjem, ki motijo transport snovi skozi biološke membrane, verjetno tudi biosintezo nukleinskih kislin, in v nizkih koncentracijah delujejo kot hormonski motilci, pogosti v farmacevtskih in kozmetičnih izdelkih

S: parabéni

ANG.: *esters of para-hydroxybenzoic acid, parabens*

LAT.: *parabena*

estrogén -a m farm. kem. steroidni hormon, ki se sintetizira v jajčnikih in pri ženskah uravnava rast, razvoj in delovanje spolnih organov, proliferacijo maternične sluznice, razvoj in ohranitev sekundarnih spolnih znakov in rast maternice v nosečnosti, npr. estradiol, estron in estriol

ANG.: *estrogen*

LAT.: *oestrogenum, oestrogeni n*

estrogéni recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor v celičnem jedru, na katerega se kot endogeni ligandi vežejo estrogeni

ANG.: *estrogen receptor*

éstrski lokálni anestétik -ega -ega -a m farm. kem. lokalni anestetik s krajšo biološko razpolovno dobo od amidnih lokalnih anestetikov, ki pod vplivom esteraz hitro hidrolizira do neaktivnih produktov, npr. prokain

ANG.: *ester local anesthetic*

éstrsko število -ega -a s anal. zdr. merilo za količino maščobnih kislin v vzorcu maščob, definirano kot razlika med saponifikacijskim številom in kislinskim številom in podano kot masa kalijevega hidroksida v

miligramih, potrebna za hidrolizo estrov v 1 gramu vzorca

ANG.: ester number

etêrično ôlje -ega -a s farmakognoz. zmes hlapnih, močno dišečih spojin, pridobljena iz rastline ali njenih delov z destilacijo z vodno paro

ANG.: essential oil

LAT.: aetheroleum, aetherolei n

E

etîčna načêla v farmaciji -ih -êl -- -- s mn. norme, vrednote, ki jih morajo spoštovati farmacevtski delavci pri opravljanju svojega poklica

ANG.: ethical principles in pharmacy

etilenimîni -ov m mn. farm. kem. alkilirajoči citostatiki z aziridinskim obročem, po mehanizmu delovanja podobni dušikovim iperitom, npr. tiotepa

ANG.: ethylene imines

LAT.: ethylenimina n pl.

etiologija -e ž homeopat. veda o vzrokih bolezni

ANG.: etiology

etiološki simptóm ali znák -ega -a -- -a m homeopat. simptom ali znak, ki kaže na vzrok bolezni

ANG.: etiology symptom or sign

etnobotánika -e ž veda o tradicionalni uporabi rastlin za zdravljenje in preprečevanje bolezni

ANG.: ethnobotany

LAT.: ethnobotanica, ethnobotanicae f

etnofarmakologija -e ž veda o delovanju tradicionalnih zdravil, zlasti zdravil rastlinskega izvora, ki jih uporabljajo posamezne kulture ali etnične skupine

ANG.: ethnopharmacology

LAT.: ethnopharmacologia, ethnopharmacologiae f

Éudaméd -a in -- m (ANG. European Database on Medical Devices) med. prip. kratica ► Evrópska podatkovna zbirka za medicínske pripomôčke

EudraCT -ja in -- [éudracetê éudracetêja] m (ANG. European Union Drug Regulating Authorities Clinical Trials) farm. zak. kratica, od 2004 naprej baza podatkov o kliničnih preskušanjih zdravil v Evropski uniji, ki vključuje tudi zdravila, ki se uporabljajo v pediatriji

EudraGMP EudraGMP-ja in -- [éudrageempê éudrageempêja] m farm. zak. kratica evropska baza, v katero pristojni organi Evropske unije vnašajo izdana dovoljenja za proizvodnjo zdravil, certifikate o izvajanju dobre proizvodne prakse, poročila o

neskladnostih pri izvajanju dobre proizvodne prakse, dovoljenja za promet na debelo z zdravili

EudraLex -a in -- [éudraléks] m farm. zak. kratica spletišče za objavo farmacevtske zakonodaje, smernic in navodil Evropske unije za predlagatelje vlog za pridobitev in vzdrževanje dovoljenj za promet z zdravilom

EudraLink -a in -- [éudralínk] m farm. zak. kratica evropska spletna komunikacijska mreža, ki omogoča varno izmenjavo podatkov o zdravilih med pristojnimi organi, znanstvenimi ustanovami, izvedenci, farmacevtsko industrijo

EudraMail -a in -- [éudramêjl] m farm. zak. kratica evropski sistem varne elektronske pošte s funkcionalnimi predali za posamezna delovna področja regulative zdravil

EudraNet -a in -- [éudranét] m (ANG. European Union Drug Regulating Authorities Network) farm. zak. kratica evropsko računalniško omrežje in storitve za varno izmenjavo podatkov med pristojnimi organi za zdravila in farmacevtsko industrijo med vlaganjem in ocenjevanjem vlog za pridobitev in vzdrževanje dovoljenj za promet z zdravilom

EudraPharm -a in -- [éudrafárm] m (ANG. European Union Drug Regulating Authorities Pharmaceutical Database) farm. zak. kratica osrednja evropska baza podatkov o zdravilih, ki imajo dovoljenje za promet v Evropski uniji

EudraVigilance -a [éudravigiláns] m (ANG. European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance) farm. zak. ► podatkovna baza EudraVigilance

EU-HBD EU-HBD-ja in -- [éúhabeté éúhabetêja] m (ANG. EU harmonised birth date) farm. zak. kratica ► harmonizírani dátum pridobitve dovoljênja za promêt v EÚ

evakolácija -e ž farm. teh. perkolacija pri znižanem tlaku, ki presesava ekstrakcijsko topilo skozi stolpec rastlinske droge

ANG.: evacolation

LAT.: evacolatio, evacolationis f

evdizmično razmérje -ega -a s farm. kem. razmerje med jakostjo evtomera in distomera pri optično aktivnih učinkovinah

ANG.: eudismic ratio

evkariónti -ov m mn. skupina enoceličnih ali večceličnih organizmov, katerih posamezna celica vsebuje jedro s kromosomi in organele, ločene od citoplazme z jedrno membrano, npr. rastline, glive in živali

ANG.: eukaryotes

LAT.: Eukaryota n pl.

evkromatin -a m **farm. bioteh.** delno ali popolnoma razvit del kromatina, ki je transkripcijsko aktiven
ANG.: *euchromatin*

evolúcija -e ž **1.** postopni razvoj živih bitij z naravnim izborom
2. teorija o postopnem razvoju živih bitij z naravnim izborom
ANG.: *evolution*
LAT.: *evolutio, evolutionis f*

evpéptik -a m **farm. kem.** učinkovina, ki pospešuje prebavo
ANG.: *eupeptic*
LAT.: *eupepticum, eupeptici n*

Evrópska agencija za zdravila -e -e --- ž
K: **EMĚA, ĚMA** pristojni organ Evropske unije za zdravila
ANG.: *European Medicines Agency*

Evrópska farmakopěja -e -e ž K: **Ph. Eur.** farmakopeja, ki jo določa Konvencija Sveta Evrope iz leta 1964 in izdaja Evropski direktorat za kakovost zdravil, obvezna v državah podpisnicah Konvencije, od 1997 veljavna v Republiki Sloveniji
PRIM.: *Formularium Slovenicum*
ANG.: *European Pharmacopoeia*
LAT.: *Pharmacopoea Europaea*

Evrópska podatkovna zbirka za medicinske pripomoĉke -e -e -e ---
-- ž K: **Ědaměd** med. prip. evropska zbirka podatkov o medicinskih pripomoĉkih, njihovih proizvajalcih ali pooblašĉenih predstavnikih proizvajalcev, o kliniĉnih raziskavah in vigilanci medicinskih pripomoĉkov
ANG.: *European Database on Medical Devices*

evtěktična změs -e zmesť ž **farm. teh.** ► evtěktik

evtěktik -a m **farm. teh.** zmes dveh ali več trdnih snovi v razmerju, da je temperatura zmesi najnižja, npr. zmes kafe in mentola v enakem razmerju
S: evtěktična změs
ANG.: *eutectic*

evtoměr -a m **farm. kem.** enantiomer kiralne spojine z večjo jakostjo delovanja na določeni biološki tarĉi od drugega izomera
PRIM.: *distoměr*
ANG.: *eutomer*

excip. -- [eksĉipijens] (LAT. *excipiens*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mazilna podlaga, pomožna snov

ext. -- [ekstěrnus] (LAT. *externus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zunanji

ex tempore --- [eks těmpore] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu sproti

ex tempore pripravěk --- -vka [eks těmpore] m farm. zak., lek. farm. ► magistrálno zdravílo

extr. -- [ekstráktum] (LAT. *extractum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ekstrakt, izvleĉek

extr. fl. --- [ekstráktum flúidum] (LAT. *extractum fluidum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekoĉi ekstrakt

ex vivo --- [eks vívo] prisl. (LAT.) farm. bioteh., biomed. v poskusnih razmerah zunaj živega organizma, npr. priprava bolniku ali darovalcu odvzetega vzorca določene vrste celic za celiĉno terapijo v nadzorovanih laboratorijskih pogojih PRIM.: *in vitro, in vivo*
ANG.: *ex vivo*

F

Fáb -a in -- m (ANG. *antigen-binding fragment*) farm. bioteh. kratka fragment protiteles, ki se veže na antigen, sestavljen iz po ene variabilne in konstantne domene lahke in teške verige, nastal s cepitvijo protitelesa z encimom papainom ali pridobljen s tehnologijo rekombinantne DNA PRIM.: Fc

facilitirana difuzíja -e -e ž farm. kem. ► olájšana difuzíja

FACS¹ -- [efaceĉs] ž (ANG. *fluorescence-activated cell sorting*) biomed. ► pretóĉna citometrija

FACS² FACS-a in -- [efaceĉs efaceĉsa] m (ANG. *fluorescence-activated cell sorter*) biomed. kratka ► pretóĉni citométer

fagmíd -a m farm. bioteh. plazmid, ki vsebuje del genoma bakteriofaga in lahko šele ob soĉasni okužbi gostiteljske celice s pomožnim bakteriofagom tvori virusne delce
ANG.: *phagemid*

fagocít -a m imunol., biomed. levkocit, npr. monocit ali makrofag, ki ima sposobnost, da v svojo notranjost spravi nevarne mikroorganizme, druge celice in tuje delce, jih razgradi in tako odstrani iz krvnega obtoka in tkiv
ANG.: *phagocyte*

fagocitóza -e ž **imunol., biomed.** proces, pri katerem fagociti prepoznajo in v svojo notranjost spravijo mikroorganizme, druge celice in tujke in jih s tem odstranijo iz organizma

ANG.: *phagocytosis*

fáktor izpodrivanja -ja -- m **farm. teh., lek. farm.**

faktor, ki se določa pri izdelavi svečk in globul ter pove, koliko gramov podlage za svečke izpodrine 1 g v njej netopne zdravilne učinkovine

ANG.: *displacement value*

fáktorji strjevanja krvi -ev --- m mn.

klin. kem., biomed. encimi, po mehanizmu delovanja serinske proteaze, ki nastajajo v jetrih, nekateri ob prisotnosti vitamina K, in v neaktivni obliki krožijo po krvnem obtoku, se ob krvavitvi aktivirajo, omogočijo nastanek fibrina in s tem strjevanje krvi
s: dejavniki koagulacije, krvni koagulacijski fáktorji **PRIM.:** antiokoagulant

ANG.: *blood clotting factors, coagulation factors*

fáktor odziva -ja -- m **farmakokin.** razmerje med odzivoma detektorja za en in drug analit pri enaki koncentraciji

ANG.: *response factor*

Fakultéta za farmacijo -e --- ž članica

Univerze v Ljubljani, pedagoška in znanstvenoraziskovalna ustanova, ki izobražuje študente, raziskovalno in strokovno deluje na področju farmacije, laboratorijske (bio)medicinske, kozmetologije

ANG.: *Faculty of Pharmacy*

farmacévt -a m **farmacévtka** -e ž ► magister farmacije (1, 2, 4)

farmacévtovo svetovánje -ega -a s **lek. farm.**

ustno ali pisno svetovanje magistra farmacije pacientu ali drugim zdravstvenim delavcem za zagotavljanje pravilne in varne uporabe zdravil pri zdravljenju ali preprečevanju bolezni

ANG.: *pharmacist's advising, pharmacist's counselling*

farmacévtška biotehnologija -e -e ž veja biotehnologije, ki uporablja znanstvene metode in tehnike za razvoj, preskušanje in izdelavo zdravil na podlagi izkoriščanja mikroorganizmov, tkivnih kultur, živali in rastlin, njihovih sestavnih delov

ANG.: *pharmaceutical biotechnology*

farmacévtška dejávnost -e -i ž **lek. farm.** ►

lekárniška dejávnost

farmacévtška ekvivaléncia -e -e ž **farmakokin.**

enaka učinkovina v enakem odmerku, enaki

kemični in farmacevtski obliki, z enakim načinom aplikacije in enakimi ali primerljivimi standardi kakovosti

ANG.: *pharmaceutical equivalence*

farmacévtška intervencija -e -e ž **lek. farm.**

strokovni poseg, ki ga vodi magister farmacije ob ugotovitvi napačnega ali zmotnega zdravljenja z zdravili, za zagotavljanje želenega zdravstvenega izida
s: farmacévtško posredovánje, farmacévtško ukrepanje **PRIM.:** farmacévtška skrb

ANG.: *pharmaceutical intervention*

farmacévtška kemija -e -e ž veja farmacije, ki vključuje načrtovanje, sintezo, vrednotenje novih zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi ter proučuje njihovo delovanje na molekularni ravni

ANG.: *medicinal chemistry, pharmaceutical chemistry*

farmacévtška kognitivna storitev -e -e

-tve ž **lek. farm., soc. farm.** ► farmacévtška svetoválna storitev

farmacévtška komunikologija -e -e ž veja

farmacije, ki se ukvarja s sporazumevanjem med pacientom, magistrom farmacije in drugimi zdravstvenimi delavci o pravilni, varni in učinkoviti uporabi zdravil za preprečevanje, prepoznavanje in zdravljenje bolezni

ANG.: *pharmaceutical communicology*

farmacévtška oblika -e -e ž **farm. teh.**

tehnološka oblika, ki vsebuje zdravilno učinkovino, npr. tableta, injekcija, kapsula
s: formulácija (2)

ANG.: *dosage form*

LAT.: *preparatio pharmaceutica*

farmacévtška oblika, ki se pretvóri v páro

-e -e --- --- --- ž **farm. teh.** farmacévtška oblika za vdihavanje, ki se ob dodajanju vroče vode upari

ANG.: *pharmaceutical preparation to be converted into vapour*

farmacévtška oblika pod tlákom -e -e

--- --- ž **farm. teh.** farmacévtška oblika v posebnih vsebnikih pod tlakom potisnega plina, opremljenih s pršilnim nastavkom, primernim za uporabo

ANG.: *pressurised pharmaceutical preparation*

LAT.: *praeparatio pharmaceutica in vasis cum pressu*

farmacévtška oblika za inhaliránje -e -e

--- --- ž **farm. teh.** tekoča ali trdna farmacévtška oblika za aplikacijo v obliki pare ali aerosolov v pljuča za doseg lokalnega ali

sistemskega učinka **s:** farmaceutvska oblika za vdihavanje

ANG.: *pharmaceutical preparation for inhalation*

LAT.: *inhalandum, inhalandi n*

farmaceutvska oblika za izpiranje -e -e --- ž

farm. teh. sterilna vodna raztopina z veliko prostornino za izpiranje telesnih votlin, ran in površin, npr. med kirurškimi posegi

ANG.: *pharmaceutical preparation for irrigation*

LAT.: *praeparatio ad irrigationem*

farmaceutvska oblika za nós -e -e --- ž

farm. teh. tekoča poltrdna ali trdna farmaceutvska oblika za uporabo v nosnih votlinah

ANG.: *pharmaceutical nasal preparation*

LAT.: *nasalium, nasalii n, rhinologicum, rhinologici n*

farmaceutvska oblika za okó -e -e --- ž

farm. teh. sterilna tekoča, poltrdna ali trdna farmaceutvska oblika za aplikacijo na očesno zrklo, očesno veznico ali v konjunktivalno vrečico

ANG.: *pharmaceutical eye preparation*

LAT.: *ocularium, ocularii n, ophthalmicum, ophthalmici n*

farmaceutvska oblika za uho -e -e --- ž

farm. teh. tekoča, poltrdna ali trdna farmaceutvska oblika za vkapavanje ali razprševanje zdravilne učinkovine v sluhovod ali za izpiranje ušesa

ANG.: *pharmaceutical ear preparation*

LAT.: *auricularium, auricularii n, otologicum, otologici n*

farmaceutvska oblika za vdihavanje -e -e --- ž farm. teh. ► farmaceutvska oblika za inhaliranje (1)

farmaceutvska obravnáva paciênta -e -e -- ž soc. farm.

individualna, celovita, sistematična obravnava pacienta za ohranitev zdravja, preprečevanje nastanka bolezni ali poslabšanja zdravstvenega stanja, pravilno uporabo zdravil in druge ukrepe za obvladovanje bolezni in pravočasno vključevanje drugih zdravstvenih delavcev

farmaceutvska skrb -e skrbi ž K: PC

lek. farm. farmacevtov prispevek k oskrbi posameznega pacienta za optimizacijo uporabe zdravil in izboljšanje zdravstvenih izidov PRIM.: farmaceutvska intervencija

ANG.: *pharmaceutical care*

farmaceutvska snóv -e snóvi ž farm. teh.

organska ali anorganska snov, pridobljena iz naravnih virov z ekstrakcijo iz surovin, s fermentacijo ali sintezo, ki se uporablja kot zdravilna učinkovina ali pomožna snov pri

izdelavi ali pripravi zdravil **s:** farmaceutvska substánca, snóv za farmaceutvsko uporábo, substánca za farmaceutvsko uporábo

ANG.: *pharmaceutical substance*

farmaceutvska substánca -e -e ž farm. teh. ► farmaceutvska snóv

farmaceutvska svetoválna storitev -e -e -tve ž

lek. farm., soc. farm. storitev farmacevtskega strokovnega delavca, ki s svojimi znanji in veščinami ter aktivno komunikacijo s pacienti in drugimi zdravstvenimi delavci prispeva k boljšim zdravstvenim izidom posameznika in družbe **s:** farmaceutvska kognitivna storitev

ANG.: *cognitive service provided by pharmacists, counselling service provided by pharmacists*

farmaceutvska tehnologija -e -e ž veja

farmacije, ki se ukvarja z načrtovanjem, razvojem, izdelavo in vrednotenjem klasičnih farmacevtskih oblik in novejših dostavnih sistemov za zdravilne učinkovine **s:** galénska farmácija

ANG.: *pharmaceutical technology*

farmaceutvski asistênt -ega -ênta m far-

macévtvska asistêntka -e -e ž od leta 2008 naprej naziv za poklic osebe s srednješolsko izobrazbo, opravljenim pripravništvom in strokovnim izpitom, ki je pooblaščen za izdajo zdravil, ki se smejo brez zdravniškega recepta izdajati v lekarni in specializirani prodajalni PRIM.: farmaceutvski téhnik (2)

ANG.: *pharmaceutical assistant*

farmaceutvski délavéc -ega -vca m farma-

cévtvska délavka -e -e ž lek. farm. delavec, izobražen in usposobljen za delo na področju farmacije

farmaceutvski kakóvostni rázred -ega -ega

razréda m farm. teh. izraz, ki definira kakovost zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi, da so primerne za uporabo v farmaciji

ANG.: *pharmaceutical grade*

farmaceutvski podatki o zdravílu -ih -ov

--- m mn. farm. zak. podatki o kakovostni in količinski sestavi zdravila, farmacevtski obliki, nezdružljivosti, roku uporabnosti, navodilih za shranjevanje, vrsti stične ovojnine in vsebini ter posebni opremi za aplikacijo, o posebnih varnostnih ukrepih za odstranjevanje in ravnanje z zdravilom, tudi del povzetka glavnih značilnosti zdravila

ANG.: *pharmaceutical data of a medicinal product, pharmaceutical data of a medicine, pharmaceutical particulars on a medicinal product, pharmaceutical particulars on a medicine*

farmacévtski pripravék -ega -vka m lek. farm., farm. teh. zdravilo, praviloma izdelano v lekarni **PRIM.:** magistrálno zdravilo
ANG.: *pharmaceutical preparation*

farmacévtski razvoj zdravila -ega -ôja -- m farm. zak. razvojni proces, ki vodi v izdelavo kakovostnega, varnega in učinkovitega zdravila
ANG.: *pharmaceutical drug research and development*

farmacévtski téhnik -ega -a m farmacévtška téhnica -e -e ž **1.** strokovni naziv za osebo, ki je opravila srednješolsko strokovno izobraževanje s področja farmacije
2. do leta 2008 naziv za poklic osebe s srednješolsko strokovno izobrazbo s področja farmacije, opravljenim pripravništvom in strokovnim izpitom, ki je pooblašena za izdajo zdravil, ki se smejo brez zdravniškega recepta izdajati v lekarni in specializirani prodajalni **PRIM.:** farmacévtski asistént
ANG.: *pharmaceutical technician, pharmacy technician*

farmacévtsko alternativna zdravila -- -ih -il s mn. farm. zak. zdravila, ki vsebujejo različne soli, estre, etre, izomere, zmesi izomerov, komplekse ali derivate učinkovine in/ali se razlikujejo v farmaceutski obliki ali jakosti
ANG.: *pharmaceutically alternative medicines*

farmacévtsko ekvivalentna zdravila -- -ih -il s mn. farm. zak. zdravila s kakovostno in količinsko enako sestavo učinkovin v enaki farmaceutski obliki, ki ustrezajo istim ali primerljivim standardom
ANG.: *pharmaceutically equivalent medicines*

farmacévtsko posredovanje -ega -a s lek. farm. ► farmacévtška intervencija

farmacévtsko ukrepanje -ega -a s lek. farm. ► farmacévtška intervencija

farmacévt svetoválec -a -lca m farmacévtka svetováalka -e -e ž lek. farm. magister farmacije z licenco in specializacijo iz klinične ali lekarniške farmacije, zaposlen v lekarniški dejavnosti in usposobljen za izvajanje farmakoterapijskega pregleda, ki zagotavlja potrebne informacije o zdravilih in farmaceutski obravnavi pacienta
ANG.: *counselling pharmacist*

farmacija -e ž veda, ki se ukvarja z raziskovanjem, načrtovanjem, izdelavo, analizo, nadzorom kakovosti, shranjevanjem, distribucijo in uporabo zdravil
ANG.: *pharmacy*
LAT.: *pharmacia, pharmaciae f*

fármak -a m farm. zak. ► zdravilo (1)

fármakodinámične interákcije -ih -ij ž mn. farmakokin. interakcije med zdravili, ki so posledica podobnega ali nasprotujočega farmakodinamičnega učinka medsebojno delujočih učinkovin, brez sprememb v farmakokinetiki posamezne učinkovine
ANG.: *pharmacodynamic drug interactions*

fármakodinámika -e ž veja farmakologije, ki proučuje učinke zdravil na organizem, mehanizme njihovega delovanja in ugotavlja odnos med koncentracijo zdravilne učinkovine in učinkom **PRIM.:** fármakokinética
ANG.: *pharmacodynamics*

fármakoeconomika -e ž veda, ki vrednoti klinične, humanistične in ekonomske izide uporabe zdravil v odnosu do drugih zdravstvenih tehnologij z namenom optimalne uporabe virov v zdravstvu
ANG.: *pharmacoeconomics*

fármakoepidemiologija -e ž veja farmacije, ki uporablja epidemiološke metode in znanja za raziskovanje uporabe zdravil in njihovih želenih in neželenih učinkov na človeški populaciji
ANG.: *pharmacoepidemiology*

farmakofór -ja m farm. kem. strukturni fragment molekule, ena ali več funkcionalnih skupin z ustrezno tridimenzionalno strukturo, ki omogočajo vezavo na receptor in so potrebne za dosego določenega biološkega odziva
ANG.: *pharmacophore*

fármakogenética -e ž veda, ki proučuje razlike med posamezniki pri odzivu na zdravila, ki so neposredna posledica razlik v zgradbi posameznih genov in njihovem izražanju
ANG.: *pharmacogenetics*

fármakogenómika -e ž farm. biotech. interdisciplinarna veda, ki proučuje, kako in v kolikšni meri posameznikov genetski zapis določa farmakološki odziv na določeno zdravilo ali način zdravljenja
ANG.: *pharmacogenomics*

fármakognozija -e ž veda o zdravilih naravnega izvora
ANG.: *pharmacognosy*
LAT.: *pharmacognosia, pharmacognosiae f*

fármakoinformátika -e ž veja farmacije, ki zbira, proučuje, analizira in posreduje podatke o zdravilih
ANG.: *pharmacoinformatics*

fármakoinformatívna slúžba -e -e ž **K:** **DÍC,** **FÍS 1.** lek. farm. služba v lekarni, ki zbira in posreduje nepristranske informacije o zdravilih **s:** informatívna slúžba v lekárni

2. farm. zak. služba v farmacevtski industriji, ki skrbi za informacije o zdravilih, ki jih izdeluje

ANG.: *drug information centre*

fármakoinformátor -ja m *fármakoinformátorka*

-e ž magister farmacije, zdravnik, veterinar ali druga ustrezno usposobljena oseba, ki informira strokovno in laično javnost o zdravilih **s:** strokovni sodelavec za oglaševanje zdravil

ANG.: *drug information pharmacist*

fármakokinétične interakcije -ih -ij ž mn.

fármakokin. interakcije med zdravili, ki so posledica spremenjene absorpcije, distribucije, metabolizma ali eliminacije ene ali obeh sočasno uporabljenih učinkovin

ANG.: *pharmacokinetic drug interactions*

fármakokinétični modél -ega -a m *fármakokin.*

poenostavljen prikaz dogajanj v telesu po aplikaciji zdravila, ki omogoča študij farmakokinetike zdravilnih učinkovin ob bistveno zmanjšanem številu *in vivo* študij, kar pomeni časovno, etično in stroškovno racionalizacijo

ANG.: *pharmacokinetic model*

fármakokinétično-fármakodinámični modél -ega -a m *fármakokin.*

matematični opis povezave med farmakokinetiko in farmakodinamiko učinkovin

ANG.: *pharmacokinetic-pharmacodynamic model*

fármakokinétika -e ž veja farmakologije, ki proučuje časovni in prostorski vidik prehoda učinkovin skozi telo, sproščanje učinkovine iz farmacevtske oblike, absorpcijo, porazdelitev in presnovo zdravilne učinkovine v telesu, njeno izločanje iz telesa in vpliv telesa na zdravilo ali zdravilno učinkovino

PRIM.: fármakodinámika

ANG.: *pharmacokinetics*

fármakokinétika učinkovine -e -- ž *fármakokin.*

prehod učinkovine skozi telo v časovnem in prostorskem smislu

ANG.: *drug pharmacokinetics*

fármakologija -e ž veda, ki proučuje

medsebojno delovanje biološko aktivnih snovi in organizma ter vključuje farmakokinetiko in farmakodinamiko

ANG.: *pharmacology*

LAT.: *pharmacologia, pharmacologiae f*

fármakolóške lastnosti zdravila -ih -- -- ž mn.

farm. zak. ► fármakolóški podatki o zdravilu

fármakolóški podatki o zdravilu -ih -ov

-- -- m mn. *farm. zak.* podatki o farmakodinamičnih in farmakokinetičnih lastnostih

zdravila ter neklinični podatki o varnosti zdravila, tudi del povzetka glavnih značilnosti zdravila **s:** farmakolóške lastnosti zdravila

ANG.: *pharmacological data on a medicinal product*

fármakolóški učinek -ega -nka m *farm. kem.*

učinek zdravila na celico, tkivo, organ, organski sistem ali organizem **s:** farmakolóško delovanje

ANG.: *pharmacological action, pharmacological activity*

fármakolóško delováne -ega -a s *farm. kem.*

učinek zdravila na celico, tkivo, organ, organski sistem ali organizem **s:** farmakolóški učinek

ANG.: *pharmacological action, pharmacological activity*

fármakolóško-toksikolóško preskušanje

zdravila -ega -a -- s *farm. zak.* postopek ugotavljanja varnosti zdravila, ki predvidi možne učinke na ljudi ali živali, opredeljuje farmakolóške in toksikolóške lastnosti zdravila, ugotovljene na laboratorijskih živalih, izoliranih organih, tkivih ali celicah **s:** néklinično preskušanje zdravila

ANG.: *non-clinical testing, pharmacotoxicological testing*

fármakopéja -e ž zbirka monografij in drugih

določb, ki vsebuje zakonsko obvezujoče predpise za razvoj, izdelavo in preskušanje kakovosti zdravil in njihovih sestavin ter druge podatke o zdravilih in njihovi uporabi, npr. Ph. Jug. I (1933–1951), Ph. Jug. II (1951–1972), Ph. Jug. III (1971–1984), Ph. Jug. IV (1984–1996), Ph. Eur. (od 1997 dalje)

PRIM.: Formularium Slovenicum

ANG.: *pharmacopoeia*

LAT.: *pharmacopoea, pharmacopoeae f*

fármakopéjska monografija -e -e ž *farm. zak.*

podroben opis lastnosti, zahtev za kakovost in postopkov preverjanja kakovosti za farmacevtske snovi, farmacevtske oblike ali zdravila v farmakopeji

ANG.: *pharmacopoeial monograph*

fármakoterapévska skupína -e -e ž

1. lek. farm. skupina zdravil z enakim ali podobnim farmakolóškim delovanjem

ANG.: *pharmacotherapeutic group*

2. skupina zdravstvenih strokovnjakov, ki sodeluje pri zdravljenju pacienta ali pacientov z zdravili

ANG.: *pharmacotherapeutic team*

fármakoterapija -e ž zdravljenje z zdravili

ANG.: *pharmacotherapy*

LAT.: *pharmacotherapia, pharmacotherapiae f*

fármakoterapijski načrt -ega -a m lek. farm. načrt uporabe zdravila, ki ga skupaj pripravita farmacevt in pacient v okviru farmacevtske skrbi

ANG.: *pharmaplan*

fármakoterapijski pregléd -ega -éda m K: FTP soc. farm. farmacevtska svetovalna storitev optimizacije in racionalizacije uporabe zdravil posameznega pacienta, namenjena zdravniku, ki jo na podlagi informacij o predpisanih ali uporabljenih zdravilih, kliničnih informacij o pacientovem zdravstvenem stanju in informacij, ki jih poda pacient ali skrbnik, opravi specialist klinične ali lekarniške farmacije zaradi vzdrževanja z zdravjem povezane kakovosti življenja

ANG.: *advanced medication review*

fármakovigilánca -e ž farm. zak. sistem odkrivanja, ocenjevanja, razumevanja in preprečevanja neželenih učinkov in drugih spoznanj o varnosti zdravil in ukrepanja za zmanjševanje tveganja, povezanega z zdravili

ANG.: *pharmacovigilance*

farnezoidni X-recéptor -ega -ja [íks] m farm. kem. receptor v celičnem jedru, na katerega se kot endogeni ligandi vežejo žolčne kisline

ANG.: *farnesoid X receptor*

fasc. -- [fáscija] (LAT. *fascia*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obveza

fáza klíničnega preskúšanja -e -- -- ž farm. zak. vsaka od štirih med seboj ne strogo ločenih faz glede na namen in stopnjo razvoja zdravila v kliničnem preskušanju

ANG.: *clinical trial phase*

Fc FC-ja in -- [efcè efcèja] m (ANG. *fragment crystallizable*) farm. bioteh. kratica fragment protiteles, ki ga sestavljata dve enaki podenoti težke verige in se veže na celične receptorje ali na proteine komplementa ter izzove aktivacijo imunskega sistema

PRIM.: Fáb

FCM -- [efceém] ž (ANG. *flow cytometry*) biomed. kratica ► pretočna citometrija

FDP-tést -a [efdepé] m (ANG. *FDP fibrinogen degraded products*) klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava za oceno fibrinolize, pri kateri se merijo razgradni produkti fibrina

ANG.: *fibrinogen degradation product test*.

féces -a m klin. kem., biomed. ► bláto

felém -a m farmakognoz. skupek celic plute v rastlinskem tkivu

ANG.: *phellem*

LAT.: *phellema, phellematis n*

felodêrm -a m farmakognoz. plast celic, ki jih navznoter tvori felogen

ANG.: *phelloderm*

LAT.: *phellogerma, phellogermatis n*

felogén -a m farmakognoz. kambij, ki ga vsebuje pluta

ANG.: *phellogen*

LAT.: *phellogenum, phellogeni n*

feloid -a m farmakognoz. tkivo ali mesto, od katerega odpada pluta

ANG.: *phelloid*

LAT.: *phelloidum, phelloidi n*

felónska kislína -e -e ž farmakognoz. omega-hidroksi višja maščobna kislina, ki je sestavina suberina

ANG.: *felonic acid*

LAT.: *acidum felonicum*

fenamáti -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, derivati antranilne kisline, ki verjetno motijo biosintezo prostaglandinov, npr. mefenaminska kislina, flufenaminska kislina

ANG.: *fenamates*

LAT.: *phenamates m pl.*

fenílalanín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno benzilno stransko skupino, ki se v organizmu lahko pretvori v tirozin

ANG.: *phenylalanine*

LAT.: *phenylalaninum, phenylalanini n*

fenílalkilamínski derivát -ega -a m farm. kem. zaviralec kalcijevih kanalčkov, ki deluje zlasti na srčnomišične celice in se uporablja za zdravljenje angine pektoris, vazodilatacija na periferiji pa je manj izrazita, npr. verapamil

ANG.: *phenylalkylamine derivative*

LAT.: *phenylalicylamini derivatum*

feníletilamínski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je feniletilamin, npr. efedrin, katinon

ANG.: *phenethylamine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum phenylethylamini*

feníletilizokinolínski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, katerega osnovna struktura je feniletilizokinolin, npr. autumnalin

ANG.: *phenethylisoquinoline alkaloid*

LAT.: *alcaloidum phenylethylisochinolini*

fenílpiperidínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. opioidni analgetiki s fenilnim obročem na mestu 4 piperidina, ki se vežejo na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu, npr. petidin, fentanil

ANG.: *phenylpiperidine derivatives*

fenilpropanoid -a m **farmakognoz.** organska spojina, ki nastaja v rastlinah iz fenilalanina in ima značilno strukturo C6-C3, sestavljeno iz fenilnega obroča in verige treh ogljikovih atomov, npr. safrol, evgenol, cimetova kislina

ANG.: *phenylpropanoid*

LAT.: *phenylpropanoidum*,
phenylpropanoidi n

fenól -a m **farmakognoz.** spojina z aromatsko hidroksilno ali fenolno skupino, ki je zaradi disociabilnega protona kislina in ima navadno močen protimikrobni učinek, npr. hidrokinon, katehol, floroglucinol

ANG.: *phenol*

LAT.: *phenolum*, *phenoli n*

fenólkarboksilna kislina -e -e ž **farmakognoz.** aromatska kislina, ki ima v molekuli poleg karboksilne tudi fenolne skupine, v rastlinah navadno derivat benzojske ali cimetove kisline, npr. ferulna kislina, galna kislina, salicilna kislina, kumarna kislina

ANG.: *phenolcarboxylic acid*

LAT.: *acidum phenolcarboxylicum*

fenólni antioksidanti -ih -ov m mn. **farm. kem., farmakognoz.** antioksidanti s fenolnimi skupinami, ki se lahko oksidirajo do kinonov, pogosti v rastlinah, npr. flavonoidi

ANG.: *phenolic antioxidants*

fenólni deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** antiseptiki in dezinficenti s fenolno skupino, ki motijo delovanje bioloških membran in denaturirajo proteine, npr. heksafluorofen, fenol

ANG.: *phenol derivatives*

LAT.: *phenoli derivata*

fenotiazíni -ov m mn. **1. farm. kem.** neuroleptiki s tricikličnim obročem, ki imajo bazični center na oddaljenosti treh metilenskih skupin od obročnega dušika in so antagonist na dopaminskih D₂-receptorjih, npr. klorpromazin, flufenazin

2. farm. kem. antihistaminiki s tricikličnim obročem, ki imajo bazični center na oddaljenosti dveh metilenskih skupin od obročnega dušika in so antagonist na histaminskih H₁-receptorjih, npr. prometazin

ANG.: *phenothiazines*

LAT.: *phenothiazina n pl.*

fenotíp -a m **farmakognoz., biomed.** skupek izraženih lastnosti celice ali celotnega organizma, ki so posledica medsebojnih vplivov genotipa in neposrednega okolja

ANG.: *phenotype*

ferítin -a m **klin. kem., biomed.** protein, ki v celicah veže in skladišči velike količine

železa in se njegove koncentracije v serumu uporabljajo npr. za oceno zaloga železa v organizmu

ANG.: *ferritin*

fermènt -ènta m ► encím

fermentácija -e ž **1. farm. biotech.** biokemični proces, pri katerem se večje organske molekule, navadno polisaharidi, s pomočjo encimov kvasovk, plesni ali bakterij delno pretvorijo do manjših organskih molekul

ANG.: *fermentation*

LAT.: *fermentatio*, *fermentationis f*

fermentacijska brózga -e -e ž **farm. biotech.** ► bioprocésna brózga

fétus -a m **biomed.** ► plód (1)

F. exped. simpl. --- --- [fiját ekspedícijo simpleks] (LAT. *Fiat expeditio simplex*)

lek. **farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj bo enostavna izdaja

F. / f. -- [fiját / fijánt] (LAT. *fiat / fiant*) lek. **farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se naredi / naj se naredijo

fibráti -ov m mn. **farm. kem.** antihiperlipemiki, derivati ariloksialkanojskih kislin, ki znižujejo zlasti plazemske koncentracije trigliceridov, manj pa holesterola, npr. klofibrat, bezafibrat

ANG.: *fibrates*

LAT.: *fibrata n pl.*

fibrín -a m **farm. biotech.** vlaknasti protein, krvni koagulacijski faktor, ki nastaja s proteolizo iz fibrinogena in tvori ogrodje krvnega strdka v procesu strjevanja krvi

ANG.: *fibrin*

LAT.: *fibrinum*, *fibrini n*

fibrinogén -a m **farm. biotech.** protein, ki se pod vplivom trombina pretvori v monomerni fibrin, ki nato polimerizira in tvori mrežno strukturo

ANG.: *fibrinogen*

LAT.: *fibrinogenum*, *fibrinogeni n*

fibrinolítik -a m **farm. kem.** antitrombotik, ki pospešuje razgradnjo fibrinskih vlaken v krvnem strdku

ANG.: *fibrinolytic*

LAT.: *fibrinolyticum*, *fibrinolytici n*

fibrinoliza -e ž **klin. kem., biomed.** proces razgradnje fibrina ali krvnega strdka, ki ga navadno katalizira encim plazmin in preprečuje čezmerno strjevanje krvi

ANG.: *fibrinolysis*

LAT.: *fibrinolysis*, *fibrinolysis f*

fibronektíni -ov m mn. **imunol., biomed.** glikoproteini z visoko molekulske maso iz skupine adhezijskih molekul, nektinov, ki so izraženi na celičnih površinah, v krvni plazmi, drugih telesnih tekočinah, delujejo kot ligandi adhezijskih molekul in imajo pomembno vlogo v kontaktni inhibiciji celične rasti

ANG.: *fibronectins*

filgrastim -a m **farm. biotech.** humani granulocitne kolonije spodbujajoči dejavnik, pridobljen v bakteriji *Escherichia coli* s tehnologijo rekombinantne DNA

ANG.: *filgrastim*

filmska mikrokapsula -e -e ž **farm. teh.** ► mikrokapsula

filmska obloga -e -e ž **farm. teh.** zelo tanka obloga, debeline 20–200 mikrometrov, iz polimerov in dodatkov, ki optimirajo njene lastnosti, npr. mehčala, barvila **s:** polimerna obloga

ANG.: *film coating*

filmsko oblaganje -ega -a s **farm. teh.** oblaganje farmacevtskih oblik ali trdnih delcev z razprševanjem zelo tankih filmskih oblog

ANG.: *film coating*

filmsko obložena tableta -- -e -e ž **farm. teh.** tableta, obložena z zelo tanko filmsko oblogo

ANG.: *film-coated tablet*

filogenetski sistem -ega -a m **farmakognoz.** sistem razvrščanja organizmov po sorodstvenih odnosih

ANG.: *phylogenetic system*

LAT.: *systema phylogenicum*

filokládij -a m **farmakognoz.** sploščen stranski rastlinski poganjek, ki prevzame obliko in nalogo lista

ANG.: *phyllocladium*

LAT.: *phyllocladium, phyllocladii n*

filter -tra m porozen sistem iz različnih materialov, npr. stekla, porcelana, papirja, polimerov, ki prepušča tekočine in zadržuje delce, večje od por

ANG.: *filter*

LAT.: *filtrum, filtri n*

filtracija -e ž fizikalni postopek ločevanja trdnih delcev od tekočine z uporabo filtrov

ANG.: *filtration*

LAT.: *filtratio, filtrationis f*

filtracija pod tlakom -e -e -- -- ž **farm. teh.** filtracija, ki poteka zaradi nadtlaka

ANG.: *pressure filtration*

fióla -e ž **lek. farm.** nekdanj valjast vsebnik s pokrovom ali z zamaškom s sušilnim

sredstvom ali brez njega za shranjevanje zdravih učinkovin

ANG.: *vial*

FÍP -- ž (**FR.** *Fédération Internationale Pharmaceutique*) kratica ► Mednarodna farmacevtska zveza

FÍS -- ž **lek. farm.** kratica ► farmakoinformativna služba (1)

fitoaleksín -a m **farmakognoz.** protimikrobna snov, ki se sintetizira v rastlini ob napadu patogena in se kopiči na prizadetem mestu

ANG.: *phytoalexin*

LAT.: *phytoalexinum, phytoalexini n*

fitoestrogén -a m **farmakognoz.** rastlinska spojina, ki ima podobno farmakološko delovanje kot estrogeni, npr. genistein, kumestrol

ANG.: *phytoestrogen*

LAT.: *phytoestrogenum, phytoestrogeni n*

fitofarmaceutsko sredstvo -ega -a s sredstvo za varstvo rastlin ali rastlinskih izdelkov pred škodljivimi organizmi in njihovim delovanjem, za vpliv na življenjske procese rastlin, ohranjanje rastlinskih izdelkov, zatiranje neželenih rastlin in njihovih delov, zadrževanje ali preprečevanje nezaželene rasti rastlin, npr. herbicid, insekticid, fungicid **PRIM.:** fitofarmak

ANG.: *phytopharmaceutical agent*

fitofarmak -a m **farmakognoz.** zdravilo rastlinskega izvora **PRIM.:** fitofarmaceutsko sredstvo

ANG.: *phytomedicine*

fitokemija -e ž veda o kemični sestavi rastlin

ANG.: *phytochemistry*

LAT.: *phytochemia, phytochemiae f*

fitologija -e ž ► botanika

fitoncíd -a m **farmakognoz.** hlapna protimikrobna snov v višji rastlini

ANG.: *phytoncide*

LAT.: *phytoncidum, phytoncidi n*

fitosteról -a m **farmakognoz.** sterol, ki ga izdela rastlina, npr. sitosterol, stigmasterol

ANG.: *phytosterol*

LAT.: *phytosterolum, phytosteroli n*

fitoterapija -e ž veda o zdravljenju in preprečevanju bolezni z uporabo rastlinskih snovi

ANG.: *phytotherapy*

LAT.: *phytotherapia, phytotherapiae f*

fizična odvisnost -e -i ž **toksikol.** odvisnost od zdravila ali psihoaktivne snovi, ki se kaže kot stanje prilagoditve telesa na snov z značilno abstinencijsko krizo, ki se pojavi po prekinitvi jemanja snovi in povzroči zlasti hude telesne bolečine

ANG.: *physical dependence*

fizikalna nêstabilnost -e -i ž *stab. zdr.*
spremembe fizikalnih lastnosti zdravilne učinkovine ali zdravila, npr. spremenjen videz, polimorfizem, sedimentacija
PRIM.: stabilnost
ANG.: *physical instability*

fiziološka raztopina -e -e ž izotonična raztopina 0,9-odstotnega natrijevega klorida, ki se uporablja za izpiranje ran, oči, obkladke, nadomeščanje telesnih tekočin
ANG.: *saline solution*
LAT.: *solutio natrii chloridi 0,9 %*

fiziološke funkcije -ih -ij ž mn. procesi v celicah, tkivih in organih, ki omogočajo normalno delovanje in stanje organizma
ANG.: *physiological functions*

F. l. a. - - - - [fiját lége ártis / fijánt lége ártis] (**LAT.** *Fiat lege artis / Fiant lege artis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se naredi / naj se naredijo po predpisu, strokovno

flagél -a m **farmakognoz.** ► bíček

flav. - - [flávus] (**LAT.** *flavus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rumen

flaván -a m **farmakognoz.** aromatska heterociklična spojina, ki je strukturno 2-fenil-3,4-dihidrobenezopiran in je osnovna struktura vseh flavonoidov
ANG.: *flavan*
LAT.: *flavanum, flavani n*

flavanól -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno 3-hidroksiflavan, npr. epikatehin, katehin
ANG.: *flavanol*
LAT.: *flavanolum, flavanoli n*

flavanón -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno flavan-4-on, npr. hesperetin, hesperidin, naringenin
ANG.: *flavanone*
LAT.: *flavanonum, flavanoni n*

flavanonól -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno 3-hidroksiflavan-4-on, npr. taksifolin
ANG.: *flavanonol*
LAT.: *flavanonolum, flavanonoli n*

flavédo -a m **farmakognoz., zgod. farm.** rumeno ali oranžno obarvan eksokarp plodu agrumov
ANG.: *flavedo*
LAT.: *flavedo, flavedinis n*

flavón -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno 2-fenil-1-benzopiran-4-on, npr. apigenin, luteolin
ANG.: *flavone*
LAT.: *flavonum, flavoni n*

flavonoíd -a m **farmakognoz.** polifenolna spojina, lahko tudi v obliki glikozida, ki je derivat 2-fenilkromana ali flavana in daje barvo cvetom, plodovom, listom rastline, ter je, terapevtsko pomembna kot antioksidant
ANG.: *flavonoid*
LAT.: *flavonoidum, flavonoidi n*

flavonól -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno 3-hidroksiflavan, npr. kempferol, kvercetin
ANG.: *flavonol*
LAT.: *flavonolum, flavonoli n*

flavonolignán -a m **farmakognoz.** hibridni lignan, ki je derivat flavonola, npr. silibin
ANG.: *flavonolignan*
LAT.: *flavonolignanum, flavonolignani n*

FLD FLD-ja in - -- [efeldé efeldéja] m (**ANG.** *fluorescence detector*) **farmakokin.** kratica ► fluorescénčni detéktor

fl. dr. - - - [dráhma flúída] (**LAT.** *drachma fluida*) **lek. farm., zgod. farm.** okrajšava ► tekóča dráhma

flebotomíja -e ž **klin. kem.** ► venopúnkcija (1)

flobafén -a m **farmakognoz.** v vodi netopni produkt pretvorbe kondenziranega tanina značilno rdeče do rjave barve
ANG.: *phlobaphene*

flobatanín -a m **farmakognoz.** tanin, iz katerega nastane flobafen
ANG.: *phlobatannin*
LAT.: *phlobatanninum, phlobatannini n*

floém -a m **farmakognoz.** prevajalno rastlinsko tkivo iz sitk s celicami spremljevalkami
ANG.: *phloem*
LAT.: *phloëma, phloëmatis n*

flokulácija -e ž **farm. teh.** reverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice v emulziji ali delci v suspenziji združujejo v večje skupke **PRIM.:** flokulánt
ANG.: *flocculation*
LAT.: *flocculatio, flocculationis f*

flokulánt -a m **farm. teh.** pomožna snov, ki zniža zeta potencial na površini suspendiranih delcev, s čimer omogoči tvorbo večjih skupkov, ki preprečujejo nastanek cementa pri sedimentaciji **PRIM.:** flokulácija
ANG.: *flocculating agent*

flor. - - [flóres] (**LAT.** *flores*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu cvetovi

flóra -e ž **farmakognoz.** vse rastlinske vrste določenega območja
ANG.: *flora*
LAT.: *flora, florae f*

flotácija -e ž **farm. teh.** reverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice v emulziji ali delci v suspenziji zbirajo na površini, ker so lažji od disperznega medija

ANG.: *creaming, flotation*

fl. oz. -- -- [úncija flúida] (**LAT.** *uncija fluida*)
lek. farm., zgod. farm. okrajšava ► tekóča únča

fl. sc. -- -- [skrúpulum flúidum] (**LAT.** *scrupulum fluidum*) lek. farm., zgod. farm. okrajšava ► tekóči skrúpel

F

fluid. -- [flúidus] (**LAT.** *fluidus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekoč

fluidizácija -e ž **farm. teh.** utekočinjenje delcev ali plinov

ANG.: *fluidisation*

fluorescénca -e ž lastnost molekul, obsevanih z elektromagnetnim valovanjem določene valovne dolžine, da pri vrnitvi v osnovno energijsko stanje oddajajo svetlobo z daljšo valovno dolžino od obsevane

ANG.: *fluorescence*

fluorescénčna mikroskopija -e -e ž **biomed.** laboratorijska tehnika, vrsta svetlobne mikroskopije, pri kateri se uporablja elektromagnetno valovanje z različnimi valovnimi dolžinami, npr. ultravijolični, vidni vijolični, včasih tudi modri svetlobni spekter, ki vzbudijo fluorescenco v fluorescenčnih barvilih, s katerimi so označene sestavine opazovanega vzorca, in se nato preko sistema optičnih leč v obliki ustrezno povečane slike zaznajo s prostim očesom ter po potrebi dokumentirajo s fotografskim aparatom ali z digitalno kamero

ANG.: *fluorescent microscopy*

fluorescénčni detektor -ega -ja m **K: FLD** farmakokin. detektor, ki zazna analite, ki fluorescirajo

ANG.: *fluorescence detector*

fluorescénčno barvílo -ega -a s **biomed.** snov, npr. akridinsko oranžno, propidijev jodid, fikoeritrin, fluorescein izotiocianat, ki fluorescira po vzbujanju z elektromagnetnim valovanjem določene valovne dolžine in se uporablja zlasti v fluorescenčni mikroskopiji in pretočni citometriji **S:** fluorokróom

ANG.: *fluorescent dye, fluorochrome*

fluorimetrija -e ž **1. farm. bioteh., anal. zdr.**

merjenje fluorescence vzorca, s čimer se pridobijo informacije o koncentraciji ali naravi analita v njem

ANG.: *fluorimetry*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod,

ki predpisuje način merjenja fluorescence vzorca v primerjavi s standardom

ANG.: *fluorimetry*

fluorokinolóni -ov m mn. **farm. kem.** kinoloni, ki imajo na mestu 6 kinolin-4-onskega obroča vezan fluorov atom, kar zelo razširi spekter njihovega protimikrobnega delovanja, tudi na grampozitivne mikroorganizme, npr. ciprofloksacin, ofloksacin

ANG.: *fluoroquinolones*

LAT.: *fluorochinolona n pl.*

fluorokróom -a m **biomed.** ► fluorescénčno barvílo

fol. -- [fólijum] (**LAT.** *folium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu list

folikel stimulirajóci hormón -- -ega -a m

K: FSH farm. bioteh. peptidni hormon hipofize, ki stimulira razvoj jajčnih foliklov in sodeluje pri uravnavanju menstrualnega cikla

ANG.: *follicle-stimulating hormone*

folitropín -a m **farm. bioteh.** rekombinantni folikel stimulirajóci hormon

ANG.: *follitropin*

fólna kislina -e -e ž **farm. kem.** vodotopni vitamin, sestavljen iz derivatov pteridina, p-aminobenzojske kisline in glutaminske kisline, ki sodeluje kot koencim v reakcijah, pri katerih se prenašajo skupine z enim ogljikovim atomom, pomanjkanje vodi v megaloblastno anemijo **S:** vitamín B₉

ANG.: *folic acid, vitamin B₉*

LAT.: *acidum folicum*

foment. -- [foméntum] (**LAT.** *fomentum*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obkladek

forénzična toksikologija -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje vzroke namerne zastrupitve ali povzročitve smrti pri ljudeh, zlasti z vidika kriminalistike in prava, in razvija ustrezne analize postopke za dokazovanje prisotnosti določenega strupa

ANG.: *forensic toxicology*

formálne stabilnostne štúdije -ih -ih -ij ž mn. **stab. zdr.** dolgoročne, pospešene in vmesne stabilnostne študije, izvedene v skladu s predpisanim stabilnostnim protokolom za določitev ali potrditev roka do ponovnega preskušanja učinkovine ali roka uporabnosti zdravila **PRIM.:** stréсни tésti

ANG.: *formal stability studies*

formulácija -e ž **1. farm. teh.** kvalitativna in kvantitativna sestava farmacevtske oblike

ANG.: *formulation*

2. farm. teh. ► farmacevtska oblika

3. farm. teh. ► oblikovánje zdravíli

Formulae magistrales -ul -- [fórmule magistráles] ž mn. (LAT.) lek. farm. do leta 1996 zbirka nacionalnih predpisov in receptur v latinščini ter načinov izdelave magistralnih zdravil v nacionalnem jeziku, ki jih niso vsebovale jugoslovanske farmakopeje

Formulae officinales -ul -- [fórmule oficináles] ž mn. (LAT.) lek. farm. lekarniški priročnik, v katerem so zapisani sestava, izdelava in preskušanje magistralnega zdravila ali galenskega zdravila

Formularium Slovenicum -a -a [formulárium slovenikum] m (LAT.) K: FS slovenski dodatek k Evropski farmakopeji, ki ga izdaja Javna agencija RS Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke, uveljavlja slovensko farmacevtsko terminologijo in predpise, pomembne za slovensko farmacevtsko stroko PRIM.: Evropska farmakopêja, farmakopêja

ANG.: *Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia*

fort. -- [fórtis] (LAT. *fortis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu močen

fortiss. -- [fortísimus] (LAT. *fortissimus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu najmočnejši

fosfinátni inhibitor ángiotenzin konvertáze -ega -ja -- m farm. kem. ► fosfinátni zavirálec ángiotenzin konvertáze

fosfinátni zavirálec ángiotenzin konvertáze -ega -lca -- m farm. kem. zaviralec ángiotenzin konvertáze, ki tvori interakcije s cinkovim ionom v aktivnem mestu encima preko fosfinatne skupine, npr. fosinopril S: fosfinátni inhibitor ángiotenzin konvertáze
ANG.: *phosphinate-containing ACE inhibitor, phosphinate-containing angiotensin-converting enzyme inhibitor*

fósfodiesteráza -e ž farm. kem. encim, ki katalizira hidrolizo fosfodiesterških vezi v nukleotidih, zlasti cikličnega adenosin-monofosfata in cikličnega gvanozin-monofosfata
ANG.: *phosphodiesterase*
LAT.: *phosphodiesterasum, phosphodiesterasi n*

fosfolipáza A₁ -e -- [á êna] ž farm. kem. encim, ki katalizira hidrolizo estrske vezi fosfolipidov na primarni aciloksi skupini, pri čemer se sprosti prosta maščobna kislina
ANG.: *phospholipase A₁*

fosfolipáza A₂ -e -- [á dvé] ž farm. kem. encim, ki katalizira hidrolizo estrske vezi fosfolipidov na sekundarni aciloksi skupini, pri

čemer se sprosti prosta maščobna kislina, npr. arahidonska kislina
ANG.: *phospholipase A₂*

fosfolipáza C -e -- [cé] ž farm. kem. encim, ki katalizira hidrolizo fosfolipidov do diacilglicerola in derivata fosforjeve(V) kisline, npr. inozitoltrifosfata
ANG.: *phospholipase C*

fosfolipid -a m farm. kem. lipid, strukturno glicerid dveh molekul maščobne kisline in ene molekule fosforjeve(V) kisline, ki tvori ester z različnimi organskimi spojinami

ANG.: *phospholipid*
LAT.: *phospholipidum, phospholipidi n*

fosfolipidni dvóslój -ega -slója m farm. bioteh. dvojni sloj fosfolipidov, strukturni element bioloških membran
ANG.: *phospholipid bilayer*

fosforilácija proteinov -e -- ž farm. bioteh. posttranslacijska modifikacija, pri kateri encimi kinaze katalizirajo vezavo fosfatnih skupin na določene aminokislinske ostanke, npr. serin, treonin, tirozin, histidin
ANG.: *protein phosphorylation*

fotoliza -e ž stab. zdr. kemična nestabilnost, pri kateri ena ali več sestavin zdravila razpade pod vplivom elektromagnetnega sevanja, npr. vidne ali ultravijolične svetlobe, rentgenskega sevanja ali sevanja gama
ANG.: *photolysis*

fotónska korelacijska spektroskopija -e -e -e ž farm. teh. metoda za določanje povprečne velikosti struktur, navadno koloidne velikosti, ki so dispergirane v tekočem mediju, in temelji na detekciji sipanja laserske svetlobe na koloidnih strukturah, za katere je značilno Brownovo gibanje
ANG.: *photon correlation spectroscopy*

fóto senzibilizátor -ja m farm. kem. učinkovina, ki povzroči povečano občutljivost na svetlobo
ANG.: *photosensibilizator, photosensitizer*

fóto sintéza -e ž farmakognoz. kemični proces, v katerem iz vode in ogljikovega dioksida ob prisotnosti klorofila, svetlobe in encimov nastajata organska snov in kisik
ANG.: *photosynthesis*
LAT.: *photosynthesis, photosynthesis f*

fóto stabilnostni tésti -ih -ov m mn. stab. zdr. testi stabilnosti učinkovine ali zdravila, izvedeni pri predpisanih pogojih z vidno in ultravijolično svetlobo PRIM.: stabilnostne štúdijske
ANG.: *photostability tests*

Fowlerjeva raztopina in fowlerjeva raztopina -e -e [fáulerjeva] ž **zgod. farm.** vodna raztopina kalijevega arzenita, ki se je v 19. in prvi polovici 20. stoletja uporabljala kot tonik in skoraj univerzalno zdravilo, zdaj se v obliki sterilne raztopine uporablja za zdravljenje nekaterih oblik raka

ANG.: *Fowler's solution*

LAT.: *liquor potassii arsenitis, solutio Fowleri*

frakcionirana sterilizacija -e -e ž **farm. teh.** ► tindalizacija

F

FRC -- [efercé] ž (ANG. *functionality-related characteristics*) **farm. teh.** kratica ► s funkcionalnostjo povezane lastnosti pomóžnih snovi

frig. -- [frígidus] (LAT. *frigidus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu hladen

frigide paratus -- -- [frígide parátus] (LAT.) **lek. farm.** nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu pripravljen hladno

fruct. -- [frúktus] (LAT. *fructus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu plod

fruktán -a m **farmakognoz.** homogeni polisaharid, ki nastane s polimerizacijo fruktoze in je, podobno kot škrob, rezervna hrana v rastlinah, npr. inulin

ANG.: *fructan*

LAT.: *fructanum, fructani n*

FS FS-a in -- [efèš efèša] m kratica ► Formularium Slovenicum

FSCA FSCA-ja in -- [efesceá] m (ANG. *field safety corrective action*) **med. prip.** kratica ► várnostni korektivni ukrep

FSH FSH-ja in -- [efeshá] m (ANG. *follicle-stimulating hormone*) **farm. bioteh.** kratica ► folíkel stimulirajoči hormón

FTP FTP-ja in -- [eftepe éftepeja] m kratica **soc. farm.** ► fármakoterapijski pregled

fukán -a m **farmakognoz.** sulfatiran polisaharid, značilen za razred rjavih alg (Phaeophyceae), npr. fukoidan, askofilan, sargasan

ANG.: *fucan*

LAT.: *fucanum, fucani n*

fungicíd -a m **1.** snov ali pripravek, ki uničuje glive
2. fitofarmacevtsko sredstvo za zaščito rastlin proti glivam

ANG.: *fungicide*

LAT.: *fungicidum, fungicidi n*

fungistátik -a m **farm. kem.** snov ali zdravilo, ki zavira rast in razmnoževanje gliv
s: mikostátik

ANG.: *fungistatic*

LAT.: *fungistaticum, fungistatici n*

funkcijski tésti -ih -ov m mn. **imunol., biomed.**

različni načini laboratorijskega preskušanja celičnih ali protitelesnih imunskih odzivov

ANG.: *functional tests*

funkcionalna skupina -e -e ž **farm. kem.**

atomska skupina v organskih molekulah, ki določa fizikalno-kemijske lastnosti spojin, predstavlja mesto, kjer najpogosteje potekajo kemične reakcije, in je največkrat odgovorna za farmakološko delovanje posamezne zdravilne učinkovine

ANG.: *functional group*

fúnt -a m **K: lb. lek. farm., zgod. farm.** stara lekarniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 373 g, kasneje pa 360 g s: libra

ANG.: *pound*

LAT.: *libra, librae f*

furánokumarín -a m **farmakognoz.** derivat kumarina s prikondenziranim furanom, ki navadno povzroča povečano občutljivost na svetlobo, npr. angelicin, bergapten

ANG.: *furanocoumarin*

LAT.: *furanocoumarinum,*

furanocoumarini n

furanóza -e ž **farmakognoz.** monosaharid v obliki petčlenskega cikličnega polacetala s štirimi ogljikovimi in enim kisikovim atomom, npr. ribofuranoza

ANG.: *furanose*

LAT.: *furanosum, furanosi n*

furanozíd -a m **farmakognoz.** glikozid s furanozno obliko monosaharida, npr. gvanozin, inozin

ANG.: *furanoside*

LAT.: *furanosidum, furanosidi n*

furánski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** kemoterapevtiki z nitrofuransko skupino, ki se najpogosteje uporabljajo pri okužbah sečil in pri zdravljenju površinskih ran, npr. nitrofurantoin

ANG.: *uran derivatives*

LAT.: *furani derivata*

furcellarán -a m **farmakognoz.** polisaharid, soroden karagenanu, značilen za alga *Furcellaria fastigiata*

ANG.: *furcellarane*

LAT.: *furcellaranum, furcellarani n*

fuzijski protéin -ega -a m **farm. bioteh.**

rekombinantni protein s strukturnimi in funkcijskimi lastnostmi dveh ali več proteinov, ki nastane s translacijo umetnega genskega zapisa, v katerem sta združena dva ali več genov, ki sicer zapisujejo ločene proteine

ANG.: *fusion protein*

G

GÁBA -e ž **farm. kem.** neproteinogena aminokislina, najpomembnejši inhibitorni neurotransmiter v centralnem živčnem sistemu **s:** γ -aminobutanójska kislina, γ -aminomasléna kislina
ANG.: *gamma-aminobutanoic acid, gamma-aminobutyric acid*
LAT.: *acidum gamma-aminobutanoicum*

GABA_A-receptor -ja [gába á] **m farm. kem.** podtip gabaergičnih receptorjev, po funkciji kloridni kanalček, ki je molekulska tarča za benzodiazepine in po vezavi agonista stabilizira mirovni potencial nevrona ter oteži depolarizacijo **s:** béndiazepínski receptor
ANG.: *benzodiazepine receptor, GABA_A receptor*

GABA_B-receptor -ja [gába bé] **m farm. kem.** podtip gabaergičnih receptorjev, sklopljen s proteini G, ki po vezavi agonista stimulira odprtje K⁺-kanalov in presinaptično zavira sproščanje drugih neurotransmiterjev
ANG.: *GABA_B receptor*

GABA_C-receptor -ja [gába cé] **m farm. kem.** podtip gabaergičnih receptorjev, po strukturi in funkciji podoben GABA_A-receptorju
ANG.: *GABA_C receptor*

gabaêrgični receptor -ega -ja **m farm. kem.** receptor v centralnem živčnem sistemu, kjer je kot endogeni ligand udeležena GABA
ANG.: *GABAergic receptor*

gal. -- [galón] **lek. farm.** okrajšava ► galón

gála -e in **gálla** -e ž **lek. farm., zgod. farm.** do leta 1972 oficinalno zdravilo patološki izrastek na listih maloazijskega hrasta *Quercus infectoria*, ki se je, raztopljen v 70-odstotnem etanolu, uporabljal kot antiseptik in adstringent za izpiranje ustne votline **s:** šiška
ANG.: *gall*
LAT.: *galla, gallae f*

galaktán -a **m farmakognoz.** homogeni polisaharid, ki nastane s polimerizacijo galaktoze
ANG.: *galactan*
LAT.: *galactanum, galactani n*

galaktogóg -a **m farm. kem.** učinkovina, ki pospešuje tvorbo ali izločanje mleka po porodu
ANG.: *galactogogue*
LAT.: *galactogogum, galactogogi n*

galáktomanán -a **m farmakognoz.** heteropolisaharid z visoko molekulsko maso (okoli 220000), zgrajen iz 35 % enot galaktopiranoze in 65 % manopiranoze, med seboj povezanih z 1,4- α in 1,6- α vezmi, sestavina nekaterih gumijev

ANG.: *galactomannane*

LAT.: *galactomannanum, galactomannani n*

galanín -a **m farm. kem.** neuropeptid, ki z vezavo na receptor upočasni sproščanje različnih neurotransmiterjev, npr. acetilholina, in hormonov
ANG.: *galanin*

LAT.: *galaninum, galanini n*

galanínski receptor -ega -ja **m farm. kem.** s proteinom G sklopljen receptor v centralnem živčevju in endokrinem sistemu, na katerega se kot endogeni ligand veže galanin
ANG.: *galanin receptor*

galbánum -a **m farmakognoz., zgod. farm.** oficinalen do leta 1951 gumirezin iz galbanovca (*Ferula gummosa*), ki se je uporabljal kot ekspektorant in spazmolitik, zdaj v parfumeriji
ANG.: *galbanum*

LAT.: *galbanum, galbani n*

galénik -a **m galéničarka** -e ž ► specialist za oblikovanje zdravil

galénika -e ž **lek. farm.** ► galénska farmacija (1)

galénska farmacija -e -e ž **1. lek. farm.** načrtovanje in izdelava galénskih zdravil **s:** galénika
ANG.: *galenic pharmacy*

2. nekđaj ► farmacévtška tehnologíja

galénski izdélek -ega -lka **m farm. zak., lek. farm.** ► galénsko zdravilo

galénski laboratórij -ega -a **m lek. farm.** organizacijska enota za izdelavo zdravil in drugih izdelkov, ki deluje v okviru javne ali bolnišnične lekarne
ANG.: *galenic laboratory*

galénski preparát -ega -a **m farm. zak., lek. farm.** ► galénsko zdravilo

galénski pripravék -ega -vka **m farm. zak., lek. farm.** ► galénsko zdravilo

galénsko zdravilo -ega -a **s farm. zak., lek. farm.** zdravilo, ki se na zalogo v omejeni količini pripravi v lekarni ali galénskem laboratoriju lekarne v skladu z veljavnimi farmakopejami in je namenjeno za izdajo na drobno v tej lekarni **s:** galénski izdélek, galénski preparát, galénski pripravék **PRIM.:** industrijsko izdelano zdravilo, kónčni izdélek
ANG.: *galenic product, officinal formula*

G

gálla -e ž gl. gála

galón -a m K: **gal.** lek. farm., zgod. farm.
lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 3,785 L, kasneje pa 4,546 L
ANG.: *gallon*

galotanín -a m farmakognoz. ► hidrolizabilni tanín

galún -a m zgod. farm. staro ime za skupino mešanih sulfatov elementov I. in III. skupine periodnega sistema, najpogosteje za kalijev aluminijev sulfat dodekahidrat, ki se zaradi adstringentnih lastnosti uporablja kot antiseptik, deodorant, hemostiptik
ANG.: *alum*
LAT.: *kalii aluminii sulfas dodecahydricus*

gáma aminobutanójska kislína -- -e -e ž gl.
γ-aminobutanójska kislína

gámaaminobutanójska kislína -e -e ž gl.
γ-aminobutanójska kislína

gáma aminomasléna kislína -- -e -e ž gl.
γ-aminomasléna kislína

gámaaminomasléna kislína -e -e ž gl.
γ-aminomasléna kislína

gáma glutamílttransferáza -- -e ž gl.
γ-glutamílttransferáza

gámaglutamílttransferáza -e ž gl.
γ-glutamílttransferáza

gáma karboksilácija -- -e ž gl.
γ-karboksilácija

gámakarboksilácija -e ž gl.
γ-karboksilácija

gaméta -e ž farmakognoz. ► spólna célica

gametángij -a m farmakognoz. spolni organ pri rastlinah in glivah
ANG.: *gametangium*
LAT.: *gametangium, gametangii n*

gametángiogamija -e ž farmakognoz. spolno razmnoževanje pri glivah z združitvijo dveh gametangijev
ANG.: *gametangiogamy*
LAT.: *gametangiogamia, gametangiogamiae f*

gametofít -a m farmakognoz. oblika rastline, ki se spolno razmnožuje s: spólna generácija
ANG.: *gametophyte*
LAT.: *gametophytum, gametophyti n*

gánglijski blokátor -ega -ja m farm. kem. učinkovina, ki preprečuje prenos dražljajev v ganglijih avtonomnega živčevja in deluje kot antagonist na nikotinskih receptorjih
ANG.: *ganglionic blocker*

ganglioplégik -a m farm. kem. učinkovina, ki ustavi prenos živčnih impulzov v vegetativnih ganglijih
ANG.: *ganglioplegic*
LAT.: *ganglioplegicum, ganglioplegici n*

garg. -- [gargarizma] (LAT. *gargarisma*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina za grgranje

gástrična uporába -e -e ž aplikacija zdravila s sondo v želodec s: enterálna uporába
ANG.: *gastric use*
LAT.: *usus gastricus*

gastrín -a m farm. kem. oligopeptid, ki se izloča iz enteroendokrinih celic tipa G pod vplivom vagusa, raztegnitve želodca in kemičnih dražljajev iz hrane, se prenaša s krvjo in spodbuja izločanje kisline v želodcu
ANG.: *gastrin*
LAT.: *gastrinum, gastrini n*

gastrínski recéptor -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor v centralnem živčevju in steni prebavnega trakta, na katerega se kot endogena liganda vežeta holecistokinin in gastrin s: holecistokinínski recéptor
ANG.: *cholecystokinin receptor, gastrin receptor*

gástroenteralna uporába -e -e ž aplikacija zdravila s sondo v želodec in tanko črevo s: gástrointestinalna uporába
ANG.: *gastroenteral use*
LAT.: *usus gastroenteralis*

gástrointestinalna uporába -e -e ž ► gástroenteralna uporába

gástrorezisténcia -e ž farm. teh. odpornost proti želodčnemu soku
ANG.: *gastroresistance*

gástrorezisténtna kápsula -e -e ž farm. teh. kapsula z zakasnelim sproščanjem, odporna proti želodčnemu soku
ANG.: *gastroresistant capsule*

gástrorezisténtna oblóga -e -e ž farm. teh. obloga, ki zagotavlja odpornost farmacevtske oblike proti želodčnemu soku s: cidorezisténtna oblóga
ANG.: *acidoresistant coating, enteric coating, gastroresistant coating*

gástrorezisténtna ovójnica -e -e ž farm. teh. ovojnica, ki zagotavlja odpornost farmacevtske oblike proti želodčnemu soku
ANG.: *gastroresistant shell*

gástrorezisténtna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta, odporna proti želodčnemu soku
ANG.: *gastroresistant tablet*

gástrorezisténtna zrnca -ih zŕnc s mn.
farm. teh. zrnca, odporna proti želodčnemu soku
ANG.: *gastroresistant granules*

gástrorezisténtni polimêri -ih -ov m mn.
farmakokin, polimeri, ki tvorijo filmsko oblogo farmacevtske oblike, v kislem okolju v želodcu niso topni, zato preprečujejo sproščanje učinkovine iz farmacevtske oblike in prehajanje kislega želodčnega soka v njeno notranjost do tankega črevesa, kjer se v nevtralnem mediju raztopijo s: *acidorezisténtni polimêri*
ANG.: *acidoresistant polymers, enteric polymers, gastroresistant polymers*

gašêno ápno -ega -a s zgod. farm. staro ime za kalcijev hidroksid, ki se pridobiva v reakciji kalcijevega oksida z vodo in se uporablja kot dezinficent za prostore in za sintezo kalcijevih soli
ANG.: *slaked lime*
LAT.: *calcaria extingvata, calcii hydroxydum*

gáza -e ž med. prip. redko tkana bombažna tkanina, ki se uporablja zlasti za povoje, zloženice
ANG.: *gauze*

GC -- [gécê] ž (ANG. *gas chromatography*)
anal. zdr. kratica ► plínska kromatografija (1, 2)

GCSF GCSF-a in -- [geceesêf géceesêfa] m
(ANG. *granulocyte colony stimulating factor*)
farm. bioteh. kratica ► granulocítne koloníje spodbujajoči dejávník

G-CSF G-CSF-a in -- [géceesêf géceesêfa] m
(ANG. *granulocyte colony stimulating factor*)
farm. bioteh., biomed. kratica ► dejávník rasti granulocítov

GDP -- [gedepê] ž (ANG. *good distribution practice*) farm. zak. kratica ► dôbra distribucíjska práksa

gél -a m 1. farm. teh. tridimenzionalno trdno ogrodje, v katero je mehansko, kemično ali fizikalno vezana tekoča faza
2. farm. teh. poltrdna farmacevtska oblika, ki jo tvorijo tekočine, gelirane z ustreznimi tvorilci
ANG.: *gel*
LAT.: *gelum, geli n*

gelirno srédstvo -ega -a s farm. teh. snov, ki omogoča nastanek gela, npr. poloksameri, škrob, derivati celuloze, karbomeri, aluminijevi magnezijevimi silikati, koloidni silicijev dioksid PRIM.: tvorilec géla
ANG.: *gelling agent*

gélška filtrácija -e -e ž farm. bioteh. ► gélska izključitvena kromatografija

gélška izključitvena kromatografija -e -e
-e ž farm. bioteh. kromatografija, pri kateri poteka ločevanje molekul s pomočjo vodne mobilne faze na podlagi njihove velikosti ali oblike s: *gélška filtrácija*
ANG.: *gel filtration*

gél za dléсни -a -- -- m farm. teh. gel za aplikacijo na dlesni, navadno za lokalno delovanje s: *dentálni gél*
ANG.: *dental gel, gingival gel*

gél za injiciranjê -a -- -- m farm. teh. sterilni gel z ustrežno viskoznostjo za injiciranje, da se zagotovi prirejeno sproščanje
ANG.: *gel for injections*

gél za nós -a -- -- m farm. teh. gel za aplikacijo v nosno votlino
ANG.: *nasal gel*

gél za okó -a -- -- m farm. teh. sterilni gel za aplikacijo na očesno zrklo, da se zagotovi prirejeno sproščanje
ANG.: *eye gel*

gél za uhó -a -- -- m farm. teh. gel z lokalnim delovanjem za aplikacijo v sluhovod
ANG.: *ear gel*

gémoterapija -e ž homeopat. alternativna ali komplementarna metoda, pri kateri se uporabljajo izvlečki rastlinskih vršičkov, mladih listov, ki so v dobi rasti in zato bogati z embrionalnim rastlinskim tkivom
ANG.: *gemmotherapy*

gén -a m osnovna enota dedovanja, definirano zaporedje nukleotidov v genomski DNA, prisotno na točno določenem mestu v kromosomu, ki skupaj s pridruženimi regulatornimi odseki in funkcionalnimi področji DNA usmerja nastajanje RNA in sintezo proteinov, s čimer določa značilnosti ali fenotip posameznega organizma
ANG.: *gene*

genêrična vlóga za pridobitev dovoljênja za promêt z zdravilom -e -e -----
-- ž K: **ÁNDA** farm. zak. vloga za pridobitev dovoljenja za promet z generičnim zdravilom, ki vsebuje lastne podatke proizvajalca o kakovosti zdravila in biološki ekvivalenci z referenčnim zdravilom, glede varnosti in učinkovitosti pa sklic na referenčno zdravilo s: *vlóga za pridobitev dovoljênja za promêt z genêričnim zdravilom*
ANG.: *abbreviated new drug application, generic application*

genêrični medicinski pripomočki -ih -ih -ov m mn. med. prip. medicinski pripomočki,

ki imajo enako ali podobno predvideno uporabo ali skupno tehnologijo izdelave
 ANG.: *generic medical devices*

genêrično imé zdravila -ega -na -- s

1. farm. zak. ► splošno imé zdravila

2. lek. farm. od 60. do 80. let 20. stol. ime za skupino zdravil, ki imajo enak farmakofor, npr. sulfonamidi

ANG.: *generic name of a medicinal product*

genêrično zdravilo -ega -a s farm. zak. zdravilo,

ki ima enako kakovostno in količinsko sestavo učinkovine in farmacevtsko obliko kakor originatorsko ali referenčno zdravilo in je njegova biološka ekvivalenca za originatorskim ali referenčnim zdravilom dokazana z ustreznimi študijami biološke uporabnosti **s:** bistveno podobno zdravilo, genêrik, večizvorno zdravilo **PRIM.:** podobno biološko zdravilo

ANG.: *generic medicinal product, generic drug*

genêrik -a m farm. zak. ► genêrično zdravilo

genóm -a m farm. bioteh. celotna dedna zasnova določenega organizma **s:** dednina

ANG.: *genome*

LAT.: *genoma, genomatis n*

genosóm -a m farm. teh. liposom, ki ima v jedru vgrajene fragmente dednega materiala

ANG.: *genosome*

genotíp -a m farmakognoz. skupek vseh genov enega organizma

ANG.: *genotype*

genotóksična nečistóta -e -e ž toksikol.

nečistota v zdravilni učinkovini, pomožni snovi ali končnem zdravilu, ki lahko poškoduje dedni material v celicah

ANG.: *genotoxic impurity*

genotóksičnost -i ž farm. kem., toksikol. lastnost snovi, da poškoduje dedni material v celicah

ANG.: *genotoxicity*

génska manipulácija -e -e ž farm. bioteh. ► tehnologija rekombinántne DNA

génska rekombinácija -e -e ž farm. bioteh. nastanek novih genskih kombinacij, ki je posledica prekrivanja in izmenjave odsekov homolognih kromosomov med celično delitvijo

ANG.: *genetic recombination*

génska tehnologija -e -e ž farm. bioteh. ► tehnologija rekombinántne DNA

génska terapija -e -e ž biomed., farm. bioteh. zdravljenje gensko pogojenih bolezni z vstavljanjem normalno delujočih genov namesto manjkajočih, z odstranjevanjem

defektnih genskih zapisov in njihovim nadomeščanjem s pravnimi ter spreminjanje ali dopolnjevanje nepravilno delujočih predelov genoma z normalno DNA v celicah in tkivih posameznika

ANG.: *gene therapy*

génski kód -ega -a m farm. bioteh. skupek pravil, po katerih žive celice informacije, zapisane v genetskem materialu, zaporedju DNA in mRNA, prevajajo v zaporedje aminokislin, ki gradijo proteine

ANG.: *gene code*

génski lókus -ega -a m farm. bioteh. mesto na kromosomu, na katerem je določen gen ali vsi njegovi aleli

ANG.: *gene locus*

génsko inženirstvo -ega -a s farm. bioteh. ► tehnologija rekombinántne DNA

génsko spremenjeni organizem -- -ega -zma m farm. bioteh. živi organizem, v katerem je genetski material spremenjen s tehnologijo rekombinantne DNA in ne po naravni poti s križanjem ali z naravno rekombinacijo genov **s:** transgèni organizem

ANG.: *genetically modified organism*

génsko zdrávljenje -ega -a s farm. bioteh.

zdravstveni poseg, pri katerem se v celico vnese genski material za nadomestilo, spremembo ali utišanje izražanja genov, da se nadomesti ali uravna izražanje okvarjenega gena in odpravijo vzroki bolezni

ANG.: *gene therapy*

germinácija -e ž farmakognoz. ► kalítev (1)

gestagén -a m farm. kem. hormon, ki ga normalno izločajo rumeno telesce, posteljica in nadledvična žleza ali sintezni derivat in olajša ugneditev oplojenega jajčeca v maternico, varuje nosečnost, npr. progesteron **s:** gestagèni hormón

ANG.: *progestogen*

LAT.: *gestagenum, gestageni n*

gestagèni hormón -ega -a m farm. kem. ► gestagén

GGT -- [gegeté] ž (ANG. *γ-glutamyltransferase*) klin. kem., biomed. kratica ► *γ*-glutamílttransferáza

ginécej -a m farmakognoz. vsi ženski razmnoževalni organi v cvetu

ANG.: *gynoecium*

LAT.: *gynoecium, gynoeciei n*

gingiválna uporába -e -e ž aplikacija zdravila na dlesni

ANG.: *gingival use*

LAT.: *usus gingivalis*

ginkolíd -a m farmakognoz. diterpensi lakton, značilen za dvokrpi ginko (*Ginko biloba*), npr. ginkolíd A, B, C, J, M
 ANG.: *ginkgolide*
 LAT.: *ginkgolidum, ginkgolidi n*

giráza -e ž farm. bioteh. ► tópoizomeráza típa II

glájenje -a s farm. teh. faza pri oblaganju jeder s sladkorjem, pri kateri se izravnavajo neravne površine z uporabo tekočin
 ANG.: *smoothing*

Gláuberjeva sôl -e soli ž zgod. farm. staro ime za natrijev sulfat dekahidrat, ki se uporablja kot salinično odvajalo
 ANG.: *Glauber's salt*
 LAT.: *natrii sulfas decahydras, natrium sulphuricum decahydricum, sal mirabile Glauberi, sulfas sodae*

gláva recépta -e -- ž lek. farm. administrativni del zdravniškega recepta, ki vsebuje podatke o imenu, priimku, spolu, starosti, domačem naslovu pacienta, vrsti zavarovanja ali plačniku zdravila, zdravstveni ustanovi in o osebah, pooblaščenih za predpisovanje in izdajo zdravil s: *inscriptio*
 ANG.: *administrative part of prescription, head of prescription*

glávica -e ž 1. farmakognoz. zgoščeno glavičasto socvetje iz sedečih cvetov
 ANG.: *head*
 LAT.: *capitulum, capituli n*
 2. farmakognoz. sejalni plod, ki se odpre s podolžnimi loputami, zobci, pokrovčkom ali luknjicami pri vrhu
 ANG.: *capsule*
 LAT.: *capsula, capsulae f*

glávna célična bánka -e -e ž farm. bioteh. ► osnovna célična bánka

glávni dosjé o antigénu cepíva -ega -êja -- -- m K: **VÁMF** farm. zak. dokumentacija, v kateri so opisani postopek izdelave, kontrola kakovosti, stabilnost in virusna varnost antigena cepiva
 ANG.: *vaccine antigen master file*

glávni dosjé o fármakovigilánci -ega -êja -- -- m farm. zak. dokumentacija s podrobnim opisom sistema farmakovigilance, ki jo uporabljajo imetniki dovoljenj za promet z zdravili za eno ali več zdravil, ki so pridobila dovoljenje za promet
 ANG.: *pharmacovigilance system master file*

glávni dosjé o plázmi -ega -êja -- -- m K: **PMF** farm. zak. dokumentacija, v kateri so opisani podatki o zbiranju, kontroli kakovosti, predelavi, shranjevanju in transportu krvne plazme
 ANG.: *plasma master file*

glávni dosjé o zdravilni učinkovini -ega -êja -- -- m K: **ASMF, EDMF** farm. zak. dokumentacija, v kateri so opisani splošni podatki o zdravilni učinkovini, postopek njene proizvodnje, kontrola kakovosti in stabilnosti in omogoča zaščito zaupnih podatkov proizvajalca zdravilne učinkovine
 ANG.: *active substance master file, European drug master file*

glávni raziskoválec -ega -lca m glávna raziskoválka -e -e ž farm. zak. oseba, odgovorna za celoten potek kliničnega preskušanja zdravila
 ANG.: *principal investigator*

glazíranje -a s farm. teh., zastar. ► lóščenje

gliceríd -a m farmakognoz. ester glicerola in maščobne kisline
 ANG.: *glyceride*
 LAT.: *glyceridum, glyceridi n*

gliceról -a m farm. kem. alkohol s tremi hidroksilnimi skupinami z rahlim odvajalnim delovanjem, alkoholna komponenta v trigliceridih, pomembna pomožna snov v farmaciji
 ANG.: *glycerol*
 LAT.: *glycerolum, glyceroli n*

glicerólini macerát -ega -a m homeopat. tekoči pripravek, izdelan po homeopatskem postopku iz vhodnih snovi rastlinskega, živalskega ali človeškega izvora z uporabo glicerola ali mešanice glicerola z etanolom ustrezne koncentracije ali z raztopino natrijevega klorida ustrezne koncentracije, iz katerega se s potenciranjem pripravljajo homeopatska zdravila
 ANG.: *glycerol macerate*
 LAT.: *glyceroli maceratum*

glicín -a m farm. kem. neesencialna proteino-gená aminokislina, ki sodeluje v reakcijah druge faze metabolizma in je pomembna kot inhibitorni nevrotransmitter v centralnem živčnem sistemu
 ANG.: *glycine*
 LAT.: *glycinum, glycini n*

glicínski recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor v centralnem živčnem sistemu, na katerega se kot endogeni ligand veže glicin in je po strukturi podoben GABA_A-receptorju
 ANG.: *glycine receptor*

glikácija -e ž farm. bioteh. neencimsko pripajanje sladkorjev na proteine, značilno za stanja, pri katerih je bolezensko povišana koncentracija glukoze v krvi
 ANG.: *glycation*

glikán -a m farmakognoz. ► polisaharíd

G

glikárska kislina -e -e ž farmakognoz. dikarbo-
ksilna kislina, nastala z oksidacijo aldehydne
skupine in terminalnega ogljikovega atoma
sladkorja, npr. glukarska kislina, manarska
kislina

ANG.: *glycaric acid*

LAT.: *acidum glycaricum*

glikirani hemoglobin -ega -a m klin. kem.,
biomed. ► glikozilirani hemoglobin

glikogén -a m klin. kem., biomed. homogeni
polisaharid, ki nastane s polimerizacijo glukoze
in je pri človeku in živalih zaloga glukoze

ANG.: *glycogen*

glikomimétik -a m farm. kem. nesladkorna
spojina, ki je po prostorski strukturi in funkciji
podobna biološko aktivnim saharidom

ANG.: *glycomimetic*

LAT.: *glycomimeticum, glycomimeticum n*

glikón -a m farmakognoz. sladkorna komponenta
glikozida

ANG.: *glycone*

LAT.: *glyconum, glyconi n*

glikónska kislina -e -e ž farmakognoz.
karboksilna kislina, nastala z oksidacijo
aldehydne skupine sladkorja, npr. glukonska
kislina, galaktonska kislina

ANG.: *glyconic acid*

LAT.: *acidum glyconicum*

glikopeptidni antibiótik -ega -a m farm. kem.
polipeptidni antibiotik, ki ima na peptidno
verigo vezane monosaharidne ali oligosaha-
ridne skupine, npr. vankomicin

ANG.: *glycopeptide antibacterial, glycopeptide
antibiotic*

glikoprotein -a ž farm. bioteh. protein s
kovalentno vezanimi oligosaharidi,
navadno preko asparaginskih ali serinskih,
treoninskih in hidroksilizinskih ostankov

ANG.: *glycoprotein*

LAT.: *glycoproteinum, glycoproteini n*

glikozaminoglikán -a m farmakognoz. ► muko-
polisaharid

glikozid -a m farmakognoz. spojina iz glikona in
aglikona, ki je glede na strukturo O-glikozid,
S-glikozid, C-glikozid ali glikozilamin

ANG.: *glycoside*

LAT.: *glycosidum, glycosidi n*

glikozid mórské čebúle -a -- -- m farmakognoz.
kardiotonični glikozid iz morske čebule
(*Scilla maritima*), npr. proscillaridin

ANG.: *scilla glycoside*

LAT.: *glycosidum Scillae maritimae*

glikozid strofánta -a -- m farm. kem. kardio-
tonični glikozid iz strofanta, ki se uvršča v

skupino pasjestrupovk (*Apocynaceae*), npr.
strofantin, cimarín

ANG.: *Strophanthus glycoside*

LAT.: *glycosidum strophanti*

glikozilácija -e ž farm. bioteh. posttransla-
cijska modifikacija, dodanje saharidnih
komponent na proteinsko molekulo, pri
čemer nastane glikoprotein

ANG.: *glycosylation*

LAT.: *glycosilatio, glycosilationis f*

glikozilámín -a m farmakognoz. glikozid, v
katerem je aglikon amin, npr. adenzin

S: N-glikozid

ANG.: *glycosylamine*

LAT.: *glycosylaminum, glycosylamini n*

glikoziláza -e ž farm. bioteh. encim hidrolaza, ki
katalizira odcep glikozilne skupine

ANG.: *glycosylase*

glikozilirani hemoglobin -ega -a m K: HbA1c
klin. kem., biomed. hemoglobin, ki ima vezano
glukožo na verigi β v obliki ketoamina in
se meri v krvi za ocenjevanje urejenosti
presnove glukoze za obdobje zadnjih treh
mesecev S: glikirani hemoglobin

ANG.: *glycosylated hemoglobin*

glikurónska kislina -e -e ž farmakognoz.
karboksilna kislina, nastala z oksidacijo ter-
minalnega ogljikovega atoma sladkorja, npr.
glukuronska kislina, galakturonska kislina

ANG.: *glycuronic acid*

LAT.: *acidum glycuronicum*

glíve glív ž mn. farmakognoz. skupina heterotrofnih
steljčnic s celičnimi stenami večinoma iz hitina

ANG.: *fungi*

LAT.: *Fungi m pl., Mycophyta n pl.*

glívna snóv -e snóví ž farmakognoz. posušena gliva,
njen del ali izloček, ki se navadno uporablja za
zdravljenje ali preprečevanje bolezni

ANG.: *fungal material*

globálna trgovínska števílka izdélka -e
-e -e -- ž K: GTIN številka, ki po vsem svetu
enolično označuje zdravilo

ANG.: *global trade item number*

globální energijski mínimum -ega -ega -a m
farm. kem. potencialna energija molekule, ki
ima najnižjo vrednost na površini potencialne
energije in predstavlja najstabilnejšo konfor-
macijo molekule

ANG.: *global energy minimum*

**Globální nomenklátúrni sistém za
medicínske pripomócke** -ega -ega -a
-- -- -- m K: GMDN sistem poimenovanja, v
katerem ima vsak medicinski pripomoček
mednarodno veljavno šifro in ime

ANG.: *global medical device nomenclature*

globínska filtrácija -e -e ž **farm. teh.** filtracija, pri kateri se trdni delci adsorbirajo na vlakna filtra z mehanizmi prestrezanja, ujetja in difuzije

ANG.: *depth filtration*

glóbula z ovójnico -e -- -- ž **farm. teh.** ► vaginalna kápsula

glob. vag. -- -- [glóbulus vaginalis]

(LAT. *globulus vaginalis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vaginalna glóbula

glomerúlna filtrácija -e -e ž **klin. kem., biomed.** prehajanje snovi iz krvi v filtrat skozi glomerulno membrano, odvisno od naboja, velikosti molekul in pretoka krvi skozi ledvice

ANG.: *glomerular filtration*

GLP -- [geelpé] ž (**ANG. good laboratory practice**) **farm. zak.** kratica ► dóbna laboratórijska práksa

glukagón -a m **farm. bioteh.** polipeptidni hormon trebušne slinavke, funkcionalni antagonist inzulina, ki se izloča ob znižani plazemski koncentraciji glukoze in sodeluje v presnovi ogljikohidratov

ANG.: *glucagon*

LAT.: *glucagonum, glucagoni n*

glukán -a m **farmakognoz.** homogeni polisaharid, ki nastane s polimerizacijo glukoze

ANG.: *glucan*

LAT.: *glucanum, glucani n*

glúkokinín -a m **farm. kem.** učinkovina, ki znižá koncentracijo glukoze v krvi

ANG.: *glucokinin*

LAT.: *glucochininum, glucochinini n*

glúkokortikóid -a m **farm. kem.** steroidni hormon skorje nadledvične žleze, ki spodbuja glukoneogenezo v jetrih in zavira vstopanje glukoze v tkiva, spodbuja katabolizem proteinov, zlasti v mišicah, deluje protivnetno in zavira imunski sistem

PRIM.: kórtikosteróid, minerálokortikóid

ANG.: *glucocorticoide*

LAT.: *glucocorticooidum, glucocorticoidi n*

glúkokortikóidni recéptor -ega -ja m **farm. kem.** receptor v celičnem jedru, na katerem kot agonisti delujejo glukokortikoidi, npr. kortizol

ANG.: *glucocorticoid receptor*

glukóza -e ž monosaharid, ki je najbolj razširjen sladkor v naravi, nastaja neposredno pri fotosintezi in je osnovni gradnik škroba in celuloze

ANG.: *glucose*

LAT.: *glucosa, glucosae f, glucosum, glucosi n*

glukozinolát -a m **farmakognoz.** glikozid, ki vsebuje sulfatno skupino, v rastlini v obliki kalijeve soli, pri hidrolizi tvori izotiocianat in je značilen za družini križnic (Brassicaceae) in kapucinovk (Tropaeolaceae), npr. sinigrin, sinalbin, glukobrasicin, glukotropeolin

S: tíoglukozíd

ANG.: *glucosinolate*

LAT.: *glucosinolatum, glucosinolati n*

glukozurija -e ž **klin. kem., biomed.** prisotnost glukoze v urinu, npr. pri nezdravljeni sladkorni bolezni

ANG.: *glucosuria*

glukuronizácija -e ž **farm. kem.** metabolična reakcija II. reda, v kateri kot telesu lastna snov sodeluje aktivirana oblika glukuronske kisline

ANG.: *glucuronidation*

glutamát -a m **farm. kem.** anion glutaminske kisline, ekscitatorni nevrotransmitter v centralnem živčnem sistemu

ANG.: *glutamate*

LAT.: *glutamas, glutamatis m*

glutamátni recéptor -ega -ja m **farm. kem.** receptor v centralnem živčnem sistemu, na katerega se kot endogeni ligand veže glutamat

ANG.: *glutamate receptor*

γ-glutamílftransferáza -e [gáma] in gáma-glutamílftransferáza -e tudi gáma-glutamílftransferáza -- -e ž **K: GGT klin. kem., biomed.** predstavnik skupine encimov, ki katalizirajo prenos končnega γ-glutamata od glutationa in drugih polipeptidov na nove aminokisline ali polipeptide

ANG.: *γ-glutamyltransferase*

glutamín -a m **farm. kem.** neesencialna proteínogena aminokislina, amid glutaminske kisline

ANG.: *glutamine*

LAT.: *glutaminum, glutamini n*

glutamínska kislína -e -e ž **farm. kem.** neesencialna proteinogena aminokislina s kisló 2-karboksietilno skupino v stranski verigi, pomembna v biosintezi nekaterih avtakoidov, nevrotransmitter v centralnem živčevju

ANG.: *glutamic acid*

LAT.: *acidum glutamicum*

glutatión -a m **klin. kem., biomed.** tripeptid, γ-glutamílf-cisteinílf-glicín, ki sodeluje pri antioksidantni zaščiti organizma in metabolizmu številnih organskih molekul

ANG.: *glutathione*

G

GM-CSF GM-CSF-a in -- [geëmceesëf geëmceesëfa] m (*ANG. granulocyte/macrophage colony stimulating factor*) *farm. bioteh., biomed.* kratica ► dejávník rasti granulocítov in makrofágov

GMDN GMDN-a in -- [geemdeèn geemdeëna] m (*ANG. global medical device nomenclature*) kratica ► Globálni nomenklatúrni systém za medicínske pripomócke

GMP -- [geempé] ž (*ANG. good manufacturing practice*) kratica ► dôbra proizvodna práksa

gniloživka -e ž *farmakognoz.* heterotrofna rastlina, ki se hrani z ostanki ali odpadki organizmov *s:* saprofit
ANG.: *saprophyte*
LAT.: *saprophytum, saprophyti n*

góba -e ž *farmakognoz.* gliva iz skupine zaprtotrosnic ali prostotrosnic
ANG.: *mushroom*
LAT.: *fungus, fungi m*

gólec -lca m *farmakognoz.* ► zérno (1)

góli cvét -ega -a m *farmakognoz.* cvet brez cvetnega odevala
ANG.: *naked flower*
LAT.: *flos nudus*

goloseménke -énk ž mn. *farmakognoz.* skupina semenk, večinoma vetrocvetk, pri katerih se semenska zasnova razvije prosto na plodnem listu
ANG.: *gymnosperms*
LAT.: *Gymnospermae f pl.*

gomólj -a m *farmakognoz.* preobražen, odebelen podzemni rastlinski organ, ki prezimi in vsebuje rezervno hrano *s:* túber
ANG.: *tuber*
LAT.: *tuber, tuberis n*

gonádoliberín -a m *farm. bioteh.* peptidni nevrohormon, ki se sprošča iz hipotalamusa v hipofizni portalni sistem in sproži sintezo in izločanje gonadotropinov
ANG.: *gonadotropin-releasing hormone*
LAT.: *gonadoliberinum, gonadoliberini n*

gonádotropín -a m *farm. bioteh.* hormon, ki se izloča iz adenohipofize in uravnava delovanje spolnih žlez
ANG.: *gonadotropin*
LAT.: *gonadotropinum, gonadotropini n*

gósti ekstrákt -ega -a m *farm. teh.* ekstrakt, pridobljen z izparevanjem ali delnim izparevanjem topila iz tekočega ekstrakta
ANG.: *soft extract*
LAT.: *extractum spissum*

gostilo -a s *farm. teh.* ► zgoščeválo

gostítelj -a m *farm. bioteh.* organizem ali celica, ki vzdržuje zajedavca, npr. virus, bakterijo, protozoo, glivo, ali simbiota in mu omogoča preživetje in razmnoževanje
s: gostíteljski organizem
ANG.: *host*

gostíteljski organizem -ega -zma m *farm. bioteh.* ► gostítelj

gostóta -e ž *farm. teh.* fizikalni parameter, ki podaja razmerje med maso in prostornino neke snovi v g/cm³
ANG.: *density*

gostóta lekárniške mréže -e -- -- ž *farm. zak., lek. farm.* ► preskrbljenost z lekárnami

gostóta trdnin -e -- -- ž *anal. zdr.* farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-ke-mijskih metod, ki predpisuje način merjenja razmerja med povprečno maso in volumnom trdnih snovi
ANG.: *density of solids*

gotóvo zdravilo -ega -a s *farm. zak.* ► industrijsko izdelano zdravilo

GPCR GPCR-a in -- [gepeceër gepeceëra] m (*ANG. G-protein-coupled receptor*) *farm. kem.* kratica ► s proteínom G sklópljen recéptor

GPP -- [gepepé] ž (*ANG. good pharmacy practice*) *lek. farm.* kratica ► dôbra lekárniška práksa

G-protein -a [gé] m *gl. protéin G*

gr. -- [grán] *lek. farm.* okrajšava ► grán

gradus -- [grádus] (*LAT.*) *lek. farm.* nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu stopnja

gráftkòpolimêr -a m *farm. kem.* kopolimer, pri katerem je na polimerno verigo iz monomernih enot ene vrste pripeta ena ali več verig polimera druge vrste
ANG.: *graft copolymer*

grám -a m *lek. farm.* osnovna utežna enota v farmaciji, ki ima oznako g in se v magistralni recepturi ne označuje na receptu
ANG.: *gram*
LAT.: *grammum, grammi n*

grámnégativni mikroorganizem -ega -zma m *farm. kem.* bakterija, ki se zaradi sestave celične stene pri barvanju po Gramu obarva rdeče ali rožnato *PRIM.:* grámpóзитivni mikroorganizem
ANG.: *Gram-negative microorganism*

grámpóзитivni mikroorganizem -ega -zma m *farm. kem.* bakterija, ki se zaradi sestave celične stene pri barvanju po Gramu obarva vijolično *PRIM.:* grámnégativni mikroorganizem
ANG.: *Gram-positive microorganism*
LAT.: *microorganismus Gram-positivus*

grán -a m **K:** **gr.** lek. farm., zgod. farm. stara lekarniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 64,8 mg, kasneje 60 mg, v kontinentalni Evropi pa 50 mg
ANG.: *grain*

gran. -- [gránula] (**LAT.** *granula*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zrnca

granulát -a m **farm. teh.** zmes delcev v obliki zrnč učinkovine in pomožnih snovi, polizdelek po postopku granuliranja, ki je namenjen tabletiranju ali kapsuliranju
ANG.: *granulate*
LAT.: *granulatum, granulati n*

granulátor -ja m **farm. teh.** naprava za granuliranje
ANG.: *granulator*

granulátor z dvójnim pôlžem -ja -- -- -- m **farm. teh.** granulátor za kontinuirano vlažno granuliranje z dvema polžema, ki omogoča mešanje, močenje in gnetenje omočene zmesi
ANG.: *twin-screw granulator*

granuliranje -a s **farm. teh.** farmacevtskotehno-loški postopek za izdelavo zrnč ali granulata iz zmesi prahov
ANG.: *granulation*
LAT.: *granulatio, granulatiois f*

granuliranje s talinami -a -- -- s **farm. teh.** granuliranje, pri katerem se kot tekočina uporabi talina veziva
ANG.: *hot-melt granulation*

granuliranje v hitro vrtéčih granulátorjih -a -- -- -- -- s **farm. teh.** eno- ali večstopenjski postopek vlažnega granuliranja v hitro vrtečih granulátorjih, kjer se tekočina za granuliranje prši po zmesi prahov, ki se mešajo z veliko hitrostjo **s:** visokostrižno granuliranje
ANG.: *high shear granulation*

granuliranje v zvrtničenih plastéh -a -- -- -- s **farm. teh.** ► vrtinčnoslójno granuliranje

granulociti -ov m mn. **klin. kem., biomed.** krvne celice z granulami v citoplazmi, ki se uvrščajo med levkocite in so pomembne pri fagocitozi tujkov in mikroorganizmov
ANG.: *granulocytes*

granulocitne in makrofágne kolonije spodbujajoči dejávník -- -- -- -- -ega -a m **farm. bioteh., biomed.** ► dejávník rasti granulocítov in makrofágov

granulocitne kolonije spodbujajoči dejávník -- -- -- -ega -a m **farm. bioteh., biomed.** ► dejávník rasti granulocítov

granuloferéza -e ž **farm. bioteh.** postopek odvzema granulocítov iz krvi bolnika ali krvodajalca
ANG.: *granulocytophesis*

grelín -a m **farm. kem.** peptidni hormon, ki nastaja v celicah stene prebavnega trakta in povečuje občutek lakote
ANG.: *ghrelin*

grelínski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** z G-proteinom sklopljen receptor v centralnem živčnem sistemu, na katerega se kot endogeni ligand veže grelin, ki poveča občutek lakote
ANG.: *ghrelin receptor*

grenčica -e ž **farmakognoz.** liker, ki vsebuje grenčine in se uporablja za vzbujanje teka ali pospeševanje prebave, ker poveča izločanje prebavnih sokov
ANG.: *bitter*
LAT.: *liquor amarus*

grenčina -e ž **farmakognoz.** spojina ali zmes spojin, ki ima grenek okus **s:** amárum
ANG.: *bitter principle*
LAT.: *amarum, amari n*

grênka sól -e soli ž **zgod. farm.** staro ime za magnezijev sulfat, sol izrazito grenkega okusa, eno od najpomembnejših saliničnih odvajal
ANG.: *bitter salt, Epsom salt*
LAT.: *magnesii sulfas heptahydras, magnesium sulphuricum heptahydricum, sal amarum, sal anglicum, sal Epsomensis, sal Seidliziensis*

grenkôbno števílo -ega -a s **farmakognoz.** farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način organoleptičnega vrednotenja grenkosti v primerjavi z raztopino kininijevega klorida
ANG.: *bitterness value*

grím -a m **farmakognoz.** nižja lesnata rastlina brez glavnega debla, ki se razveji že pri tleh
ANG.: *bush, shrub*
LAT.: *dumetum, dumeti n, dumus, dumi m, frutex, fruticis m*

gross. -- [grósus] (**LAT.** *grossus*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu grob

gròzd gròzda m **1. farmakognoz.** socvetje s približno enako dolgimi pecljatimi cveti, nameščenimi premenjalno ali spiralno na glavni osi
2. farmakognoz. skupek plodov, ki se razvijejo iz socvetja
ANG.: *ebracteate inflorescence*
LAT.: *inflorescentia ebracteata*

GS1 DataMatrix --- [geès êna dátamátriks] m dvodimenzionalna črna koda, določena z GS1-standardom, natisnjena na ovojnini, ki se uporablja za avtomatsko identifikacijo in sledljivost izdelkov, v kateri so poleg globalne trgovinske številke izdelka vpisani še drugi podatki, npr. datum izteka roka uporabnosti, številka serije, jakost zdravila

GSP -- [geespé] ž (ANG. *good storage practice*) lek. farm., farm. zak. kratica ► dôbra skladiščna práksa

GS1-stándardi -ov [geèsêna] m mn. sistem mednarodnih standardov za avtomatsko identifikacijo izdelkov s črtnimi kodami in radiofrekvenčnimi oznakami, za računalniško izmenjavo in globalno sinhronizacijo podatkov
ANG.: *GS1 standards*

GTIN -- [geteièn] ž (ANG. *global trade item number*) kratica ► globálna trgovínska števílka izdélka

gtt. -- [gúta] (LAT. *gutta*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kaplja, kapljica

gtts. -- [gútas] (LAT. *guttas*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice

gúmi -ja m farmakognoz. viskozna in lepljiva raztopina polisaharidov v vodi, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. arabski gumi, gvar gumi, ksantanski gumi
ANG.: *gum*

gúmirézín -a m farmakognoz. viskozna in lepljiva zmes smole in gumija, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. gamboga s: gúmismôla
ANG.: *gum resin*
LAT.: *gummiresina, gummiresinae f*

gúmismôla -e ž farmakognoz. ► gúmirézín

gurjúnski bálzam -ega -a m farmakognoz., zgod. farm. oleorezin iz tropskih dreves rodu *Dipterocarpus*, ki se je uporabljal kot ekspektorant
ANG.: *gurjun balsam*
LAT.: *balsamum guriunae*

gutácija -e ž farmakognoz. izločanje kapljic vode, navadno iz listov
ANG.: *guttation*

gutapêrča -e ž farmakognoz., zgod. farm. sestavina mlečka dreves iz družine sapotokv (*Sapotaceae*), strukturno politerpen, ki je odpornejša, manj elastična od kavčuka in se je uporabljala za obliže
ANG.: *gutta-percha*
LAT.: *guttapercha, guttaperchae f*

gúti gúmi -- -ja m farmakognoz., zgod. farm. živorumen gumi iz rastline *Garcinia hanburyi*, ki se je uporabljal kot močno odvajalo
ANG.: *gutti gum*
LAT.: *gummi gutti*

guttat. -- [gutátim] (LAT. *guttatim*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po kapljicah

gutt. p. ocul. - - - - - [gúte pro ókulis] m (LAT. *guttae pro oculis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za oči, oko

gvájak -a m zgod. farm. do leta 1972 oficalno zdravilo rdečkastorjava, po oksidaciji na zraku modrozelená smola iz lesa *Guaiacum officinale*, ki se je uporabljala za zdravljenje revmatoidnega artritisa in protina
ANG.: *guaiac*
LAT.: *guaiaicum, guaiaci n, resina guaiaci*

gvanídski derivát -ega -a m farm. kem. antihipertenziv z bazično gvanidinsko skupino, ki zmanjša sproščanje kateholaminov v perifernem adrenergičnem živčevju, npr. gvanetidín
ANG.: *guanidine derivative*
LAT.: *guanidini derivatum*

gvaníń -a m farm. bioteh. nukleinska baza, derivat purina, komplementaren citozinu, s katerim tvori tri vodikove vezi
PRIM.: nukleínska báza
ANG.: *guanine*
LAT.: *guaninum, guanini n*

gvanozín -a m farm. bioteh. nukleozid gvanina, vezanega na ribozo, sestavina RNA
PRIM.: deóksigvanozín
ANG.: *guanosine*
LAT.: *guanosinum, guanosini n*

gvarána -e ž farmakognoz. prašek iz nezrelh in praženih semen tropske ovijalke gvarane (*Paulinia cupana*), ki vsebuje kofein in se uporablja kot stimulant
ANG.: *guarana*

gvár gúmi -- -ja m farmakognoz. gumi iz zmletih semen rastline *Cyamopsis tetragonolobus*, v katerem je 85 % galaktomanana, uporablja se kot zgoščevalo, stabilizator in sredstvo za suspendiranje v farmaceutskih oblikah za peroralno in dermalno uporabo, vezivo pri tabletiranju
ANG.: *cyamopsis gum, guar-gum*
LAT.: *cyamopsisidis seminis pulvis, guar galactomannanum*

GVP -- [gevepé] ž (ANG. *good pharmacovigilance practice*) kratica ► dôbra fármakovigilánčna práksa

H

H H-ja in -- [há] m **lek. farm.** oznaka za režim predpisovanja in izdaje zdravila, ki je zaradi svojih lastnosti, relativne novosti ali varovanja javnega zdravja namenjeno izključno za bolnišnično zdravljenje

habitát -a m **farmakognoz.** naravno bivališče ali rastišče določene osebk ali vrste
 ANG.: *habitus*
 LAT.: *habitus, habitus m*

hadrocéntrična žíla -e -e ž **farmakognoz.** koncentrična žila pri enokaličnicah z zunanjo plastjo floema in notranjo plastjo ksilema
 ANG.: *hadrocentric vascular bundle*
 LAT.: *vas hadrocentricum*

Hahnemannova metóda izdeláve homeopátkega zdravíla in **hahnemannova metóda izdeláve homeopátkega zdravíla** -e -e --- [hánemanova] ž **homeopat.** izdelava homeopatskega zdravila iz homeopatske surovine z zaporednim redčenjem in stresanjem ali trituriranjem, npr. 1 : 10, 1 : 100
 PRIM.: potenciranje (2)
 ANG.: *Hahnemannian method of homeopathic remedy preparation, Hahnemann's method of homeopathic remedy preparation*

Hahnemannova poténca in **hahnemannova poténca** -e -e [hánemanova] ž **homeopat.** oznaka za jakost zdravila, pripravljenega po Hahnemannovi metodi izdelave homeopatskega zdravila, npr. 4 DH, 7 CH, 9 CH, 30 CH
 ANG.: *Hahnemannian potency, Hahnemann's potency*

halkón -a m **farmakognoz.** flavonoid, ki je strukturno 1,3-difenil-2-propen-1-on, npr. izolikviritigenin, butein
 ANG.: *chalcone*
 LAT.: *chalconum, chalconi n*

halogenírani ogljikovodíki -ih -ov m mn. **farm. kem.** hlapni splošni anestetiki, ki motijo prenos dražljajev po živčnih celicah, so nevteljivi in se v zadnjem času uporabljajo namesto anestetičnih etrov, npr. halotan, enfluran
 ANG.: *halogenated hydrocarbons*
 LAT.: *hydrocarbones halogenati*

halucinácija -e ž **farm. kem.** zaznavna motnja, ki nima podlage v resničnosti, vendar posameznik verjame vanjo
 ANG.: *hallucination*
 LAT.: *hallucinatio, hallucinationis f*

halucinogén -a m **farm. kem.** učinkovina, s katero se lahko izzovejo halucinacije
 ANG.: *hallucinogene*
 LAT.: *hallucinogenum, hallucinogeni n*

Hamurábijev zakoník -ega -a m **zgod. farm.** zbirka zakonov pravne in javne narave, tudi s področja farmacije, iz časa Hamurabija, šestega vladarja Babilona, ok. 1770 let pr. n. št.
 ANG.: *Code of Hammurabi*
 LAT.: *Codex Hammurabi*

H₁-antagoníst -a [há éna] m **farm. kem.** antialergik, ki z vezavo na histaminske H₁-receptorje prepreči provnetno delovanje histamina, npr. astemizol, difenhidramin
 ANG.: *H₁ antagonist*

H₂-antagoníst -a [há dvé] m **farm. kem.** protitulkusna učinkovina, ki prepreči vezavo histamina na histaminske H₂-receptorje in zmanjša nastajanje želodčne kisline, npr. ranitidin, cimetidin
 ANG.: *H₂ antagonist*

haploidíja -e ž **biomed., farmakognoz.** lastnost celice, da vsebuje enojno število kromosomov **s:** haploidnost
 ANG.: *haploidy*

haploidnost -i ž **biomed., farmakognoz.** ▶ haploidija

haplón -a m **farmakognoz.** organizem z enojnim številom kromosomov v celicah
 ANG.: *haplont*

haptén -a m **imunol., biomed.** nepopolni ali delni antigen, neproteinska spojina anorganskega ali organskega izvora, ki ne more sprožiti protitelesnega imunskega odziva zoper samo sebe, dokler se ne veže na nosilni protein, npr. na albumin
 ANG.: *haptén*
 LAT.: *haptén, haptentis m*

harmonizírani dátum pridobítve dovoljénja za promèt v EÚ -ega -a --- m
K: EU-HBD farm. zak. dogovorjeni datum prve pridobitve dovoljenja za promet v Evropski uniji, ki je osnova za pripravo rednega posodobljenega poročila o varnosti zdravila
 ANG.: *EU harmonised birth date*

Hausnerjevo razmérje in **hausnerjevo** -ega -a [háuznerjevo] **s farm. teh.** parameter pri tabletiranju, indikator pretočnih lastnosti prahov, ki je v tesni korelaciji s Carrovim indeksom
 ANG.: *Hausner ratio*

HbA1c -- [hemoglobín à éna cé] m (**ANG. hemoglobin A1c**) **klin. kem., biomed.** kratica ▶ glikozilirani hemoglobín

H

hCG hCG-ja in -- [hacegé hacegêja] m
(*ANG.* *human chorionic gonadotropin*)
farm. bioteh. kratica ► *humáni horiónski gonádotropín*

hčérinska célica -e -e ž *farmakognoz.* celica, ki po celični delitvi nastane iz materske celice
ANG.: *daughter cell*
LAT.: *cellula filialis*

hčérinski ión -ega -a m *anal. zdr.* izbrani ion po fragmentaciji v masnem spektrometru
S: *prodúktni ión*
ANG.: *daughter ion, product ion*

HDL HDL-a in -- [hadeěl hadeěla] m (*ANG.* *high density lipoprotein*) *klin. kem., biomed.* kratica ► *lipoprotéin visóke gostóte*

H

heksóza -e ž *farmakognoz.* monosaharid, ki vsebuje šest ogljikovih atomov in je aldoheksóza, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. glukoza, manoza, ali ketoheksóza, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. galaktoza, guloza
ANG.: *hexose*
LAT.: *hexosum, hexosi n*

hém -a m *klin. kem., biomed.* protoporfirin IX s kompleksno vezanim železovim ionom, ki je neproteinski del hemoglobina, citokromov, nekaterih oksidaz in se razgradi do bilirubina
ANG.: *heme*

hemaferéza -e ž *farm. bioteh.* postopek ločevanja krvi na plazmo in posamezne vrste celic *S:* *aféréza*
ANG.: *hemapheresis*

hemaglutinácija -e ž *imunol., biomed.* zlepjanje rdečih krvničk in tvorba celičnih skupkov, navadno zaradi vezave različnih protiteles ali prisotnosti določenih mikroorganizmov, mehanizem, ki se uporablja za določanje krvnih skupin
ANG.: *hemagglutination*
LAT.: *haemagglutinatio, haemagglutinationis f*

hematokrit -a m *klin. kem., biomed.* delež celic v krvi preiskovanca, ki se izmeri s standardiziranim postopkom centrifugiranja
ANG.: *hematocrit*

hematokritna vrédnost -e -i ž *klin. kem., biomed.* prostorninski delež celic v krvi preiskovanca, ki se izračuna iz podatkov o številu in prostornini eritrocitov
ANG.: *hematocrit value*

hematopoétski rástni dejávník -ega -ega -a m *farm. bioteh.* glikoproteinski rastni dejavnik, ki spodbuja delitev in zorenje določene vrste krvotvornih celic v kostnem mozgu
ANG.: *hematopoietic growth factor*

hematotóksičnost -i ž *farm. kem., toksikol.* lastnost snovi, da toksično deluje na krvne celice
ANG.: *hematotoxicity*

hematurija -e ž *klin. kem., biomed.* prisotnost krvi v urinu, navadno pri boleznih ledvic, ki se dokaže npr. s centrifugiranjem, po katerem je urin bister in ni več obarvan
ANG.: *hematuria*

hemicelulóza -e ž *farmakognoz.* iz različnih monosaharidov zgrajen polisaharid s krajšo in razvejeno molekulo, poleg celuloze sestavina celične stene
ANG.: *hemicellulose*
LAT.: *hemicellulosa, hemicellulosae f*

hemiterpén -a m *farmakognoz.* najenostavnejši terpen, zgrajen iz petih ogljikovih atomov, npr. izopren
ANG.: *hemiterpene*
LAT.: *hemiterpenum, hemiterpeni n*

hemiterpenóid -a m *farmakognoz.* oksidacijski produkt hemiterpena, npr. izovalerianska kislina, prenol
ANG.: *hemiterpenoid*
LAT.: *hemiterpenoidum, hemiterpenoidi n*

hemodializa -e ž *lab. med.* postopek zunajtelesne cirkulacije heparinizirane krvi, pri katerem se iz nje skozi polprepustne membrane izločajo raztopljene snovi in del tekočine z difuzijo, ultrafiltracijo in osmozo v dializno raztopino, ki teče v nasprotni smeri
ANG.: *hemodialysis*
LAT.: *haemodialysis, haemodialysis f*

hemoglobín -a m *klin. kem., biomed.* protein v eritrocitih, odgovoren za prenos kisika in vzdrževanje kislinsko-baznega ravnotežja v krvi
ANG.: *hemoglobin*

hemoglobinurija -e ž *klin. kem., biomed.* prisotnost hemoglobina v urinu, navadno pri bolezni ledvic, ki se dokaže npr. s centrifugiranjem, po katerem ostane urin obarvan in moten
ANG.: *hemoglobinuria*

hemoliza -e ž *farm. bioteh.* sprostitve hemoglobina iz eritrocitov zaradi poškodovanja njihove celične membrane
ANG.: *hemolysis*
LAT.: *haemolysis, haemolysis f*

hemolizín -a m *farm. kem.* spojina, ki povzroči razpad eritrocitov
ANG.: *hemolysin*
LAT.: *haemolysinum, haemolysini n*

hemostáza -e ž *klin. kem., biomed.* proces zaustavljanja krvavitve, odvisen od delovanja

dejavnikov žilne stene, plazemskih faktorjev koagulacije in faktorjev fibrinolize

ANG.: *hemostasis*

hemostíptik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zaustavitev manjših krvavitev, navadno zaradi adstringentnega delovanja

ANG.: *hemostyptic*

LAT.: *haemostypticum, haemostyptici n*

hemovigilánca -e ž **farm. zak.** sistem nadzora, ki temelji na z zakonom predpisanih postopkih ugotavljanja, zbiranja in sporočanja podatkov o hudih neželenih dogodkih in reakcijah pri krvodajalcih ali prejemnikih krvi in komponent krvi ter epidemiološko spremljanje krvodajalcev

ANG.: *hemovigilance*

HÉPA-filter -tra m (ANG. *HEPA high efficiency particulate air*) **farm. teh.** filter za filtracijo zraka v čistih prostorih, ki je sposoben zadržati 99,997 % delcev, večjih od 0,3 µm

ANG.: *high efficiency particulate air filter*

heparíni -ov m mn. **farm. kem.**

antikoagulanti, po strukturi mukopolisaharidi, ki se vežejo z antitrombinom III in preprečijo delovanje trombina in še nekaterih krvnih koagulacijskih faktorjev IXa, Xa, XIa, XIIa

PRIM.: intrinzična pót koagulacije

ANG.: *heparins*

LAT.: *heparina n pl.*

hepatotóksičnost -i ž **farm. kem., toksikol.**

lastnost snovi, da toksično deluje na jetrne celice ali jih uničuje

ANG.: *hepatotoxicity*

heptóza -e ž **farmakognoz.** monosaharid, ki vsebuje sedem ogljikovih atomov in je aldoheptoza, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. L-glicero-D-manoheptoza, ali ketoheptoza, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. sedoheptuloza

ANG.: *heptose*

LAT.: *heptosum, heptosi n*

herb. -- [hërba] (LAT. *herba*) **lek. farm.**

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rastlina, zel

herbálna snóv -e snóví ž **farmakognoz.** ► rastlinska dróga

herbální príprávek -ega -vka m **farm. teh., farm. zak.** ► priprávek rastlinskega izvóra

herbálno zdravílo -ega -a s **farm. zak.** ► zdravílo rastlinskega izvóra

herbárij -a m **farmakognoz.** zbirka stisnjenih in posušenih rastlin s priloženimi podatki, namenjena spoznavanju in proučevanju

ANG.: *herbarium*

LAT.: *herbarium, herbarii n*

herbicíd -a m **farm. kem.** fitofarmaceutsko sredstvo za zatiranje plevla

ANG.: *herbicide*

Hêringov zákon in **hêringov zákon** -ega zákóna m **homeopat.** zakon, po katerem poteka proces homeopatskega zdravljenja glede na telo od zgoraj navzdol, od znotraj navzven, simptomi pa izginjajo v obratnem vrstnem redu, kot so nastajali

ANG.: *Hering's law*

hesilácija -e ž **farm. bioteh.** postopek kovalentne vezave molekule hidroksietilškroba na določeno proteinsko učinkovino, da se doseže izboljšanje njenih farmakokinetičnih lastnosti **PRIM.:** pasilácija

ANG.: *HESylation*

heterogél -a m **farm. teh.** gel, v katerem so sestavine tridimenzionalnega ogrodja in vanj vključene tekočine različnega kemizma, npr. kreme

ANG.: *heterogel*

heterogéni polisaharíd -ega -a m **farmakognoz.** polisaharid, ki ga tvorijo različni monosaharidi, npr. ksantan

ANG.: *heterogenous polysaccharide*

heterokromatín -a m **farm. bioteh.** transkripcijsko neaktiven, konstantno zgoščen del kromatina

ANG.: *heterochromatin*

heteropolimêr -a m **farm. teh.** ► kòpolimêr

heterorecéptor -ja m **farm. kem.** receptor, ki po vezavi liganda regulira sintezo in/ali sproščanje mediatorja, pri čemer sta ligand in mediator različna **PRIM.:** ávtorecéptor

ANG.: *heteroreceptor*

heterosporíja -e ž **farmakognoz.** sposobnost tvorjenja dveh vrst trosov

ANG.: *heterosporry*

heterotrofíja -e ž **farmakognoz.** potreba po prehranjevanju z že izdelanimi organskimi snovmi

ANG.: *heterotrophy*

heterozigót -a m **biomed.** vsak posameznik, ki podeduje dve alelski različici istega gena, pri čemer je navadno ena od njiju prevladujoča s: heterozigótni organizem

ANG.: *heterozygote*

heterozigótni organizem -ega -zma m **biomed.** ► heterozigót

H

hialurónska kislína -e -e ž **biomed.** viskozni glikozilaminoglikan, dolga nerazvejena kompleksna sladkorna molekula, sestavljena iz ponavljajočih se dimernih enot glukuronske kisline in *N*-acetilglukozamina, ki deluje kot mazivo, vezivo in zaščitna snov in je v velikih količinah zlasti v sklepnih tekočini, očesni steklovini, popkovnici in medtkivnih prostorih
ANG.: *hyaluronic acid*

hibrid -a m **farmakognoz.** ► križanec

hibridizacija -e ž **farm. bioteh.** združevanje komplementarnih enojnih verig DNA ali RNA v dvoverižne strukture
ANG.: *hybridisation*

H

hibridna célica -e -e ž **farm. bioteh.** ► hibridóm

hibridni lignán -ega -a m **farmakognoz.** lignan, ki nastane v rastlini s kombinacijo različnih biosinteznih poti in je glede na strukturo flavonolignan, kumarolignan ali ksantolignanoid **s:** lignoid
ANG.: *hybrid lignan*
LAT.: *lignanum hybridum*

hibridóm -a m **farm. bioteh.** celica, nastala z zlitjem dveh celic, navadno limfocita T ali B in mielomske celice, ali klon takšnih celic **s:** hibridna célica
ANG.: *hybridoma*

hibridómska tehnologija -e -e ž **farm. bioteh.** razvoj monoklonskih protiteles, ki temelji na tvorbi hibridomov, nastalih z zlitjem limfocitov B, izoliranih iz vranice imuniziranih miši, in mielomskih celic
ANG.: *hybridoma technology*

hidantóinski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** antiepileptiki, ki imajo na mestu 5 hidantóinskega obroča vezano vsaj eno lipofilno skupino in s stabiliziranjem neaktivne oblike natrijevih kanalov preprečujejo širjenje epileptičnih impulzov v centralnem živčnem sistemu, npr. fenitoin, etotoin
ANG.: *hydantoin derivatives*
LAT.: *hydantoini derivata*

hidrát -a m **farm. kem.** snov, ki v svoji kristalni strukturi vsebuje vsaj eno molekulo vode
ANG.: *hydrate*
LAT.: *hydratum, hydrati n*

hidrávlična šóba -e -e ž **farm. teh.** šoba, ki z visokim tlakom in gibanjem kapljevine v obliki vrtnica povzroči nastanek kapljic
ANG.: *hydraulic nozzle*

hidrazidni ántituberkulótik -ega -a m **farm. kem.** antituberkulotik s hidrazidno

skupino, ki zavira biosintezo mikolnih kislin, sestavin celične stene mikobakterij, npr. izoniazid

ANG.: *hidrazide antituberculosic*

LAT.: *antituberculosicum hidrazidicum*

hidrazinofthalazinski derivát -ega -a m

farm. kem. antihipertenziv, derivat ftalazina s hidrazinsko skupino, ki zmanjša periferni upor z neposrednim delovanjem na gladke mišične celice v steni arteriol, kjer upočasni sproščanje kalcijevih ionov iz sarkoplazemskega retikuluma, npr. hidralazin

ANG.: *hidrazinophthalazine derivative*

LAT.: *hidrazinophthalazini derivatum*

hidrofilna gáza -e -e ž **med. prip.** gaza, ki dobro vpija tekočine in se uporablja za pokrivanje ran z močnim izločkom **s:** vpójna gáza

ANG.: *absorbent gauze*

hidrofilna kábel gáza -e -- -e ž **med. prip.** zložen, steriliziran trak gaze, ki se uporablja sam ali z drugimi medicinskimi pripomočki za prekrivanje poškodovane kože

ANG.: *absorbent gauze cable*

hidrofilna kréma -e -e ž **farm. teh.** krema, v kateri je zunanja faza vodna
ANG.: *hydrophilic cream*

hidrofilna molécula -e -e ž **farm. kem.** molekula, ki ima zaradi svoje strukture težnjo po tvorbi interakcij z vodnimi molekulami, najpogosteje z vodikovimi vezmi, kar olajša njeno raztapljanje
ANG.: *hydrophilic molecule*

hidrofilna pásta -e -e ž **farm. teh.** pasta iz sestavin, ki se mešajo z vodo
ANG.: *hydrophilic paste*

hidrofilni emulgátor -ega -ja m **farm. teh.** ► emulgátor ólje v vodi

hidrofilni géł -ega -a m **farm. teh.** gel iz vode, glicerola ali propilenglikola, geliran z ustreznimi tvorilci **s:** hidrogél
ANG.: *hydrogel, hydrophilic gel*

hidrofilni polimér -ega -a m **farm. teh.** polimer, ki se v vodi raztaplja ali v njej nabreka, ima afiniteto do vodnih molekul **PRIM.:** bioadhezivni polimér, mikoadhezivni polimér
ANG.: *hydrophilic polymer*

hidrofilno-lipofilno ravnotéžje -ega -a s **farm. teh.** razmerje med relativno maso hidrofilnega dela molekule površinsko aktivne snovi in relativno maso celotne molekule za izračun števila HLB
ANG.: *hydrophilic-lipophilic balance*

hidrofilno mazilo -ega -a s farm. teh. mazilo iz mazilnih podlag, ki se mešajo z vodo
 ANG.: *hydrophilic ointment*
 LAT.: *unguentum hydrophilicum*

hidrofóbná fragméntna konstánta -e -e -e ž farm. kem. aditivni številčni parameter, ki predstavlja prispevek fragmenta k celotni lipofilnosti molekule in se uporablja za izračun porazdelitvenega koeficienta
 ANG.: *hydrophobic fragmental constant*

hidrofóbná kréma -e -e ž farm. teh. ► lipofilna kréma

hidrofóbná molékula -e -e ž farm. kem. molekula, ki zaradi svoje strukture lahko z molekulami vode tvori le šibke interakcije, ki ne omogočajo raztapljanja, zato se takšne molekule v vodnem okolju združujejo v agregate, ki imajo čim manjšo mejno površino z vodo
 S: lipofilna molékula
 ANG.: *hydrophobic molecule*

hidrofóbné interákcijs -ih -ij ž mn. farm. kem. interakcije, ki nastanejo zaradi prisilne orientacije vodnih molekul okrog lipofilnih struktur in posledičnega znižanja entropije sistema
 ANG.: *hydrophobic interactions*

hidrofóbnó mazilo -ega -a s farm. teh. ► lipofilno mazilo

hidrogél -a m farm. teh. ► hidrofilni géł

hidrogenirani lanolín -ega -a m farm. teh. bela do bledorumena mastna snov, zmes sterolov in višjih alifatskih alkoholov, pridobljena z nasičenjem dvojnih vezi v lanolinu pri povišani temperaturi in povišanem tlaku, pri čemer se estri in kisline reducirajo do ustreznih alkoholov, ki se uporablja kot emolient, emulgator voda v olju
 PRIM.: lanolínski alkohóli
 ANG.: *hydrogenated wool fat*
 LAT.: *adeps lanae hydrogenatus*

hidrogenirano ólje -ega -a s farm. teh. olje, v katerem so z adicijo vodika dvojne vezi nasičene, zaradi česar se poveča obstojnost olja in spremeni njegovo agregatno stanje
 ANG.: *hydrogenated oil*
 LAT.: *oleum hydrogenatum*

hidroksiliranje aromátskega obróča -a -- -- s farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se aromatski obroč oksidira, navadno na mestu 4 pri monosubstituiranem benzenovem obroču
 ANG.: *aromatic hydroxylation, aromatic ring hydroxylation*

hidróksilizin -a m farm. biotech. lizin z dodatno hidroksilno skupino, navadno na mestu 5
 ANG.: *hydroxylysine*
 LAT.: *hydroxylysinum, hydroxylysinin*

hidroksilno število -ega -a s anal. zdr., farm. teh. merilo za količino hidroksilnih skupin v vzorcu maščob, podano kot masa kalijevega hidroksida, potrebna za nevtralizacijo očetne kisline, nastale pri acetiliranju hidroksilnih skupin z acetanhidridom
 ANG.: *hydroxyl value*

hidrolát -a m farmakognoz., zgod. farm. z eteričnim oljem nasičena voda, ki nastane pri destilaciji eteričnega olja z vodno paro
 ANG.: *hydrolat*
 LAT.: *hydrolatum, hydrolati*

hidroláza -e ž farm. biotech. encim, ki katalizira hidrolizo kemijskih vezi
 ANG.: *hydrolase*

hidrolítična odpórnost -e -i ž farm. teh. merilo za kemično stabilnost steklenih vsebnikov za farmacevtsko uporabo, ki izraža odpornost proti sproščanju topnih mineralnih snovi v vodo pod predpisanimi pogoji stika med steklom in vodo
 ANG.: *hydrolytic resistance*

hidroliza -e ž farm. kem. kemična reakcija, pri kateri se pod vplivom vode razcepijo določene kemične vezi v molekuli
 ANG.: *hydrolysis*
 LAT.: *hydrolysis, hydrolysis f*

hidroliza amidov -e -- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri poteče hidroliza amidne vezi do ustreznih karboksilnih kislin in aminov, v organizmu navadno počasneje kot analogna hidroliza estrov
 ANG.: *hydrolysis of amides*

hidrolizabilni tanín -ega -a m farmakognoz. tanin, ki je strukturno kompleksen ester molekul sladkorja ali poliola z različnim številom molekul fenolnih kislin
 S: galotanín
 ANG.: *hydrolysable tannin*
 LAT.: *tanninum hydrolysabile*

hidroliza epoksidov -e -- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri se potencialno toksični epoksidi pretvorijo v vicinalne diole
 S: hidroliza oksiránov
 ANG.: *epoxide hydrolysis, hydrolysis of oxiranes*

hidroliza éstrov -e -- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri poteče hidroliza estrske vezi do ustreznih karboksilnih kislin in alkoholov,

v organizmu navadno hitreje kot analogna hidroliza amidov

ANG.: *hydrolysis of esters*

hidroliza glikozidov -e -- ž farm. kem.

metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri iz glikozidov nastaneta molekula sladkorja in aglikon

ANG.: *hydrolysis of glycosides*

hidroliza oksiránov -e -- ž farm. kem.

metabolična reakcija I. reda iz skupine hidroliz, pri kateri se potencialno toksični oksirani pretvorijo v vicinalne diole

S: hidroliza epoksidov

ANG.: *epoxide hydrolysis, hydrolysis of oxiranes*

H

hifa -e ž farmakognoz. nitka glive, ki sestavlja micelij

ANG.: *hypha*

LAT.: *hypha, hyphae f*

higrométer -tra m naprava za merjenje relativne vlažnosti zraka

ANG.: *hygrometer*

LAT.: *hygrometrum, hygrometri n*

higroskópna snóv -e snóvi ž snov, ki veže vlogo iz okolja

ANG.: *hygroscopic substance*

hilum -a m farmakognoz. ► pópek (2)

himénij -a m farmakognoz. ► trosóvnica

himérno prótíteló -ega -ésa s farm. bioteh.

protitelo, fuzijski protein, v katerem so variabilna strukturna področja težke in lahke verige mišjega protitelesa izražena na strukturi humanega protitelesa

ANG.: *chimeric antibody*

hiperfosfatémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija anorganskih fosfatov, zlasti različnih soli fosforjeve(V) kisline, v serumu nad referenčnim območjem PRIM.: hípofosfatémija

ANG.: *hyperphosphatemia*

hiperglikémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija glukoze v serumu nad referenčnim območjem, npr. pri nezdravljeni sladkorni bolezni PRIM.: mótena koncentracija glukóze na téšče

ANG.: *hyperglycemia*

hiperkalcémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija kalcija v serumu nad referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih vodi v zvečano vzdraženost živčnih in mišičnih celic

ANG.: *hypercalcemia*

hiperkaliémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija kalija v serumu nad

referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih vodi v zmanjšano vzdraženost miokarda

ANG.: *hyperkalemia*

hiperkreatinínemija -e ž klin. kem., biomed.

stanje zvišane koncentracije kreatinina v serumu pri odraslih, ki se navadno pojavi ob zmanjšanem delovanju ledvic

ANG.: *hypercreatininemia*

hiperlipidémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija enega od lipidov, npr. holesterola LDL, holesterola HDL ali trigliceridov, v serumu nad referenčnim območjem, pogosto povezana z razvojem ateroskleroze

ANG.: *hyperlipidemia*

hiperlipoproteinémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija lipoproteinov v serumu nad referenčnim območjem, pogosto povezana z razvojem ateroskleroze PRIM.: lipoprotein

ANG.: *hyperlipoproteinemia*

hipermagneziémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija magnezija v serumu nad referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih lahko prizadene krčenje mišic

ANG.: *hypermagnesemia*

hipermangán -a m zgod. farm. staro ime za kalijev manganat(VII), ki pri redukciji spremeni barvo do zelene, rjave ali pa se razbarva, uporablja se za pripravo destilirane vode in zunanje ali oralno kot antiseptik

S: mineralni kaméleon

ANG.: *potassium permanganate*

LAT.: *chameleon minerale, kalium manganicum crudum*

hipernatriémija -e ž klin. kem., biomed.

koncentracija natrija v serumu nad referenčnim območjem, ki v močno povišanih vrednostih lahko prizadene centralno živčevje

ANG.: *hypernatremia*

hipersenzitivnost -i ž farmakolog., imunol.

stanje objektivno ponovljivih simptomov ali znakov, ki jih sproži izpostavljenost določeni količini dražljaja, ki jo normalni osebkoli tolerirajo, lahko povzročeno z imunskimi mehanizmi, npr. alergijska preobčutljivost na cvetni prah, zdravila, ali z drugimi mehanizmi, npr. nealergijska preobčutljivost na nekatera zdravila S: preobčutljivost

ANG.: *hypersensitivity*

hiperténzor -ja m farm. kem. učinkovina, ki zviša krvni tlak

ANG.: *hypertensor*

hipertónična raztopina -e -e ž farm. kem. raztopina, v kateri je koncentracija raztopljenih osmozno aktivnih snovi višja kot v fiziološki raztopini **PRIM.:** hipotónična raztopina, izotónična raztopina
ANG.: *hypertonic solution*
LAT.: *solutio hypertonica*

hiperuremija -e ž klin. kem., biomed. stanje zvišane koncentracije sečnine v serumu, ki nakazuje bolezní ledvic, zaporo sečevodov, povečano razgradnjo proteinov, kongestijo srca **PRIM.:** sečnina
ANG.: *hyperuremia*

hipervariabilna régija prótitélesa -e -e -- ž **K: CDR** farm. bioteh. ena od treh kratkih peptidnih zank znotraj variabilne domene težke ali lahke verige, ki kaže največjo variabilnost in določa specifičnost interakcije z antigenom
ANG.: *antibody hypervariable region, complementarity-determining region*

hipnótik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki olajšuje začetek spanja in ga podaljšuje **S:** uspaválo
ANG.: *hypnotic*
LAT.: *hypnoticum, hypnotici n*

hipoalbuminemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija albumina v serumu pod referenčnim območjem, pogosto povezana s pojavom edema **PRIM.:** albumín, mikroalbuminurija
ANG.: *hypoalbuminemia*

hipofosfatemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija anorganskih fosfatov, zlasti različnih soli fosforjeve(V) kisline, v serumu pod referenčnim območjem **PRIM.:** híperfosfatemija
ANG.: *hypophosphatemia*

hipoglikemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija glukoze v serumu pod referenčnim območjem, npr. pri zdravljenju sladkorne bolezni s prevelikim odmerkom inzulina
ANG.: *hypoglycemia*

hipoglikémik -a m farm. kem. ► ántidiabétik

hipohrómní eritrocítí -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. eritrociti v krvi preiskovanca, v katerih je povprečna količina hemoglobina nižja od referenčne vrednosti, pogosti pri pomanjkanju železa
ANG.: *hypochromic erythrocytes*

hipokalcemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija kalcija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih vrednostih vodi v zmanjšano vzdraženost živčnih in mišičnih celic
ANG.: *hypocalcemia*

hípokaliemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija kalija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih vrednostih lahko vodi v zvečano vzdraženost miokarda
ANG.: *hypokalemia*

hípomagneziemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija magnezija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih vrednostih lahko prizadene krčenje mišíc
ANG.: *hypomagnesemia*

híponatriemija -e ž klin. kem., biomed. koncentracija natrija v serumu pod referenčnim območjem, ki v močno znižanih vrednostih lahko prizadene centralno živčevje
ANG.: *hyponatremia*

hipoténzor -ja m farm. kem. učinkovina, ki zniža krvni tlak
ANG.: *hypotensor*

hipotónična raztopina -e -e ž farm. kem. raztopina, v kateri je koncentracija raztopljenih osmozno aktivnih snovi nižja kot v fiziološki raztopini **PRIM.:** hipertónična raztopina, izotónična raztopina
ANG.: *hypotonic solution*
LAT.: *solutio hypotonica*

hípourémija -e ž klin. kem., biomed. stanje znižane koncentracije sečnine v serumu, ki lahko nakazuje motnje v delovanju jeter **PRIM.:** sečnina
ANG.: *hypouremia*

hirudín -a m farm. bioteh. majhen protein v izločku žlez slinavk pijavke, ki preprečuje koagulacijo krvi tako, da zavira delovanje trombina
ANG.: *hirudin*
LAT.: *hirudinum, hirudini n*

histamín -a m farm. kem. avtakoid in neurotransmitter, biogeni amin, ki poveča permeabilnost kapilar, vpliva na mišične celice, sodeluje v procesu vnetja, lokalnem imunskem odzivu in pri nastajanju želodčne kisline
ANG.: *histamine*
LAT.: *histaminum, histamini n*

histaminski H₁-recéptor -ega -ja [há éna] m farm. kem. podtip histaminskih receptorjev, zlasti v kapilarah, žlezah in gladkih mišicah, ki po vezavi agonista povzroči vazodilatacijo in vnetje **S:** H₁-recéptor
ANG.: *histamine H₁ receptor, H₁ receptor*

histaminski H₂-recéptor -ega -ja [há dvé] m farm. kem. podtip histaminskih receptorjev, zlasti v sluznici želodca, kjer po vezavi agonista pospeši nastajanje želodčne kisline **S:** H₂-recéptor
ANG.: *histamine H₂ receptor, H₂ receptor*

H

histamínski H₃-recéptor -ega -ja [há trí] m farm. kem. podtip histaminskih receptorjev v centralnem živčnem sistemu, ki vpliva na sproščanje drugih neurotransmiterjev s: H₃-recéptor
ANG.: *histamine H₃ receptor, H₃ receptor*

histamínski recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor v centralnem živčnem sistemu in na periferiji, na katerega se kot endogeni ligand veže histamin
ANG.: *histamine receptor*

histerézna zánka -e -e ž farm. teh. merilo za tikotropne lastnosti snovi ali sistema
ANG.: *hysteresis loop*

histidin -a m farm. kem. neesencialna proteino-gena aminokislina z bazičnim imidazolskim obročem v stranski verigi, pomembna v biosintezi histamina
ANG.: *histidine*
LAT.: *histidinum, histidini n*

histologija -e ž veda o tkivih
ANG.: *histology*
LAT.: *histologia, histologiae f*

histón -a m farm. bioteh. protein, povezan z DNA v kromosomih
ANG.: *histone*

histotípska celična kúltúra -e -e ž biomed. tkivne celice ene vrste, ki se gojijo v veliki gostoti v tridimenzionalnem opornem nosilcu *in vitro*, da se izdela tkivu podobna struktura
ANG.: *histotypic cell culture*

histotípska kúltúra -e -e ž biomed. ► tkívna kúltúra (2)

histovigilánca -e ž farm. zak. sistem nadzora, ki temelji na z zakonom predpisanih postopkih ugotavljanja, zbiranja in sporočanja podatkov o hudih neželenih dogodkih in reakcijah pri darovalcih in prejemnikih tkiv in celic
ANG.: *histovigilance, tissue and cells vigilance*

hišni gén -ega -a m farm. bioteh. ► vzdrževalni gén

hitin -a m farmakognoz. mukopolisharid, zgrajen iz acetilglukozamina, pogosta sestavina celičnih sten gliv in eksoskeleta členonožcev
ANG.: *chitin*
LAT.: *chitinum, chitini n*

hitróst absórprije -i -- ž farmakokin. količina učinkovine, ki na enoto časa preide z mesta aplikacije ali mesta absorpcije v sistemski krvni obtok
ANG.: *absorption rate*

hitróst eliminácije -i -- ž farmakokin. količina učinkovine, ki se izloči iz organizma na enoto časa
ANG.: *elimination rate*

hitróst kemijske reakcije -i -- ž stab. zdr. merilo za časovno spreminjanje koncentracije snovi med kemijsko reakcijo
ANG.: *reaction rate*

hitróst razprševánja -i -- ž farm. teh. masni ali volumski pretok dovajanja disperzije za oblaganje do šobe za razprševanje, navadno v g/min, mL/min
ANG.: *spray rate*

hitróst tabletíranja -i -- ž farm. teh. hitrost izdelave tablet, ki se poda v številu tablet na časovno enoto, navadno na uro
ANG.: *tablet output*

hitro vrtéči granulótor -- -ega -ja m farm. teh. granulator v obliki mešalne posode z mešalom na dnu in sekalom na steni posode, navadno opremljen s šobo za razprševanje in redkeje z mikrovalovnim sevalom in izvorom vakuumu s: visokostrižni granulótor
ANG.: *high shear granulator, high speed granulator*

hitro vrtéči mešálnik -- -ega -a m farm. teh. mešalnik, ki s hitrim vrtenjem notranjih lopatk in rezil z delovanjem strižne sile visoke intenzitete omogoča mešanje prahov in njihovo homogenizacijo s: visokostrižni mešálnik
ANG.: *high shear mixer, high speed mixer*

hláčna podlóga -e -e ž med. prip. inkontinenčna podloga s stransko zaščito v predelu pasu iz mehkega in zračnega netkanega materiala, ki omogoča trdno namestitve
ANG.: *incontinence pad, panty liner*

hládna sterilizácija -e -e ž farm. teh. ► sterilizácija s plinom

hladnojlúbnost -i ž farmakognoz. ► hladnojlúbnost, psihrofilija

hladnojlúbnost -i ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje nižje temperature od zmernih s: hladnojlúbnost, psihrofilija
ANG.: *psychrophily*

hlápní splóšni anestéтик -ega -ega -a m farm. kem. splošni anestetik, ki je pri normalnih pogojih v tekočem agregatnem stanju in se zaradi hlapnosti lahko aplicira z inhaliranjem
ANG.: *volatile general anesthetic*

HMPC HMPC-ja in -- [haempecé haempecéja] m (ANG. *Committee on Herbal Medicinal*)

Products) kratica Odbor za zdravila rastlinskega izvora pri Evropski agenciji za zdravila

hodúlja -e ž **med. prip.** priprava, podobna okviru iz kovinskih cevi s štiritočkovno oporo, ki se uporablja kot pripomoček za hojo gibalno prizadetih bolnikov
ANG.: *walking frame*

hodúlja na kolésih -e -- -- ž **med. prip.** hodulja s kolesi za hojo gibalno zelo prizadetih bolnikov
ANG.: *wheeled walker*

Hoeplerjev viskoziméter in hoeplerjev viskoziméter -ega -tra [héplerjev] m **farm. teh.** ► viskoziméter s padajočo króglico

Hóffmannove kápljice in hóffmanove kápljice -ih -ic ž mn. **zgod. farm.** zmes dietiletra in etanola v volumskem razmerju 1 : 3, ki se je uporabljala kot pomirjevalo in spazmolitik
ANG.: *Hoffmann's anodyne liquor, spirit of ether*
LAT.: *liquor Hoffmanni, spiritus aetheris*

Hóffmannov življénjski bálzam in hóffmannov življénjski bálzam -ega -ega -a m **zgod. farm.** balzam, ki vsebuje izvlečke sivke (*Lavandula angustifolia*), majarona (*Origanum maiorana*), nageljnovih žbic (*Syzygium aromaticum*), cimeta (*Cinnamomum verum*), timijana (*Thymus vulgaris*), limone (*Citrus limon*), muškata cveta (*Myristica fragrans*), neroli olje (*Citrus aurantium ssp. aurantium*), perujski balzam (*Myroxylon balsamum var. pereire*) in etanol, uporabljal se je zunanje in notranje kot stimulant
ANG.: *balsam of life of Hoffman*
LAT.: *balsamum vitae Hoffmanni*

holagóg -a m **farm. kem.** učinkovina, ki pospešuje iztekanje žolča v prebavno cev **s:** holeréтик
ANG.: *cholagogue*
LAT.: *cholagogum, cholagogi n*

holándska tekočina -e -e ž **zgod. farm.** staro ime za 1,2-dikloroetan, toksično spojino, ki se pridobiva z reakcijo etena in klora
ANG.: *Dutch liquid*
LAT.: *liquor hollandicus*

holecistokinín -a m **K: CCK farm. kem.** polipeptidni hormon, ki se sintetizira v centralnem živčnem sistemu in v sluznici začetnega dela črevesa, spodbuja krčenje žolčnika, izločanje žolča in pankreasnega soka
ANG.: *cholecystokinin*
LAT.: *cholecystochininum, cholecystochinini n*

holecistokinínski recéptor -ega -ja m **farm. kem.** s proteinom G sklopljen receptor

v centralnem živčevju in steni prebavnega trakta, na katerega se kot endogena liganda vežeta holecistokinin in gastrin **s:** gastrínski recéptor
ANG.: *cholecystokinin receptor, gastrin receptor*

holeréтик -a m **farm. kem.** ► holagóg

holesteról -a m **klin. kem., biomed. humani** endogeni sterol, ki je sestavina lipoproteinov, celičnih membran
ANG.: *cholesterol*

holesteról HDL -a -- [hadeèl] m **klin. kem., biomed.** holesterol v serumu, ki je del lipoproteinov velike gostote
ANG.: *HDL cholesterol*

holesteról LDL -a -- [eldeèl] m **klin. kem., biomed.** holesterol v serumu, ki je del lipoproteinov nizke gostote
ANG.: *LDL cholesterol*

holinêrgični antagonist -ega -a m **farm. kem.** ► ántiholinêrgik

holinêrgični blokátor -ega -ja m **farm. kem.** ► ántiholinêrgik

holinêrgični recéptorji -ih -ev m mn. **farm. kem.** transmembranski proteini, ki se aktivirajo po vezavi nevrottransmitterja acetilholina in se glede na specifične agoniste delijo na muskarinske ali nikotinske receptorje
ANG.: *acetylcholine receptors, cholinergic receptors*

holín esteráza -- -e ž **farm. kem.** encim, ki katalizira hidrolizo estrov, zlasti tistih s holinom kot alkoholno komponento
ANG.: *cholinesterase*
LAT.: *cholinesterasum, cholinesterasi n*

holístični pristòp -ega -ópa m **homeopat.** pristop, ki obravnava človeka kot celoto in upošteva telesne, duševne in psihične lastnosti posameznika in vplive okolja
ANG.: *holistic approach*

homeopát -a m **homeopátinja** -e ž strokovnjak, ki na podlagi homeopatskih metod postavi diagnozo in predpiše homeopatska zdravila
ANG.: *homoeopath*

homeopátija -e ž alternativna ali komplementarna metoda, ki temelji na zdravljenju podobnega s podobnim, na holističnem pristopu in uporabi homeopatskih zdravil
PRIM.: alopatija
ANG.: *homoeopathy*
LAT.: *homoeopathia, homoeopathiae f*

homeopátska króglica -e -e ž **homeopat.** homeopatska farmacevtska oblika, navadno iz saharoze ali laktoze, navlažena z raztopino

H

potencirane homeopatske učinkovine in posušena na zraku

ANG.: *homeopathic pill*

homeopátska lekárna -e -e ž lekárna ali del lekárne, ki oskrbuje paciente samo s homeopatskimi zdravili

ANG.: *homeopathic pharmacy*

homeopátska poténca -e -e ž *homeopat.*

število zaporednih redčenj in potenciranj homeopatskega zdravila

ANG.: *homeopathic potency*

homeopátska surovína -e -e ž *homeopat.* snov

ali pripravek, ki se uporablja za potenciranje pri izdelavi homeopatskih zdravil, in sicer matična tinktura ali glicerolni macerat pri vhodnih snoveh rastlinskega, živalskega ali človeškega izvora ali sama vhodna snov pri vhodnih snoveh kemičnega ali mineralnega izvora

ANG.: *homeopathic stock*

homeopátsko drenážno zdravilo -ega -ega

-a s *homeopat.* homeopatsko zdravilo, ki se uporablja za povečanje izločanja toksinov iz organizma

ANG.: *homeopathic drainage remedy*

homeopátsko preskušanje -ega -a s *homeopat.*

opazovanje in zapisovanje učinkov farmakološko aktivnih snovi na zdravih prostovoljcih v skladu s homeopatskimi načeli

ANG.: *homeopathic proving*

homeopátsko zdravilo -ega -a s *homeopat.*

zdravilo, ki se uporablja pri homeopatskem zdravljenju, pripravljeno iz homeopatskih surovin po homeopatskem postopku izdelave s potenciranjem, označeno s farmakopejskim latinskim imenom homeopatske surovine in stopnjo razredčitve po decimalni, centezimalni ali drugi lestvici, npr. Arnica montana 6 DH, Arnica montana 30 CH
S: dinamizirano zdravilo, potencirano zdravilo

ANG.: *homeopathic remedy*

homeostáza -e ž *biomed.* sposobnost

organizma, da na fiziološki način uravnava in vzdržuje notranje okolje, s čimer zagotavlja svojo stabilnost v odzivih na spremembe v zunanjem okolju

ANG.: *homeostasis*

hómo -- (LAT.) lek. farm. nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu človek

homogéni polisaharíd -ega -a m *farmakognoz.,*

farm. kem. polisaharid, ki ga tvorijo enaki monosaharidi, npr. celuloza, škrob, inulin
S: hómopolisaharíd

ANG.: *homogenous polysaccharide*

homogenizácija -e ž *farm. teh.* farmacevtskoteh-nološki postopek za doseganje enakomerne porazdelitve notranje faze v disperzijah

ANG.: *homogenisation*

LAT.: *homogenisatio, homogenisationis f*

homológ -a m *farm. kem.* spojina, ki se od drugih predstavnikov skupine razlikuje po številu ponavljajočih se fragmentov, npr. metilenskih skupin

ANG.: *homologue*

homologíja -e ž *farmakognoz.* isti izvor, kljub različni obliki

ANG.: *homology*

homológna rekombinácija -e -e ž *farm. biotech.*

izmenjava nukleotidnih odsekov med homolognimi molekulami DNA, npr. med kromatidama homolognih kromosomov

ANG.: *homologous recombination*

homológni kromosóm -ega -a m *farmakognoz.*

dvojica kromosomov, ki vsebuje gene za iste lastnosti

ANG.: *homologous chromosome*

homológno modelíranje -ega -a s *farm. kem.*

računalniška metoda napovedovanja tridimenzionalne strukture proteina na podlagi njegovega aminokislinskega zaporedja in eksperimentalno določene strukture homolognega proteina

ANG.: *homology modelling*

hómopolimêr -a m *farm. teh.* polimer, sestavljen le iz ene vrste monomerov

ANG.: *homopolymer*

hómopolisaharíd -a m *farmakognoz., farm. kem.* ►

homogéni polisaharíd

homozigót -a m *biomed.* organizem, ki podeduje enaki alelski različici istega gena

S: homozigótni organizem

ANG.: *homozygote*

homozigótni organizem -ega -zma m *biomed.* ►

homozigót

HÓR HOR-a in -- m mn. (ANG. *health outcomes research*) *farmakoekon.* kratica ► raziskáve zdravstvenih izidov

hóra -- (LAT.) lek. farm. nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu ura

horis alternis -- -- [hóris altérmis] (LAT.)

lek. farm. nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu vsaki dve uri

horis quartis -- -- [hóris kvártis] (LAT.)

lek. farm. nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu vsake štiri ure

hormón -a m *farm. kem.* kemični prenašalec informacije, ki se sintetizira v specializi-

ranih žlezah in prenaša po krvi do tarčnih celic, kjer uravnava njihovo delovanje

PRIM.: avtakoid

ANG.: *hormone*

LAT.: *hormonum, hormoni n*

Hórstijeva vóda za okó in hórstijeva vóda za okó -e -e -- -- ž zgod. farm. zdravilo za oko z antiseptičnim delovanjem, ki vsebuje amonijev klorid, cinkov sulfat, destilirano vodo, izvleček žafrana in kafrovca

ANG.: *Horsti's ophthalmic water*

LAT.: *aqua ophthalmica Horstii*

HPLC -- [hapeelcé] ž (ANG. *high performance liquid chromatography*) farmakokin. kratica ► tekočinska kromatografija visóke ločljivosti

hranilni célični slóž -ega -ega slóža m biomed. navadno predhodno obsevana plast celic v celični kulturi, ki omogoča optimalno rast in vzdrževanje stabilnega fenotipa gojenih celic

ANG.: *feeder layer cells*

hranilni klistír -ega -ja m farm. teh., lek. farm. tekočina s hranilnimi snovmi, ki se vnese v danko

ANG.: *nutrient enema*

H₁-recéptor -ja [há êna] m farm. kem. ► histamínski H₁-recéptor

H₂-recéptor -ja [há dvé] m farm. kem. ► histamínski H₂-recéptor

H₃-recéptor -ja [há trí] m farm. kem. ► histamínski H₃-recéptor

H/Rp -- [haerpé] m lek. farm., farm. zak. oznaka za režim predpisovanja in izdaje zdravila, ki se uporablja za zdravljenje bolezni, za katero se mora postaviti diagnoza v bolnišnici ali v ustanovi z ustrezno diagnostično opremo, jemanje zdravila in spremljanje zdravljenja se navadno začne v bolnišnici in nadaljuje zunaj nje

HRQL -- [haerkuèl] ž (ANG. *health-related quality of life*) soc. farm. kratica ► z zdravjem povezana kakovost življenja

HRQoL -- [haerkuoèl] ž (ANG. *health-related quality of life*) soc. farm. kratica ► z zdravjem povezana kakovost življenja

h. s. -- -- [hóra sómni] (LAT. *hora somni*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pred spanjem

HSC -- [haescé] ž (ANG. *hematopoietic stem cell*) biomed. kratica ► krvotvórna mátična célica

HTA HTA-ja in -- [hateá] m (ANG. *health technology assessment*) farmakoecon., soc. farm. kratica ► vrednótenje zdravstvenih tehnologij

5-HT₃-antagoníst -a [pét haté trí] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₃-antagoníst (1, 2)

5-HT_{1A}-recéptor -ja [pét haté êna á] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT_{1A}-recéptor

5-HT_{1B}-recéptor -ja [pét haté êna bé] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT_{1B}-recéptor

5-HT-recéptor -ja [pét haté] m farm. kem. ► serotoniníski recéptor

5-HT₂-recéptor -ja [pét haté dvé] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₂-recéptor

5-HT₃-recéptor -ja [pét haté trí] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₃-recéptor

5-HT₄-recéptor -ja [pét haté štíri] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₄-recéptor

5-HT₅-recéptor -ja [pét haté pét] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₅-recéptor

5-HT₆-recéptor -ja [pét haté šest] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₆-recéptor

5-HT₇-recéptor -ja [pét haté sédem] m farm. kem. ► serotoniníski 5-HT₇-recéptor

HTS HTS-a in -- [hateás hateása] m (ANG. *high throughput screening*) farm. kem. kratica ► rešetánje visóke zmogljíivosti

hudičev kámen -ega -mna m zgod. farm. staro ime za srebrov nitrat, ki se je v trdni obliki uporabljal za odstranjevanje bradavic, v vodni raztopini zaradi adstringentnega delovanja deluje protimikrobno, pomemben tudi v analizi zdravil

S: peklénski kámen

ANG.: *infernal stone, silver nitrate*

LAT.: *argenti nitras, lapis infernalis*

humáni horiónski gonádotropín -ega -ega -a m K: **hCG** farm. biotech. hormon, ki nastaja v trofoblastu in vzdržuje rumeno telesce na začetku nosečnosti

ANG.: *human chorionic gonadotropin*

humanístični izídi -ih -ov m mn. soc. farm. pacientova samoocena vpliva bolezni ali zdravljenja na njegovo življenje ali dobro počutje, npr. kakovost življenja, bolnikovo zadovoljstvo z zdravstvenimi storitvami

ANG.: *humanistic outcomes*

humanizírano prótíteló -ega -ésa s farm. biotech. protitelo, fuzijski protein, v katerem so hipervariabilna strukturna področja mišjega protitelesa vgrajena v strukturo humanega protitelesa

ANG.: *humanised antibody*

humoralna imúnost -e -i ž imunol., farm. biotech. imúnost, ki jo zagotavljajo protitelesa v plazmi, limfi in drugih telesnih tekočinah

PRIM.: célična imúnost

ANG.: *humoral immunity*

H

iatrokemija -e ž **zgod. farm.** medicinski nauk, da so vsi življenjski procesi in bolezni odvisni od kemičnih sprememb v organizmu

ANG.: *iatrochemistry*

LAT.: *iatrochemia, iatrochemiae f*

i. c. -- -- [inter cibos] (LAT. *inter cibos*) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu med jedjo

IC₅₀ -- [icé pétdeset] ž **farm. kem.** kratica ► srédnja inhibiitórna koncentracija

ICER ICER-a in -- [iceèr iceèra] m (ANG. *incremental cost-effectiveness ratio*) **farmakokon., soc. farm.** kratica ► razmérje prirástka stroškov gledé na prirástek učinkovitosti

ICH -- [icèhà] ž (ANG. *International Conference on Harmonisation*) kratica ► mednárodna konferéncia o usklajevánju

ICH-smérnice -ic [icèhá] ž mn. smernice in navodila za zagotavljanje kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravil, ki jih pripravlja in sprejema mednarodna konferenca o usklajevanju

ANG.: *ICH guidelines*

ICSR ICSR-a [icesèsèr iceesèra] m (ANG. *individual case safety report*) **farm. zak.** kratica ► poročilo o neželènem učínku zdravila

ICT -- [iceté] ž (ANG. *intracellular solution*) **farmakognoz.** kratica ► znótrajcélična tekočina

ideálna tekočina -e -e ž **farm. teh.** ► newtonska tekočina

identificirana nečistota -e -e ž **anal. zdr.** nečistota z znano kemično strukturo

ANG.: *identified impurity*

idiosinkrátske interákcije -ih -ij ž mn. **farm. kem.** interakcije med zdravili, ki so gledé na poznane učinke posameznih zdravil povsem nepričakovane

ANG.: *idiosyncratic interactions*

idiotíp -a m **imunol., biomed.** eden ali več strukturnih predelov variabilnega področja protitelesa, ki mu zagotavlja njegovo specifičnost glede prepoznavne antigena ali drugih tarč in omogoča vezavo nanje

ANG.: *idiotype*

idiotóp -a m **imunol., biomed.** antigenska determinanta v variabilnem strukturnem področju protitelesa ali posamična idiotipska antigenska determinanta

ANG.: *idiotope*

IDL IDL-a in -- [ideèl ideèla] m (ANG. *intermediate density lipoprotein*) **klin. kem., biomed.** kratica ► lipoprotein srédnje gostóte

i. e. -- -- [í é] m **anal. zdr.** okrajšava ► mednárodna enóta

IFN IFN-a in -- [iefèñ iefèna] m (ANG. *interferon*) **imunol., biomed.** kratica ► interferón

Ig -eja in -- [igé igèja] m (ANG. *immunoglobulin*) kratica **1. imunol., biomed.** ► imúnoglobulín (1) **2. imunol., farm. biotech.** ► prótíteló

IGF-1 -- [igeèf èna] m (ANG. *insulin-like growth factor 1*) **farm. biotech.** kratica ► inzulinu podobén rástni dejávník 1

ígla transfóiks -e -- ž **lek. farm.** ► pretóčna ígla

íglavci -ev m mn. **farmakognoz.** skupina većinoma vednozelenih golosemek z ígličástimi listi

ANG.: *conifers*

LAT.: *Coniferae f pl., Coniferophyta n pl., Pinophyta n pl.*

ihtamól -a m **farmakognoz.** katranu podoben produkt suhe destilacije in sulfonacije oljnih skrilavcev s fosiliziranimi ribami, ki se uporablja kot antiflogistik in antiseptik

S: ihtiól

ANG.: *ammonium bituminosulfonate, ichthammol, ichthyol*

LAT.: *ammonii sulphogyrodalas, ichthammolum, ichthammoli n*

ihtiokóla -e ž **farmakognoz.** posušen ribji mehur jesetra, ki se uporablja za izdelavo ribje želatine

ANG.: *isinglass*

LAT.: *ichtiocolla, ichtiocollae f*

ihtiól -a m **farmakognoz.** ► ihtamól

IL IL-a in -- [ièl ièla] m **imunol., biomed.** kratica ► interlevkín

ilegálna dróga -e -e ž **farm. zak.** ► prepovedana dróga

i. m. -- -- [intra múskulum] (LAT. *intra musculum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v mišico

imétnik dovoljènja za promét z zdravíloom

-a - - - - - m **farm. zak.** proizvajalec zdravila ali poslovni subjekt, ki ima s proizvajalcem sklenjeno pisno pogodbo in je odgovoren za dajanje zdravila na trg

ANG.: *marketing authorisation holder*

imé zdravila -na -- s **farm. zak.** lastniško ime, splošno ali znanstveno ime zdravila, odobreno v dovoljenju za promet z zdravilom

ANG.: *name of a medicinal product*

imidazolínski vazodilatátor -ega -ja m

farm. kem. vazodilatator s petčlenskimi imidazolínskimi obročmi, ki deluje kot neselektivni antagonist na α -adrenergičnih receptorjih, npr. fentolamin, tolazolín

ANG.: *imidazoline vasodilator*

LAT.: *vasodilatator imidazolini*

imidazólske protímikróbne učinkovine -ih

-ih -ín ž mn. **farm. kem.** kemoterapevtiki, ki imajo v svoji strukturi imidazolíski obroč in preprečujejo sintezo nukleinskih kislin pri mikroorganizmih in nekaterih evkariontskih zajedavcih, npr. metronidazol

ANG.: *imidazole antibacterials*

LAT.: *imidazoli antibacterica*

imidazolíski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.**

alkaloid, katerega osnovna struktura je imidazol, npr. izopilokarpin, pilokarpin

ANG.: *imidazole alkaloid*

LAT.: *alcaloidum imidazolini*

imidazolíski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.**

antimikotiki za lokalno zdravljenje z imidazolískim obročom, ki preprečujejo biosintezo ergosterola, npr. klotrimazol, ketokonazol

ANG.: *imidazole derivatives*

LAT.: *imidazoli antimycotica, imidazoli derivata*

imidázopiridíni -ov m mn. **farm. kem.**

pomirjevala in uspavala z imidázopiridínskimi obročmi, po mehanizmu delovanja sorodna benzodiazepinom, npr. zolpidem

ANG.: *imidazopyridines*

LAT.: *imidazopyridina n pl.*

iminostilbénski deriváti -ih -ov m mn.

farm. kem. antiepileptiki s tričlenskim iminostilbénskim obročnim sistemom, ki zavirajo transport ionov skozi napetostno odvisne natrijeve kanale, npr. karbamazepin

ANG.: *iminostilbene derivatives*

LAT.: *iminostilbeni derivata*

IMPD IMPD-ja in -- [iempedé iempedéja] m

(ANG. *investigational medicinal products dossier*) **farm. zak.** kratica ► dosjé o zdravílu v klíničnem preskušánju

impl. -- [implantándum] (LAT. *implantandum*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu implantat

implantabilni pripomoček -ega -čka m

med. prip. izdelek, ki je s pomočjo kirurškega posega vnesen ali delno vgrajen v telo, da nadomesti epitelijsko površino ali površino očesa in ostane na tem mestu po posegu vsaj 30 dni

ANG.: *implantable device*

implantát -a m **1. farm. teh.** sterilna trdna farmaceutska oblika, primerna za parenteralno aplikacijo in sproščanje zdravilne učinkovine v daljšem časovnem obdobju

2. med. prip. medicinski pripomoček, ki se kirurško vstavi v telo, npr. umetna srčna zaklopka s: vsádek

ANG.: *implant*

LAT.: *implantandum, implantandi n, implantatum, implantati n*

implantíranje -a s **farm. teh.** aplikacija implantatov

ANG.: *implantation*

LAT.: *implantatio, implantationis f*

implíranje -a s **lek. farm.** vzdrževanje ustreznih količin zdravil blizu izdajnega mesta

impregnácija -e ž **homeopat.** prepajanje homeopatskih kroglic s potencirano matično tinkturo ali glicerolnim maceratom v postopku izdelave homeopatskih zdravil

ANG.: *impregnation*

imunizácija -e ž **imunol., farm. bioteh.** naravno ali umetno vzpostavljanje pasivne ali aktivne odpornosti proti okužbam **PRIM.:** cépljenje

ANG.: *immunisation*

LAT.: *immunisatio, immunisationis f*

imúnodifuzija -e ž **imunol.** imunokemijska tehnika difuzije, s katero se odkrivajo reakcije med antigeni in protitelesi

ANG.: *immunodiffusion*

imúnodominántnost -i ž **imunol., biomed.**

lastnost epitopa antigena, ki v organizmu izzove nastanek prevladujočega imunskega odziva nanj

ANG.: *immunodominance*

imúnoelektroforéza -e ž **farm. bioteh.** metoda za analizo protiteles, ki obsega začetno elektroforezno ločitev antigenov na podlagi različnih nabojev, ki ji sledi difuzija v območje protiteles, kjer pride do vezave in obarjanja

ANG.: *immunoelectrophoresis*

imúnogenética -e ž veja imunologije ali biomedicine, ki se ukvarja s proučevanjem genetskih in molekularnih osnov posameznih komponent imunskega sistema, npr. genov in molekul poglobitnega kompleksa tkivne skladnosti v povezavi z različnimi boleznimi in presaditvami alogenskih tkiv in organov

ANG.: *immunogenetics*

imunogénost -i ž **farm. bioteh.** lastnost snovi, da izzove imunski odziv

ANG.: *immunogenicity*

imúnoglobulín -a m **K: Ig 1. imunol., biomed.**

katerikoli od velikih glikoproteinov z značilno tridimenzionalno strukturo, med

katerimi so najbolj znana protitelesa IgA, IgD, IgE, IgG in IgM, ki jih proizvajajo limfociti B ali plazmatke v odzivu na antigene ter številne druge molekule, izražene na površini celic, ki v imunskem sistemu delujejo kot receptorji ali ligandi in imajo različne signalne in regulatorne funkcije

ANG.: *immunoglobulin*

2. imunol., farm. biotech. ► protiteló

imúnoglobulínom podobne adhezíjske molékle

-- -ih -ih -kul ž mn. imunol., biomed. od kalcijevih ionov neodvisne transmembranske glikoproteinske molekule, npr. adhezíjske molekule živčnih celic, medcelične adhezíjske molekule, adhezíjske molekule žilnih celic, adhezíjske molekule trombocitov in endotelijskih celic, za endotelijske celice selektivne adhezíjske molekule, adhezíjske molekule medceličnih stikov in nektini, npr. fibronektin

ANG.: *immunoglobulin-like molecules*

imúnokemija -e veja biomedicine, ki se ukvarja z imunskimi reakcijami *in vitro*, vezanimi ali nevezanimi na imunski odziv

ANG.: *immunochemistry*

imunologija -e ž veja biomedicine, ki obravnava odziv organizma na imunogeni dražljaj, prepoznavo lastnega od tujega in vse biološke, serološke, fizikalne in kemične vidike imunskih pojavov

ANG.: *immunology*

LAT.: *immunologia, immunologiae f*

imunolóško delováne -ega -a s delovanje na telo s spodbujanjem ali mobilizacijo celic, tkiv, snovi, vključenih v specifično imunsko reakcijo

ANG.: *immunological action*

imunolóško zdravílo -ega -a s **1.** imunol.

cepivo, toksin ali serum, ki se uporablja za sprožitev aktivne ali pasivne imunosti, diagnosticiranje stanja imunosti

2. imunol. alergen, namenjen odkrivanju ali sprožitvi specifične pridobljene spremembe imunskega odgovora na povzročitelja alergije

ANG.: *immunological drug, immunological medicinal product, immunological medicine, immunological product*

imúnomodulácija -e ž imunol., biomed.

povečevanje ali zaviranje imunskega odziva, tudi spodbujanje nastanka imunske tolerance z imunomodulatorji, različnimi snovmi, protitelesi in v posebnih pogojih z *in vitro* pripravljenimi celicami s: imúnska modulácija

ANG.: *immunomodulation*

imúnomodulátor -ja m farm. kem. zdravílo ali učinkovina, ki vpliva na delovanje imunskega odziva organizma

ANG.: *immunomodulator*

imúnoprofiláksa -e ž imunol. preprečevanje bolezni z aktivno ali pasivno imunizacijo

PRIM.: kémoprofiláksa

ANG.: *immunoprophylaxis*

imúnost -i ž imunol., biomed. podedovana, po okužbi ali uporabi cepiva pridobljena, aktivna ali pasivna odpornost proti posameznim povzročiteljem bolezni, ki jo omogoča prisotnost antigensko specifičnih protiteles in limfocitov T

ANG.: *immunity*

imúnostimulácija -e ž farm. kem. z določenim ksenobiotikom povzročena stimulacija imunskega odziva, kar poveča odpornost organizma proti okužbam s: spodbujanje imúnskega odziva

ANG.: *immunostimulation*

imúnostimulánt -a m farm. kem., imunol.

zdravílo ali učinkovina, ki spodbudi ali ojača imunski odziv organizma s: zdravílo za spodbujanje imúnske odzivnosti

PRIM.: imúnosupresív

ANG.: *immunostimulant*

LAT.: *immunostimulans, immunostimulantis n*

imúnosupresíja -e ž farm. kem., imunol.

zmanjšanje imunskega odziva, navadno povzročeno z določenim ksenobiotikom, kar se lahko uporabi pri zdravljenju avtoimunskih bolezni in preprečevanju zavrnitve presajenih organov s: zaviranje imúnskega odziva

ANG.: *immunosuppression*

imúnosupresív -a m farm. kem., imunol. zdravílo iz skupine različnih učinkovin in monoklonskih protiteles, ki z različnimi mehanizmi zavira normalno delovanje imunskega sistema in se uporablja zlasti za preprečevanje zavračanja alogenskih presadkov, zdravljenje nekaterih avtoimunskih bolezni, npr. ciklosporin, takrolimus s: imúnosupresívno zdravílo, zdravílo za zaviranje imúnske odzivnosti PRIM.: imúnostimulánt, zdravílo za spodbujanje imúnske odzivnosti

ANG.: *immunosuppressant drug, immunosuppressive, immunosuppressive drug*

imúnosupresívno zdravílo -ega -a s farm. kem., imunol. zdravílo iz skupine različnih učinkovin in monoklonskih protiteles, ki z različnimi mehanizmi zavira normalno delovanje imunskega sistema in se uporablja zlasti za preprečevanje zavračanja alogenskih presadkov, zdravljenje nekaterih

avtoimunskih bolezní, npr. ciklosporin, takrolimus **s:** imunosupresív, zdravílo za zavíranje imúnske odzívnosti
ANG.: *immunosuppressant drug, immunosuppressive, immunosuppressive drug*

imunoterapija -e ž **imunol., biomed.** zdravljenje, pri katerem se kot zdravila uporabljajo topni biološki dejavniki ali imunske celice z določeno antigensko specifičnostjo, ki lahko spodbujajo ali zavirajo imunski odziv **s:** imúnska terapija **PRIM.:** adoptívni prenos imúnskih celíc, celíčna zdravíla
ANG.: *immune therapy, immunotherapy*

imúnotóksičnost -i ž **toksikol.** toksičnost snovi, ki se kaže v motnjah delovanja imunskega sistema
ANG.: *immunotoxicity*

imúnska bolézen -e -zni ž **imunol., biomed.** patološko stanje organizma, ki je posledica prirojenega ali pridobljenega nezadostnega ali nepravilnega delovanja imunskega sistema, za kar so odgovorni številni znani in neznani vzroki, npr. okužbe z mikroorganizmi, zlasti virusi
ANG.: *immune disease*

imúnska modulácija -e -e ž **imunol., biomed.** povečevanje ali zavíranje imunskega odziva, tudi spodbujanje nastanka imunske tolerance z imunomodulatorji, različnimi snovmi, s protitelesi in v posebnih pogojih z *in vitro* pripravljenimi celicami **s:** imúnomodulácija
ANG.: *immunomodulation*

imúnska neodzívnost -e -i ž **imunol., biomed.** ► anergíja

imúnska odzívnost -e -i ž **imunol., biomed.** sposobnost imunskega sistema, da se ustrezno in učinkovito odzove na prisotnost raznovrstnih, za organizem škodljivih antigenov, s čimer povzroči njihovo nevtralizacijo in odstranitev
ANG.: *immune responsiveness*

imúnska reakciója -e -e ž **imunol., biomed.** specifična vezava antigenov na variabilne strukturne predele ustreznih protiteles ali T-celičnih receptorjev potem, ko jih ti najprej prepoznajo
ANG.: *immune reaction*

imúnska sínápsa -e -e ž **imunol., biomed.** izjemno tesen, površinsko omejen medcelični stik ali sinapsa med limfocitom T in antigene predstavljajočo celico, ki jo na njenem obrobju ob preureditvi citoskeleta vzdržujejo interakcije med adhezijskimi molekulami, medtem ko v njenem središču poteka specifično prepoznavanje antigenskih

peptidov, vezanih na molekule poglavitnega kompleksa tkivne skladnosti s T-celičnimi receptorji, ob sočasnem povezovanju ko-stimulatornih molekul CD80 in CD86 z molekulami CD28, kar sproži aktivacijo limfocita T

ANG.: *immune synapse, immunological synapse*

imúnska terapija -e -e ž **imunol., biomed.** zdravljenje, pri katerem se kot zdravila uporabljajo topni biološki dejavniki ali imunske celice z določeno antigensko specifičnostjo, ki lahko spodbujajo ali zavirajo imunski odziv **PRIM.:** adoptívni prenos imúnskih celíc, celíčna zdravíla

ANG.: *immune therapy, immunotherapy*

imúnska toleránca -e -e ž **1. imunol., biomed.** v normalnih fizioloških razmerah neodzivnost nosečnice na plod in posteljico ter neodzivnost celíc pridobljenega imunskega sistema, limfocitov T in B, na telesu lastne molekule
ANG.: *immune tolerance, immunological tolerance*

2. imunol., biomed. stanje organizma, ki se lahko vzpostavi načrtno, npr. z uporabo tolerogenih dendritičnih celíc ali regulatornih limfocitov T, pripravljenih v posebnih pogojih *ex vivo* ali z večkratno zaporedno aplikacijo nizkih ali visokih odmerkov izbranih antigenov

ANG.: *immune tolerance, immunological tolerance*

imúnski kompléks -ega -a m **imunol., biomed.** skupek, ki nastane po vezavi med antigeni in protitelesi in lahko sproži svoje uničenje z aktivacijo komplementa, fagocitoze
ANG.: *immune complex*

imúnski odziv -ega -a m **imunol., biomed.** celični in protitelesni zaščitni odziv organizma po prepoznavi antigena, ki je primaren, če je imunski sistem prvič v stiku z določenim antigenom, ali sekundaren, če spominske imunske celice, ki pri tem nastanejo, ponovno prepoznajo isti antigen
ANG.: *immune response*

imúnski sistém -ega -a m **imunol., biomed.** integriran, kompleksen sestav različnih organov, tkiv, celíc in njihovih molekularskih proizvodov, ki razlikuje med telesu lastnim in tujim in nevtralizira ali uničuje organizmu nevarne snovi in mikroorganizme
ANG.: *immune system*

imúnski spomín -ega -a m **imunol., biomed.** sposobnost imunskega sistema, da si zapomni srečanje s posameznim antigenom tako, da ohrani del zanj specifičnih limfocitov T in

B, ki se nato ob ponovnem srečanju z njim odzovejo hitreje in močneje kot prvič

ANG.: *immune memory*

imúnsko privilegirano tkívo -- -ega

-a s imunol., biomed. anatomsko območje v organizmu, brez limfne drenaže ali z zelo omejeno limfno drenažo in posledično odsotnostjo ali omejenostjo neposrednega dostopa efektorskih celic imunskega sistema, za katerega je značilna imunska toleranca na antigene ali nesposobnost nastanka vnetnega imunskega odziva nanje, npr. možgani, roženica, posteljica in plod, testisi

ANG.: *immune privileged site, immune privileged tissue*

inaktivirani pivski kvás -ega -ega -a m

farmakognoz., zgod. farm. oficinalen do leta 1972 pivski kvas, ki se je dve uri segreval pri temperaturi 103–105 °C in se je uporabljal kot polnilo za izdelavo pilul

ANG.: *inactivated yeast*

LAT.: *faex inactivata*

inaktivirano cepívo -ega -a s farm. bioteh.

cepivo, ki vsebuje patogeni mikroorganizem, nezmožen razmnoževanja in okužbe gostiteljskega organizma s: mrtvo cepívo

ANG.: *inactivated vaccine*

in bacill. -- -- [in bacílis] (LAT. in bacíllis)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v paličicah

incidénca -e ž farmakoepid., soc. farm. ► pojávnost

in cub. -- -- [in kúbis] (LAT. in cubis) lek. farm.

nekdaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v kockah

IND IND-eja in -- [iendé iendêja] m (ANG. *investigational new drug*) farm. kem. kratica ► zdravílo v kliničnem preskušanju

indeks nabrékanja -a -- m farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način vrednotenja kakovosti rastlinskih snovi, ki vsebujejo sluzi, na podlagi povečanja prostornine rastlinske snovi po namakanju v vodi

ANG.: *swelling index*

índeks réž -a -- m farmakognoz. število listnih rež na 100 epidermalnih celic

ANG.: *stomatal index*

LAT.: *index stomatum*

índigo -a m zgod. farm. modro barvilo, ki se pridobiva iz indigovca (*Indigofera tinctoria*) in vsebuje glikozid indikan, listni poganjki se macerirajo v vodi z dodatkom kalcijevega hidroksida, prečistijo in posušijo s: íntka

ANG.: *indigo*

LAT.: *indicum, indici n*

índikácija -e ž farm. zak. ► terapévtska índikácija

índikácija za zdravílo -e -- -- ž farm. zak. ► terapévtska índikácija

índikátor -ja m anal. zdr. spojina, ki navadno s spremembo barve pokaže spremembo pH, spremembo oksido-redukcijskega potenciala ali prisotnost določenih snovi

ANG.: *indicator*

LAT.: *indicator, indicatoris m*

índiréktna potenciometrija -e -e ž klin. kem., biomed. potenciometrična določitev elektrolitov v serumu, plazmi ali krvi s predhodnim redčenjem biološkega vzorca PRIM.: diréktna potenciometrija

ANG.: *indirect potentiometry*

índiréktni bilirubín -ega -a m klin. kem., biomed. staro ime za nekonjugirani bilirubin, ki se določa s kemično reakcijo posredno, šele po sprostitvi z albumina PRIM.: diréktni bilirubín

ANG.: *indirect bilirubin*

índiréktni simpatomimétik -ega -a m farm. kem. simpatomimetik, ki poveča sintezo ali sproščanje noradrenalina iz živčnih končičev

ANG.: *indirect sympathomimetic*

índividualizácija -e ž homeopat. postopek izbire homeopatskega zdravila glede na bolezenske znake ter psihične, fizične in splošne simptome, ki so značilni za vsakega posameznika

ANG.: *individualisation*

índividualizírana terapija -e -e ž biomed. ► personalizírana terapija

índividualní terapijski načrt -ega -ega -a m lek. farm. načrt zdravljenja za posameznega pacienta, ki ga pripravijo zdravnik, magister farmacije in pacient

ANG.: *individual therapeutic plan*

índolizidínski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je indolizidin ali 4-azabicyklo[4.3.0]oktan, npr. sekurinin, svainsonin, tiloforin

ANG.: *indolizidine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum indolizidini*

índólski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. nevroleptiki s substituiranim indolskim obročem, ki zmanjšajo dopaminergično inervacijo v centralnem živčnem sistemu, npr. molindon

ANG.: *indole derivatives*

LAT.: *indoli derivata*

índucírana pluripoténna mátična célica

-e -e -e -e ž K: **IPSC** biomed. odrasla somatska celica, ki se genetsko ali z uporabo izbranih

topnih dejavnikov reprogramira tako, da izgubi svoje omejene, tkivno specifične lastnosti in postane funkcijsko podobna pluripotentni matični celici

ANG.: *induced pluripotent stem cell*

inducirano priléganje -ega -a s farm. kem. teorija, ki opisuje delovanje učinkovine preko receptorja, po kateri se po vezavi liganda na receptor temu spremeni konformacija, nato sledi aktivacija

ANG.: *induced fit*

indúktor -ja m farm. biotech. molekula, ki z inaktivacijo represorja poveča hitrost transkripcije in tako izzove povečanje izražanja določenega strukturnega gena

ANG.: *inducer*

indúktor metabolizma učinkovine -ja -- -- m farmakokin. snov, ki pospeši sistemski in/ali predsistemski metabolizem učinkovine

S: pospeševalo metabolizma učinkovine

ANG.: *inductor of drug metabolism*

industrijsko izdelano zdravilo -- -ega -a s farm. zak. zdravilo, ki je izdelano v skladu z načeli dobre proizvodne prakse v velikih serijah in ima dovoljenje za promet z zdravilom

S: gotóvo zdravilo, specialitéta

PRIM.: galénsko zdravilo, kónčni izdélek

inervácija -e ž farm. kem. porazdelitev živcev po delu telesa

ANG.: *innervation*

LAT.: *inervatio, inervationis f*

inf. -- [infúnde / infúzum] (LAT. *infunde / infusum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu popari / poparek

infirmárij -a m zgod. farm. v srednjem veku prostor, navadno v samostanih, namenjen zdravljenju bolnikov

ANG.: *infirmary*

LAT.: *infirmarium, infirmarii n*

infirmarius -a [infirmárijus] m (LAT.) zgod. farm. v srednjem veku oseba, ki se ukvarja z zdravljenjem

LAT.: *infirmarius, infirmarius m*

informacijska RNA -e -- [erená] ž K: mRNA farm. biotech. molekula RNA, ki nastane v procesu transkripcije, prenese gensko informacijo iz genoma v citoplazmo na ribosom in kodira informacijo za sintezo proteina

ANG.: *messenger RNA*

informativna služba v lekárni -e -e -- -- ž lek. farm. ► fármakoinformativna služba (1)

infrardéča absorpcijska spektroskopija -e -e -e ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih

metod, ki predpisuje način istovetenja in določanja vsebnosti spojine v vzorcu na podlagi interakcij molekul z infrardečim delom elektromagnetnega valovanja

S: infrardéča spektroskopija

ANG.: *infrared absorption spectroscopy*

infrardéča spektroskopija -e -e ž anal. zdr. ► infrardéča absorpcijska spektroskopija

infund. -- [infundíbilis] (LAT. *infundibilis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ki se infundira

infundiranje -a s farm. teh. aplikacija velikih prostornin sterilnih tekočin v krvni obtok

ANG.: *infusion*

LAT.: *infusio, infusionis f*

infúz -a m farm. teh. ► popárek

infúzija -e ž farm. teh. sterilna vodna raztopina ali emulzija, ki se parenteralno aplicira v velikih prostorninah

ANG.: *infusion*

LAT.: *infundibilium, infundibilia n, infusio, infusionis f*

infúzor -ja m lek. farm. stična ovojnjina za tekoče zdravilne pripravke, ki je hkrati avtomatska infuzijska črpalka z odmerno napravo, pri kateri rezervoar iz elastičnega materiala potiska zdravilno tekočino v dovodno cevko in skozi kateter v telo

S: elastoméRNA črpálka

PRIM.: odmérnik

ANG.: *infusor*

in glob. --- [in glóbulis] (LAT. *in globulis*)

lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v kroglicah

in gran. --- [in gránulis] (LAT. *in granulis*)

lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v zrcnih

inhal. -- [inhalándum] (LAT. *inhalandum*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu farmacevtska oblika za inhaliranje

inhalácija -e ž farm. teh. ► inhaliranje

inhalacijski ántiastmátik -ega -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina za preprečevanje in zdravljenje bronhialne astme, ki se aplicira v obliki pršil

ANG.: *anti-asthmatic inhalant*

LAT.: *antiasthmaticum ad inhalandum*

inhalátor -ja m farm. teh. naprava za vnos zdravila v dihala z vdihavanjem

S: vdihoválnik

ANG.: *inhalator, inhaler*

inhaliranje -a s farm. teh. vnašanje zdravila v dihala z vdihavanjem

S: inhalácija

ANG.: *inhaling*

LAT.: *inhalatio, inhalationis f*

inhibícija -e ž **farm. kem.** zaviranje ali preprečevanje določenih biokemičnih procesov

ANG.: *inhibition*

LAT.: *inhibitio, inhibitionis f*

inhibitor -ja m **1. farm. kem.** snov, ki preprečuje ali zavira določen biokemični proces
s: zaviralec (1)

2. farm. kem. spojina, ki po vezavi na encim prepreči ali upočasni njegovo biološko funkcijo s: zaviralec (2)

ANG.: *inhibitor*

LAT.: *inhibitor, inhibitoris m*

inhibitor agregacije trombocitov -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec agregacije trombocitov

inhibitor aldóza reduktáze -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec aldóza reduktáze

inhibitor álfa glukozidáze -ja --- m **gl.**
inhibitor glukozidáze álfa

inhibitor álfaglukozidáze -ja -- m **gl.**
inhibitor glukozidáze álfa

inhibitor aromatáze -ja -- m **farm. kem.** ►
zaviralec aromatáze

inhibitor bétalaktamáz -ja -- m **gl.**
inhibitor laktamáz béta

inhibitor béta laktamáz -ja --- m **gl.**
inhibitor laktamáz béta

inhibitor dihidrofolát reduktáze -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec dihidrofolát reduktáze

inhibitor dipeptidil peptidáze 4 -ja ---
[štíri] m **farm. kem.** ► zaviralec dipeptidil peptidáze 4

inhibitor dópa dekarboksiláze -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec dópa dekarboksiláze

inhibitor enkefalináze -ja -- m **farmakolog.** ►
zaviralec enkefalináze

inhibitor fáktorja Xa -ja --- [desét á] m **farm. kem.** ► zaviralec fáktorja Xa

inhibitor fósfordiesteráze -ja -- m **farmakolog.** ►
zaviralec fósfordiesteráze

inhibitor fósfordiesteráze típa 5 -ja ---
[pét] m **farm. kem.** ► zaviralec fósfordiesteráze típa 5

inhibitor α -glukozidáze -ja -- [álfa] m **gl.**
inhibitor glukozidáze álfa

inhibitor glukozidáze álfa -ja --- in inhibitor α -glukozidáze -ja -- in inhibitor álfaglukozidáze -ja -- tudi inhibitor álfa glukozidáze -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec glukozidáze álfa

inhibitor HMG CoA reduktáze -ja ---
[haemgé kòencíma á] m **farm. kem.** ► zaviralec HMG CoA reduktáze

inhibitor holín esteráz -ja --- m **farm. kem.** ►
zaviralec holín esteráz

inhibitorji proteáz -ev -- m **mn. farm. kem.** ►
zaviralci proteáz

inhibitor katehól-Ó-metil transferáze -ja
-- m **farm. kem.** ► zaviralec katehól-Ó-metil transferáze

inhibitor krvnih koagulacijskih fáktorjev -ja
--- m **farm. kem.** antikoagulant, ki zavira krvne koagulacijske faktorje, navadno trombin, faktor VII in X, npr. argatroban, ksimegatran
s: zaviralec krvnih koagulacijskih fáktorjev
ANG.: *blood coagulation factor inhibitors*

inhibitor β -laktamáz -ja -- [béta] m **gl.**
inhibitor laktamáz béta

inhibitor laktamáz béta -ja --- in inhibitor bétalaktamáz -ja -- in inhibitor β -laktamáz -ja -- tudi inhibitor béta laktamáz -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec laktamáz béta

inhibitor metabolízma učinkovíne -ja --
-- m **farmakokin.** ► zaviralec metabolízma učinkovíne

inhibitor mónoamínooksidáz -ja -- m **farm. kem.** ► zaviralec mónoamínooksidáz

inhibitor mónoamínooksidáz típa Á -ja ---
-- m **farm. kem.** ► zaviralec mónoamínooksidáz típa Á

inhibitor mónoamínooksidáz típa B -ja ---
-- [bé] m **farm. kem.** ► zaviralec mónoamínooksidáz típa B

inhibitor névraminidáze -ja -- m **farmakolog.** ►
zaviralec névraminidáze

inhibitórni névrotransmíter -ega -ja m **farm. kem.** névrotransmitter, ki po vezavi na receptor povzroči hiperpolarizacijo membrane tarčne celice s: inhibitórni névrotransmíter
ANG.: *inhibitory neurotransmitter*

inhibitórni névrotransmíter -ega -ja m **farm. kem.** ► inhibitórni névrotransmíter

inhibitor prolaktína -ja -- m **farm. kem.** ►
zaviralec prolaktína

inhibitor protéin kináze -ja --- m **farm. kem.** ►
zaviralec protéin kináze

inhibitor protónske črpálke -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec protónske črpálke

inhibitor renína -ja -- m **farm. kem.** ► zaviralec renína

inhibitor revêrzne transkriptáze -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec revêrzne transkriptáze

inhibitor tirozín hídrosiláze -ja --- m **farm. kem.** ► zaviralec tirozín hídrosiláze

inhibitor tirozin kináz -ja --- m farm. kem. ► zaviralec tirozin kináz

inj. -- [injekcijo] (LAT. *inectio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu injekcija

injekcija -e ž farm. teh. sterilna raztopina, emulzija ali suspenzija zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi, ki se aplicira z injiciranjem
ANG.: *injection*
LAT.: *inectio, iniectionis* f

injekcijska brizga -e -e ž pripomoček za aplikacijo parenteralnih farmacevtskih oblik v telo
ANG.: *injection syringe*

injekcijska igla -e -e ž votla igla za vbrizgavanje parenteralnih farmacevtskih oblik v telo
ANG.: *injection needle*

injektor -ja m anal. zdr. podenota tekočinskega kromatografa, ki omogoča injiciranje vzorca
ANG.: *injector*

injiciranje -a s aplikacija zdravil z injekcijsko brizgo
ANG.: *injection*

inkapsulátor -ja m farm. teh. naprava za izdelavo, polnjenje in zapiranje mehkih kapsul, tudi mikrokapsul
ANG.: *encapsulation machine*

inkluzijska telésca -ih -ésc s mn. farm. biotech. agregati proteinov v jedru ali citoplazmi celice, nastali zaradi neugodnega celičnega mikrokolja, pogosto kot posledica virusne okužbe ali poskusa izražanja tujega rekombinantnega proteina v gostiteljski celici
ANG.: *inclusion bodies*

inkompatibilnost zdravila -i -- ž farm. zak., lek. farm. lastnost zdravila, da ga zaradi neželene kemične, fizikalne ali farmakološke interakcije ni dovoljeno mešati ali aplicirati skupaj z drugim zdravilom ali snovjo, navedeno tudi v povzetku glavnih značilnosti zdravila s: nêzdružljivost zdravila
PRIM.: kompatibilnost zdravila, združljivost zdravila
ANG.: *drug incompatibility, incompatibility of medicinal product*

inkontinénčna hláčna pleníca -e -e -e ž med. prip. ► inkontinénčna pleníca

inkontinénčna pleníca -e -e ž med. prip. predloga za inkontinentne bolnike v obliki spodnjih hlač, izdelana iz materialov, ki vsrkajo urin in zadržujejo blato s: inkontinénčna hláčna pleníca
ANG.: *adult diaper, incontinence diaper*

inkontinénčna podlóga -e -e ž med. prip. podloga za inkontinentne bolnike, ki se

da v posteljo ali spodnje hlače, izdelana iz materialov, ki vsrkajo urin in zadržujejo blato
ANG.: *incontinence bed pad, incontinence pad*

in lam. --- [in lamélis] (LAT. *in lamellis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v listícih

INN INN-a in -- [ienèn ienèna] m (ANG. *international non-proprietary name*) kratica ► mednárodno nêlastníško imé PRIM.: BÁN, ÚSAN

inokulácija -e ž farm. biotech. nanos kužnine na površino ali v notranjost primernega rastnega gojišča s: vcepítev
ANG.: *inoculation*
LAT.: *inoculatio, inoculationis* f

inovativno zdravílo -ega -a s farm. zak. ► originátorsko zdravílo

inozítoltrífosfát -a m farm. kem. sekundarni prenašalec, ki nastane po hidrolizi fosfatidilinozitol difosfata s fosfolipazo C in med drugim sprošča kalcijeve ione iz endoplazemskega retikuluma
ANG.: *inositol triphosphate*
LAT.: *inositoli triphosphas*

INR INR-a in -- [ienèr ienèra] m (ANG. *international normalised ratio*) klin. kem., biomed. kratica ► mednárodno normírano razmérje

in rot. --- [in rótulis] (LAT. *in rotulis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v hlebčkih

inscriptio -- [inskrípicio] (LAT.) lek. farm. ► gláva recépta

insekticíd -a m 1. snov, ki uničuje insekte v različnih stopnjah njihovega razvoja
2. fitofarmaceutsko sredstvo za zaščito rastlin pred insekti
ANG.: *insecticide*
LAT.: *insecticidum, insecticidi* n

in sílico rešetánje --- -- -a [síliko] s farm. kem. ► virtúalno rešetánje

insip. -- [insípípus] (LAT. *insipidus*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu brez okusa

instántni zdravílni čaj -ega -ega -a m farm. teh. zdravílni čaj v obliki prahu ali zrnec, namenjen za pripravo peroralne raztopine neposredno pred uporabo
ANG.: *instant herbal tea*

instilácija -e ž farm. kem. vbrizganje tekočine v dihalne poti ali telesne votline
ANG.: *instillation*
LAT.: *instillatio, instillationis* f

insulin -a [inzulín] m gl. inzulín

inšpekcijski nadzór zdravil -e -- ž farm. zak. ► inšpekcijski nadzór zdravil

inšpekcijski nadzór zdravil -ega -ôra -- m farm. zak. nadzor nad razvojem, preskušanjem, proizvodnjo zdravil, prometom z zdravili, ki ga izvajajo pristojni organi s: inšpekcijski nadzór zdravil

int. -- [intêrnus] (LAT. *internus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu notranji

in tab. -- -- [in tábulis] (LAT. *in tabulis*) lek. farm. nekada, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v ploščicah, v tabletah

integrativna medicina -e -e ž sistem zdravljenja, pri katerem se uporabljajo dognanja konvencionalne medicine in enega ali več zdravilskih sistemov
ANG.: *integrative medicine*

integrini -ov m mn. imunol., biomed. transmembranski receptorski glikoproteini, sestavljeni iz po dveh različnih podenot α in β , ki omogočajo povezovanje med celicami in njihovo vezavo na sestavine medceličnine, pri čemer se njihov znotrajcelični del veže na citoskelet, pomembni za normalen potek imunskih mehanizmov, celjenja ran in razvoja zarodka
ANG.: *integrins*

interakcija -e ž farm. kem. medsebojno delovanje dveh ali več molekul, npr. interakcije med zdravili, interakcije med zdravilno učinkovino in receptorjem
ANG.: *interaction*

interakcije med zdravili -ij -- -- ž mn. farmakokin. spremenjen učinek zdravila ob sočasni uporabi nekega drugega zdravila, pri čemer se lahko povečajo ali zmanjšajo tako želeni kot neželeni učinki enega ali obeh zdravil
ANG.: *drug-drug interactions*

interferenca -e ž farmakokin. moteča snov ali moteče snovi v vzorcu, ki povzročijo lažno prenizek ali previsok odziv analita
ANG.: *interference*

interferón -a m K: IFN imunol., biomed. citokin, predstavnik sorodnih glikoproteinov, IFN- α , IFN- β ali IFN- γ , ki ga proizvajajo različne vrste celic zlasti v odzivu na okužbo z virusi, bakterijami ali paraziti, tudi po stiku z drugimi antigeni, za katerega je značilno, da lahko preprečuje razmnoževanje virusov v na novo okuženih celicah, včasih deluje protitumorsko in lahko vpliva na lastnosti posameznih vrst celic ali na potek imunskega odziva organizma
ANG.: *interferon*
LAT.: *interferonum, interferoni n*

interferónski recéptorji -ih -ev m mn. imunol., biomed. molekule, izražene na celicah ali v njih, ki specifično reagirajo s posameznimi vrstami interferonov, pri čemer se IFN- α in IFN- β vežeta na strukturno enak receptor, IFN- γ pa na strukturno drugačen receptor, in s tem spreminjajo funkcije celic
ANG.: *interferon receptors*

interkalácija -e ž farm. kem. vrivanje molekule med dve molekuli ali med dva strukturna fragmenta iste molekule, npr. interkalacija nekaterih protitumornih učinkovin med bazne pare v molekuli DNA
ANG.: *intercalation*

interlevkin -a m K: IL imunol., biomed. citokin, predstavnik skupine sorodnih topnih, biološko aktivnih polipeptidov s številnimi funkcijami, zlasti rastnimi, diferenciacijskimi in komunikacijskimi, ki jih v prisotnosti antigenov proizvajajo različne celice imunskega sistema, npr. limfociti T, makrofagi in dendritične celice, in imajo pomembno vlogo v vnetnih procesih
ANG.: *interleukin*
LAT.: *interleucinum, interleucini n*

interlevkinski recéptorji -ih -ev m mn. imunol., biomed. na celičnih površinah izraženi proteini, ki specifično vežejo posamezne interlevkine, pri čemer se sprožijo znotrajcelične spremembe, ki vplivajo na lastnosti celic
ANG.: *interleukin receptors*

intermediát -a m 1. farm. kem. nestabilna spojina, preko katere poteka enostopenjska kemična reakcija od reaktantov do produktov, pomembna za študij mehanizma kemičnih reakcij
2. farm. kem. vmesni produkt večstopenjske sinteze zdravilne učinkovine, ki je navadno potrjen nadaljnjim molekulskim spremembam ali prečiščevanju in se lahko izolira ali pa ne
ANG.: *intermediate*
3. farm. teh. v dobri proizvodni praksi ► vmesni izdelek (1)

internacionalna enôta -e -e ž anal. zdr. ► mednarodna enôta

intêrni stándard -ega -a m farmakokin. snov ali spojina, ki se dodaja vzorcu zaradi korekcije napak, ki nastanejo med pripravo in analizo vzorca
ANG.: *internal standard*

internódij -a m farmakognoz. ► článek

intraplevrálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v plevralno votlino
 ANG.: *intrapleural use*
 LAT.: *usus intrapleuralis*

intraruminálni sistem za uporábo v veterinárski medicíni -ega -a -s - - - - -
 -- m farm. teh. trdna farmacevtska oblika za peroralno dajanje, ki se zadržuje v vampu prežvekovalcev
 ANG.: *intraruminal device for veterinary use*
 LAT.: *praeparatio intraruminalis ad usum veterinarium*

intraruminálno dajánje -ega -a s v veterinarski medicíni peroralno dajanje zdravila, ki se zadrži v vampu prežvekovalcev
 ANG.: *intraruminal use*
 LAT.: *usus intraruminalis*

intrasternalna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v grodnico
 ANG.: *intrasternal use*
 LAT.: *usus intrasternalis*

intratekálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v subarahnoidalni prostor hrbteničnega kanala
 ANG.: *intrahecal use*
 LAT.: *usus intrahecalis*

intratumorálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v tumor
 ANG.: *intratumoral use*
 LAT.: *usus intratumoralis*

intrauterína farmaceutvska oblika za uporábo v veterinárski medicíni -e -e -e - - - - - ž farm. teh. tekoča, poltrdna ali trdna farmacevtska oblika za neposredno aplikacijo v maternico
 ANG.: *intrauterine preparation for veterinary use*
 LAT.: *praeparatio intrauterina ad usum veterinarium*

intrauterína uporába -e -e ž aplikacija zdravila v maternico
 ANG.: *intrauterine use*
 LAT.: *usus intrauterinus*

intrauteríni kontraceptív -ega -a m farm. kem. lokalni kontraceptív, ki se vstavi v maternico s: máternični vlóžek
 ANG.: *intrauterine contraceptive*
 LAT.: *contraceptivum intrauterinum*

intravaginální kontraceptív -ega -a m farm. kem. lokalni kontraceptív, ki se aplicira v nožnico
 ANG.: *intravaginal contraceptive*
 LAT.: *contraceptivum intravaginale*

intravenózna uporába -e -e ž ► intravénska uporába

intravénska uporába -e -e ž injiciranje ali infundiranje zdravila v veno s: intravenózna uporába
 ANG.: *intravenous use*
 LAT.: *usus intravenosus*

intrínzična aktivnost -e -i ž farm. kem. lastnost molekule učinkovine, da po vezavi na receptor sproži določen biokemični odziv
 ANG.: *intrinsic activity*

intrínzična hitróst raztápljanja -e -i -- ž farm. teh. teoretična vrednost čistih trdnih snovi z ničelno poroznostjo, ki se določa po stiskanju teh snovi v pogojih, ki zagotavljajo konstantno površino
 ANG.: *intrinsic dissolution rate*

intrínzična lastnóst učinkovín -e -i -- ž farm. kem. fizikalno-kemijska lastnost molekule, zaradi katere ta lahko prehaja skozi biološke membrane s pasivnim transportom ob ustrezni topnosti v vodnem okolju, kar je ključni pogoj za ustrezno delovanje spojine v živem organizmu pri peroralni uporabi
 ANG.: *drug-like property*

intrínzična pót koagulácije -e potí -- ž klin. kem., biomed. proces nastanka fibrina po kaskadni aktivaciji krvnih koagulacijskih faktorjev XII, XI, IX, VIII, I, V in II s kininogenom in prekalikreinom
 PRIM.: aktivirani parciální tromboplastínski čas, ántikoagulánt, heparíni, koagulácija
 ANG.: *intrinsic coagulation pathway*

intrínzična tópnost -e -i ž farm. kem. ravnotežna topnost neionizirane oblike šibke kisline ali baze pri pH, pri katerem je molekula popolnoma neionizirana
 ANG.: *intrinsic solubility*

intrínzični očístek -ega -tka m farmakokin. sposobnost posameznega organa za izločanje učinkovine, odvisna od aktivnosti encimov in prenašalcev v tem organu in neodvisna od zunanjih dejavnikov, kot sta vezava učinkovine na plazemske proteine in prekrvljenost organa
 ANG.: *intrinsic clearance*

intrínzično raztápljanje -ega -a s farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnoloških postopkov, s katerim se določa intrínzična hitrost raztapljanja trdnih zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi, stisnjenih pod določenimi pogoji
 ANG.: *intrinsic dissolution*

intrón -a m farm. bioteh. nekodirajoči odsek DNA znotraj določenega gena, ki se v procesu zorenja primarnega

transkripta RNA izreže in se ne prevede v protein **PRIM.:** eksón
ANG.: *intron*

inulín -a m **farmakognoz.** fruktan, značilen za družino nebinovk (*Asteraceae*)

ANG.: *inulin*

LAT.: *inulinum, inulini n*

inulínski očistek -ega -tka m **klin. kem., biomed.**

navidezni volumen plazme, iz katerega se v določenem času odstrani ves inulin in se določi na podlagi izmerjene koncentracije inulina v serumu in urinu, najbolj točno in varno merilo za hitrost glomerulne filtracije

S: klírens inulina
ANG.: *inulin clearance*

invazívni medicínski pripomóček -ega -ega

-čka m **med. prip.** pripomoček, ki prodira v telo skozi kožo, naravne ali umetne odprtine

ANG.: *invasive medical device*

invêrzni agoníst -ega -a m **farm. kem.**

učinkovina, ki deluje na isti receptor kot agonist, vendar povzroči ravno nasproten učinek

ANG.: *inverse agonist*

in vitro --- [in vítro] prisl. (**LAT.**) **farm. bioteh., biomed.** v nefizioloških, umetnih, nadzorovanih laboratorijskih pogojih, npr. v epruveti, v celični ali tkivni kulturi **PRIM.:** *ex vivo, in vivo*

in vitro diagnóstični medicínski pripomóček

--- -ega -ega -čka m **K: IVDMD med. prip.** reagent, umerjevalec, kontrolni material, komplet, instrument, aparat, oprema ali sistem, ki se uporablja sam ali v kombinaciji in ga je proizvajalec namenil za uporabo in preiskave vzorcev, vključno z darovano krvjo in tkivi, ki izhajajo iz človeškega telesa, za zagotavljanje podatkov o fiziološkem ali patološkem stanju, prirojeni nepravilnosti, varnosti in združljivosti z možnimi prejemniki ali za spremljanje terapevtskih ukrepov

ANG.: *in vitro diagnostic medical device*

in vitro diagnóstični medicínski pripomóček za ovrednótenje deloványa --- -ega

-ega -čka --- m **med. prip.** medicínski pripomoček, ki ga proizvajalec nameni za študije ovrednotenja delovanja *in vitro* diagnostičnega medicinskega pripomočka v laboratorijih ali v drugem ustreznem okolju
ANG.: *in vitro diagnostic medical device for performance evaluation*

in vitro diagnóstični medicínski pripomóček za sámotestíranje --- -ega -ega -čka --- m

med. prip. diagnostični medicínski pripomoček,

namenjen nestrokovnjakom za uporabo na domu

ANG.: *in vitro medical device for self-testing*

in vitro-in vivo korelácija --- -e ž

K: IVVC farmakokin. odnos med dvema parametroma, npr. *in vitro* raztapljanjem ali sproščanjem in *in vivo* absorpcijo učinkovine
ANG.: *in vitro-in vivo correlation*

in vivo -- [in vívo] prisl. (**LAT.**) **farm. bioteh., biomed.** v živem organizmu **PRIM.:** *ex vivo, in vitro*

ANG.: *in vivo*

invocatio -- [invokácijo] (**LAT.**) **lek. farm.** oznaka Rp na levi strani zdravniškega recepta

inzulín in **insulín** -a m **farm. bioteh.** polipeptidni hormon trebušne slinavke, funkcionalni antagonist glukagona, ki se izloča ob zvišani koncentraciji glukoze v krvni plazmi in uravnava presnovo ogljikovih hidratov, proteinov in maščob v telesu

ANG.: *insulin*

LAT.: *insulinum, insulini n*

inzulínska črpálka -e -e ž **med. prip.** naprava, ki se vgradi v telo bolnika s sladkorno boleznijo za nadzorovano dodajanje inulina na podlagi neprekinjenega merjenja koncentracije

ANG.: *insulin pump*

inzulinu podobén rástni dejávník 1 -- -bnega

-ega -a -- [éna] m **K: IGF-1 farm. bioteh.**

hormon, po strukturi podoben inzulinu, ki spodbuja rast pri otrocih in ima anabolno delovanje pri odraslih

ANG.: *insulin-like growth factor 1*

inženír farmácije -ja -- m **inženírka farmácije**

-e -- ž **1.** med letoma 1980 in 1983 strokovni naziv osebe, ki je opravila višješolsko strokovno izobraževanje s področja farmacije **S:** višji farmaceutski téhnik
2. oseba s tako izobrazbo, ki je pooblašena za izdajo zdravil na zdravniški recept ali brez recepta z določenimi omejitvami
S: višji farmaceutski téhnik

ionizírani kálcij -ega -a m **klin. kem., biomed.**

kalcijevi ioni v krvni plazmi ali krvi, ki se izmerijo s potenciometrično določitvijo

ANG.: *ionised calcium*

ionogéna površínsko aktivna snóv -e -- -e

snóví ž **farm. teh.** površínsko aktivna snov, ki v mediju ionizira

ANG.: *ionogenic surfactant*

ionotrópni recéptor -ega -ja m **farm. kem.**

ionski kanal, ki se odpre ali zapre po vezavi specifičnega liganda

ANG.: *channel-linked receptor, ionotropic receptor, ligand-gated ion channel*

iónska véz -e veží ž **farm. kem.** kemična vez, ki je posledica privlaka med dvema nasprotno nabitima ionoma
ANG.: ionic bond

iónski izmenjevalec -ega -lca m navadno polimerna smola s kovalentno vezanimi funkcionalnimi skupinami, ki lahko z okoliškim medijem izmenjuje katione ali anione in se v farmaciji uporablja npr. za pripravo demineralizirane vode
ANG.: ion exchanger

iónski kanal -ega -a m **farm. kem.** transmembranski protein, ki omogoča selektivni transport anorganskih ionov skozi membrano celice
ANG.: ion channel

iónsko selektivna elektroda -- -e -e ž **farm. kem., anal. zdr.** elektroda, s katero se lahko zaznajo spremembe v koncentraciji posameznih ionov v vzorcu
ANG.: ion-selective electrodes

iontoforéza -e ž metoda, ki izkorišča šibek električni tok do 0,5 mA/cm² za transport spojin z nabojem in močno polarnih spojin skozi kožo v telesna tkiva
ANG.: iontophoresis

iPSC -- [ipeescé] ž (**ANG.** induced pluripotent stem cell) **biomed.** kratica ► inducirana pluripoténna mátična célica

ireverzibilni inhibitor -ega -ja m **farm. kem.** inhibitor, ki pri vezavi na encim tvori stabilno kovalentno vez, zato encim ni aktiven niti pri višjih koncentracijah substrata s: ireverzibilni zaviralec, kovalentni inhibitor **PRIM.:** reverzibilni inhibitor
ANG.: covalent inhibitor, irreversible inhibitor

ireverzibilni zaviralec -ega -lca m **farm. kem.** zaviralec, ki pri vezavi na encim tvori stabilno kovalentno vez, zato encim ni aktiven niti pri višjih koncentracijah substrata s: ireverzibilni inhibitor, kovalentni inhibitor **PRIM.:** reverzibilni zaviralec
ANG.: covalent inhibitor, irreversible inhibitor

iridoid -a m **farmakognoz.** monoterpenoid, katerega osnovna struktura je iridan ali cis-2-oksabiciklo[4.3.0]nonan, npr. plumericin, rehmna glutin, valtrat
ANG.: iridoid
LAT.: iridoidum, iridoidi n

iridoídni glikozid -ega -a m **farmakognoz.** glikozid, v katerem je aglikon iridoid, npr. avkubin, loganin, verbenalin
ANG.: iridoid glycoside
LAT.: glycosidum iridoidi

iritánt -a m **farm. kem.** ► dražéča snóv

istovétenje -a s **lek. farm., anal. zdr.** preskus značilnih fizikalno-kemijskih lastnosti spojin ali pripravkov, da se potrdi njihova struktura ali sestava
ANG.: identification

iteret. -- [iterétur] (**LAT.** iteretur) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se ponovi

IÚ -- ž (**ANG.** international unit) **farm. teh.** kratica ► mednárodna enóta

i. u. -- -- [í ú] (**ANG.** international unit) **anal. zdr.** okrajšava ► mednárodna enóta

iuxt. -- [júksta] (**LAT.** iuxta) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu blizu

i. v. -- -- [íntra vénam] (**LAT.** intra venam) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu v veno

IVDMD IVDMD-ja in -- [ivedéemdé ivedéemdéja] m (**ANG.** in vitro diagnostic medical device) **med. prip.** kratica ► in vitro diagnósticočni medicínski pripomóček

IVVC -- [iveivecé] ž (**ANG.** in vitro–in vivo correlation) **farmakokin.** kratica ► in vitro–in vivo korelácija

izbrána lekárna -e -e ž **lek. farm.** lekarna, ki vodi dokumentacijo o obiskih stalnih pacientov in elektronski komunikaciji z njimi v zvezi z uporabo zdravil
PRIM.: izbráni farmacévt

izbráni farmacévt -ega -a m izbrána farmacévtka -e -e ž **lek. farm.** farmacévt, praviloma v izbrani lekarni, ki ga pacient pooblasti za vodenje dokumentacije v zvezi s svojo uporabo zdravil **PRIM.:** družínski farmacévt, izbrána lekárna

izdája zdravila -e -- ž **lek. farm.** proces vročitve zdravila pacientu ali prevzemniku zdravila, ki ga spremlja ustrezno strokovno svetovanje
ANG.: dispensing of medicine

izdája zdravila brez zdravniškega recépta -e -- -- -- -- ž **K: OTC 1.** **lek. farm.** način izdaje zdravila, za katerega ni potreben zdravniški recept in je določen v dovoljenju za promet z zdravilom

ANG.: dispensing over-the-counter medicines, non-prescription medicine dispensing, over-the-counter medicine dispensing

2. lek. farm. oznaka v lekarni, ki usmerja paciente na izdajno mesto, kjer se izdajajo zdravila, za katera ni potreben zdravniški recept, medicínski pripomóčki in sredstva za varovanje zdravja

3. lek. farm. mesto v lekarni, kjer se izdajajo zdravila brez zdravniškega recepta, medicinski pripomočki in sredstva za varovanje zdravja **s:** ročna izdaja, ročna prodaja (2)

izdaja zdravila na zdravniški recept -e

----- **ž K:** **POM 1. lek. farm.** način izdaje zdravila, za katerega je potreben zdravniški recept in je določen v dovoljenju za promet z zdravilom

ANG.: *prescription dispensing, prescription only medicine*

2. lek. farm. oznaka v lekarni, ki usmerja paciente na izdajno mesto, kjer se izdajajo zdravila, za katera je potreben zdravniški recept

3. lek. farm. mesto v lekarni, kjer se izdajajo zdravila na zdravniški recept

ANG.: *prescription counter*

izdajno mesto -ega -a s **lek. farm.** mesto v lekarni, kjer se izdajajo zdravila, medicinski pripomočki in sredstva za varovanje zdravja

izdelava zdravila -e -- **ž 1.** proces, pri katerem se iz zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi izdelava zdravilo v ustrezni farmacevtski obliki, zapakira, označi

ANG.: *manufacturing of a medicinal product*

2. farm. zak. del procesa proizvodnje zdravila, ki ga lahko opravi proizvajalec ali drug pogodbeni izdelovalec

ANG.: *production of a medicinal product*

3. ► proizvodnja zdravila

izdelovalec zdravila -lca -- m **farm. zak.** ► proizvajalec zdravila

izguba pri sušenju -e --- **ž 1. anal. zdr.** v odstotkih izražena količina vlage, ki v predpisanih pogojih odpari iz preskušane snovi pri sušenju in se določi kot zmanjšanje mase sušene snovi

ANG.: *loss on drying*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način in pogoje merjenja mase vzorca pred sušenjem in po njem, s katerim se določi vsebnost vlage v njem

ANG.: *loss on drying*

izguba pri sušenju ekstraktov -e --- **ž farmakognoz.** farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja masnega deleža ekstrakta, ki se zmanjša po predpisanem načinu sušenja

ANG.: *loss on drying of extracts*

izjava EÚ o skládnosti -e --- **ž med. prip.** listina, s katero proizvajalec medicinskih pripomočkov zagotavlja, da proizvodni

postopek ali medicinski pripomoček ustreza zahtevam predpisov Evropske unije in nacionalnih predpisov, ki urejajo to področje

ANG.: *EU declaration of conformity*

izjava o prôsti prodâji medicinskega pripomočka -e --- **ž farm. zak.** listina,

ki jo na zahtevo proizvajalca izda pristojni nacionalni organ in potrjuje, da medicinski pripomoček ali skupina medicinskih pripomočkov na trgu ustreza zahtevam predpisov Evropske unije in nacionalnih predpisov, ki urejajo to področje

ANG.: *free sale certificate for a medical device*

izkoristek -tka m **farm. kem.** navadno v odstotkih izražen delež snovi, ki se izolira, sintetizira, očisti ali pridobi glede na začetno ali teoretično maso ali množino

ANG.: *recovery, yield*

izkoristek procésa -tka -- m **farm. teh.** številčna vrednost, ki se v tehnološkem procesu izračuna na podlagi masne bilance vhodnih snovi in produkta

ANG.: *yield*

izkústvena farmacija -e -e **ž v Veliki Britaniji** ► socialna farmacija (1)

izlôčanje -a s **farm. kem.** proces, s katerim se iz telesa odstranjujejo ksenobiotiki, navadno z urinom ali blatom **s:** eliminacija

ANG.: *elimination*

LAT.: *eliminatio, eliminationis f, excretio, excretionis f*

izlôčanje zdravilnih učinkovin -a --- s **farmakokin.** proces, pri katerem se zdravilna učinkovina odstrani iz telesa

ANG.: *drug elimination*

izločeválni prenašalec -ega -lca m **farmakokin.** molekula, navadno protein, ki omogoča prenos učinkovine iz notranjosti celice v njeno okolico

ANG.: *efflux transporter*

izmétna sila -e -e **ž farm. teh.** sila, s katero spodnji pečat iztisne tableto iz matrice

ANG.: *ejection force*

izoelektrična tóčka -e -e **ž pH-vrednost** medija, pri kateri ima molekula ali njena površina skupni električni naboj enak nič

ANG.: *isoelectric point*

izoelektrično fokusiranje -ega -a s

1. farm. bioteh. ločevanje proteinov v gelu, ki temelji na različni gibljivosti proteinskih molekul v gradientu pH pod vplivom električnega polja

ANG.: *isoelectric focusing*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki

predpisuje način elektroforeznega ločevanja proteinov v gelu in temelji na različni gibljivosti proteinskih molekul v gradientu pH pod vplivom električnega polja

ANG.: *isoelectric focusing*

izoencími -ov m mn. **farm. biotech.** strukturno različni encimi, ki katalizirajo isto kemijsko reakcijo

ANG.: *isoenzymes*

izofláván -a m **farmakognoz.** aromatska heterociklična spojina, strukturno 3-fenil-3,4-dihidrobenzopiran, ki je osnovna struktura vseh izoflavonoidov

ANG.: *isoflavane*

LAT.: *isoflavanum, isoflavani n*

izoflavón -a m **farmakognoz.** izoflavonoid, strukturno 3-fenil-1-benzopiran-4-on, katerega derivat je navadno fitoestrogen, npr. daidzein, genistein

ANG.: *isoflavone*

LAT.: *isoflavonum, isoflavoni n*

izoflavonoid -a m **farmakognoz.** flavonoidu podobna spojina, derivat 3-fenilkromana ali izoflavana

ANG.: *isoflavonoid*

LAT.: *isoflavonoidum, isoflavonoidi n*

izogél -a m **farm. teh.** gel, v katerem so sestavine tridimenzionalnega ogrodja in vanj vključene tekočine enakega kemizma, npr. vazelin

ANG.: *isogel*

izokinolinski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je izokinolin

ANG.: *isoquinoline alkaloid*

LAT.: *alcaloidum isochinolini*

izolátor -ja m **lek. farm.** naprava za zaščito delavca in okolice pred infektivnimi in zdravju škodljivimi materiali, v katero delavec posega s pomočjo vgrajenih rokavic ali robota

ANG.: *insulator*

izolevcín -a m **farm. kem.** esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno 1-metilpropilno stransko skupino

ANG.: *isoleucine*

LAT.: *isoleucinum, isoleucini n*

izomêr -a m **farm. biotech.** molekula z enako molekulsko formulo in različno razporeditvijo atomov ali atomskih skupin v molekuli ali prostoru

ANG.: *isomer*

izomeráza -e ž **farm. biotech.** encim, ki katalizira preureditev atomov ali atomskih skupin v molekuli, pri čemer nastane nov izomer

ANG.: *isomerase*

izopatija -e ž **homeopat.** sistem zdravljenja s homeopatskim zdravilom, ki vsebuje snov, ki je povzročila bolezen, npr. zdravljenje senenega nahoda s homeopatsko pripravljenim cvetnim prahom

ANG.: *isopathy*

LAT.: *isopathia, isopathiae f*

izoprén -a m **farmakognoz.** nenasičeni ogljikovodik, strukturno 2-metil-1,3-butadien, osnovni gradnik terpenov

ANG.: *isoprene*

LAT.: *isoprenum, isopreni n*

izoprenilirani halkón -ega -a m **farmakognoz.** halkon, ki ima v svoji strukturi izoprensko enoto, npr. ksantohumol

ANG.: *isoprenylated chalcone*

LAT.: *chalconum isoprenylatum*

izoprenoid -a m **farmakognoz.** derivat izoprena, npr. prenilalkohol

ANG.: *isoprenoid*

LAT.: *isoprenoidum, isoprenoidi n*

izotêrmični tésti stabilnosti -ih -ov -- m mn. **stab. zdr.** stabilnostne študije, ki se celoten čas poskusa izvajajo pri stalni temperaturi

ANG.: *isothermal stability tests*

izotiociánát -a m **farmakognoz.** spojina z močnim vonjem in dražčim delovanjem, ki nastane pri hidrolizi glukozinolata

ANG.: *isothiocyanate*

LAT.: *isothiocyanas, isothiocyanatis m, rhodanidum, rhodanidi n*

izotíp -a m **imunol., biomed.** strukturno področje konstantnih predelov težkih in lahkih verig imunoglobulinov z antigenetskimi lastnostmi, ki je posledica genetsko pogojenih razlik in je značilno za vsa protitelesa posameznega podrazreda določenega imunoglobulinskega razreda

ANG.: *isotype*

izotónična raztopína -e -e ž **farm. kem.**

raztopina z enakim osmotskim tlakom, kot ga imajo telesne tekočine, zato ne povzročita prehoda vode skozi biološke membrane

PRIM.: hipertónična raztopína, hipotónična raztopína

ANG.: *isotonic solution*

LAT.: *solutio isotonica*

izotóničnost -i ž lastnost raztopine, da ima enak osmotski tlak kot telesne tekočine ali je njena osmolarlost v mejah vrednosti serumske osmolarlosti 270–310 mosmol/L

ANG.: *isotonicity*

izotonizátor -ja m **farm. teh.** pomožna snov, ki zagotavlja ustrezen osmotski tlak raztopine,

enak osmotskemu tlaku telesnih tekočin, npr. glukoza, natrijev klorid

ANG.: *isotonising agent*

izotópi -ov m mn. atomi elementa, ki se med seboj razlikujejo po številu nevtronov in masnem številu ter po fizikalnih lastnostih in kinetiki kemičnih reakcij

ANG.: *isotopes*

izparilnica -e ž lek. farm. posoda, navadno iz porcelana, za odparevanje topil

ANG.: *evaporating dish*

izpostávljenost -i ž toksikol. stik s snovjo, ki lahko povzroči neželene učinke v organizmu

ANG.: *exposition, exposure*

iztiskálnik -a m 1. lek. farm. naprava, v katero se vloži in pritrdi konec tube in se z navijanjem iztiska iz nje vsebina, ki se navadno uporablja na magistralni recepturi

ANG.: *tube squeezer*

2. farm. teh. ► ekstrúder

iztiskanec -nca m farm. teh. vmesni izdelek, ki nastane z iztiskanjem v postopku izdelave pelet s: ekstrudát

ANG.: *extrudate*

iztiskanje -a s 1. farm. teh. farmacevtskotehno-
loški postopek za izdelavo pelet, pri katerem se plastična masa pod tlakom potiska skozi luknjičasto matrico, da nastane iztiskanec, ki se nato kroglíči v peleto s: ekstrúzija

2. farm. teh. farmacevtskotehno-
loški postopek, pri katerem se liposomi potiskajo skozi membrano za poenotenje velikosti in slojevitosti s: ekstrúzija

ANG.: *extrusion*

iztiskanje talin -a -- s farm. teh. kontinuirani proces mešanja, gnetenja, uravnavanja temperature in iztiskanja zmesi v zmečkanem stanju

ANG.: *hot-melt extrusion*

izvenbolnišnična porába zdravil -e -e

-- ž soc. farm. količina zdravil, izražena v različnih enotah, npr. število receptov, škatlic, definiranih dnevni odmerkov, ki se porabi za ambulantno zdravljenje

ANG.: *out-patient consumption, out-patient drug use*

izvléček -čka m farm. teh. tekoča, poltrdna ali trdna zmes snovi, pridobljena z ekstrakcijo, iztiskanjem ali z drugimi postopki iz drog

PRIM.: ekstrákt

ANG.: *extract*

LAT.: *extractum, extracti n*

izvórne célice -ih -ic ž mn. farm. bioteh., biomed. ► mátične célice

izvórní príprávek rastlínkega izvóra -ega -vka -- -- m farm. zak. pripravek rastlinskega izvora brez pomožnih snovi, ki se pridobi v prvi stopnji obdelave rastlinskega materiala in lahko vsebuje spremenljive količine ekstrakcijskega topila s: natívni príprávek rastlínkega izvóra

ANG.: *genuine herbal preparation, native herbal preparation*

J

jágoda -e ž farmakognoz. sočni plod brez trde koščice, navadno s številnimi semeni

ANG.: *berry*

LAT.: *acinus, acini m, bacca, baccae f, uva, uvae f*

jájčece -a s farmakognoz. negibljiva ženska spolna celica, ki pri rastlinah ustreza oosferi

ANG.: *egg*

LAT.: *ovum, ovi n*

jákost -i ž farm. kem. količina učinkovine ali njena koncentracija v plazmi, ki je potrebna, da je farmakološki učinek enak 50 % njenega maksimalnega možnega farmakološkega učinka

ANG.: *potency*

jákost báze -i -- ž farm. kem. količina, ki kvantitativno ovrednoti sposobnost baze, da se v ustreznem mediju protonira

ANG.: *base strength*

jákost kisline -i -- ž farm. kem. količina, ki kvantitativno ovrednoti sposobnost kisline, da v ustreznem mediju disociira

ANG.: *acid strength*

jákost zdravila -i -- ž farm. zak. vsebnost zdravilne učinkovine ali učinkovin v zdravilu, izražena na enoto odmerka, na enoto prostornine ali mase, skladno s farmacevtsko obliko

ANG.: *strength of a drug, strength of a medicinal product, strength of a medicine*

jalápa smôla -- -e ž farmakognoz., zgod. farm. oficinalna do leta 1951 smola iz gomoljev ovijalke *Ipomoea purga*, ki se je uporabljala kot močno odvajalo

ANG.: *jalap resin*

LAT.: *resina ialapae*

J

jalapozíd -a m farmakognoz. ► smólni glikozíd

jántar -ja m zgod. farm. fosilizirana drevesna smola, ki se je v tradicionalni medicini veliko uporabljala, njene fizikalne lastnosti so bile odvisne od starosti in razmer, pri katerih se je fosilizirala

ANG.: amber

LAT.: *electrum electri, succinum succini*

Jávna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke -e -e -----

[erès] ž **K: JAZMP** pristojni organ za zdravila in medicinske pripomočke v Republiki Sloveniji
ANG.: *Agency for Medicinal Products and Medical Devices of the Republic of Slovenia*

jávna lekárna -e -e ž farm. zak. poslovni prostor ali objekt, v katerem se opravlja lekarniška dejavnost

ANG.: *community pharmacy*

jávna lekárniška mreža -e -e -e ž farm. zak. razporeditev javnih lekarn na določenem območju za zagotavljanje oskrbe prebivalcev z zdravili, pri kateri se upoštevajo demografska, geografska in druga merila
S: lekárniška mreža

ANG.: *community pharmacy network*

jávni lekárniški závod -ega -ega závóda m farm. zak. zavod, ki ima v sestavi eno ali več lekarn in ga ustanovi ena ali več občin

ANG.: *public pharmacy institution*

jávno zdrávie -ega -a s soc. farm. znanost in sposobnost preprečevanja bolezni, krepitev zdravja in podaljševanja življenja s pomočjo organiziranih naporov družbe

ANG.: *public health*

JAZMP -- [jazəmɔpə] ž kratica ► Jávna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke

jáz túdi učinkovína -e -e ž farm. kem. molekula, strukturno zelo podobna zdravilni učinkovini, ki je že na trgu, in deluje z enakim mehanizmom na isto tarčo, navadno se načrtuje s posnemanjem že obstoječe molekule, s čimer se zaobide patentna zaščita, npr. vardenafil, ki je zelo podoben sildenafilu

ANG.: *me-too drug*

JÉCFA JECFA-ja in -- m (ANG. *Joint Expert Committee on Food Additives*) toksikol. kratica skupni odbor ekspertov FAO in WHO za additive v živilih

jedčina -e ž farm. kem. snov, ki v stiku z biološkim materialom povzroči ireverzibilno poškodbo tkiva, npr. močna kislina ali baza
S: jédka snòv, kávvstik, korozív

ANG.: *caustic, corrosive*

LAT.: *causticum, caustici n, corrosivum, corrosivi n*

jédka amoniakálna raztopína -e -e -e ž zgod. farm. bazična 10-odstotna vodna raztopina amoniaka, ki se je uporabljala kot refleksni respiratorni analeptik

ANG.: *caustic ammonium solution*

LAT.: *liquor ammonii caustici*

jédka snòv -e snoví ž farm. kem. ► jedčina

jedrovína -e ž farmakognoz. mrtve notranje plasti lesa, v katerih se snovi ne prevajajo več

ANG.: *heartwood*

LAT.: *duramen, duraminis n*

jédrska magnétna resonánčna spektroskopíja -e -e -e -e ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-ke-mijskih metod, ki predpisuje način določanja strukture molekul na podlagi interakcij magnetnih momentov atomskih jeder z zunanjim magnetnim poljem
S: NMR-spektroskopíja

ANG.: *nuclear magnetic resonance spectroscopy*

jeklénka -e ž farm. teh. v dobri proizvodni praksi vsebnik, navadno valjaste oblike, za shranjevanje stisnjenih utekočinjenih ali raztopljenih plinov pod povišanim tlakom, opremljen z napravo za uravnavanje izhodnega plina

ANG.: *gas cylinder*

jelénova sól -e solí ž zgod. farm. staro ime za amonijev karbonat, ki se je pridobival iz jelenovih rogov in se uporabljal kot refleksni respiratorni analeptik in pecilni prašek

ANG.: *salt of hartshorn*

LAT.: *ammonii carbonas, sal cornu cervi*

jemánje zdravíla -a -- s ► aplikácija zdravíla, uporába zdravíla

jódno števílo -ega -a s anal. zdr., farm. teh. merilo za količino nenasičenih maščobnih kislin v vzorcu, definirano kot masa joda, ki se v predpisanih pogojih veže na nenasičene vezi med ogljikovimi atomi v 100 g vzorca

ANG.: *iodine value*

jódovi antiséptiki -ih -ov m mn. farm. kem. antiseptiki, ki se zaradi oksidativnega delovanja elementarnega joda uporabljajo dermalno, npr. jod, povidon-jod
S: jódovi pripravki

ANG.: *iodine products*

LAT.: *antiseptica iodi*

jódovi pripravki -ih -ov m mn. farm. kem. ► jódovi antiséptiki

K

K -- [ká] ž **homeopat.** kratica stopnja lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu, pripravljenem po Korsakovi metodi izdelave

kadherini -ov m mn. **imunol., biomed.** skupina od kalcijevih ionov odvisnih transmembranskih adhezijskih molekul, ki omogočajo medcelične povezave in so pomembne za morfogenezno in diferenciacijo različnih vrst celic

ANG.: *cadherins*

kadilo -a s **farmakognoz.** dišeča snov, ki se zažge za odišavljanje zraka, navadno pri obredih, npr. mira, olibanum, sandalovina

ANG.: *incense*

LAT.: *suffimentum, suffimenti n*

kainatni receptor -ega -ja m **farm. kem.** podtip glutamatnega receptorja, na katerega se poleg glutaminske kisline kot agonist selektivno veže kainat

ANG.: *kainate receptor*

kakáv -a m **1. farmakognoz.** fermentirana in posušena semena kakavovca (*Theobroma cacao*)

ANG.: *cocoa*

LAT.: *cacao, cacaonis m*

kakávovo mášlo -ega -a s **farm. teh., farmakognoz.** pomožna snov, pridobljena iz posušenih, fermentiranih ali praženih delov endosperma kakavovca (*Theobroma cacao*), bele do rumene barve, s prijetnim vonjem in okusom po čokoladi, zmes trigliceridov, v katerih prevladujejo nasičene dolgoveržne maščobne kisline, ki se uporabljajo kot podlaga za svečke ali sestavina poltrdnih dermalnih farmacevtskih oblik in kozmetičnih izdelkov

ANG.: *cocoa butter, cocoa oil*

LAT.: *cacao oleum*

kakovost zdravila -i -- ž **anal. zdr.** lastnost zdravila, ki se navadno ugotovi s kvalitativno analizo sestavin, kvantitativno analizo zdravilnih učinkovin in vključuje vse ostale preskuse, potrebne za zagotavljanje kakovosti v skladu z zahtevami dovoljenja za promet z zdravilom, ali se zagotovi s procesno analizo tehnologijo

ANG.: *quality of a medicinal product*

kakovost življenja -i -- ž **soc. farm.** ► z zdravjem povezana kakovost življenja

kálcijev antacid -ega -a m **farm. kem.** antacid, slabo vodotopna in šibko bazična spojina kalcija, ki lahko ob daljšem jemanju povzroči hiperkalcemijo, npr. kalcijev karbonat

ANG.: *calcium antacid*

LAT.: *antacidum calcii*

kálcij zaznávní receptor -- -ega -ja m

farm. kem. receptor, ki zaznava zunajcelično koncentracijo kalcijevih ionov, npr. v žlezah občutnicah, kjer skrbi za homeostazo kalcijevih ionov z uravnavanjem sproščanja paratiroidnega hormona

ANG.: *calcium-sensing receptor*

kalcitonín -a ž **farm. bioteh.** peptidni hormon ščitnice, funkcionalni antagonist paratiroidnega hormona, ki se izloča ob povišani koncentraciji kalcija v krvi in znižuje plazemsko raven kalcijevih ionov z zaviranjem izplavljanja kalcija iz kosti ter omejevanjem resorpcije kalcijevih in fosfatnih ionov v ledvicah

ANG.: *calcitonin*

LAT.: *calcitoninum, calcitonini n*

kalcitonínski receptor -ega -ja m **farm. kem.** s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže kalcitonin, ki ima pomembno vlogo v homeostazi kalcijevih ionov, zlasti pri gradnji in razgradnji kostnega tkiva

ANG.: *calcitonin receptor*

kálček -čka m **farmakognoz.** rastlinski zarodek v semenu s: émbrio (2)

ANG.: *embryo*

LAT.: *embryo, embryonis m*

kalibrácija -e ž **farm. teh., farm. zak.** ► umérjanje

kalibrátor -ja m **klin. kem., biomed.** standardna raztopina s točno koncentracijo analita, ki se uporablja za umerjanje analiznega sistema

ANG.: *calibrator*

kálijev antimonil tartrát -ega -- -a m **zgod. farm.** ► bljúvna sól

kálijevo mílo -ega -a s **farm. teh.** ► méhko mílo

kálico povòj -- -òja m **med. prip.** povoj iz redke bombažne tkanine z zaključnim robom, ki se uporablja za obvezovanje ali pričvrstitev drugega medicinskega pripomočka

ANG.: *calico bandage*

kálicks -a m **farmakognoz.** ► čáša (1)

kalítev -tve ž **1. farmakognoz.** izraščanje kalčka iz semena s: germinácija

2. farmakognoz. razvoj gametofita iz troša, pri pelodnem zrnu izraščanje pelodne cevi

3. farmakognoz. poganjanje cim iz gomolja, npr. pri krompirju

ANG.: *germination*

K

kalomél -a m zgod. farm. staro ime za živosrebrov(I) klorid, ki se je uporabljal zaradi svojega antiseptičnega, diuretičnega in odvajalnega delovanja, zdaj se uporablja samo v analitiki

ANG.: *calomel*, *mercury(I) chloride*

LAT.: *aquila albadraco mitigatus*, *calomel*, *calomellis n*, *hydrargyri monochloridum*, *hydrargyrum chloratum*, *hydrargyrum chloratum oxydulatum*, *mercurius dulcis*

kalúp -a m 1. lek. farm. votla priprava iz kovine ali plastike, v katero se vlije tekoča masa z zdravilno učinkovino, da se po ohladitvi oblikuje določena farmacevtska oblika, npr. globula, svečka

2. lek. farm. votla priprava iz plastike, ki je lahko tudi stična ovojnina

ANG.: *mould*

kálus -a m 1. farmakognoz. meristem, ki od robov navznoter zaraste poškodbo rastline s: ranitveno tkívo

2. farmakognoz. odebelitev na mestu zaceljene poškodbe rastline s: ranitveno tkívo

ANG.: *callus*

LAT.: *callus*, *calli m*

K

kamála -e ž zgod. farm. pripravek iz žlez s površine ploda azijskega tropskega drevesa *Mallotus philippensis*, ki vsebujejo rdečo smolo z derivati floriglucinola, zlasti malotoksin, kamalin in izorotlerin, in se je uporabljal kot anthelmintik

ANG.: *kamala*

LAT.: *glandulae rottlerae*

kámbij -a m farmakognoz. meristem v stebelu

ANG.: *cambium*

LAT.: *cambium*, *cambii n*

kámen módríh -mna -- m zgod. farm. snov, ki so jo iskali alkemisti in naj bi omogočala dolgo ali večno življenje ter pretvarjanje nežlahtnih kovin v žlahtne

ANG.: *philosopher's stone*

LAT.: *lapis philosophorum*

kámpo -a m na Japonskem sistem zdravljenja, ki je med 7. in 9. stoletjem izšel iz kitajske tradicionalne medicine in uporablja zlasti zdravilne rastline in akupunkturo

ANG.: *kampo*

kamptotekíni -ov m mn. farm. kem. protitumorne učinkovine rastlinskega izvora, po strukturi pentaciklični laktoni z bazičnim centrom v stranski verigi, ki zavirajo DNA-topoizomerozo I in se uporabljajo za zdravljenje raka debelega črevesa in nedrobnoceličnega raka pljuč, npr. irinotekan

ANG.: *camptothecins*

LAT.: *camptothecina n pl.*

kanabinoidi -ov m mn. farm. kem. skupina strukturno sorodnih spojin, izoliranih iz indijske konoplje, in njim strukturno in po načinu delovanja podobne spojine, npr. tetrahidrokanabinol

ANG.: *cannabinoids*

kanabinoidni recéptorji -ih -ev m mn.

farm. kem. skupina s proteinom G sklopljenih receptorjev v centralnem živčevju in imunskem sistemu, na katere se kot ligandi vežejo kanabinoidi

ANG.: *cannabinoid receptors*

kánadski bálzam -ega -a m farmakognoz., zgod. farm. oleorezin iz balzamične jelke (*Abies balsamea*), ki se je uporabljal kot ekspektorant, za izdelavo trajnih mikroskopskih preparatov in lepljenje leč v optiki

ANG.: *Canada balsam*

LAT.: *balsamum canadense*

kancerogén -a m farm. kem. snov, ki lahko v stiku z živo snovjo povzroči nastanek rakavih celic s: kancerogéna snôv, karcinogén, rakotvórna snôv

ANG.: *cancerogen*

kancerogéna snôv -e snoví ž farm. kem. ► kancerogén

kandelílni vósek -ega -ska m farmakognoz.

vosek z visokim tališčem iz mlečka severnoameriških grmovnic *Euphorbia cerifera* in *Euphorbia antisyphilitica*, zmes dolgoveržnih ogljikovodikov, estrov in prostih maščobnih kislin, ki se uporablja kot zgoščevalo, vezivo, za loščenje obloženih tablet, pogosta sestavina kozmetičnih izdelkov

ANG.: *candelilla wax*

LAT.: *cera candelilla*

kandidát za prèdklínično testíranje

-a -- -- -- m K: PCC farm. kem. optimizirana spojina vodnica z ustreznimi fizikalno-kemijskimi lastnostmi, jakostjo in selektivnostjo, ki utemeljujejo nadaljnje farmakokinetično, farmakodinamično in toksikološko vrednotenje na živalskih modelih

ANG.: *preclinical candidate*, *safety assessment candidate*

kaníla -e ž cevka, skozi katero se v telo uvaja tekočina ali zrak

ANG.: *cannula*

kapálka -e ž farm. teh. steklen ali plastičen pripomoček za odmerjanje tekočine po kapljicah

ANG.: *dropper*

LAT.: *pipetta guttatoria*

kapalni vsebnik -ega -a m farm. teh. vsebnik, ki omogoča odmerjanje ali odvzem farmacevtske oblike v kapljicah
ANG.: *dropper container*

kápa recéptor -- -ja m gl. κ-recéptor

káparecéptor -ja m gl. κ-recéptor

kapilárna elektroforéza -e -e ž 1. farm. bioteh., anal. zdr. elektroforezna analizna metoda, ki omogoča ločitev molekul v stekleni kapilari, napolnjeni z raztopino elektrolita, na podlagi razlik v velikosti in naboju

ANG.: *capillary electrophoresis*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način ločevanja molekul v stekleni kapilari, napolnjeni z raztopino elektrolita, na podlagi razlik v velikosti in naboju

ANG.: *capillary electrophoresis*

kapilárni viskoziméter -ega -tra m farm. teh. viskozimeter za določanje viskoznosti newtonskih tekočin s: Ostwaldov viskoziméter, viskoziméter po Ubbelohdeju

ANG.: *capillary viscometer*

kapilárni vlék -ega vléka m

kápljice -ic ž mn. farm. teh. tekoča farmacevtska oblika za aplikacijo v majhnih prostorninah s kapljanjem ali vkapavanjem

ANG.: *drops*

LAT.: *guttae f pl.*

kápljice za nós -ic -- -- ž mn. farm. teh. tekoča farmacevtska oblika za vkapavanje v nosno votlino

ANG.: *nasal drops*

LAT.: *rhinoguttae f pl.*

kápljice za okó -ic -- -- ž mn. farm. teh. sterilna vodna ali oljna raztopina ali suspenzija za vkapavanje v oko

ANG.: *eye drops*

LAT.: *guttae ophthalmicae, oculoguttae f pl., oculostillae f pl.*

kápljice za uhó -ic -- -- ž mn. farm. teh. tekoča farmacevtska oblika za vkapavanje v sluhovod

ANG.: *ear drops*

LAT.: *otoguttae f pl.*

kapljíšče -a s 1. farm. teh. temperatura, pri kateri začne snov kapljati, npr. podlage za svečke

ANG.: *drop point*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje aparaturo in način določanja temperature, pri kateri se zazna prva kaplja pri taljenju trdnega vzorca

ANG.: *drop point*

kápsula -e ž 1. farm. teh. trdna enoodmerna peroralna farmacevtska oblika, sestavljena iz trde ali mehke ovojnice in trdne, tekoče ali pastozne vsebine

2. lek. farm. papirnata stična ovojna za enoodmerne praške

ANG.: *capsule*

LAT.: *capsula, capsulae f*

kápsula s prirejénim sproščánjem -e --- --- ž

farm. teh. kapsula, katere ovojna in/ali vsebina zagotavlja prirejeno sproščanje učinkovine

ANG.: *modified release capsule*

kapsulírka -e ž farm. teh. ročna ali avtomatska naprava ali stroj za polnjenje kapsul

ANG.: *capsulation machine*

karagenán -a m farmakognoz. zmes polisaharidov in drugih sestavin ekstrakta, pridobljenega z vodno ekstrakcijo v alkalnem iz družin morskih alg *Gigartinales*, *Solieriales*, *Hypneaales* in *Furcellariales*, rumenkastorjav do bel prah, pogosta pomožna snov v farmacevtski tehnologiji

ANG.: *carrageenan*

karakterístični simptóm ali znák -ega -a -- -a m homeopat. dobro izražen simptom ali znak, značilen za posamezno bolezen ali pacienta

ANG.: *characteristic symptom or sign*

karanténa -e ž 1. farm. zak. fizična ločitev ali druga zaščita vhodnih surovin, snovi ali ovojnine, vmesnih izdelkov, polizdelkov ali končnih izdelkov med čakanjem na odobritev ali zavrnitev uporabe

2. farm. zak. osamitev bolnih ljudi ali živali zaradi suma okuženosti

ANG.: *quarantine*

LAT.: *quarantanna, quarantannae f*

karbamáti -ov m mn. farm. kem. anksiolitiki in pomirjevala, po strukturi estri nestabilne karbamske kisline, ki zavirajo prenos signalov v sinapsah centralnega živčnega sistema, npr. meprobamat

ANG.: *carbamates*

LAT.: *carbamates m pl.*

karbamíd -a m klin. kem., biomed. ► sečnina

karbapenémski antibiótik -ega -a m farm. kem. β-laktamski antibiotik, soroden penicilinom, pri katerem je žveplo v petčlenskem obroču zamenjano z ogljikom in ima širok spekter protibakterijskega delovanja, npr. meropenem

ANG.: *carbapenem*

LAT.: *carbapenemum, carbapenemi n*

K

γ-karboksilacija -e [gáma] in gámakarbo-ksilacija -e tudi gáma karboksilacija -- -e ž farm. bioteh. posttranslacijska modifikacija, dodajanje karboksilne skupine na položaj γ v stranski verigi glutamatnih aminokislinskih ostankov, zlasti pri krvnih koagulacijskih faktorjih

ANG.: *γ-carboxylation*

karból -a m zgod. farm. staro ime za fenol, najenostavnejši hidroksibenzen, šibka kislina, ki se je uporabljala kot dezinficient in antiseptik s: karbólna kislína

ANG.: *carbol, phenol*

LAT.: *acidum carbolicum, acidum phenylicum*

β-karbolínski alkaloid -ega -a [béta] in bétakarbolínski alkaloid -ega -a tudi bétakarbolínski alkaloid -- -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je β-karbolin, npr. harman, harmol, harmin, harmalol, harmalin

ANG.: *beta-carboline alkaloid*

LAT.: *alcaloidum beta-carbolini*

karbólna kislína -e -e ž zgod. farm. ► karból

karcinogén -a m farm. kem. ► kancerogén

kardenolid -a m farmakognoz. aglikon kardi-toničnega glikozida, strukturno steroidni derivat pentenolida, značilen za rodove *Convallaria*, *Digitalis*, *Nerium*, *Strophanthus*, npr. konvalatoksigenin, digoksigenin, oleandrigenin, k-strofantinidin

ANG.: *cardenolide*

LAT.: *cardenolidum, cardenolidi n*

kardiotóksičnost -i ž farm. kem., toksikol.

lastnost snovi, da toksično deluje na srce

ANG.: *cardiac toxicity, cardiotoxicity*

LAT.: *cardiotoxicitas, cardiotoxicitatis f*

kardiotónični glikozid -ega -a m farmakognoz.

steroidni glikozid z močnim kardiotoničnim učinkom, katerega sestavni del je kardenolidni ali bufadienolidni aglikon

ANG.: *cardiac glycoside*

LAT.: *glycosidum cardiotonicum*

kardiotónik -a m farm. kem. učinkovina, ki krepi delovanje oslabelega srca

ANG.: *cardiotonic*

LAT.: *cardiotonicum, cardiotonici n*

karénca -e ž farm. zak. v veterinarski medicini obdobje, ki mora preteči od zadnjega dajanja zdravila živali pod normalnimi pogoji uporabe v skladu s predpisi do začetka pridobivanja ali proizvodnje živil iz teh živali za zagotovitev, da ta ne vsebujejo ostankov zdravil nad najvišjimi dovoljenimi mejnimi vrednostmi

ANG.: *withdrawal period*

kariogamija -e ž farmakognoz. združitev celičnih jeder pri oploditvi

ANG.: *karyogamy*

LAT.: *caryogamia, caryogamiae f*

kariopsa -e ž farmakognoz. ► zrna (1)

karmin -a m lek. farm., farmakognoz.

glikozid hidroksiliranega antrakinona, pridobljen z alkalno vodno ekstrakcijo iz insekta košenilje (*Dactylopius coccus*), navadno v obliki kalcijeve aluminijeve soli, kemijsko zelo stabilen temnordeč prah, ki se uporablja kot barvilo zlasti v živilski industriji

ANG.: *carmine*

LAT.: *carminum, carminumi n*

karminativ -a m farm. kem. učinkovina, ki zmanjšuje jakost in pogostost krčev v prebavnem traktu, navadno povzročenih z napenjanjem

ANG.: *antiflatulent, carminative*

LAT.: *carminativum, carminativi n*

karnáuba vósek -- -ska m farmakognoz.

vosek, pridobljen iz listov palme *Copernicia prunifera*, v katerem prevladujejo estri maščobnih kislin, značilne sestavine so esterificirani maščobni dioli, hidroksilirane maščobne kisline in cimetna kislina, uporablja se za loščenje obloženih tablet, kot pomožna snov v dermalnih farmacevtskih oblikah in kozmetičnih izdelkih

ANG.: *carnauba wax*

LAT.: *cera carnaubae*

karotenoid -a m farmakognoz. tetraterpen ali tetraterpenoid, intenzivno rumen ali oranžen pigment, spojina z značilnim kromoforom iz najmanj desetih konjugiranih dvojnih vezi, npr. biksin, karoten, likopen

ANG.: *carotenoid*

LAT.: *carotenoidum, carotenoidi n*

karpél -a m farmakognoz. ploščati del cveta, ki nosi semenske zasnove pri kritosemenkah s: plódni líst

ANG.: *carpel*

LAT.: *carpellum, carpelli n*

kárpula -e ž injekcijska brizga, navadno za lokalno anestezijo v zobozdravstvu

ANG.: *carpule*

kártica -e ž lek. farm. lekarniški pripomoček pravokotne oblike iz prozornega, elastičnega inertnega materiala, ki se uporablja za deljenje praškov

ANG.: *card*

kártica zdravstvenega zavaróvanja -e --- ž

K: **KZZ** lek. farm. dokument, na podlagi

katerega oseba uveljavlja pravice iz zdravstvenega zavarovanja

ANG.: *health insurance card*

kaséta -e ž lek. farm. valjasta kovinska posoda za sterilizacijo laboratorijskega pribora s pokrovom, ki se tesno zapira z zaporkami, in z odprtini ob straneh, ki se zapirajo in odpirajo

ANG.: *cassette*

kastóreum -a m farmakognoz. mošusu podoben, močno dišeč izloček žleze severnoameriškega (*Castor canadensis*) ali evropskega bobra (*Castor fiber*), nekdanja pomembna sestavina parumov

ANG.: *castoreum*

LAT.: *castoreum, castorei n*

kát -a [katál] m klin. kem., biomed. okrajšava ► katál

katabolizem -zma m biomed.,

farm. bioteh. presnovni proces, pri katerem se z razgradnimi biokemičnimi reakcijami velike kompleksne molekule cepijo v manjše strukturne enote, pri čemer navadno nastaja energija, npr. razgradnja polisaharidov v monosaharide, nukleinskih kislin v nukleotide in proteinov v aminokislino

PRIM.: anabolizem

ANG.: *catabolism*

katál -a m K: **kát** klin. kem., biomed. enota za encimsko aktivnost, ki ustreza enemu molu pretvorjenega substrata v sekundi in se najpogosteje izraža na volumen biološkega vzorca, npr. μ kat/L seruma

ANG.: *katal*

katalitična aktivnost -e -i ž farm. kem. lastnost encima, da lahko katalizira določeno kemično reakcijo

ANG.: *catalytic activity*

katalizátor -ja m farm. kem. snov, ki pospeši potek kemične reakcije, vendar ne vpliva na kemično ravnotežje in se pri reakciji ne porablja

ANG.: *catalyst*

LAT.: *catalysator, catalysatoris m*

kataplázma -e ž 1. zgod. farm. kašasta zmes, navadno iz škroba, olja in sluzi, ki se je segreta nanašala neposredno na kožo za lajšanje bolečin, vnetja

ANG.: *cataplasm, poultice*

LAT.: *cataplasma, cataplasmatis n*

2. farm. teh. ► vróči obkládek

kategorija H -e -- [há] ž farm. zak. kategorija rastlin, ki se lahko uporabljajo tudi kot živila, če izpolnjujejo predpisane pogoje

kategorija ND -e -- [endé] ž farm. zak. kategorija rastlin, ki jih zaradi strupenosti ni dovoljeno uporabljati

kategorija Z -e -- [zé] ž farm. zak. kategorija zdravnih rastlin, ki so namenjene za preprečevanje in zdravljenje boleznin in se praviloma razvrščajo med zdravila brez recepta

kategorija ZR -e -- [zeér] ž farm. zak. kategorija zdravnih rastlin, ki so namenjene za preprečevanje in zdravljenje boleznin in se zaradi močnega delovanja praviloma razvrščajo med zdravila na recept

katehínski tanín -ega -a m farmakognoz. ► kondenzirani tanín

kateholamíni -ov m mn. farm. kem. spojine, derivati 1,2-dihidroksibenzena, ki imajo v stranski verigi vezano aminske skupino, npr. neurotransmiterji noradrenalin, adrenalin in dopamin ter njihovi sintezni analogi

ANG.: *catecholamines*

LAT.: *catecholamina n pl.*

katehú -ja m farmakognoz., zgod. farm. črni smoli podoben ekstrakt akacije (*Acacia catechu*), ki se je uporabljal kot adstringent

ANG.: *catechu*

LAT.: *catechu nigrum*

katehutánin -a m farmakognoz. ► kondenzirani tanín

kátionska površinsko aktivna snóv -e -- -e snóví ž farm. teh. ionogena površinsko aktivna snov, pri kateri je polarni del molekule funkcionalna skupina, ki se v vodi lahko protonira ali vsebuje permanentni pozitivni naboj, npr. kvaterna amonijeva skupina

ANG.: *cationic surfactant*

katrán -a m farmakognoz. gosta temna snov močnega vonja, ki nastane kot hlapni produkt pri suhi destilaciji

ANG.: *tar*

LAT.: *pix, picis f, pyroleum, pyrolei n*

káva -e ž lek. farm. fermentirana, posušena in pražena semena kavovca (*Coffea arabica* in *Coffea robusta*)

ANG.: *coffee*

LAT.: *coffeum, coffei n*

kávčuk -a m farmakognoz. sestavina mlečka dreves, navadno rodu *Hevea*, strukturno politerpen, surovina za pridobivanje gume

ANG.: *caoutchouc, rubber*

LAT.: *gummi elasticum*

kávstik -a m farm. kem. ► jedčina

kazálniki kakóvosti lekárniške dejávnosti

-OV -- -- -- m mn. 1. farm. zak. strukturni, procesni kazalniki in kazalniki zdravstvenih izidov, ki se spremljajo z namenom zagotavljanja kakovosti lekárniške dejavnosti

K

2. farm. zak. po priporočilu Svetovne zdravstvene organizacije število lekarn in magistrov farmacije na določenem območju glede na število prebivalcev, ki kaže na stopnjo razvitosti in kakovosti lekarniške službe
PRIM.: preskrbljenost z lekarnami, preskrbljenost z magistri farmacije
ANG.: *pharmacy performance indicators, pharmacy quality indicators*

kefir -ja m **farmakognoz.** fermentirano mleko, ki navadno nastane z delovanjem bakterij *Lactobacillus caucasicus*, *Streptococcus lactis* in kvasovk *Saccharomyces kefir*
ANG.: *kefir*

kelátor -ja m **farm. kem.** učinkovina ali reagent, ki lahko tvori komplekse s kovinskimi ioni in s tem poveča njihovo topnost, izboljša absorpcijo ali prepreči neželene učinke **s:** kelirajoče sredstvo
ANG.: *chelating agent*
LAT.: *chelator, chelatoris m*

kelirajoče sredstvo -ega -a s **farm. kem.** ► kelátor

kemična nestabilnost -e -i ž **stab. zdr.** nestabilnost zdravil, pri kateri se zdravilna učinkovina in ena ali več pomožnih snovi kemijsko pretvori v nove spojine
PRIM.: stabilnost
ANG.: *chemical instability*

kemična referenčna substanca Evropske farmakopije -e -e -e -- -- ž **K: CRS-EU anal. zdr.** substanca ali zmes substanc, navadno primarni standard, namenjena uporabi skladno z monografijo ali splošnim poglavjem Evropske farmakopeje
ANG.: *European Pharmacopoeia chemical reference substance*

kemična sterilizacija -e -e ž **farm. teh.** ► sterilizacija s plinom

kemična zvrst -e zvrsti ž **farm. kem.** skupno ime za atome, ione, radikale, atomske skupine, dele molekul in celotne molekule, ki se pogosto uporablja pri opisovanju biokemičnih procesov v organizmu
ANG.: *chemical species*

kemični dozimeter -ega -tra m **farm. teh.** kemični indikator za sterilizacijo z ionizirajočim sevanjem
ANG.: *chemical dosimeter*

kemični indikator -ega -ja m **farm. teh.** indikator, ki ima sposobnost, da v določenih pogojih spremeni kemične ali fizikalne značilnosti
ANG.: *chemical indicator*

kemijski predhodnik za rádiofarmaceutski izdelek -ega -a -- -- m **farm. kem.** neradioaktivna sintezna snov, namenjena pripravi radiofarmakov z radionuklidi
ANG.: *chemical precursor for radiopharmaceutical preparation*

kemijski prôstor -ega prostôra m **farm. kem.** nabor vseh možnih stabilnih molekul, ki temelji na učinkovini, ki interagira z eno ali več specifičnimi molekulskimi tarčami
ANG.: *chemical space*

kémiluminiscenca -e ž **klin. kem., biomed.** sevanje svetlobe, ki se sprosti pri kemijski reakciji pri normalni temperaturi, npr. oksidaciji luminola ali aromatskih akridinijevih estrov z vodikovim peroksidom ob prisotnosti peroksidaze **PRIM.:** éléktrokémiluminiscenca
ANG.: *chemiluminescence*

kémoinformátika -e ž uporaba matematičnih, statističnih in informacijskih orodij za reševanje problemov v farmaceutski kemiji
ANG.: *chemoinformatics*

kemokín -a m **farm. bioteh., imunol.** citokin, predstavnik velike skupine strukturno sorodnih majhnih proteinov s tipskimi oznakami CC, CXC, C in CX3C, ki jih proizvajajo različne celice in delujejo kot dejavniki za privabljanje levkocitov in rakavih celic
ANG.: *chemokine*

kemokínski recéptor -ega -ja m **K:CCR** **farm. bioteh., imunol.** predstavnik sorodnih glikoproteinskih molekul, receptorjev za kemokine tipa CC, CXC, C in CX3C, izražen na površini celic in sestavljen iz sedmih transmembranskih zank, povezanih s proteinom G, ki po specifični vezavi ustrezne kemokina omogoči migracijo celic in vnetnih dejavnikov
ANG.: *chemokine receptor*

kémoprofiláksa -e ž **imunol.** zaščita z zdravili, npr. za preprečevanje okužb **PRIM.:** imúno-profiláksa
ANG.: *chemoprophylaxis*

kémotáksa -e ž **imunol., biomed.** premikanje posameznih celic, npr. levkocitov, bakterij ali večceličnih organizmov, vzdolž koncentracijskega gradienta proti neki snovi ali proč od nje ali njihova migracija kot odziv na specifične kemične dražljaje v njihovem neposrednem okolju
ANG.: *chemotaxis*

LAT.: *chemotaxis, chemotaxis f*

kémoterapévtik -a m **1. farm. kem.** sintezna učinkovina, ki zavira razmnoževanje mi-

kroorganizmov ali jih uničuje, zato se uporablja za zdravljenje bakterijskih okužb
PRIM.: antibiotik
ANG.: *chemotherapeutic*
LAT.: *chemotherapeuticum, chemotherapeutici n*

2. farm. kem. ► protitúrnorna učinkovina

keratolitik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki odstranjuje poroženele plasti kože

ANG.: *keratolytic*

LAT.: *keratolyticum, keratolytici n*

ketonemija -e ž **klin. kem., biomed.** koncentracija ketonskih teles v serumu nad referenčnim območjem, ki se najpogosteje pojavlja pri neustrezno zdravljeni sladkorni bolezni, tudi pri ostalih stanjih pospešene β -oksidacije maščobnih kislin **PRIM.:** ketónska telésa, ketonurija

ANG.: *ketonemia*

ketónska telésa -ih *telés* s mn. **klin. kem., biomed.** skupina snovi, npr. aceton, acetoacetna kislina in β -hidroksibutanojska kislina, ki se pri motnjah v presnovi glukoze in maščob pojavijo v urinu, npr. pri stradanju, sladkorni bolezni **S:** metilketóni **PRIM.:** ketonemija, ketonurija

ANG.: *ketone bodies, methylketones*

ketonurija -e ž **klin. kem., biomed.** prisotnost ketonskih teles v urinu kot posledica ketonemije, npr. pri sladkorni bolezni
PRIM.: ketonemija, ketónska telésa

ANG.: *ketonuria*

ketóza -e ž **farmakognoz.** monosaharid s ketonsko funkcionalno skupino, npr. fruktoza, sorboza, ribuloza, ksiluloza

ANG.: *ketose*

LAT.: *cetosum, cetosi n*

K_i - [kaí] ž (**ANG. inhibition constant**) **farm. kem.** kratica ► konstanta inhibicije

kílni pás -ega *pasú* m **med. prip.** pripomoček v obliki širokega pasu, navadno iz platna, ki se uporablja za preprečevanje širjenja, večanja trebušne kile, po operacijah v predelu trebuha za preprečevanje nastanka kile

ANG.: *truss*

kináza -e ž **farm. biotech.** encim, ki katalizira reverzibilni prenos fosfata z adenozintrifosfata

ANG.: *kinase*

kinazolínski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je kinazolin, npr. arborin, febrifugin, vazicin

ANG.: *quinazoline alkaloid*

LAT.: *alcaloidum chinazolini*

kinemátična viskóznost -e -i ž **farm. teh.** razmerje med dinamično viskoznošjo in gostoto tekočine pri točno določeni temperaturi, oznaka ν , enota m^2/s

ANG.: *kinematic viscosity*

kinínka -e ž **lek. farm.** steklenička s širokim vratom za izdajo trdnih in poltrdnih farmacevtskih oblik

kinínski alkaloidi -ih -ov m mn. **farm. kem.** alkaloidi, po strukturi sorodni kininu, izoliranemu iz skorje kininovca, ki se uporabljajo kot antimalariki, npr. kinin

ANG.: *quinine alkaloids*

LAT.: *alcaloida chinini*

kíno -a m **farmakognoz., zgod. farm.** posušen sok drevesa *Pterocarpus marsupium*, ki se je uporabljal kot adstringent

ANG.: *kino*

kinolínski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.**

alkaloid, katerega osnovna struktura je kinolin, npr. diktamnin, platidezmin

ANG.: *quinoline alkaloid*

LAT.: *alcaloidum chinolini*

kinolínski deriváti -ih -ov m mn.

1. farm. kem. antiseptiki in dezinficienti, derivati kinolinola, po strukturi in mehanizmu delovanja podobni fenolu in njegovim derivatom, npr. kliokinol

2. farm. kem. učinkovine proti boleznim, ki jih povzročajo sesači, ki povečajo prepustnost parazitovne membrane za kalcijeve ione in se navadno uporabljajo za zdravljenje shistosomoze, npr. prazikvantel

ANG.: *quinoline derivatives*

LAT.: *chinolini derivata*

kinolizidínski alkaloid -ega -a m **farmakognoz.**

alkaloid, katerega osnovna struktura je kinolizidin ali 5-azabicyklo[4.4.0]dekan, npr. likopodin, lupinin, spartein

ANG.: *quinolizidine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum chinolizidini*

kinolóni -ov m mn. **farm. kem.** kemoterapevtiki z značilnim kinolin-4-onskim obročem, ki kot zaviralci bakterijskega encima giraze preprečujejo zvižanje molekule DNA po celični delitvi in delujejo zlasti na gramnegativne mikroorganizme **S:** kinolónske prótimikróbne učinkovine

ANG.: *quinolone antibacterials*

LAT.: *antibacterica chinolonica, chinolona n pl.*

kinolónske prótimikróbne učinkovine -ih -ih -in ž mn. **farm. kem.** ► kinolóni

kinolónski vazodilatátor -ega -ja m **farm. kem.** vazodilatator s kinolónskim skeletom, ki

K

povzroči neposredno relaksacijo perifernega žilja, npr. flosekvinan

ANG.: *quinolone vasodilator*

LAT.: *vasodilatator quinoloni*

kinón -a m farmakognoz. organska kisikova spojina z dvema keto skupinama in dvojnima vezema, glede na strukturo parakinon ali ortokinon

ANG.: *quinone*

LAT.: *chinonum, chinoni n*

királna spojina -e -e ž farm. kem. spojina, ki ima v svoji strukturi vsaj en stereogeni center in nima elementa simetrije, zato lahko zasuče ravnino linearno polarizirane svetlobe

ANG.: *chiral compound, chiral substances*

királní cénter -ega -tra m farm. kem. ► stereogéní cénter

királní preklòp -ega -ópa m farm. kem. uvedba evtomera na trg, ko je racemat že registriran, npr. uvedba escitaloprama

ANG.: *chiral switching*

K

kíropráktika -e ž zdravljenje z manipulacijo, navadno hrbtenice, temelječe na doktrini, da določajo zdravstveno stanje zlasti mehanske motnje skeletno-mišičnega sistema

ANG.: *chiropractic*

kirúrški invazívni pripomóček -ega -ega -čka m med. prip. medicinski pripomoček, ki prodre v notranjost telesa skozi telesno površino s kirurškim posegom

ANG.: *surgically invasive medical device*

kís -a m farmakognoz. razredčena vodna raztopina očetne kisline, ki se navadno pridobiva s fermentacijo vina, sadnega soka ali vodne raztopine etanola s pomočjo bakterij očetnega vrenja (*Acetobacter*) ob prisotnosti kisika, nekdanj priljubljena protimikrobna snov, za obkladke, zdaj zlasti začimba

ANG.: *vinegar*

LAT.: *acetum, aceti n*

kísli Hállerjev eliksír in **kísli hállerjev eliksír** -ega -ega -ja m zgod. farm. zmes koncentrirane žveplove(VI) kisline in etanola v volumskem razmerju 1 : 3, ki se je uporabljala za zdravljenje vročičnih bolezni

ANG.: *Haller's acid*

LAT.: *acidum Halleri, elixirium acidi Halleri, elixirum acidum Halleri, liquor acidus Halleri, mixtura sulfurica acida*

kislína -e ž farm. kem. snov, ki je sposobna oddajati protone, sprejeti prosti elektronski par, v vodni raztopini tvoriti oksonijeve ione

PRIM.: *acidobázične lastnosti*

ANG.: *acid*

LAT.: *acidum, acidi n*

kislínsko-bázične lastnosti -ih -- ž mn.

farm. kem. fizikalno-kemijske lastnosti snovi, ki se v ustreznem mediju obnašajo kot kisline ali baze s: *acidobázične lastnosti*

ANG.: *acid-base properties*

kislínsko število -ega -a s anal. zdr., farm. teh.

merilo za količino karboksilnih skupin, npr. v maščobnih kislinah, maščobah in oljih, definirano kot masa kalijevega hidroksida v miligramih, potrebna za nevtralizacijo prostih kislin v 1 gramu vzorca

s: *nevtralizacijsko število*

ANG.: *acid value, neutralisation number*

kislínsko zdravilo -ega -a s farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki se peroralno zaužije pred obrokom v primeru hipoklorhidrije ali aklorhidrije za znižanje pH v lumnu želodca in izboljšanje prebave, npr. klorovodikova kislina, citronska kislina

ANG.: *acid preparation*

klás -a m farmakognoz. socvetje s sedečimi cveti na podaljšanem osrednjem vretenu

ANG.: *spike*

LAT.: *spica, spicae f*

klásična homeopatija -e -e ž homeopatska metoda zdravljenja, pri kateri se uporablja zdravilo z eno homeopatsko učinkovino, ki deluje na vse pacientove simptome in znake

s: *unicistična homeopatija*

ANG.: *classical homoeopathy, unicist homoeopathy*

klásično granulíranje -ega -a s farm. teh.

večstopenjski postopek vlažnega granuliranja z uporabo več različnih naprav, npr. hitro vrtečega mešalnika, oscilirajočega granulatorja, sušilnika

ANG.: *shear granulation*

klasifikáciya čistih prostórov -e -- -- ž

farm. teh. razdelitev čistih prostorov glede na stopnjo čistote zraka v razrede A, B, C, D, določena z velikostjo in številom delcev ter številom dovoljenih mikroorganizmov

ANG.: *clean room classification*

klasifikáciya zdravil -e -- ž lek. farm.

razvrstitev zdravil glede na mesto delovanja, terapevtske, farmakološke in kemične lastnosti za spremljanje uporabe, porabe in sistematično prikazovanje podatkov o njih

ANG.: *drug classification*

kleistotécij -a m farmakognoz. zaprti tip trošnjaka pri zaprtotrošnjah, pri katerih se trosi sprostijo ob odprtju

ANG.: *cleistothecium*

LAT.: *cleistothecium, cleistothecii n*

klíca -e ž biomed. ► zaródek

klicáj -a m **farm. zak.** oznaka previdnostnega ukrepa na receptu v obliki klicaja (!) v barvi besedila za omejeno količino enkratne izdaje zdravila

klíčni list -ega -a m **farmakognoz.** prvi list ali njegova zasnova v kalčku **s:** kotiledón

ANG.: *cotyledon*

LAT.: *cotyledon, cotyledonis f*

klimátska kómora -e -e ž **stab. zdr.** naprava za shranjevanje vzorcev za stabilnostne študije, ki omogoča nastavitve priporočenih pogojev testiranja stabilnosti učinkovin in zdravil, npr. temperature in relativne vlažnosti

ANG.: *climatic chamber*

klimátska obmóčja -ih -ij s mn. **stab. zdr.**

štiri območja sveta, ki se razlikujejo po svojih prevladujočih letnih klimatskih značilnostih in določajo priporočene pogoje testiranja stabilnosti učinkovin in zdravil **PRIM.:** stabilnostne študije

ANG.: *climatic zones*

klínična biokemija -e -e ž **1.** v nekaterih državah ► klínična kemija (1)

2. biomed. ► klínična kemija (2)

klínična farmácija -e -e ž področje farmacije, ki vključuje aktivnosti in storitve farmacevta za racionalno in optimalno uporabo zdravil za izboljšanje zdravstvenih izidov

ANG.: *clinical pharmacy*

klínična kemija -e -e ž **1.** veja laboratorijske medicine, ki uporablja kemijske, molekulske in celične koncepte in tehnologije za razumevanje in ocenjevanje zdravja ali bolezni **s:** klínična biokemija (1)

2. biomed. analiza bioloških tekočin za odkrivanje, potrjevanje ali spremljanje bolezni ali zdravljenja **s:** klínična biokemija (2)

ANG.: *clinical chemistry*

klínična pót -e poti ž **soc. farm.** opis običajnega poteka zdravljenja, ki je vnaprej definiran s posameznimi zdravstvenimi storitvami in postopki in predvideva dosego želenih klíničnih izidov

ANG.: *clinical path*

klínična raziskáva medicínskega

pripomóčka -e -e --- ž **med. prip.** ugotavljanje varnosti in zmogljivosti medicinskega pripomočka v skladu z namenom uporabe, ki jo predvideva proizvajalec

ANG.: *clinical investigation of a medical device*

klínična štúdiija -e -e ž **farm. zak.** ► klínično preskušanje zdravila

klínična toksikologija -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje vzroke, simptomatiko in zdravljenje zastrupitev pri ljudeh

ANG.: *clinical toxicology*

klínični farmacévt -ega -a m klínična farmacévtka -e -e ž **1. lek. farm.** magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz klínične farmacije ali lekarniške farmacije

2. naziv za poklic osebe s tako izobrazbo, ki se ukvarja s klínično farmacijo

ANG.: *clinical pharmacist*

klínični izidi -ih -ov m mn. **soc. farm.** zdravstveni dogodki, ki so posledica bolezni ali zdravstvene oskrbe, npr. možganska kap, hospitalizacija, ozdravitev

ANG.: *clinical outcomes*

klínični podátki o medicínskem

pripomóčka -ih -ov --- --- m mn. **med. prip.** podatki o varnosti ali zmogljivosti medicinskega pripomočka, pridobljeni v klíničnih raziskavah

ANG.: *clinical data on a medical device, clinical data pertaining to a medical device*

klínični podátki o zdravilu -ih -ov --- --- m mn.

farm. zak. podatki o terapevtskih indikacijah, odmerjanju in načinu uporabe, kontraindikacijah, posebnih opozorilih in previdnostnih ukrepih, medsebojnem delovanju z drugimi zdravili in drugih oblikah interakcij, vplivu zdravila na plodnost, nosečnost in dojenje, na sposobnost vožnje in upravljanja s stroji, neželenih učinkih in prevelikem odmerjanju, ki so tudi del povzetka glavnih značilnosti zdravila

ANG.: *clinical data on a medicinal product, clinical particulars on a medicinal product*

klínično preskušanje I. faze -ega -a --- ---

[prve] s **farm. zak.** klínično preskušanje novega zdravila na majhnem številu praviloma zdravih ljudi (navadno 20–100), s katerim se ugotavljata varnost in prenašanje zdravila in pridobivajo farmakodinamični in farmakokinetični podatki, vključno za najprimernejši način uporabe in najustreznejše odmerjanje

ANG.: *phase I clinical trial*

klínično preskušanje II. faze -ega -a --- ---

[drúge] s **farm. zak.** klínično preskušanje novega zdravila na majhnem številu bolnikov (navadno 20–300), s katerim se ugotavlja učinkovitost zdravila in pridobivajo nadaljnji podatki o njegovi varnosti

ANG.: *phase II clinical trial*

klínično preskušanje III. faze -ega -a --- ---

[trétje] s **farm. zak.** klínično preskušanje

K

podatki o nabavi in izdaji zdravil, ki vsebujejo psihoaktivne snovi iz skupine II, IIIa in IIIc Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami

ANG.: *evidence book on procurement and dispensing medicinal products containing narcotic and psychotropic substances*

knjiga privatnih recéptov -e -- -- ž lek. farm. evidenca podatkov z belega recepta, na katerega je bilo izdano zdravilo pacientu ali prevzemniku zdravila, vodena v knjižni ali elektronski obliki

knjiga recéptov -e -- -- ž lek. farm. evidenca podatkov z zdravniškega recepta, na katerega je bilo izdano zdravilo pacientu ali prevzemniku zdravila, vodena v knjižni ali elektronski obliki
ANG.: *prescription register*

knjiga strúpov -e -- -- ž lek. farm. nekdanja evidenca o prometu in kupcih strupov, ki se po uradni dolžnosti vodi v lekarni v knjižni ali elektronski obliki
ANG.: *poison register*

knjižnica spojín -e -- -- ž 1. farm. kem. zbirka vzorcev, ki vključuje sintezne molekule in naravne produkte in se uporablja za reševanje visoke zmogljivosti
ANG.: *chemical library, compound collection, compound library*
2. farm. kem. ► kombinatórična knjižnica

koagulácija -e ž klin. kem., biomed. proces strjevanja krvi z nastankom fibrina po intrinzični ali ekstrinzični poti PRIM.: ekstrinzična pót koagulácije, intrinzična pót koagulácije
ANG.: *coagulation*

koalescéncia -e ž farm. teh. ireverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice v emulziji zlivajo
ANG.: *coalescence*

kobalamin -a m farm. kem. vitamin, ki vsebuje kobaltov ion, vgrajen v korinskem obroču, in katalizira reakcije, v katerih se z ene molekule na drugo prenese skupina, ki vsebuje 1 ogljikov atom, npr. metilna skupina, hidroksimetilna skupina, karbonilna skupina, karboksilna skupina S: vitamín B₁₂
ANG.: *cobalamin, vitamin B₁₂*
LAT.: *cobalaminum, cobalamini n*

kobúl -a m farmakognoz. socvetje, pri katerem vsi pecljati cveti izraščajo iz istega mesta in segajo do približno enake višine
ANG.: *umbel*
LAT.: *umbella, umbellae f*

kódeks lekárniške deontologije -a -- -- m lek. farm. seznam dolžnosti, ki jih mora upoštevati magister farmacije pri opravljanju svojega poklica
ANG.: *code of deontology of pharmacists, code of pharmaceutical deontology*

kodón -a m farm. bioteh. zaporedje treh nukleotidov v molekuli DNA ali RNA, ki vsebuje genetsko informacijo za specifično aminokislino, ki bo vgrajena v polipeptidno verigo, ali za zaključek sinteze proteina
ANG.: *codon*

koeficiènt aktivnosti -ènta -- m anal. zdr. faktor, ki se v termodinamiki uporablja kot računski popravek dejanske vrednosti koncentracij posameznih snovi v raztopini
ANG.: *activity coefficient*

koeficiènt variabilnosti -ènta -- m klin. kem., biomed. merilo za nenatančnost analiznega postopka, ki se izračuna glede na povprečno vrednost in standardni odklon meritev
ANG.: *coefficient of variation*

kòelúcija -e ž farmakokin. sočasna elucija dveh ali več sestavin vzorca pri separacijskih metodah, npr. iz kromatografske kolone
ANG.: *co-elution*

kòemulgátor -ja m farm. teh. površinsko aktivna snov, ki podpira delovanje emulgatorja pri zmanjševanju medfazne napetosti, kadar je to potrebno, npr. za nastanek mikroemulzije
ANG.: *coemulsifier, cosurfactant*

kòencím -a m farm. kem. nizkomolekularna, neproteinska organska molekula, ki na protein ni kovalentno vezana in sodeluje pri encimski reakciji kot akceptor ali donor elektronov, protonov ali funkcionalnih skupin PRIM.: prostétična skupína
ANG.: *coenzyme*
LAT.: *cofermentum, cofermenti n*

kòencím Á -a -- m K: **CoA, CoA-SH** farm. kem. koencim, ki ga sestavljajo med seboj povezane molekule vitamina B₃, adeninskega nukleotida in derivata cisteina in je udeležen pri prenosu acilnih skupin
ANG.: *coenzyme A*
LAT.: *cofermentum A*

kòencím Q₁₀ -a -- [kú desét] m farm. kem. derivat benzokinona, ki ima pomembno vlogo pri prenosu elektronov v mitohondrijih, sodeluje v oksidacijsko-redukcijskih reakcijah mitohondrijske dihalne verige, prisoten tudi v endoplazemskem retikulumu, peroksisomih, lizosomih in veziklih, mogoče ima vlogo antioksidanta S: ubikinól, ubikinón
ANG.: *coenzyme Q₁₀*
LAT.: *cofermentum Q₁₀*

K

kòfáktor -ja m farm. biotech. neproteinska spojina, koencim ali prostetična skupina, potrebna za biološko aktivnost proteina, navadno encima
ANG.: *cofactor*

kohórta -e ž farmakoepid., soc. farm. skupina oseb, ki imajo enake značilnosti ali skupno izkušnjo v izbranem obdobju, npr. so se rodile v istem obdobju, jemale zdravila, bile izpostavljene istemu dejavniku
ANG.: *cohort*

kohórtna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. raziskava dejavnikov tveganja, s katero se spremljajo osebe skozi čas, pri čemer se primerja pojavnost bolezní ali zdravstvenega izida v skupini oseb, ki so bile izpostavljene dejavniku tveganja, z osebami, ki niso bile izpostavljene temu dejavniku s: raziskáva izpostávljeni-nèizpostávljeni
ANG.: *cohort study*

kók -a m farm. kem. bakterija kroglaste oblike
ANG.: *coccus*
LAT.: *coccus, cocci m*

koksíbi -ov m mn. farm. kem. nesteroidne protivnetne učinkovine, ki s selektivnim zaviranjem ciklooksigenaze 2 zmanjšajo vnetje in občutek bolečine, tveganje za nastanek želodčnih razjed pa je manjše kot pri uporabi neselektivnih zaviralcev ciklooksigenaze, npr. celekoksib
ANG.: *coxibs*
LAT.: *coxiba n pl.*

kòkultúra -e ž biomed. celična kultura *in vitro*, v kateri se goji zelena vrsta celic v prisotnosti druge vrste celic
ANG.: *coculture*

kóla -e ž farmakognoz. semena kolovca (*Cola nitida*, *Cola accuminata*), ki vsebujejo kofein in se uporabljajo kot stimulant, za pripravo osvežilnih pijač
ANG.: *cola*
LAT.: *cola, colae f*

kòlaterálna žíla -e -e ž farmakognoz. nekonzentrična žíla pri rastlinah z enakima deloma ksilema in floema
ANG.: *collateral vascular bundle*
LAT.: *vas collaterale*

kolatúra -e ž farm. teh. s precejanjem pridobljen izvleček v postopku ekstrakcije rastlinske droge z ekstrakcijskim topilom s: precédek
ANG.: *colature*
LAT.: *colatura, colaturae f*

kolénce -a s farmakognoz. navadno odebeljeno mesto na steblo, iz katerega izrašča en list ali več s: nódijs
ANG.: *node*
LAT.: *nodium, nodii n*

kolenhím -a m farmakognoz. mehansko tkivo iz živih celic, katerih stene so neenakomerno odebeljene
ANG.: *collenchyma*
LAT.: *collenchyma, collenchymatis n*

kolhicínski derivát -ega -a m farm. kem. protitumorna učinkovina rastlinskega izvora, izolirana iz jesenskega podleska (*Colchicum autumnale*), ki zavira nastanek mikrotubulov, nekđaj se je uporabljala tudi kot emetik in za zdravljenje putike, npr. kolhicin
ANG.: *colchicine derivative*
LAT.: *colhicini derivatum*

kolín -a m farmakognoz. snov, ki jo izloča brstnica in navadno zavira rast rastlin v bližini, npr. agrostemin, absintin, eten, juglon PRIM.: alelopatíja
ANG.: *coline*

kolírij -a m zgod. farm. v srednjem veku vodna raztopina topne zdravilne učinkovine za izpiranje oči
ANG.: *collyrium*
LAT.: *collyrium, collyrii n*

kolódij -a m zgod. farm. v zmesi etanola in dietiletra raztopljen celulozni nitrat za odstranjevanje kurjih oces
ANG.: *collodion*
LAT.: *collodium, collodii n*

kolofónija -e ž farmakognoz., zgod. farm. oficalno do leta 1972 smola, nehlapni del po destilaciji terpentina z vodno paro, vsebuje do 70 % suhe snovi, glavna sestavina abietinska kislina, bledorumenkaste do jantarjeve barve, prosojna, trdna snov z rahlim vonjem in okusom po terpentinu, ki se je uporabljala kot hemostiptik in zgoščevalo za izdelavo mazil in lakov
ANG.: *colophony, rosin*
LAT.: *colophonium, colophonii n, resina terebinthinae*

koloídna raztopína -e -e ž farm. teh. tekoča, viskozna disperzija, v kateri so molekule topljenca koloidnih velikosti
ANG.: *colloidal solution*
LAT.: *solutio colloidalis*

koloídno osmózni tlák -- -ega -a m farm. biotech. ► onkótski tlák

kolómbo -a m zgod. farm. korenina vzhodnoafriške tropske vzpenjavke *Jateorhiza palmata*, ki vsebuje izokinolinske alkaloidne, zlasti

palmatin in jatrorizin, uporabljala se je kot antiidiaroid

ANG.: *calumba*

LAT.: *calumba, calumbae f*

kolonija -e ž **1. farmakognoz.** skupina začasno ali trajno povezanih osebkov iste vrste

2. farm. bioteh. skupina celic, ki zrastejo na gojišču z delitvijo ene same celice

ANG.: *colony*

kolonijska enôta -e -e ž **K: CFU farm. bioteh.** število mikroorganizmov, ki po inkubaciji tvori samostojno kolonijo in je merilo mikrobiološke kakovosti medijev

ANG.: *colony-forming units*

kolónjska vóda -e -e ž **farmakognoz.** navadno etanolna raztopina za odišavljanje telesa, ki vsebuje najmanj tri odstotke parfumskega olja

ANG.: *cologne water*

LAT.: *aqua coloniensis*

kolónska kromatografija -e -e ž **anal. zdr.** kromatografija, pri kateri vzorec potuje skupaj s tekočo mobilno fazo skozi stacionarno fazo v stekleni cevki

ANG.: *column chromatography*

kolóstrum -a m **farmakognoz.** tekočina, po sestavi bogatejša od mleka, ki nastaja v mlečnih žlezah samic sesalcev v prvih urah po rojstvu mladiča **s:** mleživo

ANG.: *colostrum*

LAT.: *colostrum, colostri n*

kolút -a m **lek. farm.** ploščat, okrogel vsebnik, v katerem je farmacevtska oblika razvrščena po obodu za jemanje po dnevih **PRIM.:** delilnik zdravil

kombinatorična knjižnica -e -e ž **farm. kem.** oblikovana zbirka molekul, pripravljanih sintezno ali biosintezno s pomočjo metod kombinatorične sinteze, namenjena rešetanju na biološko učinkovitost **s:** knjižnica spojin (2)

ANG.: *combinatorial library*

kombinatorična sintéza -e -e ž **farm. kem.** proces priprave velikega števila novih organskih molekul s kombiniranjem dveh ali več setov ustreznih reagentov

ANG.: *combinatorial synthesis*

kombinirani antacid -ega -a m **farm. kem.** antacid, najpogosteje zmes aluminijevih in magnezijevih šibko bazičnih spojin, ki navadno ne povzročata zaprtja in ne deluje odvajalno, npr. hidrotalcit

ANG.: *combined antacid*

LAT.: *antacidum combinatum*

kombinirani prášek -ega -ška m **lek. farm.**

zdravilni prašek, sestavljen iz več sestavin, ki se navadno uporabljajo za lajšanje bolečin

Komisija za Evrópsko farmakopéjo in Formulárium Slovenicum -e -e -e -e -e -e -e -e -e -e

-- [slovenikum] ž od 2013 do 2014 združena komisija v okviru Javne agencije RS za zdravila in medicinske pripomočke, ki jo je imenoval minister za zdravje Republike Slovenije in je nadomestila Komisijo za pripravo nacionalnega dodatka k Evropski farmakopeji in Komisijo za farmakopejo **PRIM.:** Komisija za farmakopéjo, Komisija za pripravo nacionalnega dodatka k Evropski farmakopéji

ANG.: *Commission for the European Pharmacopoeia and the Formularium Slovenicum*

Komisija za farmakopéjo -e -e -e -e -e -e -e -e -e -e ž od 2012 komisija v okviru Javne agencije RS za zdravila in medicinske pripomočke, ki jo je imenoval minister za zdravje Republike Slovenije in je sprejemala stališča, ki jih je v zvezi z monografijami, splošnimi poglavji, standardnimi analiznimi metodami in drugimi besedili Evropske farmakopeje zastopala slovenska delegacija na sejah Komisije za evropsko farmakopejo v Strasbourg

ANG.: *Slovenian Pharmacopoeia Commission*

Komisija za pripravó nacionalnega dodatka k Evrópski farmakopéji -e

ž od 1997 do 2012 komisija v okviru Javne agencije RS za zdravila in medicinske pripomočke, ki jo je imenoval minister za zdravje Republike Slovenije in je izbirala in pripravljala vsebine Formulariuma Slovenicum, razvijala in uvajala enotno slovensko farmacevtsko izrazoslovje **ANG.:** *Commission for the Elaboration of the Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia*

kómora s horizontalnim pretokom zraka

-e ž **farm. teh.** komora z laminarnim pretokom zraka, ki vstopa vanjo horizontalno glede na operaterja

ANG.: *horizontal laminar flow cabinet, horizontal laminar flow chamber*

kómora z laminárnim pretokom zraka

-e ž **farm. teh.** komora s stalnim laminarnim pretokom zraka, ki se filtrira skozi HEPA-filter **s:** LÁF-kómora

ANG.: *laminar air flow cabinet, laminar air flow chamber*

kómora z vertikalnim pretokom zraka -e

-e ž **farm. teh.** komora z laminarnim

K

pretokom zraka, ki vstopa vanjo vertikalno glede na operaterja

ANG.: *vertical laminar flow cabinet, vertical laminar flow chamber*

kompaktát -a m farm. teh. produkt kompaktiranja PRIM.: brikéta

ANG.: *compactate*

kompaktiflnost -i ž farm. teh. parameter, pomemben za stisljivost zmesi delcev pri tabletiranju, ki opisuje sposobnost prahov, da tvorijo mehansko močne produkte

ANG.: *compactibility*

kompaktiranje -a s farm. teh. suho granuliranje, pri katerem se zmes prahov z nizkim do zmernim tlakom med vrtljivima valjema stisne in nato zmelje v zrnca

ANG.: *compactation*

kompatibilnost -i ž farm. teh. združljivost materialov, zaradi katere ni neželenih kemičnih in/ali fizikalnih vplivov ene snovi na drugo

kompatibilnostne študije -ih -ij ž mn.

farm. teh. stabilnostne študije zmesi zdravilne učinkovine in pomožne snovi za izbiro najustrežnejših pomožnih snovi za oblikovanje zdravila

ANG.: *compatibility studies*

kompatibilnost zdravila -i -- ž farm. zak.,

lek. farm. lastnost zdravila, da se zaradi kemičnih, fizikalnih ali farmakoloških lastnosti lahko meša ali aplicira skupaj z drugim zdravilom ali snovjo s: združljivost zdravila PRIM.: inkompatibilnost zdravila, nêzdružljivost zdravila

ANG.: *compatibility of medicinal product, drug compatibility*

kompetitivni inhibitor -ega -ja m farm. kem.

encimski inhibitor, ki se veže na aktivno mesto encima in s tem prepreči vezavo substrata s: kompetitivni zaviralec

PRIM.: nêkompetitivni inhibitor

ANG.: *competitive inhibitor*

kompetitivni mišični relaksánt -ega -ega -a m

farm. kem. ► stabilizirajoči mišični relaksánt

kompetitivni zaviralec -ega -lca m farm. kem.

encimski zaviralec, ki se veže na aktivno mesto encima in s tem prepreči vezavo substrata s: kompetitivni inhibitor

PRIM.: nêkompetitivni zaviralec

ANG.: *competitive inhibitor*

kompléksna homeopatija -e -e ž homeopat.

homeopatska metoda zdravljenja, pri kateri se uporablja eno zdravilo, sestavljeno iz več homeopatskih surovin v eni farmacevtski

obliki in navadno deluje na pacientove akutne znake in simptome

ANG.: *complex homoeopathy*

kompleksométrična titrácija -e -e ž anal. zdr.

volumetrična analiza, pri kateri se za ugotavljanje končne točke titracije uporablja nastajanje obarvane koordinacijske spojine

ANG.: *complexometric titration*

komplément -ênta m farm. bioteh., imunol.

kompleksni sistem proteinov v normalni plazmi, del prirojenega imunskega odziva, ki ga lahko aktivirajo protitelesa in nekatere kemične substance in povzročajo poškodbo membran, na katerih deluje, s čimer se uničijo bakterije in tuje celice ter spodbuja fagocitoza

ANG.: *complement*

komplémentárna medicína -e -e ž del

zdravilstva, ki za ugotavljanje in zdravljenje bolezni uporablja znanstveno nepreverjene metode, vendar se lahko kombinira z uradnimi metodami zdravljenja ali jih dopolnjuje

ANG.: *complementary medicine*

komplémentárno párnjenje báz -ega -a

-- s farm. bioteh. specifično povezovanje nukleotidov v pare zaradi tvorbe vodikovih vezi med purinskimi in pirimidinskimi bazami pri replikaciji in transkripciji DNA

ANG.: *complementary base pairing*

komplétna parenterálna prehrána -e -e -e ž

farm. teh. oskrba bolnika z vsemi potrebnimi hranili po katetru v centralni ali periferni krvni obtok s: popolna parenterálna prehrána, totálna parenterálna prehrána

ANG.: *complete parenteral nutrition, total parenteral nutrition*

komplét prve pomoči -a -- -- m med. prip.

uradno predpisan komplet osnovnih medicinskih pripomočkov za nudenje prve pomoči, ki vsebuje: povoje, obliž, trikotno ruto, lepilni trak, škarje, aluplast za opekline, zaščitne rokavice, varnostne sponke, navodila za nudenje prve pomoči s: ávtoapotéka

ANG.: *first aid kit*

komplét za pripravó rádiofármaka -a

-- -- -- m izdelek, ki se rekonstituira ali kombinira z radionuklidnim predhodnikom v radiofarmak, navadno tik pred dajanjem pacientu

ANG.: *radiopharmaceutical kit*

komplíánca -e ž soc. farm., lek. farm. ► vodljivost

komponétno cepívo -ega -a s farm. bioteh. cepivo, pripravljeno na podlagi bakterijskih

toksinov ali strukturnih elementov virusne kapside

ANG.: *subunit vaccine*

komprésa -e ž **med. prip.** kos gaze, navadno v več slojih, ki se uporablja za prekrivanje poškodovane kože

ANG.: *compress*

kompresibilnost -i ž **farm. teh.** parameter, pomemben za stisljivost prahov pri tabletiranju, ki opisuje sposobnost prahov za deformacijo delcev pod tlakom

ANG.: *compressibility*

kompresijska nogavica -e -e ž **med. prip.** dolga nogavica iz bombaža z vtkanimi gumijastimi ali elastičnimi nitmi ali iz umetnih elastičnih materialov, ki se uporablja za uravnavanje venskega pretoka nog s krčnimi žilami

ANG.: *compression stocking*

koncentracijski gradiént -ega -ênta m **farm. kem.** razlika v koncentraciji topljenca v raztopini na dveh mestih

ANG.: *concentration gradient*

koncentrát -a m **farm. teh.** farmacevtska oblika za aplikacijo po razredčenju

ANG.: *concentrate*

LAT.: *concentratum, concentrati n*

kônčna točka -e -e ž **anal. zdr.** stanje pri titraciji, ko se z indikatorjem ali z instrumentom zazna ekvivalentna točka, katere vrednost se zaradi eksperimentalne napake ne ujema vedno s teoretično ekvivalentno točko

ANG.: *endpoint*

kônčni izdélek -ega -lka m **farm. teh.** v dobri proizvodni praksi zdravilo, ki je prešlo vse faze proizvodnje, vključno s končnim pakiranjem in označevanjem s: kônčno zdravilo

PRIM.: galénsko zdravilo, industrijsko izdelano zdravilo

ANG.: *final product*

kônčni sterilizacijski postópek -ega -ega

-pka m **farm. teh.** postopek, s katerim se sterilizira izdelek v stični ovojniini

ANG.: *terminal sterilisation*

kônčno zdravilo -ega -a s **farm. teh.** v dobri proizvodni praksi ► kônčni izdélek

kondenzirani tanín -ega -a m **farmakognoz.** tanin, sestavljen iz enot flavanola, povezanih z vezmi med ogljiki na mestih 4 in 8 ali 4 in 6 s: katehínski tanín, katehutanín, néhidrolizabílني tanín, proantocianidín

ANG.: *condensed tannin*

LAT.: *tanninum condensatum*

kondicionêr -ja m **farm. teh.** ► srédstvo za izboljšanje stánja kóže ali lás

kóndit -a m **zgod. farm.** v srednjem veku v sladkorju kuhane ali z njim prevlečene cele ali zdrobljene droge

LAT.: *conditum, conditi n*

kondóm -a m **med. prip.** vrečki podobna, tanka, navadno gumijasta prevleka za penis, ki preprečuje izliv semena v nožnico in s tem zanositev, varuje pred okužbo s spolno prenosljivimi boleznimi s: prezervatív

ANG.: *condom*

konformácija -e ž **farm. kem.** tridimenzionalna razporeditev atomov in/ali atomskih skupin v molekuli

ANG.: *conformation*

konformácija proteína -e -- ž **farm. bioteh.** tridimenzionalna struktura proteina, ki temelji na aminokislinskem zaporedju in na šibkih nekovalentnih vezeh med različnimi deli polipeptidne verige

ANG.: *protein conformation*

konformacijska analiza -e -e ž **farm. kem.** proučevanje energijskih sprememb pri rotaciji okrog enojnih vezi v molekuli

ANG.: *conformational analysis*

konidij -a m **farmakognoz.** vegetativni eksogeni tros pri glivah s: konidiospóra

ANG.: *conidium*

LAT.: *conidium, conidii n*

konidiospóra -e ž **farmakognoz.** ► konidij

kónjak -a m **farmakognoz.** gumi iz rastline *Amorphophallus koniac*, ki se uporablja kot zgoščevalo

ANG.: *konjac gum*

konjugácija -e ž **1. farmakognoz.** spolno razmnoževanje z izmenjavo jedrnega materiala ali s spajanjem vsebine celic

ANG.: *conjugation*

2. farm. kem. metabolična reakcija, pri kateri kemična snov ali njen metabolit reagirata s telesu lastno snovjo, nastali konjugat pa se hitreje izloči z urinom s: metabólična reakcija II. réda

ANG.: *conjugation, phase II metabolic reaction*

konjugácija s sulfátom -e -- -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija II. reda, v kateri kot telesu lastna snov sodeluje aktivirana oblika sulfatnega iona

ANG.: *sulfate conjugation*

konjugácija z glicínom -e -- -- ž **farm. kem.** metabolična reakcija II. reda, v kateri kot telesu lastna snov sodeluje aminokislina glicin

ANG.: *glycine conjugation*

K

konjugácija z glutatiónom -e -- -- ž farm. kem. metabolična reakcija II. reda, v kateri kot telesu lastna snov sodeluje tripeptid glutation

ANG.: *glutathione conjugation*

konjugát -a m farm. kem. metabolični produkt, ki nastane pri konjugaciji

ANG.: *conjugate*

konjugirani bilirubin -ega -a m klin. kem., biomed. vodotopna oblika bilirubina z eno ali dvema glukuronilnima stranskima skupinama, ki nastaja v jetrih pod vplivom UDP-glukuronilne transferaze in se v laboratorijski medicini navadno uporablja kot biokemični diagnostični kazalec jetrnih bolezni PRIM.: nèkonjugirani bilirubin

ANG.: *conjugated bilirubin*

konkomitántni simptóm ali znák -ega -a -- -a m homeopat. ► spremljajóci simptóm ali znák

konkremént -ênta m farm. kem. neraztopljena trda tvorba iz anorganskih soli ali organskih spojin, ki lahko mehansko poškoduje okoliško tkivo

ANG.: *concrement*

LAT.: *concrementum, concrementi n*

konkrét -a m farmakognoz. poltrdna zmes hlapnih, močno dišečih spojin in voskov, pridobljena iz rastline ali njenih delov z ekstrakcijo z organskim topilom, iz katere se pridobiva absolut

ANG.: *concrete*

LAT.: *concretum, concreti n*

konserváns -a m gl. konzerváns

konsisténcia -e ž farm. teh. lastnost poltrdnih farmacevtskih in kozmetičnih izdelkov, ki določa njihovo mazljivost in sposobnost razprostiranja po koži

ANG.: *consistency*

konsolidácija laboratórijev -e -- ž lab. med. povezava ali združitev posameznih delov laboratorija ali več laboratorijev v organsko celoto zaradi učinkovitejšega delovanja

ANG.: *laboratory consolidation*

konstánta inhibícije -e -- ž K: K_i farm. kem. ravnotežna disociacijska konstanta kompleksa encim-zaviralec, izražena kot $K_i = [E][I]/[EI]$, kjer je [E] koncentracija prostega encima, [I] koncentracija zaviralca in [EI] koncentracija kompleksa encim-zaviralec

ANG.: *inhibition constant*

konstánta reakcijske hitrósti -e -- -- ž stab. zdr. konstanta, neodvisna od časa, ki določa hitrost kemijske reakcije pri stalnih pogojih

ANG.: *reaction rate constant*

konstitúcija -e ž 1. skupek prirojenih telesnih in duševnih lastnosti, značilnosti človeka
2. homeopat. skupek prirojenih in pridobljenih fizičnih, psihičnih in duševnih lastnosti osebe v določenem času, na podlagi katerega se določi ustrezno homeopatsko zdravilo, npr. fosforična, fluorična, karbonična konstitucija

ANG.: *constitution*

konstitucijsko zdravílo -ega -a s homeopat. homeopatsko zdravilo za zdravljenje osebe z določeno konstitucijo

ANG.: *constitution remedy*

konstituènt -ênta m farm. teh. ► polnílo

konstitutívno izrážanje géna -ega -a -- s farm. biotech. stalno in enakomerno izražanje gena

ANG.: *constitutive gene expression*

kontaktne léče -ih léč ž mn. med. prip. léče iz različno trdih plastičnih mas in različnih dioptrij, ki se namestijo na površino očesa za korekcijo vida

ANG.: *contact lenses*

kontaktno odvajálo -ega -a s farm. kem. ► stimulatívno odvajálo

kontaminácija -e ž 1. anal. zdr. neželen vnos nečistot kemičnega ali mikrobiološkega izvora ali drugih snovi v zdravilno učinkovino, pomožno snov, farmacevtsko obliko ali zdravilo med izdelavo, vzorčenjem, pakiranjem, shranjevanjem, transportom
S: onečísčjenje

2. toksikol. pojav snovi z možnimi neželenimi učinki na organizem v hrani, pijači ali okolju
S: onesnáženje

ANG.: *contamination*

kontaminácija z délci -e -- -- ž anal. zdr. farmakopejska metoda, s katero se določa prisotnost ali odsotnost vidnih in s prostim očesom nevidnih trdnih delcev v injekcijskih in infuzijskih raztopinah

ANG.: *particulate contamination*

kontaminácija z nevidnimi délci -e -- -- -- ž farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnoloških postopkov za določanje prisotnosti neraztopljenih eksogenih delcev pri injekcijskih in infuzijskih raztopinah z metodami na podlagi zadrževanja ali sipanja svetlobe ali z mikroskopskim štetjem delcev
ANG.: *particle contamination with subvisible particles*

kontaminácija z vídnimi délci -e -- -- -- ž farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnoloških postopkov za

vizualno določitev kakovosti parenteralnih raztopin glede na vidne delce z opazovanjem pred osvetljenim temnim in belim zaslonom
 ANG.: *particle contamination with visible particles*

kontaminánt -a m anal. zdr. neželena, nenamerno vnesena snov ali mikroorganizem v izdelku, prostoru ali na mestu izdelave
 S: onesnaževalo
 ANG.: *contaminant*

kontracépcijsko sredstvo -ega -a s farm. kem. ► kontraceptiv

kontraceptiv -a m farm. kem. hormonska ali sintezna učinkovina, mehanski pripomoček, ki se uporablja proti zanositvi S: kontracépcijsko sredstvo
 ANG.: *contraceptive, contraceptive agent*
 LAT.: *contraceptivum, contraceptivi n*

kóntraindikácija -e ž stanje bolnika, dejavniki ali druge okoliščine, zaradi katerih se določeno zdravilo, medicinski pripomoček ali postopek zdravljenja ne sme uporabljati, npr. sočasne bolezni, alergije, določen genotip, predhodni neželeni učinki na zdravilo ali skupino zdravil, starost, spol, predispozicije
 ANG.: *contraindication*
 LAT.: *contraindicatio, contraindicationis f*

kontrolá -e ž farmakopeid., soc. farm. oseba, s katero se primerjajo osebe, označene kot primeri
 ANG.: *control*

kontrolirana flokulácija -e -e ž farm. teh. način stabilizacije zlasti grobo disperznih sistemov, pri kateri se z dodatkom elektrolitov, površinsko aktivnih snovi ali polimerov povzroči nastanek rahlih agregatov, ki se po mešanju povrnejo v prvotno stanje
 ANG.: *controlled flocculation*

kontrolirana klínična raziskáva -e -e -e ž farm. inf., soc. farm. raziskava na zdravilih ali bolnih ljudeh, ki primerja izbrano zdravstveno tehnologijo s kontrolno ali s placebom
 ANG.: *controlled clinical trial*

kontrolirana sôbna temperatúra -e -e -e ž farm. teh. srednja temperatura prostora, v katerem se shranjuje zdravilo in ne presega 25 °C
 ANG.: *controlled room temperature*

kontrolirano spróščanje -ega -a s farm. teh. ► prirejeno spróščanje

kontrólna signatúra -e -e ž lek. farm. nekdanja signatura na zdravilu za označevanje rizičnih zdravil, ki jo po opravljeni posebni kontroli izda uradni kontrolni laboratorij

kontrólni prôstor -ega prostóra m farm. teh., farm. zak. ► kontrólno obmóčje

kontrólni vzôrec -ega -rca m klin. kem., biomed. vzorec z znano vsebnostjo analita, namenjen kontroli analiznega dela, zlasti spremljanju natančnosti in točnosti laboratorijske preiskave, ki se analizira v isti seriji z biološkimi vzorci preiskovancev PRIM.: biološki vzorec, laboratorijska preiskáva
 ANG.: *control sample*

kontrólno-analízni laboratórij -ega -a m anal. zdr. laboratorij z validirano opremo za kontrolo fizikalno-kemijskih, tehnoloških in drugih lastnosti, odločilnih za kakovost zdravil S: nadzórno-analízni laboratórij
 ANG.: *quality control laboratory*

kontrólno obmóčje -ega -a s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi območje ali prostor s podtlakom, načrtovan in zgrajen za kontrolo vnosa morebitnih kontaminantov, posledic naključnega razseva živih mikroorganizmov ali spor, ki omogoča učinkovito odstranjevanje majhnih količin kontaminantov v zraku S: kontrólni prôstor

konvekcíjski sušilnik -ega -a m farm. teh. naprava za sušenje s segretim zrakom
 ANG.: *drying chamber*

Konvencija o farmaceutski inšpekciji -e - - - - ž K: PIC mednarodna konvencija o medsebojnem priznavanju dokumentov uradnega nadzora izdelave zdravil, o usklajevanju zahtev in standardov za dobro proizvodno prakso, poenotenju sistemov kakovosti pristojnih organov za uradni nadzor izdelave zdravil, izobraževanju, izmenjavi informacij, izkušenj, znanj in medsebojnem zaupanju pristojnih organov za uradni nadzor izdelave zdravil
 PRIM.: Konvencija o farmaceutski inšpekciji in shéma sodelovanja farmaceutskih inšpekcij, shéma sodelovanja farmaceutskih inšpekcij
 ANG.: *Pharmaceutical Inspection Convention*

Konvencija o farmaceutski inšpekciji in shéma sodelovanja farmaceutskih inšpekcij -e - - - - -e - - - - ž K: PIC/S mednarodna instrumenta sodelovanja med državami in pristojnimi organi za uradni nadzor izdelave zdravil, ki delujeta vzajemno in vzporedno na področju dobre proizvodne prakse PRIM.: Konvencija o farmaceutski inšpekciji, shéma sodelovanja farmaceutskih inšpekcij
 ANG.: *Pharmaceutical Inspection Convention and Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme*

K

konvencionalna medicina -e -e ž z dokazi podprta medicina, prevladujoč način zdravljenja v zahodnem svetu **S:** uradna medicina
ANG.: *conventional medicine*

konvolvulozid -a m farmakognoz. ► smólni glikozid

konzerváns in **konserváns** -a m farm. teh. pomožna snov, ki se sme dodajati določenim farmacevtskim izdelkom za zaščito pred sekundarno mikrobnó kontaminacijo
ANG.: *preservative*
LAT.: *conservans, conservantis n*

koordinacijska spojina -e -e ž farm. kem. kemična spojina, ki vsebuje na centralni atom ali ion vezane ligande, ki za tvorbo vezi prispevajo prosti elektronski par, s čimer se lahko izboljša topnost določenih ionov, olajša absorpcija, omogoči njihovo biokemično delovanje in zmanjša toksičnost **S:** koordinativna spojina **PRIM.:** ligánd (1)
ANG.: *complex, coordination compound*

K **koordinativna spojina** -e -e ž farm. kem. ► koordinacijska spojina

koordinátor farmaceutvske skrbi -ja -- -- m koordinátorka farmaceutvske skrbi -e -- -- ž magister farmacije, ki je dodatno usposobljen za vodenje farmaceutvske skrbi in koordinira dejavnosti na nacionalni ravni
ANG.: *task force manager*

kopáiva bálzam -- -a m farmakognoz., zgod. farm. oficinalen do leta 1951 oleorezin iz tropskega drevesa *Copaifera langsdorffii*, ki se je uporabljal kot urinarni antiseptik
ANG.: *copaiva balsam*
LAT.: *balsamum copaivae*

kopál -a m farmakognoz. smola iz dreves rodu *Bursera*, ki se uporablja kot kadilo in za izdelavo lakov
ANG.: *copal*

kópanje -a s farm. teh. namakanje dela telesa ali telesa v zdravilno tekočino ali sipko snov
ANG.: *dipping*
LAT.: *tinctio, tinctionis f*

kopičenje -a s farm. kem., toksikol. naraščanje količine ksenobiotikov in metabolitov v določenih predelih organizma ali v celotnem organizmu **S:** kumulácija
ANG.: *accumulation*
LAT.: *accumulatio, accumulationis f*

kopičenje učinkovine -a -- s farmakokin. povečanje količine učinkovine v organizmu v stacionarnem stanju glede na količino učinkovine, ki je prisotna po prvem odmerku **S:** kumulácija učinkovine
ANG.: *drug accumulation*

kòpolimêr -a m farm. teh. polimer, sestavljen iz več različnih vrst monomerov, npr. DNA iz 4 vrst monomerov **S:** heteropolimêr
ANG.: *copolymer, heteropolymer*

kòprocesirana pomožna snóv -e -e snoví ž farm. teh. pomožna snov za zagotovitev izboljšanja funkcionalnih lastnosti in prekritje neželenih lastnosti posameznih sestavin, izdelana s povezavo dveh ali več pomožnih snovi na ravni osnovnih delcev
ANG.: *coprocessed excipient*

korektivni ukrep -ega -épa m med. prip. ukrep, s katerim se odstrani vzrok neskladnosti ali drug neželen dogodek v zvezi z medicinskim pripomočkom in prepreči njuna ponovitev
ANG.: *corrective action*

korelacijska analiza -e -e ž farm. teh. analiza soodvisnosti dveh ali več spremenljivk, npr. kvantitativna obravnava stabilnosti v odvisnosti od strukture spojin
ANG.: *correlation analysis*

korenika -e ž farmakognoz. vodoravno plazeče se prezimno podzemno steblo, iz katerega poganjajo korenine in olistani poganjki **S:** rizóm
ANG.: *rhizome*
LAT.: *rhizoma, rhizomatis n*

korenína -e ž farmakognoz. navadno podzemni rastlinski organ, ki pritrja rastlino na podlago, sprejema vodo z rudninskimi snovmi, lahko tudi shranjuje rezervne snovi
ANG.: *root*
LAT.: *radix, radice f*

korenínski lásek -ega -ska m farmakognoz. nitast izrastek korenine, ki močno poveča njeno absorpcijsko površino
ANG.: *root hair*

kórigens -a m farm. teh. pomožna snov, ki izboljša organoleptične lastnosti farmacevtskega izdelka
ANG.: *flavouring agent, flavouring substance*

kórigens okúsa -a -- m farm. teh. korigens, ki izboljša organoleptične lastnosti farmacevtskega izdelka tako, da prekrije neprijeten okus
ANG.: *flavour, flavouring agent, flavouring substance*

kórigens vónja -a -- m farm. teh. korigens, ki izboljša organoleptične lastnosti farmacevtskega izdelka tako, da prekrije neprijeten vonj
ANG.: *fragrance*

korigirani kálcij -ega -a m klin. kem., biomed. koncentracija celotnega kalcija v serumu, preračunana na hipotetično vrednost

albumina 40 g/L po enačbi: korigirani kalcij [mmol/L] = izmerjeni kalcij [mmol/L] – 0,025 • izmerjena koncentracija albumina [g/L] + 1

ANG.: *corrected calcium*

koróla -e ž farmakognoz. ► věnec

korozív -a m farm. kem. ► jedčina

Korsakova metoda izdelave homeo-

pátskega zdravila -e -e --- --- in korskova metoda izdelave homeopátskega zdravila -e

-e --- --- [kórzakova] ž homeopat. izdelava homeopatskega zdravila z večkratnim redčenjem matične tinkture v isti steklenički PRIM.: potenciranje (2)

ANG.: *Korsakovian method of homoeopathic remedy preparation*

Korsakova poténca -e -e in korskova poténca

-e -e [kórzakova] ž homeopat. oznaka za jakost zdravila, pripravljenega po Korsakovi metodi, npr. 200 K, 1000 K

ANG.: *Korsakovian potency*

kórtikosteróid -a m farm. kem. steroidni hormon, ki nastaja v skorji nadledvične žleze, ali strukturno podoben sintezni derivat PRIM.: glúkórkortikoíd, minerálokortikoíd

ANG.: *corticosteroid*

LAT.: *corticosteroidum, corticosteroidi n*

koščica -e ž farmakognoz. notranji trdi del koščičastega plodu, v katerem je seme

ANG.: *pyrene, shell, stone*

LAT.: *ossiculum, ossiculi n, putamen, putaminis n, pyrena, pyrenae f*

kôšek -ška m farmakognoz. glavičasto socvetje pri nebinovkah

ANG.: *calathid*

LAT.: *anthodium, anthodii n, calathidium, calathidii n*

košenilja -e ž farmakognoz. posušene žuželke škrlatnega črvca (*Dactylopius coccus*), ki se uporabljajo za pridobivanje rdečega barvila karmina

ANG.: *cochineal*

LAT.: *coccus cacti*

kotiledón -a m farmakognoz. ► klíčni líst

kót móčenja -a -- m farm. teh. kot med trdno površino in tangento v točki, kjer se kapljica stika s trdno površino, merilo za močljivost

ANG.: *contact angle*

kòtransmíter -ja m farm. kem. peptid, ki se sprosti skupaj z drugim prenašalcem informacije iz istega živčnega končiča

ANG.: *cotransmitter*

kovaléntna učinkovína -e -e ž farm. kem.

učinkovina, ki se ireverzibilno veže na molekulsko tarčo, pri čemer nastane kovalentna vez

ANG.: *covalent drug*

kovaléntna véz -e vezí ž farm. kem. kemična vez, pri kateri imata dva atoma skupni elektronski par

ANG.: *covalent bond*

kovaléntni inhibítor -ega -ja m farm. kem. ► ireverzibilni inhibitor, ireverzibilni zaviralec

kozmetični izdélek -ega -lka m snov ali pripravek, namenjen nanašanju na zunanje dele človeškega telesa (povrhnjica, lasišče, nohti, ustnice ali zunanje spolovilo) ali na zobe in sluznico v ustni votlini, da se očistijo, odišavijo, zaščitijo, ohranijo v dobrem stanju, da se spremeni njihov videz ali odpravi neprijeten telesni vonj

ANG.: *cosmetic product, cosmetics*

kozmetični izdélek pri sónčenju -ega -lka --

-- m kozmetični izdelek za zaščito kože pred škodljivim delovanjem sončnih žarkov z UV-filtri, ki absorbirajo ali odbijajo UVA- in UVB-sončne žarke

ANG.: *sun cosmetics, sunscreen products*

kozmetika -e ž 1. veda o vzdrževanju in ohranjanju lepote telesa

2. nega telesa in izdelki, ki se uporabljajo pri vzdrževanju in ohranjanju lepote in zdravja kože, las, nohtov

ANG.: *cosmetics*

kozmetologija -e ž veda, ki proučuje izdelavo kozmetičnih izdelkov in njihove učinke na telo z namenom, da se ohranita njegova lepota in zdravje, zakrijejo manjše nepravilnosti

ANG.: *cosmetology*

kozmid -a m farm. bioteh. hibrid bakterijskega plazmida in bakteriofagne DNA, ki se uporablja kot vektor za pripravo daljših odsekov rekombinantne DNA

ANG.: *cosmid*

kóžna tóksičnost -e -i ž farm. kem., toksikol. toksičnost snovi, ki se izraža v spremembah in poškodbah kože

ANG.: *cutaneous toxicity*

kóžni prášek -ega -ška m farmakognoz. prašek, ki se pridobi z nepopolnim strojenjem živalskih kož in se uporablja za ugotavljanje vsebnosti snovi z adstringentnim delovanjem, npr. taninov

ANG.: *hide powder*

KPP -- [kapepé] ž farm. teh. kratica ► komplétna parenterálna prehrána, popólna parenterálna prehrána

K

kraljéstvo -a s farmakognoz. takson, ki vsebuje debela

ANG.: *kingdom*

LAT.: *regnum, regni n*

krátkodelujúči sulfanilamid -ega -a m farm. kem. sulfanilamid z razpolovno dobo, krajšo od osmih ur, ki se uporablja zlasti za zdravljenje okužb urinarnega trakta, npr. sulfacetamid, sulfatiazol PRIM.: dôlgodelujúči sulfanilamid, srédnjedôlgodelujúči sulfanilamid

ANG.: *short-acting sulfanilamide*

kreatín -a m klin. kem., biomed. energetsko bogata snov v mišicah, ki po reverzibilnem prenosu fosfatne skupine s kreatinsko kinazo omogoča shranjevanje celične energije, potrebne za mišično delo

ANG.: *creatine*

kreatinín -a m 1. klin. kem. anhidrid gvanidino-cetne kisline, ki spontano nastaja iz kreatina in kreatinfosfata v mišicah in se izloča skozi ledvice

2. biomed. endogena snov, ki se uporablja v diagnostiki delovanja ledvic pri oceni hitrosti glomerulne filtracije

ANG.: *creatinine*

kreatinínski očistek -ega -tka m klin. kem., biomed. navidezni volumen plazme, iz katerega se v določenem času odstrani ves kreatinin in se določi na podlagi izmerjene koncentracije kreatinina v serumu in 24-urnem urinu, merilo za hitrost glomerulne filtracije s: žarg. endogéni klírens kreatinína, žarg. klírens kreatinína

ANG.: *creatinine clearance*

kreatínska kináza -e -e ž K: CK klin. kem., biomed. encim, ki katalizira reverzibilni prenos fosfata z adenzotrifosfata na kreatin

ANG.: *creatine kinase*

kreatínska kináza MB -e -e -- [embé] ž K: CK-MB klin. kem., biomed. izoencim kreatínske kinaze, prisoten zlasti v kardiomocitih, katerega aktivnost v serumu se meri npr. pri diagnostiki akutnega miokardnega infarkta

ANG.: *creatine kinase MB*

kréma -e ž farm. teh. poltrdna večfazna farmacevtska oblika iz oljne in vodne faze ter površinsko aktivne snovi, navadno za aplikacijo na kožo

ANG.: *cream*

LAT.: *cremor, cremoris m*

kréma za nós -e -- -- ž farm. teh. krema za aplikacijo v nosno votlino

ANG.: *nasal cream*

kréma za okó -e -- -- ž farm. teh. sterilna krema za aplikacijo na očesno zrkló, da se zagotovi prirejeno sproščanje

ANG.: *eye cream*

kréma za uhó -e -- -- ž farm. teh. krema za aplikacijo v sluhovod

ANG.: *ear cream*

kreozót -a m farmakognoz., zgod. farm. oficialen do leta 1951 iz lesnega katrana izolirana zmes fenola in krezolov, ki se je uporabljala kot antiseptik

ANG.: *creosote*

LAT.: *kreosotum, kreosoti n*

krép povòj -- -ója m med. prip. manj raztegljiv povoj za nekajkratno uporabo, navadno kožne barve, ki ima po dolžini in širini vtkane gumijaste ali elastične niti, npr. za povijanje sklepov in zaobljenih delov telesa, pričvrstitev različnih oblog

ANG.: *cotton crepe bandage*

kriogéna posóda -e -e ž farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi vsebnik za shranjevanje utekočinjenega plina pri zelo nizki temperaturi

ANG.: *cryogenic vessel*

kristalíníčnost -i ž ▶ kristálnost

kristáli v urínu -ov -- -- m mn. klin. kem., biomed. slabo topne soli v urinu, npr. oksalati, urati, holesterol in cistin v kislem urinu ter fosfati, karbonati v alkalnem urinu

ANG.: *crystals in urine*

kristalizácija amórfne snóvi -e -- -- ž farm. teh. proces pretvorbe amorfne v kristalno obliko snovi, kot vrsta fizikalne nestabilnosti odvisen zlasti od relativne vlažnosti in temperature

ANG.: *crystallisation of amorphous material*

kristální indikátor -ega -ja m farm. teh. kemični indikator za sterilizacijo s suho toploto, ki se pri doseženih sterilizacijskih pogojih raztali

ANG.: *crystal indicator*

kristálnost -i ž farm. teh. strukturna urejenost atomov ali molekul v kapljevini ali trdni snovi z osnovno celico, ki se periodično ponavlja v tridimenzionalni kristalni mreži s: kristalíníčnost PRIM.: amórfnost

ANG.: *crystallinity*

kritériji sprejemlívosti -ev -- m mn. anal. zdr. ▶ merila sprejemlívosti (1, 2)

kritériji vzróčnosti -ev -- m mn. farmakoepid., soc. farm. kriteriji, s katerimi se opredeli vzročnost povezave med izpostavljenostjo dejavniku tveganja in zdravstvenim izidom

ANG.: *criteria of causation*

krítèriji za lekárniško mréžo -ev - - - - m mn.
farm. zak., lek. farm. ► merila za lekárniško
mréžo

krítická lastnosť snoví -e -i - - ž farm. teh. ►
kríticni atribút kakôvosti

krítická micélska koncentrácia -e -e
-e ž **K: CMC, KMK** farm. teh. koncentraci-
ja površinsko aktivne snovi, pri kateri v
raztopini začnejo nastajati miceli
ANG.: *critical micelle concentration*

kríticni atribút kakôvosti -ega -a - - ž **K: CQA**
farm. teh. fizikalna, kemijska, biološka ali
mikrobiološka lastnost, ki mora biti v
ustreznih mejah ali območju, da zagotavlja
želeno kakovost zdravila **s:** kríticna lastnosť
snoví
ANG.: *critical quality attribute, critical
substance characteristic*

kríticni procesni parámeter -ega -ega
-tra m **K: CPP²** farm. teh. procesni parameter,
katerega variabilnost vpliva na kríticne
lastnosti in ga je treba med procesom
izdelave spremljati ali nadzorovati, da
se zagotovi želena kakovost zdravila
ANG.: *critical process parameter*

kritoseménke -énk ž mn. farmakognoz. skupina
semenk s semenskimi zasnovami v plodnici,
navadno žužkocvetke
ANG.: *angiosperms*
LAT.: *Angiospermae f pl.*

krivúlja nêdominiranih strategij -e - - - - ž
farmakoecon., soc. farm. ► krivúlja nêpre-
vládaníh strategij

krivúlja nêprevládanih strategij -e - - - - ž
farmakoecon., soc. farm. krivúlja v grafičnem
prikazu, ki povezuje med seboj strategije
zdravljenja, ki niso absolutno ali podaljšano
prevladane **s:** krivúlja nêdominiranih
strategij
ANG.: *cost-effectiveness frontier, efficient
frontier*

**krivúlja verjétnosti stroškôvne učinko-
vítosti** -e - - - - ž **K: CEAC** farmakoecon.,
soc. farm. krivúlja v grafičnem prikazu, ki
podaja verjetnost za stroškovno učinkovitost
zdravstvene tehnologije v odvisnosti od
pripravljenosti za pričilo
ANG.: *cost-effectiveness acceptability curve*

krizantémska kislína -e -e ž farmakognoz.
osnovna struktura piretrinov, ki je struk-
turno (1R,3R)-2,2-dimetil-3-(2-metiloksi-
karbonilprop-1-enil)ciklopropankarboksilna
kislina
ANG.: *chrysanthemic acid*
LAT.: *acidum chrysanthemicum*

krížanec -nca m farmakognoz. potomec staršev,
ki imata različen genotip **s:** hibrid
ANG.: *hybrid*
LAT.: *hybrida, hybridae f*

krogličenje -a s farm. teh. farmacevtskotehno-
loški postopek pri izdelavi pelet, pri katerem
se iztiskanec na vrteči se plošči oblikuje v
kroglice **s:** sferonizácia
ANG.: *spheronisation*

króglični mlín -ega -a m farm. teh. naprava za
zmanjševanje delcev s silo udarcev kroglic
mlina in medsebojnim trenjem teh kroglic
in delcev
ANG.: *ball mill*

kromatída -e ž farm. biotech. del kromosoma,
sestavljen iz dvojne vijačnice DNA in proteinov
ANG.: *chromatid*

kromatín -a m farm. biotech. DNA v kompleksu z
jedrnimi proteini in RNA, ki skupaj tvorijo
kromosome v jedru evkariontske celice
ANG.: *chromatin*
LAT.: *chromatinum, chromatini n*

kromatografija -e ž anal. zdr. analizni ali
tehnološki postopki za ločevanje, čiščenje ali
izolacijo posameznih komponent iz raztopin
ali plinov na trdnem nosilcu na podlagi
razlik v fizikalno-kemijskih lastnostih
s: kromatográfske ločitvene téhnike
ANG.: *chromatographic separation
techniques, chromatography*

kromatografija z ločevánjem po velikósti
-e - - - - - ž **1.** anal. zdr. kromatografska
metoda, ki omogoča ločevanje molekul po
velikosti
ANG.: *size-exclusion chromatography*
2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama
fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki
predpisuje način kromatografske ločitve
zmesi, istovetenja in določanja vsebnosti na
podlagi razlik v velikosti ali molekulske mase
posameznih komponent zmesi
ANG.: *size-exclusion chromatography*

kromatográfska kolóna -e -e ž anal. zdr. cev,
ki vsebuje stacionarno fazo in omogoča
kromatografsko ločbo
ANG.: *chromatographic column*

kromatográfska lóčba -e -e ž anal. zdr.
ločevanje posameznih komponent iz zmesi
s kromatografijo
ANG.: *chromatographic separation*

kromatográfske ločitvene téhnike -ih -ih
-ik ž mn. anal. zdr. ► kromatografija

kromatogram -a m anal. zdr. predstavitev
rezultatov kromatografije v obliki diagrama
ANG.: *chromatogram*

K

kromosóm -a m farm. bioteh., biomed. struktura v celičnem jedru v obliki niti, nosilec genov, sestavljen iz DNA in jedrnih proteinov, v celičnem ciklusu viden zlasti med celično delitvijo

ANG.: *chromosome*

LAT.: *chromosoma, chromosomatis n*

krónična tóksičnost -e -i ž toksikol. pojav neželenih učinkov snovi, navadno pri nižjih odmerkih, po stalni ali večkratni izpostavljenosti organizma v daljšem časovnem obdobju PRIM.: akútna tóksičnost

ANG.: *chronic toxicity*

krónično vnetje -ega -a s imunol., biomed. dolgotrajno vnetje z nepredvidljivim trajanjem, za katero so značilni zlasti patološki tkivni vključki limfocitov, plazmatk in makrofagov, nastajanje fibroznega tkiva in tvorba granulomov

ANG.: *chronic inflammation*

krónska zapórka -e -e ž farm. teh. zaporka z nagubanim robom

ANG.: *crimped cap*

króspolímêr -a m farm. teh. ► premreženi polimêr

krušljivost -i ž farm. teh. farmakopejski preiskus s Seznama farmacevtskotehnoloških postopkov, s katerim se preverja poškodovanost tablet, zrn ali pelet po mehanski obremenitvi, ki se izraža kot izguba mase v odstotkih

ANG.: *friability*

krvna plazma -e -e ž farm. bioteh., lab. med. tekoči del krvi, v katerem so suspendirane krvne celice, ki vsebuje hormone, glukozo in druge sladkorje, proteine, aminokislino, maščobe in številne metabolite in se lahko uporablja v diagnostične in terapevtske namene s: plazma

ANG.: *blood plasma, plasma*

krvne skupine -ih -ín ž mn. klin. kem., biomed. trideset znanih sistemov različnih antigenov, npr. AB0, Rh, MNS, Kell, Lewis, Duffy, Lutheran, izraženih na površinah rdečih krvničk, pomembnih za varnost in uspešnost transfuzij krvi ter presaditev organov in tkiv, ki jih kodirajo alelske različice posameznega ali dveh in več zelo tesno povezanih homolognih genov in se določajo s pomočjo hemaglutinacije ob uporabi specifičnih monoklonskih in poliklonskih protiteles ter lektinov

ANG.: *blood groups, blood types*

krvni koagulacijski faktorji -ih -ih -ev m mn. klin. kem., biomed. encimi, po mehanizmu delovanja serinske proteaze, ki nastajajo

v jetrih, nekateri ob prisotnosti vitamina K, in v neaktivni obliki krovirajo po krvnem obtoku, se ob krvavitvi aktivirajo, omogočijo nastanek fibrina in s tem strjevanje krvi s: dejavniki koagulacije, faktorji strjevanja krvi PRIM.: antiokoagulant

ANG.: *blood clotting factors, coagulation factors*

krvni razmáz -ega -áza m klin. kem., biomed.

posušena tanka plast krvi preiskovanca na objektnem stekelcu, ki se barva s kombinacijo barvil in se po mikroskopskem pregledu uporablja za diferencialno krvno sliko in morfološko oceno eritrocitov in trombocitov

ANG.: *blood film*

krvni sêrum -ega -a m klin. kem., biomed. del

krvi po odstranitvi krvnih celic in fibrina, ki se uporablja za diagnostične ali terapevtske namene in za pasivno imunizacijo s: sêrum

ANG.: *blood serum, serum*

LAT.: *serum sanguinis, serum, seri n*

krvotvórna mátična célica -e -e -e ž K: HSC,

KMC biomed. multipotentna matična celica v posebnih predelih kostnega mozga, ki izraža značilne molekule CD34, iz katerih vse življenje nastajajo krvne celice, in se uporablja za zdravljenje različnih vrst levkemij in hudih prirojenih imunskih pomanjkljivosti s transplantacijo po izolaciji iz kostnega mozga, periferne ali popkovnične krvi

ANG.: *hematopoietic stem cell*

ksantán -a m farmakognoz. heterogeni

polisaharid, ki ga izdeluje bakterija *Xanthomonas campestris*

ANG.: *xanthan*

LAT.: *xanthanum, xanthani n*

ksantánski gúmi -ega -ja m farmakognoz. zmes

polisaharidov iz bakterije *Xanthomonas campestris*, zgrajen iz D-glukoze, D-manoze in D-glukuronske kisline v razmerju 2 : 2 : 1 in različnega števila O-acetilnih in piruvatnih skupin, uporablja se kot zgoščevalo, stabilizator za pripravo emulzij in suspenzij, ogrodnih tablet s podaljšanim sproščanjem

ANG.: *xanthan gum*

LAT.: *xanthani gummy*

ksantín -a m farmakognoz. derivat purina, strukturno 3,7-dihidropurin-2,6-dion, ki je osnovna struktura ksantinskih alkaloidov

ANG.: *xanthine*

LAT.: *xanthinum, xanthini n*

ksantínski alkalóid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je ksantin, npr. kofein, teobromin, teofilin

ANG.: *xanthine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum xanthini*

ksantofil -a m farmakognoz. rumen karotenoidni pigment, npr. lutein, zeaksantin, rodoksantin
 ANG.: *xanthophyll*
 LAT.: *xanthophyllum, xanthophylli n*

ksantolignanoid -a m farmakognoz. hibridni lignan, ki je derivat ksantona, npr. kielkorin
 ANG.: *xantholignanoid*

ksantón -a m farmakognoz. spojina, ki nastane s ciklizacijo benzofenona in je strukturno 9H-ksanten-9-on, npr. belidifolin, mangostin
 ANG.: *xanthone*
 LAT.: *xanthonum, xanthoni n*

ksenobiótik -a m farm. kem. telesu tuja snov, ki se zaužije ali kako drugače vnese v organizem s: eksogéna snöv, túja snöv
 ANG.: *xenobiotic*
 LAT.: *xenobioticum, xenobiotici n*

ksenogénski presádek -ega -dka m imunol., biomed. nesoroden presadek, ki pripada drugi vrsti, npr. živalsko tkivo ali organ, ki se presadi človeku
 ANG.: *xenogeneic*

kserofít -a m farmakognoz. rastlina, prilagojena na sušne razmere
 ANG.: *xerophyte*
 LAT.: *xerophytum, xerophyti n*

kserogél -a m farm. teh. posušen gel, ki ohranja tridimenzionalno ogrodje, tekoča faza pa je odstranjena, npr. ovojnica pri trdih želatinskih kapsulah s: súhi gél
 ANG.: *xerogel*

ksilém -a m farmakognoz. prevajalno in oporno tkivo, sestavljeno iz trahej in spremljevalnih celic, po katerem se pretaka voda z rudninskimi snovmi
 ANG.: *xylem*
 LAT.: *xylema, xylematis n*

kultivár -ja m farmakognoz. varieteta ali sorta rastlinske vrste, ki se selekcionira in obdrži v kmetijski proizvodnji
 ANG.: *cultivar*

kultúrna rastlína -e -e ž farmakognoz. gojena rastlina, ki jo človek namerno goji zaradi koristi
 ANG.: *cultivated plant*
 LAT.: *planta sativa*

kumaríni -ov m mn. 1. farm. kem. antagonisti vitamina K s 4-hidroksibenzopiranonskim obročem, npr. dikumarol, varfarin, ki se uporabljajo kot antikoagulanti
 2. farmakognoz. derivati 2H-1-benzopiran-2-ona, npr. umbiliferon, eskuletin, skopoletin
 ANG.: *coumarins*
 LAT.: *coumarina n pl.*

kúmarolignán -a m farmakognoz. hibridni lignan, ki je derivat kumarne ali hidroksicimetove kisline, značilen za družino pajesenovk (*Simaroubaceae*)
 ANG.: *coumarolignan*
 LAT.: *coumarolignanum, coumarolignani n*

kumestán -a m farmakognoz. derivat kumarina iz skupine fitoestrogenov, npr. kumestrol, trifoliol
 ANG.: *coumestan*
 LAT.: *coumestanum, coumestani n*

kumís -a m farmakognoz. fermentirano kobilje mleko, ki nastane z delovanjem bakterij *Streptococcus lactis*, *Lactobacillus casei* in nekaterih kvasovk
 ANG.: *kumis*

kumulácija -e ž farm. kem., toksikol. ► kopičenje

kumulácija učinkovíne -e -- ž farmakokin. ► kopičenje učinkovine

kuráre -ja m farmakognoz. strupen ekstrakt, ki ga južnoameriški Indijanci iz porečja Amazonke in Orinoka navadno pripravljajo iz ovijalk *Strychnos toxifera* in *Chondrodendron tomentosum* za zastrupljanje puščic, glede na sestavo in po vsebnikih imenovan tubocurare v bambusovih ali trsnih internodijih ali calebassecurare v bučah
 ANG.: *curare*

kuráre alkaloidi -- -ov m mn. farm. kem. mišični relaksanti, izolirani iz različnih vrst južnoameriških ovijalk ali dreves, npr. tubokurarin
 ANG.: *curare alkaloids*

kurarifórmno delovánje -ega -a s farm. kem. delovanje analogno kurare alkaloidom, antagonistično na nikotinskih receptorjih prečno progastih mišic
 ANG.: *curariform activity*

kutíkula -e ž farmakognoz. prevleka na zunanjih celičnih stenah povrhnjice
 ANG.: *cuticle*
 LAT.: *cuticula, cuticulae f*

kutín -a m farmakognoz. maščobi in vosku podobna snov, ki pokriva povrhnjico rastlinskih tkiv in zmanjšuje izgubo vode
 ANG.: *cutin*
 LAT.: *cutinum, cutini n*

kužnína -e ž farm. bioteh. vzorec, npr. krvi, urina, blata, za mikrobiološko preiskavo
 ANG.: *infectious sample*

kvalifikácija -e ž 1. farm. teh. postopek dokazovanja in dokumentiranja, da so oprema ali pomožni sistemi pravilno

nameščeni, pravilno delujejo in dajejo pričakovane rezultate, navadno del validacije
 ANG.: *qualification*

2. anal. zdr. ► ovrednotenje

kvalitativna kemijska analiza urina -e -e -e

-- ž klin. kem., biomed. del osnovne urinske analize, ki se izvede z urinskim reagenčnim trakom in dokazuje prisotnost ali odsotnost določenih snovi v urinu

ANG.: *qualitative chemical urinalysis*

kvantificirani ekstrakt -ega -a m farm. teh.

ekstrakt, uravnan na določeno vsebnost aktivnih označevalcev z mešanjem različnih serij ekstraktov

ANG.: *quantified extract*

LAT.: *extractum quantificatum*

kvantifikacija -e ž farmakognoz. uravnavanje

rastlinske droge ali pripravka rastlinskega izvora na določeno vsebnost aktivnih označevalcev, ki se doseže izključno z mešanjem serij rastlinske droge ali pripravkov rastlinskega izvora, npr. pri kvantificiranih ekstraktih

ANG.: *quantification*

LAT.: *quantificatio, quantificationis f*

kvantitativni odnos med strukturo in delovanjem -ega -ôsa - - - - - m K: QSAR

farm. kem. proces, pri katerem se lahko biološka aktivnost molekule na določeni tarči izrazi kot matematična odvisnost aktivnosti od različnih fizikalno-kemijskih lastnosti, npr. lipofilnosti, elektronskih in steričnih efektov

ANG.: *quantitative structure-activity relationship*

kvántne pike -ih pik ž mn. farm. teh. nanokristali

polprevodniških materialov z izraženimi kvantnomehanskimi lastnostmi, ki se v farmaciji navadno uporabljajo kot diagnostična komponenta teranostikov

ANG.: *quantum dots*

kvás -a m farmakognoz. zmes primesi in kvasovk, ki se namnožijo v testu ali v usedlini dozorevajoče alkoholne pijače

s: droží

ANG.: *yeast*

LAT.: *faex, faecis f*

kvásovka -e ž farmakognoz. enocelična gliva za-

prtotrofnica iz družine *Saccharomycetaceae*

ANG.: *yeast*

LAT.: *Saccharomyces, Saccharomycesis m*

kvatérna amónijeva spojina -e -e -e ž

1. farm. kem. antiseptik in dezinficent, ki deluje kot površinsko aktivna snov in interagira z biološkimi membranami mikroorganizmov, npr. cetilpiridinij, benzalkonij

2. farm. kem. biskvaterna amonijeva spojina s kurariformnim delovanjem, npr. dekametonijs

ANG.: *quaternary ammonium compound*

kvatérna struktúra proteína -e -e -- ž

farm. bioteh. prostorska organizacija podoben v proteinskem kompleksu

ANG.: *protein quaternary structure*

KZZ -- [kazezé] ž lek. farm. kratica ► kártica zdravstvenega zavarovanja

L

l. a. - - - - [lége ártis] (LAT. *lege artis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po predpisu, strokovno

labdánum -a m farmakognoz., zgod. farm.

prijetno in močno dišeč lepljiv oleorezin na listih brškinja (*Cistus ladanifer*), ki se je uporabljal proti okužbam zgornjih dihalnih poti, zdaj v parfumeriji

ANG.: *labdanum*

LAT.: *labdanum, labdani n*

lábor -a m lek. farm. ► taxa laborum

laboránt -a m laborántka -e ž **1.** strokovni naziv osebe, ki je opravila dve- ali triletni program na srednji šoli za farmacijo

2. naziv za poklic osebe s tako izobrazbo, ki opravlja enostavna dela pod nadzorom v galenskem ali kontrolno-analiznem laboratoriju ali v lekarni s: adlátus

laboratórijska diagnóstika v medicíni -e -e - - - - ž ► laboratórijska medicína

laboratórijska medicína -e -e ž multidisciplinarno področje, ki zajema laboratorijske preiskave s področja hematologije, imunologije, klinične kemije, patologije, transfuzijske medicine, medicinske genetike, medicinske mikrobiologije za oceno zdravja ali bolezni s: laboratórijska diagnóstika v medicíni
 PRIM.: laboratórijska preiskáva
 ANG.: *laboratory medicine*

laboratórijska preiskáva -e -e ž klin. kem., biomed. laboratorijska analiza biološkega

vzorca, na podlagi katere se določijo diagnoza, način zdravljenja ali preprečevanja bolezni, oceni zdravstveno stanje pacienta
PRIM.: analízni vplívi, kontrolní vzórec, laboratórijska medicína, pòanalízni vplívi, prèdanalízni vplívi
ANG.: *laboratory test*

LÁDME-sistém -a m (**ANG.** *LADME* liberation absorption distribution metabolism elimination) **farmakokin.** procesi sproščanja, absorpcije, porazdeljevanja, presnove in izločanja zdravilnih učinkovin
ANG.: *LADME system*

LÁF-kómora -e ž (**ANG.** *LAF* laminar air flow) **farm. teh.** ► kómora z laminárnim pretókom zraka

lag. -- [lagéna] (**LAT.** *lagoena*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklenica, steklenička

lag. orig. --- [lagéna originális] (**LAT.** *lagoena originalis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu originalna steklenica, steklenička

láhka veríga prótítelés -e -e -- ž **farm. bioteh.** manjša polipeptidna strukturna podenota protiteles
ANG.: *immunoglobulin light chain*

lahkó tórna snóv -- -e snóví ž **farm. teh.** snov, katere 1 g se raztopi v 1–10 mL predpisane topila
ANG.: *freely soluble substance*

lákmsus -a m organsko barvilo iz barvilnega skalovca (*Rocella tinctoria*) za določanje kislosti (pordeči) ali bazičnosti (pomodri)
ANG.: *litmus*
LAT.: *lacmus, lacmi m*

lákmsusov papír -ega -ja m z raztopino lakmusa prepojen papir, ki se uporablja za ugotavljanje kislinško-bazičnih lastnosti
ANG.: *litmus paper*

lákrica -e ž **farmakognoz., zgod. farm.** oficinalna do leta 1972 posušen sok korenin golostebelnega sladkega korena (*Glycyrrhiza glabra*), ki se je uporabljal kot ekspektorant in korigens, zdaj za izdelavo bombonov
ANG.: *liquorice*
LAT.: *succus liquiritiae*

lákrsans -a m **farm. kem.** ► odvajálo

laksatív -a m **farm. kem.** ► odvajálo

β-laktámski antibiótik -ega -a [béta] in bétalaktámski antibiótik -ega -a tudi bétalaktámski antibiótik -- -ega -a m **farm. kem.** antibiotik s štiričlenskimi laktamskimi

obročem, ki zavira biosintezo bakterijske celične stene

ANG.: *beta-lactam antibacterial, beta-lactam antibiotic*

LAT.: *antibioticum betalactamicum*

laktátna dehidrogenáza -e -e ž **K: LDH**

klin. kem., biomed. glikolitični encim, ki katalizira oksidacijo laktata v piruvat in obratno

ANG.: *lactate dehydrogenase*

laktukárij -a m **farmakognoz., zgod. farm.**

posušen mleček strupene ločike (*Lactuca virosa*), ki se je uporabljal kot nadomestek opija

ANG.: *lactucarium*

LAT.: *lactucarium, lactucarii n*

LÁL-tést -a m (**LAT.** *LAL* lymulus amebocyte lysate) **farm. teh.** ► tést na baktérijske endotoksine

lamaníni -ov m mn. **imunol., biomed.** veliki heterotrimerni glikoproteini, sestavljeni iz različnih kombinacij variant treh polipeptidnih verig α , β in γ , gradniki bazalnih plasti in membran, ki poleg povezovanja z ostalimi makromolekulami zunajceličnega matriksa omogočajo tudi pritrjevanje celic nanje, s čimer zagotavljajo, da se telesni gradniki držijo skupaj

ANG.: *laminins*

laminárni tók -ega -a m **farm. teh.** stacionarno gibanje, pri katerem se posamezne plasti tekočine ali plina gibljejo druga ob drugi, ne da bi se med seboj mešale

ANG.: *laminar flow*

laminíni -ov m mn. **imunol., biomed.** veliki glikoproteini, sestavljeni iz različnih kombinacij variant treh polipeptidnih verig α , β in γ , gradniki bazalnih membran, ki poleg povezovanja z makromolekulami medceličnega matriksa omogočajo tudi pritrjevanje celic nanje, s čimer zagotavljajo, da se sestavine telesa držijo skupaj

ANG.: *laminins*

lan. -- [lána] (**LAT.** *lana*) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vata

lancéta -e ž **med. prip.** koničast dvorezen nožek, vstavljen v merilnik krvnega sladkorja, ki ga uporabnik sproži, npr. na prst, in tako pridobi kapljico krvi za preiskavo

ANG.: *lancet*

lanolín -a m **farm. teh.** poltrden vosek iz ovčje volne, zmes estrov višjih maščobnih kislin z višjimi maščobnimi, triterpenskimi in sterolnimi alkoholi in prostih alkoholov, prosojna, bledorumenkasta, mehka, lepljiva

snov, lahko z rahlim vonjem po ovcah, sestavina mazilnih podlag z emulgatorskimi lastnostmi

ANG.: *lanolin, wool fat, wool wax*

LAT.: *adeps lanae, cera lanae*

lanolinski alkohóli -ih -ov m mn. farm. teh.

zmes sterolov in višjih alifatskih alkoholov, pridobljenih iz lanolina, bledorumena ali rjavorumena trdna voskasta snov, uporablja se kot emulgator voda v olju PRIM.: hidrogenirani lanolín, lanolín z vódo

ANG.: *lanolin alcohols, wool fat alcohols, wool wax alcohols*

LAT.: *alcohola lanae, lanalcola n pl.*

lanolín z vódo -a -- -- m farm. teh. zmes 75 % lanolina in 25 % prečiščene vode, rumenkastobela viskozna snov, mastna na otip in z rahlim vonjem po ovcah, ki je sestavina mazilnih podlag PRIM.: lanolínski alkohóli

ANG.: *hydrous lanolin, hydrous wool fat*

LAT.: *adeps lanae cum aqua*

láringofaringeálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v grlo in/ali žrelo

ANG.: *laryngopharyngeal use*

LAT.: *usus laryngopharyngeus*

lásek -ska m farmakognoz. ► dláčica

láserska difrákcija -e -e ž farm. teh. metoda vrednotenja porazdelitve velikosti delcev ali kapljic s sipanjem laserske svetlobe pod različnimi koti, pri čemer je velikost kota obratno sorazmerna velikosti delca

ANG.: *laser light diffraction*

láserska difrakcijska analiza -e -e -e ž

farm. teh. metoda za hitro določanje povprečne velikosti delcev in porazdelitve velikosti delcev, ki temelji na sipanju laserske svetlobe na delcih nano- do mikrometerske velikosti S: láserska difrakcijska spektroskopija

ANG.: *laser diffraction analysis, laser diffraction spectroscopy*

láserska difrakcijska spektroskopija -e -e -e ž farm. teh. ► láserska difrakcijska analiza

lastniško imé zdravila -ega -na -- s farm. zak. izmišljeno ime zdravila, ki ne sme povzročati zamenjave z njegovim splošnim imenom in imeni drugih zdravil, navadno patentno zaščiteno in last proizvajalca, odobreno v dovoljenju za promet z zdravilom S: zaščiteno imé zdravila

ANG.: *proprietary name of medicinal product, brand name of medicinal product*

lát -a m farmakognoz. sestavljeni grozd z mnogocvetnimi stranskimi poganjki

ANG.: *panicle*

LAT.: *panicula, paniculae f*

látéks -a m farmakognoz. ► mléček

lavdánum -a m zgod. farm. tinktura opija, ki se uporablja kot močan analgetik, zdaj se pripravi z odstranitvijo večine noskapina, ki ima emetično delovanje

LAT.: *laudanum, laudani n*

lb. -- [líbra] lek. farm. okrajšava ► fúnt

LC LC-ja [elcé elcéja] m (ANG. *liquid chromatography*) anal. zdr. ► tekočinska kromatografija (1, 2)

LC₅₀ -- [elcé pétdeset] m toksikol. ► letálna koncentracija

LC-MS -- [elcéemès] ž (ANG. *liquid chromatography with mass spectrometry*) farmakokin. kratica ► tekočinska kromatografija z masno spektrometrijo

LD₅₀ -- [eldé pétdeset] m (ANG. *lethal dose*) farmakokin. kratica ► letálni odmerek

LDH -- [eldehá] ž (ANG. *lactate dehydrogenase*) klin. kem., biomed. kratica ► laktátna dehidrogenáza

LDL LDL-a in -- [eldeèl eldeèla] m (ANG. *low density lipoprotein*) klin. kem., biomed. kratica ► lipoprotein nízke gostóte

lecitín -a m farmakognoz. fosfolipid, pogosta sestavina rastlinskih in živalskih organizmov, npr. sojin lecitin, lecitin jajčnega rumenjaka, ki se med drugim uporablja za izdelavo liposomov

ANG.: *lecithin*

LAT.: *lecithinum, lecithini n*

ledóčet -cta m zgod. farm. brezvodna očetna kislina, ki se strdi pri 15 °C, tvori ledu podobne kristale in se pogosto uporablja v analizi zdravil

ANG.: *glacial acetic acid*

LAT.: *acetum glaciale*

ledvíčne célice mladičev hrčkov -ih -ic --

-- ž mn. farm. bioteh. celična linija, pridobljena iz ledvic mladih hrčkov, ki se pogosto uporablja kot ekspresijski sistem za rekombinantne proteine S: célice BHK

ANG.: *baby hamster kidney cell line*

ledvíčni očístek -ega -tka m farmakokin., biomed. hipotetični volumen plazme, ki se v časovni enoti očisti učinkovine ali drugih snovi skozi ledvice

ANG.: *renal clearance*

lekárna -e ž farm. zak. poslovni prostor ali objekt, v katerem se opravlja lekarniška dejavnost S: apotéka

ANG.: *apothecary, pharmacy*

LAT.: *apotheca, apothecae f*

lekárnar -ja m lekárnarica -e ž

1. farm. zak. magister farmacije, ki dela v lekarni **s:** apotekar (1)

ANG.: *apothecary, chemist, druggist, pharmacist*

2. farm. zak. ► lekárnar koncesionár (2)

3. farm. zak. ► magister farmacije (3)

lekárnar koncesionár -ja -ja m lekárnarica koncesionárka -e -e **farm. zak.** magister farmacije, ki ima koncesijo za opravljanje lekarniške dejavnosti **s:** lekárnar (2)

ANG.: *pharmacist concessionaire*

lekárnarski céh -ega -a m **zgod. farm.**

od 13. do 19. stol. združenje lekarnarjev zaradi urejanja njihovih gospodarskih, socialnih, deloma tudi kulturnih in verskih interesov

lekárniška dejavnost -e -i ž **farm. zak.** javna zdravstvena služba, s katero se zagotavlja trajna in nemotena oskrba prebivalstva in izvajalcev zdravstvene dejavnosti z zdravili in farmacevtska obravnava pacientov **s:** farmacevtska dejavnost

ANG.: *pharmacy practice*

lekárniška farmacija -e -e ž področje farmacije, ki se ukvarja z oskrbo prebivalstva z zdravili, proučuje in zagotavlja kakovostno, varno in učinkovito uporabo zdravil **s:** lekárništvo

ANG.: *community pharmacy*

lekárniška mreža -e -e ž **farm. zak.** ► javna lekárniška mreža

lekárniška napáka -e -e ž **lek. farm.** napaka, ki nastane pri opravljanju lekarniške dejavnosti zaradi odstopanja od pričakovanih norm in od tega, kar se v stroki šteje kot običajno in pravilno

ANG.: *pharmacy error, pharmacy mistake*

lekárniška organizácija -e -e ž

1. zgod. farm. po ukinitvi céhov sredi 19. stol. združenje lekarnarjev določenega območja

2. lek. farm. med letoma 1949 in 1972 lekarniško podjetje v lasti države

ANG.: *apothecary organisation*

lekárniška podružnica -e -e ž **farm. zak.** od 1992 naprej organizacijska enota lekarne, ki opravlja lekarniško dejavnost v omejenem obsegu **s:** podružnica lekarne **PRIM.:** lekárniška postája

lekárniška postája -e -e ž **lek. farm.** med letoma 1949 in 1992 organizacijska enota lekarne, ki je opravljala lekarniško dejavnost v omejenem obsegu **PRIM.:** lekárniška podružnica

lekárniška storitev -e -tve ž **1. lek. farm.**

storitev, ki se izvaja v okviru lekarniške dejavnosti

ANG.: *pharmacy service*

2. lek. farm. osnovna storitev, sestavljena iz vročitve zdravila in obdelave zdravniškega recepta pri izdajanju zdravil na recept ali vročitve zdravila za samozdravljenje pri izdajanju zdravila brez recepta

PRIM.: zeléna knjíga

ANG.: *pharmacy service*

lekárniška téhtnica -e -e ž **lek. farm.** ► receptúrna téhtnica

lekárniška točka -e -e ž **lek. farm.** vrednost za izračunavanje lekarniške storitve **PRIM.:** zeléna knjíga

Lekárniška zbornica Slovéni je -e -e -- ž **farm. zak.** z zakonom predpisano stanovsko združenje javnih, zasebnih in bolnišničnih lekarn za zastopanje njihovih interesov na območju Republike Slovenije

ANG.: *Slovene Chamber of Pharmacy*

lekárniška žlíčka -e -e ž **lek. farm.** lekarniški pripomoček iz kovine, plastike ali drugega inertnega materiala z ročajem in ovalnima vbočenima deloma na obeh koncih, praviloma različnih velikosti in obrnjenima eden navzgor, drugi navzdol, ki se uporablja za odmerjanje učinkovin

ANG.: *apothecary spoon, spoon*

LAT.: *cochlear, cochlearis n*

lekárniški lij -ega -a m **lek. farm.** priprava iz stekla, porcelana, emajla, ki se uporablja za vlivanje ali vsipanje neke snovi v posodo skozi grlo

ANG.: *funnel*

LAT.: *infundibulum, infundibuli n*

lekárniški lónček -ega -čka m **lek. farm.**

majhen valjast vsebnik za trdne ali poltrdne farmacevtske oblike, zaprt s pokrovčkom ali zaporko

ANG.: *apothecary jar*

LAT.: *olla, ollae f*

lekárniški mešálnik -ega -a m **lek. farm.**

mešalnik za poltrdne farmacevtske pripravke, v katerem se sestavine mešajo v stični ovojini, v kateri se zdravilo izda **s:** cito unguátor

lekárniški nôž -ega nôža m **lek. farm.** lekarniški pripomoček iz kovine, plastike ali drugega inertnega materiala z ročajem in topim rezilom, ki se navadno uporablja za ravnanje površine pri poltrdnih zdravilnih pripravkih v lončkih

ANG.: *apothecary knife*

lekárniški réd -ega -a m zgod. farm. do 19. stol. navodila združenja lekarnarjev ali lekárniškega ceha o izdelavi zdravil, nabiranju zdravilnih zelišč, vedenju lekarnarja v lekarni in družbi ter taksah

lekárništvo -a s veja farmacije, ki se ukvarja z oskrbo prebivalstva z zdravili, proučuje in zagotavlja kakovostno, varno in učinkovito uporabo zdravil s: lekárniška farmacija
ANG.: *community pharmacy*

lektín -a m 1. farmakognoz. toksični protein, značilen za družine metuljnic (*Fabaceae*), mlečnic (*Euphorbiaceae*) in omelovk (*Viscaceae*), npr. abrin, ricin, viskotoksin
2. imunol., biomed. predstavnik različnih in kompleksnih molekul človeškega, živalskega in zlasti rastlinskega izvora, ki se specifično veže na določeno vrsto sladkorjev, sestavnih delov glikoproteinov in glikolipidov, izraženih na površini celic, s čimer lahko povzroči njihovo zlepljanje ali proliferacijo ali biokemične spremembe v njihovi notranjosti
ANG.: *lectin*
LAT.: *lectinum, lectini n*

lenien. -- [léniens] (LAT. *leniens*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ki blaži

lentinán -a m farmakognoz. glukan, značilen za glivo šitake (*Lentinus edodes*)
ANG.: *lentinan*
LAT.: *lentinanum, lentinani n*

lepilni trák -ega tráku m med. prip. ► sámolepilni trák

lepljivi oblíž -ega -a m zgod. farm. oblíž, ki se je pripravljaj na več načinov, npr. z zmljetjem, segrevanjem kavčuka, dodatkom parafina in svinčevega(II) oksida in nanosom zmesi na primeren material
ANG.: *adhesive plaster*
LAT.: *emplastrum adhaesivum*

leptocéntrična žila -e -e ž farmakognoz. koncentrična žila pri enokaličnihah z zunanjo plastjo ksilema in notranjo plastjo floema
ANG.: *leptocentric vascular bundle*
LAT.: *vas leptocentricum*

lés lesá m farmakognoz. material, iz katerega so deblo, veje, starejše korenine in nastaja s sekundarno odelbitvijo in olesenitvijo tkiv, sestavljen zlasti iz celuloze in lignina
ANG.: *wood*
LAT.: *lignum, ligni n*

lés gvajákovca lesá -- m zgod. farm. les drevesa *Guaiacum officinale* ali *Guaiacum sanctum*, iz katerega se je izoliral gvajak
ANG.: *guaiaic wood*
LAT.: *lignum guajaci, lignum sanctum*

lésni alkohol -ega -a m zgod. farm. staro ime za metanol, najenostavnejši alkohol, pogosto topilo v farmaciji, ki se je pridobival s suho destilacijo lesa
ANG.: *methanol*
LAT.: *alcoholum ligni, methanolum, methanoli n*

lésno óglje -ega -a s zgod. farm. medicinsko óglje, pridobljeno s suho destilacijo iz mehkega, navadno lipovega lesa s: rastlínsko óglje
ANG.: *charcoal*
LAT.: *carbo depuratus, carbo vegetabilis, carbo ligni*

letálna koncentrácija -e -e ž K: LC₅₀ toksikol. koncentracija učinkovine, navadno v zraku, ki po statistiki pri polovici ljudi ali živali povzroči smrt
ANG.: *lethal concentration*

letální odmérék -ega -rka m K: LD₅₀ farmakokin. odmerek zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki pri polovici ljudi ali živali povzroči smrt s: smrtíni odmérék
ANG.: *lethal dose*
LAT.: *dosis letalis*

léta zdravstveno kakóvostnega življénja lét --- s mn. K: QALY farmakoekon., soc. farm. mera, uporabljena kot humanistični izid, ki upošteva trajanje življenja in njegovo kakovost v določenem časovnem obdobju
PRIM.: pridobljena léta zdravstveno kakóvostnega življénja
ANG.: *quality-adjusted life years*

léta življénja z zmánjšanimi zmóžnostmi lét --- s mn. K: DALY farmakoekon., soc. farm. starostno specifična pričakovana léta življenja, ki so prilagojena glede na zmanjšano zdravje posameznika in/ali prezgodnjo smrt zaradi bolezni ali poškodbe in se pogosto uporabljajo za merjenje globalnega bremena bolezni
ANG.: *disability-adjusted life years*

lev. -- [lévis] (LAT. *levis*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu lahek

levcín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno 2-metilpropilno stransko skupino
ANG.: *leucine*
LAT.: *leucinum, leucini n*

levkociturija -e ž klin. kem., biomed. prisotnost levkocitov v urinu ali v urinskem sedimentu, npr. pri vnetju sečil
ANG.: *leukocyturia*

levkoplást -a m med. prip. ► oblíž

levkotriéni -ov m farm. kem. avtakoidi, derivati arahidonske kisline, nastali pod vplivom

lipoksigenaze, mediatorji alergijskih in vnetnih reakcij

ANG.: *leukotrienes*

LAT.: *leucotriena n pl.*

levkotriénski recéptor -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligandi vežejo levkotrieni

ANG.: *leukotriene receptor*

LH LH-ja in -- [elhà elhája] m (ANG. *luteinising hormone*) farm. bioteh. kratica ► luteinizirajoči hormón

liáza -e ž farm. bioteh. encim, ki katalizira prekinitev kemijske vezi po mehanizmu, ki ni hidroliza ali oksidacija, pri čemer pogosto nastane dvojna vez

ANG.: *lyase*

líbra -e ž lek. farm., zgod. farm. ► fúnt

lich. -- [líhen] (LAT. *lichen*) lek. farm. nekdam, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu lišaj

líčje -a s 1. farmakognoz. likova vlakna

s: sekundárna skórja

2. farmakognoz. del lubja, sestavljen iz likovih vlaken

ANG.: *bast*

LAT.: *cortex secundarius, liber, libri m*

líčnična tabléta -e -e ž farm. teh. ► bukálna tabléta

ligánd -a m 1. farm. kem. atom, molekula ali ion, ki je v koordinacijskih spojinah vezan na centralni atom ali ion in nastopa kot donor elektronskega para PRIM.: koordinacijska spojina 2. farm. kem., biomed. navadno majhna, topna ali redkeje na celični površini izražena molekula, ki se specifično veže na svoj receptor in sproži določen celični odziv PRIM.: recéptor

ANG.: *ligand*

ligáza -e ž farm. bioteh. encim, ki katalizira povezovanje dveh molekul v eno s kovalentno vezjo

ANG.: *ligase*

LAT.: *ligasum, ligasi n*

lign. -- [lígnum] (LAT. *lignum*) lek. farm. nekdam, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu les

lignán -a m farmakognoz. polifenolna spojina, produkt dimerizacije molekule fenilpropanoida preko 8-8' vezi, npr. podofilotoksin, šizandrin

ANG.: *lignan*

LAT.: *lignanum, lignani n*

lignín -a m farmakognoz. kompleksna polifenolna spojina, ki v celičnih stenah spremlja in povezuje celulozo

ANG.: *lignin*

LAT.: *ligninum, lignini n*

lignóid -a m farmakognoz. ► hibridni lignán

lígula -e ž lek. farm. v antiki bronasta žlica, ki se je uporabljala za odmerjanje zdravil, navadno prevlečena s plastjo kositra

ANG.: *ligula*

LAT.: *ligula, ligulae f*

líkovo vláknó -ega -a s farmakognoz. zelo dolge, navadno mrtve celice sklerenhima, katerih stene niso vedno olesenele

ANG.: *bast filament*

LAT.: *filamentum libri*

límfá -e ž imunol., biomed. prosojna, navadno rahlo rumenkasta gosta tekočina, ki se izceja iz telesnih tkiv in vsebuje pretežno limfocite, patogene mikroorganizme, nekatere proteine, izplavljene iz tkiv, in maščobo iz tankega črevesja, teče po limfnih žilah skozi limfatični sistem in dostavlja v sekundarnih limfatičnih organih in tkivih aktivirane, dozorele efektorske limfocite nazaj v venski krvni obtok, v katerega se izliva po torakalnem duktusu s: mézga

ANG.: *lymph*

limfátíčni sistém -ega -a m imunol., biomed. pomemben del imunskega sistema, kompleksno omrežje, sestavljeno iz primarnih (timus, kostni mozeg) in sekundarnih limfatičnih organov (bezgavke, vranica, tonzili in druga s sluznicami povezana limfatična tkiva), limfnih žil in vodov

ANG.: *lymphatic system, lymphoid system*

limfocíti -ov m mn. imunol., biomed. morfološko podobne, funkcijsko različne celice, nosilke specifične ali pridobljene imunosti, ki so v krvi, limfi, limfatičnih organih ter drugih telesnih tekočinah in se med seboj fenotipsko razlikujejo po zanje značilnih površinsko izraženih označevalskih molekulah

ANG.: *lymphocytes*

limfocíti B -ov -- [bé] m mn. imunol., biomed.

antigene predstavljajoče celice, zlasti nosilke humoralne imunosti, ki v imunskem odzivu po aktivaciji z antigenom in diferenciaciji v plazmatke tvorijo protitelesa

ANG.: *B cells, lymphocytes B*

limfocíti T -ov -- [té] m mn. imunol., biomed.

celice T-pomagalk in zaviralke, citotoksični in regulatorni limfociti T, nosilci celične imunosti, ki dozoriyo v timusu in preidejo v periferni krvni obtok ter s svojimi T-celičnimi receptorji specifično prepoznavajo antigene, se pri tem aktivirajo in nato uravnavajo delovanje različnih imunskih celic in tvorbo protiteles ali pa delujejo citotoksično

ANG.: *lymphocytes T, T cells*

limfokíni -ov m mn. **imunol., biomed.** topni proteini, ki jih po stiku z antigenom ali mitogenom izločajo spodbujeni limfociti, zlasti limfociti T, in delujejo kot medcelični posredniki ali sporočilne molekule v imunskem odzivu
ANG.: *lymphokines*

lineárna fármakokinética -e -e ž **farmakokin.** kinetika, pri kateri se farmakokinetični parametri ne spreminjajo s časom in odmerkom
ANG.: *linear pharmacokinetics*

ling. -- [lingvális] (**LAT.** *lingualis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo na jeziku ali pod njim

lingvaléta -e ž **farm. teh.** ► podjezična tableta

linim. -- [liniméntum] (**LAT.** *linimentum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu liniment

linimént -énta m **zgod. farm.** tekoča ali poltrdna snov za dermalno uporabo, manj viskozna od krem in mazil
ANG.: *liniment*
LAT.: *linimentum, linimenti n*

linkozamid -a m **farm. kem.** ► piranozidni antibiotik

lint. -- [lín-teum] (**LAT.** *lin-teum*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tkanina

liofilizácija -e ž **farm. teh.** farmacevtskotehnološki postopek sušenja iz zamrznjenega stanja pri znižanem tlaku **s:** sublimacijsko sušenje
ANG.: *freeze-drying, lyophilisation*

liofilizát -a m **farm. teh.** produkt liofilizacije za različne vrste aplikacij, npr. peroralno, parenteralno, ali za različne namene, npr. za povečanje hitrosti sproščanja zdravilnih učinkovin, izboljšanje fizikalne stabilnosti farmacevtskih oblik
ANG.: *lyophilisate*
LAT.: *lyophilisatum, lyophilisati n*

liofilizátor -ja m **farm. teh.** naprava za sušenje z liofilizacijo
ANG.: *freeze-dryer*

liotrópni tekóči kristál -ega -ega -a m **farm. teh.** tekoči kristal, ki ga tvorijo površinsko aktivne snovi v topilu
ANG.: *lyotropic liquid crystal*

lipáza -e ž **klin. kem., biomed.** predstavnik skupine encimov, ki hidrolizirajo trigliceride v di- in monoacilglicerole ter maščobne kisline, npr. pankreatična, hepaticna ali lipoproteinska lipaza
ANG.: *lipase*

lipíd -a m **farmakognoz.** hidrofobna spojina naravnega izvora, ki je strukturno glicerid, vosek, sterol, lipofilni vitamin, fosfolipid, karotenoid, kutin ali suberin

ANG.: *lipid*

LAT.: *lipidum, lipidi n*

lipídna peroksidácija -e -e ž **farm. kem.**

oksidativna poškodba celičnih membran, ki je posledica delovanja oksidirajočih zvrsti zlasti na polinenasičene maščobne kisline in poteka po radikalskem mehanizmu v obliki verižnih reakcij

ANG.: *lipid peroxidation*

lipofilna kréma -e -e ž **farm. teh.** krema, v kateri je zunanja faza oljna **s:** hidrofobna kréma

ANG.: *lipophilic cream*

lipofilna molékula -e -e ž **farm. kem.**

molekula, ki zaradi svoje strukture lahko z molekulami vode tvori le šibke interakcije, ki ne omogočajo raztapljanja, zato se takšne molekule v vodnem okolju združujejo v agregate, ki imajo čim manjšo mejno površino z vodo **s:** hidrofobna molékula

ANG.: *hydrophobic molecule*

lipofilni emulgátor -ega -ja m **farm. teh.** ► emulgátor voda v olju

lipofilni gél -ega -a m **farm. teh.** gel, navadno iz tekočega parafina s polietilenom ali iz maščobnih olj, geliranih s koloidnim silicijevim dioksidom, aluminijevimi ali cinkovimi ioni **s:** oleogél
ANG.: *lipophilic gel, oleogel*

lipofilno mazilo -ega -a s **farm. teh.** mazilo iz lipofilnih mazilnih podlag, ki se ne mešajo z vodo **s:** hidrofobno mazilo

ANG.: *lipophilic ointment*

LAT.: *unguentum lipophilicum*

lipopolisaharíd -a m **farm. bioteh.** konjugat lipida in polisaharida v steni gramnegativnih mikroorganizmov, ki deluje kot endotoksin
ANG.: *lipopolysaccharide*

lipoprotein -a m **klin. kem., biomed.** globularna struktura, topna v serumu, sestavljena iz lipidov, npr. holesterola, trigliceridov in lecitina, in enega ali več apolipoproteinov, npr. apolipoprotein B, apolipoprotein A, apolipoprotein E in apolipoprotein C
PRIM.: híperlipoproteinemíja
ANG.: *lipoprotein*

lipoprotein (á) -a -- m **K: Lp(a)** **klin. kem., biomed.** lipoprotein, strukturno podoben lipoproteinu nizke gostote, ki ima na apolipoprotein B vezan apolipoprotein (a)
ANG.: *lipoprotein (a)*

lipoprotein nízke gostôte -a --- m **K: LDL**
 klin. kem., biomed. predstavnik skupine lipoproteinov, ki prenašajo holesterol v ekstrakta hepaticna tkiva, zvišana koncentracija v krvi predstavlja dejavnik tveganja za nastanek ateroskleroze
 ANG.: *low density lipoprotein*

lipoprotein srédnje gostôte -a --- m
K: IDL klin. kem., biomed. predstavnik skupine lipoproteinov, ki nastanejo v krvi iz lipoproteinov zelo nizke gostote, približno polovico jih odstranijo iz krvi jetra z receptorsko posredovano endocitozo, druga polovica pa se pretvori v lipoproteine nizke gostote
 ANG.: *intermediate density lipoprotein*

lipoprotein visôke gostôte -a --- m **K: HDL**
 klin. kem., biomed. predstavnik skupine lipoproteinov, ki v perifernih tkivih privzame holesterol in ga neposredno ali posredno preko drugih lipoproteinov prenese v jetra, kjer se pretvori v žolčne kisline, visoka koncentracija v krvi zmanjšuje tveganje za nastanek ateroskleroze
 ANG.: *high density lipoprotein*

lipoprotein zelô nizke gostôte -a ---
 -- m **K: VLDL** klin. kem., biomed. predstavnik skupine lipoproteinov, ki nastajajo v jetrih in prenašajo endogene trigliceride do mišic in maščevja, kjer jih na endoteliju žil razgrajuje lipoproteinska lipaza, po izgubi trigliceridov in nekaterih apolipoproteinov se pretvorijo v lipoproteine srednje gostote
 ANG.: *very low density lipoprotein*

liposóm -a m farm. teh. vezikel velikosti 50–4000 nm, sestavljen iz enega ali več fosfolipidnih dvoslojev in enakega števila vodnih predelkov
 ANG.: *liposome*

lipotrôpik -a m farm. kem. učinkovina, ki pospeši metabolično razgradnjo maščob v organizmu
 ANG.: *lipotropic*
 LAT.: *lipotropicum, lipotropici n*

liq. -- [líkvor] (LAT. *liquor*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina

liquefact. -- [likvefáktus] (LAT. *liquefactus*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu utekočinjen

lisičjâkove spóre -ih spór ž mn. farmakognoz., zgod. farm. oficinalne do leta 1972 spore kijastega lisičjaka (*Lycopodium clavatum*), ki so se uporabljale kot posip za pilule in za izdelavo pudrov
 ANG.: *lycopodium powder*

líst -a m farmakognoz. navadno zelen in sploščen rastlinski organ z omejeno rastjo, ki izrašča iz stebala ali veje
 ANG.: *leaf*
 LAT.: *folium, folii n*

lístna réža -e -e ž farmakognoz. odprtina v povrhnjici zelenih rastlinskih delov, ki uravnava transpiracijo in izmenjavo plinov
 ANG.: *stoma*
 LAT.: *stoma, stomatis n*

lístna sredíca -e -e ž farmakognoz. ► mezofil

lístne réže in índeks lístnih réž -ih réž -- -a --- farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način potrjevanja identitete rastlinske snovi na podlagi značilnih struktur listnih rež
 ANG.: *stomata and stomatal index*

lišáj -a m farmakognoz. funkcionalni skupek alg in gliv, ki živijo v simbiozi
 ANG.: *lichen*
 LAT.: *lichen, lichenis m*

litíjeve solí -ih -- ž mn. farm. kem. antidepresivi, ki vsebujejo litijeve ione, motijo transport in delovanje esencialnih kationov 1. in 2. skupine periodnega sistema, npr. litijev karbonat, litijev hidrogenaspartat
 ANG.: *lithium salts*
 LAT.: *lithii sales*

líza célice -e -- ž imunol., biomed. poškodba ali popoln propad celične membrane, ki ju lahko povzročijo različni dejavniki, npr. protitelesa, ki aktivirajo komplementi, okužbe z nekaterimi virusi in bakterijami ali ozmotski mehanizmi, posledica je sproščanje celične vsebine ali celična smrt s: citolíza
 ANG.: *cytolysis, lysis*

lizêrška kislína -e -e ž farmakognoz. ergolin-karboksilna kislina, derivat ergolina, ki je osnovna struktura ergolinskih alkaloidov
 ANG.: *lysergic acid*
 LAT.: *acidum lysergicum*

lizín -a m farm. kem. esencialna proteinogena aminokislina z bazično 4-aminobutilno stransko skupino
 ANG.: *lysine*
 LAT.: *lysinum, lysini n*

lizogéni prôstor -ega prostóra m farmakognoz. medcelični prostor, ki nastane z razgradnjo nekaterih celic v tkivu
 ANG.: *lysogen intercellular space*
 LAT.: *meatus lysogenus*

ljúdsko zdravílo -ega -a s lek. farm. zdravilo, ki ga praviloma pripravi laik in se uporablja za

zdravljenje na podlagi dolgoletnih laičnih izkušenj

ANG.: *traditional medicine*

LLE -- [elelé] ž (ANG. *liquid-liquid extraction*)
farmakokin. kratica ▶ ekstrakcija tekoče-
-tekóče

LOAÉL LOAEL-a in -- m (ANG. *lowest observed adverse effect level*) farmakokin. kratica najnižji odmerek ali koncentracija snovi, pri kateri se opazijo neželeni učinki

lóčeni prôstor -ega prostóra m farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ▶ obvladovano območje

lóčeno obmóčje -ega -a s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ▶ obvladovano območje

ločljivost pri másní spektrometriji -i --- -- ž anal. zdr. sposobnost minimalnega razlikovanja med vrednostmi *m/z* v masnem spektru s: másna resolúcija

LOÉL LOEL-a in -- m (ANG. *lowest observed effect level*) farmakokin. kratica najnižji odmerek ali koncentracija snovi, pri kateri se opazi biološko delovanje

lokácija proizvodnje zdravíl -e --- -- ž farm. zak. ▶ mésto proizvodnje zdravíl

lokální anestétik -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki zavira nastanek in prevajanje akcijskega potenciala v živčnih vlaknih in povzroči lokalno in reverzibilno neobčutljivost tkiva na zunanje dražljaje
ANG.: *local anesthetic*
LAT.: *anaestheticum locale*

lokální energijski minimum -ega -ega -a m farm. kem. potencialna energija molekule, ki ima v lokalni okolici na površini potencialne energije najnižjo vrednost
ANG.: *local energy minimum*

lokální hormón -ega -a m farm. kem. ▶ avtakoid

lokální kontraceptiv -ega -a m farm. kem. kontraceptiv, ki se aplicira lokalno, na mestu delovanja
ANG.: *contraceptive for topical use*
LAT.: *contraceptivum topicum*

lokální simptóm ali znák -ega -a -- -a m homeopat. simptom ali znak, ki je omejen samo na določen del telesa ali organa
ANG.: *local symptom or sign*

lokální učinek -ega -nka m farm. kem. učinek zdravila, izražen na omejenem delu organizma v bližini mesta aplikacije s: lokálno delovánje, topikální učinek
ANG.: *local effect*

lokálno delovánje -ega -a s farm. kem.

učinek zdravila, izražen na omejenem delu organizma v bližini mesta aplikacije s: lokální učinek, topikální učinek
ANG.: *local effect*

lómna žilavost -e -i ž farm. teh. intrinzična lastnost materiala, da se upira napredovanju razpoke v njem ob zunanji napetosti
ANG.: *fracture toughness*

lómni količnik -ega -a m anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način merjenja razmerja med sinusoma vpadnega in lomnega kota pri prehodu svetlobe iz zraka v drug medij, navadno pri 20 °C in valovni dolžini svetlobe 589,3 nm
ANG.: *refractive index*

lônček Aponórm -čka -- m lek. farm. stična ovojnina v obliki lončka z vgrajenim mešalom za poltrdne farmacevtske oblike, ki se izda bolniku
ANG.: *jar Aponorm*

lônček cito unguátor -čka -- m lek. farm. stična ovojnina za poltrdne farmacevtske oblike, izdelane v lekarniškem mešalniku, s potisnim batom za praznjenje, da ne pride do stika z zrakom in okužbe vsebine

lopátka -e ž lek. farm. lekarniški pripomoček iz inertnega materiala za pripravo, polnjenje ali nanašanje poltrdnih farmacevtskih oblik s: spátula
ANG.: *spatula*
LAT.: *spatula, spatulae f*

losjón -a m 1. raztopina ali emulzija za izpiranje manjšega ali večjega predela kože
ANG.: *lotion*
2. v kozmetiki tekoč izdelek za čiščenje in osvežitev kože
ANG.: *lotion*
3. zgod. farm. tekoča suspenzija za zunanjo uporabo v dermatologiji
ANG.: *lotion*

lóščenje -a s farm. teh. zaključna faza oblaganja jeder, ki daje površinam sijaj s: glazíranje
ANG.: *polishing*

loščílo -a s farm. teh. sredstvo za loščenje, npr. voski
ANG.: *polishing agent*

lot. -- [lócijo] (LAT. *lotio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tekočina, raztopina

Lp(a) LP(a)ja in -- [elpeá] m (ANG. *lipoprotein (a)*) klin. kem., biomed. kratica ▶ lipoprotein (á)

lúbje -a s **farmakognoz.** sekundarna skorja ali le njen mrtvi zunanji, navadno razpokani del

ANG.: *bark*

LAT.: *cortex, corticis m*

luminól -a m **klin. kem., biomed.** dihidroftalazin-1,4-derivat, ki se oksidira z vodikovim peroksidom, pri čemer se sprošča svetloba, ki se meri, npr. z elektrokemiluminiscenčnim imunskim testom

ANG.: *luminol*

lupína -e ž **farmakognoz.** sočni ali suhi, navadno neužitni ovoj plodov, semen, čebulic ali gomoljev

ANG.: *coat*

LAT.: *tunica, tunicae f*

lúska -e ž **farmakognoz.** drobna, ploščata rastlinska tvorba brez klorofila

ANG.: *scale*

LAT.: *squama, squamae f*

luskolist -a m **farmakognoz.** navadno majhen list brez klorofila, ki štíti podzemne dele rastline ali popke

ANG.: *scale leaf*

LAT.: *squama bulbi*

luteinizirajóči hormón -ega -a m **K: LH** **farm. bioteh.** peptidni hormon hipofize, ki pospešuje razvoj rumenega telesa in sodeluje pri uravnavanju menstrualnega cikla

ANG.: *luteinising hormone, lutrophin*

lutropín -a m **farm. bioteh.** rekombinantni humani luteinizirajóči hormon

ANG.: *lutropin*

LYG **LYG**-a in -- [líg] m (**ANG. life years gained**) **farmakoekon., soc. farm.** kratica ► pridobljena léta življènja

M

M. -- [míсце / misceátur] (**LAT. misce / misceatur**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj / naj se zmeša

mac. -- [macerátum] (**LAT. maceratum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu macerat

macerácija -e ž **farm. teh.** enkratna ekstrakcija predpisano zdrobljene rastlinske droge s predpisanim ekstrakcijskim topilom pri sobni temperaturi

ANG.: *maceration*

LAT.: *maceratio, macerationis f*

macerát -a m **farm. teh., lek. farm.** izvleček, ki se pridobi z maceracijo

ANG.: *macerate*

LAT.: *maceratum, macerati n*

mag. farm. -- -- [magister farmacije, magístra farmacije] m **lek. farm.** okrajšava, od 1996 naprej, piše se za imenom in priimkom ► magíster farmacije (1, 2)

magíster farmacije -tra -- m **magístra farmacije** -e -- ž **K: mag. farm., mag. farm. 1. farm. zak.** od leta 2012 naprej strokovni naziv za osebo, ki je opravila enovit magistrski študij farmacije **s:** farmacévt

ANG.: *master of pharmacy*

2. farm. zak. od leta 1996 do 2016 strokovni naziv za osebo, ki je opravila univerzitetni študijski program farmacije **s:** farmacévt

3. farm. zak. naziv za poklic osebe z ustrežno izobrazbo in predpisanimi praktičnimi izkušnjami, ki je pooblaščen za samostojno delo v lekarni, do leta 2004 z opravljenim pripravništvom in strokovnim izpitom, po letu 2004 z diplomo **s:** apotékar (2), lekárnar (3)

ANG.: *community pharmacist, dispensing chemist, retail pharmacist*

4. farm. zak. strokovni naziv za osebo, ki je opravila ustrezen študijski program s področja farmacije pred letom 2004 **s:** diplomírani farmacévt, diplomírani inženír farmacije, farmacévt

magistrálec -lca m **lek. farm.** ► magistrálno zdravílo

magistrálna receptúra -e -e ž **1. lek. farm.** prostor v lekarni, kjer se izdelujejo magistralna zdravila

ANG.: *compounding area*

2. lek. farm. izdelava zdravil v lekarni za določenega pacienta

ANG.: *pharmaceutical compounding*

magistrálni príprávek -ega -vka m **lek. farm.** ► magistrálno zdravílo

magistrálni recépt -ega -a m **lek. farm.** nekdanj zdravniški recept, na katerega pooblaščen oseba predpiše magistrálno zdravílo

ANG.: *prescription for extemporaneous preparation*

magistrálno zdravílo -ega -a s **lek. farm.** zdravílo, ki se izdelava v lekarni po zdravniškem receptu za določenega pacienta ali skupino

pacientov in se izda neposredno po izdelavi **S**: ex tempore pripravék, magistrálec, magistrálalni pripravék **PRIM.**: farmacévtski pripravék, ordinatio (2)

ANG.: *extemporaneous preparation, ex tempore preparation*

LAT.: *praeparatio magistralis*

magn. -- [mágnus] (**LAT.** *magnus*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu velik

magnétni nánodélec -ega -lca m **farm. teh.** nanodelec z izraženimi magnetnimi lastnostmi, ki se v biomedicini uporablja v diagnostiki in/ali ciljani dostavi
ANG.: *magnetic nanoparticle*

magnézijev antacid -ega -a m **farm. kem.** antacid, slabo vodotopna in šibko bazična spojina magnezija, ki ima tudi blago odvajalno delovanje, npr. magnezijev oksid, magnezijev hidroksid
ANG.: *magnesium antacid*
LAT.: *antacidum magnesi*

mahóvi -óv m mn. **farmakognoz.** skupina rastlin na preprostejši razvojni stopnji brstnic, ki je evolucijsko zašla v slepo vejo
ANG.: *mosses*
LAT.: *Bryophyta n pl., musci m pl.*

májhna interferéncna RNA -e -e -- [erená] ž **K:** **siRNA farm. bioteh.** 20 do 25 nukleotidov dolga dvoverižna RNA, ki sodeluje pri regulaciji izražanja določenih genov na ravni transkripcije ali translacije ter štíti celice pred virusno okužbo ali nenadzorovanim širjenjem transpozonov **PRIM.:** nekodirajoča RNA
ANG.: *small interfering RNA*

makrocitóza -e ž **klin. kem., biomed.** stanje, ko je povprečni volumen eritrocitov v krvi preiskovanca večji od referenčne vrednosti, pogosto pri pomanjkanju vitamina B₁₂
ANG.: *macrocytosis*

makrofág -a m **imunol.** katerakoli od velikih enojedrnih celic z izrazito sposobnostjo fagocitoze, ki nastanejo v tkivih iz monocitov in delujejo tudi kot antigene predstavljajoče celice
ANG.: *macrophage*

makrofit -a m **farmakognoz.** splošno ime za vodne rastline, vidne s prostim očesom
ANG.: *macrophyte*
LAT.: *macrophytum, macrophyti n*

makrogól -a m **K:** **PÉG farm. teh.** hidrofilni polimer iz polietilenoksidnih enot, katerega konsistenca se z molekulske maso spreminja od tekoče, poltrdne do trdne **S:** polietilenglikól
ANG.: *macrogol, polyethylene glycol*
LAT.: *macrogolum, macrogoli n*

makrolíd -a m **farm. kem.** ► makrolídni antibiótik

makrolídni antibiótik -ega -a m **farm. kem.** antibiotik z značilnim laktonskim obročem in dvema monosaharidoma, ki ovira biosintezo bakterijskih proteinov na ribosomih, npr. eritromicin, azitromicin **S:** makrolíd
ANG.: *macrolide*
LAT.: *macrolidum, macrolidi n*

mákromolécula -e ž **farm. bioteh.** molekula s polimerno zgradbo in visoko molekulske maso, npr. protein, polisaharid, polinukleotid, sintezni polimer
ANG.: *macromolecule*

mákrospóra -e ž **farmakognoz.** ženski tros pri višjih rastlinah
ANG.: *macrospore*
LAT.: *macrospora, macrosporae f*

mákrosporángij -a m **farmakognoz.** trosovnik, v katerem nastajajo makrospore, pri semenkah ustreza nucelu
ANG.: *macrosporangium*
LAT.: *macrosporangium, macrosporangii n*

mákrosporofil -a m **farmakognoz.** trosni list, ki nosi makrosporangije, pri kritosemenkah ustreza karpelu
ANG.: *macrosporophyll*
LAT.: *macrosporophyllum, macrosporophylli n*

maksimálni dnévni odmérék -ega -ega -rka m **K:** **MaxDD farmakokin.** maksimalna količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki se sme aplicirati v 24 urah za zagotovitev varne terapije
ANG.: *maximum daily dose*

maksimálni énkratni odmérék -ega -ega -rka m **K:** **MaxD farmakokin.** maksimalna količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki se sme aplicirati naenkrat za zagotovitev varne terapije
ANG.: *maximum single dose*

maksimálni terapévtski odmérék -ega -ega -rka m **farmakokin.** maksimalna količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki jo za posameznika določi terapevt
ANG.: *maximum therapeutic dose*

maksimálni terapijski odmérék -ega -ega -rka m **farmakokin.** maksimalna količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, potrebna za predpisano terapijo
ANG.: *maximum therapeutical dose*

malígna transformácija -e -e ž **farm. bioteh.** sprememba normalne celice v rakavo **PRIM.:** páraproteín
ANG.: *malignant transformation*

mamilo -a s toksikol. snov z omamnim ali opojnim učinkom, ki z delovanjem v centralnem živčnem sistemu ublaži bolečino, neprijetna občutja, uspava

ANG.: *narcotic, narcotic substance*

LAT.: *narcoticum, narcotici n*

mána -e ž **1. farmakognoz.** strjen sladok sok, ki se izloča iz rastlinskih tkiv in navadno vsebuje poliole, npr. jesenova mana
2. lek. farm., zgod. farm. do leta 1972 oficialno zdravilo strjen sladok drevesni sok iz malega jesena *Fraxinus ornus*, ki se je uporabljal kot odvajalo

3. farmakognoz. izloček žuželk, npr. ušic, listnih uši, ki sesajo ta drevesni sok

ANG.: *manna*

LAT.: *manna, mannae f*

manitol -a m farm. kem. bela ali skoraj bela kristalna snov sladkega okusa, poliol, pridobljen z redukcijo monosaharida D-manoze, osmozno odvajalo in diuretik, sladilo, zlasti v žvečljivih tabletah, polnilo za trdne farmacevtske oblike

ANG.: *mannitol*

LAT.: *mannitolium, mannitoli n*

márker -ja m farm. zak., farmakognoz. ► označevalec

márkovski modél -ega -a m farmakoekon., soc. farm. matematični model v farmako-ekonomskih raziskavah, ki se uporablja za predstavljanje stohastičnih procesov, ki se razvijajo v določenem obdobju, vključuje natančno definirana in izključujoča se stanja, med katerimi je mogoč prehod v skladu z verjetnostmi prehodov

ANG.: *Markov model*

máslo -a s farmakognoz. poltrdna zmes trigliceridov nasičenih in nenasičenih maščobnih kislin živalskega ali rastlinskega izvora s tališčem blizu telesne temperature, npr. kakavovo maslo, karite maslo, maslo iz mleka PRIM.: mást, maščoba, ólje

ANG.: *butter*

LAT.: *butyrum, butyri n*

másna bilánca -e -e ž **1. stab. zdr.** masno razmerje med preostalo zdravilno učinkovino, vključno s produkti razgradnje, in izhodno zdravilno učinkovino kot osnova za vrednotenje mehanizma razgradnje učinkovine ali analize metode

ANG.: *mass balance*

2. farm. teh. bilanca vhodnih surovin in produktov kot podlaga za izračun izkoristka tehnološkega procesa ali za enostavno kontrolo izgub v proizvodnji

ANG.: *mass balance*

másna količina sestavin -e -e ž lek. farm. na zdravniškem receptu količina sestavin v gramih, napisana z arabskimi številkami, z obveznim enim mestom za decimalno vejico in brez oznake za gram

másna resolúcija -e -e ž anal. zdr. ► ločljivost pri máсни spektrometriji

másna spektrometrija -e -e ž K: MS

anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznamo fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja molekulske mase in elementne sestave vzorca na podlagi merjenja razmerja med maso in nabojem molekul ali njihovih fragmentov

ANG.: *mass spectrometry*

másni spékter -ega -tra m anal. zdr. graf intenzitete signalov zaznanih ionov v izbranem območju vrednosti m/z , ki je rezultat snemanja celotnega masnega spektra

ANG.: *mass spectrum*

másni spékter stárševskih iónov -ega -tra

-- -- m anal. zdr. graf intenzitete signalov zaznanih ionov v izbranem območju vrednosti m/z , ki je rezultat snemanja spektra starševskih ionov

ANG.: *precursor ion mass spectrum*

massa pil. -- -- [mása pilulárum] (LAT. *massa pilularum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu masa za pilule

mást másti ž farmakognoz. trdna maščoba, ki se pridobiva iz maščobnega tkiva živali in jo sestavljajo zlasti gliceridi nasičenih maščobnih kislin, npr. svinjska mast

PRIM.: mášlo, maščoba, ólje

ANG.: *fat*

LAT.: *adeps, adipis m, pingue, pinguis n*

mastic. -- [mastikális] (LAT. *masticalis*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu žvečilni

mastikaléta -e ž farm. teh. ► žvečljiva tabléta

mástiks -a m zgod. farm. do leta 1972 oficialno zdravilo strjena smola sredozemskega grma *Pistacia lentiscus*, raztopljena v zmesi benzena in lanenega olja, ki se je uporabljala v medicini za lepljenje obvezilnega materiala na rane

ANG.: *mastic, mastix*

LAT.: *mastix, mastichis f*

maščóba -e ž farmakognoz. zmes trigliceridov, ki je lahko trdna, poltrdna ali tekoča

PRIM.: mášlo, mást, ólje

ANG.: *fatty substance*

maščóbna kislína -e -e ž alifatska karboksilna kislina z nerazvejano verigo, ki vsebuje šest ali več ogljikovih atomov

ANG.: *fatty acid*

M

ω-3-maščobna kislina -e -e [ómega trí] in *ómega-3-maščobna kislina* -e -e ž nenasičena maščobna kislina z dvojno vezjo med tretjim in četrtem ogljikovim atomom v verigi v smeri od terminalne metilne skupine proti karboksilni skupini, npr. α-linolenska kislina, eikozapentaenojska kislina, dokozaheksaenojska kislina

ANG.: *ω-3 fatty acid*

ω-6-maščobna kislina -e -e [ómega šest] in *ómega-6-maščobna kislina* -e -e ž nenasičena maščobna kislina z dvojno vezjo med šestim in sedmim ogljikovim atomom v verigi v smeri od terminalne metilne skupine proti karboksilni skupini, npr. linolna kislina, γ-linolenska kislina, arahidonska kislina

ANG.: *ω-6 fatty acid*

ω-9-maščobna kislina -e -e [ómega devét] in *ómega-9-maščobna kislina* -e -e ž nenasičena maščobna kislina z dvojno vezjo med devetim in desetim ogljikovim atomom v verigi v smeri od terminalne metilne skupine proti karboksilni skupini, npr. oleinska kislina, erucinska kislina, nervoninska kislina

ANG.: *ω-9 fatty acid*

maščobna ólja in v smólo spremenjéni dél etéríčnega ólja v etéríčnih óljih -ih

ólj -- -- -- -ega -a -- -- -- -- farmakognoz.

farmakopejska metoda s Seznamo metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja prisotnosti maščobnih olj in v smolo spremenjenega eteričnega olja, ki nastane zaradi oksidacije

ANG.: *fatty oils and resinified essential oils in essential oils*

materiálka -e ž lek. farm. nekdanj prostor v lekarni, kjer se shranjujejo zdravila, farmacevtske snovi, medicinski pripomočki

ANG.: *storage area*

materia medica -e -e [matêrija médika] ž (LAT.)

1. zdravilne učinkovine in pomožne snovi, ki se uporabljajo v farmaciji

2. homeopat. knjiga, ki opisuje homeopatska zdravila in njihovo delovanje

ANG.: *materia medica*

materínska célica -e -e ž farmakognoz. celica, ki se deli in pri tem iz nje nastane hčerinska celica

ANG.: *mother cell*

LAT.: *cellula matricialis*

mátérnični vlóžek -ega -žka m farm. kem. ► intrauteríni kontraceptív

mátíčna lekárna -e -e ž lekarna, ki ima praviloma vsaj eno lekarniško podružnico ali priročno zalogo zdravil

ANG.: *main pharmacy*

mátíčna raztopína -e -e ž homeopat. ► mátíčna tinktúra

mátíčna tinktúra -e -e ž homeopat. tekoči, navadno vodno-etanolni pripravek, izdelan po homeopatskem postopku iz vhodnih snovi rastlinskega, živalskega ali človeškega izvora, iz katerega se s potenciranjem pripravljajo homeopatska zdravila s: mátíčna raztopína, prántinktúra

ANG.: *mother tincture*

mátíčne célice -ih -ic ž mn. K: MC, SC

farm. biotech., biomed. malo diferencirane celice, ki so v majhnem številu v različnih tkivih in organih odrasle osebe in katerih potomke ostanejo deloma na isti stopnji diferenciacije, deloma pa se razvijajo v diferencirane celice enega tkiva ali v več vrst celic sorodne anatomske skupine s: izvórne célice

ANG.: *stem cells*

mátíčnost -í ž biomed. skupek kompleksnih genskih, molekulskih in funkcijskih mehanizmov ali lastnosti maticnih celic, na katere vplivajo njihovo specifično naselitveno mikrookolje (niše) in aktivacijski signali, ki izvirajo iz telesnih tkiv, in sicer tako, da jim omogočajo nadzorovano razmnoževanje, s čimer sta zagotovljena ohranjanje njihovega števila, po potrebi pa tudi njihova usmerjena diferenciacija v specializirane celice obnavljajočih se tkiv

ANG.: *stemness*

matríca -e ž farm. teh. kalup za stiskanje, del osnovnega seta orodja za tabletiranje, s katerim se oblikuje obod tablete s: matríčna vdolbína

ANG.: *die*

matríčna DNA -e -- [deená] ž farm. biotech.

molekula DNA, katere nukleotidno zaporedje je osnova za sintezo komplementarne verige DNA v procesu njenega podvojevanja ali za sintezo RNA v procesu transkripcije

ANG.: *matrix DNA*

matríčna vdolbína -e -e ž farm. teh. ► matríca

mátíriks -a m farmakokin. medij, v katerem se določa obravnavani analit, npr. plazma, urin

ANG.: *matrix*

mátíriks tabléta -- -e ž farm. teh. ► ogródna tabléta

MaxD MaxD-ja in -- [maksdé maksdêja] m

(ANG. *maximum single dose*) farmakokin. kratica ► maksimálni ênkratni odmêrek

MaxDD MaxDD-ja in -- [maksdedé maksdedêja] m

(ANG. *maximum daily dose*) farmakokin. kratica ► maksimálni dnêvni odmêrek

mazilna podlága -e -e ž **farm. teh.** poltrdna gelska struktura, nosilka zdravilne učinkovine v dermalnih farmacevtskih oblikah, ki večinoma že sama fiziološko učinkuje na kožo
ANG.: ointment base
LAT.: excipiens ad unguenta

mazilo -a s **farm. teh.** poltrdna farmacevtska oblika iz enofazne mazilne podlage, v kateri je dispergirana zdravilna učinkovina, npr. za oko, nos, uho
ANG.: ointment
LAT.: unguentum, unguenti n

mazilo sabadile -a -- s **zgod. farm.** mazilo, pripravljeno iz mazilne podlage, uprašenih semen sabadile (*Schoenocaulon officinale*) in eteričnega olja sivke ali citrusov, ki se je uporabljalo kot anthelmintik in proti naglavnim ušem
ANG.: ointment of sabadilla
LAT.: unguentum sabadillae

mazilo španske muhe -a --- s **zgod. farm.** mazilo, sestavljeno iz uprašene španske muhe (*Lytta vesicatoria*), rumenega voska in olivnega olja, ki se je uporabljalo kot rubefacient v obližih, za povečanje izločanja iz mehurjev na koži, pri plešavosti in mišičnem revmatizmu
ANG.: ointment of cantharides
LAT.: unguentum cantharidum

mazilo vrtnice -a -- s **zgod. farm.** mazilo iz korenine alkane (*Alkanna tinctoria*), čebeljega voska, olja damaščanske vrtnice (*Rosa damascena*) in svinjske masti, ki se je uporabljalo kot emolient
ANG.: rose ointment
LAT.: unguentum rosatum

mazilo z naftalénom -a --- s **zgod. farm.** mazilo, ki vsebuje večjo količino naftalena in se je uporabljalo kot antiseptik pri razjedah in ranah na koži
ANG.: naphthalene ointment

mazivo -a s **farm. teh.** pomožna snov, ki preprečuje lepljenje tabletne mase na pečate ali stene tabletirke
ANG.: lubricant

mazljivost -i ž **farm. teh.** sposobnost poltrdnih farmacevtskih oblik in kozmetičnih izdelkov, da se razprostrejo po koži ali sluznicah
ANG.: spreadability

MC -- [emcé] ž mn. **farm. biotech., biomed.** kratica ► maticne celice

MCH -- [emcháh] ž (**ANG. mean corpuscular hemoglobin**) **klin. kem., biomed.** kratica ► povprečna količina hemoglobina v eritrocitih

MCHC -- [emcehacé] ž (**ANG. mean corpuscular hemoglobin concentration**) **klin. kem., biomed.** kratica ► povprečna koncentracija hemoglobina v eritrocitih

MCS MCS-a in -- [emceèš emceèša] m (**ANG. multiple cloning site**) **farm. biotech.** kratica ► območje z več mesti za kloniranje

MCV MCV-ja in -- [emcevé emcevéja] m (**ANG. mean corpuscular volume**) **klin. kem., biomed.** kratica ► povprečni volumen eritrocitov

MD MD-ja in -- [emdé emdēja] m (**ANG. medical device**) **med. prip.** kratica ► medicinski pripomoček

M. D. S. --- --- [míсце, dá, sígna] (**LAT. Misce, da, signa**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mešaj, izdaj, signiraj

m. d. u. --- --- [móre díkto uténdus] (**LAT. more dicto utendus**) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se uporablja po navodilu

méd medú m **farmakognoz.** sladka, gosto tekoča ali strjena snov, ki jo čebele (*Apis mellifera*) izdelujejo iz sladkih izločkov rastlin in živali, kot sta medičina in mana
ANG.: honey
LAT.: mel, mellis n

medceličnina -e ž **biomed.** strukturno neurejena ali urejena snov, sestavljena iz kompleksnih makromolekul in tekočine, ki jo proizvajajo in v svojo neposredno okolico izločajo celice
ANG.: extracellular matrix

MédDRA -- m (**ANG. Medical Dictionary for Regulatory Activities**) **farm. zak.** kratica sistem kodiranja in podatkovna baza medicinskih izrazov za enotno razvrščanje in poimenovanje neželenih učinkov zdravil za uporabo v humani medicini, vključno z boleznimi, diagnozami, znaki in simptomi

mediátor -ja m **farm. kem.** spojina, ki preko receptorjev omogoča prenos informacij med posameznimi celicami v organizmu
ANG.: mediator

medicinirana křma -e -e ž **farm. zak.** v veterinarski medicini ► zdravilna křmna mešanica

medicinska steklenica -e -e ž **lek. farm.** stična ovojnina iz stekla, v kateri se izdajajo tekoči zdravilni pripravki
ANG.: medicinal bottle
LAT.: vitrum medicinale

medicinske škárje -ih -rij ž mn. **med. prip.** škárje z zaobljeno konico za rezanje gaze, povojev
ANG.: medical scissors, round tip medical scissors

M

medicinski laboratorij -ega -a m laboratorij, ki preiskuje biološke vzorce človeškega izvora z namenom ugotavljanja zdravstvenega stanja preiskovanca

ANG.: *medical laboratory*

medicinski plin -ega -a m farm. kem. plin ali umetno pripravljena zmes plinov, ki se uporablja v farmaciji in medicini

ANG.: *medicinal gas*

medicinski pripomoček -ega -čka m K: MD med. prip. instrument, aparatura, naprava, programska oprema, material ali predmet, ki se uporablja samostojno ali v kombinaciji z dodatki za diagnosticiranje, preprečevanje, spremljanje, zdravljenje ali lajšanje bolezni, odpravljanje posledic poškodb, preiskovanje, nadomeščanje ali spreminjanje anatomskih funkcij, fizioloških procesov organizma, nadzor spočetja in svojega glavnega predvidenega učinka na človeško telo ne dosega na farmakološki, imunološki ali metabolični način s: medicinsko-téhnični pripomoček

ANG.: *medical device*

medicinski pripomoček razréda I -ega -čka -- -- [éna] m med. prip. medicinski pripomoček z nizko stopnjo tveganja za uporabnika

ANG.: *medical device class I*

medicinski pripomoček razréda IIa -ega -čka -- -- -- [dvé á] m med. prip. medicinski pripomoček z večjo stopnjo tveganja za uporabnika

ANG.: *medical device class II a*

medicinski pripomoček razréda IIb -ega -čka -- -- -- [dvé bé] m med. prip. medicinski pripomoček z visoko stopnjo tveganja za uporabnika

ANG.: *medical device class II b*

medicinski pripomoček razréda III -ega -čka -- -- [tri] m med. prip. medicinski pripomoček z najvišjo stopnjo tveganja za uporabnika

ANG.: *medical device class III*

medicinski pripomoček za dolgotrajno uporábo -ega -čka -- -- -- m med. prip. medicinski pripomoček, ki ga uporabnik uporablja več kot 30 dni

ANG.: *medical device for long term use*

medicinski pripomoček za énkratno uporábo -ega -čka -- -- -- m med. prip. medicinski pripomoček, ki se uporabi enkrat za enega uporabnika

ANG.: *single use medical device*

medicinski pripomoček za klínične raziskáve -ega -čka -- -- -- m med. prip. medicinski pripomoček, ki ga uporablja

zdravnik pri izvajanju raziskav na ljudeh v ustreznem kliničnem okolju

ANG.: *medical device intended for clinical investigation*

medicinski pripomoček za kratkotrajno uporábo -ega -čka -- -- -- m med. prip. medicinski pripomoček, ki ga uporabnik uporablja manj kot 30 dni

ANG.: *medical device for short term use*

medicinski pripomoček za posámeznega uporabnika -ega -čka -- -- -- m med. prip. medicinski pripomoček z načrtovanimi lastnostmi v skladu s pisno zahtevo zdravnika ali drugega usposobljenega strokovnjaka, posebej izdelan izključno za določenega uporabnika

ANG.: *custom-made medical device*

medicinski pripomoček za prehódno uporábo -ega -čka -- -- -- m med. prip. medicinski pripomoček, ki ga uporabnik uporablja manj kot 60 minut

ANG.: *medical device for transient use*

medicinsko milo -ega -a s farm. teh. milo za čiščenje in umivanje, ki lahko vsebuje dodane učinkovine, npr. antiseptike

PRIM.: milo

ANG.: *medical soap*

LAT.: *sapo medicinalis*

medicinsko óglje -ega -a s farm. kem. adsorbent, po posebnem postopku pripravljeno oglje z veliko specifično površino in vezanimi nekaterimi funkcionalnimi skupinami, ki se uporablja kot peroralni antidot, za zunajtelesno razstrupljanje, čiščenje tekočin in plinov, nekdanj za zdravljenje diareje

s: aktivno óglje

ANG.: *activated carbon, activated charcoal*

LAT.: *carbo activatus, carbo medicinalis*

medicinsko-téhnični pripomoček -ega -čka m med. prip. ► medicinski pripomoček

medicína -e ž farmakognoz. sladek sok, ki ga čebele nabirajo na cvetih in predelujejo v med s: néktar

ANG.: *nectar*

LAT.: *nectar, nectaris n*

médij -a m snov, v kateri potekajo fizikalni, kemični ali biološki procesi, tudi gojišče za mikroorganizme, celice in tkiva

ANG.: *medium*

medikácija -e ž lek. farm. zdravljenje z zdravili

ANG.: *medication*

LAT.: *medicatio, medicationis f*

medikámént -énta m farm. zak. ► zdravílo (1)

mèdizdèlek -lka m farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► vmèsní izdèlek

mednàrodna enòta -e -e ž K: i. e., i. u. anal. zdr.

mednarodno sprejeta enota ali mera, s katero se izraža biološka aktivnost, npr. nekaterih vitaminov, hormonov, cepiv in podobnih biološko aktivnih snovi s: internacionalna enòta

ANG.: *international unit*

Mednàrodna farmacèvtska zvéza -e -e

-e ž K: **FIP** globalno združenje nacionalnih organizacij farmacevtov in znanstvenikov s področja farmacije, ki je uradno povezano s Svetovno zdravstveno organizacijo

ANG.: *International Pharmaceutical Federation*

mednàrodna konferèncà o harmonizàciji -e

-e -- -- ž ► mednàrodna konferèncà o usklajevanju

mednàrodna konferèncà o usklajevanju

-e -e -- -- ž K: **ICH** skupina predstavnikov pristojnih organov in izvedencev farmacevtske industrije iz Evropske unije, Združenih držav Amerike in Japonske, ki pripravlja in sprejema usklajene tehnične zahteve in smernice za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom, ki veljajo na teh območjih s: mednàrodna konferèncà o harmonizàciji

ANG.: *International Conference on Harmonisation*

mednàrodni sistém hitrega obvéščanja

-ega -a -- -- m farm. zak. mednarodni sistem, v katerem pristojni organ za zdravila, ki je izvedel odpoklic ali ugotovil neustrezno kakovost zdravila, o tem takoj obvesti drug/e pristojni/e organ/e za zdravila

ANG.: *rapid alert notification system*

mednàrodni stàndàrd -ega -a m farm. teh.

primarni standard, ki opredeljuje mednarodno enoto in ga določi Svetovna zdravstvena organizacija

ANG.: *international standard*

mednàrodno nelàstniško imé -ega -ega -na s

K: **INN** uradno mednarodno ime farmacevtske snovi, ki ga potrdi Svetovna zdravstvena organizacija, iz določenih korenov tega imena ni dovoljeno tvoriti lastniških imen zdravil PRIM.: BÀN, ÚSAN

ANG.: *international non-proprietary name*

mednàrodno normirano razmérje -ega

-ega -a s K: **INR** klin. kem., biomed. razmerje protrombinskih časov, izmerjenih v krvi preiskovanca in referenčnem vzorcu, ob upoštevanju aktivnosti tromboplastina v

reagentu, ki se uporablja za oceno antikoagulantnega zdravljenja, npr. s kumarini

ANG.: *international normalised ratio*

medòvnik -a m farmakognoz. rastlinska žleza, ki izloča medičino

ANG.: *nectar gland*

LAT.: *glandula nectarifera*

mèdprocèsna kontròla -e -e ž anal. zdr.

kontrola vseh stopenj proizvodnega procesa, ki jo izvaja usposobljeno osebje po validiranih proizvodnih postopkih, da se izdelajo kakovostni izdelki v predvideni količini

ANG.: *in-process control*

medsebojno zamenljiva zdravila -- -ih

zdravil s mn. farm. zak. biološko ekvivalentna, farmacevtsko ekvivalentna ali farmacevtsko alternativna zdravila, ki jih pristojni organ določi in objavi kot primerna za medsebojno zamenjavo, pri čemer mora biti verjetnost nastanka klinično pomembnih razlik v učinkovitosti in varnosti ustrezno nizka ali zanemarljiva

ANG.: *mutually interchangeable medicinal products*

mégaspóra -e ž farmakognoz. vsaka od štirih celic, ki se po mejozi razvije iz materinske celice

ANG.: *measpore*

LAT.: *measpóra, measpórae f*

meglilnik -a m farm. teh. ► atomizátor

mehanizém delovánja -zma -- m farm. kem.

specifične biokemične interakcije učinkovine z organizmom na molekulski ravni, potrebne za določèn farmakološki učinek

ANG.: *mechanism of action*

mehànska odpòrnost -e -i ž odpornost

materiala na fizično silo

ANG.: *mechanical strength*

mehčàlo -a s farm. teh. pomožna snov, ki se dodaja polimernim materialom za doseganje večje plastičnosti ali za zmanjšanje krhkosti s: plastifikátor

ANG.: *plasticiser, softener*

mêhka kàpsula -e -e ž farm. teh. kapsula z debelejšo ovojnico, navadno izdelana in napolnjena z enkratnim postopkom s tekočo ali pastozno vsebino

ANG.: *soft capsule*

LAT.: *capsula mollis*

mêhka pastila -e -e ž farm. teh. elastična pastila, izdelana z ulivanjem

ANG.: *soft pastille*

LAT.: *pastillus mollis*

M

mêhka učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki se vnesena v organizem presnovi do točno določenih metabolitov, zato so neželeni učinki redki in pričakovani
PRIM.: trda učinkovina
ANG.: *soft drug*

mêhke kontaktné léče -ih -ih léč ž mn. med. prip. zelo prožne, za kisik prepustne kontaktné léče iz mehke plastične mase, ki vsebuje veliko vode
ANG.: *soft contact lenses*

mêhko mílo -ega -a s farm. teh. mílo, ki se pripravi iz olja, kalijevega hidroksida in vode, v nasprotju s trdim mílom vsebuje tudi glicerol s: kálijevo mílo **PRIM.:** mílo
ANG.: *soft soap*
LAT.: *sapo kalinus, sapo mollis*

mehúrník -a m farm. kem. ► vezikánt

mêja dolóčanja -e -- ž anal. zdr., farmakokin. ► mêja določítve

mêja določitve -e -- ž anal. zdr., farmakokin. najnižja koncentracija snovi v vzorcu, ki se lahko količinsko ovrednoti s sprejemljivo točnostjo in natančnostjo s: mêja dolóčanja
ANG.: *limit of quantification*

M

mêja sprejemljivosti -e -- ž anal. zdr. mejna vrednost ali območje vrednosti meritve, znotraj katere je zagotovljena sprejemljivost rezultatov analiznih postopkov
ANG.: *acceptance limit*

mêja vsébnosti -e -- ž anal. zdr. najvišja in najnižja vrednost, do katerih sme dejanska vsebnost učinkovine v zdravilu odstopati od deklarirane
ANG.: *limit of content*

mêja zaznávnosti -e -- ž anal. zdr., farmakokin. najnižja možna koncentracija snovi v vzorcu, ki jo instrument zazna kot signal in zanesljivo loči od šuma, ni pa je mogoče količinsko ovrednotiti
ANG.: *limit of detection*

mêjna vrédnost strižné napétosti -e -i --- -- ž farm. teh. kritična točka, značilna za plastične sisteme, ki določa obremenitev, nad katero se ti obnašajo kot tekočine
ANG.: *yield point*

mêjni preskús -ega -a m anal. zdr. preskus, s katerim se preveri, ali vsebnost neke nečistote presega še dovoljeno vrednost
ANG.: *limit test*

mejóza -e ž farmakognoz. celična delitev, pri kateri se diploidno število kromosomov zmanjša na polovico
ANG.: *meiosis*

mekasermin -a m farm. biotech. rekombinantni humani insulinu podoben rastni dejavnik 1
ANG.: *mecasermin*

melatonin -a m farm. kem. produkt metabolizma serotonina, hormon epifize, ki vpliva na spanje in cirkadialni ritem
ANG.: *melatonin*
LAT.: *melatoninum, melatonini n*

melatoniníski recéptor -ega -ja m farm. kem. s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligand veže melatonin
ANG.: *melatonin receptor*

membránska filtrácija -e -e ž farm. teh. postopek sterilizacije, s katerim se odstranjujejo mikroorganizmi iz tekočin s filtracijo skozi membranske filtre s: sterilna filtrácija
ANG.: *membrane filtration*

membránski filter -ega -tra m farm. teh. filter z velikostjo por 0,22–0,20 µm za membransko filtracijo, ki je sposoben zadržati 1×10^7 mikroorganizmov vrste *Brevundimonas diminuta* na cm² filterske površine
ANG.: *membrane filter*

membránski prenašálec -ega -lca m farm. kem. integralni membranski protein, ki sodeluje pri aktivnem transportu ali difuziji skozi plazmalemo in druge membrane v celici
ANG.: *membrane transporter*

menjáva generácij -e -- ž farmakognoz. ► metagenéza

ménstruum -a m farm. teh. ► ekstrakcijsko topílo

menzúra -e ž lek. farm. graduirana laboratorijska posoda iz stekla, plastike, kovine ali porcelana za odmerjanje tekočin
PRIM.: merilni váj
ANG.: *graduated cylinder*
LAT.: *mensura, mensurae f*

meríla sprejemljivosti -íl -- s mn. 1. anal. zdr. definirane meje, s katerimi se s številčnimi vrednostmi ali na kakšen drug način izražajo zahteve za kakovost prostorov ali opreme, da ustrezajo namenu uporabe s: kritériji sprejemljivosti

2. anal. zdr. merila, po katerih se glede na uporabo določa, ali nek izdelek, meritev ali postopek ustreza predpisanim zahtevam s: kritériji sprejemljivosti
ANG.: *acceptance criteria*

meríla za lekárniško mréžo -íl -- --- -- s mn. farm. zak. merila za ustanovitev nove lekarne, uvrstitev v mrežo lekarn na podlagi demografskih, geografskih ali drugih podatkov ali kazalnikov s: kritériji za lekárniško mréžo
ANG.: *pharmacy network criteria*

merilna búčka -e -e ž lek. farm. posoda za odmerjanje, izdelana iz kemično odpornega in temperaturno obstojnega stekla, z ravnim dnom, daljšim vratom, na katerem je označena določena prostornina **S**: odmérna búčka

ANG.: *measuring flask*

merilna kapálka -e -e ž farm. teh. pripomoček za odmerjanje zdravila po kapljicah

ANG.: *pipette*

merilna žlička -e -e ž farm. teh. pripomoček za odmerjanje zdravila po žličkah

ANG.: *measuring spoon*

merilnik kórnega sladkórja -a --- m

med. prip. naprava, sestavljena iz merilne enote, testnih lističev, lancete in sprožilne naprave, ki jo uporablja bolnik za samokontrolo glukoze v krvi ali spremljanje sladkorne bolezni **S**: merilnik sladkórja v krvi

ANG.: *blood glucose meter*

merilnik sladkórja v krvi -a --- m

med. prip. ► merilnik kórnega sladkórja

merilni válj -ega -a m lek. farm. graduirana valjasta laboratorijska posoda s podstavkom, izdelana iz stekla ali umetne mase, za odmerjanje tekočin **S**: cilínder (2)

PRIM.: menzúra

ANG.: *measuring cylinder*

meristéem -a m farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki z delitvijo celic tvori nova tkiva

ANG.: *meristem*

LAT.: *meristema, meristematis n*

merkáptoimidazóli -ov m mn. farm. kem.

tiostatiki s petčlenskimi imidazolnimi obročem in možno tioketo-tioenol tavtomerijo, ki kot zaviralci tiroidne peroksidaze onemogočajo biosintezo ščitničnih hormonov, npr. tiouracil, metiltiouracil **S**: derivátí imidazóla z žvèplom

ANG.: *mercaptoimidazoles, sulfur-containing imidazole derivatives*

merkaptúrna kislina -e -e ž farm. kem.

sekundarni produkt konjugacije z glutationom, *N*-acetilcisteinski derivat, ki nastane po odcepu glutamata in glicina in acetiliranju aminske skupine cisteinskega dela

ANG.: *mercapturic acid*

LAT.: *acidum mercapturicum*

méstna lekárna -e -e ž 1. nekđaj lekarna, ki je oskrbovala z zdravili prebivalce naselbine z mestnimi pravicami

2. med letoma 1945 in 1950 lekarna, ki je oskrbovala z zdravili prebivalce mesta in njegove širše okolice

mésto absórpције zdravilne učinkóvine -a --

-- s farmakokin. del telesa, kjer se zdravilna učinkovina absorbira, npr. absorpcija iz tankega črevesa, absorpcija skozi kožo

ANG.: *site of absorption*

mésto aplikácije zdravila -a --- s farmakokin.

del telesa, kamor se zdravilo nanese ali vnese, npr. nanos mazila na kožo za lokalno ali sistemsko delovanje, vnos tablete skozi usta v prebavni trakt

ANG.: *site of administration of the medicine*

mésto delóvanja zdravilne učinkóvine -a

--- m farmakokin. del telesa, organa, tkiva ali celice, kjer zdravilna učinkovina s svojim delovanjem povzroči želeni učinek

ANG.: *site of drug action*

mésto izdeláve zdravil -a --- s farm. zak. ►

mésto proizvodnje zdravil

mésto proizvodnje zdravil -a --- s farm. zak.

omejen prostor, glede na okolico zaključena celota, v katerem imetnik dovoljenja za proizvodnjo zdravil opravlja svojo dejavnost **S**: lokácija proizvodnje zdravil, mésto izdeláve zdravil

ANG.: *drug manufacturing site*

mešálnik -a m farm. teh. naprava za mešanje in homogenizacijo prahov, tekočih in poltrdnih disperzij, opremljena s posodo z vgrajenim mešalom in pogonskim mehanizmom za mešanje **S**: unguátor

ANG.: *mixer*

meša se --- anal. zdr. lastnost tekočine, da pri mešanju z drugo tekočino v kakršnem koli razmerju tvori homogeno raztopino

ANG.: *miscible*

LAT.: *miscibile*

métaanaliza -e ž farm. inf., soc. farm. statistična analiza, v kateri se združujejo rezultati sistematično zbranih že izvedenih in med seboj primerljivih kliničnih raziskav

ANG.: *meta-analysis*

metabólična reakcija II. réda -e -e ---

[drúgega] ž farm. kem. metabolična reakcija, pri kateri kemična snov ali njen metabolit reagirata s telesu lastno snovjo, nastali konjugat pa se hitreje izloči z urinom **S**: konjugácija (2)

ANG.: *conjugation, phase II metabolic reaction*

metabólična reakcija I. réda -e -e ---

[prvéga] ž farm. kem. metabolična reakcija, pri kateri se kemična snov v organizmu, navadno pod vplivom encimov, pretvori v praviloma bolj polaren derivat, npr. oksidacije, redukcije, hidrolize

ANG.: *phase I metabolic reaction*

M

metabólično delovanje -ega -a s delovanje, ki vključuje začetek, spremembe, prenehanje celičnih procesov, potrebnih za normalno delovanje telesa **s**: presnovno delovanje
ANG.: *metabolic action*

metabolit -a m **farm. kem.** produkt metaboličnih reakcij v organizmu **s**: presnôvek
ANG.: *metabolite*

LAT.: *metabolitum, metaboliti n*

metabolizem -zma m **1.** skupina encimsko kataliziranih biokemičnih procesov, ki v organizem vnesene snovi, zlasti ksenobiotike, npr. zdravila, pretvorijo v obliko, ki se lažje in hitreje izloči iz organizma **s**: biotransformacija (1), presnôva (2)
2. sistem kompleksnih, za vzdrževanje življenja nujno potrebnih fizioloških procesov, ki temeljijo na različnih biokemičnih encimskih reakcijah, s katerimi organizem tvori in porablja energijo **s**: biotransformacija (2), presnôva (1)

ANG.: *biotransformation, metabolism*

metabolóm -a m **biomed.** nabor vseh metabolitov v biološkem sistemu, npr. plazma, urin, celica, tkivo, ki se lahko spremeni zaradi bolezni ali zunanjih dejavnikov

ANG.: *metabolome*

metabolómika -e ž področje biomedicine, ki proučuje metabolom

ANG.: *metabolomics*

metabotrópni recéptor -ega -ja m **farm. kem.** receptor na plazemski membrani, ki po vezavi specifičnega liganda preko proteinov G pospeši ali upočasni tvorbo sekundarnih prenašalcev v celici

ANG.: *metabotropic receptor*

metagenéza -e ž **farmakognoz.** menjavanje načinov razmnoževanja pri zaporednih generacijah iste vrste **s**: menjáva generácij

ANG.: *metagenesis*

LAT.: *metagenesis, metagenesis f*

metamorfóza -e ž **farmakognoz.** preobrazba rastlinskega organa, da lahko opravlja posebne naloge

ANG.: *metamorphosis*

LAT.: *metamorphosis, metamorphosis f*

metilhidrazini -ov m mn. **farm. kem.** alkilirajoči citostatiki z *N*-metilirano hidrazinsko skupino v stranski verigi, ki se v organizmu metabolizira do reaktivnih zvrsti, ki lahko poškodujejo DNA, npr. prokarbazin

ANG.: *methylhydrazines*

metiliranje -a s **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda, pri kateri se na ustrezen heteroatom

veže metilna skupina in nastane bolj nepolarna molekula

ANG.: *methylation*

metilketóni -ov m mn. **klin. kem., biomed.** ▶ ketónska telésa

metionín -a m **farm. kem.** esencialna proteino-gená aminokislina z metiltilno skupino, ki sodeluje v reakcijah prenosa metilne skupine, npr. sinteze timina

ANG.: *methionine*

LAT.: *methioninum, methionini n*

metóda ATC/DDD -e -- [atecé dededé] ž (**ANG.** *ATC/DDD anatomical therapeutic chemical/defined daily dose*) **lek. farm.** mednarodno uporabljana metoda za spremljanje in primerjanje uporabe in porabe zdravil na podlagi definiranih dnevni odmerkov

ANG.: *ATC/DDD method*

metóda časóvnega kompromísa -e --- ž **farmakoecon., soc. farm.** metoda za merjenje preferenc do določenih zdravstvenih stanj, pri kateri posameznik izbira med možnostjo življenja določen čas v sedanjem zdravstvenem stanju in alternativno s krajšim časom preživetja v popolnem zdravstvenem stanju

metóda čistega mokrénja -e --- ž **K: CCU, MSU klin. kem., biomed.** način zbiranja vzorca urina, pri katerem se za laboratorijske preiskave odda srednji curek urina

ANG.: *clean catch midstream technique, clean catch urine method, midstream urine catch method*

metóda ekstérnega stándarda -e --- ž **farmakokin.** način določitve neznane koncentracije analita v vzorcu na podlagi meritev znanih koncentracij istega analita

ANG.: *external standard method*

metóda intérnega stándarda -e --- ž **farmakokin.** način določitve neznane koncentracije analita v vzorcu z izračunom razmerja med odzivoma analita in internega standarda

ANG.: *internal standard method*

metóda jédrnega prenósa somátske célice -e --- ž **K: SCNT farm. biotech.** metoda kloniranja, pri kateri se jedro somatske celice mikroinjicira v neoplojeno jajčno celico s predhodno odstranjenim jedrom

ANG.: *somatic cell nuclear transfer*

metóda Metrópolis -e -- ž **farm. kem.** različica metode Monte Carlo, ki prednostno generira konfiguracije sistema z nižjo energijo za razliko od osnovne metode Monte Carlo,

ki z enako verjetnostjo generira konfiguracijo sistema z visoko in nizko energijo

ANG.: *Metropolis method, simulated annealing*

metóda Mónte Carlo -e --- [kárlo] ž
farm. kem. računalniška metoda molekulskih simulacij, ki temelji na statistični mehaniki in se uporablja za generiranje različnih konfiguracij sistema, pri čemer naključno spreminja položaj, tako orientacijo kot konformacijo, komponent sistema

ANG.: *Monte Carlo method*

metóda navideznih paciéntov -e --- ž
soc. farm. način vrednotenja zdravstvenih storitev s pomočjo navideznih pacientov

ANG.: *simulated patient methodology*

metóda ocenjevalne léstvice -e --- ž
farmakoecon., soc. farm. metoda za merjenje z zdravjem povezane kakovosti življenja v posameznih zdravstvenih stanjih, pri kateri posameznik določenemu zdravstvenemu stanju dodeli vrednost, navadno na lestvici od 0 do 100

ANG.: *rating scale method*

metóda sežiga v kisíku -e --- ž anal. zdr. metoda določanja organskih spojin na podlagi analize produktov sežiga v kisikovi atmosferi

ANG.: *oxygen-flask method*

metóda stándardnega tvéganja -e --- ž
farmakoecon., soc. farm. metoda za merjenje z zdravjem povezane kakovosti življenja v posameznih zdravstvenih stanjih, pri kateri posameznik izbira med gotovim preživetjem določen čas v zdravstvenem stanju z nižjo kakovostjo življenja in alternativno možnostjo, pri kateri se določi tveganje takojšnje smrti, in preživetjem definiranege časa v zdravstvenem stanju s popolno kakovostjo življenja

ANG.: *standard gamble*

metóda tánkíh filímov -e --- ž farm. teh. metoda izdelave liposomov, ki temelji na hidraciji tankega filma fosfolipidov

ANG.: *thin film method*

metóda z vrtéčím se váljém -e --- ž anal. zdr. metoda preskušanja sproščanja učinkovine z obliža z uporabo jeklenega valjastega mešala

ANG.: *rotating cylinder method*

M. exact. --- [míscé egzaktísímé] (LAT. *miscé exactíssímé*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mešaj zelo natančno

mezenhímske mátične célice -ih -ih -ic ž mn.
K: **MMC, MSC** biomed. multipotentne matične

celice v kostnem mozgu, iz katerih nastajajo in se obnavljajo krvotvorne matične celice, ali multipotentne matične celice v drugih tkivih, zlasti v kosteh, hrustancu, mišicah in maščevju

ANG.: *mesenchymal stem cells*

mézga -e ž imunol., biomed. ► límfá

mezofil -a m farmakognoz. tkivo v listu med obema povrhnjicama s: lístná sředíca

ANG.: *mesophyll*

LAT.: *mesophyllum, mesophylli n*

mezofilija -e ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje zmerne temperature

ANG.: *mesophily*

LAT.: *mesophilia, mesophiliae f*

mezofít -a m farmakognoz. rastlina, ki za življenje potrebuje zmerno količino vlage

ANG.: *mesophyte*

LAT.: *mesophytum, mesophyti n*

mezokárp -a m farmakognoz. večplastni, navadno omeseneli srednji del osemenja

ANG.: *mesocarp*

LAT.: *mesocarpium, mesocarpii n*

M. f. --- [míscé fíjat] (LAT. *miscé, fiat*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, naj se naredi PRIM.: subscriptio

M. f. mix. --- [míscé fíjat mikstúra] (LAT. *miscé, fiat mixtura*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, da se naredi mešanica

M. f. pulv. --- [míscé fíjat púlvis] (LAT. *miscé, fiat pulvis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, da se naredi prašek

M. f. sol. --- [míscé fíjat solúciój] (LAT. *miscé, fiat solutio*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zmešaj, da se naredi raztopina

MHC MHC-ja in -- [emhacé emhacéja] m (ANG. *major histocompatibility complex*) farm. bioteh. kratica ► poglavitni kompléks tkívne skládnosti

micél -a m farm. teh. struktura, ki jo v vodi tvori površinsko aktivna snov nad kritično micelsko koncentracijo, navadno sferične oblike, koloidne velikosti, namenjena za povečevanje topnosti učinkovin v vodi

ANG.: *micelle*

micélij -a m farmakognoz. vegetativno telo glive, ki se razrašča v substrat in iz njega črpa hranilne snovi ali vstopa v mikorizo

ANG.: *mycelium*

LAT.: *mycelium, mycelii n*

M

midriátič -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki širi očesno zenico, zato se uporablja pri okulističnih pregledih
 ANG.: *mydriatic*
 LAT.: *mydriaticum, mydriatici* n

mielómska célica -e -e ž farm. bioteh. tumorska celica, ki izvira iz krvotvornih celic kostnega mozga
 ANG.: *myeloma cell*
 LAT.: *cellula myelomica*

mikoríza -e ž farmakognoz. simbioza med glivami in višjimi rastlinami
 ANG.: *mycorrhiza*
 LAT.: *mycorrhiza, mycorrhizae* f

mikostátič -a m farm. kem. ► fungistátič

míkosteról -a m farmakognoz. sterol, ki ga tvori gliva, npr. ergosterol
 ANG.: *mycosterol*

míkroalbuminuríja -e ž klin. kem., biomed. majhno povišanje koncentracije albumina v drugem jutranjem urinu ali v 24-urnem urinu, pogosto povezano s prisotnostjo diabetične nefropatije ali visokim tveganjem za njen razvoj PRIM.: albumín, hipoalbuminemíja
 ANG.: *microalbuminuria*

M **mikrób** -a m farmakognoz. ► mikroorganizem

mikrobiolóška kakóvost -e -i ž farm. teh. merilo za razdelitev farmacevtskih oblik glede na dovoljeno število in vrsto mikroorganizmov na mL ali g farmacevtskega izdelka in odsotnost predpisanih patogenih mikroorganizmov
 ANG.: *microbiological quality*

mikróbna obremenítev -e -tve ž farm. teh. število, vrsta in rezistenca mikroorganizmov v farmacevtskem izdelku ali na farmacevtskem izdelku, ki se sterilizira
 ANG.: *bioburden*

mikrobombardíranje -a s farm. bioteh. fizikalna metoda transfekcije v evkariontske celice z obstreljevanjem tkiv z DNA, ki je vezana na inertne delce elementarnega zlata, srebra ali volframa s: biobalístika, biolístika
 ANG.: *bioballistics, biolistics*

mikrocitóza -e ž klin. kem., biomed. stanje, ko je povprečni volumen eritrocitov v krvi preiskovanca manjši od referenčne vrednosti, pogosto pri pomanjkanju železa
 ANG.: *microcytosis*

mikrodélec -lca m farm. teh. trdni delec velikosti 1–1000 mikrometrov, v katerem je zdravilna učinkovina raztopljena ali suspendirana v jedru ali adsorbirana na površini
 ANG.: *microparticle*

mikroelemènt -énta m farm. kem. kemični element, potreben za nemoteno delovanje človeškega organizma v majhnih količinah s: elemènt v sledéh
 ANG.: *microelement*

mikroemúlzija -e ž farm. teh. tekoča, bistra, termodinamično stabilna emulzija z velikostjo kapljic pod 140 nm, ki nastane spontano
 ANG.: *microemulsion*

mikrogóbica -e ž farm. teh. porozna polimerna kroglica velikosti 1–300 µm z velikim številom por
 ANG.: *microsponge*

mikroígle -ígel ž mn. farm. teh. invazivna metoda za povečanje prehoda snovi skozi kožo, pri kateri se uporabljajo igle, ki ustvarjajo kanalčke mikrometrskih velikosti, skozi katere potujejo zdravilne učinkovine
 ANG.: *microneedles*

mikroinjicíranje -a s farm. bioteh. vnos majhne količine snovi, npr. DNA, v evkariontske celice, navadno v jajčno celico, s tanko mikropipeto, ki prodira skozi celične membrane, za kloniranje ali pripravo gensko spremenjenega organizma
 ANG.: *microinjection*

mikrokápsula -e ž farm. teh. mikrodelec, v katerem je učinkovina večinoma porazdeljena po jedru, obdanem z ovojnico s: filmska mikrokápsula
 ANG.: *microcapsule*

mikroklízma -e ž farm. teh., lek. farm. ► zdravilni klistír

mikrokristálna celulóza -e -e ž farm. teh. delno depolimerizirana celuloza, pripravljena s postopkom kisle hidrolize, droben bel ali skoraj bel prah brez vonja, zelo porozen, z veliko specifično površino in z izboljšanimi pretočnimi lastnostmi glede na celulozo, ki se uporablja kot vezivo, polnilo, razgrajevalo v trdnih farmacevtskih oblikah
 ANG.: *microcrystalline cellulose*
 LAT.: *cellulosum microcrystalinum*

mikronizácija -e ž farm. teh. postopek za pripravo trdnih delcev mikrometrskih velikosti
 ANG.: *miconisation*

mikroorganizem -zma m farmakognoz. mikroskopsko majhen, večinoma enocelični organizem s: mikrób
 ANG.: *microorganism*
 LAT.: *microorganismus, microorganismi* m

mikropór -ja m med. prip. ► sámolepílني trák

mikro RNA --- [erená] ž K: **miRNA**
 farm. bioteh. kratka, nekodirajoča RNA,

ki nadzira izražanje strukturnih genov z indukcijo razgradnje določene informacijske RNA ali zaviranje njene translacije
PRIM.: nekodirajoča RNA
ANG.: *microRNA*

mikrosfēra -e ž **farm. teh.** mikrodelec, v katerem je učinkovina enakomerno porazdeljena po celotnem ogrodju **s:** ogródní mikrodélec
ANG.: *microparticle*

mikroskópski pregled rastlinskih snovi
 -ega -éda -- -- m **farmakognoz.** farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način potrjevanja identitete rastlinskih snovi s primerjavo značilnih struktur, vidnih pod mikroskopom
ANG.: *microscopic examination of herbal drugs*

mikrospóra -e ž **farmakognoz.** moški tros pri višjih rastlinah, pri cvetnicah ustreza zrnu cvetnega prahu
ANG.: *microspore*
LAT.: *microspora, microsporaef*

mikrosporángij -a m **farmakognoz.** trosovník, v katerem nastajajo mikropore, pri kritosemenkah ustreza pelodni vrečki
ANG.: *microsporangium*
LAT.: *microsporangium, microsporangii n*

mikrosporofil -a m **farmakognoz.** trosni list, ki nosi mikrosporangije, pri kritosemenkah ustreza prašniku
ANG.: *microsporophyll*
LAT.: *microsporophyllum, microsporophylli n*

mikrovalóvni sušilnik -ega -a m **farm. teh.** naprava za sušenje z mikrovalovi
ANG.: *microwave dryer*

mikstúra -e ž **zgod. farm.** vodna raztopina več zdravilnih učinkovin
ANG.: *mixture*
LAT.: *mixtura, mixturaef*

mílnato-káfrino mazílo -ega -a s **zgod. farm.** zmes vode, mila, etanola, kafre, tudi različnih zelišč, npr. pelina, rožmarina, ki se je uporabljala pri revmatizmu in kačjih ugrizih
ANG.: *camphorated soap liniment, opodeldoc*
LAT.: *linimentum saponatocomphoratum*

mílo -a s **farm. teh.** površinsko aktivna snov, navadno natrijeva ali kalijeve sol maščobne kisline, produkt umiljenja trigliceridov z bazo, ki se uporablja za umivanje telesa **PRIM.:** medicínsko mílo, méhko mílo, tródo mílo (1)
ANG.: *soap*
LAT.: *sapo, saponis m*

mimétik -a m **farm. kem.** spojina, ki po svojih strukturnih lastnostih ali po farmakološkem delovanju posnema drugo molekulo
ANG.: *mimetic*

mimétik súperoksid dismutáze -a -- -- m **farm. kem.** organske molekule ali koordinacijske spojine prehodnih kovin, zlasti Mn, Fe in Cu, redkeje Ni, ki lahko vstopajo v enoelektronske redoks reakcije in po mehanizmu delovanja posnemajo antioksidativno delovanje encima superoksid dismutaze **s:** SÓD-mimétik
ANG.: *SOD-mimetic*

mimotòp -ópa m **farm. bioteh.** makromolekula, navadno peptid, ki posnema strukturo epitopa
ANG.: *mimotope*

mín. -- [mínim] **lek. farm.** okrajšava ► mínim

minerální kaméleon -ega -a m **zgod. farm.** ► hipermandán

minerálokortikóid -a m **farm. kem.** naravni ali sintezni kortikosteroid, ki vpliva na homeostazo natrijevih in kalijevih ionov v zunajcelični tekočini ter na volumen zunajcelične tekočine, v distalnih ledvičnih cevkah spodbuja reabsorpcijo natrijevih ionov v zamenjavo za izločene kalijeve in vodikove ione **PRIM.:** glúkórkortikóid, kórtikosteroíd
ANG.: *mineralocorticoid*
LAT.: *mineralocorticoidum, mineralocorticoidi n*

mínij -a m **zgod. farm.** staro ime za svinčev(II, IV) oksid, ki se je uporabljal kot rdeče oranžno barvilo in za izdelavo svinčevih obližev
ANG.: *minium*
LAT.: *minium, minii n, plumbum hyperoxydatum, plumbum peroxydatum, plumbum superoxydatum*

mínim -a m **K: mín.** **lek. farm., zgod. farm.** stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 0,062 mL, kasneje pa 0,059 mL
ANG.: *minim*

minimálna terapévtska koncentrácija -e -e -e ž **farmakokin.** plazemska koncentracija zdravilne učinkovine, pri kateri se še izraža merljiv terapevtski učinek
ANG.: *minimal effective concentration*

minimálna tóksična koncentrácija -e -e -e ž **farmakokin.** plazemska koncentracija zdravilne učinkovine, pri kateri se že pojavi merljiv toksični učinek
ANG.: *minimal toxic concentration*

minimální letální odměrek -ega -ega -rka m **farmakokin.** najmanjša količina zdravilne učinkovine, ki že lahko povzroči smrt
ANG.: *minimal lethal dose*
LAT.: *dosis letalis minima*

M

minimizacija -e ž **farm. kem.** ponavljajoč se postopek spreminjanja konformacij in izračunavanja energije molekul, ki temelji na majhnih spremembah dolžine vezi, kotov in torzijskih kotov med atomi, ki privedejo do konformacij z manjšo energijo

ANG.: *minimisation*

mínitabléta -e ž **farm. teh.** tableta manjšega premera, praviloma manj od 3 mm

ANG.: *mini-tablet*

míoglobín -a m **klin. kem., biomed.** protein v mišicah, sestavljen iz ene polipeptidne verige, na katero je vezana ena molekula hema, ki reverzibilno veže kisik

ANG.: *myoglobin*

miótiék -a m **farm. kem.** učinkovina, ki oži očesno zenico in se uporablja za zniževanje očesnega tlaka

ANG.: *miotic*

LAT.: *myoticum, myotici n*

míra -e ž **farmakognoz., zgod. farm.** oficialna do leta 1972 gumirezina iz drevesa mirovca (*Commiphora molmol*), ki se je v obliki tinkture uporabljal kot antiflogistik, zdaj kot kadilo v liturgične namene

ANG.: *myrrh*

LAT.: *myrrha, myrrhae f*

mírecéptór -ja m **gl.** μ-recéptór

mí recéptór -- -ja m **gl.** μ-recéptór

miRNA -- [mírená] ž **farm. bioteh.** kratica ▶ míkro RNA

mišični relaksánt -ega -a m **farm. kem.** učinkovina s spazmolitičnim delovanjem, ki prepreči krčenje prečno progastih mišičnih vlaken in olajšuje opravljanje kirurških posegov

ANG.: *muscle relaxant*

mišični relaksánt s centrálnim delovánjem

-ega -a -- -- -- m **farm. kem.** mišični relaksant, ki prepreči krčenje mišic z zaviranjem prenosa signalov po motoričnih nevronih, npr. karisoprodol

ANG.: *centrally acting muscle relaxant*

mitogén -a m **imunol., biomed.** snov, najpogosteje lektin, ki povzroči celično delitev in celično transformacijo, npr. majhnih limfocitov v velike limfoblaste

ANG.: *mitogen*

mitohóndrij -a s **farmakognoz.** podolgovat celični organel z dvojno membrano, ki v notranjosti tvori prečne pregrade in v katerem poteka celično dihanje

ANG.: *mitochondrion*

LAT.: *mitochondrium, mitochondrii n*

mitomicíni -ov m mn. **farm. kem.** citotoksični antibiotiki s tricikličnim obročnim sistemom, na katerega je kondenziran aziridin, izolirani iz *Streptomyces lavendulae*, ki se v tumorskih celicah aktivirajo z redukcijo do hidrokinona, pri kateri nastanejo superoksidni in nato hidroksilni radikali, npr. mitomicin

ANG.: *mitomycins*

LAT.: *mitomycina n pl.*

mitóza -e ž **farmakognoz.** celična delitev, pri kateri imata hčerinski celici enako število kromosomov kot materinska celica

ANG.: *mitosis*

LAT.: *mitosis, mitosis f*

mixt. -- [míkstúra] (LAT. *mixtura*) **lek. farm.**

nekdaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mikstura

mixtura agitanda -e -e [míkstúra agitánda] ž (LAT.) **1. lek. farm.** nekđaj ▶ tekóčí púder **2. lek. farm., zgod. farm.** zdravilna suspenzija, ki jo je treba pred uporabo pretresti

mleček -čka m **farmakognoz.** mlečnat sok nekaterih rastlin, stabilna disperzija polimernih delcev v vodnem mediju s: látéks

ANG.: *latex*

LAT.: *latex, laticis m*

mlezivo -a s **farmakognoz.** ▶ kolóstrum

míln kládivar -a -ja m **farm. teh.** naprava za zmanjševanje delcev, ki deluje na podlagi udarca kladiva

ANG.: *hammer mill*

míln na zráčni cúrek -a -- -- -- m **farm. teh.** naprava za zmanjševanje delcev z močnim tokom zraka in mehanskimi ovirami, na katerih se delci drobijo ali lomijo

ANG.: *air jet mill*

míln za dróge -a -- -- -- m **lek. farm., farm. teh.**

naprava za rezanje in drobljenje rastlinskih drog

ANG.: *herbal grinder, herbal mill*

MMC -- [ememcé] ž mn. **biomed.** kratica ▶ mezenhímske mátične célice

M₁-muskarínski recéptorji -ih -ev [èm êna] m mn. **farm. kem.** podtip muskarinskih receptorjev, zlasti v centralnem živčevju, kjer njihova aktivacija povzroči vzdraženje, in v steni želodca, kjer pospešijo sproščanje želodčnega soka

ANG.: *M₁-muscarinic receptors*

M₂-muskarínski recéptorji -ih -ev [èm dvé] m mn. **farm. kem.** podtip muskarinskih receptorjev, ki upočasnijo bitje srca in zmanjšajo moč skrčenja srčne mišice

ANG.: *M₂-muscarinic receptors*

M₃-muskarinski recéptorji -ih -ev [ëm trí] m mn. **farm. kem.** podtip muskarinskih receptorjev, zlasti v eksokrinih žlezah, kjer njihova aktivacija poveča sekrecijo, in v gladkem mišičju, ki se pod vplivom acetilholina skrči

ANG.: *M₃ muscarinic receptors*

mobilna fáza -e -e ž **farm. bioteh., farmakokin.** tekoča ali plinska komponenta kromatografskega sistema, ki se pomika po stacionarni fazi in prenaša analite, ki se porazdeljujejo med obema fazama

ANG.: *mobile phase*

móčenje -a s **farm. teh.** sposobnost tekočine, da se razprostre ali razširi po trdni površini

ANG.: *wetting*

močljivec -vca m **farm. teh.** površinsko aktivna snov, ki izboljša stik med tekočino in v njej netopnim delcem

ANG.: *wetting agent*

močljivost -i ž **farm. teh.** stopnja močenja, navadno izražena s kotom močenja

ANG.: *wettability*

môčni analgétik -ega -a m **farm. kem.** ► opioidni analgétik

modalitéta -e ž **homeopat.** odziv organizma posameznika na zunanje in fiziološke dejavnike, npr. toplo, hladno, menstruacija, diareja, ki izboljšajo ali poslabšajo bolezenske simptome ali znake

ANG.: *modality*

mod. dict. - - - [módo díkto] (**LAT.** *modo dicto*) **lek. farm.** nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu na predpisan način

modeliranje -a s **farmakoekon.** postavljanje matematičnega modela, s katerim se povezujejo razpoložljivi podatki, zlasti o učinkovitosti zdravstvenih tehnologij in stroškov ob njeni uporabi zaradi ugotavljanja zdravstvenih izidov

ANG.: *modelling*

modél kljúč-ključávnica -a - - m **farm. kem.** starejši model razlage delovanja encimov, ki predpostavlja, da se molekula substrata natančno prilega aktivnemu mestu encima, s čimer se lahko razloži specifičnost encimov, ne pa procesov, ki privedejo do stabilizacije prehodnega stanja pri encimsko kataliziranih reakcijah

ANG.: *lock and key model*

modél nèposrédne povezáve -a - - - m **farmakokin.** opis povezave med farmakokinnetiko in farmakodinamiko učinkovine, pri katerem je farmakodinamika v neposredni

zvezi s koncentracijo učinkovine v krvi

PRIM.: modél posrédne povezáve

ANG.: *direct effect model*

modél posrédnega odgóvora -a - - - m **farmakokin.** opis povezave med farmakokinnetiko in farmakodinamiko učinkovine, pri katerem učinkovina vpliva na hitrost nastajanja ali izginevanja farmakodinamičnega učinka

ANG.: *indirect response model*

modél posrédne povezáve -a - - - m **farmakokin.** opis povezave med farmakokinnetiko in farmakodinamiko učinkovine, pri katerem farmakodinamika ni v neposredni zvezi s koncentracijo učinkovine v krvi

S: modél prostóra učinka **PRIM.:** modél nèposrédne povezáve

ANG.: *indirect effect model*

modél prostóra učinka -a - - - m **farmakokin.** ► modél posrédne povezáve

módra gálica -e -e ž **zgod. farm.** staro ime za bakrov(II) sulfat, navadno v obliki pentahidrata, ki je značilne modre barve, zaradi adstringentnega delovanja se je uporabljal zunanje, peroralno zaužit, je emetik, uporablja se v vinogradništvu in vrtarstvu, v analizi zdravil kot sestavina Benedictovega in Fehlingovega reagenta

S: módrí vitriól

ANG.: *copper(II) sulfate*

LAT.: *cupri sulfas pentahydras, cuprum sulphuricum pentahydricum, vitriolum caeruleum*

módrí vitriól -ega -a m **zgod. farm.** ► módra gálica

módrozeléne álge -ih álǵ ž mn. **farmakognoz.** ► módrozeléne cepljívke

módrozeléne cepljívke -ih -ívǵ ž mn. **farmakognoz.** skupina avtotrofnih bakterij, ki vsebujejo klorofil in izvajajo fotosintezo

S: cianobaktérije, módrozeléne álge

ANG.: *cyanobacteria*

LAT.: *Cyanobacteria n pl.*

modulátor -ja m **farm. kem.** molekula, ki ob vezavi na določen encim ali receptor spremeni njegovo tridimenzionalno strukturo in funkcijo **S:** eféktor

ANG.: *modulator*

modulátor progesterónskega recéptorja -ja - - - m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki se veže na progesteronski receptor in se lahko v različnih tkivih obnaša kot agonist ali antagonist, uporablja se kot abortiv, npr. mifepriston

ANG.: *progesterone receptor modulator*

M

moksibustija -e ž na Kitajskem in Japonskem način tradicionalnega zdravljenja z zažiganjem stožcev ali paličic iz posušenih rastlin na akupunkturnih točkah na koži ali nad kožo pacienta, vendar tako, da ne nastane opekline
 ANG.: *moxibustion*

molekulárna biologija -e -e ž področje biologije, ki se ukvarja z molekulskimi osnovami bioloških procesov, zlasti s proučevanjem genskega zapisa, njegovega izražanja in prepisovanja
 ANG.: *molecular biology*

molekulárna rádioimúnoterapija -e -e ž farm. kem. ► rádioimúnoterapija

molekulárna raztopina -e -e ž farm. teh. tekoča, prozorna disperzija, v kateri so molekule topljenca nanometrskih velikosti
 s: práva raztopína
 ANG.: *molecular solution*

molékule HLA -ul -- [haelá] ž mn. (ANG. *HLA human leukocyte antigens*) imunol., biomed. različne molekule ali antigeni pglavitnega kompleksa tkivne skladnosti, tudi tkivni antigeni, razredov I (HLA-A, -B in -C) in II (HLA-DR, -DQ in -DP), ki jih kodirajo geni na krajšem kraku 6. kromosoma in od katerih so prvi izraženi na površini vseh telesnih celic z jedrom, drugi pa le na antigene predstavljajočih celicah, kjer T-celični antigenski receptorji predstavljajo antigene v obliki peptidov
 s: molékule pglavitnega kompleksa tkívne skládnosti
 PRIM.: áloantigén
 ANG.: *HLA molecules, major histocompatibility complex molecules*

molékule pglavitnega kompleksa tkívne skládnosti -ul --- --- ž mn. imunol., biomed. ► molékule HLA

molékulska dinámika -e -e ž farm. kem. teoretični opis atomov in molekul v časovnem intervalu, ki omogoča računsko obravnavo njihove strukture in lastnosti z uporabo metod klasične mehanike in elektrostatike, za razliko od molekulske mehanike upošteva tudi časovno dimenzijo
 ANG.: *molecular dynamics*

molékulska mehánika -e -e ž farm. kem. teoretični opis atomov in molekul, ki omogoča računsko obravnavo njihove strukture in lastnosti z uporabo metod klasične mehanike in elektrostatike
 ANG.: *molecular mechanics*

molékulska podobnost -e -i ž farm. kem. parameter, ki opisuje prileganje strukture in fizikalno-kemijskih profilov dveh ali več molekul
 ANG.: *molecular similarity*

molékulska površina -e -e ž farm. kem. površina molekule, ki je inverzna površini, dostopni topilu
 s: Connollyjeva površina
 ANG.: *Connolly surface, molecular surface*

molékulski deskriptor -ega -ja m farm. kem. parameter, ki določa specifično fizikalno-kemijsko ali strukturno lastnost molekule
 ANG.: *molecular descriptor*

molékulski elektrostátski potenciál -ega -ega -a m farm. kem. sila, ki preko oblaka električnega naboja, ki ga ustvarijo elektroni in jedra molekule, deluje na enoto pozitivnega naboja v točki p(x, y, z) v bližini te molekule
 ANG.: *molecular electrostatic potential*

molékulski spremljevalec -ega -lca m farm. biotech. ► šaperón

molékulsko modeliranje -ega -a s farm. kem. teoretične metode in tehnike računalniške kemije, ki omogočajo opisovanje strukture in obnašanja atomov in molekul
 ANG.: *molecular modelling*

molékulsko priléganje -ega -a s farm. kem. prileganje atomov dveh ali več molekul, ki je lahko točkovno ali pa temelji na prileganju lastnosti, npr. elektrostatskega potenciala ali elektronske gostote
 ANG.: *molecular matching*

moméntna fármakokinétična analiza -e -e -e ž farmakokin. farmakokinetična analiza, pri kateri se farmakokinetični profili analizirajo kot funkcija gostote verjetnosti
 ANG.: *moment pharmacokinetic analysis*

mónitor v kliničnem preskúšanju -ja --- --- m farm. zak. ustrezno usposobljena oseba, ki za potrebe sponzorja spremlja napredek kliničnega preskušanja zdravila in zagotavlja potek, zapisovanje in poročanje v skladu s protokolom preskušanja, standardnimi operativnimi postopki, z dobro klinično prakso in veljavno zakonodajo
 ANG.: *clinical trial monitor*

mónobaktámi -ov m mn. farm. kem. β-laktamski antibiotiki z ustrezno substituiranim štiričlenskimi laktamskim obročem, ki se navadno uporabljajo pri okužbah z gramnegativnimi mikroorganizmi, npr. aztreonam
 ANG.: *monobactams*
 LAT.: *monobactama n pl.*

mónoblók -a m farm. teh. industrijska naprava za proizvodnjo parenteralnih farmacevtskih oblik, sestavljena iz pralne linije, sterilizacijskega kanala in polnilne linije
 ANG.: *monoblock*

mónocit -a m imunol., biomed. enojedrni levkocit v krvi, ki ima sposobnost fagocitoze in zato

lahko deluje kot antigene predstavljajoča celica, iz katere po premiku v tkiva in sočasni aktivaciji nastane makrofag, lahko pa se iz njega pod posebnimi pogoji *in vitro* pripravi dendritična celica

ANG.: *monocyte*

mónoizotópna mása -e -e ž *anal. zdr.* natančno izračunana masa iona ali molekule, pri čemer se upoštevajo mase najpogostejše zastopanih izotopov vsakega od elementov v naravi **PRIM.:** točna mása

ANG.: *monoisotopic mass*

mónokárp -a m **farmakognoz.** plod, ki se razvije iz enega samega plodnega lista

ANG.: *monocarp*

LAT.: *monocarpium, monocarpium n*

mónoklónsko prótíteló -ega -ésa s

1. farm. bioteh. protitelo, ki se specifično veže z antigenom, ki je spodbudil njegov nastanek, in izvira iz enega kлона plazmatk

2. imunol., biomed. imunoglobulin, ki ga proizvajajo klon hibridnih celic, genetsko identičnih potomk hibridoma, nastalega z zlitem določenega limfocita B z mielomsko celico

ANG.: *monoclonal antibody*

monomér -a m osnovna strukturna enota polimera

ANG.: *monomer*

mónoploidija -e ž **farmakognoz.** lastnost celice, da vsebuje enojno, osnovno število kromosomov, ki nastane po mejozi

ANG.: *monoploidy*

mónosaharíd -a m **farmakognoz.** ogljikohidrat s splošno strukturno formulo $C_nH_{2n}O_n$, ki je glede na funkcionalno skupino aldoza ali ketoza in glede na število ogljikovih atomov trioza, tetraza, pentoza, heksoza ali heptoza

s: enostávní sládkor

ANG.: *monosaccharide*

LAT.: *monosaccharidum, monosaccharidi n*

mónoterpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat dveh molekul izoprena, npr. limonen, mircen, pinen

ANG.: *monoterpene*

LAT.: *monoterpenum, monoterpini n*

mónoterpenóid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt monoterpena, npr. citral, geraniol, mentol

ANG.: *monoterpeneoid*

LAT.: *monoterpeneoidum, monoterpeneoidi n*

mónoterpenóidni alkalóid -ega -a m **farmakognoz.** terpenoidni alkaloid, ki je strukturno monoterpenoid **PRIM.:** mónoter-

penoídno-índólíni alkalóid, mónoterpenoídno-izokinolínski alkalóid

ANG.: *monoterpeneoid alkaloid*

mónoterpenóidno-índólíni alkalóid -ega

-a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je indol in je delno terpenoidnega izvora, npr. ibogain, johimbin, kamfotecin, kinin, reserpin, strihnin, vinblastin, vinkamin **PRIM.:** mónoterpenoídni alkalóid, mónoterpenoídno-izokinolínski alkalóid

ANG.: *monoterpeneoid indole alkaloid*

mónoterpenóidno-izokinolínski alkalóid

-ega -a m **farmakognoz.** alkaloid terpenoidnega izvora iz skupine izokinolinskih alkaloidov, npr. emetin, ipekozid, psihotrin **PRIM.:** mónoterpenoídni alkalóid, mónoterpenoídno-índólíni alkalóid

ANG.: *monoterpeneoid isoquinoline alkaloid*

montánglikólíni vósek -ega -ska m vezivo,

zgoščevalo, zmes, v kateri prevladujejo estri dolgovernih maščobnih kislin, vsebuje tudi proste dolgoverniške organske kisline, dolgoverniške alkohole, ketone, ogljikovodike in smole, pridobljena z ekstrakcijo iz lignita, svetlorumena do temnorjava vosku podobna snov, prečiščena je bela

ANG.: *bitumen wax, montanglycol wax*

LAT.: *cera montanglycoli*

morfinánski alkalóid -ega -a m **farmakognoz.**

alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, katerega osnovna struktura je morfinan, npr. kodein, morfin, tebain

ANG.: *morphinan alkaloid*

LAT.: *alcaloidum morphinani*

morfologija -e ž veda o zunanji obliki organizma

ANG.: *morphology*

LAT.: *morphologia, morphologiae f*

móški spólíni hormón -ega -ega -a m **farm. kem.** ► androgén

mošnjíček -čka m **farm. teh.** majhna vrečica iz primerne materiala, ki vsebuje enkratni odmerek zdravila in se aplicira v telesno votlino, kjer se sprosti zdravilna učinkovina

ANG.: *pouch*

móšus -a m **1. farmakognoz.** močno dišeč izloček žleze mošusovega jelena (*Moschus moschiferus*), ki kot glavno sestavino vsebuje muskon, nekaj pomembna sestavina parfumov

2. farmakognoz. mošusu podoben živalski ali rastlinski izloček ali produkt

3. farmakognoz. sintezna ali naravna organska spojina, ki ima podobne lastnosti kot naravni mošus

ANG.: *musk*

LAT.: *moschus, moschi m*

M

motéča spremenljivka -e -e ž farmakoepid., soc. farm. spremenljivka, ki moti presojo povezanosti med dejavnikom tveganja in zdravstvenim izidom **PRIM.:** motenje, pristranost zaradi motéče spremenljivke **ANG.:** *confounder, confounding variable*

mótena koncentracija glukóze na tëšče -e -e - - - - ž klin. kem., biomed. stanje zvišane koncentracije glukoze v serumu na tëšče nad referenčnim območjem, katere vrednost je nižja od tiste, značilne za sladkorno bolezen, predstavlja pa veliko tveganje za njen razvoj **PRIM.:** hiperglikemija **ANG.:** *impaired fasting glucose*

mótena toleránca na glukózo -e -e - - - - ž klin. kem., biomed. stanje zvišane koncentracije glukoze v serumu nad referenčnim območjem pri oralnem glukozotolerančnem testu, ki pomeni visoko tveganje za razvoj sladkorne bolezni **PRIM.:** oralni glukózotolerančni tíst **ANG.:** *impaired glucose tolerance*

mótenje -a s farmakoepid., soc. farm. napačna presoja povezanosti med dejavnikom tveganja in zdravstvenim izidom zaradi vpliva moteče spremenljivke **PRIM.:** motéča spremenljivka **ANG.:** *confounding*

M

móžnar -ja m zgod. farm. posoda, navadno iz medenine ali druge zlitine, z debelimi stenami, zaokroženim notranjim dnom, ki se je uporabljala za drobljenje trdih snovi in izdelovanje mase za pilule **ANG.:** *mortar* **LAT.:** *battuarium, battuarii n*

m. p. - - - - [módo preskripto] (**LAT.** *modo praescripto*) lek. farm. nekdaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kot je predpisano

MRA MRA-ja in - - [emerá] m (**ANG.** *mutual recognition agreement*) kratica ► sporazúm o medsebojnem priznavanju

MRL - - [emerèl] ž (**ANG.** *maximum residue level*) kratica ► najvišja mëjna vrédnost ostánkov

mRNA - - [èmerená] ž (**ANG.** *messenger RNA*) farm. bioteh. kratica ► informacijska RNA

mr. ph. - - - - [magíster farmácije] okrajšava, do leta 1946 ► magíster farmácije

mírtvo cepívo -ega -a s farm. bioteh. ► inaktivirano cepívo

MS - - [emès] ž (**ANG.** *mass spectrometry*) anal. zdr. kratica ► másna spektrometrija

MSC - - [emesecè] ž mn. (**ANG.** *mesenchymal stem cells*) biomed. kratica ► mezenhímske mátične célice

MS/MS - - [emès emès] ž anal. zdr. kratica ► tandémska másna spektrometrija

MSⁿ - - [emès na èn] ž anal. zdr. kratica ► tandémska másna spektrometrija

MSU - - [emesù] ž (**ANG.** *midstream urine catch method*) klin. kem., biomed. kratica ► metóda čistega mokrènja

m. t. d. - - - - [míte táles dózes] (**LAT.** *mitte tales doses*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu daj takšne odmerke

muc. - - [mucilágo] (**LAT.** *mucilago*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sluz

múkoadhezíja -e ž farm. teh. bioadhezíja, pri kateri snov po omočenju s telesnimi tekočinami tvori hidrogel, ki se prilepi na sluznico **PRIM.:** bíoadhezíja **ANG.:** *mucoadhesion*

múkoadhezívna bukálna tabléta -e -e -e ž farm. teh. bukalna tableta s podaljšanim delovanjem z mukoadhezíjo **ANG.:** *mucoadhesive buccal tablet*

múkoadhezívna farmacévtška oblíka -e -e -e ž farm. teh. farmacevtska oblíka, ki po omočenju s telesnimi tekočinami tvori hidrogel, ki se prilepi na sluznico **ANG.:** *mucoadhesive dosage form* **LAT.:** *praeparatio mucoadhaesiva*

múkoadhezívni polimêr -ega -a m farm. teh. polimer, ki ima sposobnost prilepljanja na sluznico **PRIM.:** bíoadhezívni polimêr, hidrofilni polimêr **ANG.:** *mucoadhesive polymer*

mukolítik -a m farm. kem. učinkovina, ki raztaplja sluz in se uporablja za lažje izkašljevanje lepljivega izmečka **ANG.:** *mucolytic* **LAT.:** *mucolyticum, mucolytici n*

múkopolisaharíd -a m farmakognoz. dolg, nerazvejen polisaharid, ki ga sestavljajo ponavljajoče se disaharidne enote iz heksoze in njenega amino derivata, npr. heparin, hialuronan, hondroitin **S:** glikozamínoglikán **ANG.:** *mucopolysaccharide* **LAT.:** *mucopolysaccharidum, mucopolysaccharidi n*

múl povòj - - -òja m med. prip. povoj iz redke, mehke bombažne tkanine, ki se uporablja za obvezovanje, pričvrstitev drugega medicinskega pripomočka **ANG.:** *mule bandage*

múlticéntrična klínična štúdiya -e -e -e ž farm. zak. ► múlticéntrično klínično preskúsanje

múlticéntrično klínično preskúsanje -ega -ega -a s farm. zak. klínično preskúsanje zdravila, ki poteka v skladu z istim

protokolom v več kot enem centru v isti ali v več različnih državah **s**: multicentrična klinična študija

ANG.: *multicentre clinical study, multicentre clinical trial*

multipla emulzija -e -e ž farm. teh. ► večkratna emulzija

multipla rezistenca -e -e ž farm. kem. rezistenca mikroorganizmov na več protimikrobnih učinkovin, ki se med seboj razlikujejo po strukturi in mehanizmu delovanja

ANG.: *multiple resistance*

multipla mesto za kloniranje -ega -a -- -- s farm. bioteh. ► območje z več mesti za kloniranje

multipotentne matične celice -ih -ih -ic ž mn. biomed. matične celice s sposobnostjo diferenciacije v omejeno število sorodnih tipov celic, npr. krvotvorne matične celice, iz katerih lahko nastanejo izključno različne vrste krvnih celic

ANG.: *multipotent stem cells*

multirezidualna analiza -e -e ž anal. zdr. način delovanja tandemskega masnega spektrometra, kjer se spremlja fragmentacija starševskega iona na več hčerinskih ionov ali več prehodov starševskih ionov v več hčerinskih ionov

ANG.: *multiple reaction monitoring*

musc. -- [muskus] (LAT. *muscus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pena

muskarinski recéptor -ega -ja m farm. kem. holinergični receptor v centralnem živčevju, želodcu (M_1), srcu, na gladkih mišicah (M_2) in v eksokrinih žlezah (M_3), ki je bolj občutljiv na muskarin, alkaloid iz rdeče mušnice (*Amanita muscaria*), kot na nikotin

ANG.: *muscarinic receptor*

mutácija -e ž farm. bioteh. trajna sprememba strukture ali množine genoma, ki se prenaša na hčerinske celice ali se deduje na potomce

ANG.: *mutation*

LAT.: *mutatio, mutationis f*

mutagén -a m farm. kem. fizikalni ali kemični dejavnik, ki povzroči mutacijo ali povečuje število mutacij

ANG.: *mutagen*

mutánt -a m farm. bioteh. gen ali organizem po genski mutaciji

ANG.: *mutant*

LAT.: *mutans, mutantis n*

m/z -- [ëm zë] m anal. zdr. razmerje med maso iona in njegovim nabojem v masni spektrometriji

ANG.: *m/z*

N

N-acetilglukozamin -a [èn] m farmakognoz. derivat glukoze z acetamidno skupino na mestu 2, osnovni gradnik hitina

ANG.: *N-acetylglucosamine*

LAT.: *N-acetylglucosaminum,*

N-acetylglucosamini n

nacionálni identifikátor zdravila -ega -ja -- m farm. zak. oznaka, ki jo zdravilo v Republiki Sloveniji dodeli pristojni organ in enolično določa zdravilo glede na zdravilno učinkovino, farmacevtsko obliko, jakost, pakiranje in imetnika dovoljenja

ANG.: *national identifier of a medicinal product*

nacionálni postópek -ega -pka m farm. zak. postopek za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet s tistimi zdravili, za katera ni obvezen centralizirani postopek in bodo praviloma pridobila dovoljenje za promet samo v eni državi članici Evropske unije

ANG.: *national procedure*

načín aplikácije zdravila -a -a --- m farm. zak. pot in postopek uporabe zdravila **s**: način uporabe zdravila

ANG.: *method and route of administration, way of administration of a medicinal product*

načín izdáje zdravila -a -a --- m opredelitev v dovoljenju za promet, ali se zdravilo za zagotavljanje varne uporabe izdaja na zdravniški recept ali brez njega

ANG.: *classification of a medicinal product as regards its supply*

načín uporábe zdravila -a -a --- m farm. zak. pot in postopek uporabe zdravila **s**: način aplikacije zdravila

ANG.: *method and route of administration, way of administration of a medicinal product*

načrtovánje učinkovin na osnovi analógov -a -a -a -a -a -a s farm. kem. metoda racionalnega načrtovanja zdravilnih učinkovin, pri kateri se s strukturnimi spremembami obstoječe učinkovine dobi molekula z izboljšanimi lastnostmi

ANG.: *analogue-based drug discovery*

načrtovánje učinkovin na osnovi fragmentov -a -a -a -a -a -a s farm. kem. metoda racionalnega načrtovanja zdravilnih učinkovin, pri kateri se z rešetanjem knjižnic manjših molekul identi-

N

ficirajo fragmenti, ki se prilagajajo posameznim območjem v aktivnem mestu tarče in se nato povežejo z vmesniki v končne spojine z višjo afiniteto

ANG.: *fragment-based drug design*

načrtovanje učinkovin na osnovi ligándov

-a - - - - - s farm. kem. metoda racionalnega načrtovanja zdravilnih učinkovin, pri kateri se kot začetna informacija pri iskanju novih spojin uporabijo podatki o aktivnosti in strukturi nizkomolekularnih ligándov

ANG.: *ligand-based drug design*

načrtovanje zdravilnih učinkovin

-a - - - s področje farmacevtske kemije, ki se ukvarja z iskanjem, sintezo in biološkim vrednotenjem novih zdravilnih učinkovin

ANG.: *active pharmaceutical ingredient design, API design*

načrt pediátričnih raziskáv

-a - - - m K: PÍP farm. zak. raziskovalni in razvojni program, s katerim se zagotovi zbiranje potrebnih podatkov, ki določajo pogoje za odobritev zdravila za zdravljenje pediátrične populacije

ANG.: *paediatric investigation plan*

načrt za obvladovanje tveganj

-a - - - - - m K: RMP farm. zak. dokument, v katerem je natančno opisan sistem obvladovanja tveganj pri uporabi zdravil, ki ga pripravi predlagatelj ali imetnik dovoljenja za promet z zdravilom

ANG.: *risk management plan*

namoméstek za plazmo

-tka - - - m farm. kem. zdravilo, ki se uporablja za nadomeščanje izgubljene plazme pri hujših krvavitvah

ANG.: *plasma substitute*

LAT.: *substitutio plasmatís*

nadzórno-analízni laboratórij

-ega -a m anal. zdr. ► kontrolno-analízni laboratórij

nadzorována kristalizácija

-e -e ž farm. teh. postopek za pripravo trdnih delcev mikrometrskih velikosti, pri katerem se npr. hitro uvaja hladno netopilo v nasičeno segreto raztopino zdravilne učinkovine

ANG.: *controlled crystallisation*

nadzorováno spróščanje

-ega -a s farm. teh. ► prirejéno spróščanje

naftokinón

-a m farmakognoz. kinon, strukturno parakinon, ki je derivat naftalena, pogosto rumen ali oranžen rastlinski pigment, npr. juglon, plumbagin

ANG.: *naphthoquinone*

LAT.: *naphthochinonum, naphthochinoni n*

naívni limfocít T

-ega -a - [té] m imunol., biomed. CD3+CD4+ ali CD3+CD8+ celica T, dozorela in izbrana v timusu, ki po prihodu

v periferni krvni obtok še ni bila v stiku z antigenskimi peptidi, ki jih, vezane na telesne lastne molekule HLA, sicer lahko specifično prepozna s svojimi površinsko izraženimi T-celičnimi receptorji in s tem sproži pridobljeni imunski odziv

ANG.: *naïve T cell, naïve T lymphocyte*

na izslédkih temeljéča lekárniška

dejávnost - - - -e -e -i ž soc. farm. ► z dokázi podprta lekárniška dejávnost

na izslédkih temeljéča medicína

- - - -e -e ž soc. farm. ► z dokázi podprta medicína

nájvíšja dovoljéna céna zdravila

-e -e -e - - ž K: NDC farmakoekon. cena zdravila na debelo, financiranega iz javnih sredstev, ki se skladno s predpisi določi po primerjalnem modelu določanja cen zdravila in jo odobri organ, pristojen za zdravila

ANG.: *maximum allowed price of medicinal product*

nájvíšja dovoljéna vrédnost ostánkov

-e -e -i - - ž ► najvíšja méjna vrédnost ostánkov

nájvíšja méjna vrédnost ostánkov

-e -e -i - - ž K: MRL najvíšja dovoljéna količina ostankov v živilu ali na njem po uporabi zdravila pri živalih, dodatka v prehrani živali ali fitofarmacevtskega sredstva s: najvíšja dovoljéna vrédnost ostánkov

ANG.: *maximum residue level*

nájvíšja priznána vrédnost zdravil

-e -e -i - - ž K: NPV farmakoekon. cenovni standard, določen za posamezno zdravilo v skupini medsebojno zamenljivih in v terapevtski skupini zdravil, ki se krije iz zdravstvenega zavarovanja

ANG.: *highest acceptable cost value of medicinal product*

naključéna napáka

-e -e ž farmakoepid., soc. farm. napaka, ki ni sistematična in povzroča manjšo natančnost ocene parametrov

ANG.: *random error*

naključéni vzórec urína

-ega -rca - - m klin. kem., biomed. vzorec urina, oddan v analizo kadarkoli podnevi po drugem jutranjem uriniranju

PRIM.: drugi jutranji vzorec urína, prvi jutranji vzorec urína

ANG.: *random urine sample*

nalépká

-e ž farm. zak., lek. farm. ► signatúra (2)

nanašálnik

-a m farm. teh. pripomoček za nanašanje zdravila na telo

ANG.: *applicator*

nanašálnik s króglíco

-a - - - m farm. teh. nanašálnik z vrtečo se kroglico v vratu stične

ovojnine, s katerim se nanaša na kožo tekoča zdravilna oblika

ANG.: *roll-on applicator*

nánodélec -lca m farm. teh. trdni koloidni délec velikosti 10–1000 nm, obdan s stabilizatorji, v katerem je zdravilna učinkovina raztopljena ali suspendirana v jedru ali adsorbirana na površini

ANG.: *nanoparticle*

nánodostávní systém -ega -a m farm. teh. dostavni sistem, ki je vsaj v eni razsežnosti nanometrské velikosti in omogoča dostavo zdravilne učinkovine na želeno mesto v telesu z vnaprej določeno hitrostjo sproščanja

ANG.: *nanodelivery system*

nánoemúljija -e ž farm. teh. termodinamično nestabilna tekoča disperzija dveh nemešajočih se tekočin, od katerih je ena porazdeljena v drugi v obliki kapljic nanometrskih velikosti

ANG.: *nanoemulsion*

nánokápsula -e ž farm. teh. nanodélec, v katerem tekoče jedro obdaja polimerna ovojnica

ANG.: *nanocapsule*

nánomateriál -a m farm. teh. vsaka snov, ki vsaj v eni razsežnosti meri od 1 do 100 nm, širše do 1000 nm

ANG.: *nanomaterial*

nánoobárjanje -a s farm. teh. metoda izdelave nanodostavnih sistemov, ki temelji na obarjanju in katere rezultat so delci nanometrskih velikosti s: *nánoprecipitácija*

ANG.: *nanoprecipitation*

nánoprecipitácija -e ž farm. teh. ► *nánoobárjanje*

nánosféra -e ž farm. teh. ogrodni tip nanodelca, v katerem je zdravilna učinkovina porazdeljena po celotnem ogrodju s: *ogrodni nánodélec*

ANG.: *nanosphere*

nánosuspéncija -e ž farm. teh. suspenzija delcev učinkovine nanometrskih velikosti v tekočem mediju

ANG.: *nanosuspension*

nánotehnologija -e ž farm. teh. tehnologija priprave materialov nanometrskih velikosti ali tehnologija, ki temelji na izkoriščanju specifičnih lastnosti nanomaterialov

ANG.: *nanotechnology*

nánoteranóstik -a m farm. teh. teranostik nanometrskih velikosti

ANG.: *nanotheranostic*

nánotoksikologija -e ž farm. teh. področje toksikologije, ki se ukvarja s proučevanjem toksičnih lastnosti nanomaterialov

ANG.: *nanotoxicology*

nánovláčna -en s mn. farm. teh. vlakna nanometrské debeline in teoretično neomejene dolžine, navadno polimerne narave

ANG.: *nanofibers*

nánozdravílo -a s farm. teh. zdravilo, ki za dostavo učinkovin izkorišča nanodostavne sisteme

ANG.: *nanomedicine*

napáka v mási -e -- -- ž anal. zdr. razlika med nominalno in monoizotopno maso, ki je lahko pozitivna ali negativna, odvisno od elementne sestave

ANG.: *mass defect*

napétostno odvísni iónski kanál -- -ega -ega -a m farm. kem. ionski kanal, ki se odpre po depolarizaciji okoliške celične membrane

ANG.: *voltage-gated ion channel*

napòj -ôja m zgod. farm. tekoč pripravek z domnevno čudodelnimi lastnostmi, navadno za peroralno uporabo, pripravljen po posebnem, pogosto zelo zapletenem postopku, ki sledi načelom alkimije in magije s: *eliksír*

ANG.: *elixir, potion*

LAT.: *elixirium, elixirii n, potio, potionis n*

napòlnjena injékcijaska brízga -e -e -e ž farm. teh. injekcijska brizga, v kateri je parenteralna farmacevtska oblika za injiciranje

ANG.: *pre-filled syringe*

napòlnjeni injékcijaski perérsnik -ega -ega -a m farm. teh. pripomoček v obliki peresnika, v katerem je raztopina za injiciranje

ANG.: *pre-filled pen*

napòvedna vrédnost négativne laboratórijske preiskáve -e -i -- -- -- ž klin. kem., biomed. verjetnost, da negativni rezultat laboratorijske preiskave dokazuje resnično odsotnost bolezni

ANG.: *predictive value of a negative laboratory test result*

napòvedna vrédnost pózitivne laboratórijske preiskáve -e -i -- -- -- ž klin. kem., biomed. verjetnost, da pozitivni rezultat laboratorijske preiskave dokazuje resnično prisotnost bolezni

ANG.: *predictive value of a positive laboratory test result*

napráva I -e -- [êna] ž farm. teh., farmakokin. ► napráva s košárico

napráva II -e -- [dvé] ž farm. teh., farmakokin. ► napráva z vésli

napráva III -e -- [trí] ž farm. teh., farmakokin. ► napráva z reciprócnimi válji

N

naprava IV -e -- [štíri] ž farm. teh., farmakokin. ► naprava s pretóčno célico

naprava s košárico -e --- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni mešalni element cilindrična žična košarica s: naprava I
ANG.: *apparatus I, basket apparatus*

naprava s pretóčno célico -e --- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni element pretočna celica, skozi katero teče medij s: naprava IV
ANG.: *apparatus IV, flow-through apparatus*

naprava za iztiskanje -e --- ž farm. teh. ► ekstrúder

naprava za kroglíčenje -e --- ž farm. teh. ► sferonizátor

naprava z recipróčnimi válji -e --- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni mešalni element valj, ki se v zunanji valjasti posodi premika navzgor in navzdol s: naprava III
ANG.: *apparatus III, bio-dis, reciprocating cylinder*

naprava z vésli -e --- ž farm. teh., farmakokin. naprava za določanje sproščanja učinkovine, v kateri je osnovni mešalni element veslo s: naprava II
ANG.: *apparatus II, paddle apparatus*

naprédno zdrávljenje -ega -a s biomed. gensko zdravljenje, zdravljenje s celicami ali s pripravki tkivnega inženirstva
ANG.: *advanced therapy*

narávná aktivná imunizácija -e -e -e ž imunol., farm. biotech. vzpostavljajanje pridobljene, specifične in navadno dolgotrajne odpornosti organizma v obliki humoralnega in celičnega (limfociti T) imunskega odziva na določen antigen, ki se lahko razvije po okužbi
ANG.: *naturally acquired active immunisation*

narávná célica ubijálka -e -e -e ž imunol., biomed. majhna, limfocitu T podobna celica, sestavni del prirojene imunosti, ki ne dozori v timusu in ne izraža T-celičnih antigenskih receptorjev, opremljena pa je z drugimi receptorskimi molekulami, s katerimi neposredno prepoznava in sproži uničevanje rakavih in z virusi okuženih celic ali pa ubijanje tarčnih celic, na katere so se predhodno vezala protitelesa s: NK-célica
ANG.: *natural killer cell*

narávná imúnost -e -i ž imunol., biomed. ► prirojéna imúnost

narávná pasívna imunizácija -e -e -e ž imunol., biomed. zagotovitev antigensko specifične imunske reaktivnosti plodu s prenosom protiteles matere skozi posteljico ali z materinim mlekom
ANG.: *naturally acquired passive immunity*

narávní estrogén -ega -a m farm. kem. estrogen, izoliran iz naravnih virov, npr. estradiol
ANG.: *natural estrogen*
LAT.: *oestrogenum naturale*

narkomanija -e ž 1. toksikol. odvisnost od opijevih alkaloidov in drugih psihoaktivnih snovi z narkotičnim učinkom
2. toksikol. zloraba katerekoli psihoaktivne snovi ali odvisnost od nje
ANG.: *narcomania*

narkótična snóv -e snoví ž farm. kem. ► narkótik (1, 2)

narkótik -a m 1. farm. kem. psihoaktivna snov, ki z delovanjem v centralnem živčnem sistemu povzroča omamljenost, uspava, včasih tudi zmanjšuje bolečino in neprijetna občutja s: narkótična snóv
2. farm. kem. nekđaj učinkovina, ki se je uporabljala za narkozo s: narkótična snóv
ANG.: *narcotic, narcotic substance*
LAT.: *narcoticum, narcotici n*

naróčilnica za zdravila -e --- ž farm. zak., lek. farm. zdravniški recept, na katerega pooblaščen oseba v javnem zdravstvenem zavodu ali pri pravni ali fizični osebi, ki opravlja zdravstveno dejavnost, predpiše vrste in praviloma večje količine zdravil za opravljanje svoje zdravstvene dejavnosti in jih v lekarni izda pooblaščen oseba s: recépt (2)
ANG.: *purchase order for a medicinal product*

nas. -- [nazális / nazálijum] (LAT. *nasalis / nasalium*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu nazalni / za uporabo v nosu / farmacevtska oblika za nos

nasíčéna maščóbná kislína -e -e -e ž maščobna kislina, ki v verigi ogljikovih atomov ne vsebuje dvojnih vezi, npr. palmitinska kislina, stearinska kislina PRIM.: nenasíčéna maščóbná kislína
ANG.: *saturated fatty acid*

nasíčenje transferína -a -- s klin. kem., biomed. podatek o deležu že zasedenih vezavnih mest za železove ione na transferinu, ki se uporablja za oceno razpoložljive količine železa v organizmu, pri zdravih odraslih v območju 20–50 %
ANG.: *transferrin saturation*

nasipna gostôta -e -e ž farm. teh. gostota praška, izmerjena takoj, ko se natrese v valj, in vključuje vse prostore med delci in pore v delcih

ANG.: *bulk density*

nasipni kôt -ega -a m farm. teh. parameter, s katerim se izraža pretočnost prahov, granulata ali pelet, predstavlja kot stožca, ki ga oblikuje 100 g mase, ki zapusti lij določenih dimenzij

ANG.: *angle of repose, cone angle*

natánčnost -i ž klin. kem., biomed. stopnja ujemanja med posameznimi meritvami analita po večkratni analizi enakega vzorca

ANG.: *precision*

natézna trdnost -e -i ž farm. teh. trdnost aglomerata, ki se izračuna iz podatkov za silo loma pri diametralnem stiskanju in njegovih geometrijskih lastnosti

ANG.: *tensile strength*

natívna poliakrilamidna gelska elektroforéza -e -e -e ž farm. biotech. poliakrilamidna gelska elektroforeza, ki omogoča ločitev proteinov zaradi razlik v naboju in velikosti, pri čemer ti ohranijo natívno obliko in biološko aktivnost

ANG.: *native polyacrylamide gel electrophoresis*

natívni priprávek rastlínkega izvôra -ega -vka -- m farm. zak. ► izvórni priprávek rastlínkega izvôra

natívni protein -ega -a m farm. biotech. protein v naravni, fiziološki obliki

ANG.: *native protein*

nátrijevo mílo -ega -a s farm. teh. ► trdo mílo (2)

nátrijev tétraborát -ega -a m farm. kem. ► bóráks

natur. -- [naturális] (LAT. *naturalis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naraven

naturopatija -e ž zlasti v Ameriki sistem zdravljenja, ki izhaja iz dognanj Sebastiana Kneippa, pri katerem terapevt z uporabo naravnih sredstev, kot so zdravilne rastline, hrana in kopeli, spodbuja naravne moči telesa

ANG.: *naturopathy*

navidezna gostôta -e -e ž farm. teh. gostota, ki se izračuna iz razmerja med maso snovi in njeno navidezno prostornino

ANG.: *apparent density*

navidezni paciént -ega -ênta m soc. farm. oseba, ki je bila usposobljena za igranje vloge dejanskega pacienta tako, da je zdravstveno osebe ne prepozna kot nepravlega pacienta

ANG.: *simulated patient*

navidezni permeabilnostni koeficiént -ega

-ega -ênta m K: P_{app} farmakokin. veličina, ki opisuje hitrost difuzije učinkovine skozi biološko pregrado ali umetno membrano v *in vitro* pogojih, navadno merjena na strani, v katero snov difundira

ANG.: *apparent permeability coefficient*

navidezni porazdelitveni koeficiént -ega

-ega -ênta m K: P_{nav} , $P_{páp}$ farm. kem. parameter, ki opisuje ravnotežno razmerje koncentracij šibkih kislin ali baz v dvofaznem sistemu organsko topilo-voda in je definiran kot produkt porazdelitvenega koeficienta in deleža neionizirane oblike molekule

ANG.: *apparent partition coefficient*

navidezni volúmen -ega -mna m 1. farm. teh.

prostornina, ki jo zasede farmacevtska oblika ali njene sestavine, vključno z ujetim zrakom 2. farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnoških postopkov, s katerim se preverja stisljivost prahov in določa njihova navidezna gostota z določanjem prostornine prahu pred stresanjem in po njem

ANG.: *apparent volume*

navidezno raztápjanje -ega -a s farm. teh.

farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnoških postopkov za določanje navidezne hitrosti raztapljanja samih zdravilnih učinkovin ali zdravilnih učinkovin v farmacevtskih oblikah, npr. praških, zrnih

ANG.: *apparent dissolution*

navidezno zdravílo -ega -a s farm. zak. ► placébo

navodílo za uporábo -a -- s K: PÍL, PL

informacije s predpisanimi podatki, namenjene uporabniku za pravilno in varno uporabo zdravila ali medicinskega pripomočka, priložene v pisni obliki, praviloma kot listič

ANG.: *patient information leaflet, patient leaflet*

navzkrižna kontaminácija -e -e ž anal. zdr.

kontaminacija izdelka, mesta izdelave ali prostora s prenosom mikroorganizmov ali snovi, navadno učinkovin, z drugega mesta, prostora ali izdelka s: navzkrižno onečiščenje

ANG.: *cross contamination*

navzkrižna rezisténca -e -e ž farm. kem.

rezistenca mikroorganizmov na več strukturno podobnih protimikrobnih učinkovin

ANG.: *cross resistance*

navzkrižni eksperimentalni načrt -ega -ega

-a m farmakokin. klinična raziskava, pri kateri so preskušanci naključno razporejeni v dve

ali več skupin in dobijo dve ali več zdravil v različnem vrstnem redu

ANG.: *crossover design*

navzkrižni prenos -ega -ôsa m farmakokin.

lažno previsok odziv detektorja pri analizi vzorca z nično ali nizko koncentracijo analita, ki sledi analizi vzorca z visoko koncentracijo analita

ANG.: *carryover*

navzkrižno onečiščenje -ega -a s anal. zdr. ►

navzkrižna kontaminacija

nazalna uporaba -e -e ž aplikacija zdravila v nosno votlino

ANG.: *nasal use*

LAT.: *usus nasalis*

nazalni dekongestiv -ega -a m farm. kem.

zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja lokalno in sprosti dihalne poti v nosni votlini, npr. oksimetazolin, nafazolin

ANG.: *nasal decongestive*

nazivna koncentracija -e -e ž anal. zdr.

koncentracija, ki se izračuna na podlagi koncentracije predpisanega referenčnega materiala z upoštevanjem korekcijskega faktorja

ANG.: *nominal concentration*

NCE -- [enceé] ž (ANG. *new chemical entity*)

farm. zak. kratica ► nôva kemijska entiteta

ncRNA -- [encéerená] ž (ANG. *non-coding RNA*)

farm. biotech. kratica ► nèkodirajoča RNA

n. d. --- [nâris dékstra] (LAT. *naris dextra*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu desna nosnica

NDC -- [endecé] ž farmakoecon. kratica ► najvišja

dovóljena cena zdravila

nèaktivna konformacija -e -e ž farm. kem.

tridimenzionalna struktura proteina, v kateri protein ni aktiven

ANG.: *non-active conformation*

nebulátor -ja m farm. teh. naprava, ki omogoča

nastanek aerosola s pomočjo plinov pod visokim tlakom, z ultrazvočno vibracijo ali drugače

ANG.: *nebuliser*

nebuliranje -a s farm. teh. postopek za tvorbo

aerosola s pomočjo nebulatorja

ANG.: *nebulisation*

necesse est -- -- [necése est] (LAT.) lek. farm.

oznaka na zdravniškem receptu potrebno je

nèčistôta -e ž anal. zdr. sestavina zdravila, ki ni

kemično definirana učinkovina ali pomožna snov

ANG.: *impurity*

nèčistôta, povezana s produktom -e -e --- ž

farm. biotech. nečistota v končnem izdelku, npr. biološkem zdravilu, ki nastane zaradi variabilnosti učinkovine ali njene nestabilnosti med izdelavo ali shranjevanjem

ANG.: *product-related impurity*

nèčistôta, povezana s proizvodnjo -e -e --

-- ž farm. biotech. nečistota v končnem izdelku, npr. biološkem zdravilu, ki nastane med izdelavo, izolacijo, čiščenjem

ANG.: *process-related impurity*

nèdeljêni prášek -ega -ška m farm. teh. ►

vèčodmèrni prášek

nèdovóljena dróga -e -e ž farm. zak. ►

prepovédana dróga

nèdovršêno tkívo -ega -a s farmakognoz.

rastlinsko tkívo, ki raste in katerega celice se delijo PRIM.: dovršeno tkívo

ANG.: *meristematic tissue*

LAT.: *contextus meristematus*

nèesenciálna aminokislína -e -e ž farm. kem.

aminokislina, ki se lahko sintetizira v človeškem organizmu

ANG.: *non-essential amino acid*

nefrotóksičnost -i ž farm. kem., toksikol. lastnost

snovi, da toksično deluje na ledvice

ANG.: *nephrotoxicity*

négativna lísta zdravil -e -e -- ž lek. farm.

seznam zdravil, ki niso uvrščena na pozitivno ali vmesno listo in jih izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja ne plača PRIM.: pózitivna lísta zdravil

négativni rezulát laboratórijske preiskáve

-ega -a --- m klin. kem., biomed. izmerjena vrednost laboratorijske preiskave v referenčnem območju, ki ne dokazuje prisotnosti bolezni

ANG.: *negative result of a laboratory test*

nèhidrolizabilni tanín -ega -a m farmakognoz. ►

kondenzírani tanín

nèidentificirana nèčistôta -e -e ž anal. zdr.

nečistota, ki še nima določene kemične strukture in se prepozna po kvalitativnih analiznih lastnostih, npr. po retencijskem času

ANG.: *unidentified impurity*

nèintervencijska klínična štúdiya -e -e

-e ž farm. zak. ► nèintervencijsko klínično preskúšanje

nèintervencijsko klínično preskúšanje

-ega -ega -a s farm. zak. klínično preskúšanje zdravila, ki ne odstopa od ustaljenega načina zdravljenja in je v skladu z odobrenim odmerjanjem in terapevtskimi indikacijami

tega zdravila **s:** nèintervencijska klínična štúdiya

ANG.: *non-interventional clinical study, non-interventional clinical trial*

nèionogéna površinsko aktivna snôv -e
-- -e snôví ž farm. teh., farm. kem. površinsko aktivna snov, ki v mediju ne ionizira
ANG.: *non-ionic surfactant*

nèionogéni emulgátor -ega -ja m farm. teh. emulgator, ki v vodnem mediju ne tvori ionov
ANG.: *non-ionic emulsifier*

nèizotèrmični tésti stabilnosti -ih -ov -- m mn. stab. zdr. stabilnostne štúdiye, pri katerih se temperatura med izvajanjem poskusa spreminja v skladu z izbranim temperaturnim programom
ANG.: *non-isothermal stability tests*

nèklínično preskúšanje zdravila -ega -a -- s farm. zak. ► farmakolóško-toksikolóško preskúšanje zdravila

nèkodirajóča RNA -e -- [erená] ž **K:** ncRNA farm. bioteh. RNA, ki ne kodira informacije za sintezo proteinov, ampak ima številne druge funkcije **PRIM.:** májhna interferénčna RNA, míkro RNA, prenašálna RNA, ribosómska RNA
ANG.: *non-coding RNA*

nèkomerciálna klínična štúdiya -e -e -e ž farm. zak. ► nèkomerciálno klínično preskúšanje

nèkomerciálno klínično preskúšanje -ega -ega -a s farm. zak. klínično preskúšanje zdravila, ki ga ne sponzorira farmacevtsko podjetje **s:** nèkomerciálna klínična štúdiya
ANG.: *non-commercial clinical study, non-commercial clinical trial*

nèkompetitívni inhibitor -ega -ja m farm. kem. encimski inhibitor, ki se veže na alosterično mesto encima, povzroči konformacijsko spremembo in vpliva na hitrost kemične reakcije **s:** nèkompetitívni zavirálec
PRIM.: kompetitívni inhibitor
ANG.: *non-competitive inhibitor*

nèkompetitívni zavirálec -ega -lca m farm. kem. encimski zaviralec, ki se veže na alosterično mesto encima, povzroči konformacijsko spremembo in vpliva na hitrost kemične reakcije **s:** nèkompetitívni inhibitor
PRIM.: kompetitívni zavirálec
ANG.: *non-competitive inhibitor*

nèkonjugírani bilirubín -ega -a m klin. kem., biomed. v vodi netopna oblika bilirubina, ki je v serumu vezan na albumine in se v laboratorijski medicini navadno uporablja

kot biokemični diagnostični kazalec neučinkovitega nastajanja in povečanega propada eritrocitov ali jetrnih bolezní

PRIM.: konjugírani bilirubín

ANG.: *unconjugated bilirubin*

nekróza -e ž biomed. smrt živih celic ali tkiv, ki je posledica hudih travmatskih poškodb, bakterijskih okužb ali drugih resnih bolezenskih stanj, neustrezne prekrvlnosti, previsokih ali prenizkih temperatur, pri čemer nastajajo imunogeni razpadni produkti
ANG.: *necrosis*

néktar -ja m farmakognoz. ► medicína

nèlegálna dróga -e -e ž farm. zak. ► prepovedana dróga

nèlineárna fármakokinética -e -e ž farmakokin. ► od odmérka odvisna fármakokinética

nènaménska uporába zdravila -e -e -- ž lek. farm., soc. farm. uporaba zdravila, ki ni opredeljena v dovoljenju za promet z zdravilom, navadno glede terapevtske indikacije ali odmerjanja **s:** uporába zdravila, nèskládna s predpisi
ANG.: *off-label use of a medicinal product*

nènasíčena maščóbná kislína -e -e -e ž maščobna kislina, ki v verigi ogljikovih atomov vsebuje eno ali več dvojnih vezi, npr. oleinska kislina, linolna kislina, linolenska kislina **PRIM.:** nasíčena maščóbná kislína
ANG.: *unsaturated fatty acid*

nènewtonska tekočina -e -e [nènjútonska] ž farm. teh. tekočina, katere viskoznost je pri konstantnem tlaku in temperaturi odvisna od tokovnih pogojev **s:** réalna tekočina
ANG.: *non-Newtonian liquid*

nèobložéna tabléta -e -e ž farm. teh. enoplastna ali večplastna tableta brez obloge
ANG.: *uncoated tablet*

nèobnovljívi recépt -ega -a m farm. zak. zdravniški recept, na katerega se sme zdravilo izdati samo enkrat
ANG.: *medical prescription for non-renewable delivery*

nèodobréna uporába zdravila -e -e -- ž farm. zak. namerna uporaba zdravila z medicinskim namenom, ki ni v skladu z dovoljenjem za promet z zdravilom
ANG.: *off-label use*

nèodvisni organ za medicínsko étiko -ega -a - - - - m farm. zak. neodvisni organ, sestavljen iz zdravstvenih delavcev in ne-

N

medicinskih članov, odgovoren za varstvo pravic, varnosti in koristi preskušancev

ANG.: *independent ethics committee*

néoflavonoíd -a m farmakognoz. flavonoidu in izoflavonoidu sorodna spojina z 1,1-difenilpropansko strukturo, npr. 4-metoksidalbergion

ANG.: *neoflavonoid*

LAT.: *neoflavonoidum, neoflavonoidi n*

néolignán -a m farmakognoz. polifenolna spojina, produkt dimerizacije molekule fenilpropanoida preko več vezi (8-3', 8-1', 3-3', 8-O-4'), npr. kapsurenon

ANG.: *neolignan*

LAT.: *neolignanum, neolignani n*

néoplázma -e ž farm. kem., biomed. ► tumor

néotipljivi stroški -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. stroški, ki se pripisejo bolečini, trpljenju ali čustveni prizadetosti zaradi bolezni, zdravstvenega stanja ali zdravstvene oskrbe

ANG.: *intangible costs*

népakirani izdélek -ega -lka m izdelek, ki je prešel vse stopnje izdelave, razen pakiranja

ANG.: *bulk product*

néposredni medicínski stroški -ih -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. stroški, ki so neposredno povezani z zdravstvenim stanjem ali zdravljenjem, npr. laboratorijski testi, zdravila, zdravstveni delavci

ANG.: *direct medical costs*

néposredni nemedicínski stroški -ih -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. nemedicinski stroški, ki so posledica bolezni in zagotavljajo zdravstveno storitev, npr. prevoz na pregled, posebna hrana

ANG.: *direct non-medical costs*

néposredni stroški -ih -ov m mn. farmakoecon., soc. farm. nespremenljivi in spremenljivi stroški za nudeno zdravstveno oskrbo in stroški njenih posledic, npr. neželeni učinki zdravljenja

ANG.: *direct costs*

népravilna uporába zdravíla -e -e -- ž farm. zak. namerna neustrezna uporaba zdravila, ki ni v skladu z dovoljenjem za promet z zdravilom

ANG.: *misuse of a medicinal product*

néprávo tkívo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki tvori steljko, značilno obliko

telesa steljnice, in ne vsebuje izoblikovanih organov iz pravih tkiv kot brstnica

PRIM.: právo tkívo

ANG.: *untrue tissue*

LAT.: *contextus infidus*

népričakováni neželéni učínek zdravíla

-ega -ega -nka -- m farm. zak. neželeni učinek zdravila, katerega narava, resnost ali posledice niso v skladu s povzetkom glavnih značilnosti zdravila

ANG.: *unexpected adverse effect, unexpected adverse reaction, unexpected side effect*

népričakováni neželéni učínek zdravíla v klínícnem preskúšanju -ega -ega -nka

-- -- -- -- m farm. zak. neželeni učinek, ki se pojavi v kliničnem preskušanju zdravila, katerega narava ali resnost se ne ujema s podatki o zdravilu v brošuri za raziskovalca ali v povzetku glavnih značilnosti zdravila

ANG.: *unexpected adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial*

népričakováni resní neželéni učínek zdravíla

-ega -ega -ega -nka -- m farm. zak. resni neželeni učinek zdravila, katerega narava, resnost in posledice niso v skladu s povzetkom glavnih značilnosti zdravila

ANG.: *suspected unexpected serious adverse reaction of a medicinal product*

néprirejéno spróščanje -ega -a s farm. teh. takojšnje sproščanje zdravilne učinkovine

PRIM.: prirejéno spróščanje

ANG.: *conventional release*

néprostórska fármakokínétična analiza

-e -e -e ž farmakokin. farmakokinetična analiza, pri kateri se farmakokinetični parametri določijo neposredno iz farmakokinetičnega profila, brez prileganja prostorskega modela

ANG.: *non-compartmental pharmacokinetic analysis*

néproteínogéna aminokislína -e -e ž farm. kem. aminokislina, ki se navadno ne pojavlja v peptidih in proteinih določenih skupin organizmov

ANG.: *non-proteinogenic amino acid*

néregistráno zdravílo -ega -a s farm. zak.

zdravilo, ki nima dovoljenja za promet v določeni državi

PRIM.: registráno zdravílo

ANG.: *non-registered medicine*

ne repet. -- -- [ne repetátur] (LAT. *ne repetatur*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se ne ponovi

néroli -ja m 1. farmakognoz. cvet pomarančevca

ANG.: *neroli*

2. farmakognoz. eterično olje iz cvetov pomarančevca

ANG.: *neroli*

nèrutinski preskúsi -ih -ov m mn. farm. zak. preskúsi, ki jih proizvajalec zdravila izvaja z vnaprej predvideno pogostnostjo na vsaki n-ti seriji zdravila, preden jo sprostí v promet

ANG.: *non-routine tests*

nèrutínsko pripravljeno zdravílo za

napredno zdrávljenje -- -ega -a --- s farm. zak. zdravílo za napredno zdrávljenje, pripravljeno za posameznega pacienta ali žíval v skladu s predpisanimi standardi pri izvajalcu zdravstvene ali veterinarske dejavnosti ob izključni poklicni odgovornosti zdravnika ali veterinarja

ANG.: *non-routine medicinal product for advanced therapy*

nervín -a m farm. kem. učinkovina, ki krepi živčevje

ANG.: *nervine*

LAT.: *nervinum, nervini n*

nèselektivna učinkovina -e -e ž farm. kem.

učinkovina, ki pri uporabljenem odmerku hkrati deluje na več bioloških tarč, kar pogosto povzroči neželene učinke PRIM.: selektivna učinkovina

ANG.: *non-selective agent, non-selective drug*

nèselektivni zavirálec prívzema

mónoáminov -ega -lca --- m farm. kem. antidepresiv, ki neselektivno zavira prívzem biogenih aminov, zlasti teholaminov in serotonina, v nevrone in tako zvišuje njihovo koncentracijo v sinapsah, npr. opipramol, imipramin

ANG.: *non-selective monoamine reuptake inhibitor*

nèselektivnost -i ž farm. kem. pojav, da lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem procesu sodeluje več strukturno podobnih ali različnih spojin PRIM.: selektivnost

ANG.: *non-selectivity*

nèsmiselni kodón -ega -a m farm. biotech. ► zaključni kodón

nèspecificirana nèčístôta -e -e ž anal. zdr. nečístota, katere koncentracija je omejena s splošnimi pravili za nečístote in ni posebej navedena PRIM.: specificirana nèčístôta

ANG.: *unspecified impurity*

nèspecifična imúnost -e -i ž imunol., biomed. ► prirojèna imúnost

nèspólna generácija -e -e ž farmakognoz. ► sporofít

nèspólno razmnoževánje -ega -a s farmakognoz.

vegetativno razmnoževanje ali razmnoževanje s trosi PRIM.: spólno razmnoževanje

ANG.: *asexual propagation, asexual reproduction*

LAT.: *monogenesis, monogenesis f, reproductio asexualis*

nèsteroidna protívnetna učinkovina -e -e

-e ž K: NSAID farm. kem. učinkovina, navadno tudi z izraženim analgetičnim in antipiretičnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opijevih alkaloidov ali opioidov in se uporablja za lajšanje simptomov vnetja s: nèsteroidni ántiflogístik

ANG.: *non-steroidal antiinflammatory drug*

nèsteroidni analgétik -ega -a m farm. kem.

učinkovina, navadno tudi z izraženim antiflogističnim in antipiretičnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opijevih alkaloidov ali opioidov in se uporablja za lajšanje blažjih bolečin

ANG.: *non-steroidal analgesic*

LAT.: *analgeticum non steroidicum*

nèsteroidni ántiflogístik -ega -a m K: NSAID

farm. kem. učinkovina, navadno tudi z izraženim analgetičnim in antipiretičnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opijevih alkaloidov ali opioidov in se uporablja za lajšanje simptomov vnetja s: nèsteroidna protívnetna učinkovina

ANG.: *non-steroidal antiinflammatory drug*

LAT.: *antiphlogisticum non steroidicum*

nèsteroidni ántipirétik -ega -a m farm. kem.

učinkovina, navadno tudi z izraženim analgetičnim in antiflogističnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opijevih alkaloidov ali opioidov in se uporablja za zniževanje povišane telesne temperature

ANG.: *non-steroidal antipyretic agent*

LAT.: *antipyreticum non steroidicum*

nèsteroidni ántirevmátik -ega -a m farm. kem.

učinkovina, navadno tudi z izraženim analgetičnim in antipiretičnim delovanjem, ki strukturno ni steroid, sintezno ne izhaja iz opijevih alkaloidov ali opioidov in se uporablja za lajšanje revmatskih bolečin

ANG.: *non-steroidal antirheumatic agent*

LAT.: *antirheumaticum non steroidicum*

nètopílo -a s tekoči vehikel, v katerem določena snov ni topna in se doda za zmanjšanje njene topnosti v sistemu, da se doseže obarjanje

ANG.: *nonsolvent*

N

nèustrézna kakôvost zdravila -e -i -- ž
farm. zak. kakovost zdravila, ki odstopa od predpisane ali zahtevane in vpliva na njegovo varnost ali učinkovitost
ANG.: *inadequate quality of a medicinal product*

névrohormón -a m **farm. biotech.** hormon, ki ga izločajo nevroni
ANG.: *neurohormone*
LAT.: *neurohormonum, neurohormoni n*

névroléptik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje psihičnih motenj, zlasti shizofrenije
S: antipsihótik
ANG.: *antipsychotic, neuroleptic*
LAT.: *antipsychoticum, antipsychotici n*

névropeptid -a m **farm. kem.** peptid, ki ga sintetizirajo in sproščajo nevroni in ima lahko funkcijo nevrotransmitterja, kotransmitterja, mediatorja ali hormona
ANG.: *neuropeptide*
LAT.: *neuropeptidum, neuropeptidi n*

névrotóksičnost -i ž **toksikol.** lastnost snovi, da toksično deluje na živčni sistem
ANG.: *neurotoxicity*

névrotransmíter -ja m **farm. kem.** spojina, ki se sintetizira in shranjuje v presinaptičnem nevronu, se ob dražljaju sprosti v sinaptično špranjo, kjer po vezavi na receptor spodbuja ali zavira postsinaptično celico **S:** névrotransmítor
ANG.: *neurotransmitter*

névrotransmítor -ja m **farm. kem.** ► névrotransmítor

nevtalizacijsko število -ega -a s **anal. zdr., farm. teh.** ► kislínsko število

newtonska tekočina -e -e [njútonska] ž **farm. teh.** tekočina, katere viskoznost je odvisna le od temperature in tlaka, ne pa tudi od tokovnih pogojev **S:** ideálna tekočina
ANG.: *Newtonian liquid*

nèzdružljivost -i ž **farm. teh., stab. zdr.** kemična ali fizikalna nestabilnost zaradi kemične ali fizikalne interakcije zdravilne učinkovine ali pomožne snovi z drugimi sestavinami zdravila ali ovojnine, npr. hidrogenkarbonatov s kislinami, znižanje tališča zaradi evtetika, izguba ali vezava kristalno vezane vode
ANG.: *incompatibility*

nèzdružljivost zdravila -i -- ž **farm. zak., lek. farm.** lastnost zdravila, da ga zaradi neželene kemične, fizikalne ali farmakološke interakcije ni dovoljeno mešati ali aplicirati skupaj z drugim zdravilom ali

snovjo, navedeno tudi v povzetku glavnih značilnosti zdravila **S:** inkompatibilnost zdravila **PRIM.:** kompatibilnost zdravila, združljivost zdravila
ANG.: *incompatibility of medicinal product, drug incompatibility*

nèželèni dogódek -ega -dka m **K: AE farm. zak.** kakršenkoli neugoden medicinski dogodek pri bolniku ali preskušancu v kliničnem preskušanju, ki ni nujno povezan z zdravljenjem
ANG.: *adverse event*

nèželèni dogódek v klíničnem preskúšanju -ega -dka -- -- -- m **farm. zak.** z zdravljenjem ne nujno vzročno povezan neugoden medicinski dogodek pri bolniku ali preskušancu v kliničnem preskušanju, ki je dobil zdravilo
ANG.: *adverse event in a clinical trial*

nèželèni učínek zdravíla -ega -nka -- m **K: ADR farm. zak.** škodljiv in nenamerni odziv, do katerega lahko pride pri odmerkih zdravila, ki se pri ljudeh ali živalih navadno uporabljajo za preprečevanje, diagnosticiranje ali zdravljenje bolezni ali za ponovno vzpostavitev, izboljšanje ali spremembo fiziološke funkcije **S:** stránski učínek zdravíla
ANG.: *adverse reaction of a medicinal product, adverse effect of a medicinal product, adverse drug reaction, side effect of a medicinal product*

nèželèni učínek zdravíla v klíničnem preskúšanju -ega -nka -- -- -- -- m **farm. zak.** škodljiv ali nepredviden odziv na zdravilo v preskušanju, povezan z danim odmerkom
ANG.: *adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial*

nèželèni učínek zdravíla za upórabo v veterínárski medicíni pri ljúdeh -ega -nka -- -- -- -- -- m **farm. zak.** neželjeni učinek zdravila za uporabo v veterinarski medicini, do katerega lahko pride pri ljudeh, ki so bili nenamerno izpostavljeni temu zdravilu
ANG.: *adverse reaction of a veterinary medicinal product in humans*

N-glikozid -a [èn] m **farmakognoz.** ► glikozílamín

niacín -a m **farm. kem.** vitamin, piridin-3-karboksilna kislina, predhodnik nikotinamida, sestavine nukleotidov NAD in NADP, ki sta udeležena v procesih, kjer se prenašajo hidridni ioni, zlasti v dihalni verigi in skoraj v vseh procesih biosinteze makromolekul **S:** nikotínska kislína, vitamín B₃, vitamín PP
ANG.: *niacin, nicotinic acid, vitamin B₃*
LAT.: *acidum nicoticum, niacinum, niacini n*

nigr. -- [nígér] (LAT. *niger*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu črn

nikotínska kislína -e -e ž farm. kem. vitamin, piridin-3-karboksilna kislina, predhodnik nikotinamida, sestavine nukleotidov NAD in NADP, ki sta udeležena v procesih, kjer se prenašajo hidridni ioni, zlasti v dihalni verigi in skoraj v vseh procesih biosinteze makromolekul s: niacin, vitamin B₃, vitamin PP
ANG.: *niacin, nicotinic acid, vitamin B₃*
LAT.: *acidum nicotinicum, niacinum, niacini n*

nikotinski recéptor -ega -ja m farm. kem. holinergični receptor v centralnem živčevju, na prečno progastih mišicah in v ganglijih avtonomnega živčevja, ki je bolj občutljiv na nikotin kot na muskarin
ANG.: *nicotinic receptor*

niosóm -a m farm. teh. vezikel koloidne velikosti, zgrajen iz neionogenih površinsko aktivnih snovi
ANG.: *niosome*

niša mátičnih célic -e --- ž biomed. specifično anatomsko in funkcijsko mikrookolje matičnih celic, s katerim so te v nenehni interakciji, kar jim omogoča ohranjanje njihovega zadostnega števila in uravnotežen odziv na potrebe organizma po tvorbi, vzdrževanju in popraviljanju tkiv
ANG.: *stem cell niche*

nitrofericianídni derivát -ega -a m farm. kem. antihipertenziv, anorganska koordinacijska spojina, v kateri je na centralni železov ion kot ligand vezan tudi dušikov(II) oksid, ki se v organizmu sprosti iz kompleksa in povzroči relaksacijo gladkih mišic v steni žil, npr. natrijev nitroprusid
ANG.: *nitroferricyanide derivative*
LAT.: *nitroferricyanidi derivatum*

nitrozosečnine -nín ž mn. farm. kem. alkilirajoči citostatiki, nitrozosečninski derivati z 2-kloroetilaminsko skupino, ki po reakciji z vodo tvorijo reaktivni vinilni kation, ki lahko reagira z različnimi nukleofili, npr. karmustin, streptozocin
ANG.: *nitrosoureas*
LAT.: *nitrosoureae fpl.*

NK-célica -e [enká] ž (ANG. *NK natural killer imunol., biomed.*) ▶ narávna célica ubijálka

n. l. --- [náris léva] (LAT. *naris laeva*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu leva nosnica

NMDA-recéptor -ja [enemdea] m (ANG. *NMDA N-Methyl-D-aspartate*) farm. kem. podtip glutamatnega receptorja, na katerega se poleg

glutaminske kisline kot agonist selektivno veže N-metil-D-asparaginska kislina in ima pomembno vlogo v procesu učenja in spomina

ANG.: *NMDA receptor*

NMR-spektroskopíja -e [enemèr] ž (ANG. *NMR nuclear magnetic resonance*) anal. zdr. ▶ jédrska magnétna resonánčna spektroskopíja

NOAÉL -- ž (ANG. *no observed adverse effect level*) farmakokin. kratica količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, pri kateri se ne pojavijo več neželeni učinki

noct. -- [nókte] (LAT. *nocte*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ponoči

nódiój -a m farmakognoz. ▶ koléncé

NOÉL -- ž (ANG. *no observed effect level*) farmakokin. kratica količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, pri kateri se ne zazna noben učinek

N-oksídácija -e [èn] ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se terciarni amini pretvorijo v N-oksido
ANG.: *N-oxidation*

nomen aegroti --- [nómen egróti] (LAT.) lek. farm. nekđaj del zdravniškega recepta, v katerem sta zapisana ime in priimek pacienta

nomen medici --- [nómen médici] (LAT.) lek. farm. nekđaj del zdravniškega recepta, v katerem sta zapisana ime in priimek zdravnika

nominálna mása -e -e ž anal. zdr. masa iona ali molekule, ki se izračuna kot seštevek celoštevilk vrednosti atomskih mas najpogosteje zastopanih izotopov
ANG.: *nominal mass*

non -- [nôn] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu ne

No. / Nr. -- [número] (LAT. *numero*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu število / po številu

nootrópik -a m farm. kem. učinkovina, ki izboljša kognitivne sposobnosti posameznika
ANG.: *nootropic*
LAT.: *nootropicum, nootropici n*

nóradrenalín -a m farm. kem. neurotransmitter v centralnem in simpatičnem živčevju, po strukturi kateholamin, močen simpatomimetik, vazokonstriktor, ki zvišuje frekvenco in moč krčenja srca
ANG.: *norepinephrine*
LAT.: *noradrenalinum, noradrenalini n*

normálni pogóji -ih -ev m mn. farm. kem. pogoji, pri katerih se izvajajo kemični ali fizikalni

N

poskusi, definirani s temperaturo 273 K in tlakom 101,3 kPa

ANG.: *normal conditions*

normálnofázna kromatografija -e -e ž farmakokin. tekočinska kromatografija, pri kateri se komponente vzorca porazdeljujejo med polarno stacionarno fazo, npr. silikagel, in nepolarno mobilno fazo, npr. heksan, kloroform

ANG.: *normal phase chromatography*

northern prenòs -- -òsa [nórdərən] m farm. bioteh. ► prenòs northern

nósnik -a m farm. teh. pripomoček za aplikacijo zdravila v nos

ANG.: *nasal applicator*

nótranja océna kakòvosti -e -e -- ž klin. kem., biomed. analiza in ocena zlasti natančnosti analiznega dela v medicinskem laboratoriju glede na rezultate analiz kontrolnih vzorcev, ki si jih lahko pripravi laboratorij sam

ANG.: *internal quality assessment*

nótranji válj -ega -a m farm. teh. ► razmejítveni válj

nòva indikácija stárega zdravila -e -e -- -- ž farmakokin. bolezen, njeni simptomi in znaki, ki nakazujejo odločitev za uporabo določenega zdravila, ki se je prej uporabljalo za zdravljenje druge bolezni

ANG.: *drug repurposing*

nòva kemijska entitéta -e -e -e ž K: **NCE** farm. zak. nova zdravilna učinkovina, za katero še ni bilo pridobljeno dovoljenje za promet z zdravilom

ANG.: *new chemical entity*

novotvòrba -e ž farm. kem., biomed. ► túmor

nozòda -e ž homeopat. homeopatsko zdravilo, izdelano iz izločkov bolnih živali in ljudi, povzročiteljev bolezni ali njihovih presnovnih produktov, razkrojnih produktov živalskih ali človeških organov, mikroorganizmov, npr. psorinum, tuberculinum, medorinum

ANG.: *nosode*

NPV -- [enpevé] ž farmakoekon. kratica ► najvíšja priznána vrédnost zdravíl

n. s. -- -- [nárís sínístra] (LAT. *naris sinistra*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu leva nosnica

NSAID NSAID-ja in -- [enesaidé enesaidéja] m (ANG. *non-steroidal antiinflammatory drug*) farm. kem. kratica ► nésteroídna protivnétna učinkovina, nésteroídni ántiflogístik

nucél -a m farmakognoz. tkivo osrednjega dela semenske zasnove, v katerem se razvije

ženski gametofit, pri nekaterih semenkah sodeluje tudi pri nastanku primarnega endosperma v semenu

ANG.: *nucellus*

LAT.: *nucellus, nucelli m*

nújni várnostni ukrèp -ega -ega -épa m

K: **USR** farm. zak. sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom zaradi novih informacij, ki pomembno vplivajo na varno uporabo zdravila in jih imetnik dovoljenja za promet z zdravilom zaradi zagotavljanja varnosti uvede pred rednim postopkom odobritve pri organu, pristojnem za zdravila

ANG.: *urgent safety restriction*

nújno potrebna zdravila -- -ih -íl s mn.

zdravila, ki morajo biti na podlagi zadnjih dognanj v biomedicinskih znanostih in strokah in sistemskih opredelitvah v okviru nacionalnih zdravstvenih prioritet na voljo za izvajanje zdravstvenega varstva ljudi ali živali s: prioritétna lísta zdravíl

ANG.: *priority list of medicinal products, priority list of medicines*

nukleáza -e ž farm. bioteh. encim, ki katalizira hidrolizo fosfodiesterških vezi med sosednjimi nukleotidi v nukleinskih kislinah

ANG.: *nuclease*

LAT.: *nucleasum, nucleasi n*

nukleínska báza -e -e ž farm. bioteh. del nukleotida, ki v molekulah DNA in RNA sodeluje pri komplementarnem parjenju baz PRIM.: adenín, citozín, gvanín, timín, uracíl

ANG.: *nucleic base*

nukleínska kislína -e -e ž farm. bioteh. polimer iz nukleotidov, povezanih s fosfodiesterškimi vezmi PRIM.: deóksiribonukleínska kislína, ribonukleínska kislína

ANG.: *nucleic acid*

LAT.: *acidum nucleicum*

nukleofil -a m farm. kem. z elektroni bogat reagent ali del molekule, ki ima veliko afiniteto do skupin z majhno elektronsko gostoto in lahko reagira z elektrofilom, npr. aminska skupina

ANG.: *nucleophile*

nukleotíd -a m farm. bioteh., farm. kem. nukleozid, sestavljen iz (deoksi)riboze, na katero so na položaju 5' z estrsko vezjo vezane fosfatne skupine, osnovni gradnik nukleinskih kislin

ANG.: *nucleotide*

LAT.: *nucleotidum, nucleotidi n*

nukleozíd -a m farm. bioteh., farm. kem. purinska ali pirimidinska baza, ki je z N-glikozidno vezjo spojena s sladkorjem, navadno z

ribozo ali deoksiriboza **PRIM.:** deóksiribonukleozíd, ribonukleozíd

ANG.: *nucleoside*

LAT.: *nucleosidum, nucleosidi n*

nukleozídna protivirusna učinkovina -e -e

-e ž **farm. kem.** protivirusna učinkovina, ki se kot antimetabolit običajnih nukleozidov vgradi v strukturo nastajajoče virusne DNA ali zavira določen encim, povezan z nukleinskimi kislinami, in s tem prepreči razmnoževanje virusov v okuženi celici, npr. aciklovir, vidarabin, zidovudin

ANG.: *nucleoside antiviral*

O

obárjanje -a s **postopek**, s katerim se iz raztopine izločijo raztopljene snovi **s:** precipitácija

ANG.: *precipitation*

LAT.: *praecipitatio, praecipitationis f*

občutljivost -i ž **klin. kem., biomed.** lastnost analizne metode, ki opiše spremembo merjenega signala glede na spremembo koncentracije analita in se izračuna kot naklon umeritvene premice

ANG.: *sensitivity*

občutljivostna analiza -e -e ž **K: SA**

farmakoecon., soc. farm. analiza, s katero se ugotavlja vpliv variabilnosti izhodiščnih vrednosti in predpostavk na rezultate farmakoeconomske raziskave

ANG.: *sensitivity analysis*

občutljivost tésta -i -- ž **farmakoepid., soc. farm.**

delež pravilno pozitivnih izidov testa v populaciji ljudi z določeno boleznijo

ANG.: *sensitivity of a test*

obdeláva recépta -e -- ž **lek. farm.** lekarniška storitev, ki obsega postopke preverjanja administrativnih in strokovnih podatkov na zdravniškem receptu in režima odmerjanja zdravila

ANG.: *prescription processing*

obèt -éta m **farmakoepid., soc. farm.** količnik verjetnosti, da se dogodek zgodi, in verjetnosti, da se ne zgodi

ANG.: *odds*

obkládek -dka m **med. prip.** medicinski pripomoček v obliki vrečke, navadno s hidrogelom, ki se uporablja za hlajenje ali ogrevanje dela telesa

ANG.: *poultice*

oblagálni bóben -ega -bna m **farm. teh.** vrteči se sestavni del oblagalnika, v katerem poteka oblaganje farmacevtskih oblik

ANG.: *coating pan, pan coater*

oblagálnik -a m **farm. teh.** naprava za oblaganje trdnih farmacevtskih oblik ali trdnih delcev

ANG.: *coater, coating machine*

oblagálnik po Wúrsterju -a -- -- m **farm. teh.**

vrtninoslojni oblagalnik, ki ima obliko obrnjenega prirezanega stožca, opremljen s posebnim nastavkom okoli šobe, ki omogoča enakomeren nanos obloge

ANG.: *Wurster coater*

obláganje -a s **farm. teh.** farmacevtskotehno-loski postopek nanašanja obloge na farmacevtske oblike ali trdne delce, navadno za prekrivanje okusa, zaščito, prirejeno sproščanje

ANG.: *coating*

obláganje plást za plastjó -a --- --- s

farm. teh. oblaganje, pri katerem se izmenično nanaša plast molekul polikationa in polianiona ali manjših nabitih molekul, debelina obloge je navadno nanometrskih dimenzij

ANG.: *layer by layer method*

obláganje s sladkórkjem -a -- -- s **farm. teh.**

večstopenski farmacevtskotehno-loski postopek oblaganja farmacevtskih oblik s sladkorno oblogo **s:** dražiranje

ANG.: *sugar coating*

obláganje s tehnológijo perforiranih bóbnov -a --- --- s **farm. teh.**

oblaganje tablet, kapsul, pelet v perforiranem bobnu s pretokom sušечеega zraka in razprševanjem disperzije za oblaganje

ANG.: *perforated drum coating, perforated pan coating*

obláganje s tehnológijo z vrtnčenjem -a -- --- --- s **farm. teh.**

▶ vrtnčnoslójno oblaganje

obláganje z učinkovíno -a --- --- s **farm. teh.**

oblaganje farmacevtskih oblik z razprševanjem disperzije učinkovine

ANG.: *layering*

oblikováñje zdravíl -a -- s **farm. teh.** načrtovanje, razvoj in izdelava farmacevtskih oblik **s:** formulácija (3)

ANG.: *drug formulation*

oblíž -a m **med. prip.** lepljiv trak z blazinico iz gaze ali brez nje, ki se za zaščito ali

O

za namestitev drugega medicinskega pripomočka prilepi na kožo **s**: levkoplást

PRIM.: sámolepilni trák

ANG.: patch, plaster

LAT.: emplastrum, emplastrum n

obliž s kantaridínom -a -- -- m zgod. farm.

obliž, pripravljen z raztapljanjem kantaridina, terpenoida, ki ga izloča španska muha, v kloroformu, z dodatkom rumenega čebeljega voska in lanolina ter segrevanjem, uporabljal se je pri vnetjih in poškodbah kože

ANG.: cantharidin plaster

LAT.: emplastrum chantharidum

obliž s kitovim vóskom -a -- -- m zgod. farm.

obliž, pripravljen iz kitovega voska, čebeljega voska in olivnega olja, ki se je uporabljal pri površinskih razjedah, pogosto z dodatkom zdravilnih učinkovin

ANG.: spermaceti plaster

LAT.: emplastrum cetacei

oblóge za ráne -óg -- -- ž mn. med. prip.

oblóge iz alginatov, hidrogelov, kolagena, poliuretana, ki se uporabljajo zlasti na kroničnih ranah

ANG.: wound coverings

obložena tabléta -e -e ž farm. teh. tableta, prekrita z eno ali več plastmi oblóge

ANG.: coated tablet

obložena zrnca -ih zńc s mn. farm. teh. zrnca, prekrita z eno ali več plastmi oblóge

ANG.: coated granules

obloženi zdravilni žvečilni gúmi -ega -ega -ega -ja m farm. teh. zdravilni žvečilni gumi, prekrit z eno ali več plastmi oblóge

ANG.: coated medicated chewing gum

obmóčje referénčnih vrédnosti -a -- -- s klin. kem., biomed. ► referénčno obmóčje

obmóčje z več mésti za kloníranje -a -- --

---- s **K: MCS** farm. biotech. nukleotidno zaporedje v vektorju, načrtovano tako, da ga je mogoče specifično cepiti z različnimi restrikcijskimi endonukleazami, kar omogoča vnos odsekov dvoverižne DNA z različnimi lepljivimi konci **s**: multiplo mésto za kloníranje

ANG.: multiple cloning site

obnovljívi recépt -ega -a m farm. zak.

zdravniški recept, na katerega se sme zdravilo večkrat izdati

ANG.: medical prescription for renewable delivery

oborjéno žvêplo -ega -a s zgod. farm. ► žvêplovno mléko

obstójnost -i ž stab. zdr. ► stábilnost

obstrúkcija -e ž prekinitév, ovíranje pretoka, npr. zraka v dihalnih poteh

ANG.: obstrukcija

LAT.: obstructio, obstructionis f

obvezilni materiál -ega -a m med. prip.

medicinski pripomočki, ki se uporabljajo za zakrivanje, obvezovanje ran in poškodb, npr. obliži, povoji, gaza, vata, lepilni trak

ANG.: dressings

obveznost oprávljanja storítev v jávnem interésu -i -- -- -- -- -- ž farm. zak. obveznost

veletrgovcev z zdravili, da zagotavljajo stalen in ustrezen nabor zdravil, s katerim zadoščajo zahtevam posameznega geografskega območja in v zelo kratkem času dostavljajo zahtevana zdravila

ANG.: public service obligation

obvezujúóe zahtéve -ih -év ž mn. farm. zak.

zahteve za zdravila in medicinske pripomočke, ki jih predpisuje zakonodaja in jih je obvezno treba upoštevati

ANG.: mandatory requirements

obvladováni prôstor -ega prôstóra m farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► obvladováno obmóčje

obvladováne obmóčja -a -- s farm. teh.,

farm. zak. v dobri proizvodni praksi omejevanje in s tem preprečevanje širjenja bioloških ali drugih agensov v določenem območju **s**: obvladováne prôstóra

ANG.: containment

obvladováne prôstóra -a -- s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► obvladováne obmóčja

obvladováne strôškov -a -- s farmakoekon.

ukrepi zdravstvene politike, izvajalcev zdravstvenih programov in njihovih plačnikov za vzdrževanje izdatkov za zdravstveno varstvo na želeni in/ali dogovorjeni ravni ali za preprečitev njihove nenadzorovane rasti

ANG.: cost containment

obvladováno obmóčje -ega -a s farm. teh.,

farm. zak. v dobri proizvodni praksi obmóčje z ustreznim prezračevanjem in filtracijo, načrtovano, zgrajeno in nadzorovano tako, da se prepreči kontaminacija zunanjega okolja z biološkimi agensi **s**: lóčeni prôstor, lóčeno obmóčje, obvladováni prôstor

ANG.: contained area

océna tvéganja -e -- ž toksikol. ugotavljanje

verjetnosti in stopnje pojava neželenih učinkov pri stiku z neko snovjo ali v postopku zdravljenja

ANG.: risk assessment

ocul. -- [óculus] (LAT. oculus) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu oko

oculgtt. -- [ókulogúte] (*LAT. oculo guttae*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za oko, oči

očála za bránje očál -- -- s mn. med. prip. očála z lečama z nizko dioptrijo, ki jih uporabnik lahko kupi za branje brez predhodnega pregleda specialista za oči

ANG.: *reading glasses, ready-made spectacles*

očála za korékcijo vída očál -- -- s mn. med. prip. očála z lečama z dioptrijo za izboljšanje vida, izdelana po navodilu specialista za oči

ANG.: *corrective glasses*

očésna tóksičnost -e -i ž toksikol. lastnost snovi, da toksično deluje na oko

ANG.: *eye toxicity*

očístek -tka m **1. farmakokin.** volumen telesne tekočine, ki se v časovni enoti očisti učinkovine ali drugih snovi

2. farmakokin. primarni farmakokinetični parameter, ki določa hitrost izločanja zdravilne učinkovine iz telesa

3. klin. kem., biomed. diagnostični parameter za oceno delovanja ledvic

ANG.: *clearance*

o. d.¹ -- -- [ómni díje] m (*LAT. omni die*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

o. d.² -- -- [ókulus dékster] m (*LAT. oculus dexter*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu desno oko

oddélna lekárna -e -e ž farm. zak. ► oddélna lekárna v bolnišnici

oddélna lekárna v bolnišnici -e -e -- -- ž lek. farm. organizacijska enota bolnišnične lekarne za oskrbo bolnikov na oddelku z zdravili in medicinskimi pripomočki

s: oddélna lekárna

ANG.: *satellite pharmacy*

odgovórna oséba za fármakovigiláncó -e -e -- -- ž K: QPPV farm. zak. oseba, ki je pri imetniku dovoljenja za promet z zdravilom odgovorna za farmakovigilanco

ANG.: *qualified person for pharmacovigilance*

odgovórna oséba za spróščanje sêrij zdraví -e -e -- -- -- ž farm. zak. oseba, ki s svojim podpisom zagotavlja, da je serija zdravila, ki se sprošča v promet, proizvedena in se hrani v skladu z načeli dobre proizvodne prakse in dovoljenjem za promet z zdravilom

ANG.: *qualified person for batch release of medicinal products*

odgovórna oséba za zdravíla -e -e -- -- ž

K: QP anal. zdr. pooblaščená oseba, ki je

glede na zakonsko predpisano izobrazbo in izkušnje usposobljena za sprejemanje odločitev v zvezi s kakovostjo zdravila

ANG.: *qualified person*

odlépni pretisni omòt -ega -ega -óta m farm. teh. pretisni omot z dodatno za otroke varno zaščitno ovojnico, ki jo je potrebno odlepiti

ANG.: *child-resistant blister pack*

od ligándov odvísni íónski kanál -- -- -ega -ega -a m farm. kem. ionski kanal, ki se odpre po vezavi liganda na vezavno mesto

ANG.: *ligand-gated ion channel*

odločitvena analiza -e -e ž farmakoecon., soc. farm. analiza, pri kateri se sistematično in ob upoštevanju negotovosti ovrednotijo vrednosti različnih možnosti ukrepanja ali alternativnih načinov zdravljenja

ANG.: *decision analysis*

odločitveno drevó -ega -ésa s farmakoecon., soc. farm. grafični prikaz odločitvene analize

ANG.: *decision tree*

odmérek -rka m K: D¹ farmakokin. natančno odmerjena količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki se aplicira naenkrat ali nepretrgano v določenem časovnem obdobju s: dóza

ANG.: *dose*

LAT.: *dosis, dosis f*

odmérjanje -a s **1. farm. teh.** določanje ustreznih količin zdravilne učinkovine, navadno v farmacevtski obliki, za doseganje želenega učinka s: doziranje

2. farmakokin. uporaba določenih ali predpisanih količin zdravila, ki se aplicira v določenih ali predpisanih časovnih presledkih s: doziranje

ANG.: *dosage, posology*

odmérna búčka -e -e ž lek. farm. ► merilna búčka

odmérna črpálka -e -e ž farm. teh. črpalka, ki omogoča odmerjanje zdravil

ANG.: *metering pump*

odmérna enóta -e -e ž farm. teh. količina zdravila, ki jo pacient navadno prejme v enkratnem odmerku in je povezana s farmacevtsko obliko, npr. 1 tableta, 5 mL raztopine

ANG.: *dosage unit, unit dose*

odmérna farmaceutška oblika za inhaliranje, ki ní pod tlákom -e -e -e -- -- -- ž farm. teh. raztopina, emulzija ali suspenzija v inhalatorju, ki se razprši v aerosol z enim ali več tekočinskimi curki, z ultrazvokom ali drugače

ANG.: *non-pressurised metered dose preparation for inhalation*

odmérna farmaceutvska oblika za inhaliranje pod tlakom -e -e -e - - - - - ž farm. teh.

raztopina, suspenzija ali emulzija v vsebniku z odmernim ventilom, ki se vzdržuje pod tlakom z ustreznim potisnim plinom, ki je lahko obenem tudi topilo

ANG.: *pressurised metered dose preparation for inhalation*

odmérni interval -ega -a m farmakokin. čas med aplikacijo dveh zaporednih odmerkov istega zdravila

ANG.: *dosing interval*

odmérnik -a m farm. teh. pripomoček za odmerjanje zdravila PRIM.: infúzor, inhalátor

ANG.: *dosing device, measuring device*

odmérni režim -ega -a m farmakokin. ► režim odmerjanja zdravila

odmérni ventil -ega -a m farm. teh. ventil, ki omogoča aplikacijo pravilnega odmerka zdravila

ANG.: *metering dose valve, metering valve*

odmik pečata -a -- m farm. teh. odmik zgornjega ali spodnjega pečata glede na ravnino mizice tabletirke, ki določa trdnost tablete in njeno maso

ANG.: *penetration depth*

odnòs med struktúro in delovanjem -òsa -- - - - - m K: **SÁR** farm. kem. načelo farmaceutvske kemije, ki opredeljuje vpliv strukturnih sprememb v molekuli na njeno biološko delovanje

ANG.: *structure-activity relationship*

od odmérka odvisna fármakokinética - - - -e -e ž farmakokin. farmakokinetika, pri kateri se farmakokinetični parametri spreminjajo z odmerkom s: nelineárna fármakokinética

ANG.: *dose-dependent pharmacokinetics, nonlinear pharmacokinetics*

odpoklic medicínskoga pripomòčka -a - - - - m med. prip. ukrep, da se medicinski pripomoček, ki je že na voljo končnemu uporabniku in ne ustreza bistvenim zahtevam, vrne poslovnemu subjektu, ki ga je dal na trg

ANG.: *recall of a medical device*

odpoklic zdravila -a -- m farm. zak. aktivnost za umik zdravila, s katero se zdravilo ali določena serija zdravila umakne iz prometa in uporabe zaradi neustrezne kakovosti ali farmakovigilancijskih razlogov

ANG.: *recall of a medicinal product*

odpórnost na povišani tlák -i - - - - - ž anal. zdr. preskus, s katerim se preveri, ali transfuzijski sistem vzdrži nadtlak 100 kPa najmanj 1 minuto

ANG.: *resistance to pressure*

odpórnost na spremébo temperatúre -i - - - - ž anal. zdr. preskus spremembe fizikalnih lastnosti polimernih vsebnikov za kri in krvne komponente po izpostavitvi različnim temperaturam

ANG.: *resistance to temperature variation*

odpórnost na térmični šók -i - - - - ž anal. zdr. odpornost materiala, navadno stekla ali keramike, na hitro spremembo temperature

ANG.: *resistance to thermal shock*

odpíti brálni okvír -ega -ega -a m K: **ORF** farm. bioteh. del nukleinske kisline, kjer zaporedja treh nukleotidov v kodonih določajo aminokislino in jih ne prekinjajo zaključni kodoni

ANG.: *open reading frame*

odpíti dél ASMF -ega -a -- [aeseměf] m farm. zak. ► odpíti dél glávnege dosjéja o zdravilni učinkovini

odpíti dél glávnege dosjéja o zdravilni učinkovini -ega -a - - - - - m farm. zak. podatki glavnega dosjéja o zdravilni učinkovini, ki se razkrijejo proizvajalcu zdravila, da lahko izvaja predpisano kontrolo zdravilne učinkovine, kadar proizvajalec zdravila ni hkrati proizvajalec zdravilne učinkovine s: odpíti dél ASMF

ANG.: *open part of the ASMF/EDMF*

odsesovalník práhov -a -- m lek. farm. naprava za lokalno odsesavanje prašnih delcev s podtlakom

odstòp od kakóvosti zdravil -òpa - - - - - m farm. zak. razlika med dejanskim videzom zdravil, njihovimi fizikalno-kemijskimi, mikrobiološkimi in farmaceutvskotehnoškimi lastnostmi in podatki iz dovoljenja za promet z zdravilom, tudi neskladnost navodila za uporabo, stične in zunanje ovojnine z dovoljenjem za promet z zdravilom

odvajálni elektuárij -ega -a zgod. farm. elektuárij iz listov sene (*Senna sp.*), koriandrovih semen (*Coriandrum sativum*) ali eteričnega olja, indijskega nagnoja (*Cassia fistula*), plodov tamarinde (*Tamarindus indica*), sliv (*Prunus domestica*), fig (*Ficus carica*) in preprostega sirupa ali medu, ki se je uporabljal kot odvajalo

ANG.: *lenitive electuary*
LAT.: *electarium lenitivum, electuarium aperiens, lenitio, lenitionis n*

odvajálo -a s farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki pospešuje izločanje blata in prepreči zaprtost s: láksans, laksatív, purgatív

ANG.: *laxative*
LAT.: *laxans, laxantis n*

odvajálo za povečanje volúmna črevésne vsebine -a - - - - - s farm. kem. odvajalo, ki pospeši peristaltiko s povečanjem prostornine vsebine v črevesju, npr. laneno seme, metilceluloza

ANG.: *bulk producing agent*

odvisnost -i ž toksikol. bolezenska navezanost na zdravila, psihoaktivne snovi ali nekatere življenjske navade, npr. igre na srečo, ki je prizadeti brez pomoči ne more pretrgati, čeprav se zaveda njene škodljivosti

S: zasvojenost

ANG.: *dependence*

offic. - [oficínális] (LAT. *officialis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu farmakopejski, uradno veljaven

oficina -e ž lek. farm. prostor v lekarni, kjer se pacientom izdajajo zdravila in svetuje uporaba

ANG.: *patient dispensing area*

LAT.: *officina, officinae f*

oficinálno imé zdravila -ega -na - - s lek. farm. ime za določeno zdravilo po naslovu monografije v oficinalni literaturi

oficinálno zdravilo -ega -a s lek. farm. zdravilo, katerega sestava, preskušanje in izdelava so predpisani v oficinalni literaturi

ANG.: *official medicine*

oglaševánje zdravil -a - - s farm. zak. vse oblike obveščanja, vključno z obveščanjem od vrat do vrat, propagiranjem ali spodbujanjem, namenjene pospeševanju predpisovanja, izdaje, prodaje in uporabe zdravil

S: promócija zdravil
ANG.: *advertising of medicinal products, advertising of medicines, drug advertising*

Ó-glikozid -a m farmakognoz. glikozid, v katerem je aglikon alkohol ali fenol, npr. rutin, arbutin

ANG.: *O-glycoside*

LAT.: *O-glycosidum, O-glycosidi n*

ogljikohidrát -a m farm. kem. organska alifatska spojina z eno karbonilno in več hidrosilnimi skupinami in njeni derivati S: ogljikov hidrát

ANG.: *carbohydrate*

LAT.: *carbohydratum, carbohydrati n*

ogljikov hidrát -ega -a m farm. kem. organska alifatska spojina z eno karbonilno in več hidrosilnimi skupinami in njeni derivati S: ogljikohidrát

ANG.: *carbohydrate*

LAT.: *carbohydratum, carbohydrati n*

ogródna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta, sestavljena iz ogrođa, ki se navadno počasneje raztaplja ali razpada in omogoča

prirejeno sproščanje vključene učinkovine S: mátrijska tabléta

ANG.: *matrix tablet*

ogródni mikrodélec -ega -lca m farm. teh. ► mikrosféra

ogródni nánodélec -ega -lca m farm. teh. ► nánosféra

OGTT OGTT-ja in - [ogeteté ogetetéja] m (ANG. *oral glucose tolerance test*) klin. kem., biomed. kratica ► orální glukózotoleránčni tést

o. h. - - - [ómni hóra] (LAT. *omni hora*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako uro

ohlájanje z razprševánjem -a - - - s farm. teh. tehnološki postopek tvorbe kroglastih aglomeratov z razprševanjem taline disperzije in strjevanjem nastalih posameznih kapljic v toku hladnega plina ali atmosferi tekočega dušika

ANG.: *prilling, spray chilling, spray congealing, spray cooling*

ojačeválo aróme -a - - s farm. teh. pomožna snov, ki ojača okus ali vonj zdravila, da se olajša vnos pri pacientih, zlasti pri pediatričnih bolnikih

ANG.: *aroma enhancer*

okrájna lekárna -e -e ž od leta 1949 do okoli 1965 lekarna, ki je z zdravili oskrbovala prebivalce ene upravne enote ali okraja

ANG.: *district pharmacy, region pharmacy*

oksazolidínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem. antiepileptiki s petčlenskimi oksazolidinonskim obročem, ki se navadno uporabljajo za zdravljenje petit mal epilepsije, npr. trimetadion

ANG.: *oxazolidine derivatives*

oksidácija -e ž kemijska reakcija, pri kateri snov odda enega ali več elektronov ali sprejme enega ali več elektronegativnih atomov, navadno kisik

oksidácija aldehidov -e - - ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se aldehidi pretvorijo v karboksilne kisline

ANG.: *aldehyde oxidation*

oksidácija alkohólov -e - - ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se alkoholi pretvorijo v ustrezne aldehide ali ketone

ANG.: *alcohol oxidation*

oksidácija dvójne vezi -e - - - ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri nastanejo reaktivni in potencialno toksični epoksidi

ANG.: *double bond oxidation*

O

oksidacija stranske verige -e -e -- -- ž farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se različno dolge alkilne verige pretvorijo do alkoholov
ANG.: *side chain oxidation*

oksidant -a m farm. kem. snov, ki sprejme enega ali več elektronov v redoks reakciji, pri čemer se sama reducira
ANG.: *oxidant*

oksidativna deaminacija -e -e ž farm. kem. ► oksidativno deaminiranje

oksidativno deaminiranje -ega -a s farm. kem. metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se oksidativno razcepi vez med amskim dušikom in sosednjim ogljikovim atomom, pri čemer nastanejo produkti s karbonilno skupino s: oksidativna deaminacija
ANG.: *oxidative deamination*

oksidirani LDL -ega LDL-a [eldeɛl eldeɛla] m klin. kem., biomed. lipoprotein, ki nastane z oksidacijo ene ali več sestavin lipoproteina nizke gostote, npr. trigliceridov, lecitina, holesterola, apolipoproteina B
ANG.: *oxidised LDL*

oksidoreduktaza -e ž farm. bioteh. encim, ki katalizira prenos elektrona iz ene molekule v drugo
ANG.: *oxidoreductase*

O

oksikami -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki s substituiranim benzotiazinskim sistemom, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. piroksikam
ANG.: *oxicams*
LAT.: *oxicama n pl.*

oksimetrija -e ž klin. kem., biomed. plinska analiza, ki vključuje tudi spektrofotometrične meritve nekaterih vrst hemoglobinov v krvi in omogoča točnejšo določitev nasičenja hemoglobina s kisikom v krvi preiskovanca
ANG.: *oximetry*

oksitocin -a m farm. bioteh. ciklični peptidni nevrohormon, ki ga sintetizirajo nevroni hipotalamusa in se odlaga v njihovih končičih v nevrohipofizi, od koder se sprošča v kri, okrepi krčenje matrice pri porodu in iztis mleka iz mlečnih alveol ob dojenju
ANG.: *oxytocin*
LAT.: *oxytocinum, oxytocini n*

okularna uporaba -e -e ž aplikacija zdravila na očesno zrklo, očesno veznico ali v konjunktivalno vrečico
ANG.: *ocular use, ophthalmic use*
LAT.: *usus ocularis*

ol. -- [óleum] (LAT. *oleum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu olje

o. l. -- -- [óculus lévus] (LAT. *oculus laevus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo oko

olájšana difuzija -e -e ž farm. kem. difuzija molekul skozi membrano s pomočjo specifičnih membranskih prenašalcev brez porabe energije in z možnostjo nasičenja prenašalca pri visoki koncentraciji molekul s: facilitirana difuzija, pospešena difuzija
ANG.: *facilitated diffusion*

oleogél -a m farm. teh. ► lipofilni gél

oleogumirezín -a m farmakognoz. viskozna in lepljiva zmes smole, eteričnega olja in gumija, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. asafetida, galbanum, olibanum, mira, opoponaks
ANG.: *oleo-gum-resin*
LAT.: *oleogummiresina, oleogummiresinae f*

oleorezín -a m 1. farmakognoz. raztopina smole v eteričnem olju, ki jo izločajo nekatere rastline za zaščito pri poškodbi tkiva, npr. elemi, terpentini
ANG.: *oleoresin*
LAT.: *oleoresina, oleoresinae f*

2. farm. teh. poltrdni ekstrakt, sestavljen iz smole v raztopini eteričnega ali maščobnega olja
ANG.: *oleoresin*

oleos. -- [oleózus] (LAT. *oleosus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu oljnat

oligoárhna žila -e -e ž farmakognoz. radialna žila pri dvokaličnicah z manj kot sedmimi kraki
ANG.: *oligarchic vascular bundle*
LAT.: *vas oligoarchicum*

oligodinámični učinek -ega -nka m farm. kem. pojav, ko neka učinkovina farmakološko deluje že v zelo nizkih odmerkih, npr. Ag(I) ioni
ANG.: *oligodynamic effect*

oligomêr -a m farm. kem. molekula, ki nastane s povezovanjem manjšega števila monomernih enot, praviloma manj kot 20
ANG.: *oligomer*

oligonukleotíd -a m farm. bioteh. oligomer nukleotidov
ANG.: *oligonucleotide*
LAT.: *oligonucleotidum, oligonucleotidi n*

oligopeptíd -a m farmakognoz., farm. kem. organska spojina, peptid, zgrajen iz dveh do desetih aminokisljin
ANG.: *oligopeptide*
LAT.: *oligopeptidum, oligopeptidi n*

oligosaharid -a m farmakognoz. spojina, nastala s kondenzacijo dveh do desetih molekul monosaharida, npr. disaharidi, trisaharidi
 ANG.: *oligosaccharide*
 LAT.: *oligosaccharidum, oligosaccharidi n*

ólje -a s farmakognoz. tekoča zmes trigliceridov zlasti nenasičenih maščobnih kislin, npr. olivno olje, mandljevo olje PRIM.: máslo, mást, maščóba
 ANG.: *oil*
 LAT.: *oleum, olei n*

óljnica -e ž farmakognoz. rastlina za pridobivanje maščobnih olj
 ANG.: *oleiferous plant*
 LAT.: *planta oleifera*

olla -- [óla] (LAT.) lek. farm. nekdanj, oznaka na zdravniškem receptu lonček

o. m. -- -- [ómni máne] (LAT. *omni mane*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako jutro

omára za mamila -e -- -- ž lek. farm. lekarniška omara, navadno kovinska in s posebnim sistemom za zaklepanje, za shranjevanje prepovedanih drog za medicinske namene v skladu s predpisi
 ANG.: *controlled drug cabinet*

omára za shranjevanje jédkih ali vnetljivih snoví -e -- -- -- -- -- ž lek. farm. lekarniška omara za jedke ali vnetljive snovi, navadno kovinska, s posebnim dnom za lovljenje tekočin, sistemom odzračevanja in ključavnico za zaklepanje
 ANG.: *caustics cabinet, flammable cabinet*

omárica za prvo pomoč -e -- -- -- -- ž omarica, v kateri se hranijo medicinski pripomočki za oskrbo manjših ran, odrgnin, prvi povoj, škarje, različni povoji, razkužila
 ANG.: *first aid cabinet*

OMCL OMCL-a in -- [oemceèl oemceèla] m (ANG. *official medicines control laboratory*) kratica ► uradni kontrolni laboratorij za analízno preskušanje zdravil

ómega-3-maščóbna kislína -e -e [trí] ž gl. ω -3-maščobna kislína

ómega-6-maščóbna kislína -e -e [šést] ž gl. ω -6-maščobna kislína

ómega-9-maščóbna kislína -e -e [devét] ž gl. ω -9-maščobna kislína

omni secunda hora -- -- -- [ómni sekúnda hóra] ž (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu vsaki dve uri

o. n. -- -- [ómni nókte] (LAT. *omni nocte*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako noč

onečíščenje -a s anal. zdr. ► kontaminácija (1)

onesnáženje -a s toksikol. ► kontaminácija (2)

onesnaževálo -a s anal. zdr. ► kontaminánt

onkótski tlák -ega -a m farm. biotech. osmozni tlak, ki nastane zaradi prisotnosti proteinov v krvi in v kardiovaskularnem sistemu ohranja vodo s: koloidno osmózni tlák
 ANG.: *oncotic pressure*

oogamija -e ž farmakognoz. spolno razmnoževanje pri algah in glivah
 ANG.: *oogamy*
 LAT.: *oogamia, oogamiae f*

oosfèra -e ž farmakognoz. večja negibljava ženska spolna celica pri vrstah z oogamijo
 ANG.: *oosphere*
 LAT.: *oosphaera, oosphaerae f*

opazoválna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. raziskava, v kateri so udeleženci opazovani, ne da bi se spremenila terapija ali izvajale druge intervencije s: preglédna raziskáva
 ANG.: *observational study*

operátor -ja m farm. biotech. regulatorni odsek DNA, na katerega se veže represor, ki s tem prepreči vezavo RNA-polimeraze na promotor in začetek transkripcije
 ANG.: *operator*

operón -a m farm. biotech. funkcionalna enota genetskega materiala, ki vključuje en gen ali več genov pod nadzorom istega promotorja
 ANG.: *operon*

opiáti -ov m mn. farm. kem. ► ópijevi alkaloidi

ópij -a m farmakognoz. posušen mleček nezrelih glavic vrtnega maka (*Papaver somniferum*), ki se uporablja za uspavanje, lajšanje bolečin, kašlja in za pridobivanje opijevih alkaloidov
 ANG.: *opium*
 LAT.: *opium, opii n*

ópijevi alkaloidi -ih -ov m mn. farm. kem. strukturno in farmakološko različni alkaloidi, ki jih vsebuje opij, npr. morfin, kodein, noskapin, papaverin s: opiáti
 ANG.: *opium alkaloids*
 LAT.: *opii alcaloida*

opioíd -a m farm. kem. spojina z morfinu podobnim delovanjem na žive organizme
 ANG.: *opioid*
 LAT.: *opioidum, opioidi n*

opioídni analgétik -ega -a m farm. kem. analgetik, ki se veže na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu, po mehanizmu delovanja podoben morfinu s: móčni analgétik
 ANG.: *opioid analgesic*
 LAT.: *opioidum, opioidi n*

opioidni anestetik -ega -a m farm. kem. splošni anestetik, po mehanizmu delovanja podoben morfinu, ki se veže na opioidne receptorje v centralnem živčnem sistemu

ANG.: *opioid anesthetic*

LAT.: *anaestheticum opioidi*

opioidni déltarecëptor -ega -ja m gl. opioidni δ -recëptor

opioidni déltá recëptor -ega -- -ja m gl. opioidni δ -recëptor

opioidni káparecëptor -ega -ja m gl. opioidni κ -recëptor

opioidni kápa recëptor -ega -- -ja m gl. opioidni κ -recëptor

opioidni mírecëptor -ega -ja m gl. opioidni μ -recëptor

opioidni mí recëptor -ega -- -ja m gl. opioidni μ -recëptor

opioidni recëptor -ega -ja m farm. kem. receptor v centralnem živčnem sistemu, na katerega se kot ligandi vežejo endogeni opioidni peptidi, morfin in sorodne učinkovine, po aktivaciji pa se zmanjša občutek bolečine, pride do evforije, tolerance in odvisnosti

ANG.: *opioid receptor*

opioidni μ -recëptor -ega -ja [mí] in opioidni mírecëptor -ega -ja tudi opioidni mí recëptor -ega -- -ja m farm. kem. opioidni receptor,

na katerega se selektivno vežejo številni opioidni analgetiki, aktivacija pa poleg zmanjšanega občutka bolečine povzroči tudi zaviranje centra za dihanje, zmanjšano mobilnost prebavnega trakta, slabost, toleranco in odvisnost s: μ -recëptor

ANG.: *μ -opioid receptor*

opioidni δ -recëptor -ega -ja [déltá] in opioidni déltarecëptor -ega -ja tudi opioidni déltá recëptor -ega -- -ja m farm. kem. opioidni receptor,

na katerega se selektivno vežejo enkefalini, aktivacija pa zmanjša občutek bolečine, spodbudi delovanje imunskega sistema in zavira center za dihanje

s: δ -recëptor

ANG.: *δ -opioid receptor*

opioidni κ -recëptor -ega -ja [kápa] in opioidni káparecëptor -ega -ja tudi opioidni kápa recëptor -ega -- -ja m farm. kem. opioidni receptor,

na katerega se selektivno veže etilketazocin, aktivacija pa poleg zmanjšanega občutka bolečine povzroči tudi disforijo, pomiritev in povečano izločanje urina s: κ -recëptor

ANG.: *κ -opioid receptor*

opisna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. raziskava, ki opisuje značilnosti populacije,

npr. spol, starost, in vključuje poročila o primerih, raziskave serije primerov, presečne raziskave in raziskave sovpadnih trendov

ANG.: *descriptive study*

oplodítev -tve ž farmakognoz. združitev moške in ženske spolne celice

ANG.: *fertilisation*

LAT.: *fecundatio, fecundationis f, fertilisatio, fertilisationis f*

opórna pálica za hójo -e -e --- ž

med. prip. palica iz lahkega aluminija, lesa z anatomskim ročajem in gumijastim natikom za oporo pri hoji gibalno oviranih bolnikov

ANG.: *walking stick*

opórnica -e ž med. prip. priprava iz različnih materialov za imobilizacijo poškodovanega ali bolnega uda ali dela telesa

ANG.: *brace, collar*

opórni nosílec -ega -lca m biomed. tridimenzionalni nosilec, izdelan iz biološko sprejemljivih in po potrebi razgradljivih naravnih, polsinteznih ali sinteznih materialov, ki se uporablja za tkivnoinženirsko pripravo tkivnih nadomestkov *in vitro*

ANG.: *scaffold*

oportuniténi stroški in koristi -ih -ov -- -i

farmakoekon. vrednost poslovne možnosti ali zdravstvene tehnologije, ki nastane pri izbiri ene poslovne možnosti ali zdravstvene tehnologije pred drugo in vključuje tudi vrednost izgubljenih priložnosti

ANG.: *opportunity costs and benefits*

opozorílna signatúra -e -e ž lek. farm.

signatura zelene barve na ovojnini zdravila z dodatnimi navodili za uporabo in shranjevanje, ki jo nalepi pooblaščen oseba v lekarni s: zeléna signatúra

ANG.: *warning label*

oprašítev -tve ž farmakognoz. prenos cvetnega prahu s prašnice na brazdo pri kritosemenkah ali na semensko zasnovno pri golosemenkah s: polinácija PRIM.: sámooprašítev

ANG.: *pollination*

LAT.: *pollinatio, pollinationis f*

opsoníni -ov m mn. imunol., biomed. protitelesa ali sestavine aktiviranega komplementa, vezane na površino mikroorganizmov in celic

ANG.: *opsonins*

opsonizácija -e ž imunol., biomed. proces, ki omogoča, da zaradi vezave opsoninov na bakterije in druge celice te postanejo dovzetnejše za delovanje fagocitov in citotoksičnost naravnih celic ubijalk

ANG.: *opsonisation*

opt. -- [óptimus] (LAT. *optimus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu najboljši

óptična gostóta -e -e ž anal. zdr. ► absorbanca

óptični zasúk -ega -a m anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-ke-mijskih metod, ki predpisuje način merjenja zasuka ravnine linearno polarizirane svetlobe pri prehodu svetlobe skozi različne snovi
ANG.: *optical rotation*

optimizácija spojine vodnice -e -- -- ž farm. kem. spreminjanje strukture spojine vodnice za izboljšanje njenih farmakoloških ali toksikoloških lastnosti v procesu načrtovanja zdravilnih učinkovin
ANG.: *lead optimisation*

or. -- [orális] (LAT. *oralis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu oralen

orálna farmacévska oblika -e -e -e ž farm. teh. trdna, poltrdna ali tekoča farmaceutvska oblika za aplikacijo v ustno votlino in/ali grlo za doseganje lokalnega ali sistemskega učinka
ANG.: *oromucosal preparation*

orálna kápsula -e -e ž farm. teh. mehka kapsula za žvečenje ali sesanje
ANG.: *oromucosal capsule*
LAT.: *capsula buccalis*

orálna pásta -e -e ž farm. teh. pasta za uporabo v ustni votlini
ANG.: *oromucosal paste*
LAT.: *pasta oralis*

orálna pôltrdna farmacévska oblika -e -e -e ž farm. teh. hidrogel ali pasta, ki se aplicira v ustni votlini ali njenih delih
ANG.: *oromucosal semi-solid dosage form*
LAT.: *praeparatio mollis ad usum oralem*

orálna raztopína -e -e ž farm. teh. raztopina za nanašanje na dlesni, za izpiranje ustne votline ali grgranje
ANG.: *oromucosal solution*
LAT.: *solutio oralis*

orálna tabléta -e -e ž farm. teh. tableta za uporabo v ustni votlini s: oribléta
ANG.: *oromucosal tablet*

orálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v ustno votlino
ANG.: *oromucosal use*
LAT.: *usus oralis*

orálne kápljice -ih -ic ž mn. farm. teh. kapljice za delovanje v ustni votlini
ANG.: *oromucosal drops*
LAT.: *guttae orales*

orální géł -ega -a m farm. teh. gel za aplikacijo v ustno votlino
ANG.: *oromucosal gel*

orální glukózotoleránčni tést -ega -ega -a m K: **OGTT** klin. kem., biomed. standardizirani postopek peroralnega zaužitja 75 ali 100 g glukoze in merjenja njene koncentracije v serumu, ki se izvaja za ugotavljanje sladkorne bolezni ali motene tolerance na glukozo **PRIM.:** mótena toleránca na glukózo
ANG.: *oral glucose tolerance test*

orálno pršílo -ega -a s farm. teh. pršílo za aplikacijo zdravila v ustno votlino ali njen del
ANG.: *oromucosal spray*

ord. -- [ordinárijus] (LAT. *ordinarius*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu navaden

ordinaria -- [ordinárijia] s mn. (LAT.) lek. farm. nekđaj skupina zdravil, ki ne sodi v skupino zdravil separanda ali claudenda

ordinárij -a m zdravnik, ki predpiše zdravilo **PRIM.:** pooblašćena oseba za predpisovanje zdravil

ordinatio -a [ordinácijo] m (LAT.) **1.** lek. farm. najpomembnejši del zdravniškega recepta, označen z Rp, na katerem se predpiše vrsta zdravila glede na jakost, kolićino in način aplikacije, pri magistralnem zdravilu tudi kolićinska sestava s: strokóvni dól recépta **2.** lek. farm. del zdravniškega recepta, ki se za magistralno zdravilo začne z Rp in nadaljuje z zapisom sestavin **PRIM.:** magistralno zdravilo

3. lek. farm. del zdravniškega recepta, ki se za oficinalno zdravilo začne z Rp in zapiše ime iz *Formulae officinales*

4. lek. farm. del zdravniškega recepta, ki se za konćni izdelek začne z Rp in v katerem se praviloma zapiše ime, kot je bilo določeno v dovoljenju za promet zdravila

óreh **oréha** m farmakognoz. nepravi orešek, zaprti enosemiski plod s trdim osemenjem

ANG.: *nut*

LAT.: *nux, nucis f*

oréšek -ška m farmakognoz. zaprti plod s suhim osemenjem, ki se navadno razvije iz enega plodnega lista

ANG.: *true nut*

LAT.: *nux vera*

ORF ORF-a in -- [oerèf oerèfa] m (ANG. *open reading frame*) farm. biotech. kratica ► odpórti brální okvír

organoléptične lastnosti -ih -- ž mn. farm. kem. lastnosti učinkovine ali pomožne snovi, ki

0

se zaznavajo ali določajo s čutili, npr. barva, vonj, okus

ANG.: *organoleptic properties*

organoléptični pregled zdravila -ega -éda

-- m lek. farm. pregled zdravila na podlagi sprememb, ki se zaznajo z vidom, vonjem, tipom in o katerih se vodi ustrezna evidenca

ANG.: *organoleptic evaluation of medicine*

Órganon -a m knjiga Samuela Hahnemanna, ki je prvič izšla leta 1810 in opisuje temeljna načela homeopatskega zdravljenja in homeopatsko prakso

ANG.: *Organon*

organotípska celična kúltúra -e -e -e ž

biomed. kompleksna trodimenzionalna celična kultura, v kateri se v ustreznem medsebojnem razmerju na izbranem opornem nosilcu gojijo različne vrste celic, značilne za določen organ, tako da se lahko v nadzorovanih pogojih *in vitro*, pogosto ob uporabi bioreaktorja, pripravi cel organ ali njegov del

ANG.: *organotypic cell culture*

orgánski modifikátor -ega -ja m farmakokin.

polarno organsko topilo, ki kot komponenta mobilne faze pri reverznofazni kromatografiji zmanjša interakcije analitov s stacionarno fazo, npr. metanol, acetonitril, tetrahidrofur

ANG.: *organic modifier*

O **orgánski nitráti** -ih -ov m mn. farm. kem. vazodilatatorji, po strukturi estri dušikove(V) kisline, ki se v organizmu pretvorijo v dušikov oksid in se uporabljajo za zdravljenje angine pektoris, npr. glicerilnitrát

ANG.: *organic nitrates*

oribléta -e ž farm. teh. ► oralna tabléta

originálno zdravílo -ega -a s 1. lek. farm.

zdravilo, ki se neodprto izda v originalni ovojnjini

ANG.: *original drug, original medicinal product*

2. farm. zak. ► originátorsko zdravílo

originátor -ja m farm. zak. imetnik dovoljenja za promet z originatorskim zdravilom

ANG.: *originator*

originátorsko zdravílo -ega -a s farm. zak.

zdravilo, ki vsebuje novo zdravilno učinkovino, za katero je pridobljeno dovoljenje za promet praviloma na podlagi lastnih študij proizvajalca, ki dokazujejo njegovo kakovost, varnost in učinkovitost

S: inovatívno zdravílo, originálno zdravílo (2)

ANG.: *innovative medicinal product, innovative medicine, innovative drug,*

innovator medicinal product, innovator medicine, innovator drug, original medicinal product, original medicine, original drug

oripavínski deriváti -ih -ov m mn. farm. kem.

opioidni analgetiki, ki se od morfina razlikujejo po spremembah v obroču C, npr. buprenorfin

ANG.: *oripavine derivatives*

órodisperzibilna tabléta -e -e ž farm. teh.

neobložena tableta, ki se ob stiku s slino v ustni votlini takoj dispergira

S: tabléta za uporábo v ústni votlíni

ANG.: *orodispersible tablet*

órodisperzibilni film -ega -a m farm. teh.

polimerni film, podoben lističu za aplikacijo v ustno votlino, kjer se hitro dispergira, preden se pogoltno

ANG.: *orodispersible film*

oródje za tabletiranje -a -- -- s farm. teh.

orodje za stiskanje tablet, ki ga sestavljajo zgornji, spodnji pečat in matrica

ANG.: *tableting tools*

órofaringeálna uporába -e -e ž aplikacija

zdravila v ustno votlino in žrelo

ANG.: *oropharyngeal use*

LAT.: *usus oropharyngeus*

ortokinón -a m farmakognoz. kinon z 1,2-diketocikloheksa-3,5-diensko strukturo

ANG.: *ortho-quinone*

ortopédska obútev -e -tve ž med. prip. obutev,

izdelana po meri za osebe s prirojenimi ali pridobljenimi deformacijami nog

ANG.: *orthopedic footwear*

ortóza -e ž med. prip. pripomoček iz različnih

materialov, ki se uporablja za podporo, uskladitev, preprečitev ali korekturo deformacij in izboljšanje delovanja premičnih delov telesa

ANG.: *orthosis*

O. S. -- -- [óculus sinister] (LAT. *oculus sinister*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu levo oko

oscilirajóče síto -ega -a s farm. teh. síto, v

katerem linearno nihajoče kovinske palice potiskajo trdne delce skozi odprtine

S: oscilirajóči sejálnik

ANG.: *oscillating sieve*

oscilirajóči granulátor -ega -ja m farm. teh.

granulator, ki z nihanjem lamel potiska vlažno maso skozi mrežast nastavek, da nastanejo vlažna zrnca, ki jih je treba posušiti

ANG.: *oscillating granulator*

oscilirajóči sejálnik -ega -a m farm. teh. ►

oscilirajóče síto

osébná kártica zdravil -e -e -- ž lek. farm. dokument, ki vsebuje seznam pacientovih zdravil, informacije o njihovi uporabi in pacientove osebne podatke
 ANG.: *medication plan, personal medication card*

oseménje -a s farmakognoz. vse, kar v plodu obdaja seme in se razvije iz stene plodnice, lahko tudi iz cvetišča ali drugih delov
 s: perikárp
 ANG.: *pericarp*
 LAT.: *pericarpium, pericarpium n*

oskrba z zdravili -e -- -- ž lek. farm. izdaja zdravil brez zdravniškega recepta, na zdravniški recept in izdelava magistralnih zdravil za ambulantno in bolnišnično zdravljenje
 ANG.: *supply of medicines*

oslabljeno cepivo -ega -a s farm. bioteh. cepivo, ki ne povzroča resnejše okužbe, ker vsebuje oslabljene mikroorganizme, ki so sicer sposobni pomnoževanja v gostiteljskem organizmu in aktivacije imunskega odziva
 s: atenuírano cepívo PRIM.: živo cepívo
 ANG.: *attenuated vaccine*
 LAT.: *vaccinum attenuatum*

osmól -a m farm. teh. masa topljenca, ki ima v enem litru raztopine enak osmozni tlak kot en mol idealne neionizirane spojine v enem litru raztopine
 ANG.: *osmol*

osmolaksatív -a m farm. kem. ► osmóžno odvajálo

osmolálna vrzél -e -i ž klin. kem., biomed. razlika med izmerjeno in izračunano osmolalnostjo seruma, ki kaže na prisotnost tistih osmotsko aktivnih snovi v serumu, ki niso upoštevane v izračunani osmolalnosti, npr. etanol, metanol, etilenglikol, laktat, ketonska telesa PRIM.: osmolálnost (1)
 ANG.: *osmolal gap*

osmolálnost -i ž 1. anal. zdr. koncentracija topljenca, izražena s številom osmolov v enem kilogramu vode PRIM.: osmolálna vrzél
 ANG.: *osmolality*
 2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja koncentracije topljencev, izražene s številom osmolov v enem kilogramu vode
 ANG.: *osmolality*

osmolárnost -i ž farm. teh. koncentracija topljenca, izražena s številom osmolov v enem litru raztopine
 ANG.: *osmolality*

osmóza -e ž difuzija topila skozi polprepustno membrano z mesta nižje na mesto višje koncentracije topljencev, ki jih membrana ne prepušča
 ANG.: *osmosis*
 LAT.: *osmosis, osmosis f*

osmózni diurétik -ega -a m farm. kem. diuretik, delujoč na podlagi osmoze
 ANG.: *osmotic diuretic*
 LAT.: *diureticum osmoticum*

osmózni tlák -ega -a m tlak, ki prepreči difuzijo topila skozi polprepustno membrano z mesta nižje na mesto višje koncentracije topljencev
 ANG.: *osmotic pressure*

osmóžno odvajálo -ega -a s farm. kem. odvajalo, ki se ne absorbira iz prebavnega trakta, v njem zadržuje vodo, na podlagi osmoze povzroči premik vode iz okoliških tkiv v lumen črevesja, zmehča vsebino črevesja in zaradi povečane prostornine pospeši peristaltiko, npr. laktuloza, sorbitol s: osmolaksatív
 ANG.: *osmotically acting laxative*
 LAT.: *osmolaxans, osmolaxantis n*

osnóvna célična bánka -e -e -e ž farm. bioteh. temeljito proučena in izbrana célična kultura, sočasno pripravljena in porazdeljena v vsebnike, kar zagotavlja njeno enotnost, in shranjena v zamrznjeni obliki, kar zagotavlja njeno stabilnost s: glávna célična bánka, osnóvna célična línija
 ANG.: *master cell bank*

osnóvna célična línija -e -e -e ž farm. bioteh. ► osnóvna célična bánka

osnóvna urínska analíza -e -e -e ž klin. kem., biomed. komplet laboratorijskih preiskav, ki vključuje oceno videza, vonja, kvalitativno kemično analizo in mikroskopski pregled sedimenta urinskega vzorca
 ANG.: *urinalysis*

osnóvni podátki o zdravilih -ih -ov -- -- m mn. lek. farm. ime zdravila, jakost, farmacevtska oblika, pakiranje, izdelovalec, imetnik dovoljenja za promet z zdravilom, način in režim predpisovanja in izdaje, ATC-oznaka, delovna šifra, nabavna cena, oznake previdnostnih ukrepov, če so potrebne, npr. paragraf
 ANG.: *basic data of medicines*

ostánek po izparévanju -nka -- -- m anal. zdr. količina nehlapnih snovi, ki se določa kot masa posušenega ostanka po izparevanju 100 mL vode ali predpisane količine ekstrakta
 ANG.: *residue on evaporation*

ostánek po izparévanju etéričnih ólj

-nka -- -- -- -- m farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja količine ali deleža nehlapnih sestavin eteričnega olja

ANG.: *residue on evaporation of essential oils*

ostánki pesticidov -ov -- m mn. farmakognoz.

farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja vsebnosti pesticidov v rastlinskih snoveh s plinsko kromatografijo

ANG.: *pesticide residues*

ostánki topil -ov -- m mn. anal. zdr. nečistote,

ki ostanejo kot posledica uporabe topil v postopku izdelave učinkovine, pomožne snovi ali industrijsko izdelanega zdravila in jih v postopkih čiščenja ni mogoče popolnoma odstraniti

ANG.: *residual solvents*

Ostwaldova rást in **óstwaldova rást** -e rasti

[óstwaldova] ž farm. teh. ireverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti pri emulzijah in suspenzijah, v katerih večje kapljice ali delci rastejo na račun manjših

ANG.: *Ostwald ripening*

Ostwaldov viskoziméter in **óstwaldov viskoziméter** -ega -tra [óstwaldov] m farm. teh. ►

kapilárni viskoziméter

O

OTC -- [otecé] ž (ANG. *over-the-counter*) lek. farm.

kratica ► izdaja zdravila brez zdravniškega recepta (1)

OTC-zdravílo -a [otecé] s (ANG. *OTC over-the-counter*) farm. zak. ► zdravílo brez

recepta

otogtt. -- [otogúte] (LAT. *otoguttae*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za uho, ušesa

otróški odmérék -ega -rka m K: pD farmakokin.

odmerek zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, preračunan na maso ali površino telesa otroka ali njegovo starost s: pediátrični odmérék

ANG.: *paediatric dose*

LAT.: *dosis paediatrica*

o. u. -- -- [ókulus utérkve] (LAT. *oculus uterque*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu obe očesi

ovárijske célice kitájskega hrčka

-ih -ic -- -- ž mn. farm. biotech. celična linija, pridobljena iz jajčnikov kitajskega hrčka, ki se pogosto uporablja kot ekspresijski sistem za rekombinantne proteine

s: célice CHO

ANG.: *Chinese hamster ovary cell line*

ovojnína -e ž farm. teh. vsebnik zdravila z zaščitno, uporabno in informativno vlogo

s: embaláža

ANG.: *package*

LAT.: *fasciculus, fasciculi m*

ovrátnica -e ž farm. teh. farmacevtska oblika za uporabo v veterinarski medicini, ki se namesti živali okoli vratu

ANG.: *collar*

LAT.: *collarium, collarii n*

ovrednótenje -a s anal. zdr. postopek pridobivanja in vrednotenja podatkov o biološki varnosti posamezne nečistote ali skupine nečistot v definiranem koncentracijskem območju

s: kvalifikácija (2)

ANG.: *qualification*

OZ. -- [únča] lek. farm. okrajšava ► únča

označeválec -lca m farm. zak., farmakognoz.

kemično definirana sestavina ali skupina sestavin rastlinske droge, priprava ali zdravila rastlinskega izvora, pomembna za kontrolne namene ne glede na to, ali ima terapevtski učinek ali ne s: márker

PRIM.: aktivni označeválec

ANG.: *marker*

označevánje -a s farm. zak. opremljanje zdravila, medicinskega pripomočka, izdelka s predpisanimi podatki za identifikacijo in pravilno, varno uporabo

ANG.: *labelling*

označevánje z rádioaktivnimi izotópi -a -- --

-- s ► rádíoiznačevánje

oznáka -e ž farm. zak., lek. farm. ► signatúra (2)

oznáka CÉ -e -- ž med. prip. oznaka, s katero proizvajalec izjavlja, da je medicinski pripomoček skladen z zahtevami evropskih in nacionalnih predpisov, ki urejajo to področje

ANG.: *CE mark*

oznáka za režim predpisovánja in izdájé zdravíla -e -- -- -- -- ž farm. zak. oznaka,

ki določa, kdo lahko zdravilo predpiše, kje se uporablja in način spremljanja njegove uporabe

ANG.: *designation of regime of prescribing and dispensing of medicinal products*

oznáke previdnostnih ukrepov -ák -- --

ž mn. farm. zak. posebne oznake na ovojnjini, s katerimi mora biti označeno zdravilo, določene v dovoljenju za promet z zdravilom, npr. paragraf, klicaj

ANG.: *markings indicating precautions*

P

- P¹** -- [pé] ž **lek. farm.** kratica ► p^ozitivna lista zdravil
- P²** P-eja in -- [pé pēja] m **farm. kem.** kratica ► porazdelitveni koeficient
- p.** -- [párs / pártés] (**LAT.** *pars / partes*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu del / deli
- P50** -- [pé pétset] m **klin. kem., biomed.** parameter plinske analize krvi, ki označuje delni tlak kisika, potreben za 50-odstotno nasičenje hemoglobina s kisikom, in se uporablja pri ocenjevanju afinitete hemoglobina do kisika
ANG.: P50
- p. a.** --- [pro analízi] (**LAT.** *pro analysi*) **lek. farm.** okrajšava oznaka na kemikaliji, ki se praviloma uporablja za analizo zdravil
- pacient** -ênta m **soc. farm.** zdrava ali bolna oseba, ki uporablja storitve zdravstvenega sistema
ANG.: patient
- p. aeq.** --- [pártés ekváles] (**LAT.** *partes aequales*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enaki deli
- PAES** -- [peaeês] ž (**ANG.** *post-authorisation safety study*) **farm. zak.** kratica ► študija varnosti po pridobitvi dovoljênja za promêt z zdravilom
- PÁGE** -- ž (**ANG.** *polyacrylamide gel electrophoresis*) **farm. bioteh.** kratica ► poliakrilamidna gélska elektroforéza
- pakiranje** -a s **1. farm. teh.** vsebina zdravila glede na vrsto stične in zunanje ovojnine, izražena v enotah mase, prostornine ali s številom enot zdravila, npr. škatla s tubo s 15 g mazila, škatla s steklenico s 50 mL sirupa, škatla s 50 tabletami v pretisnem omotu
2. farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi proces izdelave od polizdelka do končnega izdelka, ki obsega vlaganje nepakirane-ga zdravila v stično in zunanjo ovojnino, označevanje in opremljanje z navodilom za uporabo
ANG.: packaging
- pákobúl** -a m **farmakognoz.** socvetje, pri katerem se iz vsakega končnega rastnega vršička razvije cvet
ANG.: cyme
LAT.: *cyma, cymae f*
- pálčka** -e ž **farm. teh.** paličasta ali stožčasta trdna farmacevtska oblika iz zdravilnih

učinkovin, dispergiranih v ustrezni podlagi, ki se pri telesni temperaturi raztopi ali raztali, za aplikacijo v nos, na kožo, v nožnico, ureter, na dlesen

ANG.: stick

LAT.: *stilus, stili m*

pálčka za dléсни -e --- ž **farm. teh.** palčka za aplikacijo zdravilne učinkovine na dlesni
S: dentalna palčka

ANG.: dental stick

LAT.: *stilus ad usum dentalem*

pálčka za uhó -e --- ž **farm. teh.** palčka za aplikacijo zdravilne učinkovine v sluhovod

ANG.: ear stick

LAT.: *stilus ad usum auricularem*

palisádna célica -e -e ž **farmakognoz.**

podolgovata celica, ki tvori palisadno tkivo

ANG.: palisade cell

LAT.: *cellula palisadica*

palisádno števílo -ega -a s **farmakognoz.** število palisadnih celic pod eno epidermalno celico

ANG.: palisade number

LAT.: *numerus palisadicus*

palisádno tkívo -ega -a s **farmakognoz.** zgornja plast mezofila iz palisadnih celic, bogata s kloroplasti

ANG.: palisade tissue

LAT.: *contextus palisadicus*

panacéja -e ž **lek. farm., zgod. farm.** v antiki zdravilo za vse bolezni, imenovano po Asklepijevi hčeri Panaceji v grški mitologiji

ANG.: panacea

LAT.: *panacea, panaceae f*

pantoténska kislína -e -e ž **farm. kem.** ► vitamin B₅

papírna kromatografíja -e -e ž **1. anal. zdr.**

kromatografija, pri kateri je stacionarna faza z vodo ovlažen filtrirni papir in se navadno uporablja za ločevanje obarvanih snovi

ANG.: paper chromatography

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama

fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način kromatografske ločitve komponent zmesi in istovetenja, če je stacionarna faza z vodo ovlažen filtrirni papir

ANG.: paper chromatography

pápirus Ébers -a -- m **zgod. farm.** najpomembnejši in najdaljši ohranjeni staroegipčanski papirus z opisom bolezni, zaklinjanji in postopki izdelave zdravil

ANG.: Papyrus Ebers

P_{app} -ja in -- [peapepé peapepêja] m

(**ANG.** *apparent permeability coefficient*)

farmakokin. kratica ► navidezni permeabilnostni koeficient

- PÁR¹** PAR-a in -- m (ANG. *protease-activated receptor*) farm. kem. kratica ► recéptor, ki ga aktivirajo proteáze
- PÁR²** PAR-a in -- m (ANG. *public assessment report*) farm. zak. kratica poročilo o oceni zdravila za javnost, ki ga pripravi pristojni organ za zdravila države članice Evropske unije
- par.** -- [parenterális] (LAT. *parentalis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu parenteralni
- parabéni** -ov m mn. farm. kem. ► éstri párahidróksibenzójske kislíne
- páracelulárni transpórt** -ega -a m farmakokin. prehod učinkovine med celicami epitelijske skozi tesne stike
ANG.: *paracellular transport*
- paráfa** -e ž značilno skrajšan podpis farmacevta na signaturi in receptu
ANG.: *paraph*
- paragráf** -a m lek. farm. oznaka §, s katero se označujejo prepovedane droge, ki se smejo predpisovati in izdajati v medicinske namene na posebni zdravniški recept
- paragráfik** -a m farm. zak. prepovedana droga z močnim ali zelo močnim učinkom, ki se sme predpisovati in izdajati v medicinske namene na posebni zdravniški recept, označena z znakom paragrafa (§)
- parakinón** -a m farmakognoz. kinon z 1,4-dioksocikloheksa-2,5-diensko strukturo
ANG.: *para-quinone*
- parakrino signaliziranje** -ega -a s farm. bioteh. delovanje signalne molekule na celice v neposredni okolici celic, iz katerih se izloča
ANG.: *paracrine signalling*
- paralélna sintéza** -e -e ž farm. kem. sočasna sinteza večjega števila spojin, navadno v majhnih količinah
ANG.: *parallel synthesis*
- paralélni uvòz** -ega uvòza m farm. zak. uvoz zdravila, ki ima dovoljenje za promet v državi izvoznici in je zadosti podobno zdravilu, ki je v državi uvoznici pridobilo dovoljenje za promet, in se uvaža iz ene v drugo državo članico Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora
ANG.: *parallel import*
- paralélno zdravílo** -ega -a s lek. farm. od konca 2. svetovne vojne do začetka 90. let 20. stol. zdravilo enake kemične sestave, jakosti, v enaki farmacevtski obliki, s katerim lahko magister farmacije po lastni presoji zamenja predpisano zdravilo

- paramétrično spróščanje** -ega -a s farm. teh. dajanje serij izdelkov na trg na podlagi parametrov popolnoma validiranega tehnološkega postopka, ki zagotavlja načrtovano kakovost izdelka
ANG.: *parametric-release*
- páraprotein** -a m klin. kem., biomed. monoklonsko protitelo, pogosto strukturno nepopolno in/ali nefunkcionalno, ki ga izločajo maligno transformirane plazmatke, npr. pri mielomu ali Waldenströmovi makroglobulinemiji
PRIM.: Bence-Jonesovi proteíni, maligna transformácija
ANG.: *paraprotein*
- párasimpatolítik** -a m farm. kem. ► ántiholinérgik
- párasimpatomiméтик** -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot agonist na holinergičnih receptorjih v parasimpatičnem živčnem sistemu
ANG.: *parasympathomimetic*
LAT.: *parasympathomimeticum, parasympathomimeticum n*
- pá Rathormón** -a m farm. bioteh. ► páratiroídni hormón
- páratiroídni hormón** -ega -a m K: PTH farm. bioteh. polipeptidni hormon, navadno funkcionalni antagonist kalcitonina, ki ga izločajo obščitnične žleze in vzdržuje normalno koncentracijo kalcija v plazmi z delovanjem na ledvice, prebavila in kosti
S: pá Rathormón
ANG.: *parathyroid hormone*
LAT.: *hormonum parathyroidicum*
- paratóp** -a m farm. bioteh. vezavno mesto za epitop na protitelesu
ANG.: *paratope*
- parazit** -a m farmakognoz. organizem, ki zajeda drug organizem tako, da mu jemlje hranilne snovi
S: zajedávec
ANG.: *parasite*
LAT.: *parasitus, parasiti m*
- parciálni tromboplastínski čas** -ega -ega čása m klin. kem., biomed. ► aktiviráni parciálni tromboplastínski čas
- parenhím** -a m farmakognoz. osnovno asimilacijsko in založno rastlinsko tkivo iz celic enakomernih oblik in približno enake velikosti, s tankimi stenami in sposobnostjo deljenja
ANG.: *parenchyma*
LAT.: *parenchyma, parenchymatis n*
- parenterálna farmacévtska oblíka** -e -e -e ž farm. teh. sterilna farmacevtska oblika za aplikacijo z injiciranjem, infundiranjem ali implantiranjem v človeško ali živalsko telo
ANG.: *parenteral preparation*
LAT.: *parenteralium, parenteralium n*

parenterálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v človeško ali živalsko telo mimo prebavil z injiciranjem, infundiranjem ali implantiranjem
 ANG.: *parenteral use*
 LAT.: *usus parenteralis*

parfúm -a m **farmakognoz.** navadno etanolna raztopina za odišavljanje telesa, ki vsebuje najmanj 20 odstotkov parfumskega olja
 ANG.: *perfume*

parfúmska vóda -e -e ž **farmakognoz.** navadno etanolna raztopina za odišavljanje telesa, ki vsebuje najmanj 10 odstotkov parfumskega olja
 ANG.: *perfume water*
 LAT.: *aqua parfumi*

parfúmski koncentrát -ega -a m **farmakognoz.** ► parfúmsko ólje

parfúmsko ólje -ega -a s **farmakognoz.** dišeča zmes, nekđaj sestavljena iz eteričnih olj, absolutov, balzamov in živalskih izločkov, zdaj zlasti iz sinteznih dišavnih spojin
 s: parfúmski koncentrát
 ANG.: *perfume oil*
 LAT.: *oleum parfumi*

pariško módro -ega -ega s **zgod. farm.** ► prúsko módro

participácija -e ž **farmakoecon.** neposredno doplačilo k stroškom zdravstvenih storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja
 ANG.: *participation*

pasáža -e ž **biomed.** razdeljevanje ali precepljanje celic iz ene v več vzporednih celičnih kultur, pri čemer je število takšnih zaporednih korakov omejeno in končno, odvisno od hitrosti staranja in rastnega potenciala posamezne vrste celic
 ANG.: *passage*

pasilácija -e ž **farm. bioteh.** pripenjanje aminokislinskih zaporedij, sestavljenih iz prolinskih, alaninskih in serinskih ostankov, na rekombinantne proteine za povečanje hidrodinamskega volumna, kar omeji obseg glomerulne filtracije in podaljša biološko razpolovno dobo fuzijskega proteina **PRIM.:** hesilácija, pegilácija
 ANG.: *PASylation*

pasívna imunizácija -e -e ž **imunol., farm. bioteh.** vzpostavlanje antigensko specifične odpornosti proti okužbi s pomočjo protiteles tujega osebká **PRIM.:** aktivna imunizácija, cépljenje
 ANG.: *passive immunisation*

pasívni transpórt -ega -a m **farmakokin.** proces, pri katerem učinkovina s pasívno difuzijo

prehaja skozi biološko pregrado v smeri od višje proti nižji koncentraciji
 ANG.: *passive transport*

PÁSS -- ž (**ANG. post-authorisation safety study**) **farm. zak.** kratica ► štúdijska várnosti po pridobitvi dovoljenja za promèt z zdravilom

past. -- [pásta] (**LAT. pasta**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pasta

pásta -e ž **farm. teh., lek. farm.** poltrdna dermalna farmacevtska oblika z velikim deležem drobno uprašenih trdnih snovi, enakomerno dispergiranih v mazilni podlagi
 ANG.: *paste*
 LAT.: *pasta, pastae f*

pásta za dlésni -e -- -- ž **farm. teh.** pasta za aplikacijo na dlésni
 ANG.: *gingival paste*
 LAT.: *pasta gingivalis*

pasterizácija -e ž **farm. teh.** postopek uničevanja vegetativnih oblik mikroorganizmov pri temperaturi okrog 60 °C, npr. pasterizacija mleka
 ANG.: *pasteurisation*

pastíla -e ž **farm. teh.** trdna enoodmerna farmacevtska oblika za uporabo v ustni votlini, kjer se počasi raztaplja z lizanjem ali sesanjem
 ANG.: *pastille*
 LAT.: *pastillus, pastilli m*

PÁT -- ž (**ANG. process analytical technology**) **anal. zdr.** kratica ► procesno analízna tehnologija

paténa -e ž **lek. farm.** lekarniška posoda iz inertnega materiala, navadno emajlirane kovine, zlitin, stekla, marmorja, polimerov, v obliki polkrogle, z nogo ali brez nje, ki se uporablja za ročno mešanje in izdelovanje poltrdnih farmacevtskih oblik
 LAT.: *patena, patenae f*

patogén -a m **farm. bioteh.** mikroorganizem, ki povzroči bolezen
 ANG.: *pathogen*
 LAT.: *pathogenum, pathogeni n*

patróna -e ž **farm. teh.** ► vlóžek

PBPs PBPs-a in -- [pebepeés pebepeésa] m (**ANG. penicillin-binding proteins**) kratica ► penicilín vezóci protéini

PC -- [pecé] ž (**ANG. pharmaceutical care**) **lek. farm.** kratica ► farmacévtska skřb

p. c. -- -- [post cibos] (**LAT. post cibos**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po jedi

PCC PCC-ja in -- [pececé pececéja] m (**ANG. preclinical candidate**) **farm. kem.** kratica ► kandidát za predklíníčno testiranje

PCR -- [peceèr] ž (ANG. *polymerase chain reaction*) farm. biotech. kratica ► verižna reakcija s polimerazo

pD PD-ja in -- [pedé pedéja] m (ANG. *paediatric dose*) lek. farm. kratica ► otroški odmerek

PDCO PDCO-ja in -- [pedeçoó] m (ANG. *Paediatric Committee*) farm. zak. kratica Odbor za pediatrijo pri Evropski agenciji za zdravila, ki ga sestavljajo izvedenci, pristojni za ocenjevanje razvoja in presojo vseh vidikov zdravil za zdravljenje pediatrične populacije

PDD PDD-ja in -- [pededé pededéja] m (ANG. *prescribed daily dose*) farmakoepid., soc. farm. kratica ► predpisani dnevni odmerek

pDDD pDDD-ja in -- [pedededé pedededéja] m (ANG. *paediatric defined daily dose*) soc. farm. kratica ► pediatrični definirani dnevni odmerek

pečát -a m farm. teh. del tabletirke s kovinskim negativom za oblikovanje površine tablete s stiskanjem s: pečátni bát, žíg
ANG.: *punch*

pečátni bát -ega -a m farm. teh. ► pečát

pediátrični definirani dnevni odmerek -ega -ega -ega -rka m K: pDDD soc. farm. statistično izračunan dnevni odmerek za otroke za najpogostejšo terapevtsko indikacijo za določeno zdravilo
ANG.: *paediatric daily defined dose*

pediátrični odmerek -ega -rka m farmakokin. ► otroški odmerek

pedikulicíd -a m farm. teh. učinkovina, ki uničuje uši
ANG.: *pediculicide*
LAT.: *pediculicidum, pediculicidi n*

P_{eff} -a in -- [peceefèf peceefèfa] m (ANG. *effective permeability coefficient*) farmakokin. kratica ► efektivni permeabilnostni koeficient

PÉG PEG-a in -- m (ANG. *polyethylene glycol*) kratica farm. teh. ► makrogól

pegilácija -e ž farm. biotech., farm. teh. postopek, s katerim se kovalentno veže veriga makrogola na določeno proteinsko učinkovino ali na dostavni sistem, npr. priprava pegiliranega liposoma, s čimer se doseže izboljšanje farmakokinetičnih lastnosti PRIM.: pasilácija
ANG.: *PEGylation*

peklénski kámen -ega -mna m zgod. farm. ► hudíčev kámen

pektín -a m farmakognoz. pomožna snov za izdelavo mikrosfer in mikrokapsul, zgoščevalo, vezivo, sestavina kozmetičnih izdelkov,

zmes delnih metilnih estrov poligalakturonske kisline in njihovih natrijevih, kalijevih, kalcijevih in amonijevih soli, pridobljena z vodno ekstrakcijo agrumov ali jabolok

ANG.: *pectin*

LAT.: *pectinum, pectini n*

peléta -e ž farm. teh. trdna večtenotna peroralna farmacevtska oblika z gladko površino in s premerom 0,5–2 mm

ANG.: *pellet*

peletíranje -a s farm. teh. farmacevtskotehnološki postopek za izdelavo pelet

ANG.: *pelletisation*

pêlod pelóda m farmakognoz. ► cvétni práh

pelódna vréčka -e -e ž farmakognoz. mikrosporangij pri semenkah, ki je ena od navadno štirih votlin v prašnici in vsebuje cvetni prah
ANG.: *pollen sac*
LAT.: *folliculus pollinis*

pelódni mešiček -ega -čka m farmakognoz. cevka, ki zraste iz kalečega pelodnega zrnca za prenos moške do ženske spolne celice

ANG.: *pollen tube*

LAT.: *tubus pollinis*

péna -e ž farm. teh. disperzija velikih količin plina v obliki mehurčkov velikosti 0,1–3 mm v tekočini ali trdni snovi

ANG.: *foam*

LAT.: *muscus, musci n*

penetrométer -tra m farm. teh. naprava v obliki kovinskega stožca definiranih dimenzij za merjenje konsistence poltrdnega sistema

ANG.: *penetrometer*

penetrométrično mérjenje konsisténce -ega -a -- s farm. teh. farmakopejska metoda za vrednotenje konsistence, ki temelji na potopitvi kovinskega stožca definiranih dimenzij v poltrdni farmacevtski izdelek ali snov
ANG.: *measurement of consistency by penetrometry*

penicilíni -ov m mn. farm. kem. β-laktamski antibiotiki, ki imajo kondenziran štiričlenski laktamski in petčlenski tiazolidinski obroč, zlasti učinkoviti pri grampozitivnih mikroorganizmih, npr. benzilpenicilin

ANG.: *penicillins*

LAT.: *penicillina n pl.*

penicilínka -e ž farm. teh. ► víala

penicilín, občútljív na bétalaktamáze -a -ega -- -- m gl. penicilín, občútljív na laktamáze béta

penicilín, občútljív na béta laktamáze -a -ega -- -- -- m gl. penicilín, občútljív na laktamáze béta

penicilín, občutljiv na β -laktamáze -a
-ega -- -- [béta] m gl. penicilín, občutljiv na
laktamáze béta

penicilín, občutljiv na laktamáze béta -a -ega
--- --- in penicilín, občutljiv na β -laktamáze -a
-ega -- -- in penicilín, občutljiv na bétalakta-
máze -a -ega -- -- tudi penicilín, občutljiv na
béta laktamáze -a -ega --- --- m farm. kem.
penicilin, občutljiv na hidrolizo, katalizirano
z bakterijskimi encimi iz skupine laktamaz
beta, npr. benzilpenicilin, fenoksimetil-
penicilin
ANG.: *beta-lactamase sensitive penicillin*

penicilín vezóči proteini -- -ih -ov m mn.
K: **PBPs** farm. kem. bakterijske transpepti-
daze, ki katalizirajo premreženje, zadnjo
stopnjo biosinteze peptidoglikana, njihovi
kovalentni ireverzibilni zaviralci so penicilini
in cefalosporini
ANG.: *penicillin-binding proteins*

penilno sredstvo -ega -a s farm. teh. ► penilo

penilo -a s farm. teh. površinsko aktivna snov,
ki omogoča nastanek in stabilizacijo pene
s: penilno sredstvo
ANG.: *foaming agent*

pentóza -e ž farmakognoz. monosaharid,
ki vsebuje pet ogljikovih atomov in je
aldopentoza, če ima aldehidno funkcionalno
skupino, npr. riboza, ksiloza, ali ketopentoza,
če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr.
ribuloza, ksiluloza
ANG.: *pentose*
LAT.: *pentosum, pentosi n*

peptíd -a m oligomer ali krajši polimer iz
aminokislin, povezanih s peptidnimi
vezmi
ANG.: *peptide*
LAT.: *peptidum, peptidi n*

peptídna véz -e vezí ž amidna vez, značilna
za peptide in proteine, ki nastane med
karboksilno skupino ene aminokislina in
aminsko skupino druge aminokislina
ANG.: *peptide bond*

peptídni alkalóid -ega -a m farmakognoz.
alkaloid, katerega osnovna struktura je 10–
12-členski ciklični peptid, npr. majtanzin,
7-hidroksiplevrokorin
ANG.: *peptide alkaloid*

peptídno kartiranje -ega -a s farm. bioteh.,
anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznamom
fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod,
ki temelji na encimski ali kemični cepitvi
proteinov do krajših peptidnih fragmentov,
ki se nato ločijo in analizirajo za določitev
primarne strukture proteina ali ugotav-

ljanje njegove identitete s primerjavo z
referenčnim proteinskim standardom
ANG.: *peptide mapping*

peptidomimétik -a m farm. kem. nepeptidna
spojina, ki je po prostorski strukturi
in funkciji podobna biološko aktivnim
peptidom
ANG.: *peptidomimetic*
LAT.: *peptidomimeticum, peptidomimeticum n*

peptóid -a m farm. kem. peptidomimetik, pri
katerem je peptidna veriga zamenjana z med
seboj povezanimi N-alkil ali N-aril substitu-
iranimi glicini
ANG.: *peptoid*

per cutis -- -- [per kútis] lek. farm. oznaka na
zdravniškem receptu skozi kožo

per diem -- -- [per díjem] (LAT.) lek. farm. nekdanj,
oznaka na zdravniškem receptu na dan, čez dan

perfuzijsko omejeno porazdeljevanje
učinkovin -- -ega -a -- s farmakokin. hitrost
porazdeljevanja učinkovine po organizmu,
omejena s prekrvljenostjo posameznih organov
ANG.: *perfusion rate limited drug*
distribution

periartikulárna uporába -e -e ž aplikacija
zdravila ob sklepe
ANG.: *periarticular use*

pericíkel -kla m 1. farmakognoz. obroč paren-
himskega tkiva v korenini med endodermom
in žilo s: perikámbij
2. farmakognoz. zunanja plast centralnega
cilindra s: perikámbij
ANG.: *pericambium*
LAT.: *pericambium, pericambii n*

periculum in mora -- -- -- [perikulum in móra]
(LAT.) lek. farm. nekdanj, oznaka na zdravniškem
receptu nevarno je oklevati

peridêrm -a m farmakognoz. krovno tkivo,
sestavljeno iz felema, felogena in feloderma
ANG.: *periderm*
LAT.: *peridermis, peridermidis f*

periférni učinek -ega -nka m farm. kem. učinek
zdravila, povezan z delovanjem učinkovine
v organih, razen v centralnem živčnem
sistemu
ANG.: *peripheral effect*

periferno delujoč antagonist na opioidnih
recéptorjih -- -ega -a -- -- m farm. kem.
zdravilo ali učinkovina, ki z antagonistič-
nim delovanjem na opioidnih μ -receptorjih
prepreči zapiranje, ki sodi med najpogostejše
neželene učinke opioidov, ne vpliva pa na
njihovo analgetično delovanje, npr. alvimopan
ANG.: *peripheral opioid receptor antagonist*

periferno delujoč mišični relaksant -- -ega
-ega -a m farm. kem. mišični relaksant, ki prepreči prenos dražljaja na stiku med živčno in mišično celico

ANG.: *peripherally acting muscle relaxant*

perigón -a m farmakognoz. ► cvétno odeválo

perikámbij -a m farmakognoz. ► pericíkel (1, 2)

perikárp -a m farmakognoz. ► oseménje

perinevrálna uporába -e -e ž injiciranje zdravila v vezivno ovojnico živca

ANG.: *perineural use*

LAT.: *usus perineuralis*

periódično poročanje o zapletih z medicinskimi pripomočki s povzétki

-ega -a - - - - - - - - - - s med. prip.

poročanje proizvajalca ali pooblaščenega predstavnika proizvajalca pristojnemu organu za medicinske pripomočke o podobnih zapletih z enakim medicinskim pripomočkom ali vrsto medicinskih pripomočkov, kadar izvirni vzrok ni znan ali je uveden varnostni korektivni ukrep

ANG.: *periodic summary reporting for medical device incidents*

periódično poročilo o várnosti zdravila

-ega -a - - - - - s farm. zak. ► rédno posodóbljeno poročilo o várnosti zdravila

periodontálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v zobno pokostnico ali na njo

ANG.: *periodontal use*

LAT.: *usus periodonticus*

P

perispèrm -a m farmakognoz. hranilno tkivo v nekaterih semenih

ANG.: *perisperm*

LAT.: *perispermium, perispermii n*

peritécij -a m farmakognoz. stekleničast ali hruškast trosnjak pri zaprtotrošnjakih, ki ima že od začetka na vrhu odprtino

ANG.: *perithecium*

LAT.: *perithecium, perithecii n*

perkloráti -ov m mn. farm. kem. tirostatiki, ki zaradi podobnosti v elektronski zgradbi in velikosti z jodidnimi ioni zavirajo njihov aktivni transport skozi membrane in ovirajo biosintezo ščitničnih hormonov

ANG.: *perchlorates*

perkolácija -e ž farm. teh. kontinuirana ekstrakcija rastlinske droge v perkolatorju s stalnim dovajanjem topila zgoraj in odvajanjem perkolata spodaj

ANG.: *percolation*

LAT.: *percolatio, percolationis f*

perkolát -a m farm. teh. vmesni produkt perkolacije, ki ustreza masi uporabljene droge

ANG.: *percolate*

LAT.: *percolatum, percolati n*

perkolátor -ja m farm. teh. valjasta steklena ali kovinska posoda za perkolacijo, zgoraj opremljena z napravo za dovajanje topila, spodaj s sitom in ventilom za izpust perkolata

ANG.: *percolator*

permeabílnost -i ž farmakokin. sposobnost učinkovine, da prehaja biološke pregrade, kot so epiteliji in celične membrane

ANG.: *permeability*

per noctem - - - [per nóktem] (LAT.) lek. farm. nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu čez noč

peroksidácija -e ž farm. kem. ► ávtooksidácija

peroksidno števílo -ega -a s anal. zdr., farm. teh.

merilo za stopnjo avtooksidacije vzorca maščob, ki pomeni količino nastalega peroksida v predpisanih pogojih in se izraža v miliekvivalentih kisika na 1000 g vzorca

ANG.: *peroxide value*

peror. - - [perorális] (LAT. *peroralis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu peroralen

peroralna raztopina -e -e ž farm. teh. raztopina za aplikacijo skozi usta

ANG.: *peroral solution*

LAT.: *solutio peroralis*

peroralna uporába -e -e ž aplikacija zdravila skozi usta

ANG.: *oral use*

LAT.: *usus peroralis*

peroralne kápljice -ih -ic ž mn. farm. teh. kapljice za uživanje skozi usta

ANG.: *oral drops*

LAT.: *guttae perorales*

peroralni ántidiabéтик -ega -a m farm. kem. antidiabetik, ki se aplicira peroralno in se lahko uporablja, kadar so β-celice Langerhansovih otočkov v trebušni slinavki še sposobne sintetizirati inzulin s: peroralni hipoglikémik

ANG.: *oral blood glucose lowering agent*

LAT.: *antidiabeticum perorale*

peroralni hipoglikémik -ega -a m farm. kem. ► peroralni ántidiabéтик

peroralni kontraceptiv -ega -a m farm. kem. kontraceptiv za peroralno uporabo, ki navadno vsebuje zmes estrogena in gestagena, preprečuje ovulacijo ali otežuje ugnezdenje jajčeca v steni maternice

ANG.: *oral contraceptive*

LAT.: *contraceptivum perorale*

peroralni liofilizát -ega -a m **farm. teh.** farmacevtska oblika, pripravljena z liofilizacijo, iz katere se zdravilna učinkovina sprosti največkrat že na jeziku v ustni votlini in se nato pogoltne ali pred zaužitjem raztopi v vodi
 ANG.: *oral lyophilisate*

peroralni prašek -ega -ška m **farm. teh.** eno- ali večodmerni prašek za peroralno aplikacijo
 ANG.: *oral powder*
 LAT.: *pulvis peroralis*

per ós --- (LAT.) **lek. farm.** oznaka na zdravniškem receptu aplikacija skozi usta

personalizirana terapija -e -e ž **biomed.** postopki diagnosticiranja in zdravljenja, prirejeni vsakemu posameznemu bolniku
 S: individualizirana terapija
 ANG.: *personalised therapy*

perújski bálzam -ega -a m **farmakognoz.** balzam iz južnoameriškega tropskega drevesa *Myroxylon balsamum* var. *perierae*, ki se uporablja kot vulnerarik
 ANG.: *Peru balsam*
 LAT.: *balsamum indicum, balsamum indicum nigrum, balsamum peruvianum*

péseek -ska m **farmakognoz.** večja skupina drobnih kristalov kalcijevega oksalata v rastlinski celici
 ANG.: *sand*
 LAT.: *(h)arena, (h)arenae f*

pesticíd -a m **farm. zak.** fitofarmacevtsko sredstvo za zatiranje škodljivcev, plevelov in rastlinskih bolezní, npr. herbicid, fungicid, insekticid
 ANG.: *pesticide*

pestič -iča m **farmakognoz.** ženski razmnoževalni organ pri cvetnicah
 ANG.: *pistil*
 LAT.: *pistillum, pistilli n*

pestílo -a s **lek. farm.** ročno lekarniško mešalo iz porcelana, stekla, medenine, melamina ali drugega inertnega materiala, podolgovate oblike, spodaj zaobljeno, z gladko ali grobo površino, ki se uporablja v pateni, terilnici ali možnarju za mešanje in drobljenje S: pistíl
 ANG.: *pestle*

petrijevka -e ž plitva okrogla steklena posodica, ki se uporablja v biotehnologiji in mikrobiologiji, sestavljena iz dveh delov, ki se povezneta drug čez drugega
 ANG.: *Petri dish*

Peyerjeva plôšča in **peyerjeva plôšča** -e -e [pèj'erjeva] ž **farm. bioteh.** skupek limfatičnih foliklov v vitem črevesu in slepiču
 ANG.: *Peyer's patches*

Pharmacopoeia Austriaca VIII -e -e -- [farmakopėja avstrijska edicijo oktáva] ž (LAT.) **K: Ph. Austr. VIII** avstrijska farmakopėja v latinščini, ki je od 1906 do 1926 veljala na ozemlju današnje Slovenije

Pharmacopoeia Jugoslávica I -e -e -- [farmakopėja jugoslávika edicijo príma] ž (LAT.) **K: Ph. Jug. I** prva jugoslovanska farmakopėja v latinici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1933 in 1951

Pharmacopoeia Jugoslávica II -e -e -- [farmakopėja jugoslávika edicijo sekúnda] ž (LAT.) **K: Ph. Jug. II** druga jugoslovanska farmakopėja v latinici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1951 in 1972

Pharmacopoeia Jugoslávica III -e -e -- [farmakopėja jugoslávika edicijo tércija] ž (LAT.) **K: Ph. Jug. III** tretja jugoslovanska farmakopėja, prevedena v slovenski jezik, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1972 in 1984

Pharmacopoeia Jugoslávica IV -e -e -- [farmakopėja jugoslávika edicijo kvárta] ž (LAT.) **K: Ph. Jug. IV** četrta jugoslovanska farmakopėja v latinici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1984 in 1997

Pharmacopoeia Serbica II -e -e -- [farmakopėja sèrbika edicijo sekúnda] ž (LAT.) **K: Ph. Serb. II** farmakopėja v cirilici in srbskem jeziku, ki je veljala na ozemlju današnje Slovenije med letoma 1926 in 1933

Ph. Austr. VIII --- [farmakopėja avstrijska edicijo oktáva] okrajšava ► Pharmacopoeia Austriaca VIII

Ph. Eur. --- [juropíon farmakopíja] (ANG. *European Pharmacopoeia*) okrajšava ► Evrópska farmakopėja

Ph. Jug. I --- [farmakopėja jugoslávika edicijo príma] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslávica I

Ph. Jug. II --- [farmakopėja jugoslávika edicijo sekúnda] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslávica II

Ph. Jug. III --- [farmakopėja jugoslávika edicijo tércija] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslávica III

Ph. Jug. IV --- [farmakopėja jugoslávika edicijo kvárta] okrajšava ► Pharmacopoeia Jugoslávica IV

PHK PHK-ja in -- [pehaká] m **farm. bioteh.** kratica ► poglavítni histokompatibilnostni kompléks

pH-profil -a [pehá] m *stab. zdr.* grafični prikaz odvisnosti konstante hitrosti kemijske reakcije ali stabilnosti zdravilne učinkovine ali zdravila od pH-vrednosti medija
ANG.: pH rate profile

Ph. Serb. II - - - - - [farmakopėja sèrbika edicijo sekúnda] okrajšava ► Pharmacopoeia Serbica II

pH-vrédnost -i [pehá] ž *farm. kem.* negativni logaritem koncentracije ali aktivnosti H⁺-ionov, merilo za kislinsko-bazične lastnosti
ANG.: pH value

PÍC -- ž (*ANG. Pharmaceutical Inspection Convention*) kratica ► Konvencija o farmaceutski inšpekciji

Pickeringova emúljija in **pickeringova emúljija** -e -e [píkeringova] ž *farm. teh.* emulzija, stabilizirana s trdnimi delci
ANG.: Pickering emulsion

PIC/S -- [picès] ž (*ANG. Pharmaceutical Inspection Convention and Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme*) kratica ► Konvencija o farmaceutski inšpekciji in shéma sodelovanja farmaceutskih inšpekcij

pigmènt -ènta m **1.** farmakognoz. snov, ki daje organizmu in njegovim delom barvo s: barvilo (3)

2. anorganska ali organska netopna snov za barvanje

ANG.: pigment

LAT.: pigmentum, pigmenti n

P

piknja -e ž *farmakognoz.* odprtina v celični steni rastline

ANG.: pit

LAT.: fossa, fossae f

piknométer -tra m steklena posoda s točno določeno prostornino za določanje gostote tekočin

ANG.: pycnometer

PÍL PIL-a in -- m (*ANG. patient information leaflet*) kratica ► navodilo za uporabo

pil. -- [pílula] (*LAT. pilula*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pilula

pilóta -e ž *farm. teh.* ► pilótni obrát

pilótna proizvodnja -e -e ž *farm. teh.* proizvodnja, namenjena izdelavi serije farmaceutskega izdelka, ki po masi predstavlja najmanj 10 % načrtovane redne industrijske serije ali najmanj 100.000 enot enodmerne farmaceutske oblike in se lahko uporabi tudi za prodajo s: poskúсна proizvodnja

ANG.: pilot scale production

pilótna sèrija -e -e ž *farm. teh.* serija farmaceutskega izdelka, izdelana v pilotnem obratu, ki

se lahko uporabi za izvedbo formalnih stabilnostnih študij, študije biološke ekvivalence ali za izdelavo manjših serij s: poskúсна sèrija

ANG.: pilot batch

pilótni obrát -ega -áta m *farm. teh.* obrat s proizvodno opremo pilotnega nivoja in vzpostavljeno dobro proizvodno prakso s: pilóta
ANG.: pilot plant

pilótno merilo -ega -a s *farm. teh.* merilo s pripadajočo proizvodno opremo, ki je po velikosti serije največkrat 10- do 30-krat večje od laboratorijskega merila s: pól-industrijsko merilo, poskúšno merilo
ANG.: pilot scale

pílula -e ž *farm. teh., lek. farm.* nekdanja ročno izdelana okrogla peroralna farmaceutska oblika, v zadnjem času nadomeščena s tabletami in kapsulami

ANG.: pilule

LAT.: pillula, pillulae f

pilulárka -e ž *lek. farm.* naprava za oblikovanje pilul v lekarni

pincéta -e ž kovinska prijemalka z vzmetnim ročajem za prenašanje uteži, filtrov

ANG.: spring tweezers

LAT.: volsella, volsellae f

ping. -- [píngvis] (*LAT. pinguis*) *lek. farm.* nekdanja, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu masten

p. iniekt. - - - [pro injekcijóne] m (*LAT. pro injectijone*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za injiciranje

pínt -a m **K:** **pt.²** *lek. farm., zgod. farm.* stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 473 mL, kasneje pa 568 mL

ANG.: pint

LAT.: pinta, pintae f

PÍP PIP-a m (*ANG. paediatric investigation plan*) *farm. zak.* kratica ► načrt pediatričnih raziskáv

piperazinski deriváti -ih -ov m mn. *farm. kem.* anthelmintiki, ki vsebujejo piperazinski obroč in povzročijo paralizno parazitov v prebavnem traktu, da se lažje izločijo iz organizma, npr. piperazin
ANG.: piperazine derivatives

piperidíndiónski deriváti -ih -ov m mn. *farm. kem.* pomirjevala in uspavala s piperidinskim obročem, po mehanizmu delovanja podobna barbituratom, npr. glutetimid
ANG.: piperidinedione derivatives

piperidínski alkalóid -ega -a m *farmakognoz.* alkaloid, katerega osnovna struktura je piperidin, npr. koniin, lobelin, piperin
ANG.: piperidine alkaloid

pipéta -e ž navadno steklena koničasta cevka za odvzem ali dodajanje majhne količine tekočine, lahko graduirana ali trebušasta, s točno določeno prostornino

ANG.: *pipette*

LAT.: *pipetta, pipetae f*

piranokumarin -a m farmakognoz. piranski derivat kumarina, npr. visnadin

ANG.: *pyranocoumarin*

piranóza -e ž farmakognoz. monosaharid v obliki šestčlenskega cikličnega polacetala s petimi ogljikovimi in enim kisikovim atomom, npr. glukopiranoza

ANG.: *pyranose*

LAT.: *pyranosum, pyranosi n*

piranozid -a m farmakognoz. glikozid s piranozno obliko sladkornega dela, npr. arbutin, genistin

ANG.: *pyranoside*

LAT.: *pyranosidum, pyranosidi n*

piranozidni antibiotik -ega -a m farm. kem. antibiotik, ki ima na N-metilpirolidilkarboksilno kislino preko amidne vezi vezan osemčlenski monosaharid in je po lastnostih podoben makrolidnim antibiotikom, npr. linkomicin, klindamicin s: linkozamid

ANG.: *lincosamide*

LAT.: *lincosamidum, lincosamidi n*

pirazolóni -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, derivati pirazola, ki zavirajo encim ciklo-oksigenazo, npr. propifenazon

ANG.: *pyrazolones*

LAT.: *pyrazolona n pl.*

piretrini -ov m mn. farm. kem., farmakognoz. polsintezni ali sintezni insekticidi, po strukturi monoterpenoidi, estri piretrinske ali krizantemske kisline, značilni za rod *Tanacetum*, ki delujejo na živčni sistem insektov in so biorazgradljivi, npr. cinerin, jasmolin, fenotrin s: piretrinoidi

ANG.: *pyrethrins*

piretrinoidi -ov m mn. farm. kem., farmakognoz. ► piretrini

piretrinska kislina -e -e ž farmakognoz. osnovna struktura piretrinov, ki je strukturno (1R,3R)-2,2-dimetil-3-(2-metilprop-1-enil) ciklopropankarboksilna kislina

ANG.: *pyrethric acid*

LAT.: *acidum pyrethrini*

piridinski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je piridin, npr. anatabin, arekolin, nikotin

ANG.: *pyridine alkaloid*

piridoksál -a m farm. kem. aldehidna oblika vitamina B₆

ANG.: *pyridoxal*

LAT.: *pyridoxalum, pyridoxali n*

piridoksamin -a m farm. kem. aminometilna oblika vitamina B₆

ANG.: *pyridoxamine*

LAT.: *pyridoxaminum, pyridoxamini n*

piridoksín -a m farm. kem. hidroksimetilna oblika vitamina B₆

ANG.: *pyridoxine*

LAT.: *pyridoxinum, pyridoxini n*

pirimidínska báza -e -e ž farm. bioteh.

nukleinska baza, derivat pirimidina, sestavni del nukleozidov citidina, deoksicitidina, deoksitimidina in uridina

ANG.: *pyrimidine base*

pirimidínski derivát -ega -a m farm. kem.

antihipertenziv, ki s povečanjem permeabilnosti za kalijeve ione povzroči relaksacijo gladkih mišic v steni žil, glavni predstavnik minoksidil se dermalno uporablja tudi za zdravljenje plešavosti

ANG.: *pyrimidine derivative*

LAT.: *pyrimidini derivatum*

pirogén -a m toksikol. snov biogenega ali abiogenega izvora, ki po vnosu v krvni obtok poviša telesno temperaturo nad 38 °C s: pirogéna snóv PRIM.: endotoksín

ANG.: *pyrogen*

LAT.: *pyrogenum, pyrogeni n*

pirogéna snóv -e snóvi ž toksikol. snov biogenega ali abiogenega izvora, ki po vnosu v krvni obtok poviša telesno temperaturo nad 38 °C s: pirogén

ANG.: *pyrogen*

LAT.: *pyrogenum, pyrogeni n*

pirolizidínski alkaloid -ega -a m farmakognoz.

alkaloid, katerega osnovna struktura je pirolizidin ali 4-azabiciklo[3.3.0]oktan, npr. likopsamin, simfitin, senecionin

ANG.: *pyrrolizidine alkaloid*

písna farmacévska komunikácija -e -e -e ž lek. farm. pisno sporazumevanje o pravilni, varni, učinkoviti in kakovostni uporabi zdravil za zdravljenje in preprečevanje bolezni, npr. signatura, navodilo za uporabo, informativni lističi, spletna komunikacija

ANG.: *written patient communication*

pistíl -a m lek. farm. ► pestilo

pítno zlató -ega -á s zgod. farm. zdravilo iz drobno suspendiranih majhnih delcev zlata v zmesi vode in nekaterih olj, ki je veljalo za panacejo

LAT.: *aurum potabile*

P

Pitotova cév in **pitotova cév -e ceví** [pitójeva] ž **farm. teh.** instrument za merjenje razlike tlakov, ki omogoča izračun lokalne hitrosti tekočine

ANG.: *Pitot tube*

PKH -- [pekahá] ž **klin. kem., biomed.** kratica ► povprečna količina hemoglobína v eritrocitih

PKHE -- [pekahaé] ž **klin. kem., biomed.** kratica ► povprečna koncentracija hemoglobína v eritrocitih

PL PL-a in -- [peèl peèla] m (**ANG. patient leaflet**) kratica ► navodilo za uporabo

placébo -a m **1. farm. zak.** farmakodinamično neaktivna snov ali izdelek, po videzu enak zdravilu

2. farm. zak. indiferenten postopek, ki se uporablja zaradi sugestivnega učinka pri zdravljenju ali pri kontrolirani klinični raziskavi **s:** navidezno zdravilo, slépo zdravilo

ANG.: *placebo*

plastibáza -e ž **farm. teh.** vazelinu podobna mazilna podlaga, sestavljena iz 95 delov tekočega parafina in 5 delov trdnega polietilena

ANG.: *plastibase*

plástični pretòk -ega -óka m **farm. teh.** oblika reološkega obnašanja sistemov, pri katerih se viskoznost z večanjem strižne obremenitve zmanjšuje, ko je presežena mejna vrednost strižne napetosti **s:** Binghamov pretòk

ANG.: *Bingham flow, plastic flow*

plástičnost -i ž **1. farm. teh.** sposobnost materiala, da se ob zunanji napetosti deformira časovno neodvisno in ireverzibilno

ANG.: *plasticity*

2. biomed. sposobnost zlasti matičnih celic, da se preobrazijo v različne celične vrste glede na fiziološke dražljaje, ki so jim izpostavljene

ANG.: *plasticity*

plastíd -a m **farmakognoz.** tvorba v rastlinski celici, ki shranjuje rezervne snovi ali vsebuje barvila

ANG.: *plastid*

LAT.: *plastidium, plastidi n*

plastifikátor -ja m **farm. teh.** ► mehčalo

pláščna tabléta -e -e ž **farm. teh.** obložena tableta, izdelana s tehnologijo suhega oblaganja

ANG.: *press-coated tablet*

plátinova spojina -e -e ž **farm. kem.** protitumorna učinkovina, navadno platinova(II)

koordinacijska spojina, ki reagira z nukleofili in poruši tridimenzionalno strukturo DNA, npr. cisplatin, karboplatin

ANG.: *platinum compound*

LAT.: *plattini derivatum*

plázemska koncentrácija zdravilne

učinkovine -e -e -- -- ž **K: Cp** farmakokin.

koncentracija zdravilne učinkovine v plazmi v določenem času, npr. 3 ure po aplikaciji

ANG.: *plasma concentration of a drug*

plázemska koncentracijska krivúlja -e -e

-e ž **farmakokin.** potek plazemskih koncentracij v odvisnosti od časa

ANG.: *plasma concentration profile*

plázemske proteinske frákcije -ih -ih -ij ž mn.

farm. kem. izdelki, ki se uporabljajo za nadomeščanje plazemskih proteinov pri hujših krvavitvah

ANG.: *plasma protein fractions*

plázma -e ž **farm. bioteh., lab. med.** tekoči del krvi,

v katerem so suspendirane krvne celice, ki vsebuje hormone, glukozo in druge sladkorje, proteine, aminokislino, maščobe in številne metabolite in se lahko uporablja v diagnostične in terapevtske namene **s:** kórvna plázma

ANG.: *blood plasma, plasma*

plazmaferéza -e ž **farm. bioteh.** postopek

ločevanja plazme iz krvi bolnika ali krvodajalca, pri katerem krvne celice ostanejo v krvnem obtoku

ANG.: *plasmapheresis*

plazmaléma -e ž **farmakognoz.** ► celična membrána

plazmátka -e ž **farm. bioteh., imunol.** celica, ki nastane po reakciji s specifičnim antigenom in pod vplivom delovanja določenih limfokinov iz limfocita B in izloča protitelesa

ANG.: *plasma cell*

plazmíd -a m **farm. bioteh.** samostojni zunajkromosomski ciklični vektor, ki razmeroma lahko prehaja iz celice v celico in s tem omogoča horizontalni prenos genov zlasti med bakterijami

ANG.: *plasmid*

plazmín -a m **farm. bioteh.** encim, ki po hidrolizi nastaja iz plazminogena in sodeluje pri razgradnji krvnih strdkov

ANG.: *plasmin*

LAT.: *plasminum, plasmini n*

plazminogén -a m **farm. bioteh.** neaktivna predstopnja plazmina v krvi

ANG.: *plasminogen*

LAT.: *plasminogenum, plasminogeni n*

plésen -sni ž **1. farmakognoz.** zajedavska gliva, ki tvori prevleke na napadenih površinah

2. farmakognoz. bolezen, ki jo povzročata gliva

ANG.: *mould*

LAT.: *mucor, mucoris m*

plínska analiza -e -e ž klin. kem., biomed.

komplet laboratorijskih preiskav pri diagnostiki motenj kislinsko-bazičnega ravnotežja v krvi preiskovanca, ki vključuje meritve delnega tlaka kisika in ogljikovega dioksida, pH krvi, natrijevih, kalijevih in kloridnih ionov ter izračun nekatereh parametrov, npr. koncentracije hidrogenkarbonatnih ionov, anionske vrzeli

ANG.: *blood gas analysis*

plínska kromatografija -e -e ž K: **GC, GC**

1. anal. zdr. kromatografija, pri kateri uparjeni vzorec skupaj z nosilnim plinom potuje po stacionarni fazi

ANG.: *gas chromatography*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način kromatografske ločitve zmesi, istovetenja in določanja vsebnosti na podlagi porazdelitve uparjenih komponent zmesi med nemešajočima se fazama, pri čemer je mobilna faza nosilni plin, ki po stacionarni fazi potuje v koloni

ANG.: *gas chromatography*

plínski analizátor -ega -ja m klin. kem., biomed. instrument za merjenje ali izračun parametrov plinske analize krvi

ANG.: *blood gas analyser*

plód plodú m **1. biomed.** nastajajoči organizem, ki je že razvit do te mere, da se lahko na njem prepoznajo značilnosti biološke vrste, ki ji pripada, pri človeku od 8. tedna nosečnosti dalje s: fétus

ANG.: *fetus*

2. farmakognoz. rastlinski organ, ki se razvije po oploditvi pri kritosemenkah in vsebuje seme za njihovo razširjanje

ANG.: *fruit*

LAT.: *fructus, fructus m*

plodíč -íča m farmakognoz. navadno enosemnski del ploda, ki se sprosti ob njegovi zrelosti ali ostane združen z njim

ANG.: *mericarp*

LAT.: *mericarpium, mericarpium n*

plódnica -e ž farmakognoz. spodnji del pestiča, v katerem so semenske zasnove in iz katerega se razvije plod

ANG.: *ovary*

LAT.: *ovarium, ovarium n*

plódni líst -ega -a m farmakognoz. ploščati del cveta, ki nosi semenske zasnove pri kritosemenkah s: karpél

ANG.: *carpel*

LAT.: *carpellum, carpelli n*

plóšča béta -e -- ž farm. biotech. sekundarna struktura proteinov, v kateri se dva ali več trakov beta paralelno ali antiparalelno poveže z vodikovimi vezmi

ANG.: *beta sheet*

pluripotétna mátična célica -e -e -e ž

K: PMC, PSC biomed. matična celica, iz katere lahko nastanejo vse telesne celice, vključno s spolnimi s: embriónalna mátična célica

ANG.: *pluripotent stem cell*

plúta -e ž farmakognoz. del drevesne skorje iz mrtvih celic, katerih stene vsebujejo suberin

ANG.: *cork*

LAT.: *suber, suberis n*

plv. -- [púlvis / pulverátus] (LAT. *pulvis / pulveratus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prašek / praškast

P. M. -- -- [post merídiem] (LAT. *post meridiem*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu popoldne

PMC -- [peemcé] ž biomed. kratica ► pluripotétna mátična célica

PMF PMF-a in -- [peeměf peeměfa] m (ANG. *plasma master file*) farm. zak. kratica ► glávni dosjé o plázmi

P_{nav} -ja in -- [peenavé peenavěja] m farm. kem. kratica ► navídezni porazdelítveni koefíciént

pòanalízna fáza laboratórijske preiskáve -e -e -- -- ž klin. kem., biomed. faza laboratorijske preiskave, ki zajema interpretacijo rezultata, oblikovanje in izdajo izvida **PRIM.:** analízna fáza laboratórijske preiskáve

ANG.: *post-analytical phase of laboratory testing*

pòanalízni vplívi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. različni dejavniki, ki neželjeno spreminjajo izvide laboratorijskih preiskav in se pojavljajo v času od zaključka laboratorijske analize do izdelave laboratorijskega izvida, npr. napačna interpretacija rezultatov, pomanjkljiv laboratorijski izvid **PRIM.:** laboratórijska preiskáva

ANG.: *post-analytical variables*

podáljšano dominirana strategija -- -e -e ž farmakoecon., soc. farm. ► podáljšano prevládana strategija

podáljšano prevládana strategija -- -e -e ž farmakoecon., soc. farm. strategija zdravljenja, pri kateri je razmerje med prirastkom

P

stroškov in prirastkom učinkovitosti večje kot pri naslednji bolj učinkoviti strategiji

S: podaljšano dominirana strategija

PRIM.: dominantna strategija

ANG.: *extendedly dominated strategy*

podaljšano sproščanje -ega -a s farm. teh.

prirejeno sproščanje, pri katerem zdravilna učinkovina kontinuirano prehaja iz farmacevtske oblike v daljšem časovnem obdobju

ANG.: *prolonged release, sustained release*

podatkovna baza EudraVigilance -e

-e -- [éjdravigiláns] ž farm. zak. baza

podatkov in sistem upravljanja, ki ga vodi Evropska agencija za zdravila za zbiranje in ocenjevanje poročil o neželenih učinkih zdravil med njihovim razvojem in po pridobitvi dovoljenja za promet z zdravilom v Evropskem gospodarskem prostoru

S: EudraVigilance

ANG.: *European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance Database*

podatkovna zbirka o zdravilih -e -e - - - - ž

navadno elektronska zbirka različnih podatkov o zdravilih, ki nastane v različnih institucijah ali podjetjih kot pomoč pri objektivnem informiranju o zdravilu

ANG.: *drug database, medicine database*

podatkovna zbirka za poslovene potrebe lekárin in avtomatsko obdelávo receptov

-e -e - - - - - - - - - - - - - - - - ž lek. farm. zbirka podatkov o zdravilih in drugih izdelkih, ki se uporablja za optimalno oskrbo prebivalstva in državno statistiko

podjezična farmaceutvska oblika -e -e -e ž

farm. teh. farmacevtska oblika za aplikacijo pod jezik za doseganje systemskega učinka

ANG.: *sublingual preparation*

LAT.: *praeparatio sublingualis*

podjezična tabléta -e -e ž farm. teh.

oralna tableta za aplikacijo pod jezik za doseganje systemskega učinka

S: lingváléta, súb-lingváléta

ANG.: *sublingual tablet*

LAT.: *tabuletta sublingualis*

podjezično pršilo -ega -a s farm. teh.

pršilo za aplikacijo zdravila pod jezik

ANG.: *sublingual spray*

podláktna bérgla -e -e ž med. prip. bergla, ki

ima oporo za dlan in objemko za podlaket

ANG.: *forearm crutch*

podóбно biolóško zdravilo -ega -ega -a s

farm. zak. biolóško zdravilo, ki pridobi dovoljenje za promet po preteku patentne

zaščite referenčnega originatorskega biolóškega zdravila, z referenčnim zdravilom

primerljivo glede na izkazano učinkovitost, varnost in kakovost, kar se dokazuje s kliničnimi preskušanjimi in ne le z raziskavami biolóške ekvivalence

S: biolóško primerljivo zdravilo

PRIM.: genérično zdravilo

ANG.: *biosimilar*

podóbnostno število -ega -a s farm. teh.

brezdimenzijsko število, ki se dobi z analizo razmerij med različnimi fizikalnimi količinami, značilnimi za proučevani sistem, npr. Reynoldsovo število, kar omogoča zagotavljanje dinamične podobnosti sistema pri njegovem povečevanju

ANG.: *dimensionless number, similarity parameter*

podofilín -a m farmakognoz., zgod. farm. oficinalen

do leta 1972 smola iz korenin ščitastega majskega jabolka (*Podophyllum peltatum*), ki se je uporabljala kot močno odvajalo in holagog

ANG.: *podophyllin*

LAT.: *podophyllum, podophyllini n*

podpazdúšna bérgla -e -e ž med. prip. bergla,

ki ima oprijem za roko in pazdušno oporo

ANG.: *underarm crutch*

podrúžnica lekárne -e -e ž farm. zak. ► lekárniška

podrúžnica

podvojeválne vílice -ih -ic ž mn. farm. biotech.

struktura na molekuli DNA, kjer pride do odpiranja dvojne vijačnice med procesom podvojevanja

S: replikájske vílice

ANG.: *replication fork*

podvojevánje DNA -a - - [deená] s farm. biotech.

nastanek dveh novih dvovertičnih DNA, pri katerem se ob vsaki od razklenjenih enojnih verig matrične DNA sintetizira nova komplementarna veriga

S: replikácija DNA, sémikonzervatívna replikácija

ANG.: *DNA replication*

pódvísta -e ž farmakognoz. takson v okviru

vrste, navadno s posebnim območjem razširjenosti

PRIM.: vísta (2)

ANG.: *subspecies*

LAT.: *subspecies, subspeciei f*

pogáča -e ž farm. teh. ► cement

poglavítni histokompatibilnostni kompléks

-ega -ega -a m farm. biotech. ► poglavítni

kompléks tkívne skládnosti

poglavítni kompléks tkívne skládnosti -ega

-a - - - - m K: **MHC, PHK** farm. biotech. velika skupina genov v genomu večine vretenčarjev in njihovi proteinski produkti, razredov I in II, ki v imunskem sistemu sodelujejo pri razločevanju med lastnimi in tujimi antigeni v organizmu in njihovem predstavljanju

limfocitom T s: poglavitni histokompatibilnostni kompleks

ANG.: *major histocompatibility complex*

pogódbeni proizvajálec -ega -lca m podjetje, ki v imenu proizvajalca izvaja nekatere stopnje izdelave zdravila ali medicinskega pripomočka

ANG.: *contract manufacturer*

pojávnost -i ž farmakoepid., soc. farm. število novih dogodkov, zlasti novih primerov bolezni v določenem časovnem intervalu ali obdobju, na določenem območju, v določeni populaciji s: incidéncia

ANG.: *incidence*

poklíčna toksikologíja -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje možnost neželenih vplivov kemikalij na delovnem mestu in pripravlja predloge za primerne preventivne in zaščitne ukrepe

ANG.: *occupational toxicology*

poliadenilácija -e ž farm. bioteh. proces dodajanja zaporedja več deset do več sto adenilatnih ostankov na 3' konec primarnega prepisa informacijske RNA

ANG.: *polyadenylation*

poliakrilamidna gélska elektroforéza -e -e -e ž K: **PÁGE** farm. bioteh. analizna elektroforezna metoda, ki poteka v poliakrilamidnem gélskem matriksu in omogoča ločitev proteinov zaradi razlik v masi, naboju ali velikosti

ANG.: *polyacrylamide gel electrophoresis*

poliakrilamidna gélska elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrilsulfáta -e -e -e ----- ž K: **SDS-PAGE** farm. bioteh. poliakrilamidna gélska elektroforeza, ki omogoča ločitev denaturiranih in zaradi prisotnosti natrijevega lavrilsulfata negativno nabitih proteinov samo na podlagi razlik v njihovi masi

ANG.: *sodium dodecyl sulfate polyacrylamide gel electrophoresis*

polialkohól -a m farmakognoz. ► poliól

poliamínski alkalóid -ega -a m farmakognoz. alkalóid, katerega osnovna struktura je spermin ali spermidin, npr. palustrin

ANG.: *polyamine alkaloid*

polianión -a m farm. teh. polimer, ki ima v svoji strukturi kisle funkcionalne skupine, ki v vodnem mediju z ustreznim pH disociirajo do anionov

ANG.: *polyanion*

póli-Á-rèp -rêpa m farm. bioteh. odsek RNA, sestavljen iz več deset do več sto adenzinov

ANG.: *poly-A tail*

poliárhna žíla -e -e ž farmakognoz. radialna žila pri enokaličnicah z več kot sedmimi kraki

ANG.: *polyarch vascular bundle*

LAT.: *vas polyarchicum*

polielektrolít -a m polimer, ki ima v svoji strukturi funkcionalne skupine, ki v vodnem mediju z ustreznim pH ionizirajo

ANG.: *polyelectrolyte*

poliénski antibiótik -ega -a m farm. kem.

antimikotik naravnega izvora z laktonskim obročem, ki vsebuje hidrofobno območje s številnimi konjugiranimi dvojnimi vezmi in se zaradi interakcij s steroli vgradi v biološke membrane ter v njih tvori pore, npr. nistatin, amfotericin

ANG.: *polyene antibiotic*

polietilénglikól -a m farm. teh. ► makrogól

polifármakoterapija -e ž soc. farm. sočasna uporaba več zdravil s: polipragmazíja

ANG.: *concomitant medications, polypharmacy, polypragmasy*

polifenól -a m farmakognoz. aromatska spojina z več fenolnimi skupinami v molekuli

ANG.: *polyphenol*

LAT.: *polyphenolum, polyphenoli n*

poligamíja -e ž farmakognoz. ločenost moških, ženskih in dvospolnih cvetov na isti rastlini

ANG.: *polygamy*

LAT.: *polygamia, polygamiae f*

polikátion -a m farm. teh. polimer, ki ima v svoji strukturi funkcionalne skupine, ki se v vodnem mediju z ustreznim pH protonirajo do kationov

ANG.: *polycation*

poliketíd -a m farmakognoz. spojina iz skupine strukturno zelo različnih sekundarnih metabolitov, ki nastajajo iz acetilkoencima A, npr. terpeni, aromatske spojine, maščobne kisline

ANG.: *polyketide*

LAT.: *polycetidum, polycetidi n*

poliklónska prótitelesá -ih -és s mn.

farm. bioteh., imunol. skupina protiteles, ki se vežejo na isti antigen in jih proizvajajo različni kloni limfocitov B

ANG.: *polyclonal antibodies*

polikrést -a m homeopat. homeopatsko zdravilo, ki se uporablja zelo pogosto in ima širok spekter delovanja

ANG.: *polychrest*

polimêr -a m farm. teh. kemična spojina iz velikega števila medsebojno kovalentno povezanih monomerov

ANG.: *polymer*

P

polimeráza -e ž **farm. bioteh.** encim, ki katalizira združevanje osnovnih gradbenih enot v polimere, zlasti nukleotidov v polinukleotide
ANG.: *polymerase*

polimêrna oblôga -e -e ž **farm. teh.** ► filmska oblôga

polimêrni micél -ega -a m **farm. teh.** blokkopolimer, sestavljen iz hidrofilnih in lipofilnih delov, ki nad kritično micelsko koncentracijo tvori micel z velikostjo 100 nm, v katerem je ujeta zdravilna učinkovina
ANG.: *polymeric micelle*

polimêrni nánodélec -ega -lca m **farm. teh.** ogrodni tip nanodelca, navadno iz biokompatibilnih in biorazgradljivih naravnih ali sinteznih polimerov
ANG.: *polymeric nanoparticle*

polimêrni terapévnik -ega -a m **farm. teh.** dostavni sistem koloidne velikosti, pri katerem je zdravilna učinkovina kovalentno vezana na specifično načrtovan polimer, ki poveča njeno topnost, stabilnost ali biokompatibilnost
ANG.: *polymer therapeutic*

polimiksiní -ov m mn. **farm. kem.** polipeptidni antibiotiki, zgrajeni iz cikličnega peptida in daljše lipofilne verige, ki se kot površinsko aktivne snovi vgradijo v membrano mikroorganizmov in motijo njeno funkcijo, npr. polimiksin
ANG.: *polymyxins*
LAT.: *polymyxina n pl.*

polimorfizem -zma m **1. farm. teh.** lastnost trdnih snovi, da lahko snov z isto kemično sestavo obstaja v različnih kristalnih stanjih, kar se odraža v različnih fizikalnih lastnostih, npr. različna hitrost raztapljanja, tališče, fizikalna stabilnost, pretočne lastnosti, gostota

2. biomed. obstoj številnih različnih oblik organizmov znotraj iste species, neodvisno od razlik v spolu, posameznega gena v dveh ali več alelskih različicah in določenih molekul, npr. encimov

3. farm. teh. po farmakopeji širši termin v farmakopejski monografiji, ki vključuje pravi kristalni polimorfizem, solvate, hidrate, alotropijo ali amorfno stanje snovi
ANG.: *polymorphism*

polinácija -e ž **farmakognoz.** ► oprašitev

pôlindustrijsko merílo -ega -a s **farm. teh.** ► pilótno merílo

poliól -a m **farm. kem., farmakognoz.** spojina z več hidroksilnimi skupinami, npr. glicerol,

propilenglikol, sorbitol, manitol, ksilitol
S: polialkohol
ANG.: *polyol*

polipeptíd -a m **farmakognoz., farm. kem.** organska spojina, peptid, zgrajen iz več kot desetih aminokislin

ANG.: *polypeptide*

LAT.: *polypeptidum, polypeptidi n*

polipeptídni antibiôtik -ega -a m **farm. kem.** antibiotik, sestavljen iz polipeptidne verige, na katero so lahko vezani različni substituenti

ANG.: *polypeptide antibacterial, polypeptide antibiotic*

polipléksi -ov m mn. **farm. teh.** kompleksi koloidne velikosti med polikationi in anionskimi oligonukleotidi

ANG.: *polyplex*

poliploidíja -e ž **farmakognoz.** lastnost celice, da vsebuje pomnoženo število kromosomov

ANG.: *polyploidy*

polipragmazíja -e ž **soc. farm.** ► polifármakoterápíja

polisaharíd -a m **farmakognoz.** biopolimer, nastal s kondenzacijo več kot desetih molekul monosaharida in je glede na strukturo homogeni polisaharid ali heterogeni polisaharid **S:** glikán

ANG.: *polysaccharide*

LAT.: *polysaccharidum, polysaccharidi n*

polisorbát -a m **farm. teh.** brezbarvna ali rumenorjava viskozna tekočina ali poltrdna snov, hidrofilna, neionogena površinsko aktivna snov, emulgator, solubilizator, delni ester maščobnih kislin, navadno z dvajsetimi oksietilenskimi skupinami substituiranega sorbitana

ANG.: *polysorbate*

LAT.: *polysorbatum, polysorbati n*

politerpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat več kot osmih molekul izoprena, npr. kavčuk, gutaperča **S:** višji terpén

ANG.: *polyterpene*

LAT.: *polyterpenum, polyterpeni n*

polivinílpírolidón -a m **K: PVP farm. teh.**

bel ali bledorumenkast higroskopni prah ali kosmiči, linearni polimer N-vinil-2-pírolidinona z različno stopnjo polimerizacije in viskoznosti vodne raztopine, ki se uporablja kot vezivo pri tabletiranju in granuliranju, polimer za zaščito tabletnih jeder **S:** povidón

ANG.: *polyvinylpyrrolidone, povidone*

LAT.: *povidonum, povidoni n*

pôlīdzélek -lka m **1. farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi izdelek, ki je prešel vse faze proizvodnje razen končnega pakiranja
2. farm. teh. izdelek v katerikoli stopnji proizvodnje, ki se lahko shranjuje in transportira pred nadaljnjo proizvodnjo, npr. tabletna jedra, mikrokapsule, zrnca pred vgrajevanjem v končno farmacevtsko obliko
 ANG.: *bulk product*

póljska lekárna -e -e ž **lek. farm.** nekdanja lekarna, ki je bila v vojnih razmerah organizirana za oskrbovanje vojakov in vojaškega osebja z zdravili in medicinskimi pripomočki na terenu

polnilnik za tekočine, kréme, mazila -a - - - - - m **farm. teh., lek. farm.** naprava ali del stroja za polnjenje tekočih in/ali poltrdnih farmacevtskih pripravkov z odmernim mehanizmom za nastavitev prostorninskih enot
 ANG.: *tube filling machine*

polnilo -a s **farm. teh.** pomožna snov za dopolnjevanje mase zdravila ali farmacevtskega izdelka **s:** konstituēt
 ANG.: *filler*
 LAT.: *constituens, constituentis n*

pólni trikótnik v rděči bárvi -ega -a - - - - - m **farm. zak.** oznaka previdnostnega ukrepa v obliki rdečega trikotnika na ovojnicah za zdravila, ki vplivajo na psihofizične lastnosti uporabnika, absolutna prepoved upravljanja vozil in strojev **PRIM.:** trigónik
 ANG.: *full triangle*

pólstintézni estrogén -ega -a m **farm. kem.** estrogen, pridobljen s sinteznimi spremembami naravnega estrogena, npr. etinilestradiol **PRIM.:** sintézni estrogén
 ANG.: *semi-synthetic estrogen*

póltrde kontaktné léče -ih -ih léč ž mn. **med. prip.** manj prožne, za kisik prepustne kontaktne leče iz silikonskih polimerov
PRIM.: trde kontaktné léče
 ANG.: *semi-hard contact lenses*

póltrdna farmaceutvska oblika -e -e -e ž **farm. teh.** farmacevtska oblika poltrdne konsistence iz trdnih sestavin, ki tvorijo ogrodje, in tekočih sestavin, ki so na ogrodje šibko vezane, njena struktura se ob aplikaciji poruši, tudi plastični gel

póltrdna farmaceutvska oblika za nós -e -e -e - - - ž **farm. teh.** poltrdna farmacevtska oblika za aplikacijo v nosno votlino z ustreznim aplikatorjem
 ANG.: *semi-solid nasal preparation*
 LAT.: *praeparatio mollis ad usum nasalem*

póltrdna farmaceutvska oblika za okó -e -e -e - - - ž **farm. teh.** sterilno mazilo, krema ali gel za aplikacijo na očesno veznico
 ANG.: *semi-solid eye preparation*
 LAT.: *oculum, oculenti n*

póltrdna farmaceutvska oblika za uhó -e -e -e - - - ž **farm. teh.** poltrdna farmacevtska oblika za aplikacijo v zunanji sluhovod, lahko s tamponom, impregniranim z zdravilom
 ANG.: *semi-solid ear preparation*
 LAT.: *praeparatio mollis ad usum auricularem*

PÓM - - ž (**ANG. prescription only medicine**) **farm. zak.** kratica ► izdaja zdravila na zdravniški recept (1)

pomáda -e ž **farmakognoz.** z dišavami nasičena maščoba, ki se pridobi s postopkom enfleraže
 ANG.: *pomade*

pomákanje kljúna -a - - s v veterinarski medicini uporaba zdravila s pomakanjem kljuna v tekočino
 ANG.: *beak dipping*

pomirjeválo -a s **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki deluje zaviralno na centralni živčni sistem in v določenih odmerkih pomirja **s:** psiholéptik, sedatív
 ANG.: *sedative, tranquilant, tranquilizer*
 LAT.: *sedativum, sedativi n*

pomóžna snóv -e snóví ž **farm. teh.** sestavina v zdravilu, ki ni zdravilna učinkovina, lahko je nosilka zdravilne učinkovine, izboljšuje stabilnost zdravila, njegove biofarmaceutske lastnosti, videz, sprejemljivost za pacienta ali olajšuje postopek izdelave **s:** excipiēt
 ANG.: *excipient*
 LAT.: *excipiens, excipientis n*

pomóžna terapija -e -e ž **farmakokin.** terapija, ki podpira osnovno zdravljenje **s:** adjuvántna terapija
 ANG.: *adjuvant therapy*

pomóžna zdravilna srédstva -ih -ih -ev ž mn. do leta 1996 pripravki za peroralno in zunanjo uporabo v različnih farmacevtskih oblikah za ublažitev določenih stanj, npr. čaji in čajne mešanice, obvezilni material in sredstva za šivanje, stomatološki material, izdelki, ki se vgrajujejo kirurško, diagnostična sredstva, medicinski pribor za enkratno uporabo

pomóžni bakteriofág -ega -a m **farm. bioteh.** bakteriofág, ki po okužbi bakterijske celice omogoča sestavljanje fagmidov v virusno ovojnico in s tem nastajanje novih fagmidnih virusnih delcev tako, da vnese gensko

informacijo za proteine ovojnice, ki je ni na samem fagmidu
 ANG.: *helper phage*

ponarejéno zdravílo -ega -a s **1. farm. zak.** zdravilo, pri katerem je lažno predstavljena identiteta

ANG.: *counterfeit medicinal product, counterfeit medicine*

2. farm. zak. zdravilo, pri katerem so kršene pravice intelektualne lastnine ali zakonodaja o zaščiti blagovnih znamk

ANG.: *countefied medicinal product, countefied medicine*

pond. -- [ponderózus] (LAT. *ponderosus*)

lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu težek

ponovljéni navzkřížni eksperimentálni načrt

-ega -ega -ega -a m farmakokin. eksperimentalni načrt, pri katerem preskušanci večkrat dobijo isto zdravilo

ANG.: *replicated crossover design*

ponóvna predeláva -e -e ž farm. zak. v dobri proizvodni praksi predelava vhodne snovi, intermediata, materiala za pakiranje, zdravila ali medicinskega pripomočka oporečne kakovosti iz določene faze proizvodnje, da se njegova kakovost z enim ali več dodatnimi postopki popravi v sprejemljivo

ANG.: *reprocessing*

ponóvni privzém -ega -éma m farm. kem. kontinuirano prenašanje v sinapso sproščeneega neurotransmiterja nazaj v živčni končič, navadno z aktivnim transportom

ANG.: *reuptake*

pooblaščéna oséba za izdájó zdravíil -e -e

--- -- ž oseba z dokončano farmacevtsko izobrazbo, ki izpolnjuje zakonsko določene pogoje, da sme izdajati zdravila na zdravniški recept ali brez recepta, npr. magister farmacije

pooblaščéna oséba za predpisóvanje zdravíil

-e -e --- -- ž oseba z dokončano izobrazbo medicinske ali veterinarske smeri, ki izpolnjuje zakonsko določene pogoje, da sme predpisovati zdravila v humani ali veterinarski medicini, npr. doktor medicine, doktor veterinarske medicine PRIM.: ordinárij

pooblaščéni predstavnik proizvajálca medicínskíh pripomóčkov -ega -a --- --

m med. prip. poslovni subjekt s sedežem v Evropski uniji, ki ga izrecno pisno pooblasti proizvajalec medicinskih pripomočkov s sedežem v tretji državi, deluje namesto njega in se nanj lahko obračajo pristojni organi v zvezi z obveznostmi proizvajalca

ANG.: *authorised representative of medical devices manufacturer*

popárek -rka m farm. teh. vodni izvleček, pripravljen s prelitjem rastlinske droge z vrolo vodo s: infúz

ANG.: *infuse*

LAT.: *infusum, infusi n*

pópek -pka m **1. farmakognoz.** zasnova listnega ali cvetnega poganjka

2. farmakognoz. brazgotina na semenu, kjer je bilo to pritrjeno na steno plodnice s: hílum

ANG.: *bud*

LAT.: *gemma, gemmae f*

popkóvnična krí -e krví ž biomed. kri, zbrana iz popkovnične vene ali dveh popkovničnih arterij takoj po porodu, ki vsebuje zlasti veliko količino krvotvornih matičnih celic in se uporablja za zdravljenje različnih oblik krvnega raka in prirojnih imunskih pomanjkljivosti

ANG.: *cord blood, umbilical cord blood*

popóina parenterálna prehrána -e -e -e ž

K: **KPP** farm. teh. oskrba bolnika z vsemi potrebnimi hranili po katetru v centralni ali periferni krvni obtok s: komplétna parenterálna prehrána, totálna parenterálna prehrána

ANG.: *complete parenteral nutrition, total parenteral nutrition*

populacijska fármakokinética -e -e ž farmakokinetika, s katero se opredelijo povprečne vrednosti in variabilnost farmakokinetičnih parametrov v populaciji bolnikov

ANG.: *population pharmacokinetics*

porába zdravíil -e -- ž lek. farm. statistično ugotovljena količina porabljenih zdravil glede na veljavno klasifikacijo

ANG.: *drug consumption, drug use*

porazdelítev molékulskíh más dekstránov

-tve --- -- ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja deleža dekstranov z molekulsko maso znotraj posameznega intervala s kromatografijo z ločevanjem po velikosti

ANG.: *molecular mass distribution in dextrans*

porazdelítev zdravíilne učínkóvine -tve

--- -- ž farmakokin. proces, pri katerem se zdravilna učinkovina porazdeli po telesu, ko pride v centralni krvni obtok s: distribúcija zdravíilne učínkóvine

ANG.: *drug distribution*

porazdelítvena plóšča -e -e ž farm. teh. del vrtnčnoslojne naprave, ki z obliko, površino in usmeritvijo porazdeli in usmeri enoten tok medija za vrtnčenje, npr. zraka, in v

procesni komori ustvari značilen vzorec gibanja delcev

ANG.: *distribution plate*

porazdelitveni koeficient -ega -ênta m K: P² farm. kem. ravnotežno razmerje koncentracij neke snovi v dvofaznem sistemu organsko topilo-voda, ki je konstantno pri izbranem paru topil, določeni temperaturi, tlaku, ionski moči, pH-vrednosti v vodni fazi in v območju nizkih koncentracij topljenca

ANG.: *partition coefficient*

poročilo o kliničnem preskušanju -a - - - - s farm. zak. pisno poročilo o poteku, rezultatih in zaključkih kliničnega preskušanja zdravila v skladu z dobro klinično prakso

ANG.: *clinical study report, clinical trial report*

poročilo o neželenem učinku zdravila -a - - - - s K: ICSR farm. zak. dokument, v katerem zdravnik, farmacevt ali pacient poroča o enem ali več neželenih učinkih, ki so se pojavili pri posameznem pacientu pri uporabi zdravil

ANG.: *individual case safety report*

poročilo o priméru -a - - - s farmakoepid., soc. farm. opis posameznika, pri katerem se pojavi nova bolezen, neželeni dogodek ali sprememba zdravstvenega stanja

ANG.: *case report*

porozimetrija -e ž farm. teh. metoda za določanje poroznosti in porazdelitve velikosti por trdnin, npr. živosrebrova porozimetrija

ANG.: *porosimetry*

poróznost -i ž farm. teh. delež praznega prostora znotraj farmacevtske oblike, ki ga zaseda zrak in se izračuna iz razmerja med navidezno in pravo gostoto, npr. pore v tableti, granulatu

ANG.: *porosity*

posámezna farmakopéjska monografija

-e -e -e ž ► specifična farmakopéjska monografija

posébna opozorila in previdnostni ukrepi

-ih -il - - -ih -ov farm. zak. del kliničnih podatkov v povzetku glavnih značilnosti zdravila, ki vsebuje opis opozoril in previdnostnih ukrepov za pravilno in varno uporabo zdravila

ANG.: *warnings and special precautions for use*

posébni zdravniški recépt -ega -ega -a m farm. zak., lek. farm. zdravniški recept, na katerega se predpišejo omejene količine zdravil s psihoaktivnimi ali narkotični-

mi lastnostmi, v dveh, lahko tudi v več istovetnih izvodih, namenjenih sledljivosti in nadzoru uporabe S: recépt v duplikátu, recépt v dvójniku

ANG.: *duplicate controlled substance prescription*

posipálnik -a m 1. farm. teh. aplikator za nanašanje dermalnih praškov s posipanjem 2. farm. teh. vsebnik, stična ovojnina za večodmerne dermalne praške

ANG.: *dermal powder applicator*

posipálo -a s farm. teh. ► dermalni prašek

poskúсна proizvodnja -e -e ž farm. teh. ► pilotna proizvodnja

poskúсна sérija -e -e ž farm. teh. ► pilotna sérija

poskúšno merilo -ega -a s farm. teh. ► pilotno merilo

pospéšana difuzija -e -e ž farm. kem. ► olájšana difuzija

pospéšene stabilnostne štúdije -ih -ih -ij ž mn. stab. zdr. stabilnostne študije, opravljene pri povišani temperaturi in relativni vlažnosti, ki dajo rezultate v krajšem času in podpirajo dolgoročne stabilnostne študije pri določitvi roka uporabnosti ali roka do ponovnega preskušanja in pri vrednotenju učinkov dejavnikov okolja v primeru kratkotrajnega preseženja pogojev shranjevanja

PRIM.: stréšni tésti

ANG.: *accelerated stability studies*

pospéšeni tést stáranja -ega -a - - m stab. zdr.

preskus za določanje stabilnosti farmacevtskih izdelkov pri povišani ali nižnji temperaturi ali mehanski obremenitvi *in vitro*

ANG.: *accelerated ageing test*

pospeševálo absórcije -a - - s farm. teh.

pomožna snov, ki omogoča povečan prehod učinkovine skozi biološke membrane

ANG.: *penetration enhancer*

pospeševálo metabolizma učinkovine -a - - - s farmakokin. ► indúktor metabolizma učinkovine

posrédni stroški -ih -ov m mn. farmakoekon.,

soc. farm. stroški, povezani z zmanjšano storilnostjo bolnikov in skrbnikov, npr. zaradi bolniškega dopusta, zmanjšanja ali izgube osebnega dohodka, odsotnosti z dela, invalidnosti, prezgodnje upokojitve, in s prezgodnjo umrljivostjo PRIM.: nêposrédni stroški

ANG.: *indirect costs*

pósteljna podlôga -e -e ž med. prip. inkontinenčna podloga za postelje

ANG.: *incontinence bed pad*

postópek certificiranja -pka -- m med. prip.

postopek, s katerim priglašeni organ po ugotovitvi skladnosti z bistvenimi zahtevami direktive izda certifikat ES, na podlagi katerega proizvajalec lahko pritrudi na medicinski pripomoček oznako CE, preden ga da na trg ali v uporabo

ANG.: *certification procedure*

postópek ugotavljanja skládnosti -pka -- -- m

med. prip. postopek, s katerim se posredno ali neposredno ugotavlja, ali medicinski pripomočki, njihova proizvodnja ali kakovost poslovanja ustrezajo pogojem, določenim z evropskimi in nacionalnimi predpisi

ANG.: *conformity assessment procedure*

postópek z medsebojnim priznávanjem

-pka -- -- -- m farm. zak. postopek za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom, ki se po odobritvi v referenčni državi članici Evropske unije začne v zadevnih državah in je obvezen za zdravila, ki se ne obravnavajo po centraliziranem ali decentraliziranem postopku in bodo na trgu v več kakor eni državi članici Evropske unije, kakor določa zakonodaja

ANG.: *mutual recognition procedure*

póstprodukcíjska modifikácija -e -e ž

farm. bioteh. sintezna ali encimsko katalizirana kovalentna sprememba strukture biološke učinkovine, ki po njeni izolaciji poteka *in vitro*

ANG.: *post-production modification*

P**pósttranskripcíjska modifikácija** -e -e ž

farm. bioteh. sprememba na molekuli RNA, ki poteka po transkripciji ali sočasno z njo, npr. izrezovanje intronov, poliadencilacija

ANG.: *post-transcriptional modification, RNA processing*

pósttranslacijska modifikácija -e -e ž

farm. bioteh. kovalentna sprememba v strukturi proteina, ki poteka *in vivo* po translaciji na ribosomu

ANG.: *post-translational modification*

posušéni mádež krví -ega -a -- m farmakokin.

tehnika vzorčenja, pri kateri se kapljica krvi prenese na poseben papirček, posuši in uporabi za določanje koncentracije analita

ANG.: *dried blood spot*

posušéni mádež plázme -ega -a -- m

farmakokin. tehnika vzorčenja, pri kateri se kapljica plazme prenese na poseben papirček, posuši in uporabi za določanje koncentracije analita

ANG.: *dried plasma spot*

potenciálna něčístóta -e -e ž anal. zdr.

nečistota, ki teoretično lahko nastane ali

pride v zdravilo med postopkom izdelave ali v času shranjevanja

ANG.: *potential impurity*

potenciométrična določítev -e -tve ž anal. zdr.,

klin. kem. določitev analita v raztopini na podlagi meritve razlike v napetosti referenčne elektrode, ki ima stalen potencial, in indikatorske elektrode, katere potencial je odvisen od aktivnosti analita PRIM.: diréktna

potenciometrija

ANG.: *potentiometric determination*

potenciométrična titrácija -e -e ž 1. anal. zdr.

titracija, pri kateri se ekvivalentna točka določi potenciometrično

ANG.: *potentiometric titration*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s

Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način ugotavljanja ekvivalentne točke titracije z merjenjem spremembe električnega potenciala med dvema elektrodama

ANG.: *potentiometric titration*

potenciométrično določanje pH -ega -a

-- [pehá] s anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način merjenja acidobazičnih lastnosti raztopine in temelji na razliki v napetosti referenčne elektrode s stalnim potencialom in indikatorske elektrode s potencialom, odvisnim od aktivnosti analita

ANG.: *potentiometric determination of pH*

potenciranje -a s 1. povečanje skupnega

učinka dveh ali več zdravil na več kot seštevek njihovih učinkov

ANG.: *potentiation*

2. homeopat. postopek izdelave homeopat-

skega zdravila iz homeopatske surovine z zaporednim redčenjem in stresanjem, s trituriranjem ali s kombinacijo obeh postopkov S: dinamiziranje PRIM.: Hahnemannova metoda izdelave homeopatskega zdravila, Korsakova metoda izdelave homeopatskega zdravila

ANG.: *potentisation*

potencirano zdravilo -ega -a s homeopat. ►

homeopatsko zdravilo

potisni plin -ega -a m farm. teh. utekočinjeni

plin pod tlakom, stisnjeni plin ali tekočina z nizkim vreliščem, ki zagotavlja tlak za pršenje farmacevtskih oblik pod tlakom

ANG.: *propellent*

LAT.: *propellens, propellentis n*

potrdilo o izvájanju dóbne proizvodne prákse

-a -- -- -- -- s farm. zak. ► certifikát o izvájanju dóbne proizvodne prákse

potrjeni referenčni material -ega -ega -a m

K: CRM anal. zdr. referenčni material s spremljajočim certifikatom, pri katerem je vrednost ene ali več lastnosti potrjena s postopkom, ki dokazuje sledljivost do vrednosti v enoti, v kateri je ta lastnost izražena

ANG.: *certified reference material*

povidón -a m farm. teh. ► polivinilpirolidón

povòj -òja m med. prip. zvit trak različnih širin in dolžin, navadno bele barve, izdelan iz bombažnih, elastičnih niti ali drugih snovi, ki se uporablja za obvezovanje, pričvrstitev drugega medicinskega pripomočka in imobilizacijo

ANG.: *bandage, dressing*

povòj iz raztegljive tkanine -òja - - - - m

med. prip. ► elastični povòj

povprèčna kolièina hemoglobina v eritrocitih

-e -e - - - - ž **K:** MCH, PKH klin. kem., biomed. srednja kolièina hemoglobina v eritrocitih v krvi preiskovanca, znižana v hipohromnih eritrocitih

ANG.: *mean corpuscular hemoglobin*

povprèčna koncentracija hemoglobina v eritrocitih -e -e - - - - ž **K:** MCHC, PKHE

Klin. kem., biomed. srednja koncentracija hemoglobina v eritrocitih v krvi preiskovanca, znižana v hipohromnih eritrocitih

ANG.: *mean corpuscular hemoglobin concentration*

povprèčni strošek -ega -ška m farmakoecon., soc. farm. celoten strošek strategije zdravljenja, deljen s številom zdravljenih oseb

ANG.: *average cost*

povprèčni volúmen eritrocitov -ega -mna

-- m **K:** MCV, PVE klin. kem., biomed. srednji volumen populacije eritrocitov v krvi preiskovanca, znižan pri mikrocitozi, zvišan pri makrocitozi

ANG.: *mean corpuscular volume*

povrhnjica -e ž **1.** zunanja plast kože

2. farmakognoz. primarno krovno tkivo rastline, prekrito s kutikulo **s:** epiderma

ANG.: *epidermis*

LAT.: *epidermis, epidermidis f*

površina pod krivúljo -e - - - ž **K:** AUC

1. farmakokin. površina pod plazemsko koncentracijsko krivúljo, izračunana s pomoèjo trapezne metode ali farmakokinetiènega modela

2. farmakokin. parameter biološke uporabnosti, ki oznaèuje obseg prenosa zdravilne učinkovine z mesta aplikacije v centralni krvni obtok

ANG.: *area under the curve*

površinska napetost -e -i ž farm. teh. napetost

zaradi neravnotežja medmolekulskih sil na površini tekoèine, ki se lahko izrazi tudi kot delo, potrebno za to, da se površina tekoèine poveèa za eno enoto

ANG.: *surface tension*

površinska plazmónska resonánca -e -e -e ž

anal. farm., farm. kem. fizikalno-kemijska metoda za doloèanje vezave snovi na kovinsko površino, ki temelji na resonanci površinskih elektronov, plazmonov na površini kovine

ANG.: *surface plasmon resonance*

površinski oznaèeválec cèlic -ega -lca -- m

K: CD imunol., biomed. molekula, pogosto receptor ali ligand, izražena na površinah cèlic, ki se zaznava s specifiènimi monoklonskimi protitelesi, s èimer se doloèi celièni fenotip, kar omogoèa razlikovanje med posameznimi podvrstami cèlic, npr. levkocitov

ANG.: *cell surface marker*

površinsko aktivna snòv -- -e snòví ž snov,

katero molekula ima lipofilni in hidrofilni del, ki omogoèa njeno porazdelitev na mejno površino med lipofilno in hidrofilno fazo ali na mejno površino med tekoèino in zrakom, s èimer se zmanjša površinska ali medfazna napetost **s:** amfifilna molékula, amfifilna snòv, tenzid

ANG.: *surface active agent, surfactant*

povzètek glávnih znaèilnosti zdravila -tka

-- - - - m **K:** SmPC, SPC¹ farm. zak. dokument o zdravilu, ki vsebuje njegove bistvene farmaceutske, nekliniène in kliniène podatke, namenjen zdravstvenim delavcem

ANG.: *summary of product characteristics*

pòzitivna lista zdravil -e -e -- ž **K:** P¹ lek. farm.

seznam zdravil, ki se v celoti ali v visokem deležu plaèujejo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja **PRIM.:** nègativna lista zdravil, vmésna lista zdravil

ANG.: *reimbursement list*

pòzitivni rezultát laboratórijske preiskáve

-ega -a -- - - m klin. kem., biomed. izmerjena vrednost laboratórijske preiskave zunaj referenènega obmoèja, ki dokazuje prisotnost bolezni

ANG.: *positive laboratory test result*

pozitrónska emisijska tomografija -e -e -e ž

farm. kem. postopek za prikaz prostorsko porazdeljene radioaktivne snovi v organizmu ali posameznih organih z uporabo pozitronskih sevalcev **s:** pozitronska izsèvna tomografija

ANG.: *positron emission tomography*

P

pozitrónska izsévná tomografíja -e -e -e ž
farm. kem. postopek za prikaz prostorsko porazdeljene radioaktivne snovi v organizmu ali posameznih organih z uporabo pozitronskih sevalcev s: pozitronska emisijska tomografíja

ANG.: *positron emission tomography*

poživílo -a s farm. kem. ► stimulánt

P_{pap} -ja [pepeapé pepeapéja] m farm. kem. kratica ► navidezni porazdelítveni koeficiént

ppb -jev in -- [pepebé pepebéjev] m mn.
(ANG. *parts per billion*) anal. zdr. kratica ► déli v milijárdi délov

ppm -ov in -- [pepeém pepeémov] m mn.
(ANG. *parts per million*) anal. zdr. kratica ► déli v milijárdi délov

PRÁC PRAC-a in -- m (ANG. *Pharmacovigilance Risk Assessment Committee*) farm. zak. kratica Odbor za oceno tveganja na področju farmakovigilance pri Evropski agenciji za zdravila

praec. -- [precipitátus] (LAT. *praecipitatus*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu oborjen

praep. -- [preparátus] (LAT. *praeparatus*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pripravljen

prág identifikáciije prága -- m stab. zdr., anal. zdr. mejna masa ali koncentracija nečistote, nad katero mora biti nečistota identificirana
ANG.: *identification threshold*

P **prág kvalifikáciije** prága -- m stab. zdr., anal. zdr. mejna masa ali koncentracija nečistote, nad katero mora biti nečistota toksikološko ovrednotena
ANG.: *qualification threshold*

prág navédbe prága -- m stab. zdr. mejna masa ali koncentracija nečistote, nad katero se mora nečistota navesti
ANG.: *reporting threshold*

práhovka -e ž lek. farm. steklena lekarniška posoda s širokim vratom in brušenim zamaškom za shranjevanje praškastih farmacevtskih snovi
ANG.: *apothecary powder jar*
LAT.: *olla ad pulveres*

práprot -i ž farmakognoz. zelnata trajnica iz skupine praprotnic
ANG.: *fern*
LAT.: *filix, filicis f*

práprotnice -ic ž mn. farmakognoz. skupina rastlin cevnic, ki še nima pravega cveta in semena
ANG.: *pteridophytes*
LAT.: *Pteridophyta n pl.*

prášek -ška m 1. skupek delcev v trdnem agregatnem stanju pri določeni temperaturi, navadno velikosti pod 1000 µm, v obliki kristalov, različnih polimorfnih ali psevdopolimorfnih modifikacij

2. farm. teh. skupek suhih trdnih prostih delcev določene stopnje razdrobljenosti za različne aplikacije, pripravo raztopin ali suspenzij

ANG.: *powder*

LAT.: *pulvis, pulveris m*

prášek za inhalíranje -ška -- -- m farm. teh. eno- ali večodmerni prášek za aplikacijo z inhalatorjem za suhe práške, sestavljen iz učinkovine in primerne nosilca

ANG.: *powder for inhalation*

LAT.: *pulvis ad inhalationem*

prášek za injékcije in infúzije -ška -- -- --

-- m farm. teh. sterilni prášek v končnem vsebniku, ki po dodatku tekočine in stresanju tvori raztopino ali suspenzijo za injiciranje ali infundiranje

ANG.: *powder for injections or infusions*

LAT.: *pulvis ad iniectiones et infundibilia*

prášek za nós -ška -- -- m farm. teh. prášek za vpihavanje zdravila v nosno votlino z ustreznim aplikatorjem

ANG.: *nasal powder*

LAT.: *pulvis nasalis*

prášek za uhó -ška -- -- m farm. teh. prášek za aplikacijo ali vpihavanje zdravila v sluhovod z ustreznim aplikatorjem

ANG.: *ear powder*

LAT.: *pulvis auricularis*

prášnica -e ž farmakognoz. končni del prašnika

ANG.: *anther*

LAT.: *anthera, antherae f*

prášnik -a m farmakognoz. moški razmnoževalni organ pri cvetnicah

ANG.: *stamen*

LAT.: *stamen, staminis n*

prátinktúra -e ž homeopat. ► mátična tinktúra

práva gostóta -e -e ž farm. teh. gostota, ki se izračuna iz razmerja tako, da se masa snovi ali farmacevtske oblike deli z njeno pravo prostornino

ANG.: *true density*

práva raztopína -e -e ž farm. teh. ► molekularna raztopína

právi alkalóid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, ki nastaja iz aminokislin in ima dušikov atom vključen v heterociklični sistem, npr. kinin, kokain, morfín, strihnin

ANG.: *true alkaloid*

LAT.: *alcaloidum verum*

právi čaj -ega -a m farmakognoz. ► čaj

pravila dobre lekárniške praxe -il -- --
-- s mn. lek. farm. ► dôbra lekárniška práksa

pravilo Lipínskega -a -- s farm. kem. pravilo, ki določa, ali ima neka učinkovina ustrežne strukturne lastnosti, da bo biološko uporabna po peroralni aplikaciji
ANG.: *Lipinski's rule of five*

právi volúmen -ega -mna m farm. teh. prostornina, ki jo zasede masa farmacevtske oblike ali njenih sestavin brez vključenega zraka in se navadno določa s piknometrom
ANG.: *true volume*

právo tkívo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki tvori značilno oblikovane organe brstnic, npr. korenino, steblo in list
PRIM.: nèprávo tkívo
ANG.: *true tissue*
LAT.: *contextus verus*

prázni trikótnik z okvírom v bárví besedíla -ega -a --- --- --- m lek. farm. oznaka predvidnostnega ukrepa na ovojnini zdravil, ki lahko vplivajo na psihofizične lastnosti uporabnika, relativna prepoved upravljanja vozil in strojev

prázni vzórec -ega -rca m anal. zdr. ozadje vzorca, ki ne vsebuje analita s: slépi vzórec
ANG.: *blank sample*

prebódna stekleníčka -e -e ž farm. teh. ► víála

precédek -dka m farm. teh. ► kolatúra

precipitácija -e ž ► obárjanje

prečíščena vóda -e -e ž farm. teh. voda, ki se uporablja za izdelavo zdravil in se pridobiva z destilacijo, ionsko izmenjavo, reverzno osmozo ali z drugimi postopki iz neoporečne pitne vode
ANG.: *purified water*
LAT.: *aqua purificata*

predájna omára -e -e ž lek. farm. omara z dvojnimi vrati, vgrajena v steno, ki omogoča varen prenos materialov med prostori z različno stopnjo čistote zraka

prèdanalízna fáza laboratórijske preiskáve -e -e -- -- ž klin. kem., biomed. faza laboratorijske preiskave, ki zajema pripravo pacienta na preiskavo, odvzem biološkega vzorca, prenos v medicinski laboratorij in obdelavo vzorca pred analizo PRIM.: analízna fáza laboratórijske preiskáve
ANG.: *pre-analytical phase of laboratory testing*

prèdanalízni vplívi -ih -ov m mn. klin. kem., biomed. različni dejavniki, ki neželeno spreminjajo izvide laboratorijskih preiskav

in se pojavljajo v času od priprave bolnika na preiskavo do pričetka analize v laboratoriju, npr. neupoštevanje priporočil za odvzem, hranjenje in transport bioloških vzorcev do laboratorija PRIM.: laboratórijska preiskáva
ANG.: *pre-analytical variables*

prèdcónski učínek -ega -nka m imunol. učinek presežka protiteles v imunokemijskih reakcijah, ki lahko vodi v napačno interpretacijo rezultatov
ANG.: *hook effect, prozone effect*

predgélirani škrob -ega -a m farm. teh. toplotno obdelan škrob z večjo sposobnostjo sprejemanja vode
ANG.: *pregelatinised starch*
LAT.: *amylum pregelificatum*

predhódna sestávina za dróge -e -e --- --- ž farm. zak. kemična snov z uradnega seznama in vsaka zmes, ki vsebuje te snovi v taki obliki, da jih je mogoče uporabiti za proizvodnjo prepovedanih drog, razen zdravil in drugih izdelkov, ki jih ni mogoče na enostaven način predelati ali uporabiti za proizvodnjo prepovedanih drog, npr. piperonal, acetanhidrid s: prekúrzor za prepovedane dróge
ANG.: *illicit drug precursor*

predhódnik -a m predstopnja končnega produkta v kemičnih in biokemičnih reakcijah s: prekúrzor
ANG.: *precursor*

prèdkál -kál ž farmakognoz. ► protálj

predlóga QRD -e -- [kuerdè] ž (ANG. QRD quality review of documents) farm. zak. standardna predloga za oblikovanje povzetka glavnih značilnosti, navodila za uporabo in označevanja zdravila v centraliziranih, mednarodnih in nacionalnih postopkih pridobitve in vzdrževanja dovoljenja za promet z zdravilom, ki se redno posodablja
ANG.: *QRD template*

prèdméšanica za príprávo zdravílné krmné méšanice -e --- --- --- ž farm. zak. v veterinarski medicini vnaprej pripravljeno zdravilo, namenjeno za pripravo zdravilne krmne mešanice s: premíks za izdelávo medicínirane krmé, premíks za príprávo medicínirane krmé
ANG.: *pre-mix for medicated feeding stuffs*
LAT.: *praemixtum ad alimentum medicatum*

prèdniška célica -e -e ž biomed. delno diferencirana potomka matične celice v neposredni liniji, ki je kljub temu še vedno lahko materinska celica bolj diferenciranim celičnim tipom, nastalih iz nje po seriji celičnih delitev s: progénitorska célica
ANG.: *progenitor cell*

P

predoziranje -a s farm. kem., toksikol. ► preveliko odmerjanje

predpisani dnevni odmerek -ega -ega -rka m
K: PDD farmakoepid., soc. farm. povprečni dnevni odmerek zdravila, ki se dejansko predpiše v praksi
ANG.: *prescribed daily dose*

predpisovanje zdravil -a -- s farm. zak., lek. farm. postopek, v katerem pooblaščen oseba pacientu na podlagi diagnoze določi in predpiše vrsto, jakost, količino in režim odmerjanja zdravila
ANG.: *medicine prescribing, prescribing of medicines*

pred poségom zaščitni vsebnik ---
-ega -a m farm. teh. vsebnik, opremljen z elementom, ki kaže, da še ni bil odprt
ANG.: *tamper-proof container*

prèdsistémski metabolizem -ega -zma m farmakokin. metabolizem učinkovine, do katerega pride, še preden ta doseže sistemski krvni obtok, in poteka zlasti v lumnu, steni prebavil in jetrih
ANG.: *first-pass effect, first-pass metabolism, pre-systemic metabolism*

predvideni namèn uporábe medicínskèga pripomóčka -ega -éna --- --- m med. prip. uporaba medicinskega pripomočka v skladu s podatki, ki jih navaja proizvajalec v navodilih za uporabo, v oglaševalskem gradivu in pri označevanju
ANG.: *intended purpose of a medical device*

prèdzdravílo -a s farm. kem. spojina, ki nima farmakodinamičnega delovanja, vendar se v organizmu presnovi do aktivnega metabolita
ANG.: *prodrug*

preferéncè bolníkov -énc -- ž mn. soc. farm. ► preferéncè paciéntov

preferéncè paciéntov -énc -- ž mn. soc. farm. pacientovo vrednotenje relativne zaželenosti različnih zdravstvenih stanj, potekov zdravljenja, izidov zdravljenja ali drugih vidikov zdravstvene oskrbe s: preferéncè bolníkov
ANG.: *patient preference*

preglédna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. ► opazovalna raziskáva

preglédne rokavíce -ih -íc ž mn. med. prip. zaščitne rokavice, s katerimi se zdravstveni delavec zaščiti pred okužbo, navadno pri pregledu
ANG.: *examination gloves*

pregléd uporábe zdravíli -éda --- m K: PÚZ soc. farm. farmacevtska svetovalna storitev

optimizacije in racionalizacije uporabe zdravil, namenjenih posameznemu pacientu, ki jo na podlagi informacij o predpisanih ali uporabljenih zdravilih in informacij, ki jih poda pacient ali skrbnik, opravi magister farmacije zaradi izboljšanja ali vzdrževanja z zdravjem povezane kakovosti življenja
ANG.: *medication use review*

prehránsko dopolnílo -ega -a s živilo, ki vsebuje koncentriran vir posameznih ali kombiniranih hranil ali drugih snovi s hranilnim ali fiziološkim učinkom, katerega namen je dopolnjevanje običajne prehrane in se daje v promet v takšnih farmacevtskih oblikah, da se lahko uživa v odmerjenih majhnih količinskih enotah
ANG.: *food supplement, nutritional supplement*

prekoráčenje maksimálnèga odmérka -a --- --- s farmakokin. preseženje dovoljenega enkratnega odmerka, ki ga zdravnik na receptu označi s klicajem in podpisom
ANG.: *exceeding the maximum dose*

prekúrzor -ja m ► predhódnik

prekúrzorski ión -ega -a m anal. zdr. ► stárševski ión

prekúrzor za prepovédane dróge -ja --- --- m farm. zak. ► predhódna sestavína za dróge

premedikácija -e ž lek. farm. uporaba zdravil pred dejanskim zdravljenjem, npr. za zmanjšanje bolečin, pomiritev bolnika, olajšanje uvajanja v anestezijo
ANG.: *premedication*

premíks za izdelávo medicínirane křme -a --- --- m farm. zak. ► prèdméšanica za pripravó zdravílnè křmne méšanice

premíks za pripravó medicínirane křme -a --- --- m farm. zak. ► prèdméšanica za pripravó zdravílnè křmne méšanice

premogov katrán -ega -a m farmakognoz., zgod. farm. oficinalen do leta 1972 produkt suhe destilacije premoga, ki se je uporabljal za zdravljenje kožnih bolezni
ANG.: *coal tar*
LAT.: *pix lithanthracis, pyrolem lithanthracis*

premostítvena oskrba z zdravíli -e -e --- ž farm. zak., lek. farm. ► brezšívna skřb

premréženi polimêr -ega -a m farm. teh. polimer, ki je ionsko ali kovalentno preko funkcionalnih skupin povezan z drugim polimerom ali pa se za povezovanje doda premreževalo s: króspolímêr
ANG.: *cross-linked polymer*

premeževálo -a s farm. teh. snov, ki omogoča kovalentno ali ionsko premeževanje polimerov za tvorbo gela ali trdne snovi
 ANG.: *cross-linker, cross-linking agent*

prenašalec -lca m 1. farm. kem. specifična kemična snov, izločena iz neke celice, ki sproži določeno aktivnost tarčne celice po vezavi na receptor
 ANG.: *chemical messenger, transmitter substance*

2. farm. kem., farmakokin. molekula, navadno protein, ki omogoča prenos neke druge snovi po organizmu, npr. transferin za železove(III) ione
 ANG.: *carrier molecule*

prenašalna RNA -e -- [rená] ž K: tRNA
 farm. bioteh. majhna molekula RNA, ki prenaša specifično aminokislino na nastajajočo polipeptidno verigo na ribosomu
 PRIM.: nekodirajoča RNA
 ANG.: *transfer RNA*

preñs northern -ôsa -- [nórdarən] m
 farm. bioteh. prenos molekul RNA, ločenih z elektroforezo, iz gela na membrano z difuzijo ali električnim tokom s: northern preñs
 ANG.: *northern blot*

preñs po Southernu -ôsa -- -- [sáudərnu] m
 farm. bioteh. prenos molekul DNA, ločenih z elektroforezo, iz gela na membrano z difuzijo ali električnim tokom
 s: Southernov preñs
 ANG.: *Southern blot*

preñs western -ôsa -- [véstərən] m
 farm. bioteh. prenos proteinov, ločenih s poliakrilamidno gelsko elektroforezo, na nitrocelulozno membrano z difuzijo ali z električnim tokom s: western preñs

preobčutljivost -i ž farmakolog., imunol.
 stanje objektivno ponovljivih simptomov ali znakov, ki jih sproži izpostavljenost določeni količini dražljaja, ki jo normalni osebki tolerirajo, lahko povzročeno z imunskimi, npr. alergijska preobčutljivost na cvetni prah ali zdravila, ali z drugimi mehanizmi, npr. nealergijska preobčutljivost na nekatera zdravila s: hipersenzitivnost
 PRIM.: alergija
 ANG.: *hypersensitivity*

predmérjanje -a s toksikol. ► preveliko odmérjanje

prepisovánje -a s farm. bioteh. proces, pri katerem se genski zapis, ki ga vsebuje nukleotidno zaporedje ene verige DNA, prepíše v komplementarno zaporedje primarnega prepisa RNA s: transkripcija
 ANG.: *transcription*

prepojêna oblóga -e -e ž farm. teh. gaza ali druga ustrezná tkanina, prepojena s tekočim ali poltrdnim pripravkom
 ANG.: *impregnated dressing*

prepovédana dróga -e -e ž farm. zak.
 rastlinska droga ali druga snov naravnega ali sinteznega izvora z uradnega seznama, ki ima psihoaktivne učinke, lahko povzroča odvisnost, vpliva na telesno in duševno zdravje ali ogroža socialno blagostanje ljudi, nekatere se smejo uporabljati v medicinske namene s: dróga (2), ilegálna dróga, nêdovóljena dróga, nêlegálna dróga
 ANG.: *illegal drug, illegal substance, illicit drug*

prepoznávánje zvitja -a -- s farm. kem. računalniška metoda napovedovanja tridimenzionalne strukture proteina, ki ima enako zvitje kot proteini z znano tridimenzionalno strukturo, vendar med njimi ni homologije
 ANG.: *fold recognition*

prepústnost za hlápe -i -- -- ž anal. zdr. lastnost ovojnine, da zagotavlja prehod hlapov
 ANG.: *vapour permeability*

prepústnost za svetlóbo -i -- -- ž anal. zdr. lastnost vsebnikov iz polimernih materialov, da zagotavljajo ustrezen prehod vidnega spektra elektromagnetnega valovanja
 ANG.: *transparency*

preséčna raziskáva -e -e ž farmakoepid., soc. farm. raziskava, s katero se določata razširjenost izpostavljenosti dejavniku tveganja in razširjenost zdravstvenih izidov ob določenem času
 ANG.: *cross-sectional study*

presejálni tésti -ih -ov m mn. farmakoepid., soc. farm. preskusi, namenjeni zgodnjemu odkrivanju bolezni, navadno izvedeni na ljudeh brez kliničnih znakov bolezni
 ANG.: *screening tests*

preséžni recéptor -ega -ja m farm. kem.
 receptor, ki ga je v celici ali na njej več, kot je potrebno, da se pri vezavi agonista doseže maksimalni učinek
 ANG.: *spare receptor*

preskríba z zdravili -e -- -- ž lek. farm. naloga lekarniške dejavnosti, da zagotavlja ustrezne vrste in količine zdravil za potrebe prebivalstva
 ANG.: *supply of drugs*

preskrbljénost z lekárnami -i -- -- ž farm. zak. število lekarn glede na število prebivalcev na določenem območju s: gostôta lekárniške mrêže PRIM.: kazálniki kakóvosti lekárniške dejávности (2), preskrbljénost z magístri farmácije
 ANG.: *density of pharmacy network*

preskrbljenost z magistri farmacije -i --

-- -- ž **farm. zak.** število magistrów farmacije glede na število prebivalcev na določenem območju **PRIM.:** kazalniki kakóvosti lekárniške dejavnosti (2), preskrbljenost z lekárnamí
ANG.: *density of pharmacists*

preskús -a m anal. zdr. podrobno opisan postopek preskušanja fizikalnih, kemičnih ali drugih lastnosti zdravila, ki so pomembni pokazatelji kakovosti surovine ali izdelka
ANG.: *test*

preskús na aristolóhijske kislíne v rastlínskih snóh -a -- -- -- -- --

-- m **farmakognoz.** farmakopejska metoda s Seznamá metod v farmakognoziji, ki predpisuje naçin ugotavljanja prisotnosti toksičnih in kancerogenih aristolóhijskih kislin v rastlinskih snóh s tankoplastno kromatografijo
ANG.: *test for aristolochic acids in herbal drugs*

preskús raztápljanja -a -- m farm. teh., farmakokín. ▶ preskús spróščanja

preskús spróščanja -a -- s farm. teh., farmakokín. farmakopejski preskús s Seznamá farmaceutskotehnolóških postopkov, s katerim se z uporabo različnih naprav in medijev spremlja proces prehajanja zdravilne učinkovine iz farmaceutskih oblik z difuzijo, erozijo, raztápljanjem in/ali po drugih mehanizmih v okoliški medij **s:** preskús raztápljanja, preskús spróščanja učinkovine iz farmaceutskih oblik
ANG.: *dissolution test*

preskús spróščanja učinkovíne iz farmaceutskih oblik -a -- -- -- -- -- m farm. teh., farmakokín. ▶ preskús spróščanja

preskús trdnosti -a -- m farm. teh. ▶ preskús trdnosti tablét

preskús trdnosti tablét -a -- -- m farm. teh. farmakopejski preskús s Seznamá farmaceutskotehnolóških postopkov, s katerim se preverja trdnost tablet z doloçanjem najmanjše sile, potrebne, da tableta poçi **s:** preskús trdnosti
ANG.: *hardness test*

preskúšanec v klíniènem preskúšanju -nca -- -- -- m farm. zak. oseba, ki sodeluje v klíniènem preskúšanju zdravila kot prejemnik zdravila, ki se klínièno preskuša
ANG.: *clinical study subject, clinical trial subject, subject participating in a clinical study, subject participating in a clinical trial*

preskúsanje funkcionálnosti -a -- s farm. teh. neposredno preskúsanje doloçene funkcije

pomožne snovi v posameznem farmaceutskem izdelku in postopku izdelave za potrditev, da pomožna snov zagotavlja predvideno funkcionalnost
ANG.: *functionality testing*

preskuševálec v klíniènem preskúšanju

-lca --- -- -- m farmakokín. klínièna ustanova, ki da soglasje k imenovanju glavnega in drugih raziskovalcev, k uporabi prostorov, osebju in opremi pri izvajanju klíniènega preskúsanja zdravila
ANG.: *medical institution conducting a clinical trial*

presnóva -e ž 1. sistem kompleksnih, za vzdrževanje življenja nujno potrebnih fizioloških procesov, ki temeljijo na različnih biokemičnih encimskih reakcijah, s katerimi organizem tvori in porablja energijo **s:** biotransformácija (2), metabolízem (2)
2. skupina encimsko kataliziranih biokemičnih procesov, ki v organizem vnesene snovi, zlasti ksenobiotike, npr. zdravila, pretvorijo v obliko, ki se lažje in hitreje izloçi iz organizma **s:** biotransformácija (1), metabolízem (1)
ANG.: *biotransformation, metabolism*

presnóvek -vka m farm. kem. ▶ metabolít

presnóvno delováñje -ega -a s ▶ metabólièno delováñje

presojeválec v klíniènem preskúšanju -lca

-- -- -- m **farm. zak.** ustrezno usposobljena oseba, ki v imenu sponzorja klíniènega preskúsanja zdravila neodvisno presoja skladnost poteka vseh aktivnosti, povezanih s klíniènim preskúšanjem zdravila, s protokolom klíniènega preskúsanja zdravila, standardnimi operativnimi postopki, z dobro klínièno prakso in veljavno zakonodajo
ANG.: *clinical trial auditor*

pretísni omòt -ega -óta m farm. teh. omot iz dveh delov, od katerih je eden oblikovan v mehurček, iz katerega se s pritiskom iztisne farmaceutska oblika **s:** blíster
ANG.: *blister*

pretóèna citometrija -e -e ž K: FACS', FCM biomed. laboratorijski postopek, pri katerem se s pretoènim citometrom merijo in analizirajo osnovne fizikalne in fenotipske lastnosti različnih vrst celic ali njihovih sestavin
ANG.: *flow cytometry, fluorescence-activated cell sorting*

pretóèna igla -e -e ž lek. farm. set s sistemom za pritrditev na kožo, ki se uporablja za aplikacijo infuzijskih tekoçin, umetne

P

prehrane ali kontrastnih sredstev v žilo
s: igla transofiks

ANG.: *transfer needle, transfix transfer spike*

pretóčni citóméter -ega -tra m K: **FACS²** biomed.

računalniško voden aparat, ki omogoča zaznavo, fenotipsko in funkcijsko analizo, tudi ločevanje in zbiranje posameznih vrst celic iz njihove kompleksne mešanice, sestavljen iz vira laserske svetlobe, detektorjev za zaznavanje njenega uklona in sipanja ter intenzitete fluorescence, nastale zaradi vzbuditve fluorescenčnih barvil, s katerimi se proučevane celice predhodno označijo
ANG.: *flow cytometer, fluorescence-activated cell sorter*

pretóčni čas -ega časa m farm. teh. parameter,

s katerim se izraža pretočnost prahov, granulata ali pelet in pomeni čas, ki ga potrebuje 100 g mase, da izprazni lij predpisanih dimenzij

ANG.: *flow time*

pretóčnost -i ž farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnoloških postopkov, s katerim se določajo pretočne lastnosti prahov ali granulata, ki se izražajo kot nasiplni kot ali pretočni čas

ANG.: *flowability*

prevaléncia -e ž farmakoepid., soc. farm. ► razširjenost

prevelíko odmérjanje -ega -a s toksikol. uporaba take količine zdravila v enem odmerku ali kumulativno, ki presega največji dovoljeni vnos s: predoziranje, preodmérjanje

ANG.: *overdosing*

LAT.: *dosis nimis*

prevérjene nečistóte -ih -ót ž mn. anal. zdr. količine določenih nečistot v učinkovini, za katere je preverjeno, da na organizem nimajo neželenih učinkov

ANG.: *qualified impurities*

prevrétek -tka m farm. teh. vodni izvleček, pripravljen z ekstrakcijo rastlinske droge, ki poteka predpisan čas pri temperaturi vretja s: dekókt

ANG.: *decoction*

LAT.: *decoctum, decocti n*

prezervatív -a m med. prip. ► kondóm

pridobljéna imúnost -e -i ž imunol., biomed. celična in protitelesna imunost proti določeni bolezní ali specifičnemu antigenu, ki ni prirojena, ampak pridobljena naravno z okužbami ali umetno s cepljenjem s: adaptívna imúnost, specifična imúnost

ANG.: *acquired immunity, adaptive immunity, specific immunity*

pridobljéna léta zdravstveno kakóvostnega življénja -ih lét -- -- ž mn. K: **QALYG**

farmakoekon., soc. farm. farmakoekonomski parameter, ki podaja leta zdravstveno kakovostnega življenja, ki jih posameznik pridobi z uporabo izbrane zdravstvene tehnologije

PRIM.: pridobljena léta življénja

ANG.: *quality-adjusted life years gained*

pridobljéna léta življénja -ih lét -- s mn.

K: **LYG** farmakoekon., soc. farm. farmakoekonomski parameter, ki podaja leta življenja, ki jih posameznik pridobi z uporabo izbrane zdravstvene tehnologije

PRIM.: pridobljena léta zdravstveno

kakovostnega življénja

ANG.: *life years gained*

priglašéni orgán -ega -a m med. prip. organ, ki izvaja postopke ugotavljanja skladnosti z bistvenimi zahtevami evropske direktive o medicinskih pripomočkih in je priglašen pri Evropski komisiji

ANG.: *notified body*

prilíst -a m farmakognoz. listasti, navadno parni izrastek iz dna lista pri dvokaličnicah

ANG.: *stipule*

LAT.: *stipula, stipulae f*

primárna celična kultúra -e -e ž biomed.

kultura celic, ki se vzpostavi takoj po njihovi osamitvi iz tkiva

ANG.: *primary cell culture*

primárna ovojnína -e -e ž farm. teh. ► stična ovojnína

primárna rást -e rástí ž farmakognoz. rast poganjka in korenine v primarnih meristemih

ANG.: *primary growth*

LAT.: *incrementum primarium*

primárna skóreja -e -e ž farmakognoz. ► skóreja

primárna struktúra proteína -e -e -- ž farm. bioteh. linearni zapis zaporedja aminokislin, ki sestavljajo polipeptidno verigo v proteinu

ANG.: *protein primary structure*

primárni limfátíčni orgáni -ih -ih -ov m mn.

imunol., biomed. kostni mozeg in timus, v katerih iz predniških celic funkcionalno dozoriyo limfociti, v prvem celice B, v drugem T, ki se nato preko krvnega in limfnega obtoka porazdelijo po celotnem telesu

ANG.: *central lymphatic organs, central lymphoid organs, primary lymphatic organs, primary lymphoid organs*

primárni meristém -ega -a m farmakognoz. meristem, katerega celice izvirajo

P

neposredno iz embria in ostajajo ves čas meristemske

ANG.: *primary meristem*

LAT.: *meristemum primarium*

primárni metabolit -ega -a m farmakognoz.

spojina, neposredno vključena in potrebna za rast, razvoj in razmnoževanje organizma, npr. aminokislina

ANG.: *primary metabolite*

primárni štandard -ega -a m anal. zdr. standard,

za katerega je bilo z neposredno analizo, brez primerjave z drugim standardom, dokazano, da njegova kakovost in lastnosti ustrezajo namenu uporabe

ANG.: *primary standard*

primárni transkript -ega -a m farm. bioteh.

molekula RNA, ki je neposreden prepis informacije z DNA pred izrezovanjem intronov, spajanjem eksonov, poliadenilacijo ali kemično modifikacijo nukleotidnih gradnikov

ANG.: *primary transcript*

primárno obvladovanje območja -ega -a

-- s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi sistem ravnanja po strogo predpisanih postopkih, v katerem se uporabljajo zaprte posode in varne biološke komore, da se prepreči uhajanje bioloških in drugih agensov v neposredno okolje s: primárno obvladovanje prostora PRIM.: sekundárno obvladovanje območja

ANG.: *primary containment*

primárno obvladovanje prostora -ega -a -- s

farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► primárno obvladovanje območja

primárno tkivo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki nastane s primarno rastjo iz meristema

ANG.: *primary tissue*

LAT.: *contextus primarius*

primér -a m farmakoepid., soc. farm. oseba v populaciji ali skupini, določena z boleznijo, motnjo, drugim zdravstvenim stanjem ali načinom zdravljenja, ki se opazuje

ANG.: *case*

primerjalna analiza molékulskega pólja

-e -e -- -- Ž K: CómFA farm. kem. metoda računске kemije, ki se uporablja za opis kvantitativnega odnosa med strukturo in delovanjem serije spojin, s katero se napoveduje njihova biološka aktivnost z uporabo steričnih in elektrostatskih parametrov v tridimenzionalnem prostoru

ANG.: *comparative molecular field analysis*

primerjalna raztopina -e -e Ž anal. zdr. ►

referénčna raztopina

primerjalna učinkovitost -e -i Ž soc. farm.

vrednotenje učinkov alternativnih zdravstvenih tehnologij zaradi odločanja o boljšem zdravstvenem varstvu posameznika in družbe

ANG.: *comparative effectiveness*

primerjalna utež -e uteži Ž lek. farm. utež

določene merske enote za preverjanje in umerjanje elektronskih tehtnic

ANG.: *reference weight*

primerjalno zdravilo -ega -a s farm. zak.

zdravilo ali placebo, ki se uporablja kot primerjava preskušnemu zdravilu v kliničnem preskušanju

ANG.: *comparator product*

prioritétna lista zdravil -e -e -- Ž ► nújno

potrebna zdravila

pripisljivo tveganje -ega -a s farmakoepid.,

soc. farm. količina ali delež pojavnosti bolezni ali tveganja za bolezen, ki se lahko pripiše določenemu dejavniku tveganja

ANG.: *attributable risk*

priporočeni dnevni vnós -ega -ega vnósa m

K: RDA farm. kem. priporočena količina dnevno zaužitih mineralov, vitaminov ali drugih snovi, ki zadosti potrebam skoraj vseh oseb posameznega spola v določeni starostni skupini

ANG.: *recommended daily allowance*

priprávek iz rastlinskih dróg -vka --- --- m

farm. teh., farm. zak. ► priprávek rastlinskega izvóra

priprávek proti slabósti -vka --- --- m farm. kem. ►

zdravilo proti slabósti

priprávek rastlinskega izvóra -vka --- --- m

farm. teh., farm. zak. priprávek, pridobljen z obdelavo rastlinskih drog z ekstrakcijo, destilacijo, stiskanjem, fracioniranjem, prečiščevanjem, koncentriranjem ali fermentacijo s: herbálni priprávek, priprávek iz rastlinskih dróg, rastlinski priprávek, zeliščni priprávek

ANG.: *herbal drug preparation, herbal preparation*

priprávek z žvêplom -vka --- --- m farm. kem.

zdravilo za zdravljenje aken ali odpravljanje prhljaja, ki vsebuje elementarno žveplo ali različne žveplo vsebujoče učinkovine, npr. selenov disulfid

ANG.: *preparation containing sulfur*

LAT.: *sulfuris praeparatum*

priprávkí s cinkom za lokálno zdrávljenje

-OV --- --- --- --- m mn. farm. kem. pripravki za varovanje kože pred vplivi zunanjih dejavnikov, ki vsebujejo cinkove ione,

P

delujejo adstringentno in kožo sušijo,
npr. cinkova pasta

ANG.: *zinc products for topical use*

LAT.: *zinci praeparata ad usum externum*

priprávkí s karbamídom -ov --- m mn.

farm. kem. ► pripravki s sečnino

priprávkí s sečnino -ov --- m mn. farm. kem.

pripravki za mehčanje in/ali varovanje
kože, ki vsebujejo sečnino **s**: pripravki s
karbamídom, pripravki za úreo

ANG.: *carbamide preparations, carbamide
products, urea preparations, urea products*

LAT.: *carbamidi praeparata*

priprávkí za oskrbo brazgotín -ov --- m mn.

farm. kem. pripravki z učinkovinami, npr.
hialuronsko kislino, dekspantenolom, za
preprečevanje nastajanja brazgotín

ANG.: *cicatrizants*

LAT.: *cicatrísantia n pl.*

priprávkí za zaščíto pred zóbním káriesom

-ov --- m mn. farm. kem. učinkovine ali
pripravki, ki se uporabljajo za preprečevanje
nastanka zobne gnilobe, navadno tudi za
čiščenje zob in ustne votline

ANG.: *caries prophylactic agents*

priprávkí z bórovo kislíno -ov --- m mn.

farm. kem. antiseptiki z borovo kislino s
šibkim protibakterijskim in protiglivičnim
delovanjem, ki se zaradi toksičnosti in
novejših učinkovin zdaj redkeje uporabljajo

ANG.: *boric acid products*

LAT.: *acidi borici praeparata*

priprávkí z úreo -ov --- m mn. farm. kem. ►

pripravki s sečnino

pripravljální biotehnolóški procési -ih -ih

-ov m mn. farm. biotech. procesi pri izdelavi
biotehnološkega izdelka, npr. biološke
učinkovine, ki vključujejo vse stopnje
priprave, gojenja, prekinitve rasti in
zbiranja celic ali organizmov

ANG.: *upstream processing*

priprávljenost za plačilo -i -- -- ž **K: WTP**

farmakoecon., soc. farm. najvišja vrednost,
ki jo je posameznik pripravljen plačati za
zdravstveno tehnologijo ali za izboljšanje
zdravstvenega izida

ANG.: *willingness to pay*

prirástek stroškov -tka -- m farmakoecon.,

soc. farm. dodatni strošek določene strategije
zdravljenja glede na alternativno strategijo

ANG.: *incremental cost*

prirejéno spróščanje -ega -a s farm. teh.

sproščanje, pri katerem sta hitrost in/ali
mesto sproščanja zdravilne učinkovine
prilagojena namenu in načinu delovanja

s: kontrolirano sproščanje, nadzorovano
sproščanje **PRIM.:** nēpirejéno sproščanje,
tableta s prirejenim sproščanjem

ANG.: *controlled release, modified release*

priročná zalóga zdravíl na oddélku

bolníšnice -e -e --- ž lek. farm. zaloga
zdravil in medicinskih pripomočkov
bolnišnične lekarne za oskrbo pacientov
na oddelku

prirojéna imúnost -e -i ž imunol., biomed.

obramba organizma pred potencialno
škodljivimi makromolekulami, mikroor-
ganizmi ali mnogoceličarji, za katero ni
potrebna predhodna imunizacija, saj je
v celoti odvisna od različnih antigensko
nespecifičnih mehanizmov, ki temeljijo na
zaščitnem delovanju anatomskih pregrad
(koža, sluznice), različnih molekul v telesnih
tekočinah (citokini, komplement, encimi)
in specializiranih celic (fagociti) **s**: naravna
imúnost, nēspecifična imúnost

ANG.: *innate immunity, non-specific
immunity*

prístójní orgán za zdravíla -ega -a --- m

farm. zak. organ, ki je pristojen zlasti za
neodvisno oceno in spremljanje kakovosti,
varnosti in učinkovitosti zdravil, npr.
Javna agencija RS Slovenije za zdravila
in medicinske pripomočke

ANG.: *competent authority for medicinal
products*

pristránost -i ž farmakoepid., soc. farm. sistema-
tična napaka, ki se nehote uvede v raziskavo
in povzroča, da se ocena pojava razlikuje od
dejanske vrednosti

ANG.: *bias*

pristránost izbíre -i -- ž farmakoepid., soc. farm.

izbira oseb za (farmako)epidemiološko
raziskavo, ki ne predstavljajo reprezentativ-
nega vzorca proučevane populacije

ANG.: *selection bias*

pristránost publikácije -i -- ž farm. inf.,

soc. farm. objava rezultatov izvedenih
raziskav na način, ki vodi do načrtovanega,
želenega, pogosto nepravilnega zaključka

ANG.: *publication bias*

pristránost razvrstítve -i -- ž farmakoepid.

sistematična napačna razvrstitev vrednote-
nega pojava, npr. razvrstitev oseb v napačno
skupino

ANG.: *misclassification bias*

pristránost zaradi motéče spremenljivke -i

--- ž farmakoepid., soc. farm. sistematična
napaka, do katere pride zaradi moteče spre-
menljivke **PRIM.:** motéča spremenljivka

ANG.: *confounding bias*

P

pristránska raziskáva -e -e ž soc. farm.

raziskava, izvedena na način, ki vodi do načrtovanega, želenega in pogosto nepravičnega zaključka

ANG.: *biased study*

privátni recépt -ega -a m lek. farm. ▶ béli recépt

privolítev po poučítví -tve --- ž farmakokin.

pisna privolitev preskušanca, pri otroku ali za odločanje nezmožni osebi njenega zakonitega zastopnika, v prostovoljno sodelovanje v kliničnem preskušanju

ANG.: *informed consent*

privzétni prenašálec -ega -lca m farmakokin.

molekula, navadno protein, ki omogoča prenos učinkovine iz okolice celice v njeno notranjost

ANG.: *uptake transporter*

p. r. n. --- [pro ré náta] (LAT. *pro re nata*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po potrebi

pro -- predl. (LAT.) lek. farm. nekdaj, oznaka na zdravniškem receptu za

pro adult. --- [pro adúltis] (LAT. *pro adultis*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za odrasle

proantociánidín -a m farmakógnoz. ▶ kondenzírani tanín

procésno analizna tehnológija -- -e -e ž K: PÁT

postopek, s katerim se spremlja, oblikuje in nadzira farmacevtska proizvodnja na podlagi meritev kritičnih atributov kakovosti, ki vplivajo na potek izdelave in so odločilni za kakovost izdelka

ANG.: *process analytical technology*

procés uporabé zdravil -a --- m lek. farm.

proces, ki obsega ugotovitev pacientovega zdravstvenega problema, seznanitev z zgodovino njegovega zdravljenja z zdravili, izbiro, predpisovanje in izdajo zdravila, pacientovo uporabo zdravila, farmacevtovo poučevanje in svetovanje, spremljanje terapije z zdravili

ANG.: *process of drug use*

pro d. --- [pro díje] (LAT. *pro die*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu na dan

pro dos. --- [pro dózi] (LAT. *pro dosi*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enkratni odmerek

prodúktni ión -ega -a m anal. zdr. ▶ hčerínski ión

profil nečístót -a -- m anal. zdr. popis identificiranih in neidentificiranih nečistot, ki jih vsebuje zdravilo

ANG.: *impurity profile*

progénitorska célica -e -e ž biomed. ▶

prédniška célica

progesterónski recéptor -ega -ja m farm. kem.

receptor v celičnem jedru, na katerega se kot agonist veže progesteron, antagonist mifepriston se uporablja kot urgentni kontraceptiv

ANG.: *progesterone receptor*

pro infant. --- [pro infántibus] (LAT. *pro infantibus*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za otroke

proizvajálec medicínskíh pripomóčkov -lca

--- m med. prip. poslovni subjekt, odgovoren za načrtovanje, izdelavo, pakiranje in označevanje medicinskega pripomočka, preden se ta da na trg pod njegovim imenom, ne glede na to, ali te postopke opravlja sam ali v njegovem imenu tretja oseba

ANG.: *manufacturer of medical devices*

proizvajálec zdravila -lca -- m farm. zak.

poslovni subjekt, odgovoren za razvoj, proizvodnjo, kontrolo kakovosti, opremljanje z navodilom za uporabo, s pripomočki za odmerjanje, označevanje, varnost in učinkovitost zdravila s: izdelovalec zdravila

ANG.: *manufacturer of a medicinal product*

proizvódni líst -ega -a m lek. farm. s predpisom

ali priporočilom določen dokument, ki vsebuje recepturo, postopek in pogoje izdelave posameznega zdravila v lekarni ali galenskem laboratoriju

ANG.: *manufacturing batch document, master batch record*

proizvódnja zdravila -e -- ž procesi, ki

obsegajo nabavo in prevzem vhodnih snovi in ovojnine, lahko tudi izdelavo zdravilnih učinkovin, izdelavo vmesnih izdelkov in polizdelkov, izdelavo končnih izdelkov, pakiranje in opremljanje, kontrolo kakovosti, sprostitve serij končnih izdelkov v promet in razpošiljanje veletrgovcem s: izdeláva zdravíla (3)

ANG.: *manufacturing of a medicinal product*

prokariónti -ov m mn. skupina preprostih

enoceličnih organizmov iz vrst bakterij in modrozelenih cepljivk brez organelov s: cepljívke PRIM.: evkariónti

ANG.: *prokaryotes*

LAT.: *Prokaryota n pl.*

proliferácija -e ž biomed. povečevanje števila

celic z njihovo delitvijo

ANG.: *proliferation*

prolín -a m farm. kem. neesencialna prote

inogena aminokislina s sekundarno aminsko

skupino, vključeno v rigidni pirolidinski obroč

ANG.: *proline*

LAT.: *prolinum, prolini n*

pro med. --- [pro médiko] (LAT. *pro medico*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za zdravnika

promet z medicinskimi pripomočki na debélo -éta ----- m med. prip.
nakupovanje medicinskih pripomočkov in njihova nadaljnja prodaja poslovnim subjektom, ki jih kupujejo za opravljanje svoje poklicne ali registrirane dejavnosti
ANG.: *wholesale of medical devices*

promet z medicinskimi pripomočki na dróбно -éta ----- m med. prip.
nakupovanje medicinskih pripomočkov in njihova nadaljnja prodaja posameznikom za osebno uporabo
ANG.: *retail of medical devices*

promet z zdravili na debélo -éta ----- m farm. zak.
dejavnost, ki vključuje nakup, shranjevanje, prodajo, vnos, iznos ali izvoz zdravil, razen izdaje zdravil posameznim fizičnim in pravnim osebam za njihovo osebno uporabo ali uporabo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti s: distribúcija zdravil
ANG.: *wholesale distribution, wholesale of medicines*

promiskuitétni ligánd -ega -a m farm. kem.
ligand, ki se z nespecifičnim mehanizmom veže na več tarč, navadno z mikromolarnimi konstantami vezave
ANG.: *promiscuous ligand*

promócija pravilne uporábe zdravil -e --- -- ž dejavnost, s katero farmacevtski delavci izobražujejo in vzgajajo laično in strokovno javnost ter posameznike o pomenu pravilne, varne, kakovostne in učinkovite uporabe zdravil
ANG.: *promotion of appropriate drug use*

promócija zdravil -e -- ž farm. zak. ►
oglaševanje zdravil

promócija zdrávja -e -- ž lek. farm.
vzgoja in izobraževanje za ohranjanje in izboljšanje zdravja posameznika ali skupine
ANG.: *health promotion*

promótor -ja m farm. bioteh.
regulatorno zaporedje DNA, ki omogoča transkripcijo določenega gena z vezavo, po vezavi ali zaradi vezave RNA-polimeraze
ANG.: *promoter*

pro ocul. --- [pro ókulis] (LAT.) lek. farm.
oznaka na zdravniškem receptu za oči

própolis -a m farmakognoz.
s flavonoidi bogata zmes smol, balzamov, voskov, eteričnih olj in cvetnega prahu z močnim protimikrobnim in protivnetnim učinkom, ki jo čebele (*Apis mellifera*) nabirajo in uporabljajo za zaščito svojega panja
ANG.: *propolis*
LAT.: *propolis, propolis f*

propulzív -a m farm. kem.
zdravilo ali učinkovina, ki pospeši peristaltiko zaradi povečanja frekvence in jakosti krčenja gladkih mišic v steni prebavil, npr. metoklopramid, cisaprid
ANG.: *propulsive*
LAT.: *propulsivum, propulsivi n*

pro rect. --- [pro rékto] (LAT. *pro recto*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rektalno

prostaglandíni -ov m mn. farm. kem.
avtokoidi, nastali iz arahidonske kisline, nenasičene maščobne kisline z 20 ogljikovimi atomi, ki imajo različne fiziološke učinke, npr. mediatorji vnetja
ANG.: *prostaglandins*

prostanoidni recéptor -ega -ja m farm. kem.
transmembranski, navadno s proteinom G sklopljen receptor, na katerega se kot endogeni ligandi vežejo eikozanoidi
ANG.: *prostanoid receptor*

prostétična skupina -e -e ž farm. kem., farm. bioteh.
neproteinski del nekaterih proteinov, ki je močno, včasih tudi kovalentno vezan na proteine in je nujno potreben za njihovo delovanje, npr. za katalizno aktivnost encimov PRIM.: kòencím
ANG.: *prosthetic group*

prostórska skupina -e -e ž farm. kem.
eden od 230 možnih načinov razporeditve atomov v homogeno tridimenzionalno mrežo v strukturi kristala zdravilne učinkovine ali pomožne snovi
ANG.: *space group*

prostotrónsnice -ic ž mn. farmakognoz.
skupina višjih gliv, ki razvijejo bazidij
ANG.: *basidiomycetes*
LAT.: *Basidiomycota n pl.*

protálíj -a m farmakognoz.
gametofit pri mahovih in praprotnicah, ki se razvije na površini tal s: prèdkál
ANG.: *prothallium*
LAT.: *prothallium, prothallii n*

proteasóm -a m farm. bioteh.
proteinski kompleks v celicah, ki proteolitično razgrajuje odvečne in poškodovane proteine
ANG.: *proteasome*

P

proteáza -e ž **farm. biotech.** encim, ki katalizira hidrolizo peptidnih vezi v proteinih
s: proteináza
ANG.: *protease*
LAT.: *proteasum, proteasi n*

protein -a m **farm. kem., farm. biotech.** polimer, navadno iz α -L-aminokislin, povezanih s peptidno vezjo, praviloma z definirano prostorsko strukturo in funkcijo
s: beljakovina
ANG.: *protein*

proteináza -e ž **farm. biotech.** ► proteáza

protein G -a -- [gé] tudi **G-protein** -a m **1. biomed.** protein z aktivnostjo GTP-aze na citoplazemski strani celične membrane, ki sodeluje pri prenosu signalov z membranskih receptorjev v celico

2. imunol. bakterijski protein, na katerega se veže imunoglobulinska molekula s svojim konstantnim strukturnim predelom (Fc)

ANG.: *G-protein*

LAT.: *G-proteinum, G-proteini n*

proteini akutne fáze -ov -- -- m mn. **imunol., biomed.** raznovrstne plazemske proteinske molekule, ki pospešeno nastajajo v jetrih med odzivom akutne fáze, ki ga med vnetjem zaradi okužb, tkivnih poškodb in nekaterih malignih obolenj izzove delovanje provnetnih citokinov

ANG.: *acute phase proteins*

proteinogéna aminokislína -e -e ž aminokislina, ki se lahko s tvorbo peptidnih vezi na ribosomih vgrajuje v peptide in proteine, npr. 20 α -L-aminokislin pri evkariontih

ANG.: *proteinogenic amino acid*

proteinska doména -e -e ž **farm. biotech.** del proteina z določeno zgradbo in funkcijo, ki je z gibljivimi regijami povezan z drugimi strukturnimi deli proteina

ANG.: *protein domain*

proteinska slika -e -e ž **biomed.** ► proteóm

proteolítčno procesíranje -ega -a s **farm. biotech.** specifična encimska proteoliza polipeptidov in proteinov med translacijo ali po njej

ANG.: *proteolytic processing*

proteoliza -e ž **farm. biotech.** razgradnja proteinov z encimsko ali neencimsko hidrolizo peptidnih vezi **s:** proteolízna razgrádnja

ANG.: *proteolysis*

proteolízna razgrádnja -e -e ž **farm. biotech.** ► proteolízna

proteóm -a m **biomed.** nabor vseh izraženih proteinov v biološkem sistemu, npr. celici, serumu, urinu, malignem tkivu, katerih

količina ali vrsta se lahko spremeni zaradi bolezni ali zunanjih dejavnikov **s:** proteínska slíka

ANG.: *proteome*

proteómika -e ž področje biomedicine, ki proučuje proteom

ANG.: *proteomics*

proti béta laktamázam odpórni penicilín
 -- -- -- -ega -a m **gl.** proti laktamázam béta odpórni penicilín

proti bétalaktamázam odpórni penicilín
 -- -- -- -ega -a m **gl.** proti laktamázam béta odpórni penicilín

proti laktamázam béta odpórni penicilín
 -- -- -- -ega -a in **proti β -laktamázam odpórni penicilín** -- -- -- -ega -a in **proti bétalaktamázam odpórni penicilín** -- -- -- -ega -a tudi **proti béta laktamázam odpórni penicilín** -- -- -- -ega -a m **farm. kem.** penicilin, odporen na hidrolizo, katalizirano z bakterijskimi encimi iz skupine laktamaz beta, npr. kloksacilin, dikloksacilin

ANG.: *beta-lactamase resistant penicillin*

proti β -laktamázam odpórni penicilín -- -- -- -ega -a [béta] m **gl.** proti laktamázam béta odpórni penicilín

prótímikróbna učinkovína -e -e ž **farm. kem.** naravna ali sintezna učinkovina, ki preprečuje razmnoževanje bakterij ali jih ubija

ANG.: *antibacterial, antimicrobial agent*

prótípenílo -a s **farm. teh.** površinsko aktivna snov, ki preprečuje neželjeno penjenje, npr. pri postopkih emulgiranja ali biokemičnih procesih **s:** srédstvo proti pénjenju

ANG.: *antifoaming agent*

prótípreležanínska blazína -e -e ž **med. prip.** blazina, namenjena preprečevanju preležanin, ki se vstavi v posteljo bolnika, da se razbremeni pritisk na posamezne dele telesa **s:** ántidekubítusna blazína, ántidekubítusno ležíšče

ANG.: *anti-decubitus cushion*

prótírákava učinkovína -e -e ž **farm. kem.** ► protitúmorna učinkovína

prótísmérna DNA -e -- [deená] ž **1. farm. biotech.** nekodirajoča enoverižna DNA, komplementarna verigi DNA, ki je predloga za sintezo mRNA **s:** protismélna DNA

2. farm. biotech. sintezno pripravljena DNA, ki se v celici specifično veže na ustrezna zaporedja RNA in s tem blokira nastajanje določenega proteina **s:** protismélna DNA

ANG.: *antisense DNA*

prótísmélna DNA -e -- [deená] ž **farm. biotech.** ► protismélna DNA (1, 2)

P

protisredstvo -a s ► antidót

protistrup -a m ► antidót

protiteló -ésa s K: Ig imunol., farm. bioteh. glikoproteinska imunoglobulinska molekula, ki jo proizvajajo aktivirani limfociti B ali plazmatke v neposrednem odzivu na določen antigen, sestavljena iz po dveh parov težkih in lahkih polipeptidnih verig v obliki črke Y, z vezavnim mestom za antigene na skrajnih vrhnjih konicah rogovil in konstantnim področjem v stebelnem predelu molekule, kar ji omogoča, da se specifično veže na antigen, ga nevtralizira ali označi za odstranitev s fagociti, naravnimi celicami ubijalkami, citotoksičnimi limfociti T ali kompleментом s: imúnoglobulín (2)
ANG.: *antibody, immunoglobulin*

protitóčna ekstrákcija -e -e ž farm. teh. perkolacija, pri kateri se rastlinska droga in ekstrakcijsko topilo premikata v nasprotni smeri in obenem temeljito premešata
ANG.: *countercurrent extraction*

protitúmorna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje rakavih obolenj s: protirákava učinkovina, učinkovina za zdravljenje néoplázem, kémoterapévtik (2)
ANG.: *antineoplastic drug, antitumour drug*

protiúlkusna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje razjed v prebavnem traktu
ANG.: *antiulcer drug*

protivírusna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje virusnih okužb
ANG.: *antiviral drug*

protivnétni dejávniki -ih -ov m mn. imunol., biomed. dejavniki, ki preprečujejo ali zavirajo vnetje, npr. kortikosteroidi, nesteroidni anti-revmatiki, določeni interlevkini in transformirajoči rastni dejavnik beta
ANG.: *anti-inflammatory factors*

protoalkaloid -a m farmakognoz. alkaloid, pri katerem dušikov atom ni del heterocikličnega sistema molekule, npr. efedrin, katinon, meskalin
ANG.: *protoalkaloid*
LAT.: *protoalcaloidum, protoalcaloidi n*

protoberberínski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid iz skupine izokinolinskih alkaloidov, za katerega je značilen kvaterni dušik, npr. berberin, sangvinarin
ANG.: *protoberberine alkaloid*
LAT.: *alcaloidum protoberberini*

protokóli za sámozdrávljenje v lekárni -ov -- -- -- m mn. lek. farm. protokoli, ki usmerjajo magistra farmacije k optimalnemu svetovanju in ukrepanju glede na oceno in presojo pacientove zahteve po določenem zdravlilu ali izdelku in opisov simptomov in znakov
ANG.: *self-medication protocols*

protokól kliničnega preskúšanja -a -- -- m farm. zak. dokument, ki vsebuje cilje, načrt, metodologijo in organizacijo kliničnega preskušanja zdravila v skladu z dobro klinično prakso in način statistične obdelave rezultatov
ANG.: *clinical study protocol, clinical trial protocol*

protokól klinične raziskáve -a -- -- m farm. inf., soc. farm. dokument, ki opisuje namen, načrt, metode dela in organizacijo klinične raziskave
ANG.: *clinical study protocol*

protrombínski čas -ega óasa m klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava za oceno hemostaze, s katero se izmeri aktivnost faktorjev ekstrinzične poti koagulacije in je podlaga za izračun vrednosti mednarodno normiranega razmerja
ANG.: *prothrombin time*

pršna protéza -e -e ž med. prip. proteza različnih oblik, velikosti, praviloma iz umetnih mas, ki se lahko nalepi na kožo ali vstavi v nedrček po kirurški odstranitvi dojke
ANG.: *breast prosthesis*

pršilnik -a m farm. teh. vsebnik in/ali nastavek za aplikacijo zdravila s pršenjem
PRIM.: atomizátor
ANG.: *atomising device*

pršilo -a s farm. teh. farmacevtska oblika, ki se aplicira s pršenjem, npr. pršilo za uho, pršilo za usta in žrelo
ANG.: *spray*

pršilo za nós -a -- -- s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila v nos za čiščenje in vlaženje nosne sluznice, npr. fiziološke raztopine
ANG.: *nasal spray*

pršilo za ráne -a -- -- s farm. teh. pršilo za aplikacijo zaščitnega sloja na poškodovano kožo
ANG.: *wound spray*

pršilo za uhó -a -- -- s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila v sluhovod
ANG.: *ear spray*

pršilo za ústa in žrélo -a -- -- -- s farm. teh. pršilo za aplikacijo zdravila v usta in žrelo
ANG.: *oropharyngeal spray*

P

prúska kislína -e -e ž *zgod. farm.* staro ime za cianovodikovo kislino, šibko, zelo toksično kislino, ki so jo pridobivali iz pruskega modrega

ANG.: *hydrogen cyanide*

LAT.: *acidum borussicum, acidum hydrocyanatum, acidum hydrocyanicum, acidum zooticum*

prúsko módro -ega -ega s *zgod. farm.* staro ime za železov(II) heksacianoferat(III), spojino izrazito modre barve, ki se je uporabljala kot barvilo in za pridobivanje cianovodikove kisline s: berlínsko módro, pariško módro, Turnbúllovo módro

ANG.: *Prussian blue*

LAT.: *borussum coeruleum*

prvi jútranji vzórec urína -ega -ega -rca -- m *klin. kem., biomed.* urin, ki se zbira v mehurju ponoči in se zjutraj odda za laboratorijske preiskave PRIM.: drúgi jútranji vzórec urína, naključni vzórec urína

ANG.: *first morning urine sample*

prvi povój -ega -ója m *med. prip.* sterilno zavito bombažno povoj, sestavljen iz kaliko povoja in dveh blazinic, od katerih je ena fiksna, druga pa pomična, npr. za zaustavitev krvavitve pri nudenju prve pomoči poškodovancu

ANG.: *first sterile bandage calico*

prvo istovétnje -ega -a s *lek. farm., anal. zdr.* preskus ali vrsta zaporednih fizikalno-kemijskih preskusov, ki jih navaja farmakopeja, s katerimi se sprejemljivo stopnjo zanesljivosti potrdi istovetnost snovi, ne da bi se podrobneje ugotavljali njena kemična struktura ali sestava

ANG.: *first identification*

PSA -- [peesá] ž (*ANG. probabilistic sensitivity analysis*) *farmakoecon.* kratica ► verjetnostna občutljivostna analiza

PSC -- [peeséc] ž (*ANG. pluripotent stem cell*) *biomed.* kratica ► pluripotétna mátična célica

psévdalkaloíd -a m *farmakognoz.* alkaloid, ki se od pravega alkaloida razlikuje po tem, da ne nastaja iz aminokislin, ampak iz terpenoidov, npr. akonitin, koniin, paravalarin

ANG.: *pseudoalkaloid*

LAT.: *pseudoalcaloidum, pseudoalcaloidi n*

psévdodvójno zdrávljenje -ega -a s *lek. farm.* sočasno zdravljenje z dvema ali več zdravili z različno kemično strukturo učinkovine in s podobnim farmakodinamičnim delovanjem

ANG.: *pseudo double medication*

psévdoplástični pretók -ega -óka m *farm. teh.* oblika reološkega obnašanja sistemov, pri katerih se viskoznost z večanjem strižne obremenitve zmanjšuje

ANG.: *pseudoplastic flow, shear thinning*

psévdopolimorfizem -zma m *farm. teh.*

lastnost trdnih snovi, da lahko zaradi vključevanja molekul topila v kristalno strukturo obstajajo v različnih kristalnih stanjih, kar se odraža v različnih fizikalnih lastnostih, npr. različna hitrost raztapljanja, tališče, fizikalna stabilnost

ANG.: *pseudopolymorphism*

psévdorecéptor -ja m *farm. kem.* tridimenzionalni model receptorskega mesta, napovedan z metodami računalniško podprtega načrtovanja ob poznavanju strukture liganda, katerega eksperimentalno določena tridimenzionalna struktura sicer ni poznana

ANG.: *pseudoreceptor*

psévdotécij -a m *farmakognoz.* najpreprostejši, sprva kompakten trosnjak pri zaprtotrošnicah, v katerem po oploditvi in razvoju askogenih hif nastanejo votlinice

ANG.: *pseudothecium*

LAT.: *pseudothecium, pseudothecii n*

psihična odvisnost -e -i ž *toksikol.* odvisnost od zdravila ali psihoaktivne snovi, ki se kaže kot močna čustvena in duševna potreba po aplikaciji psihoaktivne snovi

ANG.: *psychological dependence*

psihoaktivna snôv -e snovi ž *farm. kem., toksikol.* snov, ki z delovanjem na centralni živčni sistem neposredno z vezavo na receptorje vpliva na duševno stanje, povzroči duševne spremembe, poživitev in halucinacije, npr. kokain, nikotin, amfetamin, LSD, meskalin, psilocibin s: psihotrópna snôv, toksikomano-géna snôv

ANG.: *psychoactive drug, psychoactive substance, psychotropic substance*

psihoanaléptik -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki povečuje aktivnost centralnega živčnega sistema

ANG.: *psychoanaleptic*

LAT.: *psychoanalepticum, psychoanaleptici n*

psihodisléptik -a m *farm. kem.* učinkovina, ki spremeni procese zaznavanja

ANG.: *psychedelic*

LAT.: *psychodislepticum, psychodisleptici n*

psihofármak -a m *farm. kem.* zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje duševnih bolezni

ANG.: *psychoactive medicinal product*

LAT.: *psychopharmacum, psychopharmacii n*

psiholéptik -a m farm. kem. ► pomirjevalo

psiholóški simtóm ali znák -ega -a -- -a m homeopat. simtóm ali znak, ki se izraža kot duševna motnja
ANG.: *mental symptom or sign*

psihométrične lastnosti vprašálnikov -ih -- -- ž mn. soc. farm. lastnosti vprašálnikov, ki vključujejo zanesljivost, vsebinsko in kriterijsko veljavnost
ANG.: *psychometric properties of tests*

psihostimulánt -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki spodbuja delovanje centralnega živčnega sistema in poveča stanje budnosti in zavedanja
ANG.: *psychostimulant*
LAT.: *psychostimulans, psychostimulantis n*

psihotrópna snóv -e snóví ž farm. kem., toksikol. ► psihoaktivna snóv

psihózomimétik -a m farm. kem. učinkovina, ki povzroči stanja, podobna psihozam
ANG.: *psychotomimetic*

psihofilija -e ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje nižje temperature od zmernih s: hladoljubnost, hladoljubnost
ANG.: *psychrophily*

psoraléni -ov m mn. farm. kem. antipsoriatiki s furanokumarinskim skeletom, ki se uporabljajo na površini kože ali se aplicirajo peroralno in pod vplivom ultravijolične svetlobe preprečujó delitev celic, npr. psoralen, metoksalen
ANG.: *psoralens*

PSÚR PSUR-a in -- m (ANG. *periodic safety update report*) farm. zak. kratica ► redno posodobljeno poročilo o várnosti zdravila

pt.¹ -- [perstétur] (LAT. *perstetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se nadaljuje

pt.² -- [pínt] lek. farm. okrajšava ► pínt

PTH PTH-ja in -- [petehá] m (ANG. *parathyroid hormone*) farm. bioteh. kratica ► pártiroidní hormón

púfer -fra m farm. teh., anal. zdr. pomožna snov za uravnavanje pH-vrednosti farmacevtskega izdelka
ANG.: *buffer, buffering agent*

púfrska raztopína -e -e ž anal. zdr. raztopina za uravnavanje pH-vrednosti vodne raztopine
ANG.: *buffer solution*

puháлка -e ž lek. farm. polimerni vsebnik s cevastim nastavkom v zamašku, ki se uporablja za čiščenje ali razkuževanje manjšega pribora med delom
ANG.: *wash bottle*

pulv. -- [púlvis] (LAT. *pulvis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prašek

pulv. adsp. --- [púlvis adspersórijus] (LAT. *pulvis adpersorius*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu dermalni prašek, prašek za posipanje

pulv. dent. --- [púlvis dentifricijus] (LAT. *pulvis dentifricius*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prašek za zobe

pulv. div. --- [púlvis divízus] (LAT. *pulvis divisus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enodmerni prašek

pulv. gross. --- [púlvis grósus] (LAT. *pulvis grossus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu grob prašek

pulv. par. --- [púlvis parenterális] (LAT. *pulvis parenteralis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prašek za parenteralno raztopino

pulv. subt. --- [púlvis subtílis] (LAT. *pulvis subtilis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu fin, droben prašek

pulzirajóče spróščanje -ega -a s farm. teh. prirejeno sproščanje, pri katerem zdravilna učinkovina prehaja iz farmacevtske oblike v časovnih presledkih
ANG.: *pulsed release*

pur. -- [púrus] (LAT. *purus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu čist

púrgans -- (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu čistilni, ki čisti

purgatív -a m farm. kem. ► odvajálo

purínska báza -e -e ž farm. bioteh. nukleinska baza, derivat purina, sestavni del nukleozidov, adenoзина, deoksiadenoзина, gvanozina in deoksigvanozina
ANG.: *purine base*

purínski alkalóid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je purin, npr. kofein, teobromin, teofilin
ANG.: *purine alkaloid*
LAT.: *alcaloidum purini*

puríss. -- [purísimus] (LAT. *purissimus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zelo čist

p. us. veter. --- [pro úzu veterinárijó] (LAT. *pro usu veterinario*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo v veterinarski medicini

púšica -e ž lek. farm. do srede 20. stol. zunanja ovojnjina v obliki škatlice, ki se odpira z izvlekom notranjega dela

- PÚZ** PUZ-a in -- m **soc. farm.** kratica ► pregléd uporábe zdravíl
- PVE** PVE-ja in -- [peveé peveêja] m **klin. kem., biomed.** kratica ► povpréčni volúmen eritrocítov
- PVP** PVP-ja in -- [pevepé pevepêja] m (**ANG. polyvinylpirrolydone**) **farm. teh.** kratica ► polivinílpíroolidón
- pyrol.** -- [piróleum] (**LAT. pyrooleum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu katran

Q

- QA** QA-ja in -- [kuá] m (**ANG. quality assurance**) kratica ► zagotávljanje kakóvosti
- q. a. d.** -- -- -- [kvákve altêrna díje] (**LAT. quaque alterna die**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak drugi dan
- QALY** QALY-ja in -- [kváli] m (**ANG. quality-adjusted life years**) **farmakoekon.** kratica ► léta zdrábstveno kakóvostnega življénja
- QALYG** QALYG-a in -- [kválig] m (**ANG. quality-adjusted life years gained**) **farmakoekon.** kratica ► pridobljena léta zdrábstveno kakóvostnega življénja

Q R

- q. a. m.** -- -- -- [kvákve díje ante merídijem] (**LAT. quaque die ante meridiem**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan dopoldne
- QbD** QbD-ja in -- [kubedé kubedêja] m (**ANG. quality by design**) **farm. teh.** kratica ► razvòj z vgrajéno kakóvostjo
- q. d.** -- -- -- [kvákve díje] (**LAT. quaque die**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan
- q. d. s.** -- -- -- [kváter díje suméndum] (**LAT. quater die sumendum**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu štirikrat na dan
- q. h.** -- -- -- [kvákve hóra] (**LAT. quaque hora**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako uro
- q. h. s.** -- -- -- [kvákve hóra sómni] (**LAT. quaque hora somni**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsako noč pred spanjem

- q. i. d.** -- -- -- [kváter in díje] m (**LAT. quater in die**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu štirikrat na dan
- q. l.** -- -- -- [kvántum líbet] (**LAT. quantum libet**) **lek. farm.** nekdaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po volji
- QP** -- [kupé] ž (**ANG. qualified person**) **anal. zdr.** kratica ► odgovórna oséba za zdravíla
- q. p. m.** -- -- -- [kvákve díje post merídijem] (**LAT. quaque die post meridiem**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan popoldne
- QPPV** -- [kupepevé] ž (**ANG. qualified person for pharmacovigilance**) **farm. zak.** kratica ► odgovórna oséba za fármakovigiláncó
- q. r.** -- -- -- [kvántum réktum] (**LAT. quantum rectum**) **lek. farm.** nekdaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pravilna količina
- q. s.** -- -- -- [kvántum sátis] (**LAT. quantum satis**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kolikor je potrebno
- QSAR** QSAR-ja in -- [kuesár] m (**ANG. quantitative structure-activity relationship**) **farm. kem.** kratica ► kvantitatívni odnòs med struktúro in delovánjem
- quot.** -- [kvotídije] (**LAT. quotidie**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vsak dan
- quot. op. sit** -- -- -- [kvótijes ópus sit] (**LAT. quoties opus sit**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tako pogosto, kot je potrebno
- q. v.** -- -- -- [kvántum vís] (**LAT. quantum vis**) **lek. farm.** nekdaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kolikor je želeno

R

- racemát** -a m **farm. kem.** zmes obeh enantiomerov v razmerju 1 : 1, ki je optično neaktivna
S: racémna zmes
ANG.: *racemate, racemic mixture*
- racémna zmes** -e zmesi ž **farm. kem.** zmes obeh enantiomerov v razmerju 1 : 1, ki je optično neaktivna
S: racemát
ANG.: *racemate, racemic mixture*

racionalna uporaba zdravil -e -e -- ž lek. farm. uporaba zdravil skladno z doktrinami in smernicami, ki jih sprejmejo medicinsko-farmacevtska strokovna telesa ali združenja z upoštevanjem ekonomskih vidikov
s: smotrna uporaba zdravil
ANG.: *rational drug use*

racionalno načrtovanje učinkovin -ega -a -- s farm. kem. računalniško podprt postopek načrtovanja zdravilnih učinkovin, pri katerem se uporabljajo podatki o tridimenzionalni strukturi receptorskega mesta, pridobljeni s kristalografijo, s študijami z jedrsko magnetno resonanco ali sorodnimi metodami, in/ali podatki o naravnih ligandih, nato računalniški program izbere tiste molekule, ki bodo najverjetneje tvorile interakcije z receptorjem
ANG.: *rational drug design*

racionalno povečevanje tehnološkega procesa -ega -a --- s farm. teh. prenos tehnološkega procesa z laboratorijskega in pilotnega nivoja na proizvodni nivo, navadno z uporabo podobnostnih števil in namenom ohranitve kritičnih lastnosti izdelka ob ohranitvi ali povečanju izkoristka
s: ekstrapolacija tehnološkega procesa
ANG.: *scale up*

računalniško podprto načrtovanje učinkovin -- -ega -a -- s K: **CADD** veja farmacevtske kemije, pri kateri se z uporabo računalniških programov načrtujejo nove učinkovine in optimizirajo njihove lastnosti
ANG.: *computer-assisted drug design*

računska kemija -e -e ž veja farmacevtske kemije, ki uporablja matematične metode za izračunavanje lastnosti molekul in simulacijo njihovega obnašanja v bioloških sistemih
ANG.: *computational chemistry*

rad. -- [rádiks] (LAT. *radix*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu koren

radikal -a m farm. kem. kemična zvrst, ki v svoji strukturi vsebuje vsaj en nesparjeni elektron in je vključena v različne biokemične in kemične procese, npr. prenos signalov, staranje, kancerogeneza
ANG.: *free radical*

rádiodiagnostik -a m zdravilo, ki vsebuje vsaj en radionuklid in se vnese v organizem za diagnosticiranje, npr. spremljanje porazdelitve radiokativnosti v organizmu
ANG.: *diagnostic radiopharmaceutical*
LAT.: *radiodiagnosticum, radiodiagnostici n*

rádiofarmaceutvska lekárna -e -e m lek. farm. organizacijska enota bolnišnične lekarne

ali bolnišnice, ki izvaja radiofarmaceutvsko lekarniško dejavnost
ANG.: *radiopharmaceutical pharmacy*

rádiofarmaceutvska lekárniška dejávnost -e -e -i ž lek. farm. lekarniška dejavnost, namenjena preskrbi nuklearnomedicinske dejavnosti z radiofarmaceutskimi izdelki
ANG.: *radiopharmaceutical pharmacy activities, radiopharmaceutical pharmacy services*

rádiofarmaceutvski izdelek -ega -lka m izdelek, ki se uporablja v nuklearni medicini za diagnostiko in/ali zdravljenje, npr. radiofarmak, rádionuklidni predhodnik, komplet za pripravo radiofarmaka in rádionuklidni generator

rádiofarmacija -e ž veja farmacije, ki se ukvarja z razvojem, izdelavo, s pripravo in z uporabo radiofarmaceutvskih izdelkov
ANG.: *radiopharmacy*

rádiofármak -a m zdravilo, ki vsebuje vsaj en radionuklid in se vnese v organizem za diagnosticiranje in/ali zdravljenje
ANG.: *radiopharmaceutical*
LAT.: *radiofarmacum, radiopharmacii n*

rádioimunologija -e ž veda o uporabi radioizotopov v imunologiji
ANG.: *radioimmunology*

rádioimúnoterápija -e farm. kem. ciljano zdravljenje z uporabo radiooznačenih protiteles, ki se specifično vežejo na rakave celice, ki imajo na svoji površini izpostavljen določen antigen **s:** ciljana rádioimúnoterápija, molekularna rádioimúnoterápija
ANG.: *molecular radioimmunotherapy, radioimmunotherapy, targeted radioimmunotherapy*

rádiokemija -e ž področje dela z imunološkimi tehnikami za dokazovanje ali merjenje količine določene snovi, navadno zelo majhne, pri čemer je eden od reagentov, tj. protitelo ali antigen, označen z radionuklidom
ANG.: *radiochemistry*

rádionuklid -a m radioaktivni izotop kemičnega elementa z nestabilnim jedrom, ki razpada in pri tem oddaja delce in/ali elektromagnetno valovanje
ANG.: *radionuclide*
LAT.: *radionuclidum, radionuclidi n*

rádionuklidni generátor -ega -ja m sistem z vgrajenim trdno vezanim starševskim radionuklidom, iz katerega nastane potomčev radionuklid, ki se loči z izpiranjem ali drugo

R

metodo in se uporablja kot radiofarmak ali rádionuklidni predhodnik

ANG.: *radionuclide generator*

rádionuklidni predhodnik -ega -a m

radionuklid, ki se v procesu priprave radiofarmaka uporablja za označevanje druge snovi, kar poteka pred dajanjem pacientu

S: rádionuklidni prekúrzor

ANG.: *radionuclide precursor*

rádionuklidni prekúrzor -ega -ja m ▶ rádionuklidni predhodnik

rádiooznačevanje -a s postopek označevanja druge snovi z radionuklidom, da se dobi radiofarmak, ki se vnese v organizem za diagnosticiranje, npr. spremljanje porazdelitve radioaktivnosti v organizmu, ali zdravljenje, npr. ciljano kopičenje radioaktivnosti v tarčnem mestu, tkivu in lokalno uničevanje celic

S: označevanje z rádioaktivnimi izotópi

ANG.: *radiolabelling*

rádiopeptid -a m farm. kem. z radioaktivnim izotopom označena molekula peptida, ki se v onkologiji lahko uporablja za diagnostiko in zdravljenje raka

ANG.: *radiopeptide*

rádioterapévtik -a m zdravilo, ki vsebuje vsaj en radionuklid in se vnese v organizem za zdravljenje, npr. ciljano kopičenje radioaktivnosti v tarčnem tkivu in lokalno uničevanje celic

ANG.: *therapeutic radiopharmaceutical*

raffin. -- [rafinátus] (LAT. *raffinatus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prečiščen

rafid -a m farmakognoz. igličast kristal kalcijevega oksalata, ki v celici z združevanjem tvori snopiče

ANG.: *raphide*

LAT.: *raphidum, raphidi n*

rájpsála -e ž lek. farm., zgod. farm. kovinska posoda z dobro zaprtim pokrovom in najmanj dvema težjima kovinskima ali kamnitima kroglama v notranjosti za homogeniziranje prahov

rakétna imúnoelektroforéza -e -e ž farm. biotek. imunoelektroforeza, ki se začne z elektroforeznim potovanjem antigena v gel s protitelesom, kjer pride do vezave in obarjanja, pri katerem nastanejo lise v obliki raket

ANG.: *rocket immunoelectrophoresis*

rakovtórna snóv -e snoví ž farm. kem. ▶ kancerogén

rámanska spektroskopija -e -e ž anal. zdr. spektroskopska metoda, ki temelji na sipanju

monokromatske laserske svetlobe v vidnem, bližnjem infrardečem ali ultravijoličnem delu spektra in spremembi njene valovne dolžine kot posledici interakcije svetlobe z molekulami v vzorcu, pri čemer vzbujanje molekul temelji na drugačnem mehanizmu kot pri infrardeči spektroskopiji

ANG.: *Raman spectroscopy*

randomizácija -e ž 1. farm. zak. naključno izbiranje vzorca, pri katerem je zagotovljeno, da imajo vse enote enako možnost priti v vzorec ne glede na njihove lastnosti

2. farm. zak. postopek naključnega izbiranja in razporejanja preskušancev v skupine, ki se zdravijo, ali kontrolne skupine, s čimer se zmanjša pristranskost

ANG.: *randomisation*

randomizirana klínična štúdiya -e -e -e ž farm. zak. ▶ randomizirano klínično preskušanje

randomizirana kontrolirana klínična raziskáva -e -e -e -e ž farm. inf., soc. farm.

raziskava na zdravih ali bolnih ljudeh, usmerjena v primerjavo dveh strategij zdravljenja, pri čemer so preskušanci naključno dodeljeni eni izmed strategij

ANG.: *randomised controlled clinical trial*

randomizirano klínično preskušanje -ega -ega -a s farm. zak. klínično preskušanje zdravila, pri katerem se uporablja randomizacija

S: randomizirana klínična štúdiya

ANG.: *randomised clinical study, randomised clinical trial*

ranitveno tkívo -ega -a s farmakognoz. ▶ kálus (1, 2)

rasp. -- [raspátus] (LAT. *raspatus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu nastrgan

rastlínka dróga -e -e ž farmakognoz. pretežno cela, razdrobljena ali razrezana rastlina, del rastline, alga, gliva, lišaj v neobdelanem stanju, navadno posušen, lahko tudi ne posebej obdelan rastlinski izloček, natančno opredeljeni z delom rastline, ki se uporablja, in latinskim imenom v skladu z dvojnimi poimenovanjem

S: herbálna snóv, rastlínka snóv

ANG.: *herbal drug, herbal substance, plant material*

rastlínka snóv -e snoví ž farmakognoz. ▶ rastlínka dróga

rastlínski príprávek -ega -vka m farm. teh., farm. zak. ▶ príprávek rastlínkega izvóra

rastlínsko óglje -ega -a s zgod. farm. ▶ lesno óglje

rastlínsko zdravílo -ega -a s farm. zak. ►
zdravílo rastlínskega izvóra

rástni dejávník -ega -a m farm. bioteh., biomed.
signalna molekula, navadno proteínski hormon ali steroid, ki izzove celično rast, proliferácijo ali diferenciacijo s: rástni fáktor
ANG.: *growth factor*

rástni fáktor -ega -ja m farm. bioteh., biomed. ►
rástni dejávník

rástni hormón -ega -a m K: STH farm. bioteh.
hormon adenohipofize, ki vpliva na rast, razvoj in obnovo telesnih tkív in uravnava določene stopnje presnove beljakovin, ogljikovih hidratov in maščób
s: somatotropín
ANG.: *growth hormone*

rástni médij -ega -a m farm. bioteh. medij, ki vsebuje vse komponente, potrebne za rast in razmnoževanje nekega organizma v umetnem sistemu s: rástno gojíšče
ANG.: *growth medium*

rástni vršíček -ega -čka m farmakognoz. vršíček
stebila, poganjka ali brsta, ki ga sestavlja meristem

rástno gojíšče -ega -a s farm. bioteh. medij, ki vsebuje vse komponente, potrebne za rast in razmnoževanje nekega organizma v umetnem sistemu s: rástni médij
ANG.: *growth medium*

razdelílna zaréza -e -e ž farm. teh. zarezá, navadno na tableti, ki omogoča njeno deljenje
ANG.: *break-mark*

razgrádni prodúkt -ega -a m anal. zdr.
produkt, ki nastane kot posledica kemične spremembe učinkovine zaradi zunanjih vplívov, kot so svetloba, temperatura, pH, vlaga, ali zaradi reakcije z drugimi snovmi, vključno z ovojnino
ANG.: *degradation product*

razgrajeválo -a s farm. teh. pomožna snov, ki po stiku s tekočino povzroči razpad farmacevtske oblike
ANG.: *disintegrant, disintegrating agent*

raziskáva finánčnih učínkov -e - - - ž farmakoekon., soc. farm. raziskáva, s katero se ocenijo finančne posledice uvedbe in uporabe nove zdravstvene tehnologije v izbranem zdravstvenem sistemu
ANG.: *budget impact analysis, budget impact assessment*

raziskáva izpostávljeni-nèizpostávljeni -e - - ž farmakoepid., soc. farm. ► kohórtna raziskáva

raziskáva primér-kontróla -e - - ž farmakoepid., soc. farm. ► raziskáva primérov s kontrólami

raziskáva primérov s kontrólami -e - - - - ž farmakoepid., soc. farm. raziskáva, ki primerja posameznike z boleznijo ali zdravstvenim izidom s posamezniki, ki nimajo bolezni ali zdravstvenega izida, za ocenjevanje razlik v izpostavljenosti dejavnikom tveganja za razvoj bolezni ali zdravstvenega izida
s: raziskáva primér-kontróla
ANG.: *case-control study*

raziskáva sèrije primérov -e - - - ž farmakoepid., soc. farm. raziskáva, v kateri se opiše skupina posameznikov, pri katerih se pojavi nova bolezen, neželeni dogodek ali sprememba zdravstvenega stanja
ANG.: *case series research*

raziskáva sovpádnih tréndov -e - - - ž farmakoepid., soc. farm. opazovalna (farmako)epidemiološka raziskáva, s katero se proučuje, ali trendi izpostavljenosti dejavniku tveganja sovpadajo s trendi zdravstvenih izidov s: ekolóška raziskáva
ANG.: *study of secular trends*

raziskáva stroškóvne učínkovitosti -e - - - ž farmakoekon. raziskáva, ki temelji na analizi stroškov in učinkovitosti ali analizi stroškov in koristi alternativnih strategij zdravljenja in drugih metododoloških elementih, npr. ciljna populácija, obdobje raziskave, vrste zdravstvenih izidov, diskontna stopnja
ANG.: *cost-effectiveness study*

raziskáve zdrávstvenih izídov -áv - - - - ž mn. K: HÓR farmakoekon., soc. farm. raziskave kliničnih, humanističnih in/ali ekonomskih izidov zdravstvenih tehnologij
PRIM.: zdrávstveni izídi
ANG.: *health outcomes research*

razmáznost -i ž farm. teh. *in vitro* preskus, s katerim se vrednoti mazljivost poltrdnih farmacevtskih in kozmetičnih sistemov tako, da se znana količina obteži z znano silo in izmeri premer razmaza
ANG.: *spreadability*

razmejítev medicínskíh pripomóčkov -tve - - - ž med. prip. razvrstitev izdelkov med medicínske pripomočke ali druge izdelke glede na glavni namen delovanja
ANG.: *delineation of medical devices*

razmejítvena vrédnost -e -i ž 1. klin. kem., biomed. vrednost diagnostičnega kazalca, ki razmeji pozitivne in negativne rezultate laboratorijskih preiskav

R

2. klin. kem., biomed. vrednost diagnostičnega kazalca, na podlagi katere se ločijo bolniki od zdravih preiskovancev
 ANG.: *borderline*

razmejítveni válj -ega -a m farm. teh. konstrukcijski del oblagalnika po Wursterju, ki razmejuje območje dviganja in oblaganja delcev od območja vračanja osušenih delcev
 ANG.: *draft tube, inner tube, Wurster tube*

razmérje med akutno in krónično tóksičnostjo -a - - - - - s K: **ACR** toksikol. razmerje med akutno toksičnostjo strupa ali druge učinkovine in njegovo kronično toksičnostjo
 ANG.: *acute-to-chronic ratio*

razmérje obétov -a - - s farmakoepid., soc. farm. razmerje med obetom v skupini primerov in obetom v kontrolni skupini
 ANG.: *odds ratio*

razmérje prirástka stroškov gledé na prirástek učinkovitosti -a - - - - - s K: **ICER** farmakoekon., soc. farm. farmakoeonomski parameter, ki podaja razmerje med razliko v stroških zdravljenja in razliko v koristih ali učinkovitosti zdravljenja dveh alternativnih strategij
 ANG.: *incremental cost-effectiveness ratio*

razpádnost -i ž farm. teh. farmakopejski preskus, s katerim se ugotavlja čas, potreben, da farmacevtska oblika v ustreznem mediju in pod predpisanimi pogoji izgubi videz prvotne oblike
 ANG.: *disintegration*

razplinjeválec mobilne fáze -lca - - - - m farmakokin. podenota tekočinskega kromatografa za sprotno odstranjevanje raztopljenih plinov v mobilni fazi
 ANG.: *degasser*

razpolóvna dôba rádionuklída -e -e - - ž farm. kem. čas, v katerem se aktivnost radionuklida zmanjša na polovico s: razpolóvni čas rádionuklida
 ANG.: *radionuclide half-life*

razpolóvni čas absórcije -ega čása - - m farmakokin. čas, potreben, da polovica učinkovine, ki se lahko absorbira, doseže sistemski krvni obtok, s čimer se lahko oceni, kdaj bo v plazmi dosežena maksimalna koncentracija učinkovine, navadno 3–5 razpolovnih časov absorpcije
 ANG.: *absorption half-life*

razpolóvni čas porazdelítve -ega čása - - m farmakokin. čas, ki je potreben, da se polovica

učinkovine v sistemskem krvnem obtoku porazdeli v tkiva
 ANG.: *distribution half-life*

razpolóvni čas rádionuklída -ega čása - - m farm. kem. ▶ razpolóvna dôba rádionuklida

razpršilna šóba -e -e ž farm. teh. ▶ šóba za razprševanje

razpršnina -e ž farm. teh. ▶ dispèrzija

rázred razréda m farmakognoz. takson, ki vsebuje redove
 ANG.: *class*
 LAT.: *classis, classis f*

razstrúpljanje -a s odstranjevanje škodljivih snovi iz organizma z izločanjem, presnovno ali uporabo adsorbentov
 s: detoksikácija
 ANG.: *detoxification*

razšírjeni strokóvni kolégij za lekárniško farmácijo -ega -ega -a - - - - m farm. zak. posvetovalno telo ministrstva za zdravje, ki podaja mnenja o strokovnih vprašanjih s področja lekarniške dejavnosti s: RSK za lekárniško farmácijo

razšírjenost -i ž farmakoepid., soc. farm. število vseh bolnikov z določeno boleznijo v izbrani populaciji v času opazovanja, npr. na določen dan s: prevaléna
 ANG.: *prevalence*

raztápljanje učinkovíne -a - - s farmakokin. prehajanje učinkovine iz neraztopljene v raztopljeno obliko
 ANG.: *drug dissolution*

raztopína -e ž farm. teh. molekularna ali koloidna disperzija
 ANG.: *solution*
 LAT.: *solutio, solutionis f*

raztopína za dléсни -e - - - - ž farm. teh. oralna raztopína za nanašanje na dlesni z ustreznim aplikatorjem
 ANG.: *gingival solution*
 LAT.: *solutio gingivalis*

raztopína za izpíranje nosú -e - - - - - ž farm. teh. navadno vodna izotonična raztopína za čiščenje nosnih votlin
 ANG.: *nasal wash*

raztopína za izpíranje očésa -e - - - - - ž farm. teh. sterilna vodna raztopína za izpiranje, kopanje očesa ali impregniranje tamponov za oko
 ANG.: *eye lotion*
 LAT.: *collyrium, collyrii n*

raztopína za izpíranje úst -e - - - - - ž farm. teh. vodna raztopína za uporabo na

ustni sluznici, ki se ne sme pogoltniti

S: ústna vòda

ANG.: mouth wash

LAT.: aqua oralis

raztopína za izpiranje ušesa -e - - - - ž

farm. teh. navadno vodna raztopina za čiščenje zunanega sluhovoda

ANG.: ear wash

raztopína za peroralno rehidracíjo -e

- - - - - ž **farm. kem.** izotonična ali rahlo hipotonična vodna raztopina zmesi natrijevega klorida, kalijevega klorida, natrijevega citrata ali hidrogenkarbonata in glukoze za peroralno nadomeščanje vode in elektrolitov pri dehidracijah

ANG.: oral rehydration solution

razvejéni sládkor -ega sladkórja m **farmakognoz.**

sladkor, katerega molekula vsebuje stranske verige iz ogljikovih atomov, npr. hamamelozá, apioza

ANG.: branched sugar

razvòj zdravíla -òja -- m **farm. zak.** klinične, neklinične in farmaceutske raziskave, študije in preskušanja, s katerimi se ugotovi in potrdi ustreznost novega zdravíla za predvideno uporabo

ANG.: development of a medicinal product, drug development

razvòj z vgrajéno kakòvostjo -òja - - - - m

K: QbD farm. teh. sistematičen in na znanstvenih metodah temelječ razvoj izdelka, ki se začne z vnaprej postavljenimi cilji in poudarja poznavanje lastnosti izdelka, procesov za njegovo izdelavo in nadzor kakovosti

ANG.: quality by design

razvrstítev medicínskoga pripomòčka

-tve - - - - ž **med. prip.** uvrstitev medicínskoga pripomòčka v razred ali seznam medicínskikh pripomòčkov glede na stopnjo tveganja za uporabnika, mesto, način in trajanje uporabe, vezanost na vir energije in druge lastnosti

ANG.: classification of a medical device

RDA RDA-ja in -- [erdea] m (**ANG. recommended daily allowance**) **farm. kem.** kratica ▶ priporočéni dnévni vnòs

rdéča krvna slika -e -e -e ž **klin. kem., biomed.** skupina laboratorijskih preiskav, s katerimi se oceni kakovost rdečih krvnih celic v krvi preiskovanca, ki vključuje določanje števila eritrocitov, koncentracíjo hemoglobína, hematokritno vrednost, eritrocitne índekse MCV, MCH in MCHC ter morfolòški opis celic rdeče vrste

ANG.: red blood cell count

rdéča signatúra -e -e ž **lek. farm.** ▶ signatúra z rdéčo črto

rdéči čaj -ega -a m **farmakognoz.** posušeni, delno fermentirani listi čajevca (*Camellia sinensis*)

ANG.: red tea

LAT.: thea rubra

rdéči živosrèbrov oksíd -ega -ega -a m **zgod. farm.** staro ime za živosrèbrov(II) oksíd, ki je zaradi večjih delcev rdeče barve in se je uporabljal kot antiseptik za roke in rane

ANG.: red mercuric oxide

LAT.: hydrargyrum oxidum rubrum, hydrargyrum oxydatum rubrum, mercurius praecipitatus ruber

rdéči živosrèbrov sulfíd -ega -ega -a m **zgod. farm.** ▶ cinabarít

rèabsòrcpíja -e ž ponovna absorpcija snovi v krvni obtok iz ledvic, tankega črevesja

ANG.: reabsorption

reagénčni tráék -ega tráekú m **klin. kem., biomed.**

trák z nanesenimi reagenti, ki po stiku z analitom v biološkem vzorcu, navadno urinu, spremenijo barvo

ANG.: reagent strip

reagènt -ènta m **anal. zdr.** kemična zvrst, ki se uporablja pri sintezi in analizi zdravil

ANG.: reagent

reaktívna dušíkova zvrst -e -e zvrstí ž **farm. kem.** reaktivna zvrst, ki navadno nastane pri reakcijah dušíkovega(II) oksída, npr. peroksinitrit

ANG.: reactive nitrogen species

reaktívna kisíkova zmés -e -e zmésí ž **farm. kem.** reaktivna zvrst, ki vsebuje kisik, navadno nastane kot stranski produkt metabolizma kisika, npr. hidroksilni radikal, superoksid, peroksidi, singletni kisik

ANG.: reactive oxygen species

reaktívna zvrst -e zvrstí ž **farm. kem.** kemična zvrst, ki zaradi svoje reaktivnosti lahko vstopa v reakcije z biološkim materialom, npr. reaktivne kisikove zvrsti, reaktivne dušíkove zvrsti

ANG.: reactive species

reálna tekočina -e -e ž **farm. teh.** ▶ nénéwtonska tekočina

recen. -- [rérens] (**LAT. recens**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu svež

recénte parátum (sit) - - - (-) (**LAT.**) **lek. farm.** nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu naj se pripravi sveže

recénte parátus - - - (**LAT.**) **lek. farm.** nekđaj, oznaka na zdravniškem receptu sveže pripravljen

R

recépt -a m **1. farm. zak.** ► zdravniški recépt
2. farm. zak. ► veterinarski recépt

recépta prôsto zdravílo -- -ega -a s **farm. zak.** ►
zdravílo brez recépta (1)

recéptor -ja m **farm. kem.** molekula, navadno
protein, na katero se veže ligand, ki sproži
celični odziv **PRIM.:** ligánd (2)
ANG.: receptor

δ-recéptor -ja [délta] in **déltarecéptor** -ja tudi
délta recéptor -- -ja m **farm. kem.** ► opioídni
δ-recéptor

recéptorji tirozín kináze -ev -- -- m mn.
farm. kem. receptorji za različne proteinske
mediatorje, npr. inzulin, rastne dejavnike,
citokine, ki so strukturno transmembranski
proteini z zunajcelično receptorsko domeno,
transmembransko α-vijačnico in tirozin
kinazno domeno, ki po vezavi agonista
navadno dimerizirajo in se avtofosforilirajo,
kar sproži zaporedje biokemičnih reakcij
ANG.: receptor tyrosine kinases

κ-recéptor -ja [kápa] in **káparecéptor** -ja tudi
kápa recéptor -- -ja m **farm. kem.** ► opioídni
κ-recéptor

recéptor, ki ga aktivirajo proteáze -ja -- --
-- -- m **K: PAR¹** **farm. kem.** receptor, ki mu
proteaze, npr. serinske, odcepijo del zunajce-
lične domene in ga na ta način aktivirajo
ANG.: protease-activated receptor

μ-recéptor -ja [mí] in **mírecéptor** -ja tudi
mí recéptor -- -ja m **farm. kem.** ► opioídni
μ-recéptor

recéptor siróta -ja -e m **farm. kem.** receptor,
katerega naravni ligand še ni poznan
ANG.: orphan receptor

recéptor za štítnične hormóne -ja -- -- -- m
farm. kem. receptor v celičnem jedru, na
katerega se kot agonista vežeta štítnična
hormona tiroksin in trijodtironin
ANG.: thyroid hormone receptor

receptúra -e ž **1. lek. farm.** na zdravniškem receptu
navodilo s podatki o vrsti, količini snovi in
postopku za pripravo magistralnega zdravila
ali izdelavo galenskega zdravila v lekarni
2. lek. farm. določen prostor v lekarni, kjer
se pripravljajo in izdajajo zdravila

receptúrna knjíga -e -e ž nekdanja evidenca v
lekarni izdanih magistralnih zdravil

receptúrna míza -e -e ž **lek. farm.** delovna
površina za izdajo zdravil na zdravniški
recept
ANG.: dispensing counter

receptúrna olajšáva -e -e ž **K: R. O.** **lek. farm.**
koncentrirana zmes ali raztopina ene ali

več zdravilnih učinkovin, ki se v lekarni
pripravi na zalogo za enostavnejšo, hitrejšo
in varnejšo izdelavo zdravil

receptúrna téhtnica -e -e ž **lek. farm.**

mehanska, električna ali elektronska teht-
nica za merjenje mase farmacevtskih snovi,
lekarniške posode, ovojnine in pribora
z najmanjšim razdelkom d = 0,01–0,10
s: lekárniška téhtnica

ANG.: apothecary balance, pharmacy balance

recépt v duplikátu -a -- -- m **farm. zak.,**
lek. farm. ► posebni zdravniški recépt

recépt v dvójniku -a -- -- m **farm. zak.,**
lek. farm. ► posebni zdravniški recépt

recépt za sámoplačníka -a -- -- m **lek. farm.** ►
béli recépt

recépt za zdravníka -a -- -- m **lek. farm.** recept,
na katerega zdravnik predpiše zdravilo sebi
ali svojim družinskim članom

recépt za zdrávtvene zavarováncé -a -- --
-- m **lek. farm.** ► zeléni recépt

rect. -- [rektifikátus] (**LAT. rectificatus**) **lek. farm.**
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu
prečiščen

réd -a m **farmakognoz.** takson, ki vsebuje družine
ANG.: order

LAT.: ordo, ordinis m

redčílo -a s **farm. teh.** pomožna snov za redčenje
zdravilne učinkovine ali farmacevtskega
izdelka
ANG.: diluent

rédko tekóči parafín -- -ega -a m **farm. teh.**
brezbarvna, prozorna tekočina, zmes tekočih
nasičenih ogljikovodikov z nižjo molekulsko
maso in nižjo viskoznostjo kot tekoči
parafín, uporablja se kot sestavina mazilnih
podlag, topilo

ANG.: light liquid paraffin, light liquid
petrolatum, light mineral oil

LAT.: paraffinum perliquidum

rédno posodóbljeno poročílo o várnosti

zdravíla -- -ega -a -- -- -- s **K: PSÚR** **farm. zak.**

poročílo, ki ga v vnaprej določenih obdobjih
ali na zahtevo organa, pristojnega za zdravila,
predloži imetnik dovoljenja za promet z
zdravilom in vsebuje predpisane podatke
o varnosti zdravila in oceno razmerja med
koristjo in tveganjem pri njegovi uporabi
s: periódíčno poročílo o várnosti zdravíla

ANG.: periodic safety update report

reducènt -ènta m **farm. kem.** snov, ki odda enega
ali več elektronov v redoks reakciji, pri
čemur se sama oksidira

ANG.: reducing agent

reducirani tésti stabilnosti -ih -ov -- m mn.
 stab. zdr. stabilnostne študije, pri katerih se v skladu s protokolom na podlagi določenih predpostavk ne izvajajo vse analize v vsaki časovni točki testiranja stabilnosti
 PRIM.: stabilnostne študije
 ANG.: *reduced stability tests*

redúkcija -e ž kemijska reakcija, pri kateri snov sprejme enega ali več elektronov
 ANG.: *reduction*

redúkcija ázo skupine -e -- -- ž farm. kem.
 metabolična reakcija I. reda iz skupine redukcij, pri kateri se reduktivno cepi vez med dvema dušikoma v azo spojinah
 ANG.: *azo-group reduction*

redúkcija nitro skupine -e -- -- ž farm. kem.
 metabolična reakcija I. reda iz skupine redukcij, pri kateri se aromatske nitro spojine postopno preko nitrozo- in hidroksilaminskih derivatov reducirajo do aminov
 ANG.: *nitro group reduction*

referénčna držáva článica -e -e -e ž K: RMS
 farm. zak. država članica Evropske unije, ki v postopku z medsebojnim priznavanjem ali v decentraliziranem postopku izdela poročilo o oceni zdravila, na podlagi katerega se države odločajo o sprejemljivosti razmerja med koristjo zdravila in tveganjem pri uporabi ali o oceni kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravila
 ANG.: *reference member state*

referénčna raztopína -e -e ž anal. zdr.
 raztopina, ki se uporablja za primerjanje neke vidne lastnosti vzorčne raztopine, npr. intenzitete barve, motnosti, in navadno predstavlja mejno vrednost s: primerjalna raztopina
 ANG.: *reference solution*

referénčna snóv -e snóví ž anal. zdr. spojina ali zmes spojin dokazane kakovosti in čistote, ki se uporablja kot referenčni standard pri laboratorijskem preskušanju s: referenčna substánca
 ANG.: *chemical reference substance*

referénčna substánca -e -e ž anal. zdr.
 spojina ali zmes spojin dokazane kakovosti in čistote, ki se uporablja kot referenčni standard pri laboratorijskem preskušanju s: referenčna snóv
 ANG.: *chemical reference substance*

referénčne vrédnosti -ih -- -- ž mn. ► referénčno obmóčje

referénčni materiál -ega -a m K: RM anal. zdr.
 snov ali spojina, katere ena ali več lastnosti so dovolj homogene in dovolj natančno

določene, da jih je mogoče uporabiti za umerjanje instrumenta, za ovrednotenje analizne metode ali določitev neke vrednosti materiala

ANG.: *reference material*

referénčni spékter -ega -tra m anal. zdr.

standard v obliki zapisa spektrometrijske meritve, značilen za določeno spojino ali zmes spojin, ki se uporablja za primerjavo s spektrom analita za potrditev njegove istovetnosti ali čistote

ANG.: *reference spectrum*

referénčni stándard -ega -a m anal. zdr.

spojina, pripravek, spekter, ki se kot referenca uporablja za potrjevanje istovetnosti, čistote, jakosti, kakovosti zdravilne učinkovine, pomožne snovi ali zdravila

ANG.: *reference standard*

referénčni stándard Evrópske farmakopéje

-ega -a -- -- m anal. zdr. referenčni standard, ki ga uveljavi in potrdi Komisija za pripravo Evropske farmakopeje

ANG.: *European Pharmacopoeia reference standard*

referénčni vzórec -ega -rca m anal. zdr.

primerek industrijsko izdelanega zdravila ali vzorec surovine, ki se shranjuje predpisani čas, da se lahko v primeru reklamacije na izdelek, ki ga predstavlja referenčni vzorec ali v katerega je vgrajena ta surovina, ponovi preskus kakovosti

ANG.: *reference sample*

referénčno obmóčje -ega -a s klin. kem.,

biomed. območje vrednosti diagnostičnega kazalca, ki so značilne za zdravo populacijo in omogočajo prepoznavanje pozitivnih in negativnih rezultatov laboratorijskih preiskav s: obmóčje referénčnih vrédnosti, referénčne vrédnosti

ANG.: *normal range, reference interval*

referénčno zdravilo -ega -a s farm. zak.

zdravilo, na katerega dokumentacijo se praviloma po izteku patentne in podatkovne zaščite sklicujejo drugi predlagatelji za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom
 ANG.: *reference medicinal product, reference drug*

refrigeránt -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje hladilno, npr. pri opeklinah

ANG.: *refrigerant*

LAT.: *refrigerans, refrigerantis n*

regenerativna medicina -e -e ž veja medicine,

ki se ukvarja z obnovo fizioloških funkcij poškodovanih ali okvarjenih organov in tkiv z uporabo celic, vzgojenih *in vitro*, pripravkov tkivnega inženirstva, različnih

R

rastnih dejavnikov in drugih biotehnoloških pristopov

ANG.: *regenerative medicine*

régioselektivnost -i ž **farm. kem.** pojav, ko lahko določena kemijska reakcija, npr. adicija na dvojno vez, poteče pretežno na enem mestu in nastane več produktov v različnih razmerjih

ANG.: *regioselectivity*

régiospecifičnost -i ž **farm. kem.** pojav, ko lahko določena kemijska reakcija, npr. adicija na dvojno vez, poteče samo na enem mestu in nastane le en produkt

ANG.: *regiospecificity*

Register zdravil RS -tra --- [erès] m **farm. zak.** podatkovna zbirka osnovnih podatkov o zdravilih, ki se smejo uporabljati v Republiki Sloveniji

registracija zdravila -e -- ž **farm. zak.** ► dovoljenje za promet z zdravilom

registrirano zdravilo -ega -a s **farm. zak.** zdravilo, ki ima dovoljenje za promet v določeni državi **PRIM.:** neregistrirano zdravilo

ANG.: *registered medicine*

regulacija lekárniške dejavnosti -e --- ž **lek. farm.** ureditev lekárniške dejavnosti s predpisi zaradi varovanja zdravja državljanov **PRIM.:** deregulacija lekárniške dejavnosti

ANG.: *regulation of pharmacy practice*

regulativa zdravil -e -- ž **farm. zak.** urejanje razvoja, preskušanja, izdelave, prometa in drugih področij zdravil s predpisi in njihovim izvajanjem za zagotavljanje kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravil ter varovanje javnega zdravja

ANG.: *drug regulatory affairs, regulatory affairs of medicinal products, regulatory affairs of medicines*

regulatorni gén -ega -a m **farm. bioteh.** gen, ki kodira informacijo za sintezo regulatorne RNA, npr. mikro RNA, ali regulatornega proteina, npr. represorja ali aktivatorja, in tako posredno uravnava izražanje drugega gena **PRIM.:** strukturni gén

ANG.: *regulatory gene*

regulatorni limfocit T -ega -a -- [té] m **K: Trég imunol., biomed.** zlasti naravno prisoten, v timusu izbran in dozorel limfocit T, ki sočasno izraža površinsko molekulo CD4 in CD25, ter znotrajcelični jedrni transkripcijski dejavnik FoxP3, in tisti limfocit T CD4+, ki pod določenimi vplivi mikrookolja pridobi sposobnost za tvorbo imunosupresivnih citokinov, interlevkina 10 (IL-10) ali transformirajočega rastnega dejavnika β

(TGF- β), pri čemer vsi antigensko specifično zavirajo imunske odzive

ANG.: *regulatory T cell, regulatory T lymphocyte*

regulatorni odsèk DNA -ega -éka -- [deená] m **farm. bioteh.** nukleotidno zaporedje, odsek DNA, ki nadzoruje izražanje določenega gena in s tem proteinsko biosintezo, npr. promotorsko in operatorsko področje

ANG.: *regulatory sequence*

regulatorni protein -ega -a m **farm. bioteh.** protein, ki se veže na regulatorni odsek DNA in uravnava izražanje genov

ANG.: *regulatory protein*

rekombinántni protein -ega -a m **farm. bioteh.** protein, pridobljen s tehnologijo rekombinantne DNA

ANG.: *recombinant protein*

rekombinántno prótiteló -ega -ésa s **farm. bioteh.** protitelo, pridobljeno s tehnologijo rekombinantne DNA

ANG.: *recombinant antibody*

rekonstitúcija -e ž **lek. farm.** dokončna priprava industrijsko izdelanega zdravila pred uporabo, npr. s suspendiranjem, raztapljanjem, emulgiranjem

ANG.: *reconstitution*

rekonstitúcijsko zdravilo -ega -a s **lek. farm.** zdravilo, ki se za posameznega pacienta pripravi z rekonstitucijo

ANG.: *reconstitucional medicine*

rektálna farmaceutvska oblika -e -e -e ž **farm. teh.** farmacevtska oblika za aplikacijo v danko z lokalnim ali sistemskim učinkom ali v diagnostične namene

ANG.: *rectal preparation*

LAT.: *rectalium, rectalii n*

rektálna kápsula -e -e ž **farm. teh.** podolgovata trdna enoodmerna rektalna farmacevtska oblika z drsljivo ovojnico **s:** svéčka z ovójnico

ANG.: *rectal capsule*

LAT.: *capsula rectalis*

rektálna péna -e -e ž **farm. teh.** zdravilna pena za rektalno uporabo

ANG.: *rectal foam*

LAT.: *muscus rectalis*

rektálna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v danko

ANG.: *rectal use*

LAT.: *usus rectalis*

rektální tampón -ega -a m **farm. teh.** zdravilni tampon za rektalno uporabo

ANG.: *rectal tampon*

LAT.: *tampona rectalis*

rektiôla -e ž *farm. teh., lek. farm.* ► zdravilni klistír

rélativna gostôta -e -e ž *anal. zdr. farmako-pejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način določanja razmerja med gostoto vzorca in enake prostornine vode pri 20 °C*

ANG.: *relative density*

rélativno tveganje -ega -a s *farmakopeid., soc. farm.* količnik tveganja za zdravstveni izid med osebami, ki so izpostavljene, in osebami, ki niso izpostavljene določenemu dejavniku tveganja

ANG.: *relative risk*

remédium -- s (*LAT.*) *lek. farm.* oznaka na zdravniškem receptu zdravilo

remédium adiuvars -- -- [adjúvans] s (*LAT.*) *lek. farm.* nekđaj pomožna snov, s katero se poveča delovanje zdravila

remédium cardinale -- -- [kardinále] s (*LAT.*) *lek. farm.* nekđaj zdravilna učinkovina

remédium constituens -- -- [konstitúens] s (*LAT.*) *lek. farm.* nekđaj pomožna snov, ki se doda za oblikovanje, konsistenco in maso zdravila

remédium corrigens -- -- [kórigens] s (*LAT.*) *lek. farm.* nekđaj pomožna snov, ki se doda za izboljšanje vonja, okusa in videza zdravila

ren. sem. -- -- [renôva sémel] (*LAT. renova semel*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ponovi enkrat

réntgenska fluorescénčna spektrometrija -e -e -e ž *anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način merjenja fluorescence po obsevanju elementov z atomsko maso med 11 in 92 z rentgenskim sevanjem*

ANG.: *x - ray fluorescence spectrometry*

réntgenska práškovna difrákcija -e -e -e ž *anal. zdr. metoda za kvalitativno in kvantitativno proučevanje kristalnih trdnih snovi, ki temelji na konstruktivni interferenci rentgenskih žarkov kot posledica uklona žarkov na ravninah kristalne rešetke z definirano medsebojno razdaljo, primerna npr. za identifikacijo, določanje čistote, velikosti delcev in deformacije kristalov*

ANG.: *x-ray powder diffraction*

réntgenski kontrást -ega -a m *farm. kem.* ► réntgensko kontrástno sredstvo

réntgensko kontrástno sredstvo -ega -ega -a s *farm. kem.* spojina, ki vsebuje elemente z velikimi atomskimi števili, npr. barij, jod, ali plin z nizko gostoto in majhno atomsko

maso, ki omogoča izboljšanje rentgenskega prikaza telesnih votlin, votlin organov in žil

S: réntgenski kontrást

ANG.: *X-ray contrast medium*

reográm -a m *farm. teh.* grafični prikaz reološkega obnašanja, ki navadno prikazuje odvisnost strižne napetosti od strižne hitrosti

S: tokôvna krivúlja

ANG.: *flow curve, rheogram*

reologija -e ž *veda o deformaciji poltrdnih in trdnih teles ter pretoku tekočin pod vplivom mehanske strižne sile*

ANG.: *rheology*

repelènt -ènta m *farm. kem.* učinkovina, ki po aplikaciji na kožo ali oblačila odganja insekte

ANG.: *repellent*

reperkolácija -e ž *farm. teh.* perkolacija z zaporedno povezanimi perkolatorji

ANG.: *repercolation*

repertórij -a m *homeopat.* seznam simptomov, znakov in homeopatskih zdravil iz Materie medice, razvrščenih po različnih merilih, npr. Kentov repertorij, Boenninghausnov repertorij

ANG.: *repertory*

LAT.: *repertorium, repertorii n*

reperoriziranje -a s *homeopat.* metoda določanja homeopatskega zdravila za posameznega pacienta z uporabo repertorija glede na simptome in znake

ANG.: *repertorisation*

replikácija -e ž *farm. bioteh.* podvojevanje, nastajanje originalu enake kopije, npr. pri nukleinskih kislinah, celicah

ANG.: *replication*

LAT.: *replicatio, replicationis f*

replikácija DNA -e -- [deená] ž *farm. bioteh.* nastanek dveh novih dvojnih vijačnic DNA, pri katerem se ob vsaki od razklenjenih enojnih verig DNA sintetizira nova komplementarna veriga

S: podvojevanje DNA, sémikonzervativna replikácija

ANG.: *DNA replication*

replikácijske vílice -ih -ic ž mn. *farm. bioteh.* ► podvojevalne vílice

rep. / rept. -- / -- [repetátur] (*LAT. repetatur*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu naj se ponovi

représor -ja m *farm. bioteh.* regulatorni protein, ki z vezavo na operator prepreči vezavo RNA-polimeraze na promotor in s tem zavre transkripcijo in posledično izražanje določenega gena

ANG.: *repressor*

R

reproduktivna toksičnost -e -i ž toksikol.
toksičnost snovi, ki se izraža med razmnoževanjem organizmov
ANG.: *reproductive toxicity*

RÉS RES-a in -- m (ANG. *reticulo-endothelial system*) imunol., biomed. kratica ► retikulo-endotélijski sistem

res. -- [rezína] (LAT. *resina*) lek. farm. nekđaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu smola

résni neželèni učinek zdravila -ega -ega -nka -- m farm. zak. neželjeni učinek zdravila, ki ima za posledico smrt, neposredno življenjsko ogroženost, dolgotrajno ali izrazito nezmožnost, nesposobnost, prirojeno anomalijo ali okvaro ob rojstvu in zahteva bolnišnično obravnavo ali njeno podaljšanje
ANG.: *serious adverse reaction of a medicinal product, serious drug adverse reaction*

resolvènt -ènta m farm. kem. učinkovina, ki zmanjšuje otekline
ANG.: *resolvent*
LAT.: *resolvens, resolventis n*

resorbin -a m zgod. farm. mazilna podlaga iz mandljevega olja, belega ali rumenega voska, mila, želatine, lanolina in vode, ki se dobro vpija v kožo
ANG.: *resorbin*
LAT.: *resorbinum, resorbinum n*

respiratórni analéptik -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki z delovanjem na centralni živčni sistem pospešuje dihanje, npr. niketamid, pentetazol s: spodbujevalec dihanja
ANG.: *respiratory stimulant*

restrikcija -e ž farm. bioteh. cepitev molekule DNA z restrikcijskimi endonukleazami
ANG.: *restriction*
LAT.: *restrictio, restrictionis f*

restrikcijška endonukleáza -e -e ž farm. bioteh. encim, ki specifično cepi molekulo DNA s prepoznavanjem določenega mesta v zaporedju nukleotidov s: restriktáza
ANG.: *restriction endonuclease*

restriktáza -e ž farm. bioteh. ► restrikcijška endonukleáza

rešetanje -a s farm. kem. klasična metoda za iskanje spojin z določenim biološkim učinkom, pri kateri se te biološko ovrednotijo z uporabo izbrane tarče s: skrínig
ANG.: *screening*

rešetanje visóke zmogljivosti -a --- s
K: HTS farm. kem. avtomatiziran postopek

rešetanja, pri katerem se lahko v relativno kratkem času biološko ovrednoti veliko število molekul na eni ali več bioloških tarčah
ANG.: *high throughput screening*

retárd -a m farm. teh. prirejeno sproščanje, pri katerem se zdravilna učinkovina načrtovano počasi sprošča iz farmacevtske oblike
ANG.: *retard formulation*

retencijski čas -ega čása m anal. zdr. čas, ki ga preiskovana spojina potrebuje za pot od injektorja do detektorja pri separacijskih metodah
ANG.: *retention time*

retencijski faktor -ega -ja m anal. zdr. razmerje med potjo, ki jo opravi posamezna komponenta vzorca, in potjo topila ali mobilne faze pri nekaterih analizijskih metodah
ANG.: *retention factor, retention index*

retikulo-endotélijski sistem -ega -a m K: RÉS imunol., biomed. del imunskega sistema, sestavljen iz fagocitov, zlasti monocitov in makrofagov, v retikularnem vezivnem tkivu kostnega mozga, bezgavk, vranice in jeter, ki odstranjuje stare, propadajoče celice iz krvi in limfe
ANG.: *reticulo-endothelial system*

retinoídni recéptor -ega -ja m farm. kem. receptor v celičnem jedru, na katerega se kot agonisti vežejo retinoídi
ANG.: *retinoid receptor*

retinoíd za zdrávljenje áken -a --- m farm. kem. zdravilo za zdravljenje mozolja-vosti, ki vsebuje zdravilno učinkovino, po strukturi podobno vitaminu A
ANG.: *retinoid for treatment of acne*

retinoíd za zdrávljenje psoriáze -a --- m farm. kem. antipsoriatik, po strukturi podoben vitaminu A, ki se veže na jedrne receptorje in spodbuja diferenciacijo keratinocitov, npr. acitretin, etretinat
ANG.: *retinoid for treatment of psoriasis*
LAT.: *retinoidum antipsoriaticum*

retinól -a m farm. kem. ena izmed oblik vitamina A, primarni polienski alkohol z 20 ogljikovimi atomi, ki obstaja v več izomernih oblikah, prost ali zaestren v mleku, maslu, jajcih in jetrih, lahko nastane tudi iz karotenoidov
ANG.: *retinol*
LAT.: *retinolum, retinoli n*

rétrosintéza -e ž farm. kem. teoretični proces razdelitve večje molekule na manjše strukturne fragmente, kar omogoči izbor

enostavnih reagentov, s katerimi se lahko sintetizira izhodna molekula

ANG.: *retrosynthesis*

rétrovírus -a m farm. bioteh. virus, katerega genom sestavlja molekula RNA in se ob okužbi celice prepíše v DNA ter vgradi v gostiteljev genom

ANG.: *retrovirus*

LAT.: *retrovirus, retroviri n*

reverzibilni inhibitor -ega -ja m farm. kem.

inhibitor, ki z receptorjem v aktivnem mestu tvori le nekovalentne interakcije, zato se lahko njegov učinek izniči z višjo koncentracijo agonista **s**: reverzibilni zaviralec

PRIM.: ireverzibilni inhibitor

ANG.: *reversible inhibitor*

reverzibilni zaviralec -ega -lca m farm. kem.

zaviralec, ki z receptorjem v aktivnem mestu tvori le nekovalentne interakcije, zato se lahko njegov učinek izniči z višjo koncentracijo agonista **s**: reverzibilni inhibitor

PRIM.: ireverzibilni zaviralec

ANG.: *reversible inhibitor*

revêrzna osmóza -e -e ž farm. teh. pridobivanje

prečiščene vode, pri katerem zaradi tlaka, ki je višji od osmotskega tlaka, molekule vode prehajajo skozi polprepustno membrano v obratni smeri kot pri osmozi

ANG.: *reverse osmosis*

revêrzna transkripcija -e -e ž farm. bioteh.

proces prepisa molekule RNA v komplementarno verigo DNA

ANG.: *reverse transcription*

revêrzni micél -ega -a m farm. teh. struktura,

ki jo v lipofilni fazi tvori površinsko aktivna snov nad kritično micelsko koncentracijo, navadno sferične oblike in koloidne velikosti

ANG.: *reverse micelle*

revêrznofázna kromatografija -e -e ž

farmakokin. tekočinska kromatografija, pri kateri se komponente vzorca porazdeljujejo med nepolarno stacionarno fazo, npr. verige C-18, C-8, in polarno mobilno fazo, npr. vodne raztopine z dodatkom organskega modifikatorja

ANG.: *reverse phase chromatography*

reziduálni čas stískanja -ega časa -- m

farm. teh. ► zadrževalni čas stískanja

rezinoíd -a m farmakognoz. lepljiva zmes

hlapnih, močno dišečih spojin, voskov in smol, pridobljena iz rastline ali njenih delov z ekstrakcijo z organskim topilom

ANG.: *resinoid*

LAT.: *resinoidum, resinoidi n*

rezisténca -e ž 1. farm. kem. odpornost organizma proti okužbam

2. farm. kem. odpornost mikroorganizmov na različne protimikrobne učinkovine

ANG.: *resistance*

režim odmérjanja zdravila -a -- -- m

farmakokin. individualno odmerjanje enkratnega, dnevnega ali terapevtskega odmerka za zdravljenje **s**: dozirni režim, odmérni režim

ANG.: *dosage regime*

režim predpisováńja in izdáje zdravila -a

-- -- -- -- m omejitev predpisovanja in izdaje zdravila na recept glede na vrsto zdravstvene ustanove, v kateri se sme predpisati in uporabiti zdravilo, specialnost pooblaščene osebe za predpisovanje zdravila in način spremljanja uporabe zdravila, npr. H, H/Rp, Rp/Spec, ZZ

ANG.: *regime as regards restricted*

prescription and dispensing of medicinal product

rhinogtt. -- [rinogúte] (LAT. *rhinoguttæ*)

lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapljice za nos

rhiz. -- [rizóma] (LAT. *rhizoma*) lek. farm.

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu korenika

rianodinski recéptor -ega -ja m farm. kem.

receptor, ki po aktivaciji povzroči sproščanje kalcijevih ionov iz sarkoplazemskega retikuluma in posledično krčenje mišičnih celic, imenovan po značilnem antagonistu alkaloidu rianodinu

ANG.: *ryanodine receptor*

ribocím -a m farm. bioteh. molekula RNA, ki

lahko katalizira potek kemijskih reakcij

ANG.: *ribozyme*

riboflavín -a m farm. kem. v vodi topen vitamin,

sestavljen iz ribitola in dimetilzoaloksazina, ki se v organizmu pretvori v flavinmononukleotid in nato v flavin-adenin-dinukleotid, ki je kofaktor pri številnih redoks reakcijah, kjer pride do prenašanja hidridnih anionov in sodeluje pri rasti, antioksidantni zaščiti in metabolizmu številnih organskih molekul **s**: vitamin B₂

ANG.: *riboflavin, vitamin B₂*

LAT.: *riboflavinum, riboflavini n*

ribonukleáza -e ž **K**: **RNaza** farm. bioteh. encim, ki katalizira hidrolizo RNA

ANG.: *ribonuclease*

LAT.: *ribonucleasum, ribonucleasi n*

ribonukleínska kislína -e -e ž **K**: **RNA, RNK**

farm. bioteh. nukleinska kislina, polimer iz

R

nukleotidov, povezanih s fosfodiestrsko vezjo, ki lahko opravlja številne naloge, npr. omogoča ali uravnava izražanje proteinov, kemično modificiranje drugih molekul RNA ali je nosilec dednega zapisa nekaterih virusov **PRIM.:** deóksiribonukleínska kislína, nukleínska kislína

ANG.: *ribonucleic acid*

LAT.: *acidum ribonucleicum*

ribonukleotid -a m **farm. bioteh., farm. kem.** ribonukleozid, osnovni gradnik RNA, sestavljen iz riboze, na katero so na položaju 5' z estrsko vezjo vezane ena, dve ali tri fosfatne skupine **PRIM.:** deóksiribonukleotíd

ANG.: *ribonucleotide*

LAT.: *ribonucleotidum, ribonucleotidi n*

ribonukleozíd -a m **farm. kem., farm. bioteh.** purinska ali pirimidinska baza, ki je z *N*-glikozidno vezjo vezana na ribozo **PRIM.:** deóksiribonukleozíd, nukleozíd

ANG.: *ribonucleoside*

LAT.: *ribonucleosidum, ribonucleosidi n*

ribosóm -a m **farm. bioteh.** manjši organel, velik 12–15 nm, sestavljen iz ribosomske RNA in proteinov, nujna struktura za translacijo, ki poteka s sodelovanjem prenašalnih RNA

ANG.: *ribosome*

LAT.: *ribosoma, ribosomatis n*

ribosómska RNA -e -- [erená] ž **K: rRNA** **farm. bioteh.** nekodirajoča RNA, strukturna in funkcionalna komponenta ribosomov **PRIM.:** nekodirajoča RNA

ANG.: *ribosomal RNA*

ribóza -e ž **farm. bioteh.** monosaharid, aldopentoza, sestavina RNA **PRIM.:** deóksiribóza

ANG.: *ribose*

LAT.: *ribosis, ribosis f*

Riva-Roccijev aparát in **riva-roccijev aparát** -ega -a [riva rókijev] m **med. prip.** ► sfingomanométer Riva-Rocci

Rivierov napítek in **rivierov napítek** -ega -tka [rivjêjev] m **zgod. farm.** raztopina iz citronske kisline, natrijevega ali kalijevega karbonata, vode in sirupa limone, ki se je uporabljala kot antiemetik

ANG.: *Rivier's potion*

LAT.: *potio Riverii*

rízíčno zdravílo -ega -a s **1. farm. zak.** zdravilo, pridobljeno ali izdelano na način, ki predstavlja tveganje za prenos nalezljivih bolezni, npr. imunološka zdravila, zdravila iz krvi in plazme

2. lek. farm. zdravilo, ki se za določeno indikacijo zaradi razmeroma velikega tveganja za pacienta praviloma ne uporablja

ANG.: *risk medicinal product, risk medicine, risk drug*

rizodêrm -a m **farmakognoz.** povrhnjica korenine

ANG.: *rhizodermis*

LAT.: *rhizodermis, rhizodermidis f*

rizoíd -a m **farmakognoz.** korenini podobna tvorba pri algah, mahovih in protaliju, s katero se rastlina pritrja na podlago

ANG.: *rhizoid*

LAT.: *rhizoidum, rhizoidi n*

rizóm -a m **farmakognoz.** ► koreníka

RM -- [erèm] m **anal. zdr.** ► referénčni materiál

RMP RMP-ja in -- [erempè erempêja] m (**ANG. risk management plan**) **farm. zak.** kratica ► načrt za obvladovanje tvéganj

RMS -- [eremèš] ž (**ANG. reference member state**) **farm. zak.** kratica ► referénčna držáva článica

RNA -- [erená] ž (**ANG. ribonucleic acid**) **farm. bioteh.** kratica ► ribonukleínska kislína

RNA-lásnica -e [erená] ž **farm. bioteh.** sekundarna struktura, značilna za molekule enoverižne RNA, pri kateri zaradi komplementarnega parjenja baz iste verige nastane zavoj **S:** RNA-lásnična zánka

ANG.: *hairpin, hairpin loop, stem-loop*

RNA-lásnična zánka -e -e [erená] ž **farm. bioteh.** ► RNA-lásnica

RNA-polimeráza -e [erená] ž **farm. bioteh.** encim, ki katalizira sintezo RNA, pri čemer uporablja kot matrico DNA ali RNA in substrate, ribonukleozidtrifosfate **ANG.:** *RNA polymerase*

RNaza -e [erenáza] ž **farm. bioteh.** kratica ► ribonukleáza

RNK -- [erenká] ž **farm. bioteh.** kratica ► ribonukleínska kislína

R. O. --- [èr ó] **lek. farm.** okrajšava ► receptúrna olajšáva

robústnost metode -i -- ž **farmakokin.** ocena zanesljivosti metode pri normalni uporabi v praksi, ki je merilo za neodvisnost metode od majhnih, a namernih sprememb njenih parametrov **ANG.:** *method robustness*

robústnost procesa -i -- ž **farm. teh.** sposobnost procesa, da dopušča variabilnost snovi in spremembe procesa ali opreme, ne da bi to negativno vplivalo na kakovost **ANG.:** *process robustness*

rôčna izdájá -e -e ž **lek. farm.** ► izdájá zdravíla brez zdravníškega recépta (3)

rôčna prodájá -e -e ž **1. lek. farm.** prodaja izdelkov za nego in varovanje zdravja

2. lek. farm. ► izdaja zdravila brez zdravniškega recepta (3)

ród *rodú* m **farmakognoz.** takson, ki vsebuje vrste

ANG.: *genus*

LAT.: *genus, generis n*

rodenticid -a m **farm. kem.** učinkovina, ki se uporablja za zatiranje glodalcev

ANG.: *rodenticide*

LAT.: *rodenticidum, rodenticidi n*

rók do ponóvnega preskúšanja -a - - - - m

farm. teh., stab. zdr. časovno obdobje, v katerem se predvideva, da je zdravilna učinkovina znotraj specifikacijskih mej in se lahko uporabi za izdelavo končnega izdelka, če se ustrezno shranjuje

ANG.: *retest period*

rók uporábe -a - - m **stab. zdr.** ► rók uporabnosti

rók uporabnosti -a - - m **stab. zdr.** s preskušanjem

stabilnosti ugotovljeno obdobje, v katerem se pričakuje, da bo zdravilo ohranilo lastnosti, predpisane v specifikaciji, do njegovega izteka, če je shranjeno pri pogojih, navedenih na ovojnini **s:** rók uporábe, skadénca **PRIM.:** énofáktorska štúdiya, stabilnost, tést združljivosti, večfáktorska štúdiya

ANG.: *expiration dating period, expire date, shelf life*

rók uporabnosti zdravila po odpórtju -a - - - -

- - - m **stab. zdr.** s preskušanjem stabilnosti ugotovljeno obdobje, v katerem se pričakuje, da bo zdravilo po prvem odpiranju originalne stične ovojnine ohranilo lastnosti, predpisane v specifikaciji, do njegovega izteka, če je shranjeno pri pogojih, navedenih na ovojnini **ANG.:** *expiration dating period after opening, shelf life after opening*

rók veljávnosti -a - - m **1. farm. zak.** obdobje veljavnosti certifikata ali drugega dokumenta **ANG.:** *period of validity*

2. farm. zak. ► čas do ponóvnega preskúšanja

rotacijska šóba -e -e ž **farm. teh.** šoba z vrtečim se delom, ki s centrifugalno silo razbije kapljevino na kapljice

ANG.: *rotary nozzle*

rotacijska tabletírka -e -e ž **farm. teh.** ► rotírka

rotacijska vákuumska filtrácija -e -e -e ž **farm. teh.** filtracija, pri kateri zaradi vrtenja bobna in vakuuma na površini filtra nastane nasutje delcev, ki se osuši in posame

ANG.: *rotary vacuum filtration*

rotacijski uparjevalník -ega -a m naprava za uparjanje tekočin pod znižanim tlakom **s:** rótavápor

ANG.: *rotary evaporator*

rotacijski viskoziméter -ega -tra m

farm. teh. viskozimeter z merilnim sistemom iz mirujočega in rotirajočega dela različnih oblik, npr. stožec, ploščica, valj, ki se navadno uporablja za proučevanje reološkega obnašanja newtonskih sistemov

ANG.: *rotational viscometer*

rótaméter -tra m **farm. teh.** naprava za merjenje volumskega toka tekočine z lego plovca v zaprti cevi v obliki prisekanega stožca

ANG.: *rotameter*

rótavápor -ja m ► rotacijski uparjevalník

rotenoid -a m **farmakognoz.** izoflavonu sorodna spojina, strukturno kromanokromanon, npr. rotenon

ANG.: *rotenoid*

LAT.: *rotenoidum, rotenoidi n*

rotírka -e ž **farm. teh.** tabletirka z več rotirajočimi pečati, ki se uporablja v industrijski proizvodnji za stiskanje večjega števila tablet hkrati **s:** rotacijska tabletirka

ANG.: *rotary tablet press*

Roysova vréčka in **roysova vréčka** -e -e

[rójsova] ž kemični indikator za sterilizacijo z etilenoksidom

ANG.: *Royse sachet*

róžka -e ž **farmakognoz.** zaprti plod pri nebinovkah, vrsta oreška, ki se razvije iz nadrasle plodnice in ima suho osemenje, zraslo s semensko lupino **s:** ahéna

ANG.: *achene*

LAT.: *acaena, acaenae f*

Rp¹ - - [récipe] (**LAT. recipe**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vzemi

Rp² - - [erpé] m **farm. zak.** oznaka za zdravilo, ki se lahko predpisuje in izdaja le na zdravniški recept **PRIM.:** zdravilo na récépt

Rp/Spec - - [erpé spéc] m oznaka za režim predpisovanja in izdaje zdravila, ki se uporablja pod posebnim nadzorom za zdravljenje ambulantnih bolnikov in ga mora predpisati zdravnik specialist ustreznega področja medicine ali po njegovem pooblastilu drug zdravnik, ker njegova uporaba lahko povzroči resne neželene učinke

rRNA - - [ererená] ž (**ANG. ribosomal RNA**) **farm. bioteh.** kratica ► ribosómska RNA

RSK za lekárniško farmácijo -ja - - - - - [ereská] **farm. zak.** ► razšíreni strokóvni kolégij za lekárniško farmácijo

rubefaciënt -ènta m **farm. kem.** učinkovina, ki poveča prekrvavitev kože in podkožja

ANG.: *rubefacient*

LAT.: *rubefaciens, rubefacientis n*

R

rub. / rubr. -- [rúber] (LAT. *ruber*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rdeč

rudninska snôv -e snôvi ž farmakognoz. mineralna snov, ki se uporablja za zdravljenje ali preprečevanje bolezní
ANG.: *mineral material*

rumêni vazelin -ega -a m farm. teh. svetlo do jantarjevo rumena poltrdna snov, ki vsebuje večji delež aromatskih ogljikovodikov kot beli vazelin
ANG.: *yellow petrolatum, yellow soft paraffin*
LAT.: *vaselinum flavum*

rumêni vosek -ega -ska m farm. teh. vosek v rumenkasto do sivkastorjavih koščkih ali ploščicah, pridobljen s taljenjem satovja medonosnih čebel po predhodni odstranitvi medu, ki je manj prečiščen od belega voska in se v farmaciji skoraj ne uporablja
ANG.: *yellow wax*
LAT.: *cera flava*

rumêni živosrêbrov oksid -ega -ega -a m zgod. farm. staro ime za fino uprašen živosrêbrov(II) oksid, ki je zaradi majhnih delcev rumene barve in se je pogosto uporabljal kot antiseptik in konzervans v farmacevtskih oblikah za oči
ANG.: *yellow mercuric oxide*
LAT.: *hydrargyrum oxidum flavum, hydrargyrum oxydatum flavum, mercurius praecipitatus flavus*

rutinski preskúsi -ih -ov m mn. farm. zak. preskusi, ki jih proizvajalec zdravila izvaja na vsaki seriji zdravila, preden jo sprostí v promet
ANG.: *routine tests*

S

S

s -- [séu / síve] (LAT. *seu / sive*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu ali

S.¹ -- [sígna / signétur] (LAT. *signa / signetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu signiraj, napiši navodilo / naj se signira, napiše navodilo

S.² -- [signatúra] m lek. farm. okrajšava ► signatúra (1)

SA -- [esá] ž (ANG. *sensitivity analysis*) farmakoecon. kratica ► občutljivostna analiza

s. a. -- -- [sekúndum ártem] (LAT. *secundum artem*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu po predpisu, strokovno

sacc. -- [sákulus] (LAT. *sacculus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vrečka

sacch. -- [sáharum] (LAT. *saccharum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sladkor

sacch. lact. -- -- [sáharum láktis] (LAT. *saccharum lactis*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu laktoza, mlečni sladkor

SÁL -- ž (ANG. *sterility assurance level*) farm. teh. kratica ► stôpnja zagotavljanja sterilnosti

saliciláti -ov m mn. farm. kem. nesteroidni analgetiki, antipiretiki in antiflogistiki, derivati salicilne kisline, ki zavirajo encim ciklooksigenazo, npr. acetilsalicilna kislina, diflunisal
ANG.: *salicylates*

salinično odvajálo -ega -a s farm. kem. osmozno odvajalo, anorganska sol, pri kateri se vsaj eden od ionov iz prebavnega trakta slabo absorbira, zato zadrži še drugega in večjo količino vode, npr. natrijev sulfat, magnezijev sulfat
ANG.: *saline laxative, salinic laxative*
LAT.: *laxans salinicum*

sálmíak -a m zgod. farm. staro ime za amonijev klorid, ki deluje diuretično, zdravi alkalozé in se je včasih uporabljal kot ekspektorant in za nakisanje urina
ANG.: *ammonium chloride*
LAT.: *ammonium chloratum, ammonium chloridum, ammonium muriaticum, sal ammoniacum, salmiacum, salmiaci n*

salurétik -a m farm. kem. učinkovina, ki poveča izločanje urina zaradi povečanega izločanja soli, zlasti natrijevega klorida
ANG.: *saluretic*
LAT.: *salureticum, saluretici n*

sámoemulgirajóči sistém -ega -a m **K: SÉS** farm. teh. zmes lipidov, površinsko aktivnih snovi in učinkovine, ki v stiku z vodnim medijem ob rahlem mešanju hitro in spontano tvori emulzijo olje v vodi
ANG.: *selfemulsifying system*

sámolepilni trák -ega trákú m med. prip. trak iz prožne bele vlaknovine z lepilnim nanosom, ki prepušča zrak in ne draži kože, primeren za pritrditev drugega medicinskega pripomočka, npr. povoja, komprese, katetra
s: lepilni trák, míkropór **PRIM.:** obliž
ANG.: *self-adhesive tape*

sámomikroemulgirajóci systém -ega -a m

K: SMĚS farm. teh. zmes lipidov, površinsko aktivnih snovi in učinkovine, ki v stiku z vodnim medijem ob rahlem mešanju hitro in spontano tvori mikroemulzijo olje v vodi

ANG.: *self-microemulsifying system*

samomorilski inhibitor -ega -ja m **farm. kem.**

encimski zaviralec, ki se po vezavi v aktivno mesto encima kemično pretvori, pri čemer nastane reaktivna funkcionalna skupina, s katero tvori kovalentno vez z encimom

S: samomorilski zaviralec

ANG.: *suicide inhibitor*

samomorilski zaviralec -ega -lca m **farm. kem.**

encimski zaviralec, ki se po vezavi v aktivno mesto encima kemično pretvori, pri čemer nastane reaktivna funkcionalna skupina, s katero tvori kovalentno vez z encimom

S: samomorilski inhibitor

ANG.: *suicide inhibitor*

sámooprašítev -tve ž **farmakognoz.** oprášítev

pestiča s pelodom drugega ali istega cveta iste rastline **PRIM.:** oprášítev

ANG.: *close pollination*

sámoplačníški recépt -ega -a m **lek. farm.** ►

béli recépt

samostánska lekárna -e -e ž **zgod. farm.** do

19. stol. lekarna, ki je z zdravili oskrbovala prebivalce samostana, včasih tudi okoliško prebivalstvo

ANG.: *monastic pharmacy*

sámozdrávljenje -a s **1.** proces zdravljenja,

za katerega se pacient odloči sam na podlagi lastnih izkušenj in vedenja

S: ávtomedikácia

2. proces zdravljenja, ki vključuje pogovor s pacientom o njegovem zdravstvenem problemu, presojo in oceno pooblaščenega strokovnega delavca v lekarni ter njegovo svetovanje

ANG.: *automedication, self-medication*

sándarak -a m **farmakognoz., zgod. farm.** smola iz cipresi podobnega drevesa *Tetraclinis articulata*, ki se je uporabljala kot antiidiaroiik in za izdelavo lakov

ANG.: *sandarac*

sapogenín -a m **farmakognoz.** aglikon saponina

ANG.: *sapogenin*

LAT.: *sapogeninum, sapogenini n*

saponifikácijsko števílo -ega -a s **anal. zdr., farm. teh.**

merilo za povprečno molekulsko maso maščobnih kislin v vzorcu maščob, definirano kot masa kalijevega hidroksida v miligramih, potrebna za nevtralizacijo

prostih kislin in hidrolizo estrov v 1 gramu vzorca **S:** števílo míljenja

ANG.: *saponification value*

saponín -a m **farmakognoz.** površinsko aktivna spojina, glikozid, ki je glede na aglikon steroidni saponin ali triterpenoidni saponin

ANG.: *saponin*

LAT.: *saponinum, saponini n*

saprofit -a m **farmakognoz.** ► gníložívka

SÁR SAR-a m (**ANG. structure-activity relationship**) **farm. kem.** kratica ► odnòs med struktúro in delovanjem

satur. -- [saturátus] (**LAT. saturatus**) **lek. farm.**

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu nasičen

SC -- [escé] ž mn. (**ANG. stem cells**) **farm. biotech., biomed.** kratica ► mátične célice

SC. -- [escé] **lek. farm.** okrajšava ► skrúpel

S. C. -- -- [sub kútem] (**LAT. sub cutem**) **lek. farm.**

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pod kožo

scat. -- [skátula] (**LAT. scatula**) **1. lek. farm.**

okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu škatla, škatlica **PRIM.:** subscriptio

2. lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu pakiranje

scat. orig. -- -- [skátula originális] (**LAT. scatula originalis**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu originalna škatla, škatlica

Schuesslerjeve solí in **schuesslerjeve solí -ih** -- [šíslerjeve] ž mn. **homeopat.** ► biokémične tkívne solí

scintigrafíja -e ž **farm. kem.** postopek za prikaz prostorsko porazdeljene radioaktivne snovi v organizmu ali posameznih organih s pomočjo ustreznega detektorja

ANG.: *scintigraphy*

SCNT -- [escenté] ž (**ANG. somatic cell nuclear transfer**) **farm. biotech.** kratica ► metoda jédrnega prenòsa somátske célice

SDS-PAGE -- [esdeès páge] ž (**ANG. sodium dodecyl sulfate polyacrylamide gel electrophoresis**) **farm. biotech.** kratica ► poliakrílamídna gélska elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrílsulfáta

sečnína -e ž **klin. kem., biomed.** snov iz skupine neproteinskih dušikovih spojin v serumu, ki nastaja kot končni produkt pri razgradnji aminokislin v jetrih in se uporablja kot kazalec delovanja ledvic ali pretirane razgradnje proteinov, npr. ob nekrozi tkiv

S: karbamíd, úrea **PRIM.:** híperuremíja, hípoureemíja

ANG.: *urea*

S

sedativ -a m farm. kem. ► pomirjevalo

sedimentacija -e ž farm. teh. reverzibilna oblika fizikalne nestabilnosti, pri kateri se kapljice v emulziji ali delci v suspenziji posedajo, ker so težji od disperznega medija

ANG.: *sedimentation, settling*

LAT.: *sedimentatio, sedimentationis f*

sedimentacija eritrocitov -e -- ž klin. kem., biomed. laboratorijska preiskava, s katero se oceni hitrost posedanja eritrocitov in se uporablja za ugotavljanje prisotnosti vnetja

ANG.: *erythrocyte sedimentation rate*

Seignettova sôl in **seignettova sôl** -e solí [sejnétova] ž staro ime za natrijev kalijev tartrat, sol s šibkim odvajalnim delovanjem, v 18. in 19. stoletju ena od najpogostejših sestavin zdravil

ANG.: *Seignette's salt, sodium potassium tartrate*

LAT.: *natrii kalii tartras, natrium kalium tartaricum, sal Seigneti*

sejálna analiza -e -e ž farm. teh. ► sejálni preskús

sejálnik prahôv -a -- m farm. teh. ► síto

sejálni plód -ega plodú m farmakognoz. plod, ki se ob zrelosti odpre in iztrese seme

PRIM.: zaprti plód

ANG.: *dehiscent fruit*

LAT.: *fructus dehiscens*

sejálni preskús -ega -a m farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtsko-tehnoloških postopkov, s katerim se s siti določa velikost praškastih komponent ali ločuje zmes prahov na posamezne velikostne razrede s: sejálna analiza

ANG.: *sieve test*

S

sekoiridoid -a m farmakognoz. iridoidu podoben monoterpenoid, ki ima prekinjeno vez C7–C8, npr. gentiopikrozid, oleuropein, sekologanin

ANG.: *secoiridoid*

sekretagóg -a m farm. bioteh. učinkovina, ki pospešuje izločanje izločka iz žlez

ANG.: *secretagogue*

LAT.: *secretagogum, secretagogi n*

sekundárna ovojnína -e -e ž farm. teh. ► zunánja ovojnína

sekundárna rást -e rasti ž farmakognoz. rast, pri kateri se z delovanjem prevodnega kambija povečujeta obseg stebila in korenine

ANG.: *secondary growth*

sekundárna skórja -e -e ž farmakognoz. ► líčje (1)

sekundárna struktúra proteína -e -e -- ž farm. bioteh. lokalna struktura proteina, npr. vijačnica alfa, plošča beta, zavoj, ki nastane, ko se zaporedni aminokislinski gradniki po-

lipeptidnih verig povežejo in stabilizirajo z vodikovimi vezmi

ANG.: *protein secondary structure*

sekundárni limfátični orgáni -ih -ih -ov m mn. imunol., biomed. periferne anatomske strukture, med katere sodijo limfoidna tkiva v prebavilih, sluznicah, jetrih in centralnem živčnem sistemu, v katerih se sproži in nastane pridobljeni imunski odziv, ko kloni limfocitov specifično prepoznajo antigene, se aktivirajo in funkcionalno dozoriijo v efektorske celice, ki se ob tem ustrezno namnožijo

ANG.: *secondary lymphatic organs, secondary lymphoid organs*

sekundárni meristém -ega -a m farmakognoz. meristem, ki nastane na novo iz že diferenciranih celic trajnih tkiv, npr. prevodni kambij, plutni kambij

ANG.: *secondary meristem*

LAT.: *meristemum secundarium*

sekundárni metabolít -ega -a m farmakognoz. organska spojina, ki ni neposredno vključena v rast, razvoj in razmnoževanje organizma in ni nujno potrebna za te procese

ANG.: *secondary metabolite*

sekundárni prenašálec -ega -lca m farm. kem. znotrajcelični prenašalec, ki nastane ali se sprosti kot posledica določenega bioemičnega procesa in aktivira drug protein, s čimer sproži ustrezen celični odziv

ANG.: *secondary messenger*

sekundárni stándard -ega -a m anal. zdr. standard, za katerega je bila primernost za uporabo dokazana s primerjavo s primarnim standardom

ANG.: *secondary standard*

sekundárno obvladovánje obmóčja

-ega -a -- s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi sistem ravnanja po strogo predpisanih postopkih, pri katerem se uporabljajo prostori s posebnim prezračevalnim sistemom, ki imajo zračne zapore ali sterilizatorje za izhod materialov, da se prepreči uhajanje bioloških in drugih agensov v zunanje okolje ali druge prostore s: sekundárno obvladovánje prostó

PRIM.: primárno obvladovánje obmóčja

ANG.: *secondary containment*

sekundárno obvladovánje prostó

-ega -a -- s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi ► sekundárno obvladovánje obmóčja

sekundárno tkívo -ega -a s farmakognoz. rastlinsko tkivo, ki nastane s sekundarno rastjo iz prevodnega in plutnega kambija

ANG.: *secondary tissue*

LAT.: *contextus secundarius*

seleksijski označevalec -ega -lca m farm. biotech. gen, ki pri vnosu v gostiteljsko celico prenese določeno lastnost, na podlagi katere se lahko opravi umetna selekcija
 ANG.: *selection marker*

selektini -ov m mn. biomed. velika družina transmembranskih proteinov, ki se močno in specifično vežejo na oligosaharide, izražene na površinah celic, in sodelujejo v prenosu signalov preko celičnih membran, omogočajo pritrjevanje krvnih celic na žilne endotelijske celice in so pomemben del obrambnih mehanizmov organizma
 ANG.: *selectins*

selektivna toksičnost -e -i ž farm. kem. lastnost zdravilnih učinkovin, da delujejo toksično samo na povzročitelje bolezni, ne prizadenejo pa gostiteljskih celic
 ANG.: *selective toxicity*

selektivna učinkovina -e -e ž farm. kem. učinkovina, ki pri uporabljeni koncentraciji deluje le na eno biološko tarčo
 PRIM.: neselektivna učinkovina
 ANG.: *selective agent, selective drug*

selektivni modulator estrogénih recéptorjev -ega -ja -- -- m farm. kem. učinkovina, ki se po vezavi na estrogene receptorje obnaša kot agonist ali antagonist, različno v posameznih tkivih in organih, in se najpogosteje uporablja za zdravljenje raka na dojki in osteoporoze, npr. tamoksifen, raloksifen
 ANG.: *selective estrogen receptor modulator*

selektivni zaviralec privzema serotonina -ega -lca -- -- m farm. kem. antidepressiv, ki selektivno zavira privzem serotonina v nevrone in tako zvišuje njegovo koncentracijo v sinapsah centralnega živčnega sistema, npr. fluoksetin, citalopram, sertralin
 ANG.: *selective serotonin reuptake inhibitor*
 LAT.: *serotoninini reaccipiendi inhibitor selectivus*

selektivnost -i ž farm. kem. pojav, ko lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem procesu sodeluje navadno ena spojina ali določen tip spojin PRIM.: neselektivnost, specifičnost
 ANG.: *selectivity*

selektivnost dolóčanja vsébnosti -i -- -- ž anal. zdr. lastnost analiznega postopka, da se v snovi določi količina posameznega analita, ne da bi prisotne spojine vplivale na rezultat
 ANG.: *selectivity of assay*

sem. -- [sémen] (LAT. *semen*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu seme

séme -éna s farmakognoz. tvorba cvetnic, ki se razvije iz semenske zasnove po oploditvi in služi za razmnoževanje
 ANG.: *seed*
 LAT.: *semen, seminis n*

seménke -énk ž mn. farmakognoz. skupina rastlin, ki tvorijo cvet in seme
 ANG.: *spermatophytes*
 LAT.: *Spermatophyta n pl.*

seménska ovójnica -e -e ž farmakognoz. zunanji enoplastni ali večplastni ovoji semena, ki se razvije iz ovojnic semenske zasnove S: tésta
 ANG.: *episperm, seed coat*
 LAT.: *epispermium, epispermii n, testa, testae f*

seménska slúz rožičevca -e služi -- ž farmakognoz. gumi iz zmletih semen rožičevca (*Ceratonia siliqua*), ki vsebuje zmes, v kateri prevladuje galaktomanan in se uporablja kot zgoščevalo, stabilizator, tvorilec gela in vezivo v tabletah
 ANG.: *carob bean gum, locust bean gum*

seménska zasnóva -e -e ž farmakognoz. tvorba v plodnici na površini plodnega lista pri golosemenkah, iz katere se po oploditvi razvije seme
 ANG.: *ovule*
 LAT.: *ovula*

sémikonzervatívna replikácija -e -e ž farm. biotech. ► podvojevanje DNA, replikacija DNA

senzibilizácija -e ž 1. imunol., biomed. nena-merna ali načrtovana dostava antigenov za spodbuditev nastanka specifičnega primarnega imunskega odziva ali stanje organizma, ki temu sledi in omogoča hitro in izrazito imunsko odzivnost po ponovnem stiku z istimi antigeni zaradi prisotnosti spominskih efektorskih limfocitov T in B ter specifičnih protiteles
 2. imunol., biomed. nastanek preobčutljivosti po izpostavljenosti alergenu
 3. imunol., biomed. vezava protiteles na rdeče krvničke, tako da postanejo dovzetne za lizo, ki jo sproži aktivacija komplementa
 ANG.: *sensibilisation*

senzítácija recéptorja -e -- farm. kem. zmanjšanje učinka, ki ga ima antagonist na tarčnem receptorju po ponavljajočih se odmerkih, kar vodi do povečane občutljivosti na normalne koncentracije agonistov
 ANG.: *receptor sensitisation*

separacijska metoda -e -e ž anal. zdr. analizna metoda, s katero se na podlagi razlik v

fizikalnih in/ali kemijskih lastnostih ločijo posamezne sestavine vzorca

ANG.: *separation method*

separánda -- s mn. (LAT.) lek. farm. nekdanja skupina zdravil z močnim učinkom, označena z enim križem, ki se je shranjevala v stojnici s signaturo bele barve, rdečo obrobo in rdečim tiskom, praviloma ločeno od drugih zdravil

sêrija -e ž farm. teh., farm. zak. določena količina vhodne snovi, materiala za pakiranje, zdravila, medicinskega pripomočka, narejena v enem procesu, zaporedju procesov ali v določenem delu neprekinjenega procesa, ki zagotavlja homogenost in je identificirana z jasno opredeljeno kombinacijo znakov, ki so številke ali črke s: šárža

ANG.: *batch, lot*

serín -a m farm. kem. neesencialna proteinogena aminokislina s hidroksimetilno stransko skupino

ANG.: *serine*

LAT.: *serinum, serini n*

serologija -e ž področje laboratorijske medicine, ki proučuje interakcije med antigeni in protitelesi *in vitro* ter lastnosti in reaktivnosti serumov

ANG.: *serology*

serotonin -a m farm. kem. nevrottransmitter v centralnem živčnem sistemu in pomemben avtakoid, ki krči ali relaksira gladke mišice, zavira želodčno sekrecijo in je predstopnja melatonina

ANG.: *serotonin*

LAT.: *serotoninum, serotonini n*

S

serotoninêrgik -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot agonist v serotoninem sistemu

ANG.: *serotoninergic*

LAT.: *serotoninergicum, serotoninergici n*

serotoninški antagonist -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje kot antagonist v serotoninem sistemu

ANG.: *serotonin antagonist*

LAT.: *antagonista serotonini*

serotoninški 5-HT₃-antagonist -ega -a

[pét haté trí] m 1. farm. kem. antiemetik, ki se navadno uporablja za zdravljenje rakavih obolenj in deluje kot antagonist na serotoninških 5-HT₃-receptorjih v centralnem živčnem sistemu, npr. ondansetron s: 5-HT₃-antagonist (1)

2. farm. kem. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje sindroma vzdraženega črevesja in deluje kot antagonist na serotoninških

5-HT₃-receptorjih v centralnem živčnem sistemu, npr. cilasetron s: 5-HT₃-antagonist (2)

ANG.: *5-HT₃ antagonist, serotonin 5-HT₃ antagonist*

serotoninški 5-HT_{1A}-recéptor -ega -ja

[pét haté éna á] m farm. kem. podtip serotoninških receptorjev v centralnem živčnem sistemu, ki vplivajo na spanje, termoregulacijo, agonisti pa se uporabljajo tudi kot anksiolitiki s: 5-HT_{1A}-recéptor

ANG.: *5-HT_{1A} receptor, serotonin 5-HT_{1A} receptor*

serotoninški 5-HT_{1B}-recéptor -ega -ja

[pét haté éna bé] m farm. kem. podtip serotoninških receptorjev v centralnem živčnem sistemu, kjer se agonisti uporabljajo za zdravljenje migrene, in v žilni steni, kjer povzročajo vazokonstrikcijo s: 5-HT_{1B}-recéptor

ANG.: *5-HT_{1B} receptor, serotonin 5-HT_{1B} receptor*

serotoninški 5-HT₂-recéptor -ega -ja

[pét haté dvě] m farm. kem. podtip serotoninških receptorjev v centralnem živčnem sistemu, ki je udeležen v procesih pomnjenja, učenja, anksioznosti, halucinacij, in na periferiji, kjer vezava agonista povzroči vazokonstrikcijo s: 5-HT₂-recéptor

ANG.: *5-HT₂ receptor, serotonin 5-HT₂ receptor*

serotoninški 5-HT₃-recéptor -ega -ja

[pét haté trí] m farm. kem. podtip serotoninških receptorjev v centralnem živčnem sistemu, kjer vezava agonista povzroči stanje anksioznosti, in na periferiji, kjer povzroči slabost in bruhanje s: 5-HT₃-recéptor

ANG.: *5-HT₃ receptor, serotonin 5-HT₃ receptor*

serotoninški 5-HT₄-recéptor -ega -ja

[pét haté štíri] m farm. kem. podtip serotoninških receptorjev v centralnem živčnem sistemu in na periferiji, sklopljen s proteini G s: 5-HT₄-recéptor

ANG.: *5-HT₄ receptor, serotonin 5-HT₄ receptor*

serotoninški 5-HT₅-recéptor -ega -ja

[pét haté pét] m farm. kem. podtip serotoninških receptorjev v centralnem živčnem sistemu s še ne povsem pojasnjeno vlogo s: 5-HT₅-recéptor

ANG.: *5-HT₅ receptor, serotonin 5-HT₅ receptor*

serotoninški 5-HT₆-recéptor -ega -ja

[pét haté šest] m farm. kem. podtip serotoninških receptorjev v centralnem živčnem sistemu, kjer verjetno regulira sproščanje ostalih nevrottransmitterjev s: 5-HT₆-recéptor

ANG.: *5-HT₆ receptor, serotonin 5-HT₆ receptor*

serotonínski 5-HT₇-recéptor -ega -ja
[pét haté sédem] m *farm. kem.* podtip serotonin-
skih receptorjev v centralnem živčnem sistemu
in na periferiji, sklopljen s proteini G, s še ne
povsem pojasnjeno vlogo s: 5-HT₇-recéptor
ANG.: 5-HT₇ receptor, serotonin 5-HT₇
receptor

serotonínski recéptor -ega -ja m *farm. kem.*
receptor, na katerega se kot endogeni ligand
veže serotonin s: 5-HT-recéptor
ANG.: 5-HT receptor, serotonin receptor

sêrum -a m *klin. kem., biomed.* del krvi po
odstranitvi krvnih celic in fibrina, ki se
uporablja za diagnostične ali terapevtske
namene in za pasivno imunizacijo s: krvni
sêrum
ANG.: blood serum, serum
LAT.: serum sanguinis, serum, seri n

SÉS SES-a in -- m (ANG. *selfemulsifying system*)
farm. teh. kratica ► sâmoemulgirajoči systém

seskviterpén -a m *farmakognoz.* terpen, derivat
treh molekul izoprena, npr. farnezen,
humulen, kadinen
ANG.: sesquiterpene
LAT.: sesquiterpenum, sesquiterpeni n

seskviterpenoid -a m *farmakognoz.* oksidacij-
ski produkt seskviterpena, npr. eudezmoz,
farnezol, gvajol
ANG.: sesquiterpene

seskviterpenoidni alkaloid -ega -a m
farmakognoz. terpenoidni alkaloid, ki je
strukturno seskviterpenoid, npr.
deoksinufaridin, evonin, nufakristin
ANG.: sesquiterpenoid alkaloid
LAT.: alcaloidum sesquiterpenoidi

seskviterpenoidni laktón -ega -a m
farmakognoz. seskviterpenoid z laktonskim
obročem v strukturi, npr. alantolakton,
artemisinin, helenalin, partenolid, santonin
ANG.: sesquiterpenoid lactone

sesqui -- [séskvi] (LAT.) *lek. farm.* nekdanj, oznaka
na zdravniškem receptu poldrugi

sét za irigácijo -a -- -- m *med. prip.* komplet
pripomočkov za izpiranje telesnih votlin,
npr. pri umetno izvedenem črevesu
ANG.: set for irrigation

sét za mikrobiolóško filtrácijo -a -- -- -- m
farm. teh. filtracijski sistem, sestavljen iz filtra
in predfiltra, vloženi v plastično ohišje, za
filtracijo tekočin s predpisano stopnjo mi-
krobiološke kakovosti
ANG.: microbiological filtration system

SFD SFD-ja in -- [esefdé esefdêja] m kratica ►
Slovensko farmacevtsko društvo

sferoid -a m *farm. teh.* okrogla ali skoraj okrogla
peleta
ANG.: spheroid

sferonizácija -e ž *farm. teh.* ► krogličenje

sferonizátor -ja m *farm. teh.* naprava iz
statične posode z vrtečo se ploščo na dnu,
ki se uporablja za krogličenje iztiskanca
pri izdelavi pelet s tehnologijo iztiskanja in
krogličenja s: naprava za krogličenje
ANG.: spheroniser

sfigmomanométer -tra m *med. prip.* naprava za
merjenje arterijskega tlaka
ANG.: sphygmomanometer

sfigmomanométer Riva-Rocci -tra --
[riva róki] m *med. prip.* naprava za merjenje
arterijskega tlaka s poslušanjem bitja
srca, sestavljena iz napihljive manšete,
ročne gumijaste zračne tlačilke in živo-
srebrnega merilnika tlaka s: Riva-Roccijev
aparát
ANG.: Riva Rocci sphygmomanometer

**s funkcionalnostjo povezane lastnosti
pomóžnih snovi** -- -- -ih -- -- -- ž mn. K: **FRC**
farm. teh. fizikalne ali kemične lastnosti
pomožnih snovi, ki se lahko kontrolirajo
in vplivajo na njihovo funkcionalnost, npr.
polimorfizem, kristalnost, gostota, struktura
polimerov, stopnja polimerizacije, stopnja
substitucije
ANG.: functionality-related characteristics of
excipients

S-glikozid -a [êš] m *farmakognoz.* glikozid, v
katerem je aglikon tiol ali tiofenol in je preko
žvepla povezan s sladkornim delom, npr.
sinigrin, sinalbin
ANG.: S-glycoside

shéma sodelovánja farmacevtskih inšpékcij S
-e -- -- -- ž K: **PIC/S** shema sodelovanja med
pristojnimi organi za uradni nadzor izdelave
zdravil za vzpostavitev usklajenih zahtev
in standardov dobre proizvodne prakse in
njihovo ocenjevanje, izmenjavo informacij,
izkušenj, znanj in krepitev medsebojnega
zaupanja na področju dobre proizvodne
prakse PRIM.: Konvencija o farmacevtski
inšpékciji, Konvencija o farmacevtski
inšpékciji in shéma sodelovánja farma-
cévtskih inšpékcij
ANG.: pharmaceutical inspection
co-operation scheme

shizogéni prôstor -ega *prostóra* m *farmakognoz.*
medcelični prostor, ki nastane z razpolo-
vitvijo celične stene in z razmikanjem
celic
ANG.: schizogenous intercellular space
LAT.: meatus schizogenus

shranjevanje zdravil -a -- s farm. teh. skladiščenje zdravil od izdelave ali sprejema do uporabe ali izteka roka uporabnosti v predpisanih pogojih, npr. na hladnem, zaščiteno pred svetlobo
ANG.: *storage of medicines*

sialogóg -a m farm. kem. učinkovina, ki pospešuje nastanek in izločanje sline
ANG.: *sialogogue*
LAT.: *sialogogum, sialogogi n*

sicc. -- [síkus] (LAT. *siccus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu suh

siccat. -- [síkáтус] (LAT. *siccatus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sušen

sídranje -a s farm. kem. metode, s katerimi se izračunajo verjetne vezavne konformacije liganda v izbranem aktivnem mestu makromolekule
ANG.: *docking, molecular docking*

sig. -- [sígna / sígnétur] (LAT. *signa / signetur*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu označi / naj se označi

signál -a m farmakokin. odziv analita pri analizi, na podlagi katerega se določi njegova koncentracija v vzorcu
ANG.: *signal*

signálna molékula -e -e ž farm. bioteh. molekula, s pomočjo katere pride do prenosa signala
ANG.: *signalling molecule*

signatúra -e ž K; S.² 1. lek. farm. del zdravniškega recepta, ki vsebuje navodilo za uporabo zdravila, praviloma v nacionalnem jeziku, v katerem se zapiše ustrezen režim odmerjanja zdravila za zdravljenje, lahko tudi način in čas aplikacije, npr. na 8 ur, pred jedjo, na tešče 2. lek. farm. listek s podatki o lekarni in z navodilom za jemanje zdravila, z datumom izdaje in s parafo osebe, ki je zdravilo izdala, nalepljen na ovojnino zdravila s: nalepka, oznaka
ANG.: *label*
LAT.: *signatura, signaturae f*

signatúra z rdéčo črto -e -- -- -- ž lek. farm. signatura bele barve z rdéčo črto za označevanje zdravil z lokalnim delovanjem, ki jo nalepi pooblaščen oseba v lekarni s: rdéča signatúra

síla posnémanja -e -- ž farm. teh. síla, potrebna za odstranitev tablete s spodnjega pečata v fazi izmeta tablete iz tabletirke
ANG.: *scrape-off force*

síla stískanja -e -- ž farm. teh. síla, ki določa tlak med obema pečatoma pri stiskanju tablete v matrici
ANG.: *compression force*

silikagél -a m anal. zdr. gel hidriranega silicijevega dioksida, ki se uporablja kot adsorbent v farmacevtski tehnologiji in stacionarna faza v kromatografiji
ANG.: *silica gel*

silikóni -ov m mn. farm. kem. kemično inertne polimerne organske silicijeve spojine, ki varujejo kožo pred zunanjimi vplivi in na mestu aplikacije preprečujejo izhlapevanje vode, npr. dimetikon
ANG.: *silicones*
LAT.: *silicones m pl.*

simbiónt -a m farmakognoz. organizem, ki živi v simbiozi z drugim organizmom
ANG.: *symbiont*
LAT.: *symbion, symbiontis n*

simbióza -e ž farmakognoz. skupno življenje dveh organizmov različnih vrst, ki je koristno za oba s: sožitje
ANG.: *symbiosis*
LAT.: *symbiosis, symbiosis f*

simetrija kromatográfskega vrha -e -- -- ž farmakokin. simetrična oblika kromatografskega vrha, ki je podobna Gaussovi krivulji in predstavlja enega od znakov ustreznosti delovanja kromatografskega sistema
PRIM.: *asimetrija kromatografskega vrha*
ANG.: *peak symmetry*

similimum -a m homeopat. homeopatsko zdravilo, ki se najbolj ujema z znaki in simptomi določene osebe
ANG.: *simillimum*

simpátikolítik -a m farm. kem. ► *ántiadrenérgik, simpatolítik*

simpátikomimétik -a m farm. kem. ► *simpatomimétik*

simpatolítik -a m farm. kem. učinkovina, ki navadno kot agonist na α_2 -adrenergičnih receptorjih ali agonist na ostalih podtipih adrenergičnih receptorjev zmanjšuje aktivnost simpatičnega živčevja s: *ántiadrenérgik, simpátikolítik*
ANG.: *antiadrenergic, sympatholytic*
LAT.: *antiadrenergicum, antiadrenergici n, sympatholyticum, sympatholytici n*

simpatomimétik -a m farm. kem. učinkovina z adrenalinu in noradrenalinu podobnim delovanjem s: *simpátikomimétik*
ANG.: *sympathomimetic*
LAT.: *sympathomimeticum, sympathomimeticum n*

simpl. -- [sípleks] (LAT. *simplex*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu enostaven, navaden

simpórt -a m *farm. kem.* sočasen transport različnih molekul in ionov skozi biološko membrano v isto smer in z istim prenašalcem *PRIM.:* antipórt, unipórt
ANG.: *symport*

simptóm -a m za določeno bolezen značilna sprememba, ki jo opiše bolnik
ANG.: *symptom*

sinápsa -e ž *farm. bioteh.* stik med dvema sosednjima nevronoma, natančneje med koncem aksona enega nevrona in dendritom drugega, ali stik med nevronom in drugo vzdražno celico, npr. žlezno ali mišično
ANG.: *synapse*

síndet -a m *farm. teh.* izdelek za nego in čiščenje kože, ki ne vsebuje mil, lahko trden, tekoč ali v obliki paste
ANG.: *syndet*

sinergija -e ž *farm. kem.* ► sinergizem

sinergizem -zma m *farm. kem.* medsebojno dopolnjevanje učinkov dveh ali več snovi, pri čemer je skupni učinek večji kot le seštevek učinkov *S:* sinergija
ANG.: *synergism*

singulis diebus -- -- [singulis dijébus] (*LAT.*)
lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu vsak dan

sinóvijska tekočina -e -e ž *klin. kem., biomed.* ► sklépna tekočina

sintézna dróga -e -e ž *toksikol.* snov, ki se izdeluje v laboratorijih in ne vsebuje naravnih snovi, njeni učinki so načrtovani glede na namen uporabe, npr. poživitev ali povzročanje halucinacij *S:* dizajnirana dróga
ANG.: *designer drug*

sintézni estrogén -ega -a m *farm. kem.* estrogen, pridobljen s kemično sintezo, npr. dietilstilbestrol *PRIM.:* pôlsintézni estrogén
ANG.: *synthetic estrogen*
LAT.: *oestrogenum syntheticum*

sintézni mišični relaksánt -ega -ega -a m *farm. kem.* mišični relaksant, pridobljen s kemično sintezo
ANG.: *synthetic muscle relaxant*

sír. -- [sirupus] (*LAT. sirupus*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sirup

siRNA -- [si erená] ž (*ANG. small interference RNA*) *farm. bioteh.* kratica ► májhná inter-férénčna RNA

sirup -a m *farm. teh.* viskozna vodna tekoča farmaceutska oblika sladkega okusa, ki vsebuje najmanj 45 % saharoze ali drugega sladila
ANG.: *syrup*
LAT.: *sirupus, sirupi m*

sistém arhífov zaščitnih eleméntov -a -- -- m *farm. zak.* sistem, v katerem so v skladu z zakonodajo shranjene informacije o zaščitnih elementih
ANG.: *repositories system of safety features*

sistém celične banke -a -- -- m *farm. bioteh.* način izdelave zaporednih serij izdelkov s celično kulturo, dobljeno iz osnovne celične banke, pri kateri je treba validirati sposobnost dviga koncentracije celične gostote med redno izdelavo
ANG.: *cell bank system*

sistém hitrega obvéščanja -a -- -- m *farm. zak.* komunikacijski sistem organov, pristojnih za zdravila držav članic Evropske unije, vzpostavljen za takojšnje medsebojno in po potrebi širše obveščanje o nastalem novem tveganju za javno zdravje, povezanim z varnostjo ali kakovostjo zdravila
ANG.: *rapid alert system*

sistémski učínek -ega -nka m *farm. kem.* učinek zdravila, ki je posledica absorpcije učinkovine z mesta aplikacije, porazdelitve in delovanja po celotnem organizmu *S:* sistémsko delovánje
ANG.: *systemic effect*

sistémsko delovánje -ega -a s *farm. kem.* učinek zdravila, ki je posledica absorpcije učinkovine z mesta aplikacije, porazdelitve in delovanja po celotnem organizmu *S:* sistémški učínek
ANG.: *systemic effect*

sítka -e ž *farmakognoz.* niz živih prevajalnih celic floema s tankimi celičnimi stenami in luknjičastimi prečnimi stenami
ANG.: *sieve tube*
LAT.: *tubus cribrosus*

síto -a s *farm. teh.* priprava iz ustreznega inertnega materiala s predpisanimi dimenzijami odprtín za izvajanje sejalnega preskusa in določanje stopnje razdrobljenosti prahov in rastlinskih drog *S:* sejálnik prahóv
ANG.: *sieve*

skadénca -e ž *stab. zdr.* ► rók uporabnosti

skarifikácija -e ž razpraskanje kože za aplikacijo zdravila
ANG.: *skin scarification*
LAT.: *scarificatio, scarificationis f*

skarifikátor -ja m pripomoček za skarifikacijo
ANG.: *scarificator, scarifier*

skládnost s specifikácijo -i -- -- ž *anal. zdr.* dejstvo, da zdravilo, preskušeno v skladu z analiznimi postopki v specifikaciji, ustreza navedenim merilom sprejemljivosti
ANG.: *conformance to specification*

sklépna tekočina -e -e ž *Klin. kem., biomed.*
tekočina v notranjosti sklepov, burz in kitnih
ovojnic **S:** sinóvijska tekočina
ANG.: *synovial fluid*

sklereída -e ž *farmakognoz.* rastlinska celica
z debelimi olesenelimi stenami, v kateri
potekajo piknje
ANG.: *sclereid*
LAT.: *sclereida, sclereidae f*

sklernihím -a m *farmakognoz.* rastlinsko
oporno tkivo iz podolgovatih mrtvih celic
z debelimi, navadno olesenelimi celičnimi
stenami
ANG.: *sclerenchyma*
LAT.: *sclerenchyma, sclerenchymatis n*

sklerócij -a m *farmakognoz.* trda in odporna
glivna tvorba iz spletenih hif
ANG.: *sclerotium*
LAT.: *sclerotium, sclerotii n*

sklerozirajoče srédstvo -ega -a s *farm. kem.*
učinkovina, ki se injicira lokalno za skrčenje
žil in se navadno uporablja za antivarikozno
zdravljenje
ANG.: *sclerosing agent*

skóraj nètópna snóv -- -e *snóvi ž farm. teh.*
snov, pri kateri je za raztopitev 1 g potrebnih
več kot 10 L predpisanega topila
ANG.: *practically insoluble substance*

skórja -e ž *farmakognoz.* plast med povrhnjico
rastline in notranjim prevajalnim delom
stebela ali korenine **S:** primárna skórja
ANG.: *rind*
LAT.: *corium, corii n, cortex, corticis m*

skríning -a m *farm. kem.* ► rešetánje

skrópel -pla m **K:** **sc.** *lek. farm., zgod. farm.*
lekarniška enota za maso, ki je v Veliki
Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala
1,296 g, kasneje pa 1,3 g
ANG.: *scruple*
LAT.: *scrupulum, scrupuli n*

**skupína genérickih medicinskih
pripomóckov** -e -- -- -- ž *med. prip.*
medicinski pripomočki, ki imajo enako ali
podobno predvideno uporabo ali skupno
tehnologijo izdelave, kar jim omogoča, da so
razvrščeni generično, ne da bi to odražalo
njihove posebne lastnosti
ANG.: *generic device group*

**Skupína za usklajevanje postópkov z
medsebojnim priznávanjem in decentrali-
lizirane postópké** -e -- -- -- -- -- -- -- ž
K: **CMD** skupina, ki deluje v imenu pristojnih
organov držav članic Evropske unije za zdra-
vila in proučuje farmakovigilanco zdravil,
vprašanja, povezana s pridobitvijo in vzdrže-

vanjem dovoljenj za promet z zdravilom po
postopku z medsebojnim priznavanjem in po
decentraliziranem postopku
ANG.: *Coordination Group for Mutual
Recognition and Decentralised Procedures*

skúpni orgánski ogljík -ega -ega -a m *anal.*
farm. farmakopejska metoda s Seznama
fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki
predpisuje način merjenja količine organskih
snovi, navadno v vodah za farmacevtsko
uporabo, in temelji na določanju mase
ogljika v organskih molekulah
ANG.: *total organic carbon*

skúpni téhnični dokumènt -ega -ega -ènta m
K: **CTD** predpisana struktura in oblika doku-
mentacije o kakovosti, varnosti in učinko-
vitosti zdravila za pridobitev in vzdrževanje
dovoljenja za promet z zdravilom, usklajena
med Evropsko unijo, Združenimi državami
Amerike in Japonsko
ANG.: *common technical document*

S. I. -- -- [sub língvam] (**LAT.** *sub linguam*)
lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem
receptu pod jezik

sladílo -a s *farm. teh.* pomožna snov, ki izboljša
organoleptične lastnosti farmacevtskih
izdelkov tako, da jim daje slaček okus
ANG.: *sweetener, sweetening agent*

sládkí protéín -ega -a m **1.** *farmakognoz.* protein,
ki ima slaček okus, npr. taumatín, monelin
2. *farmakognoz.* protein, ki spremeni zaznavanje
drugih okusov v sladkega, npr. mirakulin
ANG.: *sweet protein*

sládkí špírít solítra -ega -a -- m *zgod. farm.*
5-odstotna etanolna raztopina etilnitrita,
ki se je uporabljala kot anestetik, diuretik,
diaforetik in pomirjevalo, pri napenjanju,
zniževanju povišane telesne temperature
ANG.: *sweet spirit of nitre*
LAT.: *spiritus aetheris nitrosi*

sládkor *sladkórja* m *farmakognoz.* ogljikohidrat,
ki ima slaček okus, npr. glukoza, saharoza,
maltoza
ANG.: *sugar*
LAT.: *saccharum, sacchhari n*

sledílna veríga -e -e ž *farm. bioteh.* ► zastajajoča
veríga

sledljívost -i ž možnost sledenja in spremljanja
zdravila ali farmacevtske snovi skozi vse faze
izdelave in/ali distribucije, ki je del dobrih
praks
ANG.: *traceability*

slépi vzórec -ega -rca m *anal. zdr.* ► prázni vzórec

slépo zdravílo -ega -a s *farm. zak.* ► placébo

SLN SLN-a in -- [eselèn eselèna] m (ANG. *solid lipid nanoparticle*) farm. teh. kratica ► trdni lipídni nanodélec

Slovenska nacionalna shéma za zunánjo océno kakóvosti -e -e -e - - - - - ž

K: SNEQAS organizacija, ki vodi in izvaja zunanjo oceno kakovosti v Sloveniji na področju medicinskih laboratorijev
ANG.: *Slovenian National External Quality Assessment Scheme*

Slovénsko farmacévtsko društvo -ega -ega -a s **K: SFD** prostovoljno strokovno združenje farmacevtskih delavcev v Sloveniji
ANG.: *Slovenian Pharmaceutical Society*

slúz sluzí ž farmakognoz. viskozna in sluznata raztopina polisaharidov v vodi, navadno za zaščito tkiva
ANG.: *mucus*
LAT.: *mucus, mucí m*

SMÉS SMES-a in -- m (ANG. *self-microemulsifying system*) farm. teh. kratica ► sámomíkroemulgirajóči systém

smóla -e ž farmakognoz. nehlapna sestavina oleorezina, navadno sestavljena iz smolnih kislin
ANG.: *resin*
LAT.: *resina, resinae f*

smólina kislina -e -e ž farmakognoz. triterpenoid, ki je glavna sestavina smole, npr. abietinska kislina, palustrinska kislina, pimarinska kislina
ANG.: *resin acid*
LAT.: *acidum resinicum*

smólni glikozíd -ega -a m farmakognoz. glikozid in intramolekularni ester hidroksi-maščobne kisline in oligosaharida, značilen za družino slakovk (*Convolvulaceae*), npr. konvolvulin, jalapin, skamonin s: jalapozíd, konvolvulozíd
ANG.: *glucosina*
LAT.: *glucosina, glucosinae f*

smólno mílo -ega -a s zgod. farm. mílo, ki nastane pri reakciji kisline drevesne smole, zlasti abietinske kisline, z natrijevimi hidroksidom, vsebuje natrijeve soli smolnih kislin in se je uporabljalo zlasti za beljenje
ANG.: *resin soap*
LAT.: *sapo resinusus*

smótrna uporába zdravíl -e -e -- ž soc. farm. ► racionalna uporába zdravíl

SmPC SmPC-ja in -- [esempecé esempecéja] m (ANG. *summary of product characteristics*) farm. zak. kratica ► povzétek glávnih značilnosti zdravíla

smírtni odmérek -ega -rka m farmakokin. ► letálni odmérek

smírtnost -i ž farmakoepid., soc. farm. pogostnost smrti med ljudmi, ki so zboleli za določeno boleznijo
ANG.: *case fatality rate*

snémanje celótnega másnega spéktra -a - - - - s anal. zdr. način delovanja masnega spektrometra, ko se v določeni časovni enoti meri količina posameznih ionov na vnaprej določenem območju vrednosti m/z
ANG.: *full scan mode*

snémanje izbránega másnega prehóda -a - - - s anal. zdr. način delovanja tandemskega masnega spektrometra, ko se spremlja le en izbran hčerinski ion po fragmentaciji izbranega starševskega iona
ANG.: *selected reaction monitoring*

snémanje spéktra hčerínskíh iónov -a - - - - s anal. zdr. način delovanja tandemskega masnega spektrometra, ko se meri množina posameznih hčerinskih ionov na vnaprej določenem območju vrednosti m/z , katerih starševski ion je predhodno definiran
ANG.: *product ion scan*

snémanje spéktra stárševskíh iónov -a - - - s anal. zdr. način delovanja tandemskega masnega spektrometra, ko se meri množina posameznih starševskih ionov na vnaprej določenem območju vrednosti m/z , katerih hčerinski ion je predhodno definiran
ANG.: *precursor ion scan*

SNEQAS -- [snékvas] ž (ANG. *Slovenian National External Quality Assessment Scheme*) kratica ► Slovénska nacionalna shéma za zunánjo océno kakóvosti

s. nom. - - - [sub nómine] (LAT. *sub nomine*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu označi z imenom ali s kratko sestavo zdravila

snóv za farmacévtsko uporábo snóví - - - - ž farm. teh. ► farmacévtška snóv

socijalna farmacija -e -e ž 1. veja farmacije, ki proučuje varnost in učinkovitost zdravil po prihodu na trg, uporabo, dejavnike uporabe in vpliv zdravil kot snovne, etične in ekonomske kategorije na posameznika in družbo s: izkústvena farmacija **PRIM.:** administratívna farmacija, sociologíja zdravíl 2. **soc. farm.** na področju Slovenije in nekdanje Jugoslavije interdisciplinarna veda, ki proučuje medsebojne vplive med procesom uporabe zdravil in biološkimi, psihološkimi, ekonomskimi in socialnimi lastnostmi posameznika in družbe
ANG.: *experience pharmacy, social pharmacy*

S

sociologija zdravil -e -- ž v ZDA socialna farmacija, ki proučuje vpliv procesa uporabe zdravil na družbo **PRIM.:** administrativna farmacija, socialna farmacija
ANG.: *sociology of drugs*

socvétje -a s **farmakognoz.** skupek cvetov na istem stebelnem poganjku
ANG.: *inflorescence*
LAT.: *inflorescentia, inflorescentiae f*

sočni plód -ega plódu m **farmakognoz.** plod, katerega osemenje je ob zrelosti semen v celoti ali le deloma sočno, mesnato
PRIM.: súhi plód
ANG.: *fleshy fruit*
LAT.: *fructus carnosus*

sočútna uporába zdravíla -e -e -- ž **farm. zak.** uporaba zdravila z novo učinkovino, ki še ni registrirano za določeno indikacijo, predstavlja pa pomembno terapevtsko, znanstveno in tehnično inovacijo v skladu z določbami zakona, ki ureja zdravila
ANG.: *compassionate use, expanded access, pre-approval access*

sodelovalnost -i ž **soc. farm., lek. farm.** ► sodelovanje pacienta

sodelováníe paciénta -a -- s **soc. farm.** ravnanje pacienta v skladu s partnerskim dogovorom med njim in zdravstvenim delavcem, npr. glede uporabe zdravil
S: adhérenca, sodelovalnost
ANG.: *adherence*

SÓD-mimétik -a m **farm. kem.** organska molekula ali koordinacijska spojina prehodnih kovin, zlasti Mn, Fe in Cu, redkeje Ni, ki lahko vstopa v enoelektronske redoks reakcije in po mehanizmu delovanja posnema antioksidativno delovanje encima superoksid dismutaze **S:** mimétik súperoksid dismutáze
ANG.: *SOD-mimetic*

sójino ólje -ega -a s **farmakognoz.** olje, pridobljeno iz semen soje (*Glycine max*), ki ga sestavlja zmes trigliceridov z linolno, oleinsko, palmitinsko, linolensko, stearinsko kislino in se uporablja kot emolient, topilo v farmacevtskih oblikah in kozmetičnih izdelkih, bistra, bledorumena, viskozna tekočina z značilnim vonjem in rahlim okusom
ANG.: *soya bean oil*
LAT.: *soiae oleum*

S-oksidácija -e [ès] ž **farm. kem.** metabolična reakcija I. reda iz skupine oksidacij, pri kateri se organski sulfidi pretvorijo v sulfoksidge
S: sulfoksidíranje
ANG.: *S-oxidation, sulfoxidation*

solid. -- [sólidus] (**LAT. solidus**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trd

solítrna kislína -e -e ž **zgod. farm.** staro ime za dušikovo(V) kislino, močno kislino z oksidirajočimi lastnostmi, ki se uporablja v sintezi in analizi zdravil
ANG.: *nitric acid*
LAT.: *acidum azoticum, acidum nitricum, aqua fortis*

solí za perorálno rehidrácijo solí --- --- ž **mn. farm. kem.** zmesi soli natrijevega klorida, kalijevega klorida, natrijevega citrata ali hidrogenkarbonata in glukoze za pripravo raztopin za peroralno rehidracijo
ANG.: *oral rehydration salts*

sólna kislína -e -e ž **zgod. farm.** staro ime za klorovodikovo kislino, vodno raztopino vodikovega klorida, ki se kot močna kislina uporablja v sintezi in analizi zdravil
ANG.: *hydrochloric acid*
LAT.: *acidum hydrochloricum, aqua muriatica*

sol. / solut. -- [solúci]o (**LAT. solutio**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu raztopina

solub. -- [solúbilis] (**LAT. solubilis**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu topljiv

solubilizátor -ja m **farm. teh.** površinsko aktivna snov, ki poveča hitrost raztapljanja zdravilne učinkovine
ANG.: *solubiliser, solubilising agent*

solubléta -e ž **farm. teh.** nekdanja tableta za zunanjo uporabo, ki se raztopi v predpisanem topilu
ANG.: *soluble tablet*
LAT.: *solubletta, solublettae f*

solv. -- [sólve / solvátur] (**LAT. solve / solvatur**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu raztopi / naj se raztopi

solvát -a m snov, ki v svoji kristalni strukturi vsebuje vsaj eno molekulo topila
ANG.: *solvate*

somatogamíja -e ž **farmakognoz.** spolno razmnoževanje pri prostotrošnjicah z združitvijo dveh raznospolnih hif brez spojitve jeder
ANG.: *somatogamy*
LAT.: *somatogamia, somatogamiae f*

somatostátin -a m **farm. bioteh.** ciklični polipeptid, ki se izloča v hipotalamusu, iz celic trebušne slinavke in sluznice prebavil in zavira izločanje ravnega hormona, tirotropina in kortikotropina v adenohipofizi, inzulina in glukagona v trebušni slinavki,

večine hormonov prebavnega trakta ter renina v ledvicah

ANG.: *somatostatin*

LAT.: *somatostatinum, somatostatini n*

somatotropín -a m farm. bioteh. ► rásni hormón

somatropín -a m rekombinantni humani rastni hormon

ANG.: *somatropin*

LAT.: *somatropinum, somatropini n*

sónčnično ólje -ega -a s farmakognoz. olje, pridobljeno iz semen sončnice *Helianthus annuus*, v katerem prevladujejo trigliceridi s 66 % linolne in 21 % oleinske kisline, ki se uporablja kot emolient, topilo v farmacevtskih oblikah in kozmetičnih izdelkih

ANG.: *sunflower oil*

LAT.: *Helianthi annui oleum*

sónčni zaščitni fáktor -ega -ega -ja m K: SPF farm. teh. merilo za izražanje stopnje zaščite kože pred sončnimi UVB-žarki, ki pove, kolikokrat dlje je koža lahko izpostavljena soncu do pojava prve opazne rdečine

ANG.: *sun protection factor*

soniciranje -a s farm. teh. metoda, pri kateri se z uporabo ultrazvoka povzroči razbijanje celičnih struktur ali agregatov drugih materialov

ANG.: *sonication*

sonofóreza -e ž metoda, ki izkorišča nizkofrekvenčni ultrazvok, manj kot 100 kHz, za povečanje prehoda snovi skozi kožo

ANG.: *sonophoresis*

soplódje -a s farmakognoz. skupek plodov, ki so se razvili iz socvetja in dajejo videz enotnega plodu

ANG.: *infructescence*

LAT.: *infructescentia, infructescentiae f*

sorbáti -ov m mn. farm. kem. konzervansi v živilski in farmacevtski industriji s protibakterijskim in protiglivičnim delovanjem v šibko kislem mediju, ki motijo metabolizem ogljikovih hidratov, transport skozi membrane in interagirajo s katalazami in peroksidazami, strukturno soli sorbinske kisline, ki jo vsebujejo tudi nekatere rastline, npr. češarika (*Sorbus aucuparia*)

ANG.: *sorbates*

sorbitól -a m farm. kem. polioli, pridobljen z redukcijo monosaharida D-glukoze, osmozno odvajalo in diuretik, sladilo, zlasti v žvečljivih tabletah, polnilo za trdne farmacevtske oblike, bolj topno in slajše od manitola, bela ali skoraj bela kristalna snov

ANG.: *sorbitol*

LAT.: *sorbitolum, sorbitoli n*

soródna spojína -e -e ž anal. zdr. nečistota v zdravilu, ki je po kemični strukturi podobna učinkovini

ANG.: *related substance*

sórta -e ž farmakognoz. ► varietéta

s. o. s. / si op. sit - - - - [si ópus sit]

(LAT. *si opus sit*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu če je potrebno

Southernov prenòs in southernov prenòs -ega -ósa [sáudrnov] m farm. bioteh. ► prenòs po Southernu

sožitje -a s farmakognoz. ► simbióza

spátula -e ž lek. farm. ► lopátka

spazmolítik -a m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki relaksira mišične celice in s tem prepreči krče

ANG.: *spasmolytic*

LAT.: *spasmolyticum, spasmolytici n*

SPC¹ SPC-ja in -- [especé especéja] m (ANG. *summary of product characteristics*) farm. zak. kratica ► povzétek glávnih značilnosti zdravíla

SPC² SPC-ja [especé especéja] m (ANG. *supplementary protection certificate*) farm. zak. kratica ► dodátni várstveni certifikát

SPE -- [espeé] ž (ANG. *solid phase extraction*) farmakokin., anal. zdr. kratica ► ekstrákcija na trédnem nosílcu

spec.¹ -- [spécijes] (LAT. *species*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu čaj

spec.² -- [specialitéta] lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu specialiteta, industrijsko izdelano zdravilo

specialist iz biofarmacije -a - - - m specialístka iz biofarmacije -e - - - ž **1.** med letoma 1973 in 1986 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz klinične farmacije **2.** med letoma 1973 in 1986 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz klinične farmacije

specialist iz farmakognozije -a - - - m specialístka iz farmakognozije -e - - - ž **1.** od leta 2000 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz farmakognozije **2.** od leta 2000 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz farmakognozije

specialist iz farmakoinformátike -a - - - m specialístka iz farmakoinformátike -e - - - ž **1.** med letoma 1986 in 2000 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz farmakoinformátike ANG.: *drug information specialist* **2.** med letoma 1986 in 2000 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz farmakoinformátike

S

specialist iz konziliárne farmacije -a - - - - m
 specialistka iz konziliárne farmacije -e - - - - ž
1. med letoma 1976 in 1986 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz lekarniške farmacije
2. med letoma 1976 in 1986 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz lekarniške farmacije

specialist iz preskušanja zdravil -a - - - - m
 specialistka iz preskušanja zdravil -e - - - - ž
1. od leta 1973 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz preskušanja zdravil
 s: analítik (2)
2. od leta 1973 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz preskušanja zdravil

specialist iz rádiofarmacije -a - - - - m
 specialistka iz rádiofarmacije -e - - - - ž
1. od leta 2011 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz radiofarmacije
2. od leta 2011 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz radiofarmacije
 ANG.: *nuclear pharmacist, radiopharmacy specialist*

specialist iz zdravilnih rastlin -a - - - - m
 specialistka iz zdravilnih rastlin -e - - - - ž
1. med letoma 1973 in 2000 magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz farmakognozije
2. med letoma 1973 in 2000 naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz farmakognozije

specialist klínične farmacije -a - - - - m
 specialistka klínične farmacije -e - - - - ž
1. od leta 1986 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz klínične farmacije
2. od leta 1986 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz klínične farmacije
 ANG.: *clinical pharmacist, clinical pharmacy specialist*

specialist lekárniške farmacije -a - - - - m
 specialistka lekárniške farmacije -e - - - - ž
1. od leta 2000 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz lekarniške farmacije
2. od leta 2000 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz lekarniške farmacije

specialist za oblikovánje zdravil -a - - - - m
 specialistka za oblikovánje zdravil -e - - - - ž
1. od leta 1973 naprej magister farmacije, ki je opravil specializacijo iz oblikovanja zdravil
 s: galénik, tehnológ
2. od leta 1973 naprej naziv za poklic osebe, ki je opravila specializacijo iz oblikovanja zdravil
 ANG.: *formulation specialist*

specialitéta -e ž farm. zak. ► industrijsko izdeláno zdravílo

specializirana prodajálna za zdravíla -e -e - - - ž prodajalna, v kateri se na podlagi dovoljenja pristojnega organa za zdravíla opravlja dejavnost prometa na drobno s tístimi zdravíli, ki se izdajajo brez recepta
 ANG.: *specialised shop for medicinal products*

spécies¹ -- ž (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu čaj

spécies² -- ž (LAT.) farmakognoz. osnovni takson skupine organizmov, v katerega sodijo posamezni organizmi naravne populacije, ki izvirajo iz nedavnega skupnega prednika, imajo podoben videz, značilnosti, dedne lastnosti, so se sposobni med seboj ploditi in imajo plodne potomce s: vrsta (1)
 ANG.: *species*
 LAT.: *species, speciei f*

specificirana nečistóta -e -e ž anal. zdr. z merili sprejemljivosti količinsko omejena identificirana ali neidentificirana nečistota, navedena v specifikaciji zdravíla PRIM.: néspecificirana nečistóta
 ANG.: *specified impurity*

specífíčna farmakopéjska monografíja -e -e -e ž podroben opis lastnosti, zahtev za kakovost in postopkov preverjanja kakovosti v farmakopeji, ki se nanašajo na posamezno farmacevtsko snov ali izdelek s: posámezna farmakopéjska monografíja
 ANG.: *individual monograph, specific monograph*

specífíčna imúnost -e -i ž imunol., biomed. ► pridobljena imúnost

specífíčna površina z adsórcíjo plína -e -e - - - - ž farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama farmacevtskotehnológških postopkov za določanje specífíčne površine trdne snovi na podlagi količine adsorbiranega plína v monosloju
 ANG.: *surface area by gas adsorption*

specífíčna prevódnost -e -i ž 1. anal. zdr. fizikalna lastnost, ki podaja sposobnost neke snovi za prevajanje elektríčnega toka
 ANG.: *conductivity, specific conductivity*
2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje aparaturo in način merjenja sposobnosti snovi za prevajanje elektríčnega toka
 ANG.: *conductivity*

specífíčnost -i ž farm. kem. pojav, da lahko v določeni kemični reakciji ali biológškem procesu sodeluje ena spojina ali določén tip spojín PRIM.: selektívnost
 ANG.: *specificity*

specifičnost metode -i -- ž klin. kem., biomed. lastnost analize metode, da se v zmesi kemično podobnih snovi izmeri in ocenjuje samo izbrani analit, npr. s testi interferenc
ANG.: *specificity of a method*

specifičnost testa -i -- ž farmakoepid., soc. farm. delež pravilno negativnih izidov testa v populaciji zdravih ljudi
ANG.: *specificity of a test*

specifikacija -e ž anal. zdr., farm. zak. seznam fizikalnih, kemijskih, bioloških, mikrobioloških in drugih parametrov z njihovimi specifikacijskimi mejami in analiznimi postopki ali referencami zanje, ki jim mora zdravilo ustrezati, da je sprejemljivo za uporabo
ANG.: *specification*
LAT.: *specificatio, specification f*

specifikacijske meje -ih mēj ž mn. farm. zak. numerične meje, območja ali druga merila za posamezne parametre, ki jim mora zdravilo ustrezati, da je sprejemljivo za predvideno uporabo, in jih odobri pristojni organ v postopku pridobitve in vzdrževanja dovoljenja za promet z zdravilom
ANG.: *specification limits*

spektralna transmisija -e -e ž farm. teh. analizna metoda za merjenje prepustnosti svetlobe, namenjena zlasti vrednotenju barvnih steklenih vsebnikov
ANG.: *spectral transmission*

spektrometrija -e ž anal. zdr. analizna metoda, ki z merjenjem neke fizikalno-kemijske lastnosti omogoča določanje strukture molekul ali sestave vzorcev
ANG.: *spectrometry*

spektroskopija -e ž anal. zdr. analizna metoda, ki na podlagi interakcije elektromagnetnega valovanja s snovjo omogoča določanje strukture in proučevanje fizikalnih procesov
s: spektroskopska metoda
ANG.: *spectroscopy*

spektroskopska metoda -e -e ž anal. zdr. analizna metoda, ki na podlagi interakcije elektromagnetnega valovanja s snovjo omogoča določanje strukture in proučevanje fizikalnih procesov
s: spektroskopija
ANG.: *spectroscopy*

spermacēt -a m farm. teh., zgod. farm. trden vosek, pridobljen iz kitov glavačev, zmes cetilnih estrov palmitinske in stearinske kisline, ki se zaradi zaščite živali ne uporablja več
ANG.: *spermaceti*
LAT.: *cetaceum, cetacei n*

SPF SPF-a in -- [espeef espeefa] m (ANG. *sun protection factor*) farm. teh. kratica ▶ sōnčni zaščitni faktor

spir. -- [spiritus] (LAT. *spiritus*) lek. farm. nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu etanol

spiritus vitrioli -- -- m (LAT.) zgod. farm. staro ime za razredčeno žveplovo(VI) kislino, ki po farmakopejah vsebuje približno 10 % kisline
s: vitriolni špirt
ANG.: *dilute sulfuric acid, vitriol spirit*
LAT.: *acidum sulfuricum dilutum, spiritus vitrioli*

spiss. -- [spisus] (LAT. *spissus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu gost

splavilo -a s farm. kem. ▶ abortiv

splōšna farmakopējska monografija -e -e ž podroben opis lastnosti, zahtev za kakovost in postopkov za preverjanje kakovosti v farmakopeji, ki se nanašajo na vse farmacevtske snovi, farmacevtske oblike ali izdelke določene vrste, opredeljene v monografiji
ANG.: *general monograph*

splōšni anestetik -ega -a m farm. kem. učinkovina, ki z nespecifičnim delovanjem povzroči stanje neodzivnosti celotnega organizma na dražljaje
ANG.: *general anesthetic*

splōšni simptōm ali znak -ega -a -- -a m homeopat. simptom ali znak, ki vključuje več sistemov, npr. živčni sistem, endokrini sistem, imunski sistem
ANG.: *general symptom or sign*

splōšno imē zdravila -ega -na -- s farm. zak. mednarodno nelastniško ime zdravila, ki ga priporoča Svetovna zdravstvena organizacija, ali, če tega imena ni, navadno splošno ime
s: genērično imē zdravila (1)
ANG.: *common name of a medicinal product*

spodbūjanje imūnskega odziva -a -- -- s farm. kem. z določenim ksenobiotikom povzročena stimulacija imunskega odziva, kar poveča odpornost organizma proti okužbam
s: imūnostimulacija
ANG.: *immunostimulation*

spodbujevalec apetita -lca -- m farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki poveča željo po hrani
ANG.: *appetite enhancer, appetite stimulant*

spodbujevalec dihanja -a -- m farm. kem. ▶ respiratorni analéptik

spójek -jka m farmakognoz. ▶ zigōta

spojina vodnica -e -e ž farm. kem. naravna polsintezna ali sintezna spojina s farma-

kološkimi ali biološkimi delovanjem in določenimi neželenimi lastnostmi, ki je izhodišče v procesu načrtovanja zdravilnih učinkovin in se uporablja za nadaljnjo optimizacijo **PRIM.:** zadétek
ANG.: *lead compound*

spólna célica -e -e ž **farmakognoz.** haploidna celica za spolno razmnoževanje, po obliki spermatozoid, oosfera ali jajcece **S:** gaméta
ANG.: *gamete*
LAT.: *gameta, gametae f*

spólna generácija -e -e ž **farmakognoz.** ► gametofit

spólno razmnoževanje -ega -a s **farmakognoz.** razmnoževanje z oploditvijo, pri kateri sodelujeta dva osebka različnega spola
PRIM.: nêspólno razmnoževanje
ANG.: *sexual propagation, sexual reproduction*
LAT.: *gamogenesis, gamogenesis f, reproductio sexualis, syngensis, syngensis f*

spominske imúnske célice -ih -ih -ic ž mn. imunol., biomed. kloni limfocitov T in B, ki so se v preteklosti uspešno odzvali na prisotnost določenih antigenov in so se v sekundarnem imunskem odzivu sposobni zelo hitro odzvati na ponovno prisotnost enakih antigenov
ANG.: *immune memory cells*

spóra -e ž **farmakognoz.** ► trós (1, 2)

sporángij -a m **farmakognoz.** ► trosóvnik

sporazúm o medsebjórnem priznávanju -a - - - - m **K: MRA** sporazum med Evropsko unijo in tretjimi državami o medsebojnem priznavanju certifikatov dobre proizvodne prakse in analiznih izvidov
ANG.: *mutual recognition agreement*

sporočilna molécula -e -e ž **biomed.** predstavnica raznovrstne skupine molekul, npr. neurotransmiterjev, hormonov, citokinov, interferonov, kemokinov, ki sodeluje pri nastanku in prenosu celičnih signalov
ANG.: *messenger molecule*

sporočilna RNA -e - - [erená] ž **farm. bioteh.** podvrsta molekul RNA, ki vsebuje zaporedje nukleotidov kot osnovo za poznejšo sintezo proteinov na ribosomih, predstavlja prepis zaporedja nukleotidov iz molekule DNA brez nekodirajočih nukleotidnih zaporedij, ki se pri dozorevanju RNA izrežejo

sporofit -a m **farmakognoz.** diploidna generacija rastlin, ki se razmnožujejo nespolno
S: nêspólna generácija
ANG.: *sporophyte*
LAT.: *sporophytum, sporophyti n*

sprejemljivi dnévni vnòs -ega -ega vnòsa m

K: ÁDI, TDI farm. kem., toksikol. količina snovi, ki se lahko v daljšem obdobju vsak dan vnese v telo brez posebnega tveganja za zdravje
ANG.: *acceptable daily intake, tolerable daily intake*

sprememba típa IA -e - - - - [éna á] ž **farm. zak.** manjša sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom, ki ima majhen vpliv na kakovost, varnost ali učinkovitost zdravila ali pa vpliva sploh nima
ANG.: *type IA variation*

sprememba típa IB -e - - - - [éna bé] ž **farm. zak.** manjša sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom, ki ni manjša sprememba típa IA, niti večja sprememba típa II, niti razširitev dovoljenja za promet z zdravilom
ANG.: *type IB variation*

sprememba típa II -e - - - [dvé] ž **farm. zak.** večja sprememba pogojev dovoljenja za promet z zdravilom, ki ni razširitev in lahko pomembno vpliva na kakovost, varnost ali učinkovitost zdravila
ANG.: *type II variation*

spremljajóci simptóm ali znák -ega -a - - - - a m **homeopat.** simptom ali znak bolezni, ki se pojavlja sočasno z nekim drugim simptomom ali znakom **S:** konkomitátni simptóm ali znák
ANG.: *concomitant symptom or sign*

sprémljanje porábe zdravíl -a - - - - s **lek. farm.** ► utilizácija zdravíl

sprostitev sêrije -tve - - ž **anal. zdr.** dokumentirana odločitev odgovorne osebe, da z izdajo certifikata odobri uporabo določene serije zdravila
ANG.: *batch release*

spróščanje sêrij zdravíla -a - - - s **farm. zak.** pregled vse relevantne dokumentacije zaradi ugotavljanja skladnosti serije z dovoljenjem za promet z zdravilom in dobro proizvodno prakso, na podlagi katere se poda končna ocena o ustreznosti serije za sprostitve zdravila v promet
ANG.: *batch release of a medicinal product*

spróščanje učinkovíne -a - - s **1. farmakokin., farm. teh.** proces, pri katerem preide zdravilna učinkovina iz neraztopljenega stanja v farmacevtski obliki v raztopljeno stanje na mestu aplikacije ali na mestu absorpcije z difuzijo, erozijo, raztapljanjem
2. farmakokin., farm. teh. prehajanje učinkovine iz farmacevtske oblike v medij, kjer tvori molekularno disperzijo
ANG.: *drug dissolution, drug liberation, drug release*

s proteinom G sklópljen recéptor - - - - -

-ega -ja [gé] m **K: GPCR farm. kem.** receptor, transmembranski protein, na katerega se na zunanji strani celice veže ligand, znotrajcelično pa je povezan s proteinom G
ANG.: *G-protein-coupled receptor*

srébrove spojine -ih -ín ž mn. **farm. kem.**

antiseptiki, ki se uporabljajo zlasti za preprečevanje okužbe površinskih ran in opeklin zaradi oligodinamičnega adstringentnega in protimikrobnega delovanja srebrih ionov, npr. srebrih nitrat, srebrih sulfadiazinat
ANG.: *silver compounds*

srédnja inhibitórna koncentrácija -e -e -e ž

K: IC₅₀ farm. kem. koncentracija spojine, pri kateri se doseže 50-odstotno zaviranje biološkega procesa
ANG.: *inhibitory concentration*

srédnja kinétična temperatúra -e -e -e ž

stab. zdr. temperatura, ki v obravnavanem časovnem intervalu vpliva na hitrost povprečne kemijske reakcije in je osnova za določitev klimatskih območij
ANG.: *mean kinetic temperature*

srédnjedólgodelujúči sulfanilamid -ega

-a m **farm. kem.** sulfanilamid z razpolovno dobo 8–20 ur, ki se v terapiji najpogosteje uporablja, npr. sulfametoksazol, sulfadiazin
PRIM.: dólгодélujúči sulfanilamid, krátkode-lujúči sulfanilamid
ANG.: *intermediate-acting sulfanilamide*

srédnji čas absórcije -ega čása -- m **farmakokin.**

povprečni čas, potreben, da se molekula učinkovine absorbira
ANG.: *mean absorption time*

srédnji čas raztápljanja -ega čása -- m

farmakokin. povprečni čas, potreben, da se molekula učinkovine raztopi
ANG.: *mean dissolution time*

srédnji čas zadrževánja -ega čása -- m

farmakokin. povprečni čas zadrževanja molekule učinkovine v sistemske krvnem obtoku
ANG.: *mean residence time*

srédstvo proti pénjenju -a - - - - s **farm. teh.** ►

prótípenílo

srédstvo proti sprijémanju -a - - - - s **farm. teh.**

navadno praškasta pomožna snov, ki veže odvečno vlago ali pa obda površino trdnih delcev, da se prepreči njihovo sprijemanje, npr. magnezijev stearat, stearinska kislina, silicijev dioksid
ANG.: *antiaggregating agent, anti-tacking agent*

srédstvo za izbóljšanje stánja kóže ali lás

-a - - - - - - - - s **farm. teh.** pomožna snov v kozmetičnih izdelkih, ki izboljša

kakovost površine, na katero je nanesena

s: kondicionér

ANG.: *conditioning agent*

srédstvo za uravnávanje kislósti -a - - - - - s

pomožna snov, ki se uporablja za uravnavanje kislósti ali bazičnosti zdravila

ANG.: *acidifier*

srédstvo za vezánje -a - - - - s **farm. teh.** ► vezívo

SS -- [sémis] (**LAT. semis**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu polovica

S. / s -- [síne] (**LAT. sine**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu brez

s. sign. ven. - - - - - [sub sígno venéni] (**LAT. sub signo veneni**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu z oznako strupa

S. S. n. - - - - - [sígna súo nômine] (**LAT. signa suo nomine**) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu signiraj z njegovim / njenim imenom

ST ST-ja in -- [esté estéja] m **farm. teh.** kratica ► stándardni izrèz

stabilizátor -ja m **farm. teh.** pomožna snov, ki povečuje stabilnost farmacevtskega izdelka ali njegovih komponent

ANG.: *stabiliser, stabilising agent, stabilising excipient*

stabilizirajúči míšični relaksánt -ega -ega -a m

farm. kem. periferno delujoč míšični relaksánt, ki deluje kot antagonist na nikotinskih receptorjih skeletnih míšičnih celic, npr. tubokurarin, pankuronij **s:** kompetitívni míšični relaksánt

ANG.: *stabilising muscle relaxant*

stabilnost -i ž **stab. zdr.**

sposobnost učinkovine ali zdravila, da v času do ponovnega preskušanja ali roka uporabnosti ohranja svoje lastnosti znotraj potrjenih specifi-kacijskih mej **s:** obstójnost **PRIM.:** fizikálna néstabilnost, kémična néstabilnost, rók uporabnosti, stabilnostne štúdije

ANG.: *stability*

stabilnostne štúdije -ih -dij ž mn. **stab. zdr.**

štúdije, s katerimi se določi čas, v katerem kakovost zdravila v definiranih pogojih shranjevanja ostane v predpisanih specifi-kacijah in na podlagi katerih se določi rok uporabnosti zdravila **PRIM.:** fótostabilnostni tésti, klimátska obmóčja, reducírani tésti stabilnosti, stabilnost

ANG.: *stability studies*

stabilnostni protokól -ega -a m **farm. teh.**

protokol, po katerem se izvajajo stabilnostne štúdije

ANG.: *stability study protocol*

S

stabilnostno indikativna metoda -- -e -e ž
 stab. zdr. validirana kvantitativna analizna metoda, s katero se zaznajo spremembe izbranih lastnosti zdravilne učinkovine ali zdravila

ANG.: *stability indicative methods*

stacionarna faza -e -e ž farm. bioteh., farmakokin. trdna komponenta kromatografskega sistema, po kateri se pomika mobilna faza in prenaša analite, ki se porazdeljujejo med obema fazama

ANG.: *stationary phase*

stacionarno stanje -ega -a s farmakokin. stanje, ko se v telesu vzdržuje konstantna koncentracija učinkovine

ANG.: *steady state*

stálni urínski katéter -ega -ega -tra m med. prip. urinski kateter, ki ga v mehurju drži z vodo napolnjen balonček, na zunanem koncu priključen na zbiralno vrečko, kamor odteka urin

ANG.: *indwelling urinary catheter*

standardizácija -e ž 1. anal. zdr. postopek, s katerim se z meritvami glede na referenčni standard z znano vrednostjo določi lastnost nekega standarda v obliki številčne vrednosti, npr. določanje koncentracije titrimetrijske raztopine, določanje čistote referenčne spojine

2. farm. zak., farmakognoz. uravnavanje rastlinske droge ali pripravka rastlinskega izvora na definirano vsebnost sestavin ali skupine sestavin s poznanim zdravilnim učinkom z dodajanjem pomožnih snovi ali mešanjem serij rastlinske droge ali pripravka rastlinskega izvora, npr. pri standardiziranih ekstraktih

ANG.: *standardisation*

standardizirani ekstrákt -ega -a m farm. teh. ekstrakt, uravnan na določeno vsebnost sestavin s poznanim učinkom z dodajanjem pomožnih snovi ali mešanjem različnih serij ekstraktov

ANG.: *standardised extract*

LAT.: *extractum standardisatum*

stándardni dodátek -ega -tka m farmakokin. analizni postopek za ugotavljanje koncentracije analita po razdelitvi vzorca na alikvotne, od katerih vsi, razen prvega, vsebujejo naraščajoče dodatke analita

ANG.: *standard addition*

stándardni izráz -ega -áza m K: ST farm. teh. odobreni strokovni izraz za opis farmacevtskega izdelka, ki vključuje farmacevtsko obliko, način aplikacije in sestavne dele

ovojnine, kot so vsebnik, zapiralo in aplikator

ANG.: *standard term*

stándardni pogóji -ih -ev m mn. farm. kem. pogoji, pri katerih se izvajajo kemični ali fizikalni poskusi, definirani s temperaturo 298 K in tlakom 101,3 kPa

ANG.: *standard conditions*

standardotéka -e ž lek. farm. seznam, evidenca delovnih standardov v lekarni

stárševski ión -ega -a m anal. zdr. izbrani ion pred fragmentacijo v masnem spektrometru s: prekúrzorski ión

ANG.: *parent ion, precursor ion*

stat. -- [státim] (LAT. *statim*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu takoj

statín -a m farm. kem. ► zaviralec HMG CoA reduktáze

stationarius -a [stacijonárijus] m (LAT.) zgod. farm. v srednjem veku oseba, ki je izdajala zdravila

LAT.: *stationarius, stationarii m*

stêbelnice -ic ž mn. farmakognoz. ► brštnice

stêblo -a s farmakognoz. rastlinski organ, ki nosi poganjke, liste, cvete in plodove

ANG.: *stem*

LAT.: *caulis, caulis m, stipes, stipitis m*

stehiométrična tóčka -e -e ž anal. zdr. ► ekvivalétna tóčka

steklenička -e ž farm. teh. manjši steklen vsebnik z različno prostornino, širino vratu in načinom zapiranja

ANG.: *bottle*

LAT.: *vitrum, vitri n*

steklenička kapálka -e -e ž farm. teh. manjši steklen ali plastičen vsebnik z vgrajenim zamaškom za odmerjanje tekočih zdravilnih pripravkov po kapljicah

LAT.: *vitrum guttatorium*

stéljčnice -ic ž mn. farmakognoz. skupno ime za skupino preprostih rastlin, ki imajo telo v obliki steljke

ANG.: *thallophytes*

LAT.: *Thallophyta n pl.*

stéljka -e ž farmakognoz. telo steljčnic brez pravih tkiv in organov s: tálus

ANG.: *thallus*

LAT.: *thallus, thalli m*

stereogéni cénter -ega -tra m farm. kem. atom v molekuli, na katerega so vezane skupine, ki po zamenjavi položajev tvorijo stereozomere s: királni cénter

ANG.: *stereocenter, stereogenic centre*

stèreoizomêr -a m **farm. kem.** vsak izmed dveh ali več izomerov, ki imajo enako molekulska formulo, razlikujejo pa se po prostorski razporeditvi atomov ali atomskih skupin
 ANG.: *stereoisomer*

stèreoselektivnost -i ž **farm. kem.** pojav, ko lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem procesu sodeluje pretežno eden izmed stereoizomerov **PRIM.:** stèreospecifičnost
 ANG.: *stereoselectivity*

stèreospecifičnost -i ž **farm. kem.** pojav, ko lahko v določeni kemični reakciji ali biološkem procesu sodeluje samo eden izmed stereoizomerov **PRIM.:** stèreoselektivnost
 ANG.: *stereospecificity*

stèreospecifičnost encima -i -- ž **farm. kem.** lastnost encima, da katalizira reakcijo, v kateri je udeležen samo določen stereoizomer spojine
 ANG.: *enzyme stereospecificity*

stèrično oviranje -ega -a s **farm. kem.** oviranje dostopa do določenega dela molekule ali vrtenja okoli nekaterih vezi zaradi tridimenzionalne razporeditve prostorsko velikih funkcionalnih skupin
 ANG.: *steric hindrance*

steril. -- [sterilizátus] (**LAT.** *sterilisatus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sterilen

sterilizácija -e ž **farm. teh.** postopek, s katerim se doseže sterilnost
 ANG.: *sterilisation*
 LAT.: *sterilisatio, sterilisationis f*

sterilizácija s plínom -e -- -- ž **farm. teh.** postopek sterilizacije z uporabo plina, najpogosteje etilenoksida **S:** hládna sterilizácija, kémična sterilizácija
 ANG.: *gas sterilisation*

sterilizácija s súho toplóto -e -- -- -- ž **farm. teh.** postopek sterilizacije z vročim suhim zrakom pri temperaturi najmanj 160 °C **S:** súha sterilizácija
 ANG.: *dry heat sterilisation*

sterilizácija z ionizirajóčim sévanjem -e -- -- -- ž **farm. teh.** postopek sterilizacije z γ -sevanjem ali tokom pospešenih elektronov
 ANG.: *ionising radiation sterilisation*

sterilizátor -ja m **farm. teh.** naprava za izvajanje sterilizacije
 ANG.: *sterilising apparatus*

sterilna filtrácija -e -e ž **farm. teh.** ► membránska filtrácija

sterilnost -i ž **farm. teh.** odsotnost živih mikroorganizmov in njihovih spor v farmacevtskih

izdelkih, vsebnikih, prostorih, na napravah in pripomočkih
 ANG.: *sterility*

steroid -a m **farmakognoz.** spojina, katere osnovna struktura je ciklopenta[a]perhidrofenantren
 ANG.: *steroid*
 LAT.: *steroidum, steroidi n*

steroidna prótimikróbna učinkovina -e -e -e ž **farm. kem.** antibiotik ali kemoterapevtik, ki ima v svoji strukturi steroidni obroč, npr. fusidna kislina
 ANG.: *steroid antibacterial*

steroidni alkaloid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je steroid, npr. solanin, solasodin, tomatin, veratramin
 ANG.: *steroidal alkaloid*
 LAT.: *alcaloidum steroidalum*

steroidni saponin -ega -a m **farmakognoz.** saponin, značilen za enokaličnice, v katerem je aglikon steroid, npr. ginsenzoid, ruskozid, sarsaparilozid
 ANG.: *steroidal saponin*
 LAT.: *saponinum steroidalum*

steról -a m **farmakognoz.** steroid s hidroksilno skupino na mestu C3, npr. holesterol, sitosterol, stigmasterol
 ANG.: *sterol*
 LAT.: *sterolum, steroli n*

ster. / steril. -- [steriliza / sterilizétur] (**LAT.** *sterilisa / sterilisetur*) **lek. farm.** nekdaj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steriliziraj / naj se sterilizira

stéznik -a m **med. prip.** pripomoček v obliki zelo širokega pasu, navadno iz platna in z vdelanimi opornimi paličicami, ki se uporablja za dodatno oporo hrbtenice
 ANG.: *bodice*

STH STH-ja in -- [estehá] m **farm. biotech.** kratica ► rástni hormón

stíčna ovojnína -e -e ž **farm. teh.** ovojnína, ki je v neposrednem stiku z zdravilom **S:** primárna ovojnína
 ANG.: *immediate packaging*

stíčni kót -ega -a m **farm. teh.** ► kót móčenja

stígma -e ž **farmakognoz.** ► brázda

stík -a m **farm. teh.** aplikator v obliki tulca, v katerem je poltrdni farmacevtski pripravek za nanašanje, navadno na kožo
 ANG.: *stick*

stil. -- [stílus] (**LAT.** *stilus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu paličica

stilbenoid -a m farmakognoz. hidroksilirani derivat stilbena, navadno z antioksidativnim delovanjem, npr. resveratrol
ANG.: *stilbenoid*

stiloïd -a m farmakognoz. na obeh straneh zašiljen igličast kristal kalcijevega oksalata v celici
ANG.: *styloid*

stimulánt -a m farm. kem. učinkovina, ki deluje spodbujevalno na centralni živčni sistem
s: poživilo
ANG.: *stimulant*
LAT.: *stimulans, stimulantis n*

stimulativno odvajálo -ega -a s farm. kem. odvajalo, ki ob stiku s sluznico črevesja pospeši peristaltiko, npr. ricinusovo olje, senini glikozidi
s: kontáktno odvajálo
ANG.: *stimulant laxative*

stíraks -a m zgod. farm. prijetno dišeč balzam iz vrst ambrovca (*Liquidambar orientalis* in *L. styraciflua*), ki se je uporabljal kot pedikulicid in antiseptik
ANG.: *liquid storax*
LAT.: *ambra liquida, balsamum styracis, storax liquidus, styrax liquidus*

stirilirón -a m farmakognoz. spojina s stirillaktonsko strukturo, značilna za rod *Piper*, npr. kavain
ANG.: *styrylpyrone*

stísnjena pastila -e -e ž farm. teh. pastila, izdelana s stiskanjem
ANG.: *compressed lozenge*

stójnica -e ž lek. farm. lekarniška posoda iz inertnega materiala, npr. stekla, porcelana, kovine, plastike, lesa, z različnimi vratovi glede na zapirala, ki se uporablja za shranjevanje farmacevtskih snovi, galenskih zdravil in polizdelkov
ANG.: *apothecary jar*
LAT.: *olla apothecaria*

stomáhih -a m farm. kem. ► digestív

stópnja ionizácije -e -- ž farm. kem. merilo za jakost kisline ali baze, izraženo kot razmerje med koncentracijo ionizirane oblike in celotno koncentracijo kisline ali baze, raztopljene v vodi
ANG.: *degree of ionisation*

stópnja neúspéha -e -- ž farm. kem. parameter, ki opisuje število zavrženih molekul v postopku načrtovanja zdravilnih učinkovin med optimizacijo molekul in nadaljnjim razvojem do vstopa zdravilne učinkovine na trg
ANG.: *attrition rate*

stópnja obárvanosti tekočín -e -- -- ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih

in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način primerjave barve testne s primerjalnimi raztopinami v območju rjave do rdeče barve

ANG.: *degree of coloration of liquids*

stópnja razdrobljénosti -e -- ž farm. teh. razred določene velikosti delcev trdne snovi ali rastlinske droge

ANG.: *degree of fineness, fineness degree*

stópnja zagotávljanja sterilnosti -e -- -- ž

K: **SÁL** farm. teh. predvidena maksimalna verjetnost preživetja mikroorganizmov na enoto izdelka med sterilizacijo z referenčno vrednostjo SAL ≤ od 10⁻⁶ za farmacevtske izdelke

ANG.: *sterility assurance level*

stòrž stòrža m 1. farmakognoz. socvetje ali soplodje iglavcev, navadno oleseno ali omeseno

2. farmakognoz. soplodje koruze

ANG.: *cone*

LAT.: *conus, coni m, strobilus, strobili m*

stotínska léstvica -e -e ž homeopat. ► centezimálna léstvica

stránski prodúkt -ega -a m farm. kem. produkt kemijske reakcije, ki nastane poleg glavnega produkta v sintezi zdravilnih učinkovin ali pomožnih snovi

ANG.: *by-product, side product*

stránski učínek zdravíla -ega -nka -- m farm. zak. ► neželéní učínek zdravíla

strdíšče -a s 1. farm. teh. temperatura, pri kateri se snov strdi, npr. podlage za svečke

ANG.: *freezing point*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje aparaturo in način določanja najvišje temperature, ki se doseže pri strjevanju podhlajene tekočine

ANG.: *freezing point*

streptogramíni -ov m mn. farm. kem.

antibiotiki dveh strukturno različnih skupin, ki sinergistično zavirajo sintezo bakterijskih proteinov zaradi vezave na 50S-podenoto ribosoma

ANG.: *streptogramins*

LAT.: *streptogramina n pl.*

streptomicíni -ov m mn. farm. kem.

aminoglikozidni antibiotiki z dvema bazičnima aminosladkorjema, vezanima na N-acetilglukozamin, ki se uporabljajo tudi kot učinkovine prve izbire pri zdravljenju tuberkuloze, npr. streptomycin

ANG.: *streptomycins*

strésni tésti -ih -ov m mn. *stab. zdr.*

stabilnostne študije učinkovine ali zdravila, izvedene pri strožjih pogojih, kot se uporabljajo pri pospešenih stabilnostnih študijah **PRIM.:** formalne stabilnostne študije, pospešene stabilnostne študije
ANG.: *stress tests*

strók strôka m *farmakognoz.* podolgovat večsemenski plod stročnic, ki se ob zrelosti odpre po trebušnem in hrbtnem šivu
ANG.: *pod*
LAT.: *legumen, leguminis n*

strokôvni dél recépta -ega -a -- m *lek. farm.* ► ordinatio (1)

strokôvni sodélavec za oglaševanje zdravil -ega -vca - - - - m *strokôvna sodélavka za oglaševanje zdravil -e -e - - - - ž* ► *fármako-informátor*

stróma -e ž **1.** *farmakognoz.* pri zaprtotrosnicah vegetativni del steljke iz gostega spleta hif, v katerem se razvijajo razmnoževalni organi

2. *farmakognoz.* temeljna masa kloroplasta v obliki viskozne raztopine

ANG.: *stroma*

LAT.: *stroma, stromatis n*

stromálne célice kóstnega mózga -ih -ic - - - ž mn. *biomed.* mezenhimske matične in druge nekrvotvorne celice, ki tvorijo niše matičnih celic v kostnem mozgu in podpirajo rast in razvoj krvotvornih matičnih celic in njihovih potomk
ANG.: *bone marrow stromal cells*

strukturni gén -ega -a m *farm. bioteh.* gen, ki kodira informacijo za sintezo RNA ali proteina, ki nista vključena v uravnavanje izražanja drugih proteinov ali RNA
PRIM.: regulatorni gén
ANG.: *structural gene*

strúp -a m *farm. kem., toksikol.* snov, ki v dovolj visokem odmerku ali koncentraciji povzroči pojav neželenih učinkov na živih organizmih, posameznih celicah, tkivih, organih ali organskih sistemih in lahko vodi v smrt organizma
ANG.: *poison*
LAT.: *venenum, veneni n*

strupénost -i ž *farm. kem.* lastnost snovi, da lahko v ustrezni koncentraciji ali količini povzroči pojav neželenih učinkov na živih organizmih, posameznih celicah, tkivih, organih ali organskih sistemih in lahko vodi v smrt organizma s: *tóksičnost*
ANG.: *toxicity*

stržén -a m *farmakognoz.* osrednji del stebela
ANG.: *pith*
LAT.: *medulla, medullae f*

stržénov trák -ega trákú m *farmakognoz.* radialni trak živih rastlinskih celic, po katerih se pretaka voda s hranilnimi snovmi
ANG.: *pith band*
LAT.: *vitta medullae*

suberín -a m *farmakognoz.* polimer maščobnih felonskih kislin
ANG.: *suberin*
LAT.: *suberinum, suberini n*

súbkonjunktívna uporába -e -e ž aplikacija zdravila pod očesno veznico
ANG.: *subconjunctival use*
LAT.: *usus subconjunctivalis*

súbkutána uporába -e -e ž injiciranje zdravila v podkožno tkivo
ANG.: *subcutaneous use*
LAT.: *usus subcutaneus, usus subdermalis, usus subdermicus*

sublimácijsko sušénje -ega -a s *farm. teh.* ► liofilizácija

sublimírano žvèplo -ega -a s *zgod. farm.* ► žvèplov cvét

súblingvaléta -e ž *farm. teh.* ► podjezična tabléta

súblingválna uporába -e -e ž aplikacija zdravila pod jezik
ANG.: *sublingual use*
LAT.: *usus sublingualis*

subl. / sublim. -- [sublimátus] (*LAT. sublimatus*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu sublimiran

subscriptio -a [subskrípcijo] m (*LAT. lek. farm.*) del zdravniškega recepta, nekdanj praviloma v latinskem jeziku, ki vsebuje navodilo magistru farmacije, katero zdravilo naredi ali izda, v kateri farmacevtski obliki in v kakšni količini **PRIM.:** D., D. scat. orig., M. f., scat. (1)

substánca za farmacévtsko uporábo -e - - - - ž *farm. teh.* ► farmacevtska snóv

substrát -a m **1.** molekula, na katero deluje encim
ANG.: *enzyme substrate, substrate*
2. *farmakognoz.* hranilna plast tal, iz katere rastejo rastline
ANG.: *substrate*

súha sterilizácija -e -e ž *farm. teh.* ► sterilizácija s súho toplóto

súhi ekstrákt -ega -a m *farm. teh.* ekstrákt, pridobljen s popolno izparitvijo za ekstrakcijo uporabljenega topila
 ANG.: *dry extract*
 LAT.: *extractum siccum*

súhi géł -ega -a m *farm. teh.* ► kserogél

súhi ostánek ekstráktov -ega -nka -- m *farmakognoz.* farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja masnega deleža suhe snovi, ki ostane po predpisanem načinu sušenja ekstraktov
 ANG.: *dry residue of extracts*

súhi plód -ega plodú m *farmakognoz.* plod, katerega osemenje je ob zrelosti semen izsušeno, otrdelo **PRIM.:** sóčni plód
 ANG.: *dry fruit*
 LAT.: *fructus siccus*

súho granulíranje -ega -a s *farm. teh.* granularanje, pri katerem se namesto tekočine uporablja suho vezivo, s katerim se pod tlakom praškasti delci med seboj povežejo
 ANG.: *dry granulation*

súho obláganje -ega -a s *farm. teh.* oblaganje tabletnih jeder s stiskanjem
 ANG.: *press-coating*

sukcinimídni deriváti -ih -ov m mn. *farm. kem.* antiepileptiki, imidi jantarne kisline, ki se navadno uporabljajo za zdravljenje petit mal epilepsije, npr. etosuksimid
 ANG.: *succinimide derivatives*
 LAT.: *succinimidi derivata*

sulfanilamídi -ov m mn. *farm. kem.* kemoterapevtiki, ki kot antimetaboliti paraaminobenzojske kisline preprečujejo biosintezo folne kisline pri bakterijah
 ANG.: *sulfanilamides*
 LAT.: *sulfanilamida n pl.*

sulfátni pepél -ega -a m *anal. zdr.* mejni preskus, pri katerem se določajo anorganske sestavine in primesi v obliki sulfatov
 ANG.: *sulfated ash*

sulfhidrílni inhibitor ángiotenzín konvertáze -ega -ja -- -- m *farm. kem.* ► sulfhidrílni zavirálec ángiotenzín konvertáze

sulfhidrílni zavirálec ángiotenzín konvertáze -ega -lca -- -- m *farm. kem.* zaviralec angiotenzin konvertaze, ki tvori interakcije s cinkovim ionom v aktivnem mestu encima preko sulfhidrilne skupine, npr. kaptopril
S: sulfhidrílni inhibitor ángiotenzín konvertáze
 ANG.: *sulfhydryl-containing ACE inhibitor, sulfhydryl-containing angiotensin-converting enzyme inhibitor*

sulfoksidíranje -a s *farm. kem.* ► S-oksídácija

sulfonamidni diurétik -ega -a m *farm. kem.* diuretik, po mehanizmu delovanja podoben tiazidnemu diuretiku, ki ima samo neciklično sulfonamidno skupino, npr. indapamid, klortalidon
 ANG.: *sulfonamide diuretic*
 LAT.: *diureticum sulfonamidi*

sulfonilsečnina -e ž *farm. kem.* peroralni antidiabetik z arilsulfonilsečninskimi fragmentom, ki pospeši sproščanje inzulina, povečuje število inzulinskih receptorjev in njihovo afiniteto za inzulini, znižuje koncentracijo glukagona v serumu in zavira glukoneogenezo v jetrih, npr. glibenklamid, klorpropamid
 ANG.: *sulfonylurea*

superantigéni -ov m mn. *imunol., biomed.* snovi bakterijskega ali virusnega izvora, navadno stafilokokni ali streptokokni toksini, ki preko strukturnih enot zunaj mest za vezavo in prepoznavo antigenov nespecifično povežejo molekule poglobitnega kompleksa tkivne skladnosti razreda II na antigene predstavljajočih celicah in T-celične receptorje na limfocitih T, s čimer izzovejo poliklonsko aktivacijo celic T in posledično obsežno proizvodnjo citokinov in drugih vnetnih dejavnikov, kar lahko povzroči padec krvnega tlaka, šok, odpoved organov in smrt
 ANG.: *superantigens*

superkritična tekočinska kromatografija -e -e -e ž *anal. zdr.* farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način kromatografske ločitve zmesi, istovetenja in določanja vsebnosti na podlagi porazdelitve komponent zmesi med nemešajočima se fazama, pri čemer je mobilna faza tekočina v superkritičnem ali subkritičnem stanju, ki potuje po stacionarni fazi v koloni
 ANG.: *supercritical fluid chromatography*

súpervijáčna DNA -e -- [deená] ž *farm. bioteh.* struktura DNA, pri kateri se dvojna vijačnica zvije v vijačnico višjega reda
 ANG.: *supercoiled DNA*

supofórna -e ž *lek. farm., farm. teh.* plastični kalup za ulivanje svečk in globul, ki je hkrati stična ovojnina
 ANG.: *disposable suppository mold*

supozitórij -a m *farm. teh.* ► svéčka

supp. -- [supozitórijum] (LAT. *suppositorium*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu svečka

supp. anal. -- -- [supozitórijum anále]
(LAT. *suppositorium anale*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu svečka

suprėsorske cėlice -ih -ic ž mn. imunol.,
biomed. podvrste limfocitov T, CD4⁺ in
CD8⁺, ki zavirajo celične in protitelesne
imunske odzive, imajo pomembno vlogo v
uravnavanju delovanja imunskega sistema in
sodelujejo pri nastanku ali vzdrževanju avto-
imunskih in rakavih bolezenskih stanj
ANG.: *suppressor cells*

susp. -- [suspėnzijo] (LAT. *suspensio*) lek. farm.
okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu suspenzija

suspendiranje -a s farm. teh. farmacevtsko-
tehnološki postopek za izdelavo suspenzij
z vnosom mehanske energije
ANG.: *suspending*

suspėnzija -e ž farm. teh. disperzija netopnih trd-
nih delcev mikrometrskih velikosti v ustrezni
tekoči, poltrdni ali trdni podlagi za različne
aplikacije, npr. oralno, peroralno, dermalno
ANG.: *suspension*
LAT.: *suspensio, suspensionis f*

suspėnzijska cėlična kultúra -e -e -e ž biomed.
celična kultura, v kateri se celice, suspendira-
ne v ustreznem tekočem hranilnem mediju,
množijo in pri tem pogosto tvorijo skupke
ANG.: *suspension cell culture*

sušenje in žarjenje do konstantne mase -a
-- -a -- -- s anal. zdr. ponavljanje postopka
sušenja ali žarjenja predpisane količine
preskušane vzorca, dokler se masa vzorca
med dvema zaporednima sušenjema ali
žarjenjema ne razlikuje za več kot 0,5 mg
ANG.: *drying and ignition to constant mass*

sušenje z razprševanjem -a -- -- s farm. teh.
farmaceutskotehnološki postopek sušenja,
pri katerem se raztopina ali suspenzija pod
visokim tlakom prši skozi šobo v segreto
komoro, v kateri iz nastalih drobnih kapljic
tekočina hitro odpari, da nastanejo drobni,
porozni suhi delci
ANG.: *spray drying*

sušilna omára -e -e ž lek. farm. nekdanj sušilnik
v obliki omare za sušenje pribora in snovi
ANG.: *drying cabinet*

sušilnik z razprševanjem -a -- -- m farm. teh.
naprava za sušenje z razprševanjem
ANG.: *spray drier*

sušilno sredstvo -ega -a s farm. teh. higroskopska
snov, ki močneje vpija vlago iz okolja kot
snov, ki se shranjuje ali suši, npr. v eksikatorju,
priložena izdelku ali vgrajena v ovojnino
ANG.: *desiccant*
LAT.: *desiccans, desiccantis n*

svėčka -e ž farm. teh. trdna enoodmerna far-
macevtska oblika, katere volumen, oblika
in konsistenca so prilagojeni za rektalno
uporabo s: supozitóriuj

ANG.: *suppository*
LAT.: *suppositorium, suppositorii n*

svėčka z ovójnico -e -- -- ž farm. teh. ► rektalna
kapsula

svėčni filter -ega -tra m farm. teh. konfiguracija
filtrov v obliki valja za filtracijo tekočin
ANG.: *candle filter, cylinder filter*

svetlobna mikroskopija -e -e ž biomed. la-
boratorijska tehnika, ki temelji na prehodu
vidnega spektra elektromagnetnega
valovanja skozi opazovani vzorec ali na
njegovem odboju od površine vzorca preko
sistema optičnih leč, pri čemer se dobi
povečana slika, ki se lahko zazna s prostim
očesom in po potrebi dokumentira s foto-
grafskega aparatom ali z digitalno kamero
ANG.: *light microscopy, optical microscopy*

svėži govėji žóľč -ega -ega -a m farmakognoz.,
zgod. farm. žóľč domačega goveda (*Bos taurus*),
ki se je uporabljal za izdelavo ekstrakta za
zdravljenje pri premajhnem izločanju žóľča
ali po operaciji žóľčnih kamnov
ANG.: *fresh bovine bile*
LAT.: *fel bovinum recens*

svinčėna vóda -e -e ž zgod. farm. staro ime za
pripravek, ki je vseboval vodo, raztopino
svinčėvega(II) acetata in etanol, uporabljal
se je zaradi adstringentnega in antiflogistič-
nega delovanja
ANG.: *lead water*
LAT.: *aqua plumbica*

svinjska mást -e masti ž farmakognoz., zgod. farm.
oficinalna do leta 1972 mast iz domačega prašiča
(*Sus scrofa domesticus*), ki se je uporabljala kot
mazilna podlaga
ANG.: *pork fat*
LAT.: *adeps suillus, axungia porci*

S. V. R. -- -- -- [spirítus víni rektifikátus]
(LAT. *spiritus vini rectificatus*) lek. farm.
nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu
70-volumsko odstotni etanol

Sylvijeva sól in **sylvijeva sól** -e soli [sílvijsjeva] ž
zgod. farm. staro ime za kalijev klorid,
v naravi kot mineral silvit in karnalit,
uporablja se kot zdravilna učinkovina za
parenteralno ali peroralno nadomeščanje
kalijevih ionov
ANG.: *potassium chloride*
LAT.: *sal digestivum Sylvii*

syr. -- [sírupus] (LAT. *syrupus*) lek. farm. okrajšava,
oznaka na zdravniškem receptu sirup

S

Š

šamanízem -zma m zlasti v Aziji (Sibiriji) in Ameriki sistem zdravljenja, ki temelji na komunikaciji z duhovnim svetom in ga izvajajo izučeni in posvečeni svečeniki
ANG.: *shamanism*

šaperón -a m farm. bioteh. protein, ki pomaga pri zvijanju in razvijanju proteinov ter združevanju in razdruževanju drugih makromolekul brez spreminjanja kovalentnih vezi s: molékulski spremeljivalec
ANG.: *chaperone*

šárža -e ž farm. teh., farm. zak. ► sêrija

ščitnična hormóna -ih -ov m dv. farm. kem. naravna ali sintezno pridobljena hormona tiroksin in trijodtironin, ki se uporabljata za zdravljenje hipotiroidizma in miksedema
ANG.: *thyroid hormones*
LAT.: *hormona thyroidea*

šélak -a m farmakognoz. smolast izloček azijske lakove ušice (*Kerria lacca*), ki se je nekdaj uporabljal za loščenje tablet, vsebuje zmes poliestrov različnih alkoholov s hidrosikarboksilnimi kislinami, voskov, prostih maščobnih kislin, seskviterpenskimi derivati, značilno barvo mu dajejo antrakinonski derivati
ANG.: *shellac*

šibra -e ž lek. farm. do 2. pol. 20. stol. svinčena kroglica, ki se je uporabljala za tariranje pri magistralni recepturi
ANG.: *shot*

širokospektralni penicilín -ega -a m farm. kem. penicilin, ki ima zaradi ustreznih funkcionalnih skupin razširjen spekter delovanja na več vrst bakterij, npr. ampicilin, amoksicilin
ANG.: *penicillin with extended spectrum*

šiška -e ž lek. farm., zgod. farm. ► gála

škrób -a m farmakognoz. iz glukoze zgrajen homogeni polisaharid, pri katerem so glukozne enote med seboj povezane z 1,4- α -vezmi in redkeje z 1,6- α -vezmi, splošno razširjena rezervna hrana v rastlinah
ANG.: *starch*
LAT.: *amylum, amyli n*

škróbná kápsula -e -e ž farm. teh. trdna peroralna farmacevtska oblika s trdo ovojnico, izdelano iz nevzhajanega testa, navadno iz riževe moke
ANG.: *cachet*
LAT.: *capsula amylacea*

šóba za razprševánje -e --- ž farm. teh. del oblagalnika ali sušilnika z razprševanjem, ki z različnimi mehanizmi povzroči nastanek kapljic s: razpršilna šóba
ANG.: *spraying nozzle*

špánska múha -e -e ž farmakognoz., zgod. farm. oficialna do leta 1972 posušeni hrošči *Lytta vesicatoria*, ki so se uporabljali kot rubefacient in afrodisiak
ANG.: *Spanish fly*
LAT.: *cantharis, cantharidis f*

štéfan -a m lek. farm. mešalna naprava za izdelovanje in homogeniziranje poltrdnih zdravilnih pripravkov pri znižanem tlaku
ANG.: *vacuum mixer, stephan*

števila É -il -- s mn. farm. zak. sistem za označevanje snovi, ki ga je v 80. letih prejšnjega stoletja razvila Evropska gospodarska skupnost v sklopu svojih prizadevanj za uskladitev zakonodaje in lažje mednarodno trgovanje z živili, zanje je značilna predpona E, ki ji sledi številka
ANG.: *E-numbers*

števílka proizvodné sêrije -e --- ž farm. teh., farm. zak. ► številka sêrije

števílka sêrije -e -- ž farm. teh., farm. zak. kombinacija števil ali števil in črk, s katero se na ovojni, v zapisih označuje serija izdelave in omogoča istovetenje s: številka proizvodne sêrije, številka šárže
ANG.: *batch number, lot number*

števílka šárže -e -- ž farm. teh., farm. zak. ► številka sêrije

števílo HLB -a -- [haelbé] s (ANG. *HLB* hydrophile-lipophile balance) farm. teh. kvantitativno izražena vrednost hidrofilno-lipofilnega ravnotežja površinsko aktivnih snovi
ANG.: *HLB number*

števílo miljenja -a -- s anal. zdr., farm. teh. ► saponifikacijsko število

štúdija várnosti po pridobitvi dovoljénja za promèt z zdravílo -e ----- ž K: **PÁSS** farm. zak. farmakoepidemiološko ali klinično preskušanje, izvedeno v skladu s pogoji dovoljenja za promet z zdravilom, katerega cilj je prepoznavanje, opredelitev ali količinsko vrednotenje tveganja pri uporabi zdravila, potrditev varnostnih lastnosti zdravila ali merjenje učinkovitosti ukrepov za obvladovanje tveganj
ANG.: *post-authorisation safety study*

šúm -a m anal. zdr. pojav, ki odraža variabilnost odziva detektorja v dovolj ozkem območju odziva, kjer zaradi fizikalnih in tehničnih omejitev ponovljivosti ni več mogoče

pričakovati, praviloma se določi na podlagi variabilnosti odzivov praznega vzorca
ANG.: noise

šum bázne linije -a --- m anal. zdr. šum pri analiznih metodah, ki se opazi kot širitev bazne linije v smeri odziva, merjene v izbranem časovnem intervalu
ANG.: baseline noise

šuméča tabléta -e -e ž farm. teh. neobložena tableta, ki ob stiku z vodo sprošča ogljikov dioksid in se pred uporabo raztopi ali dispergira v vodi s: šuménca
ANG.: effervescent tablet
LAT.: *tableta effervescens*

šuméča zrnca -ih zrnca s mn. farm. teh. zrnca, ki ob stiku z vodo sproščajo ogljikov dioksid in se pred uporabo raztopijo ali dispergirajo v vodi
ANG.: effervescent granules
LAT.: *granula effervescentia*

šuméči prášek -ega -ška m farm. teh. prašek, ki ob stiku z vodo sprošča ogljikov dioksid in se pred uporabo raztopi ali dispergira v vodi
ANG.: effervescent powder
LAT.: *pulvis effervescens*

šuméči prášek Seidlitz -ega -ška -- [sájdlic] m zgod. farm. po vasi Seidlitz, danes Sedlec na Češkem prašek iz natrijevega hidrogenkarbonata, natrijevega kalijevega tartrata in vinske kisline, ki se je uporabljal kot odvajalo, zlasti ob rahlo povišani telesni temperaturi
ANG.: Seidlitz effervescent powder
LAT.: *pulvis aërophorus anglicanus, pulvis aërophorus Seidlitzensis*

šuménka -e ž farm. teh. ► šuméča tabléta

T

t_{1/2} -- [té polovic] ž farmakokin. kratica ► biolóška razpolóvna dóba

tabéle za razredčevánje etanóla -élí -- -- ž mn. farm. teh. farmakopejske tabele, v katerih je navedena gostota zmesi etanola in vode v odvisnosti od volumskega deleža posameznih topil
ANG.: alcoholometric tables

tabl. -- [tabuléta] (LAT. *tableta*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tableta

tabléta -e ž farm. teh. trdna enoodmerna peroralna farmacevtska oblika, navadno okrogla, z ravno ali izbočeno površino, z razdelilno zarezo ali brez nje
ANG.: tablet
LAT.: *compressus, compressi m, tableta, tablettae f*

tabléta s prirejénim sproščánjem -e --- -- ž farm. teh. tableta, ki vsebuje posebne pomožne snovi in/ali je izdelana po posebnem postopku za doseganje prirejenega sproščanja
PRIM.: prirejéno sproščanje
ANG.: modified release tablet

tabléta za perorálno raztopíno -e --- -- ž farm. teh. tableta, ki se pred uporabo raztopi v vodi in popije
ANG.: soluble tablet

tabléta za uporábo v ústni votlíni -e --- -- ž farm. teh. ► órodisperzibilna tabléta

tabletíranje -a s farm. teh. farmacevtskotehno-loški postopek za izdelavo tablet s stiskanjem prahov, granulata, pelet
ANG.: tableting

tabletírka -e ž farm. teh. naprava za tabletiranje
ANG.: tablet press

tabletírka na ekscénter -e --- -- ž farm. teh. ► ekscéntrična tabletírka

tablétna mása -e -e ž farm. teh. zmes praškov ali zrnca za tabletiranje z dodatkom drsil, maziv in antiadhezivov
ANG.: tableting mass

taksáni -ov m mn. farm. kem. protitumorne učinkovine rastlinskega izvora, nekdanje izolirane iz kanadske tise (*Taxus brevifolia*), zdaj polsintezne, ki povečajo stabilnost mikrotubulov, da postanejo rezistentni na depolimerizacijo in se ne morejo oblikovati v delitveno vreteno, s čimer je motena celična delitev, npr. paklitaksel
ANG.: taxanes
LAT.: *taxana n pl.*

taksón -a m 1. farmakognoz. sistematska kategorija razvrščanja organizmov
2. farmakognoz. skupina organizmov, ki spadajo v določeno sistematsko kategorijo
ANG.: taxon
LAT.: *taxon, taxi n*

taksonomija -e ž veda o poimenovanju in razvrščanju organizmov v taksone, ki so del filogenetskega sistema
ANG.: taxonomy
LAT.: *taxonomia, taxonomiae f*

T

tálna téhtnica -e -e ž **lek. farm.** tehtnica za tehtanje večjih količin, vgrajena v tla ali postavljena na tla in opremljena z navozom, ki omogoča, da se zahtevane količine vhodnih materialov natehtajo neposredno v delovno posodo, npr. v galenskem laboratoriju

ANG.: *floor scale*

tálus -a m **farmakognoz.** ► stéljka

TAMC TAMC-ja in -- [teamcé teamcéja] m (ANG. *total aerobic microbial count*) **farm. teh.** kratica skupno število aerobnih mikroorganizmov, ki opredeljuje mikrobiološko kakovost zdravil, tehnoloških medijev in farmacevtskih voda

tampón -a m **med. prip.** majhen zvit kos gaze, npr. za zaustavljanje krvavitev, čiščenje okolice rane

ANG.: *tampon*

LAT.: *tampona, tamponae f*

tampón za nós -a -- -- m **med. prip.** tampon, ki se vstavi v nos za zaustavljanje krvavitve

ANG.: *nasal hemostatic gauze*

LAT.: *tampona nasalis*

tampón za uhó -a -- -- m **farm. teh.** zdravilni tampon za aplikacijo v zunanji sluhovod

ANG.: *ear tampon*

LAT.: *tampona auricularis*

tandémska másna spektrometrija -e -e -e ž **K: MS/MS anal. zdr.** analizna tehnika, ki vključuje dve ali več stopenj izbire ionov z masnimi filtri in vmesno fragmentacijo ali cepljenjem starševskih ionov na hčerinske, navadno povezana s tekočinsko kromatografijo

ANG.: *tandem mass spectrometry*

tanín -a m **farmakognoz.** v vodi topna, velika polifenolna spojina z zapleteno strukturo, lahko hidrolizabilni ali kondenzirani tanin, za katero je značilno, da obarja alkaloide in proteine s: čreslovina

ANG.: *tannin*

LAT.: *tanninum, tannini n*

tankoplástna kromatografija -e -e ž **K: TLC,**

TLC 1. anal. zdr. kromatografija, pri kateri poteka ločevanje z mobilno fazo, ki potuje po tanki stacionarni fazi, npr. silikagel, aluminijev oksid ali celulozni derivat, naneseni na površino inertnega materiala, na podlagi razlik v adsorpciji posameznih sestavin vzorca na stacionarno fazo

ANG.: *thin-layer chromatography*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način kromatografske ločitve komponent zmesi in istovetenja, če je

stacionarna faza v tanki plasti nanesena na površino inertnega nosilca

ANG.: *thin-layer chromatography*

tárča -e ž **farm. kem.** molekula ali več molekul, na katere se veže molekula zdravilne učinkovine in sproži biokemični odziv, npr. proteini, membranski lipidi ali nukleinske kisline

ANG.: *target*

tárčno posredovana fármakokinética -- -e

-e ž **farmakokin.** kinetika porazdeljevanja in izločanja učinkovine, odvisna od njene vezave na tarčo

ANG.: *target mediated drug disposition*

taríranje -a s **lek. farm.** ugotavljanje mase lekarniške posode ali ovojnine

ANG.: *tare*

tavtomér -a m **farm. kem.** strukturni izomer, ki se pretvori v drugo obliko s sočasnim premikom vodikovega atoma in dvojne vezi v molekuli, najpomembnejši je prehod med keto in enolno obliko pri spojinah s karbonilno skupino

ANG.: *tautomer*

taxa laborum -e -- [táksa laborúm] ž (LAT.)

lek. farm. seznam storitev za izdelavo magistralnega zdravila in galenskega zdravila s: lábor

T-célični antigénski recéptorji -ih -ih -ev

[té] m mn. **K: TCR** imunol., biomed. transmembranski glikoproteini, v približno 95 % sestavljeni iz verig α in β ter v manjšem obsegu iz γ in δ , izraženi na površini limfocitov T, ki specifično prepoznavajo antigenske peptide, vezane na molekule HLA

ANG.: *T-cell receptors*

TCR TCR-a in -- [teceér teceêra] m (ANG. *T-cell receptors*) imunol., biomed. kratica ► T-célični antigénski recéptorji

tct. / tinct. -- [tinktúra] (LAT. *tinctura*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu tinktura

tDC -- [tedecé] ž mn. (ANG. *tolerogenic dendritic cells*) imunol., biomed. kratica ► tolerogéne dendritične célice

TDI TDI-ja in -- [tedeí] m (ANG. *tolerable daily intake*) farm. kem., toksikol. kratica ► sprejemljívi dnévni vnòs

t. d. s. -- -- -- [têr díje suméndum] (LAT. *ter die sumendum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trikrat na dan

tehnológ -a m **tehnológinja** -e ž v farmacevtski industriji ► specialíst za oblikovánje zdravíl

tehnologija rekombinántne DNA -e -- -- [deená] ž **farm. bioteh.** način pridobivanja

proteinov ali njihovih delov, ki vključuje izolacijo genov in genskih elementov, njihovo spreminjanje in razvrščanje v nova zaporedja, vnos in pomnoževanje v izbranih gostiteljskih celicah, npr. glive, bakterije ali virusi, in izražanje v obliki proteinskih produktov **S**: génska manipulácija, génska tehnologija, génsko inženirstvo
ANG.: *gene technology, genetic engineering, recombinant DNA technology*

tekóča dermálna farmaceutvska oblika

-e -e -e -e ž **farm. teh.** dermalna farmacevtska oblika v tekočem agregatnem stanju različnih viskoznosti

ANG.: *liquid preparation for cutaneous application*

LAT.: *praeparatio liquida ad usum dermicum*

tekóča dráhma -e -e ž **K: fl. dr. lek. farm., zgod. farm.**

stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 3,70 mL, kasneje pa 3,55 mL

ANG.: *fluid drachm, fluid drachma, fluid dram*
LAT.: *drachma fluida*

tekóča farmaceutvska oblika za nebuliranje

-e -e -e -e -e ž **farm. teh.** raztopina, emulzija ali suspenzija za aplikacijo v pljuča, ki se razprši v aerosol z nebulatorjem

ANG.: *liquid preparation for nebulisation*

tekóča perorálna farmaceutvska oblika

-e -e -e -e -e ž **farm. teh.** farmacevtska oblika v tekočem agregatnem stanju, raztopina, emulzija ali suspenzija, namenjena za peroralno aplikacijo

ANG.: *liquid preparation for oral use*

LAT.: *praeparatio liquida peroralis*

tekóča úncia -e -e ž **K: fl. oz. lek. farm., zgod. farm.**

stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 29,6 mL, kasneje pa 28,4 mL

ANG.: *fluid ounce*

LAT.: *uncia fluida*

tekóči ekstrákt -ega -a m **farm. teh.** ekstrakt,

katerega en masni ali prostorninski del ustreza enemu masnemu delu droge

ANG.: *liquid extract*

LAT.: *extractum fluidum*

tekóči kristál -ega -a m **snov,** ki ima lastnosti trdne snovi, npr. urejenost, anizotropnost, dvojni uklon svetlobe, in tekočine, npr. pretok

ANG.: *liquid crystal*

tekočina za čiščenje kontaktnih léč -e -e -e -e -e ž **med. prip.**

vodna viskozna tekočina z višjo koncentracijo konzervansov ali drugega dezinficienta za odstranjevanje nečistoč s kontaktnih léč

ANG.: *disinfecting contact lens fluid*

tekočina za granuliranje -e -e -e -e -e ž **farm. teh.**

tekočina, v kateri je navadno koloidno raztopljeno vezivo, lahko tudi sama tekočina

ANG.: *liquid for granulation*

tekočina za grgránje -e -e -e -e -e ž **farm. teh.**

oralna tekočina z lokalnim učinkom, ki se grgra in se ne sme pogoltniti

ANG.: *gargle*

LAT.: *gargarisma, gargarismatis n*

tekočina za izpiranje -e -e -e -e -e ž **farm. teh.**

nesterilna ali sterilna tekočina za čiščenje ali izpiranje različnih delov telesa

ANG.: *wash*

tekočina za vzdrževanje kontaktnih léč -e -e -e -e -e -e -e ž **med. prip.**

vodna viskozna raztopina z nizko koncentracijo konzervansov za shranjevanje in vlaženje kontaktnih léč

ANG.: *contact lens solution for storage and hydration*

tekočinska kromatografija -e -e ž **K: LC**

1. anal. zdr. kromatografija, pri kateri vzorec potuje skupaj s tekočo mobilno fazo skozi stacionarno fazo

ANG.: *liquid chromatography*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način kromatografske ločitve zmesi, istovetenja in določanja vsebnosti na podlagi porazdelitve komponent zmesi med nemešajočima se fazama, pri čemer je mobilna faza topilo ali zmes topil v tekočem agregatnem stanju, ki potuje po stacionarni fazi v koloni

ANG.: *liquid chromatography*

tekočinska kromatografija visóke ločljivosti

-e -e -e -e -e -e -e ž **K: HPLC** farmakokin. tekočinska kromatografija, ki črpa mobilno fazo pod visokim tlakom

ANG.: *high performance liquid chromatography*

tekočinska kromatografija z mášno spektrometrijo -e -e -e -e -e -e -e ž **K: LC-MS**

farmakokin. analizna tehnika, ki vključuje tekočinsko kromatografijo visoke zmogljivosti in masno spektrometrijo

ANG.: *liquid chromatography with mass spectrometry*

tekočinski kromatográf -ega -a m **farmakokin.**

naprava za izvajanje tekočinske kromatografije

ANG.: *liquid chromatograph*

tekočinski mostiček -ega -čka m **farm. teh.**

konkavna struktura kapljevine med dvema trdnima delcema, ki ju povezuje površinska napetost kapljevine in njen negativni kapilarni tlak

ANG.: *capillary bridge, liquid bridge*

tekóči obliž -ega -a m **zgod. farm.** obliž iz kolodija, eteričnega olja nageljnovih žbic (*Syzygium aromaticum*), amilacetata, benzena in acetona, ki se je uporabljal pri ozeblinah, majhnih urezninah in odrgrinah

ANG.: *liquid plaster*

LAT.: *liquor adhaesivus*

tekóči parafín -ega -a m **farm. teh.** brezbarvna ali rahlo svetlorumena, prozorna viskozna tekočina brez vonja in okusa, zmes tekočih nasičenih alifatskih ogljikovodikov s 14 do 18 C-atomi in cikličnih ogljikovodikov, ki se pogosto uporablja kot topilo ali sestavina mazilnih podlag

ANG.: *liquid paraffin, liquid petrolatum, mineral oil*

LAT.: *paraffinum liquidum*

tekóči púder -ega -dra m **lek. farm.** vodno-glicerolna suspenzija zdravilnih učinkovin za dermalno uporabo **s:** mixtura agitanda (1)

ANG.: *liquid powder*

LAT.: *mixtura agitanda*

tekóči skrópel -ega -pla m **K: fl. sc. lek. farm., zgod. farm.** stara lekarniška enota za prostornino, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 1,23 mL, kasneje pa 1,18 mL

ANG.: *fluid scruple*

LAT.: *scrupulum fluidum*

tekóči vósek -ega -ska m **1. farm. kem.** ester nenasičene maščobne kisline in dolgoveriznega nenasičenega alkohola, npr. oleiloleat

ANG.: *liquid wax*

LAT.: *cera liquida*

2. farm. teh. zmes estrov nenasičenih maščobnih kislin in dolgoveriznih nenasičenih alkoholov, npr. jojoba olje

tektúra -e ž **lek. farm.** izdelek iz kakovostnega nagubanega papirja za prekrivanje zamaška pri steklenicah za zdravila, ki se pritrdi z gumico ali vrvico

tel. -- [télá] (LAT. *tela*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu gaza

télefarmácija -e ž **lek. farm.** farmacevtsko svetovanje na daljavo z uporabo sodobnih telekomunikacijskih tehnologij

ANG.: *telepharmacy*

teloméra -e ž **farm. bioteh., biomed.** končni del evkariontskih kromosomov, nujen za njihovo obstojnost in replikacijo, ki se zaradi zaporednih celičnih delitev brez zadostne aktivnosti telomeraze skrajšuje, kar vodi v staranje in propad celic

ANG.: *telomere*

LAT.: *telomerum, telomeri n*

telomeráza -e ž **biomed.** encim, ki je odgovoren za nastanek, vzdrževanje in obnovo telomer na koncu kromosomov in uravnava proliferacijsko sposobnost telesnih celic **s:** telomerázna revêrna transkriptáza

ANG.: *telomerase*

telomerázna revêrna transkriptáza -e -e -e ž **biomed.** ► telomeráza

temperátúra stêklástega prehóda -e --- --- ž

K: Tg farm. teh. značilna temperatura, pri kateri se trdna amorfná snov zmežča pri segrevanju ali postane krhka pri ohlajanju

ANG.: *glass transition temperature*

tenákel -kla m **zgod. farm.** lesena priprava iz štirih navzkriž postavljenih letvic, čez katere se je napela krpa za filtracijo

ANG.: *tenaculum*

LAT.: *tenaculum, tenaculi n*

tenzíd -a m ► površinsko aktivná snóv

teoríja dvêh stánj recéptorjev -e --- --- ž

farm. kem. teoríja, ki opisuje delovanje učinkovine preko receptorja, po kateri so receptorji brez liganda v aktivni in neaktivni obliki, vezava agonista premakne ravnovesje v smer aktivne konformacije, vezava antagonistá pa v smer neaktivne konformacije

ANG.: *two state receptor theory*

teoríja zasédenosti recéptorjev -e --- --- ž

farm. kem. teoríja, ki opisuje delovanje učinkovine preko receptorja, po kateri je učinek sorazmeren deležu receptorjev, zasedenih z ligandom

ANG.: *receptor occupancy theory*

ter. -- [têre / terátur] (LAT. *tere / teratur*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu stri / naj se stre

teranóstik -a m **farm. teh.** dostavni sistem, ki združuje terapevtsko in diagnostično komponento ter omogoča sočasno zdravljenje in diagnostiko

ANG.: *theranostic*

terapévtška ekvivaléncia -e -e ž **farmakokin.** enakost učinkovitosti in varnosti dveh zdravil

ANG.: *therapeutic equivalence*

terapévtška indikácija -e -e ž **farm. zak.**

bolezen, simptomi, znaki in okoliščine bolezni, ki nakazujejo odločitev za uporabo določenega zdravila **s:** indikácija, indikácija za zdravílo

ANG.: *therapeutic indication*

terapévtška skupína zdravil -e -e -- ž **lek. farm.** druga raven anatomsko-terapevtsko-kemične klasifikacije

ANG.: *therapeutic group of medicines*

terapévtski indeks -ega -a m **1. farm. kem.** razmerje med srednjim letalnim in srednjim terapevtskim odmerkom, merilo za varnost določenega zdravila

2. farmakokin. razmerje med minimalno toksično in minimalno terapevtsko koncentracijo zdravilne učinkovine
ANG.: *therapeutic index*

terapévtski odmerek -ega -rka m farmakokin. količina zdravilne učinkovine, ki jo določi terapevt in se posameznemu bolniku aplicira med zdravljenjem v ustrezni farmacevtski obliki **S:** celotni odmerek (2) **PRIM.:** terapijski odmerek

ANG.: *therapeutic dose, total dose*

terapijski odmerek -ega -rka m farmakokin. količina zdravilne učinkovine, potrebna za določeno terapijo **S:** celotni odmerek (1) **PRIM.:** terapévtski odmerek
ANG.: *therapeutic dose*

teratogenost -i ž farm. kem., toksikol. lastnost snovi, da v obdobju nosečnosti povzroči nepravilen razvoj organa ali dela organa pri plodu
ANG.: *teratogenicity*

terciárna ovojnína -e -e ž farm. teh. ovojna, ki se uporablja za zaščito zdravila pri transportu ali skladiščenju **S:** transpórtna ovojna
ANG.: *tertiary packaging*

terciárna struktúra proteína -e -e -- ž farm. bioteh. prostorska struktura polipeptidne verige proteina, ki jo stabilizirajo interakcije med posameznimi glede na primarno strukturo oddaljenimi deli iste polipeptidne verige in omogoča normalno delovanje proteina
ANG.: *protein tertiary structure*

teriák -a in **teriják** -a m zgod. farm. univerzalno zdravilo, na predpisan način pripravljena mešanica, sestavljena iz velikega števila rastlinskih snovi in drugih sestavin z domnevno močnimi zdravilnimi lastnostmi
ANG.: *theriac*
LAT.: *theriaca, theriacae f*

teriják -a m gl. teriák

terilnica -e ž lek. farm. lekarniška posoda iz porcelana z zaobljenim hrapavim ali gladkim dnom, ki se uporablja za drobljenje in homogenizacijo praškastih sestavin
ANG.: *mortar*
LAT.: *battuarium, battuarii n*

têrmična analiza -e -e ž anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in

fizikalno-kemijskih metod, ki vključuje skupino analiznih metod, s katerimi se proučujejo spremembe strukturnih in fizikalno-kemijskih lastnosti vzorca v odvisnosti od temperature
ANG.: *thermal analysis*

terminacijski kodón -ega -a m farm. bioteh. ► zaključni kodón

terminátor -ja m farm. bioteh. ► zaključevalno zaporedje

termofilija -e ž farmakognoz. lastnost organizma, da za življenje potrebuje višje temperature od zmernih **S:** topljúbnost
ANG.: *thermophily*
LAT.: *thermophilia, thermophiliae f*

têrmogravimetrija -e ž anal. zdr. tehnika termične analize, pri kateri se meri spreminjanje mase vzorca neke snovi v odvisnosti od naraščajoče temperature
ANG.: *thermogravimetry*

termométer -tra m med. prip. naprava za merjenje temperature telesa, prostora, snovi **S:** toplomér
ANG.: *thermometer*

têrmomikroskopija -e ž anal. zdr. metoda termične analize, ki omogoča opazovanje vzorca pri programirani spremembi temperature z uporabo mikroskopa in polarizirane svetlobe
ANG.: *thermomicroscopy*

termoplást -a m farm. teh. polimer za izdelavo ovojnine, sestavljen iz linearnih ali rahlo razvejenih molekul, ki prostorsko med seboj niso povezane z močnimi kemijskimi vezmi in se pri segrevanju zmeščajo, zato se lahko oblikujejo
PRIM.: duroplást
ANG.: *thermoplastic*

termotrópni tekóči kristál -ega -ega -a m tekoči kristal, ki nastane s segrevanjem trdnih snovi
ANG.: *thermotropic liquid crystal*

terpén -a m farmakognoz. aciklični ali ciklični ogljikovodik, derivat izoprena, pogosta sestavina eteričnih olj
ANG.: *terpene*
LAT.: *terpenum, terpeni n*

terpenoid -a m farmakognoz. oksidacijski produkt terpena, ki je lahko terpenski alkohol, aldehid, kislina, keton, ester, eter ali ustrezen žveplov derivat in je pogosta sestavina eteričnih olj, npr. geraniol, citral, pulegon, tioterpineol
ANG.: *terpenoid*
LAT.: *terpenoidum, terpenoidi n*

T

terpenoidni alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, ki je popolnoma terpenoidnega izvora, dendrobin
 ANG.: *terpenoid alkaloid*
 LAT.: *alcaloidum terpenoidi*

terpentín -a m farmakognoz. oficalnen do leta 1951 oleorezin iz iglavcev rodu *Pinus*, *Abies* in *Picea*, ki se je uporabljal kot ekspektorant, zdaj za pridobivanje terpentinovega olja in kolofonije
 ANG.: *turpentine*
 LAT.: *terebinthina communis, terebinthina, terebinthinae f*

terpentínovo ólje -ega -a s farmakognoz. do leta 1972 oficalno zdravilo eterično olje, pridobljeno z destilacijo z vodno paro iz terpentina, ki se v prečiščeni obliki uporablja kot ekspektorant in rufefacient
 ANG.: *turpentine oil*
 LAT.: *aetheroleum terebinthinae, oleum terebinthinale rectificatum, spiritus terebinthinae*

těsni stik -ega -a m farm. bioteh. povezava med membranami sosednjih celic, pri kateri postane medcelični prostor neprehoden za tekočino
 ANG.: *tight junction*

těsta -e ž farmakognoz. ► seménska ovójnica

těsti hemostáze -ov -- m mn. klin. kem., biomed. laboratorijske preiskave, s katerimi se ocenjuje kakovost trombocitov in žilne stene ter aktivnost krvnih koagulacijskih faktorjev
 ANG.: *tests of hemostasis*

těst na baktěrijske endotoksíne -a ---- m farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama bioloških preskusov, s katerim se določa prisotnost ali odsotnost bakterijskih endotoksinov v parenteralnih farmacevtskih oblikah *in vitro* s: LÁL-těst
 ANG.: *bacterial endotoxins test, Limulus ameocyte lysate test*

těst na pírogéne na kúncih -a ---- m farm. teh. farmakopejski preskus s Seznama bioloških preskusov, s katerim se na kuncih ugotavlja prisotnost pirogenov v parenteralnih farmacevtskih oblikah
 ANG.: *rabbit test*

těsni list -ega -a m farmakokin. dokument za zapisovanje podatkov, pridobljenih med kliničnem preskušanjem
 ANG.: *case report form*

těsni listič -ega -a m med. prip. majhen papir, navadno papirni trak, prepojen z določenim reagentom, na katerega se nanese kaplja krvi ali druge telesne tekočine, nato se vstavi

v ustrezen merilnik, ki hitro in enostavno določi nekatere sestavine, npr. glukozo v krvi
 ANG.: *test strip*

těst sterilnosti -a -- m mikrobiološki preskus, s katerim se dokaže odsotnost živih mikroorganizmov v preiskovanem vzorcu
 ANG.: *sterility test*

těst združljívosti -a -- m stab. zdr. statistično preverjanje, ali se rezultati stabilnostnih študij lahko združijo za določanje roka do ponovnega preskušanja učinkovine ali roka uporabnosti zdravila PRIM.: dolgoročne stabilnostne študije, rók uporabnosti
 ANG.: *testing for poolability*

těščost -i ž klin. kem., biomed. stanje preiskovanca, ki najmanj 12 ur ni užival hrane ali najmanj 16 ur večje količine maščob
 ANG.: *fasting*

tětraciklíni -ov m mn. farm. kem. antibiotiki, zgrajeni iz štirih kondenziranih šestčlenskih obročev, ki zavirajo sintezo proteinov pri bakterijah, npr. klortetraciklin
 ANG.: *tetracyclines*
 LAT.: *tetracyclina n pl.*

tětrahidropirimidínski derivát -ega -a m farm. kem. anthelmintik, ki vsebuje tetrahidropirimidinski obroč in povzroči paralizo parazitov v prebavnem traktu, da se lažje izločijo iz organizma, npr. pirantel
 ANG.: *tetrahydropyrimidine derivative*

tětraterpén -a m farmakognoz. terpen, derivat osmih molekul izoprena, npr. karoten, likopen
 ANG.: *tetraterpene*
 LAT.: *tetraterpenum, tetraterpeni n*

tětraterpenoid -a m farmakognoz. oksidacijski produkt tetraterpena, npr. apokarotenal, biksin, kantaksantin
 ANG.: *tetraterpenoid*
 LAT.: *tetraterpenoidum, tetraterpenoidi n*

tětróza -e ž farmakognoz. monosaharid, ki vsebuje štiri ogljikove atome in je aldotetroza, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. eritroza, treoza, ali ketotetroza, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. eritruuloza
 ANG.: *tetrose*
 LAT.: *tetrosum, tetrosi n*

teúrgično zdrávljenje -ega -a s zgod. farm. zdravljenje z zaklinjanjem in molitvami, ki temelji na prepričanju, da je bolezen božja kazen in jo lahko pozdravimo le bogovi
 ANG.: *theurgic healing*

těžka veriga prótitelės -e -e -- ž farm. bioteh. večja polipeptidna strukturna podenota protiteles
 ANG.: *immunoglobulin heavy chain*

têžki kaolín -ega -a m **zgod. farm.** hidratirani aluminijev silikat, bel ali sivkastobel prah, masten na otip, z značilnim okusom po zemlji, uporabljal se je kot adsorbent, peroralno kot antidot in antidiaroič, kot pomožna snov v farmacevtski tehnologiji, pogost v kozmetičnih izdelkih **s:** béla glína
ANG.: *heavy kaolin, white clay*
LAT.: *bolus alba, kaolinum ponderosum*

težko tîpna snôv -- -e snoví ž **farm. teh.** snov, katere 1 g se raztopi v 100–1000 mL predpisane topila
ANG.: *slightly soluble substance*

Tg -- [tegé] ž **farm. teh.** kratica ► temperatura stéklastege prehóda

Th-célice -ic [tehá] ž mn. (**ANG.** *Th helper T*) **imunol., biomed.** ► célice T-pomagálke

tiamín -a m **farm. kem.** vitamin, polarna, vodotopna molekula s kvaterniranim dušikom, ki je kot koencim mnogih dekarboksilaz nujno potreben za nemoteno delovanje živčnih in mišičnih celic in za nemoten metabolizem maščobnih kislin in ogljikohidratov **s:** vitamin B₁
ANG.: *thiamine, vitamin B₁*
LAT.: *thiaminum, thiamini n*

tiazidni derivát -ega -a m **1. farm. kem.** ► tiazidni diurétik

2. farm. kem. antihipertenziv, ki s povečanjem permeabilnosti za kalijeve ione in zaprtjem napetostno odvisnih kalcijevih kanalov povzroči relaksacijo gladkih mišic v steni žil, npr. diazoksid
ANG.: *thiazide derivative*
LAT.: *thiazidi derivatum*

tiazidni diurétik -ega -a m **farm. kem.** diuretik, ki v distalnih tubulih ledvičnih celic prepreči reabsorpcijo natrijevih in kloridnih ionov, s čimer se poveča njihovo izločanje z večjo količino vode, npr. klorotiazid, politiazid **s:** tiazidni derivát (1)
ANG.: *thiazide diuretic*
LAT.: *thiazidum, thiazidi n*

tiazolidindióni -ov m mn. **farm. kem.** peroralni antidiabetiki s petčlenskimi obročem, ki s stimulacijo encima PPAR povečajo občutljivost tkiv na inzulin, npr. rosiglitazon
ANG.: *glitazones, thiazolidinediones*
LAT.: *thiazolidindiona n pl.*

TIBC -- [tibecé] ž (**ANG.** *total iron-binding capacity*) **klin. kem., biomed.** kratica ► totálna vezávna kapacitéta za želézo

t. i. d. / TID - - - - [têr in díje] (**LAT.** *ter in die*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trikrat na dan

tiksotropíja -e ž **farm. teh.** časovno odvisna oblika reološkega obnašanja sistemov, pri katerem se njihova struktura z obremenitvijo poruši in kasneje ponovno vzpostavi, vendar ne pri istih vrednostih strižne napetosti
ANG.: *thixotrophy*

TIL TIL-a in -- [teìel teiêla] m (**ANG.** *tumor-infiltrating lymphocytes*) **imunol., biomed.** kratica ► túmorje infiltrajóči limfociti

timín -a m **farm. bioteh.** nukleinska baza, derivat pirimidina, komplementaren adeninu, s katerim tvori dve vodikovi vezi
PRIM.: nukleínska báza
ANG.: *thymine*
LAT.: *thyminum, thymini n*

tímociti -ov m mn. **imunol., biomed.** dozorevajoči predhodniki limfocitov T v timusu
ANG.: *thymocytes*

tindalizácija -e ž **farm. teh.** postopek uničevanja mikroorganizmov v bioloških vzorcih, ki vsebujejo beljakovine, pri katerem se vzorci segrevajo pri temperaturi 56–60 °C po dve uri 4–7 dni zaporedoma, medtem pa se shranjujejo pri temperaturi 30–37 °C **s:** frakcionirana sterilizácija
ANG.: *tyndallisation*

tinktúra -e ž **farm. teh.** tekoči pripravek, pridobljen iz 1 dela rastlinske droge ali živalskega materiala in 10 delov ekstrakcijskega topila ali iz 1 dela rastlinske droge ali živalskega materiala in 5 delov ekstrakcijskega topila
ANG.: *tincture*
LAT.: *tinctura, tincturae f*

tíoglukozić -a m **farmakognoz.** ► glukozinolát

tiokarbamidni ántituberkulótik -ega -a m **farm. kem.** ► tíosečnínski ántituberkulótik

tioksanténski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** nevroleptiki s tricikličnim obročem, na katerega je z dvojno vezjo vezana stranska veriga z bazično skupino, po mehanizmu delovanja podobni fenotiazinom, npr. flupentiksól
ANG.: *thioxantheni derivatives*
LAT.: *thioxantheni derivata*

tíosečnínski ántituberkulótik -ega -a m **farm. kem.** antituberkulotik s tioamidno ali tíosečnínsko skupino, ki zavira biosintezo mikolnih kislin, sestavin celične stene mikobakterij, npr. etionamid, tiokarlid **s:** tiokarbamidni ántituberkulótik
ANG.: *thiocarbamide antituberculosic*
LAT.: *antituberculosicum thiocarbamidi*

tíosemikarbazóni -ov m mn. **farm. kem.** protivirusne učinkovine s tíosemikarbazonsko

skupino, vezano na heterocikel, ki zavirajo sintezo proteinov, npr. metisazon

ANG.: *thiosemicarbazones*

tiouracili -ov m mn. **farm. kem.** tirostatiki s šestčlenskimi tiouracilnim obročem, ki kot zaviralci tiroidne peroksidaze onemogočajo biosintezo ščitničnih hormonov, npr. tiouracil, metiltiouracil

ANG.: *thiouracils*

LAT.: *thiouracila n pl.*

típ emúljije -a -- m **farm. teh.** izraz, ki opredeljuje zunanjo fazo v emulziji, ki je lahko emulzija olje v vodi ali emulzija voda v olju

ANG.: *type of emulsion*

tipizácija tkív -e -- ž **imunol., biomed.** postopki, ki temeljijo na seroloških, celičnih in molekularnobioloških tehnikah, s katerimi se pred presaditvijo določa stopnja tkivne skladnosti in s tem izberejo ustrezni darovalci za prejemnike alogenskih tkív in organov

ANG.: *tissue typing*

tirocinální izpít -ega -a m **lek. farm., zgod. farm.** do 30. let 20. stol. izpít, ki ga je kandidat za študij farmacije opravil po končani obvezni praksi v lekarni

tirón -a m **lek. farm., zgod. farm.** do 30. let 20. stol. novinec, kandidat za študij farmacije, ki je pred študijem opravljal obvezno prakso pri lekarnarju

tirostátik -a m **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki zavira sintezo ali sproščanje ščitničnih hormonov

ANG.: *antithyroid drug*

LAT.: *thyrostaticum, thyrostatici n*

tirotropín -a m **K: TSH farm. bioteh.** hormon sprednjega režnja hipofize, ki spodbuja delovanje ščitnice

ANG.: *thyrotropin*

LAT.: *thyrotropinum, thyrotropini n*

tirozín -a m **farm. kem.** neesencialna proteinogena aminokislina s 4-hidroksibenzilno stransko skupino, pomembna v biosintezi ščitničnih hormonov in kateholaminskih neurotransmiterjev

ANG.: *tyrosine*

LAT.: *tyrosinum, tyrosini n*

títer -tra m **klin. kem.** največje razredčenje serumskih protiteles ali virusov, ki še omogoča zaznavo imunskih kompleksov z antigenom

ANG.: *titer*

titr. -- [titrátus] (LAT. *titratus*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu titriran, točno določen

titrácija -e ž **anal. zdr.** kvantitativni analizni postopek za določanje analita v raztopini, pri katerem se postopoma dodaja titrant v obliki titrimetrijske raztopine, dokler ves analit ne reagira z njim, kar se zazna z ustreznim barvnim indikatorjem ali merilnim instrumentom

ANG.: *titration*

LAT.: *titratio, titrationis f*

titránt -a m **anal. zdr.** reaktant v titrimetrijski raztopini

ANG.: *titrant*

titrimétrična analíza -e -e ž **anal. zdr.** ► volumétrična analíza

titrimétrična raztopína -e -e ž **anal. zdr.** standardizirana raztopina titranta

ANG.: *titrimetric solution*

tkívna kultúra -e -e ž **1. farm. bioteh.** tkiva, gojena zunaj telesa v sterilnem hranilnem mediju

2. biomed. tridimenzionalna celična kultura z gostoto gojenih celic, ki je povsem podobna tisti v izvornem tkivu **s:** histotípska kultúra

ANG.: *tissue culture*

tkívna skládnost -e -i ž **imunol., biomed.**

ujemanje v različnih polimorfnihi dednih znamenjih, kot so krvne skupine, zlasti pa tkivni antigeni HLA, med darovalci in prejemniki alogenskih presadkov, ki zagotavlja uspešno transplantacijo

ANG.: *histocompatibility*

tkívni hormón -ega -a m **farm. kem.** ► avtakóid

tkívni nadoméstek -ega -tka m **biomed.** pripravek, izdelan s postopki tkivnega inženirstva *in vitro*, s katerim se po njegovi vsaditvi *in vivo* nadomesti nefunkcionalni del tkiva ali organa

ANG.: *tissue substitute*

tkívno inženírstvo -ega -a s interdisciplinarno področje, ki združuje in uporablja znanje in metode naravoslovnih, medicinskih in tehničnih ved za razvoj bioloških nadomestkov *in vitro*, namenjenih obnovi, vzdrževanju ali izboljševanju funkcij posameznega tkiva ali celotnega organa

ANG.: *tissue engineering*

tkívo -a s skupina celic, ki opravlja skupne naloge, npr. tvorbo, krovno, oporno, asimilacijsko, prevajalno, založno, hranilno tkivo

ANG.: *tissue*

LAT.: *contextus, contextus m, tela, telae f*

TKM -- [tekaèm] ž kratica ► tradicionalna kitájska medicína

TLC -- [teelcé] ž (ANG. *thin-layer chromatography*) **anal. zdr.** kratica ► tankoplátna kromatografíja (1, 2)

t. m. --- [tóta mása] (LAT. *tota massa*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu celotna masa

t_{max} -a in -- [témáks] m kratica **1. farmakokin.** čas, v katerem je dosežen C_{max}

2. farmakokin. parameter biološke uporabnosti, ki označuje hitrost prenosa zdravilne učinkovine z mesta aplikacije v centralni krvni obtok

TNF TNF-a in -- [teeněf teeněfa] m (ANG. *tumor necrosis factor*) farm. biotech., biomed. kratica ► dejavnik tumorske nekroze

toalétna vóda -e -e ž farmakognoz. navadno etanolna raztopina za odišavljanje telesa, ki vsebuje najmanj pet odstotkov parfumskega olja

ANG.: *toilet water*

točkóvni prenòs -ega -ósa m farm. biotech. neposreden nanos bioloških molekul na membrano brez predhodnega ločevanja z elektroforezo

ANG.: *dot blot*

tóčna mása -e -e ž anal. zdr. eksperimentalno določena masa iona z znanim nabojem, ki omogoča določitev elementne sestave snovi z določeno verjetnostjo, vezano na točnost in natančnost meritve PRIM.: mónoizotópna mása

ANG.: *exact mass*

tóčnost -i ž stopnja ujemanja med izmerjeno in dejansko vsebnostjo analita, odvisna od systemske in naključne napake, ki se lahko oceni z odklonom od prave vrednosti

ANG.: *accuracy*

tokoferól -a m farm. kem. vitamin, v lipofilnih topilih topen antioksidant v celični membrani, kjer preprečuje oksidacijo zlasti nenasičenih maščobnih kislin v lipidih

S: vitamín É

ANG.: *tocopherol, vitamin E*

LAT.: *tocopherolum, tocopheroli n*

tokolítik -a m farm. biotech. učinkovina, ki zaustavi in ublaži popadke

ANG.: *tocolytic*

LAT.: *tocolyticum, tocolytici n*

tokóvna krivúlja -e -e ž farm. teh. ► reogram

tokóvnica -e ž farm. teh. krivulja, ki v vseh točkah prostora ali hitrostnega polja spaja smeri hitrosti, s čimer opisuje smer gibanja tekočine

ANG.: *streamline*

tóksična nečistóta -e -e ž anal. zdr. nečistota z močno izraženo neželeno biološko aktivnostjo

ANG.: *toxic impurity*

tóksični odmérek -ega -rka m toksikol. količina zdravilne učinkovine v določeni farmacevtski obliki, ki po statistiki pri določenem številu ljudi ali živali povzroči toksične učinke

ANG.: *toxic dose*

LAT.: *dosis toxica*

tóksičnost -i ž farm. kem. lastnost snovi, da lahko v ustrezni koncentraciji ali količini povzroči pojav neželenih učinkov na živih organizmih, posameznih celicah, tkivih, organih ali organskih sistemih in lahko vodi v smrt organizma S: strupénost

ANG.: *toxicity*

toksikofórmna skupína -e -e ž toksikol. strukturni fragment v zadetku ali spojini vodnici, ki nakazuje morebitno toksičnost spojine

ANG.: *structural alert, toxicophore*

toksikologíja -e ž veda, ki proučuje izvor strupov, njihov mehanizem delovanja, simptome zastrupitve, metode detekcije in zdravljenja

ANG.: *toxicology*

LAT.: *toxicologia, toxicologiae f*

toksikologíja vodá -e -- ž veja toksikologije, ki proučuje toksične vplive kemikalij, odvrženih v morje ali sladke vode

ANG.: *aquatic toxicology*

toksikomaníja -e ž toksikol. odvisnost od različnih strupenih kemičnih snovi, navadno psihoaktivnih

ANG.: *toxicomania*

toksikomanogéna snòv -e snóvi ž farm. kem., toksikol. ► psihoaktivna snòv

toksín -a m farm. kem. spojina, ki jo proizvajajo in izločajo žive celice, organizmi in je strupena za druge celice, organizme

ANG.: *toxin*

LAT.: *toxinum, toxini n*

toksóid -a m farm. kem., toksikol. bakterijski toksin, ki je s fizikalnimi ali kemičnimi vplivi tako spremenjen, da ni več strupen, ohrani pa antigenske lastnosti

ANG.: *toxoid*

LAT.: *toxoidum, toxoidi n*

toleránca -e ž farm. kem., toksikol. pojemajoč odziv organizma na ponavljajoče se odmerke zdravila ali psihoaktivne snovi, tako da so za enak učinek potrebni višji odmerki

ANG.: *drug tolerance*

tolerance pogójev shranjevanja -ánc --- ž mn. farm. teh. dopustna odstopanja temperature in relativne vlažnosti pri izvajanju formalnih stabilnostnih študij

ANG.: *storage conditions tolerances*

T

tolerogéne dendritične celice -ih -ih -ic ž mn.

K: tDC imunol., biomed. nezrele ali nepopolno dozorele dendritične celice z značilnim fenotipom površinsko izraženih molekul, ki so sposobne specifično zavirati odzive imunskega sistema na različne antigene
ANG.: *tolerogenic dendritic cells*

tólu bálzam -- -a m farmakognoz., zgod. farm.

oficinalen do leta 1972 balzam iz južnoameriškega tropskega drevesa *Myroxylon balsamum*, ki se je uporabljal kot ekspektorant, antiseptik in za oblaganje pilul
ANG.: *tolu balsam*

LAT.: *balsamum toluatanum*

tónik -a m farm. kem. pripravek, ki se uporablja za zmanjševanje telesne in duševne utrujenosti

ANG.: *tonic*

LAT.: *tonicum, tonici n*

topikalni učinek -ega -nka m farm. kem. ► lokalni učinek, lokalno delovanje**topilo za konkreménte** -a --- s farm. kem. učinkovina, ki omogoči raztapljanje konkrementov v ledvicah in prepreči obstrukcijo urinarnih poti

ANG.: *urinary concrement solvent*

topoljubnost -i ž farmakognoz. ► termofilija**toplómér** -a m med. prip. ► termométer**tópna snóv** -e snóvi ž farm. teh. snov, katere 1 g se raztopi v 10–30 mL predpisane topila
ANG.: *soluble substance***tópnost** -i ž 1. anal. zdr. lastnost trdne, tekoče ali plinaste snovi, da se raztopi v topilu in tvori homogeno raztopino

2. farm. kem. masa ali množina topljenca, ki se v danih pogojih raztopi v določeni prostornini topila

ANG.: *solubility*

tópnost etèričnih ólj v etanólu -i --- --

-- ž farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznamom metod v farmakognoziji, ki predpisuje način preverjanja topnosti eteričnega olja v etanolu

ANG.: *solubility in alcohol of essential oils*

topoizomeráza -e ž farm. bioteh. encim, ki s predhodnim prekinjanjem in ponovno tvorbo fosfodiestrskih vezi razvije vijačnico DNA pred podvojevalnimi vilicami in z zmanjšanjem napetosti omogoči proces podvojevanja ali prepisovanja

ANG.: *topoisomerase*

topoizomeráza típa I -e --- [èna] ž farm. bioteh.

izoencim topoizomeraze, ki prekine enojno verigo DNA, premesti parno neprekinjeno

enojno verigo skozi vrzel in spet spoji enojno verigo

ANG.: *topoisomerase I*

tôpoizomeráza típa II -e --- [dvé] ž

farm. bioteh. izoencim topoizomeraze, ki omogoči odvitje supervijačnice DNA, tako da prekine dvojno verigo DNA, premesti neprekinjeno dvojno verigo skozi vrzel in spoji prekinjeno verigo **S:** DNA-giráza, giráza

ANG.: *DNA-gyrase, topoisomerase II*

TÓPRA TOPRE ž (ANG. *The Organisation for Professionals in Regulatory Affairs*) kratica združenje zaposlenih v regulativi zdravil**tórzíjska téhtnica** -e -e ž lek. farm. priprava, ki se natakne na prst, za merjenje do 1 g mase
ANG.: *torsion balance***tot.** -- [tótus] (LAT. *totus*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu cel, ves**totalna parenterálna prehrána** -e -e -e ž farm. teh. ► kompletna parenterálna prehrána, popólna parenterálna prehrána**totalna vezávna kapacitéta za želézo** -e -e -e --- ž **K:** TIBC klin. kem., biomed. podatek, ki pove, koliko železa lahko vežejo proteini v krvi, uporablja se za izračun nasičenja transferina z železom, navadno zvišan nad referenčno območje pri povečanih potrebah organizma po železu

ANG.: *total iron-binding capacity*

totipotétna mátična célica -e -e -e ž biomed. celica, zigota ali blastomera, iz katere lahko nastane celoten človeški organizem
ANG.: *totipotent stem cell***tradicionalna kitájska medicína** -e -e -e ž

K: TKM zlasti na Kitajskem metoda komplementarne ali alternativne medicine, ki temelji na filozofskih in religioznih idejah, zlasti taoizmu, modelu jin-jang, energijskih tokovih, teoriji petih elementov in pri zdravljenju poleg zelišč, živalskih drog in anorganskih snovi uporablja akupunkturo in moksibustijo

ANG.: *traditional Chinese medicine*

tradicionalna medicína -e -e ž medicina, ki temelji na tradicijah različnih kultur
ANG.: *traditional medicine***tradicionalno herbálno zdravílo** -ega -ega -a s farm. zak. ► tradicionalno zdravílo rastlinskega izvóra**tradicionalno rastlínsko zdravílo** -ega -ega -a s farm. zak. ► tradicionalno zdravílo rastlinskega izvóra**tradicionalno zdravílo rastlínskega izvóra**

-ega -a --- s farm. zak. zdravílo rastlinskega izvóra, katerega lastnosti je mogoče prepoznati

na podlagi njegove dolgoletne uporabe in izpolnjuje pogoje, ki jih določa zakonodaja
S: tradicionalno herbálno zdravílo, tradicionalno rastlínsko zdravílo, tradicionalno zeliščno zdravílo

ANG.: *traditional herbal medicinal product*

tradicionalno zeliščno zdravílo -ega -ega -a s farm. zak. ► tradicionalno zdravílo rastlínškega izvóra

tragakánt -a m farmakognoz. na zraku posušen izcedek iz debel ali vej različnih vrst rodu grahovca (*Astragalus* sp.), ki ga sestavljajo zlasti polisaharidi z visoko molekúlsko maso, vodotopna tragakantska kislina in arabinogalaktan ter netopni glukan, bel do rumenkasto bel prah brez vonja, ki se je nekđaj uporabljal kot zgoščevalo in stabilizator za pripravo emulzij in suspenzij

ANG.: *tragacanth*

LAT.: *gummi tragacantum*

trahėja -e ž farmakognoz. niz mrtvih prevajalnih celic ksilema z delno ali popolnoma razgrajenimi prečnimi celičnimi stenami

ANG.: *trachea*

LAT.: *trachea, tracheae f*

trájnica -e ž farmakognoz. rastlina, ki raste in cveti več let, pred zimo pa lahko njeni nadzemni deli odmrejo

ANG.: *perennial plant*

LAT.: *planta perennis*

trák béta trákú -- m farm. biotech. del polipeptidne verige v iztegnjeni konformaciji, največkrat dolg od 3 do 10 aminokislinskih ostankov, ki se z drugimi podobnimi fragmenti z vodikovimi vezmi poveže v ploščo beta

ANG.: *beta strand*

trák za okó trákú -- -- m farm. teh. sterilna enoodmerna farmacevtska oblika v obliki traku iz primerne materiala, navadno impregniranega z zdravilno učinkovino ali zdravilnimi učinkovinami za aplikacijo na očesno zrklo

ANG.: *ophthalmic strip*

tránscelulárni prenòs -ega -òsa m farmakokin. aktivni ali pasivni prehod učinkovine skozi celico epitelija, npr. skozi apikalno celično membrano v citosol in skozi bazolateralno membrano iz epiteljske celice

ANG.: *transcellular transport*

tránsdermálna uporába -e -e ž dostava zdravilne učinkovine v sistemski obtok skozi kožo

ANG.: *transdermal use*

LAT.: *usus transdermicus*

tránsdermální obliž -ega -a m farm. teh. obliž, ki se prilepi na nepoškodovano kožo za dostavo zdravilnih učinkovin v sistemski krvni obtok skozi kožo

ANG.: *transdermal patch*

LAT.: *emplastrum transcutaneum*

tránsdúkcija -e ž farm. biotech. vnos tuje nukleinske kisline v gostiteljske celice s pomočjo virusov, bakteriofagov, bakulovirusov

ANG.: *transduction*

tránsfékcija -e ž farm. biotech. vnos tuje nukleinske kisline in evkariontske celice s kemijskimi ali fizikalnimi metodami, npr. elektroporacija, mikroinjiciranje

ANG.: *transfection*

tránsferáza -e ž farm. biotech. encim, ki katalizira prenos funkcionalne skupine iz ene molekule v drugo

ANG.: *transferase*

tránsferín -a m 1. klin. kem., biomed. glikoprotein beta frakcije serumskih proteinov, ki veže in prenaša železove ione v krvi

2. klin. kem., biomed. protein akutne faze, ki se zniža pri vnetjih

3. klin. kem., biomed. pomanjkljivo karboksiliran transferin v serumu, ki se uporablja kot biokemični kazalec pri diagnostiki kronične uporabe alkohola

ANG.: *transferrin*

tránsformácija -e ž farm. biotech. privzem samo DNA v bakterijske celice

ANG.: *transformation*

tránsgén -a m farm. biotech. gen ali genetski material, naravno ali z metodami tehnologije rekombinantne DNA prenesen iz enega organizma v drugega

ANG.: *transgene*

tránsgéní organizem -ega -zma m farm. biotech. ► génsko spremenjeni organizem

tránskripcija -e ž farm. biotech. proces, pri katerem se genski zapis, ki ga vsebuje nukleotidno zaporedje ene verige DNA, prepíše v komplementarno zaporedje primarnega prepisa RNA **S:** prepisovanje

ANG.: *transcription*

tránskripcijska enóta -e -e ž farm. biotech. zaporedje DNA, ki se prepíše v enotno molekulo RNA, vključno z zaporedji, ki so potrebna za uspešno transkripcijo, npr. promotor in zaključevalno zaporedje

ANG.: *transcription unit*

tránskripcijski dejávník -ega -a m biomed. protein, ki lahko deluje na različne gene tako, da se veže na specifična mesta v

T

molekuli DNA in sproži ali uravnava prepisovanje genskih informacij z aktiviranjem ali zaviranjem delovanja encima RNA-polimeraze

ANG.: *transcription factor*

transkriptóm -a m **biomed.** nabor vseh molekul sporočilnih RNA v celici ali tkivu, katerih količina ali vrsta se lahko spremeni zaradi bolezni ali zunanjih dejavnikov

ANG.: *transcriptome*

transkriptómika -e ž področje biomedicine, ki proučuje transkriptom

ANG.: *transcriptomics*

translácija -e ž **farm. biotech.** proces biološke sinteze proteinov, v katerem se določeno zaporedje baz v molekuli informacijske RNA na ribosomu prevede v zaporedje aminokislin v polipeptidu

ANG.: *translation*

LAT.: *translatio, translationis f*

translacijska medicina -e -e ž **biomed.**

področje biomedicine, ki se ukvarja s prenosom raziskovalnih rezultatov v klinično prakso, da se poveča uporabnost bazičnih raziskav, izboljša zdravstvena oskrba in kakovost življenja ljudi

ANG.: *translational medicine*

tráns-maščóbná kislína -e -e ž zdravju škodljiv izomer nenasičene maščobne kisline s *trans*-konfiguracijo funkcionalnih skupin ob dvojni vezi, ki nastaja pri hidrogeniranju ali segreganju maščob, npr. elaidinska kislina, prisoten tudi v mlečni in telesni maščobi prežvekovalcev, npr. konjugirana linolna kislina, vakcenijska kislina

S: *É*-maščóbná kislína

ANG.: *trans-fatty acid*

tránsmembránski proteín -ega -a m

farm. kem. protein, ki prebada biološko membrano

ANG.: *transmembrane protein*

transpirácija -e ž **farmakognoz.** izhlapevanje vode iz rastlin, navadno skozi reže, manj skozi kutikulo

ANG.: *transpiration*

LAT.: *transpiratio, transpirationis f*

transpórtna ovojnína -e -e ž **farm. teh.** ► terciárna ovojnína

transpozón -a m **farm. biotech.** odsek molekule DNA, ki se premika z enega mesta v genomu na drugo mesto znotraj istega kromosoma ali med različnimi kromosomi

ANG.: *transposon*

LAT.: *transposonum, transposoni n*

tráda kápsula -e -e ž **farm. teh.** kapsula s trdo ovojnico, sestavljena iz dveh predhodno izdelanih valjastih delov

ANG.: *hard capsule*

LAT.: *capsula dura*

tráda mást -e mastí ž **farm. teh.** trdna polsintezna podlaga za svečke, zmes mono-, di- in trigliceridov nasičenih višjih maščobnih kislin S: trdna mást

ANG.: *hard fat*

LAT.: *adeps solidus*

tráda pastíla -e -e ž **farm. teh.** pastila, izdelana z ulivanjem

ANG.: *lozenge*

tráda učínkovína -e -e ž **farm. kem.** spojina, ki se, vnesena v organizem, ne presnovi, zato pri njeni uporabi ni neželenih ali toksičnih učinkov metabolitov

PRIM.: méhka učínkovína

ANG.: *hard drug*

tréde kontáktne léče -ih -ih léč ž mn. **med. prip.** neprozne, za kisik neprepustne kontaktne leče iz silikonskih polimerov PRIM.: pôltréde kontáktne léče

ANG.: *hard contact lenses*

trádi parafín -ega -a m brezbarvna ali bela, včasih prosojna snov brez vonja in okusa, zmes trdnih nasičenih, zlasti nerazvejenih ogljikovodikov z 20 do 40 C-atomi, uporablja se kot sestavina mazilnih podlag S: trdni parafín

ANG.: *hard paraffin, hard petrolatum*

LAT.: *paraffinum solidum*

trádna farmacévtška oblika -e -e -e ž **farm. teh.** farmacevtska oblika v trdnem agregatnem stanju, namenjena za različne aplikacije

ANG.: *solid dosage form*

LAT.: *praeparatio dura*

trádna mást -e mastí ž **farm. teh.** trdna polsintezna podlaga za svečke, zmes mono-, di- in trigliceridov višjih maščobnih kislin S: tráda mást

ANG.: *hard fat*

LAT.: *adeps solidus*

trádni lípidni nánodélec -ega -ega -lca m **K: SLN** **farm. teh.** ogrodni tip nanodelca iz fiziološko sprejemljivih lipidov, ki so pri telesni temperaturi v trdnem agregatnem stanju

ANG.: *solid lipid nanoparticle*

trádnína iz délcev -e -- -- ž **farm. teh.** trdna snov z značilnimi lastnostmi, sestavljena iz delcev

ANG.: *particulate solid*

trádni parafín -ega -a m **farm. teh.** brezbarvna ali bela, včasih prosojna snov brez vonja in okusa, zmes trdnih nasičenih, zlasti nerazvejenih ogljikovodikov z 20 do 40 C-atomi,

uporablja se kot sestavina mazilnih podlag
s: trdi parafin

ANG.: *hard paraffin, hard petrolatum*

LAT.: *paraffinum solidum*

trdnost tablét -i -- ž **farm. teh.** lastnost tablet, da se upirajo sili, potrebni za lom pri diametralnem stiskanju

ANG.: *resistance to crushing of tablets*

trdo mílo -ega -a s **1. farm. teh.** navadno v vodi slabo topne kalcijeve ali magnezijeve soli maščobnih kislin, ki nastanejo pri reakciji mila z dvovalentnimi kationi v vodovodni vodi

ANG.: *hard soap*

LAT.: *sapo durus*

2. farm. teh. mílo, ki se pripravi iz olja, natrijevega hidroksida in vode, za razliko od mehkega mila ne vsebuje glicerola
s: nátrijevo mílo

LAT.: *hard soap, sapo durus*

Trég -a m (ANG. *regulatory T lymphocyte*) **imunol., biomed.** kratica ► regulatórni limfocít T

treonín -a m **farm. kem.** esencialna proteinogena aminokislina z 2-hidroksietilno stransko skupino

ANG.: *threonine*

LAT.: *threoninum, threonini n*

trétja držáva -e -e ž država, ki ni članica Evropske unije ali podpisnica sporazuma o notnem gospodarskem prostoru

ANG.: *third country*

triacílgliceról -a m **farmakognoz.** ► trigliceríd

triazólski deriváti -ih -ov m mn. **farm. kem.** antimikotiki za lokalno uporabo s triazolnim obročem, ki preprečujejo biosintezo ergosterola, npr. flukonazol, itraconazol

ANG.: *triazole derivativa*

LAT.: *triazoli derivata*

trígliceríd -a m **farmakognoz.** glicerol, zaestren s tremi maščobnimi kislinami, glavna sestavina maščob **s:** triacílgliceról

ANG.: *triglyceride*

LAT.: *triglyceridum, triglyceridi n*

trigónik -a m **farm. zak.** zdravilo, ki vpliva ali lahko vpliva na psihofizične lastnosti uporabnika, na ovojnini označeno s polnim trikotnikom v rdeči barvi pri absolutni prepovedi upravljanja vozil in strojev ali s praznim trikotnikom z okvirom v barvi besedila pri relativni prepovedi upravljanja vozil in strojev
PRIM.: pólni trikótnik v rdéči bárvi

trikótna rúta -e -e ž **med. prip.** gosto tkana bombažna tkanina v obliki trikotnika, ki se uporablja za imobilizacijo, npr. roke
ANG.: *triangle scarf*

trióza -e ž **farmakognoz.** monosaharid, ki vsebuje tri ogljikove atome in je aldotrioza, če ima aldehidno funkcionalno skupino, npr. gliceraldehid, ali ketotrioza, če ima ketonsko funkcionalno skupino, npr. dihidroksiacetone

ANG.: *triose*

LAT.: *triosum, triosi n*

triptamín -a m **farmakognoz.** heterociklična spojina, strukturno 3-(2-aminoetil)indol, ki je osnovna struktura triptaminskih alkaloidov in neurotransmiterja serotonina

ANG.: *tryptamine*

LAT.: *tryptaminum, tryptamini n*

triptamínski alkalóid -ega -a m **farmakognoz.** alkaloid, katerega osnovna struktura je triptamin, npr. bufotenin, psilocin, psilocibin

ANG.: *tryptamine alkaloid*

LAT.: *alcaloidum tryptamini*

triptofán -a m **farm. kem.** esencialna proteino-gená aminokislina z indolskim obročem, ki se v organizmu lahko pretvori v serotonin in ima šibko antidepresivno in hipnotično delovanje

ANG.: *tryptophan*

LAT.: *tryptophanum, tryptophani n*

trit. -- [triturácjo] (LAT. *trituriatio*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu trenje, drobljenje

trítterpén -a m **farmakognoz.** terpen, derivat šestih molekul izoprena, npr. skvalen

ANG.: *triterpene*

LAT.: *triterpenum, triterpeni n*

trítterpenóid -a m **farmakognoz.** oksidacijski produkt triterpena, npr. ambrein, ganoderinska kislina

ANG.: *triterpenoid*

LAT.: *triterpenoidum, triterpenoidi n*

trítterpenóidni saponín -ega -a m **farmakognoz.** saponin, navadno značilen za dvokaličnice, v katerem je aglikon triterpenoid, npr. escin, glicirizin, hederakozid

ANG.: *triterpenoid saponin*

LAT.: *saponinum triterpenoidi*

triturácija -e ž **1. lek. farm.** postopek priprave ali izdelave trituratá

2. homeopat. postopek izdelave homeopatskega zdravila iz v vodi ali etanolu netopne učinkovine, npr. minerala, s potenciranjem v laktozi **s:** trituríriranje

ANG.: *trituration*

LAT.: *trituriatio, triturationis f*

triturát -a m **lek. farm.** polizdelek iz razredčene zmesi praška ali raztopine z močnim delovanjem, npr. 1 : 10, 1 : 100

ANG.: *triturate*

trituriranje -a s homeopat. ► tritracija (2)

triváljni mlín -ega -a m lek. farm. naprava s tremi nasprotno vrtečimi se valji iz porcelana, nerjavečega jekla ali umetnih mas za homogenizacijo poltrdnih suspenzij ali emulzij
ANG.: *three roll mill*

trín -a m farmakognoz. steblo ali list, preobražen v trdo, ostro tvorbo, ki izrašča iz kolenca
ANG.: *spine, thorn*
LAT.: *spina, spinæ*

trNA -- [térená] ž (ANG. *transfer RNA*) farm. bioteh. kratica ► prenašalna RNA

trohísk -a m zgod. farm. v srednjem veku zmesi zdravilnih praškov in pomožnih snovi, oblikovane v hlebčke
LAT.: *trochiscum, trochisci n*

trombin -a m farm. bioteh. aktivna oblika plazemske serinske proteaze, ki sodeluje pri procesu koagulacije tako, da pretvarja topni fibrinogen v fibrinski strdek
ANG.: *thrombin*
LAT.: *thrombinum, thrombini n*

tromboferéza -e ž farm. bioteh. postopek odvzema trombocitov iz krvi bolnika ali krvodajalca
ANG.: *thrombocytapheresis*

tromboksáni -ov m mn. farm. kem. avtakoidi, nastali pod vplivom ciklooksigenaze iz arahidonske kisline, vazokonstriktorji, mediatorji vnetja in agregacije trombocitov
ANG.: *thromboxanes*
LAT.: *thromboxana n pl.*

trombolítik -a m farm. bioteh. učinkovina, navadno serinska proteaza, ki sproži pretvorbo plazminogena v plazmin, kar vodi v razgradnjo fibrinskega strdka
ANG.: *thrombolytic drug*
LAT.: *thrombolyticum, thrombolytici n*

trombopoétin -a m farm. bioteh. glikoproteinski hormon, ki nastaja večinoma v jetrih in ledvicah in spodbuja trombopoezo
ANG.: *thrombopoietin*
LAT.: *thrombopoietinum, thrombopoietini n*

trombopoéza -e ž farm. bioteh. proliferacija in diferenciacija megakariocitov v trombocite
ANG.: *thrombopoiesis*
LAT.: *thrombopoiesis, thrombopoiesis f*

tropánski alkaloid -ega -a m farmakognoz. antiholinergik, izoliran iz številnih vrst razhudnikovk, alkaloid, katerega osnovna struktura je tropan ali 8-azabiciklo[3.2.1]oktan, npr. hiosciamin, kokain, skopolamin
S: alkaloid razhudnikovk
ANG.: *tropane alkaloid*
LAT.: *alcaloidum tropanicum*

tropolón -a m farmakognoz. nenasičen ciklični hidroksiketon, strukturno 2-hidroksi-2,4,6-cikloheptatrien-1-on, ki je osnovna struktura tropolonskih alkaloidov
ANG.: *tropolone*
LAT.: *tropolonum, tropoloni n*

tropolónski alkaloid -ega -a m farmakognoz. alkaloid, katerega osnovna struktura je tropolon, npr. kolhicin
ANG.: *tropolone alkaloid*
LAT.: *alcaloidum tropoloni*

tropónin -a m klin. kem., biomed. globularni protein v mišičnih celicah, tudi v srčni mišici, ki se uporablja pri diagnostiki akutnega miokardnega infarkta
ANG.: *tropoinin*

trós -a m 1. farmakognoz. prosta rastlinska celica za nespolno razmnoževanje, ki se razvije v trosovniku S: spóra
2. farmakognoz. bakterija, modrozelená cepljivka ali enocelična alga, obdana s trpežnim ovojem, da lahko preživi neugodne razmere S: spóra
ANG.: *spore*
LAT.: *spora, sporae f*

trosišče -a s farmakognoz. večja skupina trosovnikov
ANG.: *synangium*
LAT.: *synangium, synangii n*

trosnják -a m farmakognoz. tvorba za nespolno razmnoževanje pri glivah
ANG.: *fungus sporangium*
LAT.: *mycosporangium, mycosporangii n*

trosóvnica -e ž farmakognoz. plast v klobuku gob, v kateri nastajajo trosi S: himénij
ANG.: *hymenium*
LAT.: *hymenium, hymenii n*

trosóvnik -a m farmakognoz. organ, v katerem nastajajo trosi S: sporángij
ANG.: *sporangium*
LAT.: *sporangium, sporangii n*

TSH TSH-ja in -- [teeshá] m (ANG. *thyroid-stimulating hormone*) farm. bioteh. kratica ► tiotropin

t. / tal. -- [táles] (LAT. *tales*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu takšni, tako veliki

tub. -- [túber] (LAT. *tuber*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu gomolj

túba -e ž farm. teh. aluminjast ali polietilenski cevast vsebnik, lahko s podaljšanim vratom ali nastavkom za odmerjanje, za poltrdne farmacevtske oblike, ki se iztisnejo
ANG.: *tube*
LAT.: *tuba, tubae f*

túber -bra m farmakognoz. ► gomólj

túja snóv -e snóví ž *farm. kem.* ► ksenobiótik

túje primesí -ih -- ž mn. *farmakognoz.* farmakopejska metoda s Seznamom metod v farmakognozi, ki predpisuje način ugotavljanja prisotnosti snovi ali rastlinskih delov v rastlinski snovi, ki ne izvirajo iz navedene rastline
ANG.: *foreign matter*

túji délci -ih -ev m mn. *anal. zdr.* nenamerno prisotni gibljivi delci, ki niso mehurčki plina in se obravnavajo kot nečistote v injekcijah ali infuzijah
ANG.: *extraneous particles*

túji éstri v etêričnih óljih -ih -ov -- -- -- m mn. *farmakognoz.* analizna metoda za ugotavljanje vsebnosti ali prisotnosti estrov, ki ne izvirajo iz navedene rastline
ANG.: *foreign esters in essential oils*

túmor -ja m *farm. kem., biomed.* nenormalno razbohoteno nerakavo ali benigno, predrakavo ali rakavo tkivo brez fiziološke funkcije, nastalo zaradi običajno hitre, nenadzorovane delitve gensko spremenjenih celic **s:** néoplázma, novotvórbá
ANG.: *neoplasm*

túmorje infiltrirajóci limfocíti -- -ih -ov m mn. **K:** **TIL** *imunol., biomed.* CD4+ in CD8+ limfociti T, ki so v tumorskem tkivu in se zaradi njihove sposobnosti, da specifično prepoznavajo za tumorje značilne antigene, osamijo iz biopsij rakavega tkiva in v prisotnosti interleukina 2 (IL-2) namnožijo do zadostnega števila *in vitro*, nato pa v obliki infuzije prenesejo nazaj v bolnika z namenom ciljanega uničevanja tumorskih celic in s tem zmanjševanja tumorske mase
ANG.: *tumor-infiltrating lymphocytes*

túrboekstrákcija -e ž *farm. teh.* ► vrtínčasta ekstrákcija

túrboekstráktor -ja m *farm. teh.* naprava, navadno mešalnik, za vrtinčasto ekstrakcijo, ki z intenzivnim vrtenjem droge in topila ter s sočasnim drobljenjem droge s križnimi noži in povišano temperaturo skrajša čas ekstrakcije
ANG.: *turboextractor*

turbulétni tók -ega -a m *farm. teh.* vrtinčasto gibanje, pri katerem se hitrost tekočine v določeni točki spreminja glede na smer in velikost, povprečje časovnih sprememb pa označuje smer toka tekočine
ANG.: *turbulent flow*

Turnbúlovo módro in **turnbúlovo módro** -ega -ega s *zgod. farm.* ► prúsko módro

tusisedatív -a m *farm. kem.* ► antitúsik

tvorílec géla -lca -- m *farm. teh.* snov, ki tvori tridimenzionalno ogrodje gela z omejenim

nabrekanjem polimerov ali z asociiranjem anorganskih snovi v tekočini **PRIM.:** gelirno srédstvo

ANG.: *gel-forming agent, gelling agent*

TYMC TYMC-ja in -- [tiemcé tiemcēja] m (*ANG. total yeasts/moulds count*) kratica skupno število kvasovk in plesni, ki opredeljuje mikrobiološko kakovost zdravil, tehnoloških medijev in farmacevtskih voda

U

ubikinól -a m *farm. kem.* ► kòencím Q₁₀

ubikinón -a m *farm. kem.* ► kòencím Q₁₀

učínek mátriкса -nka -- m *farmakokin.* lažno prenizek ali previsok odziv analita zaradi motečih snovi v vzorcu
ANG.: *matrix effect*

učínkovina -e ž *farm. kem.* snov, ki že v relativno majhni količini vpliva na biokemične ali biofizikalne procese v organizmu in povzroči določen farmakološki odziv
ANG.: *agent, drug*
LAT.: *agens, agentis n*

učínkovina, ki prekíne verígo DNA -e -- -- -- -- [deená] ž *farm. kem.* protitumorna učinkovina, ki prekíne verigo DNA in prepreči DNA-ligazi, da bi popravila napako, npr. bleomicini, kalikeamicin
ANG.: *DNA chain cutter, DNA strand breaker*

učínkovina, ki zaključíje sintézo verígo DNA -e -- -- -- -- ž *farm. kem.* protivirusna učinkovina, ki se kot lažni substrat vgradi v rastočo verigo DNA med replikacijo, s čimer se prepreči dodajanje novih nukleotidov, npr. aciklovir
ANG.: *DNA chain terminator*

učínkovina proti góbvosti -e -- -- ž *farm. kem.* učinkovina, ki se zaradi delovanja proti mikobakterijam, zlasti *Mycobacterium leprae*, uporablja za zdravljenje gobavosti, npr. dapson **s:** antileprótik
ANG.: *drug for treatment of lepra, drug for treatment of leprosy*
LAT.: *antileproticum, antileprotici n*

učinkovina prve izbire -e --- ž farm. kem.
učinkovina, ki se najprej uporabi za zdravljenje določene bolezni
ANG.: *first-choice drug*

učinkovina za nakisanje urina -e --- ž farm. kem. učinkovina, ki po aplikaciji zniža pH urina in se lahko uporablja za zdravljenje bakterijskih okužb ter pospeši izločanje bazičnih spojin iz organizma, npr. amonijev klorid
ANG.: *acidifier*
LAT.: *acidificans, acidificantis n*

učinkovina za spodbujanje krčenja maternice -e --- ž farm. kem. učinkovina, ki spodbuja krčenje maternice pri porodu in iztis mleka iz mlečnih žlez po porodu, npr. oksitocin s: uterotónik
ANG.: *oxytocic*
LAT.: *oxytocicum, oxytocici n*

učinkovina za stabiliziranje kapilár -e --- ž farm. kem. vazoprotektiv, učinkovina naravnega, sinteznega ali polysinteznega izvora, ki preprečuje poškodbe kapilar
ANG.: *capillary stabilising agent*
LAT.: *medicamentum ad stabilendas capillarias*

učinkovina za zdravljenje erektilne disfunkcije -e --- ž farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki lajša težave, povezane z erekcijo
ANG.: *drugs used in erectile dysfunction*
LAT.: *erectionis disfunctionis medicamenta*

učinkovina za zdravljenje infekcij z mikobaktérijami -e --- ž farm. kem. učinkovina, ki se uporablja samostojno ali v kombinaciji z drugimi za zdravljenje z mikobakterijami povzročenih bolezni, npr. gobavosti, tuberkuloze
ANG.: *antimycobacterial*
LAT.: *antimycobactericum, antimycobacterici n*

učinkovina za zdravljenje neoplázem -e --- ž farm. kem. ► protitúrnorna učinkovina

učinkovina z dvójnim delovánjem -e --- ž farm. kem. učinkovina, ki ima dva različna želena farmakodinamična učinka pri približno enakih odmerkih PRIM.: učinkovina z večvrstnim delovánjem
ANG.: *dual action drug, dual drug*

učinkovina z večvrstnim delovánjem -e --- ž farm. kem. učinkovina, ki ima več različnih zelenih farmakoloških učinkov pri približno enakih odmerkih PRIM.: učinkovina z dvójnim delovánjem
ANG.: *multiple action drug*

učinkovine proti lišmeniózi -ín --- ž mn. farm. kem. antiparazitiki, ki se uporabljajo za

zdravljenje tropskih bolezni, povzročenih z bičkarji iz rodu *Leishmania*
ANG.: *agents against leishmaniasis, antileishmanial*

učinkovine proti nitastim črvom -ín --- ž mn. farm. kem. anthelmintiki, ki po različnih mehanizmi delujejo proti endoparazitom iz skupine nitastih črvov, zlasti glist, npr. mebendazol
ANG.: *antinematodal agents*

učinkovine proti sesáčem -ín --- ž mn. farm. kem. anthelmintiki, ki po različnih mehanizmi delujejo proti sesáčem, ki kot endoparaziti povzročajo različne bolezni, npr. prazikvantel
ANG.: *antitrematodals*

učinkovine proti trakúljavosti -ín --- ž mn. farm. kem. anthelmintiki, ki se uporabljajo za zdravljenje bolezni, povzročenih z valjastimi črvi iz skupine trakulj
ANG.: *anticestodals*

učinkovine proti tripanosomózi -ín --- ž mn. farm. kem. antiparazitiki, ki se uporabljajo za zdravljenje tropskih bolezni, npr. spalne bolezni, povzročenih z bičkarji iz rodu *Trypanosoma*
ANG.: *agents against trypanosomiasis, antitrypanosomals*

učinkovine zlatá -ín -- ž mn. farm. kem. ► zdravila z učinkovinami zlatá

učinkovini podobna molékula -- -e -e ž farm. kem. molekula, ki ima ustrezne fizikalno-kemijske lastnosti in se lahko absorbira s pasivnim transportom pri peroralni uporabi
ANG.: *drug-like molecule*

učinkovitost -i ž farm. kem. maksimalen farmakološki učinek, ki se lahko doseže z neko učinkovino
ANG.: *efficacy*

u. d. --- [ut díktum] (LAT. *ut dictum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kot je navedeno

UDP-glukuronilna transferáza -e -e [udepé] ž (ANG. *UDP uridine 5'-diphospho-glucuronosyltransferase*) klin. kem., biomed. encim, ki prenaša glukuronilno skupino in omogoča konjugacijo snovi ob nastanku glukuronidov
ANG.: *UDP-glucuronil transferase*

ulívanje -a s farm. teh. farmacevtskotehnološki postopek za izdelavo svečk, globul, tablet z vlivanjem talin v kalupe
ANG.: *moulding*

últrafiltrácija -e ž farm. biotech. membranska filtracija, pri kateri s pomočjo hidrostatskega tlaka skozi membrano z velikostjo por med

1 in 100 nm v filtrat prehajajo majhne in enostavne molekule

ANG.: *ultrafiltration*

últrafiltrát -a m klin. kem., farm. teh. filtrat, ki vsebuje majhne molekule, ki prehajajo skozi membrano pri ultrafiltraciji

ANG.: *ultrafiltrate*

últravijólična in vidna absorpcijska spektrometrija -e -- -e -e -e ž 1. anal. zdr.

analizna spektroskopska metoda, ki na podlagi absorpcije elektromagnetnega valovanja v vidnem in ultravijoličnem območju omogoča kvantitativno in kvalitativno analizo vzorcev

ANG.: *ultraviolet and visible absorption spectrophotometry*

2. anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način istovetenja in določanja vsebnosti spojine v vzorcu na podlagi interakcij molekul z ultravijoličnim in vidnim delom elektromagnetnega valovanja

ANG.: *ultraviolet and visible absorption spectrophotometry*

últrazvóčni pomiválni strójt -ega -ega strójtja m

lek. farm. stroj za pomivanje laboratorijske steklovine z ultrazvokom

ANG.: *ultrasonic washing machine*

umerítvena krivúlja -e -e ž farmakokin. krivulja v grafičnem prikazu, ki prikazuje odnos med odzivom merjenega analita in njegovo koncentracijo

ANG.: *calibration curve*

umérjanje -a s farm. teh., farm. zak. v dobri proizvodni praksi postopki, ki v določenih pogojih pokažejo razmerje med izmerjenimi vrednostmi in točnimi vrednostmi kalibratorja s: kalibracija

ANG.: *calibration*

umétna aktivna imunizácija -e -e -e ž imunol., farm. bioteh. vzpostavljane pridobljene, specifične in navadno dolgotrajne odpornosti organizma v obliki humoralnega in celičnega (limfociti T) imunskega odziva na določen antigen, ki se lahko razvije po namenski uporabi cepiv

ANG.: *artificially acquired active immunisation*

umétna pasívna imunizácija -e -e -e ž imunol., biomed. zagotovitev antigensko specifične imunske reaktivnosti v prejemniku, ki sam ni odporen na določen antigen, s prenosom protiteles ali funkcionalnih klonov limfocitov T, pridobljenih iz imunega darovalca ali pripravljenih iz prejemniko-

vih limfocitov, senzibiliziranih z želenim antigenom in namnoženih *ex vivo*

ANG.: *artificially acquired passive immunity*

umétne sólje -ih sólj ž mn. farm. teh., farm. kem. kapljice za terapijo suhega očesa in draženja zaradi pomanjkanja solzne tekočine, s katerimi se poveča močenje očesne površine in izboljša lubrikacija

ANG.: *artificial tears*

LAT.: *lacrimae artificiales*

umétni črevésni sók -ega -ega -a m tekočina, ki s svojo sestavo simulira črevesno vsebino v preskusu

ANG.: *simulated intestinal fluid*

umétni kromosóm kvásovk -ega -a -- m

K: **YAC** farm. bioteh. umetno pripravljen kromosom kvasovk, ki vsebuje vse elemente, potrebne za replikacijo, in se uporablja kot vektor za vnos daljših zaporedij rekombinantne DNA v celice kvasovk

ANG.: *yeast artificial chromosome*

umétni želódčni sók -ega -ega -a m tekočina, ki s svojo sestavo simulira želodčno vsebino v preskusu

ANG.: *simulated gastric fluid*

umrljívost -i ž farmakoepid., soc. farm. pogostnost smrti prebivalstva na splošno ali pri točno določenih zdravstvenih pojavih

ANG.: *mortality*

unáni -ja m v Indiji in arabskih državah sistem zdravljenja zlasti z zdravnimi rastlinami, ki temelji na grško-arabski tradiciji

ANG.: *Unani*

úńča -e ž K: **oz.** lek. farm., zgod. farm. stara lekarniška enota za maso, ki je v Veliki Britaniji pred reformo leta 1824 ustrezala 31,1 g, kasneje pa 30 g

ANG.: *ounce*

LAT.: *uncia, unciae f*

unguátor -ja m farm. teh. ► mešalnik

ung. / **ungn.** / **ungt.** -- [ungvéntum]

(LAT. *unguentum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu mazilo

unicístična homeopatija -e -e ž ► klásična homeopatija

unicízem -zma m veja homeopatije, pri kateri homeopat predpiše samo eno homeopatsko zdravilo

ANG.: *unicism*

únikónični mešálNIK -ega -a m farm. teh.

mešalnik v obliki enojnega prirezanega stožca, ki se vrti okrog svojih osi, za mešanje prahov, granulata, zrnč ali pelet

ANG.: *uniconical mixer*

U

unipórt -a m farm. kem. transport določene molekule ali iona skozi biološko membrano
PRIM.: antiport, simpórt
ANG.: uniport

unipoténtna mátična célica -e -e -e ž biomed.
 celica, ki se lahko razvije le v eno celično vrsto
ANG.: unipotent stem cell

unkompetitívni inhibítor -ega -ja m farm. kem.
 encimski inhibitor, ki se veže le na kompleks med encimom in substratom, zato dvig koncentracije substrata poveča inhibicijo
S: unkompetitívni zavirálec
ANG.: uncompetitive inhibitor

unkompetitívni zavirálec -ega -lca m
 farm. kem. encimski zaviralec, ki se veže le na kompleks med encimom in substratom, zato dvig koncentracije substrata poveča inhibicijo
S: unkompetitívni inhibítor
ANG.: uncompetitive inhibitor

uporába zdravíla -e -- ž nanos ali vnos zdravila v telo ali na telo za doseganje terapevtskega učinka
S: aplikácija zdravíla, dajánje zdravíla, jemánje zdravíla
ANG.: drug administration

uporába zdravíla, nèskládna s predpísi -e -- -e -- -- ž lek. farm., soc. farm. ► nènáménska uporába zdravíla

uporába z inhalíránjem -e -- -- ž aplikácija zdravíla v dihala z vdihávanjem
ANG.: inhalation use
LAT.: usus ad inhalationem

uprávnik lekárne -a -- m uprávnicá lekárne
 -e -- ž med letoma 1949 in 1992 magister farmacije, odgovoren za vodenje lekarne
ANG.: pharmacy manager

uracíl -a m farm. bioteh. nukleínska baza, derivat pirimidina, komplementaren adeninu, s katerim tvori dve vodikovi vezi
PRIM.: nukleínska báza
ANG.: uracil
LAT.: uracilum, uracili n

urádna kontrolá kakóvosti zdravíla -e -e -- -- ž farm. zak., anal. zdr. proces, v katerem uradni kontrolni laboratorij ugotavlja kakovost zdravila z analiznim preskušanjem, preverjanjem analiznih certifikatov, ovojnine, navodila za uporabo zdravila ali drugih dokumentov
ANG.: official quality control of a medicinal product, official quality control of a medicine

urádna medicína -e -e ž z dokazi podprta medicina, ki jo priznava večina zahodnih medicinskih fakultet
S: konvencionálna medicína
ANG.: conventional medicine

uráadne analizne metóde -ih -ih -ód ž mn.
 anal. zdr. preskusi in določitve, ki jih navaja farmakopeja in na katerih temeljijo farmakopejski standardi
ANG.: official methods of analysis

urádni kontrolni laboratórij za analizno preskúšanje zdravíla -ega -ega -a -- -- -- m
K: OMCL neodvisni kontrolni laboratorij, uradno pooblaščen in pristojen za opravljanje preskušanja kakovosti zdravil z analiznim preskušanjem, preverjanjem analiznih certifikatov, ovojnine, navodila za uporabo zdravila ali drugih dokumentov
ANG.: official medicines control laboratory

urádni nadzór zdravíla -ega -ôra -- m farm. zak. ► inšpekcijski nadzór zdravíla

urát -a m klin. kem., biomed. sol sečne kisline v serumu, navadno natrijeva sol, ki nastaja kot končni produkt razgradnje nukleinskih kislin ali purinskih nukleinskih baz in se uporablja kot biokemični kazalec pri diagnostiki protina, za oceno delovanja ledvic, citotoksičnega zdravljenja pri malignih boleznih
ANG.: urate

úrea -e ž klin. kem., biomed. ► sečnína

uretrálna uporába -e -e ž aplikácija zdravíla v sečevod
ANG.: urethral use
LAT.: usus urethralis

urgéntni kontraceptív -ega -a m farm. kem. kontraceptiv, ki apliciran po spolnem odnosu prepreči zanositev
ANG.: emergency contraceptive

uridín -a m farm. bioteh. nukleozid uracila, vezanega na ribozo, sestavina RNA
ANG.: uridine
LAT.: uridinum, uridini n

uríkemija -e ž klin. kem., biomed. stanje koncentracije uratov v serumu nad referenčno vrednostjo, ki se pojavi pri pretiranem nastajanju ali zmanjšanem izločanju uratov preko ledvic in pogosto vodi v nalaganje njihovih kristalov v mehka tkiva, npr. v ledvice ali sklepe, kar povzroča hude bolečine in vnetja
ANG.: uricemia

urínska vréčka -e -e ž med. prip. vrečka iz visoko kakovostnih umetnih materialov, ki se s trakovi namesti na bolnikovo nogo za zbiranje urina
ANG.: urine leg bag

urínski katéter -ega -tra m med. prip. tanka, mehka, sterilna plastična ali silikonska cevka različnih debelin, ki se vstavi

v mehur za redno odvajanje ali nemoten odtok seča

ANG.: *urinary catheter*

úrinski katéter za ênkratno uporábo -ega -tra -- -- -- m med. prip. urinski kateter iz polivinilklorida, s katerim zdravnik, sestra ali bolnik izpusti seč iz mehurja in ga nato zavrže

ANG.: *urinary catheter for single use*

úrinski količinski kumulativni profil -ega -ega -ega -a m farmakokin. časovni potek kumulativnih količin učinkovine ali njenega metabolita, ki se ob posameznih časih izločijo v urin

ANG.: *cumulative urinary excretion curve*

úrinski kondóm -ega -a m med. prip. kondom iz polimera s cevko za povezavo z urinsko vrečko

ANG.: *urinary condom*

úrinski sediment -ega -ênta m klin. kem., biomed. usedlina urina, ki nastane po centrifugiranju naključnega vzorca urina in lahko vsebuje levkocite, eritrocite, bakterije, epitelijske celice, cilindre in kristale

ANG.: *urine sediment*

24-úrni vzorec urína -ega -rca -- [štíriindváj-set] m klin. kem., biomed. homogenizirana zmes vseh vzorcev urina, zbranih v 24 urah, za laboratorijske preiskave, večinoma za kvantitativne analize urina PRIM.: 8-úrni vzorec urína

ANG.: *24-hour urine sample*

8-úrni vzorec urína -ega -rca -- [ôsem] m klin. kem., biomed. homogenizirana zmes vzorcev urina, zbranih med 22. in 6. uro, za laboratorijske preiskave PRIM.: 24-úrni vzorec urína

ANG.: *8-hour urine sample*

úrobilinogén -a m klin. kem., biomed. metabolit bilirubina, ki nastaja v tankem črevesju, se po absorpciji v kri izloči skozi ledvice in se dokaže v urinu, npr. pri jetrnih boleznih

ANG.: *urobilinogen*

úrofolitropín -a m farm. bioteh. folikel stimulirajoči hormon, pridobljen z izolacijo in čiščenjem iz humanega urina

ANG.: *urofolittropin*

úrospazmolítik -a m farm. kem. spazmolitik, ki prepreči krče v urinarnem traktu

ANG.: *urinary antispasmodic*

LAT.: *urospasmolyticum, urospasmolytici n*

ÚSAN USAN-a in -- m (ANG. *United States adopted name*) kratica nelastniško ime farmacevtske snovi, uradno priznано v Združenih državah Amerike PRIM.: BÀN, INN

us. ext. -- -- [úzui ekstérno] (LAT. *usui externo*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za zunanjo uporabo

us. inter. -- -- [úzui intérno] (LAT. *usui interno*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za notranjo uporabo

USP -- [uespé] ž (ANG. *United States Pharmacopeia*) kratica farmakopeja Združenih držav Amerike

uspaválo -a s farm. kem. zdravilo ali učinkovina, ki olajšuje začetek spanja in ga podaljšuje

S: hipnótik

ANG.: *hypnotic, narcotic*

LAT.: *hypnoticum, hypnotici n, narcoticum, narcotici n*

USR USR-a in -- [uesèr uesèra] m (ANG. *urgent safety restriction*) farm. zak. kratica ▶ nájni várnostni ukrep

ústna farmacévtska komunikácija -e -e -e ž lek. farm. ▶ verbálna farmacévtska komunikácija

ústna vóda -e -e ž farm. teh. vodna raztopina za uporabo na ustni sluznici, ki se je ne sme pogoltniti

S: raztopína za izpiranje úst

ANG.: *mouth wash*

LAT.: *aqua oralis*

ústnik -a m farm. teh. pripomoček za aplikacijo zdravila v usta ali skozi usta

ANG.: *mouthpiece*

us. veter. -- -- [úzui veterínárjio] (LAT. *usui veterinario*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu za uporabo v veterinarski medicini

uterotónik -a m farm. kem. ▶ učinkovina za spodbújanje krčénja máternice

utéž kakóvosti življénja uteží -- -- ž farmakoekon., soc. farm. ▶ utež uporabnosti

utéž uporabnosti uteží -- ž farmakoekon., soc. farm. mera za opredelitev preference oseb do izbranega zdravstvenega stanja ali izida, navadno med 0 in 100, npr. vrednost 0 za smrt, 1 za idealno zdravstveno stanje

S: utež kakóvosti življénja

ANG.: *utility weight*

utilizácija zdravíl -e -- ž lek. farm. statistična metoda za spremljanje porabe in uporabe zdravil, ki zajema distribucijo, trženje in predpisovanje s poudarkom na medicinskih, socialnih in ekonomskih posledicah

S: sprémljanje porábe zdravíl

ANG.: *drug utilisation*

UV-filter -tra [úv] m organska ali anorganska snov, ki odbija ali absorbira UVB-žarke in/ali UVA-žarke

uvóznik zdravil -a -- m *farm. zak.* pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki izvaja promet z zdravili na debelo iz tretjih držav na ozemlje Republike Slovenije ali v druge države Evropskega gospodarskega prostora

ANG.: *importer of medicinal products*

uvóz zdravila -óza -- m *farm. zak.* promet zdravila na debelo iz tretjih držav na ozemlje Republike Slovenije ali v druge države Evropskega gospodarskega prostora

ANG.: *import of a medicinal product*

V

V -- [vé] ž *lek. farm.* kratica ► vmésna lísta zdravíl

vag. -- [vaginális] (*LAT. vaginalis*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vaginalni, za uporabo v nožnici

vaginaléta -e ž *farm. teh.* ► vaginalna tabléta

vaginalna farmacevtska oblika -e -e -e ž *farm. teh.* farmacevtska oblika za aplikacijo v nožnico, navadno za lokalni učinek

ANG.: *vaginal preparation*

LAT.: *vaginalium, vaginalii n*

vaginalna glóbulá -e -e ž *farm. teh.* trdna enoodmerna vaginalna farmacevtska oblika, navadno jajčaste oblike

ANG.: *pessary*

LAT.: *globulus vaginalis*

vaginalna kápsula -e -e ž *farm. teh.* trdna enoodmerna vaginalna farmacevtska oblika z drsljivo ovojnico, navadno jajčaste oblike

S: glóbulá z ovójnico

ANG.: *vaginal capsule*

LAT.: *capsula vaginalis*

vaginalna kréma -e -e ž *farm. teh.* krema za aplikacijo v nožnico

ANG.: *vaginal cream*

vaginalna péna -e -e ž *farm. teh.* zdravilna pena za aplikacijo v nožnico

ANG.: *vaginal foam*

LAT.: *muscus vaginalis*

vaginalna tabléta -e -e ž *farm. teh.* neobložena ali filmsko obložena tableta za aplikacijo v nožnico

S: vaginaléta

ANG.: *vaginal tablet*

LAT.: *vaginaletta, vaginalettae f*

vaginalna uporába -e -e ž aplikacija zdravila v nožnico

ANG.: *vaginal use*

LAT.: *usus vaginalis*

vaginálni tampón -ega -a m *farm. teh.* zdravilni tampon za vstavljanje v nožnico

ANG.: *vaginal tampon*

LAT.: *tampona vaginalis*

vagitórij -a m *farm. teh.* po Ph. Jug. IV zdravilni pripravek za vaginalno aplikacijo

ANG.: *vaginal preparation*

LAT.: *vagitorium, vagitorii n*

vakcína -e ž *imunol., farm. biotech.* ► cepívo

vakcinácija -e ž *imunol., farm. biotech.* ► cépljenje

vakuóla -e ž *farmakognoz.* z membrano obdan vezikel v evkariontski celici rastlin za skladiščenje in zapolnitev prostora

ANG.: *vacuole*

LAT.: *vacuola, vacuolae f*

vákuumski sušilnik -ega -a m *farm. teh.* naprava za sušenje s podtlakom

ANG.: *vacuum dryer*

validácija -e ž *farm. teh., anal. zdr.* v dobri proizvodni praksi dokumentiran postopek dokazovanja, s katerim se v skladu z načeli dobre proizvodne prakse preverja, ali postopek, proces, oprema, snov, dejavnost ali sistem dejansko vodijo do rezultatov, ki ustrezajo vnaprej postavljenim merilom kakovosti

S: vrednótenje veljávnosti

ANG.: *validation*

LAT.: *validatio, validationis f*

validácija metode -e -- ž *farmakokin.* dokumentiran postopek preskusov metode, ki zagotavlja njeno primernost za analizo predvidenih vzorcev in vključuje dokaze specifičnosti, točnosti, natančnosti, linearnosti, robustnosti, meje določitve in meje zaznavnosti

ANG.: *method validation*

valín -a m *farm. kem.* esencialna proteinogena aminokislina z lipofilno izopropilno stransko skupino

ANG.: *valine*

LAT.: *valinum, valini n*

váljčno granulíranje -ega -a s *farm. teh.* suho granuliranje, pri katerem se zmes prahov stiska med dvema valjema v listu podoben produkt, ki se v mlinu zdrobi v zrnca

S: váljčno kompakfíranje

ANG.: *roller compaction*

váljčno kompaktiranje -ega -a s farm. teh. ►
váljčno granuliranje

VÁMF VAMF-a in -- m (ANG. *vaccine antigen master file*) farm. zak. kratica ► glávni dosjé o antigénu cepíva

Van der Waalsove interákcije in van der waalsove interákcije --- -- -ih -ij
[van der válsove] ž mn. farm. kem. šibke privlačne sile med molekulami, ki jih povzročá neenakomerna razporeditev elektronske gostote v molekulah
ANG.: *Van der Waals interactions*

variabilná doména težke in láhke verige
-e -e -- -- -- -- ž farm. bioteh. strukturna enota težke in lahke verige protitelesa, ki je različna pri protitelesih, proizvedenih v različnih klonih plazmatk
ANG.: *heavy and light chain variable domain*

variabilno podróčje -ega -a s 1. imunol., biomed. strukturni predel težke in lahke verige imunoglobulina z veliko raznovrstnostjo v zaporedju aminokislin med posameznimi protitelesi znotraj istega razreda, npr. IgG, za katerega velja, da je sestavni del vezavnega mesta za antigene

2. imunol., biomed. strukturni predel antigenskega T-celičnega receptorja z veliko raznovrstnostjo v zaporedju aminokislin, ki se veže na ustrezno molekulo HLA, napolnjeno z antigenskim peptidom
ANG.: *variable region*

varietéta -e ž farmakognoz. takson znotraj iste vrste, nižje od podvrste, ki ni geografsko ali ekološko pogojen s: sórta
ANG.: *variety*
LAT.: *varietas, varietatis f*

varilnik túb -a -- m lek. farm. naprava ali stroj za zapiranje tub iz polietilena z varjenjem
ANG.: *tube welder*

várna uporába zdravíla -e -e -- ž lek. farm. uporaba zdravíla, ki ne ogrozi ali ne poslabša zdravstvenega stanja pacienta
ANG.: *safe drug use, safe use of medicine*

várnostni korektívni ukrep -ega -ega -épa m K: FSCA farm. zak. ukrep, ki ga proizvajalec ali pooblašáni predstavnik proizvajalca uvede za zmanjšanje tveganja smrti ali resnega poslabšanja zdravstvenega stanja, povezanega z uporabo medicinskega pripomočka, ki je že na trgu
ANG.: *field safety corrective action*

várnostni signál -ega -a m farm. zak. informácija iz enega ali več virov, vključno z opazovanjem in eksperimenti, ki nakazuje novo morebitno vzročno povezanost med

izpostavljenostjo zdravílu in neželenim ali koristnim dogodkom
ANG.: *safety signal*

váta -e ž med. prip. vpojen, mehek skupek bombažnih ali umetnih vlaken, ki se lahko uporablja samostojno ali kot sestavni del drugega medicinskega pripomočka, npr. vatiranca, za nego poškodovane kože, imobilizácijo
ANG.: *cotton for medical purposes, cotton wool*

vatíranec iz gáze -nca -- -- m med. prip. visoko vpojna vata, obšita s tkano gazo, za enkratno uporabo pri ranah z močnim izločkom
ANG.: *tampon of gauze*

vazelín -a m farm. teh. ena najstarejših mazilnih podlag, zmes nasičenih trdnih in tekočih ogljikovodikov, pridobljena iz zaostanka po destilaciji nafte, ki se razlikuje po stopnji beljenja, kemično, fizikalno in fiziološko indiferentna
ANG.: *petrolatum, soft paraffin*
LAT.: *vaselinum, vaselini n*

vazodilatátor -ja m farm. kem. učinkovina, ki povzroči relaksácijo gladkih mišičnih celic v steni krvnih žil, poveča pretok krvi skozi žile in zniža arterijski krvni tlak s: vazodilatátor
PRIM.: vazokonstriktor
ANG.: *vasodilator*
LAT.: *vasodilatator, vasodilatatoris m*

vazodilatátor -ja m farm. kem. ► vazodilatátor

vazokonstriktor -ja m farm. kem. učinkovina, ki povzroči krčenje gladkih mišičnih celic v steni krvnih žil, poveča periferni upor in zviša arterijski krvni tlak PRIM.: vazodilatátor
ANG.: *vasoconstrictor, vasopressor*
LAT.: *vasoconstrictor, vasoconstrictoris m, vasopressor, vasopressoris m*

vazopresín -a m K: ADH farm. kem. hormon nevrohipofize, ki zvečuje permeabilnost zbiralc in distalnih tubulov ledvic za vodo, deluje antiidiuretíčno in vazokonstriktorno s: antiidiuretíčni hormón
ANG.: *antidiuretic hormone, vasopressin*
LAT.: *vasopressinum, vasopressini n*

vazoprotektív -a m farm. kem. zdravílo ali učinkovina, ki preprečuje poškodbe žil
ANG.: *vasoprotective*

vcepítev -tve ž farm. bioteh. ► inokulácija

vdihoválnik -a m farm. teh. ► inhalátor

vêčenôtna farmacévtška oblîka -e -e -e ž farm. teh. farmaceutvska oblîka, sestavljena iz večjega števila enot, npr. prahov, zrn, pelet
ANG.: *multiunit dosage form*

V

vèčfaktorska štúdijs -e -e ž *stab. zdr.*
statistični model, ki omogoča določanje roka uporabnosti zdravila na podlagi združenih stabilnostnih podatkov različnih serij izdelkov, ki se razlikujejo tudi po drugih lastnostih **PRIM.:** dolgoročne stabilnostne štúdijs, rók uporabnosti
ANG.: *multifactor study*

vèčizvórno zdravílo -ega -a s *farm. zak.* ►
genèrično zdravílo

vèčkrátna aplikácijs zdravíla -e -e -- ž
farmakokin. aplikácijs zdravíla, ponavljajoča se v intervalih, ki so krajši od časa, potrebnega za popolno izločitev predhodnega odmerka iz organizma
ANG.: *multiple drug administration*

vèčkrátna emulzíjs -e -e ž *farm. teh.* emulzíjs
v emulzíjs, v kateri so kapljice dispergirane faze, sestavljene iz manjših kapljic tekočine, enake ali podobne disperznemu sredstvu
S: dvójna emulzíjs, múltipla emulzíjs
ANG.: *multiple emulsion*

vèčodmérna farmacévtska oblíka -e -e -e ž
farm. teh. farmacevtska oblíka v večkratnim odmerkom zdravilne učinkovine
ANG.: *multidose preparation*

vèčodméрни prášek -ega -ška m *farm. teh.*
prašek z večkratnim odmerkom zdravilne učinkovine **S:** nèdeljèni prášek
ANG.: *multidose powder*

vèčodméрни vsèbnik -ega -a m *farm. teh.* vsebnik
z več odmerki zdravíla
ANG.: *multidose container*

vèčplástna tabléta -e -e ž *farm. teh.* tableta,
izdelana z zaporednim stiskanjem delcev različne sestave v koncentrične ali paralelne plasti
ANG.: *multilayered tablet*

vèčslójni liposóm -ega -a m *farm. teh.* liposóm,
sestavljen iz več fosfolipidnih dvoslojev in enakega števila vodnih predelkov
ANG.: *multilamellar liposome*

vedènsks tóksíchnost -e -i ž *toksíkol.* lastnost
strupá, da povzroči spremembe v vedenju posamezníkov
ANG.: *behavioural toxicity*

vegetatívno razmnožévánje -ega -a s
farmakognoz. nespolno razmnoževanje z rastlinskimi deli
ANG.: *vegetative propagation, vegetative reproduction*
LAT.: *reproductio vegetativa*

vehíkel -kla m *farm. teh.* nosilec zdravilne učinkovine v tekočih ali poltrdnih farma-

cevtskih oblikah, sestavljen iz ene ali več pomožnih snovi
ANG.: *vehicle*

véktor -js m *farm. biotech.* molekula DNA, prenašalni sistem, najpogosteje plazmid, bakteriofag, kozmid ali umetni kromosóm kvasovk, za vnos tujega genskega zapísa v tarčni organizem ali celico
ANG.: *vector*
LAT.: *vector, vectoris m*

vèledrogeríjs -e ž *farm. zak.* ► vèletrgóvec z zdravíli

vèletrgóvec z zdravíli -vca -- -- m *farm. zak.*
poslovni subjekt, ki na podlagi dovoljenja organa, pristojnega za zdravíla, opravlja promet na debelo z zdravíli **S:** vèledrogeríjs
ANG.: *wholesaler*

vènèni líst -ega -a m *farmakognoz.* líst, ki sestavljsa venec cveta
ANG.: *petal*
LAT.: *petalum, petali n*

vènec -nca m *farmakognoz.* del cveta, ki ga sestavljajo venèni lísti **S:** koróla
ANG.: *corolla*
LAT.: *corolla, corollae f*

venéna -- s mn. (*LAT.*) *lek. farm.* nekđaj ► *claudenda*

venénúm -- (*LAT.*) *lek. farm.* oznaka na zdravniškem receptu strup

venopúnkcijs -e ž **1.** *klin. kem.* vbod v veno za odvzem venske krvi za laboratorijske preiskave ali transfuzíjs **S:** flebotomíjs
ANG.: *phlebotomy, venipuncture phlebotomy*
2. *biomed.* vbod v veno za intravenski vnos zdravíli
ANG.: *venipuncture*

Ventúrijsjs cév in ventúrijsjs cév -e -e cévi ž
farm. teh. instrument, ki z meritvíjs padca statíènega tlaka omogoča izračun volumskega toka tekočine
ANG.: *Venturi flowmeter*

verbálna farmacévtsks komunikácijs -e -e -e ž *lek. farm.* ustno sporazumevanje med farmacevtom in pacientom o pravilni, varni, učinkoviti in kakovostni uporabi zdravíli za zdravílenje in preprečevanje bolezní, npr. ustno navodílo za jemanje, svetovanje **S:** ústna farmacévtsks komunikácijs
ANG.: *patient counselling*

verifíkácijs lékárne -e -- ž *farm. zak.* postopek za ugotavljanje pogojev za opravílanje lékarníške dejavnosti
ANG.: *pharmacy verification*

verížna reákcíjs s polimerázó -e -e -- -- ž
K: *PCR farm. biotech.* metoda, ki omogoča

pomnoževanje odsekov DNA s pomočjo encima DNA-polimeraze v pogojih *in vitro*
 ANG.: *polymerase chain reaction*

verjetnostna občutljivostna analiza -e -e
 -e ž **K: PSA** farmakoecon., soc. farm. občutljivostna analiza, pri kateri se iz porazdelitev izhodiščnih parametrov modela naključno vzorčijo vrednosti in izračuna rezultat farmakoeconomske analize
 ANG.: *probabilistic sensitivity analysis*

verjetnost prehóda -i -- ž farmakoecon., soc. farm. verjetnost, da se v določenem času zdravstveno stanje bolnika spremeni v drugo zdravstveno stanje
 ANG.: *transition probability*

verte -- [véрте] (LAT.) lek. farm. oznaka na zdravniškem receptu obrni

vêrum -- m farmakokin. oznaka zdravila v klinični raziskavi, nasprotno od placebo
 ANG.: *verum*

veterinárska toksikologija -e -e ž veja toksikologije, ki proučuje vzroke, simptomatiko in zdravljenje zastrupitev pri domačih in divjih živalih
 ANG.: *veterinary toxicology*

veterinárski recept -ega -a m farm. zak. javna listina, na katero pooblaščen oseba za predpisovanje zdravil v veterinarski medicini napiše pooblaščenim osebam za izdajo zdravil vrsto, količino in odmerjanje zdravila za posamezno žival s: recept (2)
 ANG.: *veterinary prescription*

vezáva na plázemske proteine -e --- -- ž farmakokin. nespecifična reverzibilna interakcija učinkovine z vezavnimi mesti na plazemskih proteinih
 ANG.: *plasma protein binding*

vezávna konformácija -e -e ž farm. kem. tridimenzionalna struktura molekule učinkovine, ki ima funkcionalne skupine v najugodnejšem položaju za tvorbo interakcij z receptorjem in vezavo nanj
 ANG.: *binding conformation*

vezávna skupína -e -e ž farm. kem. funkcionalna skupina na molekuli učinkovine, ki omogoča tvorbo intermolekularnih vezi z vezavnim mestom receptorja
 ANG.: *binding group*

vezávno mésto -ega -a s farm. kem. območje na receptorju, na katero se veže ligand
 ANG.: *binding site*

vezikánt -a m farm. kem. učinkovina, ki draži kožo, da nastanejo mehurji s: mehúrník
 ANG.: *vesicant*
 LAT.: *vesicans, vesicantis n*

vezíkel -kla m **1. farmakognoz.** z membrano obdana mehurčasta tvorba v notranjosti celice za shranjevanje, transport ali pretvorbo snovi

2. farm. teh. struktura za dostavo učinkovin, ki jo tvori površinsko aktivna snov, npr. liposom

ANG.: *vesicle*

LAT.: *vesicula, vesiculae f*

vezívo -a s farm. teh. pomožna snov, ki omogoča povezovanje manjših trdnih delcev v večje agregate, npr. zrnca, pelete, tablete s: srédstvo za vezánje

ANG.: *binder, binding agent*

vhódna snóv -e snóví ž vsaka snov, ki se uporablja pri izdelavi zdravila

ANG.: *starting material*

viála -e ž farm. teh. steklenička s širokim vratom, zaprta z gumijastim zamaškom, ki se prebode z injekcijsko iglo s: penicilínka, prebódna steklenička

ANG.: *vial*

vibrácijski mlín -ega -a m farm. teh. mlin z mlevnimi kroglicami, ki dosegajo učink mletja delcev praška z udarjanjem zaradi zunanjih vibracij, ki nastanejo z vrtenjem gredi in ekscentrično vpetih uteži

ANG.: *vibrating mill*

vibrácijski sejálník -ega -a m farm. teh. ► vibrácijsko síto

vibrácijsko síto -ega -a s farm. teh. síto, v katerem sejanje trdnih delcev skozi odprtine pospešujejo mehanske vibracije mreže s: vibrácijski sejálník

ANG.: *vibrational sieve*

vigilánca medicínskíh pripomóčkov -e

--- ž med. prip. sistem ugotavljanja, zbiranja in vrednotenja podatkov o zapletih in drugih spoznanj o varnosti medicinskih pripomočkov ter ukrepanja za zmanjševanje tveganja, povezanega z njimi

ANG.: *medical devices vigilance*

vijáčnica álfa -e -- ž farm. bioteh. sekundarna struktura proteinov, pri kateri se polipeptidna veriga oblikuje v desnosučno vijačnico, ki jo stabilizirajo vodikove vezi med amidnimi skupinami peptidnega ogrodja

ANG.: *alpha helix*

vin. -- [vínium] (LAT. *vinum*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu vino

vínka alkaloid -- -a m farm. kem. ► alkaloid róžnatega zímzelena

vínski kámen -ega -mna m zgod. farm. staro ime za kalijev hidrogenatrat, ki nastaja pri

fermentaciji grozdnega soka in deluje šibko odvajalno **S:** cremor tartari

ANG.: *cream of tartar, potassium bitartrate*

LAT.: *cremor tartari*

vir. -- [v'iridis] (LAT. *viridis*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu zelen

virosóm -a m **farm. bioteh.** liposom s proteini virusne ovojnice, usidrani v fosfolipidni dvosloj

ANG.: *virosome*

virtuálno rešetanje -ega -a s **farm. kem.** avtomatizirano preiskovanje knjižnic virtualnih molekul z uporabo računalniške tehnologije, s katerim se preiskuje in zmanjša dostopni kemijski prostor na nekaj razredov spojin, ki so z večjo verjetnostjo aktivne na preiskovani tarči **S:** *in silico* rešetanje

ANG.: *virtual screening*

virus -a m **farm. bioteh.** neživa infektivna biološka zvrst brez lastnega metabolizma, ki za pomnoževanje izrablja mehanizme gostiteljske celice, zgrajena iz nukleinske kisline, obdane s proteinsko, pri nekaterih z zunanjo lipidno ovojnico

ANG.: *virus*

LAT.: *virus, viri n*

virusna kapsida -e -e ž **farm. bioteh.** proteinski ovoj, ki obdaja virusni genom

ANG.: *capsid*

LAT.: *capsis, capsidis f*

viskoelástičnost -i ž **1. farm. teh.** oblika reološkega obnašanja, značilna za večino realnih snovi in številne farmacevtske oblike, npr. emulzije, mazila, kreme, gele, ko imajo sistemi, izpostavljeni konstantni strižni sili, tako elastične kot viskozne lastnosti

ANG.: *viscoelasticity*

2. farm. teh. časovno odvisna elastična in plastična deformacija trdnih snovi

ANG.: *viscoelasticity*

viskoziméter -tra m **farm. teh.** naprava za določanje viskoznosti

ANG.: *viscometer*

viskoziméter po Ubbelohdeju -tra -- -- [ubelódeju] m **farm. teh.** ► kapilárni viskoziméter

viskoziméter s padajočo króglíco -tra -- -- -- m **farm. teh.** viskozimeter za določanje bolj viskoznih newtonskih tekočin in manj viskoznih nenenewtonskih tekočin

S: Hoepplerjev viskoziméter

ANG.: *falling sphere viscometer*

viskóznost -i ž **farm. teh.** reološki parameter, merilo notranjega trenja v snovi, ki izraža upor proti pretoku ali deformaciji

ANG.: *viscosity*

visóko prečiščena vóda -- -e -e ž voda za izdelavo zdravil, ki mora imeti visoko biološko kakovost in se pridobiva npr. s postopkom dvostopenjske reverzne osmoze

ANG.: *highly purified water*

LAT.: *aqua valde purificata*

visokostrižni granulátor -ega -ja m **farm. teh.** ► hitro vrtéči granulátor

visokostrižni mešálnik -ega -a m **farm. teh.** ► hitro vrtéči mešálnik

visokostrižno granuliranje -ega -a s **farm. teh.** ► granuliranje v hitro vrtéčih granulátorjih

visokotláčna homogenizácija -e -e ž **farm. teh.**

postopek homogenizacije predemulzije do nanoemulzije ali mletja trdnih delcev mikrometrovskih velikosti z uporabo velikih tlačnih razlik zaradi kavitacijskih sil

ANG.: *high pressure homogenisation*

visokotláčni homogenizátor -ega -ja m

farm. teh. naprava za homogenizacijo tekočih disperzij pod visokim tlakom za zmanjševanje in poenotenje velikosti dispergiranih kapljic ali delcev

ANG.: *high pressure homogeniser*

visokozmogljivostna metoda -e -e ž **anal. zdr.** metoda, ki omogoča analizo velikega števila vzorcev v kratkem času

ANG.: *high throughput method*

višji farmacévtski téhnik -ega -ega -a m **višja** farmacevtska téhnica -e -e -e ž med letoma 1980 in 1983 ► inženír farmacije (1, 2)

višji terpén -ega -a m **farmakognoz.** ► politerpén

vitamín -a m **farm. kem.** organska spojina, v relativno majhnih količinah nujna za normalno delovanje organizma, ki je ta ne more sintetizirati, zato je nujen vnos s hrano

ANG.: *vitamin*

LAT.: *vitaminum, vitamini n*

vitamín Á -a -- m **farm. kem.** vitamin, retinol ali njegovi derivati, ki ima pomembno vlogo pri delovanju očesne mrežnice, rasti in diferenciaciji epiteljskih tkiv, delovanju imunskega sistema

ANG.: *vitamin A*

LAT.: *vitaminum A*

vitamín B₁ -a -- [bé éna] m **farm. kem.** vitamin, polarna, vodotopna molekula s kvaterniranim dušikom, ki je kot koencim mnogih dekarboksilaz nujen potreben za nemoteno delovanje živčnih in mišičnih celic in za nemoten metabolizem maščobnih kislin in ogljikohidratov **S:** tiamín

ANG.: *thiamine, vitamin B₁*

LAT.: *thiaminum, thiamini n*

vitamin B₁₂ -a -- [bé dvánajst] m *farm. kem.* vitamin, ki vsebuje kobaltov ion, vgrajen v korinskem obroču, in katalizira reakcije, v katerih se z ene molekule na drugo prenese skupina, ki vsebuje 1 ogljikov atom, npr. metilna skupina, hidroksimetilna skupina, karbonilna skupina, karboksilna skupina
s: kobalamín

ANG.: *cobalamin, vitamin B₁₂*

LAT.: *cobalaminum, cobalamini n*

vitamin B₂ -a -- [bé dvé] m *farm. kem.* v vodi topen vitamin, sestavljen iz ribitola in dimetilizoaloksazina, ki se v organizmu pretvori v flavinmononukleotid in nato flavin-adenin-dinukleotid, ki je kofaktor pri številnih redoks reakcijah, v katerih pride do prenašanja hidridnih anionov in sodeluje pri rasti, antioksidantni zaščiti in metabolizmu številnih ionov in organskih molekul
s: riboflavín

ANG.: *riboflavin, vitamin B₂*

LAT.: *riboflavinum, riboflavini n*

vitamin B₃ -a -- [bé trí] m *farm. kem.* vitamin, piridin-3-karboksilna kislina, predhodnik nikotinamida, sestavine nukleotidov NAD in NADP, ki sta udeležena v procesih, v katerih se prenašajo hidridni ioni, zlasti v dihalni verigi in skoraj v vseh procesih biosinteze makromolekul
s: niacín, nikotínska kislína, vitamin PP

ANG.: *niacin, nicotinic acid, vitamin B₃*

LAT.: *acidum nicoticum, niacinum, niacini n*

vitamin B₅ -a -- [bé pét] m *farm. kem.* vitamin, organska kislina, eden od gradnikov koencima A
s: pantoténska kislína
ANG.: *pantothenic acid, vitamin B₅*

LAT.: *acidum panthoticum*

vitamin B₆ -a -- [bé šest] m *farm. kem.* vitamin, skupina več sorodnih molekul, ki kot kofaktor v številnih encimih sodeluje pri pretvorbah in razgradnji aminokislin, biosintezi nevrotransmitterjev, vpliva na delovanje steroidnih hormonov in tvorbo želodčne kisline, npr. piridoksal, piridoksin

ANG.: *vitamin B₆*

LAT.: *vitaminum B₆*

vitamin B₇ -a -- [bé sédem] m *farm. kem.* ► biotín

vitamin B₉ -a -- [bé devét] m *farm. kem.* ► fólna kislína

vitamin C -a -- [cé] m *farm. kem.* vodotopni vitamin, ki je v številnih vrstah sadja in zelenjave, antioksidant in kofaktor v nekaterih reakcijah, v katerih se substrati hidroksilirajo, npr. v procesu sinteze kolagena, hudo pomanjkanje povzroči

skorbut, lažje pa spomladansko utrujenost, neodpornost proti okužbam in krvavitve
dlesni
s: askorbínska kislína

ANG.: *ascorbic acid, vitamin C*

LAT.: *acidum ascorbicum*

vitamin D -a -- [dé] m *farm. kem.* vitamin, skupina lipidotopnih molekul, ki pospešuje absorpcijo Ca²⁺ in fosfatnih ionov iz prebavnega trakta, reabsorpcijo Ca²⁺ iz primarnih tubulov v ledvicah, s čimer posredno vpliva na vse procese, v katerih so ti ioni udeleženi, še posebej na gradnjo in rast kosti

ANG.: *vitamin D*

LAT.: *vitaminum D*

vitamin É -a -- m *farm. kem.* vitamin, v lipofilnih topilih topen antioksidant v celični membrani, kjer preprečuje oksidacijo zlasti nenasičenih maščobnih kislin v lipidih
s: tokoferól

ANG.: *tocopherol, vitamin E*

LAT.: *tocopherolum, tocopheroli n*

vitamin H -a -- [há] m *farm. kem.* ► biotín

vitamin K -a -- [ká] m *farm. kem.* vitamin, skupina zelo lipofilnih spojin, zlasti v zelenjavi, potrebnih za tvorbo aktivnih oblik faktorjev strjevanja krvi, ki omogočajo hitro in nemoteno celjenje ran, pri pomanjkanju se faktorji strjevanja krvi ne morejo sintetizirati, zato nastopijo motnje, značilne za posamezne tipe hemofilij

ANG.: *vitamin K*

LAT.: *vitaminum K*

vitamin PP -a -- [pépé] m *farm. kem.* ► niacín, nikotínska kislína, vitamin B₃

vit. -- [vítum] (LAT. *vitrum*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklo, epruveta, steklenica, steklenička

vit. adlat. / vadl. --- / -- [vítum adlátum] (LAT. *vitrum adlatum*) *lek. farm.* nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu prinesena steklenica

vit. flav. --- [vítum flávum] (LAT. *vitrum flavum*) *lek. farm.* okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu rjava steklenica, steklenička

vit. gutt. --- [vítum gutatórijum] (LAT. *vitrum guttatorium*) *lek. farm.* nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu kapalna steklenička

vitriolni špirit -ega -a m *zgod. farm.* staro ime za razredčeno žveplovo(VI) kislino, ki po farmakopejah vsebuje približno 10 % kisline
s: spíritus vitrióli
ANG.: *dilute sulfuric acid, vitriol spirit*
LAT.: *acidum sulfuricum dilutum, spiritus vitrioli*

vitriólno ólje -ega -a s **zgod. farm.** staro ime za koncentrirano žvepovo(VI) kislino, ki se pogosto uporablja v sintezi in analizi zdravil in ima konsistenco podobno olju
ANG.: *concentrated sulfuric acid, oil of vitriol*
LAT.: *acidum sulfuricum fumans, oleum vitrioli*

vit. nigr. --- [víturum nígrum] (**LAT.** *vitrum nigrum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu temna steklenica, steklenička

vit. pip. --- [víturum pipetátum] (**LAT.** *vitrum pipettatum*) **lek. farm.** okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklenička s pipeto

vit. tect. --- [víturum téktum] (**LAT.** *vitrum tectum*) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu steklenica, steklenička s steklenim zamaškom

vizitácija lekárne -e -- ž **zgod. farm.** uradni pregled, nadzor lekarne
ANG.: *pharmacy inspection*

v klorovodikovi kislini nètòpni pepél ---
 --- -ega -a m **farmakognoz.** farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja snovi ali primesi, ki ostanejo po žarjenju rastlinske snovi in so netopne v klorovodikovi kislini
ANG.: *ash insoluble in hydrochloric acid*

vlaknina -e ž **farmakognoz.** za človeka neprebavljivi kompleksni ogljikohidrati, pomembni za uravnavanje prebave **s:** balastna snòv
ANG.: *dietary fiber*
LAT.: *fibrum alimentarium*

vlákno -a s **farmakognoz.** dolge mrtve celice opornega rastlinskega tkiva
ANG.: *fiber, filament*
LAT.: *fibra, fibrae f, filamentum, filamenti n*

vlažilo -a s **1.** pomožna snov, ki vzdržuje prvotni delež vode v farmacevtskem izdelku, npr. glicerol
ANG.: *humectant, moisturiser*
2. v kozmetiki kozmetično aktivna sestavina, ki vzdržuje ustrezno vlažnost kože
ANG.: *humectant, moisturiser*

vlážno granulíranje -ega -a s **farm. teh.** granuliranje, pri katerem se tekočina za granuliranje dodaja k zmesi prahov s pršenjem, kapljanjem ali polivanjem
ANG.: *wet granulation*

VLDL VL_{DL}-a in -- [veeldeèl veeldeèla] m (**ANG.** *very low-density lipoprotein*) **klin. kem., biomed.** kratica ► lipoprotein zelo nizke gostòte

Vleminckxova raztopína in **vleminckxova raztopína** -e -e [fléminksova] ž **zgod. farm.** raztopina, ki nastane pri reakciji žvepla s kalcijevim hidroksidom, vsebuje kalcijeve

polisulfide, kalcijev tiosulfat (CaS₂O₃) in vodo, uporabljala se je pri zdravljenju mikrosporije in garij

ANG.: *Vleminckx's solution*

LAT.: *solutio belgica Vleminckx*

vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z genèričnim zdravíloom -e ---
 -- ž **farm. zak.** ► genèrična vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z zdravíloom

vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z zdravíloom -e --- ž **farm. zak.** vloga, ki vsebuje predpisane administrativne podatke in dokumente, informacije o zdravilu ter dokumentacijo o kakovosti, varnosti in učinkovitosti, ki jo je treba predložiti pristojnemu organu za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom **s:** vlóga za registrácijo zdravíla
ANG.: *application for authorisation of a medicinal product, marketing authorisation application, drug application*

vlóga za registrácijo zdravíla -e --- ž **farm. zak.** ► vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z zdravíloom

vlóžek -žka m **farm. teh.** polimerni, navadno polietilenski vsebnik, ki se vstavi v injekcijsko brizgo **s:** patróna
ANG.: *cartridge*

vlóžek za okò -žka --- m **farm. teh.** trdna ali poltrdna sterilna farmacevtska oblika primerne velikosti in oblike za vstavljanje v konjunktivalno vrečico
ANG.: *ophthalmic insert*
LAT.: *insertum ophthalmicum*

vmésna analíza -e -e ž **farm. inf., soc. farm.** statistična analiza podatkov, narejena pred načrtovanim zaključkom klinične raziskave
ANG.: *interim analysis*

vmésna lísta zdravíil -e -e -- ž **K: V** **lek. farm.** seznam zdravil, ki se delno plačajo iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja
PRIM.: pózitivna lísta zdravíil

vmésne stabilnostne štúdije -ih -ih -ij ž mn. **stab. zdr.** formalne stabilnostne študije, ki se izvajajo, če prihaja pri pospešenih stabilnostnih študijah do značilnih sprememb
ANG.: *intermediate stability studies*

vmésni izdèlek -ega -lka m **1. farm. teh.** v dobri proizvodni praksi delno obdelan material, ki se mora obdelati z nadaljnimi postopki, preden postane polizdèlek **s:** intermediát (3), mèdzizdèlek
ANG.: *intermediate product*
2. farm. kem. vmesni produkt večstopenjske sinteze zdravilne učinkovine, ki je navadno podvržen nadaljnjim molekulskim spremembam ali prečiščenju in se lahko izolira ali pa ne

vnétje -a s **imunol., biomed.** akutni ali kronični, lokalni ali sistemski fiziološki odziv organizma na poškodbo tkiva, povzročeno s fizikalnimi, kemičnimi ali biološkimi dejavniki, ki omogoča uničenje, razredčenje ali omejitev povzročitelja in izolacijo prizadetega tkiva s spremljajočimi rdečico, vročino, oteklino, bolečino in izgubo tkivne funkcije, nastalih zaradi sprememb v premerih in prepustnosti žil, hemostaze, infiltracije tkiv z levkociti, fagocitoze in sproščanja številnih vnetnih dejavnikov
ANG.: *inflammation*

vnetljiva snôv -e -e ž **farm. zak.** tekoča ali trdna snov, ki pri temperaturi, višji od gorišča, v prisotnosti vira vžiga zagori
ANG.: *flammable substance*

vnétna célica -e -e ž **imunol., biomed.** levkocit, ki sodeluje v takojšnjem vnetnem odzivu prirojene imunosti na tujek, pri čemer proizvaja in sprošča zanj značilne topne vnetne dejavnike
ANG.: *inflammatory cell*

vnétni dejávniki -ih -ov m mn. **imunol., biomed.** dejavniki, ki vzpodbujajo vnetje, npr. onesnaženi zrak, citokini
ANG.: *pro-inflammatory factors*

vnôs zdravíla vnôsa -- m **farm. zak.** promet zdravila na debelo iz ene v drugo državo članico Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora
ANG.: *admission of a medicinal product, entry of a medicinal product*

vôda v etêričnih óljih -e -- -- -- ž **farmakognoz.** farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja vsebnosti vode v eteričnih oljih z raztapljanjem v ogljikovem disulfidu
ANG.: *water in essential oils*

vôda za injékcije -e -- -- ž **farm. teh.** sterilna voda za izdelavo zdravil za parenteralno uporabo in kapljic za oči
ANG.: *water for injections*
LAT.: *aqua ad iniectiones*

vodíkova véz -e vezí ž **farm. kem.** interakcija, ki je posledica privlaka vodika, vezanega na močno elektronegativen atom, npr. O, S, N, z drugim elektronegativnim atomom v bližini
ANG.: *hydrogen bond*

vodílna veríga -e -e ž **farm. biotech.** veriga molekule DNA, ki se na komplementarni matrični DNA neprekinjeno sintetizira v smeri proti podvojevalnim vilicam
ANG.: *leading strand*

vódja lekárne -e -- m **vódja lekárne** -e -- ž **farm. zak.** magister farmacije, ki je odgovoren

za organizacijo dela in za poslovanje lekarne in njenih podružnic

ANG.: *pharmacy manager*

vodljivost -i ž **soc. farm., lek. farm.** ravnanje pacienta v skladu z navodili zdravstvenega delavca, npr. glede uporabe zdravil
S: komplianca, vóljnost

ANG.: *compliance*

vôdna kopél -e -i ž **lek. farm.** navadno iz kovinske zlitine izdelana naprava, deloma napolnjena z vodo, z odprtini za vstavljanje lekarniških posod za segrevanje, raztapljanje, taljenje in izparevanje farmacevtskih snovi

ANG.: *water bath*

vojáška lekárna -e -e ž v Sloveniji do konca 20. stol. lekarna, ki je oskrbovala z zdravili vojake, vojaške uslužbenke in njihove družine

ANG.: *military pharmacy*

volat. -- [volátilis] (**LAT.** *volatilis*) **lek. farm.** nekdanj, okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu hlapljiv

vóljnost -i ž **soc. farm., lek. farm.** ► vodljivost

volsélla -e ž **zgod. farm.** v antiki bronasta pinceta, ki so jo zdravniki uporabljali pri kirurških posegih

ANG.: *volsella forceps*

LAT.: *volsella, volsellae f*

voltamétrična titrácija -e -e ž **anal. zdr.** farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje način ugotavljanja ekvivalentne točke titracije s spremljanjem spremembe napetosti med dvema elektrodama pri konstantnem električnem toku in dodajanju reagenta

ANG.: *voltametric titration*

volúmen porazdelítve -mna -- m **1.** farmakokin. volumen, v katerem se porazdeljuje zdravilna učinkovina, ko pride v centralni krvni obtok **2.** farmakokin. primarni farmakokinetični parameter, ki določa obseg porazdeljevanja zdravilne učinkovine po telesu

ANG.: *volume of distribution*

volúmen sedimentácije -mna -- m **farm. teh.** merilo obsega flokulacije pri suspenzijah, ki se določa s stresanjem v definiranih pogojih
ANG.: *volume of sedimentation*

volumétrična analiza -e -e ž **anal. zdr.** analizna metoda, pri kateri se uporablja titracija
S: titrimétrična analiza

ANG.: *titrimetric analysis, volumetric analysis*

vónj in okús etêričnih ólj -a -- -a -- -- **farmakognoz.** farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način organoleptičnega vrednotenja okusa in vonja eteričnega olja
ANG.: *odour and taste of essential oils*

vóšek -ska m **1.** ester maščobne kisline in dolgoverižnega alkohola, npr. cetilpalmitat
2. zmes estrov maščobne kisline in dolgoverižnega alkohola, npr. čebelji vosek, karnauba vosek

ANG.: wax

LAT.: cera, cerae f

vpójna gáza -e -e ž med. prip. gaza, ki dobro vpija tekočine in se uporablja za pokrivanje ran z močnim izločkom
 s: hidrofilna gáza

ANG.: absorbent gauze

vrát pestiča vratú -- m farmakognoz. podolgovat zgornji del pestiča, ki nosi na vrhu brazdo

ANG.: style

LAT.: stilus, stili m

vréčka -e ž **1.** farm. teh. eno- ali večslojni vsebnik za trdne, poltrdne in tekoče farmacevtske oblike

2. lek. farm. papirnata zunanja in/ali stična ovojnina za čaje, enoodmerne praške

ANG.: sachet

LAT.: sacculus, sacculi m

vréčka za stómo -e -- -- ž med. prip. vrečka, ki se prilepi na umetno narejeno odprtino v trebušni steni za zbiranje blata, lahko prozorna, motna ali kožne barve, z odprtim ali zaprtim dnom, včasih s filtrom, ki prepušča pline

ANG.: stoma bag

vréčka za stómo s kóžno podlógó -e -- -- --

--- ž med. prip. vrečka za stomo, pritrjena na podlogo iz hipoalergenih materialov, ki se prilepi na kožo, kar omogoča večkratno menjavo

ANG.: bag of skin lining

vréčka za stómo za ênkratno uporábo -e

--- -- -- -- ž med. prip. samolepilna enodelna vrečka za stomo, ki se lahko nosi od enega do nekaj dni in se po uporabi zavrže

ANG.: disposable ostomy bag

vrednótenje veljávnosti -a -- s farm. teh., anal. zdr. ► validácija

vrednótenje zdravstvenih tehnologíj

-a -- -- s K: HTA farmakoekon., soc. farm. multidisciplinarni postopek, s katerim se sistematično, objektivno in pregledno ovrednotijo medicinski, sociološki, ekonomski, organizacijski, etični in drugi učinki ali posledice uporabe zdravstvene tehnologije

ANG.: health technology assessment

vrelíšče -a s anal. zdr. farmakopejska metoda s Seznama fizikalnih in fizikalno-kemijskih metod, ki predpisuje aparaturo in način

merjenja temperature, pri kateri je parni tlak tekočine enak 101,3 kPa

ANG.: boiling point

vreténce -a s farmakognoz. v krog razporejeni listi ali cvetni deli, ki izraščajo iz osi stebela na isti višini

ANG.: spindle

LAT.: fusus, fusi m

vróči obkládek -ega -dka m farm. teh.

dermalna farmacevtska oblika iz hidrofilne podlage, ki zadržuje toploto, in dispergirane trdne ali tekoče zdravilne učinkovine

s: kataplázma (2)

ANG.: poultice

LAT.: cataplasma, cataplasmatis n

vróčitev zdravila -tve -- ž lek. farm. lekarniška storitev predaje zdravila pacientu ali prevzemniku zdravila s kratkim ustnim navodilom o uporabi

ANG.: hand-over of medicine

vrísta -e ž **1.** farmakognoz. osnovni takson skupine organizmov, v katerega sodijo posamezni organizmi naravne populacije, ki izvirajo iz nedavnega skupnega prednika, imajo podoben videz, značilnosti, dedne lastnosti, so se sposobni med seboj ploditi in imajo plodne potomce s: spécies (2)

2. farmakognoz. zaporedni niz enakih delov na rastlini ali rastlin na rastišču

PRIM.: pòdvísta

ANG.: species

LAT.: species, specief

vrtníčasta ekstrákcija -e -e ž farm. teh.

ekstrakcija z intenzivnim vrtenjem droge in topila v turboekstraktorjih s: túrboekstrákcija

ANG.: turboextraction

vrtníčnoslójni granulótor -ega -ja m

farm. teh. granulator, pri katerem se skozi vstopno porozno ploščo vpihuje segret zrak, ki prahove meša, omogoča njihovo enakomerno kroženje, nakar se na segrete prahove prši tekočina za aglomeriranje skozi šobo, nameščeno na vrhu, na dnu ali ob strani, zrnca se v isti napravi tudi posušijo

ANG.: fluidised bed granulator

vrtníčnoslójni oblagálnik -ega -a m farm. teh.

oblagalnik, pri katerem se skozi vstopno komoro vpihuje segret zrak, ki omogoča enakomerno kroženje farmacevtskih oblik ali trdnih delcev, na katere se prši disperzija za oblaganje skozi šobo, nameščeno na vrhu, na dnu ali ob strani, v napravi poteka tudi sušenje

ANG.: fluidised bed coater

vrtničnoslôjno granuliranje -ega -a s farm. teh. navadno enostopenjski postopek vlažnega granuliranja, ki poteka v eni sami napravi, kjer se tekočina za granuliranje prši po zmesi prahov, ki se suspendirani gibljejo v toku segretega zraka **S:** granuliranje v zvrtničenih plastéh **ANG.:** *fluid bed granulation, fluidised bed granulation*

vrtničnoslôjno oblaganje -ega -a s farm. teh. navadno enostopenjski postopek oblaganja trdnih delcev ali farmacevtskih oblik, npr. pelet, zrn, mini tablet, na katere se v toku segretega zraka prši tekočina za oblaganje **S:** oblaganje s tehnologijo z vrtničenjem **ANG.:** *fluid bed coating*

vsádek -dka m med. prip. ► implantát (2)

vsébnik -a m **1. farm. teh.** del stične ovojnine, v kateri je farmacevtska oblika **2. farm. teh.** posoda za shranjevanje in transport zdravil **ANG.:** *container*

vsébnik pod tlákom -a --- m farm. teh. vsebnik s potisnim plinom pod tlakom, ki omogoča razprševanje vsebine s pritiskom na ustrezen ventil **ANG.:** *pressurised container* **LAT.:** *vas cum pressu*

vsébnost -i ž farm. teh. količina, navadno učinkovine v zdravilu, polizdelku ali surovini za zdravilo, izražena kot masa, delež mase, volumen **ANG.:** *content*

vsébnost 1,8-cineóla v etêričnih óljih -i --- --- [éna ósam] ž farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način ugotavljanja vsebnosti 1,8-cineola v eteričnih oljih s plinsko kromatografijo **ANG.:** *assay of 1,8-cineole in essential oils*

vtísna trdnost -e -i ž farm. teh. količina, ki se določi s postopkom za vrednotenje odvisnosti med površino vtisa in aplicirano silo vtisnega orodja zaradi plastičnosti in elastičnosti materiala ali snovi **ANG.:** *indentation hardness*

vulg. -- [vulgáris] (LAT. *vulgaris*) lek. farm. okrajšava, oznaka na zdravniškem receptu navaden

vulnerárik -a m farm. kem. učinkovina, ki pospešuje celjenje ran **ANG.:** *vulneraric* **LAT.:** *vulneraricum, vulnerarici n*

vzdržévalni gén -ega -a m farm. bioteh. gen s konstitutivnim izražanjem, katerega produkti so nujni za vzdrževanje osnovnega

metabolizma ali normalne celične funkcije **S:** híšni gén **ANG.:** *housekeeping gene*

vzdřžnost -i ž farm. kem., toksikol. zavestno dolgotrajno popolno odpovedovanje različnim razvadam, navadno kajenju, uživanju alkoholnih pijač in drugih psihoaktivnih snovi **S:** abstinenca **ANG.:** *abstinence*

vzórčenje in pripráva vzórca rastlinskih snóvi -a --- -e --- --- s farmakognoz. farmakopejska metoda s Seznama metod v farmakognoziji, ki predpisuje način vzorčenja rastlinskih snovi in ustrezno pripravo vzorcev za nadaljnjo analizo **ANG.:** *sampling and sample preparation of herbal drugs*

vzórec -rca m anal. zdr. manjša količina neke snovi, ki se za preskus kakovosti odvzame po definiranih pravilih tako, da predstavlja celotno količino te snovi **ANG.:** *sample*

vzporédni náčrt -ega -a m farmakokin. klinična raziskava, pri kateri so preskušanci naključno razporejeni v dve skupini ali več skupin in dobijo le eno zdravilo **ANG.:** *parallel design*

vztrájnost -i ž soc. farm., lek. farm. obdobje, v katerem pacient ravna v skladu z dogovorom glede zdravljenja **S:** čas do prekinítve zdrávljenja **ANG.:** *persistence, time to discontinuation*

W

western prenòs -- -òsa [véstærn] m farm. bioteh. ► prenòs western

Whartonova žólica in whartonova žólica -e -e [vórtnova] ž biomed. mehko želatinasto vezivno tkivo znotraj popkovnice, ki vsebuje veliko hialuronske kisline in je bogat vir mezenhimijskih matičnih celic **ANG.:** *Wharton jelly*

WTP -- [vetepé] ž (ANG. *willingness to pay*) farmakoekon., soc. farm. kratica ► pripravljeno za plačilo

V

X

X -- [iks] ž **homeopat.** kratica stopnja decimalne lestvice, ki določa razredčitev homeopatske surovine v homeopatskem zdravilu **S:** D², DH
PRIM.: decimálna léstvica

Y

YAC YAC-a in -- [jác] m (**ANG.** yeast artificial chromosome) **farm. bioteh.** kratica ► umétni kromosóm kvásovk

Z

začímba -e ž **farmakognoz.** posušena ali sveža rastlina ali njen del, ki se uporablja za aromatziranje hrane ali izboljšanje njene prebavljivosti **S:** aromátik
ANG.: spice
LAT.: condimentum, condimenti n

zadétek -tka m **farm. kem.** molekula z definirano kemijsko strukturo, navadno pridobljena s postopkom rešetanja, ki ima ponovljivo aktivnost v biološkem testu **PRIM.:** spojína vodníca
ANG.: hit

zadévná držáva článica -e -e -e ž **K: CMS**
farm. zak. držáva članica Evropske unije, ki v postopku z medsebojnim priznavanjem ali decentraliziranim postopku odloča o sprejemljivosti razmerja med koristjo zdravila in tveganjem pri uporabi ali o oceni kakovosti, varnosti in učinkovitosti zdravila
ANG.: concerned member state

zadržáni vzórec -ega -rca m **anal. zdr.**

primerek industrijsko izdelanega zdravila, ki je dan na trg in se ob reklamaciji uporablja za primerjavo ustreznosti opreme, npr. stične in zunanje ovojnine, navodil za uporabo

ANG.: retained sample, retention sample

zadržévalní čas stískanja -ega čása -- m

farm. teh. časovni interval pri stiskanju tablet, ko sta oba pečata v najbližji medsebojni legi, kar bistveno vpliva na mehanske lastnosti tablet **S:** reziduální čas stískanja

ANG.: dwell time

zagotávljanje kakóvosti -a -- **S: K: QA**

vse organizirane dejavnosti za doseganje kakovosti zdravil ali dejavnosti za načrtovani namen

ANG.: quality assurance

zajedávec -vca m **farmakognoz.** organizem, ki zajeda drug organizem tako, da mu jemlje hranilne snovi **S:** parazit

ANG.: parasite

LAT.: parasitus, parasiti m

zakasnélo sproščanje -ega -a s **farm. teh.**

prirejeno sproščanje, pri katerem zdravilna učinkovina prehaja iz farmacevtske oblike s časovnim zamikom

ANG.: delayed release

zaključévalno zaporédje -ega -a s **farm. bioteh.**

del transkripcijske enote, ki določa mesto zaključka transkripcije **S:** terminátor

ANG.: terminator

zaključní kodón -ega -a m **farm. bioteh.**

zaporedje treh nukleotidov v molekuli DNA ali RNA z informacijo za zaključek sinteze polipeptidne verige **S:** nésmiselni kodón, terminacijski kodón

ANG.: stop codon, termination codon

zaključní procési v biotehnologiji -ih -ov --

-- m mn. **farm. bioteh.** procesi pri proizvodnji biotehnološkega produkta, npr. biološke učinkovine, ki vključujejo vse postopke obdelave celične mase, izolacije in čiščenja do končnega izdelka ustrezne čistote

ANG.: downstream processing

zákon podobnosti zákóna -- m **homeopat.** ► zdrávljenje podobnega s podobnim

zakrivanje -a s **farm. zak.** postopek v kliničnem preskušanju, pri katerem ena ali več strank, npr. preskušanci, preskuševalci ali drugi udeleženci, ni seznanjena s tem, kateri preskušanci so razvrščeni v skupino, ki prejema pravo zdravilo, in kateri v skupino, ki prejema placebo

ANG.: blinding, masking

zalóga vrédnosti vhdódnih parámetrov

izdélka -e - - - - - ž farm. teh. zaloga vrednosti kombinacij vseh vhdodnih parametrov, ki dokazano zagotavljajo ustrezno kakovost farmacevtskega izdelka
ANG.: *design space*

zamášek -ška m farm. teh. pripomoček, navadno v obliki prisekanega stožca, s katerim se zamaši odprtina vsebnika

ANG.: *stopper*

za otróke váren vsebnik - - - - -ega -a m farm. teh.

vsebnik, opremljen z zapiralom, ki otrokom preprečuje odpiranje

ANG.: *child-proof container*

za otróke várna zapórka - - - - -e -e ž farm. teh.

zaporka za vsebnik z navojem ali brez njega, s širšim obodom od vsebnika, s posebnim, preskušanim sistemom odpiranja, da ga otroci ne morejo odpreti

ANG.: *child-resistant closure*

zapirálalni čas -ega čása m klin. kem., biomed.

laboratorijska preiskava, s katero se za ocenjevanje kakovosti trombocitov pri strjevanju krvi določi čas zaprtja kapilare v instrumentu s trombocitnim čepom

ANG.: *closing time*

zapiráló -a s farm. teh. ► zapórka

zaplèt z medicínskimi pripomóčkami -éta

- - - - - m med. prip. vsak dogodek v zvezi z medicínskimi pripomóčkami, ki lahko povzročijo ali je že povzročil smrt ali resno poslabšanje zdravstvenega stanja bolnika, uporabnika ali tretjih oseb

ANG.: *medical device incident*

zapórka -e ž farm. teh. pripomoček z navojem ali brez njega za zapiranje vsebnika s farmacevtsko obliko s: zapiráló

ANG.: *cap, closure*

zapórka s čópičem -e - - - - - ž farm. teh. zaporka

z vgrajenim čopičem za nanašanje zdravila

ANG.: *brush applicator*

zapórka s posipálnikom -e - - - - - ž farm. teh.

zaporka z vgrajenim posipálnikom za posipanje dermalnih praškov

ANG.: *powder closure applicator*

zapórka s pršílnim ventilóm -e - - - - - ž

farm. teh. zaporka, opremljena s pršílnim ventilóm za aplikacijo zdravila s pršenjem

ANG.: *spray valve*

zapórka z merílnim kapálkom -e - - - - - ž

farm. teh. zaporka z vgrajeno kapalko, ki omogoča odmerjanje tekoče farmacevtske oblike po kapljicah

ANG.: *pipette applicator*

zaprti dél ASMF -ega -a - - [aeseměf] m

farm. zak. ► zaprti dél glávnege dosjéja o zdravílni učínkovíni

zaprti dél EDMF -ega -a - - [edeeměf] m

farm. zak. ► zaprti dél glávnege dosjéja o zdravílni učínkovíni

zaprti dél glávnege dosjéja o zdravílni učínkovíni -ega -a - - - - - m farm. zak.

zaupni podatki glávnege dosjéja o zdravílni učínkovíni o postopku proizvodnje zdravílni učínkovíne, ki so intelektualna lastnina proizvajalca zdravílni učínkovíne, ki se predložijo neposredno pristojnemu organu in se ne razkrijejo proizvajalcu zdravílni učínkovíne, ki se predložijo proizvajalcu zdravílni učínkovíne

s: zaprti dél ASMF, zaprti dél EDMF

ANG.: *close part of the ASMF/EDMF, restricted part of the ASMF/EDMF*

zaprti plód -ega plódú m farmakognoz. plod,

kateréga osemenje se ob zrelosti semen ne odpira in odpade kot celota PRIM.: sejálalni plód

ANG.: *indehiscent fruit*

LAT.: *fructus indehiscens*

zaprtotrónice -ic ž mn. farmakognoz. skupina višje razvitih gliv, ki tvorijo ask

ANG.: *ascmycetes*

LAT.: *Ascomycetes f pl.*

za razvój učínkovín primérna molécula

- - - - -e -e ž farm. kem. molekula, za katero obstaja velika verjetnost, da bo zaradi ustreznih strukturnih, fizikalnih in kemijskih lastnosti primerna za učínkovíno

ANG.: *drug-like molecule*

za razvój učínkovín primérna tárča - - -

- - -e -e ž farm. kem. makromolekula ali več makromolekul v organizmu, ki zaradi svojih fizikalno-kemijskih lastnosti in vpetosti v biokemični proces neke bolezni lahko služi kot primerna tarča za odkrivanje novih zdravílnih učínkovín

ANG.: *druggable target*

zaródek -dka m biomed. zgodnja razvojna in diferenciacijska stopnja nastajajočega organizma,

pri človeku od ugnezdíve pójlenega jajčeca v maternico do konca 8. tedna nosečnosti s: émbrij, émbrio (1), klíca

ANG.: *embryo*

zaródkov mešíček -ega -čka m farmakognoz. ► embrionálna vréčka

zaródni brstič -ega -íča m farmakognoz.

preobraženi popek, navadno v obliki čebulice, s katerim se rastlina vegetativno razmnožuje

ANG.: *bulbil*

LAT.: *bulbillus, bulbilli m*

zasébná lekárna -e -e ž *farm. zak.* lekarna, ki jo upravlja zasebnik s koncesijo za opravljanje lekarniške dejavnosti
ANG.: private pharmacy

zastajajoča veriga -e -e ž *farm. biotech.* veriga molekule DNA, ki se sintetizira po delih v obliki kratkih zaporedij v smeri, nasprotni odvijanju dvovertične DNA *s:* sledilna veriga
ANG.: lagging strand

zasvojenost -i ž *toksikol.* bolezenska navezanost na zdravila, psihoaktivne snovi ali nekatere življenjske navade, npr. igre na srečo, ki je prizadeti brez pomoči ne more pretrgati, čeprav se zaveda njene škodljivosti
s: odvisnost
ANG.: addiction

zaščita pred poseganjem v zdravilo -e ---
--- ž *farm. zak.* zaščitni element, s katerim se lahko preveri, ali se je posegalo v ovojniko zdravila
ANG.: anti-tampering device

zaščiteno ime zdravila -ega -na -- *s farm. zak.* ► lastniško ime zdravila

zaščitna fólija za umétno dihanje -e -e --
--- ž *med. prip.* plastična folija za enkratno uporabo, ki ima v sredini nameščen filter za preprečitev neposrednega stika reševalca s poškodovančevimi usti pri izvajanju umetnega dihanja z usti
ANG.: laminate respiration

zaščitne rokavice -ih -íc ž mn. *med. prip.* rokavice iz umetnih snovi za zaščito rok pred kužnimi ali nevarnimi snovmi
ANG.: protective gloves

zaščitni element -ega -ênta *m farm. zak.* podatek na zunanji ovojnini zdravila za uporabo v humani medicini, ki trgovcem na debelo in pristojnim osebam za preskrbo z zdravili na drobno v lekarnah in specializiranih prodajalnah omogoča, da preverijo avtentičnost zdravila in identificirajo posamezno pakiranje ter zaščito pred poseganjem v zdravilo
ANG.: safety feature

zaščitni koloid -ega -a *m* pomožna snov, ki z adsorpcijo na površino suspendiranega delca sterično stabilizira suspenzijo
ANG.: protective polymer

zataljêni vsêbnik -ega -a *m farm. teh.* vsebnik, zaprt z zlitjem materiala, iz katerega je izdelan
ANG.: sealed container

zatični mlín -ega -a *m farm. teh.* mlin s statično in gibljivo ploščo z zatiči, ki se med vrtenjem približuje in oddaljuje od statične plošče in

pri tem doseže učinek mletja z udarjanjem in obrabo delcev
ANG.: pin mill

zavirálcí proteáz -ev -- *m mn. farm. kem.* protivirusne učinkovine, ki preprečujejo z virusnimi proteazami katalizirano cepitev proteinskih predhodnikov do strukturnih proteinov, ki so nujni za izgradnjo virusnih delcev, navadno se uporabljajo za zdravljenje infekcij z virusom HIV in hepatitisa C, npr. sakvinavir *s:* inhibitorji proteáz
ANG.: protease inhibitors
LAT.: proteasi inhibitores

zavirálec -lca *m 1. farm. kem.* snov, ki preprečuje ali zavira določen biokemični proces *s:* inhibitor (1)
2. farm. kem. spojina, ki po vezavi na encim prepreči ali upočasni njegovo biološko funkcijo *s:* inhibitor (2)
ANG.: inhibitor
LAT.: inhibitor, inhibitoris m

zavirálec agregácije trombocítov -lca --- *m farm. kem.* antitrombotik, ki prepreči nastanek krvnih strdkov zaradi zaviranja aktivacije trombocitov v procesu strjevanja krvi, npr. klopidogrel, tiklopidin *s:* inhibitor agregácije trombocítov
ANG.: platelet aggregation inhibitor
LAT.: thrombocytorum aggregationis inhibitor

zavirálec aldóza reduktáze -lca --- *m farm. kem.* peroralni antidiabetik, ki z zniževanjem aktivnosti aldoza reduktaze prepreči zaplete sladkorne bolezni v različnih tkivih, zlasti v živčevju, ledvicah in na očeh, npr. tolrestat *s:* inhibitor aldóza reduktáze
ANG.: aldose reductase inhibitor
LAT.: aldosi reductasi inhibitor

zavirálec álfa glukozidáze -lca -- -- *m gl.* zavirálec glukozidáze álfa

zavirálec álfa glukoziázze -lca -- *m gl.* zavirálec glukozidáze álfa

zavirálec ángiotenzín konvertáze -lca -- -- *m farm. kem.* antihipertenziv, ki z zaviranjem encima angiotenzin konvertaze prepreči pretvorbo angiotenzina I v aktivno obliko angiotenzin II in se uporablja za zdravljenje kardiovaskularnih bolezni, npr. enalapril, kaptopril *s:* ACE-inhibitor
ANG.: ACE inhibitor, angiotensin-converting enzyme inhibitor
LAT.: angiotensini convertasi inhibitor

zavirálec apetíta -lca -- *m farm. kem.* učinkovina za zmanjševanje telesne mase, ki z delovanjem v centralnem živčnem sistemu

zmanjšuje željo in potrebo po hrani, npr. fenfluramin **s:** anoréktik

ANG.: *anorectic, antiobesity agent*

LAT.: *anorecticum, anorectici n*

zaviralec aromatáze -lca -- m farm. kem. protitumorna učinkovina, ki prepreči pretvorbo androstendiona in testosterona v estrogene, kar upočasni rast nekaterih od hormonov odvisnih tumorjev **s:** inhibitor aromatáze

ANG.: *aromatase inhibitor*

LAT.: *aromatasi inhibitor*

zaviralec bétalaktamáz -lca -- m gl. zaviralec laktamáz béta

zaviralec béta laktamáz -lca --- m gl. zaviralec laktamáz béta

zaviralec célične presnôve -lca --- m farm. kem. ► ántimetabolít

zaviralec díhidrofolát reduktáze -lca --- m farm. kem. kemoterapevtik, ki selektivno zavira bakterijsko dihidrofolat reduktazo in na ta način prepreči sintezo aktivne oblike folne kisline, npr. trimetoprim **s:** inhibitor díhidrofolát reduktáze

ANG.: *dihydrofolate reductase inhibitor*

zaviralec dípeptidil peptidáze 4 -lca --- m [štíri] m farm. kem. peroralni antidiabetik, ki z zaviranjem encima dípeptidil peptidáze 4 pospeši izločanje inzulina in z zvišanjem koncentracije inkretina upočasni sproščanje glukagona in posledično zniža plazemsko koncentracijo glukoze, npr. vildagliptin **s:** inhibitor dípeptidil peptidáze 4

ANG.: *dipeptidyl peptidase 4 inhibitor, DPP-4 inhibitor*

zaviralec dópa dekarboksiláze -lca --- m farm. kem. učinkovina, ki z delovanjem na encim dópa dekarboksilazo prepreči pretvorbo levodopa v dopamin na periferiji in neželene učinke levodopa pri zdravljenju Parkinsonove bolezni, npr. karbidopa **s:** inhibitor dópa dekarboksiláze

ANG.: *dopa decarboxylase inhibitor*

zaviralec enkefalináze -lca -- m farm. kem. antidiaróik, ki z zaviranjem najpomembnejšega encima za razgradnjo endogenih opioidnih peptidov zmanjša izločanje vode v črevesje, npr. acetorfan **s:** inhibitor enkefalináze

ANG.: *enkephalinase inhibitor*

LAT.: *enkephalinas inhibitor*

zaviralec fáktorja Xa -lca --- m [desét á] m farm. kem. antikoagulant, ki zavira delovanje faktorja Xa, serinske proteaze, udeležene v kaskadnem procesu strjevanja krvi, npr. apiksaban **s:** inhibitor fáktorja Xa

ANG.: *factor Xa inhibitor*

zaviralec fósfordiesteráze -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki zavira enega ali več podtipov fósfordiesteraze in prepreči hidrolizo sekundarnih prenašalcev cikličnega adenzinmonofosfata in cikličnega gvanozinmonofosfata **s:** inhibitor fósfordiesteráze

ANG.: *phosphodiesterase inhibitor*

LAT.: *phosphodiesterasi inhibitor*

zaviralec fósfordiesteráze típa 5 lca --- m

[pét] m farm. kem. učinkovina za zdravljenje erektilne disfunkcije, ki s selektivnim zaviranjem fósfordiesteraze típa 5 poveča znotrajcelično koncentracijo cikličnega gvanozinmonofosfata in pretok krvi v corpus cavernosum, npr. tadalafil **s:** inhibitor fósfordiesteráze típa 5

ANG.: *PDE5 inhibitor, phosphodiesterase type 5 inhibitor*

zaviralec α -glukozidáze -lca -- [álfa] m gl. zaviralec glukozidáze álfa

zaviralec glukozidáze álfa -lca --- m in zaviralec α -glukozidáze -lca -- [álfa] in zaviralec álfa glukozidáze -lca -- tudi zaviralec álfa glukozidáze -lca --- m farm. kem.

peroralni antidiabetik, ki v tankem črevesu zavira encim α -glukozidazo, ki razgrajuje ogljikohidrate, upočasni razgradnjo oligo- in polisaharidov do monosaharidov in njihovo absorpcijo iz prebavnega trakta, npr. akarboza **s:** inhibitor glukozidáze álfa

ANG.: *alpha-glucosidase inhibitor*

LAT.: *alpha-glucosidasi inhibitor*

zaviralec HMG CoA reduktáze -lca --- m

[haemgé kòencíma] m mn. farm. kem. učinkovina, ki prepreči pretvorbo humanega menopavznega gonadotropina v mevalonat, znižuje plazemske koncentracije holesterola in se uporablja za zdravljenje hiperholesterolemij in hiperlipidemij, npr. simvastatin, lovastatin **s:** inhibitor HMG CoA reduktáze, statín

ANG.: *HMG CoA reductase inhibitor*

LAT.: *statinum, statini n*

zaviralec holín esteráz -lca --- m farm. kem.

parasimpatomimetik, ki reverzibilno ali ireverzibilno zavira holin esteraze in zvišuje koncentracijo acetilholina v sinapsah, npr. neostigmin, piridostigmin **s:** antiholinesteráza, inhibitor holín esteráz

ANG.: *anticholinesterase, cholinesterase inhibitor*

LAT.: *cholinesterasi inhibitor*

zaviralec kalcijevih kanalčkov -lca --- m farm. kem. učinkovina, ki prepreči transport kalcijevih ionov skozi napetostno odvisne kalcijeve kanalčke v srčnomišične celice in gladke mišice v steni krvnih žil in se

uporablja za zniževanje povišanega krvnega tlaka in/ali zdravljenje angine pektoris
 ANG.: *calcium channel blocker*

zaviralec kárboanhidráze -lca -- m
 farm. kem. ► zaviralec karbonske anhidráze

zaviralec karbonske anhidráze -lca -- -- m
 farm. kem. diuretik, ki zavira encim karboanhidrazo in upočasni reakcijo med vodo in ogljikovim dioksidom, npr. acetazolamid
 S: zaviralec kárboanhidráze

ANG.: *carboanhydrase inhibitor, carbonic anhydrase inhibitor*

zaviralec katehól-Ó-metil transferáze -lca -- -- m farm. kem. učinkovina, ki z delovanjem na encim katehól-O-metil transferazo prepreči presnovo dopamina in povečuje njegovo koncentracijo v sinapsah, npr. entakapon, tolkapon
 S: inhibitor katehól-Ó-metil transferáze

ANG.: *catechol-O-methyl transferase inhibitor*
 LAT.: *catechol-O-methyl-transferasi inhibitor*

zaviralec kórvnih koagulácijskih fáktorjev -lca -- -- -- m farm. kem. antikoagulant, ki zavira krvne koagulacijske faktorje, navadno trombin, faktor VII in X, npr. argatroban, ksimelagatran
 S: inhibitor kórvnih koagulácijskih fáktorjev

ANG.: *blood coagulation factor inhibitors*

zaviralec β-laktamáz -lca -- [béta] m gl.
 zaviralec laktamáz béta

zaviralec laktamáz béta -lca -- -- in zaviralec β-laktamáz -lca -- [béta] in zaviralec béta-laktamáz -lca -- tudi zaviralec béta laktamáz -lca -- -- m farm. kem. učinkovina, navadno s šibkim protimikrobnim delovanjem, ki zavira bakterijske encime iz skupine laktamaz beta in na ta način prepreči hidrolizo β-laktamskih antibiotikov, npr. sulbaktam, klavulanska kislina
 S: inhibitor laktamáz béta

ANG.: *beta-lactamase inhibitor*

LAT.: *betalactamasi inhibitor*

zaviralec metabolizma učinkovíne -lca -- -- m farmakokin. snov, ki zavira sistemski in/ali predsistemski metabolizem učinkovine
 S: inhibitor metabolizma učinkovíne

ANG.: *inhibitor of drug metabolism*

zaviralec mónoamínooksidáz -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki kot encimski zaviralec preprečuje oksidativno pretvorbo primarnih aminov in zvišuje njihovo koncentracijo v organizmu
 S: inhibitor mónoamínooksidáz

ANG.: *monoamine oxidase inhibitor*

LAT.: *monoaminooxidasi inhibitor*

zaviralec mónoamínooksidáz típa Á -lca -- -- -- m farm. kem. zaviralec monoamino-

oksidaz, ki upočasni oksidativno pretvorbo zlasti serotonina, adrenalina, noradrenalina, dopamina in tiramina, zato so pri njegovi uporabi pogostejši neželeni učinki
 S: inhibitor mónoamínooksidáz típa Á

ANG.: *monoamine oxidase type A inhibitor*

LAT.: *monoaminooxidasi typi A inhibitor*

zaviralec mónoamínooksidáz típa B -lca -- -- -- [bé] m farm. kem. zaviralec monoamino-
 oksidaz, ki upočasni oksidativno pretvorbo zlasti benzilamina, fenetilamina in dopamina in ima manj neželenih učinkov, npr. selegilin
 S: inhibitor mónoamínooksidáz típa B

ANG.: *monoamine oxidase type B inhibitor*

LAT.: *monoaminooxidasi typi B inhibitor*

zaviralec névraminidáze -lca -- m farm. kem. protivirusna učinkovina, ki zavira encim nevraminidazo, ki hidrolitično odcepi N-acetilnevraminsko kislino iz oligosaharidov v glikoproteinih, glikolipidih in peptidoglikanu, zaradi česar virus ne more zapustiti okužene celice in se širiti, npr. oseltamivir
 S: inhibitor névraminidáze

ANG.: *neuraminidase inhibitor*

zaviralec prolaktína -lca -- m farm. kem. učinkovina, ki prepreči delovanje prolaktina in se uporablja za zdravljenje težav s plodnostjo, npr. bromokriptin, kabergolid
 S: inhibitor prolaktína

ANG.: *prolactin inhibitor*

LAT.: *prolactini inhibitor*

zaviralec proteasóma -lca -- m farm. kem. protitumorna učinkovina, ki z zaviranjem proteinskega kompleksa proteasoma prepreči razgradnjo odvečnih in poškodovanih proteinov v rakavih celicah, npr. bortezomib
 ANG.: *proteasome inhibitor*

zaviralec protéin kináze -lca -- -- m farm. kem. protitumorna učinkovina, ki zavira delovanje ene ali več protein kinaz v rakavih celicah, s čimer prepreči fosforilacijo tarčnih proteinov in ovira biokemijske procese v rakavih celicah, npr. imatinib, gefitinib
 S: inhibitor protéin kináze

ANG.: *protein kinase inhibitor*

LAT.: *proteini kinasae inhibitor*

zaviralec protónske črpálke -lca -- -- m farm. kem. protiulkusna učinkovina, ki z zaviranjem protonske črpalke preprečuje izmenjavo kalijevih ionov s protoni in posledično zmanjšuje kislost v lumnu želodca, npr. omeprazol, lansoprazol
 S: inhibitor protónske črpálke

ANG.: *proton pump inhibitor*

LAT.: *antliae protonum inhibitor*

zavirálec renína -lca -- m farm. kem. antihipertenziv, ki z zaviranjem renína prepreči pretvorbo angiotenzinogena v angiotenzin I, npr. aliskiren **s**: inhibitor renína

ANG.: *renin inhibitor*

LAT.: *renini inhibitor*

zavirálec revérzne transkriptáze -lca --- m farm. kem. protivirusna učinkovina, ki zavira reverzno transkripcijo in se navadno uporablja za zdravljenje okužb z retrovirusi, npr. zidovudin **s**: inhibitor revérzne transkriptáze

ANG.: *reverse transcriptase inhibitor*

LAT.: *reversi transcriptasi inhibitor*

zavirálec testosterón-5-álfa reduktáze

-lca -- -- [pét] m farm. kem. učinkovina za zdravljenje benigne hiperplazije prostate, ki z zaviranjem encima testosteron-5-álfa reduktaze zmanjša pretvorbo testosterona v dihidrotestosteron, npr. finasterid

ANG.: *testosteron-5-alpha reductase inhibitor*

LAT.: *inhibitor testosteron-5-alpha reductasis*

zavirálec tirozín hídrosiláze -lca -- -- m

farm. kem. antihipertenziv, ki z zaviranjem encima tirozín hídrosilaze moti biosintezo kateholaminov, npr. metirozín **s**: inhibitor tirozín hídrosiláze

ANG.: *tyrosine hydroxylase inhibitor*

LAT.: *tyrosini hydroxylasi inhibitor*

zavirálec tirozín kináz -lca --- m farm. kem.

protitumorna učinkovina, ki z zaviranjem ključnih encimov ovira različne biokemične procese v tumorskih celicah, npr. imatinib, gefitinib **s**: inhibitor tirozín kináz

ANG.: *tyrosine kinases inhibitor*

zavirálec trombína -lca -- m farm. kem.

antikoagulant, ki zavira delovanje trombína, serinske proteaze, udeležene v kaskadnem procesu strjevanja krvi, npr. argatroban

ANG.: *thrombin inhibitor*

LAT.: *thrombini inhibitor*

zavíranje imúnskega odziva -a -- -- s

farm. kem., biomed. zmanjšanje imunskega odziva, navadno povzročeno z določenim ksenobiotikom, kar se lahko uporabi pri zdravljenju avtoimunskih bolezni in preprečevanju zavrnitve presajenih organov **s**: imunosupresija

ANG.: *immunosuppression*

zbíta gostóta -e -e ž farm. teh. gostota praška po stresanju pod standardnimi pogoji, ki v idealnem primeru podaja maksimalno gostoto prahov, ki se dobi po stresanju brez poškodbe delcev

ANG.: *tapped density*

z dokázi podprta lekárniška dejávnost --

-- -e -e -i ž soc. farm. lekárniška dejávnost, ki

temelji na vestni, jasni in razumni uporabi v danem trenutku najboljših znanstvenih dokazov pri odločanju o oskrbi določenega pacienta **s**: na izsledkih temeljéča lekárniška dejávnost, znánstveno utemeljéna lekárniška dejávnost

ANG.: *evidence-based pharmacy practice*

z dokázi podprta medicína --- -e -e ž

soc. farm. medicína, ki temelji na vestni, jasni in razumni uporabi v danem trenutku najboljših znanstvenih dokazov pri odločanju o oskrbi določenega pacienta

s: na izsledkih temeljéča medicína, znánstveno podprta medicína, znánstveno utemeljéna medicína

ANG.: *evidence-based medicine*

zdravíla Á-skupíne -íl -- s mn. farm. zak.,

lek. farm. po zakonodaji med letoma 1996 in 2000 skupina zdravil, ki se izdajajo samo na zdravniški recept

zdravíla B-skupíne -íl -- [bé] s mn. farm. zak.,

lek. farm. po zakonodaji med letoma 1996 in 2000 skupina zdravil, ki se izdajajo v lekarnah brez zdravniškega recepta

zdravíla C-skupíne -íl -- [cé] s mn. farm. zak.,

lek. farm. po zakonodaji med letoma 1996 in 2000 skupina zdravil, ki se izdajajo v lekarnah in specializiranih trgovinah

zdravíla s tróvaléntnim železom za parenterálno uporábo -íl ----- s mn.

farm. kem. zdravila z železom, ki vsebujejo soli ali koordinacijske spojine trivalentnega železa, namenjena za parenteralno uporabo, npr. kompleks železovega(III) oksida s polimaltozo

ANG.: *iron trivalent parenteral preparations*

LAT.: *praeparata parenteralia cum ferro(III)*

zdravíla s tróvaléntnim železom za peroralno uporábo -íl ----- s mn.

farm. kem. zdravila z železom, ki vsebujejo soli ali koordinacijske spojine trivalentnega železa, namenjena za peroralno uporabo, npr. natrijev železov(III) edetat

ANG.: *iron trivalent oral preparations*

LAT.: *praeparata peroralia cum ferro(III)*

zdravíla za zdrávljenje protína -íl -- --

-- s mn. farm. kem. zdravila, ki navadno vsebujejo učinkovine za zniževanje koncentracije sečne kisline v sklepih in lajšajo težave pri protinu, npr. alopurinol, probenecid

ANG.: *antigout preparations*

LAT.: *antiurica n pl.*

zdravíla z dvóvaléntnim železom za peroralno uporábo -íl ----- s mn.

farm. kem. zdravila, ki vsebujejo soli dvovalentnega železa, namenjena za peroralno

Z

uporabo, npr. železov(II) glukonat, železov(II) fumarat

ANG.: *iron bivalent oral preparations*

LAT.: *praeparata peroralia cum ferro(II)*

zdravila z učinkovinami zlatá -il -- -- s mn. farm. kem. zdravila ali učinkovine, ki vsebujejo topne soli ali komplekse zlata in se uporabljajo za zdravljenje revmatoidnega artritisa, npr. avranofin **S**: učinkovine zlatá

ANG.: *gold compounds*

zdravila z železom -il -- -- s mn. farm. kem. zdravila, s katerimi se lahko v organizem peroralno ali parenteralno vnašajo železovi ioni

ANG.: *iron preparations*

LAT.: *praeparata cum ferro*

zdravilna krmna méšanica -e -e -e ž farm. zak. v veterinarski medicini méšanica zdravila ali zdravil in krme, pripravljena za prodajo in namenjena krmljenju živali brez nadaljnje predelave zaradi zdravilnih ali preventivnih lastnosti ali drugih lastnosti zdravil **S**: medicinirana kрма

ANG.: *medicated feeding stuff*

LAT.: *alimentum medicatum*

zdravilna páličica -e -e ž lek. farm., farm. teh. tanka valjasta zdravilna oblika, ki se vnese v nos, zunanji sluhovod, sečnico ali druge ozke telesne votline

ANG.: *medicated stick*

LAT.: *bacillus medicatus*

zdravilna péna -e -e ž farm. teh. farmacevtska oblika, ki se navadno nanaša na kožo ali sluznice, sestavljena iz velike prostornine plina, dispergirane v tekočini z eno ali več zdravilnimi učinkovinami in površinsko aktivno snovjo, ki zagotavlja njen nastanek

PRIM.: dermalna péna

ANG.: *medicated foam*

LAT.: *muscus medicatus*

zdravilna rastlina -e -e ž farmakognoz. rastlina, ki se uporablja za zdravljenje ali preprečevanje bolezni

ANG.: *medicinal plant*

LAT.: *planta medicinalis*

zdravilna snôv -e snoví ž farm. teh. ► zdravilna učinkovina

zdravilna substánca -e -e ž farm. teh. ► zdravilna učinkovina

Z

zdravilna učinkovina -e -e ž **K**: **ÁPI** farm. teh. učinkovina, ki se uporablja za zdravljenje, preprečevanje ali diagnosticiranje bolezni ali popravi, ponovno vzpostavi ali spremeni fiziološko funkcijo organizma in je nosilka delovanja zdravila **S**: aktivna farmacevtska

sestavina, aktivna snôv, delujoča snôv, zdravilna snôv, zdravilna substánca

ANG.: *active ingredient, active pharmaceutical ingredient, active substance, drug substance, medicinal substance*

LAT.: *remedium cardinale*

zdravilni čaj -ega -a m farmakognoz. pripravek za zdravljenje ali preprečevanje bolezni, sestavljen iz ene ali več rastlinskih drog, namenjen izdelavi vodnih izvlečkov neposredno pred uporabo, na voljo v razsutem stanju ali v filtrskih vrečkah

PRIM.: čaj

ANG.: *herbal tea, tisane*

LAT.: *planta ad ptisanam*

zdravilni klistír -ega -ja m farm. teh., lek. farm. svečki podobna farmacevtska oblika, s katero se vnese zdravilo za sistemsko delovanje v danko, zlasti pri otrocih **S**: mikrokliźma, rektiôla

ANG.: *enema*

zdravilni lák za nôhte -ega -a -- -- m farm. teh. navadno alkoholna raztopina zdravilne učinkovine s pomožnimi snovmi, ki se nanese na noht v obliki laka, npr. za zdravljenje glivičnih infekcij

ANG.: *medicated nail lacquer*

zdravilni obése -ega -ska m farm. teh. v veterinarski medicini farmacevtska oblika, sestavljena iz ogrodja, impregniranega z eno ali več zdravilnimi učinkovinami, pritrjena na veriźico ali vrstico, da jo žival nosi okrog vratu

ANG.: *medicated pendant*

zdravilni oblíž -ega -a m farm. teh. oblíž, ki se prilepi na kožo za lokalno dostavo zdravilnih učinkovin, npr. za poškodovano kožo, kurje oko **S**: dermalni oblíž

ANG.: *medicated plaster*

LAT.: *emplastrum medicatum*

zdravilni šampôn -ega -a m farm. teh. tekoča ali poltrdna farmacevtska oblika, ki se nanaša na lasišče in spira z vodo

ANG.: *medicated shampoo*

zdravilni tampôn -ega -a m farm. teh. trdna enoodmerna farmacevtska oblika, impregnirana z eno ali več zdravilnimi učinkovinami, ki se za določen čas vstavi v telesne votline

ANG.: *impregnated pad, medicated tampon*

LAT.: *tampona medicata*

zdravilni učínek -ega -nka m farmakokin. učínek zdravila ali zdravilne učinkovine za zdravljenje bolezni

ANG.: *therapeutic activity*

zdravilni žvečilni gumi -ega -ega -ja m
farm. teh. trdna enoodmerna farmacevtska oblika za oralno uporabo, iz katere se ob žvečenju sprošča zdravilna učinkovina
ANG.: *medicated chewing gum*
LAT.: *masticabilia gummis medicata*

zdravilo -a s **1. farm. zak.** vsaka snov ali kombinacija snovi, navadno v ustrezni farmacevtski obliki, ki je predstavljena za zdravljenje, preprečevanje ali diagnosticiranje bolezni pri ljudeh ali živalih ali namenjena za ponovno vzpostavitev, izboljšanje ali spremembe fizioloških funkcij s farmakološkim, imunološkim ali metaboličnim delovanjem **s:** farmak, medikament
2. končni izdelek industrijske, galenske izdelave ali magistralne priprave
ANG.: *medicinal product, medicament, drug, medicine*
LAT.: *medicamentum, medicamenti n, remedium, remedii n*

zdravilo brez recepta -a --- s
farm. zak. zdravilo, ki ne izpolnjuje meril za razvrstitev med zdravila na recept in zanj ni potreben zdravniški ali veterinarski recept
s: OTC-zdravilo, recepta prsto zdravilo
PRIM.: BRp, zdravilo na recept (1)
ANG.: *non-prescription drug, non-prescription medicine, non-prescription medicine, OTC drug, OTC medicinal product, OTC medicine*

zdravilo iz krvi ali plazme -a ----- s
farm. zak. zdravilo, ki ga iz krvnih sestavin, pridobljenih v skladu z določbami zakonodaje za zbiranje, predelavo, shranjevanje in razdeljevanje človeške krvi in komponent krvi, industrijsko izdelujejo za to dejavnost specializirani in pooblašteni pravni subjekti in vsebuje zlasti albumine, faktorje strjevanja krvi in imunoglobuline človeškega izvora
ANG.: *blood product*

zdravilo na recept -a --- s **K: Rp¹** farm. zak. zdravilo, za katero je potreben zdravniški ali veterinarski recept **PRIM.:** Rp², zdravilo brez recepta
ANG.: *medicinal product available on medical prescription only, medicinal product subject to prescription, prescription only medicinal product, prescription only medicine, prescription only drug*

zdravilo na zalogo -a --- s **lek. farm.** zdravilo, ki se izdelava v večji količini, kot je sproti potrebno

zdravilo proti slabosti -a --- s **farm. kem.** učinkovina ali zdravilo, ki se uporablja

za preprečevanje slabosti, navadno med potovanjem, npr. ingver **s:** pripravek proti slabosti

ANG.: *antinauseant*

LAT.: *antinauseans, antinauseantis n*

zdravilo proti vrtoglavici -a --- s **farm. kem.** zdravilo ali učinkovina, ki se uporablja pri zdravljenju težav z ravnotežjem, zlasti vrtoglavice, npr. betahistin

ANG.: *antivertigo preparation*

LAT.: *antivertiginosum, antivertiginosi n*

zdravilo rastlinskega izvora -a --- s
farm. zak. zdravilo, ki kot učinkovino vsebuje izključno eno rastlinsko drogo ali več rastlinskih drog, enega ali več pripravkov iz rastlinskih drog ali kombinacijo rastlinskih drog in pripravkov iz rastlinskih drog
s: herbálno zdravilo, rastlinsko zdravilo, zeliščno zdravilo

ANG.: *herbal medicinal product*

zdravilo siróta -a -- s **farm. zak.** zdravilo za zdravljenje redkih bolezni, za katere ni druge ustrezne metode zdravljenja, preprečevanja in diagnosticiranja, in ima dodeljen status pri Evropski agenciji za zdravila

ANG.: *orphan drug, orphan medicinal product*

zdravilo s posebnim režimom predpisovanja in izdaje -a ----- s **farm. zak.** zdravilo na zdravniški recept, namenjeno izključno za uporabo na določenih specializiranih področjih

ANG.: *medicinal product on restricted medical prescription*

zdravilo s tradicionalno medicinsko uporabo -a ----- s **farm. zak.** zdravilo z učinkovino ali kombinacijo učinkovin s sprejemljivo ravno varnosti, ki je v primernem obsegu že najmanj trideset let dokumentirano v uporabi na območju Evropske unije

ANG.: *medicinal product with traditional use*

zdravilo v kliničnem preskušanju -a ----- s **K: IND** farm. zak. preiskovana in primerjalna učinkovina ali placebo v farmacevtski obliki, ki se uporablja v kliničnem preskušanju zdravila

ANG.: *investigational new drug, investigational product in a clinical study, investigational product in a clinical trial*

zdravilo za napredno zdravljenje -a --- -- s **biomed.** zdravilo za uporabo v humani medicini, ki temelji na genski, somatski celični terapiji in tkivnem inženirstvu

ANG.: *advanced therapy medicinal product, advanced therapy drug*

zdravilo za sočutno uporabo -a - - - - s
lek. farm. zdravilo z novo učinkovino, ki še ni registrirano za določeno terapevtsko indikacijo in je na voljo skupini pacientov s kronično ali resno izčrpavajočo boleznijo, ki je ni mogoče zadovoljivo zdraviti z zdravili, ki imajo dovoljenje za promet
ANG.: *medicine for compassionate use*

zdravilo za spodbujanje imunske odzivnosti
-a - - - - - s farm. kem., imunol. zdravilo ali učinkovina, ki spodbudi ali ojača imunski odziv organizma s: imúnostimulánt
PRIM.: imúnosupresív
ANG.: *immunostimulant*
LAT.: *immunostimulans, immunostimulantis n*

zdravilo za zaviranje imunske odzivnosti
-a - - - - - s farm. kem., imunol. zdravilo iz skupine različnih učinkovin in monoklonskih protiteles, ki z različnimi mehanizmi zavira normalno delovanje imunskega sistema in se uporablja zlasti za preprečevanje zavračanja alogenskih presadkov, zdravljenje nekaterih avtoimunskih bolezni, npr. ciklosporin, takrolimus
s: imúnosupresív, imúnosupresívno zdravílo
ANG.: *immunosuppressant drug, immunosuppressive, immunosuppressive drug*

zdravilo za zdravljenje áken -a - - - - s
farm. kem. zdravilo, ki se uporablja za zdravljenje mozoljavosti
ANG.: *anti-acne preparation*

zdravilo z dobro uveljavljeno medicínsko uporábo -a - - - - - s farm. zak. zdravilo z učinkovino ali kombinacijo učinkovin z znano učinkovitostjo in sprejemljivo ravno varnostjo, ki je v primernem obsegu že najmanj deset let v uporabi na območju Evropske unije in hkrati obstaja dovolj objavljene literature o učinkovini ali kombinaciji učinkovin
ANG.: *medicinal product with well-established use*

zdravilo z žvêplom -a - - - s farm. kem. pripravek za zdravljenje aken ali odpravljanje prhljaja, ki vsebuje žveplovo spojino
ANG.: *preparation containing sulfur*

zdravilstvo -a s dejavnost, namenjena izboljšanju zdravja, ki ne temelji na spoznanjih medicínske znanosti s: alternativna medicína (2)
ANG.: *healing system*

zdrávje -a s soc. farm. po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije stanje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja in ne samo odsotnost bolezni ali bolehnosti
ANG.: *health*

zdrávljenje podóbnega s podóbnim -a - - - - s homeopat. homeopatski zakon, ki temelji na načelu, da se pri zdravljenju uporabljajo homeopatska zdravila iz farmakološko aktivnih snovi, ki pri zdravem človeku izzovejo bolezenske znake in simptome, kot jih ima obolela oseba s: zákon podóbnosti
ANG.: *law of similars*
LAT.: *similia similibus curantur*

zdravníški recépt -ega -a m farm. zak. javna listina, navadno na uradno veljavnem obrazcu v papirni ali elektronski obliki, na katerega strokovnjak, usposobljen in pooblaščen za predpisovanje zdravil, predpiše vrsto, količino in odmerjanje zdravila za posameznega pacienta, ki ga v lekarni izda pooblaščená oseba s: recépt (1)
ANG.: *prescription*
LAT.: *praescriptio, praescriptionis f*

zdrávtvena ekonómika -e -e ž ekonomska veda, ki uporablja ekonomska načela in pravila pri proučevanju zdravstvenega varstva ali zdravstvene oskrbe, vključuje ekonomsko ocenjevanje zdravstvenega sistema in izboljšáv v njem in pomaga določati zdravstveno politiko
ANG.: *health economics*

zdrávtvena písmenost -e -i ž soc. farm. kognitivne in socialne spretnosti, ki določajo posameznikovo motivacijo in sposobnost za pridobivanje, razumevanje in uporabo informacij na način, ki spodbuja in ohranja zdravje
ANG.: *health literacy*

zdrávtvena písmenost, povézana z zdravíli
-e -i -e - - ž soc. farm. stopnja, do katere lahko posamezniki pridobijo, razumejo in obravnavajo informacije o svojih zdravilih, ki jih potrebujejo za sprejemanje odločitev z namenom varne in učinkovite uporabe zdravil
ANG.: *medication literacy*

zdrávtvena tehnológija -e -e ž farmakoekon., soc. farm. zdravila, programi, postopki in organizacijski sistemi, ki se lahko uporabljajo v zdravstvu za spodbujanje zdravja in/ali preprečevanje, diagnosticiranje ali zdravljenje bolezni, za rehabilitacijo ali dolgotrajno oskrbo
ANG.: *health technology*

zdrávtveni izídi -ih -ov m mn. farmakoekon., soc. farm. klinični, humanistični in/ali ekonomski rezultati uporabe ali neuporabe določene zdravstvene tehnologije
ANG.: *health outcomes*

zdrávstveno várstvo -ega -a s soc. farm. sistem družbenih, skupinskih in osebnih aktivnosti, ukrepov in storitev za krepitev zdravja, preprečevanje bolezni, zgodnje odkrivanje bolezni, njeno pravočasno zdravljenje, nego in rehabilitacijo obolelih in poškodovanih
ANG.: *health care*

zdržljivost zdravila -i -- ž farm. zak., lek. farm. lastnost zdravila, da se zaradi kemičnih, fizikalnih ali farmakoloških lastnosti lahko meša ali aplicira skupaj z drugim zdravilom ali snovjo **S**: kompatibilnost zdravila **PRIM.:** inkompatibilnost zdravila, neždržljivost zdravila
ANG.: *compatibility of medicinal product, drug compatibility*

zeléna gálica -e -e ž zgod. farm. staro ime za železov(II) sulfat, navadno v obliki heptahidrata, značilne modrozelené barve, ki se je uporabljal kot zdravilna učinkovina za vnašanje železovih ionov **S**: zeléni vitriól
ANG.: *iron(II) sulfate*
LAT.: *ferrosi sulfas heptahydras, ferrum sulphuricum, vitriolum Martis*

zeléna kemija -e -e ž farm. kem. vodenje procesov sinteze zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi, pri katerem se snovi, ki so potencialno nevarne za okolje, ne uporabljajo, ne nastajajo ali pa se njihova uporaba čim bolj zmanjša
ANG.: *green chemistry*

zeléna knjiga -e -e ž lek. farm. seznam ovrednotenih zdravstvenih storitev za območje Republike Slovenije, ki se uporablja v lekarniški dejavnosti **PRIM.:** lekárniška storitev (2), lekárniška točka

zeléna signatúra -e -e ž lek. farm. ► opozorilna signatúra

zeléni cvét -ega -a m zgod. farm. staro ime za bakrov(II) acetat, v obliki zeleno-modrih kristalov, ki ima fungicidno delovanje in se je uporabljal tudi kot pigment
ANG.: *green flower*
LAT.: *flores virides Aeries*

zeléni čaj -ega -a m farmakognoz. posušeni nefermentirani listi čajevca (*Camellia sinensis*)
ANG.: *green tea*
LAT.: *thea virida*

zeléni recépt -ega -a m lek. farm. zdravniški recept na zelenem receptnem obrazcu, pri katerem je plačnik zdravila in storitve za zavarovance v določenem deležu izvajalec osnovnega zdravstvenega zavarovanja glede na uvrstitev zdravila na listo zdravil **S**: recépt za zdravstvene zavarovance

zeléni vitriól -ega -a m zgod. farm. ► zeléna gálica

zeliščarstvo -a s tradicionalna, navadno ljubiteljska dejavnost, ki se ukvarja z gojenjem, nabiranjem, predelavo in uporabo zdravilnih rastlin
ANG.: *herbalism*

zelišče -a s **1. farmakognoz.** rastlina z zelenim, neolesenelim stebлом
2. farmakognoz. zdravilna rastlina ali dišavnica
ANG.: *herb*
LAT.: *herba, herbae f*

zeliščni pripravék -ega -vka m farm. teh., farm. zak. ► pripravék rastlinskega izvóra

zeliščno zdravílo -ega -a s farm. zak. ► zdravílo rastlinskega izvóra

zeló lahkó tópná snóv -- -- -e snoví ž farm. teh. snov, katere 1 g se raztopi v manj kot 1 mL predpisanega topila
ANG.: *very soluble substance*

zeló težkó tópná snóv -- -- -e snoví ž farm. teh. snov, katere 1 g se raztopi v 1–10 L predpisane topila
ANG.: *very slightly soluble substance*

zéta potenciál -- -a m farm. teh. merljiv elektrokinetični parameter, ki določa površinski naboj na mejni površini trdnega delca in tekočine, oznaka ζ
ANG.: *zeta potential*

zgoščeválo -a s farm. teh. pomožna snov, ki povečuje viskoznost tekočega farmacevtskega izdelka **S**: gostílo
ANG.: *thickener, thickening agent*

zgoščevánje -a s farm. teh. farmacevtskotehnološki postopek povečevanja viskoznosti tekočega farmacevtskega izdelka, navadno za izboljšanje stabilnosti, lažjo aplikacijo, prirejeno sproščanje
ANG.: *thickening*

zigomórfni cvét -ega -a m farmakognoz. cvet, ki ima samo eno ravnino simetrije **PRIM.:** aktinomórfni cvét
ANG.: *zygomorphic flower*
LAT.: *flos zygomorphus*

zigospóra -e ž farmakognoz. zigota z debelo celično steno pri nekaterih zelenih algah in glivah plesnivkah, ki se razvije po oploditvi
ANG.: *zygospore*
LAT.: *zygospora, zygosporae f*

zigóta -e ž farmakognoz., biomed. diploidna enocelična tvorba, ki nastane ob oploditvi z zlitjem jeder haploidne moške spolne celice in haploidne ženske spolne celice, iz katere se razvije nov osebek **S**: spojék
ANG.: *zygote*
LAT.: *zygotum, zygoti n*

zlatotópka -e ž **zgod. farm.** zmes koncentrirane klorovodikove kisline in dušikove(V) kisline v razmerju 3 : 1, ki omogoča raztapljanje zlata in platine zaradi tvorbe v vodi topnih koordinacijskih spojin obeh žlahtnih kovin
ANG.: *aqua regia*
LAT.: *aqua regia*

zlorába psihoaktivnih snovi -e -- -- ž **toksikol., farm. kem.** nenadzorovana uporaba psihoaktivne snovi v količini ali okoliščinah, da je moteno biološko, psihološko in socialno delovanje osebe
ANG.: *drug abuse*

zlorába zdravil -e -- ž **1. farm. kem., toksikol.** trajna ali občasna namerna prevelika uporaba zdravil ali uporaba zdravil v nasprotju s priporočili stroke in koristmi posameznika, ki lahko privede do neželenih in toksičnih učinkov ter odvisnosti
2. lek. farm. uporaba zdravil, ki ni v skladu z uporabo, odobreno v dovoljenju za promet z zdravilom
ANG.: *drug abuse, drug misuse*

zložênc -nca m **med. prip.** zložena, večslojna sterilizirana kompresna iz bombažne beljene gaze za prekrivanje poškodovane kože
ANG.: *pad*

zmájeva krí -e krví ž **zgod. farm.** živordeča smola iz rodov *Dracaena* in *Daemonorops*, ki se je uporabljala kot vulnerarik, hemostiptik in barvilo
ANG.: *dragon's blood*
LAT.: *resina draconis, sanguis draconis*

zmánjšanje občutljivosti -a -- s **farm. kem., toksikol.** ► desenzitácija

Z-maščôbna kislína -e -e [zé] ž ► *cís*-maščôbna kislína

zmérno tópná snôv -- -e snoví ž **farm. teh.** snov, katere 1 g se raztopi v 30–100 mL predpisane topila
ANG.: *sparingly soluble substance*

znák -a m za določeno bolezen značilna vidna, izmerljiva sprememba, npr. krvni tlak, telesna temperatura
ANG.: *sign*

znánstveno podprta medicína -- -e -e ž **soc. farm.** ► z dokázi podprta medicína

znánstveno utemeljêna lekárniška dejávnost -- -e -e -i ž **soc. farm.** ► z dokázi podprta lekárniška dejávnost

znánstveno utemeljêna medicína -- -e -e ž ► z dokázi podprta medicína

znížanje ravni izrážanja -a -- -- s **farm. kem.** zmanjšanje števila receptorjev na celicah

zaradi konstantno višje koncentracije ligandov, kar sčasoma privede do manjše odzivnosti tkiv na določen ligand, tudi če je ta prisoten v bistveno višjih koncentracijah
ANG.: *downregulation*

znótrajcélíčna tekočina -e -e ž **K: ICT** **farmakognoz.** vodna disperzija anorganskih in organskih snovi znotraj celice **s:** intracelulárna tekočina
ANG.: *intracellular solution*

znótrajcélíčni prôstor -ega prostórá m **farmakognoz.** del večceličnega organizma znotraj celic **s:** intracelulárni prôstor
ANG.: *intracellular space*
LAT.: *meatus intracellularis*

zráčna zapóra -e -e ž **farm. teh., farm. zak.** v dobri proizvodni praksi zaprt prostor z dvojnimi ali več vrati, ki ne smejo biti hkrati odprta, nameščen med dvema ali več prostori, npr. različnih razredov čistote zraka, ki zagotavlja kontrolirano smer zračnega toka, namenjen vstopu osebja in vnosu surovin
ANG.: *air-lock*

zrakotêšno zaprt vsêbnik -- -ega -a m **farm. teh.** vsebnik, zaprt tako, da ni mogoč vstop zraka v notranjost
ANG.: *airtight container*

zrnca *zrnc* s mn. **farm. teh.** trdna peroralna farmacevtska oblika iz skupkov praškastih komponent, povezanih v mehansko odporne agregate
ANG.: *granules*
LAT.: *granula n pl.*

zrnca s podáljšanim sprôščanjem *zrnc* -- -- -- s mn. **farm. teh.** zrnca, iz katerih se učinkovina sprošča kontinuirano daljši čas
ANG.: *prolonged release granules*

zrnca s prirejênim sprôščanjem *zrnc* -- -- -- s mn. **farm. teh.** zrnca, ki vsebujejo posebne pomožne snovi in/ali so izdelana po posebnem postopku za doseganje prirejenega sproščanja
ANG.: *modified release granules*

zrnca z zakasnélim sprôščanjem *zrnc* -- -- -- s mn. **farm. teh.** zrnca, iz katerih se učinkovina sprošča s časovnim zamikom
ANG.: *delayed-release granules*

zrno -a s **1. farmakognoz.** suhi plod z zraslim suhim osemenjem in semensko ovojnico, značilen zlasti za družino trav (Poaceae), med katerimi so za prehrano človeka pomembna žita, npr. ječmenovo zrno, pšenično zrno, riževo zrno **s:** gólec, kariopsa
ANG.: *caryopsis, grain*
LAT.: *granum, grani n*

2. farmakognoz. seme ali plod, ki je po videzu podoben zrnu in ne izvira iz družine trav (Poaceae), npr. ajdovo zrno, gorčično zrno, grahovo zrno

ANG.: *grain*

LAT.: *granum, grani n*

zúnajcélična tekočina -e -e ž K: **ECT**

farmakognoz. vodna disperzija anorganskih in organskih snovi zunaj celice s: ékstracelulárna tekočina

ANG.: *extracellular solution*

zúnajcélični próstor -ega próstóra m farmakognoz.

del večceličnega organizma zunaj celic s: ékstracelulárni próstor

ANG.: *extracellular space*

LAT.: *meatus extracellularis*

zunánja océna kakóvosti -e -e -- ž lab. med.

analiza in ocena točnosti analiznega dela v medicinskem laboratoriju na podlagi analiz kontrolnih vzorcev, poslanih iz centra, ki je pooblaščen in akreditiran za izvajanje zunanje ocene kakovosti

ANG.: *external quality assessment*

zunánja ovojnina -e -e ž farm. teh. ovojina,

ki ni v neposrednem stiku z zdravilom in ima zlasti informativno vlogo s: sekundárna ovojína

ANG.: *outer packaging*

zvitje proteina -a -- s farm. biotech. značilna tridimenzionalna struktura, ki jo zavzame polipeptidna veriga v nativni obliki proteina

ANG.: *protein fold*

Z-vrdnost -i [zé] ž sprememba temperature v °C, ki poveča D-vrednost za faktor 10

ZZ -- [zezé] ž farm. zak., lek. farm. kratica oznaka za zdravilo, ki se sme uporabljati samo v javnih zdravstvenih zavodih ter pri pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo zdravstveno dejavnost

z zdravili povézane težave -- -- -ih -áv ž mn.

K: **DRP** lek. farm., soc. farm. dogodek ali okoliščina, povezana z uporabo zdravil, ki dejansko ali potencialno vpliva na zelene zdravstvene izide

ANG.: *drug-related problems*

z zdrávjem povézana kakóvost življénja

--- -e -i -- ž K: **HRQL, HRQoL** soc. farm. mera za posameznikovo vrednotenje življenja, ki poleg običajnih mer, kot sta umrljivost in boleavnost, vključuje tudi fiziološko stanje, delovanje, opravljanje vloge v družbi, duševno zdravje, čustva, spanje in počitek, življenjsko energijo in vitalnost, dojemanje zdravja in splošno zadovoljstvo z zdravjem s: kakóvost življénja

ANG.: *health-related quality of life*

Ž

želatina -e ž heterogena zmes vodotopnih proteinov z veliko povprečno molekulsko maso, pridobljena z delno hidrolizo kolagena, uporablja se kot pomožna snov pri oblikovanju zdravil

ANG.: *gelatin*

LAT.: *gelatina, gelatinae f*

želatínska kápsula -e -e ž farm. teh. trda kapsula z ovojnico iz želatine

ANG.: *gelatin capsule*

LAT.: *capsula gelatinosa*

želézov in amónijev kloríd -ega -- -ega -a m zgod. farm. spojina s formulo $[\text{Fe}(\text{NH}_3)_2]\text{Cl}_2$, ki kristalizira v obliki cvetov in se je uporabljala kot adstringent

ANG.: *iron and ammonium chloride*

LAT.: *flores salis ammoniae Martiales*

žgána spúžva -e -e ž zgod. farm. nad plamenom žgana narezana in zdrobljena spužva, iz katere se je pripravljala tinktura za zdravljenje golšavosti, težav z očmi, prebavili in dihal

ANG.: *burnt sponge*

LAT.: *spongia usta, carbo spongiae*

žgáni jelénovi rogóvi -ih -ih -ov m mn. zgod. farm. posušeni, nad močnim ognjem žgani in uprašeni jelenovi rogovi, ki so se uporabljali za zaustavljanje krvavitve, kot adsorbent pri diareji, antacid, adstringent

ANG.: *burnt hartshorn*

LAT.: *album graecum, cornum cervi ustum*

žgáno ápno -ega -a s zgod. farm. staro ime za kalcijev oksid, ki nastaja pri žganju apnenca in se je uporabljal za pridobivanje kalcijevega hidroksida in kot reagent s: živo ápno

ANG.: *burnt lime, quicklime*

LAT.: *calcaria caustica, calcii oxydum*

žíg -a m farm. teh. ► pečatni bát

žila -e ž farmakognoz. skupek prevajalnih in pomožnih tkiv pri rastlinah, po katerih se pretaka voda z raztopljenimi snovmi

ANG.: *vascular bundle*

LAT.: *vas, vasis n*

živálska snóv -e snóvi ž farmakognoz. posušena žival, njen del ali izloček, ki se navadno uporablja za zdravljenje ali preprečevanje bolezni

ANG.: *animal material*

živálsko óglje -ega -a s zgod. farm. oglje, pripravljeno s suho destilacijo snovi živalskega

Ž

izvora, zlasti kosti, ima dobre adsorpcijske lastnosti, uporabljalo se je za vnašanje železa

ANG.: *animal charcoal*

LAT.: *carbo animalis*

živo áпно -ega -a s zgod. farm. ► žgáno áпно

živo cepívo -ega -a s farm. biotech. cepivo na podlagi živih mikroorganizmov, ki so naravno oslavljeni mutanti, sorodni manj patogeni mikroorganizmi ali oslavljeni z metodami molekularne biologije s: cepívo na osnovi živega véktorja PRIM.: oslavljenó cepívo

ANG.: *live vaccine*

LAT.: *vaccinum vivum*

živósrebrní termométer -ega -tra m med. prip.

termometer s stekleno cevko, v kateri je živo srebro, ki se z višanjem temperature razteza

ANG.: *mercury-in-glass thermometer*

živósrebróv diurétik -ega -a m farm. kem.

diuretik, ki prepreči reabsorpcijo natrijevih ionov v ledvičnih tubulih zaradi adstringentnega delovanja živega srebra, npr. kalomel, mersalil

ANG.: *mercurial diuretic*

LAT.: *diureticum hydrargyri*

živósrebróvi pripravki -ih -ov m mn. farm. kem.

antiseptiki in dezinficienti, ki vsebujejo različne, zlasti organske živosrebrove spojine, in se uporabljajo kot konzervansi pri kapljicah za oči, cepivih in serumih, npr. tiomersal, fenilživósrebrovborat

ANG.: *mercurial products*

LAT.: *hydrargyri praeparata*

živósrebróvo mazilo -ega -a s zgod. farm. rahlo

modro mazilo iz 30 % živega srebra v svinjski masti, ki se je uporabljalo za zdravljenje gobavosti in sifilisa

ANG.: *mercurial ointment*

LAT.: *unguentum hydrargyri*

živósrebróv precipitát -ega -a m zgod. farm.

staro ime za polimerni živósrebrov(II) aminoklorid, ki se izobori med uvajanjem amoniaka v vodno raztopino živósrebrovega(II) klorida, uporabljal se je kot antiseptik in zaradi šibkega oksidativnega delovanja za beljenje peg

ANG.: *mercuric amidochloride*

LAT.: *hydrargyri aminochloridum,*

hydrargyrum amydato-bichloratum,

mercurius praecipitatus albus

živósrebróv sublimát -ega -a m zgod. farm.

staro ime za živósrebrov(II) klorid, belo, jedko, kristalno snov, ki se čisti s sublimacijo, uporabljala se je za razkuževanje ran, kože,

opreme in zdravljenje infekcijskih bolezní, npr. sifilisa

ANG.: *mercury(II) chloride*

LAT.: *hydrargyri chloridum, hydrargyrum sublimatum corrosivum*

žlíčka za deljénje práškóv -e -e ž lek. farm.

žlíčka iz inertne kovinske zlitine, žlebate oblike, s pritrjenim strgalom in merilom, ki se praviloma uporablja za ročno odmerjanje večjega števila enoodmernih práškóv

žvečljíva kápsula -e -e ž farm. teh. mehka

kapsula, ki se (pre)žveči, da se vsebina sprosti v usta, za lokalni učinek po absorpciji skozi oralno sluznico ali za sistemsko delovanje po absorpciji v prebavnem traktu, če se vsebina pogoltne

ANG.: *chewable capsule*

žvečljíva tabléta -e -e ž farm. teh. tableta, ki

se v ustih brez dodane vode prežveči in nato pogoltne, navadno vsebuje velik delež korigensov vonja in okusa ter manitol

S: mastikaléta

ANG.: *chewable tablet*

LAT.: *tabuletta masticabilis*

žvepléna jétra -ih jéter s zgod. farm. staro

ime za temnorjavo zmes, ki nastane pri segrevanju kalijevega karbonata in žvepla, vsebuje metastabilno zmes kalijevega sulfida, kalijevih polisulfidov, kalijevega tiosulfata, kalijevega sulfata in kalijevega hidrogensulfida, uporabljala se je pri težavah z želodcem, dihalí in sečili

ANG.: *liver of sulfur*

LAT.: *hepar sulfuris kalinum*

žvèplov cvét -ega -a m zgod. farm. žveplo,

prilavljeno in očiščeno s postopkom sublimacije, uporabljalo se je za zdravljenje različnih kožnih bolezní S: sublimirano žvèplo

ANG.: *flower of sulfur*

LAT.: *flores sulfuris, flos sulfuris, sulfur*

sublimatum

žvèplovó mléko -ega -a s zgod. farm. staro ime

za žveplo, pripravljeno z obarjanjem raztopin žveplovih spojin s kislino, uporabljalo se je za zdravljenje različnih kožnih bolezní S: oborjeno žvèplo

ANG.: *milk of sulfur, precipitated sulfur*

LAT.: *lac sulfuris, sulfur praecipitatum*

Angleško-slovenski slovar

A

abbreviated new drug application ► *genèrična vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z zdravilom*

abortive ► *abortív*

abrasive ► *abrazív*

absolute ► *absolút*

absolute ethanol ► *absolútni etanol*

absolutely dominated strategy ► *absolútno prevládana strategíja, dominántna strategíja*

absorbance ► *absorbánca*

absorbent ► *absorbènt*

absorbent gauze ► *hidrofilna gáza, vpójna gáza*

absorbent gauze cable ► *hidrofilna kábel gáza*

absorption ► *absórpcija (1, 2, 3)*

absorption barrier ► *absorpcijska pregráda*

absorption half-life ► *razpolóvni čas absórpcije*

absorption rate ► *hitróst absórpcije*

abstinence ► *vzdžnost*

abstinence syndrome ► *abstinénčni sindróm*

acaricide ► *akaricíd*

accelerated ageing test ► *pospèšeni tést stáranja*

accelerated stability studies ► *pospèšene stabilnostne štúdije*

acceptable daily intake ► *sprejemljívi dnévni vnòs*

acceptance criteria ► *meríla sprejemljíivosti (1, 2)*

acceptance limit ► *mèja sprejemljíivosti*

acceptor ► *akcéptor*

accessory to a medical device ► *dotátek k medicínskemu pripomóčku*

accumulation ► *kopíčenje*

accuracy ► *tóčnost*

ACE inhibitor ► *ACE-inhibítor, zavirálec ángiotenzín konvertáze*

acetic acid derivatives ► *deriváti ócetne kislíne*

acetogenin ► *acetogénin*

acetylation ► *acetilíranje (1, 2)*

acetylcholine ► *acetílholín*

acetylcholine receptors ► *holinèrgični recéptorji*

acetylcholinesterase ► *acetílholín esteráza*

achene ► *róžka*

acid ► *kislína*

acid-base indicator ► *ácidobázični indikátor*

acid-base properties ► *ácidobázične lastnósti, kislínsko-bázične lastnósti*

acidifier ► *srédstvo za uravnávanje kislósti, učinkovína za nakísanje urína*

acidoresistant coating ► *gástorezisténtna oblóga*

acidoresistant polymers ► *gástorezisténtni polimèri*

acid preparation ► *kislínsko zdravílo*

acid strength ► *jákost kislíne*

acid value ► *kislínsko števílo*

acquired immunity ► *pridobljèna imúnost*

acridine derivatives ► *akridínski deriváti*

acridone alkaloid ► *akridónski alkalóid*

actinomorphic flower ► *aktinomórfni cvèt*

actinomycins ► *aktinomicíni*

activated bleaching earth ► *aktivírana belílina zèmlja*

activated carbon ► *aktívno óglje, medicínsko óglje*

activated charcoal ► *aktívno óglje, medicínsko óglje*

activated partial thromboplastin time ► *aktivírani parciálni tromboplastínski čas*

activation ► *aktivácija (1, 2)*

activator ► *aktivátor*

active conformation ► *aktívna konformácija*

active external defibrillator ► *aktívni zunánji defibrilátor*

active immunisation ► *aktívna imunizácija*

active implantable medical device ► *aktívni medicínski pripomóček za vsadítev*

active ingredient ► *zdravílna učinkovína*

active marker ► *aktívni označeválec*

active medical device ► *aktívni medicínski pripomóček*

active medical device for diagnosis ► *aktívni medicínski pripomóček za diagnózo*

active pharmaceutical ingredient ► *zdravílna učinkovína*

active pharmaceutical ingredient design ► *načrtovávanje zdravílnih učinkovín*

active site ► *aktívno mèsto*

active substance ► *zdravílna učinkovína*

active substance master file ► *glávni dosjè o zdravílni učinkovíni*

A

active therapeutical device ► *aktivni terapevtski pripomoček*
 active transport ► *aktivni transport*
 activity coefficient ► *koeficient aktivnosti*
 activity of radionuclide ► *aktivnost radionuklida*
 acupressure ► *akupresúra*
 acupuncture ► *akupunktúra*
 acute inflammation ► *akútno vnetje*
 acutely toxic conditions ► *akútno toksični pogoji*
 acute phase proteins ► *proteini akutne fáze*
 acute-to-chronic ratio ► *razmèrje med akútno in krónièno toksiènostjo*
 acute toxicity ► *akútna toksiènost*
 acylphloroglucinol ► *acilfloroglucinól*
 adamantane derivatives ► *adamantánski deriváti (1, 2)*
 adapter ► *adápter*
 adaptive immunity ► *pridobljena imúnost*
 adaptogen ► *adaptogén*
 added value of the pharmaceutical ► *dodána vrédnost zdravila*
 addiction ► *zasvojenost*
 additive ► *aditiv*
 adenine ► *adenín*
 adenosine ► *adenozín*
 adenosine diphosphate ► *adenozíndifosfát*
 adenosine monophosphate ► *adenozínmónofosfát*
 adenosine receptor ► *adenozínski recéptor*
 adenosine triphosphate ► *adenozíntrifosfát*
 adenylate cyclase ► *adenilát cikláza*
 adherence ► *sodelovánje paciènta*
 adherence cell culture ► *adherétna cèlična kultúra*
 adhesion molecules ► *adhezíjske molékule*
 adhesive ► *adhezív*
 adhesive plaster ► *lepljivi oblíž*
 adjuvant ► *adjuvánt*
 adjuvant therapy ► *pomóžna terapíja*
 administrative part of prescription ► *gláva recépta*
 administrative pharmacy ► *administratívna farmácíja*
 admission of a medicinal product ► *vnòs zdravila*
 adoptive transfer of immune cells ► *adoptívni prenòs imúnskíh cèlic*
 adrenergic ► *adrenèrgik*
 adrenergic receptor ► *adrenèrgični recéptor*
 adrenoceptor ► *adrenèrgični recéptor*
 adsorbent ► *adsorbènt*
 adsorption ► *adsórpcíja (1, 2)*
 adsorption isotherm ► *adsórpcíjska izotèrma*
 adult diaper ► *inkontinénèna pleníca*
 advanced medication review ► *fármakoterapijski preglèd*

advanced therapy ► *naprédno zdrávljenje*
 advanced therapy drug ► *zdravilo za naprédno zdrávljenje*
 advanced therapy medicinal product ► *zdravilo za naprédno zdrávljenje*
 adverse drug reaction ► *nèželèni úèinek zdravila*
 adverse effect of a medicinal product ► *nèželèni úèinek zdravila*
 adverse event ► *nèželèni dogódek*
 adverse event in a clinical trial ► *nèželèni dogódek v klíniènem preskúšanju*
 adverse reaction of a medicinal product ► *nèželèni úèinek zdravila*
 adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial ► *nèželèni úèinek zdravila v klíniènem preskúšanju*
 adverse reaction of a veterinary medicinal product in humans ► *nèželèni úèinek zdravila za uporábo v veterinárski medicíni pri ljudeh*
 advertising of medicinal products ► *oglaševánje zdravil*
 advertising of medicines ► *oglaševánje zdravil*
 aerenchyma ► *aerenhím*
 aerodynamic diameter ► *aerodinámièni premér délcev*
 aerosol ► *aerosól*
 affinity ► *afinitéta (1, 2, 3)*
 affinity chromatography ► *afinitétna kromatografíja*
 affinity heterogeneity ► *afinitétna heterogènost*
 agar ► *ágar*
 agaricin ► *agaricín*
 agarose ► *agaróza*
 agarose gel electrophoresis ► *agarózna gélska elektroforéza*
 Agency for Medicinal Products and Medical Devices of the Republic of Slovenia ► *Jávna agencíja RS za zdravila in medicínske pripomoèke*
 agent ► *úèinkovina*
 agents against leishmaniasis ► *úèinkovíne proti lišmeniozi*
 agents against trypanosomiasis ► *úèinkovíne proti tripanosomiozi*
 agglomerate ► *aglomerát*
 agglutination ► *aglutinácíja*
 aggregate ► *agregát*
 aggregate fruit ► *bírni plód*
 aglycone ► *àglikón*
 agonist ► *agoníst*
 agretope ► *agretóp*
 air jet mill ► *mlín na zráèni cúrec*
 air-lock ► *zráèna zapóra*

airtight container ► *zrakotêсно zaprt vsêbnik*
 alanine ► *alanín*
 alanine aminotransferase ► *alanínska aminotransferáza*
 albarello ► *álbar êllo (1, 2)*
 albedo ► *albêdo*
 albumin ► *albumín*
 alchemy ► *alkimíja*
 alcoholometric tables ► *tabêle za razredčevanje etanôla*
 alcohol oxidation ► *oksidácija alkohólov*
 aldehyde oxidation ► *oksidácija aldehídov*
 aldehydes ► *aldehídi*
 aldose ► *aldóza*
 aldose reductase inhibitor ► *zavirálec aldóza reduktáze*
 aldosterone antagonist ► *aldosterónski antagonist*
 aleurone ► *alevrón*
 aleurone grain ► *alevrónsko zrnó*
 alga ► *álga*
 algicide ► *algicíd*
 alginic acid ► *algínska kislína*
 alkaline phosphatase ► *alkálna fosfatáza*
 alkaloid ► *alkaloíd*
 alkaloid of the Amaryllidaceae family ► *alkaloíd družíne narcísóvk*
 alkenyl diphenol ► *alkeníldifénól*
 alkylating agent ► *alkilirajóči citostátik*
 alkyl sulfonate ► *alkílsulfonát*
 allele ► *alél*
 allelopathy ► *alelopatíja*
 allergen ► *alergén (1, 2)*
 allergy ► *alergíja*
 alloantigen ► *áloantigén*
 allogeneic tissue ► *alogénsko tkívo*
 allopath ► *alopát*
 allopathy ► *alopatíja*
 allosteric antagonist ► *alostêrični antagonist*
 allosteric binding site ► *alostêrično vezávno mésto*
 allosteric enzyme ► *alostêrični encím*
 allosteric modulator ► *alostêrični modulátor*
 allotropy ► *alotropíja*
 aloe ► *alój*
 aloe vera gel ► *alóe véra gél*
 alpha₁-adrenergic agonist ► *agoníst α_1 -adrenêrgičnih recéptorjev*
 alpha₂-adrenergic adrenergic agonist ► *agoníst α_2 -adrenêrgičnih recéptorjev*
 alpha₁-adrenergic antagonist ► *antagoníst α_1 -adrenêrgičnih recéptorjev*
 alpha-adrenoceptor ► *α -adrenêrgični recéptor*
 alpha₁-adrenoceptor ► *α_1 -adrenêrgični recéptor*

alpha₂-adrenoceptor ► *α_2 -adrenêrgični recéptor*
 alpha₁-adrenoceptor blocking agent ► *antagoníst α_1 -adrenêrgičnih recéptorjev*
 alpha-glucosidase inhibitor ► *zavirálec glukozidáze álfa*
 alpha helix ► *vijáčnica álfa*
 alterant ► *alteránt*
 alternative medical system ► *alternatívna medicína*
 alternative methods of analysis ► *alternatívne analízne metóde*
 alum ► *galún*
 aluminium antacid ► *aluminíjev antacid*
 aluminium antimicrobial agents ► *aluminíjeve prótimikróbne učinkovíne*
 aluplast burn dressing ► *áluplast za opekléne amber* ► *jántar*
 ambergris ► *ámбра*
 amide local anesthetic ► *amidni lokálni anestétik*
 amino acid ► *amínokislína*
 amino acid analyses ► *analíza amínokislín*
 amino acid residue ► *amínokislínski ostánek*
 aminoglycoside antibacterial ► *amínoglikozídni antibiótik*
 aminoglycoside antibiotic ► *amínoglikozídni antibiótik*
 aminoquinolines ► *amínokinolíni*
 aminosalicyclic acid derivatives ► *derivátí amínosalicícilne kislíne*
 amino sugar ► *amínosládkor*
 ammoniacum gum ► *amóniak gúmi*
 ammonia liniment ► *amóníjev linimènt*
 ammonium bituminosulfonate ► *ihtramól*
 ammonium chloride ► *sálmiak*
 amoebicide ► *amebicíd*
 amorphous state ► *amórfnost*
 AMPA receptor ► *AMPA-recéptor*
 amperometric titration ► *amperométrična titrácija (1, 2)*
 amphenicols ► *amfenikóli*
 amphetamines ► *amfetamíni*
 amphionic surfactant ► *amfiónska površínsko aktívna snôv*
 amphora ► *ámfora (1, 2)*
 amphoteric molecule ► *amfotêrna molékula*
 amplicon ► *amplikón*
 ampoule ► *ampúla (1, 2)*
 α -amylase ► *α -amiláza*
 amyloid ► *amiloíd*
 amyloplast ► *amiloplást*
 anabolic ► *anabólik*
 anabolic steroid ► *anabólni steroid*
 anabolism ► *anabolízem*

A

- analeptic ► *analéptik*
 analgesic ► *analgétik*
 analog ► *analóg*
 analogue ► *analóg*
 analogue-based drug discovery ► *načrtovánje učinkovín na osnóvi analógov*
 analyser ► *analizátor*
 analyte ► *analít (1, 2, 3)*
 analytical balance ► *analítska téhtnica*
 analytical interferences ► *analízni vplívi*
 analytical marker ► *analízni označeválec*
 analytical phase of laboratory testing ► *analízna fáza laboratórijske preiskáve*
 analytical procedure ► *analízni postópek*
 analytical set ► *analízni sèt*
 analytical testing of a medicinal product ► *analízno preskúšanje zdravila*
 anaphrodisiac ► *anafrodíziak*
 anaphylactic reaction ► *anafilaktsija*
 anaphylaxis ► *anafilaksija*
 anatomical-therapeutic-chemical classification ► *anatómsko-terapévtsko-kémična klasifikácija*
 anatoxin ► *anatoksín*
 androecium ► *andrécej*
 androgen ► *androgén*
 androgen receptor ► *androgéni recéptor*
 5-androstan-3-one derivatives ► *deriváti 5-androstan-3-ona*
 anergy ► *anergija*
 anesthesia ► *anestezija*
 anesthetic ► *anestétik*
 anesthetic ethers ► *anestétični étri*
 angiosperms ► *kritoseménke*
 angiotensin-converting enzyme inhibitor ► *ACE-inhibítor, zavirálec ángiotenzín konvertáze*
 angiotensin II antagonist ► *antagoníst ángiotenzína II*
 angiotensin II receptor ► *ángiotenzínski II recéptor*
 angle of repose ► *nasípni kót*
 anglicanum plaster ► *angléški oblíž*
 anilides ► *anilídi*
 animal charcoal ► *živálsko óglje*
 animal material ► *živálska snóv*
 anion gap ► *aniónska vrzél*
 anionic surfactant ► *aniónska površinsko aktívna snóv*
 anorectic ► *zavirálec apetíta*
 antacid ► *antacid*
 antagonist ► *antagoníst*
 anthelmintic ► *anthelmíntik*
 anther ► *prášnica*
 antheridium ► *anterídij*
 anthocyanidine ► *antocianidín*
 anthocyanin ► *antocianín*
 anthophytes ► *cvétnice*
 anthracene derivatives ► *antracénski deriváti*
 anthracyclines ► *antraciklíni*
 anthranol ► *antranól*
 anthraquinone ► *antrakinón*
 anthraquinone glycoside ► *antrakinónski glikozíd*
 anthrone ► *antrón*
 anthroposophical medicine ► *antropozófska medicína*
 anti-acne preparation ► *zdravílo za zdrávljenje áken*
 antiadhesive ► *ántiadhezív*
 antiadrenergic ► *ántiadenêrgik, simpatolítik*
 antiaggregating agent ► *srédstvo proti sprijémanju*
 antiallergic ► *ántialèrgik*
 antiandrogen ► *ántiandrogén*
 antianemic preparation ► *ántianémik*
 antiarrhythmic agent ► *ántiarítmik*
 antiasthmatic ► *ántiastmátik*
 anti-asthmatic inhalant ► *inhalacijski ántiastmátik*
 antibacterial ► *prótimikróbna učinkovina*
 antibiosis ► *antibióza*
 antibiotic ► *antibiótik*
 antibody ► *prótiteló*
 antibody hypervariable region ► *hípervariabilna régija prótiteleša*
 anticestodals ► *učinkovíne proti trakúljavosti*
 anticholinergic ► *ántiholinêrgik*
 anticholinesterase ► *zavirálec holín esteráz*
 anticoagulant ► *ántikoagulánt*
 anticonvulsant ► *ántikonvulzív*
 anti-decubitus cushion ► *prótipreležánska blazína*
 antidepressant agent ► *ántidepresív*
 antidiabetic agent ► *ántidiabétik*
 antidiarrhoeal agent ► *ántidiaróik*
 antidiuretic hormone ► *vazopresín*
 antidotarium ► *antidotárij*
 antidote ► *antidót*
 antidysenteric ► *ántidizentèrik*
 antiemetic ► *ántiemétik*
 antiepileptic ► *ántiepileptik*
 antiestrogen ► *ántiestrogén*
 antifibrinolytic ► *ántifibrinolítik*
 antiflatulent ► *karminatív*
 antifoaming agent ► *prótipenílo*
 antifungal for systemic use ► *ántimikótik za sistémsko zdrávljenje*
 antifungal for topical use ► *ántimikótik za lokálno zdrávljenje*
 antigen ► *antigén*

antigen-presenting cells ► *antigéne predstavljajoče celice*
 antigluco corticoide ► *ántiglúkokortikoid*
 antigonadotropin ► *ántigonádotropín*
 antigout preparations ► *zdravila za zdravljenje protína*
 antihemorrhagic ► *ántihemorágik*
 antihemorrhoidal ► *ántihemoroidik*
 antihistaminic ► *ántihistamínik*
 antihuman immunoglobulin ► *ántihumáni globulín*
 antihydrotic ► *ántiperspiránt*
 antihyperlipidemic ► *ántihiperlipémik*
 antihypertensive agent ► *ántihipertenzív*
 antiidiotypic antibodies ► *ántiidiotýpska prítelésa*
 anti-inflammatory factors ► *prótvínétni dejávniki*
 antileishmanial ► *účinkovine proti lišmeniozi*
 antimalaric ► *ántimalárik*
 antimenorrhagic ► *ántimenorágik*
 antimetabolite ► *ántimetabolít*
 antimicrobial agent ► *prótimikróbna účinkovína*
 antimigraine drug ► *ántimigrénik*
 antimineralocorticoid ► *aldosterónski antagonist*
 antimitotic ► *ántimitótik*
 antimony compounds ► *antimónove spojine*
 antimony potassium tartrate ► *bljúvna sôl*
 antimycobacterial ► *účinkovína za zdravljenje infékcij z mikobaktérijami*
 antimycotic ► *ántimikótik*
 antimycotic for systemic use ► *ántimikótik za sistémsko zdravljenje*
 antimycotic for topical use ► *ántimikótik za lokálno zdravljenje*
 antinauseant ► *zdravílo proti slabosti*
 antinematodal agents ► *účinkovine proti nitastim črvom*
 antineoplastic ► *ántineoplástik*
 antineoplastic drug ► *prótitúrnorna účinkovína*
 antineuralgic ► *ántinevrálgik*
 antiobesity agent ► *zavirálec apetíta*
 antioxidant ► *ántioksidánt (1, 2)*
 antiparasitic ► *ántiparazítik*
 antiparkinson drug ► *ántiparkinsónik*
 antiparkinsonian agent ► *ántiparkinsónik*
 antiperspirant ► *ántiperspiránt*
 antiphlogistic ► *ántiflogistik*
 antiport ► *ántipórt*
 antipropulsive ► *ántiperistáltik, antipropulzív*
 antipruritic ► *ántiprurítik*
 antipsoriatic ► *ántipsoriátik*
 antipsychotic ► *ántipsihótik, névroléptik*
 antipyretic ► *ántipirétik*

antirheumatic ► *ántirevmátik*
 antiscabiotic ► *ántiskabícíd*
 antisense DNA ► *prótismérna DNA (1, 2)*
 antiseptic ► *ántiséptik*
 antistatic agent ► *ántistátik*
 anti-tacking agent ► *srédstvo proti spríjemanju*
 anti-tampering device ► *zaščíta pred poséganjem v zdravílo*
 antithrombotic agent ► *ántitrombótik*
 antithyroid drug ► *tirostátik*
 antitrematodals ► *účinkovine proti sesáčem*
 antitrypanosomals ► *účinkovine proti tripanosomózi*
 antituberculous ► *ántituberkulótik*
 antitumour drug ► *prótitúrnorna účinkovína*
 antitussive ► *ántitúsik*
 antiulcer drug ► *prótiúlkusna účinkovína*
 antiuric ► *ántiúrik*
 antivaricose therapy ► *ántivarikóznó zdravljenje*
 antivertigo preparation ► *zdravílo proti vrtoglávici*
 antiviral drug ► *prótvírusna účinkovína*
 anxiolytic ► *anksiolítik*
 aphrodisiac ► *afrodíziak*
 API design ► *načrtovánje zdravilnih účinkovín*
 apitherapy ► *ápiterápíja*
 apoenzyme ► *ápoencím*
 apolipoprotein ► *ápolipoproteín*
 apolipoprotein B ► *ápolipoproteín B*
 apoprotein ► *ápoproteín*
 apoptosis ► *apoptóza*
 aporphinoid alkaloid ► *aporfinoídni alkaloid*
 apothecary ► *lekárna (1, 2)*
 apothecary balance ► *receptúrna téhtnica*
 apothecary jar ► *lekárniški lónček, stójnica*
 apothecary knife ► *lekárniški nôž*
 apothecary organisation ► *lekárniška organizácia (1, 2)*
 apothecary powder jar ► *práhovka*
 apothecary spoon ► *lekárniška žlička*
 apothecium ► *apotécij*
 apparatus I ► *napráva s košárico*
 apparatus II ► *napráva z vésli*
 apparatus III ► *napráva z reciprócnimi válji*
 apparatus IV ► *napráva s pretóčno célico*
 apparent density ► *navídezna gostóta*
 apparent dissolution ► *navídezno raztápljanje*
 apparent partition coefficient ► *navídezni porazdelitveni koeficiént*
 apparent permeability coefficient ► *navídezni permeabilnostni koeficiént*
 apparent volume ► *navídezni volúmen (1, 2)*
 appetite enhancer ► *spodbujeválec apetíta*
 appetite stimulant ► *spodbujeválec apetíta*

A

application for authorisation of a medicinal product ► *vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravilom*
 applicator ► *aplikátor, nanašálnik*
 aptamer ► *aptamèr*
 aqua regia ► *zlatotópka*
 aquatic toxicology ► *toksikologija vodá*
 arachis oil ► *arašídovo ólje*
 archegonium ► *arhegónij*
 area under the curve ► *površína pod krivúljo (1, 2)*
 arginine ► *arginín*
 aril ► *árilus*
 aroma ► *aróma*
 aroma enhancer ► *ojačeválo aróme*
 aromatase inhibitor ► *zavirálec aromatáze*
 aromatherapy ► *arómaterapjá*
 aromatic acridinium esters ► *aromátski akridínijevi éstri*
 aromatic electuary ► *aromátični elektuárij*
 aromatic hydroxylation ► *hidroksilíranje aromátskega obróča*
 aromatic ointment ► *aromátično mazílo*
 aromatic plant ► *díšávnica*
 aromatic ring hydroxylation ► *hidroksilíranje aromátskega obróča*
 aromatic spirit ► *aromátični špírít*
 aromatic vinegar ► *aromátični kís*
 aromatic water ► *aromátična vóda*
 Arrhenius equation ► *Arrheniusova enáčba*
 arsenic compounds ► *arzenove spojíne (1, 2)*
 artemisinin derivatives ► *artemisíninovi deriváti*
 artificially acquired active immunisation ► *umétna aktívna imunizácija*
 artificially acquired passive immunity ► *umétna pasívna imunizácija*
 artificial tears ► *umétne sólze*
 arylalkanone ► *arílalkanón*
 aryloxyacetic acid derivative ► *derivát aríloksióacetne kislíne*
 asafetida ► *asánt*
 ascomycetes ► *zaprtotrósnice*
 ascorbic acid ► *askorbínska kislína, vitamín C*
 ascospore ► *askospóra*
 ascus ► *ásk*
 aseptic procedure ► *aséptični postópek*
 asexual propagation ► *něspólno razmnoževánje*
 asexual reproduction ► *něspólno razmnoževánje*
 ash insoluble in hydrochloric acid ► *v klorovodíkovi kislíni nètópni pepél*
 asparagine ► *asparagín*
 aspartate ► *aspartát*
 aspartate aminotransferase ► *aspartátna aminotransferáza*

aspartic acid ► *asparagínska kislína*
 assay of 1,8-cineole in essential oils ► *vsébnost 1,8-cineóla v etéričnih óljih*
 assimilation ► *asimilácija*
 astringent ► *adstringènt*
 asymmetric synthesis ► *ásimétrična sintéza*
 ATC code ► *ATC-oznáka*
 ATC/DDD method ► *metóda ATC/DDD*
 atomic absorption spectrometry ► *atómska absorpcíjska spektrometrjá (1, 2)*
 atomic absorption spectroscopy ► *atómska absorpcíjska spektrometrjá (2)*
 atomic emission spectrometry ► *atómska emisíjska spektrometrjá (1, 2)*
 atomic emission spectroscopy ► *atómska emisíjska spektrometrjá (2)*
 atomiser ► *atomizátor*
 atomising device ► *pršílNIK*
 atopy ► *atopjá*
 atropisomer ► *atrópiZomèr*
 attenuated vaccine ► *oslabljèno cepívo*
 attractant ► *atraktánt*
 attributable risk ► *pripisljívno tvéganje*
 attrition rate ► *stópnja nëuspéha*
 atypical amino acid ► *átípíčna aminokislína*
 auricular use ► *avrikulárna uporába*
 aurone ► *avrón*
 autacid ► *avtaKoid*
 authorised representative of medical devices manufacturer ► *pooblaščèni predstavnik proizvajálca medicínskíh pripomóčkov*
 autoantibody ► *ávtoprótitèl*
 autoantigen ► *ávtoantigén*
 autoclave ► *avtokláv*
 autoclaving ► *avtoklavíranje*
 autocrine signalling ► *avtokrínno signalizíránje*
 autogamy ► *avtogamíja*
 autoimmunity ► *ávtoimúnost*
 autoinduction ► *ávtoindúkcija*
 automatic pipette ► *avtomátska pipéta*
 automedication ► *sámozdrávljenje (1, 2)*
 autooxidation ► *ávtooksidácija*
 autoreceptor ► *ávtořečéptor*
 autosampler ► *avtomátski vzorčeválnik*
 autotrophy ► *avtotrofíja*
 average cost ► *povpřéčni strošek*
 avidity ► *avídnost (1, 2)*
 ayurveda ► *ajurvéda*
 azaspirodecanedione derivatives ► *azaspiřodekandiónski deriváti*
 azo-group reduction ► *redúkcija ázo skupíne*
 azulene ► *azulén*

B

baby hamster kidney cell line ▶ *célice BHK, ledvične célice mladíčov hrčkov*
 Bach flower remedies ▶ *Bachove kápljice*
 Bach flower remedies therapy ▶ *Bachova cvétna terapíja*
 bacillus ▶ *bacil*
 bacterial endotoxins test ▶ *tést na baktérijske endotoksíne*
 bactericide ▶ *baktericíd*
 bacteriophage ▶ *bakteriofág*
 bacteriostatic ▶ *bakteriostátik*
 bacterium ▶ *baktérija*
 baculovirus ▶ *bakulovírus*
 baculovirus vector ▶ *bakulovírusni véktor*
 bag of skin lining ▶ *vréčka za stómo s kóžno podlógó*
 ball mill ▶ *króglični mlín*
 balloon shaped container ▶ *balón*
 balneotherapy ▶ *bálneoterapíja*
 balsam ▶ *bálsam (1, 2)*
 balsamarium ▶ *balzamárij (1, 2)*
 balsam of life of Hoffman ▶ *Hóffmannov življénjski bálsam*
 Bancroft's rule ▶ *Bancroftovo pravílo*
 bandage ▶ *povój*
 barbiturates ▶ *barbituráti*
 bark ▶ *lúbje*
 base ▶ *báza*
 baseline ▶ *bázna líniija*
 baseline noise ▶ *šúm bázne líniije*
 base strength ▶ *jákost báze*
 basic data of medicines ▶ *osnóvni podátiki o zdravílih*
 basidiomycetes ▶ *prostotrónice*
 basidiospore ▶ *bazidiospóra*
 basidium ▶ *bazídij*
 basket apparatus ▶ *napráva s košárico*
 bast ▶ *líčje (1, 2)*
 bast filament ▶ *líkovo vláknó*
 batch ▶ *sériija*
 batch number ▶ *števíлка sèriije*
 batch release ▶ *sprostítev sèriije*
 batch release of a medicinal product ▶ *spróščanje sèrij zdravíla*
 B-cell receptor ▶ *B-célični antigénski recéptor*
 B cells ▶ *limfocíti B*
 beak dipping ▶ *pomákanje kljúna*
 beaker ▶ *čáša*

beech tar ▶ *búkov katrán*
 behavioural toxicity ▶ *vedénjska tóksičnost*
 Bence Jones proteins ▶ *Bence-Jonesovi protéini*
 bentonite ▶ *bentonít*
 benzamide derivative ▶ *benzamídni derivát*
 benzimidazole derivatives ▶ *béNZimidazólski deriváti*
 benzisoxazole and benzisothiazole derivatives ▶ *béNZisoksazólski in béNZisotiazólni deriváti*
 benzoates ▶ *benzoáti*
 benzodiazepine derivatives ▶ *béNZodiazepíni*
 benzodiazepine receptor ▶ *GABA_A-recéptor*
 benzoe ▶ *béNZoa*
 benzoinated lard ▶ *benzoinírana svínjska mást*
 benzomorphan derivatives ▶ *béNZomorfánski deriváti*
 benzothiazepine derivative ▶ *béNZotiazepínski derivát*
 berry ▶ *jágoda*
 beta₂-adrenergic agonist ▶ *agoníst β_2 -adrenèrgičnih recéptorjev*
 beta-adrenergic antagonist ▶ *antagoníst β -adrenèrgičnih recéptorjev*
 beta₁-adrenergic antagonist ▶ *antagoníst β_1 -adrenèrgičnih recéptorjev*
 beta₂-adrenergic antagonist ▶ *antagoníst β_2 -adrenèrgičnih recéptorjev*
 beta-adrenoceptor ▶ *β -adrenèrgični recéptor*
 beta₁-adrenoceptor ▶ *β_1 -adrenèrgični recéptor*
 beta₂-adrenoceptor ▶ *β_2 -adrenèrgični recéptor*
 beta₃-adrenoceptor ▶ *β_3 -adrenèrgični recéptor*
 beta-adrenoceptor blocking agent ▶ *antagoníst β -adrenèrgičnih recéptorjev*
 beta-carboline alkaloid ▶ *β -karbolínski alkalóid*
 betacyanin ▶ *bétacianín*
 beta-lactam antibacterial ▶ *β -laktámski antibiótik*
 beta-lactam antibiotic ▶ *β -laktámski antibiótik*
 beta-lactamase inhibitor ▶ *zavirálec laktamáz béta*
 beta-lactamase resistant penicillin ▶ *proti laktamázam béta odpórni penicilín*
 beta-lactamase sensitive penicillin ▶ *penicilín, občutljív na laktamáze béta*
 betalain ▶ *betaláin*
 beta sheet ▶ *plòšča béta*
 beta strand ▶ *trák béta*
 betaxanthin ▶ *bétaksantín*
 bias ▶ *pristránost*
 biased study ▶ *pristránska raziskáva*
 bicollateral vascular bundle ▶ *bikòlaterálna žíla*
 biconical mixer ▶ *bikónični mešálnik*

B

B

biguanides ▶ *bigvanídi* (1, 2)
 biguanides and amidines ▶ *bigvanídi in amidíni*
 bile acid sequestrant ▶ *adsorbent žolčnih kislín*
 bilirubin ▶ *bilirubín* (1, 2)
 bilobalide ▶ *bilobalíd*
 binary fission ▶ *cepitev*
 binary nozzle ▶ *dvókanálna šóba za razprševanje*
 binder ▶ *vezívo*
 binding agent ▶ *vezívo*
 binding conformation ▶ *vezávna konformácija*
 binding group ▶ *vezávna skupina*
 binding site ▶ *vezávno mésto*
 Bingham flow ▶ *plástični pretòk*
 binomial nomenclature ▶ *dvójno poimenovanje*
 bioactivation ▶ *bioaktivácija*
 bioadhesion ▶ *bioadhezija*
 bioadhesive dosage form ▶ *bioadhezívna farmaceutvska oblika*
 bioadhesive polymer ▶ *bioadhezívni polimér*
 bioassay ▶ *biolóško testiranje*
 bioavailability ▶ *biolóška uporabnost*
 bioballistics ▶ *biobalístika*
 biobank ▶ *biobánka*
 bioburden ▶ *mikróbna obremenitev*
 biochemical reaction ▶ *biokémična reakcija*
 biocompatibility ▶ *biokompatibilnost*
 bio-dis ▶ *naprava z recipročnimi válji*
 bioequivalence ▶ *biolóška ekvivalénca*
 bioflavonoid ▶ *bioflavonóid*
 bioisostere ▶ *bioizostér*
 biolistics ▶ *biobalístika*
 biological active substance ▶ *biolóška učinkovina*
 biological activity ▶ *biolóška aktivnost*
 biological agent ▶ *biolóški ágens*
 biological barrier ▶ *biolóška pregráda*
 biological drug ▶ *biolóško zdravílo*
 biological half-life ▶ *biolóška razpolóvna dóba*
 biological medicinal product ▶ *biolóško zdravílo*
 biological product ▶ *biolóško zdravílo*
 biological reference preparation ▶ *biolóški referénčni prípravék*
 biological rhythms ▶ *biolóški ritmi*
 biological sample ▶ *biolóški vzorec*
 biologic indicator ▶ *biolóški indikátor*
 biomarker ▶ *biolóški označeválec*
 biomass ▶ *biomása*
 biomedicine ▶ *biomedicína*
 biopharmaceutics classification system ▶ *biofarmaceutvski klasifikacijski systém*
 biopolymer ▶ *biopolimér*
 bioprocess broth ▶ *bioprocésna brózga*
 bioreactor ▶ *bioreáktor*

biosensor ▶ *biosénczor*
 biosimilar ▶ *podóбно biolóško zdravílo*
 biotechnology ▶ *biotehnologíja*
 biotin ▶ *biotín*
 biotransformation ▶ *biotransformácija* (1, 2), *metabolízem* (1, 2), *presnóva* (1, 2)
 birch tar ▶ *brézov katrán*
 bisbenzyltetrahydroisoquinoline alkaloid ▶ *bisbenzyltetrahidroizokinolínski alkalóid*
 bisbarbamates ▶ *bisbarbamáti*
 bisexual flower ▶ *dvospólni cvét*
 bismuth preparations ▶ *bízmutove učinkovíne*
 bispecific antibody ▶ *bispecífíčno protíteló*
 bisphosphonates ▶ *bísfosfonáti*
 bitter ▶ *grenčica*
 bitterness value ▶ *grenkóбно štévilo*
 bitter principle ▶ *grenčina*
 bitter salt ▶ *grénka sòl*
 bitumen wax ▶ *montánglikólíni vósek*
 black tea ▶ *črni čaj*
 blank sample ▶ *prázni vzorec*
 blastomere ▶ *blastoméra*
 bleeding time test ▶ *čas kapilárne krvavitve*
 bleomycins ▶ *bleomicíni*
 blinding ▶ *zakrívranje*
 blister ▶ *pretísni omòt*
 block copolymer ▶ *blókkòpolimér*
 blood clotting factors ▶ *fáktorji strjevánja krví, krvni koagulacijski fáktorji*
 blood coagulation factor inhibitors ▶ *inhibítor krvnih koagulacijskih fáktorjev, zavirálec krvnih koagulacijskih fáktorjev*
 blood film ▶ *krvni razmaz*
 blood gas analyser ▶ *plínski analizátor*
 blood gas analysis ▶ *plínska analiza*
 blood glucose meter ▶ *merílnik krvnega sladkórja*
 blood groups ▶ *krvne skupíne*
 blood plasma ▶ *krvna plázma, plázma*
 blood product ▶ *zdravílo iz krví ali plázme*
 blood serum ▶ *krvni sérum, sérum*
 blood types ▶ *krvne skupíne*
 bodice ▶ *stéznik*
 boiling point ▶ *vrelíšče*
 bolus ▶ *bólus*
 bombesin ▶ *bombezín*
 bombesin receptors ▶ *bombezínski recéptorji*
 bone marrow stromal cells ▶ *stromálné cèlice kòstnega mózga*
 borax ▶ *bóraks*
 borderline ▶ *razmejitvena vrédnost* (1, 2)
 boric acid products ▶ *prípravki z bórovo kislíno*

botany ► *botánika*
 bottle ► *steklenička*
 Bowie-Dick test ► *Bowie-Dickov test*
 brace ► *opórnica*
 bradykinin ► *bradikinín*
 bradykinin receptor ► *bradikinínski recéptor*
 branched sugar ► *razvejéni sládkor*
 brand name of medicinal product ► *lastníško imé zdravíla*
 break-mark ► *razdelílina zaréza*
 breast prosthesis ► *přsna protéza*
 bronchodilator ► *brónhodilatátor, brónho-spazmolítik*
 bronchodilator agent ► *brónhodilatátor, brónhospazmolítik*
 bronchospasmolytic ► *brónhodilatátor, brónhospazmolítik*
 Brown's tube ► *Brownova cévka*
 brush ► *čópič*
 brush applicator ► *zapórka s čópičem*
 buccal tablet ► *bukálna tabléta*
 buccal use ► *bukálna uporába*
 bud ► *brst (1, 2), pópek (1, 2)*
 budding ► *brsténje (1, 2)*
 budget impact analysis ► *raziskáva finánčnih učinkov*
 budget impact assessment ► *raziskáva finánčnih učinkov*
 bufadienolide ► *bufadienolíd*
 buffer ► *púfer*
 buffering agent ► *púfer*
 buffer solution ► *púfrska raztopína*
 bulb ► *čebúlica*
 bulbil ► *zaródni brstič*
 bulk density ► *nasípna gostóta*
 bulk producing agent ► *odvajálo za povéčanje volúmna črevésne vsebíne*
 bulk product ► *nèpakírani izdèlek, pôlizedèlek (1, 2)*
 bunker ► *búnker*
 burden of disease ► *bréme bolézni*
 burgundy resin ► *burgúndska smóla*
 burnt hartshorn ► *žgáni jelénovi rogóvi*
 burnt lime ► *žgáno ápno*
 burnt sponge ► *žgána spúžva*
 bush ► *gřm*
 butter ► *máslo*
 butylpyrazolidines ► *butílpirazolidíni*
 butyrophenones ► *butirofenóni*
 by-product ► *stránski produkť*

C

cachet ► *škróbná kápsula*
 Caco2 cell line ► *célice Caco2*
 cadherins ► *kadheríni*
 cake ► *cemènt*
 Calabar bean alkaloid ► *alkaloíd kálabarskega bôba*
 calathid ► *kôšek*
 calcitonin ► *kalcitonín*
 calcitonin receptor ► *kalcitonínski recéptor*
 calcium antacid ► *kálcijev antacid*
 calcium carbonate ► *béla kréda*
 calcium channel blocker ► *zavirálec kálcijevih kanálčkov*
 calcium chloride ► *calcaria muriatica*
 calcium hypochlorite ► *klórovo ápno*
 calcium-sensing receptor ► *kálcij zaznávní recéptor*
 calibration ► *umérjanje*
 calibration curve ► *umerítvena krivúlja*
 calibrator ► *kalibrátor*
 calico bandage ► *kálíko povòj*
 callus ► *kálus (1, 2)*
 calomel ► *kalomèl*
 calumba ► *kolómbo*
 calyx ► *čáša*
 cambium ► *kámbij*
 camphorated soap liniment ► *mílnato-káfrino mazílo*
 camptothecins ► *kamptotekíni*
 Canada balsam ► *kánadski bázam*
 cancerogen ► *kancerogén*
 candelilla wax ► *kandelílni vósek*
 candle filter ► *svèčni filter*
 cannabinoid receptors ► *kanabinoídni recéptorji*
 cannabinoids ► *kanabinoídi*
 cannula ► *kaníla*
 cantharidin plaster ► *oblíž s kantaridínom*
 caoutchouc ► *kávčuk*
 cap ► *klobúk, zapórka*
 capillary bridge ► *tekočínski mostíček*
 capillary electrophoresis ► *kapilárna elektroforéza (1, 2)*
 capillary stabilising agent ► *účinkovína za stabilizírnanje kapilár*
 capillary viscometer ► *kapilárni viskoziméter*
 capsid ► *vírusna kapsída*
 capsulation machine ► *kapsulírka*
 capsule ► *glávica (2), kápsula (1, 2)*

C

C

carbamates ▶ *karbamáti*
 carbamide preparations ▶ *priprávkí s sečnínó*
 carbamide products ▶ *priprávkí s sečnínó*
 carbapenem ▶ *karbapenémški antibiótík*
 carboanhydrase inhibitor ▶ *zavirálec karbónske anhidráze*
 carbohydrate ▶ *ogljíkohidrát, ogljikov hidrát*
 carbol ▶ *karból*
 carbonic anhydrase inhibitor ▶ *zavirálec karbónske anhidráze*
 γ -carboxylation ▶ *γ -karboksilácija*
 card ▶ *kártica*
 cardenolide ▶ *kardenolíd*
 cardiac glycoside ▶ *kardiotónični glikozíd*
 cardiac toxicity ▶ *kardiotóksičnost*
 cardiogenic ▶ *kardiotónik*
 cardiotoxicity ▶ *kardiotóksičnost*
 caries prophylactic agents ▶ *priprávkí za zaščíto pred zóbnim káriesom*
 carminative ▶ *karminatív*
 carmine ▶ *karmin*
 carnauba wax ▶ *karnáuba vósek*
 carob bean gum ▶ *seménska slúz rožičevca*
 carotenoid ▶ *karotenoid*
 carpel ▶ *karpél, plódni líst*
 carpule ▶ *kárpula*
 carrageenan ▶ *karagenán*
 carrier molecule ▶ *prenašálec*
 Carr index ▶ *Carrov índeks*
 carryover ▶ *navzkřížni prenáš*
 cartridge ▶ *vlóžek*
 caryopsis ▶ *zrno*
 case ▶ *primér*
 case-control study ▶ *raziskáva primérov s kontrolami*
 case fatality rate ▶ *smrtnost*
 case report ▶ *poročílo o priméru*
 case report form ▶ *téstni líst*
 case series research ▶ *raziskáva sêrije primérov*
 Caspari band ▶ *Casparijev trák*
 cassette ▶ *kaséta*
 castoreum ▶ *kastóreum*
 catabolism ▶ *katabolízem*
 catalyst ▶ *katalizátor*
 catalytic activity ▶ *katalítična aktívnost*
 cataplasm ▶ *kataplázma*
 catecholamines ▶ *kateholamíni*
 catechol-O-methyl transferase inhibitor ▶ *zavirálec katehól-Ó-metil transferáze*
 catechu ▶ *katehú*
 cationic surfactant ▶ *kátionska površínsko aktívna snôv*
 caustic ▶ *jedčina*

caustic ammonium solution ▶ *jédka amoniakálna raztopína*
 caustics cabinet ▶ *omára za shranjevánje jédkih ali vnetljívih snóví*
 cell ▶ *célica*
 cell bank system ▶ *sistém célične bánke*
 cell culture ▶ *célična kultúra*
 cell differentiation ▶ *célična diferenciacija*
 cell engineering ▶ *célično inženirstvo*
 cell line ▶ *célična linija*
 cell-mediated immunity ▶ *célična imúnost*
 cell membrane ▶ *célična membrána*
 cell morphology ▶ *célična morfologija*
 cell nucleus ▶ *célično jédro*
 cell proliferation ▶ *célična proliferácija*
 cell salts ▶ *biokémíčne tkívne solí*
 cell signalisation ▶ *célična signalizácija*
 cell surface marker ▶ *površínski označeválec célic*
 cell therapy ▶ *célično zdrávljenje*
 cellular drugs ▶ *célična zdravíla*
 cellular immunity ▶ *célična imúnost*
 cellulose ▶ *celulóza*
 cellulose esters ▶ *celulózni éstri*
 cellulose ethers ▶ *celulózni étri*
 cell wall ▶ *célična sténa*
 CE mark ▶ *oznáka CÉ*
 centesimal scale ▶ *centezimálna léstvica*
 central cylinder ▶ *centrálni cilínder (1, 2)*
 central dogma of molecular biology ▶ *centrálna dógma molekulárne biologije*
 central effect of a drug ▶ *centrálni učínek zdravíla, centrálnó delovánje zdravíla*
 centralised preparation of cytostatics ▶ *centrálna pripráva zdravíla za citostátíčno terapijo*
 centralised procedure ▶ *centralizírani postópek*
 centrally acting drug ▶ *centrálni učínek zdravíla, centrálnó delovánje zdravíla*
 centrally acting muscle relaxant ▶ *míšični relaksánt s centrálnim delovánjem*
 centrally active fatty acid derivatives ▶ *derivátí próstih maščóbnih kislín s centrálnim delovánjem*
 central lymphatic organs ▶ *primárni limfátíčni orgáni*
 central lymphoid organs ▶ *primárni limfátíčni orgáni*
 centrifugal filtration ▶ *centrifugálna filtrácija*
 cephalosporins ▶ *céfalosporíni*
 cerebrospinal fluid ▶ *cérebrospínálni líkvor*
 certificate of analysis ▶ *certifikát analíze*
 certificate of conformance ▶ *certifikát ustréznosti*
 certificate of conformity ▶ *certifikát ustréznosti*

certificate of good manufacturing practice ► *certifikát o izvajanju dobre proizvodne prakse*
 certificate of pharmaceutical product ► *certifikát o zdravilu*
 certificate of pharmaceutical substance ► *certifikát o farmaceutski snóvi*
 certificate of suitability of monographs of the European pharmacopoeia ► *certifikát ustrežnosti monografijam Evrópske farmakopéje*
 certification procedure ► *postópek certificiranja*
 certified reference material ► *potrjéni referénčni materiál*
 cetyl palmitate ► *cetilpalmitát*
 C-glycoside ► *C-glikozíd*
 chalcone ► *halkón*
 channel-linked receptor ► *ionotrópni recéptor*
 chaperone ► *šaperón*
 characteristic symptom or sign ► *karakteristični simptóm ali znák*
 charcoal ► *lésno óglje*
 chelating agent ► *kelátor*
 chemical dosimeter ► *kémični doziméter*
 chemical indicator ► *kémični indikátor*
 chemical instability ► *kémična néstabilnost*
 chemical library ► *knjížnica spojín*
 chemical messenger ► *prenašálec*
 chemical precursor for radiopharmaceutical preparation ► *kemijski predhódnik za rádiofarmaceutski izdék*
 chemical reference substance ► *referénčna snóv, referénčna substánca*
 chemical space ► *kemijski próstor*
 chemical species ► *kémična zvrst*
 chemiluminescence ► *kémiluminiscénca*
 chemist ► *lekárnar*
 chemoinformatics ► *kémoinformátika*
 chemokine ► *kemokín*
 chemokine receptor ► *kemokínski recéptor*
 chemoprophylaxis ► *kémoprofilákxa*
 chemotaxis ► *kémotáksa*
 chemotherapeutic ► *kémoterapévtik*
 chewable capsule ► *žvečljíva kápsula*
 chewable tablet ► *žvečljíva tabléta*
 child-proof container ► *za otróke váren vsébnik*
 child-resistant blister pack ► *odlépni pretísni omòt*
 child-resistant closure ► *za otróke várna zapórka*
 chimeric antibody ► *himèrno prótiteló*
 Chinese hamster ovary cell line ► *célice CHO, ovárijske célice kitájskega hrčka*
 chiral compound ► *királna spojína*
 chiral substances ► *királna spojína*
 chiral switching ► *királni preklòp*

chiropractic ► *kíropráktika*
 chitin ► *hitín*
 chlorophyll ► *klorofil*
 chloroplast ► *kloroplást*
 cholagogue ► *holagóg*
 cholecystokinin ► *holecistokinín*
 cholecystokinin receptor ► *gastrínski recéptor, holecistokinínski recéptor*
 cholesterol ► *holesteról*
 choline esters ► *éstri holína*
 cholinergic receptors ► *holinèrgični recéptorji*
 cholinesterase ► *holín esteráza*
 cholinesterase inhibitor ► *zavirálec holín esteráz*
 chromatid ► *kromatída*
 chromatin ► *kromatín*
 chromatogram ► *kromatográf*
 chromatographic column ► *kromatográfska kolóna*
 chromatographic separation ► *kromatográfska lóčba*
 chromatographic separation techniques ► *kromatográfske ločítvene téhnik*
 chromatographic separation techniques ► *kromatografija*
 chromatography ► *kromatografija*
 chromosome ► *kromosóm*
 chronic inflammation ► *krónično vnétje*
 chronic toxicity ► *krónična tóksičnost*
 chrysanthemic acid ► *krizantémska kislína*
 cicatrizants ► *priprávk*
 cinnabar ► *cinabarít*
 circular dichroism ► *cirkulárni díkroízem (1, 2)*
 cis-fatty acid ► *cis-maščóbn*
 cistron ► *cistrón*
 cito unguator ► *cíto unguátor*
 citrus fruit ► *agrúm*
 civet ► *cíbet*
 clarity ► *bístrost*
 clarity and degree of opalescence of liquids ► *bístrost in stópnja opalescénca tekočín*
 class ► *rázred*
 classical homeopathy ► *klásična homeopatija*
 classification of a medical device ► *razvrstítev medicínskega pripomóčka*
 classification of a medicinal product as regards its supply ► *načín izdáj*
 clean area ► *čisto obmóčje*
 clean catch midstream technique ► *metóda čistega mokrénja*
 clean catch urine method ► *metóda čistega mokrénja*
 clean room ► *čísti próstor*
 clean room classification ► *klasifikácija čistih prostórov*

C

clearance ► očístek (1, 2, 3)
 cleistothecium ► kleistotécij
 climatic chamber ► klimátska kómora
 climatic zones ► klimátska obmóčja
 clinical chemistry ► klínična kemíja (1, 2)
 clinical data on a medical device ► klínični podátki o medicínskem pripomóčku
 clinical data on a medicinal product ► klínični podátki o zdravílu
 clinical data pertaining to a medical device ► klínični podátki o medicínskem pripomóčku
 clinical investigation of a medical device ► klínična raziskáva medicínskega pripomóčka
 clinical outcomes ► klínični izídi
 clinical particulars on a medicinal product ► klínični podátki o zdravílu
 clinical path ► klínična pót
 clinical pharmacist ► klínični farmacévt (1, 2), specialíst klínične farmacije (1, 2)
 clinical pharmacy ► klínična farmacija
 clinical pharmacy specialist ► specialíst klínične farmacije (1, 2)
 clinical study ► klínično preskúšanje zdravíla
 clinical study protocol ► protokól klíničnega preskúšanja, protokól klínične raziskáve
 clinical study report ► poročílo o klíničnem preskúšanju
 clinical study subject ► preskúšanec v klíničnem preskúšanju
 clinical toxicology ► klínična toksikologíja
 clinical trial ► klínično preskúšanje zdravíla
 clinical trial auditor ► presojeválec v klíničnem preskúšanju
 clinical trial monitor ► mónitor v klíničnem preskúšanju
 clinical trial phase ► fáza klíničnega preskúšanja
 clinical trial protocol ► protokól klíničnega preskúšanja
 clinical trial report ► poročílo o klíničnem preskúšanju
 clinical trial subject ► preskúšanec v klíničnem preskúšanju
 clone ► klón
 cloning ► kloníranje
 close part of the ASMF/EDMF ► zaprtí dél glávnega dosjéja o zdravilni učinkovíni
 close pollination ► sámoprašítev
 closing time ► zapírálni čas
 closure ► zapórka
 coagulation ► koagulácia
 coagulation factors ► fáktorji strjevánja krvi, kórvni koagulácijski fáktorji

coalescence ► koalescénca
 coal tar ► premógov katrárn
 coat ► lupína
 coated granules ► obložéna zrnca
 coated medicated chewing gum ► obložéni zdravilni žvečilni gúmi
 coated tablet ► obložéna tabléta
 coater ► oblagálnik
 coating ► obláganje
 coating machine ► oblagálnik
 coating pan ► dražírka, oblagálni bóben
 cobalamin ► kobalamín, vitamín B₁₂
 coccus ► kók
 cochineal ► košenílja
 cocoa ► kakáv
 cocoa butter ► kakávovo máslo
 cocoa oil ► kakávovo máslo
 coculture ► kòkultúra
 code of deontology of pharmacists ► kódeks lekárniške deontologíje
 Code of Hammurabi ► Hamurábijev zakoník
 code of pharmaceutical deontology ► kódeks lekárniške deontologíje
 codon ► kodón
 coefficient of variation ► koeficiént variabilnosti
 co-elution ► kòelúcija
 coemulsifier ► kòemulgátor
 coenzyme ► kòencím
 coenzyme A ► kòencím Á
 coenzyme Q₁₀ ► kòencím Q₁₀
 cofactor ► kòfáktor
 coffee ► káva
 cognitive service provided by pharmacists ► farmacévtvska svetoválna storítev
 cohort ► kohórta
 cohort study ► kohórtna raziskáva
 cola ► kóla
 colature ► kolatúra
 colchicine derivative ► kolhicínski derivát
 coline ► kolín
 collar ► opórnica, ovrátnica
 collateral vascular bundle ► kòlaterálna žíla
 collenchyma ► kolenhím
 collodion ► kolódij
 colloidal solution ► koloídna raztopína
 collyrium ► kolírij
 cologne water ► kolónjska vôda
 colony ► koloníja (1, 2)
 colony-forming units ► koloníjska enóta
 colophony ► kolofóníja
 colorant ► barvílo
 colostrum ► kolóstrum

colour index ▶ *bárveni indeks*
 colouring agent ▶ *barvilo*
 colouring matter ▶ *barvilo*
 column chromatography ▶ *kolónska kromatografija*
 combinatorial library ▶ *kombinatórična knjižnica*
 combinatorial synthesis ▶ *kombinatórična sintéza*
 combined antacid ▶ *kombinirani antacid*
 Commission for the Elaboration of the Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia ▶ *Komisija za pripravo nacionalnega dodatka k Evropski farmakopèji*
 Commission for the European Pharmacopoeia and the Formularium Slovenicum ▶ *Komisija za Evropsko farmakopèjo in Formulárium Slovenicum*
 common name of a medicinal product ▶ *splóšno imé zdravila*
 common technical document ▶ *skúpní téhnični dokumént*
 community pharmacist ▶ *magíster farmacije*
 community pharmacy ▶ *jávna lekárna, lekárniška farmacija, lekárništvo*
 community pharmacy network ▶ *jávna lekárniška mreža*
 compactate ▶ *kompaktát*
 compactation ▶ *kompaktiranje*
 compactibility ▶ *kompaktílnost*
 company core safety information ▶ *kljúčne informácije o várnosti zdravila*
 comparative effectiveness ▶ *primerjálno učinkovitost*
 comparative molecular field analysis ▶ *primerjálno analiza molékulskega pólja*
 comparator product ▶ *primerjálno zdravilo*
 compassionate use ▶ *sočútna uporába zdravila*
 compatibility of medicinal product ▶ *kompátibilnost zdravila, združljivost zdravila*
 compatibility studies ▶ *kompátibilnostne štúdije*
 competent authority for medicinal products ▶ *prístójni orgán za zdravila*
 competitive inhibitor ▶ *kompetitívni inhibitor, kompetitívni zaviralec*
 complement ▶ *komplémént*
 complementarity-determining region ▶ *hipervariabilna régija protéitelésa*
 complementary base pairing ▶ *komplémentárno párjenje báz*
 complementary medicine ▶ *komplémentárna medicína*
 complete parenteral nutrition ▶ *komplétna parenterálno prehrána, popólno parenterálno prehrána*

complex ▶ *koordinácijska spojína*
 complex homoeopathy ▶ *kompléksna homeopatija*
 complexometric titration ▶ *kompleksométrična titracija*
 compliance ▶ *vodljivost*
 compound collection ▶ *knjižnica spojin*
 compounding area ▶ *magistrálna receptúra*
 compound library ▶ *knjižnica spojin*
 compress ▶ *komprésa*
 compressed lozenge ▶ *stisnjena pastila*
 compressibility ▶ *kompresibilnost*
 compression force ▶ *síla stiskanja*
 compression stocking ▶ *kompresijska nogavica*
 computational chemistry ▶ *račúnska kemija*
 computer-assisted drug design ▶ *računálniško podprto načrtovanje učinkovín*
 concentrate ▶ *koncentrát*
 concentrated sulfuric acid ▶ *vitriólno ólje*
 concentration gradient ▶ *koncentracijski gradiént*
 concerned member state ▶ *zadévná držáva članica*
 concomitant medications ▶ *polifarmakoterapija*
 concomitant symptom or sign ▶ *spremljajóči simptóm ali znák*
 concrement ▶ *konkremént*
 concrete ▶ *konkrét*
 condensed tannin ▶ *kondenzirani tanín*
 conditioning agent ▶ *sredstvo za izbóljšanje stánja kóže ali lás*
 condom ▶ *kondóm*
 conductivity ▶ *specifična prevódnost (1, 2)*
 cone ▶ *stòrž (1, 2)*
 cone angle ▶ *nasípni kót*
 confidence interval ▶ *intervál zaúpanja*
 conformance to specification ▶ *skládnost s specifikácijo*
 conformation ▶ *konformácija*
 conformational analysis ▶ *konformacijska analiza*
 conformity assessment procedure ▶ *postópek ugotávljanja skládnosti*
 confounder ▶ *motéča spremenljivka*
 confounding ▶ *mótenje*
 confounding bias ▶ *pristránost zaradi motéče spremenljivke*
 confounding variable ▶ *motéča spremenljivka*
 conidium ▶ *konidij*
 conifers ▶ *íglavci*
 conjugate ▶ *konjugát*
 conjugated bilirubin ▶ *konjugirani bilirubín*
 conjugation ▶ *konjugácija (1, 2), metabólična reakcija II. réda*
 Connolly surface ▶ *molékulska površina*
 consistency ▶ *konsisténca*

C

C

- constitution ► *konstitúcija* (1, 2)
 constitution remedy ► *konstitucijsko zdravilo*
 constitutive gene expression ► *konstitutívno izražanje géna*
 contact angle ► *kót móčenja*
 contact lenses ► *kontaktné léče*
 contact lens solution for storage and hydration ► *tekočina za vzdrževanje kontaktnih léč*
 contained area ► *obvladováno obmóče*
 container ► *vsébnik* (1, 2)
 containment ► *obvladováne obmóča*
 contaminant ► *kontaminánt*
 contamination ► *kontaminácija* (1, 2)
 content ► *vsébnost*
 contraceptive ► *kontraceptív*
 contraceptive agent ► *kontraceptív*
 contraceptive for topical use ► *lokálni kontraceptív*
 contract manufacturer ► *pogódbeni proizvajálec*
 contraindication ► *kóntraindikácija*
 control ► *kontróla*
 controlled clinical trial ► *kontrolírana klínična raziskáva*
 controlled crystallisation ► *nadzorována kristalizácija*
 controlled drug cabinet ► *omára za mamíla*
 controlled flocculation ► *kontrolírana flokulácija*
 controlled release ► *prirejêno spróščanje*
 controlled room temperature ► *kontrolírana sóbna temperatúra*
 control sample ► *kontrólni vzorec*
 conventional medicine ► *konvencionálna medicína, urádna medicína*
 conventional release ► *nèprirejêno spróščanje*
 Coomb's antiglobulin test ► *Coombsov ántiglobulínski tést*
 coordinated care ► *brezšívna skrúb*
 coordination compound ► *koordinácijska spojína*
 Coordination Group for Mutual Recognition and Decentralised Procedures ► *Skupína za usklajeváanje postópkov z medsebojnim priznávanjem in decentralizirane postópke*
 copaiva balsam ► *kopáiva bálzam*
 copal ► *kopál*
 copolymer ► *kòpolimêr*
 copper(II) sulfate ► *módra gálica*
 coprocessed excipient ► *kòprocesírana pomóžna snóv*
 copy ► *copia*
 cord blood ► *popkòvnična krí*
 cork ► *plúta*
 cormophytes ► *brstnice*
 corolla ► *vè nec*
 corrected calcium ► *korigírani kálcij*
 corrective action ► *korektní ukrèp*
 corrective glasses ► *očála za korékcijo vída*
 correlation analysis ► *korelacíjska analíza*
 corrosive ► *jedčina*
 corticosteroid ► *kórtikosteróid*
 cosmetic product ► *kozmetični izdélek*
 cosmetics ► *kozmetični izdélek, kozmética* (1, 2)
 cosmetology ► *kozmetologíja*
 cosmid ► *kozmid*
 cost-benefit analysis ► *analíza stroškòvne koristi*
 cost containment ► *obvladováne stroškov*
 cost-effectiveness acceptability curve ► *krivúlja verjétnosti stroškòvne učinkóvosti*
 cost-effectiveness analysis ► *analíza stroškòvne učinkóvosti*
 cost-effectiveness frontier ► *krivúlja nèprevládanih strategij*
 cost-effectiveness study ► *raziskáva stroškòvne učinkóvosti*
 cost-minimisation analysis ► *analíza zmanjševánja stroškov*
 cost of illness analysis ► *analíza stroškov bolézni*
 cost-utility analysis ► *analíza stroškòvne uporabnosti*
 cosurfactant ► *kòemulgátor*
 cotransmitter ► *kòtransmíter*
 cotton crepe bandage ► *krép povòj*
 cotton for medical purposes ► *váta*
 cotton wool ► *váta*
 cotyledon ► *klíčni líst*
 coumarins ► *kumaríni* (1, 2)
 coumarolignan ► *kúmarolignán*
 coumestan ► *kumestán*
 counselling pharmacist ► *farmacévt svetoválec*
 counselling service provided by pharmacists ► *farmacévtška svetoválna storítev*
 countefied medicinal product ► *ponarejêno zdravílo*
 countefied medicine ► *ponarejêno zdravílo*
 countercurrent extraction ► *protitóčna ekstrákcija*
 counterfeit medicinal product ► *ponarejêno zdravílo*
 counterfeit medicine ► *ponarejêno zdravílo*
 covalent bond ► *kovalétna véz*
 covalent drug ► *kovalétna učinkóvina*
 covalent inhibitor ► *íreverzibilni inhibítor, íreverzibilni zavirálec*
 coxibs ► *koksíbi*
 cream ► *kréma*
 creaming ► *flotácija*
 cream of tartar ► *cremor tartari, vínski kámen*
 creatine ► *kreatín*

creatine kinase ► *kreatínska kináza*
 creatine kinase MB ► *kreatínska kináza MB*
 creatinine ► *kreatinín (1, 2)*
 creatinine clearance ► *kreatinínski očistek*
 Credé's solution ► *Credejeva raztopina*
 creosote ► *kreozót*
 crimped cap ► *krónska zapórka*
 criteria of causation ► *kritèriji vzročnosti*
 critical micelle concentration ► *kritična micélska koncentracija*
 critical process parameter ► *kritični procesni parameter*
 critical quality attribute ► *kritični atribút kakôvosti*
 critical substance characteristic ► *kritični atribút kakôvosti*
 cross contamination ► *navzkrižna kontaminacija*
 cross-linked polymer ► *premrženi polimèr*
 cross-linker ► *premrževalo*
 cross-linking agent ► *premrževalo*
 crossover design ► *navzkrižni eksperimentalni načrt*
 cross resistance ► *navzkrižna rezistenca*
 cross-sectional study ► *preséčna raziskáva*
 crutch ► *bérgla*
 cryogenic vessel ► *kriogéna posóda*
 crystal indicator ► *kristálni indikátor*
 crystallinity ► *kristálnost*
 crystallisation of amorphous material ► *kristalizacija amórfne snovi*
 crystals in urine ► *kristáli v urínu*
 cultivar ► *kultivár*
 cultivated plant ► *kultúrna rastlina*
 cumulative urinary excretion curve ► *urínski količinski kumulatívni profil*
 curare ► *kuráre*
 curare alkaloids ► *kuráre alkaloidi*
 curariform activity ► *kurarifórmno delovanje*
 cushion ► *blazína*
 custom-made medical device ► *medicínski pripomoček za posámeznega uporabnika*
 cutaneous foam ► *dermálna péna*
 cutaneous sponge ► *dermálna góbica*
 cutaneous spray ► *dermálno pršilo*
 cutaneous toxicity ► *kóžna tóksičnost*
 cutaneous use ► *dermálna uporába*
 cuticle ► *kutikula*
 cutin ► *kutín*
 cyamopsis gum ► *gvár gúmi*
 cyanobacteria ► *módrozeléne cepljívke*
 cyanogenic glycoside ► *cianogéni glikozíd*
 cyclic adenosine monophosphate ► *ciklični adenzínmónofosfát, ciklični AMP*

cyclic amines as antivirals ► *ciklični amíni za zdrávljenje vírusnih infékcij*
 cyclic AMP ► *ciklični adenzínmónofosfát, ciklični AMP*
 cyclic GMP ► *ciklični gvanozínmónofosfát*
 cyclic guanosine monophosphate ► *ciklični gvanozínmónofosfát*
 cyclitol ► *ciklitól*
 cyclodextrins ► *ciklodekstríni*
 cyclooxygenase ► *cíklooksigenáza*
 cycloplegic ► *cikloplégik*
 cylinder ► *cilínder*
 cylinder filter ► *svéčni filter*
 cyme ► *pákobúl*
 cysteine ► *cisteín*
 cytidine ► *citidín*
 cytokine ► *citokín*
 cytokine receptor ► *citokínski recéptor*
 cytolysis ► *líza cêlice*
 cytoplasm ► *citoplázma*
 cytosine ► *citozín*
 cytoskeleton ► *bitoskelét*
 cytosol ► *bitosól*
 cytostatic ► *citostátik*
 cytotoxic antibiotic ► *citotóksični antibiótik*
 cytotoxicity ► *citotóksičnost (1, 2)*
 cytotoxic T cells ► *citotóksični limfocíti T*
 cytotoxic T lymphocytes ► *citotóksični limfocíti T*

D

daily dose ► *dnévní odmérek*
 dammar resin ► *dámar*
 database of medicinal products ► *Centrálna báza zdravil*
 daughter cell ► *hčérínska cêlica*
 daughter ion ► *hčérínski ión*
 D-dimer ► *D-dimèr*
 dealkylation ► *dealkiliranje*
 decentralised procedure ► *decentralizirani postópek*
 decimal decay value ► *D-vrédnost*
 decimal scale ► *decimálna léstnica*
 decision analysis ► *odločitvena analíza*
 decision tree ► *odločitveno drevó*

D

- decoction ► *prevrétek*
- decomplementation ► *dekomentácia*
- decongestant ► *dekonjestív*
- defined daily dose ► *definirani dnevni odmerek*
- degasser ► *razplinjevalec mobilne fáze*
- degradation product ► *razgrádni produkt*
- degranulation ► *degranulácia*
- degree of coloration of liquids ► *stôpnja obárvanosti tekočín*
- degree of fineness ► *stôpnja razdrobljenosti*
- degree of ionisation ► *stôpnja ionizácie*
- dehalogenation ► *dehalogenovanie*
- dehiscent fruit ► *sejálni plód*
- delayed release ► *zakasnélo sprôšcanje*
- delayed-release granules ► *zrnca z zakasnelim sprôšcanjem*
- deletion ► *delécija*
- delineation of medical devices ► *razmejtev medicínskíh pripomôčkov*
- deliquescence ► *delikvescénca*
- delivery system ► *dostávni systém*
- delta-bilirubin ► *δ-bilirubín*
- demineralisation ► *demineralizácia*
- demineralisator ► *demineralizátor*
- demineralised water ► *demineralizirana voda*
- demulcent ► *demulcét*
- denaturation ► *denaturácia (1, 2)*
- dendrimer ► *dendrimér*
- dendritic cells ► *dendritične célice*
- de novo drug design ► *de novo načrtovanie účinkovín*
- density ► *gostôta*
- density of pharmacists ► *preskrbljenost z magístri farmacie*
- density of pharmacy network ► *preskrbljenost z lekárňami*
- density of solids ► *gostôta trdnín*
- dental application ► *dentálna uporába*
- dental gel ► *gél za dlésni*
- dental stick ► *pálčka za dlésni*
- dental use ► *dentálna uporába*
- deodorant ► *deodoránt*
- deoxyadenosine ► *deóksiadenozín*
- deoxycytidine ► *deóksicitidín*
- deoxyguanosine ► *deóksigvanozín*
- deoxyribonuclease ► *deóksiribonukleáza*
- deoxyribonucleic acid ► *deóksiribonukleínska kislína*
- deoxyribonucleoside ► *deóksiribonukleozíd*
- deoxyribonucleotide ► *deóksiribonukleotíd*
- deoxyribose ► *deóksiribóza*
- deoxy sugar ► *deóksisládkor*
- deoxythymidine ► *deóksitimidín*
- dependence ► *odvisnost*
- depolarising muscle relaxant ► *depolarizirajúči míšični relaxánt*
- depth filtration ► *globínska filtrácia*
- depyrogenation ► *depirogenizácia*
- deregulation of pharmacy practice ► *deregulácia lekárniške dejavnosti*
- dermal powder applicator ► *posipálnik (1, 2)*
- dermal use ► *dermálna uporába*
- descriptive study ► *opísna raziskáva*
- desensitisation ► *desenzitácia*
- desiccant ► *sušilno srédstvo*
- desiccator ► *eksikátor*
- designation of regime of prescribing and dispensing of medicinal products ► *oznáka za režim predpisovania in izdaje zdravila*
- designer drug ► *sintézna dróga*
- design space ► *eksperimentálni prôstor, zalóga vrédnosti vhodnih parámetrov izdelka*
- detector ► *detéktor*
- determination of aflatoxin B₁ in herbal drugs ► *določanje aflatoksína B₁ v rastlínkíh snovéh*
- determination of essential oils in vegetable drugs ► *določanje etérickíh ólj v rastlínkíh snovéh*
- determination of ochratoxin A in herbal drugs ► *določanje óhratoksína A v rastlínkíh snovéh*
- determination of tannins in herbal drugs ► *določanje tanínov v rastlínkíh snovéh*
- determination of water by distillation ► *določanje vode za destilácijo*
- detoxification ► *razstrúpljanje*
- development of a medicinal product ► *razvòj zdravila*
- dextran ► *dekstrán*
- dextrin ► *dekstrín*
- diacolation ► *diakolácia*
- diacylglycerol ► *diacilgliceról*
- diafiltration ► *diafiltrácia*
- diagnostic agent ► *diagnóistik*
- diagnostic efficiency ► *diagnóstična účinkovitost*
- diagnostic radiopharmaceutical ► *rádiodiagnóistik*
- diagnostic sensitivity ► *diagnóstična občutlivosť (1, 2)*
- diagnostic specificity ► *diagnóstična specifíčnost (1, 2)*
- dialysis ► *dialýza*
- diaminopyrimidines ► *diamínopirimidíni*
- dianthrone ► *diantrón*
- diaphoretic ► *diaforéтик*
- diarylheptanoid ► *diarilheptanoíd*

diastereomers ► *díastereoméri*
 dibenzodiazepine derivatives ► *díběnzodiazepínski deriváti*
 dicarboxylate-containing ACE inhibitor ► *díkarboksilátni zavirálec ángiotenzín konvertáze*
 dicarboxylate-containing angiotensin-converting enzyme inhibitor ► *díkarboksilátni zavirálec ángiotenzín konvertáze*
 dichloroacetamide derivatives ► *díkloroacetamídni deriváti*
 dichotomous key ► *dihotómni ključ*
 dicotyledons ► *dvókalíčnice*
 dideoxy sugar ► *dídeoóksisládkor*
 die ► *matríca*
 diënt ► *diplónt*
 dietary fiber ► *vlaknína*
 diethyl ether ► *aether sulfuricus*
 differential scanning calorimetry ► *diferénčna dinámična kalorimetríja*
 differentiation ► *diferenciácija*
 diffusion ► *difuzíja*
 digestion ► *digestíja*
 digestive ► *digestív*
 digital infrared thermometer ► *digitálni infrardéči ušésni termométer*
 digitalis glycoside ► *digitálišov glikozíd*
 dihydrofolate reductase inhibitor ► *zavirálec díhidrofolát reduktáze*
 dihydropyridine derivative ► *díhídropiridínski derivát*
 dilatant flow ► *dilatántni pretòk*
 diluent ► *redčilo*
 dilute sulfuric acid ► *spírítus vitrióli, vitriólni špírít*
 dimensionless number ► *podóbnostno število*
 dimer ► *dimêr*
 dioecious plant ► *dvódómna rastlína*
 dipeptidyl peptidase 4 inhibitor ► *zavirálec dípeptidíl peptidáze 4*
 diphenylbutylpiperidine derivatives ► *dífenílbutílpiperidínski deriváti*
 diphenylmethane derivatives ► *dífenílmétánski deriváti*
 diphenylpropylamine derivatives ► *dífenílpíropilamínski deriváti*
 diploidy ► *diploidíja*
 Dippel's animal oil ► *Dípplovo živálsko ólje*
 dipping ► *kópanje*
 dipstick urinalysis ► *analíza urína z reagénčnim trákom*
 direct bilirubin ► *diréktni bilirubín*
 direct compression ► *diréktno tabletíranje*
 direct costs ► *nèposrédni stróški*

direct effect model ► *modél nèposrédne povezáve*
 direct medical costs ► *nèposrédni medicínski stróški*
 direct non-medical costs ► *nèposrédni nèmedicínski stróški*
 direct potentiometry ► *diréktna potenciometríja*
 direct sympathomimetic ► *diréktni simpatomimétič*
 disability-adjusted life years ► *léta življènja z zmánjšanimi zmóžnostmi*
 discounting ► *diskontíranje*
 discount rate ► *diskóntna stòpnja*
 disease ► *bolézen*
 disinfectant ► *dezinficiènt*
 disinfecting contact lens fluid ► *tekočina za čiščenje kontaktnih léč*
 disintegrant ► *razgrajeválo*
 disintegrating agent ► *razgrajeválo*
 disintegration ► *razpádnost*
 dispensatory ► *dispenzatórij*
 dispenser ► *dispénzer*
 dispensing chemist ► *magíster farmácije*
 dispensing counter ► *receptúrna míza*
 dispensing of medicine ► *izdája zdravíla*
 dispensing over-the-counter medicines ► *izdája zdravíla brez zdravníškega recépta*
 dispersible tablet ► *disperzibilna tabléta*
 dispersing ► *dispergíranje*
 dispersion ► *dispèrzija*
 displacement value ► *fáktor izpodrivanja*
 disposable ostomy bag ► *vréčka za stómo za ènkratno uporábo*
 disposable suppository mold ► *supofóрма*
 dissimulation ► *disimilácija*
 dissolution test ► *preskús spróščanja*
 distillation ► *destilácija*
 distillation range ► *intervál destilácije*
 distillator ► *destilátor*
 distilled water ► *destilírana vóda*
 distomer ► *distomêr*
 distribution half-life ► *razpolóvni čas porazdelítve*
 distribution plate ► *porazdelítvena plóšča*
 district pharmacy ► *okrájna lekárna*
 diterpene ► *ditérpén*
 diterpenoid alkaloid ► *ditérpenoídni alkalóid*
 diterpinoid ► *ditérpenoíd*
 diuretic ► *diurétič*
 DNA chain cutter ► *učinkovína, ki prekíne verígo DNA*
 DNA chain terminator ► *učinkovína, ki zaključíje sintézo veríge DNA*
 DNA-gyrase ► *tópoizomeráza típa II*

D

- DNA-ligase ▶ *DNA-ligáza*
DNA-polymerase ▶ *DNA-polimeráza*
DNA replication ▶ *podvojevanje DNA, replikacija DNA*
Dnase ▶ *deóksiribonukleáza*
DNA strand breaker ▶ *učinkovina, ki prekíne verígo DNA*
DNA vaccine ▶ *cepívo na osnóvi DNA*
docking ▶ *sídranje*
Donabedian's model ▶ *Donabédianov modél*
donor ▶ *dónor*
dopa decarboxylase inhibitor ▶ *zavirálec dópa dekarboksiláze*
dopa derivative ▶ *derivát dópa*
dopamine ▶ *dopamín*
dopamine agonist ▶ *agoníst dopamína*
dopamine D₁ receptor ▶ *dopamínski D₁-recéptor*
dopamine D₂ receptor ▶ *dopamínski D₂-recéptor*
dopamine D₃ receptor ▶ *dopamínski D₃-recéptor*
dopamine D₄ receptor ▶ *dopamínski D₄-recéptor*
dopamine D₅ receptor ▶ *dopamínski D₅-recéptor*
dopamine receptor ▶ *dopamínski recéptor*
dopaminergic agent ▶ *dopaminérgik*
doping ▶ *dóping*
dosage ▶ *odmérjanje (1, 2)*
dosage form ▶ *farmacévtska oblika*
dosage regime ▶ *režím odmérjanja zdravíla*
dosage unit ▶ *odmérna enòta*
dose ▶ *odmérek*
dose-dependent pharmacokinetics ▶ *od odmérka odvísna fármakokinétika*
dosing device ▶ *odmérnik*
dosing interval ▶ *odmérni intervál*
dot blot ▶ *točkóvni prenòs*
double blinding ▶ *dvójno zakrivanje*
double blind study ▶ *dvójno slépo preskúšanje*
double blind trial ▶ *dvójno slépo preskúšanje*
double bond oxidation ▶ *oksidácija dvójne vezí*
double masking ▶ *dvójno zakrivanje*
double medication ▶ *dvójno zdrávljenje*
double-sided metallised film ▶ *dvóstránsko metalízirana fólija*
double vessel ▶ *duplikátor*
Dover's powder ▶ *Dóverjev prášek*
downregulation ▶ *znižanje ravni izrážanja*
downstream processing ▶ *zaključni procési v biótehnologíji*
DPP-4 inhibitor ▶ *zavirálec dípeptidíl peptidáze 4*
drachm ▶ *dráhma*
drachma ▶ *dráhma*
draft tube ▶ *razmejitveni válj*
dragée ▶ *dražéja*
dragon's blood ▶ *zmájeva kri*
dram ▶ *dráhma*
drastic ▶ *drástik*
D₁ receptor ▶ *dopamínski D₁-recéptor*
D₂ receptor ▶ *dopamínski D₂-recéptor*
D₃ receptor ▶ *dopamínski D₃-recéptor*
D₄ receptor ▶ *dopamínski D₄-recéptor*
D₅ receptor ▶ *dopamínski D₅-recéptor*
dressing ▶ *povòj*
dressings ▶ *obvezilni materiál*
dried blood spot ▶ *posušèni mádež krvi*
dried plasma spot ▶ *posušèni mádež plázme*
dropper ▶ *kapálka*
dropper container ▶ *kapálni vsébnik*
drop point ▶ *kapljíšče (1, 2)*
drops ▶ *kápljice*
drug ▶ *dróga (1), učinkovina, zdravílo (1, 2)*
drug absorption ▶ *absorpcija zdravílnih učinkovín*
drug abuse ▶ *zlorába psihoaktivnih snoví, zlorába zdravíl (1, 2)*
drug accumulation ▶ *kopíčenje učinkovíne*
drug administration ▶ *aplikácija zdravíla, uporába zdravíla*
drug advertising ▶ *oglašévánje zdravíl*
drug analysis ▶ *analíza zdravíl*
drug application ▶ *vlóga za pridobítev dovoljènja za promèt z zdravíloom*
drug classification ▶ *klasifikácija zdravíl*
drug code ▶ *délovna šífra zdravíla*
drug compatibility ▶ *kompatíbilnost zdravíla, združljivost zdravíla*
drug consumption ▶ *porába zdravíl*
drug database ▶ *podátkovna zbirka o zdravílih*
drug development ▶ *razvòj zdravíla*
drug dissolution ▶ *raztápljanje učinkovíne, spróščanje učinkovíne (1, 2)*
drug distribution ▶ *porazdelítev zdravílné učinkovíne*
drug-drug interactions ▶ *interákcijske med zdravíli*
drug elimination ▶ *izlóčanje zdravílnih učinkovín*
drug formulation ▶ *oblikóvanje zdravíl*
drug for treatment of lepra ▶ *učinkovína proti góbavosti*
drug for treatment of leprosy ▶ *učinkovína proti góbavosti*
druggable target ▶ *za razvòj učinkovín primérna tárcá*
druggist ▶ *lekárnar*
drug incompatibility ▶ *ínkompatíbilnost zdravíla, nèzdružljivost zdravíla*
drug information centre ▶ *fármakoinformatívna slúžba (1, 2)*

drug information pharmacist ► *fármakoinformátor*
 drug information specialist ► *specialist iz fármakoinformátike*
 drug liberation ► *spróščanje učinkovine (1, 2)*
 drug licence ► *dovoljenje za promèt z zdravilom*
 drug-like molecule ► *učinkovini podobna molékula, za razvoj učinkovin primérna molékula*
 drug-like property ► *intrinzična lastnost učinkovin*
 drug manufacturing site ► *mésto proizvodnje zdravil*
 drug marketing authorisation ► *dovoljenje za promèt z zdravilom*
 drug misuse ► *zlorába zdravil (1, 2)*
 drug pharmacokinetics ► *fármakokinétika učinkovine*
 drug regulatory affairs ► *regulátiva zdravil*
 drug-related problems ► *z zdravili povezane težave*
 drug release ► *spróščanje učinkovine (1, 2)*
 drug repurposing ► *nóva indikácija stárega zdravila*
 drug substance ► *zdravilna učinkovina*
 drugs used in erectile dysfunction ► *učinkovina za zdrávljenje erektilne disfunkcije*
 drug tolerance ► *toleránca*
 drug use ► *porába zdravil*
 drug utilisation ► *utilizácija zdravil*
 druse ► *drúza*
 dry extract ► *súhi ekstrákt*
 dry fruit ► *súhi plód*
 dry granulation ► *súho granuliranje*
 dry heat sterilisation ► *sterilizácija s súho toplóto*
 drying and ignition to constant mass ► *sušenje in žarjenje do konstantne máse*
 drying cabinet ► *sušilna omára*
 drying chamber ► *konvekcíjski sušilnik*
 dry residue of extracts ► *súhi ostánek ekstráktov*
 dual action drug ► *učinkovina z dvójnim delovánjem*
 dual drug ► *učinkovina z dvójnim delovánjem*
 duplicate controlled substance prescription ► *posébni zdravniški recépt*
 Dutch liquid ► *holándska tekočina*
 D value ► *D-vrédnost*
 dwell time ► *zadrževálni čas stískanja*
 dye ► *barvilo*
 dynamic range ► *dinámichno obmóčje*
 dynamic viscosity ► *dinámichna viskóznost*
 dynorphins ► *dinorfíni*

E

EAN barcode ► *EAN-kóda*
 EAN-13 barcode ► *EAN-kóda*
 EAN code ► *EAN-kóda*
 ear cream ► *kréma za uho*
 ear drops ► *kápljice za uho*
 ear gel ► *gél za uho*
 ear powder ► *prášek za uho*
 ear spray ► *pršílo za uho*
 ear stick ► *pálčka za uho*
 ear tampon ► *tampón za uho*
 ear wash ► *raztopína za izpiranje ušesa*
 ebracteate inflorescence ► *grózd (1, 2)*
 EC certificate ► *certifikát ES*
 economic outcomes ► *ekonómski izídí*
 ectodomain ► *éktodoména*
 Edman degradation ► *Édmanova razgrádnja*
 effective permeability coefficient ► *efektívni permeabilnostni koeficiént*
 effector cell ► *eféktorska célica*
 effervescent granules ► *šuméča zrnca*
 effervescent powder ► *šuméči prášek*
 effervescent tablet ► *šuméča tabléta*
 efficacy ► *učinkovitost*
 efficient frontier ► *krivúlja nêprevládanih strategíj*
 efflorescence ► *eflorescénca*
 efflux transporter ► *izločeválni prenašálec*
 egg ► *jájčece*
 eicosanoids ► *eikozanoídi*
 ejection force ► *izmétna síla*
 elastic bandage ► *elástični povòj*
 elastic hydrogel ► *elástični hidrogél*
 elasticity ► *elástičnost*
 elastomer ► *elastomêr*
 electrochemical detector ► *eléktrokémichni detéktor*
 electrochemiluminescence ► *eléktrokémiluminiscénca*
 electrochemiluminescence immunoassay ► *eléktrokémiluminiscénčni imúnski tést*
 electronic prescription ► *elektrónski recépt*
 electronic sphygmomanometer ► *elektrónski sfigmomanométer*
 electrophile ► *elektrofil*
 electrophoresis ► *elektroforéza (1, 2)*
 electroporation ► *elektroporácija (1, 2)*
 electrospinning ► *elektrostátsko súkanje*
 electro spraying ► *elektrostátsko razprševanje*
 electrostatic filtration ► *elektrostátska filtrácija*
 electrostatic interactions ► *elektrostátske interákcie*

E

E

electuary ► *elektuárij*
 elemental impurity ► *eleméntna nêčistôta*
 elemi ► *elémi*
 elimination ► *eliminácia, izlôcanje*
 elimination rate ► *hitrôst eliminácie*
 elixir ► *napôj*
 eluate ► *eluát*
 elution ► *elúcija*
 embryo ► *kálček, zaródek*
 embryophytes ► *cévnice*
 embryo sac ► *embriónálna vréčka*
 emergency contraceptive ► *urgéntni kontraceptív*
 emetic ► *emétik*
 emmenagogue ► *emenagóg*
 emollient ► *emólient*
 emollient ointment ► *emoliéntno mazílo*
 empyreumatic oil ► *empirevmátično ólje*
 emulsification ► *emulgíranje*
 emulsifier ► *emulgátor (1, 2)*
 emulsifying agent ► *emulgátor (1)*
 emulsifying machine ► *emulgátor (2)*
 emulsifying wax ► *emulgirajóči vósek*
 emulsion ► *emúljija*
 enantiomer ► *enantiomêr*
 encapsulation machine ► *inkapsulátor*
 endemic organism ► *endemít*
 endocarp ► *éndokárp*
 endocervical use ► *endocervikálna uporába*
 endocrine signalling ► *endokríno signalizíranje*
 endocytosis ► *endocitôza*
 endodermis ► *éndodêrm*
 endogenous opioid peptide ► *endogéni opioidni peptid*
 endogenous origin ► *endogéni izvôr*
 endogenous substance ► *endogéna snôv*
 endoprosthesis ► *endoprotéza*
 endorphins ► *endorfíni*
 endosinusal use ► *endosínusna uporába*
 endosperm ► *endospêrm*
 endospore ► *endospóra*
 endothelin ► *endotelín*
 endothelin receptor ► *endotelínski recéptor*
 endotoxin ► *endotoksín*
 endotracheal cannula ► *endotraheálna kaníla*
 endotracheopulmonary use ► *endotrâheopulmonálna uporába*
 endozepines ► *endozepíni*
 endpoint ► *kônčna tóčka*
 enema ► *klistír (1, 2), zdravílni klistír*
 enflurage ► *enfleráža*
 Engler's press ► *Ênglerjeva stiskálnica*
 enkephalinase inhibitor ► *zavirálec enkefalináze*

enkephalins ► *enkefalíni*
 enteral nutrition ► *enterálna prehrána*
 enteric coating ► *gástrerezisténtna oblôga*
 enteric polymers ► *gástrerezisténtni polimêri*
 enterohepatic circulation ► *enterohepátično krôženje*
 entry of a medicinal product ► *vnôs zdravíla*
 E-numbers ► *števíla Ě*
 enzyme ► *encím*
 enzyme activity ► *encímska aktívnoš*
 enzyme immunoassay ► *encímskoimúnokemijski têtst*
 enzyme inductor ► *encímski indúktor*
 enzyme inhibitor ► *encímski inhibítor, encímski zavirálec*
 enzyme-linked immunosorbent assay ► *encímskoimúnska metóda na trdnem nosílcu*
 enzyme stereospecificity ► *stêreospecifíčnost encíma*
 enzyme substrate ► *substrát*
 eosote ► *eožót*
 EphMRA classification system ► *EphMRA-klasifikácíjski sistém*
 epidermis ► *povrhnjica (1, 2)*
 epidural use ► *epidurálna uporába*
 epigenetics ► *epigenétika*
 epilepsional use ► *epilézijska uporába*
 epinephrine ► *adrenáln*
 epispem ► *seménska ovójnica*
 epitope ► *epitóp*
 epitope vaccine ► *epitópno cepívo*
 epoetin ► *epoetín*
 epoxide hydrolysis ► *hidrolíza epoksidov, hidrolíza oksiránov*
 epoxides ► *epoksídi*
 Epsom salt ► *grêna sôl*
 equivalence point ► *ekvivaléntna tóčka*
 ergine ► *ergín*
 ergoline ► *ergolín*
 ergoline alkaloid ► *ergolínski alkaloíd*
 ergot alkaloid ► *alkaloíd ržénih rožíčkov*
 ergotamine ► *ergotamín*
 ergotoxine ► *ergotoksín*
 ergoxine ► *ergoksín*
 eritrocyte indices ► *eritrocítzni índeksi*
 eritrocyturia ► *eritrocituríja*
 Erlenmeyer flask ► *Erlenmeyerjeva stekleníca*
 Erweka ► *ervéka*
 erythrocytapheresis ► *eritroferéza*
 erythrocyte sedimentation rate ► *sedimentácia eritrocítov*
 erythropoietin ► *eritropoetín*

essence ▶ *esénca*
 essential amino acid ▶ *esenciálna aminokislína*
 essential element ▶ *esenciálny element*
 essential fatty acid ▶ *esenciálna mašičobna kislína*
 essential oil ▶ *etérično ólje*
 esterase ▶ *esteráza*
 ester local anesthetic ▶ *éstrski lokálni anestetik*
 ester number ▶ *éstrsko število*
 esters of para-hydroxybenzoic acid ▶ *éstri párahidróksibenzójske kislíne*
 estrene derivatives ▶ *deriváti estréna*
 estrogen ▶ *estrogén*
 estrogen receptor ▶ *estrogéni recéptor*
 ethical principles in pharmacy ▶ *étična načela v farmácii*
 ethnobotany ▶ *étnobotánika*
 ethnopharmacology ▶ *étnofarmakologija*
 ethylene imines ▶ *etilenimíni*
 etiology ▶ *etiologija*
 etiology symptom or sign ▶ *etiološki simptóm ali znák*
 euchromatin ▶ *evkromatín*
 EU declaration of conformity ▶ *izjáva EÚ o skládnosti*
 eudismic ratio ▶ *evdízmično rozmérje*
 EU harmonised birth date ▶ *harmonizirani dátum pridobitve dovoljénja za promèt v EÚ*
 eukaryotes ▶ *evkariónti*
 eupaptic ▶ *evpéptik*
 European Database on Medical Devices ▶ *Evrópska podátkovna zbirka za medicínske prípomócke*
 European drug master file ▶ *glávni dosjé o zdravilni učinkovini*
 European Medicines Agency ▶ *Evrópska agencija za zdravila*
 European Pharmacopoeia ▶ *Evrópska farmakopèja*
 European Pharmacopoeia biological reference preparation ▶ *biolóški referénčni príprávek Evrópske farmakopèje*
 European Pharmacopoeia chemical reference substance ▶ *kémična referénčna substánca Evrópske farmakopèje*
 European Pharmacopoeia reference standard ▶ *referénčni štándard Evrópske farmakopèje*
 European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance Database ▶ *podátkovna báza EudraVigilance*
 eutectic ▶ *evtéktik*
 eutomer ▶ *evtomèr*
 evacuation ▶ *evakolácija*

evaporating dish ▶ *izparilnica*
 evidence-based medicine ▶ *z dokázi podprta medicína*
 evidence-based pharmacy practice ▶ *z dokázi podprta lekárniška dejávnost*
 evidence book on procurement and dispensing medicinal products containing narcotic and psychotropic substances ▶ *knjiga evidenc o nabávi in izdáji zdravil, ki vsebújejo narkótične in psihotrópne snovi*
 evolution ▶ *evolúcija (1, 2)*
 exact mass ▶ *tóčna mása*
 examination gloves ▶ *preglédne rokavice*
 exceeding the maximum dose ▶ *prekoráčenje maximálnega odmèrka*
 excentric press ▶ *ekscéntrična tabletkárka*
 excipient ▶ *pomóžna snòv*
 excitatory neurotransmitter ▶ *ekscitatórni névrotransmíter*
 exocarp ▶ *eksokárp*
 exocytosis ▶ *eksocitóza*
 exodermis ▶ *eksodèrm*
 exogenous origin ▶ *eksogéni izvòr*
 exon ▶ *eksón*
 exospore ▶ *eksospóra*
 exotoxin ▶ *ekstotoksín*
 expanded access ▶ *soútna uporába zdravila*
 expectorant ▶ *ekspektoránt*
 experience pharmacy ▶ *sociálna farmácia (1, 2)*
 expiration date ▶ *dátum iztéka róka uporabnosti*
 expiration dating period ▶ *rók uporabnosti*
 expiration dating period after opening ▶ *rók uporabnosti zdravila po odprtju*
 expire date ▶ *rók uporabnosti*
 expiring date ▶ *dátum iztéka róka uporabnosti*
 expiry date ▶ *dátum iztéka róka uporabnosti*
 exposition ▶ *izpostávljenost*
 exposure ▶ *izpostávljenost*
 expression system ▶ *ekspresijski systém*
 extemporaneous preparation ▶ *magistrálno zdravilo*
 ex tempore preparation ▶ *magistrálno zdravilo*
 extendedly dominated strategy ▶ *podáljšano prevládana strategija*
 external quality assessment ▶ *zunánja océna kakóvosti*
 external standard method ▶ *metóda ekstèrneho štándarda*
 extraamniotic use ▶ *ékstraámnijska uporába*
 extracellular matrix ▶ *medceličná*
 extracellular solution ▶ *zunájcelična tekočina*
 extracellular space ▶ *zunájcelični pròstor*

extract ► *ekstrákt, izvléček*
 extraction ► *ekstrákcija (1, 2)*
 extraction ratio ► *ekstrakcijsko razmérje*
 extraction solvent ► *ekstrakcijsko topilo*
 extraneous particles ► *túji délci*
 extrinsic coagulation pathway ► *ekstrínzična pót koagulácije*
 extrudate ► *iztískanec*
 extruder ► *ekstrúder*
 extrusion ► *iztískanje (1, 2)*
ex vivo ► *ex vivo*
 eye cream ► *kréma za okó*
 eye drops ► *kápljice za okó*
 eye gel ► *gél za okó*
 eye lotion ► *raztopína za izpiranje očesa*
 eye toxicity ► *očesna tóksičnost*

F

F

facilitated diffusion ► *olájšana difuzija*
 factor Xa inhibitor ► *zavirálec fáktorja Xa*
 Faculty of Pharmacy ► *Fakultéta za farmácijo*
 falling sphere viscometer ► *viskoziméter s padajóčo króglíco*
 family ► *družína*
 family pharmacist ► *družínski farmacévt*
 farnesoid X receptor ► *farnezoidni X-recéptor*
 fasting ► *těščost*
 fat ► *mást*
 fatty acid ► *maščóbná kislína*
 ω -3 fatty acid ► *ω -3-maščóbná kislína*
 ω -6 fatty acid ► *ω -6-maščóbná kislína*
 ω -9 fatty acid ► *ω -9-maščóbná kislína*
 fatty oils and resinified essential oils in essential oils ► *maščóbná ólja in v smólo spremenjéni dél etéričnega ólja v etéričnih óljih*
 fatty substance ► *maščóba*
 feces ► *bláto*
 feeder layer cells ► *hranilni cělični slóž*
 felonic acid ► *felónska kislína*
 fenamates ► *fenamáti*
 fermentation ► *fermentácija (1, 2)*
 fern ► *práprot*
 ferritin ► *féritín*

fertilisation ► *oplodítev*
 fetus ► *plód*
 fiber ► *vlákno*
 fibrates ► *fibráti*
 fibrin ► *fibrín*
 fibrinogen ► *fibrinogén*
 fibrinogen degradation product test. ► *FDP-tést*
 fibrinolysis ► *fibrinolíza*
 fibrinolytic ► *fibrinolítik*
 fibronectins ► *fibronektíni*
 field safety corrective action ► *várnostni korektívni ukřep*
 filament ► *vlákno*
 filgrastim ► *filgrastím*
 filler ► *polnílo*
 film-coated tablet ► *filmsko obložěna tablěta*
 film coating ► *filmska oblóga, filmsko obláganje*
 filter ► *filter*
 filtration ► *filtrácija*
 final product ► *kóněni izdělek*
 fineness degree ► *stópnja razdrobljěnosti*
 first aid cabinet ► *omárica za prvo pomóč*
 first aid kit ► *komplět prve pomoči*
 first-choice drug ► *účinkovína prve izbire*
 first identification ► *prvo istovětenje*
 first morning urine sample ► *prvi jútranji vzórec urína*
 first-pass effect ► *prědsistěmski metabolizem*
 first-pass metabolism ► *prědsistěmski metabolizem*
 first sterile bandage calico ► *prvi povòž*
 flagellum ► *bíček*
 flammable cabinet ► *omára za shranjevánje jědkih ali vnetljívih snoví*
 flammable substance ► *vnetljívá snòž*
 flask ► *búčka*
 flavan ► *flaván*
 flavanol ► *flavanól*
 flavanone ► *flavanón*
 flavanonol ► *flavanonól*
 flavedo ► *flavédo*
 flavone ► *flavón*
 flavonoid ► *flavonoíd*
 flavonol ► *flavonól*
 flavonolignan ► *flavonolignán*
 flavour ► *kórigens okúsa*
 flavouring agent ► *kórigens, kórigens okúsa*
 flavouring substance ► *kórigens, kórigens okúsa*
 fleshy fruit ► *sóčni plód*
 flexible hydrogel ► *elástični hidrogél*
 flocculating agent ► *flokulánt*
 flocculation ► *flokulácija*
 floor scale ► *tálna téhtnica*

flora ► *flóra*
 floral axis ► *cvetlišče*
 floral formula ► *cvétna fórmula*
 floral leaf ► *cvétni list*
 flotation ► *flotácija*
 flowability ► *pretóčnost*
 flow curve ► *reogram*
 flow cytometer ► *pretóčni citométer*
 flow cytometry ► *pretóčna citometrija*
 flower ► *cvét*
 flowering ► *cveténje*
 flowering plants ► *cvétnice*
 flower of sulfur ► *žvèplov cvét*
 flow-through apparatus ► *naprava s pretóčno célico*
 flow time ► *pretóčni čas*
 fluid bed coating ► *vrtinčnoslójno obláganje*
 fluid bed granulation ► *vrtinčnoslójno granulíranje*
 fluid drachm ► *tekóča dráhma*
 fluid drachma ► *tekóča dráhma*
 fluid dram ► *tekóča dráhma*
 fluidisation ► *fluidizácija*
 fluidised bed coater ► *vrtinčnoslójni oblagálnik*
 fluidised bed granulation ► *vrtinčnoslójno granulíranje*
 fluidised bed granulator ► *vrtinčnoslójni granulátor*
 fluid ounce ► *tekóča únča*
 fluid scruple ► *tekóči skrúpel*
 fluorescence ► *fluorescénca*
 fluorescence-activated cell sorter ► *pretóčni citométer*
 fluorescence-activated cell sorting ► *pretóčna citometrija*
 fluorescence detector ► *fluorescénčni detéktor*
 fluorescent dye ► *fluorescénčno barvílo*
 fluorescent microscopy ► *fluorescénčna mikroskopíja*
 fluorimetry ► *fluorimetríja (1, 2)*
 fluorochrome ► *fluorescénčno barvílo*
 fluoroquinolones ► *fluorokinolóni*
 foam ► *péna*
 foaming agent ► *penílo*
 fold recognition ► *prepoznávanje zvítja*
 folic acid ► *fólna kislína*
 folic acid analogue ► *analóg fólné kislíne*
 follicle-stimulating hormone ► *folikel stimulirajóči hormón*
 follitropin ► *folitropín*
 food supplement ► *prehránsko dopolnílo*
 forearm crutch ► *podláktna bérgla*
 foreign esters in essential oils ► *túji éstri v etéričnih óljih*

foreign matter ► *túja snòv, túje primesí*
 forensic toxicology ► *forenzíčna toksikologíja*
 formal stability studies ► *formálne stabilnostne štúdije*
 formulation ► *formulácija*
 formulation specialist ► *specialíst za oblikóvanje zdravíl (1, 2)*
 Fowler's solution ► *Fowlerjeva raztopína*
 fracture toughness ► *lómna žilavost*
 fragment-based drug design ► *načrtóvanje učinkovín na osnóvi fragmèntov*
 fragrance ► *kórigens vónja*
 frankincense ► *arábsko kadílo*
 freely soluble substance ► *lahkó tópna snòv*
 free radical ► *radikál*
 free sale certificate for a medical device ► *izjáva o prósti prodáji medicínskega pripomóčka*
 free sample of a medicinal product ► *brezpláčni vzórec zdravíla*
 freeze-dryer ► *liofilizátor*
 freeze-drying ► *liofilizácija*
 freezing point ► *strážišče (1, 2)*
 fresh bovine bile ► *svéži govèji žólč*
 friability ► *kruslívost*
 fructan ► *fruktán*
 fruit ► *plód*
 fucan ► *fukán*
 full scan mode ► *snémanje celótnega másnega spéktra*
 full triangle ► *pólni trikotník v rdéci bárvi*
 fume hood ► *digestórij*
 functional group ► *funkcionálna skupína*
 functionality-related characteristics of excipients ► *s funkcionalnostjo povézane lastnosti pomóžnih snoví*
 functionality testing ► *preskúšanje funkcionalnosti*
 functional tests ► *funkcijski tésti*
 fungal material ► *glívna snòv*
 fungal sporangium ► *trosnják*
 fungi ► *glíve*
 fungicide ► *fungicíd (1, 2)*
 fungistatic ► *fungistátik*
 funnel ► *lekárniški líj*
 furan derivatives ► *furánski derivátí*
 furanocoumarin ► *furánokumarín*
 furanose ► *furanóza*
 furanoside ► *furanozíd*
 furcellarane ► *furcelarán*
 fusion protein ► *fuzíjski proteín*

G

GABA_A receptor ▶ GABA_A-receptor
 GABA_B receptor ▶ GABA_B-receptor
 GABA_C receptor ▶ GABA_C-receptor
 GABAergic receptor ▶ gabaërgični receptor
 galactan ▶ galaktán
 galactagogue ▶ galaktogóg
 galactomannane ▶ galáktomanán
 galanin ▶ galanín
 galanin receptor ▶ galanínski receptor
 galbanum ▶ galbánum
 galenic laboratory ▶ galénski laboratórij
 galenic pharmacy ▶ galénska farmacija
 galenic product ▶ galénsko zdravilo
 gall ▶ gála
 gallon ▶ galón
 gametangiogamy ▶ gametángiogamija
 gametangium ▶ gametángij
 gamete ▶ spólna célica
 gametophyte ▶ gametofit
 gamma-aminobutanoic acid ▶ GÁBA
 gamma-aminobutyric acid ▶ GÁBA
 ganglionic blocker ▶ gánglijski blokator
 ganglioplegic ▶ ganglioplégik
 gargle ▶ tekočina za grgránje
 gas chromatography ▶ plínska kromatografija (1, 2)
 gas cylinder ▶ jeklénka
 gas sterilisation ▶ sterilizácija s plinom
 gastric use ▶ gástrična uporaba
 gastrin ▶ gastrín
 gastrin receptor ▶ gastrínski receptor, holecistokinínski receptor
 gastroenteral use ▶ gástroénteralna uporaba
 gastroresistance ▶ gástrorezisténca
 gastroresistant capsule ▶ gástrorezisténtna kápsula
 gastroresistant coating ▶ gástrorezisténtna oblóga
 gastroresistant granules ▶ gástrorezisténtna zrnca
 gastroresistant polymers ▶ gástrorezisténtni polimèri
 gastroresistant shell ▶ gástrorezisténtna ovójnica
 gastroresistant tablet ▶ gástrorezisténtna tabléta
 gauze ▶ gáza
 gel ▶ géł (1, 2)
 gelatin ▶ želatína
 gelatin capsule ▶ želatínska kápsula
 gel filtration ▶ gélska izključitvena kromatografija
 gel for injections ▶ géł za injiciranje
 gel-forming agent ▶ tvorilec géla

gelling agent ▶ gelírno srédstvo, tvorilec géla
 gemmotherapy ▶ gémoterapija
 gene ▶ gén
 gene code ▶ génski kód
 gene locus ▶ génski lókus
 general anesthetic ▶ splóšni anestétik
 general monograph ▶ splóšna farmakopéjska monografija
 general symptom or sign ▶ splóšni simptóm ali znák
 generic application ▶ genèrična vlóga za pridobitev dovoljénja za promèt z zdravílo
 generic device group ▶ skupína genèričnih medicínskíh pripomóčkov
 generic drug ▶ genèrično zdravílo
 generic medical devices ▶ genèrični medicínski pripomóčki
 generic medicinal product ▶ genèrično zdravílo
 generic name of a medicinal product ▶ genèrično imé zdravíla
 gene technology ▶ tehnologija rekombinántne DNA
 gene therapy ▶ génska terapija, génsko zdrávljenje
 genetically modified organism ▶ génsko spremenjèni organizem
 genetic engineering ▶ tehnologija rekombinántne DNA
 genetic recombination ▶ génska rekombinácija
 genome ▶ genóm
 genosome ▶ genosóm
 genotoxic impurity ▶ genotóksična nëčistóta
 genotoxicity ▶ genotóksičnost
 genotype ▶ genotíp
 genuine herbal preparation ▶ izvórni pripravék rastlínskega izvóra
 genus ▶ ród
 germination ▶ kalítev (1, 2, 3)
 ghrelin ▶ grelín
 ghrelin receptor ▶ grelínski receptor
 gingival gel ▶ géł za dlésni
 gingival paste ▶ pásta za dlésni
 gingival solution ▶ raztopína za dlésni
 gingival use ▶ gingivalna uporaba
 ginkgolide ▶ ginkgolíd
 glacial acetic acid ▶ ledóčet
 glass transition temperature ▶ temperatúra stèklastega prehóda
 Glauber's salt ▶ Gláuberjeva sól
 glidant ▶ drsílo
 glitazones ▶ tiazolidíndióni
 global energy minimum ▶ globálni energíjski mínimum

global medical device nomenclature ► *Globální nomenklaturní systém za medicínske pripomôcke*
 global trade item number ► *globálna trgovínska številka izdélka*
 glomerular filtration ► *glomerálna filtrácia*
 glucagon ► *glukagón*
 glucan ► *glukán*
 glucocorticoids ► *glúkokortikoíd*
 glucocorticoid receptor ► *glúkokortikoídni recéptor*
 glucokinase ► *glúkokinín*
 glucosamin ► *smólni glikozíd*
 glucose ► *glukóza*
 glucosinolate ► *glukozinolát*
 glucosuria ► *glukozurija*
 glucuronidation ► *glukuronizácia*
 glutamate ► *glutamát*
 glutamate receptor ► *glutamátni recéptor*
 glutamate receptor antagonist ► *antagonist glutamátnih recéptorjev*
 glutamic acid ► *glutamínska kislína*
 glutamine ► *glutamín*
 γ -glutamyltransferase ► *γ -glutamyltransferáza*
 glutathione ► *glutatión*
 glutathione conjugation ► *konjugácia z glutatiónom*
 glycan analysis of glycoproteins ► *analíza glikánov v glikoproteínih*
 glyceric acid ► *glikárska kislína*
 glycation ► *glikácia*
 glyceride ► *gliceríd*
 glycerol ► *gliceról*
 glycerol macerate ► *glicerólni macerát*
 glycine ► *glicín*
 glycine conjugation ► *konjugácia z glicínom*
 glycine receptor ► *glicínski recéptor*
 glycogen ► *glikogén*
 glycomimetic ► *glikomimétik*
 glycone ► *glikón*
 glyconic acid ► *glikónska kislína*
 glycopeptide antibacterial ► *glikopeptídni antibiôtik*
 glycopeptide antibiotic ► *glikopeptídni antibiôtik*
 glycoprotein ► *glikoproteín*
 glycoside ► *glikozíd*
 glycosylamine ► *glikozilamín*
 glycosylase ► *glikoziláza*
 glycosylated hemoglobin ► *glikozilíraní hemoglobín*
 glycosylation ► *glikozilácia*
 glycuronic acid ► *glikurónska kislína*
 GnRH agonist ► *agonist na gonádoliberínskíh recéptorjih*
 GnRH antagonist ► *antagonist na gonádoliberínskíh recéptorjih*

gold compounds ► *zdravila z učinkovínami zlatá*
 gonadotropin ► *gonádotropín*
 gonadotropin antagonists ► *ántigonádotropín*
 gonadotropin-releasing hormone ► *gonádoliberín*
 gonadotropin-releasing hormone agonist ► *agonist na gonádoliberínskíh recéptorjih*
 gonadotropin-releasing hormone antagonist ► *antagonist na gonádoliberínskíh recéptorjih*
 good agricultural and collection practice ► *dôbra gojítvena in nabíralníška práksa*
 good clinical practice ► *dôbra klínična práksa*
 good control laboratory practice ► *dôbra kontrolna laboratórijska práksa*
 good distribution practice ► *dôbra distribučijska práksa*
 good laboratory practice ► *dôbra laboratórijska práksa*
 good manufacturing practice ► *dôbra proizvodna práksa*
 good pharmacovigilance practice ► *dôbra fármakovigilánčna práksa*
 good pharmacy practice ► *dôbra lekárniška práksa*
 good storage practice ► *dôbra skladiščna práksa*
 G-protein ► *proteín G (1, 2)*
 G-protein-coupled receptor ► *s proteínom G sklópljen recéptor*
 graduated cylinder ► *menzúra*
 graft copolymer ► *gráftkôpolimèr*
 graft-versus-host disease ► *bolézen presádka zoper gostitelja*
 grain ► *grán, zrno (1, 2)*
 gram ► *grám*
 Gram-negative microorganism ► *grámnégatívni mikroorganizem*
 Gram-positive microorganism ► *grámpóзитivni mikroorganizem*
 Gram staining ► *bárvanje po Grámu*
 granulate ► *granulát*
 granulation ► *granulíranje*
 granulator ► *granulátor*
 granules ► *zrnca*
 granulocytapheresis ► *granuloferéza*
 granulocyte colony stimulating factor ► *dejávník rastí granulocítov*
 granulocyte macrophage colony stimulating factor ► *dejávník rastí granulocítov in makrofágov*
 granulocytes ► *granulocíti*
 green chemistry ► *zeléna kemija*
 green flower ► *zeléni cvét*

green tea ▶ *zelèni čaj*
 growth factor ▶ *rásni dejávník*
 growth hormone ▶ *rásni hormón*
 growth medium ▶ *rásni médij, rástno gojíšče*
 GS1 standards ▶ *GS1-stándardi*
 guaiac ▶ *gvájak*
 guaiac wood ▶ *lés gvajákovca*
 guanidine derivative ▶ *gvanídniski derivát*
 guanine ▶ *gvaníń*
 guanosine ▶ *gvanozín*
 guarana ▶ *gvarána*
 guard cell ▶ *célica zapirálka*
 guar-gum ▶ *gvár gúmi*
 gum ▶ *gúmi*
 gum Arabic ▶ *arábski gúmi*
 gum resin ▶ *gúmirézín*
 gurjun balsam ▶ *gurjúnski bálzam*
 gutta-percha ▶ *gutapêrča*
 guttation ▶ *gutácija*
 gutti gum ▶ *gúti gúmi*
 gymnosperms ▶ *goloseménke*
 gynoecium ▶ *ginécej*

H

H

habitus ▶ *habítat*
 hadrocentric vascular bundle ▶ *hadrocéńtrična žíla*
 Hahnemannian method of homoeopathic remedy preparation ▶ *Hahnemannova metoda izdeláve homeopátškega zdravíla*
 Hahnemannian potency ▶ *Hahnemannova poténca*
 Hahnemann's method of homoeopathic remedy preparation ▶ *Hahnemannova metoda izdeláve homeopátškega zdravíla*
 Hahnemann's potency ▶ *Hahnemannova poténca*
 hairpin ▶ *RNA-lásnica*
 hairpin loop ▶ *RNA-lásnica*
 Haller's acid ▶ *kísli Hallerjev eliksír*
 hallucination ▶ *halucinácija*
 hallucinogene ▶ *halucinogén*
 halogenated hydrocarbons ▶ *halogenírani ogljikovodíki*

hammer mill ▶ *mlín kládivar*
 hand-over of medicine ▶ *vročítev zdravíla*
 H₁ antagonist ▶ *H₁-antagoníst*
 H₂ antagonist ▶ *H₂-antagoníst*
 haploidy ▶ *haploidíja*
 haplont ▶ *haplónť*
 hapten ▶ *haptén*
 hard capsule ▶ *trda kápsula*
 hard contact lenses ▶ *trde kontakťne léče*
 hard drug ▶ *trda učinkovina*
 hard fat ▶ *trda mást, trdna mást*
 hardness test ▶ *preskús trdnosti tablét*
 hard paraffin ▶ *trdi parafín, trdni parafín*
 hard petrolatum ▶ *trdi parafín, trdni parafín*
 hard soap ▶ *trdo mílo*
 Hausner ratio ▶ *Hausnerjevo razmêrje*
 HDL cholesterol ▶ *holesteról HDL*
 head ▶ *glávica*
 head of prescription ▶ *gláva recépta*
 healing system ▶ *zdravílstvo*
 health ▶ *zdrávjje*
 health care ▶ *zdrávtveno várstvo*
 health economics ▶ *zdrávtvena ekonómika*
 health insurance card ▶ *kártica zdrávtvenega zavarovánja*
 health literacy ▶ *zdrávtvena písmenost*
 health outcomes ▶ *zdrávtveni izídi*
 health outcomes research ▶ *raziskáve zdrávtvenih izídov*
 health promotion ▶ *promócija zdrávja*
 health-related quality of life ▶ *z zdrávjem povézana kakóvost življénja*
 health technology ▶ *zdrávtvena tehnológija*
 health technology assessment ▶ *vrednótenje zdrávtvenih tehnologíj*
 heartwood ▶ *jedrovína*
 heavy and light chain variable domain ▶ *variabílna doména težke in láhke veríge*
 heavy kaolin ▶ *béla glína, težki kaolín*
 HeLa cell line ▶ *célice HéLa*
 helper phage ▶ *pomóžni bakteriofág*
 helper T cells ▶ *célice T-pomagálke*
 hemagglutination ▶ *hemaglutinácija*
 hemapheresis ▶ *hemaferéza*
 hematocrit ▶ *hematokrít*
 hematocrit value ▶ *hematokrítna vrédnost*
 hematopoietic growth factor ▶ *hematopoétski rásni dejávník*
 hematopoietic stem cell ▶ *krvotvórna mátična célica*
 hematotoxicity ▶ *hematotóksičnosť*
 hematuria ▶ *hematuríja*

heme ▶ *hém*
 hemicellulose ▶ *hemicelulóza*
 hemiterpene ▶ *hemiterpén*
 hemiterpenoid ▶ *hemiterpenoíd*
 hemodialysis ▶ *hemodialíza*
 hemoglobin ▶ *hemoglobín*
 hemoglobinuria ▶ *hemoglobínurija*
 hemolysin ▶ *hemolizín*
 hemolysis ▶ *hemolíza*
 hemostasis ▶ *hemostáza*
 hemostatic ▶ *ántihemorágik*
 hemostyptic ▶ *hemostíptik*
 hemovigilance ▶ *hemovigilánca*
 heparins ▶ *heparíni*
 hepatotoxicity ▶ *hepatotóksičnost*
 heptose ▶ *heptóza*
 herb ▶ *zelišče (1, 2)*
 herbal drug ▶ *rastlinska dróga*
 herbal drug preparation ▶ *priprávek rastlinskega izvóra*
 herbal grinder ▶ *mlin za dróge*
 herbalism ▶ *zeliščarstvo*
 herbal medicinal product ▶ *zdravilo rastlinskega izvóra*
 herbal mill ▶ *mlin za dróge*
 herbal preparation ▶ *priprávek rastlinskega izvóra*
 herbal substance ▶ *rastlinska dróga*
 herbal tea ▶ *zdravilni čaj*
 herbarium ▶ *herbárij*
 herbicide ▶ *herbicíd*
 Hering's law ▶ *Héringov zákon*
 HESylation ▶ *hesilácija*
 heterochromatin ▶ *heterokromatín*
 heterogel ▶ *heterogél*
 heterogenous polysaccharide ▶ *heterogéni polisaharíd*
 heteropolymer ▶ *kòpolimèr*
 heteroreceptor ▶ *heterorecéptor*
 heterospory ▶ *heterosporija*
 heterotrophy ▶ *heterotrofija*
 heterozygote ▶ *heterozigót*
 heterozygotic organism ▶ *heterozigótni organizem*
 hexose ▶ *heksóza*
 hide powder ▶ *kóžni prášek*
 high ceiling diuretic ▶ *diurétik Hénglejeve zánke*
 high density lipoprotein ▶ *lipoproteín visóke gostóte*
 high efficiency particulate air filter ▶ *HÉPA-filter*
 highest acceptable cost value of medicinal product ▶ *nàjvíšja priznána vrédnost zdravíl*

highly purified water ▶ *visóko prečiščena vóda*
 high performance liquid chromatography ▶ *tekočinska kromatografija visóke ločljivosti*
 high pressure homogenisation ▶ *visokotlačna homogenizácija*
 high pressure homogeniser ▶ *visokotlačni homogenizátor*
 high shear granulation ▶ *granuliranje v hitro vrtécih granulátorjih*
 high shear granulator ▶ *hitro vrtéči granulátor*
 high shear mixer ▶ *hitro vrtéči mešálnik*
 high speed granulator ▶ *hitro vrtéči granulátor*
 high speed mixer ▶ *hitro vrtéči mešálnik*
 high throughput method ▶ *visokozmogljivostna metóda*
 high throughput screening ▶ *rešetanje visóke zmogljivosti*
 hirudin ▶ *hirudín*
 histamine ▶ *histamín*
 histamine H₁ receptor ▶ *histamínski H₁-recéptor*
 histamine H₂ receptor ▶ *histamínski H₂-recéptor*
 histamine H₃ receptor ▶ *histamínski H₃-recéptor*
 histamine receptor ▶ *histamínski recéptor*
 histidine ▶ *histidín*
 histocompatibility ▶ *tkívna skládnost*
 histology ▶ *histologija*
 histone ▶ *histón*
 histotypic cell culture ▶ *histotipska célična kultúra*
 histovigilance ▶ *histovigilánca*
 hit ▶ *zadétek*
 HLA molecules ▶ *molékule HLA*
 HLB number ▶ *števílo HLB*
 HMG CoA reductase inhibitor ▶ *zavirálec HMG CoA reduktáze*
 Hoffmann's anodyne liquor ▶ *Hóffmannove kápljice*
 holistic approach ▶ *holistični pristòp*
 home care ▶ *domáča oskrba z zdravíli*
 homeostasis ▶ *homeostáza*
 homeopath ▶ *homeopát*
 homeopathic drainage remedy ▶ *homeopátsko drenážno zdravílo*
 homeopathic pharmacy ▶ *homeopátska lekárna*
 homeopathic pill ▶ *homeopátska krógllica*
 homeopathic potency ▶ *homeopátska poténca*
 homeopathic proving ▶ *homeopátsko preskúšanje*
 homeopathic remedy ▶ *homeopátsko zdravílo*
 homeopathic stock ▶ *homeopátska surovína*
 homeopathy ▶ *homeopatija*
 homogenisation ▶ *homogenizácija*

H

homogenous polysaccharide ► *homogéni polisaharíd*
 homologous chromosome ► *homológni kromosóm*
 homologous recombination ► *homolóгна rekombinácia*
 homologue ► *homológ*
 homology ► *homologíja*
 homology modelling ► *homolóгно modelíranje*
 homopolymer ► *hómpolimér*
 homozygote ► *homozigót*
 honey ► *méd*
 hook effect ► *prèdcónski učínek*
 horizontal laminar flow cabinet ► *kómora s horizontálnim pretókom zraka*
 horizontal laminar flow chamber ► *kómora s horizontálnim pretókom zraka*
 hormone ► *hormón*
 Horsti's ophthalmic water ► *Hórstijeva voda za oko*
 hospital drug consumption ► *bolnišnična porába zdravil*
 hospital packaging ► *bolnišnično pakíranje*
 hospital pharmacist ► *bolnišnični farmacévť*
 hospital pharmacy ► *bolnišnična lekárna*
 host ► *gostíteľ*
 hot-melt extrusion ► *iztískanje talín*
 hot-melt granulation ► *granulíranje s talínami*
 24-hour pharmacy service ► *dežúrna lekárniška slúžba*
 24-hour urine sample ► *24-úrni vzorec urína*
 8-hour urine sample ► *8-úrni vzorec urína*
 housekeeping gene ► *vzdrževální gén*
 H₁ receptor ► *histamínski H₁-receptór*
 H₂ receptor ► *histamínski H₂-receptór*
 H₃ receptor ► *histamínski H₃-receptór*
 5-HT₃ antagonist ► *serotonínski 5-HT₃-antagoníst zavirálec (1, 2)*
 5-HT_{1A} receptor ► *serotonínski 5-HT_{1A}-receptór*
 5-HT_{1B} receptor ► *serotonínski 5-HT_{1B}-receptór*
 5-HT receptor ► *serotonínski receptór*
 5-HT₂ receptor ► *serotonínski 5-HT₂-receptór*
 5-HT₃ receptor ► *serotonínski 5-HT₃-receptór*
 5-HT₄ receptor ► *serotonínski 5-HT₄-receptór*
 5-HT₅ receptor ► *serotonínski 5-HT₅-receptór*
 5-HT₆ receptor ► *serotonínski 5-HT₆-receptór*
 5-HT₇ receptor ► *serotonínski 5-HT₇-receptór*
 human chorionic gonadotropin ► *humáni horiónski gonádotropín*
 humanised antibody ► *humanizírano prítiteľó*
 humanistic outcomes ► *humanístični izídí*
 humectant ► *vlažilo (1, 2)*
 humoral immunity ► *humorálna imúnost*
 hyaluronic acid ► *hialurónska kislína*
 hybrid ► *krížanec*

hybridisation ► *hibridizácia*
 hybrid lignan ► *hibridní lignán*
 hybridoma ► *hibridóm*
 hybridoma technology ► *hibridómska tehnologíja*
 hydantoin derivatives ► *hidantoínski derivátí*
 hydrate ► *hidrát*
 hydraulic nozzle ► *hidrávlična šóba*
 hydrazide antituberculous ► *hidrazídni ántituberkulótk*
 hydrazinophthalazine derivative ► *hidrazínoftalazínski derivát*
 hydrochloric acid ► *sólna kislína*
 hydrogel ► *hidrofilní gél*
 hydrogenated oil ► *hydrogenírano ólje*
 hydrogenated wool fat ► *hydrogenírani lanolín*
 hydrogen bond ► *vodíkova véz*
 hydrogen chloride ► *klorovodík*
 hydrogen cyanide ► *prúska kislína*
 hydrolase ► *hidroláza*
 hydrolat ► *hidrolát*
 hydrolysable tannin ► *hidrolizabilní tanín*
 hydrolysis ► *hidrolíza*
 hydrolysis of amides ► *hidrolíza amídov*
 hydrolysis of esters ► *hidrolíza éstrov*
 hydrolysis of glycosides ► *hidrolíza glikozídov*
 hydrolysis of oxiranes ► *hidrolíza epoksídov, hidrolíza oksiránov*
 hydrolytic resistance ► *hidrolítična odpórnost*
 hydrophilic cream ► *hidrofilna kréma*
 hydrophilic gel ► *hidrofilní gél*
 hydrophilic-lipophilic balance ► *hidrofilno-lipofilno ravnotěžje*
 hydrophilic molecule ► *hidrofilna molékula*
 hydrophilic ointment ► *hidrofilno mazílo*
 hydrophilic paste ► *hidrofilna pásta*
 hydrophilic polymer ► *hidrofilní polimér*
 hydrophobic fragmental constant ► *hidrofóbná frágmentná konstánta*
 hydrophobic interactions ► *hidrofóbné interákcie*
 hydrophobic molecule ► *hidrofóbná molékula, lipofilna molékula*
 hydrous lanolin ► *lanolín z vódo*
 hydrous wool fat ► *lanolín z vódo*
 hydroxyl value ► *hidroksílno število*
 hydroxylysine ► *hidróksilízín*
 hygrometer ► *higrométer*
 hygroscopic substance ► *higroskópna snôv*
 hymenium ► *trosôvnica*
 hypercalcemia ► *híperkalciemíja*
 hypercreatininemia ► *híperkreatinínemíja*

hyperglycemia ► *hiperglikemija*
 hyperkalemia ► *hiperkaliemija*
 hyperlipidemia ► *hiperlipidemija*
 hyperlipoproteinemia ► *hiperlipoproteinemija*
 hypermagnesemia ► *hipermagneziemija*
 hypernatremia ► *hipernatriemija*
 hyperphosphatemia ► *hiperfosfatemija*
 hypersensitivity ► *hipersenzitivnost, preobčutljivost*
 hypertensor ► *hipertenzor*
 hypertonic solution ► *hipertonična raztopina*
 hyperuremia ► *hiperuremija*
 hypha ► *hifa*
 hypnotic ► *hipnótik, uspaválo*
 hypoalbuminemia ► *hípoalbuminemija*
 hypocalcemia ► *hipokalcemija*
 hypochromic erythrocytes ► *hipohrómni eritrociti*
 hypoglycemia ► *hipoglikemija*
 hypokalemia ► *hipokaliemija*
 hypomagnesemia ► *hipomagneziemija*
 hyponatremia ► *hiponatriemija*
 hypophosphatemia ► *hipofosfatemija*
 hypotensor ► *hipotenzor*
 hypotonic solution ► *hipotónična raztopina*
 hypourmia ► *hipoureimija*
 hysteresis loop ► *histerézna zánka*

I

iatrochemistry ► *iatrokemija*
 ICH guidelines ► *ICH-smérnice*
 ichthammol ► *ihtamol*
 ichthyol ► *ihtamól*
 identification ► *istovétenje*
 identification key ► *določevalni ključ*
 identification threshold ► *prág identifikácie*
 identified impurity ► *identificirana nečistôta*
 idiosyncratic interactions ► *idiosinkrátske interakcije*
 idiotope ► *idiotóp*
 idiomorph ► *idiotíp*
 illegal drug ► *prepovedana dróga*
 illegal substance ► *prepovedana dróga*
 illicit drug ► *prepovedana dróga*

illicit drug precursor ► *predhódna sestavína za dróge*
 imidazole alkaloid ► *imidazólski alkaloid*
 imidazole antibacterials ► *imidazólske prótimikróbne učinkovíne*
 imidazole derivatives ► *imidazólski deriváti*
 imidazoline receptor agonist ► *agoníst imidazolínskíh recéptorjev*
 imidazoline vasodilator ► *imidazolínski vazodilatátor*
 imidazopyridines ► *imidázopiridíni*
 iminostilbene derivatives ► *iminostilbénski deriváti*
 immediate packaging ► *stíčna ovojnína*
 immune complex ► *imúnski kompléks*
 immune disease ► *imúnska bolézen*
 immune memory ► *imúnski spomín*
 immune memory cells ► *spomínske imúnske cêlice*
 immune privileged site ► *imúnsko privilegírano tkívo*
 immune privileged tissue ► *imúnsko privilegírano tkívo*
 immune reaction ► *imúnska reakcija*
 immune response ► *imúnski odzív*
 immune responsiveness ► *imúnska odzívnost*
 immune synapse ► *imúnska sínapsa*
 immune system ► *imúnski sistém*
 immune therapy ► *imunoterápíja, imúnska terapíja*
 immune tolerance ► *imúnska toleránca (1, 2)*
 immunisation ► *imunizácia*
 immunity ► *imúnost*
 immunochemistry ► *imúnokemija*
 immunodiffusion ► *imúnodifuzíja*
 immunodominance ► *imúnodominátnost*
 immunoelectrophoresis ► *imúnoelektroforéza*
 immunogenetics ► *imúnogenétika*
 immunogenicity ► *imunogénost*
 immunoglobulin ► *imúnoglobulín, prótitélo*
 immunoglobulin heavy chain ► *těžka veríga prótitélés*
 immunoglobulin light chain ► *láhka veríga prótitélés*
 immunoglobulin-like molecules ► *imúnoglobulínom podobne adhezíjske molékule*
 immunological action ► *imunolóško delovánje*
 immunological drug ► *imunolóško zdravílo*
 immunological medicinal product ► *imunolóško zdravílo*
 immunological medicine ► *imunolóško zdravílo*
 immunological product ► *imunolóško zdravílo*
 immunological synapse ► *imúnska sínapsa*

immunological tolerance ► *imúnska toleránca (1, 2)*
immunology ► *imunologija*
immunomodulation ► *imúnomodulácia, imúnska modulácia*
immunomodulator ► *imúnomodulátor*
immunoprophylaxis ► *imúnoprofiláksa*
immunostimulant ► *imúnostimulánt, zdravilo za spodbújanje imúnske odzivnosti*
immunostimulation ► *imúnostimulácia, spodbújanje imúnskega odziva*
immunosuppressant drug ► *imúnosupresív, imúnosupresívno zdravilo, zdravilo za zavíranje imúnske odzivnosti*
immunosuppression ► *imúnosupresija, zavíranje imúnskega odziva*
immunosuppressive ► *imúnosupresív, imúnosupresívno zdravilo, zdravilo za zavíranje imúnske odzivnosti*
immunosuppressive drug ► *imúnosupresív, imúnosupresívno zdravilo, zdravilo za zavíranje imúnske odzivnosti*
immunotherapy ► *imunoterapija, imúnska terapija*
immunotoxicity ► *imúnotoxikálnosť*
impaired fasting glucose ► *mótena koncentrácia glukóze na tešče*
impaired glucose tolerance ► *mótena toleránca na glukózo*
implant ► *implantát (1, 2)*
implantable device ► *implantabilni pripomôček*
implantation ► *implantíranje*
importer of medicinal products ► *uvôzник zdravlí*
import of a medicinal product ► *uvôz zdravlí*
impregnated dressing ► *prepojêna oblôga*
impregnated pad ► *zdravilni tampón*
impregnation ► *impregnácia*
impurity ► *nêčistôta*
impurity profile ► *profil nêčistôt*
inactivated vaccine ► *inaktivíranô cepívo*
inactivated yeast ► *inaktivíraní pívske kvás*
inadequate quality of a medicinal product ► *nêustrézna kakôvost zdravlí*
incense ► *kadílo*
incidence ► *pojávnosť*
inclusion bodies ► *inkluzijska teléscá*
incompatibility ► *nêzdružlivosť*
incompatibility of medicinal product ► *inkompatibilnosť zdravlí, nêzdružlivosť zdravlí*

incontinence bed pad ► *inkontinénčna podlôga, pôsteljna podlôga*
incontinence diaper ► *inkontinénčna plenica*
incontinence pad ► *hláčna podlôga, inkontinénčna podlôga*
incremental cost ► *prírastek strôškov*
incremental cost-effectiveness ratio ► *razmêrje prírastka strôškov gledé na prírastek účinkovitosť*
indehiscent fruit ► *zaprtí plôd*
indentation hardness ► *vrtána tvrdosť*
independent ethics committee ► *nêodvisni orgán za medicínsko étiko*
indicator ► *indikátor*
indigo ► *índigo*
indirect bilirubin ► *indiréktni bilirubín*
indirect costs ► *posrédni strôški*
indirect effect model ► *modél posrédne povezave*
indirect potentiometry ► *indiréktna potenciométrijska*
indirect response model ► *modél posrédneho odgôvora*
indirect sympathomimetic ► *indiréktni simpatomiméti*
individual case safety report ► *poročilo o nêželênem účinku zdravlí*
individualisation ► *individualizácia*
individual monograph ► *specifíčna farmakopêjska monografijska*
individual therapeutic plan ► *individuálni terapijski načrt*
indole derivatives ► *índolske deriváty*
indolizidine alkaloid ► *índolizidínske alkaloidy*
induced fit ► *inducíranô priléhanje*
induced pluripotent stem cell ► *inducíraná pluripoténna mátična cêlica*
inducer ► *indúktor*
inductor of drug metabolism ► *indúktor metabolizmu účinkovine*
indwelling urinary catheter ► *stálne urínske katétre*
infectious sample ► *kužnina*
infernal stone ► *hudíčov kámen*
infirmary ► *infirmary*
inflammation ► *vnétje*
inflammatory cell ► *vnétna cêlica*
inflorescence ► *socvétje*
informed consent ► *privolítev po poučitvi*
infrared absorption spectroscopy ► *ífrardêča absorpcijska spektroskopija*
infructescence ► *soplôdje*

infuse ► *popárek*
 infusion ► *infundiranje, infúzija*
 infusor ► *infúzor*
 inhalation use ► *uporába z inhaliranjem*
 inhalator ► *inhalátor*
 inhaler ► *inhalátor*
 inhaling ► *inhaliranje*
 inhibition ► *inhibicija*
 inhibition constant ► *konstánta inhibicije*
 inhibitor ► *inhibitor (1, 2), zavirálec (1, 2)*
 inhibitor of drug metabolism ► *zavirálec metabolizma učinkovine*
 inhibitory concentration ► *srédnja inhibitorna koncentracija*
 inhibitory neurotransmitter ► *inhibitorni névrotransmíter*
 injection ► *injékcija, injiciranje*
 injection needle ► *injékcijška ígla*
 injection syringe ► *injékcijška brízga*
 injector ► *injéktor*
 innate immunity ► *prirojéna imúnost*
 inner tube ► *razmejítveni válj*
 innervation ► *inervácija*
 innovative drug ► *originátorsko zdravílo*
 innovative medicinal product ► *originátorsko zdravílo*
 innovative medicine ► *originátorsko zdravílo*
 innovator drug ► *originátorsko zdravílo*
 innovator medicinal product ► *originátorsko zdravílo*
 innovative medicine ► *originátorsko zdravílo*
 inoculation ► *inokulácija*
 inositol trisphosphate ► *inozítoltrifosfát*
 in-process control ► *mèdprocésna kontrola*
 insecticide ► *insekticíd (1, 2)*
 instant herbal tea ► *instántni zdravílni čaj*
 instillation ► *instilácija*
 insulator ► *izolátor*
 insulin ► *inzulín*
 insulin-like growth factor 1 ► *inzulínu podobén rástni dejávník 1*
 insulin pump ► *inzulínska črpálka*
 intangible costs ► *neotipljivi stroški*
 integrated care ► *brezšívna skrb*
 integrative medicine ► *integratívna medicína*
 integrins ► *integríni*
 intended purpose of a medical device ► *predvídeni namèn uporábe medicínskega pripomóčka*
 intention to treat analysis ► *analíza gledé na naméro zdrávljenja*
 interaction ► *interákcija*
 intercalation ► *interkalácija*

interference ► *interferéncia*
 interferon ► *interferón*
 interferon receptors ► *interferónski recéptorji*
 interim analysis ► *vmésna analíza*
 interleukin ► *interlevkín*
 interleukin receptors ► *interlevkínski recéptorji*
 intermediate ► *intermediát (1, 2)*
 intermediate-acting sulfanilamide ► *srédnjedólgo-delujóci sulfanilamíd*
 intermediate density lipoprotein ► *lipoproteín srédnje gostóte*
 intermediate product ► *vmésni izdèlek*
 intermediate stability studies ► *vmésne stabilnostne štúdije*
 internal quality assessment ► *nótranja océna kakóvosti*
 internal standard ► *intèrni stándard*
 internal standard method ► *metóda intèrnega stándarda*
 International Conference on Harmonisation ► *mednárodna konferéncia o usklajevánju*
 international non-proprietary name ► *mednárodno nëlastníško imé*
 international normalised ratio ► *mednárodno normírano razmérje*
 International Pharmaceutical Federation ► *Mednárodna farmacévtška zvéza*
 international standard ► *mednárodni stándard*
 international unit ► *mednárodna enóta*
 internode ► *člének*
 intestinal adsorbent ► *intestinálni adsorbènt*
 intestinal use ► *intestinálna uporába*
 intraamniotic use ► *intraámnijska uporába*
 intraarterial use ► *intraartèrijska uporába*
 intraarticular use ► *intraartikulárna uporába*
 intrabursal use ► *inrabursálna uporába*
 intracardial use ► *intrakardiálna uporába*
 intracavernous use ► *intrakavernózna uporába*
 intracellular solution ► *znótrajcélična tekočina*
 intracellular space ► *znótrajcélični prôstor*
 intracoronary use ► *intrakoronárna uporába*
 intradermal use ► *intradermálna uporába*
 intradiscal use ► *intradiskusna uporába*
 intralesional use ► *epilézijska uporába*
 intralymphatic use ► *intralímfná uporába*
 intramammary preparation for veterinary use ► *intramamárna farmacévtška oblika za uporábo v veterínárski medicíni*
 intramammary use ► *intramamárno dájánje*
 intramuscular use ► *intramuskulárna uporába*
 intraocular use ► *intraokulárna uporába*
 intraosseous use ► *intraosálna uporába*

intra-pericardial use ► *intra-perikardiálna uporaba*
 intra-peritoneal use ► *intra-peritoneálna uporaba*
 intrapleural use ► *intra-plevrálna uporaba*
 intraruminal device for veterinary use ► *intraruminálni sistem za uporabo v veterinarski medicini*
 intraruminal use ► *intraruminálno dajanje*
 intrasternal use ► *intra-sternálna uporaba*
 intrathecal use ► *intra-tekálna uporaba*
 intratumoral use ► *intra-tumorálna uporaba*
 intrauterine contraceptive ► *intrauteríni kontraceptív*
 intrauterine preparation for veterinary use ► *intrauterína farmaceutvska oblika za uporabo v veterinarski medicini*
 intrauterine use ► *intrauterína uporaba*
 intravaginal contraceptive ► *intra-vaginálni kontraceptív*
 intravenous use ► *intra-vénska uporaba*
 intrinsic activity ► *intra-inzična aktivnost*
 intrinsic clearance ► *intra-inzični očistek*
 intrinsic coagulation pathway ► *intra-inzična pót koagulacije*
 intrinsic dissolution ► *intra-inzično raztápljanje*
 intrinsic dissolution rate ► *intra-inzična hitrót raztápljanja*
 intrinsic solubility ► *intra-inzična tópnost*
 intron ► *intra-ón*
 inulin ► *inulín*
 inulin clearance ► *inulínski očistek*
 invasive medical device ► *intra-zívni medicínski pripomóček*
 inverse agonist ► *intra-vérzni agoníst*
 investigational medicinal product dossier ► *do-sjé o zdravílu v klíničnem preskúšanju*
 investigational new drug ► *zdravílo v klíničnem preskúšanju*
 investigational product in a clinical study ► *zdravílo v klíničnem preskúšanju*
 investigational product in a clinical trial ► *zdravílo v klíničnem preskúšanju*
 in vitro-in vivo correlation ► *in vítro-in vívo korelácija*
 in vitro diagnostic medical device ► *in vítro diágnóstični medicínski pripomóček*
 in vitro diagnostic medical device for performance evaluation ► *in vítro diágnóstični medicínski pripomóček za ovrednótenje delovánja*

in vitro medical device for self-testing ► *in vítro diágnóstični medicínski pripomóček za sámotestíranje*
 in vivo ► *in vívo*
 iodine products ► *jódovi antiséptiki*
 iodine value ► *jódno stévilo*
 ion channel ► *iónski kanál*
 ion exchanger ► *iónski izmenjevalec*
 ionic bond ► *iónska véz*
 ionised calcium ► *ionizírani kálcij*
 ionising radiation sterilisation ► *sterilizácija z ionizirajóčim sévanjem*
 ionogenic surfactant ► *ionogéna površínsko aktívna snóv*
 ionotropic receptor ► *ionotrópni recéptor*
 ion-selective electrodes ► *iónsko selektívna elektróda*
 iontophoresis ► *iontoforéza*
 iridoid ► *iridoíd*
 iridoid glycoside ► *iridoídni glikozíd*
 iron and ammonium chloride ► *želézov in amónijev kloríd*
 iron bivalent oral preparations ► *zdravíla z dvovalétnim želézom za perorálno uporabo*
 iron(II) sulfate ► *želéna gálca*
 iron preparations ► *zdravíla z želézom*
 iron trivalent oral preparations ► *zdravíla s tróvalétnim želézom za perorálno uporabo*
 iron trivalent parenteral preparations ► *zdravíla s tróvalétnim želézom za parenterálno uporabo*
 irreversible inhibitor ► *ireverzibilni inhibítor, ireverzibilni zavirálec*
 irritant ► *dražéča snóv*
 isinglass ► *ihitiokóla*
 isoelectric focusing ► *izoelétrično fokusíranje (1, 2)*
 isoelectric point ► *izoelétrična tóčka*
 isoenzymes ► *izoencímí*
 isoflavane ► *izoflaván*
 isoflavone ► *izoflavón*
 isoflavonoid ► *izoflavonoíd*
 isogel ► *izogél*
 isoleucine ► *izolevcín*
 isomer ► *izomér*
 isomerase ► *izomeráza*
 isopathy ► *izopatíja*
 isoprene ► *izoprén*
 isoprenoid ► *izoprenoíd*
 isoprenylated chalcone ► *izoprenilírani halkón*
 isoquinoline alkaloid ► *izokinolínski alkalóid*
 isothermal stability tests ► *izotèrmični tésti stábilnosti*
 isothiocyanate ► *izotiociánát*

isotonicity ▶ *izotóničnost*
 isotonic solution ▶ *izotónična raztopina*
 isotonicising agent ▶ *izotonizátor*
 isotopes ▶ *izotópi*
 isotype ▶ *izotíp*

J

jalap resin ▶ *jalápa smôla*
 jar Aponorm ▶ *lónček Aponórm*
 juniper tar ▶ *brínov katrán*

K

kainate receptor ▶ *kainátni recéptor*
 kamala ▶ *kamála*
 kampo ▶ *kámpo*
 karyogamy ▶ *kariogamíja*
 katal ▶ *katál*
 kefir ▶ *kefir*
 keratolytic ▶ *keratolítik*
 ketone bodies ▶ *ketónska telésa*
 ketonemia ▶ *ketonemíja*
 ketonuria ▶ *ketonuríja*
 ketose ▶ *ketóza*
 kinase ▶ *kináza*
 kinematic viscosity ▶ *kinemátična viskóznost*
 kingdom ▶ *kraljéstvo*
 kino ▶ *kíno*
 Kneipp therapy ▶ *knájpanje*
 konjac gum ▶ *kónjak*
 Korsakovian method of homoeopathic remedy preparation ▶ *Korsakova metoda izdeláve homeopátskega zdravíla*
 Korsakovian potency ▶ *Korsakova poténca*
 kumis ▶ *kumís*

L

labdanum ▶ *labdánium*
 label ▶ *signatúra (1, 2)*
 labelling ▶ *označevánje*
 laboratory consolidation ▶ *konsolidácija laboratórijev*
 laboratory medicine ▶ *laboratórijska medicína*
 laboratory test ▶ *laboratórijska preiskáva*
 lactate dehydrogenase ▶ *laktátna dehidrogenáza*
 lactucarium ▶ *laktukárij*
 LADME system ▶ *LÁDME-sistém*
 lagging strand ▶ *zastajajúča veríga*
 laminar air flow cabinet ▶ *kómora z laminárnim pretókom zraka*
 laminar air flow chamber ▶ *kómora z laminárnim pretókom zraka*
 laminar flow ▶ *laminárni tók*
 laminate respiration ▶ *zaščitna fólija za umétno díhanje*
 laminins ▶ *lamaníni (1, 2)*
 lancet ▶ *lancéta*
 lanolin ▶ *lanolín*
 lanolin alcohols ▶ *lanolínski alkohóli*
 laryngopharyngeal use ▶ *laringofaringeálna uporába*
 laser diffraction analysis ▶ *láserska difrakcijska analíza*
 laser diffraction spectroscopy ▶ *láserska difrakcijska analíza*
 laser light diffraction ▶ *láserska difrakcija*
 latex ▶ *mléček*
 law of similars ▶ *zdrávljenje podobnega s podobnim*
 laxative ▶ *odvajálo*
 layer by layer method ▶ *obláganje plást za plastjó*
 layering ▶ *obláganje z učinkovíno*
 LDL cholesterol ▶ *holesteról LDL*
 lead compound ▶ *spojína vodníca*
 leading strand ▶ *vodílina veríga*
 lead optimisation ▶ *optimizácija spojíne vodníce*
 lead water ▶ *svínčéna vóda*
 leaf ▶ *líst*
 lecithin ▶ *lecitín*
 lectin ▶ *lektín (1, 2)*
 lenitive electuary ▶ *odvajálni elektuárij*
 lentinan ▶ *lentinán*
 leptocentric vascular bundle ▶ *leptocéntrična žíla*
 lethal concentration ▶ *letálna koncentrácija*
 lethal dose ▶ *letálni odmérék*

J K L

leucine ▶ *levcín*
 leukocyturia ▶ *levkociturija*
 leukotriene receptor ▶ *levkotriénski recéptor*
 leukotrienes ▶ *levkotriéni*
 licence of a medicinal product ▶ *dovoljenje za promèt z zdravilom*
 lichen ▶ *lišáj*
 life years gained ▶ *pridobljena léta življenja*
 ligand ▶ *ligánd (1, 2)*
 ligand-based drug design ▶ *načrtovánje učinkovín na osnóvi ligándov*
 ligand-gated ion channel ▶ *ionotrópni recéptor, od ligándov odvisni iónski kanál*
 ligase ▶ *ligáza*
 light liquid paraffin ▶ *rédko tekóči parafín*
 light liquid petrolatum ▶ *rédko tekóči parafín*
 light microscopy ▶ *svetlòbna mikroskopija*
 light mineral oil ▶ *rédko tekóči parafín*
 lignan ▶ *lignán*
 lignin ▶ *lignín*
 L ligula ▶ *ligula*
 lime ▶ *ápno*
 limewater ▶ *apnéna vòda*
 limit of content ▶ *mèja vsébnosti*
 limit of detection ▶ *mèja zaznávnosti*
 limit of quantification ▶ *mèja določitve*
 limit test ▶ *mèjni preskúsi*
 Limulus amoebocyte lysate test ▶ *tést na baktérijske endotoksíne*
 lincosamide ▶ *piranozídni antibiotik*
 linear pharmacokinetics ▶ *lineárna fármakokinética*
 liniment ▶ *linimènt*
 lipase ▶ *lipáza*
 lipid ▶ *lipíd*
 lipid peroxidation ▶ *lipídna peroksidácia*
 Lipinski's rule of five ▶ *pravílo Lipínskega*
 lipophilic cream ▶ *lipofilna kréma*
 lipophilic gel ▶ *lipofilni géľ*
 lipophilic ointment ▶ *lipofilno mazílo*
 lipopolysaccharide ▶ *lipopolisaharíd*
 lipoprotein ▶ *lipoproteín*
 lipoprotein (a) ▶ *lipoproteín (á)*
 liposome ▶ *liposóm*
 lipotropic ▶ *lipotrópič*
 liquid bridge ▶ *tekočinski mostiček*
 liquid chromatograph ▶ *tekočinski kromatograf*
 liquid chromatography ▶ *tekočinska kromatografija (1, 2)*
 liquid chromatography with mass spectrometry ▶ *tekočinska kromatografija z másno spektrometrijó*

liquid crystal ▶ *tekóči kristál*
 liquid extract ▶ *tekóči ekstrákt*
 liquid for granulation ▶ *tekočina za granulíranje*
 liquid-liquid extraction ▶ *ekstrákcija tekóče-tekóče*
 liquid paraffin ▶ *tekóči parafín*
 liquid petrolatum ▶ *tekóči parafín*
 liquid plaster ▶ *tekóči oblíz*
 liquid powder ▶ *tekóči púder*
 liquid preparation for cutaneous application ▶ *tekóča dermálna farmaceutska oblika*
 liquid preparation for nebulisation ▶ *tekóča farmaceutska oblika za nebulíranje*
 liquid preparation for oral use ▶ *tekóča perorálna farmaceutska oblika*
 liquid storax ▶ *stíraks*
 liquid wax ▶ *tekóči vósek*
 liquorice ▶ *lákrica*
 list of essential medicines ▶ *esenciálna lísta zdravil*
 lithium salts ▶ *lítijeve solí*
 litmus ▶ *lákmus*
 litmus paper ▶ *lákmusov papír*
 liver of sulfur ▶ *žvepléna jétra*
 live vaccine ▶ *živo cepívo*
 local anesthetic ▶ *lokální anestétik*
 local effect ▶ *lokální účinek, lokálno delovánje*
 local energy minimum ▶ *lokální energijski mínimum*
 local symptom or sign ▶ *lokální simptóm ali znák*
 lock and key model ▶ *modél kljúč-ključavnica*
 locust bean gum ▶ *seménska slúz rožičevca*
 long-acting sulfanylamide ▶ *dôlgodelujúči sulfanílamid*
 long term stability studies ▶ *dolgoróčne stabilnostne štúdijs*
 loop diuretic ▶ *diurétik Hénlejeve zánke*
 loss on drying ▶ *izgúba pri sušenju (1, 2)*
 loss on drying of extracts ▶ *izgúba pri sušenju ekstráktov*
 lot ▶ *sèrija*
 lotion ▶ *losjón (1, 2, 3)*
 lot number ▶ *števílka sèrije*
 low density lipoprotein ▶ *lipoproteín nízke gostóte*
 lozenges ▶ *tráda pastíla*
 lubricant ▶ *mazívo*
 luminol ▶ *luminól*
 luteinising hormone ▶ *luteinizirajúči hormón*
 lutrophen ▶ *luteinizirajúči hormón*
 lutropin ▶ *lutropín*
 lyase ▶ *liáza*
 lycopodium powder ▶ *lisičjákove spóre*
 lymph ▶ *límfa*
 lymphatic system ▶ *limfátični systém*

lymphocytes ► *limfocíti*
 lymphocytes B ► *limfocíti B*
 lymphocytes T ► *limfocíti T*
 lymphoid system ► *limfátični systém*
 lymphokines ► *limfokíni*
 lyophilisate ► *liofilizát*
 lyotropic liquid crystal ► *liotrópni tekóči kristál*
 lysergic acid ► *lizêrška kislína*
 lysine ► *lizín*
 lysis ► *líza célice*
 lysogen intercellular space ► *lizogéni prôstor*

M

macerate ► *macerát*
 maceration ► *macerácija*
 macrocytosis ► *makrocitóza*
 macrogol ► *makrogól*
 macrolide ► *makrolídni antibiotik*
 macromolecule ► *mákomolékula*
 macrophage ► *makrofág*
 macrophyte ► *makrofit*
 macrosporangium ► *mákosporángij*
 macrospore ► *mákospóra*
 macrosporophyll ► *mákosporofil*
 magnesium antacid ► *magnézijev antacid*
 magnetic nanoparticle ► *magnétni nánodélec*
 main pharmacy ► *mátična lekárna*
 major histocompatibility complex ► *poglavítni
 kompléks tkívne skládnosti*
 major histocompatibility complex molecules ►
molékule HLA
 malignant transformation ► *malígna
 transformácija*
 mandatory requirements ► *obvezujóče zahtéve*
 manna ► *mána (1, 2, 3)*
 mannitol ► *manitól*
 manufacturer of a medicinal product ► *proizvajálec
 zdravila*
 manufacturer of medical devices ► *proizvajálec
 medicínskíh pripomóčkov*
 manufacturing batch document ► *proizvodní
 list*

manufacturing of a medicinal product ► *izdeláva
 zdravila (1), proizvodnja zdravila*
 marker ► *označeválec*
 market access ► *dostópnost zdravila*
 marketing authorisation application ► *vlóga za
 pridobítev dovoljênja za promèt z zdravíloom*
 marketing authorisation holder ► *imétnik
 dovoljênja za promèt z zdravíloom*
 marketing authorisation of a medicinal
 product ► *dovoljênje za promèt z zdravíloom*
 markings indicating precautions ► *oznáke
 previdnostnih ukrepov*
 Markov model ► *márkovski modél*
 masking ► *zakríváanje*
 mass balance ► *másna bilánca (1, 2)*
 mass defect ► *napáka v mási*
 mass spectrometry ► *másna spektrometríja*
 mass spectrum ► *másni spékter*
 master batch record ► *proizvodní list*
 master cell bank ► *osnóvna célična bánka*
 master of pharmacy ► *magíster farmácije*
 mastic ► *mástiks*
 mastix ► *mástiks*
 materia medica ► *materia medica (1, 2)*
 matrix ► *mátrijs*
 matrix DNA ► *matríčna DNA*
 matrix effect ► *učínek mátrijsa*
 matrix tablet ► *ogródna tabléta*
 maximum allowed price of medicinal product ►
nájvíšja dovóljena céna zdravila
 maximum daily dose ► *maksimálni dnévni
 odmérek*
 maximum residue level ► *nájvíšja mêmna
 vrédnost ostánkov*
 maximum single dose ► *maksimálni ênkratni
 odmérek*
 maximum therapeutic dose ► *maksimálni
 terapijski odmérek*
 maximum therapeutic dose ► *maksimálni
 terapévtski odmérek*
 mean absorption time ► *srédnji čas absórpcije*
 mean corpuscular hemoglobin ► *povpréčna
 količina hemoglobína v eritrocítih*
 mean corpuscular hemoglobin concentration ►
*povpréčna koncentrácija hemoglobína v
 eritrocítih*
 mean corpuscular volume ► *povpréčni volúmen
 eritrocítov*
 mean dissolution time ► *srédnji čas raztápľjanja*
 mean kinetic temperature ► *srédnja kinétična
 temperaturúra*
 mean residence time ► *srédnji čas zadrževánja*

M

measurement of consistency by penetrometry ▶ *penetrometrično mérjenje konsistencie*
 measuring cylinder ▶ *merilni válj*
 measuring device ▶ *odmernik*
 measuring flask ▶ *merilna búčka*
 measuring spoon ▶ *merilna žlička*
 mecasermin ▶ *mekasermin*
 mechanical strength ▶ *mehánska odpórnost*
 mechanism of action ▶ *mehanizem delovánja*
 mediator ▶ *mediátor*
 medical device ▶ *medicínski pripomóček*
 medical device class I ▶ *medicínski pripomóček razréda I*
 medical device class II a ▶ *medicínski pripomóček razréda IIa*
 medical device class II b ▶ *medicínski pripomóček razréda IIb*
 medical device class III ▶ *medicínski pripomóček razréda III*
 medical device for long term use ▶ *medicínski pripomóček za dolgotrájno uporábo*
 medical device for short term use ▶ *medicínski pripomóček za kratkotrájno uporábo*
 medical device for transient use ▶ *medicínski pripomóček za prehódnú uporábo*
 medical device incident ▶ *zaplét z medicínskimi pripomóčkami*
 medical device intended for clinical investigation ▶ *medicínski pripomóček za klínične raziskáve*
 medical devices vigilance ▶ *vigilánca medicínskíh pripomóčkov*
 medical institution conducting a clinical trial ▶ *preskuševálec v klíničnem preskúšanju*
 medical laboratory ▶ *medicínski laboratórij*
 medical prescription for non-renewable delivery ▶ *nèobnovljívi recépt*
 medical prescription for renewable delivery ▶ *obnovljívi recépt*
 medical scissors ▶ *medicínske škárje*
 medical soap ▶ *medicínsko mílo*
 medicament ▶ *zdravílo (1, 2)*
 medicated chewing gum ▶ *zdravílni žvečilni gúmi*
 medicated feeding stuff ▶ *zdravílna krmna mēšanica*
 medicated foam ▶ *zdravílna péna*
 medicated nail lacquer ▶ *zdravílni lák za nóhte*
 medicated pendant ▶ *zdravílni obések*
 medicated plaster ▶ *zdravílni oblíz*
 medicated shampoo ▶ *zdravílni šampón*
 medicated stick ▶ *zdravílna páličica*
 medicated tampon ▶ *zdravílni tampón*

M

medication ▶ *medikácia*
 medication literacy ▶ *zdrávtvena písmenosť, povézana z zdravíli*
 medication plan ▶ *osébná kártica zdravíl*
 medication use review ▶ *pregléd uporábe zdravíl*
 medicinal bottle ▶ *medicínska steklenica*
 medicinal chemistry ▶ *farmacévtska kemija*
 medicinal gas ▶ *medicínski plín*
 medicinal plant ▶ *zdravílna rastlína*
 medicinal product ▶ *zdravílo (1, 2)*
 medicinal product available on medical prescription only ▶ *zdravílo na recépt*
 medicinal product on restricted medical prescription ▶ *zdravílo s posébnim režímom predpisovánja in izdáje*
 medicinal product subject to prescription ▶ *zdravílo na recépt*
 medicinal product with traditional use ▶ *zdravílo s tradíciónalno medicínsko uporábo*
 medicinal product with well-established use ▶ *zdravílo z dôbro uveljávleno medicínsko uporábo*
 medicinal substance ▶ *zdravílna účinkovina*
 medicine ▶ *zdravílo (1, 2)*
 medicine database ▶ *podátkovna zbírka o zdravílih*
 medicine for compassionate use ▶ *zdravílo za sočútnú uporábo*
 medicine prescribing ▶ *predpisovánje zdravíl*
 medium ▶ *médij*
 megaspore ▶ *mégaspóra*
 meiosis ▶ *mejóza*
 melatonin ▶ *melatonín*
 melatonin receptor ▶ *melatonínski recéptor*
 melatonin receptor agonist ▶ *agonist melatonínskih recéptorjev*
 membrane filter ▶ *membránski filter*
 membrane filtration ▶ *membránska filtrácia*
 membrane transporter ▶ *membránski prenášálec*
 menstruum ▶ *ekstrakcijsko topílo*
 mental symptom or sign ▶ *psiholóski symptóm ali znák*
 mercaptoimidazoles ▶ *merkáptoimidazóli*
 mercapturic acid ▶ *merkaptúrna kislína*
 mercurial diuretic ▶ *živrosébrov diurétik*
 mercurial ointment ▶ *živrosébrovo mazílo*
 mercurial products ▶ *živrosébrovi prípravki*
 mercuric amidochloride ▶ *živrosébrov precipitát*
 mercury(I) chloride ▶ *kalomél*
 mercury(II) chloride ▶ *živrosébrov sublimát*
 mercury(II) sulfide ▶ *cinabarít*
 mercury-in-glass thermometer ▶ *živrosébrní termométer*

mericarp ► *plodič*
 meristem ► *meristém*
 meristematic tissue ► *nédovršeno tkívo*
 mesenchymal stem cells ► *mezenhímske mátične célice*
 mesocarp ► *mezokárp*
 mesophily ► *mezofilija*
 mesophyll ► *mezofil*
 mesophyte ► *mezofit*
 messenger molecule ► *sporočilna molékula*
 messenger RNA ► *informacijska RNA*
 meta-analysis ► *métaanalíza*
 metabolic action ► *metabólično delovánje*
 metabolism ► *bíotransformácija (1, 2), metabolízem (1, 2), presnáva (1, 2)*
 metabolite ► *metabolít*
 metabolome ► *metabolóm*
 metabolomics ► *metabolómika*
 metabotropic receptor ► *metabotrópní recéptor*
 metagenesis ► *metagenéza*
 metamorphosis ► *metamorfóza*
 metering dose valve ► *odměrni ventil*
 metering pump ► *odměrna črpálka*
 metering valve ► *odměrni ventil*
 methanol ► *lésni alkohol*
 methionine ► *metionín*
 method and route of administration ► *načín aplikácie zdravíla, načín uporábe zdravíla*
 method of analysis ► *analízna metóda*
 method robustness ► *robústnost metóde*
 method validation ► *validácija metóde*
 methylation ► *metilíranje*
 methylhydrazines ► *metilhidrazíni*
 methylketones ► *ketónska telésa*
 me-too drug ► *jáz túdi učinkovina*
 Metropolis method ► *metóda Metrópolis*
 micelle ► *micél*
 microalbuminuria ► *míkroalbuminurija*
 microbiological filtration system ► *sét za míkrobiolóško filtrácijo*
 microbiological quality ► *míkrobiolóška kakóvost*
 microcapsule ► *míkrókápsula*
 microcrystalline cellulose ► *míkrókristálna celulóza*
 microcytosis ► *míkcitóza*
 microelement ► *míkroelemént*
 microemulsion ► *míkroemulzija*
 microinjection ► *míkróinjicíranje*
 microneedles ► *míkróigle*
 micronisation ► *míkrónizácija*
 microorganism ► *míkróorganizem*
 microparticle ► *míkródelec, míkrosféra*
 microRNA ► *míkró RNA*

microscopic examination of herbal drugs ► *míkroskópski pregléd rastlínskih snóvi*
 microspore ► *míkrógóbiča*
 microsporangium ► *míkrósporangij*
 microspore ► *míkróspóra*
 microsporophyll ► *míkrósporofil*
 microwave dryer ► *míkrovalóvni sušilnik*
 midstream urine catch method ► *metóda čistega mokrénja*
 military pharmacy ► *vojáska lekárna*
 milk of sulfur ► *žvèplove mléko*
 mill ► *drobilnik*
 mimetic ► *mimétik*
 mimotope ► *mimotòp*
 mineral material ► *rudnínska snóv*
 mineralocorticoid ► *minerálokortikoíd*
 mineral oil ► *tekóči parafín*
 minim ► *mínim*
 minimal effective concentration ► *minimálna terapévtška koncentracija*
 minimal lethal dose ► *minimální letální odmérek*
 minimal toxic concentration ► *minimálna tóksična koncentracija*
 minimisation ► *minimizácija*
 mini-tablet ► *mínitabléta*
 minium ► *mínij*
 miotic ► *miótik*
 miscible ► *meša se*
 misclassification bias ► *pristránost razvrstítve*
 misuse of a medicinal product ► *nèpravilna uporába zdravíla*
 mitochondrion ► *mitohóndrij*
 mitogen ► *mitogén*
 mitomycins ► *mitomicíni*
 mitosis ► *mitóza*
 mixer ► *mešálnik*
 mixture ► *míksúra*
 M₁-muscarinic receptors ► *M₁-muskarínski recéptorji*
 M₂-muscarinic receptors ► *M₂-muskarínski recéptorji*
 M₃ muscarinic receptors ► *M₃-muskarínski recéptorji*
 mobile phase ► *mobílna fáza*
 modality ► *modalitéta*
 modelling ► *modelíranje*
 modification of diet in renal disease study equation ► *enáčba MDRD*
 modified release ► *prirejeno spróščanje*
 modified release capsule ► *kápsula s prirejènim spróščanjem*

modified release granules ▶ *zrnca s prirejènim spróšãanjem*
 modified release tablet ▶ *tabléta s prirejènim spróšãanjem*
 modulator ▶ *efèktor, modulátor*
 moisturiser ▶ *vlažilo (1, 2)*
 molecular biology ▶ *molekulárna biologija*
 molecular descriptor ▶ *molékulski deskriptor*
 molecular docking ▶ *síðranje*
 molecular dynamics ▶ *molékulska dinámika*
 molecular electrostatic potential ▶ *molékulski elektrostátski potenciál*
 molecular mass distribution in dextrans ▶ *porazdelitev molékulskih más dekstránov*
 molecular matching ▶ *molékulsko prilèganje*
 molecular mechanics ▶ *molékulska mehánika*
 molecular modelling ▶ *molékulsko modelíranje*
 molecular radioimmunotherapy ▶ *rádioimúno-terápja*
 molecular radiotherapy ▶ *ciljana rádionuklidna terapja*
 molecular similarity ▶ *molékulska podobnost*
 molecular solution ▶ *molekulárna raztopína*
 molecular surface ▶ *molékulska površina*
 moment pharmacokinetic analysis ▶ *momèntna fármakokinètiãna analiza*
 monastic pharmacy ▶ *samostánska lekárna*
 monoamine oxidase inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz*
 monoamine oxidase type A inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa A*
 monoamine oxidase type B inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa B*
 monobactams ▶ *mónobaktámi*
 mono-blinding ▶ *enójno zakríváanje*
 mono-blind study ▶ *enójno slépo preskúšanje*
 mono-blind trial ▶ *enójno slépo preskúšanje*
 monoblock ▶ *mónoblók*
 monocarp ▶ *mónokárp*
 monoclonal antibody ▶ *mónoklónsko prótíteló (1, 2)*
 monocotyledons ▶ *ènokalíãnice*
 monocyte ▶ *mónocit*
 monoecious plant ▶ *ènodómna rastlína*
 monoisotopic mass ▶ *mónoizotópna mása*
 mono-masking ▶ *enójno zakríváanje*
 monomer ▶ *monómèr*
 monploidy ▶ *mónoploidija*
 monosaccharide ▶ *mónosaharíd*
 monoterpene ▶ *mónoterpén*
 monoterpene ▶ *mónoterpenoid*
 monoterpene alkaloid ▶ *mónoterpenoidni alkaloid*

monoterpene indole alkaloid ▶ *mónoterpenoidno-indólni alkaloid*
 monoterpene isoquinoline alkaloid ▶ *mónoterpenoidno-izokinolínski alkaloid*
 montanglycol wax ▶ *montánglikólni vósek*
 Monte Carlo method ▶ *metóda Mònte Carlo*
 morphinan alkaloid ▶ *morfinánski alkaloid*
 morphinan derivatives ▶ *deriváti morfinána*
 morphology ▶ *morfológja*
 mortality ▶ *umrljívost*
 mortar ▶ *móžnar, terílница*
 mosses ▶ *mahòvi*
 mother cell ▶ *materínska célica*
 mother tincture ▶ *mátiãna tinktúra*
 mould ▶ *kalúp (1, 2), plésen (1, 2)*
 moulding ▶ *ulívanje*
 mouthpiece ▶ *ústnik*
 mouth wash ▶ *raztopína za izpiráanje úst, ústna vóda*
 moxibustion ▶ *moksibustija*
 mucoadhesion ▶ *múkoadhezija*
 mucoadhesive buccal tablet ▶ *múkoadhezívna bukálna tabléta*
 mucoadhesive dosage form ▶ *múkoadhezívna farmaceutvska oblíka*
 mucoadhesive polymer ▶ *múkoadhezívni polimèr*
 mucolytic ▶ *mukolítik*
 mucopolysaccharide ▶ *múkopolisaharíd*
 mucus ▶ *slúz*
 mule bandage ▶ *múl povój*
 multicentre clinical study ▶ *múlticèntriãno klíniãno preskúšanje*
 multicentre clinical trial ▶ *múlticèntriãno klíniãno preskúšanje*
 multidose container ▶ *vèãodmèrni vsèbnik*
 multidose powder ▶ *vèãodmèrni prášek*
 multidose preparation ▶ *vèãodmèrna farmaceutvska oblíka*
 multifactor study ▶ *vèãfáktorska štúdijska*
 multilamellar liposome ▶ *vèãslójni liposóm*
 multilayered tablet ▶ *vèãplástna tabléta*
 multiple action drug ▶ *uãinkovina z vèãvrstnim delovánjem*
 multiple cloning site ▶ *obmóãje z vèã mésti za kloníranje*
 multiple drug administration ▶ *veãkrátna aplikácija zdravíla*
 multiple emulsion ▶ *veãkrátna emúlzija*
 multiple reaction monitoring ▶ *múltireziduálna analiza*
 multiple resistance ▶ *multípla rezisténca*

multipotent stem cells ► *multiopoténtne mátične célice*
 multiunit dosage form ► *vèčenôtna farmaceutvska oblika*
 muscarine receptor agonist ► *agoníst muskarínskíh recéptorjev*
 muscarinic receptor ► *muskarínski recéptor*
 muscle relaxant ► *mišični relaksánt*
 mushroom ► *gôba*
 musk ► *móšus (1, 2, 3)*
 mutagen ► *mutagén*
 mutant ► *mutánt*
 mutation ► *mutácija*
 mutually interchangeable medicinal products ► *medsebjno zamenljíva zdravíla*
 mutual recognition agreement ► *sporazúm o medsebjnem priznávanju*
 mutual recognition procedure ► *postópek z medsebjnim priznávanjem*
 mycelium ► *micélij*
 mycorrhiza ► *mikoríza*
 mycosterol ► *míkosteról*
 mydriatic ► *midriátik*
 myeloma cell ► *mielómska célica*
 myoglobin ► *mioglobín*
 myrrh ► *míra*
 m/z ► *m/z*

N

N-acetylglucosamine ► *N-acetilglukozamín*
 naïve T cell ► *naívni limfocít T*
 naïve T lymphocyte ► *naívni limfocít T*
 naked flower ► *gôli cvét*
 name of a medicinal product ► *imé zdravíla*
 nanocapsule ► *nánokápsula*
 nanodelivery system ► *nánodostávni systém*
 nanoemulsion ► *nánoemúljija*
 nanofibers ► *nánovlákná*
 nanomaterial ► *nánomateriál*
 nanomedicine ► *nánozdravílo*
 nanoparticle ► *nánodélec*
 nanoprecipitation ► *nánoobárjanje*
 nanosphere ► *nánosfêra*

nanosuspension ► *nánosuspénzija*
 nanotechnology ► *nánotehnologíja*
 nanotheranostic ► *nánoteranóstik*
 nanotoxicology ► *nánotoksikologíja*
 naphthalene ointment ► *mazílo z naftalénom*
 naphthoquinone ► *naftokinón*
 narcomania ► *narkomaníja (1, 2)*
 narcotic ► *mamílo, narkótik (1, 2), uspaválo*
 narcotics evidence book ► *knjíga evidénc mamíl*
 narcotic substance ► *mamílo, narkótik (1, 2)*
 nasal applicator ► *nósnik*
 nasal cream ► *kréma za nós*
 nasal decongestive ► *nazálni dekongestív*
 nasal drops ► *kápljice za nós*
 nasal gel ► *gél za nós*
 nasal hemostatic gauze ► *tampón za nós*
 nasal powder ► *prášek za nós*
 nasal spray ► *pršílo za nós*
 nasal use ► *nazálna uporába*
 nasal wash ► *raztopína za izpiranje nosú*
 national identifier of a medicinal product ► *nacionálni identifikátor zdravíla*
 national procedure ► *nacionálni postópek*
 native herbal preparation ► *izvórni pripravék rastlínskega izvôra*
 native polyacrylamide gel electrophoresis ► *natívna poliakrílamídna gélska elektroforéza*
 native protein ► *natívni proteín*
 natural estrogen ► *narávni estrogén*
 natural killer cell ► *narávna célica ubijálka*
 naturally acquired active immunisation ► *narávna aktívna imunizácija*
 naturally acquired passive immunity ► *narávna pasívna imunizácija*
 naturopathy ► *naturopatíja*
 near-infrared spectroscopy ► *blíznja ínfrardéča spektroskopíja*
 nebulisation ► *nebulíranje*
 nebuliser ► *nebulátor*
 necrosis ► *nekróza*
 nectar ► *medičina*
 nectar gland ► *medóvnik*
 negative result of a laboratory test ► *négativni rezultat laboratórijske preiskáve*
 neoflavonoid ► *néoflavonóid*
 neolignan ► *néolignán*
 neoplasm ► *túmor*
 nephrotoxicity ► *nefrotóksičnost*
 neroli ► *nêroli (1, 2)*
 nervine ► *nervín*
 neuraminidase inhibitor ► *zavirálec névraminidáze*
 neurohormone ► *névrohormón*

neuroleptic ► *ántipsihótik, névroléptik*
 neuropeptide ► *névropeptíd*
 neurotoxicity ► *névrotóksičnost*
 neurotransmitter ► *névrotransmíter*
 neutralisation number ► *kislínsko število*
 new chemical entity ► *nôva kemijska entitéta*
 Newtonian liquid ► *newtonska tekočina*
 niacin ► *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 nicotinic acid ► *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 nicotinic receptor ► *nikotínski recéptor*
 niosome ► *niosóm*
 nitric acid ► *solítrna kislína*
 nitroferricyanide derivative ► *nítrofericianídni derivát*
 nitrogen mustards ► *dušíkovi iperítii*
 nitro group reduction ► *redúkcija nítro skupíne*
 nitrosoureas ► *nitrózosečnínne*
 NMDA receptor ► *NMDA-recéptor*
 node ► *kolénce*
 noise ► *šúm*
 nominal concentration ► *nazívna koncentrácija*
 nominal mass ► *nominálna mása*
 non-active conformation ► *nèaktívna konformácija*
 non-clinical testing ► *farmakolóško-toksikolóško preskúšanje zdravíla*
 non-coding RNA ► *nèkodirajóča RNA*
 non-commercial clinical study ► *nèkomerciálno klínično preskúšanje*
 non-commercial clinical trial ► *nèkomerciálno klínično preskúšanje*
 non-compartmental pharmacokinetic analysis ► *nèprostórska fármakokinétična analíza*
 non-competitive inhibitor ► *nèkompetitívni inhibítor, nèkompetitívni zavirálec*
 non-essential amino acid ► *nèesenciálna amínokislína*
 non-interventional clinical study ► *nèintervencijsko klínično preskúšanje*
 non-interventional clinical trial ► *nèintervencijsko klínično preskúšanje*
 non-ionogenic emulsifier ► *nèionogéni emulgátor*
 non-ionogenic surfactant ► *nèionogéna površinsko aktivna snóv*
 non-isothermal stability tests ► *nèizotèrmični tésti stabilnosti*
 nonlinear pharmacokinetics ► *od odmérka odvísna fármakokinétika*
 non-Newtonian liquid ► *nenevtonska tekočina*
 non-prescription drug ► *zdravílo brez recépta*

non-prescription medicine ► *zdravílo brez recépta*
 non-prescription medicine dispensing ► *izdája zdravíla brez zdravníškega recépta*
 non-pressurised metered dose preparation for inhalation ► *odmérna farmacévtska oblíka za inhalíranje, ki ní pod tlákom*
 non-proteinogenic amino acid ► *nèproteinogéna amínokislína*
 non-registered medicine ► *nèregistrirano zdravílo*
 non-routine medicinal product for advanced therapy ► *nèrutínsko pripravljeno zdravílo za naprédno zdrávljenje*
 non-routine tests ► *nèrutínski preskúsi*
 non-selective agent ► *nèselektívna učinkovína*
 non-selective drug ► *nèselektívna učinkovína*
 non-selective monoamine reuptake inhibitor ► *nèselektívni zavirálec privzéma mónoáminov*
 non-selectivity ► *nèselektívnost*
 nonsolvent ► *nètopílo*
 non-specific immunity ► *prirojéna imúnost*
 non-steroidal analgesic ► *nèsteroidni analgétik*
 non-steroidal antiinflammatory drug ► *nèsteroidna protivnétna učinkovína, nèsteroidni ántiflogístik*
 non-steroidal antipyretic agent ► *nèsteroidni ántipirétik*
 non-steroidal antirheumatic agent ► *nèsteroidni ántirevmátik*
 nootropic ► *nootrópik*
 norepinephrine ► *nóradrenalín*
 normal conditions ► *normální pogóji*
 normal phase chromatography ► *normálnofázna kromatografíja*
 normal range ► *referénčno obmóčje*
 northern blot ► *prenòs northern*
 nosode ► *nozóda*
 notified body ► *priglašéni orgán*
 N-oxidation ► *N-oksidácija*
 nucellus ► *nucél*
 nuclear magnetic resonance spectroscopy ► *jédrska magnétna resonánčna spektroskopíja*
 nuclear pharmacist ► *specialíst iz rádiofarmacíje (1, 2)*
 nuclease ► *nukleáza*
 nucleic acid ► *nukleínska kislína*
 nucleic base ► *nukleínska báza*
 nucleophile ► *nukleofil*
 nucleoside ► *nukleozíd*
 nucleoside antiviral ► *nukleozídna protivírusna učinkovína*

nucleotide ► *nukleotíd*
 nut ► *ôreh*
 nutrient enema ► *hranílni klistír*
 nutritional supplement ► *prehránsko dopolnilo*

O

observational study ► *opazoválna raziskáva*
 obstruction ► *obštrukcija*
 occupational toxicology ► *poklična toksikologija*
 ocular use ► *okulárna uporaba*
 odds ► *obèt*
 odds ratio ► *razmèrje obètov*
 odour and taste of essential oils ► *vónj in okús etèričnih ólj*
 official medicines control laboratory ► *urádni kontrólne laboratórij za analízno preskúšanje zdravíl*
 official methods of analysis ► *urádne analízne metóde*
 official quality control of a medicinal product ► *urádna kontrola kakóvosti zdravila*
 official quality control of a medicine ► *urádna kontrola kakóvosti zdravila*
 officinal formula ► *galénsko zdravílo*
 officinal medicine ► *oficinálno zdravílo*
 off-label use ► *nèodobrèna uporaba zdravila*
 off-label use of a medicinal product ► *nènaménska uporaba zdravila*
 O-glycoside ► *Ó-glikozíd*
 oil ► *ólje*
 oil-in-water emulsifier ► *emulgátor ólje v vódi*
 oil-in-water emulsion ► *emúlzija ólje v vódi*
 oil of vitriol ► *vitriólno ólje*
 ointment ► *mazílo*
 ointment base ► *mazílina podlága*
 ointment of cantharides ► *mazílo špánske múhe*
 ointment of sabadilla ► *mazílo sabadíle*
 oleiferous plant ► *óljnica*
 oleogel ► *lipofilni géľ*
 oleo-gum-resin ► *oleogumirezín*
 oleoresin ► *oleorezín (1, 2)*
 oligarchic vascular bundle ► *oligoárhna žíla*
 oligodynamic effect ► *oligodinámični učinek*
 oligomer ► *oligomèr*

oligonucleotide ► *oligonukleotíd*
 oligopeptide ► *oligopeptíd*
 oligosaccharide ► *oligosaharíd*
 oncotic pressure ► *onkótski tlák*
 one-factor study ► *ènofáktorska štúdiya*
 oogamy ► *oogamíja*
 oosphere ► *oosfèra*
 open part of the ASMF/EDMF ► *odpíti dèľ glávnege dosjèja o zdravílni učinkovíni*
 open reading frame ► *odpíti brálni okvír*
 operator ► *operátor*
 operon ► *operón*
 ophthalmic insert ► *vlóžek za okó*
 ophthalmic strip ► *trák za okó*
 ophthalmic use ► *okulárna uporaba*
 opioid ► *opioid*
 opioid analgesic ► *opioidni analgétik*
 opioid anesthetic ► *opioidni anestétik*
 opioid receptor ► *opioidni recèptor*
 δ -opioid receptor ► *opioidni δ -recèptor*
 κ -opioid receptor ► *opioidni κ -recèptor*
 μ -opioid receptor ► *opioidni μ -recèptor*
 opium ► *ópij*
 opium alkaloids ► *ópijevi alkaloidi*
 opodeldoc ► *mílnato-káfrino mazílo*
 opportunity costs and benefits ► *oportunitétni stróški in koristi*
 opsonins ► *opsoníni*
 opsonisation ► *opsonizácia*
 optical microscopy ► *svetlòbna mikroskopíja*
 optical rotation ► *óptični zasúk*
 oral blood glucose lowering agent ► *perorálni ántidiabétik*
 oral contraceptive ► *perorálni kontraceptív*
 oral drops ► *perorálne kápljice*
 oral glucose tolerance test ► *orální glukózotoleránčni tíst*
 oral lyophilisate ► *perorálni liofilizát*
 oral powder ► *perorálni prášek*
 oral rehydration salts ► *solí za perorálno rehidráciyo*
 oral rehydration solution ► *raztopína za perorálno rehidráciyo*
 oral use ► *perorálna uporaba*
 order ► *réd*
 organelle ► *cèlični organèľ*
 organic modifier ► *orgánski modifikátor*
 organic nitrates ► *orgánski nitráti*
 organoleptic evaluation of medicine ► *organoléptični preglèd zdravila*
 organoleptic properties ► *organoléptične lastnosti*
 Organon ► *Órganon*

O

organotypic cell culture ► *organotípska célična kultúra*
 original drug ► *originálno zdravilo, originátorsko zdravilo*
 original medicinal product ► *originálno zdravilo, originátorsko zdravilo*
 original medicine ► *originátorsko zdravilo*
 originator ► *originátor*
 oripavine derivatives ► *oripavinski deriváti*
 orodispersible film ► *órodisperzibilni film*
 orodispersible tablet ► *órodisperzibilna tableta*
 oromucosal capsule ► *orálna kapsula*
 oromucosal drops ► *orálne kápljice*
 oromucosal gel ► *orálny gél*
 oromucosal paste ► *orálna pásta*
 oromucosal preparation ► *orálna farmaceutská oblika*
 oromucosal semi-solid dosage form ► *orálna pôltrádna farmaceutská oblika*
 oromucosal solution ► *orálna raztopína*
 oromucosal spray ► *orálno pršilo*
 oromucosal tablet ► *orálna tableta*
 oromucosal use ► *orálna uporába*
 oropharyngeal spray ► *pršilo za ústa in žrêlo*
 oropharyngeal use ► *órofaringeálna uporába*
 orphan drug ► *zdravilo siróta*
 orphan medicinal product ► *zdravilo siróta*
 orphan receptor ► *receptor siróta*
 orthopedic footwear ► *ortopédská obútev*
 ortho-quinone ► *ortokinón*
 orthosis ► *ortóza*
 oscillating granulator ► *oscilirajúci granulátor*
 oscillating sieve ► *oscilirajúce síto*
 osmol ► *osmól*
 osmolal gap ► *osmolálna vrzél*
 osmolality ► *osmolálnost (1, 2)*
 osmolarity ► *osmolárnost*
 osmosis ► *osmóza*
 osmotically acting laxative ► *osmóžno odvajálo*
 osmotic diuretic ► *osmózni diuretik*
 osmotic pressure ► *osmózni tlák*
 Ostwald ripening ► *Ostwaldova rást*
 OTC drug ► *zdravilo brez recepta*
 OTC medicinal product ► *zdravilo brez recepta*
 OTC medicine ► *zdravilo brez recepta*
 other detectable impurities ► *drúga zaznávná nečistôta*
 ounce ► *únča*
 outer packaging ► *zunánja ovojnína*
 out-patient consumption ► *ízvenbolnišnična porába zdravíl*

out-patient drug use ► *ízvenbolnišnična porába zdravíl*
 ovary ► *plódnica*
 overdosing ► *prevelíko odmérjanje*
 over-the-counter medicine dispensing ► *izdája zdravíla brez zdravniškega recepta*
 ovule ► *seménska zasnôva*
 O/W emulsifier ► *emulgátor ôlje v vôdi*
 O/W emulsion ► *emúlzija ôlje v vôdi*
 oxazolidine derivatives ► *oksazolidínski deriváti*
 oxicams ► *oksikámi*
 oxidant ► *oksidánt*
 oxidative deamination ► *oksidatívno deaminíranje*
 oxidised LDL ► *oksidírani LDL*
 oxidoreductase ► *oksidoreduktáza*
 oximetry ► *oksimetríja*
 3-oxoandrost-4-ene derivatives ► *deriváti 3-oksoandrost-4-ena*
 oxygen-flask method ► *metóda sežíga v kisíku*
 oxytocin ► *účinkovína za spodbújanje krčjenja máternice*
 oxytocin ► *oksitocín*

P

oscillating granulator ► *oscilirajúci granulátor*
 oscillating sieve ► *oscilirajúce síto*
 osmol ► *osmól*
 osmolal gap ► *osmolálna vrzél*
 osmolality ► *osmolálnost (1, 2)*
 osmolarity ► *osmolárnost*
 osmosis ► *osmóza*
 osmotically acting laxative ► *osmóžno odvajálo*
 osmotic diuretic ► *osmózni diuretik*
 osmotic pressure ► *osmózni tlák*
 Ostwald ripening ► *Ostwaldova rást*
 OTC drug ► *zdravilo brez recepta*
 OTC medicinal product ► *zdravilo brez recepta*
 OTC medicine ► *zdravilo brez recepta*
 other detectable impurities ► *drúga zaznávná nečistôta*
 ounce ► *únča*
 outer packaging ► *zunánja ovojnína*
 out-patient consumption ► *ízvenbolnišnična porába zdravíl*

P

P50 ► *P50*
 package ► *ovojnína*
 packaging ► *pakíranje (1, 2)*
 pad ► *blazínica, zložënc*
 paddle apparatus ► *napráva z vêsli*
 paediatric daily defined dose ► *pediátrični definírani dnévni odmerek*
 paediatric dose ► *otrôski odmerek*
 paediatric investigation plan ► *načrt pediátričnih raziskáv*
 palisade cell ► *palisádna célica*
 palisade number ► *palisádno število*
 palisade tissue ► *palisádno tkívo*
 panacea ► *panacêja*
 pan coater ► *oblagálni bóben*
 panicle ► *lát*
 pantothenic acid ► *vitamín B₅*
 panty liner ► *hláčna podlôga*

paper chromatography ► *papírna kromatografija (1, 2)*
 Papyrus Ebers ► *pápirus Èbers*
 parabens ► *èstri párahidròksibenzòjske kisline*
 paracellular transport ► *páracelulárni transpòrt*
 paracrine signalling ► *parakríno signalizíranje*
 parallel design ► *vzporédni načrt*
 parallel import ► *paralélalni uvòz*
 parallel synthesis ► *paralélalna sintéza*
 parametric-release ► *paramétrično spròščanje*
 paraph ► *paráfa*
 paraprotein ► *páraproteín*
 para-quinone ► *parakinón*
 parasite ► *parazít, zajedávec*
 parasympholytic ► *ántiholinérgik*
 parasymphomimetic ► *párasimpatomimétik*
 parathyroid hormone ► *páratiroídni hormón*
 paratope ► *paratóp*
 parenchyma ► *parenhím*
 parenteral preparation ► *parenterálna farmacévtska oblika*
 parenteral use ► *parenterálna uporába*
 parent ion ► *stárševski ión*
 partial agonist ► *délni agoníst*
 participation ► *participácija*
 particle contamination with subvisible particles ► *kontaminácija z nevídnimi délci*
 particle contamination with visible particles ► *kontaminácija z vídnimi délci*
 particle size analysis ► *analíza velikósti délcev*
 particulate contamination ► *kontaminácija z délci*
 particulate solid ► *trdnina iz délcev*
 partition coefficient ► *porazdelítveni koeficiént*
 partly soluble mixture ► *délno tòpna zmes*
 parts per billion ► *déli v milijárdi délov*
 parts per million ► *déli v milijónu délov*
 passage ► *pasáza*
 passive immunisation ► *pasívna imunizácija*
 passive transport ► *pasívni transpòrt*
 paste ► *pásta*
 pasteurisation ► *pasterizácija*
 pastille ► *pastíla*
 PASylation ► *pasilácija*
 patch ► *oblíž*
 pathogen ► *patogén*
 patient ► *bolník, paciént*
 patient access ► *dostòpnost zdrávila*
 patient counselling ► *verbálna farmacévtska komunikácija*
 patient dispensing area ► *oficína*
 patient information leaflet ► *navodílo za uporábo*
 patient leaflet ► *navodílo za uporábo*

patient preference ► *preferéncje paciéntov*
 patient satisfaction with health care service ► *bolníkovno zadovòlstvo z zdravstvenimi storítvami*
 PDE5 inhibitor ► *zavirálec fòsfodiesteráze típa 5*
 peak asymmetry ► *àsimetrija kromatográfškega vrha*
 peak symmetry ► *simetrija kromatográfškega vrha*
 peanut oil ► *arašídovo ólje*
 pectin ► *pektín*
 pediculicide ► *pedikulicíd*
 PEGylation ► *pegilácija*
 pellet ► *peléta*
 pelletisation ► *peletíranje*
 penetration depth ► *odmik pečáta*
 penetration enhancer ► *pospeševálo absòrpcije*
 penetrometer ► *penetrométer*
 penicillin-binding proteins ► *penicilín vezóči proteíni*
 penicillins ► *penicilíni*
 penicillin with extended spectrum ► *širokospektrálni penicilín*
 pentose ► *pentóza*
 peptide ► *peptíd*
 peptide alkaloid ► *peptídni alkaloíd*
 peptide bond ► *peptídna vez*
 peptide mapping ► *peptídno kartíranje*
 peptidomimetic ► *peptidomimétik*
 peptoid ► *peptóid*
 perchlorates ► *perkloráti*
 percolate ► *perkolát*
 percolation ► *perkolácija*
 percolator ► *perkolátor*
 perennial plant ► *trájnica*
 perforated drum coating ► *obláganje s tehnologíjo perforíranih bóbnov*
 perforated pan coating ► *obláganje s tehnologíjo perforíranih bóbnov*
 perfume ► *parfúm*
 perfume oil ► *parfúmsko ólje*
 perfume water ► *parfúmska vòda*
 perfusion rate limited drug distribution ► *perfuzíjsko omejeno porazdeljevanje učinkovín*
 periarticular use ► *periartikulárna uporába*
 pericambium ► *pericikel (1, 2)*
 pericarp ► *oseménje*
 periderm ► *peridèrm*
 perigon ► *cvétno odeválo*
 perineural use ► *perinevrálna uporába*
 periodic safety update report ► *rédno posodòbljeno poročílo o várnosti zdrávila*

periodic summary reporting for medical device incidents ▶ *periódično poročanje o zapletih z medicínskimi pripomočki s povzétki*
 period of validity ▶ *rók veljávnosti*
 periodontal use ▶ *periodontálna uporába*
 peripheral effect ▶ *periférni učínek*
 peripherally acting muscle relaxant ▶ *periférno delujóč míšični relaksánt*
 peripheral opioid receptor antagonist ▶ *periférno delujóč antagonist na opioidnih recéptorjih*
 perisperm ▶ *perispèrm*
 perithecium ▶ *peritécij*
 permanent tissue ▶ *dovršèno tkívo*
 permeability ▶ *permeabilnost*
 permeability rate limited drug distribution ▶ *difuzíjsko omejeno porazdeljevanje učinkovíne*
 peroral solution ▶ *perorálna raztopína*
 peroxide value ▶ *peroksidno števílo*
 per protocol analysis ▶ *analíza po protokólu*
 persistence ▶ *vztrájnost*
 personalised therapy ▶ *personalizírana terapíja*
 personal medication card ▶ *osèbna kártica zdravíl*
 Peru balsam ▶ *perújski bálzam*
 pessary ▶ *vaginálna glóbula*
 pesticide ▶ *pesticíd*
 pesticide residues ▶ *ostánki pesticídov*
 pestle ▶ *pestílo*
 petal ▶ *vènčni list*
 Petri dish ▶ *petríjevka*
 petrolatum ▶ *vazelin*
 Peyer's patches ▶ *Peyerjeva plòšča*
 phagemid ▶ *fagmíd*
 phagocyte ▶ *fagocít*
 phagocytosis ▶ *fagocitózta*
 pharmaceutical assistant ▶ *farmacévtski asistènt*
 pharmaceutical biotechnology ▶ *farmacévtska biótehnologíja*
 pharmaceutical care ▶ *farmacévtska skírb*
 pharmaceutical chemistry ▶ *farmacévtska kemíja*
 pharmaceutical communicology ▶ *farmacévtska komunikologíja*
 pharmaceutical compounding ▶ *magistrálna receptúra*
 pharmaceutical data of a medicinal product ▶ *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical data of a medicine ▶ *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical drug research and development ▶ *farmacévtski razvój zdravíla*
 pharmaceutical ear preparation ▶ *farmacévtska oblika za uhó*

pharmaceutical equivalence ▶ *farmacévtska ekvivalénca*
 pharmaceutical eye preparation ▶ *farmacévtska oblika za okó*
 pharmaceutical grade ▶ *farmacévtski kakóvostni rázred*
 Pharmaceutical Inspection Convention ▶ *Konvenciónja o farmacévtski inšpékciji*
 Pharmaceutical Inspection Convention and Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme ▶ *Konvenciónja o farmacévtski inšpékciji in shéma sodelovánja farmacévtskih inšpékcij*
 pharmaceutical inspection co-operation scheme ▶ *shéma sodelovánja farmacévtskih inšpékcij*
 pharmaceutical intervention ▶ *farmacévtska intervenciónja*
 pharmaceutically alternative medicines ▶ *farmacévtsko alternatívna zdravíla*
 pharmaceutically equivalent medicines ▶ *farmacévtsko ekvivaléntna zdravíla*
 pharmaceutical nasal preparation ▶ *farmacévtska oblika za nós*
 pharmaceutical particulars on a medicinal product ▶ *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical particulars on a medicine ▶ *farmacévtski podátki o zdravílu*
 pharmaceutical preparation ▶ *farmacévtski priprávek*
 pharmaceutical preparation for inhalation ▶ *farmacévtska oblika za inhalíranje*
 pharmaceutical preparation for irrigation ▶ *farmacévtska oblika za izpiranje*
 pharmaceutical preparation to be converted into vapour ▶ *farmacévtska oblika, ki se pretvóri v páro*
 pharmaceutical substance ▶ *farmacévtska snóv*
 pharmaceutical technician ▶ *farmacévtski téhnik (1, 2)*
 pharmaceutical technology ▶ *farmacévtska tehnologíja*
 pharmacist ▶ *lekárnar*
 pharmacist concessionaire ▶ *lekárnar koncesionár*
 pharmacist's advising ▶ *farmacévtovo svetovánje*
 pharmacist's counselling ▶ *farmacévtovo svetovánje*
 pharmacodynamic drug interactions ▶ *fármakodinámíčne interákcije*
 pharmacodynamics ▶ *fármakodinámika*
 pharmacoeconomics ▶ *fármakoekonómika*
 pharmacoepidemiology ▶ *fármakoepidemiologíja*
 pharmacogenetics ▶ *fármakogenétika*
 pharmacogenomics ▶ *fármakogenómika*

P

pharmacognosy ► *fármakognozija*
 pharmacoinformatics ► *fármakoinformátika*
 pharmacokinetic drug interactions ► *fármakokinétične interakcije*
 pharmacokinetic model ► *fármakokinétični model*
 pharmacokinetic-pharmacodynamic model ► *fármakokinétično-fármakodinámični model*
 pharmacokinetics ► *fármakokinétika*
 pharmacological action ► *fármakolóški učinek, fármakolóško delovánje*
 pharmacological activity ► *fármakolóški učinek, fármakolóško delovánje*
 pharmacological data on a medicinal product ► *fármakolóški podátki o zdravilu*
 pharmacology ► *fármakologija*
 pharmacophore ► *fármakofór*
 pharmacopoeia ► *fármakopėja*
 pharmacopoeial monograph ► *fármakopėja monografija*
 pharmacotherapeutic group ► *fármakoterapévtska skupína*
 pharmacotherapeutic team ► *fármakoterapévtska skupína*
 pharmacotherapy ► *fármakoterapija*
 pharmaco-toxicological testing ► *fármakolóško-toksikolóško preskúšanje zdravila*
 pharmacovigilance ► *fármakovigilánca*
 pharmacovigilance system master file ► *glávni dosjé o fármakovigilánci*
 pharmacy ► *farmacija, lekárna*
 pharmacy balance ► *receptúrna téhtnica*
 pharmacy error ► *lekárniška napáka*
 pharmacy inspection ► *vizitácija lekárne*
 pharmacy manager ► *uprávnik lekárne, vódja lekárne*
 pharmacy mistake ► *lekárniška napáka*
 pharmacy network criteria ► *merila za lekárniško mrežo*
 pharmacy performance indicators ► *kazálniki kakóvosti lekárniške dejávnosti*
 pharmacy practice ► *lekárniška dejávnost*
 pharmacy quality indicators ► *kazálniki kakóvosti lekárniške dejávnosti*
 pharmacy service ► *lekárniška storítev (1, 2)*
 pharmacy technician ► *farmacévtski téhnik (1, 2)*
 pharmacy verification ► *verifikácija lekárne*
 pharmacplan ► *fármakoterapijski načrt*
 phase I clinical trial ► *klínično preskúšanje I. fáze*
 phase II clinical trial ► *klínično preskúšanje II. fáze*
 phase III clinical trial ► *klínično preskúšanje III. fáze*

phase II metabolic reaction ► *konjugácija, metabólična reakcija II. réda*
 phase I metabolic reaction ► *metabólična reakcija I. réda*
 phase IV clinical trial ► *klínično preskúšanje IV. fáze*
 phellem ► *felém*
 phellogerm ► *felodèrm*
 phellogen ► *felogén*
 phelloid ► *feloid*
 phenethylamine alkaloid ► *feniletílamínski alkaloid*
 phenethylisoquinoline alkaloid ► *feniletílizokinolínski alkaloid*
 phenol ► *fenól, karból*
 phenolcarboxylic acid ► *fenóلكarboksílna kislína*
 phenol derivatives ► *fenólni deriváti*
 phenolic antioxidants ► *fenólni antioksidánti*
 phenothiazines ► *fenotiazíni (1, 2)*
 phenotype ► *fenotíp*
 phenylalanine ► *fenílanín*
 phenylalkylamine derivative ► *fenílalkilamínski derivát*
 phenylpiperidine derivatives ► *fenílpiperidínski deriváti*
 phenylpropanoid ► *fenílpropanoid*
 philosopher's stone ► *kámen módrih*
 phlebotomy ► *venopúnkcija*
 phlobaphene ► *flobafén*
 phlobatannin ► *flobatanín*
 phloem ► *floém*
 phosphinate-containing ACE inhibitor ► *fosfinátni zavirálec ángiotenzín konvertáze*
 phosphinate-containing angiotensin-converting enzyme inhibitor ► *fosfinátni zavirálec ángiotenzín konvertáze*
 phosphodiesterase ► *fósfodiesteráza*
 phosphodiesterase inhibitor ► *zavirálec fósfodiesteráze*
 phosphodiesterase type 5 inhibitor ► *zavirálec fósfodiesteráze típa 5*
 phospholipase A₁ ► *fosfolipáza A₁*
 phospholipase A₂ ► *fosfolipáza A₂*
 phospholipase C ► *fosfolipáza C*
 phospholipid ► *fosfolipíd*
 phospholipid bilayer ► *fosfolipídni dvóslój*
 phosphonic acid derivative ► *derivát fósfónske kislíne*
 photolysis ► *fotolízta*
 photon correlation spectroscopy ► *fotónska korelácijska spektroskopija*

photosensibilisator ▶ *fótosenzibilizátor*
 photosensitizer ▶ *fótosenzibilizátor*
 photostability tests ▶ *fótostabilnostni testi*
 photosynthesis ▶ *fótosintéza*
 pH rate profile ▶ *pH-profil*
 pH value ▶ *pH-vrédnost*
 phyllocladium ▶ *filokládij*
 phylogenetic system ▶ *filogenétski sistem*
 phylum ▶ *déblo*
 physical dependence ▶ *fizična odvisnost*
 physical instability ▶ *fizikalna nestabilnost*
 physiological functions ▶ *fiziološke funkcije*
 phytoalexin ▶ *fitoaleksín*
 phytochemistry ▶ *fitokemija*
 phytoestrogen ▶ *fitoestrogén*
 phytomedicine ▶ *fitofármak*
 phytoncide ▶ *fitoncíd*
 phytopharmaceutical agent ▶ *fitofarmacévtvsko*
srédstvo
 phytosterol ▶ *fitosteról*
 phytotherapy ▶ *fitoterapija*
 Pickering emulsion ▶ *Pickeringova emulzija*
 pigment ▶ *pigmènt (1, 2)*
 pill box ▶ *delílnik zdravíl*
 pill organiser ▶ *delílnik zdravíl*
 pilot batch ▶ *pilótna sêrija*
 pilot plant ▶ *pilótni obrát*
 pilot scale ▶ *pilótno merílo*
 pilot scale production ▶ *pilótna proizvodnja*
 pilule ▶ *pílula*
 pin mill ▶ *zatični mlín*
 pint ▶ *pínt*
 piperazine derivatives ▶ *piperazínski deriváti*
 piperidine alkaloid ▶ *piperidínski alkalóid*
 piperidinedione derivatives ▶ *piperidíndiónski*
deriváti
 pipette ▶ *merílna kapálka, pipéta*
 pipette applicator ▶ *zapórka z merílno*
kapálko
 pistil ▶ *pestič*
 pit ▶ *píknja*
 pith ▶ *stržén*
 pith band ▶ *stržénov trák*
 Pitot tube ▶ *Pitotova cév*
 placebo ▶ *placébo*
 placing a medical device on the market ▶
dájánje medicínskega pripomócka na tróg
 plant material ▶ *rastlínska dróga*
 plasma ▶ *kývna plázma, plázma*
 plasma cell ▶ *plazmátka*
 plasma concentration of a drug ▶ *plázemska*
koncentrácija zdravílné učinkovíne

plasma concentration profile ▶ *plázemska*
koncentracijska krivúlja
 plasma master file ▶ *glávni dosjé o plázmi*
 plasmapheresis ▶ *plazmaferéza*
 plasma protein binding ▶ *vezáva na plázemske*
proteíne
 plasma protein fractions ▶ *plázemske proteínske*
frákcije
 plasma substitute ▶ *nadoméstek za plázmo*
 plasmid ▶ *plazmíd*
 plasmin ▶ *plazmín*
 plasminogen ▶ *plazminogén*
 plaster ▶ *oblíž*
 plastibase ▶ *plastibáza*
 plastic flow ▶ *plástični pretòk*
 plasticiser ▶ *mehčálo*
 plasticity ▶ *plástičnost (1, 2)*
 plastid ▶ *plastíd*
 platelet aggregation inhibitor ▶ *zavirálec*
agregácije trombocítov
 platinum compound ▶ *plátínova spojína*
 pluripotent stem cell ▶ *pluripotétna mátična*
célica
 pod ▶ *stròk*
 podophyllin ▶ *podofilín*
 podophyllotoxin derivative ▶ *derivát*
podofilotoksína
 poison ▶ *strúp*
 poison register ▶ *knjíga strúpov*
 polishing ▶ *lòščenje*
 polishing agent ▶ *lòščílo*
 pollen ▶ *cvétni práh*
 pollen sac ▶ *pelódna vrécka*
 pollen tube ▶ *pelódni mešiček*
 pollination ▶ *oprašítev*
 polyacrylamide gel electrophoresis ▶ *poliakril-*
amidna gélska elektroforéza
 polyadenylation ▶ *poliadenilácija*
 polyamine alkaloid ▶ *poliamínski alkalóid*
 polyanion ▶ *polianión*
 polyarch vascular bundle ▶ *poliárhna žíla*
 poly-A tail ▶ *póli-Á-rèp*
 polycation ▶ *polikátion*
 polychrest ▶ *polikrèst*
 polyclonal antibodies ▶ *poliklónska prótitélesa*
 polyelectrolyte ▶ *polielektrolít*
 polyene antibiotic ▶ *poliénski antibiòtik*
 polyethylene glycol ▶ *makrogól*
 polygamy ▶ *poligamíja*
 polyketide ▶ *poliketíd*
 polymer ▶ *polimèr*
 polymerase ▶ *polimeráza*

P

polymerase chain reaction ► *verížna reakcija s polimerázo*
 polymeric micelle ► *polimèrni micél*
 polymeric nanoparticle ► *polimèrni nánodélec*
 polymer therapeutic ► *polimèrni terapévtik*
 polymorphism ► *polimorfizem (1, 2, 3)*
 polymyxins ► *polimiksíni*
 polyol ► *poliól*
 polypeptide ► *polipeptíd*
 polypeptide antibacterial ► *polipeptídni antibiòtik*
 polypeptide antibiotic ► *polipeptídni antibiòtik*
 polypharmacy ► *polifármakoterápja*
 polyphenol ► *polifenól*
 polyplex ► *polipléksi*
 polyploidy ► *poliploidija*
 polypragmasy ► *polifármakoterápja*
 polysaccharide ► *polisaharíd*
 polysorbate ► *polisorbát*
 polyterpene ► *politerpén*
 polyvinylpyrrolidone ► *polivinilpirolidón*
 pomade ► *pomáda*
 population pharmacokinetics ► *populacijska fármakokinétika*
 pork fat ► *svínjska mást*
 porosimetry ► *porozimetrija*
 porosity ► *poróznost*
 positive laboratory test result ► *póztivni rezultat laboratórijske preiskáve*
 positron emission tomography ► *pozitrónska emisijska tomografija, pozitrónska izsévná tomografija*
 posology ► *odmérjanje (1, 2)*
 post-analytical phase of laboratory testing ► *pòanalízna fáza laboratórijske preiskáve*
 post-analytical variables ► *pòanalízni vplívi*
 post-authorisation safety study ► *štúdijska várnosti po pridobívti dovoljénja za promèt z zdravílo*
 post-production modification ► *póstprodukcíjska modifikácija*
 post-transcriptional modification ► *pósttranskripcíjska modifikácija*
 post-translational modification ► *pósttranslacíjska modifikácija*
 potassium acetate ► *diurétična sòl*
 potassium bitartrate ► *cremor tartari, vínski kámen*
 potassium chloride ► *Sylvijeva sòl*
 potassium permanganate ► *hipermangán*
 potassium-sparing diuretic ► *ántikaliurétični diurétik*
 potassium sulfate ► *dvójna sòl*
 potency ► *jákost*
 potential impurity ► *potenciálna nečistòta*

potentiation ► *potencíranje*
 potentiometric determination ► *potenciométrična določítev*
 potentiometric determination of pH ► *potenciométrično dolóčanje pH*
 potentiometric titration ► *potenciométrična titrácija (1, 2)*
 potentiation ► *potencíranje*
 potion ► *napòj*
 pouch ► *mošnjíček*
 poultice ► *kataplázma (1), obkládek, vróči obkládek*
 pound ► *fúnt*
 povidone ► *polivinilpirolidón*
 powder ► *prášek (1, 2)*
 powder closure applicator ► *zapórka s posipálnikom*
 powder for cutaneous application ► *dermálni prášek*
 powder for inhalation ► *prášek za inhalíranje*
 powder for injections or infusions ► *prášek za injékcije in infúzijje*
 practically insoluble substance ► *skòraj nètòpna snòv*
 pre-analytical phase of laboratory testing ► *prèd-analízna fáza laboratórijske preiskáve*
 pre-analytical variables ► *prèdanalízni vplívi*
 pre-approval access ► *sočútna uporába zdravíla*
 precipitated sulfur ► *žvèplovo mléko*
 precipitation ► *obárjanje*
 precision ► *natánčnost*
 preclinical candidate ► *kandidát za prèdklínično testíranje*
 precursor ► *predhódnik*
 precursor ion ► *stárševski ión*
 precursor ion mass spectrum ► *másni spékter stárševskih iónov*
 precursor ion scan ► *snémanje spéktra stárševskih iónov*
 predictive value of a negative laboratory test result ► *napòvedna vrédnost négativne laboratórijske preiskáve*
 predictive value of a positive laboratory test result ► *napòvedna vrédnost póztivne laboratórijske preiskáve*
 pre-filled pen ► *napòlnjeni injékcijski perénsnik*
 pre-filled syringe ► *napòlnjena injékcíjska brízga*
 pregelatinised starch ► *prèdgelírani škrob*
 pregnadiene derivatives ► *deriváti pregnadiéna*
 pregnene derivatives ► *deriváti pregnéna*
 premedication ► *premedikácija*
 pre-mix for medicated feeding stuffs ► *prèdméšá-nica za priprávo zdravílné krmne méšanice*

preparation containing sulfur ► *priprávek z žvëplom, zdravílo z žvëplom*
 preparation for cutaneous application ► *dermálna farmaceutská oblika*
 prescribed daily dose ► *predpísani dnëvni odmërek*
 prescribing of medicines ► *predpisovánje zdravíl*
 prescription ► *zdravníski recëpt*
 prescription counter ► *izdája zdravíla na zdravníski recëpt (1, 2)*
 prescription dispensing ► *izdája zdravíla na zdravníski recëpt (1)*
 prescription for extemporaneous preparation ► *magistrální recëpt*
 prescription only drug ► *zdravílo na recëpt*
 prescription only medicinal product ► *zdravílo na recëpt*
 prescription only medicine ► *izdája zdravíla na zdravníski recëpt (1), zdravílo na recëpt*
 prescription processing ► *obdeláva recëpta*
 prescription register ► *knjíga recëptov*
 preservative ► *konzerváns*
 press-coated tablet ► *pláščna tableta*
 press-coating ► *súho oblagánje*
 pressure filtration ► *filtrácia pod tlákom*
 pressurised container ► *vsëbník pod tlákom*
 pressurised metered dose preparation for inhalation ► *odmërna farmaceutská oblika za inhalíranje pod tlákom*
 pressurised pharmaceutical preparation ► *farmaceutská oblika pod tlákom*
 pre-systemic metabolism ► *prëdsistëmski metabolízem*
 prevalence ► *razšírjenost*
 prilling ► *ohlájanje z razpršëvanjem*
 primary cell culture ► *primárna cëlična kultúra*
 primary containment ► *primárno obvladovánje obmôčja*
 primary growth ► *primárna rást*
 primary lymphatic organs ► *primárni limfátíčni orgáni*
 primary lymphoid organs ► *primárni limfátíčni orgáni*
 primary meristem ► *primárni meristém*
 primary metabolite ► *primárni metabolít*
 primary standard ► *primárni stándard*
 primary tissue ► *primárno tkívo*
 primary transcript ► *primárni transkript*
 principal investigator ► *glávni raziskoválec*
 priority list of medicinal products ► *nújno potrebná zdravíla*

priority list of medicines ► *nújno potrebná zdravíla*
 private pharmacy ► *zasëbna lekárna*
 probabilistic sensitivity analysis ► *verjëtostna občutlívostna analíza*
 process analytical technology ► *procëсно analízna tehnolófja*
 process of drug use ► *procëс uporábe zdravíl*
 process-related impurity ► *nëčistôta, povëzana s proizvodnjo*
 process robustness ► *robústnost procësa*
 prodrug ► *prëdzdravílo*
 product ion ► *hčërínski ión*
 production of a medicinal product ► *izdeláva zdravíla*
 product ion scan ► *snëmanje spëktra hčërínskih iónov*
 product-related impurity ► *nëčistôta, povëzana s produktom*
 progenitor cell ► *prëdniška cëlica*
 progesterone receptor ► *progesterónski recëptor*
 progesterone receptor modulator ► *modulátor progesterónskega recëptorja*
 progesterone ► *gestagën*
 pro-inflammatory factors ► *vnëtní dejávnikí*
 prokaryotes ► *prokarióntí*
 prolactin inhibitor ► *zavirálec prolaktína*
 proliferation ► *proliferácia*
 proline ► *prolín*
 prolonged release ► *podáljšano spróšcanje*
 prolonged release granules ► *zrnca s podáljšanim spróšcanjem*
 promiscuous ligand ► *promiskuitëtní ligánd*
 promoter ► *promótor*
 promotion of appropriate drug use ► *promócia pravílne uporábe zdravíl*
 propellant ► *potísní plín*
 propionic acid derivatives ► *derivátí propiónske kislíne*
 propolis ► *própolis*
 proprietary name of medicinal product ► *lastníško imé zdravíla*
 propulsive ► *propulzív*
 prostaglandins ► *prostaglandíni*
 prostanoid receptor ► *prostanoidní recëptor*
 prosthetic group ► *prostëtična skupína*
 protease ► *proteáza*
 protease-activated receptor ► *recëptor, ki ga aktivírajo proteáze*
 protease inhibitors ► *zavirálcí proteáz*
 proteasome ► *proteasóm*
 proteasome inhibitor ► *zavirálec proteasóma*

protective gloves ► *zaščitne rokavice*
 protective polymer ► *zaščitni koloíd*
 protein ► *beljakovina, proteín*
 protein conformation ► *konformácija proteína*
 protein deamidation ► *deamidácija proteína*
 protein domain ► *proteínska doména*
 protein fold ► *zvitje proteína*
 protein kinase inhibitor ► *zavirálec proteín kináze*
 proteinogenic amino acid ► *proteinogéna aminokislína*
 protein phosphorylation ► *fosforilácija proteínov*
 protein primary structure ► *primárna struktúra proteína*
 protein quaternary structure ► *kvatérna struktúra proteína*
 protein secondary structure ► *sekundárna struktúra proteína*
 protein sequencing ► *aminokislínsko sekvenciranje*
 protein tertiary structure ► *terciárna struktúra proteína*
 proteolysis ► *proteoliza*
 proteolytic processing ► *proteolitično procesiranje*
 proteome ► *proteóm*
 proteomics ► *proteómika*
 prothallium ► *protálij*
 prothrombin time ► *protrombinski čas*
 protoalkaloid ► *protoalkaloíd*
 protoberberine alkaloid ► *protoberberinski alkaloid*
 proton pump inhibitor ► *zavirálec protónske črpalke*
 prouze effect ► *prèdcónski učinek*
 Prussian blue ► *prúsko módro*
 pseudoalkaloid ► *psèvdalkaloíd*
 pseudo double medication ► *psèvdodvojno zdrávljenje*
 pseudoplastic flow ► *psèvdoplástični pretok*
 pseudopolymorphism ► *psèvdopolimorfizem*
 pseudoreceptor ► *psèvdorecéptor*
 pseudothecium ► *psèvdotécij*
 psoralens ► *psoraléni*
 psychedelic ► *psíhodisléptik*
 psychoactive drug ► *psíhoaktivna snòv*
 psychoactive medicinal product ► *psíhofármak*
 psychoactive substance ► *psíhoaktivna snòv*
 psychoanaléptic ► *psíhoanaléptik*
 psychological dependence ► *psíhična odvisnost*
 psychometric properties of tests ► *psíhométrične lastnosti vprašálnikov*

psychostimulant ► *psíhostimulánt*
 psychotomimetic ► *psíhózomimétik*
 psychotropic substance ► *psíhoaktivna snòv*
 psychrophily ► *hladoljubnost, psíhrofilija*
 pteridophytes ► *práprotnice*
 publication bias ► *pristránost publikácije*
 public health ► *jávno zdráveje*
 public pharmacy institution ► *jávni lekárniški závod*
 public service obligation ► *obveznost oprávljanja storítev v javnem interésu*
 pulsed release ► *pulzirajóče spróščanje*
 punch ► *pečát*
 purchase order for a medicinal product ► *naročilnica za zdravila*
 purified water ► *prečísčena vòda*
 purine alkaloid ► *purínski alkaloid*
 purine analogue ► *analóg purínskíh báz*
 purine base ► *purínska báza*
 putting a medical device into service ► *dajánje medicínskega pripomóčka v uporábo*
 pycnometer ► *píknométer*
 pyranocoumarin ► *piranokumarín*
 pyranose ► *piranóza*
 pyranoside ► *piranozíd*
 pyrazolones ► *pirazolóni*
 pyrene ► *koščica*
 pyrethric acid ► *piretrínska kislína*
 pyrethrins ► *piretríni*
 pyridine alkaloid ► *piridínski alkaloid*
 pyridoxal ► *piridoksál*
 pyridoxamine ► *piridoksamín*
 pyridoxine ► *piridoksín*
 pyrimidine analogue ► *analóg pirimidínskih báz*
 pyrimidine base ► *pirimidínska báza*
 pyrimidine derivative ► *pirimidínski derivát*
 pyrogen ► *pirogén, pirogéna snòv*
 pyrrolizidine alkaloid ► *pirolizidínski alkaloid*

Q

Q

QRD template ► *predlòga QRD*
 qualification ► *kvalifikácija, ovrednòtenje*
 qualification threshold ► *prág kvalifikácije*

qualified impurities ► *prevérjene nečistôte*
 qualified person ► *odgovórna oséba za zdravila*
 qualified person for batch release of medicinal products ► *odgovórna oséba za sprôščanje sêrij zdravil*
 qualified person for pharmacovigilance ► *odgovórna oséba za fármakovigiláncu*
 qualitative chemical urinalysis ► *kvalitatívna kemijska analiza urína*
 quality-adjusted life years ► *léta zdravstveno kakôvostnega življénja*
 quality-adjusted life years gained ► *pridobljéna léta zdravstveno kakôvostnega življénja*
 quality assurance ► *zagotávljanje kakôvosti*
 quality by design ► *razvôj z vgrajéno kakôvostjo*
 quality control laboratory ► *kontrólno-analizni laboratórij*
 quality of a medicinal product ► *kakôvost zdravila*
 quantification ► *kvantifikáciya*
 quantified extract ► *kvantificírani ekstrákt*
 quantitative structure-activity relationship ► *kvantitatívni odnôs med struktúro in delovánjem*
 quantum dots ► *kvántne píke*
 quarantine ► *karanténa (1, 2)*
 quaternary ammonium compound ► *kvatérna amónijeva spojína (1, 2)*
 quicklime ► *žgáno ápno*
 quinazoline alkaloid ► *kinazolínski alkaloid*
 quinine alkaloids ► *kinínski alkaloidi*
 quinoline alkaloid ► *kinolínski alkaloid*
 quinoline derivatives ► *kinolínski deriváti (1, 2)*
 quinolizidine alkaloid ► *kinolizidínski alkaloid*
 quinolone antibacterials ► *kinolóni*
 quinolone vasodilator ► *kinolónski vazodilatátor*
 quinone ► *kinón*

R

R

rabbit test ► *tést na pirogéne na kúncih*
 racemate ► *racemát, racémna zmés*
 racemic mixture ► *racemát, racémna zmés*
 racemose corymb ► *česúljja*
 radiochemistry ► *rádiokemíja*
 radioimmunology ► *rádioimunologíja*

radioimmunotherapy ► *rádioimúnoterápíja*
 radiolabelling ► *rádiooznačevánje*
 radionuclide ► *rádionuklíd*
 radionuclide generator ► *rádionuklidni generátor*
 radionuclide half-life ► *razpolóvna dôba rádionuklída*
 radionuclide precursor ► *rádionuklidni predhódnik*
 radiopeptide ► *rádiopeptíd*
 radiopharmaceutical ► *rádiofármak*
 radiopharmaceutical kit ► *komplét za pripravu rádiofármaka*
 radiopharmaceutical pharmacy ► *rádiofarmacévtska lekárna*
 radiopharmaceutical pharmacy activities ► *rádiofarmacévtska lekárniška dejávnost*
 radiopharmaceutical pharmacy services ► *rádiofarmacévtska lekárniška dejávnost*
 radiopharmacy ► *rádiofarmacíja*
 radiopharmacy specialist ► *specialíst iz rádiofarmacíje (1, 2)*
 Raman spectroscopy ► *rámanska spektroskopíja*
 random error ► *nakljúčna napáka*
 randomisation ► *randomizáciya (1, 2)*
 randomised clinical study ► *randomizírano klíníčno preskúšanje*
 randomised clinical trial ► *randomizírano klíníčno preskúšanje*
 randomised controlled clinical trial ► *randomizírana kontrolírana klíníčna raziskáva*
 random urine sample ► *nakljúčni vzorec urína*
 raphide ► *rafíd*
 rapid alert notification system ► *mednárodni systém hitrega obvéščanja*
 rapid alert system ► *sistém hitrega obvéščanja*
 rating scale method ► *metóda ocenjeválne léstvice*
 rational drug design ► *racionalno načrtovánje učinkovín*
 rational drug use ► *racionalna uporába zdravil*
 rauwolfia alkaloid ► *alkaloid rauvólfije*
 reabsorption ► *rèabsórpcíja*
 reaction rate ► *hitróst kemijske reakcíje*
 reaction rate constant ► *konstánta reakcíjske hitrósti*
 reactive nitrogen species ► *reaktívna dušikova zvrst*
 reactive oxygen species ► *reaktívna kisikova zmés*
 reactive species ► *reaktívna zvrst*
 reading glasses ► *očála za bránje*
 ready-made spectacles ► *očála za bránje*
 reagent ► *reagènt*
 reagent strip ► *reagénčni trák*
 reagent strip urinalysis ► *analíza urína z reagénčnim trákom*

recall of a medical device ► *odpoklic medicinskega pripomóčka*
 recall of a medicinal product ► *odpoklic zdravila*
 receptor ► *recéptor*
 receptor occupancy theory ► *teorija zasédenosti recéptorjev*
 receptor sensitisation ► *senzitácija recéptorja*
 receptor tyrosine kinases ► *recéptorji tirozín kináze*
 reciprocating cylinder ► *napráva z recípróčnimi válji*
 recombinant antibody ► *rekombinántno prótíteló*
 recombinant DNA technology ► *tehnologija rekombinántne DNA*
 recombinant protein ► *rekombinántni protéin*
 recommended daily allowance ► *priporočeni dnévni vnòs*
 reconstitution ► *rekonstitúcija*
 reconstitucional medicine ► *rekonstitúcijsko zdravilo*
 recovery ► *izkorístek*
 rectal capsule ► *rektálna kápsula*
 rectal foam ► *rektálna péna*
 rectal preparation ► *rektálna farmacévtska oblika*
 rectal tampon ► *rektálni tampón*
 rectal use ► *rektálna uporába*
 red blood cell count ► *rdéča krvna slíka*
 red mercuric oxide ► *rdéči živoserébrev oksíd*
 red tea ► *rdéči čaj*
 reduced stability tests ► *reducírani tésti stabilnosti*
 reducing agent ► *reducènt*
 reduction ► *redúkacija*
 reference drug ► *referénčno zdravilo*
 reference interval ► *referénčno obmóčje*
 reference material ► *referénčni materiál*
 reference medicinal product ► *referénčno zdravilo*
 reference member state ► *referénčna držáva článica*
 reference sample ► *referénčni vzórec*
 reference solution ► *referénčna raztopína*
 reference spectrum ► *referénčni spékter*
 reference standard ► *referénčni stándard*
 reference weight ► *primerjálna utěž*
 refractive index ► *lómni kóličník*
 refrigerant ► *refrigeránt*
 regenerative medicine ► *regeneratívna medicína*
 regime as regards restricted prescription and dispensing of medicinal product ► *režím predpisovánja in izdaje zdravila*
 region pharmacy ► *okrájna lekárna*
 regioselectivity ► *régioselektívnost*
 regiospecificity ► *régiospecífíčnost*

registered medicine ► *registrírano zdravilo*
 regulation of pharmacy practice ► *regulácija lekárniške dejávnosti*
 regulatory affairs of medicinal products ► *regulatíva zdravil*
 regulatory affairs of medicines ► *regulatíva zdravil*
 regulatory gene ► *regulatórni gén*
 regulatory protein ► *regulatórni protéin*
 regulatory sequence ► *regulatórni odsék DNA*
 regulatory T cell ► *regulatórni limfocíti T*
 regulatory T lymphocyte ► *regulatórni limfocíti T*
 reimbursement list ► *póztivna lísta zdravil*
 related substance ► *soródna spojína*
 relative density ► *relatívna gostóta*
 relative risk ► *relatívno tvéganje*
 renal clearance ► *ledvíčni očístek*
 renin inhibitor ► *zavirálec renína*
 repellent ► *repelènt*
 repercolation ► *reperkolácija*
 repertorisation ► *repertoríziranje*
 repertory ► *repertórij*
 replicated crossover design ► *ponovljèni navzkrižni eksperimentálni načrt*
 replication ► *replikácija*
 replication fork ► *podvojeválne vilice*
 reporting threshold ► *pràg navédbe*
 repositories system of safety features ► *sistém arhívov zaščítnih elemèntov*
 repressor ► *représor*
 reprocessing ► *ponóvna predeláva*
 reproductive toxicity ► *reproduktívna tóksičnost*
 residual solvents ► *ostánki topil*
 residue on evaporation ► *ostánek po izparévanju*
 residue on evaporation of essential oils ► *ostánek po izparévanju etéričnih ólj*
 resin ► *smóla*
 resin acid ► *smólna kislína*
 resinoid ► *rezinoíd*
 resin soap ► *smólno mýlo*
 resistance ► *rezisténca (1, 2)*
 resistance to crushing of tablets ► *tárdnost tablét*
 resistance to pressure ► *odpórnost na povíšani tlák*
 resistance to temperature variation ► *odpórnost na spremémbo temperatúre*
 resistance to thermal shock ► *odpórnost na tèrmični šók*
 resolvent ► *resolvènt*
 resorbin ► *resorbín*
 respiratory stimulant ► *respiratórni analéptik*
 response factor ► *fáktor odziva*
 restricted part of the ASMF/EDMF ► *zapíti dél glávnega dosjéja o zdravilni učinkovini*

restriction ► *restrikcija*
 restriction endonuclease ► *restrikcíjska endonukleáza*
 retail of medical devices ► *promèt z medicínskimi pripomòcki na dròbno*
 retail pharmacist ► *magíster farmacie*
 retained sample ► *zadržáni vzorec*
 retard formulation ► *retárd*
 retention factor ► *retencijski fáktor*
 retention index ► *retencijski fáktor*
 retention sample ► *zadržáni vzorec*
 retention time ► *retencijski čas*
 retest date ► *čas do ponòvnega preskúšanja, dátum ponòvnega preskúšanja*
 retest period ► *čas do ponòvnega preskúšanja, rók do ponòvnega preskúšanja*
 reticulo-endothelial system ► *retíkulo-endotélijski systém*
 retinoid for treatment of acne ► *retinoíd za zdrávljenje áken*
 retinoid for treatment of psoriasis ► *retinoíd za zdrávljenje psoriáze*
 retinoid receptor ► *retinoídni recéptor*
 retinol ► *retinól*
 retrosynthesis ► *rétrosintéza*
 retrovirus ► *retrovírus*
 reuptake ► *ponòvni privzèm*
 reverse micelle ► *revèrzni micél*
 reverse osmosis ► *revèrzna osmóza*
 reverse phase chromatography ► *revèrznofázna kromatografíja*
 reverse transcriptase inhibitor ► *zavirálec revèrzne transkriptáze*
 reverse transcription ► *revèrzna transkripcija*
 reversible inhibitor ► *reverzibilni inhibitor, reverzibilni zavirálec*
 rheogram ► *reográm*
 rheology ► *reologíja*
 rhizodermis ► *rizodèrm*
 rhizoid ► *rizoíd*
 rhizome ► *koreníka*
 riboflavin ► *riboflavín, vitamín B₂*
 ribonuclease ► *ribonukleáza*
 ribonucleic acid ► *ribonukleínska kislína*
 ribonucleoside ► *ribonukleozíd*
 ribonucleotide ► *ribonukleotíd*
 ribose ► *ribóza*
 ribosomal RNA ► *ribosómska RNA*
 ribosome ► *ribosóm*
 ribozyme ► *ribocím*
 rind ► *skórja*
 risk assessment ► *océna tvéganja*

risk drug ► *rízično zdravílo (1, 2)*
 risk management plan ► *načrt za obvladovánje tvéganj*
 risk medicinal product ► *rízično zdravílo (1, 2)*
 risk medicine ► *rízično zdravílo (1, 2)*
 Riva Rocci sphygmomanometer ► *sfigmomanométer Riva-Rocci*
 Rivier's potion ► *Rivierov napítek*
 RNA polymerase ► *RNA-polimérazá*
 RNA processing ► *pósttranskripcijska modifikácia*
 rocket immunoelectrophoresis ► *rakétna imúnoelektroforéza*
 rodenticide ► *rodenticíd*
 roller compaction ► *váljčno granulíranje*
 roll-on applicator ► *nanašálnik s króglíco*
 root ► *korenína*
 root hair ► *korenínski lásek*
 rose ointment ► *mazílo vrtnice*
 rosin ► *kolofónija*
 rotameter ► *rotaméter*
 rotary evaporator ► *rotacijski uparjevalník*
 rotary nozzle ► *rotacijska šóba*
 rotary tablet press ► *rotírka*
 rotary vacuum filtration ► *rotacijska vákuumska filtrácia*
 rotating cylinder method ► *metóda z vrtéčim se váljem*
 rotational viscometer ► *rotacijski viskoziméter*
 rotenoid ► *rotenoíd*
 round-bottomed flask ► *búčka*
 round tip medical scissors ► *medicínske škárje*
 routine tests ► *rutínski preskúsi*
 Roysé sachet ► *Roysova vréčka*
 rubber ► *kávčuk*
 rubefacient ► *rubefaciènt*
 ryanodine receptor ► *rianodínski recéptor*

S

sachet ► *vréčka (1, 2)*
 safe drug use ► *várna uporába zdravíla*
 safety assessment candidate ► *kandidát za prèdklínično testíranje*
 safety feature ► *zaščitni elemènt*

safety signal ► *várnostni signál*
 safe use of medicine ► *várna uporába zdravila*
 salicylates ► *saliciláti*
 saline laxative ► *salínično odvajálo*
 saline solution ► *fiziolóška raztopína*
 salinic laxative ► *salínično odvajálo*
 salt of hartshorn ► *jelénova sòl*
 saluretic ► *salurétik*
 sample ► *vzorec*
 sampling and sample preparation of herbal drugs ► *vzórčenje in pripráva vzorca rastlinskih snovi*
 sand ► *pések*
 sandarac ► *sándarak*
 sapogenin ► *sapogenín*
 saponification value ► *saponifikácijsko števílo*
 saponin ► *saponín*
 saprophyte ► *gniloživka*
 sapwood ► *beljáva*
 satellite pharmacy ► *oddélna lekárna v bolnišnici*
 saturated fatty acid ► *nasičena maščobna kislína*
 scaffold ► *opórni nosilec*
 scale ► *lúska*
 scale leaf ► *luskolíst*
 scale up ► *raciónálo povečevánje tehnolóškega procésa*
 scarificator ► *skarifikátor*
 scarifier ► *skarifikátor*
 schizogenous intercellular space ► *shizogéni prôstor*
 Schuessler salts ► *biokémicne tkívne soli*
 scilla glycoside ► *glikozíd môrske čebúle*
 scintigraphy ► *scintigrafíja*
 sclereid ► *sklereída*
 sclerenchyma ► *sklerenhím*
 sclerosing agent ► *sklerozirajóče sredstvo*
 sclerotium ► *sklerócij*
 scrape-off force ► *síla posnémanja*
 screening ► *rešetánje*
 screening tests ► *presejálni tésti*
 sealed container ► *zataljèni vsébnik*
 seamless care ► *brezšívna skrb*
 secoiridoid ► *sekoiridoíd*
 secondary containment ► *sekundárno obvládovánje obmóčja*
 secondary growth ► *sekundárna rást*
 secondary lymphatic organs ► *sekundárni limfátični orgáni*
 secondary lymphoid organs ► *sekundárni limfátični orgáni*
 secondary meristem ► *sekundárni meristéum*

secondary messenger ► *sekundárni prenašálec*
 secondary metabolite ► *sekundárni metabolít*
 secondary standard ► *sekundárni stándard*
 secondary tissue ► *sekundárno tkívo*
 second identification ► *drúgo istovétenje*
 second morning urine sample ► *drúgi jútranji vzorec urína*
 secretagogue ► *sekretagóg*
 sedative ► *pomirjeválo*
 sedimentation ► *sedimentácija*
 seed ► *séme*
 seed coat ► *seménska ovójnica*
 seeing-eye cane ► *béla pálica*
 Seidlitz effervescent powder ► *šuméči prášek Seidlitz*
 Seignette's salt ► *Seignettova sòl*
 selected reaction monitoring ► *snémanje izbránega másnega prehóda*
 selectins ► *selektíni*
 selection bias ► *pristránost izbíre*
 selection marker ► *seleksijski označeválec*
 selective agent ► *selektivna učinkovína*
 selective beta₂-adrenoceptor agonist ► *brónho-selektivni agoníst*
 selective drug ► *selektivna učinkovína*
 selective estrogen receptor modulator ► *selektivni modulátor estrogénih recéptorjev*
 selective serotonin reuptake inhibitor ► *selektivni zavirálec privzéma serotoniná*
 selective toxicity ► *selektivna tóksičnost*
 selectivity ► *selektivnost*
 selectivity of assay ► *selektivnost dolóčanja vsébnosti*
 self-adhesive tape ► *sámolepilni trák*
 self-emulsifying system ► *sámoemulgirajóči systém*
 self-medication ► *sámozdrávljenje (1, 2)*
 self-medication protocols ► *protokóli za sámozdrávljenje v lekárni*
 self-microemulsifying system ► *sámomikro-emulgirajóči systém*
 semi-hard contact lenses ► *póltrde kontáktne léče*
 semi-solid ear preparation ► *póltrdna farmacévtska oblíka za uho*
 semi-solid eye preparation ► *póltrdna farmacévtska oblíka za oko*
 semi-solid nasal preparation ► *póltrdna farmacévtska oblíka za nos*
 semi-synthetic estrogen ► *pólsintézni estrogén*
 sensibilisation ► *senzibilizácija (1, 2, 3)*
 sensitivity ► *občutljivost*
 sensitivity analysis ► *občutljivostna analíza*
 sensitivity of a test ► *občutljivost tésta*
 separation method ► *separacijska metóda*

septal ► *čášni list*
 serine ► *serín*
 serious adverse reaction of a medicinal product ► *résni nëželèni učínek zdravíla*
 serious drug adverse reaction ► *résni nëželèni učínek zdravíla*
 serology ► *serologíja*
 serotonin ► *serotonín*
 serotonin antagonist ► *serotonínski antagonist*
 serotoninergic ► *serotoninèrgik*
 serotonin 5-HT₃ antagonist ► *serotonínski 5-HT₃-antagoníst (1, 2)*
 serotonin 5-HT_{1A} receptor ► *serotonínski 5-HT_{1A}-recéptor*
 serotonin 5-HT_{1B} receptor ► *serotonínski 5-HT_{1B}-recéptor*
 serotonin 5-HT₂ receptor ► *serotonínski 5-HT₂-recéptor*
 serotonin 5-HT₃ receptor ► *serotonínski 5-HT₃-recéptor*
 serotonin 5-HT₄ receptor ► *serotonínski 5-HT₄-recéptor*
 serotonin 5-HT₅ receptor ► *serotonínski 5-HT₅-recéptor*
 serotonin 5-HT₆ receptor ► *serotonínski 5-HT₆-recéptor*
 serotonin 5-HT₇ receptor ► *serotonínski 5-HT₇-recéptor*
 serotonin receptor ► *serotonínski recéptor*
 serum ► *krvni sèrum, sèrum*
 serum lipoprotein electrophoresis ► *elektroforèza lipoproteínov sèruma*
 serum protein electrophoresis ► *elektroforèza proteínov sèruma*
 S
 sesquiterpene ► *seskviterpén, seskviterpenoíd*
 sesquiterpenoid alkaloid ► *seskviterpenoídni alkaloíd*
 sesquiterpenoid lactone ► *seskviterpenoídni laktón*
 set for irrigation ► *sét za irigácijo*
 settling ► *sedimentácija*
 sexual propagation ► *spólno razmnoževánje*
 sexual reproduction ► *spólno razmnoževánje*
 S-glycoside ► *S-glikozíd*
 shamanism ► *šamanízem*
 shear granulation ► *klásično granulíranje*
 shear thickening ► *dilatántni pretòk*
 shear thinning ► *psèvdoplástični pretòk*
 shelf life ► *rók uporábniosti*
 shelf life after opening ► *rók uporábniosti zdravíla po odprtju*
 shell ► *koščica*

shellac ► *šèlak*
 short-acting sulfanilamide ► *krátkodelujúóci sulfanílamiíd*
 shot ► *šíbra*
 shrub ► *grm*
 sialogogue ► *sialogóg*
 side chain oxidation ► *oksidácija stránske veríge*
 side effect of a medicinal product ► *nëželèni učínek zdravíla*
 side product ► *stránski produkt*
 sieve ► *síto*
 sieve test ► *sejálmi preskús*
 sieve tube ► *sítka*
 sign ► *znák*
 signal ► *signál*
 signalling molecule ► *signálna molékula*
 silica gel ► *silikagél*
 silicones ► *silikóni*
 silver compounds ► *srèbrove spojíne*
 silver nitrate ► *hudíčov kámen*
 similarity parameter ► *podóbnostno števílo*
 simillimum ► *similimum*
 simple isoquinoline alkaloid ► *enostávni izokinolínski alkaloíd*
 simulated annealing ► *metóda Metrópolis*
 simulated gastric fluid ► *umétmi želóóčni sók*
 simulated intestinal fluid ► *umétmi črevésni sók*
 simulated patient ► *navídezni paciènt*
 simulated patient methodology ► *metóda navídeznih pacièntov*
 single dose ► *ènkraatni odmèrek*
 single dose container ► *ènoodmèrni vsèbnièk*
 single dose powder ► *ènoodmèrni prášek*
 single dose preparation ► *ènoodmèrna farmacévtska oblíka*
 single layer tablet ► *ènoplástna tablèta*
 single stroke tablet press ► *ekscèntrična tabletírka*
 single use medical device ► *medicínski pripomóček za ènkraatno uporábo*
 site of absorption ► *mèsto absórpçije zdravílnè učínekovíne*
 site of administration of the medicine ► *mèsto aplikácije zdravíla*
 site of drug action ► *mèsto delovánja zdravílnè učínekovíne*
 size-exclusion chromatography ► *kromatografíja z ločevánjem po velikósti (1, 2)*
 skin scarification ► *skarifikácija*
 slaked lime ► *gašèno ápno*
 slightly soluble substance ► *težkó tópná snòv*
 Slovene Chamber of Pharmacy ► *Lekárniška zborníca Slovénije*

Slovenian National External Quality Assessment Scheme ▶ *Slovénska nacionalna shéma za zunánjo océno kakóvosti*

Slovenian National Formulary to the European Pharmacopoeia ▶ *Formularium Slovenicum*

Slovenian Pharmaceutical Society ▶ *Slovénsko farmaceutvsko drúštvo*

Slovenian Pharmacopoeia Commission ▶ *Komisija za farmakopéjo*

slug ▶ *brikéta*

slugging ▶ *briketiranje*

small interfering RNA ▶ *májhna interferénčna RNA*

smoothing ▶ *glájenje*

soap ▶ *mílo*

social pharmacy ▶ *sociálna farmacija (1, 2)*

sociology of drugs ▶ *sociologija zdravil*

sodium dodecyl sulfate polyacrylamide gel electrophoresis ▶ *poliakrílamídna gélska elektroforéza v prisótnosti nátrijevega lavrilsulfáta*

sodium potassium tartrate ▶ *Seignettova sól*

sodium tetraborate ▶ *bóraks*

SOD-mimetic ▶ *mimétik súperoksíd dismutáze, SÓD-mimétik*

soft capsule ▶ *méhka kápsula*

soft contact lenses ▶ *méhke kontáktne léče*

soft drug ▶ *méhka učinkovína*

softener ▶ *mehčálo*

soft extract ▶ *gósti ekstrákt*

soft paraffin ▶ *vazelín*

soft pastille ▶ *méhka pastíla*

soft soap ▶ *méhko mílo*

solid dosage form ▶ *trédna farmaceutvska oblika*

solid lipid nanoparticle ▶ *trédni lipídni nánodélec*

solid phase extraction ▶ *ekstrákcija na trédnem nosílcu*

solubiliser ▶ *solubilizátor*

solubilising agent ▶ *solubilizátor*

solubility ▶ *tôpnost (1, 2)*

solubility in alcohol of essential oils ▶ *tôpnost etéričnih ólj v etanólu*

soluble substance ▶ *tôpna snóv*

soluble tablet ▶ *solubléta, tabléta za perorálne raztopíne*

solution ▶ *raztopína*

solvate ▶ *solvát*

solvent delivery module ▶ *črpálka tekočinskega kromatográfa*

somatic cell nuclear transfer ▶ *metóda jédnega prenósa somátske cíle*

somatogamy ▶ *somatogamija*

somatostatin ▶ *somatostatín*

somatropin ▶ *somatropín*

sonication ▶ *soniciranje*

sonophoresis ▶ *sonoforéza*

sorbates ▶ *sorbáti*

sorbitol ▶ *sorbitól*

Southern blot ▶ *prenòs po Southernu*

S-oxidation ▶ *S-oksidácija*

soya bean oil ▶ *sójino ólje*

space group ▶ *prostórska skupína*

spacer ▶ *distánčnik*

spadix ▶ *betič*

Spanish fly ▶ *špánska múha*

spare receptor ▶ *presézni recéptor*

sparingly soluble substance ▶ *zmérno tópna snóv*

spasmolytic ▶ *spazmolítik*

spatula ▶ *lopátka*

specialised shop for medicinal products ▶ *specializirana prodajálna za zdravíla*

specialist for drug formulation in pharmacy ▶ *galénik*

species ▶ *spécies?*

specification ▶ *specifikácija*

specification limits ▶ *specifikácijske mėje*

specific conductivity ▶ *specifíčna prevódnost*

specific immunity ▶ *pridobljena imúnost*

specificity ▶ *specifíčnost*

specificity of a method ▶ *specifíčnost metóde*

specificity of a test ▶ *specifíčnost tésta*

specific monograph ▶ *specifíčna farmakopéjska monografija*

specified impurity ▶ *specificirana nečistóta*

spectral transmission ▶ *spektrálna transmisija*

spectrometry ▶ *spektrometrija*

spectroscopy ▶ *spektroskopija, spektroskopska metóda*

spermaceti ▶ *spermacét*

spermaceti plaster ▶ *oblíž s kítovim vóskom*

spermatophytes ▶ *seménke*

spheroid ▶ *sferoíd*

spheronisation ▶ *kroglíčenje*

spheroniser ▶ *sferonizátor*

sphygmomanometer ▶ *sfígmomanométer*

spice ▶ *začímba*

spike ▶ *klás*

spindle ▶ *vreténa*

spine, thorn ▶ *trín*

spirit of ether ▶ *Hóffmannove kápljice*

spoon ▶ *lekárniška žlička*

sporangium ▶ *trosóvnik*

spore ▶ *trós (1, 2)*

sporophyte ▶ *sporofít*

spray ▶ *pršílo*

spray chilling ▶ *ohlájanje z razprševánjem*

spray congealing ► *ohlájanje z razprševanjem*
 spray cooling ► *ohlájanje z razprševanjem*
 spray drier ► *sušilnik z razprševanjem*
 spray dry agglomeration ► *aglomeracija z razprševanjem*
 spray drying ► *sušenje z razprševanjem*
 spraying nozzle ► *šoba za razprševanje*
 spray rate ► *hitrôt razprševanja*
 spray valve ► *zapórka s pršilnim ventilom*
 spreadability ► *mazljivost, razmáznost*
 spring tweezers ► *pincéta*
 stabiliser ► *stabilizátor*
 stabilising agent ► *stabilizátor*
 stabilising excipient ► *stabilizátor*
 stabilising muscle relaxant ► *stabilizirajóci míšični relaksánt*
 stability ► *stabilnost*
 stability indicative methods ► *stabilnostno indikativna metoda*
 stability studies ► *stabilnostne štúdije*
 stability study protocol ► *stabilnostni protokol*
 stamen ► *prášnik*
 standard addition ► *stándardni dodátek*
 standard conditions ► *stándardni pogóji*
 standard gamble ► *metóda stándardnega tvéganja*
 standardisation ► *standardizácia (1, 2)*
 standardised extract ► *standardizirani ekstrákt*
 standard term ► *stándardni izrz*
 starch ► *škrób*
 starting material ► *vhódna snôv*
 stationary phase ► *stacionárna fáza*
 steady state ► *stacionárno stánje*
 stem ► *stěblo*
 stem cell niche ► *niša mátičnîh célic*
 stem cells ► *mátične célice*
 stem-loop ► *RNA-lásnica*
 stemness ► *mátičnost*
 stephan ► *štéfan*
 stereocenter ► *stereogéni cénter*
 stereogenic centre ► *stereogéni cénter*
 stereoisomer ► *stereoizoměr*
 stereoselectivity ► *stereoselektivnost*
 stereospecificity ► *stereospecifíčnost*
 steric hindrance ► *stěrično ovíranje*
 sterilisation ► *sterilizácia*
 sterilising apparatus ► *sterilizátor*
 sterility ► *sterilnost*
 sterility assurance level ► *stôpnja zagotávljanja sterílnosti*
 sterility test ► *tést sterílnosti*
 steroid ► *steroid*

steroidal alkaloid ► *steroidní alkaloid*
 steroidal saponin ► *steroidní saponín*
 steroid antibacterial ► *steroidna prôtimikróbna účinkovina*
 sterol ► *sterol*
 stick ► *pálčka, stík*
 stigma ► *brázda*
 stilbenoid ► *stilbenoid*
 stimulant ► *stimulánt*
 stimulant laxative ► *stimulativno odvajálo*
 stipule ► *prilist*
 stoichiometric point ► *ekvivalentna tóčka*
 stoma ► *lístna rěža*
 stoma bag ► *vrěčka za stómo*
 stomata and stomatal index ► *lístne rěže in índeks lístnîh rěž*
 stomatal index ► *índeks rěž*
 stone ► *košćica*
 stop codon ► *zaključni kodón*
 stopper ► *zamášek*
 storage area ► *materiálka*
 storage conditions tolerances ► *tolerance pogójev shranjevanja*
 storage of medicines ► *shranjevanje zdravíl*
 streamline ► *tokôvnica*
 strength of a drug ► *jákost zdravíla*
 strength of a medicinal product ► *jákost zdravíla*
 strength of a medicine ► *jákost zdravíla*
 streptogramins ► *streptogramíni*
 streptomycins ► *streptomicíni*
 stress tests ► *stresní tésti*
 strip ► *dvójni trák*
 stroma ► *stróma (1, 2)*
 Strophanthus glycoside ► *glikozíd strofánta*
 structural alert ► *toksikofórmna skupína*
 structural gene ► *strukturní gén*
 structure-activity relationship ► *odnôs med struktúro in delovánjem*
 study of secular trends ► *raziskáva sovpádniîh tréndov*
 style ► *vrát pestíča*
 styloid ► *stiloíd*
 styrylpyrone ► *stirilpirón*
 subconjunctival use ► *súbkonjunktiválna uporába*
 subcutaneous use ► *súbkutána uporába*
 suberin ► *suberín*
 subject participating in a clinical study ► *preskúšanec v klíničnem preskúšanju*
 subject participating in a clinical trial ► *preskúšanec v klíničnem preskúšanju*
 sublingual preparation ► *podjezična farmaceutvska oblíka*

sublingual spray ▶ *podjezično pršilo*
 sublingual tablet ▶ *podjezična tableta*
 sublingual use ▶ *súblingválna uporába*
 subspecies ▶ *podvrsta*
 substrate ▶ *substrát (1, 2)*
 subunit vaccine ▶ *komponentno cepivo*
 succinimide derivatives ▶ *sukcinimídni deriváti*
 sugar ▶ *sládkor*
 sugar coating ▶ *obláganje s sladkórjem*
 suicide inhibitor ▶ *samomorilski inhibitor, samomorilski zavirálec*
 sulfanilamides ▶ *sulfanilamídi*
 sulfate conjugation ▶ *konjugácija s sulfátom*
 sulfated ash ▶ *sulfátni pepél*
 sulfhydryl-containing ACE inhibitor ▶ *sulfhidrílni zavirálec ángiotenzín konvertáze*
 sulfhydryl-containing angiotensin-converting enzyme inhibitor ▶ *sulfhidrílni zavirálec ángiotenzín konvertáze*
 sulfonamide diuretic ▶ *sulfonamídni diurétik*
 sulfonyleurea ▶ *sulfonilsečnina*
 sulfoxidation ▶ *S-oksídácija*
 sulfur-containing imidazole derivatives ▶ *merkáptoimidazóli*
 summary of product characteristics ▶ *pozvétel glávnih značilnosti zdravila*
 sun cosmetics ▶ *kozmetični izdélék pri sóncenju*
 sunflower oil ▶ *sónčnično ólje*
 sun protection factor ▶ *sónčni zaščitni fáktor*
 sunscreen products ▶ *kozmetični izdélék pri sóncenju*
 superantigens ▶ *súperantigéni*
 supercoiled DNA ▶ *súpervijáchnica DNA*
 supercritical fluid chromatography ▶ *súperkritischna tekočinska kromatografija*
 supplementary protection certificate ▶ *dodátni várstveni certifikát*
 supply of drugs ▶ *preskrúba z zdravili*
 supply of medicines ▶ *oskrúba z zdravili*
 suppository ▶ *svéčka*
 suppressor cells ▶ *suprésorske célice*
 surface active agent ▶ *površínsko aktívna snóv*
 surface area by gas adsorption ▶ *specifíchna površina z adsórpčijo plína*
 surface plasmon resonance ▶ *površínska plazmónska resonánca*
 surface tension ▶ *površínska napétost*
 surfactant ▶ *emulgátor, površínsko aktívna snóv*
 surgically invasive medical device ▶ *kirúrški invazívni pripomóček*
 suspected adverse reaction ▶ *domnévni nëželèni učínek zdravila*

suspected unexpected serious adverse reaction of a medicinal product ▶ *nèpričakováni résni nëželèni učínek zdravila*
 suspending ▶ *suspendíranje*
 suspension ▶ *suspézijska*
 suspension cell culture ▶ *suspézijska célična kultúra*
 sustained release ▶ *podáljšano spróščanje*
 sweetener ▶ *sladílo*
 sweetening agent ▶ *sladílo*
 sweet protein ▶ *sládki proteín (1, 2)*
 sweet spirit of nitre ▶ *sládki špírít solítra*
 swelling index ▶ *índeks nabrékanja*
 symbiont ▶ *simbiónt*
 symbiosis ▶ *simbióza*
 sympatholytic ▶ *ántiádnèrgik, simpatolítik*
 sympathomimetic ▶ *simpatomimétik*
 symport ▶ *simpórt*
 symptom ▶ *simptóm*
 synangium ▶ *trosíšče*
 synapse ▶ *sinápsa*
 syndet ▶ *síndet*
 synergism ▶ *sinèrgizem*
 synovial fluid ▶ *sklépna tekočina*
 synthetic estrogen ▶ *sintézni estrogén*
 synthetic muscle relaxant ▶ *sintézni míšični relaksánt*
 syrup ▶ *sírup*
 systemic effect ▶ *sistémski učínek, sistémsko delovánje*

T

tablet ▶ *tableta*
 tableting ▶ *tabletíranje*
 tableting tools ▶ *oródje za tabletíranje*
 tablet output ▶ *hitróst tabletíranja*
 tablet press ▶ *tabletírka*
 tablets subdivision ▶ *deljénje tablét (1, 2)*
 tableting mass ▶ *tablétna mása*
 tampon ▶ *tampón*
 tamper-proof container ▶ *pred poségom zaščitén vsébnik*
 tampon of gauze ▶ *vatíranec iz gáze*

tandem mass spectrometry ▶ *tandémska másna spektrometrija*
 tannin ▶ *tanín*
 tapped density ▶ *zbita gostôta*
 tar ▶ *katrán*
 tare ▶ *tariranje*
 target ▶ *tárča*
 targeted delivery ▶ *ciljana dostáva*
 targeted radioimmunotherapy ▶ *rádioimúnoterapija*
 targeted radionuclide therapy ▶ *ciljana rádionuklidna terapija*
 target mediated drug disposition ▶ *tárčno posredovana fármakokinética*
 task force manager ▶ *koordinátor farmaceutske skrbi*
 tautomer ▶ *tavtomér*
 taxanes ▶ *taksáni*
 taxon ▶ *taksón (1, 2)*
 taxonomy ▶ *taksonomija*
 T-cell receptors ▶ *T-célični antigénski recéptorji*
 T cells ▶ *limfociti T*
 tea ▶ *čaj*
 telepharmacy ▶ *télefarmacija*
 telomerase ▶ *telomeráza*
 telomere ▶ *teloméra*
 tenaculum ▶ *tenákel*
 tensile strength ▶ *natézna trdnost*
 teratogenicity ▶ *teratogénost*
 terminal sterilisation ▶ *kónčni sterilizacijski postópek*
 termination codon ▶ *zaključni kodón*
 terminator ▶ *zaključeválo zaporedje*
 terpene ▶ *terpén*
 terpenoid ▶ *terpenóid*
 terpenoid alkaloid ▶ *terpenoidni alkaloid*
 tertiary packaging ▶ *terciárna ovojnina*
 test ▶ *preskús*
 test for aristolochic acids in herbal drugs ▶ *preskús na aristolóhijske kislíne v rastlinskih snóveh*
 testing for poolability ▶ *tést združljivosti*
 testosterone-5-alpha reductase inhibitor ▶ *zavirálec testosterón-5-álfa reduktáze*
 tests of hemostasis ▶ *tésti hemostáze*
 test strip ▶ *téstni listič*
 test tube ▶ *epruvéta*
 tetracyclines ▶ *tétraciklíni*
 tetrahydropyrimidine derivative ▶ *tétrahídopirimidínski derivát*
 tetraterpene ▶ *tétraterpén*
 tetraterpenoid ▶ *tétraterpenóid*

tetrose ▶ *tetróza*
 thallophytes ▶ *stéljčnice*
 thallus ▶ *stéljka*
 theranostic ▶ *teranóstik*
 therapeutic activity ▶ *zdravilni učinek*
 therapeutic dose ▶ *celôtni odmerek (1, 2), terapevtski odmerek, terapijski odmerek*
 therapeutic equivalence ▶ *terapevtska ekvivalénca*
 therapeutic group of medicines ▶ *terapevtska skupina zdravil*
 therapeutic index ▶ *terapevtski indeks (1, 2)*
 therapeutic indication ▶ *terapevtska indikacija*
 therapeutic radiopharmaceutical ▶ *rádioterapevtski*
 theriac ▶ *teriák*
 thermal analysis ▶ *térmična analiza*
 thermogravimetry ▶ *térmogravimetrija*
 thermometer ▶ *termométer*
 thermomicroscopy ▶ *térmomikroskopija*
 thermophily ▶ *termofilija*
 thermoplastic ▶ *termoplást*
 thermoset ▶ *duroplást*
 thermotropic liquid crystal ▶ *termotrôpni tekóci kristál*
 theurgic healing ▶ *teúrgično zdrávljenje*
 thiamine ▶ *tiamín, vitamín B₁*
 thiazide derivative ▶ *tiazidni derivát*
 thiazide diuretic ▶ *tiazidni diurétik*
 thiazolidinediones ▶ *tiazolidinóini*
 thickener ▶ *zgoščevalo*
 thickening ▶ *zgoščevanje*
 thickening agent ▶ *zgoščevalo*
 thin film method ▶ *metóda tankih filmov*
 thin-layer chromatography ▶ *tankoplátna kromatografija (1, 2)*
 thiocarbamide antituberculotic ▶ *tiosečninski ántituberkulótik*
 thiosemicarbazones ▶ *tiosemikarbazóni*
 thiouracils ▶ *tiouracili*
 thioxanthene derivatives ▶ *tioksanténski deriváti*
 third country ▶ *trétja držáva*
 thixotrophy ▶ *tiksotropija*
 three roll mill ▶ *triváljčni mlín*
 threonine ▶ *treonín*
 thrombin ▶ *trombín*
 thrombin inhibitor ▶ *zavirálec trombína*
 thrombocytapheresis ▶ *tromboferéza*
 thrombolytic drug ▶ *trombolítik*
 thrombopoiesis ▶ *trombopoéza*
 thrombopoietin ▶ *trombopoetín*
 thromboxanes ▶ *tromboksáni*

thymine ▶ *timín*
 thymocytes ▶ *tímociti*
 thyroid hormone receptor ▶ *recéptor za štítnične hormóne*
 thyroid hormones ▶ *štítnična hormóna*
 thyrotropin ▶ *tirotropín*
 tight junction ▶ *těsni stík*
 time to discontinuation ▶ *vztrájnost*
 tincture ▶ *tinktúra*
 tisane ▶ *zdravilni čaj*
 tissue ▶ *tkívo*
 tissue and cells vigilance ▶ *histovigilánca*
 tissue culture ▶ *tkívna kultúra (1, 2)*
 tissue engineering ▶ *tkívno inženírstvo*
 tissue salts ▶ *biokémické tkívne soli*
 tissue substitute ▶ *tkívni nadoméstek*
 tissue typing ▶ *tipizácia tkív*
 titer ▶ *títer*
 titrant ▶ *titránt*
 titration ▶ *titrácija*
 titrimetric analysis ▶ *volumétrična analíza*
 titrimetric solution ▶ *titrimétrična raztopína*
 tocolytic ▶ *tokolítik*
 tocopherol ▶ *tokoferól, vitamín E*
 toilet water ▶ *toalétna vôda*
 tolerable daily intake ▶ *sprejemljívi dněvni vnòs*
 tolerogenic dendritic cells ▶ *tolerogéne dendritične célice*
 tolu balsam ▶ *tólu bálzám*
 tonic ▶ *tónik*
 topoisomerase ▶ *topoizomeráza*
 topoisomerase I ▶ *topoizomeráza típa I*
 topoisomerase II ▶ *tópoizomeráza típa II*
 torsion balance ▶ *tórzijška téhcnica*
 total ash ▶ *celótni pepél*
 total bilirubin ▶ *celótni bilirubín*
 total dose ▶ *celótni odmérek (2), terapévtski odmérek*
 total iron-binding capacity ▶ *totalna vezávna kapacitéta za želézo*
 total organic carbon ▶ *skúpni orgánski ogljik*
 total parenteral nutrition ▶ *komplétna parenterálna prehrána, popólna parenterálna prehrána*
 totipotent stem cell ▶ *totipotěntna mátična célica*
 toxic dose ▶ *tóksični odmérek*
 toxic impurity ▶ *tóksična něčistòta*
 toxicity ▶ *strupénost, tóksičnost*
 toxicology ▶ *toksikologíja*
 toxicomania ▶ *toksikomaníja*
 toxicophore ▶ *toksikofórmna skupína*
 toxin ▶ *toksín*

toxoid ▶ *toksoíd*
 traceability ▶ *sledljivost*
 trachea ▶ *trahěja*
 traditional Chinese medicine ▶ *tradicionalna kitájska medicína*
 traditional herbal medicinal product ▶ *tradicionalno zdravílo rastlínkega izvóra*
 traditional medicine ▶ *ljúdsko zdravílo, tradicionalna medicína*
 tragacanth ▶ *tragakánt*
 tranquilant ▶ *pomirjeválo*
 tranquilizer ▶ *pomirjeválo*
 transcellular transport ▶ *tránscelulárni prenòs*
 transcription ▶ *prepisovánje, transkripcija*
 transcription factor ▶ *transkripcijski dejávník*
 transcription unit ▶ *transkripcijska enòta*
 transcriptome ▶ *transkriptóm*
 transcriptomics ▶ *transkriptómika*
 transdermal patch ▶ *tránsdermálni oblíž*
 transdermal use ▶ *tránsdermálna uporába*
 transduction ▶ *tránsdúkcija*
 trans-fatty acid ▶ *tráns-maščòbna kislína*
 transfection ▶ *tránsfěkcija*
 transferase ▶ *transferáza*
 transfer needle ▶ *pretóčna ígla*
 transferrin ▶ *transferín (1, 2, 3)*
 transferrin saturation ▶ *nasíčenjeje transferína*
 transfer RNA ▶ *prenašálna RNA*
 transformation ▶ *tránsformácija*
 transgene ▶ *tránsgén*
 transition probability ▶ *verjětnost prehóda*
 transition-state analogue ▶ *análog prehódnega stánja*
 translation ▶ *tráslácija*
 translational medicine ▶ *tráslacijska medicína*
 transmembrane protein ▶ *tránsmembránski protéín*
 transmitter substance ▶ *prenašálec*
 transmural care ▶ *brezšívna skřb*
 transfix transfer spike ▶ *pretóčna ígla*
 transparency ▶ *prepústnost za svetlòbo*
 transpiration ▶ *tránspirácija*
 transposon ▶ *tránspozón*
 tree ▶ *drevó*
 triangle scarf ▶ *trikótna rúta*
 triazole derivatives ▶ *triazólski deriváti*
 trichome ▶ *dláčica*
 triglyceride ▶ *trígliceríd*
 triose ▶ *trióza*
 triterpene ▶ *tríterpěn*
 triterpenoid ▶ *tríterpenóid*

T

triterpenoid saponin ▶ *triterpenoidni saponin*
 triturate ▶ *triturat*
 trituration ▶ *trituracija*
 tropane alkaloid ▶ *tropanski alkaloid*
 tropolone ▶ *tropolon*
 tropolone alkaloid ▶ *tropolonski alkaloid*
 troponin ▶ *troponin*
 true alkaloid ▶ *pravi alkaloid*
 true density ▶ *prava gostota*
 true nut ▶ *orešek*
 true tissue ▶ *pravo tkivo*
 true volume ▶ *pravi volumen*
 trunk ▶ *déblo*
 truss ▶ *kilni pás*
 tryptamine ▶ *triptamin*
 tryptamine alkaloid ▶ *triptaminski alkaloid*
 tryptophan ▶ *triptofán*
 tube ▶ *túba*
 tube filling machine ▶ *polnilnik za tekočine, kréme, mazila*
 tuber ▶ *gomólj*
 tube squeezer ▶ *iztiskálnik*
 tube welder ▶ *varilnik túb*
 tumor-infiltrating lymphocytes ▶ *tumorje infiltrirajoči limfociti*
 tumor necrosis factor ▶ *dejávník túmorske nekróze*
 tumor necrosis factor antagonist ▶ *antagonist dejávníka túmorske nekróze*
 turboextraction ▶ *vrtínčasta ekstrákcija*
 turboextractor ▶ *túrboektráktor*
 turbulent flow ▶ *turbuléntni tók*
 turpentine ▶ *terpentín*
 turpentine oil ▶ *terpentínovo ólje*
 twin-screw granulator ▶ *granulátor z dvójnim pôlžem*
 two-dimensional electrophoresis ▶ *dvódimenzionálna elektroforéza*
 two-dimensional immunoelectrophoresis ▶ *dvódimenzionálna imúnoelektroforéza*
 two state receptor theory ▶ *teoríja dvéh stánj recéptorjev*
 tyndallisation ▶ *tindalizácija*
 type IA variation ▶ *sprememba típa IA*
 type IB variation ▶ *sprememba típa IB*
 type II variation ▶ *sprememba típa II*
 type of emulsion ▶ *típ emúljije*
 tyrosine ▶ *tirozín*
 tyrosine hydroxylase inhibitor ▶ *zavirálec tirozín hidróksiláze*
 tyrosine kinases inhibitor ▶ *zavirálec tirozín kináz*

U

UDP-glucuronyl transferase ▶ *UDP-glukuronilna transferáza*
 ultrafiltrate ▶ *últrafiltrát*
 ultrafiltration ▶ *últrafiltrácija*
 ultrasonic washing machine ▶ *últrazvóčni pomiváltni stròj*
 ultraviolet and visible absorption spectrophotometry ▶ *últravijólična in vídna absorpcíjska spektrometrija*
 umbel ▶ *kobúl*
 umbilical cord blood ▶ *popkóvnična krí*
 Unani ▶ *unáni*
 uncoated tablet ▶ *nèobložena tabléta*
 uncompetitive inhibitor ▶ *unkompetitívni inhibítor, unkompetitívni zavirálec*
 unconjugated bilirubin ▶ *nèkonjugirani bilirubín*
 underarm crutch ▶ *podpazdúšna bérgla*
 unexpected adverse effect ▶ *nèpričakováni neželèni učinek zdravíla*
 unexpected adverse reaction ▶ *nèpričakováni neželèni učinek zdravíla*
 unexpected adverse reaction of a medicinal product in a clinical trial ▶ *nèpričakováni neželèni učinek zdravíla v klíničnem preskúšanju*
 unexpected side effect ▶ *nèpričakováni neželèni učinek zdravíla*
 unicism ▶ *unicizem*
 unicist homeopathy ▶ *klásična homeopatíja*
 uniconical mixer ▶ *únikónični mešálnik*
 unidentified impurity ▶ *nèidentificirana nëčistota*
 uniformity of content ▶ *enakomérnost vsébnosti*
 uniformity of dosage units ▶ *enakomérnost odmérnih enòt*
 uniformity of mass ▶ *enakomérnost máse*
 unilamellar liposome ▶ *ènoslòjni liposóm*
 uniport ▶ *unipórt*
 unipotent stem cell ▶ *unipoténtna mátična célica*
 unique identifier ▶ *edínstvena oznáka*
 unisexual flower ▶ *ènospòlni cvét*
 unit dose ▶ *odmérna enòta*
 unit-dose container ▶ *ènoodmèrni vsébnik*
 unit-dose powder ▶ *ènoodmèrni prášek*
 unit-dose preparation ▶ *ènoodmèrna farmaceutvska oblíka*
 united classification of drugs ▶ *enòtna klasifikácija zdravíil*
 unsaturated fatty acid ▶ *nènasícena maščóbna kislína*

unspecified impurity ► *nèspecificirana nèčistôta*
 untrue tissue ► *nèprávo tkívo*
 upstream processing ► *pripravljálni biotehnolóški procési*
 uptake transporter ► *privzémni prenašálec*
 uracil ► *uracíl*
 urate ► *urát*
 urea ► *sečnína*
 urea preparations ► *priprávkí s sečnínó*
 urea products ► *priprávkí s sečnínó*
 urethral use ► *uretrálna uporába*
 urgent pharmacy ► *dežúrna lekárna*
 urgent safety restriction ► *nújni várnostni ukrep*
 uricemia ► *urikemíja*
 uridine ► *uridín*
 urinalysis ► *osnóvna urínska analíza*
 urinary antispasmodic ► *úrospazmolítik*
 urinary catheter ► *urínski katéter*
 urinary catheter for single use ► *urínski katéter za ênkratno uporábo*
 urinary concrement solvent ► *topílo za konkremênte*
 urinary condom ► *urínski kondóm*
 urine casts ► *cilíndri v urínu*
 urine leg bag ► *urínska vréčka*
 urine sediment ► *urínski sedimènt*
 urobilinogen ► *úrobilinogén*
 urofollitropin ► *úrofolitropín*
 utility weight ► *utěž uporabnosti*

V

vaccination ► *cépljenje*
 vaccine ► *cepívo*
 vaccine antigen master file ► *glávní dosjé o antigénu cepíva*
 vacuole ► *vakuóla*
 vacuum dryer ► *vákuumski sušílnik*
 vacuum mixer ► *štéfan*
 vaginal capsule ► *vaginálna kápsula*
 vaginal cream ► *vaginálna kréma*
 vaginal foam ► *vaginálna péna*
 vaginal preparation ► *vaginálna farmacévtska oblíka, vagitórija*

vaginal tablet ► *vaginálna tabléta*
 vaginal tampon ► *vaginálni tampón*
 vaginal use ► *vaginálna uporába*
 validation ► *validácíja*
 valine ► *valín*
 Van der Waals interactions ► *Van der Waalsove interákcije*
 vapour permeability ► *prepústnost za hlápe*
 variable region ► *variabílno področje (1, 2)*
 variety ► *varietéta*
 vascular bundle ► *žíla*
 vasoconstrictor ► *vazokonstriktor*
 vasodilator ► *vazodilatátor*
 vasopressin ► *vazopresín*
 vasopressin antagonist ► *antagoníst vazopresínskíh recéptorjev*
 vasopressor ► *vazokonstriktor*
 vasoprotective ► *vazoprotektív*
 vector ► *véktor*
 vegetative propagation ► *vegetatívno razmnoževánje*
 vegetative reproduction ► *vegetatívno razmnoževánje*
 vehicle ► *vehíkel*
 Venice turpentine ► *benéški terpentín*
 venipuncture ► *venopúnkcíja*
 venipuncture phlebotomy ► *venopúnkcíja*
 Venturi flowmeter ► *Ventúrijeva cév*
 vertical laminar flow cabinet ► *kómora z vertikálnim pretókom zráka*
 vertical laminar flow chamber ► *kómora z vertikálnim pretókom zráka*
 verum ► *vêrum*
 very low density lipoprotein ► *lipoproteín zeló nízke gostôte*
 very slightly soluble substance ► *zeló težkó tópná snóv*
 very soluble substance ► *zeló lahkó tópná snóv*
 vesicant ► *vezikánt*
 vesicle ► *vezíkel (1, 2)*
 veterinary prescription ► *veterinárski recépt*
 veterinary toxicology ► *veterinárska toksikolójíja*
 vial ► *fióla, víala*
 vibrating mill ► *vibracíjski mlín*
 vibrational sieve ► *vibracíjsko síto*
 Viennese laxative water ► *dúnajski lajšálni napòj*
 vinca alkaloid ► *alkaloíd rôžnatega zímzelena*
 vinegar ► *kís*
 virosome ► *virosóm*
 virtual screening ► *virtuálno rešetánje*
 virus ► *vírus*
 viscoelasticity ► *viskoelástičnost (1, 2)*

V

viscometer ► *viskoziméter*
 viscosity ► *viskóznost*
 vitamin ► *vitamín*
 vitamin A ► *vitamín A*
 vitamin B₁ ► *tiamín, vitamín B₁*
 vitamin B₁₂ ► *kobalamín, vitamín B₁₂*
 vitamin B₂ ► *riboflavín, vitamín B₂*
 vitamin B₃ ► *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 vitamin B₅ ► *vitamín B₅*
 vitamin B₆ ► *vitamín B₆*
 vitamin B₇ ► *biotín*
 vitamin B₉ ► *fólna kislína*
 vitamin C ► *askorbínska kislína, vitamín C*
 vitamin D ► *vitamín D*
 vitamin E ► *tokoferól, vitamín E*
 vitamin H ► *biotín*
 vitamin K ► *vitamín K*
 vitamin K antagonist ► *antagonist vitamína K*
 vitriol spirit ► *spírítus vitrióli, vitriólni spírít*
 Vlemminck's solution ► *Vlemminckxova raztopína*
 volatile general anesthetic ► *hlápní splôšni anestétik*
 volsella forceps ► *volsélla*
 voltage-gated ion channel ► *napétostno odvisni iónski kanál*
 voltametric titration ► *voltamétrična titrácija*
 volume of distribution ► *volúmen porazdelitve (1, 2)*
 volume of sedimentation ► *volúmen sedimentácie*
 volumetric analysis ► *volumétrična analíza*
 vulneraric ► *vulnerárik*

W

W

walking frame ► *hodúlja*
 walking stick ► *opórna pálica za hójo*
 warning label ► *opozorilna signatúra*
 warnings and special precautions for use ► *posébná opozorila in previdnostni ukrepi*
 wash ► *tekočina za izpiranje*
 wash bottle ► *puháлка*
 water activity ► *aktívnotost vóde*
 water bath ► *vódna kopél*
 water for injections ► *vóda za injékcije*

water in essential oils ► *vóda v etéričnih óljih*
 water-in-oil emulsifier ► *emulgátor vóda v ólju*
 water-in-oil emulsion ► *emúlzija vóda v ólju*
 wax ► *vósek (1, 2)*
 way of administration of a medicinal product ► *način aplikácie zdravíla, način uporábe zdravíla*
 well-closed container ► *dóbro zaprýt vsebnik*
 wet granulation ► *vlážno granulíranje*
 wettability ► *močljivost*
 wetting ► *móčenje*
 wetting agent ► *močljivéec*
 Wharton jelly ► *Whartonova žólica*
 wheeled walker ► *hodúlja na kolésih*
 white arsenic ► *béli arzénik*
 white blood cell count ► *béla krvna slíka*
 white blood cell differential count ► *diferenciálna krvna slíka*
 white cane ► *béla pálica*
 white clay ► *béla glína, težki kaolín*
 white lead ► *béli svíncec*
 white lead plaster ► *béli svínčev oblíž*
 white ointment ► *bélo mazílo*
 white petrolatum ► *béli vazelín*
 white soft paraffin ► *béli vazelín*
 white tea ► *béli čaj*
 white wax ► *béli vósek*
 wholesale distribution ► *promèt z zdravíli na debélo*
 wholesale of medical devices ► *promèt z medicínskimi pripomócki na debélo*
 wholesale of medicines ► *promèt z zdravíli na debélo*
 wholesaler ► *véletrgóvec z zdravíli*
 wild-type receptor ► *dívji típ recéptorja*
 willingness to pay ► *priprávljenost za plačilo*
 wine of antimony ► *antimónovo víno*
 withdrawal period ► *karénca*
 withdrawal syndrome ► *abstinénčni sindróm*
 W/O emulsifier ► *emulgátor vóda v ólju*
 W/O emulsion ► *emúlzija vóda v ólju*
 wood ► *lés*
 wool fat ► *lanolín*
 wool fat alcohols ► *lanolínski alkohóli*
 wool wax ► *lanolín*
 wool wax alcohols ► *lanolínski alkohóli*
 working cell bank ► *délovna célična bánka*
 wound coverings ► *oblóge za ráne*
 wound spray ► *pršílo za ráne*
 written patient communication ► *písna farmacévtška komunikácia*
 Wurster coater ► *oblagálnik po Wúrsterju*
 Wurster tube ► *razmejtveni válj*

X

- xanthan ► *ksantán*
 xanthan gum ► *ksantánski gúmi*
 xanthine ► *ksantín*
 xanthine alkaloid ► *ksantínski alkaloid*
 xantholignanoid ► *ksantolignanoíd*
 xanthone ► *ksantón*
 xanthophyll ► *ksantofil*
 xenobiotic ► *ksenobiótik*
 xenogeneic ► *ksenogénski presádek*
 xerogel ► *kserogél*
 xerophyte ► *kserofit*
 X-ray contrast medium ► *réntgensko kontráстно
 srédstvo*
 x - ray fluorescence spectrometry ► *réntgenska
 fluorescénčna spektrometrija*
 x-ray powder diffraction ► *réntgenska práškovna
 difrákcija*
 xylem ► *ksiléem*

Y

- yeast ► *kvás, kvásovka*
 yeast artificial chromosome ► *umétni kromosóm
 kvásovka*
 yellow mercuric oxide ► *rumèni živosrèbrov
 oksíd*
 yellow petrolatum ► *rumèni vazelín*
 yellow soft paraffin ► *rumèni vazelín*
 yellow wax ► *rumèni vósek*
 yield ► *izkorístek, izkorístek procésa*
 yield point ► *mèjna vrédnost strižne napétosti*

Z

- zeta potential ► *zéta potenciál*
 zinc flower ► *cínkov cvét*
 zinc products for topical use ► *priprávkí s
 cínkom za lokálno zdrávljenje*
 zinc sulfate ► *béla gálica*
 zygomorphic flower ► *zigomórfni cvét*
 zygosporangium ► *zigospóra*
 zygote ► *zigóta*

Latinsko-slovenski slovar

A

abortivum, abortivi *n* ▶ *abortív*
 abrasivum, abrasivi *n* ▶ *abrazív*
 absolutum, absoluti *n* ▶ *absolút*
 absorbens, absorbentis *n* ▶ *absorbènt*
 absorptio, absorptionis *f* ▶ *absorpcija* (1, 2, 3)
 acaena, acaenae *f* ▶ *róžka*
 acaricidum, acaricidi *n* ▶ *akaricíd*
 accumulatio, accumulationis *f* ▶ *kopíčenje*
 acetogeninum, acetogenini *n* ▶ *acetogénin*
 acetum, aceti *n* ▶ *kís*
 acetum aromaticum ▶ *aromátični kis*
 acetum glaciale ▶ *ledóčet*
 acetylcholinesterasum, acetylcholinesterasi *n* ▶
acetilholín-esteráza
 acetylcholinum, acetylcholini *n* ▶ *acetilholín*
 acidi acetici derivata ▶ *deriváti ócetne kislíne*
 acidi aminosalicilici derivata ▶ *deriváti*
amínosalicilne kislíne
 acidi aryloxyacetici derivatum ▶ *derivát*
arilóksióetne kislíne
 acidi borici praeparata ▶ *priprávkí z bórovo*
kislíno
 acidificans, acidificantis *n* ▶ *učinkovína za*
nakísanje urína
 acidi folici analogum ▶ *analóg fólne kislíne*
 acidi phosphonici derivati inhibitor ▶ *derivát*
fosfónske kislíne
 acidi propionici derivata ▶ *deriváti propiónske*
kislíne
 acidum aceticum aromaticum ▶ *aromátični kis*
 acidum, acidi *n* ▶ *kislína*
 acidum alginicum ▶ *algínska kislína*
 acidum arsenicosum ▶ *béli arzénik*
 acidum ascorbicum ▶ *askorbínska kislína,*
vitamín C
 acidum asparagicum ▶ *asparagínska kislína*
 acidum azoticum ▶ *solítrna kislína*
 acidum borussicum ▶ *prúska kislína*
 acidum carbolicum ▶ *karból*
 acidum chrysanthemum ▶ *krizantémska kislína*

acidum deoxiribonucleicum ▶
deóksiribonukleínska kislína
 acidum felonicum ▶ *felónska kislína*
 acidum folicum ▶ *fólna kislína*
 acidum gamma-aminobutanoicum ▶ *GÁBA*
 acidum glutamicum ▶ *glutamínska kislína*
 acidum glycaricum ▶ *glikárska kislína*
 acidum glyconicum ▶ *glikónska kislína*
 acidum glycuronicum ▶ *glikurónska kislína*
 acidum Halleri ▶ *kísli Hállerjev eliksír*
 acidum hydrochloricum ▶ *sólna kislína*
 acidum hydrocyanatum ▶ *prúska kislína*
 acidum hydrocyanicum ▶ *prúska kislína*
 acidum lysergicum ▶ *lizérska kislína*
 acidum mercapturicum ▶ *merkaptúrna kislína*
 acidum nicoticum ▶ *niacín, vitamín B₃*
 acidum nicotinicum ▶ *nikotínska kislína*
 acidum nitricum ▶ *solítrna kislína*
 acidum nucleicum ▶ *nukleínska kislína*
 acidum panthotenicum ▶ *vitamín B₅*
 acidum phenolcarboxylicum ▶ *fenólkarboksílna*
kislína
 acidum phenylicum ▶ *karból*
 acidum pyrethri *n* ▶ *piretrínska kislína*
 acidum resinicum ▶ *smólna kislína*
 acidum ribonucleicum ▶ *ribonukleínska kislína*
 acidum sulfuricum dilutum ▶ *spírítus vitrióli,*
vitriólni spírít
 acidum sulfuricum fumans ▶ *vitriólno ólje*
 acidum zooticum ▶ *prúska kislína*
 acinus, acini *m* ▶ *jágoda*
 acridini derivata ▶ *akridínski deriváti*
 acupressura, acupressurae *f* ▶ *akupresúra*
 acupunctura, acupuncturae *f* ▶ *akupunktúra*
 acylphloroglucinolum, acylphloroglucinoli *n* ▶
acilfloroglucinól
 adamantani derivata ▶ *adamantánski deriváti* (1, 2)
 adeninum, adenini *n* ▶ *adenín*
 adenosinis diphosphas ▶ *adenozíndifosfát*
 adenosinis monophosphas ▶ *adenozínmónofosfát*
 adenosinis triphosphas ▶ *adenozíntrifosfát*
 adenosinum, adenosini *n* ▶ *adenozín*
 adenylatcyclasum, adenylatcyclasi *n* ▶ *adenilát-*
cikláza

A

adepts, adipis *m* ▶ *mást*
 adepts benzoatus ▶ *benzoinírana svínjska mást*
 adepts lanae ▶ *lanolín*
 adepts lanae cum aqua ▶ *lanolín z vôdo*
 adepts lanae hydrogenatus ▶ *hidrogenírani lanolín*
 adepts solidus ▶ *trída mást (1, 2)*
 adepts suillus ▶ *svínjska mást*
 adhesivum, adhesivi *n* ▶ *adhezív*
 adiuvens, adiuventis *n* ▶ *adjuvánt*
 adrenalinum, adrenalini *n* ▶ *adrenalín*
 adrenergicum, adrenergici *n* ▶ *adrenèrgik*
 adsorbens, adsorbentis *n* ▶ *adsorbènt*
 adsorptio, adsorptionis *f* ▶ *adsórpčija (1, 2)*
 adstringens, adstringentis *n* ▶ *adstringènt*
 aeger, aegri *m* ▶ *bolník*
 aegrotus, aegroti *m* ▶ *bolník*
 aerenchyma, aerenchymatis *n* ▶ *aerenhím*
 aether depuratus ▶ *aether sulfuricus*
 aether diethylicus ▶ *aether sulfuricus*
 aetheroleum, aetherolei *n* ▶ *etèrično ólje*
 aetheroleum terebinthinae ▶ *terpentínovo ólje*
 aether sulfuricus ▶ *aether sulfuricus*
 aether vitrioli ▶ *aether sulfuricus*
 agar, agari *m* ▶ *ágar*
 agaricinum, agaricini *n* ▶ *agaricín*
 agarosum, agarosi *n* ▶ *agaróza*
 agens, agentis *n* ▶ *učinkovína*
 aglyconum, aglyconi *n* ▶ *áglíkón*
 agonista, agonistae *m* ▶ *agoníst*
 agonista dopamini ▶ *agoníst dopamína*
 alaninum, alanini *n* ▶ *alanín*
 albedo, albedinis *f* ▶ *albédo*
 album graecum ▶ *žgáni jelénovi rogoví*
 albuminum, albumi *n* ▶ *bejláva*
 alcaloida chinini ▶ *kinínski alkaloidi*
 alcaloidum acridoni ▶ *akridónski alkaloid*
 alcaloidum, alcaloidi *n* ▶ *alkaloíd*
 alcaloidum aporphinoidi ▶ *aporfínoidni alkaloid*
 alcaloidum beta-carbolini ▶ *β-karbolínski alkaloid*
 alcaloidum *Catharanthi rosei* ▶ *alkaloíd*
róznatega zímzelena
 alcaloidum chinazolini ▶ *kinazolínski alkaloid*
 alcaloidum chinolini ▶ *kinolínski alkaloid*
 alcaloidum chinolizidini ▶ *kinolizidínski alkaloid*
 alcaloidum diterpenoidi ▶ *diterpenoidni alkaloid*
 alcaloidum ergolini ▶ *ergolínski alkaloid*
 alcaloidum ergot ▶ *alkaloíd ržènih rožičkov*
 alcaloidum familiae Amaryllidacearum ▶
alkaloíd družíne narcísovk
 alcaloidum imidazolini ▶ *imidazólski alkaloid*
 alcaloidum indolizidini ▶ *indolizidínski alkaloid*
 alcaloidum isochinolini ▶ *izokinolínski alkaloid*

alcaloidum isochinolini simplex ▶ *enostávní izokinolínski alkaloid*
 alcaloidum morphinani ▶ *morfínánski alkaloid*
 alcaloidum phenylethylamini ▶ *feníletílamínski alkaloid*
 alcaloidum phenylethylisochinolini ▶
feníletílizokinolínski alkaloid
 alcaloidum *Physostigmae venenosi* ▶ *alkaloíd*
kálabarskega bôba
 alcaloidum protoberberini ▶ *protoberberínski alkaloid*
 alcaloidum purini ▶ *purínski alkaloid*
 alcaloidum *Rauwolfiae serpentinae* ▶ *alkaloíd*
rauvólfije
 alcaloidum sesquiterpenoidi ▶ *seskviterpenoidni alkaloid*
 alcaloidum steroidicum ▶ *steroidni alkaloid*
 alcaloidum terpenoidi ▶ *terpenoidni alkaloid*
 alcaloidum tropanicum ▶ *tropánski alkaloid*
 alcaloidum tropoloni ▶ *tropolónski alkaloid*
 alcaloidum tryptamini ▶ *triptamínski alkaloid*
 alcaloidum verum ▶ *právi alkaloid*
 alcaloidum xanthini ▶ *ksantínski alkaloid*
 alchimia, alchimiae *f* ▶ *alkimíja*
 alcohola lanae ▶ *lanolínski alkoholí*
 alcoholum ligni ▶ *lésni alkohol*
 aldehyda *n pl.* ▶ *aldehídi*
 aldosi reductasi inhibitor ▶ *zavirálec aldóza*
reduktáze
 aldosome, aldosi *n* ▶ *aldóza*
 alga, algae *f* ▶ *álga*
 algicidum, algicidi *n* ▶ *algicíd*
 alimentum medicatum ▶ *zdravílna krmna*
méšanica
 allergenum, allergeni *n* ▶ *alergén (1, 2)*
 alpha-glucosidasi inhibitor ▶ *zavirálec*
glukozidáze álfa
 amarum, amari *n* ▶ *grenčina*
 ambra, ambrae *f* ▶ *ámбра*
 ambra liquida ▶ *stíraks*
 aminoacidum, aminoacidi *n* ▶ *amínokislína*
 aminochinolina *n pl.* ▶ *amínokinolíni*
 aminosaccharum, aminosacchari *n* ▶
amínosládkor
 ammonii carbonas ▶ *jelénova sòl*
 ammonii sulphogyrodalas ▶ *ihtamól*
 ammonium chloratum ▶ *sálmíak*
 ammonium chloridum ▶ *sálmíak*
 ammonium muriaticum ▶ *sálmíak*
 amoebicidum, amoebicidi *n* ▶ *amebicíd*
 amphenicola *n pl.* ▶ *amfenikóli*
 amphetamina *n pl.* ▶ *amfetamíni*

ampulla, ampullae *f* ▶ *ampúla (1, 2)*
 amyloidum, amyloidi *n* ▶ *amiloíd*
 amyloplastum, amyloplasti *n* ▶ *amiloplást*
 amyllum, amyli *n* ▶ *škrób*
 amyllum pregelificatum ▶ *prèdželírani škrób*
 anabolicum, anabolici *n* ▶ *anabólik*
 anaesthesia, anaesthesiae *f* ▶ *anestezíja*
 anaestheticum, anaesthetici *n* ▶ *anestétik*
 anaestheticum locale ▶ *lokálni anestétik*
 anaestheticum opioidi ▶ *opioídni anestétik*
 analepticum, analeptici *n* ▶ *analéptik*
 analgeticum, analgetici *n* ▶ *analgétik*
 analgeticum non steroidicum ▶ *nèsteroídni analgétik*
 analogum, analogi *n* ▶ *analóg*
 anaphrodisiacum, anaphrodisiaci *n* ▶ *ànafrodíziak*
 anaphylaxia, anaphylaxiae *f* ▶ *anafilaksíja*
 androecium, androecii *n* ▶ *andrècej*
 androgenum, androgeni *n* ▶ *androgén*
 Angiospermae *f pl.* ▶ *kritosemènke*
 angiotensini convertasi inhibitor ▶ *ACE-inhibítor, zavirálec àngiotenzín konvertáze*
 anilida *n pl.* ▶ *anilídi*
 anorecticum, anorectici *n* ▶ *zavirálec apetíta*
 antacidum alumini *i* ▶ *aluminíjev antacid*
 antacidum, antacidi *n* ▶ *antacid*
 antacidum calcii ▶ *kálcijev antacid*
 antacidum combinatum ▶ *kombinírani antacid*
 antacidum magnesi *i* ▶ *magnézijev antacid*
 antagonista, antagonista *m* ▶ *antagoníst*
 antagonista serotoninini ▶ *serotonínski antagoníst*
 anthelminticum, anthelmintici *n* ▶ *anthelmíntik*
 anthera, antherae *f* ▶ *prášnica*
 antheridium, antheridii *n* ▶ *antherídij*
 anthesis, anthesis *f* ▶ *cvetènje*
 anthocyanidinum, anthocyanidini *n* ▶ *antocianidín*
 anthocyaninum, anthocyanini *n* ▶ *antocianín*
 anthodium, anthodii *n* ▶ *kòšek*
 Anthophyta *n pl.* ▶ *cvètnice*
 anthrachinonum, anthrachinoni *n* ▶ *antrakínón*
 anthranolum, anthranoli *n* ▶ *antranól*
 anthronum, anthroni *n* ▶ *antrón*
 antiadhesivum, antiadhesivi *n* ▶ *ántiadhezív*
 antiadrenergicum, antiadrenergici *n* ▶ *ántiadrenèrgik, simpatolítik*
 antiallergicum, antiallergici *n* ▶ *ántialèrgik*
 antiandrogenum, antiandrogeni *n* ▶ *ántiandrogén*
 antiarrhythmicum, antiarrhythmici *n* ▶ *ántiarítmik*
 antiasthmaticum ad inhalandum ▶ *inhalacíjski ántiastmátik*
 antiasthmaticum, antiasthmatici *n* ▶ *ántiastmátik*

antibacterica chinolonica ▶ *kinolóni*
 antibiosis, antibiosis *f* ▶ *antibioza*
 antibiotica actinomycina ▶ *aktinomicíni*
 antibiotica anthracyclinica ▶ *antraciklíni*
 antibioticum aminoglycosidicum ▶ *amínoglikozídni antibiòtik*
 antibioticum, antibiotici *n* ▶ *antibiòtik*
 antibioticum betalactamicum ▶ *β-laktámski antibiòtik*
 antibioticum cytotoxicum ▶ *citotóksični antibiòtik*
 anticholinergicum, anticholinergici *n* ▶ *ántiholinèrgik*
 anticoagulans, anticoagulantis *n* ▶ *ántikoagulánt*
 anticonvulsivum, anticonvulsivi *n* ▶ *ántikonvulzív*
 antidepressivum, antidepressivi *n* ▶ *ántidepresív*
 antidiabeticum, antidiabetici *n* ▶ *ántidiabétik*
 antidiabeticum perorale ▶ *perorální ántidiabétik*
 antidiarrhoicum, antidiarrhoici *n* ▶ *ántidiaróik*
 antidotarium, antidotarii *n* ▶ *antidotárij*
 antidotum, antidoti *n* ▶ *antidót*
 antidysentericum, antidysenterici *n* ▶ *ántidizentèrik*
 antiemeticum, antiemetici *n* ▶ *ántiemétik*
 antiepilepticum, antiepileptici *n* ▶ *ántiepileptik*
 antifibrinolyticum, antifibrinolytici *n* ▶ *ántifibrinolítik*
 antigenum, antigeni *n* ▶ *antigén*
 antigluocorticoidum, antigluocorticoidi *n* ▶ *ántiglúkokortikóid*
 antigonadotropinum, antigonadotropini *n* ▶ *ántigonádotropín*
 antihaemorrhagicum, antihaemorrhagici *n* ▶ *ántihemorágik*
 antihaemorrhoidicum, antihaemorrhoidici *n* ▶ *ántihemoróidik*
 antihistaminicum, antihistaminici *n* ▶ *ántihistamínik*
 antihydroticum, antihydrotici *n* ▶ *ántiperspiránt*
 antihyperlipidaemicum, antihyperlipidaemici *n* ▶ *ántihiperlipémik*
 antihypertensivum, antihypertensivi *n* ▶ *ántihipertenzív*
 antileproticum, antileprotici *n* ▶ *učinkovína proti góbavosti*
 antimalaricum, antimalarici *n* ▶ *ántimalárik*
 antimenorrhagicum, antimenorrhagici *n* ▶ *ántimenorágik*
 antimetabolitum, antimetaboliti *n* ▶ *ántimetabolít*
 antimigraenicum, antimigraenici *n* ▶ *ántimigrénik*
 antimitoticum, antimiotoci *n* ▶ *ántimitótik*

A

antimycobactericum, antimycobacterici *n* ▶ *učinkovina za zdravljenje infekcij z mikobaktèrijami*

antimycoticum, antimycotici *n* ▶ *ántimikótik*

antinauseans, antinauseantis *n* ▶ *zdravilo proti slabósti*

antineoplasticum, antineoplastici *n* ▶ *ántineoplástik*

antineuralgicum, antineuralgici *n* ▶ *ántinevrálgik*

antioestrogenum, antioestrogeni *n* ▶ *ántiestrogén*

antiparasiticum, antiparasitici *n* ▶ *ántiparazítik*

antiparkinsonicum, antiparkinsonici *n* ▶ *ántiparkinsónik*

antiphlogisticum, antiphlogistici *n* ▶ *ántiflogístik*

antiphlogisticum non steroidicum ▶ *nèsteroidní*

ántiflogístik

antipropulsivum, antipropulsivi *n* ▶ *ántiperistáltik, ántipropulzív*

antipruriticum, antipruritici *n* ▶ *ántiprurítik*

antipsoriaticum, antipsoriatici *n* ▶ *ántipsoriátik*

antipsychoticum, antipsychotici *n* ▶ *ántipsihótik, névroléptik*

antipyreticum, antipyretici *n* ▶ *ántipirétik*

antipyreticum non steroidicum ▶ *nèsteroidní*

ántipirétik

antirheumaticum, antirheumatici *n* ▶ *ántirevmátik*

antirheumaticum non steroidicum ▶ *nèsteroidní*

ántirevmátik

antiscabioticum, antiscabiotici *n* ▶ *ántiskabiciíd*

antiseptica iodi ▶ *jóдови antiséptiki*

antisepticum, antiseptici *n* ▶ *antiséptik*

antithromboticum, antithrombotici *n* ▶ *ántitrombótik*

antituberculosum, antituberculosi *n* ▶ *ántituberkulótik*

antituberculosum hydrazidicum ▶ *hidrazídni*

ántituberkulótik

antituberculosum thiocarbamidi ▶ *tíosečnínski*

ántituberkulótik

antitussivum, antitussivi *n* ▶ *ántitúsik*

antiurica *n pl.* ▶ *zdravila za zdravljenje protína*

antiuricum, antiurici *n* ▶ *antiúrik*

antivertiginosum, antivertiginosi *n* ▶ *zdravilo proti vrtožlávici*

antliae protonum inhibitor ▶ *zavirálec protónske črpálke*

anxiolyticum, anxiolytici *n* ▶ *anksiolítik*

aphrodisiacum, aphrodisiaci *n* ▶ *afrodiziak*

apofermentum, apofermenti *n* ▶ *ápoencím*

apoproteinum, apoproteini *n* ▶ *ápoproteín*

apoptosis, apoptosis *f* ▶ *apoptóza*

apotheca, apothecae *f* ▶ *lekárna*

apothecium, apothecii *n* ▶ *apotécij*

aqua ad iniectabilia ▶ *vóda za injékcije*

aqua aromatica ▶ *aromátična vóda*

aqua calcariae ▶ *apnéna vóda*

aqua calcis ▶ *apnéna vóda*

aqua coloniensis ▶ *kolónjska vóda*

aqua demineralisata ▶ *demineralizírana vóda*

aqua destillata ▶ *destilírana vóda*

aqua fortis ▶ *solítrna kislína*

aqua laxativa Wiennense ▶ *dúnajski lajšálni napòj*

aqua muriatica ▶ *sólna kislína*

aqua ophtalmica Horstii ▶ *Hórstijeva vóda za okó*

aqua oralis ▶ *raztopína za izpiranje úst, ústna vóda*

aqua parfumi ▶ *parfúmska vóda*

aqua plumbica ▶ *svinčéna vóda*

aqua purificata ▶ *prečiščéna vóda*

aqua regia ▶ *zlatotópka*

aqua valde purificata ▶ *visóko prečiščéna vóda*

aquila albadraco mitigatus ▶ *kalomél*

arachidis oleum ▶ *arašídovo ólje*

arbor, arboris *f* ▶ *drevó*

archegonium, archegonii *n* ▶ *arhegónij*

argenti nitras ▶ *hudičev kámen*

argininum, arginini *n* ▶ *arginín*

arillus, arilli *m* ▶ *árilus*

aroma, aromatis *n* ▶ *aróma*

aromatarius, aromatarii *m* ▶ *aromatarius*

aromatasi inhibitor ▶ *zavirálec aromatáze*

aromatherapia, aromatherapiae *f* ▶ *arómaterapíja*

arsenici composita ▶ *aržénove spojíne (1, 2)*

arsenicum album ▶ *béli aržénik*

arsenii trioxidum ▶ *béli aržénik*

artemisinini derivata ▶ *artemisíninovi derivátí*

asa foetida ▶ *asánt*

Ascomycetes *f pl.* ▶ *zaprtotrósnice*

ascospora, ascosporae *f* ▶ *askospóra*

ascus, asci *m* ▶ *ásk*

asparaginum, asparagini *n* ▶ *asparagín*

aspartas, aspartatis *m* ▶ *aspartát*

assimilatio, assimilationis *f* ▶ *asimilácija*

auricularium, auricularii *n* ▶ *farmacévtska oblíka za uhó*

auronum, auronii *n* ▶ *avrón*

aurum potabile ▶ *pítno zlató*

autacoidum, autacoidi *n* ▶ *avtakoíd*

axis floris ▶ *cvetíšče*

axungia porci ▶ *svínjska mást*

azaspirodecandioni derivata ▶ *azaspirodekandiónski derivátí*

azulenum, azuleni *n* ▶ *azulén*

B

bacca, baccae *f* ▶ *jágoda*
 bacillus, bacilli *m* ▶ *bacíl*
 bacillus medicatus ▶ *zdravilna páličica*
 bactericidum, bactericidi *n* ▶ *baktericíd*
 bacteriophagum, bacteriophagi *n* ▶ *bakteriofág*
 bacteriostaticum, bacteriostatici *n* ▶ *bakteriostátik*
 bacterium, bacterii *n* ▶ *baktérija*
 baculovirus, baculoviri *n* ▶ *bakulovírus*
 balneotherapia, balneotherapiae *f* ▶ *bálneoterapija*
 balsamarium, balsamarii *n* ▶ *balzamárij (1, 2)*
 balsamum, balsami *n* ▶ *bálsam (1, 2)*
 balsamum canadense ▶ *kánadski bálsam*
 balsamum copaivae ▶ *kopáiva bálsam*
 balsamum guriunae ▶ *gurjúnski bálsam*
 balsamum indicum ▶ *perújski bálsam*
 balsamum indicum nigrum ▶ *perújski bálsam*
 balsamum peruvianum ▶ *perújski bálsam*
 balsamum styracis ▶ *stíraks*
 balsamum toltanum ▶ *tólu bálsam*
 balsamum vitae Hoffmanni ▶ *Hóffmannov živiljènski bálsam*
 barbiturata *n pl.* ▶ *barbituráti*
 Basidiomycota *n pl.* ▶ *prostotrónice*
 basidiospora, basidiosporae *f* ▶ *bazidiospóra*
 basidium, basidii *n* ▶ *bazídij*
 basis, basis *f* ▶ *báza*
 battuarium, battuarii *n* ▶ *móžnar, terílница*
 bentonitum, bentoniti *n* ▶ *bentonít*
 benzamidi derivatum ▶ *benzamídni derivát*
 benzimidazoli derivata ▶ *béNZimidazolíski derivátí*
 benzodiazepini derivata ▶ *béNZodiazepíni*
 benzoe, benzoes *f* ▶ *béNZoa*
 benzomorphan derivata ▶ *béNZomorfánski derivátí*
 beta-adrenoreceptorum antagonista ▶ *antagoníst β-adrenèrgičnih recéptorjev*
 beta₁-adrenoreceptorum antagonista ▶ *antagoníst β₁-adrenèrgičnih recéptorjev*
 beta₂-adrenoreceptorum antagonista ▶ *antagoníst β₂-adrenèrgičnih recéptorjev*
 betacyaninum, betacyanini *n* ▶ *bétacianín*
 betalactamasi inhibitor ▶ *zavirálec laktamáz béta*
 betalainum, betalaini *n* ▶ *betalain*
 betaxanthinum, betaxanthini *n* ▶ *bétaksantín*
 biarylheptanoidum, biarylheptanoidi *n* ▶ *díarilheptanoíd*
 bideoxisaccharum, bideoxisacchari *n* ▶ *dídeóksisládkor*
 biguanida *n pl.* ▶ *bigvanídi (1, 2)*

biguanida et amidina ▶ *bigvanídi in amidíni*
 bilobalidum, bilobalidi *n* ▶ *bilobalíd*
 bioflavonoidum, bioflavonoidi *n* ▶ *bioflavonoíd*
 biotinum, biotini *n* ▶ *biotín*
 bismuthi praeparata ▶ *bíZmutove učinkovíne*
 bleomycina *n pl.* ▶ *bleomicíni*
 bolus alba ▶ *béla glína, težki kaolín*
 bolus, boli *m* ▶ *bólus*
 bombesinum, bombesini *n* ▶ *bombeZín*
 borussum coeruleum ▶ *prúsko módro*
 botanica, botanicae *f* ▶ *botánika*
 bradychininum, bradychinini *n* ▶ *bradikinín*
 bronchospasmolyticum, bronchospasmolytici *n* ▶ *brónhodilatátor, brónhospazmolítik*
 Bryophyta *n pl.* ▶ *mahòvi*
 bufadienolidum, bufadienolidi *n* ▶ *bufadienolíd*
 bulbillus, bulbilli *m* ▶ *zaródni brstič*
 bulbus, bulbi *m* ▶ *čebúlica*
 butylpyrazolidina *n pl.* ▶ *butilpirazolidíni*
 butyrophenona *n pl.* ▶ *butirofenóni*
 butyrum, butyri *n* ▶ *máslo*

C

cacao, cacaonis *m* ▶ *kakáv*
 cacao oleum ▶ *kakávovo máslo*
 calathidium, calathidii *n* ▶ *kòšek*
 calcaria caustica ▶ *ápno, žgáno ápno*
 calcaria chlorata ▶ *klórovo ápno*
 calcaria extingua ▶ *gašèno ápno*
 calcaria muriatica ▶ *calcaria muriatica*
 calcii hydroxydum ▶ *gašèno ápno*
 calcii hypochloris ▶ *klórovo ápno*
 calcii oxydum ▶ *žgáno ápno*
 calcitoninum, calcitonini *n* ▶ *kalcitonín*
 calcium chloridum ▶ *calcaria muriatica*
 calcium hypochlorosum ▶ *klórovo ápno*
 calcium oxymuriaticum ▶ *klórovo ápno*
 callus, calli *m* ▶ *kálus (1, 2)*
 calomel, calomellis *n* ▶ *kalomél*
 calumba, calumbae *f* ▶ *kolómbo*
 calyx, calycis *m* ▶ *čáša*
 cambium, cambii *n* ▶ *kámbij*
 camptothecina *n pl.* ▶ *kamptotekíni*

B
C

C

cantharis, cantharidis *f* ▶ *špánska múha*
 capitulum, capituli *n* ▶ *glávica*
 capsis, capsidis *f* ▶ *vírusna kapsída*
 capsula amylacea ▶ *škrobná kapsula*
 capsula buccalis ▶ *orálna kapsula*
 capsula, capsulae *f* ▶ *glávica (2), kapsula (1, 2)*
 capsula dura ▶ *tvrda kapsula*
 capsula gelatinosa ▶ *želatínska kapsula*
 capsula mollis ▶ *mehka kapsula*
 capsula rectalis ▶ *rektálna kapsula*
 capsula vaginalis ▶ *vaginálna kapsula*
 carbamates *m pl.* ▶ *karbamáti*
 carbamidi praeparata ▶ *priprávkí s sečnínou*
 carbapenemum, carbapenemi *n* ▶ *karbapenémski antibiotik*
 carbo activatus ▶ *aktívno óglje, medicínsko óglje*
 carbo animalis ▶ *živálsko óglje*
 carbo depuratus ▶ *lésno óglje*
 carbohydratum, carbohydrati *n* ▶ *ogljíkohidrát, ogljikov hidrát*
 carbo ligni ▶ *lésno óglje*
 carbo medicinalis ▶ *aktívno óglje, medicínsko óglje*
 carbo spongiae ▶ *žgána spužva*
 carbo vegetabilis ▶ *lésno óglje*
 cardenolidum, cardenolidi *n* ▶ *kardenolíd*
 cardiotonicum, cardiotonici *n* ▶ *kardiotónik*
 cardiotoxicitas, cardiotoxicitatis *f* ▶ *kardiotóksičnost*
 carminativum, carminativi *n* ▶ *karminatív*
 carminum, carminumi *n* ▶ *karmín*
 carotenoidum, carotenoidi *n* ▶ *karotenoid*
 carpellum, carpelli *n* ▶ *karpél, plódni líst*
 caryogamia, caryogamiae *f* ▶ *kariogamíja*
 caryon, caryi *n* ▶ *célično jédro*
 castoreum, castorei *n* ▶ *kastóreum*
 catalysator, catalysatoris *m* ▶ *katalizátor*
 cataplasma, cataplasmatis *n* ▶ *kataplázma, vróči obkládek*
 catecholamina *n pl.* ▶ *kateholamíni*
 catechol-O-methyl-transferasi inhibitor ▶ *zavirálec katehól-O-metil transferáze*
 catechu nigrum ▶ *katehú*
 caulis, caulis *m* ▶ *stěblo*
 causticum, caustici *n* ▶ *jedčina*
 cellula, cellulae *f* ▶ *célica*
 cellula filialis ▶ *hčerínska célica*
 cellula matricialis ▶ *materínska célica*
 cellula myelomica ▶ *mielómska célica*
 cellula palisadica ▶ *palisádna célica*
 cellula stomatica ▶ *célica zapiráalka*
 cellulosum, cellulosi *n* ▶ *celulóza*
 cellulosum microcrystalinum ▶ *mikrokristálna celulóza*

cephalosporina *n pl.* ▶ *céfalosporíni*
 cera alba ▶ *béli vósek*
 cera candelilla ▶ *kandelílni vósek*
 cera carnaubae ▶ *karnáuba vósek*
 cera, cerae *f* ▶ *vósek (1, 2)*
 cera emulsificans ▶ *emulgirajóci vósek*
 cera flava ▶ *ruměni vósek*
 cera lanae ▶ *lanolín*
 cera liquida ▶ *tekóci vósek*
 cera montanglycoli ▶ *montánglikólni vósek*
 cetaceum, cetacei *n* ▶ *spermacét*
 cetosum, cetosi *n* ▶ *ketóza*
 cetylus palmitas ▶ *cetílpalmitát*
 C-glycosidum, C-glycosidi *n* ▶ *C-glikozíd*
 chalconum, chalconi *n* ▶ *halkón*
 chalconum isoprenylatum ▶ *izoprenilírani halkón*
 chameleon minerale ▶ *hipermangán*
 chelator, chelatoris *m* ▶ *kelátor*
 chemotaxis, chemotaxis *f* ▶ *kémotáksa*
 chemotherapeuticum, chemotherapeutici *n* ▶ *kémoterapévtik*
 chinolini derivata ▶ *kinolínski deriváti (1, 2)*
 chinolona *n pl.* ▶ *kinolóni*
 chinonum, chinoni *n* ▶ *kinón*
 chitinum, chitini *n* ▶ *hitín*
 chlorophyllum, chlorophylli *n* ▶ *klorofil*
 chloroplastum, chloroplasti *n* ▶ *kloroplást*
 cholagogum, cholagogi *n* ▶ *holagóg*
 cholecystochininum, cholecystochinini *n* ▶ *holecistokinín*
 cholinesterasi inhibitor ▶ *zavirálec holín esteráz*
 cholinesterasum, cholinesterasi *n* ▶ *holín-esteráza*
 cholini estera ▶ *ěstri holína*
 chromatinum, chromatini *n* ▶ *kromatín*
 chromosoma, chromosomatis *n* ▶ *kromosóm*
 cicatrisantia *n pl.* ▶ *priprávkí za oskrbo brazgotín*
 classis, classis *f* ▶ *rázred*
 cleistothecium, cleistothecii *n* ▶ *kleistotécij*
 clon, clonis *m* ▶ *klón*
 clysmata, clysmatis *n* ▶ *klistír*
 cobalaminum, cobalamini *n* ▶ *kobalamín, vitamín B₁₂*
 coccus cacti ▶ *košenílja*
 coccus, cocci *m* ▶ *kók*
 cochlear, cochlearis *n* ▶ *lekárniška žlička*
 Codex Hammurabi ▶ *Hamurábijev zakonik*
 cofermentum A ▶ *kòencím Á*
 cofermentum, cofermenti *n* ▶ *kòencím*
 cofermentum Q₁₀ ▶ *kòencím Q₁₀*
 coffeum, coffei *n* ▶ *káva*
 cola, colae *f* ▶ *kóla*
 colatura, colaturae *f* ▶ *kolatúra*

colhicini derivatum ► **kolhicínski derivát**
collarium, collarii *n* ► **ovrátnica**
collenchyma, collenchymatis *n* ► **kolenhím**
collodium, collodii *n* ► **kolódij**
collyrium, collyrii *n* ► **kolírjij, raztopína za izpiranje očesa**
colophonium, colophonii *n* ► **kolofónija**
colorans, colorantis *n* ► **barvílo**
colostrum, colostri *n* ► **kolóstrum**
compressus, compressi *m* ► **tabléta**
concentratum, concentrati *n* ► **koncentrát**
concrementum, concrementi *n* ► **konkremènt**
concretum, concreti *n* ► **konkrét**
condimentum, condimenti *n* ► **začímba**
conditum, conditi *n* ► **kóndit**
confectionarius, confectionarii *m* ► **confectionarius**
conidium, conidii *n* ► **konídij**
Coniferae *f pl.* ► **íglavci**
Coniferophyta *n pl.* ► **íglavci**
conservans, conservantis *n* ► **konzerváns**
conspersentium, conspersentii *n* ► **dermální prášek**
constituens, constituentis *n* ► **polnílo**
contextus, contextus *m* ► **tkívo**
contextus infidus ► **nèprávo tkívo**
contextus meristematicus ► **nèdovršèno tkívo**
contextus palisadicus ► **palisádno tkívo**
contextus primarius ► **primárno tkívo**
contextus proprius ► **dovršèno tkívo**
contextus secundarius ► **sekundárno tkívo**
contextus verus ► **právo tkívo**
contraceptivum, contraceptivi *n* ► **kontraceptív**
contraceptivum intrauterinum ► **intrauteríni kontraceptív**
contraceptivum intravaginale ► **intravaginální kontraceptív**
contraceptivum perorale ► **perorální kontraceptív**
contraceptivum topicum ► **lokální kontraceptív**
contraindicatio, contra indicationis *f* ► **kóntraindikácia**
conus, coni *m* ► **stòrž (1, 2)**
corium, corii *n* ► **skórja**
Cormophyta *n pl.* ► **brstnice**
cornum cervi ustum ► **zoglenéli jelénovi rogóvi, žgáni jelénovi rogóvi**
corolla, corollae *f* ► **vè nec**
corrosivum, corrosivi *n* ► **jedčina**
cortex, corticis *m* ► **lúbje, skórja**
cortex secundarius ► **líče (1, 2)**
corticosteroidum, corticosteroidi *n* ► **kórtikosteroid**
corymbus racemosus ► **česúlja**
cotyledon, cotyledonis *f* ► **klíčni líst**
coumarina *n pl.* ► **kumaríni (1, 2)**

coumarolignanum, coumarolignani *n* ► **kúmarolignán**
coumestanam, coumestani *n* ► **kumestán**
coxiba *n pl.* ► **koksíbi**
cremor, cremoris *m* ► **kréma**
cremor tartari ► **cremor tartari, vínski kámen**
creta alba ► **béla kréda**
cupri sulfas pentahydras ► **módra gálica**
cuprum sulphuricum pentahydricum ► **módra gálica**
cuticula, cuticulae *f* ► **kutíkula**
cutinum, cutini *n* ► **kutín**
cyamopsidis seminis pulvis ► **gvár gúmi**
Cyanobacteria *n pl.* ► **módrozèlène cepljívke**
cyclitolium, cyclitoli *n* ► **ciklitól**
cyclodextrina *n pl.* ► **ciklodekstríni**
cyclooxigenasum, cyclooxigenasi *n* ► **cíklooksigenáza**
cycloplegicum, cycloplegici *n* ► **cikloplégik**
cyma, cymae *f* ► **pákobúl**
cysteinum, cysteini *n* ► **cisteín**
cytidinum, cytidini *n* ► **citidín**
cytoblastus, cytoblasti *m* ► **célično jèdro**
cytodermis, cytodermidis *f* ► **célična sténa**
cytokinum, cytokini *n* ► **citokín**
cytosinum, cytosini *n* ► **citozín**
cytostaticum, cytostatici *n* ► **citostátik**

D

decoctum, decocti *n* ► **prevrétek**
decongestivum, decongestivi *n* ► **dekongestív**
demulcens, demulcentis *n* ► **demulcènt**
denaturatio, denaturationis *f* ► **denaturácia (1, 2)**
deodorans, deodorantis *n* ► **deodoránt**
deoxiadenosinum, deoxiadenosini *n* ► **deóksi-adenozín**
deoxycytidinum, deoxycytidini *n* ► **deóksicitidín**
deoxiguanosinum, deoxiguanosini *n* ► **deóksi-gvanozín**
deoxiribonucleasum, deoxiribonucleasi *n* ► **deóksiribonukleáza**
deoxiribonucleosidum, deoxiribonucleosidi *n* ► **deóksiribonukleozíd**

D

E

deoxiribonucleotidum, deoxiribonucleotidi *n* ▶ *deóksiribonukleotíd*
 deoxiribosis, deoxiribosis *f* ▶ *deóksiribóza*
 deoxisaccharum, deoxisacchari *n* ▶ *deóksisládkor*
 deoxithymidinum, deoxithymidini *n* ▶ *deóksi-
timidín*
 derivatum benzothiazepini ▶ *béNZotiazepínski
derivát*
 desensitatio, desensitisationis *f* ▶ *desenzitácia*
 desiccans, desiccantis *n* ▶ *sušilno srédstvo*
 desiniciens, desinicientis *n* ▶ *dezinficiént*
 destillatio, destillationis *f* ▶ *destilácia*
 dextranum, dextransi *n* ▶ *dekstrán*
 dextrinum, dextrini *n* ▶ *dekstrín*
 diacolatio, diacolationis *f* ▶ *diakolácia*
 diacylglycerolum, diacylglyceroli *n* ▶ *diacilgliceról*
 diagnosticum, diagnostici *n* ▶ *diagnóстик*
 dialysis, dialysis *f* ▶ *dialýza*
 diaminopyrimidina *n pl.* ▶ *díamínopirimidíni*
 diaphoreticum, diaphoretici *n* ▶ *diaforétik*
 dibenzodiazepini derivata ▶ *díbéNZodiazepínski
deriváti*
 dichloroacetamidi derivata ▶ *díkloroacetamidni
deriváti*
 Dicotyledoneae *f pl.* ▶ *dvókalíčnice*
 diffusio, diffusionis *f* ▶ *difuzýja*
 digestio, digestionis *f* ▶ *digestýja*
 digestivum, digestivi *n* ▶ *digestív*
 dihydropyridini derivatum ▶ *díhídripiridínski
derivát*
 diphenylmethani derivata ▶ *dífenílmétánski
deriváti*
 diphenylpropylamini derivata ▶
dífenílpripilamínski deriváti
 diploidia, diploidiae *f* ▶ *diploidýja*
 dispensator, dispensatoris *m* ▶ *dispénzer*
 dispersio, dispersionis *f* ▶ *dispéNZija*
 diterpenoidum, diterpenoidi *n* ▶ *díterpenoíd*
 diterpenum, diterpeni *n* ▶ *díterpén*
 diureticum alti velamenti ▶ *diurétik Hénlejeve
zánke*
 diureticum anticaliuretici ▶ *ántikaliuretíčni
diurétik*
 diureticum, diuretici *n* ▶ *diurétik*
 diureticum hydrargyri ▶ *živrosébrov diurétik*
 diureticum osmoticum ▶ *osmóZni diurétik*
 diureticum sulfonamidi ▶ *sulfonamidni diurétik*
 DNA-ligasum, DNA-ligasi *n* ▶ *DNA-ligáza*
 dopa derivatum ▶ *derivát dópa*
 dopaminergicum, dopaminergici *n* ▶ *dopaminérgik*
 dopaminum, dopamini *n* ▶ *dopamín*
 dosipulvis, dosipulveris *m* ▶ *énoodméрни prášek*

dosis diurna ▶ *dnévni odmérek*
 dosis, dosis *f* ▶ *odmérek*
 dosis letalis ▶ *letální odmérek*
 dosis letalis minima ▶ *minimální letální odmérek*
 dosis nimis ▶ *prevelíko odmérjanje*
 dosis paediatrica ▶ *otróški odmérek*
 dosis quotidia ▶ *dnévni odmérek*
 dosis singularis ▶ *énkratni odmérek*
 dosis toxica ▶ *tóksični odmérek*
 drachma, drachmae *f* ▶ *dráhma*
 drachma fluida ▶ *tekóča dráhma*
 drasticum, drastici *n* ▶ *drástik*
 droga, drogae *f* ▶ *dróga*
 drusa, drusae *f* ▶ *drúza*
 dumetum, dumeti *n* ▶ *grm*
 dumus, dumi *m* ▶ *grm*
 duramen, duraminis *n* ▶ *jedrovína*
 dynorphina *n pl.* ▶ *dinorfíni*

E

efflorescentia, efflorescentiae *f* ▶ *cveténje*
 electarium lenitivum ▶ *odvajální elektuárij*
 electrophoresis, electrophoresis *f* ▶ *elektroforéza*
 electrum electri ▶ *jántar*
 electuarium aperiens ▶ *odvajální elektuárij*
 electuarium aromaticum ▶ *aromátični elektuárij*
 electuarium, electuarii *n* ▶ *elektuárij*
 electuarium stomachicum ▶ *aromátični elektuárij*
 eliminatio, eliminationis *f* ▶ *eliminácia, izlóčanje*
 elixirium acidi Halleri ▶ *kíslí Hállerjev eliksír*
 elixirium, elixirii *n* ▶ *napòj*
 elixirum acidum Halleri ▶ *kíslí Hállerjev eliksír*
 embryo, embryonis *m* ▶ *kálček*
 Embryophyta *n pl.* ▶ *cévnice*
 emeticum, emetici *n* ▶ *emétik*
 emmenagogum, emmenagogi *n* ▶ *emenagóg*
 emolliens, emollientis *n* ▶ *emólient*
 emplastrum adhaesivum ▶ *lepljivi oblíž*
 emplastrum album ▶ *béli svinčev oblíž*
 emplastrum anglicanum ▶ *angléški oblíž*
 emplastrum cerussae ▶ *béli svinčev oblíž*
 emplastrum cetacei ▶ *oblíž s kítovim vóskom*
 emplastrum chantharidum ▶ *oblíž s kantaridínom*

emplastrum, emplastri *n* ▶ *oblíž*
 emplastrum medicatum ▶ *zdravilni oblíž*
 emplastrum transcuteum ▶ *tránsdermální oblíž*
 emulsio, emulsionis *f* ▶ *emúljija*
 endeme, endemis *n* ▶ *endemít*
 endocarpium, endocarpii *n* ▶ *éndokárp*
 endodermis, endodermidis *f* ▶ *éndodèrm*
 endorphina *n pl.* ▶ *endorfini*
 endospermium, endospermii *n* ▶ *endospèrm*
 endospora, endosporae *f* ▶ *endospóra*
 endothelinum, endothelini *n* ▶ *endotelín*
 endotoxinum, endotoxini *n* ▶ *endotoksín*
 enkephalina *n pl.* ▶ *enkefalini*
 enkephalinas inhibitor ▶ *zavirálec enkefalináze*
 epidermis, epidermidis *f* ▶ *povřhňjica (1, 2)*
 epispermium, epispermii *n* ▶ *seménska ovójnica*
 epoietinum, epoietini *n* ▶ *epoetín*
 erectionis disfunctionis medicamenta ▶
účinkovina za zdrávljenje erektilne disfunkcije
 erginum, ergini *n* ▶ *ergín*
 ergolinum, ergolini *n* ▶ *ergolín*
 ergotaminum, ergotamini *n* ▶ *ergotamín*
 ergotoxinum, ergotoxini *n* ▶ *ergotoksín*
 ergoxinum, ergoxini *n* ▶ *ergoksín*
 erythropoietinum, erythropoietini *n* ▶ *eritropoetín*
 essentia, essentiae *f* ▶ *esénca*
 ethanolum absolutum ▶ *absolútni etanol*
 ethnobotanica, ethnobotanicae *f* ▶ *étnobotánika*
 ethnopharmacologia, ethnopharmacologiae *f* ▶
étnofarmakologija
 ethylenimina *n pl.* ▶ *etilenimíni*
 Eukaryota *n pl.* ▶ *evkariónti*
 eupepticum, eupeptici *n* ▶ *evpéptik*
 evacolatio, evacolationis *f* ▶ *evakolácija*
 evolutio, evolutionis *f* ▶ *evolúcija (1, 2)*
 excipiens ad unguenta ▶ *mazílna podlága*
 excipiens, excipientis *n* ▶ *pomóžna snôv*
 excretio, excretionis *f* ▶ *eliminácija, izlôčanje*
 exocarpium, exocarpii ▶ *eksokárp*
 exodermis, exodermidis *f* ▶ *eksodèrm*
 exonum, exoni *n* ▶ *eksón*
 exospora, exosporae *f* ▶ *eksospóra*
 exotoxinum, exotoxini *n* ▶ *eksotoksín*
 expectorans, expectorantis *n* ▶ *ekspektoránt*
 extractio, extractionis *f* ▶ *ekstrákcija (1, 2)*
 extractum, extracti *n* ▶ *ekstrákt, izvléček*
 extractum fluidum ▶ *tekóči ekstrákt*
 extractum quantificatum ▶ *kvantificírani ekstrákt*
 extractum siccum ▶ *súhi ekstrákt*
 extractum spissum ▶ *gósti ekstrákt*
 extractum standardisatum ▶ *standardizírani ekstrákt*

F

faeces *f pl.* ▶ *bláto*
 faex, faecis *f* ▶ *kvás*
 faex inactivata ▶ *inaktivírani pívski kvás*
 familia, familiae *f* ▶ *družina*
 fasciculus, fasciculi *m* ▶ *ovojnína*
 fecundatio, fecundationis *f* ▶ *oplodítev*
 fel bovinum recens ▶ *svéži gověji žôlč*
 fermentatio, fermentationis *f* ▶ *fermentácija (1, 2)*
 fermentum, fermenti *n* ▶ *encím*
 ferrosi sulfas heptahydras ▶ *zelèna gálica*
 ferrum sulphuricum ▶ *zelèna gálica*
 fertilisatio, fertilisationis *f* ▶ *oplodítev*
 fibra, fibrae *f* ▶ *vlákno*
 fibrata *n pl.* ▶ *fibráti*
 fibrinogenum, fibrinogeni *n* ▶ *fibrinogén*
 fibrinolysis, fibrinolysis *f* ▶ *fibrinolíza*
 fibrinolyticum, fibrinolytici *n* ▶ *fibrinolítik*
 fibrinum, fibrini *n* ▶ *fibrín*
 fibrum alimentarium ▶ *vlaknína*
 filamentum, filamenti *n* ▶ *vlákno*
 filamentum libri ▶ *líkovo vlákno*
 filix, filicis *f* ▶ *práprot*
 filtratio, filtrationis *f* ▶ *filtrácija*
 filtrum, filtra *n* ▶ *filter*
 fissio binalis ▶ *cepítev*
 flagellum, flagelli *n* ▶ *bíček*
 flavanolum, flavanoli *n* ▶ *flavanól*
 flavanonolum, flavanonoli *n* ▶ *flavanonól*
 flavanonum, flavanoni *n* ▶ *flavanón*
 flavanum, flavani *n* ▶ *flaván*
 flavedo, flavedinis *n* ▶ *flavédo*
 flavonoidum, flavonoidi *n* ▶ *flavonoíd*
 flavonolignanum, flavonolignani *n* ▶ *flavonolignán*
 flavonolum, flavonoli *n* ▶ *flavonól*
 flavonum, flavoni *n* ▶ *flavón*
 flocculatio, flocculationis *f* ▶ *flokulácija*
 flora, florum *f* ▶ *flóra*
 floratio, florationis *f* ▶ *cveténje*
 flores salis ammoniacae Martiales ▶ *želézov in amónijev kloríd*
 flores sulfuris ▶ *žvèplov cvét*
 flores virides Aeries ▶ *zelèni cvét*
 flores zinci ▶ *cínkov cvét*
 flos actinomorphus ▶ *aktinomórfni cvét*
 flos bisexualis ▶ *dvóspólni cvét*
 flos diclinus ▶ *ènospólni cvét*
 flos, floris *m* ▶ *cvét*
 flos hermaphroditus ▶ *dvóspólni cvét*

F

flos nudus ▶ *gôli cvét*
 flos sulfuris ▶ *žvêplov cvét*
 flos unisexualis ▶ *ênospôlni cvét*
 flos zygomorphus ▶ *zigomórfni cvét*
 fluorochinolona *n pl.* ▶ *fluorokinolóni*
 folium calycis ▶ *čášni list*
 folium floris ▶ *cvétni list*
 folium, folii *n* ▶ *list*
 folliculus pollinis ▶ *pelôdna vrêčka*
 formula floris ▶ *cvétna fórmula*
 fossa, fossae *f* ▶ *piknja*
G fructanum, fructani *n* ▶ *fruktán*
 fructus aggregatus ▶ *bírni plód*
 fructus carnosus ▶ *sôčni plód*
 fructus dehiscens ▶ *sejálni plód*
 fructus, fructus *m* ▶ *plód*
 fructus indehiscens ▶ *zaprti plód*
 fructus siccus ▶ *súhi plód*
 frutex, fruticis *m* ▶ *grm*
 fucanum, fucani *n* ▶ *fukán*
 Fungi *m pl.* ▶ *glíve*
 fungicidum, fungicidi *n* ▶ *fungicíd (1, 2)*
 fungistaticum, fungistatici *n* ▶ *fungistátik*
 fungus, fungi *m* ▶ *gôba*
 furani derivata ▶ *furánski deriváti*
 furanocoumarinum, furanocoumarini *n* ▶
furánokumarín
 furanosidum, furanosidi *n* ▶ *furanozíd*
 furanosum, furanosi *n* ▶ *furanoza*
 furcellaranum, furcellarani *n* ▶ *furcelarán*
 fusus, fusi *m* ▶ *vreténce*

G

galactanum, galactani *n* ▶ *galaktán*
 galactogogum, galactogogi *n* ▶ *galaktogóg*
 galactomannanum, galactomannani *n* ▶
galáktomanán
 galaninum, galanini *n* ▶ *galanín*
 galbanum, galbani *n* ▶ *galbánum*
 galla, gallae *f* ▶ *gála*
 gameta, gametae *f* ▶ *spôlna cêlica*
 gametangiogamia, gametangiogamiae *f* ▶
gametángiogamija

gametangium, gametangii *n* ▶ *gametángij*
 gametophytum, gametophyti *n* ▶ *gametofít*
 gamogenesis, gamogenesis *f* ▶ *spôlno*
razmnoževánje
 ganglioplegicum, ganglioplegici *n* ▶ *ganglioplégik*
 gargarisma, gargarismatis *n* ▶ *tekočina za*
grgránje
 gastrinum, gastrini *n* ▶ *gastrín*
 gelatina, gelatinae *f* ▶ *želatína*
 gelum aloes verae ▶ *aloe vèra gél*
 gelum, geli *n* ▶ *gél (1, 2)*
 gemma, gemmae *f* ▶ *břst (1, 2), pópek (1, 2)*
 genoma, genomatis *n* ▶ *genóm*
 genus, generis *n* ▶ *ród*
 germen, germinis *n* ▶ *břst (1, 2)*
 gestagenum, gestageni *n* ▶ *gestagén*
 ginkgolidum, ginkgolidi *n* ▶ *ginkolid*
 glandulae rostratae ▶ *kamála*
 glandula nectarifera ▶ *medôvnik*
 globulus vaginalis ▶ *vaginálna glôbula*
 glucagonum, glucagoni *n* ▶ *glukagón*
 glucanum, glucani *n* ▶ *glukán*
 glucochininum, glucochinini *n* ▶ *glúkokinín*
 glucocorticoidum, glucocorticoidi *n* ▶
glúkokortikoíd
 glucoresina, glucoresinae *f* ▶ *smôlni glikozíd*
 glucosa, glucosae *f* ▶ *glukóza*
 glucosinolatium, glucosinolati *n* ▶ *glukozinolát*
 glucosum, glucosi *n* ▶ *glukóza*
 glutamas, glutamatis *m* ▶ *glutamát*
 glutaminum, glutamini *n* ▶ *glutamin*
 glyceridum, glyceridi *n* ▶ *gliceríd*
 glyceroli maceratum ▶ *glicerólmi macerát*
 glycerolum, glyceroli *n* ▶ *gliceról*
 glycinum, glycini *n* ▶ *glicín*
 glycomimeticum, glycomimetrici *n* ▶
glikomimétik
 glyconum, glyconi *n* ▶ *glikón*
 glycoproteinum, glycoproteini *n* ▶ *glikoproteín*
 glycosidum anthrachinoni ▶ *antrakinónski*
glikozíd
 glycosidum cardiotonicum ▶ *kardiotónični*
glikozíd
 glycosidum cyanogenum ▶ *cianogéni glikozíd*
 glycosidum digitalidis ▶ *digitálisov glikozíd*
 glycosidum, glycosidi *n* ▶ *glikozíd*
 glycosidum iridoidi ▶ *iridoídni glikozíd*
 glycosidum Scillae maritimae ▶ *glikozíd môrske*
čebúle
 glycosidum strophanti ▶ *glikozíd strofánta*
 glycosilatio, glycosilationis *f* ▶ *glikozilácija*
 glycosylaminum, glycosylamini *n* ▶ *glikozilámin*

gonadoliberinum, gonadoliberini *n* ▶
gonádoliberín
 gonadotropinum, gonadotropini *n* ▶ *gonádotropín*
 G-proteinum, G-proteini *n* ▶ *proteín G (1, 2)*
 grammum, grammi *n* ▶ *grám*
 granula *n pl.* ▶ *zrnca*
 granula effervescentia ▶ *šuměča zrnca*
 granulatio, granulatonis *f* ▶ *granulíránje*
 granulatum, granulati *n* ▶ *granulát*
 granum aleuronis ▶ *alevrónsko zrno*
 granum, grani *n* ▶ *zrno (1, 2)*
 guaiacum, guaiaci *n* ▶ *gvájak*
 guanidini derivatum ▶ *gvaniđínski derivát*
 guaninum, guanini *n* ▶ *gvaníń*
 guanosinum, guanosini *n* ▶ *gvanozín*
 guar galactomannanum ▶ *gvár gúmi*
 gummi ammoniacum ▶ *amóniak gúmi*
 gummi arabicum ▶ *arábski gúmi*
 gummi elasticum ▶ *kávčuk*
 gummi gutti ▶ *gúti gúmi*
 gummiresina, gummiresinae *f* ▶ *gúmirezín*
 gummi tragacantum ▶ *tragakánt*
 guttae *f pl.* ▶ *kápljice*
 guttae ophthalmicae ▶ *kápljice za okó*
 guttae orales ▶ *orálne kápljice*
 guttae perorales ▶ *perorálne kápljice*
 guttapercha, guttaperchae *f* ▶ *gutapêrča*
 Gymnospermae *f pl.* ▶ *goloseménke*
 gynoecium, gynoecii *n* ▶ *ginécej*

H

habitus, habitus *m* ▶ *habítát*
 haemagglutinatio, haemagglutinationis *f* ▶
hemaglutinácija
 haemodialysis, haemodialysis *f* ▶ *hemodialíza*
 haemolysinum, haemolysini *n* ▶ *hemolizín*
 haemolysis, haemolysis *f* ▶ *hemolíza*
 haemostaticum, haemostatici *n* ▶ *ántihemorágik*
 haemostypticum, haemostyptici *n* ▶ *hemostiptik*
 hallucinatio, hallucinationis *f* ▶ *halucinácija*
 hallucinogenum, hallucinogeni *n* ▶ *halucinogén*
 haptén, haptentis *m* ▶ *haptén*
 hard soap ▶ *trdo mílo*

(h)arena, (h)arenae *f* ▶ *péseek*
 Helianthi annui oleum ▶ *sónčnično ólje*
 hemicellulosa, hemicellulosae *f* ▶ *hemicelulóza*
 hemiterpenoidum, hemiterpenoidi *n* ▶
hemiterpenoíd
 hemiterpenum, hemiterpeni *n* ▶ *hemiterpén*
 heparina *n pl.* ▶ *heparíńi*
 hepar sulfuris kalinum ▶ *žvepléna jétra*
 heptosum, heptosi *n* ▶ *heptóza*
 herba, herbae *f* ▶ *zelišče (1, 2)*
 herbarium, herbarii *n* ▶ *herbárij*
 hexosum, hexosi *n* ▶ *heksóza*
 hirudinum, hirudini *n* ▶ *hiruđín*
 histaminum, histamini *n* ▶ *histamín*
 histidinum, histidini *n* ▶ *histidín*
 histologia, histologiae *f* ▶ *histologíja*
 homoeopathia, homoeopathiae *f* ▶ *homeopatíja*
 homogenisatio, homogenisationis *f* ▶
homogenizácija
 hormona thyroidea ▶ *ščitnična hormóna*
 hormonum, hormoni *n* ▶ *hormón*
 hormonum parathyroidicum ▶ *páratiroidni*
hormón
 hybrida, hybridae *f* ▶ *krízanec*
 hydantoini derivata ▶ *hidantoínski derivátí*
 hydrargyri aminochloridum ▶ *živosrêbrov*
precipítát
 hydrargyri chloridum ▶ *živosrêbrov sublimát*
 hydrargyri monochloridum ▶ *kalomél*
 hydrargyri praeparata ▶ *živosrêbrovi pripravki*
 hydrargyri sulfidum rubrum ▶ *cinabarít*
 hydrargyrum amydato-bichloratum ▶ *živosrêbrov*
precipítát
 hydrargyrum chloratum ▶ *kalomél*
 hydrargyrum chloratum oxydulatum ▶ *kalomél*
 hydrargyrum oxidum flavum ▶ *rumèni živosrêbrov*
oksíd
 hydrargyrum oxidum rubrum ▶ *rdéči živosrêbrov*
oksíd
 hydrargyrum oxydatum flavum ▶ *rumèni*
živosrêbrov oksíd
 hydrargyrum oxydatum rubrum ▶ *rdéči*
živosrêbrov oksíd
 hydrargyrum sublimatum corrosivum ▶
živosrêbrov sublimát
 hydratum, hydrati *n* ▶ *hidrát*
 hydrazinophthalazini derivatum ▶
hidrazínoftalazínski derivát
 hydrocarbones halogenati ▶ *halogenírani*
ogljikovodíki
 hydrochloridum, hydrochloridi *n* ▶ *klorovodík*
 hydrolatum, hydrolati *n* ▶ *hidrolát*

H

hydrolysis, hydrolysis *f* ▶ *hidrolíza*
 hydroxylysinum, hydroxylysinum *n* ▶ *hidróksilizín*
 hygrometrum, hygrometri *n* ▶ *higrométer*
 hymenium, hymenii *n* ▶ *trosóvnica*
 hypha, hyphae *f* ▶ *hífa*
 hypnoticum, hypnotici *n* ▶ *hipnótik, uspaválo*

I K

iatrochemia, iatrochemiae *f* ▶ *iatrokemija*
 ichthammolum, ichthammoli *n* ▶ *ihtamól*
 ichtiocolla, ichtiocollae *f* ▶ *ihtiokóla*
 imidazoli antibacterica ▶ *imidazólske*
prótimikróbne účinkovíne
 imidazoli antimycotica ▶ *imidazólski deriváti*
 imidazoli derivata ▶ *imidazólski deriváti*
 imidazopyridina *n pl.* ▶ *imidázopiridíni*
 iminostilbeni derivata ▶ *iminostilbénski deriváti*
 immunisatio, immunisationis *f* ▶ *imunizácia*
 immunologia, immunologiae *f* ▶ *imunologija*
 immunostimulans, immunostimulantis *n* ▶
imúnostimulánt, zdravílo za spodbújanje imúnske
odzivnosti
 implantandum, implantandi *n* ▶ *implantát*
 implantatio, implantationis *f* ▶ *implantíranje*
 implantatum, implantati *n* ▶ *implantát*
 incrementum primarium ▶ *primárna rásť*
 index stomatum ▶ *indeks rěž*
 indicator, indicatoris *m* ▶ *indikátor*
 indicum, indici *n* ▶ *indigo*
 indoli derivata ▶ *indólski deriváti*
 inervatio, inervationis *f* ▶ *inervácia*
 infirmarium, infirmarii *n* ▶ *infirmaryj*
 infirmarius, infirmarius *m* ▶ *infirmaryus*
 inflorescentia ebracteata ▶ *gròzd inhibítor (1, 2)*
 inflorescentia, inflorescentiae *f* ▶ *socvětje*
 infructescentia, infructescentiae *f* ▶ *soplódje*
 infundibilium, infundibulii *n* ▶ *infúzijska*
 infundibulum, infundibuli *n* ▶ *lekárniški líj*
 infusio, infusionis *f* ▶ *infundíranje, infúzijska*
 infusum, infusi *n* ▶ *popárek*
 inhalandum, inhalandi *n* ▶ *farmacévtska oblíka*
za inhalíranje
 inhalatio, inhalationis *f* ▶ *inhalíranje*

inhibitio, inhibitionis *f* ▶ *inhibícija*
 inhibitor, inhibitoris *m* ▶ *inhibítor (1, 2),*
zavirálec (1, 2)
 inhibitor testosteron-5-alpha reductasis ▶
zavirálec testosterón-5-álfa reduktáze
 iniectio, iniectionis *f* ▶ *injékcija*
 inoculatio, inoculationis *f* ▶ *inokulácia*
 inositol triphosphas ▶ *inozitoltrífosfát*
 insecticidum, insecticidi *n* ▶ *insekticíd (1, 2)*
 insertum ophthalmicum ▶ *vlóžek za okó*
 instillatio, instillationis *f* ▶ *instilácia*
 insulinum, insulini *n* ▶ *inzulín*
 interferonum, interferoni *n* ▶ *interferón*
 interleucinum, interleucini *n* ▶ *interlevkín*
 internodium, internodii *n* ▶ *člénok*
 inulinum, inulini *n* ▶ *inulín*
 iridoidum, iridoidi *n* ▶ *iridoíd*
 irritans, irritantis *n* ▶ *dražěča snòv*
 isoflavanum, isoflavani *n* ▶ *izoflaván*
 isoflavonoidum, isoflavonoidi *n* ▶ *izoflavonóid*
 isoflavonum, isoflavoni *n* ▶ *izoflavón*
 isoleucinum, isoleucini *n* ▶ *izolevcín*
 isopathia, isopathiae *f* ▶ *izopatija*
 isoprenoidum, isoprenoidi *n* ▶ *izoprenóid*
 isoprenum, isopreni *n* ▶ *izoprén*
 isothiocyanas, isothiocyanatis *m* ▶ *izotiocianát*

K

kalii aluminium sulfas dodecahydricus ▶ *galún*
 kalium manganicum crudum ▶ *hipermangán*
 kalium stibio tartaricum ▶ *bljívna sòl*
 kaolinum ponderosum ▶ *béla glína, těžki kaolín*
 keratolyticum, keratolytici *n* ▶ *keratolítik*
 kreosotum, kreosoti *n* ▶ *kreozót*
 kreosotum valerianicum ▶ *eožót*

L

labdanum, labdani *n* ▶ *labdánum*
 lacmus, lacmi *m* ▶ *lákmuš*
 lacrimae artificiales ▶ *umétne sòlze*
 lac sulfuris ▶ *žvèplovo mléko*
 lactucarium, lactucarii *n* ▶ *laktukárij*
 lanalcola *n pl.* ▶ *lanolínski alkohóli*
 lapis infernalis ▶ *hudčev kámen*
 lapis philosophorum ▶ *kámen módrih*
 latex, laticis *m* ▶ *mléček*
 laudanum, laudani *n* ▶ *lavdánum*
 laxans, laxantis *n* ▶ *odvajálo*
 laxans salinicum ▶ *salíníčno odvajálo*
 lecithinum, lecithini *n* ▶ *lecitín*
 lectinum, lectini *n* ▶ *lektín (1, 2)*
 legumen, leguminis *n* ▶ *stròk*
 lenitio, lenitionis *n* ▶ *odvajálni elektuárij*
 lenitio stomachicum ▶ *aromátíčni elektuárij*
 lentinanum, lentinani *n* ▶ *lentinán*
 leucinum, leucini *n* ▶ *levcín*
 leucotriena *n pl.* ▶ *levkotriéni*
 liber, libri *m* ▶ *líče (1, 2)*
 libra, librae *f* ▶ *fúnt*
 lichen, lichenis *m* ▶ *lišáj*
 ligasum, ligasi *n* ▶ *ligáza*
 lignanum hybridum ▶ *hibridní lignán*
 lignanum, lignani *n* ▶ *lignán*
 ligninum, lignini *n* ▶ *lignín*
 lignum guajaci ▶ *lés gvajákovca*
 lignum, ligni *n* ▶ *lés*
 lignum sanctum ▶ *lés gvajákovca*
 ligula, ligulae *f* ▶ *lígula*
 Liliopsida *n pl.* ▶ *énokaličnice*
 lincosamidum, lincosamidi *n* ▶ *piranozídni antibiòtik*
 linimentum ammoniatum ▶ *amónijev linimènt*
 linimentum, linimenti *n* ▶ *linimènt*
 linimentum saponatocomphoratum ▶ *mílnato-káfrino mazílo*
 lipidum, lipidi *n* ▶ *lipíd*
 lipotropicum, lipotropici *n* ▶ *lipotròpik*
 liquor acidus Halleri ▶ *kíslí Hállerjev eliksír*
 liquor adhaesivus ▶ *tekóči oblíž*
 liquor amarus ▶ *grenčica*
 liquor ammonii caustici ▶ *jédka amoniakálna raztopína*
 liquor Hoffmanni ▶ *Hóffmannove kápljice*
 liquor hollandicus ▶ *holándska tekočina*
 liquor potassii arsenitis ▶ *Fowlerjeva raztopína*

lithii sales ▶ *lítijeve soli*
 lyophilisatum, lyophilisati *n* ▶ *liofilizát*
 lysinum, lysini *n* ▶ *lizín*

M

maceratio, macerationis *f* ▶ *macerácija*
 maceratum, macerati *n* ▶ *macerát*
 macrogolum, macrogoli *n* ▶ *makrogól*
 macrolidum, macrolidi *n* ▶ *makrolídni antibiòtik*
 macrophytum, macrophyti *n* ▶ *makrofit*
 macrospora, macrospora *f* ▶ *mákrospóra*
 macrosporangium, macrosporangii *n* ▶ *mákrosporángij*
 macrosporophyllum, macrosporophylli *n* ▶ *mákrosporofil*
 magnesii sulfas heptahydras ▶ *grènka sòl*
 magnesium sulphuricum heptahydricum ▶ *grènka sòl*
 Magnoliopsida *n pl.* ▶ *dvókaličnice*
 manna, mannae *f* ▶ *mána (1, 2, 3)*
 mannitolum, mannitoli *n* ▶ *manitól*
 masticabilia gummis medicata ▶ *zdravílni žvečílmi gúmi*
 mastix, mastichis *f* ▶ *mástiks*
 meatus extracellularis ▶ *zúnajcélični pròstor*
 meatus intracellularis ▶ *znótrajcélični pròstor*
 meatus lysogenus ▶ *lizogéni pròstor*
 meatus schizogenus ▶ *shizogéni pròstor*
 medicamentum ad stabiliendas capillarias ▶ *učinkovína za stabilizíranje kapilár*
 medicamentum, medicamenti *n* ▶ *zdravílo (1, 2)*
 medicatio, medicationis *f* ▶ *medikácija*
 medulla, medullae *f* ▶ *stržén*
 megaspora, megasporae *f* ▶ *mégaspóra*
 melatoninum, melatonini *n* ▶ *melatonín*
 mel, mellis *n* ▶ *méd*
 menstruum, menstrui *n* ▶ *ekstrakcijsko topílo*
 mensura, mensurae *f* ▶ *menzúra*
 mercurius dulcis ▶ *kalomél*
 mercurius praecipitatus albus ▶ *živosrèbrov precipitát*
 mercurius praecipitatus flavus ▶ *rumèni živosrèbrov oksíd*

L
M

mercurius praecipitatus ruber ▶ *rdéči živosrèbrov oksíd*
 mericarpium, mericarpium *n* ▶ *plodič*
 meristema, meristematis *n* ▶ *meristém*
 meristemum primarium ▶ *primárni meristém*
 meristemum secundarium ▶ *sekundárni meristém*
 mesocarpium, mesocarpium *n* ▶ *mezokárp*
 mesophilia, mesophiliae *f* ▶ *mezofilija*
 mesophyllum, mesophylli *n* ▶ *mezofil*
 mesophytum, mesophyti *n* ▶ *mezofít*
 metabolitum, metaboliti *n* ▶ *metabolít*
 metagenesis, metagenesis *f* ▶ *metagenéza*
 metamorphosis, metamorphosis *f* ▶ *metamorfóza*
 methanolum, methanoli *n* ▶ *lésni alkohol*
 methioninum, methionini *n* ▶ *metionín*
 microorganismus Gram-positivus ▶ *grámpóziitivni mikroorganizem*
 microorganismus, microorganismi *m* ▶ *mikroorganizem*
 microspora, microspora *f* ▶ *mikrospóra*
 microsporangium, microsporangii *n* ▶ *mikrosporangij*
 microsporophyllum, microsporophylli *n* ▶ *mikrosporofil*
 mineralocorticoidum, mineralocorticoidi *n* ▶ *minerálokortikoid*
 minium, minii *n* ▶ *minij*
 miscibile ▶ *měša se*
 mitochondrium, mitochondrii *n* ▶ *mitohóndrij*
 mitomycina *n pl.* ▶ *mitomicíni*
 mitosis, mitosis *f* ▶ *mitóza*
 mixtura agitanda ▶ *tekóči púder*
 mixtura, mixturae *f* ▶ *mikstúra*
 mixtura sulfurica acida ▶ *kisli Hállerjev eliksír*
 monoaminoxidasi inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz*
 monoaminoxidasi typi A inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa Á*
 monoaminoxidasi typi B inhibitor ▶ *zavirálec mónoamínooksidáz típa B*
 monobactama *n pl.* ▶ *mónobaktámi*
 monocarpium, monocarpium *n* ▶ *mónokárp*
 Monocotyledoneae *f pl.* ▶ *ěnokalíčnice*
 monogenesis, monogenesis *f* ▶ *ěspólno razmnoževánje*
 monosaccharidum, monosaccharidi *n* ▶ *mónosaharíd*
 monoterpenoidum, monoterpenoidi *n* ▶ *mónoterpenoíd*
 monoterpenum, monoterpeni *n* ▶ *mónoterpén*
 morphinani derivata ▶ *deriváti morfinána*
 morphologia, morphologiae *f* ▶ *morfologija*

moschus, moschi *m* ▶ *móšus (1, 2, 3)*
 mucolyticum, mucolytici *n* ▶ *mukolítik*
 mucopolysaccharidum, mucopolysaccharidi *n* ▶ *múkopolisaharíd*
 mucor, mucoris *m* ▶ *plěsen (1, 2)*
 mucus, mucii *m* ▶ *slúz*
 muriaticum, muriatici *n* ▶ *klorovodík*
 musci *m pl.* ▶ *mahóvi*
 muscus dermalis ▶ *dermálna péna*
 muscus medicatus ▶ *zdravilna péna*
 muscus, musci *n* ▶ *péna*
 muscus rectalis ▶ *rektálna péna*
 muscus vaginalis ▶ *vaginálna péna*
 mutans, mutantis *n* ▶ *mutánt*
 mutatio, mutationis *f* ▶ *mutácija*
 mycelium, mycelii *n* ▶ *micélij*
 Mycophyta *n pl.* ▶ *glíve*
 mycorrhiza, mycorrhizae *f* ▶ *mikoríza*
 mycosporangium, mycosporangii *n* ▶ *trošnják*
 mydriaticum, mydriatici *n* ▶ *midriátik*
 myoticum, myotici *n* ▶ *miótik*
 myrrha, myrrhae *f* ▶ *míra*

N

N

N-acetylglucosaminum, N-acetylglucosamini *n* ▶ *N-acetilglukozamín*
 naphthochinonum, naphthochinoni *n* ▶ *naftokinón*
 narcoticum, narcotici *n* ▶ *mamiló, narkótik (1, 2), uspraválo*
 nasalium, nasalii *n* ▶ *farmacévtška oblíka za nós*
 natrii kalii tartras ▶ *Seignettova sòl*
 natrii sulfas decahydraz ▶ *Gláuberjeva sòl*
 natrium kalium tartaricum ▶ *Seignettova sòl*
 natrium sulphuricum decahydricum ▶ *Gláuberjeva sòl*
 natrium tetraboracicum ▶ *bóraks*
 nectar, nectaris *n* ▶ *medičina*
 neoflavonoidum, neoflavonoidi *n* ▶ *neoflavonoíd*
 neolignanum, neolignani *n* ▶ *ěolignán*
 nervinum, nervini *n* ▶ *nervín*
 neurohormonum, neurohormoni *n* ▶ *ěvrohormón*
 neuropeptidum, neuropeptidi *n* ▶ *ěvropeptíd*

niacinum, niacini *n* ▶ *niacín, nikotínska kislína, vitamín B₃*
 nitroferriicyanidi derivatum ▶ *nitrofericianídni derivát*
 nitrosoureae *f pl.* ▶ *nitrózosečnéne*
 nodium, nodii *n* ▶ *koléne*
 nomenclatura binominalis ▶ *dvójno poimenovánje*
 nootropicum, nootropici *n* ▶ *nootrópik*
 noradrenalinum, noradrenalini *n* ▶ *nór adrenalín*
 nucellus, nucelli *m* ▶ *nucél*
 nucleasum, nucleasi *n* ▶ *nukleáza*
 nucleosidum, nucleosidi *n* ▶ *nukleozíd*
 nucleotidum, nucleotidi *n* ▶ *nukleotíd*
 nucleus cellulae ▶ *célično jédro*
 numerus palisadicus ▶ *palisádno število*
 nux, nucis *f* ▶ *ôreh*
 nux vera ▶ *oréšek*

O

obstructio, obstructionis *f* ▶ *obstrúkcija*
 ocularium, ocularii *n* ▶ *farmacévtška oblika za okó*
 oculentum, oculenti *n* ▶ *pôltrádna farmacévtška oblika za okó*
 oculoguttae *f pl.* ▶ *kápljice za okó*
 oculostillae *f pl.* ▶ *kápljice za okó*
 oestrogenum naturale ▶ *narávni estrogén*
 oestrogenum, oestrogeni *n* ▶ *estrogén*
 oestrogenum syntheticum ▶ *sintézni estrogén*
 officina, officinae *f* ▶ *oficína*
 O-glycosidum, O-glycosidi *n* ▶ *Ó-glikozíd*
 oleogummiresina, oleogummiresinae *f* ▶ *óleogumirezín*
 oleoresina, oleoresinae *f* ▶ *oleorezín (1)*
 oleum animale Dippeli ▶ *Dipplovo živálsko ólje*
 oleum hydrogenatum ▶ *hidrogenirano ólje*
 oleum, olei *n* ▶ *ólje*
 oleum parfumi ▶ *parfúmsko ólje*
 oleum terebinthinale rectificatum ▶ *terpentínovo ólje*
 oleum vitrioli ▶ *vitriólno ólje*
 olibanum, olibani *n* ▶ *arábsko kadílo*
 oligonucleotidum, oligonucleotidi *n* ▶ *oligonukleotíd*

oligopeptidum, oligopeptidi *n* ▶ *oligopeptíd*
 oligosaccharidum, oligosaccharidi *n* ▶ *oligosaharíd*
 olla ad pulveres ▶ *práhovka*
 olla apothecaria ▶ *stójnica*
 olla, ollae *f* ▶ *lekárniški lónček*
 oogamia, oogamiae *f* ▶ *oogamíja*
 oosphaera, oosphaerae *f* ▶ *oosfêra*
 ophthalmicum, ophthalmici *n* ▶ *farmacévtška oblika za okó*
 opii alcaloidea ▶ *ópijevi alkaloidi*
 opioidum, opioidi *n* ▶ *opioíd, opioídni analgétik*
 opium, opii *n* ▶ *ópij*
 ordo, ordinis *m* ▶ *réd*
 organella, organellae *f* ▶ *célični organél*
 osmolaxans, osmolaxantis *n* ▶ *osmózno odvajálo*
 osmosis, osmosis *f* ▶ *osmóza*
 ossiculum, ossiculi *n* ▶ *koščica*
 otoguttae *f pl.* ▶ *kápljice za uhó*
 otologicum, otologici *n* ▶ *farmacévtška oblika za uhó*
 ovarium, ovarii *n* ▶ *plódnica*
 ovula *pl.* ▶ *seménska zasnóva*
 ovum, ovi *n* ▶ *jájčece*
 oxicama *n pl.* ▶ *oksikámi*
 oxytoticum, oxytoci *n* ▶ *učinkovína za spodbújanje krčénja máternice*
 oxytocinum, oxytocini *n* ▶ *oksitocín*

O P

P

panacea, panaceae *f* ▶ *panacéja*
 panicula, paniculae *f* ▶ *lát*
 parabena ▶ *éstri párahidróksibenzójske kislíne*
 paraffinum liquidum ▶ *tekóči parafín*
 paraffinum perliquidum ▶ *rédko tekóči parafín*
 paraffinum solidum ▶ *trádi parafín, trádni parafín*
 parasitus, parasiti *m* ▶ *parazít, zajedavec*
 parasymphomimeticum, parasymphomimetrici *n* ▶ *párasimpatomimétik*
 parenchyma, parenchymatis *n* ▶ *parenhím*
 parenteralium, parenteralii *n* ▶ *parenterálna farmacévtška oblika*
 pars per billion ▶ *déli v milijárdi délov*
 pars per million ▶ *déli v milijónu délov*

pasta gingivalis ▶ *pásta za dlěsni*
 pasta oralis ▶ *orálna pásta*
 pasta, pastae *f* ▶ *pásta*
 pastillus mollis ▶ *měhka pastila*
 pastillus, pastilli *m* ▶ *pastila*
 patena, patenae *f* ▶ *paténa*
 pathogenum, pathogeni *n* ▶ *patogén*
 pectinum, pectini *n* ▶ *pektín*
 pediculidum, pediculidi *n* ▶ *pedikulicíd*
 penicillina *n pl.* ▶ *penicilíni*
 penicillus, peniculli *m* ▶ *čópič*
 pentosum, pentosi *n* ▶ *pentóza*
 peptidomimeticum, peptidomimetrici *n* ▶
peptidomimétik
 peptidum, peptidi *n* ▶ *peptid*
 percolatio, percolationis *f* ▶ *perkolácija*
 percolatum, percolati *n* ▶ *perkolát*
 pericambium, pericambii *n* ▶ *pericíkel (1, 2)*
 pericarpium, pericarpium *n* ▶ *oseménje*
 peridermis, peridermidis *f* ▶ *periděrm*
 perigonium, perigonii *n* ▶ *cvětno odeválo*
 perispermium, perispermii *n* ▶ *perispěrm*
 perithecium, peritheci *n* ▶ *peritécij*
 petalum, petali *n* ▶ *věněni list*
 pharmacia, pharmaciae *f* ▶ *farmacíja*
 pharmacognosia, pharmacognosiae *f* ▶
fármakognozíja
 pharmacologia, pharmacologiae *f* ▶ *farmakologíja*
 Pharmacopoea Europaea ▶ *Evrópska*
farmakopěja
 pharmacopoea, pharmacopoeae *f* ▶ *farmakopěja*
 pharmacotherapia, pharmacotherapiae *f* ▶
fármakoterapija
 phellema, phellematis *n* ▶ *felém*
 phelloderma, phellodermatis *n* ▶ *feloděrm*
 phellogenum, phellogeni *n* ▶ *felogén*
 phelloidum, phelloidi *n* ▶ *feloid*
 phenamates *m pl.* ▶ *fenamáti*
 phenoli derivata ▶ *fenólni deriváti*
 phenolum, phenoli *n* ▶ *fenól*
 phenothiazina *n pl.* ▶ *fenotiazíni (1, 2)*
 phenylalaninum, phenylalanini *n* ▶ *fenilalanín*
 phenylalcyamini derivatum ▶ *fenilalkilamínski*
derivát
 phenylpropanoidum, phenylpropanoidi *n* ▶
fenilpropanoid
 phlobatanninum, phlobatannini *n* ▶ *flobatanín*
 phloëma, phloëmatis *n* ▶ *floém*
 phosphodiesterasi inhibitor ▶ *zavirálec*
fósfodiesteráze
 phosphodiesterasum, phosphodiesterasi *n* ▶
fósfodiesteráza
 phospholipidum, phospholipidi *n* ▶ *fosfolipíd*

photosynthesis, photosynthesis *f* ▶ *fótosintéza*
 phyllocladium, phyllocladii *n* ▶ *filokládij*
 phylum, phyli *n* ▶ *děblo*
 phytoalexinum, phytoalexini *n* ▶ *fitoaleksín*
 phytochemia, phytochemiae *f* ▶ *fitokemíja*
 phytoncidium, phytoncidi *n* ▶ *fitoncíd*
 phytoestrogenum, phytoestrogeni *n* ▶ *fitoestrogén*
 phytosterolum, phytosteroli *n* ▶ *fitosteról*
 phytotherapia, phytotherapiae *f* ▶ *fitoterapija*
 pigmentum, pigmenti *n* ▶ *pigměnt (1, 2)*
 pileus, pilei *m* ▶ *klobúk*
 pillula, pillulae *f* ▶ *pílula*
 pingue, pinguis *n* ▶ *mást*
 Pinophyta *n pl.* ▶ *íglavci*
 pinta, pintae *f* ▶ *pínt*
 pipetta guttatoria ▶ *kapálka*
 pipetta, pipetae *f* ▶ *pipěta*
 pistillum, pistilli *n* ▶ *pestič*
 pix alba ▶ *burgúndska smóla*
 pix betulae ▶ *brězov katrán*
 pix burgundica ▶ *burgúndska smóla*
 pix fagi ▶ *búkov katrán*
 pix iuniperina ▶ *brínov katrán*
 pix lithanthracis ▶ *premogov katrán*
 pix, picis *f* ▶ *katrán*
 planta aromatica ▶ *dišávnicna*
 planta dioica ▶ *dvódómna rastlína*
 planta medicinalis ▶ *zdravilna rastlína*
 planta monoica ▶ *ěnodómna rastlína*
 planta oleifera ▶ *óljnicna*
 planta perennis ▶ *trájnicna*
 planta sativa ▶ *kultúrnna rastlína*
 planta sempervirens ▶ *vědnozělěna rastlína*
 plantae ad ptisanam ▶ *zdravilni čaj*
 plasminogenum, plasminogeni *n* ▶ *plazminogén*
 plasminum, plasmini *n* ▶ *plazmín*
 plastidum, plastidi *n* ▶ *plastíd*
 platini derivatum ▶ *plátinova spojína*
 plumbum album ▶ *běli svínc*
 plumbum hyperoxydatum ▶ *mínij*
 plumbum peroxydatum ▶ *mínij*
 plumbum superoxydatum ▶ *mínij*
 podophyllum, podophyllini *n* ▶ *podofilín*
 podophyllotoxini derivatum ▶ *derivát*
podofilotoksína
 pollen, pollinis *n* ▶ *cvětni práh*
 pollinatio, pollinationis *f* ▶ *oprašítev*
 polycetidum, polycetidi *n* ▶ *poliketíd*
 polygamia, polygamiae *f* ▶ *poligamíja*
 polymyxina *n pl.* ▶ *polimixsíni*
 polypeptidum, polypeptidi *n* ▶ *polipeptíd*
 polyphenolum, polyphenoli *n* ▶ *polifenól*
 polysaccharidum, polysaccharidi *n* ▶ *polisaharíd*

polysorbatum, polysorbati *n* ▶ *polisorbát*
 polyterpenum, polyterpeni *n* ▶ *politerpén*
 potio, potionis *n* ▶ *napòj*
 potio Riverii ▶ *Rivierov napítek*
 povidonum, povidoni *n* ▶ *polivinílpírolidón*
 praecipitatio, praecipitationis *f* ▶ *obárjanje*
 praemixtum ad alimentum medicatum ▶
prèdméšanica za priprávo zdravilne krmne méšanice
 praeparata cum ferro ▶ *zdravíla z želèzom*
 praeparata parenteralia cum ferro(III) ▶ *zdravíla s tróvaléntnim želèzom za parenterálno uporábo*
 praeparata peroralia cum ferro(II) ▶ *zdravíla z dvóvaléntnim želèzom za perorálno uporábo*
 praeparata peroralia cum ferro(III) ▶ *zdravíla s tróvaléntnim želèzom za perorálno uporábo*
 praeparatio ad irrigationem ▶ *farmacévtska oblika za izpiranje*
 praeparatio ad usum dermicum ▶ *dermálna farmacévtska oblika*
 praeparatio dura ▶ *trédna farmacévtska oblika*
 praeparatio intramammaria ad usum veterinarium ▶ *intramamárna farmacévtska oblika za uporábo v veterínárski medicíni*
 praeparatio intraruminalis ad usum veterinarium ▶ *intraruminální systém za uporábo v veterínárski medicíni*
 praeparatio intrauterina ad usum veterinarium ▶ *intrauterína farmacévtska oblika za uporábo v veterínárski medicíni*
 praeparatio liquida ad usum dermicum ▶ *tekóča dermálna farmacévtska oblika*
 praeparatio liquida peroralis ▶ *tekóča perorálna farmacévtska oblika*
 praeparatio magistralis ▶ *magistrálno zdravílo*
 praeparatio mollis ad usum auricularem ▶ *pòltrédna farmacévtska oblika za uhó*
 praeparatio mollis ad usum nasalem ▶ *pòltrédna farmacévtska oblika za nós*
 praeparatio mollis ad usum oralem ▶ *orálna pòltrédna farmacévtska oblika*
 praeparatio mucoadhaesiva ▶ *múkoadhezívna farmacévtska oblika*
 praeparatio pharmaceutica in vasis cum pressu ▶ *farmacévtska oblika pod tlákom*
 praeparatio sublingualis ▶ *podjezična farmacévtska oblika*
 praeparatum antianhaemicum ▶ *ántianémik*
 praescriptio, praescriptionis *f* ▶ *zdravniški recépt*
 praeparatio pharmaceutica ▶ *farmacévtska oblika*
 pregnadieni derivata ▶ *deriváti pregnadiéna*
 Prokaryota *n pl.* ▶ *prokariónti*
 prolactini inhibitor ▶ *zavirálec prolaktína*
 proliferatio cellulae ▶ *célična proliferácija*

prolinum, prolini *n* ▶ *prolín*
 propellens, propellentis *n* ▶ *potísní plín*
 propolis, propolis *f* ▶ *própolis*
 propulsivum, propulsivi *n* ▶ *propulzív*
 proteasi inhibitori ▶ *zavirárci proteáz*
 proteasum, proteasi *n* ▶ *proteáza*
 proteini kinasae inhibitor ▶ *zavirálec protéín kináze*
 proteinum, proteini *n* ▶ *beljakovína*
 prothallium, prothallii *n* ▶ *protálíj*
 protoalcaloidum, protoalcaloidi *n* ▶ *protoalkaloíd*
 pseudoalcaloidum, pseudoalcaloidi *n* ▶
psévdoalkaloíd
 pseudothecium, pseudothecii *n* ▶ *psévdotécij*
 psychoanalepticum, psychoanaleptici *n* ▶
psihoanaléptik
 psychodislepticum, psychodisleptici *n* ▶
psihodisléptik
 psychopharmacum, psychopharmaci *n* ▶
psihofármak
 psychostimulans, psychostimulantis *n* ▶
psihostimulánt
 Pteridophyta *n pl.* ▶ *práprotnice*
 pulvis ad inhalationem ▶ *prášek za inhaliranje*
 pulvis ad iniectabilia et infundibilia ▶ *prášek za injékcije in infúzijje*
 pulvis adpersorius ▶ *dermální prášek*
 pulvis ad usum dermicum ▶ *dermální prášek*
 pulvis aërophorus anglicanus ▶ *šuméči prášek Seidlitz*
 pulvis aërophorus Seidlitzensis ▶ *šuméči prášek Seidlitz*
 pulvis auricularis ▶ *prášek za uhó*
 pulvis Doveri ▶ *Dóverjev prášek*
 pulvis effervescens ▶ *šuméči prášek*
 pulvis nasalis ▶ *prášek za nós*
 pulvis peroralis ▶ *perorální prášek*
 pulvis, pulveris *m* ▶ *prášek*
 putamen, putaminis *n* ▶ *koščíca*
 pyranosidum, pyranosidi *n* ▶ *piranozíd*
 pyranosum, pyranosi *n* ▶ *piranóza*
 pyrazolona *n pl.* ▶ *pirazolóni*
 pyrena, pyrenae *f* ▶ *koščíca*
 pyridoxalum, pyridoxali *n* ▶ *piridoksál*
 pyridoxaminum, pyridoxamini *n* ▶ *piridoksamín*
 pyridoxinum, pyridoxini *n* ▶ *piridoksín*
 pyrimidini derivatum ▶ *pirimidínski derivát*
 pyrogenum, pyrogeni *n* ▶ *pirogén, pirogéna snòv*
 pyroleum betulae ▶ *brézov katrán*
 pyroleum fagi ▶ *búkov katrán*
 pyroleum lithanthracis ▶ *premogov katrán*
 pyroleum, pyrolei *n* ▶ *katrán*

Q

quantificatio, quantificationis *f* ▶ *kvantifikácia*
 quarantanna, quarantannae *f* ▶ *karanténa (1, 2)*

R

radiodiagnosticum, radiodiagnostici *n* ▶
rádiodiagnóстик
 radionuclidum, radionuclidi *n* ▶ *rádionuklid*
 radiopharmacum, radiopharmaci *n* ▶ *rádiofármak*
 radix, radice *f* ▶ *korenína*
 raphidum, raphidi *n* ▶ *rafid*
 rectalium, rectalii *n* ▶ *rektálna farmaceutvska oblíka*
 refrigerans, refrigerantis *n* ▶ *refrigeránt*
 regnum, regni *n* ▶ *kraljévsvo*
 remedium cardinale ▶ *zdravilna účinkovína*
 remedium, remedii *n* ▶ *zdravílo (1, 2)*
 renini inhibitor ▶ *zavirálec renína*
 repertorium, repertorii *n* ▶ *repertórij*
 replicatio, replicationis *f* ▶ *replikácia*
 reproductio asexualis ▶ *něspólno rozmnoževánje*
 reproductio sexualis ▶ *spólno rozmnoževánje*
 reproductio vegetativa ▶ *vegetatívno*
razmnoževánje
 resina dammar ▶ *dámar*
 resina draconis ▶ *zmájeva kří*
 resina empyreumatica liquida ▶ *empirevmátíčno*
ólje
 resina guaiaci ▶ *gvájak*
 resina ialapae ▶ *jalápa smôla*
 resina pini burgundica ▶ *burgúndska smôla*
 resina, resinae *f* ▶ *smôla*
 resina terebinthinae ▶ *kolofónija*
 resinoidum, resinoidi *n* ▶ *rezinóid*
 resolvens, resolventis *n* ▶ *resolvěnt*
 resorbinum, resorbini *n* ▶ *resorbín*
 restrictio, restrictionis *f* ▶ *restrikcija*
 retinoidum antipsoriaticum ▶ *retinóid za*
zdrávljenje psoriáze
 retinolum, retinoli *n* ▶ *retinól*
 retrovirus, retroviri *n* ▶ *rétrovírus*

reversi transcriptasi inhibitor ▶ *zavirálec*
revězrne transkriptáze
 rhinoguttae *f pl.* ▶ *kápljice za nós*
 rhinologicum, rhinologici *n* ▶ *farmaceutvska*
oblíka za nós
 rhizodermis, rhizodermidis *f* ▶ *rizoděrm*
 rhizoidum, rhizoidi *n* ▶ *rizoid*
 rhizoma, rhizomatis *n* ▶ *koreníka*
 rhodanidum, rhodanidi *n* ▶ *izotiocianát*
 riboflavinum, riboflavini *n* ▶ *riboflavín, vitamín B₂*
 ribonucleasum, ribonucleasi *n* ▶ *ribonukleáza*
 ribonucleosidum, ribonucleosidi *n* ▶ *ribonukleozíd*
 ribonucleotidum, ribonucleotidi *n* ▶ *ribonukleotíd*
 ribosis, ribosis *f* ▶ *ribóza*
 ribosoma, ribosomatis *n* ▶ *ribosóm*
 rodenticidum, rodenticidi *n* ▶ *rodenticíd*
 rotenoidum, rotenoidi *n* ▶ *rotenóid*
 rubefaciens, rubefacientis *n* ▶ *rubefaciěnt*

S

Saccharomyces, Saccharomycetis *m* ▶ *kvásovka*
 saccharum, sacchari *n* ▶ *sládkor*
 sacculus, sacculi *m* ▶ *vréčka (1, 2)*
 sal amarum ▶ *grěnka sôl*
 sal ammoniacum ▶ *sálmiak*
 sal anglicum ▶ *grěnka sôl*
 sal cornu cervi ▶ *jelénova sôl*
 sal de duobus ▶ *dvójna sôl*
 sal digestivum Sylvii ▶ *Sylvijeva sôl*
 sal diureticum ▶ *diurětična sôl*
 sal Epsomensis ▶ *grěnka sôl*
 salmiacum, salmiaci *n* ▶ *sálmiak*
 sal mirabile Glauberi ▶ *Gláuberjeva sôl*
 sal Seidliziensis ▶ *grěnka sôl*
 sal Seigneti ▶ *Seignettova sôl*
 salureticum, saluretici *n* ▶ *salurětik*
 sanguis draconis ▶ *zmájeva kří*
 sapo durus ▶ *třdo mílo (1, 2)*
 sapogeninum, sapogenini *n* ▶ *sapogénin*
 sapo kalinus ▶ *měhko mílo*
 sapo medicinalis ▶ *medicínsko mílo*
 sapo mollis ▶ *měhko mílo*
 saponinum, saponini *n* ▶ *saponín*

saponinum steroidicum ▶ *steroídni saponín*
 saponinum triterpenoidi ▶ *triterpenoídni saponín*
 sapo resinosus ▶ *smôlno mílo*
 sapo, saponis *m* ▶ *mílo*
 saprophytum, saprophyti *n* ▶ *gniloživka*
 scarificatio, scarificationis *f* ▶ *skarifikácia*
 sclereida, sclereidae *f* ▶ *sklereída*
 sclerenchyma, sclerenchymatis *n* ▶ *sklereným*
 sclerotium, sclerotii *n* ▶ *skleróciť*
 scrupulum fluidum ▶ *tekóci skrúpel*
 scrupulum, scrupuli *n* ▶ *skrúpel*
 secretagogum, secretagogi *n* ▶ *sekretagóg*
 sedativum, sedativi *n* ▶ *pomirjeválo*
 sedimentatio, sedimentationis *f* ▶ *sedimentácia*
 semen, seminis *n* ▶ *séme*
 serinum, serini *n* ▶ *serín*
 serotonergicum, serotonergici *n* ▶ *serotoninérgik*
 serotonini reaccipiendi inhibitor selectivus ▶ *selektívni zavirálec prívréma serotoniná*
 serotoninum, serotonini *n* ▶ *serotónin*
 serum sanguinis ▶ *krvni sêrum, sêrum*
 serum, seri *n* ▶ *krvni sêrum, sêrum*
 sesquiterpenum, sesquiterpeni *n* ▶ *seskviterpén*
 sialogogum, sialogogi *n* ▶ *sialogóg*
 signatura, signaturae *f* ▶ *signatúra (1, 2)*
 silicones *m pl.* ▶ *silikóni*
 similia similibus curantur ▶ *zdrávljenje podobnega s podobnim*
 sirupus, sirupi *m* ▶ *sírup*
 soiae oleum ▶ *sójino ólje*
 solubletta Burrowi ▶ *Burrowa solubléta*
 solubletta, solublettae *f* ▶ *solubléta*
 solutio belgica Vlemincx ▶ *Vlemincxova raztopína*
 solutio colloidalis ▶ *koloídna raztopína*
 solutio Fowleri ▶ *Fowlerjeva raztopína*
 solutio gingivalis ▶ *raztopína za dlésni*
 solutio hypertonica ▶ *hipertónična raztopína*
 solutio hypotonica ▶ *hipotónična raztopína*
 solutio isotonica ▶ *izotónična raztopína*
 solutio natrii chloridi 0,9 % ▶ *fiziološka raztopína*
 solutio oralis ▶ *orálna raztopína*
 solutio peroralis ▶ *perorálna raztopína*
 solutio, solutionis *f* ▶ *raztopína*
 somatogamia, somatogamiae *f* ▶ *somatogamíja*
 somatostatinum, somatostatini *n* ▶ *somatostatín*
 somatropinum, somatropini *n* ▶ *somatropín*
 sorbitolum, sorbitoli *n* ▶ *sorbitól*
 spadix, spadicis *m* ▶ *betič*
 spasmolyticum, spasmolytici *n* ▶ *spazmolítik*
 spatula, spatulae *f* ▶ *lopátka*

species, speciei *f* ▶ *spécies², vrsta (1, 2)*
 specificatio, specificationis *f* ▶ *specifikácia*
 Spermatophyta *n pl.* ▶ *seménke*
 spica, spicae *f* ▶ *klás*
 spina, spinae ▶ *tín*
 spiritus aetheris ▶ *Hóffmannove kápljice*
 spiritus aetheris nitrosi ▶ *sládki špírít solítra*
 spiritus aromaticus ▶ *aromátični špírít*
 spiritus terebinthinae ▶ *terpentínovo ólje*
 spiritus vitrioli ▶ *špírít vitrióli, vitriólni špírít*
 spongia ad usum dermicum ▶ *dermálna góbica*
 spongia usta ▶ *žgána spúzva*
 sporangium, sporangii *n* ▶ *trosôvník*
 spora, sporaef ▶ *trós (1, 2)*
 sporophytum, sporophyti *n* ▶ *sporofít*
 squama bulbi ▶ *luskolíst*
 squama, squamae *f* ▶ *lúska*
 stamen, staminis *n* ▶ *prášnik*
 statinum, statini *n* ▶ *zavirálec HMG CoA-reduktáze*
 stationarius, stationarii *m* ▶ *stationarius*
 sterilisatio, sterilisationis *f* ▶ *sterilizácia*
 steroidum, steroidi *n* ▶ *steroid*
 sterolum, steroli *n* ▶ *steról*
 stibii composita ▶ *antimónove spojine*
 stigma, stigmatis *n* ▶ *brázda*
 stilus ad usum auricularem ▶ *pálčka za uhó*
 stilus ad usum dentalem ▶ *pálčka za dlésni*
 stilus, stili *m* ▶ *pálčka, vrát pestíča*
 stimulans, stimulantis *m* ▶ *stimulánt*
 stipes, stipitis *m* ▶ *stěblo*
 stipula, stipulae *f* ▶ *prilíst*
 stoma, stomatis *n* ▶ *lístna réža*
 storax liquidus ▶ *stíraks*
 streptogramina *n pl.* ▶ *streptogramíni*
 strobilus, strobili *m* ▶ *stòrž (1, 2)*
 stroma, stromatis *n* ▶ *stróma (1, 2)*
 styrax liquidus ▶ *stíraks*
 subchloras calcicus ▶ *klórovo ápno*
 suberinum, suberini *n* ▶ *suberín*
 suber, suberis *n* ▶ *plúta*
 subspecies, subspeciei *f* ▶ *pòdvřsta*
 substitutio plasmatis ▶ *namométek za plázmo*
 succinimidi derivata ▶ *sukcinimídni deriváti*
 succinum succini ▶ *jántar*
 succus liquiritiae ▶ *lákrica*
 suffimentum, suffimenti *n* ▶ *kadílo*
 sulfanylamida *n pl.* ▶ *sulfanílamidí*
 sulfas sodae ▶ *Gláuberjeva sôl*
 sulfuris praeparatum ▶ *připrávke z žvêplom*
 sulfur praecipitatum ▶ *žvêplovo mléko*
 sulfur sublimatum ▶ *žvêplov cvét*
 suppositorium, suppositorii *n* ▶ *svěčka*

suspensio, suspensionis *f* ▶ *suspéncija*
 symbion, symbiontis *n* ▶ *simbiónt*
 symbiosis, symbiosis *f* ▶ *simbióza*
 sympatholyticum, sympatholytici *n* ▶
ántiadrenérgik, simpatolítik
 sympathomimeticum, sympathomimetici *n* ▶
simpatomimétik
 synangium, synangii *n* ▶ *trošišče*
 syngensis, syngensis *f* ▶ *spólno razmnoževánje*
 systema phylogenicum ▶ *filogenétski systém*

T

tabletta effervescens ▶ *šuméča tabléta*
 tabletta masticabilis ▶ *žvečljíva tabléta*
 tabletta sublingualis ▶ *podjezična tabléta*
 tabletta, tablettae *f* ▶ *tabléta*
 tampona auricularis ▶ *tampón za uho*
 tampona medicata ▶ *zdravilni tampón*
 tampona nasalis ▶ *tampón za nos*
 tampona rectalis ▶ *rektálni tampón*
 tampona, tamponae *f* ▶ *tampón*
 tampona vaginalis ▶ *vaginálni tampón*
 tanninum condensatum ▶ *kondenzírani tanín*
 tanninum hydrolysabile ▶ *hidrolizabílني tanín*
 tanninum, tannini *n* ▶ *tanín*
 tartarus emeticus ▶ *bljívna sòl*
 taxana *n pl.* ▶ *taksáni*
 taxonomia, taxonomiae *f* ▶ *taksonomija*
 taxon, taxi *n* ▶ *taksón (1, 2)*
 tela, telae *f* ▶ *tkívo*
 telomerum, telomeri *n* ▶ *teloméra*
 tenaculum, tenaculi *n* ▶ *tenákel*
 terebinthina communis ▶ *terpentín*
 terebinthina, terebinthinae *f* ▶ *terpentín*
 terebinthina veneta ▶ *benéški terpentín*
 terpenoidum, terpenoidi *n* ▶ *terpenoíd*
 terpenum, terpeni *n* ▶ *terpén*
 testa, testae *f* ▶ *seménska ovójnica*
 tetracyclina *n pl.* ▶ *tétraciklíni*
 tetraterpenoidum, tetraterpenoidi *n* ▶
tétraterpenoíd
 tetraterpenum, tetraterpeni *n* ▶ *tétraterpén*
 tetrosium, tetrosi *n* ▶ *tetróza*

Thallophyta *n pl.* ▶ *stéljčnice*
 thallus, thalli *m* ▶ *stéljka*
 thea alba ▶ *béli čaj*
 thea nigra ▶ *črni čaj*
 thea rubra ▶ *rdéči čaj*
 thea, theae *f* ▶ *čaj*
 thea virida ▶ *zeléni čaj*
 therapia antivariolica ▶ *ántivarikóžno zdrávljenje*
 theriaca, theriacae *f* ▶ *teriák*
 thermophilia, thermophilae *f* ▶ *termofilija*
 thiaminum, thiamini *n* ▶ *tiamín, vitamín B₁*
 thiazidi derivatum ▶ *tiazídni derivát*
 thiazidum, thiazidi *n* ▶ *tiazídni diurétik*
 thiazolidindiona *n pl.* ▶ *tiazolidíndióni*
 thiouracila *n pl.* ▶ *tíouracíli*
 thioxantheni derivata ▶ *tíoksanténski deriváti*
 threoninum, threonini *n* ▶ *treonín*
 thrombini inhibitor ▶ *zavirálec trombína*
 thrombinum, thrombini *n* ▶ *trombín*
 thrombocytorum aggregationis inhibitor ▶
zavirálec agregácije trombocitov
 thrombolyticum, thrombolytici *n* ▶ *trombolítik*
 thrombopoiesis, thrombopoiesis *f* ▶ *trombopoéza*
 thrombopoietinum, thrombopoietini *n* ▶
trombopoétín
 thromboxana *n pl.* ▶ *tromboksáni*
 thyminum, thymini *n* ▶ *timín*
 thyrostaticum, thyrostatici *n* ▶ *tirostátik*
 thyrotropinum, thyrotropini *n* ▶ *tirotropín*
 tinctio, tinctionis *f* ▶ *kópanje*
 tinctura, tincturae *f* ▶ *tinktúra*
 titratio, titrationis *f* ▶ *titrácija*
 tocolyticum, tocolytici *n* ▶ *tokolítik*
 tocopherolum, tocopheroli *n* ▶ *tokoferól, vitamín E*
 tonicum, tonici *n* ▶ *tónik*
 toxicologia, toxicologiae *f* ▶ *toksikologija*
 toxinum, toxini *n* ▶ *toksín*
 toxoidum, toxoidi *n* ▶ *toksoíd*
 trachea, tracheae *f* ▶ *trahéja*
 translatio, translationis *f* ▶ *translácija*
 transpiratio, transpirationis *f* ▶ *transpirácija*
 transposonum, transposoni *n* ▶ *transpozón*
 triazoli derivata ▶ *triazólski deriváti*
 trichoma, trichomatis *n* ▶ *dláčica*
 triglyceridum, triglyceridi *n* ▶ *trígliceríd*
 triosum, triosi *n* ▶ *trióza*
 triterpenoidum, triterpenoidi *n* ▶ *tríterpenoíd*
 triterpenum, triterpeni *n* ▶ *tríterpén*
 trituratio, triturationis *f* ▶ *tritúrácija*
 trochiscum, trochisci *n* ▶ *trohísk*
 tropolonum, tropoloni *n* ▶ *tropolón*
 truncus, trunci *m* ▶ *dèblo*

tryptaminum, tryptamini *n* ▶ *triptamín*
 tryptophanum, tryptophani *n* ▶ *triptofán*
 tuba, tubae *f* ▶ *túba*
 tuber, tuberis *n* ▶ *gomólj*
 tubus cribrosus ▶ *sítka*
 tubus pollinis ▶ *pelódni mešček*
 tunica, tunicae *f* ▶ *lupína*
 tyrosini hydroxylasi inhibitor ▶ *zavirálec tirozín*
hidroksiláze
 tyrosinum, tyrosini *n* ▶ *tirozín*

U

umbella, umbellae *f* ▶ *kobúl*
 uncia fluida ▶ *tekóča únča*
 uncia, unciae *f* ▶ *únča*
 unguentum album ▶ *bélo mazílo*
 unguentum aromaticum ▶ *aromátično mazílo*
 unguentum cantharidum ▶ *mazílo špánske múhe*
 unguentum emolliens ▶ *emoliéntno mazílo*
 unguentum hydrargyri ▶ *živrosrěbrovo mazílo*
 unguentum hydrophilicum ▶ *hidrofilno mazílo*
 unguentum lipophilicum ▶ *lipofilno mazílo*
 unguentum rosatum ▶ *mazílo vrtnice*
 unguentum sabadillae ▶ *mazílo sabadíle*
 unguentum, unguenti *n* ▶ *mazílo*
 uracilum, uracili *n* ▶ *uracil*
 uridinum, uridini *n* ▶ *uridín*
 urospasmolyticum, urospasmolytici *n* ▶
úrospazmolitik
 usus ad inhalationem ▶ *uporába z inhaláranjem*
 usus auricularis ▶ *avrikulárna uporába*
 usus buccalis ▶ *bukálna uporába*
 usus dentalis ▶ *dentálna uporába*
 usus dermalis ▶ *dermálna uporába*
 usus dermicus ▶ *dermálna uporába*
 usus endocervicalis ▶ *endocervikálna uporába*
 usus endosinicus ▶ *endosínusna uporába*
 usus endotracheopulmonalis ▶
endotráheopulmonálna uporába
 usus epiduralis ▶ *epidurálna uporába*
 usus extraamniicus ▶ *ékstraámnijska uporába*
 usus gastricus ▶ *gástrična uporába*
 usus gastroenteralis ▶ *gástroénternalna uporába*

usus gingivalis ▶ *gingiválna uporába*
 usus intestinalis ▶ *intestinálna uporába*
 usus intraamniicus ▶ *intraámnijska uporába*
 usus intraarterialis ▶ *intraartérijska uporába*
 usus intraarticularis ▶ *intraartikulárna uporába*
 usus intrabursalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intracardialis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intracavernosus ▶ *intraakavernózna uporába*
 usus intracoronarius ▶ *intraakoronárna uporába*
 usus intradermicus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intradiscalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intralesionicus ▶ *epilézijska uporába*
 usus intralymphaticus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intramammalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intramuscularis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intraocularis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intraosseus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intrapericardialis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intraperitonealis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intrapleuralis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intraruminalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intrasternalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intrathecalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intratumoralis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intrauterinus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus intravenosus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus laryngopharyngeus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus nasalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus ocularis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus oralis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus oropharyngeus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus parenteralis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus perineuralis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus periodonticus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus peroralis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus rectalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus subconjunctivalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus subcutaneus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus subdermalis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus subdermicus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus sublingualis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus transdermicus ▶ *intraakardialna uporába*
 usus urethralis ▶ *intraakardialna uporába*
 usus vaginalis ▶ *intraakardialna uporába*
 uva, uvae *f* ▶ *jágoda*

U

V

vaccinum attenuatum ▶ *oslabljeno cepivo*
 vaccinum epitopicum ▶ *epitópno cepivo*
 vaccinum, vaccini *n* ▶ *cepivo*
 vaccinum vivum ▶ *živo cepivo*
 vacuola, vacuolae *f* ▶ *vakuóla*
 vaginaletta, vaginalettae *f* ▶ *vaginálna tableta*
 vaginalium, vaginalii *n* ▶ *vaginálna farmaceutvska oblika*
 vagitorium, vagitorii *n* ▶ *vagitórij*
 validatio, validationis *f* ▶ *validácija*
 valinum, valini *n* ▶ *valín*
 varietas, varietatis *f* ▶ *varietéta*
 vas bicollaterale ▶ *bikòlaterálna žila*
 vas collaterale ▶ *kòlaterálna žila*
 vas cum pressu ▶ *vsébnik pod tlákom*
 vaselinum album ▶ *béli vazelín*
 vaselinum flavum ▶ *rumèni vazelín*
 vaselinum, vaselini *n* ▶ *vazelín*
 vas hadrocentricum ▶ *hadrocétrična žila*
 vas leptocentricum ▶ *leptocétrična žila*
 vasoconstrictor, vasoconstrictoris *m* ▶ *vazokonstriktor*
 vasodilatator imidazolini ▶ *imidazolínski vazodilatátor*
 vasodilatator quinoloni ▶ *kinolónski vazodilatátor*
 vasodilatator, vasodilatatoris *m* ▶ *vazodilatátor*
 vas oligoarchicum ▶ *oligoárhna žila*
 vasopressini antagonista ▶ *antagoníst vazopresínskih recéptorjev*
 vasopressinum, vasopressini *n* ▶ *vazopresín*
 vasopressor, vasopressoris *m* ▶ *vazokonstriktor*
 vas polyarchicum ▶ *poliárhna žila*
 vas, vasis *n* ▶ *žila*
 vector, vectoris *m* ▶ *véktor*
 venenum, veneni *n* ▶ *strúp*
 vesicans, vesicantis *n* ▶ *vezikánt*
 vesicula, vesiculae *f* ▶ *vezíkel (1, 2)*
 vinum antimonii ▶ *antimónovo víno*
 virus, viri *n* ▶ *vírus*
 vitamini K antagonista ▶ *antagoníst vitamína K*
 vitaminum A ▶ *vitamín Á*
 vitaminum B₆ ▶ *vitamín B₆*
 vitaminum D ▶ *vitamín D*
 vitaminum K ▶ *vitamín K*
 vitaminum, vitamini *n* ▶ *vitamín*
 vitriolum caeruleum ▶ *módra gálica*
 vitriolum Martis ▶ *zelèna gálica*

V
X
Z

vitrum guttatorium ▶ *stekleníčka kapálka*
 vitrum medicinale ▶ *medicínska stekleníca*
 vitrum, vitri *n* ▶ *stekleníčka*
 vitta medullae ▶ *stržénov trák*
 volsella, volsellae *f* ▶ *pincéta, volsélla*
 vulneraricum, vulnerarici *n* ▶ *vulnerárik*

X

xanthani gummi ▶ *ksantánski gúmi*
 xanthanum, xanthani *n* ▶ *ksantán*
 xanthinum, xanthini *n* ▶ *ksantín*
 xanthonum, xanthoni *n* ▶ *ksantón*
 xanthophyllum, xanthophylli *n* ▶ *ksantofil*
 xenobioticum, xenobiotici *n* ▶ *ksenobiótik*
 xerophytum, xerophyti *n* ▶ *kserofít*
 xylema, xylematis *n* ▶ *ksiléme*

Z

zibethum, zibethi *n* ▶ *cíbet*
 zinci praeparata ad usum externum ▶ *priprávkí s cínkóm za lokálno zdrávljenje*
 zinci sulfas heptahydras ▶ *béla gálica*
 zincum sulphuricum heptahydricum ▶ *béla gálica*
 zygospora, zygosporae *f* ▶ *zigospóra*
 zygotum, zygoti *n* ▶ *zigóta*

Dodatki

Latinski izrazi, ki se pogosto pojavljajo v farmacevtskih besedilih

Samostalniki

aethanolum, aethanolus n. [etanólum] *etanol*
 aether, aetheris m. [éter] *eter*
 anaestheticum, anaesthetici n. [anestétikum] *anestetik*
 annus, anni m. [ánus] *leto*
 aqua, aquae f. [ákva] *voda*
 balneum, balnei n. [bálneum] *kopel*
 carbo, carbonis m. [kárbo] *oglje*
 ceratum, cerati n. [cerátum] *mazilna podlaga z voskom*
 chemia, chemiae f. [kemija] *kemija*
 cholinergicum, cholinergici n. [kolinérgikum] *holinergik*
 cibus, cibi m. [cíbus] *hrana, jed*
 cochlear, cochlearis n. [kóhlear] *žlica*
 codex, codicis m. [kódeks] *kodeks, kod*
 combustio, combustionis f. [kombústijo] *opeklina*
 cutis, cutis f. [kútis] *koža*
 depilatorium, depilatorii n. [depilatórium] *sredstvo za odstranjevanje dlak*
 derivatum, derivati n. [derivátum] *derivat*
 dies, diei mf. [díes] *dan*
 dilutio, dilutionis f. [dilúcija] *razredčitev*
 dimidium, dimidii n. [dimídijum] *polovica*
 dolor, doloris m. [dólor] *bolečina*
 dosis, dosis f. [dózis] *odmerek*
 eleosaccharum, eleosacchari n. [eleosáharum] *sladkor z eteričnim oljem*
 epistomium, epistomii n. [epistómium] *zamašek, pokrovček*
 ester, esteris n. [éster] *ester*
 evaporatio, evaporationis f. [evaporácijo] *izparevanje, izhlapevanje*
 excipiens, excipientis n. [ekscípiens] *pomožna snov, mazilna podlaga*
 farina, farinae f. [farína] *moka*
 fascia, fasciae f. [fáscija] *obveza*
 ferrum, ferri n. [fèrum] *železo*
 fomentum, fomenti n. [foméntum] *obkladek*
 formula, formulae f. [fórmula] *formula*

gargarisma, gargarismatis n. [gargarízma] *tekočina za grgranje*
 gelum, geli n. [gélum] *gel*
 globulus, globuli m. [glóbulus] *kroglica*
 gossypium, gossypii n. [gosípijum] *bombaž*
 grammum, grammi n. [grámum] *gram*
 granulum, granuli n. [gránulum] *zrnce*
 gutta, guttae f. [gúta] *kaplja*
 hydrargyrum, hydrargyri n. [hidrárgirum] *živo srebro*
 index, indicis m. [índeks] *indeks*
 indicatio, indicationis f. [indikácijo] *indikacija*
 insertum, inserti n. [insêrtum] *vložek*
 iodum, iodi n. [jódu] *jod*
 lex, legis f. [léks] *zakon*
 liquor, liquoris m. [líkvor] *tekočina*
 massa, massae f. [mása] *masa*
 materia, materiae f. [matérija] *snov*
 medicus, medici m. [médikus] *zdravnik*
 membrana, membranae f. [membrána] *membrana*
 monographia, monographiae f. [monografija] *monografija*
 morbus, morbi m. [mórbus] *bolezen*
 mors, mortis f. [mórs] *smrt*
 mucilago, mucilaginis f. [mucilágo] *sluz*
 muscus, musci m. [múskus] *mah*
 naris, naris f. [náris] *nosnica, nos*
 nomen, nominis n. [nómen] *ime*
 nomenclatura, nomenclaturae f. [nomenklátúra] *poimenovanje*
 nox, noctis f. [nóks] *noč*
 nucleus, nuclei m. [núkleus] *jedro*
 numerus, numeri m. [númerus] *število*
 oculus, oculi m. [ókulus] *oko*
 odor, odoris m. [ódor] *vonj*
 organismus, organismi m. [organizmus] *organizem*
 os, ossis n. [ós] *kost*
 os, oris n. [ós] *usta*
 ovulum, ovuli n. [óvulum] *jajčece*
 pharmakon, pharmaki n. [fármakon] *zdravilo*
 plasma, plasmatis n. [plázma] *plazma*
 potio, potionis f. [pócijo] *napitek*
 pulvis, pulveris m. [púlvis] *prašek*
 radiodiagnosticum, radiodiagnostici n. [radiodijagnóstikum] *radiodijagnostik*

recombinatio, recombinationis f. [rekombinácijo]

rekombinacija

relaxans, relaxantis n. [reláksans] *relaksant*

sal, salis m. [sál] *sol*

sapo, saponis m. [sápo] *milo*

sebum, sebi n. [sébum] *loj*

semis, semissis m. [sémis] *polovica*

signum, signi n. [sígnum] *znak*

spongia, spongiae f. [spóngija] *gobica*

substantia, substantiae f. [substáncija] *snov*

succus, succi m. [súkus] *sok*

supplementum, supplementi n. [suplemêntum]

dopolnilo, dodatek

suppositorium, suppositorii n. [supozitórium]

svečka

tela, telae f. [téla] *gaza, tkivo*

terra, terrae f. [têra] *zemlja*

therapeuticum, therapeutici n. [terapéutikum]

terapevtik

therapia, therapiae f. [terapija] *terapija*

trituriatio, trituratiōnis f. [trituriácijo] *trenje,*

drobljenje

usus, usus m. [úzus] *uporaba*

vapor, vaporis m. [vápor] *para*

vinum, vini n. [vínium] *vino*

vitrum, vitri n. [víttrum] *steklo, epruveta, steklenica*

Pridevniki

acer, acris, acre [ácer] *oster*

acutus -a -um [akútus] *oster*

adhaesivus -a -um [adhezívus] *oprijemljiv*

aeger -gra -grum [éger] *bolan*

aequalis -e [ekvális] *enak*

aerophorus -a -um [aeróforus] *šumeč, peneč*

aethereus -a -um [etéreus] *etrski*

albus -a -um [álbus] *bel*

amarus -a -um [amárus] *grenek*

amylaceus -a -um [amiláceus] *škroben*

anhydricus -a -um [anhídrikus] *brezvodnen*

animalis -e [animális] *živalski*

apothecarius -a -um [apotekárijus] *lekarniški*

aquosus -a -um [akvózus] *voden, vsebujoč vodo*

aromaticus -a -um [aromátikus] *dišeč, odišavljen*

artificialis -e [artificijális] *umeten*

aurantiacus -a -um [aurancijakus] *zlato rdeč,*

oranžen

aureus -a -um [áureus] *zlat*

bonus -a -um [bónus] *dober*

bovinus -a -um [bovínus] *goveji*

brevis -e [brévis] *kratek*

buccalis -e [bukális] *bukalen, ličen*

caeruleus -a -um [cerúleus] *moder*

calidus -a -um [kálidus] *vroč, vrel*

campestris -e [kampéstris] *travniški*

cardiacus -a -um [kardíjakus] *srčni*

cinereus -a -um [cinéreus] *siv, pepelnat*

colloidalis -e [koloidális] *koloiden*

communis -e [komúnis] *navaden, skupen*

compositus -a -um [kompóзитus] *sestavljen*

compressus -a -um [komprésus] *stisnjen*

concentratus -a -um [koncentrátus] *koncentriran*

concisus -a -um [koncízus] *razrezan*

contagiosus -a -um [kontagijózus] *kužen*

contusus -a -um [kontúzus] *stolčen*

corrigenus, corrigentis [kórigens] *ki popravi,*

popravljajoč

crudus -a -um [krúđus] *surov*

crystallinus -a -um [kristalínus] *kristalen*

decoloratus -a -um [dekolorátus] *razbarvan*

densus -a -um [dénzus] *gost*

depuratus -a -um [depurátus] *očiščen*

dermalis -e [dermális] *dermalen, za uporabo na*

koži

destillatus -a -um [destilátus] *destiliran*

difficilis -e [dificilis] *težek*

dilutus -a -um [dilútus] *razredčen*

dulcis -e [dúlcis] *sladek*

durus -a -um [dúrus] *trd*

ebulliens, ebullientis [ebúljens] *vrel, ki vre*

effervescens, effervescentis [efervéscens] *peneč se,*

ki se peni

elasticus -a -um [elástikus] *prožen*

electus -a -um [eléktus] *izbran*

emolliens emollientis [emóljens] *ki mehča*

empyrheumaticus -a -um [empireumátikus]

pridobljen s suho destilacijo

emulsificans emulsificantis [emulzifikans]

emulgirajoč, ki emulgira

exactus -a -um [egzáktus] *točen, popoln, natančen*

exsiccatus -a -um [eksikátus] *izsušen*

externus -a -um [ekstérnus] *zunanj*

flavus -a -um [flávus] *rumen*

flexibilis -e [fleksíbilis] *upogljiv*

fluidus -a -um [flúidus] *tekoč*

fortis -e [fórtis] *močen*
 fortissimus -a -um [fortísimus] *najmočnejši*
 frigidus -a -um [frígídu] *hladen*
 fumalis -e [fumális] *ki daje dim*
 fuscus -a -um [fúskus] *rjav*
 gastricus -a -um [gástriku] *gastrični*
 gelatinosus -a -um [gelatinózu] *želatinski*
 glacialis -e [glacijális] *leden*
 gravis -e [grávis] *težek*
 griseus -a -um [grízeus] *siv*
 grossus -a -um [grósu] *debel, grob*
 homologus -a -um [homológus] *homologi*
 humidus -a -um [húmidu] *vlažen*
 hydrophilicus -a -um [hidrofilíku] *hidrofilni*
 hydrophilus -a -um [hidrófilu] *hidrofilni*
 insipidus -a -um [insípídu] *brez okusa*
 internus -a -um [intérnu] *notranji*
 labialis -e [labijális] *za ustnice, ustničen*
 letalis -e [letális] *smrtonosen, smrten*
 levis -e [lévis] *lahek*
 lipophilicus -a -um [lipofilíku] *lipofilni*
 lipophilus -a -um [lipófilu] *lipofilni*
 liquidus -a -um [líkídu] *tekoč*
 longus -a -um [lóngu] *dolg*
 luteus -a -um [lúteus] *rumen*
 magnus -a -um [mágnu] *velik*
 maior, maioris mf. [májor] *večji*
 malus -a -um [málu] *slab*
 masticalis -e [mastikális] *žvečilni, žvečljiv*
 maximus -a -um [máksímu] *največji*
 medicatus -a -um [medikátus] *zdravilni*
 medicinalis -e [medicinális] *zdravilni*
 medius -a -um [médíu] *srednji*
 minimus -a -um [mínímu] *najmanjši*
 minor, minoris mf. [mínor] *manjši*
 minus, minoris n. [mínus] *manjši*
 mollis -e [mólis] *mehek*
 morbosus -a -um [morbózu] *bolan*
 multus -a -um [múltu] *mnog*
 nasalis -e [nazális] *nazalen, za uporabo v nosu*
 naturalis -e [naturális] *naraven*
 niger -gra -grum [níger] *črn*
 nocturnus -a -um [noktúrnu] *nočen*
 obsoletus -a -um [obsolétus] *zastarel, opuščen*
 officinalis -e [oficinális] *farmakopejski, uporabljani v lekarni*
 optimus -a -um [óptímu] *najboljši*

oralis -e [orális] *oralni*
 osmoticus -a -um [osmótíku] *osmozni*
 palustris -e [palústris] *močvirnat*
 paratus -a -um [parátus] *pripravljen*
 parenteralis -e [parenterális] *parenteralni*
 parvus -a -um [párvu] *majhen*
 perliquidus -a -um [perlíkídu] *lahko tekoč, nizko viskozen*
 peroralis -e [perorális] *peroralni*
 physiologicus -a -um [fíziológíku] *fiziološki*
 pinguis -e [píngu] *masten*
 plenus -a -um [plénu] *poln*
 ponderosus -a -um [ponderózu] *težek*
 praecipitatus -a -um [precipítátus] *oborjen*
 praeparatus -a -um [preparátus] *pripravljen*
 proprius -a -um [própríu] *oseben, lasten*
 pulverisatus -a -um [pulverizátus] *zdrobljen v prah, uprašen*
 purissimus -a -um [purísímu] *najčistejši*
 purus -a -um [púru] *čist*
 pyrolignosus -a -um [pirolígnózu] *iz lesa predestilirani*
 raffinatus -a -um [rafinátus] *prečiščen*
 raspatus -a -um [raspátus] *nastrgan*
 recens, recentis [récens] *svež*
 rectificatus -a -um [rektifikátus] *prečiščen*
 ruber -bra -brum [rúber] *rdeč*
 salinicus -a -um [salíníku] *salinični*
 sanguineus -a -um [sangvíneu] *krvni*
 sanus -a -um [sánu] *zdrav*
 saturatus -a -um [saturátus] *nasičen*
 siccatus -a -um [sikátus] *sušen*
 siccus -a -um [síku] *suh*
 similis -e [símilis] *podoben*
 simplex, simplicis [símpleks] *enostaven, navaden*
 solidus -a -um [sólídu] *čvrst, trden*
 solubilis -e [solúbílis] *topen*
 solutus -a -um [solútus] *raztopljen*
 spissus -a -um [spísu] *gost*
 stellatus -a -um [stelátus] *zvezdast*
 sublimatus -a -um [sublimátus] *sublimiran*
 subliquidus -a -um [sublíkídu] *gosto tekoč, visoko viskozen*
 subtilis -e [subtílis] *droben, rahel*
 subtilissimus -a -um [subtílísímu] *najdrobnejši*
 sulfuratus -a -um [sulfurátus] *žvepleni*
 sulfuricus -a -um [sulfúríku] *žvepleni*

talis -e [tális] *takšen, tako velik*
 tepidus -a -um [tépidus] *mlačen, topel*
 therapeuticus -a -um [terapéutikus] *terapevtski*
 totus -a -um [tótus] *cel, ves*
 ustus -a -um [ústus] *žarjeni*
 utilis -e [útilis] *koristen*
 vaginalis -e [vaginális] *vaginalni, za uporabo v nožnici*
 vegetabilis -e [vegetábilis] *rastlinski*
 venalis -e [venális] *trgovski*
 viridis -e [víridis] *zelen*
 vitreus -a -um [vítreus] *steklen*
 volatilis -e [volátilis] *hlapljiv*
 vulgaris -e [vulgáris] *navaden*

Prislovi, predlogi, vezniki

bene [béne] *dobro*
 bis [bís] *dvakrat*
 cautissime [kautísime] *zelo previdno*
 contra [kóntra] *proti*
 cum [kúm] *s / z*
 guttatum [gutátim] *po kapljicah*
 in rotundis [in rotúndis] *v hlebčkah*
 in tabulis [in tábulis] *v ploščicah, v tabletah*
 nocte [nókte] *ponoči*
 noctu [nóktu] *ponoči (izgotoviti v nočni službi)*
 numero [número] *po številu*
 omnis [ómnis] *ves, vsak*
 post [póst] *po*
 quater [kváter] *štirikrat*
 quotidie [kvotídie] *vsak dan*
 semper [sémpet] *vedno*
 seu / sive [séu / síve] *ali*
 sine [síne] *brez*
 ter [têr] *trikrat*
 ut [út] *da, da bi*
 vel [vél] *ali*

Glagoli

macera [mácer] *namakaj, zmehčaj*
 perstetur [perstétur] *naj se nadaljuje*
 praescribo, praescribere [preskríbo, preskríbere] *predpišem, predpisati*

Ključ za razvrščanje latinskih samostalnikov

NOM.	GEN.	GENUS	DECL.	EXEMPLUM
1. sklon	2. sklon	spol	sklanjatev	primer
-a	-ae	m	I	pharmacopola
-a	-ae	f	I	cellula
-a	-atis	n	III	aroma
-ans	-andis	f	III	glans
-ar	-ari	m	II	agar
-ar	-aris	n	III	cochlear
-e	-es	f	I	benzoe
-e	-is	n	III	endeme
-el	-ellis	n	III	mel
-en	-enis	m	III	lichen
-en	-inis	n	III	pollen
-er	-ri	m	II	liber
-er	-eris	m	III	adapter
-er	-eris	n	III	tuber
-es	-ei	f	V	species
-es	-itis	m	III	stipes
-es	-is	f	III	suboles
-ex	-icis	m	III	latex
-is	-idis	f	III	capsis
-is	-is	m	III	caulis
-is	-is	f	III	classis
-ix	-icis	m	III	spadix
-ix	-icis	f	III	felix
-ma	-matis	n	III	aroma
-o	-inis	m	III	ordo
-o	-onis	m	III	embryo
-o	-onis	f	III	infusio
-on	-onis	m	III	clon
-on	-onis	f	III	cotyledon
-or	-oris	m	III	receptor
-or	-oris	f	III	arbor
-os	-oris	m	III	flos
-tas	-atis	f	III	immunitas
-um	-i	n	II	medicamentum
-us	-i	m	II	bacillus
-us	-eris	n	III	genus
-us	-us	m	IV	habitus
-us	-us	f	IV	acus
-ux	-ucis	f	III	nux
-yx	-ycis	m	III	calyx

Sklanjatve samostalnikov

1. sklanjatev (f, tudi m)

	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	cellul- a	cellul- ae	1. sklon	benzo- e	benzo- ae
2. sklon	cellul- ae	cellul- arum	2. sklon	benzo- es	benzo- arum
3. sklon	cellul- ae	cellul- is	3. sklon	benzo- ae	benzo- is
4. sklon	cellul- am	cellul- as	4. sklon	benzo- en	benzo- as
6. sklon	cellul- a	cellul- is	6. sklon	benzo- e	benzo- is

2. sklanjatev (m)

	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	bacill- us	bacill- i	1. sklon	liber	libr- i
2. sklon	bacill- i	bacill- orum	2. sklon	libr- i	libr- orum
3. sklon	bacill- o	bacill- is	3. sklon	libr- o	libr- is
4. sklon	bacill- um	bacill- os	4. sklon	libr- um	libr- os
6. sklon	bacill- o	bacill- is	6. sklon	libr- o	libr- is

2. sklanjatev (n)

	EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	medicament- um	medicament- a
2. sklon	medicament- i	medicament- orum
3. sklon	medicament- o	medicament- is
4. sklon	medicament- um	medicament- a
6. sklon	medicament- o	medicament- is

3. sklanjatev (1. in 2. sklon enakozložna)

m			f		
	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	caul- is	caul- es	1. sklon	class- is	class- es
2. sklon	caul- is	caul- ium	2. sklon	class- is	class- ium
3. sklon	caul- i	caul- ibus	3. sklon	class- i	class- ibus
4. sklon	caul- em	caul- es	4. sklon	class- em	class- es
6. sklon	caul- e	caul- ibus	6. sklon	class- e	class- ibus
n					
	EDNINA	MNOŽINA			
1. sklon	endem- e	endem- ia			
2. sklon	endem- is	endem- ium			
3. sklon	endem- i	endem- ibus			
4. sklon	endem- e	endem- ia			
6. sklon	endem- i	endem- ibus			

3. sklanjatev (1. in 2. sklon neenakozložna)

m			f		
	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	flos	flor- es	1. sklon	filix	filic- es
2. sklon	flor- is	flor- um	2. sklon	filic- is	filic- um
3. sklon	flor- i	flor- ibus	3. sklon	filic- i	filic- ibus
4. sklon	flor- em	flor- es	4. sklon	filic- em	filic- es
6. sklon	flor- e	flor- ibus	6. sklon	filic- e	filic- ibus

3. sklanjatev (1. in 2. sklon neenakozložna)

	n			n	
	EDNINA	MNOŽINA		EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	genus	gener-a	1. sklon	aroma	aromat-a
2. sklon	gener-is	gener-um	2. sklon	aromat-is	aromat-um
3. sklon	gener-i	gener-ibus	3. sklon	aromat-i	aromat-ibus
4. sklon	genus	gener-a	4. sklon	aroma	aromat-a
6. sklon	gener-e	gener-ibus	6. sklon	aromat-e	aromat-ibus

4. sklanjatev (m, tudi f)

	EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	habit-us	habit-us
2. sklon	habit-us	habit-uum
3. sklon	habit-ui	habit-ibus
4. sklon	habit-um	habit-us
6. sklon	habit-u	habit-ibus

5. sklanjatev (f, tudi m)

	EDNINA	MNOŽINA
1. sklon	speci-es	speci-es
2. sklon	speci-ei	speci-erum
3. sklon	speci-ei	speci-ebus
4. sklon	speci-em	speci-es
6. sklon	speci-e	speci-ebus

Sklanjatve pridevnikov

Pridevniki tipa medicatus -a -um (tj. medicatus za m, medicata za f, medicatum za n).

	EDNINA		
	m	f	n
1. sklon	medicat-us	medicat-a	medicat-um
2. sklon	medicat-i	medicat-ae	medicat-i
3. sklon	medicat-o	medicat-ae	medicat-o
4. sklon	medicat-um	medicat-am	medicat-um
6. sklon	medicat-o	medicat-a	medicat-o

	MNOŽINA		
	m	f	n
1. sklon	medicat-i	medicat-ae	medicat-a
2. sklon	medicat-orum	medicat-arum	medicat-orum
3. sklon	medicat-is	medicat-is	medicat-is
4. sklon	medicat-os	medicat-as	medicat-a
6. sklon	medicat-is	medicat-is	medicat-is

Pridevniki tipa aeger -gra -grum (tj. aeger za m, aegra za f, aeger za n).

	EDNINA		
	m	f	n
1. sklon	aeger	aegr-a	aegr-um
2. sklon	aegr-i	aegr-ae	aegr-i
3. sklon	aegr-o	aegr-ae	aegr-o
4. sklon	aegr-um	aegr-am	aegr-um
6. sklon	aegr-o	aegr-a	aegr-o

	MNOŽINA		
	m	f	n
1. sklon	aegr-i	aegr-ae	aegr-a
2. sklon	aegr-orum	aegr-arum	aegr-orum
3. sklon	aegr-is	aegr-is	aegr-is
4. sklon	aegr-os	aegr-as	aegr-a
6. sklon	aegr-is	aegr-is	aegr-is

Pridevniki tipa acer, acris acre (tj. acer za m, acris za f, acre za n).

	EDNINA		
	m	f	n
1. sklon	acer	acr-is	acr-e
2. sklon	acr-is	acr-is	acr-is
3. sklon	acr-i	acr-i	acr-i
4. sklon	acr-em	acr-em	acr-e
6. sklon	acr-i	acr-i	acr-i

	MNOŽINA		
	m	f	n
1. sklon	acr-es	acr-es	acr-ia
2. sklon	acr-ium	acr-ium	acr-ium
3. sklon	acr-ibus	acr-ibus	acr-ibus
4. sklon	acr-es	acr-es	acr-ia
6. sklon	acr-ibus	acr-ibus	acr-ibus

Pridevniki tipa utilis -e (tj. utilis za m in f, utile za n).

	EDNINA		MNOŽINA		
	m, f	n	m, f	n	
1. sklon	util-is	util-e	1. sklon	util-es	util-ia
2. sklon	util-is	util-is	2. sklon	util-ium	util-ium
3. sklon	util-i	util-i	3. sklon	util-ibus	util-ibus
4. sklon	util-em	util-e	4. sklon	util-es	util-ia
6. sklon	util-i	util-i	6. sklon	util-ibus	util-ibus

Pridevniki tipa recens, recentis (tj. recens za m, f in n, recentis gen. za vse spole).

	EDNINA		MNOŽINA		
	m, f	n	m, f	n	
1. sklon	recen-s	recen-s	1. sklon	recent-es	recent-ia
2. sklon	recent-is	recent-is	2. sklon	recent-ium	recent-ium
3. sklon	recent-i	recent-i	3. sklon	recent-ibus	recent-ibus
4. sklon	recent-em	recens	4. sklon	recent-es	recent-ia
6. sklon	recent-i	recent-i	6. sklon	recent-ibus	recent-ibus

Pridevniki tipa simplex, simplicis (tj. simplex za m, f in n, simplicis gen. za vse spole).

	EDNINA		MNOŽINA		
	m, f	n	m, f	n	
1. sklon	simplex	simplex	1. sklon	simplic-es	simplic-ia
2. sklon	simplic-is	simplic-is	2. sklon	simplic-ium	simplic-ium
3. sklon	simplic-i	simplic-i	3. sklon	simplic-ibus	simplic-ibus
4. sklon	simplic-em	simplex	4. sklon	simplic-es	simplic-ia
6. sklon	simplic-i	simplic-i	6. sklon	simplic-ibus	simplic-ibus

Grška abeceda

črka	ime		ustrezno število
	STARA GRŠČINA	SLOVENŠČINA	
Α α	ἄλφα	álfa	1
Β β	βῆτα	béta	2
Γ γ	γάμμα	gáma	3
Δ δ	δέλτα	délta	4
Ε ε	ἒ(ψιλόν)	épsilon	5
Ζ ζ	ζῆτα	zéta	7
Η η	ἦτα	éta	8
Θ θ θ	θῆτα	théta	9
Ι ι	ἰώτα	jóta	10
Κ κ	κάππα	kápa	20
Λ λ	λάμβδα	lámabda	30
Μ μ	μῦ	mí	40
Ν ν	νῦ	ní	50
Ξ ξ	ξῖ	ksí	60
Ο ο	ὀ(μικρόν)	ómikron	70
Π π	πί	pí	80
Ρ ρ	ῥώ	ró	100
Σ σ ς	σίγμα	sigma	200
Τ τ	ταῦ	táu	300
Υ υ	ὕ(ψιλόν)	ípsilon	400
Φ φ φ	φῖ	fí	500
Χ χ	χῖ	hí	600
Ψ ψ	ψῖ	psí	700
Ω ω	ὦ(μέγα)	ómega	800

Osnovni simboli za latinska števila

simbol	število
I	1 (<i>unus</i>)
V	5 (<i>quinque</i>)
X	10 (<i>decem</i>)
L	50 (<i>quingenta</i>)
C	100 (<i>centum</i>)
D	500 (<i>quingenti</i>)
M	1000 (<i>mille</i>)

Števniki

1	I	unus, -a, -um	en, ena, eno
2	II	duo, duae, duo	dva, dve, dve
3	III	tres, tria	tri
4	IV	quattuor	štiri
5	V	quinque	pet
6	VI	sex	šest
7	VII	septem	sedem
8	VIII	octo	osem
9	IX	novem	devet
10	X	decem	deset
11	XI	undecim	enajst
12	XII	duodecim	dvanajst
13	XIII	tredecim	trinajst
14	XIV	quattuordecim	štirinajst
15	XV	quindecim	petnajst
16	XVI	sedecim	šestnajst
17	XVII	septendecim	sedemnajst
18	XVIII	duodeviginti	osemnajst
19	XIX	undeviginti	devetnajst
20	XX	viginti	dvajset
21	XXI	viginti unus	enaindvajset
22	XXII	viginti duo	dvaindvajset
23	XXIII	viginti tres	triindvajset
24	XXIV	viginti quattuor	štiriindvajset
25	XXV	viginti quinque	petindvajset
26	XXVI	viginti sex	šestindvajset
27	XXVII	viginti septem	sedemindvajset
28	XXVIII	duodetriginta	osemindvajset
29	XXIX	undetriginta	devetindvajset
30	XXX	triginta	trideset
40	XL	quadraginta	štirideset
50	L	quingaginta	petdeset
60	LX	sexaginta	šestdeset
70	LXX	septuaginta	sedemdeset
80	LXXX	octoginta	osemdeset
90	XC	nonaginta	devetdeset
100	C	centum	sto
200	CC	ducenti, -ae, -a	dvesto
300	CCC	trecenti, -ae, -a	tristo
400	CCCC	quadringenti, -ae, -a	štiristo
500	D	quingenti, -ae, -a	petsto
600	DC	sescenti, -ae, -a	šeststo
700	DCC	septingenti, -ae, -a	sedemsto
800	DCCC	octingenti, -ae, -a	osemsto
900	DCCCC	nongenti, -ae, -a	devetsto
1000	M	mille	tisoč
2000	MM	duo milia	dva tisoč
3000	MMM	tria milia	tri tisoč
4000	IVM	quattuor milia	štiri tisoč
10.000	X̄	decem milia	deset tisoč
100.000	C̄	centum milia	sto tisoč
200.000	CC̄	ducenta milia	dvesto tisoč
1,000.000	M̄	decies centena milia	milijon

Sestavljanje latinskih števil

	×1	×2	×3	×4	×5	×6	×7	×8	×9
enice	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
desetice	X	XX	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC
stotice	C	CC	CCC	CD	D	DC	DCC	DCCC	CM
tisočice	M	MM	MMM	IV̄	V̄	VĪ	VIĪ	VIIĪ	IX̄
desettisočice	X̄	XX̄	XXX̄	XL̄	L̄	LX̄	LXX̄	LXXX̄	XC̄
stotisočice	C̄	CC̄	CCC̄	CD̄	D̄	DC̄	DCC̄	DCCC̄	CM̄
milijonice	M̄								

Latinski ulomki

ulomek	simbol	ime (1. in 2. sklon)
1/12	•	<i>uncia, unciae</i>
2/12 = 1/6	•• ali :	<i>sextans, sextantis</i>
3/12 = 1/4	••• ali	<i>quadrans, quadrantis</i>
4/12 = 1/3	•••• ali ::	<i>triens, trientis</i>
5/12	••••• ali :•:	<i>quincunx, quincuncis</i>
6/12 = 1/2	S	<i>semis, semissis</i>
7/12	S•	<i>septunx, septuncis</i>
8/12 = 2/3	S•• ali S:	<i>bes, bessis</i>
9/12 = 3/4	S••• ali S:•	<i>dodrans, dodrantis / nonuncium, nonuncii</i>
10/12 = 5/6	S•••• ali S::	<i>dextans, dextantis / decunx, decuncis</i>
11/12	S••••• ali S:•:	<i>deunx, deuncis</i>
12/12 = 1	I	<i>as, assis</i>

Latinski in grški števniki prvi deli zloženek

število	LATINSKI			GRŠKI		
	glavne	množilne	ločilne	vrstilne	glavne	množilne
½	semi-		demi-	—	hemi-	
1	uni-	sim-	singul-	prim-	hen-	mono- haplo-
1½		sesqui-				
2	du-	bi- bis-	bin-	secund-	di- dy-	dis-
3	tri-	ter-	tern-	terti-	tetra-	tetrakis-
4	quadri- quadru-	quater-	quatern-	quart-	penta-	pentakis-
5	quinque-		quin- quinqen-	quinti-	hexa-	hexakis-
6	sexa-		sen-	sext-	hepta-	heptakis-

7	septem-septi-	septen-	septim-	hepta-	septem-septi-
8	octo-	octon-	octav-	ogdo- octa- octo-	octakis-
9	novem-	noven-	nona-	ennea-	enneakis-
10	decem-dec-	den-	decim-	deca-	decakis-
11	undec- unden- undecim-			hendeca-	undecakis-
12	duodec-	duoden-	duodecim-	dodeca-	dodecakis-
13	tredec- etc.			triskaideca-	tridecakis-
14	quattuordec-			tetrakaideca-	tetradecakis-
15	quinquadec- quindec-			pentakaideca-	pentadecakis-
16	sedec- sexdec- (toda hexadecimal)			hexakaideca- hexadeca-	hexadecakis-
17	septendec-			heptakaideca-	
18	octodec-			octakaideca-	
19	novemdec- novendec-			enneakaideca-	
20	viginti-	vicen- vigen-	vigesim-	icosa- icosi- eicosa-	eicosakis-
30	triginti-	tricen-	trigesim-	triaconta-	
40	quadraginti-	quadragen-	quadragesim-	tetraconta-	
50	quinginti-	quingagen-	quingagesim-	pentaconta-	
60	sexaginti-	sexagen-	sexagesima-	hexaconta-	
70	septuaginti-	septuagen-	septuagesima-	heptaconta-	
80	octoginti-	octogen-	octogesim-	octaconta-	
90	nonaginti-	nonagen-	nonagesim-	enneaconta-	
100	centi-	centen-	centesim-	hecato- hecatont-	
200	ducenti-	ducen- bicenten-			
300	trecenti-	trecen- tercenten- tricenten-			
400	quadringenti-	quadringen- quatercenten- quadricenten-			
500	quingenti- quincenti-	quingen- quingenten- quincenten-			
600	sescenti- sexcenti-	sescen- sexcenten-		hexacosioi-	
700	septingenti-	septingen- septingenten- septcenten-			
800	octingenti-	octingen- octingenten- octocenten-			
900	nongenti-	nongen-			
1000	milli-	millen-	millesim-	chili-	
10.000	—			myria-	

SI predpone

kratica	ime	izvor	vrednost		
Y	jota	ital. otto – osem	10^{24}	1.000.000.000.000.000.000.000.000	kvadrilijon
Z	zeta	ital. sette – sedem	10^{21}	1.000.000.000.000.000.000.000	trilijarda
E	eksa	gr. ἑξάκις – šestkrat	10^{18}	1.000.000.000.000.000.000	trilijon
P	peta	gr. πεντάκις – petkrat	10^{15}	1.000.000.000.000.000	bilijarda
T	tera	gr. τέρας – pošast	10^{12}	1.000.000.000.000	bilijon
G	giga	gr. γίγας – velikan	10^9	1.000.000.000	milijarda
M	mega	gr. μέγας – velik	10^6	1.000.000	milijon
k	kilo	gr. χίλιοι – tisoč	10^3	1.000	tisoč
h	hekto	gr. ἑκατόν – sto	10^2	100	sto
da	deka	gr. δέκα – deset	10^1	10	deset
d	deci	lat. decimus – deseti	10^{-1}	0,1	desetina
c	centi	lat. centesimus – stoti	10^{-2}	0,01	stotina
m	mili	lat. millesimus – tisoči	10^{-3}	0,001	tisočina
μ	mikro	gr. μικρός – majhen	10^{-6}	0,000.001	milijonina
n	nano	gr. νᾶνος – pritlikav	10^{-9}	0,000.000.001	milijardina
p	piko	ital. piccolo – majhen	10^{-12}	0,000.000.000.001	bilijonina
f	femto	skand. femten – petnajst	10^{-15}	0,000.000.000.000.001	bilijardina
a	ato	skand. atten – osemnajst	10^{-18}	0,000.000.000.000.000.001	trilijonina
z	zepto	lat. septem – sedem	10^{-21}	0,000.000.000.000.000.000.001	trilijardina

Viri in literatura

- AHFS Drug Information, 2009, ur. Elaine K. Snow. Bethesda: American Society of Health-System Pharmacists.
- AHRENS, Gerhard, 1977: *Naturwissenschaftliches und medizinisches Latein*. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie.
- Anatomsko-terapevtsko-kemična (ATC) klasifikacija zdravil (slovenski in latinski prevod), 2003, ur. Simona Vučko Mole, Aleš Krbavčič. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil; Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Ansel's pharmaceutical dosage forms and drug delivery systems, 2011, ur. Loyd V. Allen, Nicholas G. Popovich, Howard C. Ansel. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- ARCTANDER, Steffen, 2008: *Arctander's perfume and flavor chemicals (aroma chemicals)*, CD-ROM. Carol Steam: Allured Publishing Corporation.
- ARNAUDOVA, Petja Georgi, 2005: *Nova terminologia medica polyglotta et eponymica*. Sofija: Medicina i fizkultura.
- AULTON, Michael, 2002: *Pharmaceutics: The science of dosage form design*. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- AUTERHOFF, Harry, KNABE, Joachim, HÖLTJE, Hans Dieter, 1999: *Lehrbuch der Pharmazeutischen Chemie*. Stuttgart: Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft.
- AVBERŠEK-LUŽNIK, Ivica, MARC, Janja, 2004: Biokemični kazalci patogeneze ledvične osteodistrofije. V: *Zbornik razširjenih povzetkov (Farmacevtski vestnik 55, posebna št., 290–292)*, ur. Andrijana Tivadar. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- BAUMGARTNER, Saša, 2008: Pomožne snovi in njihove s funkcionalnostjo povezane lastnosti. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- BAUMGARTNER, Saša, AHLIN GRABNAR, Pegi, KOCBEK, Petra, GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2009: *Vaje iz farmacevtske tehnologije I: skripta za vaje za bolonjski študijski program EMŠ Farmacija*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo, Katedra za farmacevtsko tehnologijo.
- BERNE, Robert M., LEVY, Matthew N., 1992: *Physiology*. St. Louis: Mosby-Year Book.
- BERTINI, Ivano, GRAY, Harry, STIEFEL, Ed, VALENTINE, Joan, 2007: *Biological inorganic chemistry. Structure and reactivity*. Sausalito, California: University science books.
- BEVC, Bernarda, 2010: *Slovenska farmacevtska terminologija na področju pomožnih snovi = Slovenian pharmaceutical terminology of excipients. Diplomska naloga*. Ljubljana.
- BEVC, Bernarda, OBREZA, Aleš, 2010: Slovensko poimenovanje pomožnih snovi = Slovenian names of excipients. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi petega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.5: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke. 53–62.
- Biology Online. Answers to all your Biology Questions: <http://www.biology-online.org/>.
- Biološka zdravila: od gena do učinkovine, 2007, ur. Borut Štrukelj, Janko Kos. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- BOGATAJ, Marija, 2011: Preskus raztapljanja/sproščanja: Predstavitev monografije iz Evropske farmakopeje. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- BOIRON, Michèle, PAYRE-FICOT, Alain, 1996: *Everyday Homeopathy for Pharmacists*. Lyon: Boiron.
- BOULET, Jacques, 2007: *Dictionnaire de l'homeopathie*. Samozaložba.
- BOŽIČ, Borut, 2005: Sladkorna bolezen in avtoimunost. *Farmacevtski vestnik 56, št. 4, 250–258*.
- BOŽIČ, Borut, 2006: Laboratorijske preiskave v lekarni in doma = Laboratory analysis in a pharmacy and at home. V: *Vloga farmacevta pri samokontroli in samozdravljenju: podiplomsko izobraževanje*, ur. Aleš Mrhar, Borut Božič, Janja Marc, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 7–14.
- BOŽIČ, Borut, 2007: Merjenje imunosti – od molekule do bolnika. V: *Merjenje imunosti: od molekule do bolnika: enodnevno podiplomsko izobraževanje iz laboratorijske biomedicine*, ur. Borut Božič, Aleš Obreza, Janja Marc, Jana Lukač-Bajalo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo. 5–11.

- BOŽIČ, Borut, ČUČNIK, Saša, KVEDER, Tanja, ROZMAN, Blaž, 2007: Affinity and avidity of autoantibodies. V: *Autoantibodies*, ur. Yehuda Shoenfeld, Eric M. Gershwin, Pier-Luigi Meroni. Boston: Elsevier. 21–28.
- BRADAC, Fran, 1986: *Slovensko-latinski slovar*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- BRUNETON, Jean, 1999: *Pharmacognosy, Phytochemistry, Medicinal Plants*. Paris Cedex: Intercept.
- BUCHANAN, R. E., 1994: Taxonomic notes. An aid to formation of bacterial names: Chemical terminology and microbiological nomenclature. *International Journal of Systematic Bacteriology* 44, 588–590.
- Casarett & Doull's *Toxicology. The Basic Science of Poisons*, 2001, ur. Curtis D. Klaassen. Columbus: Graw Hill.
- Clinical Chemistry. Techniques, Principles, Correlations*, 2010, ur. Michael L. Bishop, Wdward P. Fody, Larry E. Shoeff. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Clinical chemistry. Theory, Analysis, Correlation*, 2010, ur. Lawrence A. Kaplan, Amadeo J. Pesce. St. Louis: Mosby; Elsevier.
- Current medical diagnosis & treatment*, 2004, ur. Lawrence M. Tierney, Stephen J. McPhee, Maxine A. Papadakis. New York: Lange Medical Books, McGraw-Hill.
- CVELBAR, Martina idr., 2001: Komentar ob izidu Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji z drugim dopolnilom. V: *Evropska farmakopeja danes in jutri: Zbornik ob strokovnem posvetovanju*, ur. Martina Rudolf. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- CVELBAR, Martina, 2005: Izkušnje slovenske farmakopejske komisije ob uveljavljanju Evropske farmakopeje. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicum FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- CVELBAR, Martina, ŠMID - KORBAR, Jelka, BUDIHNA, Metka, 2003: Farmacevtski zakoniki. Evropska farmakopeja in Formularium Slovenicum z dopolnili. *Zdravniški vestnik* 72, št. 1, 25–26.
- Cvetnice – Kritosemenke sveta*, 1995, ur. Vernon Hilton Heywood idr. Ljubljana: DZS.
- ČAHUK VAUPOTIČ, Vladka, 2003: Komentar k splošni monografiji Ekstrakti. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ČERNE, Darko idr., 2011: CTSS activation coexists with CD40 activation in human atheroma: Evidence from plasma mRNA analysis. *Clinical biochemistry* 44, št. 5–6, 438–440.
- ČERNE, Darko, 2005: Klinična biokemija pri obravnavi ledvičnih zapletov sladkorne bolezni. *Farmacevtski vestnik* 56, št. 4, 254–258.
- ČERNE, Darko, 2010: Sodobna uporaba analize zunajceličnih nukleinskih kislin v laboratorijski medicini. *Farmacevtski vestnik* 61, št. 3, 144–148.
- ČERNE, Darko, LUKAČ-BAJALO, Jana, 2006: Oxidative stress assays for disease risk stratification. *Acta pharmaceutica* 56, št. 1, 1–17.
- ČOP, Lilijana, 2004: Pregled nacionalnih monografij farmacevtskih pripravkov. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ČUFAR, Andreja, FRANKIČ, Darja, 2000: Napake pri zdravljenju s predpisanimi zdravili: zanimivosti iz stroke. *Farmacevtski vestnik* 51, št. 1, str. 143.
- Del COL, Jose Juan, 2007: *Diccionario auxiliar español-latino: para el uso moderno del latín*. Bahía Blanca: Instituto Superior Juan XXIII.
- DEMARQUE, Denis, JOUANNY, Jacques, POITEVIN, Bernard, SAINT-JEAN, Yves, 2008: *Pharmacology and homeopathic materia medica*. Edgemont: Center for Education and Development of Clinical Homeopathy.
- DERMASTIA, Marina, 2007: *Pogled v rastline*. Ljubljana: Nacionalni inštitut za biologijo.
- Deutsches Arzneibuch 2010 (DAB 2010)*. Stuttgart: Deutscher Apotheker Verlag, Govi-Verlag.
- Deutsches Arzneibuch, Kommentar*, 1998. Stuttgart: Deutscher Apotheker Verlag, Govi-Verlag.
- DEWICK, Paul M., 2006: *Essentials of organic chemistry. For students of pharmacy, medicinal chemistry and biological chemistry*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- DILG, Peter, JÜTTNER, Guido, 1972: *Pharmazeutische Terminologie*. Frankfurt am Main: Govi-Verlag.
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij. *Uradni list EU*, L225/30, september 2005.
- DOLJAK, Bojan idr., 2005: *Vaje iz farmakognozije in farmacevtske biotehnologije*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo, Katedra za farmacevtsko biologijo.
- European Conference on preanalytical phase: <http://www.preanalytical-phase.org/presentations>.

- European Medicines Agency. Sciences Medicines Health: http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/regulation/general/general_content_000294.jsp&murl=menus/regulations/regulations.jsp&mid=WC0b01ac05800241e0.
- European Pharmacopoeia*, 2001, 2006, 2010, 2018. Strasbourg: Council of Europe.
- EVERT, Ray Franklin, ESAU, Katherine, 2006: *Esau's Plant Anatomy. Meristems, Cells, and Tissues of the Plant Body: their Structure, Function, and Development*. Hoboken: John Wiley and Sons.
- Evidence-based pharmacy*, 2002, ur. Christine Bond. London: Pharmaceutical Press.
- FIEDLER, Herbert, 2006: *Encyclopedia of Excipients: For Pharmaceuticals, Cosmetics and Related Areas*. CD-Version 2.0., ECV.
- FLORENCE, Alexander T., ATTWOOD, David, 1998: *Physicochemical principles of pharmacy*. London: MacMillan.
- FLORJANIČ, Maja, 2002: Mikrobiološka kakovost farmacevtskih vod. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 4. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- Formularium Slovenicum (FS). Slovenski dodatek k Evropski farmakopeji*, prva izdaja FS 1.0: 1998, z dopolnili 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 in 2004; druga izdaja FS 2.0: 2005, z dopolnili 2006, 2007, 2008, 2009 in 2010; tretja izdaja FS 3.0: 2011, z dopolnili 2012, 2013, 2014; prvo dopolnilo k tretjemu dopolnilu tretje izdaje FS 3.3.1: 2017. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil; od 2007 dalje: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- FRANKIČ, Darja idr., 1994: Preskrba prebivalstva z zdravili z vidika elementov enotnosti ZIS = Aspect of uniformity of drugs supply in the health information system. *Informatica medica slovenica*, 1994, suppl. 1, 263–268.
- FRANKIČ, Darja, 1996: *Vrednotenje pravilne uporabe zdravil v konceptu kvalitete življenja = Evaluation of proper drug taking in the concept of quality of life*. Disertacija. Ljubljana.
- FRANKIČ, Darja, 1997: Socialna farmacija – pot k nadgradnji farmacevtskega poklica v lekarni? *Farmaceutski vestnik* 48, št. 1–2, 143–148.
- FRANKIČ, Darja, 1998: Svetovanje ob izdaji zdravil. V: *Kardiovaskularna obolenja*. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 89–99.
- FRANKIČ, Darja, 1999: Kodeks etike: nuja, potreba, moda, prestiž ali kaj drugega? *Farmaceutski vestnik* 50, št. 2, 237–238.
- FRANKIČ, Darja, 2000: Srečanja doma: 1. slovenska konferenca katastrofne vojne medicine, Portorož, 6.–9. september 2000. *Lekarništvo* 28, št. 4–5, 36–37.
- FRANKIČ, Darja, 2004: Vzajemno priznavanje kvalifikacij v Evropski uniji. *Lekarništvo* 32, št. 3–4, 5–7.
- FRANKIČ, Darja, MILOVANOVIČ, Meta, ORAŽEM, Andreja, PEČAR-ČAD, Silva, 1995: Spremljanje uporabe in porabe zdravil z vidika preventivne. *Zdravstveno varstvo* 34, št. 5/8, 361–365.
- FRANKIČ, Darja, PEČAR-ČAD, Silva, MILOVANOVIČ, Meta, ORAŽEM, Andreja, 1993: Zdravila in psihofizične lastnosti. *Zdravstveno varstvo* 32, št.1–3, 59–63.
- FRANKIČ, Darja, PEČAR-ČAD, Silva, MILOVANOVIČ, Meta, ORAŽEM, Andreja, PAULIN, Marija, 1992: Uporabnost verificiranih podatkov o gotovih zdravilih z vidika izgradnje baze podatkov o zdravilih v Sloveniji = Applicability of verified data on drugs from the aspect of building a database of drugs in Slovenia. V: *Zbornik prispevkov s kongresa Slovenskega društva za medicinsko informatiko z mednarodno udeležbo, Bled, 20.–23. september 1992*, ur. Marjan Premik. Ljubljana: DMI. 275–283.
- FRESHNEY, R. Ian, 2010: *Culture of animal cells. A manual of basic technique and specialized applications*. Hoboken: John Wiley and Sons.
- FRIDERICH, M. Carl, MULLER-JAHNCKE, Wolf Dieter, 2005: *Geschichte der Pharmazie, Von der frühen Neuzeit bis zur Gegenwart*. Eschborn: Govi-Verlag.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2004: Aktivna nega kože. V: *Koža, sonce, zdravje, lepota: podiplomsko strokovno izobraževanje*, ur. Julijana Kristl. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 35–51.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2005: Farmaceutske oblike. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicum FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2006: Kozmecevтики. V: *Koža in kozmetični izdelki: podiplomsko funkcionalno izobraževanje za inšpektorje za nadzor kozmetičnih izdelkov*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.

- GAŠPERLIN, Mirjana, 2006: Kozmetični izdelki emulzije. V: *Koža in kozmetični izdelki: podiplomsko funkcionalno izobraževanje za inšpektorje za nadzor kozmetičnih izdelkov*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2006: Transdermalna dostava zdravilnih učinkovin. *Farmacevtski vestnik* 57, posebna št. maj, 100–105.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2007: Kozmetični izdelki – zakonodaja, kriteriji vrednotenja kakovosti. *Farmacevtski vestnik* 58, št. 2, str. 71.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2008: Trendi pri razvoju negovalne kozmetike. V: *Nega kože: strokovno izpopolnjevanje inž. farmacije in farmacevtskih tehnikov v letu 2008: zbornik prispevkov*, ur. Darja Frankič. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2008: Trenutno stanje pri nastajanju slovenskega farmacevtskega terminološkega slovarja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2011: Izzivi pri načrtovanju farmacevtskih oblik za otroke. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- GAŠPERLIN, Mirjana, 2011: Naravna kozmetika: kdaj, zakaj, čemu? V: *Kozmetologija I: trendi na področju kozmetičnih izdelkov: učinkovitost in varnost sestavin: strokovno izobraževanje*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 53–60.
- GAŠPERLIN, Mirjana, FRANKIČ, Darja, 2004: Faculty of Pharmacy, Ljubljana: study programmes. *E.J.H.P.* 10, št. 2, str. 56.
- GAŠPERLIN, Mirjana, KOČEVAR-NARED, Jasna, KRISTL, Julijana, ŠMID - KORBAR, Jelka, 1998: Pomen vrednotenja viskoelastičnosti pri načrtovanju farmacevtskih oblik na osnovi disperzij. *Farmacevtski vestnik* 49, št. 1, 25–33.
- GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2000: Inovativni pristopi k oblikovanju kozmetičnih negovalnih izdelkov. *Farmacevtski vestnik* 51, št. 2, 269–276.
- GAŠPERLIN, Mirjana, ZAJC, Natalija, 2003: Naravne sestavine kozmetičnih izdelkov. V: *Zdravila naravnega izvora in sodobna fitoterapija*, ur. Bojan Doljak, Borut Štrukelj, Aleš Mlinarič. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 156–169.
- General & Applied Toxicology*, Vol. 1–3, 1999, ur. Bryan Ballantyne, Timothy Marrs, Tore Syversen. London: MacMillan; New York: Grove's Dictionaries.
- GIELEN, Michael, TIEKINK, Edward R. T., 2005: *Metallotherapeutic Drugs and Metal-Based Diagnostic Agents. The Use of Metals in Medicine*. Hoboken: Wiley.
- GOSENCA, Mirjam, GAŠPERLIN, Mirjana, 2011: Tekoči kristali v farmaciji: struktura in metode za fizikalno-kemijsko vrednotenje. *Farmacevtski vestnik* 62, št. 1, 15–25.
- HagerROM DVD 2008 Einzelanwender Apotheken, Arztpraxen: Hagers Enzyklopädie der Drogen und Arzneistoffe*. Stuttgart: Springer WVG.
- Handbook of cosmetic science and technology*, 2009, ur. Andre O Barel, Marc Paye, Howard I. Maybach. New York: Informa Healthcare.
- Handbook of Pharmaceutical Excipients*, 2003, ur. Raymond C. Rowe, Paul J. Sheskey, Paul J. Weller. London; Washington: Pharmaceutical Press; The American Pharmaceutical Association.
- HÄNSEL, Rudolf, STICHER, Otto, STEINEGGER, Ernst, 1999: *Pharmakognosie – Phytopharmazie*. Berlin: Springer.
- HARDMAN, Joel Griffith, LIMBIRD, Lee E., GILMAN Alfred G., 2006: *Goodman & Gilman's the pharmacological basis of therapeutics*. Columbus: McGraw Hill.
- HOFMAN, Josip, 1954: *Synonima pharmaceutica*. Zagreb: Hrvatska seljačka tiskara.
- Hospital pharmacy*, 2003, ur. Martin Stephens. Chicago: Pharmaceutical Press.
- HOUSECROFT, Catherine E., SHARPE, Alan G., 2008: *Inorganic Chemistry*. Harlow: Prentice Hall.
- HUMAR, Marjeta, 2009: Farmacevtski terminološki slovar. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrtega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.4: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke.

- HUMAR, Marjeta, 2018: Izzivi pri oblikovanju Farmacevtskega terminološkega slovarja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrte izdaje Formulariuma Slovenicuma (FS 4.0)*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke.
- HUMSKI, Ferdinand, OBREZA, Aleš, 2008: *Srednješkolski farmacevtski slovar*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo, 1 optični disk (CD-ROM).
- ILIČ, Miroslav idr., 1994: *Elementi enotnosti zdravstvenega informacijskega sistema v Republiki Sloveniji: II. fazno poročilo*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- ILIČ, Ilija German, 2018: Spremembe v monografijah s področja farmacevtskih oblik (1. del). V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrte izdaje Formulariuma Slovenicuma (FS 4.0)*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke.
- Interakcije kontraceptivov in zdravil, ki se uporabljajo pri hormonskem nadomestnem zdravljenju*, 2008, ur. Aleš Obreza, Tomaž Vovk. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- JORDAN, Marjeta, 2006: Praktični primeri uporabe standardnih izrazov v vlogah za pridobitev in vzdrževanje dovoljenja za promet z zdravilom. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- JORDAN, Marjeta, 2007: Kritični pogled na kratke standardne izraze. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi drugega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.2: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- JURKOVIČ, Polona, GAŠPERLIN, Mirjana, 2004: Mikroemulzije za dermalno dostavo učinkovin. *Farmaceutski vestnik* 55, št. 4, 565–571.
- JURKOVIČ MLAKAR, Simona, OSREDKAR, Joško, MARC, Janja, 2008: Molekularni utjecaj glutation-peroksidaza u antioksidacijskim procesima = Molecular impact of glutathione peroxidases in antioxidant processes. *Biochemia medica* 18, št. 2, 162–174.
- KORUBOLO, Ivo, 1956: *Magistralna receptura*. Zagreb: Novinarsko izdavačko poduzeće.
- KRBAVČIČ, Aleš, KRBAVČIČ, Maja, OBREZA, Aleš, 2005: *Laboratorijske vaje iz farmacevtske kemije II*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- KREFT, Samo, 2008: Zdravila v alternativni medicini. *Farmaceutski vestnik* 59, št. 5, 251–256.
- KRISTL, Julijana, GAŠPERLIN, Mirjana, JERAS, Matjaž, 2005: *Izbrane vsebine iz kozmetologije: učbenik za kozmetologijo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo.
- KRISTL, Julijana, ŠMID - KORBAR, Jelka, SRČIČ, Stane, 1992: *Farmaceutska tehnologija. Del 1, Praktikum*. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- KUCERS, Alvis, BENNETT, N. McK., 1980: *The use of antibiotics*. Philadelphia: J. B. Lippincott.
- LAZARINI, Franc, BRENCIČ, Jurij, 1992: *Splošna in anorganska kemija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Lebensmittel-Lexikon*, 2005, ur. Waldemar Ternes, Alfred Täufel, Liselotte Tunger, Martin Zobel. Hamburg: Behr's Verlag.
- LIPNIK - ŠTANGELJ, Metoda, KOROŠEC, Ladko, ČERNELČ, Silvije, STANOVNIK, Lovro, 2008: *Receptura: učbenik*. Ljubljana: Medicinski razgledi.
- MARC, Janja, 2004: Laboratorijska medicina pri obravnavi bolnika s kroničnoledvično boleznijo. V: *Zbornik razširjenih povzetkov (Farmaceutski vestnik* 55, posebna št., 283–285), ur. Andrijana Tivadar. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- MARC, Janja, 2005: Analiza DNA v diagnostiki = DNA analysis in diagnostics. V: *Od gena do rekombinantnega zdravila: podiplomsko izobraževanje*, ur. Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 119–127.
- MARC, Janja, 2006: Dejavniki, ki vplivajo na rezultate analiz = Factors influencing the analytical results. V: *Vloga farmacevta pri samokontroli in samozdravljenju: podiplomsko izobraževanje*, ur. Aleš Mrhar, Borut Božič, Janja Marc, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. 15–22.
- MARC, Janja, 2006: Genetic susceptibility to metabolic syndrome. V: *FESCC continuous postgraduate course in clinical chemistry. New trends in classification, monitoring and management of metabolic syndrome: handbook*, ur. Elizabeta Topić, Pika Meško Brguljan, Victor Blaton. Zagreb: Medicinska naklada. 5–11.
- MARC, Janja, 2011: Farmakogenomika – nova možnost za varnejše in učinkovitejše zdravljenje. *Farmaceutski vestnik* 62, št. 2, 51–56.

- MARINKO, Petra, 2003: Novi prispevki k slovenski farmacevtski terminologiji na področju analitike in kakovosti zdravil. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- MARINKO, Petra, 2006: Nastajanje slovenskega farmacevtskega terminološkega slovarja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1*. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 89–95.
- MARINKO, Petra, 2007: Farmacevtsko izrazje. V: *Metode in zvrsti. Razvoj slovenskega strokovnega jezika (Obdobja 24)*, ur. Irena Orel. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. 689–694.
- MARINKO, Petra, VUČKO MOLE, Simona, 2005: Slovarček farmacevtskih izrazov. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- MARTINČIČ, Andrej idr., 2007: *Mala flora Slovenije*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- MARTINDALE: *The Complete Drug Reference*, 2005. London: Pharmaceutical Press.
- Merjenje imunosti: od molekule do bolnika. Enodnevno podiplomsko izobraževanje iz laboratorijske biomedicine, 17. in 18. januar 2007*, ur. Borut Božič, Aleš Obreza, Janja Marc, Jana Lukač-Bajalo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo.
- MILOVANOVIČ, Meta, FRANKIČ, Darja, 2002: Pharmaceutical care for patients with hypertension in Slovenian pharmacies. V: *Pharmaceutical care: The hospital-primary care continuum: 3rd spring conference on clinical pharmacy: final programme, abstract book: 8.–11. May 2002, Portorož, Slovenia*. Str. 22–A.
- MINARIK, Franc, 1971: *Od staroslovskega vraštva do sodobnega zdravila*. Ljubljana: Lek.
- MLINAR, Barbara, MARC, Janja, PFEIFER, Marija, 2006: Molekularni mehanizmi inzulinske rezistencije, pretilosti i metaboličnega sindroma = Molecular mechanism of insulin resistance, obesity and metabolic syndrome. *Biochemia medica* 16, št. 1, 8–24.
- MRHAR, Aleš, FRANKIČ, Darja, PAULIN, Mojca, BERNAT, Nada, 1999: *Vpeljava konceptov sodobne lekarniške dejavnosti v Klinični center: 1. faza: model preskrbe z zdravili: projektna naloga*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo; Lekarniška zbornica Slovenije.
- MURKEN, Axel Hinrich, 1994: *Lehrbuch der medizinischen terminologie*. Stuttgart: Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft.
- MURPHY, Kenneth M., TRAVERS, Paul, WALPURT, Mark, 2007: *Janeway's Immunobiology*. New York: Garland Science.
- Nacionalni program zdravstvenega varstva RS – zdravje za vse do leta 2004. *Uradni list RS*, 49/00.
- OBREZA, Aleš, 2002: *Načrtovanje in sinteza antagonistov azafenilalaninskih derivatov kot inhibitorjev trombina = Design and synthesis of azaphenylalanine derivatives as inhibitors of thrombin*. Disertacija. Ljubljana.
- OBREZA, Aleš, 2003: Lajšanje težav pri predmenstrualnem sindromu in motnjah prostate. V: *Lajšanje težav pri vnetju sečnih poti, predmenstrualnem sindromu in motnjah prostate. Črevesne in bolnišnične okužbe: ukrepi in preprečevanje okužb*, ur. Darja Frankič. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije. 35–47.
- OBREZA, Aleš, 2004: Terapevtski pomen anorganskih borovih spojin in njihova toksičnost. *Farmacevtski vestnik* 55, št. 4, 463–468.
- OBREZA, Aleš, 2004: Učinkovine v terapiji Parkinsonove bolezni. V: *Parkinsonova bolezen: zdravstveni tim 2004*. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije. 35–47.
- OBREZA, Aleš, 2005: Minerali, vitamini in dodatki. V: *Oskrba rane. Vitamini in minerali*, ur. Darja Frankič. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije. 21–48.
- OBREZA, Aleš, 2006: Kratka zgodovina homeopatskih zdravil = Short history of homeopathy. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 43–47.
- OBREZA, Aleš, 2006: Pregled dermatoterapevtikov = Overview of dermatotherapeutics. *Farmacevtski vestnik* 57, posebna št. maj, 116–121.
- OBREZA, Aleš, 2008: Pregled relevantnih zdravilnih učinkovin, ki se izdajajo na recept. V: *Simpozij ob 33. skupščini Slovenskega farmacevtskega društva, Portorož, 15. 5.–17. 5. 2008. Farmacevtski vestnik* 59, št. 2, 68–74.

- OBREZA, Aleš, 2008: Tradicionalna kitajska medicina = Traditional Chinese medicine. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke. 41–45.
- OBREZA, Aleš, 2008: Zgodovina uporabe anorganskih arzenovih spojin v terapiji. *Farmacevtski vestnik* 59, št. 5, 245–249.
- OBREZA, Aleš, 2009: Sintezne zdravilne učinkovine v onkologiji. *Farmacevtski vestnik* 60, št. 2, 48–60.
- OBREZA, Aleš, 2018: Prenovljeni monografiji FRC in RS. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrte izdaje Formulariuma Slovenicuma (FS 4.0)*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke.
- OBREZA, Aleš, BEVC, Bernarda, BAUMGARTNER, Saša (1969–2015), SOLLNER DOLENC, Marija, HUMAR, Marjeta, VREČER, Franc, in ANDERLUH, Marko, 2015: *Pomožne snovi v farmaciji: od njihovega poimenovanja do vloge v zdravilu* [Elektronski vir]; spletni učbenik za študente farmacije, industrijske farmacije in kozmetologije. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo, ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša.
- OBREZA, Aleš, ŠMID - KORBAR, Jelka, GAŠPERLIN, Mirjana, 2010: Kako je vključevanje v evropske integracije spodbudilo razvoj slovenske farmacevtske terminologije. V: *Nacionalni jeziki v visokem šolstvu. Zbornik prispevkov z Mednarodne konference Jezikovna različnost in nacionalni jeziki v visokem šolstvu*, ur. Marjeta Humar, Mojca Žagar. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 103–106.
- OBREZA, Aleš, VUČKO MOLE, Simona, 2005: Reagents in Ph. Eur. in slovenska različica = Reagents in Ph. Eur. and the Slovenian version. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 41–46.
- Od gena do rekombinantnega zdravila: *podiplomsko izobraževanje*, 2005, ur. Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- Odločba o mamilih, ki se smejo dajati v promet za medicinske in veterinarske namene. *Uradni list SFRJ*, 70/78, 52/83, 47/85; *Uradni list RS*, 101/99, 108/99.
- Odločba o seznamu mamil. *Uradni list RS*, 5/98, 69/98, 84/99, 108/99, 23/00.
- Odredba o določitvi enotnega nacionalnega poimenovanja zdravilnih učinkovin in sistemu razvrščanja zdravil po anatomsko-terapevtsko-kemični (ATC) klasifikaciji. *Uradni list RS*, 72/00.
- OKRETIČ, Nataša, MRHAR, Aleš, FRANKIČ, Darja, 2003: Spremljanje uporabe zdravil z osebno kartico zdravil. *Farmacevtski vestnik* 54, št. 3, 681–682.
- OMERSEL, Jasna, BOŽIČ, Borut, 2010: Avtoimunost – mehanizmi in pomen redoks procesov. *Farmacevtski vestnik* 61, št. 3, 149–154.
- PATRICK, Graham L., 2009: *An introduction to medicinal chemistry*. Oxford: OxfordUniversity Press.
- PAULIN, Mojca, FRANKIČ, Darja, MRHAR, Aleš, ČINČ, Miroslav, 1990: Informacijski sistem o zdravilih. V: *Zbornik prispevkov s IV. posvetovanja o medicinski informatiki*, ur. Marjan Premik, Majda Ogrinc-Oven, Franc Košir, Bilka Perhavec. Ljubljana: Društvo za medicinsko informatiko Slovenije. 131–138.
- PETAUER, Tomaž, 1993: *Leksikon rastlinskih bogastev*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- PETAUER, Tomaž, RAVNIK, Vlado, ŠUŠTAR, France, 1998: *Mali leksikon botanike*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- PETEK, Nežka, 2004: Rastlinske droge in pripravi iz rastlinskih drog iz vrst Citrus v Evropski farmakopeji. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- Pharmaceutical practice*, 2004, ur. Arthur J. Winfield, R. Michael E. Richards. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Pharmacopoea Helvetica*, 1971, Band I–III. Berne: Office Central Fed Imprimes Material.
- POLJANEC, Ksenija, 2009: Prečiščene vode v proizvodnji farmacevtskih izdelkov 21. stoletja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrtega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.4: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke.
- Popisi drobnega inventarja in osnovnih sredstev*, 2009, Gorenjske lekarne, Kranj.
- Popisi inventarja*, 1948, arhiv Gorenjske lekarne, Kranj.
- Popisi inventarja*, 1948, arhiv zasebnega lekarnarja Iva Koželja. Gornjesavski muzej, Jesenice.

- POTOČNIK, Mojca, 2011: Sterilnost: Predstavitev monografije iz Ph.Eur. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- Pravilnik o analiznem preskušanju zdravil za uporabo v humani medicini z namenom kontrole kakovosti. *Uradni list RS*, 74/04.
- Pravilnik o določitvi dobre proizvodne prakse. *Uradni list RS*, 10/05.
- Pravilnik o določitvi nacionalnega dodatka k Evropski farmakopeji. *Uradni list RS*, 118/06.
- Pravilnik o dovoljenju za promet z zdravilom za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 59/06.
- Pravilnik o farmakovigilanci zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 53/06.
- Pravilnik o homeopatskih izdelkih. *Uradni list RS*, 90/04.
- Pravilnik o in vitro diagnostičnih medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 47/02, 75/03, 51/04.
- Pravilnik o kartici zdravstvenega zavarovanja. *Uradni list RS*, 10/98, 87/99, 37/00, 38/02; prečiščeno besedilo: 54/05.
- Pravilnik o medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 71/03, 51/04, 98/06.
- Pravilnik o načelih dobre laboratorijske prakse. *Uradni list RS*, 38/00, 2/04.
- Pravilnik o natančnejši opredelitvi, načinu razvrščanja, predpisovanja in izdajanja zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 37/00, 63/00.
- Pravilnik o obrazcih in listinah za uresničevanje obveznega zdravstvenega zavarovanja. *Uradni list RS*, 129/04, 132/04, 21/05, 34/05, 98/06.
- Pravilnik o oglaševanju zdravil in medicinskih pripomočkov. *Uradni list RS*, 76/01.
- Pravilnik o označevanju magistralnih pripravkov in o označevanju ter navodilu za uporabo galenskih izdelkov. *Uradni list RS*, 15/07.
- Pravilnik o označevanju zdravil in o navodilu za uporabo. *Uradni list RS*, 54/06.
- Pravilnik o pogojih za opravljanje lekarniške dejavnosti. *Uradni list RS*, 39/06.
- Pravilnik o postopku razvrščanja zdravil na liste. *Uradni list RS*, 106/01, 93/07.
- Pravilnik o radiofarmacevtskih izdelkih. *Uradni list RS*, 7/01.
- Pravilnik o razvrstitvi zdravilnih rastlin. *Uradni list RS*, 133/03.
- Pravilnik o razvrščanju, predpisovanju in izdajanju zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 59/03, 114/03.
- Pravilnik o strokovnem nadzoru s svetovanjem. *Uradni list RS*, 62/93.
- Pravilnik o tradicionalnih zdravilih rastlinskega izvora. *Uradni list RS*, 55/06.
- Prehranska dopolnila I: minerali in vitamini. Podiplomsko izobraževanje*, 2009, ur. Tomaž Vovk, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- Prehranska dopolnila II. Strokovno izobraževanje*, 2010, ur. Tomaž Vovk, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- PRIMOŽIČ, Stanislav, MRHAR, Aleš, URLEB, Uroš, FRANKIČ, Darja, 1998: Can »dry« pharmacy be regarded as an academic discipline?: Slovenia: a Central European view. V: *World Congress on Pharmaceutical Education, April 7–9, 1998, New Orleans, Louisiana, USA: educating pharmacists for the future: a twenty year perspective*. New Orleans.
- Public Health. Medicinal products for human use: http://ec.europa.eu/health/human-use/advanced-therapies/index_en.htm.
- PUST, Janja, 2007: Pogled uporabnikov FS na slovenjenje farmacevtskega strokovnega izrazja. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi drugega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.2: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- RANG, Humphrey P., DALE, M. Maureen, RITTER, J. M., MOORE, Philip Keith, 2003: *Pharmacology*. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- RAZINGER MIHOVEC, Barbara, 2006: Posodobljeni seznam slovenskih standardnih izrazov. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- RAZINGER MIHOVEC, Barbara, VUČKO MOLE, Simona, 2003: Odmevnost farmacevtske terminologije. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- RAZINGER, Barbara, 2018: Monografije o ekstraktih iz rastlinskih drog. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrte izdaje Formulariuma Slovenicuma*

- (FS 4.0), ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke.
- REGISTER zdravil Republike Slovenije XI, 2008, ur. Silva Pečar-Čad. Ljubljana: Ministrstvo za zdravstvo, Agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke, Inštitut za varovanje zdravja.
- ROZMAN, Branka, GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2006: Preventivno delovanje naravnih antioksidantov na nastanek kožnega raka pod vplivom ultravijoličnih žarkov = Preventive effects of natural antioxidants on ultraviolet-induced skin cancer. *Medicinski razgledi* 45, št. 2, 141–153.
- ROŽMAN, Primož, JEŽ, Mojca, 2011: *Matične celice in napredno zdravljenje. Zdravljenje s celicami, gensko zdravljenje in tkivno inženirstvo: pojmovnik*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- RYLEY, John F., 1990: *Chemotherapy of fungal diseases*. New York: Springer-Verlag New York inc.
- Samozdravljenje: priročnik za bolnike, 2011, ur. Nina Pisk. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- SAMUELSSON, Gunnar, BOHLIN, Lars, 2009: *Drugs of natural origin: A treatise of pharmacognosy*. Stockholm: Apotekarsocieteten.
- SCHMITZ, Rudolf, 1998: *Geschichte der Pharmazie. Von den Anfängen bis zum Ausgang des Mittelalters*. Eschborn: Govi-Verlag.
- SCHULZ, Karl-Heinz, 1973: *Fachlatein*. Leipzig: VEB Fachbuchverlag.
- Seminar za pripravnike magistre farmacije: delovno gradivo, 2011. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije.
- Seznam najnujnih zdravil za uporabo v humani medicini. *Uradni list RS*, 71/06, 95/06, 76/07.
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti s pravilnikom o medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 16/04.
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti s pravilnikom o in vitro diagnostičnih medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 47/02.
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti medicinskega pripomočka s pravilnikom o medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 16/04.
- Sklep o izdaji tretje popravljene in dopolnjene izdaje Anatomsko-terapevtsko-kemične (ATC) klasifikacije zdravil 2003. *Uradni list RS*, 114/03.
- Sklep o kriterijih za razvrščanje zdravil na liste. *Uradni list RS*, 78/03.
- Sklep o veljavnosti četrte izdaje Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 93/01, 1-2/02.
- Sklep o veljavnosti četrtega in petega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 31/03.
- Sklep o veljavnosti četrtega, petega in šestega dodatka k peti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 37/06.
- Sklep o veljavnosti drugega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 54/02.
- Sklep o veljavnosti pete izdaje Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 130/04.
- Sklep o veljavnosti prvega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 28/02.
- Sklep o veljavnosti prvega, drugega in tretjega dodatka k peti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 31/05.
- Sklep o veljavnosti sedmega in osmega dodatka k peti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 27/06.
- Sklep o veljavnosti šeste izdaje Evropske farmakopeje ter prvega in drugega dodatka k šesti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 98/07.
- Sklep o veljavnosti šestega, sedmega in osmega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 114/03.
- Sklep o veljavnosti tretjega dodatka k četrti izdaji Evropske farmakopeje. *Uradni list RS*, 2/03.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika, 1998. Ljubljana: SAZU; ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (izd.) – DZS (zal.).
- Slovar slovenskega knjižnega jezika z Odzadnjim slovarjem slovenskega jezika in Besediščem slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki [Elektronski vir], 2000. Ljubljana: SAZU; ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (izd.) – DZS (zal.), CD-ROM.
- Slovenski medicinski e-slovar: <http://www.lek.si/si/skrb-za-zdravje/medicinski-slovar/>.
- Slovenski medicinski slovar, 2002, ur. Miroslav Kališnik idr. Ljubljana: Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani; Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU; Zdravniška zbornica Slovenije (izd.) – Mladinska knjiga (zal.).
- Slovenski pravopis, 2001, ur. Jože Toporišič idr. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (izd.) – Založba ZRC; Mladinska knjiga(zal.).
- Slovenski veliki leksikon, 2007, 12 zv., ur. Marta Kocjan Barle, Drago Bajt idr. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- SNOJ, Marko, 2003: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan.

- SNOJ, Marko, 2018: Pomen delovanja ZRC SAZU za slovensko jezikovno skupnost. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrte izdaje Formulariuma Slovenicuma (FS 4.0)*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke.
- SRČIČ, Stanko, 1997: *Farmacevtska tehnologija za srednjo stopnjo*. Ljubljana: Didakta.
- Standard terms: Pharmaceutical dosage forms: Routes of administration: Containers*, 1996, 1998, 2000, 2002, 2004. Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Standardi kakovosti za področje onkološke farmacevtske dejavnosti*, 2006. Ljubljana: Lekarniška zbornica Slovenije.
- Standardni farmacevtsko tehnološki izrazi*, 1996. Ljubljana: Slovensko farmacevtsko društvo.
- Standardni izrazi za farmacevtske oblike, za način uporabe (aplikacijo), za ovojnino, zapirala ter dodatno opremo. *Uradni list RS*, 45/98.
- Substance Abuse. A Comprehensive Textbook*, 1992, ur. Joyce H. Lowinson, Pedro Ruiz, John G. Langrod. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins.
- ŠKOF, Anita, KRŽIČ, Mateja, GROSMAN, Polonca, 2004: Bakterijski endotoksini in pirogene snovi z vidika kakovosti in varnosti zdravil za parenteralno uporabo. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2001: Nove vsebine 3. dopolnila Formulariuma Slovenicuma. V: *Evropska farmakopeja danes in jutri: Zbornik ob strokovnem posvetovanju*, ur. Martina Rudolf. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2002: Nove vsebine 4. dopolnila Formulariuma Slovenicuma. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 4. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2003: Nove vsebine 5. dopolnila Formulariuma Slovenicuma. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 5. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2004: Nove vsebine 6. dopolnila Formulariuma Slovenicuma. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 6. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2005: Ob drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2006: Nove vsebine FS 2.1. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2007: Kaj je novega v FS 2.2. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi drugega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.2: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2008: Novosti v FS 2.3. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretjega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.3: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, GAŠPERLIN, Mirjana, 2009: Razvoj slovenske farmacevtske terminologije ob desetletnem uveljavljanju slovenske farmakopeje. V: *Terminologija in sodobna terminografija*, ur. Nina Ledinek, Mojca Žagar Karer, Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 177–180.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, RAZINGER MIHOVEC, Barbara, 2004: Strokovno izrazje v slovenski farmacevtski zakonodaji. V: *Terminologija v času globalizacije*, ur. Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 233–238.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, TEKAVČIČ GLOVER, Tanja, 2009: Pomembnih 10 novosti v FS 2.4. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrtega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.4: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke.

- ŠMID - KORBAR, Jelka, TEKAVČIČ GLOVER, Tanja, 2010: *Novosti v FS 2.5. V: Strokovno posvetovanje ob predstavitvi petega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.5: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, TEKAVČIČ GLOVER, Tanja, 2011: *Novosti v tretji izdaji Formulariuma Slovenicuma. V: Strokovno posvetovanje ob predstavitvi tretje izdaje Formulariuma Slovenicuma FS 3.0: Zbornik prispevkov*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.
- ŠMID - KORBAR, Jelka: *Slovenska farmacevtsko-tehnološka terminologija. V: Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje: zbornik referatov*, ur. Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 103–106.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, CVELBAR, Martina, 2004: *Uveljavljanje Evropske farmakopeje in Formulariuma Slovenicuma v slovenski farmaciji. Farmaceutski vestnik* 55, št. 2, 183–185.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, KRISTL, Julijana, 1999: *Oficinalne farmacevtske oblike. Medicinski razgledi* 38, 569–589.
- ŠMID - KORBAR, Jelka, 2018: *20-letnica izida FS in predstavitev novega spletišča FS 4.0. V: Strokovno posvetovanje ob predstavitvi četrte izdaje Formulariuma Slovenicuma (FS 4.0)*, ur. Mirjam Jezeršek. Ljubljana: Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke.
- TETAU, Max, 1979: *Matière médicale homéopathique clinique et associations biothérapeutiques. Les Remèdes d'action ponctuelle*. Paris: Maloine.
- TEUSCHER, Eberhard, 1997: *Biogene Arzneimittel*. Stuttgart: Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft.
- The Merck Index: an encyclopedia of chemicals, drugs, and biologicals*, 2001. Whitehouse Station: Merck & Co.
- Tietz Textbook of Clinical Chemistry and Molecular Diagnostics*, 2006, ur. Carl A. Burtis, Edward R. Ashwood, David E. Bruns. St. Louis: Elsevier Saunders.
- TOMAZIN, Evgen, 2002: *Slovenska farmacevtska terminologija s področja analitike in kakovosti zdravil. V: Strokovno posvetovanje ob predstavitvi 4. dopolnila Slovenskega dodatka k Evropski farmakopeji*. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- TOMAZIN, Evgen, 2001: *Od jugoslovanske k evropski farmakopeji. V: Evropska farmakopeja danes in jutri: Zbornik ob strokovnem posvetovanju*, ur. Martina Rudolf. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- TOMIČ, Dragutin, 1977: *Terapijske doze i oblici lijekova*. Zagreb: Medicinska naklada.
- TOMŠIČ, Matija idr., 2005: *Revmatične bolezni. V: Interna medicina*, ur. Andreja Kocijančič, Franc Mrevlje, Dušan Štajer. Ljubljana: Littera picta. 1315–1442.
- Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog. *Uradni list RS*, 49/00, 8/01, 49/01, 78/02, 53/04.
- VÁCZY, C., 1980: *Lexicon botanicum polyglottum: Latino-Dacoromanico-Anglico-Germanico-Gallico-Hungarico-Rossicum*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Veliki angleško-slovenski slovar Oxford*, 2005–2006, 2 zv., ur. Simon Krek. Ljubljana: DZS.
- Veliki slovar tujk*, 2002, ur. Miloš Tavzes idr. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Veliki splošni leksikon: v osmih knjigah*, 1997–1998, ur. Marija Javornik. Ljubljana: DZS.
- Vloga farmacevta pri samokontroli in samozdravljenju: podiplomska izobraževanje*, 2006, ur. Aleš Mrhar, Borut Božič, Janja Marc, Aleš Obreza. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo.
- VOET, Donald, VOET, Judith G., PRATT, Charlotte W., 2006: *Fundamentals of Biochemistry: Life at the Molecular Level*. Hoboken: J. Wiley & sons.
- VOIGT, Rudolf, 1995: *Pharmazeutische technologie für studium und beruf*. Wiesbaden: Ullstein Mosby.
- VOZELJ, Marjan, 2000: *Temelji imunologije*. Ljubljana: DZS.
- VREČER, Franc, 2006: *Zgodovina nastanka slovenskih standardnih izrazov = Historical overview of Slovenian standard terms. V: Strokovno posvetovanje ob predstavitvi prvega dopolnila k drugi izdaji Formulariuma Slovenicuma FS 2.1: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil. 67–71.
- VUČKO MOLE, Simona, 1997: *Anatomsko-terapevtsko-kemijska klasifikacija zdravil in enotno slovensko poimenovanje zdravilnih učinkovin. V: Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje: zbornik referatov*, ur. Marjeta Humar. Ljubljana: ZRC SAZU. 85–97.

- VUČKO MOLE, Simona, 2005: Praktični vidik uporabe nove izdaje FS v povezavi z Evropsko farmakopejo. V: *Strokovno posvetovanje ob predstavitvi nove izdaje Formulariuma Slovenicum FS 2.0: Zbornik prispevkov*, ur. Petra Marinko. Ljubljana: Zavod za farmacijo in za preizkušanje zdravil.
- WIESTHALER, Fran, 1993–2007: *Latinsko slovenski slovar*. Ljubljana: Kres.
- WILLIAMS, David, LEMKE Thomas L., 2002: *Foye's principles of Medicinal Chemistry*. Baltimore: Williams & Wilkins.
- Zakon o dajanju zdravil v promet. *Uradni list SFRJ*, 43/86.
- Zakon o lekarniški dejavnosti. *Uradni list RS*, 9/92, 13/93, 38/99, 2/04, 36/04.
- Zakon o opravljanju zdravstvenih poklicev v Republiki Sloveniji za državljane drugih članic Evropske unije. *Uradni list RS*, 86/02, 2/04.
- Zakon o preskrbi s krvjo. *Uradni list RS*, 52/00, 2/04.
- Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami. *Uradni list RS*, 108/99, 44/00, 2/04, 47/04.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah določenih zakonov na področju zdravja. *Uradni list RS*, 47/04.
- Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva. *Uradni list RS*, 65/00.
- Zakon o zdravilih in medicinskih pripomočkih. *Uradni list RS*, 101/99, 70/00, 7/02, 13/02, 67/02, 47/02.
- Zakon o zdravilih. *Uradni list RS*, 9/96, 19/96, 31/06.
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. *Uradni list RS*, 9/92, 13/93, 9/96, 29/98, 6/99, 56/99, 99/01, 42/02, 60/02, 126/03, 20/04; prečiščeno besedilo: 76/05, 100/05, 38/06, 72/06, 91/07.
- Zakon o zdravstveni dejavnosti. *Uradni list RS*, 9/92, 26/92, 13/93, 37/95, 8/96, 90/99, 98/99, 31/00, 36/00, 45/01, 82/02, 2/04, 36/04; prečiščeno besedilo: 80/04, 23/05.
- ZVONAR, Alenka, GAŠPERLIN, Mirjana, KRISTL, Julijana, 2008: Samo(mikro)emulgirajoči sistemi – alternativen pristop za izboljšanje biološke uporabnosti lipofilnih učinkovin. *Farmacevtski vestnik* 59, št. 5, 263–268.
- ŽONTAR, Josip, 1982: *Zgodovina mesta Kranja*. Kranj: Skupščina občine.